ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ

ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΜΕΝ ΠΡΩ-

ΤΟΝ, ΕΙΤΑ ΔΕ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΜΑΘΗΤΟΥ

καὶ Λιαδόχου, τὰ μέχρι νῦν σωζόμενα, ἅπαντα.

THEOPHRASTI

PRIMVM QVIDEM PLATONIS, MOX ARISTO telis quoque diſcipuli, & in Philoſophiæ profeſſione ſucceſſoris, omnium uero Philoſophorum, M. Tullij quoq; teſtimonio, elegantiſſimi atq; eruditiſſimi, Opera, quæ quidem à tot ſæculis adhuc reſtant, omnia: ſummo ſtudio

Partim hinc inde conquiſita, atq; in unum ueluti corpus nunc primùm redacta: partim à multis quibus etiam hactenus ſcatebant mendis, doctorum uirorum induſtria ac meliorum exemplarium ope repurgata.

EORVM TVM PRAESTANTIAM, TVM SINGVLORUM *rationem ac ordinem, ex Præfatione, & ſubiecto eidem Catalogo abunde cognoſces.*

Cum Cæſareæ Maieſt. & Chriſtianiſs. Galliarum Regis gratia ac priuilegio ad ſeptennium.

BASILEAE

O-16-f-41
2°-2078

CLARISSIMO VIRO, AC TVM IVRIS VTRIVSQVE, TVM CAETERARVM *quoq; literarum doctissimo,* IOANNI GENENSI, *Domino de Couuignon, nobilitatis totius ornamento singulari,* HIERONYMVS GEMVSAEVS S. D.

RATIOCINABAR dudum mecum, ecquam occasionẽ inuenire liceret, qua meũ erga te animum plenius significare possem. neq; enim uulgarem illum morem aliorum sequi libuit, ut epistola uidelicet sola & uerbis tãtum, officium hoc præstarem: sed maius aliquod, minimeq; statim interiturũ monumentum, animo destinabam. Et dum istud ago, commodùm in manus mihi uenit Opus, quo maius aliud non facilè sibi optare potuisset quisquam: Theophrastus is est, qui tum ex officina Oporini nostri foras proditurus, patronum sibi petere uidebatur, non è uulgaribus scilicet illis aliquem, literatoribus, aut nihil amplius quàm titulum honestatis quempiam, præ se ferentem: sed qui generis sui splendori ac nobilitati, cognitionem quoq; rerum & disciplinarum uariam adiunxisset. Sciebat enim ille: se idoneũ hospitem nemini futurũ esse, qui amplitudinẽ ac maiestatem suæ doctrinæ non agnosceret. Mihi itaq; rectè opinor uisum est, utriq; uestrum neq; ingratum, neq; uulgare officium istud fore, si ad tuas ædes usq; ac Musæum illud omni genere autorum refertum, hunc deduxissem. Nam & illi quos habes generis omnis autores optimos, dum hunc agnoscent, prius lacerum, & tanquam Pentheus quispiam, per frusta uariè dissectum (nam antea in diuersis libris sparsim tantum habebatur) nunc integrum rursus, & in corpus iustum ferè concinnatum, gratulantes excipient. tum ipse quoq;, ubi in illam cæterorum autorum societatem receptus fuerit, agnoscet se rursus, ac ueluti conualescentes solent, totus sese ipsum colliget. Atq; ita demum rogatus fortè à quopiam eorum autorũ, quos bibliotheca tua habet uetustissimos atque optimos, siue is Homerus sit, siue Hesiodus, siue Euripides, aut Sophocles, siue etiam Plato ipse, siue quicunq; eius tempora præcesserunt alij, uerbis talibus, ueluti est apud Poëtam,

εἶπ' ὄνομ' ὅττι σε κεῖθι καλλέον μήτηρ τε πατήρ τε, Odyss. δ.
ἄλλοιθ' οἳ κατ' ἄστυ, καὶ οἱ περὶ ναιετάουσι.
οὐ μὲν γάρ τις πάμπαν ἀνώνυμος ἐστ' ἀνθρώπων.

Tum ipse, imò uel tacente eo alij respondeant, atq; in primis nimirũ Aristoteles· οὗτος ἐστὶ ἐκ τῶν ἐμοῦ γνωρίμων φιλοσόφων, inquiens, τύρταμος πρό- Strab. lib. 13

2°-2078

τερον καλούμενος, μετωνώμασα δ' αὐτὸν Θεόφραστον· ἅμα μὲν φεύγων τὴν τοῦ προτέρου ὀνόματος κακοφωνίαν, ἅμα δὲ τὸν τῆς φράσεως αὐτοῦ ζῆλον ἐπισημανόμενος. ἅπαντας μὲν γὰρ λοιοὺς ἐποίησα τοὺς ἐμοῦ μαθητάς, λογιώτατον δὲ τουτονὶ τὸν Θεόφραστον. Num aliud dicturus cuipiam uidetur Aristoteles? Quin huius quoq; temporis
Gell. lib. 13. Cap. 5 meminerit, Quo annos ferè duo ac sexaginta natus, corpore ægro, ac spe uitaq; tenui cum esset, omnisq; sectatorum ipsius cohors ad eũ accessissent, orãtes ut eligeret loci sui ac magisterij successorem, quo post summum eius diem perinde ac ipso uterentur ad studia doctrinarum complenda excolendaq;, quibus ab eo imbuti fuissent. Cum in eo ludo boni permulti essent, sed præcipui duo, Theophrastus ac Menedemus, ingenio ac doctrina cæteris præstantes, alter ex insula Lesbo, Menedemus è Rhodo, respõdit se facturũ esse quod uellent, cum id sibi foret tempestiuum. Postea breui tempore cum ijdem illi qui de magistro destinando petierant, præsentes essent, uinum petijt, afferentibusq; illis Rhodium ac Lesbium, gustauit utrumq;, & commendauit, μᾶλλον δὲ τὸν λέσβιον. Quo facto nemini dubium fuit, quin lepidè simul ac uerecundè non uinum, sed successorem delegerit. Idipsum quoq; haud dubiè coniectans, quod non multo pòst se uita defuncto, ad Theophrastum omnes cõcesserunt. Hoc itaq; primum erit Aristotelis ipsius testimoniũ. Nam Theophrastus, cum Platonem primum audiuisset, se ad Aristotelem deinde contulit, atque ab eo nomen primò, mox ipso defuncto scholam quoq; ad eum modum accepit. Aristotelis testimonium sequetur encomium Ciceronis. neq; enim ille dissimulare uolet, quæ tum in lib. Tusculanarũ quæst. V. tum alijs in locis passim de Theophrasto scripsit, quibus ipsum elegantiss. philosophorum omniũ atq; eruditissimũ appellare solitus est. Nunquid uero Quintilianus hũc agnoscere uolet, qui in lib. Institutionũ X. ita scribit· In Theophrasto, inquiens, tam est eloquẽdi nitor ille diuinus, ut ex eo nomen quoq; traxisse dicatur. Sed & Plinius, grauissimus ille hominum ac temporum censor, eò usq; hominib. latinis hũc innotescere faciet, ut supra cęteram eius diligentiam, tempora quoq; quibus ille floruit sit expositurus. Sic enim de
Lib. 15. c. 1 eo scribit Plinius: Oleã Theophrastus, celeberrimus è Græcorum autoribus, urbis Romæ anno circiter CCCCXL. negauit nisi intra XXXX. M. pass. à mari nasci. Idem rursus alio in loco · Theo-
Lib. 19. c. 2 phrastus autor est, esse bulbi genus circa ripas amniũ nascens: deinde non multo pòst subdit: Neq; omnino ullam mentionem habet sparti, cuncta cura magna persecutus, CCCCXC annis ante nos, ut alio loco iam diximus. Item loco alio: Theophrastus nonaginta
Lib. 33. c. 7 annis ante Praxibulum Atheniensium magistratũ, quod tẽpus exit in urbis nostræ CCXLIX. annũ, tradidit inuentum minium à Cal-

lia

lia Athenienſe, initio ſperante aurum poſſe excoqui, auro rubente in metallis argenti: hanc fuiſſe originem eius. Sed quid ego perſequar infinita? Totidem enim propè loci ſunt, quibus ille huius autoritate ſuæ hiſtoriæ fidem tueri ſolet. Prætereo Galenum ac cæteros uarios autores, qui quum inter alios ſui generis præſtantiſſimi habeantur, uno tamen ore omnes huiuſce uiri eloquentiam cum admirandæ integritatis eruditione coniunctam certatim laudant, atq; imitari ſtudent. Noſti tu, neq; enim id te latêre arbitror, quem propemodum nihil latet, quale ſit quod Næuianus ille ait Hector:

– lætus ſum Laudari me abs te pater laudato uiro.

Mouit meipſum quoq; hæc ratio: & uel ſola efficere potuit, ut non dubitarim, quin rem tibi pergratã facturus fuerim, ſi talem ad te hoſpitẽ deducerem, qualem certatim quiſq; ſuperiorũ domi ſuæ habere magnopere cupiat. Hæc itaq; de ipſo hoc autore paucis dixiſſe ſatis ſit, quod & apud hominẽ doctũ rem eandem multis agere ſuperuacaneũ uideatur: et quæ reliqua ſunt, ex ipſius uita, quantũ cuiq; libet, nõ multo pòſt cognoſcere licebit. Cæterũ quod ad librorũ qui in hoc opere continentur materiã, tũ ad totius editionis inſtitutũ attinet, uerbis nõ multis perſtrinxiſſe operæpreciũ quoq; eſſe nonnullum ſanè uidetur. In primũ locũ appoſita eſt è Diogene Laertio autoris uita, ubi catalogus quoq; ipſius operũ habetur, ut eo cognito, quid è quoq; genere ipſius operũ ſuperſit, quidúe adhuc perierit, lectori ſtatim compræhendere liceat. Deinde primi ſunt De hiſtoria plantarũ libri nouẽ, & decimi principiũ: De cauſis plantarũ libri ſex, quibus adiuncti ſunt alij duo De plantis. id ſcriptũ præter omniũ expectationẽ noſtris oblatũ non adeò pridem, & excuſum antè, emendationẽ in locis quibuſdã nunc primũ accepit. Ariſtotelicũ autẽ eſſe iſtud opus, uiri noſtra ætate minimè indocti admodũ affirmarunt, quibus ſcilicet in eo ipſo multis modis ſeſe prodere uiſus eſt Ariſtoteles. nã & argumentorũ denſitate, & collectionis fide, et acumine iudicij, & ipſo diſputationes haſce peragendi more, cũ cæteris eius monumentis magnã ſimilitudinis ſpeciẽ habet. Certè, ſiue illi huius, ſiue alterius ſint autoris, ſuperioribus annecti poſſe non ineptè uiſum eſt, quod & materiam cõtineant illis finitimã, & omnino è Peripato prodijſſe ſit exiſtimandum. Sequuntur inde, De lapidibus, De piſcibus, De igne, De uentis, libri ſinguli. Itẽ de aquarũ & uentorũ ſignis liber unus, quẽ priores incerti autoris inſcripſerunt. Ab his deinde habentur, De uertigine lib. unus, De laboribus unus, De odorib. unus, De ſudorib. itẽ unus, & Characteres, ſiue De notis. qui libri prius uariè ſparſi fuerãt, nũc uerò unà cũ cæteris tanq; partibus in unũ corpus coaleſcere cœperũt. Sic τ μετὰ τὰ φυσικὰ liber unus huc appoſitus eſt. Poſtremum uerò omniũ, adiecta eſt Priſciani philoſophi Lydi μετάφρασις, in librũ Thephraſti De ſenſu. itẽ e-

iusdem μεταφρασις alia in librũ Theophrasti De imaginatione & intellectu, quæ olim à Marsilio quidem Ficino in latinam linguam cõuersæ, sed ea lingua qua scriptæ primũ sunt, id est græca, hactenus in lucẽ nondum prodierunt. Quapropter hanc operã non solum ob id gratiorẽ studiosis fore confido, quod uaria huius autoris monumenta, dispersa prius, diligenter congesserit, sed & auctariũ hisce, si nõ mole, at re tamen ipsa locupletissimũ certè adiecerit. Quæ enim in hisce traditur materia, nulli eorũ quæ cęteris in libris tractantur cedere nouit, uel ipso quoq; teste Aristotele, qui reliquã philosophiã tacitus proponit auditoribus, disputationẽ de Anima solam peculiari oratione cõmendandã esse censet. ita enim ait, dignitatẽ eius extollens, τῶν καλῶν καὶ τιμίων τῆς εἴδησιν ὑπολαμβάνοντες, μᾶλλον δὲ ἑτέρας ἢ κατ' ἀκρίβειαν, ἢ τῶν βελτιόνων τε καὶ θαυμασιοτέρων εἶναι. δι' ἀμφότερα ταῦτα τὴν περὶ ψυχῆς ἱστορίαν εὐλόγως ἂν ἐν πρώτοις τιθείημεν. Quod autẽ deinceps de eius utilitate subiungens inquit, δοκεῖ δὲ πρὸς ἀλήθειαν ἁπᾶσαν ἡ γνῶσις αὐτῆς μεγάλα συμβάλλειν, id ego ad uestram quoq; scientiam, quæ de iure est, magnopere pertinere arbitror: quando disputatio illa de Iustitia & æquitate, quæ fons & origo totius uestræ prudentiæ est, principia habet sua atq; hypotheses, in partiũ animæ distributione sitas. Et cũ in triplici numero hæc habeatur (nam una ac summa inter eius partes, ratio est: altera, uis iracunda: tertia, concupiscens facultas) totidem inde uirtutũ principia nascuntur. atq; unũ in ratione uersatur, quæ uirtus Iustitia dicitur: alterum, in parte animi irascibili, Fortitudo dicta: tertium, in concupiscente locatũ est, quam Temperantiã uocant in quarũ uirtutũ distributione generationeq́, Iuris disciplina tota uersari, ac sese occupare uidetur. Proinde ad eã ipsam disciplinam ciuilem exactè tractandam, è disputationibus de Anima, nõ contemnenda, minimeq́ momẽtanea accedit utilitas. Verum cũ non parum difficilis ea cognitio sit (nam id quoq; ait, παντὶ δὲ καὶ πάντως ἐστὶ τῶν χαλεποτάτων λαβεῖν τινὰ πίστιν περὶ αὐτῆς) & ob idipsum uariæ sint atq; incertæ super plerisq; huius materiæ quæstionibus posterorũ Peripateticorũ sentẽtiæ, neq; tamen aliunde certius ac fidelius istæc discere liceat: tutissima sanè eorũ debebit esse sententia, qui ipsum audiuerunt Aristotelem, qualis Theophrastus in primis est: cuius sentẽtiã ubi intellexerimus, perinde fuerit ac si ipsam intueremur Aristotelis mentẽ, cũ & ab eodẽ hunc singula diligenter cognouisse, & sua quoq; industria locupletiora certioraq́ reddidisse quædã par sit. id quod posterorũ ingenia peculiariter demandatum sibi officiũ esse, existimare debent. Hanc tua humanitas animi nostri significationẽ eo candore suscipiet, qualẽ hactenus aduersus omnes bonarũ disciplinarũ studiosos fuisse nouimus. Dabo ego quoq; uicissim operã, ut munus aliquando ad te possim destinare aliud quod dã, nõ minus quàm istud fuerit. quod dũ meditor, Dominus te incolumẽ atq; florentẽ conseruet. Basileæ prid. Cal. Septemb. An. XLI.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΒΙΟΣ
ΚΑΤΑ ΔΙΟΓΕΝΗΝ.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΣ μελαύτα ἐρέσιος, ἰναφὲς ἁός, ὡς φησιν Ἀθηνόδωρος γὲ ὀγδόῳ πολιπάτων. οὗτος πρότερον μὲν ἤκουσε λυκίππου τοῦ πολίτου γὲ τῆς πατρίδι. ἔπειτ' ἀκούσας πλάτωνος, μετέστη πρὸς ἀριστοτέλη. ἰκἀκείνου εἰς χαλκίδα ἀποχωρήσαντος, αὐτὸς διεδέξατο τὴν σχολὴν, ὀλυμπιάδι τετάρτῃ καὶ διακαιτῇ καὶ ἑκατοστῇ. φέρεται δ' αὐτοῦ καὶ δοῦλος φιλόσοφος, ὄνομα πομπύλος, ἰκαθάφησι Μυρωνιανὸς ἀμαστριανὸς γὲ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ὁμοίων ἱστορικῶν διαφαλαίων. ὁ δὲ Θεόφραστος γέγονε γὲ αὐτὸς σωφρονέστατος καὶ φιλοπονώτατος, καὶ ἰκαθάφησι Γάμφιλος γὲ τῷ τριακοστῷ δευτέρῳ τῶν ὑπομνημάτων, διαδοσκαλος μεγαλοπρεποῦς τὰ ἰωμικά, ἄλλως τε καὶ δύσεργετικὸς καὶ φιλολόγος. ἰάσανδρος γοῦν αὐτὸν ἀπεδέξατο, καὶ πτολεμαῖος ἔπεμψεν πρὸς αὐτόν. τοσοῦτον δ' ἀρδιοχῆς ἠξιοῦτο παρὰ ἀθηναίοις, ὥστε ἀγωνίδης πολιτεύσας ἀσεβείας αὐτὸν γράψασθαι, μικροῦ καὶ πεσῶφλεν. ἀπολύτων τε εἰς τὴν διατριβὴν αὐτοῦ μαθητὰς πρὸς διακοσίους. ἔστι δὲ τὰ μὲν ἄλλα καὶ πρὸς διακαιρείου φιλότιμα διείληκται, ἐν τῇ πρὸς φανίαν τὸν περιπατητικὸν σχολῇ· ὁ γὰρ ὅτι πανήγυριν ἐφάδιον, ἀλλ' οὐδὲ σωτήριον οἷον ἰς βούλεται λαβεῖν. αἱ δὲ ἀναγνώσεις ποιοῦσιν ἐπανορθώσεις· τὸ δὲ ἀναβάλλεσθαι πάντα καὶ ἀμελεῖν, οὐκ ἐπὶ φέρουσιν αἱ ἡλικίαι. ἐν ταύτῃ τῇ σχολῇ, σχολαστικὸν ὠνόμακε. τοιοῦτος δὲ ὤν, ὅμως ἀπεδήμησε πρὸς ὀλίγον καὶ οὗτος, καὶ πάντων οἱ λοιποὶ φιλόσοφοι. σοφοκλέους τοῦ ἀθηναίου νόμου εἰσφερομένου, μηδένα τῶν φιλοσόφων σχολῆς ἀφηγεῖσθαι, ἂν μὴ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δόξῃ· εἰ δὲ μή, θανάτου εἶναι τὴν ζημίαν. ἀλλὰ αὖθις ἐπανῆλθον εἰς νέωτα, φιλίων τὸν σοφοκλέα γραψαμένου παρανόμων. ὅτε καὶ τὸν νόμον μὲν ἄκυρον ἐποίησαν οἱ ἀθηναῖοι, τὸν δὲ σοφοκλέα ὡγότι παλαύτης ἐζημίωσαν, ἰάθροδον δὲ τοῖς φιλοσόφοις ἐψηφίσαντο· ἵνα καὶ θεόφραστος ἀστέλθῃ, καὶ γὲ τοῖς ὁμοίοις ᾖ. ἔσχε τύραννον λεγόμενον, θεόφρασον δι' ὃ καὶ φράσεως θεατέσιον Ἀριστοτέλης μετωνόμασεν. ὃν καὶ τὸν ἁὸν νικομαχον φησὶν ὁρωτικῶς διατεθεῖναι, ἰαὶ πρὸς ὃν τὰ διαλόγους, Ἀρίσιππος γὲ τεταρτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς. λέγεται δ' ἐπ' αὐτοῦ τε καὶ ἰαλλιφάνους τὸ ὅμοιον εἰπεῖν Ἀριστοτέλη, ὅπερ πλάτωνα, ἰαθὰ προείρηται, φασὶν εἰπεῖν ἐπί τε ξενοκράτους καὶ αὐτοῦ τούτου. φαῦλα γὰρ, τὸν μὲν θεοφράστου ἰαδ' ὑπερβολὴν ὀξύτητος, πολλῶν δὲ νωθρῶν τὴν φύσιν ὑπάρχοντος· ὡς δὲ μὲν χαλινοῦ δέοι, τῷ δὲ ἡνίοχου. λέγεται δ' αὐτὸν καὶ ἴδιον ἐπος ποιῆσαι μετὰ τὴν Ἀριστοτέλους τελευτὴν, δημητρίου τοῦ φαληρέως, ὃς ἦν ἐπ' γνώριμος αὐτῷ, σὸν συμπράξαντος. φέρεται δ' αὐτοῦ ἀποφθέγματα ταυτὶ χρώμενα. θᾶττον, ἔφη, πισθήσῃ ἵππῳ ἀχαλίνῳ, ἢ λόγῳ ἀσωτάκῳ. πρὸς δὲ τὸν γὲ τῷ συμποσίῳ σιωπῶντα τὸ ὅλον, ἔφη, εἰ μὲν ἀμαθὴς εἶ, φρονίμως ποιεῖς· εἰ δὲ πεπαίδευσαι, ἀφρόνως. συνεχές τε ἔλεγε, πολυτελὲς ἀναλωμα εἶναι τὸν χρόνον. ἐτελεύτα δὲ γηραιὸς, βιοὺς ἔτη πλείω καὶ ὀγδοήκοντα, ἐπειδὴ πόρρω ἐλλίπον αὐτῷ τὸν πόνων. καὶ ἔσικε τῶν πόνων εἰς αὐτόν,

"ἦ κἀρα σῦρ μάταιον ἐπὶ μορόπων τινὶ λέχθη,
"ῥηγνυσθαι σοφίης τόξον ἀνιέμενον.

δοκεῖ γὰρ καὶ θεόφραστος ἕως ἐπόνει μὲν, ἄριστος ἦν μέλλας, ἔπειτ' ἀνεθεὶς ἀπεθανε πικρομελής.

φασὶ δ' αὐτὸν ἐρωτηθέντα ὑπὸ τῶν μαθητῶν, εἰ ἀποθνήσκοντι ἔπειν, ἀποθνήσκω μὲν ἔχων δόξαν, πολλὴν δὲ πολλὰ τῶν ἀνθρώπων ὁ βίος δοκεῖ τὴν δόξαν καταγελᾶν. ἡμεῖς γὰρ ὅποτε ἤρχόμεθα ζῆν, τότ' ἀπεθνήσκομεν. ὀδὲν δὲν ἀπλῶς τελεσθὲν ὄφελος φιλοσοφίας. ἀλλ' εὐτυχεῖτε. καὶ τοῦτο τὸν λόγον ἄφετε, πολὺς γὰρ ὁ πόνος· ἢ καλῶς αὐτῷ πρόσκειται, μεγάλη γὰρ ἡ δόξα. τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ βίου, πλεῖον τοῦ συμφέροντος. ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἀκεστέον ἐκποιεῖ βουλεύεσθαι τι πρακτέον, ὑμεῖς δ' ὑποκύψατε τί ποιητέον. ταῦτα, φασιν, εἰπὼν ἀπέπνευσε. καὶ αὐτὸν, ὡς λόγος, ἀθηναῖοι στεφανηφορήσαντα πρεσβεύσαντα ποσὶ, τὸν ἄνδρα τιμήσαντες. φαβωρῖνος δέ φησι, γηράσαντα αὐτὸν γὲ φορείῳ περιφέρεσθαι, καὶ ὥστε λέγειν Ἕρμιππον, παραπιθέμενον

μένον ἱστορεῖν ἀρκεσίλαον τὸν πιταναῖον, ἐν οἷς ἔφασκε πρὸς λακύδην τὸν κυρηναῖον. κα-
ταλέλοιπε δὲ βιβλία καὶ αὐτὸς ὅτι μάλιστα πάμπλειστα, ἃ καὶ αὐτὰ ἄξιον ἡγησάμην ὑπο-
γράψαι, διὰ τὸ πάσης ἀρετῆς πεπληρῶσθαι. ἔστι δὲ τάδε· ἀναλυτικῶν πρωτέρων, α β γ. ἀνα-
λυτικῶν ὑστέρων, α β γ δ ε ς ζ. περὶ ἀναλύσεως συλλογισμῶν, α. ἀναλυτικῶν ὑπο-
μνή, α. ἀνηγμένων τόπων, α β. ἀγωνιστικῶν, τῆς περὶ τοὺς ἐριστικοὺς λόγους θεωρίας. περὶ αἰσθή-
περὶ τῶν ἀνα- σεως, α. πρὸς ἀναξαγόραν, α. περὶ τῶν ἀναξαγόρου, α. † περὶ τῶν ἀρχελάου, α. περὶ ἁλῶν νί-
ξιμένου, α. τρου στηπτηρίας, α. περὶ τῶν λιθουμένων, α β. περὶ τῶν ἀτόμων γραμμῶν, α. ἀκροάσεως, α β.
περὶ ἀνέμων, α. ἀρετῶν διαφοραί, α. περὶ βασιλείας, α. περὶ παιδείας βασιλέως, α. περὶ
βίων, α β γ. περὶ γήρως, α. περὶ τῆς Δημοκρίτου ἀστρολογίας, α. τῆς μεταρσιολεσχίας, α.
περὶ τῶν εἰδώλων, α. περὶ χυμῶν χροῶν σαρκῶν, α. περὶ τοῦ διακόσμου, α. περὶ τοῦ *
περὶ ἀνθρώπων, α. τῶν διογένους συναγωγή, α. διορισμῶν, α β γ. ἐρωτικός, α. ἄλλο
περὶ ἔρωτος, α. περὶ εὐδαιμονίας, α. περὶ εἰδῶν, α β. περὶ ὑπολήψεως, α. περὶ ἐν-
θουσιασμοῦ, α. περὶ Ἐμπεδοκλέους, α. ὑπεχειρημάτων, α β γ δ ε ς ζ η θ ι,
ια ιβ ιγ ιδ ιε ις ιζ ιη. ἐνστάσεως, α β γ. περὶ ἑκουσίου, α. ὑπτομὴ τῆς πλάτωνος
πολιτείας, α β. περὶ ἑτεροφωνίας ζώων τῶν ὁμογενῶν, α. περὶ τῶν ἀθρόον φαινομένων, α.
φρονεῖν περὶ δακετῶν βλητικῶν α. περὶ τῶν ζώων ὅσα λέγετε † φθονεῖν, α. περὶ τῶν ἐν ξηρῷ διαμενόν-
α β. των, † α. περὶ τῶν τὰς χρόας μεταβαλλόντων, α. περὶ τῶν φωλευόντων, α. περὶ ζώων,
α β γ δ ε ς ζ. περὶ ἡδονῆς, ὡς Ἀριστοτέλης, α. περὶ ἡδονῆς ἄλλο, α. θέσεις, κ δ. περὶ
θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, α. περὶ ἰλίγγων καὶ σκοτώσεων, α. περὶ ἱδρῶτος, α. περὶ καταφάσεως καὶ
ἀπφάσεως, α. καλλισθένης, ἢ περὶ πένθους, α. περὶ κόπου, α. περὶ κινήσεως, α β γ.
περὶ λίθων, α. περὶ λοιμῶν, α. περὶ λειποψυχείας, α. μεγαρικός, α. περὶ μελαγχολίας,
α. περὶ μεταλλῶν, α β. περὶ μέλιτος, α. περὶ τῶν μητροδώρου συναγωγῆς, α. μεταρ-
σιολογικῶν, α β. περὶ μέθης, α. νόμων κατὰ στοιχεῖον, κ δ. νόμων ὑπτομῆς, α
β γ δ ε ς ζ η θ ι. πρὸς τοὺς ὁρισμοὺς, α. περὶ ὀσμῶν, α. περὶ οἴνου καὶ ἐλαίου
πρώτων πρωτάσεων, α β γ δ ε ς ζ η θ ι, ια ιβ ιγ ιδ ιε ις ιζ ιη. νομοθετῶν, α β
γ. πολιτικῶν, α β γ δ ε ς. πολιτικῶν πρὸς τοὺς καιροὺς, α β γ δ. πολιτικῶν ἐθῶν, α
β γ δ. περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας, α. προβλημάτων συναγωγῆς, α β γ δ ε. περὶ πα-
ροιμιῶν, α. περὶ τήξεων καὶ πήξεων, α. περὶ πυρός, α β. περὶ πνευμάτων, α. περὶ πα-
α. ραλύσεως, α. περὶ πνιγμοῦ, † α β. περὶ παραφροσύνης, α. περὶ παθῶν, α. περὶ ση-
μείων, α. σοφισμάτων, α β. περὶ συλλογισμῶν λύσεως, α. τοπικῶν, α β. περὶ τιμω-
ρίας, α β. περὶ τριχῶν, α. περὶ τυραννίδος, α. περὶ ὕδατος, α β γ. περὶ ὕπνου καὶ
ἐνυπνίων, α. περὶ φιλίας, α β γ. περὶ φιλοτιμίας, α β. περὶ φύσεως, α β γ. περὶ φυ-
σικῶν, α β γ δ ε ς ζ η θ ι, ια ιβ ιγ ιδ ιε ις ιζ ιη. περὶ φυσικῶν ὑπτομῆς, α
β. φυσικῶν, α β γ δ ε ς ζ η. πρὸς τοὺς φυσικοὺς, α. περὶ φυσικῶν ἱστοριῶν, α β γ δ
ε ς ζ η θ ι. φυσικῶν αἰτιῶν, α β γ δ ε ς ζ η. περὶ χυλῶν, α β γ δ ε. περὶ ψεύ-
δους ἡδονῆς, α. περὶ ψυχῆς, θέσις μία. περὶ τῶν ἀτέχνων πίστεων, α. περὶ τῶν ἁπλῶν δια-
πορημάτων, α. ἁρμονικῶν, α. περὶ ἀρετῆς, α. ἀφορμαὶ ἢ ἐναντιώσεις, α. περὶ ἀπφάσεως, α.
περὶ γνώμης, α. περὶ γελοίου, α. δειληνῶν, α β. διαιρέσεις, α β. περὶ τῶν διαφορῶν, α.
περὶ ἀδι- † περὶ ἐπαίνου, α. περὶ ἐμπειρίας, α. ὑπτολῶν, α β γ. περὶ τῶν αὐτομάτων ζώων, α. πε-
κιῶν, α. ρὶ ἐκκρίσεως, α. ἐγκώμια θεῶν, α. περὶ ἑορτῶν, α. περὶ εὐτυχίας, α. περὶ ἐνθυμημάτων,
α. περὶ εὑρημάτων, α β. ἠθικῶν σχολῶν, α. ἠθικοὶ χαρακτῆρες, α. περὶ θορύβου, α. πε-
ρὶ ἱστορίας, α. περὶ κρίσεως συλλογισμῶν, α. περὶ θαλάττης, α. περὶ κολακείας, α. πρὸς κά-
σανδρον περὶ βασιλείας, α. περὶ κωμῳδίας, α. περὶ μετεώρων, α. περὶ λέξεως, α. λό-
α β γ. γων συναγωγή, α. λύσεις, α. περὶ μουσικῆς, † α β γ δ ε ς. φυσικῶν δοξῶν, α β γ
ιζ. δ ε ς ζ η θ ι ια ιβ ιγ ιδ ιε ις †. φυσικῶν ὑπτομῆς, α. † περὶ ψεύδους καὶ ἀλη-
περὶ χαρι- θοῦς, α. τῶν περὶ τὸ θεῖον ἱστορίας, α β γ δ ε ς. περὶ θεῶν, α β γ. περὶ μέτρων, α. μεγακλῆς,
τος, α. α. περὶ νόμων, α. περὶ πρανόμων, α. τῶν ξενοκράτους συναγωγῆς, α. ὁμιλητικός, α. περὶ
ὅρκου α. παραγγέλματα ῥητορικῆς, α. περὶ πλούτου, α. περὶ ποιητικῆς, α. προβλη-
προιμίων ματα πολιτικὰ, ἠθικὰ, φυσικὰ, ἐρωτικὰ, α. † προοιμίων, α. προβλημάτων συναγωγῆς, α.
περὶ προβλημάτων φυσικῶν, α. περὶ πραδείγματος, α. περὶ προθέσεως καὶ διηγήματος, α.

περὶ

πρὸς ποιητικὴν ἄλλο, α̅. πρὸς τοὺς σοφούς, α̅. πρὸς συμβουλήν, α̅. πρὸς σολοικισμόν, α̅. πρὸς τέχνης ῥητορικῆς, α̅. πρὸς τεχνῶν ῥητορικῶν, εἰσὶν † ι̅ζ̅. πρὸς ὑπομνηματογρ ζ̅.
ἀριστοτελικῶν ἢ θεοφρασικῶν, α̅ β̅ γ̅ δ̅ ε̅ ς̅ †. ἰσορικῶν γεωμετρικῶν, α̅ β̅ γ̅ δ̅. ὧν τὰ μὲν Ἀριστοτέλης πρὸς ζ̅.
Interpres hæc omnia hoc loco inserit, α̅ ϛ̅ γ̅ δ̅ ε̅ ς̅. περὶ θεῶν ἐπιχειρημάτων, α̅ ϛ̅. ζητήσεις, α̅ ϛ̅ γ̅. περὶ βασιλείας, α̅ ϛ̅. περὶ αἰτίας, α̅. περὶ δημοκρίτου, α̅. περὶ διαθέσεως, α̅. περὶ γενέσεως, α̅. περὶ ζώων καὶ ζώων
φωνῆς, νικαύορι. πρὸς δυσεβείας, α̅. δύναμις, α̅. πρὸς ἡδονάς, α̅ β̅. πρὸς οἰκείων λόγων, α̅. πρὸς παίδων ἀγωγῆς, α̅. ἄλλο διαφορᾶς, α̅. πρὸς παιδείας, ἢ περὶ ἀρετῶν, ἢ πρὸς σωφροσύνης, α̅. περὶ ἀριθμῶν, α̅. ὁρισικὰ περὶ λέξεως συλλογισμῶν, α̅. πρὸς ὀρανὸν, α̅. πολιτικῶν, α̅ β̅. περὶ φύσεως, α̅. περὶ ἡδονῆς, † περὶ ζώων, ἃ γίνωνται σίχων μ ζ ω ν̅. τοσαῦτα μὲν
ὧν καὶ τῶνδε τὰ βιβλία. εὗρον δ' αὐτὸν καὶ διαθήκας, ὧδε ἐχούσας τὸν τρόπον· ἔσαι μὲν δὴ. ἐὰν δέ τι συμβῇ, τάδε διατίθεμαι. τὰ μὴ οἴκοι ὑπάρχοντα πάντα, μέλανθι καὶ παγκρέοντι τοῖς ἡμῖν λείουσι. ἀπὸ δὲ τῶν ἐπαρχόντων συμβεβλημένων, τάδε μοι βούλομαι γενέσθαι. τὰ περὶ τὸ μουσεῖον καὶ τὰς θείας σωτελεσθῆναι, ἐὰν εἴ τι ἄλλο δύνατ' πρὸς αὐτὰς ἐπικοσμηθῆναι πρὸς τὸ κάλλιον. ἔπειτα τὴν Ἀριστοτέλης εἰκόνα τεθῆναι εἰς τὸ ἱερόν, καὶ τὰ λοιπὰ ἀναθήματα, ὅσα πρότερον ὑπῆρχεν ἐν τῷ ἱερῷ. εἶτα τὸ σωίδιον οἰκοδομηθῆναι, ὅπως τῷ μουσείῳ, μὴ χεῖρον ἢ πρότερον. ἀναθεῖναι δὲ καὶ οὓς πίνακας, ἐν οἷς αἱ γῆς περίοδοί εἰσιν, εἰς τὴν κάτωσοαν. ὡσκοδομηθῆναι δὲ καὶ τὸν βωμόν, ὅπως ἔχῃ τὸ τέλειον καὶ τὸ εὔχρηστον. βούλομαι δὲ καὶ τὴν † λυκομάχου εἰκόνα σωτελεσθῆναι ἐν ἴσῳ. τὸ μὲν δὴ πλάνεικομαχα
σεως ἔχει πραξιτέλης, τὸ δ' ἄλλο ἀνάλωμα ἀπὸ τούτων γενέσθω. σαθῆναι δὲ, ὅπου ἂν δοκῇ τοῖς καὶ τῶν ἄλλων ὠμελουμένοις τὰ ἐν τῇ διαθήκῃ γεγραμμένων. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὰ ἀναθήματα, ὅπερ ἔχει τὸν τρόπον. τὸ δὲ χωρίον τὸ ἐν κηπαρίοις ἡμῖν ὑπάρχον, διδόναι λαλλίνῳ, τὰ δὲ βιβλία πάντα νηλεῖ. τὸν δὲ κῆπον, καὶ τὸν περίπατον, καὶ τὰς οἰκείας τὰς πρὸς τὸν κῆπον πάσας, δίδωμι τῶν γεγραμμένων φίλων ἀεὶ τοῖς βουλομένοις συνοχλάζειν καὶ συμφιλοσοφεῖν ἐν αὐτῷ (ἐπειδὴ πόρρω οὐ δυνατὸν ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ὠφελημεῖν) μήτε ἐξαλλοτριοῦσι, μήτε διαζημιοῦσι μηδενός· ἀλλ' ὡς ἂν ἱερὸν κοινῇ κεκτημένοις, καὶ τὰ πρὸς ἀλλήλους οἰκείως καὶ φιλικῶς χρωμένοις, ὥσπερ προσῆκον καὶ δίκαιον. ἔσεσθαι δὲ οἱ κοινωνοῦντες, ἵππαρχος, νηλεύς, στράτων, καλλίνικος, δημόπομπος, σώμβρατος, καλλιδώνης, μέλανθις, παγκρέων, νίκιππος. διδόναι δὲ βουλομένῳ φιλοσοφεῖν καὶ Ἀριστοτέλους τῷ μετοίκου καὶ πιθιάδος υἱῷ, καὶ μετέχειν τούτων. καὶ αὐτοὺς πᾶσαν ὠμέλειαν ποιεῖσθαι σὺν προθυμοτέροις, ὅπως ὅτι μάλιστα προαχθῇ καὶ φιλοσοφία. θάπτειν δὲ καὶ ἡμᾶς, ὅπου ἂν δοκῇ μάλιστα ἁρμόδιον εἶναι τοῦ κήπου, μηδὲν ποιεῖν περὶ τοῦ τάφου, μήτε περὶ τὸ μνημεῖον ποιοῦντας. ὅπως δὲ σωθήσεται, μετὰ τὰ περὶ ἡμᾶς συμβαίνοντα, περὶ τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ μνημείου καὶ κήπου καὶ τοῦ περιπάτου θεραπεύοντα, σωεπιμελεῖσθαι καὶ πομπύλον ὧδε ποιοῦντα αὐτῷ, καὶ τοῦ τῶν ἄλλων ὠμέλειαν ποιούμενον, ἣν καὶ πρότερον· τὰ δὲ λυσιτελείας ὠμελεῖσθαι αὐτὸν οὐκ ἔχοντας ταῦτα. πομπύλῳ δὲ καὶ θρέπτῃ, πάλαι ἐλευθέροις οὖσι, καὶ ἡμῖν πολλῶν χρείαν παρεσχημένοις, εἴ τι πρότερον ἔχουσι παρ' ἡμῶν, καὶ εἴ τι αὖθις ἐκτήσαντο, καὶ ἃ νῦν παρ' ἐμοῦ παρέχον αὐτοῖς σωτέλεσθαι διακιλίας δραχμὰς, ἀσφαλῶς οἶμαι δεῖν αὐτοὺς ἔχειν ταῦτα, καθάπερ καὶ αὐτοῖς διελέχθην μελάνθῃ καὶ παγκρέοντι πλεονάκις. καὶ πάντα μοι συγκατατίθενται. δίδωμι δ' αὐτοῖς καὶ σωμάτιδάλλιον, καὶ τὸν παιδίσκον. τὰ δὲ παίδων, μόνα ἃ καὶ οἰμῶνα καὶ πρεμένοντα, ἂν ἡ ἐλευθέρους ἀφίημι. μανίων δ', καὶ καλίαν, πραμένανδρος ἐπιτέτραπται ἐν τῷ κήπῳ, καὶ συνεργησάμενος, καὶ αὐαμαρίττος γνώμονας, ἀφίημι ἐλευθέρους. τὰ δ' οἰκιακὰ σκεύη ἀρέσθαι δόντας πομπύλῳ ὅσα ἂν δοκῇ τοῖς ὠμεληταῖς καλὰ ἔχειν, τὰ λοιπὰ ἐξαργυρίσαι. δίδωμι δὲ καὶ καρίωνα δημοσθένους, δύνακα δὲ νηλεῖ, δύον δ' ἀρέσθαι, δίδω δ' ἱππάρχῳ καλλίνῳ βιαχλέος δραχμάς. μέλανθι δὲ καὶ παγκρέοντι,

παρκρέουσι, εἰ μὴ ὀρθῶν ἱππαρχοῦν, καὶ ἡμῖν πρότερον χρέαν πεφυκόσαν, νῦν γὰρ τοῖς ἰδίοις μάλα νεανικότατα, πεφυτάξαμεν αὐτὰ μετὰ μελαίνης καὶ παγκρέοντος ἐξάγμα αὐτά. ἐπεὶ δὴ ὅτε ἐκείνοις ὡρῶμεν ῥᾴδιον ὄντα σωτηρίαν μεῖναι, λυσιτελέστερόν τε αὐτοῖς ὑπολάμβανον εἶναι τεταγμένον λαβεῖν πρὸς ἱππαρχον, πότω δὴ ἵππαρχος μελαίνης παγκρέοντι ἑκατέρῳ τάλαντον. δίδοναι δ' ἱππαρχον καὶ τοῖς ὠμιλητάς, εἰς τὰ ἀναλώματα τὰ γὰρ τῇ διαθήκῃ γεγραμμένα, καὶ αὐτὸς ἐκάστοις ἑκατὸν τὰ πάντων ὑπὲρ τὰ συμβολαίων, τὸ πρὸς ἐμὲ πάντων. καὶ εἴ τι ὧν τὸ ἐμὸν ὄνομα συμβέβηκεν ἱππαρχος γὰρ χαλκίδι, ἱππάρχων ὄντος ἐσαι. ὧν μελητὰ ἦ ἔσωσαν τὰ γὰρ τῇ διαθήκῃ γεγραμμένων, ἱππαρχ, πυλεύς, στράτων, καλλίνος, δημόδημος, καλλιδένης, λεύσαρχος. αἱ δὲ διαθῆκαι λέγεται αὐτίγραφα τοῦ Θεοφράστου πακτυλίῳ σεσημασμένα, μία μὲν παρὰ ἡγησίᾳ ἱππάρχῳ· μάρτυρες, καλλιππος, πελανεύς, φιλόμηλος, δυωνύμας, λύσανδρος, ὑβαλλης, λέων ἀλοπεκῆθεν. τῶν δ' ἑτέραν ἔχει ὀλυμπιόδωρος· μάρτυρες δ' οἱ αὐτοί. τῶν δ' ἑτέραν ἔλαβεν ἀδείμαντος· ἀπολώλεκε δὲ ἀνδροδένης ὁ υἱός. μάρτυρες, ἀδείμαντος λεοβούλου, λυσίστρατος φείδωνος θαλῆς, στράτων ἀρκεσιλάου λαμψακηνός, θησίππος θησίππου ἐκ λαμπσάκου, διοσκουρίδης διονυσίου ὠκυφίσιος. ὧδε ἔχουσιν αὐτοῦ καὶ αἱ διαθῆκαι. ἀκούσαι δ' αὐτὸν καὶ ἐρασίστρατον τὸν ἰατρόν, εἰσὶν οἳ λέγουσι. καὶ εἰκός. διεδέξατο δ' αὐτὸν τῶν σχολῶν στράτων.

ΤΕΛΟΣ.

LIBRORVM THEOPHRASTI OMNIVM QVI HOC Opere continentur, & quos conquirere hactenus summo studio partim impressos antea, partim manu scriptos licuit, Catalogus.

Θεοφράστου βίος κατὰ Διογένη.		THEOPHRASTI VITA SECUNDUM Diogenem.	
Θεοφράστου περὶ φυτῶν ἱστορίας.	βιβλ. ι.	De plantarum historia lib. X.	pag. 1
Περὶ φυτῶν αἰτιῶν.	βιβ. ς.	De plantarum causis, lib. VI.	101
Ἀριστοτέλους περὶ φυτῶν.	βιβ. β.	Aristotelis De plantis, lib. II.	198
Θεοφράστου περὶ λίθων.	βιβ. ᾱ.	Theophr. De lapidibus, lib. I.	215
Περὶ ἰχθύων.	βιβ. ᾱ.	De piscibus, lib. I.	221
Περὶ πυρός.	βιβ. ᾱ.	De igne, lib. I.	223
Περὶ ἀνέμων.	βιβ. ᾱ.	De uentis, lib. I.	231
Περὶ σημείων ὑδάτων καὶ πνευμάτων.		De signis aquarū et uētorū, lib. I.	239
Περὶ ἰλίγγων.	βιβ. ᾱ. (βιβ. ᾱ.	De uertigine oculorum, lib. I.	245
Περὶ κόπων.	βιβ. ᾱ.	De laboribus, lib. I.	247
Περὶ ὀσμῶν.	βιβ. ᾱ.	De odoribus, lib. I.	249
Περὶ ἱδρώτων.	βιβ. ᾱ.	De sudoribus, lib. I. 261 (lib. I.	265
Χαρακτῆρες ἠθικοί.	βιβ. ᾱ.	Characteres morales, siue De notis,	
Τῶν μετὰ τὰ φυσικά.	βιβ. ᾱ.	Metaphysicorum, lib. I.	267
Πρισκιανοῦ φιλοσόφου λυδοῦ μετάφρασις Θεοφράστου περὶ αἰσθήσεως.		Prisciani philosophi Lydi expositio Theophrasti De sensu.	273
Τοῦ αὐτοῦ μετάφρασις, Θεμιστίου περὶ φαντασίας.		Eiusdē expositio, Theophrasti De phantasia.	284

TELOS.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ
ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟ
ΡΙΑΣ ΤΟ Α.

Ὧν φυτῶν τὰς διαφορὰς, καὶ τὸν ἄλλον φύσιν λεκτέον, 1
κατά τε τὰ μέρη, καὶ τὰ παθη, καὶ τὰς γενέσεις, καὶ τοὺς
βίους. ἔθη γὰρ καὶ πράξεις ἔκαστα ἔχουσιν, ὥσπερ τὰ ζῶα. εἰσὶ δ'
αἱ μὲν κατὰ τὸν γενέσιν καὶ τὰ παθη καὶ τοὺς βίους, ζυθεω-
ρητότεραι καὶ ῥᾴους· αἱ δὲ κατὰ μέρη, πλείους ἔχουσαι ποικι-
λίας. αὐτὸ γὰρ τοῦτο πρῶτον οὐχ ἱκανῶς ἀφώρισαι, τὸ, ποῖα
δεῖ μέρη, καὶ μὴ μέρη λαλεῖν· ἀλλ' ἔχει τινὰ ἀπορίαν. τὸ μὲν
οὖν μέρος, ἅπερ ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως ὑπάρχει, ἀεὶ δοκεῖ διαμένειν ἢ
ἁπλῶς, ἢ ὅταν γένηται, καθαπερ γε τοῖς ζώοις τὰ ὕστερον
γενησόμενα, πλὴν εἴ τι διὰ νόσον ἢ γῆρας ἢ πήρωσιν ἀφαιρεῖ
10 λεται. τῶν δ' ἐν τοῖς φυτοῖς γένια πολλά ἐστιν, ὥστ' ἐπέτειον ἔχειν τὴν οὐσίαν. οἷον ἄνθος,
βρύον, φύλλον, καρπόν· ἁπλᾶ ὅσα πρὸ τῶν καρπῶν, ἢ ἅμα γίνεται τοῖς καρποῖς· ἔτι δὲ, αὐ-
τὸς ὁ βλαστός. ἀεὶ γὰρ ἐπίφυσιν λαμβάνει τὰ πλάγια κατ' ἐνιαυτὸν, ὁμοίως γέ τε τοῖς ἄνω καὶ
ἐν τοῖς πρὸς τὰς ῥίζας. ὥς τε εἰ μή τις τοῦτα θήσει μέρη, τό, τε πλῆθος ἀόριστον ἔσαι, καὶ οὐδέ-
ποτε οὐδὲν τὸ αὐτὸ τῶν μορίων· εἰ δ' ἅπαξ μὴ μόρια, συμβήσεται δ' ὧν τέλεια γίνεται καὶ φαίνε-
ται, ταῦτα μὴ εἶναι μέρη. βλαστάνοντα γὰρ, καὶ θάλλοντα, καὶ καρπὸν ἔχοντα, πάντα καλ-
λίω καὶ τελειότερα καὶ δοκεῖ καὶ ἔστιν. αἱ μὲν οὖν ἀπορίαι σχεδὸν εἰσὶν αὗται. τάχα δ' οὐχ ὁμοίως
ἅπαντα ζητητέον, ὅτε γε τοῖς ἄλλοις, οὐδ' ὅσα πρὸς τὴν γένεσιν· αὐτά τε τὰ γιγνόμενα, μέ-
ρη θετέον· οἷον τοὺς καρπούς. οὐδὲ γὰρ τὰ ἔμβρυα, τῶν ζώων. εἰ δὲ τῇ ὥρᾳ ὄψει τόγε καλλίστου,
20 οὐδὲν σημεῖον· ἐπεὶ καὶ τῶν ζώων σύθετεῖ κύοντα· πολλὰ δὲ καὶ τὰ μόρια κατ' ἐνιαυτὸν ἀφαλ-
λει, καθάπερ οἱ, τε ἔλαφοι τὰ κέρατα, καὶ τὰ φωλεύοντα τὰ πτερά, καὶ τρίχας τετραπο-
δα. ὥστ' οὐδὲν ἄτοπον, ἄλλως τε καὶ ὁμοιον τῷ φυλλορροεῖν τὸ πάθος. ὡσαύτως δ' οὐδὲ τὰ
πρὸς τὴν γένεσιν. ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς ζώοις τὰ μὲν συνεκτίκτεται, τὰ δ' ἀφαιρεθάρεται καθαπερ
ἀλλότρια τῆς φύσεως. ἔοικε δὲ παραπλησίως καὶ τὰ πρὸς τὴν βλάστησιν ἔχειν. ἡ γάρ τοι
γένεσις, γενέσεως χάριν ὅτι τῆς τελείας. ὅλως δὲ, καθαπερ εἰπομεν, οὐδὲ πάντα ὁμοίως καὶ
ὧδε τῶν ζώων λεκτέον· διὸ καὶ ὁ ἀριθμὸς ἀόριστος. παντα χῆ γὰρ βλαστικὸν, ἅτε καὶ παντα χῆ
ζῶον. ὥστε ταύτας μὲν ὅτως ὑπολεκτέον ὁ μόνον εἰς ταυτὸ, ἀλλὰ καὶ τῶν μελλόντων χάριν.
ὅσα γὰρ μὴ οἷόν τε ἀφομοιοῦν, πορίσματον τὸ γλίχεσθαι πάντως, ἵνα μὴ καὶ τὴν οἰκείαν ἀφαλ
λωμεν θεωρίαν. ἡ δὲ ἰσορία τῶν φυτῶν ὕλη, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἢ κατὰ τὰ ἔξω μόρια καὶ τὴν
30 ὅλην μορφὴν, ἢ κατὰ τὰ γένη, ὥσπερ οἱ τὰ ζῶα τὰ ἐκ τῶν ἀνατομῶν. λεκτέον ἢ γὰρ αὐτοῖς,
ποιά τε πᾶσιν ὑπάρχει ταυτὰ, καὶ ποῖα ἴδια καθ' ἕκασον γένος· ἐπὶ τῶν αὐτῶν, ποῖα ὁμοια.
λέγω δ' ἴδιον, φύλλον, ῥίζαν, φλοιόν. δεῖ δὲ καὶ τοῦτο λαμβάνειν, εἴ τι κατ' ἀναλογίαν θεω-
ρητέον, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ζώων τὴν ἀναφορὰν ποιοῦντας, ὅτι ἐνόπτρου πρὸς τὰ ἐμφερέστατα καὶ
τελειότατα. καὶ ἁπλῶς δὲ, ὅσα τῶν γε φυτοῖς ἀφομοιωτέον τῶν γε ζώοις, ὡς ἄνθος * ἀφο-
μοιοῖ. ταῦτα μὲν οὖν διαιρεῖσθω τὸν τρόπον τοῦτον. Αἱ δὲ τῶν μορίων διαφοραὶ σχεδόν, ὡς
τύπῳ λαβεῖν, εἰσὶν γε τρισίν· ἢ τῷ τὰ μὲν ἔχειν, τὰ δὲ μή, καθάπερ φύλλα, καὶ καρπόν· ἢ

τῷ μὴ ὁμοια, μηδὲ ἴζα· ἢ πρίνου, ὃς μὴ ὁμοίως. τούτων δὲ ἡ μὲν ἀνομοιότης δείκνυται σχήματι, χρώματι, τραχυότητι, μανότητι, παχύτητι, λειότητι, καὶ τοῖς ἄλλοις πάθεσιν· ἔστι δὲ, ὅσαι διαφοραὶ τῶν χυλῶν. ἡ δὲ ἀνισότης, ὑπεροχῇ καὶ ἐλλείψει καὶ πλήθει καὶ μεγέθει. ὡς δ' ἐπεῖν τύπῳ, διὰ κεῖνα πάντα διαθ' ὑπεροχὴν καὶ ἔλλειψιν· τὸ γὰρ μᾶλλον καὶ ἧττον, ὑπεροχὴ καὶ ἔλλειψις. ὁ δὲ μὴ ὁμοίως, τῇ θέσει διαφέρει· λέγω δὲ, οἷον τὸ τοὺς καρποὺς τὰ μὲν ἐπάνω, τὰ δ' ὑποκάτω τοῦ φύλλου ἔχειν· καὶ αὖ τοῦ πλήθους, τὰ μὲν διὰ πάντων, τὰ δὲ ἐκ τῶν πλαγίων, ἔνια δὲ καὶ ἐκ τοῦ στελέχους, οἷον ἡ αἰγυπτία συκάμινος· καὶ ὅλα δὴ καὶ ὑπὸ γῆς φέρει καρπόν. οἷον, ἥ τε ἀραχίδνα, καὶ τὸ γῆ αἰγυπτίῳ καλάμινον ὄνιγον· καὶ εἰ τὰ μὲν ἔχει μίσχον, τὰ δὲ μή, καὶ ὕδατι τῶν αὐθέων ὁμοίως· τὰ μὲν γὰρ πρὸς αὐτὸν τὸν καρπόν, τὰ δὲ ἄλλως. ὅλως δὲ, τὸ τῆς θέσεως γῆ τόπος, καὶ τοῖς φύλλοις, καὶ γῆ τοῖς ἔλασσοις καὶ πλείοσι. διαφέρει δὲ ἔνια καὶ τῇ τάξει· τὰ μὲν, ὡς ἔτυχε πῶς ἐλάττης, οἱ κλῶνοι κατ' ἀλλήλους ἑκατέρωθεν· τῶν δὲ ἡ οἱ ὄζοι δι' ἴσου τε κατ' ἀριθμὸν ἴσοι, καθάπερ τῶν πριόζων. ὥστε καὶ τὰς μὴ διαφορὰς ἐκ τούτων λαμβάνειν, ἀφ' ὧν καὶ ὅλη μορφὴ σωζηλάτου καθ' ἕκαστον. Αὐτὰ δ' ἃ τὰ μέρη διαριθμησαμένους, πειρατέον πρῶτ' ἑκάστου λέγειν. ἔστι δὲ πρῶτα μὲν ἡ μίγιστα καὶ ἰδιαίτατα τῶν πλείοσιν, τὰ δὲ ῥίζα, καυλός, ἀκρέμων, ἐλάτη· εἰς ἃ δ' ἴσειεν ἄν τις ὥσπερ εἰς μέρη, καθάπερ ὑπὸ τῶν ζώων. ἕκαστόν τε γὰρ ἀνόμοιον, καὶ ἀφ' ἁπάντων τούτων τε τὰ ὅλα. ἔστι δὲ ῥίζα μὲν, διὸ οὐ πρὸς τοῦτο προσήκει ἐπάγεται. καυλὸς δὲ, εἰς ὃ φέρεται· καυλὸν δὲ λέγω, τὸ ὑπὲρ γῆς πεφυκὸς ὑφ' ἓν. τοῦτο γὰρ ἰδιαίτατον ὁμοίως ἐπετείοις καὶ χρονίοις, ὃ ὑπὸ τῶν πλείοσιν ἐκλείπεται στέλεχος. ἀκρέμονας δὲ, τοὺς ἀφ' οὗ ὀζοῦσι, οὓς γῆροι καλοῦσιν ὄζους. ἐλάτην δὲ, τὸ βλάστημα, τὸ ἐκ τούτων ὑφ' ἓν· οἷον μάλιστα τὸ ἐπέτειον. καὶ ταῦτα μὲν οἰκειότερα τῶν δένδρων. ὁ δὲ καυλὸς, ὥσπερ εἴρηται, ἰδιαίτερος. ἔχει δὲ ὁ πάντα τὰ δὲ τοῦτον, οἷον ἔνια τῶν ποωδῶν, τὰ μὲν ἔχει μίλιν, οὐκ ἀεὶ δὲ, ἀλλ' ἐπέτειον, καὶ ὅλα χρονιώτερον ταῖς ῥίζαις. ὅλην δὲ, πολύχουν τὸ τῶν φυτῶν, καὶ ποίκιλον, καὶ χαλεπὸν εἰπεῖν καθόλου. σημεῖον δὲ τὸ μηδὲν εἶναι ἰδιαίτερον λαβεῖν, ὃ πᾶσιν ὑπάρχει, καθάπερ τοῖς ζώοις σῶμα, ἢ ἰδιαίτερα· τὰ γὰρ αὐταλογία τοιαῦτα, τὰ δ' ἄλλον τρόπον. ὅτε γὰρ ῥίζαν πάντ' ἔχει, ὅτε καυλὸν, ὅτε ἀκρέμονα, ὅτε ἐλάτην, ὅτε φύλλον, ὅτε ἄνθος, ὅτε καρπὸν, ὅτ' αὖ φλοιὸν, ἢ μήτραν, ἢ ἴνας, ἢ φλέβας· οἷον μύκης, οἶδμον. ὧν τόποις δὲ ἡ οὐσία, ἢ ὧν τοῖς τοιούτοις, ἀλλὰ μᾶλλον ταῦτα ὑπάρχει, καθάπερ εἴρηται, τοῖς δ' ἐνύδροις, ἐκείνων οἰκειότερος ὁ μερισμὸς, πρὸς ἃ καὶ τὴν αὐαφορὰν τῶν ἄλλων ποιεῖσθαι δίκαιον. σχεδὸν δὲ καὶ τὰς ἄλλας μορφὰς ἑκάστων ταῦτα διασημαίνει. διαφέρουσι γὰρ πλήθει τόπου, καὶ ὀλιγότητι, καὶ πυκνότητι, καὶ μανότητι, καὶ τόπῳ ἐφ' ἓν ἢ εἰς πλέω σχίζεσθαι τοῖς ἄλλοις τοῖς ὁμοίοις. ἔστι δὲ ἕκαστον τῶν εἰρημένων οὐχ ὁμοιομερές. λέγω δὲ ὁμοιομερὲς, ὅτι ἐκ τῶν αὐτῶν ὅπερ μέρος σύγκειται ἡ ῥίζης, καὶ τὸ στέλεχος· ἀλλ' ὃ λέγεται στέλεχος τὸ λοιπὸν, ἀλλὰ μόριον· ὡς αὐτοῖς τῶν ζώων μέλεσιν ὅτιν, ἐκ τῶν μὲν ὅπερ ἡ ἰνὸς μυὸς ἢ τοῦ ἀγκῶνος, οὐχ ὁμώνυμον δὲ, καθάπερ σάρξ καὶ ὀστοῦν, ἀλλ' ἀνώνυμον· ὃ δὲ δὴ τῶν ἄλλων ὃ δένδρου, ὅλα μονοειδῆ τῶν ὀργανικῶν. ἁπάντων γὰρ τῶν ζώντων αὐώνυμα τὰ μέρη. τῶν δὲ πολυειδῶν, ὠνομασμένα, καθάπερ ποδὸς, χεροὸς, κεφαλῆς, οἷον λάκτυλος, ῥὶς, ὀφθαλμός. τὰ δὲ μέγιστα μέρη, σχεδὸν ταῦτά ὅτιν. Ἄλλα δὲ, ὃς ὧν ταῦτα, φλοιὸς, μήτρα, ξύλα, ἃ ὅλα ἔχει μήτραν. πάντα ὃ ὁμοιομερῆ, καὶ τὰ τούτων δὲ ἕλη πρότερα. ὃς ὧν ταῦτα, ὑγρὸν, ἶς, φλέψ, σάρξ. ἀρχαὶ γῶν αὗται, πλὴν εἴ τις λέγοι τὰς τῶν στοιχείων δυνάμεις· αὗται δὲ ποιναὶ πάντων. ἡ μὲν οὖν σωτηρία καὶ ἡ ὅλη φύσις γῆ τόποις. ἄλλα δ' ὅτιν, ὥσπερ ἐπέτεια μέρη, τὰ πρὸς τὴν καρποβολίαν· οἷον, φύλλον, ἄνθος, μίσχος· ἔτι δ' ὅτιν, ᾧ σωμήκτηται πρὸς τὸ φυτὸν τὸ φύλλον, καὶ ὁ καρπός. ἕλη δὲ ἐλιξ βρύον, οἷς ὑπάρχει. καὶ ὧν πᾶσι κοινὸν τὸ τοῦ καρποῦ.

Καρπὸς δ' ὅτι, τὸ συγκείμενον κοινὸν μετὰ τοῦ πρόκαρπίου. παρὰ ἃ τούτων γίνεσθαι ἴδια ἄττα· καθάπερ ἡ λικνὶς δρυός, καὶ ἡ ἔλιξ, ἀμπέλου. καὶ τοῖς μὴ πλείοσιν ὅτιν ὅτου διαλαβεῖν· τοῖς δ' ἐπετείοις, πλῆθος ὡς ἅπαντα ἐπέτεια· μέχρι γῶν τοῦ καρποῦ ἡ φύσις. ὅλα δὲ ἐπέτεια καρπὸν, καὶ ὅλα διατίζει, καθάπερ σέλινον καὶ ἄλλ' ἄττα, καὶ ὅλα δὲ πλέω χρόνον ἔχει, τόποις ἅπασιν καὶ ὁ καυλὸς ἀκολουθήσει κατὰ λόγον. ὅταν γῶν καρποφορεῖν μέλλωσι, τότε ἐγκαυλοῦσιν· ὡς ἕνεκα τοῦ καρποῦ ὄντων τῶν καυλῶν. ταῦτα μὲν δὴ ταύτῃ διηρήσθω. τῶν δὲ αὖτε εἰρημένων μερῶν πειρατέον ἕκαστον εἰπεῖν, τί ὅτιν, ὡς γῆ τύπῳ λέγοντας. τὸ μὲν δὴ ὑγρὸν φανερὸν,

φανερὸν, ὃ δὲ καλοῦσί τινες ἁπλῶς ἐν ἅπασιν ὀπὸν, ὥσπερ καὶ Μενέστωρ † οἱ δὲ μὲν τοῖς ἄλλοις ἀνωνύμως, ἐν δέτισιν ὀπὸν· καὶ ἐν ἄλλοις δάκρυον. ἶνες δὲ καὶ φλέβες καθ' αὑτὰ γὰρ ἀνώνυμα, τῇ δὲ ὁμοιότητι μεταλαμβάνουσι τῶν ἐν τοῖς ζώοις μορίων· ἔχει δὲ ἴσως καὶ ἄλλας διαφορὰς καὶ ταῦτα, καὶ ὅλως τὸ τῶν φυτῶν γένος. πολύχουν γὰρ, ὥσπερ εἰρήκαμεν. ἀλλ' ἐπεὶ διὰ τῶν γνωρίμων μεταδιώκειν δεῖ τὰ ἀγνώριστα, γνωριμώτερα δὲ τὰ μείζω καὶ ἐμφανῆ τῇ αἰσθήσει δηλονότι, καθάπερ ὑφήγηται, περὶ τούτων λεκτέον. ἐπαναφορὰν γὰρ ἕξομεν τῶν ἄλλων πρὸς ταῦτα, μέχρι πόσου καὶ πῶς ἕκαστα μετέχει τῆς ὁμοιότητος· εἰλημμένων δὲ τῶν μερῶν, μετὰ ταῦτα λεπτέον τὰς τούτων διαφοράς. οὕτω γὰρ ἅμα καὶ ἡ οὐσία φανερὰ, καὶ ἡ ὅλη τῶν γενῶν πρὸς ἄλληλα διάστασις. ἡ μὲν οὖν τῶν μεγίστων, σχεδὸν εἴρηται. λέγω δ' οἷον ῥίζης, καυλοῦ, τῶν ἄλλων. αἱ γὰρ δυνάμεις, καὶ ὧν χάριν ἕκαστον, ὕστερον ῥηθήσονται. ἐξ ὧν γὰρ καὶ ταῦτα καὶ τ' ἄλλα σύγκειται, πειρατέον εἰπεῖν, ἀρξαμένους ἀπὸ τῶν πρώτων. πρῶτα δὲ ἐστὶ, τὸ ὑγρὸν καὶ θερμόν. ἅπαν γὰρ φυτὸν ἔχει τινὰ ὑγρότητα καὶ θερμότητα σύμφυτον, ὥσπερ καὶ ζῶον· ὧν ὑπολιπόντων, γίνεται γῆρας καὶ φθίσις· τελέως δὲ ὑπολιπόντων, θάνατος καὶ αὔανσις. ἐν μὲν οὖν τοῖς πρώτοις ἀνώνυμος ἡ ὑγρότης· ἐν ἐνίοις δὲ ὠνομασμένη, καθάπερ εἴρηται. τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ ὑπὸ τῶν ζώων ὑπαρχει μόνη γὰρ ἡ τῶν ἐναίμων ὑγρότης ὠνόμασται· διὸ καὶ διήρηται πρὸς τοῦτο στερήσει. τὰ μὲν γὰρ ἄναιμα, τὰ δ' ἔναιμα λέγεται. ἔτι μὲν οὖν τοῦτο τὸ μέρος, καὶ τὸ τούτῳ συνηρτημένον θερμόν. Ἄλλα δὲ εἴδη ἕτερα τῶν ἐντὸς, ἃ καθ' ἑαυτὰ μὲν ἐστὶν ἀνώνυμα, διὰ δὲ τὴν ὁμοιότητα ἀπεικαζεται τοῖς τῶν ζώων μορίοις. ἔχουσι γὰρ ὥσπερ ἶνας, ὃ ἐστι συνεχὲς καὶ σχιστὸν καὶ ἐπίμηκες, ἀπαράβλητον δὲ, καὶ ἄβλαστον, ἔχον φλέβας. αὗται δὲ τὰ μὲν ἄλλα εἰσὶν ὅμοιαι τῇ ἰνὶ, μείζους δὲ καὶ παχύτεραι, καὶ παραβλαστὰς ἔχουσαι καὶ ὑγρότητας· ἔτι ξύλον, καὶ σάρξ. τὰ μὲν γὰρ ἔχει σάρκα, τὰ δὲ ξύλον. ἔστι δὲ τὸ μὲν ξύλον, σχιστόν· ἡ δὲ σάρξ, πάντη διαιρεῖται, ὥσπερ γῆ, καὶ ὅσα γῆς· μεταξὺ δὲ γίνεται ἰνὸς καὶ φλεβός. φανερὰ δὲ ἡ φύσις αὐτῆς ἐν ἄλλοις τε, καὶ ἐν τοῖς τῶν περικαρπίων δέρμασι. φλοιὸς δὲ, καὶ μήτρα, κυρίως μὲν λέγεται. δεῖ δὲ αὐτὰ καὶ τῷ λόγῳ διορίσαι. φλοιὸς μὲν οὖν ἐστι, τὸ ἔσχατον, καὶ χωριστὸν τοῦ ὑποκειμένου σώματος· μήτρα δὲ, τὸ μεταξὺ τοῦ ξύλου, τρίτον ἀπὸ τοῦ φλοιοῦ· οἷον ἐν τοῖς ὀστοῖς μυελός. καλοῦσι δέ τινες τοῦτο καρδίαν, οἱ δὲ μυελόν. τὰ μὲν οὖν μόρια σχεδόν ἐστι τοσαῦτα· σύγκειται δὲ τὰ ὕστερα ἐκ τῶν προτέρων· ξύλον μὲν ἐξ ἰνὸς καὶ ὑγροῦ, καὶ ἐνία σαρκός. ξυλοῦται γὰρ σκληρυνόμενα, οἷον ἐν τοῖς φοίνιξι, καὶ ναρθηξι, καὶ εἴ τι ἄλλο ἐκξυλοῦται, ὥσπερ αἱ τῶν ῥαφανίδων ῥίζαι. μήτρα δὲ, ἐξ ὑγροῦ καὶ σαρκός. φλοιὸς δ' ὁ μέν τις ἐκ πάντων τῶν τριῶν, οἷον ὁ τῆς δρυὸς, καὶ αἰγείρου, καὶ ἀπίου· ὁ δὲ τῆς ἀμπέλου, ἐξ ὑγροῦ καὶ ἰνὸς· ὁ δὲ τοῦ φύλλου, ἐκ σαρκὸς καὶ ὑγροῦ. πάλιν δὲ ἐκ τούτων συνθέτα τὰ μέγιστα καὶ πρῶτα ῥηθέντα, καθαπερανεὶ μέλη, πλὴν οὐκ ἐκ τῶν αὐτῶν πάντα, οὐδὲ ὡσαύτως, ἀλλὰ διαφόρως. εἰλημμένων δὲ πάντων τῶν μορίων, ὡς εἰπεῖν, τὰς τούτων διαφορὰς πειρατέον ἀπὸ διδόναι, καὶ τὰς ὅλων τῶν δένδρων καὶ φυτῶν οὐσίας. Ἐπεὶ δὲ συμβαίνει σαφέστερον ἐὰν τὴν μάθησιν διαιρουμένων κατὰ εἴδη, καλῶς ἔχει τοῦτο ποιεῖν, ἐφ' ὧν ἐνδέχεται. πρῶτα δ' ἐστὶ καὶ μέγιστα, καὶ σχεδὸν ὑφ' ὧν πάντη τὰ πλεῖστα περιέχεται, τάδε· δένδρον, θαμνος, φρύγανον, πόα. δένδρον μὲν οὖν ἐστι, τὸ ἀπὸ ῥίζης μονοστέλεχες, πολύκλαδον, ὀζωτὸν, οὐκ εὐαπόλυτον· οἷον ἐλαία, συκῆ, ἄμπελος. φρύγανον δὲ, τὸ ἀπὸ ῥίζης, καὶ πολυστέλεχες, καὶ πολύκλαδον· οἷον βάτος, παλίουρος. πόα δὲ, τὸ ἀπὸ ῥίζης φυλλοφόρον, προϊὸν ἀστέλεχες, οὗ ὁ καυλὸς σπερμοφόρον· οἷον ὁ σῖτος, καὶ τὰ λάχανα. δεῖ δὲ τοὺς ὅρους οὕτως ἀπὸ δέχεσθαι καὶ λαμβάνειν, ὡς τύπῳ ὡς ὑπὸ τὸ πᾶν λεγομένους. ἔνια γὰρ ἴσως ἐπαλλαττειν δόξειε, τὰ δὲ καὶ παρὰ τὴν ἀγωγὴν ἀλλοιότερα γίνεται καὶ ἐκβαίνει τῆς φύσεως· οἷον μαλάχη τε εἰς ὕψος ἀναγομένη, καὶ ὑποδενδρουμένη. συμβαίνει γὰρ τοῦτο καὶ ὀκ ἐν πολλῷ χρόνῳ, ἀλλ' ἐν ἓξ ἢ ἑπτὰ μησίν, ὥς τε μῆκος καὶ πάχος δορατιαῖον γίνεσθαι, διὸ καὶ βακτηρίαις αὐταῖς χρῶνται. πλείονος δὲ χρόνου γινομένου, κατὰ λόγον ἡ ἀπόδοσις. ὁμοίως δὲ καὶ ὑπὸ τῶν τεύτλων. καὶ γὰρ ταῦτα λαμβάνει μέγεθος· ἔτι δὲ μᾶλλον ἄγνος, καὶ ὁ παλίουρος, καὶ ὁ κιττός, ὥς θ' ὁμολογουμένως ταῦτα γίνεται δένδρα, καίτοι θαμνώδη ἐστίν. ὁ δὲ μύρρινος, μὴ ἀνακαθαιρόμενος ἐκθαμνοῦται. καὶ ἡρακλεωτικὴ καρύα. δοκεῖ δὲ αὔτη γε καὶ τὸν καρπὸν βελτίω καὶ πλείω φέρειν, ἐὰν ῥάβδους τις ἐᾷ πλείους, ὡς τῆς φύσεως θαμνώδους οὔσης. οὐ μονοστέλεχες δ' ἂν δόξειεν οὐδ' ἡ μηλέα, οὐδ' ἡ ῥοιὰ † ἄπιος ἐὰν, οὐδ' οὐδ'

οἱ δὲ ἐν τοῖς ἄλλοις

4

5

ὅλως ὅσα παραβλαστικὰ ἀπὸ τῶν ῥιζῶν· ἀλλὰ τῇ ἀγωγῇ τοιαῦτα, παραιρουμένων τῶν ἄλλων.
ἐλαῖας, καὶ κο- γένια δὲ καὶ ἐῶσι πολυστελεχῆ διὰ λεπτότητα, καθάπερ ῥόαν, μηλέαν. ἐῶσι δὲ καὶ τὰς † ἐλά-
πάδας τὰς τας κοπάδας, καὶ τὰς συκᾶς. τάχα δ' ἄν τις φαίη, καὶ ὅλως μεγέθει καὶ μικρότητι διαιρεῖν
συκᾶς. γένια, τὰ δὲ ἰσχύϊ καὶ ἀσθενείᾳ, καὶ πολυχρονιότητι. τῶν τε γὰρ φρυγανωδῶν καὶ λαχανωδῶν
γένια μονοστελέχη, καὶ οἷον δένδρου φύσιν ἔχοντα γίνεται, καθάπερ ῥαφανὶς, πήγανον. ὅθεν καὶ
καλοῦσί τινες τὰ τοιαῦτα, δενδρολάχανα. τά τε λαχανώδη πάντα, ἢ τὰ πλεῖστα ὅταν ἐγ-
καταμείνῃ, λαμβάνει τινὰς ὥσπερ ἀκρέμονας, καὶ γίνεται τὸ ὅλον ἐν σχήματι δενδρώδει,
6 πλὴν ὀλιγοχρονιώτερα. Διὰ δὴ ταῦτα, ὥσπερ ἐλέγομεν, οὐκ ἀκριβολογητέον τῷ ὅρῳ,
ἀλλὰ τῷ τύπῳ ληπτέον τοὺς ἀφορισμούς· ἐπεὶ καὶ τὰς διαιρέσεις ὁμοίως, οἷον ἡμέρων ἀγρίων,
καρποφόρων ἀκαρπων, ἀνθοφόρων ἀνάνθων, ἀειφύλλων φυλλοβόλων. τὰ μὲν γὰρ ἄγρια
καὶ ἥμερα παρὰ τὴν ἀγωγὴν εἶναι δοκεῖ. πᾶν γὰρ ἄγριον καὶ ἥμερον, φασὶν ἵππων γίνεσθαι,
τυγχάνον καὶ μὴ τυγχάνον θεραπείας· ἄκαρπα δὲ, καὶ καρπιμα, καὶ καρποφόρα ἄνθη
παρὰ τοὺς τόπους καὶ τὸν ἀέρα τὸν περιέχοντα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ φυλλοβόλα, καὶ
ἀείφυλλα. περὶ γὰρ ἐλεφαντίνην, οὐδὲ τὰς ἀμπέλους, οὐδὲ τὰς συκᾶς φασὶ φυλλοβολεῖν·
ἀλλ' ὅμως τοῖς αὐτοῖς αἱρετέον. ἔχει γάρ τι τῆς φύσεως κοινὸν, ὁμοίως ἐν δένδροις καὶ θαμ-
νοις καὶ τοῖς φρυγανικοῖς καὶ ποώδεσιν· ὑπὲρ ὧν καὶ τὰς αἰτίας ὅταν τίς λέγῃ, περὶ πάν-
των κοινῇ δηλονότι λεκτέον, οὐχ ὁρίζοντα καθ' ἕκαστον. εὔλογον δὲ, καὶ ταύτας κοινὰς εἶναι
πάντων. ἅμα δὲ καὶ φαίνεταί τινα ἔχειν φυσικὴν διαφορὰν εὐθὺς ὠδὶ τῶν ἀγρίων καὶ τῶν ἡ-
γένια δὲ μερῶν, εἴπερ γένια μὴ δύναται ζῆν, ὥσπερ τὰ γεωργούμενα † μηδόλως δέχεται θερα-
πείαν, ἀλλὰ καὶ χείρω γίνεται, καθάπερ ἐλάτη, πεύκη, λάστρον· καὶ ἁπλῶς, ὅσα ψυχρὸς τό-
πους φιλεῖ, καὶ χιονώδεις. ὡσαύτως δὲ, καὶ τῶν φρυγανικῶν καὶ ποωδῶν, οἷον κάππαρις καὶ
θέρμος. ἥμερον δὲ καὶ ἄγριον δίκαιον καλεῖν, ἀναφέροντα πρός τε ταύτας, καὶ ὅλως πρὸς
7 τὸ ἡμερώτατον. ὁ δὲ ἄνθρωπος, ἢ μόνον, ἢ μάλιστα ἥμερον. Φανεραὶ δὲ καὶ κατὰ ταύτας
τὰς μορφὰς αἱ διαφοραὶ τῶν ὅλων τε καὶ μορίων, οἷον λέγω, μέγεθος καὶ σμικρότης, σκλη-
ρότης μαλακότης, λειότης τραχύτης φλοιοῦ, φύλλων, τῶν ἄλλων ἁπλῶς, εὐμορφία καὶ δυσ-
μορφία τίς· ἔτι δὲ καὶ καλλικαρπία, καὶ κακοκαρπία. πλείω μὲν γὰρ δοκεῖ τὰ ἄγρια φέ-
ρειν, ὥσπερ ἀχρὰς, κότινος· καλλίω δὲ τὰ ἥμερα, καὶ τοὺς χυλοὺς δὲ αὐτοὺς γλυκυτέρους καὶ
Forte ἡδύους † ἰδίους, καὶ τὸ ὅλον ὡς εἰπεῖν εὐκράτους. μᾶλλον αὗται τε δὴ φυσικαί τινες, ὥσπερ εἴρη-
ται, διαφοραὶ, καὶ ἔτι δὴ μᾶλλον τῶν ἀκαρπων καὶ καρποφόρων, καὶ φυλλοβόλων καὶ ἀει-
φύλλων, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. πάντων δὲ ληπτέον ἀεὶ καὶ πάσας τοῖς τόποις· οὐ γὰρ οὐδ'
οἷόν τε ἴσως ἄλλως. αἱ δὲ τοιαῦται δόξαιεν ἂν γενικόν τινα ποιεῖν χωρισμὸν, οἷον ἐνύδρων
καὶ χερσαίων, ὥσπερ ὠδὶ τῶν ζώων. ἔστι γὰρ γένια τῶν φυτῶν, ἃ οὐ δύναται μὴ ἐν ὑγρῷ ζῆν. διή-
ρηται δ' ἄλλο κατ' ἄλλο γένος τῶν ὑγρῶν, ὥστε τὰ μὲν ἐν τέλμασι, τὰ δὲ ἐν λίμναις,
τὰ δ' ἐν ποταμοῖς, τὰ δὲ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ θαλάττῃ φύεσθαι, τὰ μὲν ἐλάττω καὶ ἐν τῇ παρ'
ἡμῖν, τὰ δὲ μείζω περὶ τὴν ἐρυθράν. γένια δὲ, ὥσπερ εἰ καθυγρα καὶ ἕλεια, καθάπερ ἰτέα
καὶ πλάτανος· τὰ δὲ οὐκ ἐν ὕδατι δυνάμενα ζῆν ἐν τούτοις, ἀλλὰ διώκοντα τοὺς ξηροὺς
τόπους. τῶν δ' ἐλαττόνων, ἔστιν ἃ καὶ τοὺς αἰγιαλούς. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τούτων, εἴ τις ἀκρι-
βολογεῖσθαι θέλει, τὰ μὲν ἂν εὕρη κοινὰ, καὶ ὥσπερ ἀμφίβια, καθάπερ μυῤῥίνην, ἰτέαν,
κλῆθραν· τὰ δὲ καὶ τῶν ὁμολογουμένων χερσαίων, πεφυκότα ποτὲ ἐν τῇ θαλάττῃ βιοῦν,
φοίνικα, σκίλλαν, ἀνθέρικον. ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα πάντα, καὶ ὅλως τὸ οὕτω σκοπεῖν, οὐκ οἰ-
κείως ἐστὶ σκοπεῖν· οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἡ φύσις οὕτως, οὐδ' ἐν τοῖς τοιούτοις ἔχει τὸ ἀναγ-
καῖον. τὰς μὲν οὖν διαιρέσεις, καὶ ὅλως τὴν ἱστορίαν τῶν φυτῶν οὕτω ληπτέον. ἅπαντα δ'
οὖν καὶ ταῦτα, καὶ τ' ἄλλα διοίσει καθάπερ εἴρηται, ταῖς τε τῶν ἄλλων μορφαῖς, καὶ ταῖς
τῶν μορίων διαφοραῖς· ἢ τοῦ ἔχειν, τὰ δὲ μὴ ἔχειν, ἢ τοῦ πλείω, τὰ δὲ ἐλάττω, ἢ τοῦ ἀνο-
μοίως, ἢ ὅσοι τόποι διήρηνται πρότερον. οἰκεῖον δὲ ἴσως, καὶ τοὺς τόπους συμπαραλαμ-
βάνειν, ἐν οἷς ἕκαστα πέφυκεν, ἢ μὴ πέφυκε γίνεσθαι. μεγάλη γὰρ καὶ αὕτη διαφορὰ, καὶ
οὐχ ἥκιστα, οἰκεῖα τῶν φυτῶν, διὰ τοῦ συνηρτῆσθαι τῇ γῇ, καὶ μὴ ἀπολελύσθαι καθάπερ τὰ
8 ζῶα. Γειρατέον δ' εἰπεῖν τὰς κατὰ μέρος διαφορὰς, ὡς ἂν καθόλου λέγοντας πρῶτον,
καὶ κοινῶς, εἶτα καθ' ἕκαστον, ὕστερον ὠδὶ πλεῖον ὥσπερ ἀναθεωροῦντας. ἔτι δὲ τὰ μὲν ὀρ-
θοφυῆ,

θοφυῆ, καὶ μακροστελέχη, καθάπερ ἐλάτη, πεύκη, κυπάριττος· τὰ δὲ σκολιώτερα, καὶ βραχυστελέχη, οἷον ἰτέα, συκῆ, ῥοιά. καὶ κατὰ πάχος δὲ, καὶ λεπτότητα ὁμοίως. καὶ πάλιν τὰ μὲν μονοστελέχη, τὰ δὲ πολυστελέχη. ὅσπερ δὲ αὐτότροπον, τινὰ καὶ τῷ πραβλαστικὰ ἢ ἀπαράβλαστα εἶναι, καὶ πολυκλαδῆ καὶ ὀλιγόκλαδα, καθάπερ ἡ φοῖνιξ. καὶ γὰρ αὐτοῖς τούτοις, ἔτι κατὰ τὴν ἰσχὺν, ἢ πάχος, ἢ τὰς τοιαύτας διαφοράς. πάλιν τὰ μὲν λεπτόφλοια, καθάπερ δάφνη, φίλλυρα· τὰ δὲ παχύφλοια, καθάπερ δρῦς. ἔτι τὰ μὲν λειόφλοια, καθάπερ μηλέα, συκῆ· τὰ δὲ τραχύφλοια, καθάπερ ἀγρία δρῦς, φελλὸς, φοῖνιξ. ταῦτα δὲ, νέα μὲν ὄντα λειοφλοιότερα, ἀπεγηράσκοντα δὲ παχυφλοιότερα. γένια δὲ καὶ ῥιζόφλοια, καθάπερ ἄμπελος· τὰ δὲ, καὶ ὡς περιπίπτειν, οἷον αὐδραχνη, νηλέια, κόμαρος. ἔστι δὲ καὶ τῶν μὲν σαρκώδης ὁ φλοιὸς, οἷον φελλοῦ, δρυὸς, αἰγείρου· τῶν δὲ ἰνώδης, καὶ ἄσαρκος, ὁμοίως δένδρων καὶ θαμνων καὶ ἐπετείων, οἷον ἀμπέλου, καλαμου, πυροῦ. καὶ τῶν μὲν πολύλοπος, οἷον φιλλύρας, ἐλάτης, ἀμπέλου, λινοσπάρτου, κρομμύων· τῶν δὲ μονόλοπος, οἷον συκῆς, καλάμου, αἴρας. κατὰ μὲν δὴ τοὺς φλοιοὺς, γὰρ τούτοις αἱ διαφοραί. τῶν δὲ ξύλων αὐτῶν, καὶ ὅλως τῶν καυλῶν, οἱ μὲν εἰσὶ σαρκώδεις, οἷον δρυὸς, συκῆς, καὶ τῶν ἐλαττόνων βαλάνου, τεύτλου, κωνίου· οἱ δὲ ἄσαρκοι, καθάπερ κέδρου, λωτοῦ, κυπαρίττου. καὶ οἱ μὲν ἰνώδεις, τὰ μὲν γὰρ τῆς ἐλάτης καὶ τοῦ φοίνικος ξύλα τοιαῦτα· τὰ δὲ μανὰ, καθάπερ τῆς συκῆς. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ μὲν φλεβώδη, τὰ δ' ἄφλεβα. περὶ δὲ τὰ φρυγανικὰ καὶ θαμνώδη, καὶ ὅλως τὰ κλήματα, καὶ ἄλλας τίς ἂν λάβοι διαφοράς. ὁ μὲν γὰρ κάλαμος, γονατώδεσι. ὁ δὲ βάτος, καὶ ὁ παλίουρος, ἀκανθώδη. ἡ δὲ τίφη, καὶ γένια τῶν ἑλείων ἢ λιμναίων, ὁμοίως ἀδιαφρακτα καὶ ὁμαλῆ, καθάπερ σχοῖνος. ὁ δὲ τοῦ κυπείρου καὶ βουτόμου καυλὸς ὁμαλότητά τινα ἔχει παρὰ τούτοις. ἔτι δὲ μᾶλλον ἴσως ὁ τοῦ μύκητος. αὗται μὲν δὴ δόξαιεν ἂν, ἐξ ὧν ἡ συνθέσις. † ἡ δὲ κατὰ τὰ πάθη, καὶ τὰς δυνάμεις· οἷον σκληρότης, γλισχρότης, κραυρότης, μανότης, κουφότης, βαρύτης, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. ἡ μὲν γὰρ ἰτέα, καὶ χλωρὸν, εὐθὺ, κοῦφον, ὥσπερ ὁ φελλός· ἡ δὲ πύξος, καὶ ἡ ἔβηνος, οὐδὲ αὐανθέντα. καὶ τὰ μὲν σχισθέντα, καθάπερ ὁ τῆς ἐλάτης· τὰ δὲ ἄθραυστα μᾶλλον, οἷον ὁ τῆς ἐλαίας. καὶ τὰ μὲν λοξὰ, οἷον τὰ τῆς ἀκτῆς· τὰ δὲ ὀζώδη, οἷον τὰ τῆς πεύκης καὶ ἐλάτης. δεῖ δὲ καὶ τὰς τοιαύτας ὑπολαμβάνειν τῆς φύσεως. εὔσχιστον μὲν γὰρ ἡ ἐλάτη, τῷ εὐθυπορεῖν· ἄθραυστον δὲ ἡ ἐλαία, διὰ τὸ σκολιὸν καὶ σκληρόν. εὔκαμπτον δὲ ἡ φίλυρα, καὶ ὅσα ἄλλα, διὰ τὸ γλίσχρον ἔχειν τὴν ὑγρότητα. βαρὺ δὲ, ἡ μὲν πύξος, καὶ ἡ ἔβηνος, ὅτι πυκνά· ἡ δὲ δρῦς, ὅτι γεώδες. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἄλλα πάντα πρὸς τὴν φύσιν πῶς ἀνάγεται. Διαφέρουσι δὲ καὶ ταῖς μήτραις. πρῶτον μὲν, εἰ γένια ἔχει ἢ μὴ ἔχει, καθάπερ τινὲς φασιν ἄλλά τε καὶ τὴν ἀκτήν. ἐπεὶ καὶ τὰ γὰρ αὐτοῖς τοῖς ἔχουσι. τῶν μὲν γάρ ἐστι σαρκώδης, τῶν δὲ ξυλώδης, τῶν δὲ ὑμενώδης. σαρκώδης μὲν, οἷον ἀμπέλου, σικῆς, μηλέας, ῥοιᾶς, ἀκτῆς, ναρθηκος· ξυλώδης δὲ, πίτυος, ἐλάτης, πεύκης, καὶ μάλιστα αὐτὴ διὰ τὸ γένδαδος εἶναι. τούτων δ' ἔτι σκληρότεραι καὶ πυκνότεραι, κρανίας, πρίνου, δρυὸς, κυτίσσου, συκαμίνων, ἐβένου, λωτοῦ. διαφέρουσι δὲ αὗται καὶ τοῖς χρώμασι· μέλαιναι γὰρ δὴ πᾶσαι, καὶ τῆς δρυὸς, ἣν καλοῦσι μελάνδρυον· ἅπασαι δὲ σκληρότεραι τῶν ξύλων, διὸ καὶ ὑπομένουσι καμπήν· μανότεραι δὲ αἱ μὴ, αἱ δ' οὔ. ὑμενώδεις δὲ, γὰρ μὲν τοῖς δένδροις οὐκ εἰσὶν, ἢ σπάνιοι· γὰρ δὲ τοῖς θαμνώδεσι, καὶ ὅλως τοῖς ὑλήμασιν, οἷον καλάμῳ τε καὶ ναρθηκι, καὶ τοῖς τοιούτοις εἰσίν. ἔχει δὲ τὴν μήτραν, τὰ μὲν μεγάλην καὶ φανερὰν, ὡς πρίνος, δρῦς, καὶ τὰ ἄλλα τὰ προειρημένα· τὰ δὲ ἀφανεστέραν, οἷον ἐλαία, πύξος· οὐ γάρ ἐστιν ἀφωρισμένην οὕτω λαβεῖν. ἀλλὰ καὶ φασί τινες, οὐ κατὰ τὸ μέσον, ἀλλὰ κατὰ τὸ πᾶν ἔχειν, ὥστε μὴ εἶναι τόπον ὡρισμένον· διὸ καὶ γένια οὐδ' ἂν δόξειεν ὅλως ἔχειν, ἐπεὶ καὶ τοῦ φοίνικος οὐδεμία φαίνεται διαφορὰ κατ' οὐδέν. διαφέρουσι δὲ καὶ ταῖς ῥίζαις. τὰ μὲν γὰρ πολύῤῥιζα, καὶ ἀκρόῤῥιζα, καθάπερ σικῆ, δρῦς, πλάτανος· ἐὰν γὰρ ἔχωσι τόπον, ἐφ' ὅσον οὖν προέσχονται. τὰ δὲ ὀλιγόῤῥιζα, καθάπερ * ἐλάτη, ῥοιὰ, μηλέα. τὰ δὲ μονόῤῥιζα, καθάπερ ἐλάτη, πεύκη. μονόῤῥιζα οὕτως, ὅτι μίαν μεγάλην τὴν εἰς βαθὸς ἔχει, μικρὰς δὲ ἀπὸ ταύτης πλείους. ἔχουσι δὲ καὶ τῶν μονοῤῥίζων γένια τὴν ἐκ τοῦ μέσου μεγίστην, καὶ κατὰ βάθους, ὥσπερ ἀμυγδαλαί, ἐλαία † μικρὰν ταύτην, τάς τε ἄλλας μείζους, καὶ ὡς κεκαρκινωμένας. ἔτι δὲ τῶν μὲν παχεῖαι μᾶλλον, τῶν δὲ ἀνωμαλεῖς, καθάπερ δάφνης, ἐλαίας· τῶν δὲ πᾶσαι λεπταί,

καθάπερ ἀμπέλου. διαφέρουσι δὲ καὶ λειότητι, καὶ τραχύτητι, καὶ πυκνότητι. πάντων γὰρ αἱ ῥίζαι μανώτεραι τῶν ἄνω, πυκνότεραι δὲ ἄλλαι ἄλλων, καὶ ξυλωδέστεραι. καὶ αἱ μὲν ἰνώδεις, ὡς αἱ τῆς ἐλάτης· αἱ δὲ σαρκώδεις μᾶλλον, ὥσπερ αἱ τῆς δρυός· αἱ δ' οἷον ὀζώδεις, καὶ θυσανώδεις, ὥσπερ αἱ τῆς ἐλαίας. ὅτι δὲ, ὅτι τὰς λεπτὰς καὶ μικρὰς πολλὰς ἔχουσι, καὶ ἀθρόας. ἐπεὶ πᾶσαι γὲ καὶ ταύτας ἀφφύουσιν ἀφ' τῶν μεγάλων, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως ἀθρόας καὶ πολλάς. ἔστι δὲ καὶ τὰ μὲν βαθύῤῥιζα, καθάπερ δρῦς· τὰ δ' ὑπὸ πολαιόῤῥιζα, καθάπερ ἐλαία, ῥοιὰ, μηλέα, κυπάρισσος. ἐπεὶ δ' αἱ μὲν εὐθεῖαι καὶ ὁμαλεῖς, αἱ δὲ σκολιαὶ καὶ παραλλάττουσαι. ὅτι γὰρ οὐ μόνον συμβαίνει διὰ τοὺς τόπους, τοῦ μὴ εὐοδεῖν, ἀλλὰ καὶ τῆς φύσεως αὐτῆς ἐστιν, ὥσπερ ὑπὸ τῆς δάφνης καὶ τῆς ἐλαίας. ἡ δὲ συκῆ καὶ τὰ τοιαῦτα

ἔμμετροι σκολιοῦται, διὰ τὸ μὴ εὐοδεῖν. ἅπασαι δ' † ἔμμετροι, καθάπερ καὶ τὰ στελέχη, καὶ οἱ ἀκρέμονες, καὶ εὔλογον ἀφ' τῆς ἀρχῆς. εἰσὶ δὲ καὶ αἱ μὲν παραβλαστικαὶ εἰς τὸ ἄνω, καθάπερ ἄμπελος, ῥόα· αἱ δὲ ἀπαράβλαστοι, καθάπερ ἐλάτης, κυπαρίττου, πεύκης. αἱ αὐταὶ δὲ διαφοραὶ καὶ τῶν φρυγανικῶν, καὶ τῶν ποωδῶν, καὶ τῶν ἄλλων, πλὴν εἰ ὅλως ἔνια μὴ ἔχει, καθάπερ ὕδνον, μύκης, πύξος, κράνιον. τὰ μὲν πολύῤῥιζα, καθάπερ πυρὸς, τίφη, κριθὴ, πᾶν τὸ τοιοῦτον καθάπερ * εἰκαζούσαν· τὰ δ' ὀλιγόῤῥιζα, καθάπερ τὰ χεδροπά. σχεδὸν δὲ καὶ τῶν λαχανωδῶν τὰ πλεῖστα μονόῤῥιζα, οἷον ῥάφανος, τεῦτλον, σέλινον, λάπαθος. πλὴν ἔνια καὶ ὑπὸ φυάδας ἔχει μεγάλας, οἷον τὸ σέλινον, τὸ τεῦτλον· καὶ ὡς ἂν κατὰ λόγον ταῦτα βαθυῤῥιζότερα τῶν δένδρων. εἰσὶ δὲ τῶν μὲν σαρκώδεις, καθάπερ ῥαφανίδος, γογγυλίδος, ἄρου, κρόκου· τῶν δὲ ξυλώδεις, οἷον εὐζώμου, ὠκύμου, καὶ τῶν ἀγρίων δὲ τῶν πλείστων ὅσω μὴ εὐθὺς πλείους. καὶ σχιζόμενα, καθάπερ πυροῦ, κριθῆς, καὶ τῆς καλουμένης πόας. αὕτη γὰρ ἐν τοῖς ἐπετείοις καὶ ἐν τοῖς ποώδεσιν ἡ διαφορὰ τῶν ῥιζῶν, ὥστε τὰς

καὶ μὲν εὐθὺς σχίζεσθαι, πλείους οὔσας καὶ ὁμαλεῖς· τῶν δὲ ἄλλων μίαν ἢ δύο, τὰς μεγίστας † δὲ ἄλλας ἀφ' τούτων. Ὅλως δὲ, πλείους αἱ διαφοραὶ τῶν ῥιζῶν ἐν τοῖς ὑλήμασι καὶ λαχανώδεσιν. εἰσὶ γὰρ αἱ μὲν λαχανώδεις, ὥσπερ αἱ τοῦ ὠκίμου· αἱ δὲ σαρκώδεις, ὥσπερ αἱ τοῦ τεύτλου, καὶ ἔτι δὴ μᾶλλον τοῦ ἄρου, καὶ ἀσφοδέλου, καὶ κρόκου. αἱ δὲ ὥσπερ ἐκ φλοιοῦ καὶ σαρκός, ὥσπερ αἱ τῶν ῥαφανίδων καὶ γογγυλίδων. αἱ δὲ γονατώδεις, ὥσπερ αἱ τῶν καλαμων καὶ ἀγρώστεων, καὶ εἴ τι καλαμῶδες. καὶ μόναι δὴ αὗται, ἢ μάλισθ' ὅμοιαι τοῖς ὑπὲρ γῆς. ὥσπερ γὰρ καλαμοί εἰσιν, ἐῤῥιζωμένοι ταῖς λεπταῖς. αἱ δὲ λεπυρώδεις, ἢ φλοιώδεις, οἷον οἵ τε τῆς σκίλλης, καὶ τοῦ βολβοῦ, καὶ ἔτι κρομμύου, καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων· ἀεὶ γὰρ ἔστι περιαιρεῖν αὐτῶν. πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα δοκεῖ καθάπερ δύο γένη ῥιζῶν ἔχειν. τοῖς δὲ, καὶ ὅλως τὰ κεφαλοβαρῆ, καὶ κατάῤῥιζα, τήν τε σαρκώδη ταύτην καὶ φλοιώδη, καθάπερ ἡ σκίλλα, καὶ τῆς ἀφ' ταύτης ἀφπεφυκυίας. οὐ γὰρ λεπτότητι καὶ παχύτητι διαφέρουσι μό-

ἀλλοῖον νον, ὥσπερ αἱ τῶν δένδρων καὶ τῶν λαχάνων, † ἀλλὰ λεῖον ἔχοντες τὸ γένος. ἐκφανεστάτη δ' ἤδη ἥ τε τοῦ ἄρου, καὶ ἡ τοῦ κυπείρου. ἡ μὲν γὰρ παχεῖα, καὶ λεία, καὶ σαρκώδης· ἡ δὲ λεπτὴ, καὶ ἰνώδης. διόπερ ἀφρήσειεν ἄν τις, εἰ ῥίζας τὰς τοιαύτας θετέον. ἡ μὲν γὰρ κατὰ γῆς δόξειεν ἄν. ἡ δ' ὑπεναντίως ἔχουσα ταῖς ἄλλαις, οὐκ ἂν δόξειεν. ἡ μὲν γὰρ ῥίζα, λεπτοτέρα, πρὸς τὸ πόῤῥω, καὶ ἀεὶ σύνοξυς. αἱ δὲ τῶν σκιλλῶν, καὶ τῶν βολβῶν, καὶ τῶν ἄρων, ἀναπαλιν. ἔτι δ' αἱ μὲν ἄλλαι κατὰ τὸ πλάγιον ἀφιᾶσι ῥίζας, αἱ δὲ τῶν σκίλλων καὶ τῶν βολβῶν οὐκ ἀφιᾶσιν· οὐδὲ τῶν σκορόδων καὶ τῶν κρομύων. ὅλως δέ γε ἐν ταύταις αἱ κατὰ μέσον ἐκ τῆς κεφαλῆς ἠρτημέναι, φαίνονται ῥίζαι, καὶ τρέφονται. ὅτι δ' ὥσπερ κῦμα, ἢ καρπός.

* ὅθεν καὶ οἱ ἔντε ὀστοῖς· ἀλέγοντες οὐ κακῶς. ὑπὸ δὲ τῶν ἄλλων ὅτι μέν ἐστιν. ἐπεὶ δὲ πλεῖον ἡ φύσις ἢ κατὰ ῥίζαν, ταύτῃ ἀφρίαν ἔχει. τὸ γὰρ δὴ πᾶν λέγειν τὸ κατὰ τὴν ῥίζαν, οὐκ ὀρθόν. καὶ γὰρ ἀνάκαυλος τοῦ βολβοῦ. καὶ ὁ τοῦ γηθύου. καὶ ὅλως ὅσα κατὰ βάθος ἐστὶν, εἴησαν αἱ

οὔϊγγον ῥίζαι. καὶ τὸ ὕδνον δὲ, ὃ καλοῦσί τινες ἀσχίον· καὶ τὸ † οὔϊπον, καὶ εἴ τι ἄλλο ὑπόγειόν ἐστιν· ὧν οὐδὲν ἐστὶ ῥίζα. δυνάμει γὰρ δεῖ φυσικῇ διαιρεῖν, καὶ οὐ τόπῳ. τάχα δὲ ὅτι μὲν ὀρθῶς λέγεται· ῥίζα δὲ οὐδὲν ἧττον ἐστιν. ἀλλὰ διαφορά τις αὕτη τῶν ῥιζῶν, ὥστε τὴν μέν τινα τοσαύτην εἶναι, τὴν δὲ τοιαύτην, καὶ τρέφεσθαι τὴν ἑτέραν ὑπὸ τῆς ἑτέρας. καί τοι καὶ αὐταὶ καὶ αὐτῶν αἱ σαρκώδεις ἐοίκασιν ἕλκειν. τὰς γοῦν τῶν ἀρῶν πρὸ τοῦ βλαστάνειν τρέφουσι, καὶ γίνονται μείζους κωλυόμεναι διαθεῖναι πρὸς τὴν βλάστησιν. ἐπεὶ ὅτι γε πάν-

των

τῶν τῶν τοιούτων ἡ φύσις ὠθεῖ τὸ κάτωγε μᾶλλον ῥέπει, φανερόν. οἱ μὲν γὰρ καυλοὶ, καὶ ὅ-
λως τὰ ἄνω, βραχέα καὶ ἀσθενῆ. τινὰ δὲ, καὶ τοῦ μεγάλα, καὶ πολλὰ, καὶ ἰσχυρά· οὐ μόνον
ὠθεῖ τῶν εἰρημένων, ἀλλὰ καὶ ὠθεῖ καλάμου, καὶ ἀγρώστιδος, καὶ ὅλως ὅσα καλαμώδη, καὶ
τούτοις ὅμοια, καὶ ὅσα δὴ ναρθηκώδη, καὶ τούτων ῥίζαι μεγάλαι καὶ σαρκώδεις. Πολ- 11
λὰ δὲ καὶ τῶν † ποδῶν ἔχει τοιαύτας ῥίζας, οἷον † σπάλαξ, κρόκος, καὶ τὸ περδίκιον κα- Fortè ποω-
λούμενον. καὶ γὰρ τοῦτο παχείας τε καὶ πλείους ἔχει τὰς ῥίζας, ἢ φύλλα. καλεῖται δὲ περδί- δῶν, & ἀ-
κιον, διὰ τὸ τοὺς περδίκας ἐγκυλίσθαι, καὶ ὀρύττειν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἐν αἰγύπτῳ καλούμενον σπάλαξ
† ὄϊτον. τὰ μὲν γὰρ φύλλα μεγάλα, καὶ ὁ βλαστὸς αὐτοῦ βραχύς· ἡ δὲ ῥίζα μακρὰ, καὶ ἔστιν ὥσπερ † ὄϊγγον
καρπός. διαφέρει τε, καὶ ἐσθίεται. καὶ συλλέγουσι δὲ, ὅταν ὁ ποταμὸς ἀποβῇ, στέφοντες βω-
μούς. φανερώτατα δὲ καὶ πλείστην ἔχοντα πρὸς τὰ ἄλλα διαφορὰν, τὸ σίλφιον, καὶ ἡ καλουμέ-
νη μαγύδαρις. ἀμφότερα γὰρ τούτων, καὶ ἁπάντων τῶν τοιούτων, ταῖς ῥίζαις μᾶλλον ἡ φύ-
σις. ταῦτα μὲν οὖν ταύτῃ λεπτέα. ἐνίαι δὲ τῶν ῥιζῶν, πλείω δόξαιεν ἂν ἔχειν διαφορὰς, πα-
ρὰ τὰς εἰρημένας· οἷον αἵ τε τῆς ἀραχίδνης, καὶ τοῦ ὁμοίου τοῦ ἀράκω· φέρουσι γὰρ ἀμφότεραι
καρπὸν, οὐκ ἐλάττω τοῦ ἄνω. καὶ μίαν μὲν ῥίζαν τὸ σαρκώδες τοῦτο παχεῖαν ἔχει, τὴν κατὰ
βάθους· τὰς δὲ ἄλλας, ἐφ' ὧν ὁ καρπὸς, λεπτοτέρας, καὶ ἐπ' ἄκρῳ, καὶ σχιζομένας πολλαχῆ.
φιλεῖ δὲ μάλιστα χωρία τὰ ὕφαμμα. φύλλον δὲ οὐδέτερον ἔχει τούτων, οὐδ' ὅμοια τοῖς φύλ-
λοις, ἀλλ' ὥσπερ ἀμφίκαρπα μᾶλλόν ἐστιν. καὶ φαίνεται θαυμάσιον. αἱ μὲν οὖν φύσεις καὶ αἱ δυ-
νάμεις τοσαύτας ἔχουσι διαφοράς. αὐξάνεσθαι δὲ πάντων δοκοῦσιν αἱ ῥίζαι πρότερον, τῶν
ἄνω. καὶ γὰρ φύεσθαι εἰς βάθος οὐδεμία καθήκει πλέον, ἢ ὅσον ὁ ἥλιος ἐφικνεῖται. τὸ γὰρ θερμὸν,
τὸ γεννῶν. οὐ μὴν ἀλλὰ ταῦτα μεγάλα συμβάλλετο πρὸς βαθυρριζίαν, καὶ ἔτι μᾶλλον πρὸς
μακρορριζίαν, ἡ τῆς χώρας φύσις, ἐὰν ᾖ κούφη, καὶ μανὴ, καὶ εὐδίοδος. ἐν γὰρ ταῖς τοιαύταις,
πορρωτέρω καὶ μείζους αὐξήσεις. φανερὸν δὲ ὠθεῖ τῶν ἡμερωτάτων. ἔχοντα γὰρ ὕδωρ, ὁπουοῦν δίει-
σιν, ὡς εἰπεῖν· ἐπεὶ καὶ ὁ τόπος ἢ κενὸς, καὶ μηδὲν τὸ ἀντιστατοῦν, καθάπερ φρέατος, ἢ ὀχετοῦ
τινος· ἤγουν ἐν τοῦ λυκείῳ ἡ πλάτανος, ἡ κατὰ τὸν ὀχετὸν ἔτι νέα οὖσα, περὶ τρεῖς καὶ τριάκον-
τα πήχεις ἀφῆκεν, ἔχουσα τόπον τε ἅμα καὶ τροφήν. δόξει δὲ, ὡς εἰπεῖν, ἡ συκῆ μακρορριζότα-
τον εἶναι. καὶ ὅλως δὲ, μᾶλλον τὰ μανὰ, καὶ εὐθύρριζα. πάντα δὲ τὰ νεώτερα τῶν παλαιῶν, ἐὰν
εἰς ἀκμὴν ἥκωσιν, ἤδη βαθυρριζότερα καὶ μακρορριζότερα. συμφθίνουσι γὰρ καὶ αἱ ῥίζαι τοῦ
ἄλλου σώματι. πάντων δὲ ὁμοίως οἱ χυλοὶ τοῖς φυτοῖς δεινότεροι. τοῖς δὲ, ὡς ἐπίπαν. διὸ καὶ
ἐνίων πικραὶ, ὧν οἱ καρποὶ γλυκεῖς. Αἱ δὲ καὶ φαρμακώδεις. ἐνίαι φυώδεις, ὥσπερ αἱ τῆς 12
ἴριος. ἴδια δὲ ῥίζης φύσις, καὶ δύναμις· οἷον ἡ τῆς ἰνδικῆς συκῆς. ἀπὸ γὰρ τῶν βλαστῶν ἀφίη-
σι, μέχρις οὗ ἂν συναψῇ τῇ συκῇ, καὶ ῥιζωθῇ. καὶ γίνεται περὶ τὸ δένδρον κύκλῳ συνεχὲς τὸ
τῶν ῥιζῶν, οὐχ ἁπτόμενον τοῦ στελέχους, ἀλλὰ ἀφεστηκός. παραπλήσιον δὲ τοῦτο, μᾶλλον δὲ τρόπον
τινὰ θαυμασιώτερον, εἴ τις ἐκ τῶν φύλλων ἀφίησι ῥίζαν· οἷόν φασι περὶ ὀποῦντα ποάριον εἶναι,
ὃ καὶ ἐσθίεσθαί ἐστιν ἡδύ. τὸ γὰρ αὐτῶν θέρμων, θαυμαστὸν ἧττον, ὅτι ἂν ἐν ὕλῃ βαθείᾳ σπαρῇ,
διαιρεῖ τὴν ῥίζαν πρὸς τὴν γῆν, καὶ βλαστάνει διὰ τὴν ἰσχύν. ἀλλὰ δὴ τὰς μὲν τῶν ῥιζῶν δια-
φορὰς, ἐκ τούτων θεωρητέον. Τῶν δένδρων καὶ τὰς τοιαύτας δ' ἄν τις λάβοι διαφοράς. 13
ἔστι γὰρ τὰ μὲν ὀζώδη, τὰ δ' ἄνοζα, καὶ φύσει καὶ τόπῳ, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. ἄνοζα δὲ λέ-
γω, οὐχ ὥστε μὴ ἔχον ὅλως. οὐδὲν γὰρ τοιοῦτο δένδρον· ἀλλ' εἴπερ ἧττον ἄλλων, οἷον σχοῖνος, τί-
φη, κύπειρος. ὅλως, εἴ τι ὠθεῖ τῶν λιμνωδῶν, ἀλλ' ὥστε ὀλίγους ἔχειν, φύσει μέν· οἷον, ἀκτὴ δά-
φνη, συκῆ· ὅλως, πάντα τὰ λειόφλοια, καὶ ὅσα κοῖλα καὶ μανά. ὀζώδεις δὲ, ἐλαία, πεύκη, κό-
τινος. τούτων δὲ τὰ μὲν ἐν παλισκίοις, καὶ νηνέμοις, καὶ ἐφύδροις· τὰ δὲ ἐν εὐηλίοις, καὶ χειμερίοις,
καὶ † πυγματώδεσι, καὶ λεπτοῖς, καὶ ξηροῖς. τὰ μὲν γὰρ ἀνοζώτερα, τὰ δὲ ὀζωδέστερα τῶν ὁμογενῶν. Fortè πηγματώδεσι
ὅλως δὲ, ὀζωδέστερα τὰ ὀρεινὰ τῶν πεδινῶν, καὶ τὰ ξηρὰ τῶν ἐλείων. ἔτι δὲ κατὰ τὰ φυτείαν τὰ μὲν
πυκνὰ, ἄνοζα καὶ ὀρθά· τὰ δὲ μανὰ, ὀζωδέστερα καὶ σκολιώτερα. συμβαίνει γὰρ ὥστε τὰ μὲν ἐν
παλισκίῳ εἶναι, τὰ δὲ ἐν εὐηλίῳ. καὶ τὰ ἄρρενα δὲ τῶν θηλειῶν ὀζωδέστερα, ἐν οἷς ἐστιν ἄμφω· οἷον
κυπάριττος, ἐλάτη, ὀστρυΐς, κρανία. καλοῦσι γὰρ γένος τι, θηλυκρανίαν. καὶ τὰ ἄγρια δὲ τῶν ἡμέ-
ρων, καὶ ἁπλῶς, καὶ τὰ ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος· οἷον κότινος ἐλαίας, ἐρινεὸς συκῆς, καὶ ἀχρὰς ἀπίου. πάν-
τα γὰρ ταῦτα ὀζωδέστερα. καὶ ὡς ὑπὸ τὸ πολὺ, πάντα τὰ πυκνὰ τῶν μανῶν. καὶ γὰρ τὰ ἄρρενα πυ-
κνότερα, καὶ τὰ ἄγρια· πλὴν εἴ τι διὰ πυκνότητα παντελῶς ἄνοζον, ἢ ὀλίγοζον, οἷον πύ-

ξος, λωτός. εἰσὶ δὲ τῶν μὲν ἄτακτοι, καὶ ὡς ἔτυχεν, οἱ ὄζοι· τῶν δὲ τεταγμένοι, καὶ τοῦ διαστήματι καὶ τοῦ πλήθει, καθαπερ εἴρηται. διὸ καὶ ἀξιολογώτατα ταῦτα καλοῦσι. τῶν μὲν γὰρ οἷον δι' ἴσου, τῶν δὲ μεῖζον ἀεὶ τὸ πρὸς τοῦ πάχει, καὶ οὗτος κατὰ λόγον, ὅπερ μάλιστα ἐνδηλον καὶ ἐν τοῖς κοτίνοις καὶ ἐν τοῖς καλαμοις. τὸ γὰρ γόνυ, καθάπερ ὄζος. καὶ οἱ μὲν κατ' ἀλλήλους, ὥσπερ οἱ τῶν κοτίνων· οἱ δ' ὡς ἔτυχεν. ἔστι δὲ τὰ μὲν δίοζα, τὰ δὲ τρίοζα, τὰ δὲ πλείους ἔχοντα. ἐνία δὲ πεντάοζά ἐστι. καὶ τῶν μὲν ἐλάτης, ὀρθοὶ καὶ οἱ ὄζοι, καὶ οἱ κλάδοι, ὥσπερ ἐμπεπηγότες· τῶν δὲ ἄλλων, οὔ. διὸ καὶ ἰσχυρότατον ἡ ἐλάτη. ἰδιώτατοι δὲ οἱ τῶν μηλέας· ὅμοιοι γὰρ θηρίων προσώποις, εἷς μὲν ὁ μέγιστος, ἄλλοι δὲ περὶ αὐτὸν μικροὶ πλείους.

εἰσὶ δὲ τῶν ὄζων οἱ μὲν τυφλοί, οἱ δὲ γόνιμοι. λέγω δὲ τυφλοὺς, ἀφ' ὧν μηδεὶς βλαστός· ὅτοι δὲ καὶ φύσει καὶ πηρώσει γίνονται. ἢ ὅταν ἢ μὴ λυθῇ, καὶ ἐκβιάζηται, καὶ ἢ ἀρκοπῇ, καὶ οἷον ὑπὸ καυθεὶς πηρωθῇ. γίνονται δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς παχέσι τῶν ἀκρεμόνων· ἐνίων δὲ καὶ ἐν τοῖς στελέχεσιν. ὅλως δὲ, καὶ τοῦ στελέχους καὶ τοῦ κλάδου καθὸ ἂν ὑπὸ κόψῃ ἢ ὑπὸ τέμῃ τίς, ὄζος γίνεται· καθαπερ ἂν εἰ διαιρῶν τὸ ἐν, καὶ ποιῶν ἑτέραν ἀρχήν, εἴτε διὰ τὴν πήρωσιν, εἴτε δι' ἄλλην αἰτίαν. οὐ γὰρ δὴ κατὰ φύσιν τὸ ὑπὸ τῆς πληγῆς. ἀεὶ δὲ ἐν ἅπασιν οἱ κλάδοι φαίνονται πολυοζότεροι, διὰ τὸ μήτ' ἀνὰ μέσον προσκυζεῖσθαι· καθαπερ καὶ τῆς συκῆς οἱ νεόβλαστοι, τραχύτατοι· καὶ τῆς ἀμπέλου τὰ ἄκρα τῶν κλημάτων. ὡς γὰρ ὁ ὄζος ἐν τοῖς ἄλλοις, οὕτω καὶ ὀφθαλμὸς ἐν ἀμπέλῳ, καὶ ἐν καλάμῳ γόνυ. ἐνίοις δὲ καὶ οἷον κράδαι γίνονται· καθάπερ πτελέα, καὶ δρῦς, καὶ μάλιστα ἐν πλατάνῳ. ἐὰν δὲ ἐν τραχέσι, καὶ ἀνύδροις, καὶ πνευματώδεσι, καὶ παντελῶς. πάντως δ' ὁ πρὸς τῇ γῇ, καὶ οἷον τῇ κεφαλῇ τῶν στελέχους ἀρχηράσκων, τῶν παχυτέρων γίνεται. ἐνία δὲ καὶ ἴσχει τοὺς καλουμένους ὑπό τινων ἢ γόγγρους, ἢ τὸ ἀναλογον· οἷον ἡ ἐλαία. κυριώτατον γὰρ ὑπὸ ταύτης οὗτος τοὔνομα, καὶ πάσχειν δοκεῖ μάλιστα τὸ εἰρημένον. καλοῦσι δ' ἐνίοι οὗτος πρέμνον, οἱ δὲ κροτώνην, οἱ δὲ ἄλλο ὄνομα. τοῖς δ' εὐθέσι καὶ μονορρίζοις, καὶ ἀπαραβλάστοις, οὐ γίνεται τοῦθ' ὅλως, ἢ ἧττον. * φοῖνιξ δὲ παραβλαστικόν. ἡ δὲ ἐλαία, καὶ ὁ κότινος, καὶ τὰς κοιλότητας ἰδίας ἔχουσι, τὰς ἐν τοῖς στελέχεσιν. ἔστι μὲν οὖν τὰ μὲν εἰς μῆκος αὐξητικὰ μάλιστα μόνα, οἷον ἐλάτη, φοῖνιξ, κυπάριττος· καὶ ὅλως τὰ μονοστελέχη, καὶ ὅσα μὴ πολύρριζα, μηδὲ πολύκλαδα· τὰ δὲ, ὁμοίως τούτοις ἀναλόγως, καὶ εἰς βάθος. ἐνία δὲ εὐθὺς σχίζεται, οἷον ἡ μηλέα. τὰ δὲ πολύκλαδα, καὶ μείζω τὸν ὄγκον ἔχει τὸν ἄνω, καθαπερ ῥοά. οὐ μὴν ἀλλ' οὖν μέγιστά γε συμβάλλεται πρὸς ἕκαστον ἡ ἀγωγὴ, καὶ ὁ τόπος, καὶ ἡ τροφή. σημεῖον δ' ὅτι ταῦτα πυκνὰ μὲν ὄντα, μακρὰ καὶ λεπτὰ γίνεται· μανὰ δὲ, παχύτερα καὶ βραχύτερα· καὶ ἐὰν μὲν εὐθὺς τις ἀφείη τοὺς † ὄρους, βραχέα. ἐὰν δὲ ἀνακαθαίρῃ, μακρὰ, καθαπερ ἡ ἄμπελος. ἱκανὸν δὲ κἀκεῖνο πρὸς πίστιν, ὅτι καὶ τῶν λαχάνων ἐνία λαμβάνει δένδρου σχῆμα, καθάπερ εἴπομεν τὴν μαλάχην, καὶ τὸ τεῦτλον. ἅπαντα δὲ ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις ἐξαύξει καὶ τὸ αὐτὸ κάλλιστον. ἐπεὶ καὶ τῶν ὁμογενῶν ἀνοζότερα καὶ μείζω καὶ καλλίω τὰ ἐν τοῖς οἰκείοις· οἷον, ἐλάτη ἡ μακεδονικὴ τῆς πρωνασίας, καὶ τῶν ἄλλων. ἅπαντα δὲ ταῦτα, καὶ ὅλως ἡ ὕλη ἡ ἀγρία καλλίων καὶ πλείων τοῦ ὄρους ἐν τοῖς προσβορείοις, ἢ ἐν τοῖς πρὸς μεσημβρίαν. ἔτι δὲ τὰ μὲν ἀείφυλλα, τὰ δὲ φυλλοβόλα. Τῶν μὲν ἡμερῶν ἀείφυλλα, ἐλαία, φοῖνιξ, δάφνη, μύρρινος, πεύκης τε γένος, κυπάριττος· τῶν δ' ἀγρίων, ἐλάτη, πεύκη, ἄρκευθος, σμίλαξ, θυΐα, καὶ ἣν ἄρκαδες καλοῦσι φελλόδρυν, φίλλυρα, κέδρος, πίτυς, μιρρίκη, πύξος, πρῖνος, ἀγρία, κήλαστρον, φιλύκη, ὀξυκάνθος, ἀφάρκη (ταῦτα δὲ φύεται περὶ τὸν ὄλυμπον) ἀνδράχνη, κόμαρος, τέρμινθος, ἀγρία δάφνη. δοκεῖ δ' ἡ ἀνδράχνη, καὶ ὁ οἴναρος, τὰ μὲν κάτω φυλλοβαλεῖν, τὰ δὲ ἔσχατα τῶν ἀκρεμόνων ἀεὶ φύλλα ἔχειν, ὑπὸ φύειν δὲ ἀεὶ τοὺς ἀκρέμονας. τῶν μὲν οὖν δένδρων, ταῦτα. τῶν δὲ θαμνωδῶν, κιττὸς, βάτος, ῥάμνος, κάλαμος, κεδρίς. ἔστι γάρ τι μικρὸν, ὃ οὐ δενδροῦται. τῶν δὲ φρυγανικῶν, καὶ ποωδῶν, πήγανον, ῥάφανος, ῥοδωνιὰ, ἰωνιὰ, ἀβρότονον, ἀμάρακον, ἕρπυλλος, ὀρίγανον, σέλινον, ἱπποσέλινον, μήκων· καὶ τῶν ἀγρίων εἴδη πλείω. διαμένει δὲ καὶ τούτων ἐνία τοῖς ἄκροις, τὰ δὲ ἄλλα ἀρβάλλει· οἷον ὀρίγανον, σέλινον, † ἐπεὶ καὶ τὸ πήγανον κακοῦτο, καὶ ἀλλάττετο. πάντα δὲ καὶ τῶν ἄλλων τὰ ἀείφυλλα, στενοφυλλότερα, καὶ ἔχοντα τινα λιπαρότητα καὶ εὐωδίαν. ἐνία δὲ οὐκ ὄντα τῇ φύσει, παρὰ τὸν τόπον ἐστὶν ἀείφυλλα· καθάπερ ἐλέχθη περὶ τῶν ἐν ἐλεφαντίνῃ καὶ μέμφει.

Forsan, ὄζους.

ἱπποσέλινον

κατω

κατωτέρω δ' ἐν τῷ δέλτα, μικρὸν πάνυ χρόνον διαλείπει, τοῦ μὴ ἀεὶ βλαστάνειν. ἐν κρήτῃ δὲ
λέγετε πλάτανόν τινα εἶναι ἐν τῇ γορτυναίᾳ, πρὸς † σκηνῇ τινί, ἣ οὐ φυλλοβολεῖ. μυθολογοῦσι δὲ, κρήνη
ὡς ὑπὸ ταύτῃ ἐμίγη τῇ εὐρώπῃ ὁ ζεύς. τὰς δὲ πλησίον πάσας, φυλλοβολεῖν. ἐν δὲ συβάρει,
δρῦς ἐστιν, εὐσύνοπτος ἐκ τῆς πόλεως, ἣ οὐ φυλλοβολεῖ. φασὶ δὲ οὐ βλαστάνειν αὐτὴν ἅμα ταῖς
ἄλλαις, ἀλλὰ μετὰ κύνα. λέγετε δὲ καὶ ἐν κύπρῳ πλάτανος εἶναι τοιαύτη. φυλλοβολεῖ δὲ πάν-
τα τοῦ μετοπώρου, καὶ μετὰ τὸν μετόπωρον· πλὴν τὸν μὲν θᾶττον, τὸν δὲ βραδύτερον, ὥς τε καὶ τοῦ
χειμῶνος ὑπολαμβάνειν. οὐκ ἀνάλογον δὲ αἱ φυλλοβολίαι ταῖς βλαστήσεσιν, ὥστε τὰ πρότερον
βλαστήσαντα φυλλοβολεῖν· ἀλλ' ἐνία πρωῒ βλαστάνει μὲν, οὐδὲν δὲ προτερεῖ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ τι-
νῶν καὶ ὑστερεῖ· καθάπερ ἡ ἀμυγδάλη. τὰ δὲ ὀψιβλαστεῖ μὲν, οὐδὲν δὲ, ὡς εἰπεῖν, ὕστερον τῶν ἄλλων,
ὥσπερ ἡ συκάμινος. δοκεῖ δὲ καὶ ἡ χώρα συμβάλλεσθαι, καὶ ὁ τόπος ὁ ἐνίκμος, πρὸς τὸ διαμέ-
νειν. τὰ γὰρ ἐν τοῖς ξηροῖς, καὶ ὅλως λεπτογείοις, πρότερα φυλλοβολεῖ, καὶ τὰ πρεσβύτερα δὲ τῶν
νέων. ἐνία δὲ καὶ πρὸ τοῦ πεπάναι τὸν καρπὸν, ἀπρβάλλει τὰ φύλλα· καθάπερ αἱ ὄψιμαι συ-
καῖ, καὶ ἀχράδες. τῶν δ' ἀειφύλλων ἡ ἀπρβολὴ καὶ ἡ ἄνθησις κατὰ μέρος. οὐ γὰρ δὴ ταῦτα αἰεὶ δια-
μένει· ἀλλὰ τὰ μὲν βλαστάνει, τὰ δ' ἀφαυαίνετε. τοῦτο δὲ περὶ τροπὰς μάλιστα γίνετε θερινάς. εἰ
δὲ τινων καὶ μετ' ἀρκτοῦρον, ἢ καὶ κατ' ἄλλων χώραν, ὑπόσκεπτέον. καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς φυλλο-
βολίαν, οὕτως ἔχει. Τὰ δὲ φύλλα τῶν μὲν ἄλλων δένδρων ὅμοια πάντων αὐτὰ ἑαυτοῖς. τὸ δὲ 16
λεύκης, καὶ τοῦ κιττοῦ, καὶ τοῦ καλουμένου κρότωνος, ἀνόμοια, καὶ ἑτεροσχήμονα. τὰ μὲν γὰρ νέα,
περιφερῆ· τὰ δὲ παλαιότερα, γωνοειδῆ. καὶ εἰς οὖτε ἡ μετάστασις πάντων. τοῦ δὲ κιττοῦ, ἀνά-
παλιν. νέου μὲν ὄντος, ἐγγωνιώτερα· πρεσβυτέρου δὲ, περιφερέστερα. μεταβάλλει γὰρ καὶ οὗ-
τος. ἴδιον δὲ καὶ τὸ τῇ ἐλαίᾳ, καὶ τὸ τῇ φιλλύρᾳ, καὶ τῇ πτελέᾳ, καὶ τῇ λεύκῃ συμβαῖνον·
στρέφειν γὰρ δοκοῦσι τὰ ὕπτια μετὰ τροπὰς θερινάς. καὶ τούτῳ γνωρίζουσιν, ὅτι γεγένηνται
τροπαί. πάντα δὲ τὰ φύλλα διαφέρει, καὶ τὰ ὕπτια καὶ τὰ πρανῆ. καὶ τῶν μὲν ἄλλων τὰ
ὕπτια πιωδέστερα, καὶ λειότερα· τὰς γὰρ ἶνας καὶ τὰς φλέβας ἐν τοῖς πρανέσιν ἔχουσιν,
ὥσπερ ἡ χείρ. τῆς ἐλαίας λευκοτέρα, καὶ ἧττον λεῖα. λεῖα δὲ καὶ τὰ τοῦ κιττοῦ. πάντα δὴ, ἢ
τάγε πλεῖστα, ἐκφανῆ ἔχει τὰ ὕπτια· καὶ ταῦτα γίνεται τῷ ἡλίῳ φανερὰ, καὶ στρέφεται τὰ
πολλὰ πρὸς τὸν ἥλιον. διὸ καὶ οὐ ῥᾴδιον εἰπεῖν, ὁπότερον πρὸς τοῦ κλωνὶ μᾶλλόν ἐστιν. ἡ μὲν
γὰρ ὑπτιότης, μᾶλλον δοκεῖ ποιεῖν τὸν πρανές· ἡ δὲ φύσις, οὐχ' ἧττον βούλεται τὸν ὕπτιον· ἄλ-
λως τε καὶ ἡ ἀνάκλασις διὰ τὸν ἥλιον. ἴδοι δ' ἄν τις, ὅσα πυκνὰ καὶ καταλληλα, καθά-
περ ἡ τῶν μυῤῥίνων. οἴονται δὲ τινες καὶ τῆς † στροφὴν τῷ ὑπτίῳ διὰ τοῦ πρανοῦς εἶναι, διὰ τὸν ἐνίκ τροφὴν
μον ἀεὶ οὖτε καὶ χνοῶδες εἶναι· οὐ καλῶς λέγοντες. ἀλλὰ οὖτε μὲν ἴσως συμβαίνει χωρὶς τῆς ἰδίας
φύσεως, καὶ διὰ τὸ μὴ ὁμοίως ἀλλοιοῦσθαι. ἡ δὲ † στροφὴ διὰ τῶν φλεβῶν ἢ ἰνῶν ὁμοίως· ἀμ- τροφὴ
φοτέροις δὲ ἐκ θατέρου εἰς θάτερον, οὐκ εὔλογον, μὴ ἔχοντι πόρους, μηδὲ βάθος διϊών. ἀλλὰ
περὶ μὲν τροφῆς, διὰ τίνων, ἕτερος λόγος. διαφέρουσι δὲ καὶ τὰ φύλλα πλείοσι διαφο-
ραῖς. τὰ μὲν γάρ ἐστι πλατύφυλλα, καθάπερ ἄμπελος, συκῆ, πλάτανος· τὰ δὲ στενόφυλλα,
καθάπερ ἐλαία, ῥοιὰ, μύῤῥινος· τὰ δ' ὥσπερ σπανόφυλλα, καθάπερ πεύκη, πίτυς, κέ-
δρος· τὰ δ' οἷον σαρκόφυλλα (οὖτε δ' ὅτι σαρκῶδες ἔχουσι τὸν φύλλον) οἷον κυπάριττος, μυ-
ρίκη, μηλέα· τῶν δὲ φρυγανικῶν, κνέωρος, στοιβή· καὶ τῶν ποωδῶν, ἀείζωον, πόλιον· τοῦτο δὲ καὶ
πρὸς τοὺς σῆτας τοὺς ἐν τοῖς ἱματίοις, ἀγαθόν. τὰ γὰρ αὖ τῶν τευτλίων, ἢ ῥαφάνων, ἄλλον τρό-
πον σαρκώδη, καὶ τὰ τῶν πηγανίων καλουμένων· ἐν πλάτει γὰρ, καὶ οὐκ ἐν στρογγυλότητι, τὸν σαρ-
κῶδες. καὶ τῶν θαμνωδῶν δὲ ἡ μυρίκη, σαρκῶδες τὸν φύλλον ἔχει. ἐνία δὲ καὶ καλαμόφυλλα, κα-
θάπερ ὁ φοίνιξ, καὶ ὁ κόϊξ, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ταῦτα δὲ, ὡς καθόλου εἰπεῖν, γονυόφυλλα. καὶ γὰρ ὁ
κάλαμος, καὶ ἡ κύπειρος, καὶ ὁ βουτόμος, καὶ τ' ἄλλα δὲ τῶν λιμνωδῶν, τοιαῦτα. πάντα δὲ ὥσ-
περ ἐκ δυεῖν συνίθετα, καὶ τὸν μέσον οἷον τρόπις· ὅθεν τοῖς ἄλλοις μέγας πόρος ὁ μέσος. διαφέ-
ρουσι δὲ καὶ τοῖς σχήμασι· τὰ μὲν γὰρ περιφερῆ, καθάπερ τὰ τῆς ἀπίου· τὰ δὲ προμηκέστερα, καθά-
περ τὰ τῆς μηλέας· τὰ δὲ εἰς ὀξὺ προήκοντα, καὶ παραγονύζοντα, καθάπερ τὰ τοῦ σμίλακος. καὶ
τὰ μὲν εὔσχιστα, καὶ οἷον πριονώδη· καθάπερ τὰ τῆς ἐλάτης, καὶ τὰ τῆς πτέριδος. τρόπον δέ τινα
σχιστὰ καὶ τὰ τῆς ἀμπέλου, καὶ τὰ τῆς συκῆς (ὥσπερ ἂν εἴποι τις) σκολοπώδη. ἐνία δὲ καὶ ἐν τομὰς ἔ-
χοντα, καθάπερ τὰ τῆς πτελέας, καὶ τὰ τῆς ἡρακλεωτικῆς, καὶ τῆς δρυός. τὰ δὲ καὶ παρακαθίζοντα
καὶ ἐκ τοῦ ἄκρου καὶ ἐκ τῶν πλαγίων· οἷον τὰ τῆς πρίνου, τὰ τῆς δρυός, καὶ σμίλακος, καὶ βάτου, καὶ

παλι-

παλιούρου, καὶ τὰ τῶν ἄλλων· ἀκανθῶδες δὲ ἐκ τῶν ἄκρων, κατὰ τὸ τῆς πεύκης, καὶ πίτυος, καὶ ἐλάτης, ἔτι δὲ κέδρου, καὶ κεδρίας· φυλλάκανθον δ' ὅλως γὰρ μὲν τοῖς δένδροις οὐκ ἔστιν οὐδὲν, ὧν ἡμεῖς ἴσμεν. γὰρ δὴ τοῖς ἄλλοις ὑλήμασίν ἐστιν· οἷον ἥ τε ἄκορνα, καὶ ἡ δρυπὶς, καὶ ὁ ἄκανθος, καὶ σχεδὸν ἅπαν τὸ τῶν ἀκανθωδῶν γένος· ὥσπερ γὰρ φύλλον ἐστὶν ἄκανθα πᾶσιν. εἰ δὲ μὴ φύλλα τις ταῦτα θήσει, συμβαίνοι ἂν, ὅλως ἄφυλλα εἶναι· γνίοις δὲ ἄκανθαν μὴ εἶναι, φύλλον δὲ ὅλως οὐκ ἔχειν, καθάπερ ὁ ἀσπάραγος. πάλιν δὲ, ὅτι τὰ μὲν ἄμισχα, καθάπερ τὰ τῆς σκίλλης, καὶ τοῦ βολβοῦ· τὰ δὲ ἔχοντα μίσχον. καὶ τὰ μὲν μακρόν, οἷον ἡ ἄμπελος, καὶ ὁ κιττός· τὰ δὲ βραχὺν, καὶ οἷον † ἐμπεφυκότα, καθάπερ ἐλαία, καὶ οὐχ ὥσπερ ἡ τῆς πλατάνου καὶ τῆς ἀμπέλου προσηρτημένον. διαφορὰ δὲ, καὶ τὸ μὴ ἐκ τῶν αὐτῶν εἶναι τῆς πρόσφυσιν· ἀλλὰ τοῖς μὲν πλείστοις ἐκ τῶν κλάδων, τοῖς δὲ καὶ ἐκ τῶν ἀκρεμόνων. τῆς δρυὸς δὲ, καὶ ἐκ τοῦ στελέχους. τῶν δὲ λαχανωδῶν τοῖς πολλοῖς εὐθὺς ἐκ τῆς ῥίζης, οἷον κρομμύου, σκόρδου, κιχωρίου, ἔτι δὲ ἀσφοδέλου, σκίλλης, βολβοῦ, ἰσυριγχίου· καὶ ὅλως, τῶν βολβωδῶν. καὶ τούτων δὲ, οὐχ ἡ πρώτη μόνον ἔκφυσις, ἀλλὰ καὶ ὅλος ὁ καυλὸς ἄφυλλον. γνίων δ' ὅταν γένητε φύλλα, εἰκός· οἷον θριδακίνης, ὠκίμου, σελίνου, καὶ τῶν σιτηρῶν ὁμοίως. ἔχει δ' ἔνια τούτων καὶ τὸν καυλὸν * εἶτ' ἀκανθίζοντα, ὡς ἡ θριδακίνη. καὶ τὰ φύλλα ἀκανθώδη πάντα· καὶ τῶν θαμνωδῶν, καὶ ἔτι δὴ μᾶλλον, οἷον βάτος, παλίουρος. κοινὴ δὲ διαφορὰ πάντων ὁμοίως δένδρων, καὶ τῶν ἄλλων, ὅτι τὰ μὲν πολύφυλλα, τὰ δ' ὀλιγόφυλλα· ὡς δ' ἐπὶ τὸ πᾶν, τὰ πλατύφυλλα, τὰ ὀξύφυλλα, καθάπερ μύῤῥινος. τὰ δὲ ἄτακτα, καὶ ὡς ἔτυχε, καθάπερ σχεδὸν τὰ πλεῖστα τῶν ἄλλων ἦν. ἴδιον δὲ ἐπὶ τῶν λαχανωδῶν, οἷον κρομμύου, γητείου, τὸ κοιλόφυλλον. ἁπλῶς δὲ αἱ διαφοραὶ τῶν φύλλων, ἢ μεγέθει, ἢ πλήθει, ἢ σχήματι, ἢ πλατύτητι, ἢ κοιλότητι, ἢ στρωτότητι, ἢ τραχύτητι, ἢ λειότητι· καὶ τῷ παρακανθίζειν, ἢ μή. ἔτι δὲ κατὰ τὴν πρόσφυσιν, ὅθεν, ἢ δι' οὗ· τὸ μὴ ὅθεν, ἀπὸ ῥίζης, ἢ κλάδου, ἢ καυλοῦ, ἢ ἀκρέμονος· τὸ δὲ δι' οὗ, ἢ διὰ μίσχου, ἢ δι' αὐτοῦ. καὶ εἴδη πολλὰ ἐκ τῶν αὐτοῦ. καὶ γνία καρποφόρα, μεταξὺ περιειληφότα τὸν καρπόν· ὥσπερ ἡ ἀλεξανδρεία δάφνη, ὑπὸ φυλλόκαρπος. αἱ μὴ οὖν διαφοραὶ τῶν φύλλων κοινοτέρως πᾶσαι εἴρηντε, καὶ σχεδόν εἰσιν γὰρ τούτοις.

17 Σύγκειτε δὲ τὰ μὲν ἐξ ἰνὸς, καὶ φλοιοῦ, καὶ σαρκός· οἷον τὰ τῆς συκῆς, καὶ ἀμπέλου. τὰ δὲ ὥσπερ ἐξ ἰνὸς μόνον· οἷον τῶν καλάμου, καὶ σίτου. τὸ δὲ ὑγρὸν ἁπάντων κοινόν· ἅπασι γὰρ γνυπάρχει καὶ τούτοις, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐπετείοις, μίσχος, ἄνθος, καρπός, εἴ τι ἄλλο. μᾶλλον δὲ, καὶ τοῖς μὴ ἐπετείοις· οὐδὲν γὰρ ἄνευ τούτου. δοκεῖ δὲ καὶ τῶν μίσχων τὸ μὲν ἐξ ἰνῶν μόνων συγκεῖσθαι, καθάπερ τὰ τῶν σίτου, καὶ τοῦ καλάμου· τὰ δὲ ἐκ τῶν αὐτῶν, ὥσπερ οἱ καυλοί. τῶν δὲ ἀνθῶν, τὸ μὲν ἐκ φλοιοῦ, καὶ φλεβὸς, καὶ σαρκὸς † μόνον· οἷον τὰ γὰρ μέσῳ τῶν αἰρῶν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν † σαρκῶν. ὁ μὲν γὰρ, ἐκ σαρκὸς καὶ ἰνός· οἱ δὲ, ἐκ σαρκὸς μόνον· οἱ δὲ, καὶ ἐκ δέρματος σύγκειται. τὸ δὲ ὑγρὸν ἀκολουθεῖ καὶ τούτοις· ἐκ σαρκὸς μὲν καὶ ἰνός, τὸ τῶν κοκκυμήλων, καὶ σικύων· ἐξ ὑγροῦ δὲ καὶ δέρματος, τὸ τῶν συκαμύνων, καὶ τῆς ῥοᾶς. ἄλλοι δὲ κατ' ἄλλον τρόπον μεμερισμένοι. πάντων δὲ, ὡς εἰπεῖν, τὸ μὲν ἔξω φλοιός, τὸ δ' γὰρ τὸς σάρξ· τῶν δὲ, καὶ πυρήν.

18 Ἔσχατον δ' γὰρ ἅπασι τὸ σπέρμα. τοῦτο δὲ ἔχον γὰρ ἑαυτῷ ὑγρὸν καὶ θερμὸν, σύμφυτον· ὧν ἐκλειπόντων, ἄγονα, καθάπερ τὰ ὠά. καὶ τῶν μὲν εὐθὺς τὸ σπέρμα μετὰ τὸ περιέχον, οἷον φοίνικος, καρύου, ἀμυγδάλης. πλείω δὲ τούτων τὰ ἐμπεριέχοντα, ὡς τὰ τοῦ φοίνικος. τῶν δὲ μεταξὺ, σάρξ, καὶ πυρήν· ὥσπερ ἐλαίας, καὶ κοκκυμηλέας, καὶ ἑτέρων. γνία δὲ καὶ γὰρ λοβῷ, τὰ δ' γὰρ ὑμένι, τὰ δ' γὰρ ἀγγείῳ. τὰ δὲ καὶ γυμνόσπερμα τελείως. γὰρ λοβῷ μὲν οὖν μόνον τὰ ἐπέτεια, καθάπερ τὰ χεδροπὰ, καὶ ἕτερα πλείω τῶν ἀγρίων. ἀλλὰ καὶ τῶν δένδρων ἔνια, καθάπερ ἥ τε κερωνία (ἥν τινα καλοῦσι συκῆν αἰγυπτίαν) καὶ ἡ † κικὶς, καὶ ἡ κολοιτία περὶ λιπάραν. γὰρ ὑμένι δ' γνία τῶν ἐπετείων· ὥσπερ ὁ πυρὸς, καὶ ἡ κέγχρος. ὡσαύτως δὲ καὶ γνία ἀγγειοσπέρματα, καὶ γυμνοσπέρματα. ἀγγειοσπέρματα μὲν, οἷον ἥ τε μήκων, καὶ ὅσα μήκωνι· κατὰ γὰρ σήσαμον ἰδιωτέρως. γυμνοσπέρματα δὲ, τῶν τε λαχάνων πολλὰ, καθάπερ ἄνηθον, κοριάννηστον, κύμινον, μαράθρον, καὶ ἕτερα πλείω. τῶν δὲ δένδρων οὐδὲν γυμνόσπερμον, ἀλλ' ἢ σαρξὶ περιεχόμενον, ἢ δέρμασιν, τὰ μὲν σπερματικοῖς, ὥσπερ ἡ βάλανος καὶ τὸ εὐοϊκὸν, τὰ δὲ ξυλώδεσιν, ὥσπερ ἡ ἀμυγδάλη καὶ τὸ καρύον. οὐδὲν δὲ γὰρ ἀγγειόσπερμον, εἰ μή τις τὸν κῶνον ἀγγεῖον θήσει, διὰ τὸ χωρίζεσθαι τῶν καρπῶν. αὐτὰ δὲ τὰ σπέρματα, τῶν μὲν εὐθὺς σαρκώδη, καθάπερ ὅσα καρυηρὰ καὶ βαλανηρά· τῶν δὲ

γὰρ

ἐμπεπηγότα

τὸ δὲ ἐκ σαρκὸς μόνον † καρπῶν

κερκὶς

ἐν πυρῆνι τὸ σαρκῶδες ἔχεται, καθάπερ ἐλαίας, καὶ δαφνίδος, καὶ ἄλλων· τῶν δὲ ἐν πυρῆνι μόνον, ἢ πυρηνώδει γε, καὶ ὥσπερ ξηρὰ, καθάπερ τὰ κνικώδη, καὶ κεγχραμιδώδη, καὶ πολλὰ τῶν λαχανηρῶν· ἐμφανέστατα δὲ τὰ τοῦ φοίνικος. οὐδὲ γὰρ κοιλότητα ἔχει ἐκεῖνο οὐδεμίαν, ἀλλ' † ὅλον ἔξορθον. οὐ μὴν ἀλλ' ὑγρότης δή τις καὶ θερμότης ὑπάρχει δηλονότι καὶ τούτῳ, καθάπερ εἴπομεν. διαφέρουσι δὲ καὶ τοῦ, τὰ μὲν ἀθρόα μετ' ἀλλήλων εἶναι, τὰ δὲ διεστῶτα καὶ σχεδόν. ὥσπερ τὰ τῆς κολοκύντης, καὶ σικύας· καὶ τῶν δένδρων, ὥσπερ συκῆς, μηλέας. καὶ τῶν ἀθρόων, τὰ μὲν ἐν τινι περιέχεσθαι, καθάπερ τὰ τῆς ῥοᾶς, καὶ τῆς ἀπίου, καὶ μηλέας, καὶ τῆς ἀμπέλου, καὶ συκῆς. τὰ δὲ μετ' ἀλλήλων μὲν εἶναι, μὴ περιέχεσθαι δὲ ὑφ' ἑνὸς, ὥσπερ τὰ σταχυηρὰ τῶν ἐπετείων· εἰ μή τις θείη τὸν στάχυν, ὡς περιέχον. οὕτω δ' ἔσται καὶ ὁ βότρυς, καὶ τ' ἄλλα τὰ βοτρυώδη· καὶ ὅσα δὴ φέρει δι' εὐβοσίαν καὶ χώρας ἀρετὴν ἀθρώους τοὺς καρπούς, ὥσπερ ἐν συρίᾳ φασὶ καὶ ἄλλοθι τὰς ἐλαίας. ἀλλὰ καὶ αὐτὴ δοκεῖ τις εἶναι διαφορὰ, τοῦ τὰ μὲν ἀφ' ἑνὸς μίσχου καὶ μιᾶς προσφύσεως ἀθρόα γίνεσθαι, καθάπερ ἐπί τε τῶν βοτρυηρῶν καὶ σταχυηρῶν εἴρηται, μὴ περιεχόμενα κοινῷ τινι γίνεσθαι· τὰ δὲ μὴ γίνεσθαι. ἐπεὶ καθέκαστόν γε λαμβάνοντι τῶν σπερμάτων ἢ τῶν περιεχόντων, ἰδίαν ἀρχὴν ἔχει τῆς προσφύσεως· οἷον ἥ τε * σὰρξ, καὶ ἡ ῥοιά· καὶ πάλιν ὁ πυρὸς, καὶ ἡ κριθὴ, καὶ ὁ πυρήν. ἥκιστα δ' ἂν δόξειεν τὰ τῶν μήλων καὶ τὰ τῶν ἀπίων, ὅποι συμψαύει τε καὶ περιείληπται, καθάπερ ὑμένι τινὶ δερματικῷ, περὶ ὃν τὸ περικάρπιον. ἀλλ' ὅμως καὶ τούτων ἕκαστον ἰδίαν ἀρχὴν ἔχει καὶ φύσιν· φανερώτατα δὲ, τοῦ κεχωρίσθαι τὰ τῆς ῥοιᾶς· ὁ γὰρ πυρὴν ἑκάστῳ προσπέφυκεν, οὐχ ὥσπερ τῶν συκῶν ἄδηλα, διὰ τὴν ὑγρότητα. καὶ γὰρ ἐκεῖνο ἔχουσι διαφορὰν, καίπερ ἀμφότερα περιεχόμενα σαρκώδει τινὶ, καὶ τοῦ ἐκεῖνο περιειληφότι μετὰ τῶν ἄλλων. τὸ μὲν γὰρ περὶ ἕκαστον ἔχει τὴν πυρῆνα, τὸ σαρκῶδες ἐκεῖνο τὸ ὑγρόν. αἱ δὲ κεγχραμίδες ὥσπερ κοινόν τι πᾶσι, καθάπερ καὶ τὸ γίγαρτον, καὶ ὅσα τὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον. ἀλλὰ τὰς μὲν τοιαύτας διαφορὰς τάχ' ἄν τις λάβοι πλείους, ὧν δεῖ τὰς κυριωτάτας καὶ μάλιστα τῆς φύσεως μὴ ἀγνοεῖν. αἱ δὲ κατὰ χυλοὺς καὶ τὰ σχήματα καὶ τὰς ὅλας μορφὰς, σχεδὸν φανεραὶ πᾶσιν, ὥστε μὴ δεῖσθαι λόγου, πλὴν τοσοῦτον, ἢ ὅτι σχῆμα οὐδὲν περικάρπιον εὐθύγραμμον, οὐδὲ γωνίας ἔχει. Τῶν δὲ χυλῶν οἱ μὲν εἰσιν † ἰνώδεις, ὥσπερ ἀμπέλου, συκαμίνου, μύρτου· οἱ δὲ ἐλαιώδεις, ὥσπερ ἐλαίας, δάφνης, καρύας, ἀμυγδάλης, πεύκης, πίτυος, ἐλάτης· οἱ δὲ μελιτώδεις, οἷον σύκου, φοίνικος, δρυὸς, βαλάνου· οἱ δὲ δριμεῖς, οἷον ὀριγάνου, θύμβρας, καρδάμου, ναπυος· οἱ δὲ πικροὶ, ὥσπερ ἀψινθίου, κενταυρίου. διαφέρουσι δὲ καὶ ταῖς εὐωδίαις· οἷον ἀνήσου, κέδριδος. ἐνίων δὲ ὑδαρεῖς ἂν δόξειεν, οἷον οἱ τῶν κοκκυμηλίων· οἱ δὲ ὀξεῖς, ὥσπερ ῥοῶν, καὶ ἐνίων μήλων. ἁπάντων δὲ † ἰνώδεις καὶ τοὺς ἐν τούτῳ τοῦ γένει θετέον. ἄλλοι δὲ ἐν ἄλλοις εἴδεσιν· ὑπὲρ ὧν ἁπάντων ἀκριβέστερον ἐν τοῖς περὶ χυλῶν ῥητέον, αὐτάς τε τὰς ἰδέας διαριθμουμένους ὁπόσαι, καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς, καὶ τὶς ἡ ἑκάστου φύσις καὶ δύναμις. ἔχει δὲ καὶ ἡ τῶν δένδρων αὐτῶν ὑγρότης, ὥσπερ ἐλέχθη, διαφορα εἴδη. ἡ μὲν γὰρ ἐστιν ὀπώδης, ὥσπερ ἡ τῆς συκῆς, καὶ τῆς μήκονος· ἡ δὲ πιττώδης, οἷον † ἐλαίας, τῆς πεύκης, τῶν κωνοφόρων. ἄλλη δ' ὑδαρὴς, οἷον ἀμπέλου, ἀπίου, μηλέας· καὶ τῶν λαχανωδῶν δὲ, οἷον σικύου, κολοκύντης, θριδακίνης. αἱ δὲ ἤδη δριμύτητα τινὰ ἔχουσι, καθάπερ ἡ τοῦ θύμου καὶ θύμβρας. αἱ δὲ καὶ εὐωδίαν, ὥσπερ αἱ τοῦ σελίνου, ἀνήθου, μαράθρου, καὶ τῶν τοιούτων. ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ἅπασαι κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν ἑκάστου δένδρου, καὶ (ὡς καθόλου εἰπεῖν) φυτοῦ. πᾶν γὰρ ἔχει κρᾶσιν τινὰ καὶ μίξιν ἰδίαν, † εἴπερ οἰκεῖα δηλονότι τυγχάνει τοῖς ὑποκειμένοις καρποῖς· ὧν τοῖς πλείστοις συνεμφαίνεταί τις ὁμοιότης, οὐκ ἀκριβὴς, οὐδ' ἐπαφής· ἀλλ' ἐν τοῖς περικαρπίοις, διὸ μᾶλλον κατεργασίαν λαμβάνει καὶ πέψιν καθαρὰν καὶ εἰλικρινῆ ἡ τοῦ χύλου φύσις. δεῖ γὰρ ὥσπερ τὸ μὲν ὕλην ὑπολαβεῖν, τὸ δὲ εἶδος καὶ μορφήν· ἔχει δὲ αὐτὰ τὰ σπέρματα, καὶ οἱ χιτῶνες οἱ περὶ αὐτὰ, διαφορὰν τῶν χυλῶν. ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ἅπαντα τὰ μόρια τῶν δένδρων καὶ τῶν φυτῶν, οἷον ῥίζα, καυλὸς, ἀκρέμων, φύλλον, καρπὸς, ἔχει τινὰ οἰκειότητα πρὸς τὴν ὅλην φύσιν· εἰ δὲ παραλλάττει κατά τε τὰς ὀσμὰς, καὶ τοὺς χυλοὺς, ὡς τὰ μὲν εὔοσμα καὶ εὐώδη, τὰ δὲ ἄοσμα καὶ ἄχυλα παντελῶς εἶναι τῶν τοῦ αὐτοῦ μορίων. Ἐνίων γὰρ εὔοσμα τὰ ἄνθη μᾶλλον ἢ τὰ φύλλα· τῶν δὲ ἀναπα-

ὅσον

19 οἰνώδεις

οἰνώδεις

ἐλαίας

ἥπερ

20

λιν

λιν τὰ φύλλα μᾶλλον, καὶ οἱ κλῶνες, ὥσπερ τῶν στεφανωματικῶν. τῶν δὲ, οἱ καρποί. τῶν δ' οὐδέτερον. γνίων δ' αἱ ῥίζαι. τῶν δὲ τὸ μέρος. ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τοὺς χυλούς. τὰ μὲν γὰρ βρωτὰ, τὰ δ' ἄβρωτα τυγχάνει, καὶ γὰρ φύλλοις καὶ περικαρπίοις. ἰδιαίτατον δὲ τὸ ὑπὸ τῆς φιλλύρας. ταύτης γὰρ τὰ μὲν φύλλα γλυκέα, καὶ πολλὰ τῶν ζώων ἐσθίει· ὁ δὲ καρπὸς οὐδενὶ βρωτός. ἐπεὶ τόγε ἀνάπαλιν οὐδὲν θαυμαστόν, ὥστε τὰ μὲν φύλλα μὴ ἐσθίεσθαι, τοὺς δὲ καρποὺς οὐ μόνον ὑφ' ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ζώων. ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, ὕστε-
21 ρον πειρατέον θεωρεῖν τὰς αἰτίας. Νῦν δὲ τοσοῦτον ἔστω δῆλον, ὅτι κατὰ πάντα τὰ μέρη πλείους εἰσὶ διαφοραὶ πολλαχῶς. ἐπεὶ καὶ τῶν ἀνθῶν τὰ μὲν ἐστι χνοώδη, καθάπερ τὸ τῆς ἀμπέλου, καὶ συκαμίνου, καὶ τοῦ κιττοῦ· τὰ δὲ φυλλώδη, καθάπερ ἀμυγδάλης, μηλέας, ἀπίου, κοκκυμηλέας. καὶ τὰ μὲν μέγεθος ἔχει· τὸ δὲ τῆς ἐλαίας φυλλῶδες ὄν, ἀμέγεθες. ὁμοίως δὲ καὶ γὰρ τοῖς ἐπετείοις καὶ ποώδεσι, τὰ μὲν φυλλώδη, τὰ δὲ χνοώδη. πάντων δὲ τὰ μὲν δίχροα, τὰ δὲ μονόχροα. τὰ μὲν τῶν δένδρων τάγε πολλὰ μονόχροα, καὶ λευκανθῆ. μόνον γὰρ, ὡς εἰπεῖν, τὸ τῆς ῥοᾶς φοινικοῦν, καὶ ἀμυγδάλων τινῶν ὑπέρυθρον· ἄλλου δὲ οὐδενὸς τῶν ἡμέρων οὔτε ἀνθῶδες, οὔτε δίχρουν· ἀλλ' εἴ τινος τῶν ἀγρίων, οἷον τὸ τῆς ἐλάτης· κρόκινον γὰρ τὸ ταύτης ἄνθος, καὶ ὅσα δή φασιν γὰρ τῇ ἔξω θαλάττῃ ῥόδων ἔχειν τὴν χρόαν. γὰρ δὲ τοῖς ἐπετείοις σχεδὸν, τάγε πλείω τοιαῦτα, καὶ δίχροα καὶ διανθῆ. λέγω δὲ διανθὲς, ὅτι ἕτερον ἄνθος γὰρ τοῦ ἄνθει ἔχει κατὰ μέσον, ὥσπερ τὸ ῥόδον, καὶ τὸ κρίνον, καὶ ἴον τὸ μέλαν. γνία δὲ καὶ μονόφυλλα φύεται, διαγραφὴν ἔχοντα μόνον τῶν πλειόνων, ὥσπερ τὸ τῆς ἰασιώνης. οὐ γὰρ κεχώρισται ταύτῃ γὰρ τῷ ἄνθει τὸ φύλλον ἕκαστον, οὐδὲ δεῖ τοῦ χειρίου τὸ κάτω μέρος, ἀλλὰ ἐκ τῶν ἄκρων ἀποφύ-
22 σεις γωνιώδεις· σχεδὸν δὲ τὸ τῆς ἐλαίας τοιοῦτόν ἐστι. Διαφέρει δὲ καὶ κατὰ τῆς ἔκφυσιν, καὶ θέσιν. τὰ μὲν γὰρ ἔχει περὶ αὐτὸν τὸν καρπὸν, οἷον ἄμπελος, ἐλαία· ἧς καὶ διαπίπτοντα διατετρημένα φαίνεται. καὶ οὗτος σημεῖον λαμβάνουσιν, εἰ καλῶς ἀπήνθηκεν· ἐὰν γὰρ συγκαυθῇ, ἢ βρεχθῇ, συναποβάλλει τὸν καρπὸν, καὶ οὐ τετρημένον γίνεται. σχεδὸν δὲ καὶ τὰ πολλὰ τῶν γὰρ μέσῳ τὸ περικάρπιον ἔχει· τάχα δὲ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ περικαρπίου, καθάπερ ῥοὰ, μηλέα, ἄγνος, κοκκυμηλέα, μύῤῥινος· καὶ τῶν γε φρυγανικῶν, ῥοδωνιά· καὶ τὰ πολλὰ τῶν στεφανωτικῶν. κάτω γὰρ ὑπὸ τὸ ἄνθος ἔχει τὰ σπέρματα. φανερώτατον δ' ὑπὸ τοῦ ῥόδου, διὰ τὸν ὄγκον. γνία δὲ καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν στομάτων, ὥσπερ ὁ ἄκορος, καὶ ὁ κνίκος, καὶ πάντα τὰ ἀνθώδη. καθέκαστον γὰρ ἔχει τὸ ἄνθος. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ποωδῶν γνία, καθάπερ τὸ ἀνθέμιον. γὰρ δὲ τοῖς λαχανηροῖς, ὁ περσίκυος, καὶ ἡ κολοκύντη, καὶ ἡ σικύα. πάντα γὰρ ὑπὸ τῶν ἄκρων ἔχει. καὶ πεσαυξανομένον, ὑπομένει τὰ ἄνθη πολὺν χρόνον. ἄλλα δὲ ἰδιωτέρως, οἷον ὁ κιττὸς, καὶ ἡ συκάμινος· γὰρ αὐτοῖς μὲν γὰρ ἔχει τοῖς ὅλοις περικαρπίοις, οὐ μὴν οὔτε ἐπ' ἄκροις, οὔτε περιειληφόσι καθ' ἕκαστον, ἀλλ' γὰρ τοῖς ἀνὰ μέσον. εἰ μὴ ἄρα οὐ σύνδηλα, διὰ τὸ χνοῶδες. ἔστι δὲ καὶ ἁπλᾶ τῶν ἀνθῶν γνία, καθάπερ ὑπὸ τῶν σικυῶν, ἃ ἐκ τῶν ἄκρων φύεται τοῦ κλήματος. διὸ καὶ ἀφαιροῦσιν αὐτά· κωλύει γὰρ τὴν τοῦ σικυοῦ βλάστησιν. φασὶ δὲ καὶ τῆς μηλέας τῆς μηδικῆς, ὅσα μὲν ἔχει τῶν ἀνθῶν ὥσπερ ἠλακάτην τινὰ πεφυκυῖαν ἐκ μέσου, τοῦ εἶναι γόνιμα· ὅσα δὲ μὴ ἔχει,
ἄγονον ταῦτ' ἄγονα. εἰ δὲ καὶ ἐπ' ἄλλου τινὸς ταῦτα συμβαίνει τῶν ἀνθοφόρων, ὥστε † ἄτονον ἄνθος
κεχωρισμένον φύειν, εἴτε † κεχωρισμένων, εἴτε μὴ, σκεπτέον. ἐπεὶ γένη γε γνία καὶ ἀμπέλου καὶ ῥοᾶς ἀδύνατον εἰ τελειοκαρπεῖ. ἀλλὰ μὴ μέχρι τοῦ ἄνθους ἡ γένεσις. γίνεται δὲ καὶ τόδε τῆς ῥοᾶς ἄνθος πολὺ, καὶ πυκνόν· καὶ ὅλος ὁ ὄγκος πλατύς, ὥσπερ ὁ τῶν ῥοῶν. κάτωθεν δ' ἕτεροι, * δι' ὧν ὡς μικρὸν ὥσπερ ἐκτεταμμένοι κόκιν ἔχων τὰ ἄνω μυχώδη. φασὶ δέ τινες, καὶ τῶν ὁμοιογενῶν τὰ μὲν ἀνθεῖν, τὰ δ' οὔ· καθάπερ τῶν φοινίκων τὸν μὲν ἄῤῥενα ἀνθεῖν, τὸν δὲ θῆλυν οὐκ ἀνθεῖν, ἀλλ' εὐθὺς προφαίνειν τὸν καρπόν. τὰ μὲν οὖν τῷ γένει τοιαύτην τὴν διαφορὰν ἔχει, καθάπερ ὅλως ὅσα μὴ δύναται τελειοκαρπεῖν. ἡ δὲ τοῦ ἄνθους φύσις ὅτι πλείους ἔχει διαφο-
23 ρὰς, φανερὸν ἐκ τῶν προειρημένων. Διαφέρει δὲ τὰ δένδρα καὶ τοῖς τοιούτοις κατὰ τὴν
βλαστῶν καρποτοκίαν. τὰ μὲν γὰρ ἐκ τῶν νέων † βλαστὸν φέρει, τὰ δ' ἐκ τῶν ἔνων, τὰ δ' ἐξ ἀμφοτέρων. ἐκ μὲν τῶν νέων, συκῆ, ἄμπελος. ἐκ δὲ τῶν γένων, ἐλαία, ῥοὰ, μηλέα, ἀμυγδαλῆ, ἄπιος, μύῤῥινος, καὶ σχεδὸν τὰ τοιαῦτα· πάντα γὰρ ἐκ τῶν γένων. ἐὰν δὲ ἄρα τι συμβῇ κυῆσαι, καὶ ἀνθῆσαι (γίνεται γὰρ καὶ ταῦτα γνίοις, ὥσπερ καὶ τοῦ μυῤῥίνου, καὶ μαλιστ' ὡς εἰπεῖν περὶ τὰς βλαστήσεις, τὰ μετ' ἀρκτοῦρον) οὐ δύνανται τελειοῦν, ἀλλ' ἡμιγενῆ φθείρεται. ἐξ ἀμ-

φοτέρων

φοτέρων δὲ, καὶ τῶν νέων καὶ τῶν ἐνων, εἰ ἴσως αἰρέσει μηλέαι τῶν διαφόρων, ἢ εἰ ἡ ἄλλο ἁρπίμου· ἐπὶ δὲ καὶ ὁ ἄλωθος ἐκ τοῦ πεδίου, ἡ σῦκα φορῶν ἐκ τῶν νέων. ἰδιωτάτη δὲ, ἡ ἐκ τ σελέχους ἔκφυσις, ὥσπερ ἡ γὰ αἰγύπτῳ συκαμίνου· καὶ ταύτην γάρ φασι φέρειν ἐκ τ σελέχους. οἱ δὲ ταύτης μὴν ἐκ τ ἀκρεμόνων, ὥσπερ καὶ ἡ λωτονίας· αὕτη γὰ ἐκ τότων φορέι, πλὴν ὁ πολύμ. ἁλδσι δὲ λωτονίαι, ἀφ' ἧς τὰ σῦκα τὰ αἰγύπτια καλόμενα. ἔστι δὲ καὶ τὰ μὲν ἀκράκαρπα τῶν διγύνων, ἡ ὅλως τ φυτῶν· τὰ δὲ πλαγιόκαρπα, τὰ δ' ἀμφοτέρως. πλείω δ' ἀκρόκαρπα τῶν ἄλλων, ἢ τῶν διγύνων· οἷον τῶν τε σιτυρῶν, τὰ σαχυώδη· καὶ τ θαμνωδῶν, ὀρείκη, καὶ † ασειραία, καὶ ἄγνος, ἡ ἄλλ' ἄπα· καὶ τ λαχανωδῶν, τὰ λιφαλόῤῥιζα. ωφραία
δὲ ἀμφοτέρων δὲ, καὶ τῶν διγύνων φύια, ἡ τῶν λαχανωδῶν· οἷον βλίτου, αὐαδραφραξις,
10 ῥαφανος. ἐπεὶ καὶ ἐλαία ποιεῖ πως ὄζον. λαί φασιν, ὅταν ἄκρον φύεγκη, σημεῖον εὐφορίας εἶν. ἀκρόκαρπος δέ πως ἡ φοῖνιξ, πλὴν τότό γε ἡ ἀκρόφυλλον, ἡ ἀκρόβλαστον. ὅλως γὰρ φ τῷ ἄνω πᾶν τὸ ζωτικόν. τὰς μὲν οὖν ἡ μόρια διαφορὰς, ωφρατέον ἐκ τότων θεωρεῖν. αἱ δὲ ποιαὶ τ ἡ ὅλης ὀσίας φαίνονται, διηρημένοι τὰ μὲν ἤμερα, τὰ δ' ἄγρια· ἡ τὰ μὲν λάχανα, τὰ δ' ἄκαρπα· καὶ ἀείφυλλα, ἡ φυλλοβόλα, καθάπερ ἐλέχθη· τὰ δ' ὅλως ἄφυλλα. ἡ τὰ μὲν αὐθιγενικὰ, τὰ δ' αὐανθῆ. καὶ πρωϊβλαστῆ δὲ, ἡ πρωϊκάρπα· τὰ δὲ ὀψιβλαστῆ, καὶ ὀψικάρπα. ὡσαύτως δὲ, καὶ ὅσα τοιαῦτα φ τοῖς μόρεσιν, ἢ ὅτι αὖδυ τῶν μορῶν ὄζειν. ἀλλ' ἐκείνη ἰδιωτάτη καὶ τρόπον τινὰ μεγίστη διαίρεσις, ἥπερ ἡ ὧν τῶν ζώων, ὅτι τὰ μὲν φῦδρα, τὰ δ' χορσαῖα. καὶ γὰρ τῶν φυτῶν ὄζει τὸ ποιότερον γνόν, ὁ δὲ λύνατον φύεσθαι φ ὑγρῷ. τὰ δὲ φύεται μὲν, οὐχ ὅμοια δὲ, ἀλλὰ χείρω. πάντων δὲ τῶν διγύνων, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, καὶ τῶν φυτῶν, εἴδη πλείω τυγχάνει καθ' ἕκασον γνόν. σχεδὸν γὰρ
20 οὐδὲν ὄζειν ἁπλοῦν. Ἀλλ' ὅσα μὲν ἤμερα καὶ ἄγρια λέγεται, ταύτην ἐμφανεστάτην 24
ἔχει καὶ μεγίστην διαφορὰν· οἷον συκῆ, ὄρινος, ἐλαία, λώτινος, ἄπιος, ἀχράς. ὅσα δὲ φ ἕκαστα τότων, τοῖς καρποῖς τε καὶ φύλλοις καὶ ταῖς ἄλλαις μορφαῖς τε καὶ τοῖς μορίοις. ἀλλὰ μὲν ἀγρίων αὐώνυμα τὰ πλεῖστα, καὶ ἐμπειροι ὀλίγοι. τῶν δὲ ἡμέρων ἡ ὠνομασμένων, πλείω, ἡ ἡ αἴσθησις κοινοτέρα· λέγω δ' οἷον ἀμπέλου, συκῆς. ῥοᾶς, μηλέας, ἀπίου, διαφυής, μυῤῥίνης, τ ἄλλων. ἡ γὰρ χρῆσις ὅσα κοινὰ, σωθεωρεῖν ποιεῖ τὰς διαφοράς. ἴδιον δὲ ἡ τότ' ἐφ' ἑκατέρων. τὰ μὲν γὰρ ἄγρια ἀφ' ἑαυτῶν καὶ τῷ θέλει, ἢ μόνοις, ἢ μάλιστα διαιρεῖσι· τὰ δὲ ἥμερα, πλείοσιν ἰδέαις. ἔστι δὲ τῶν μὲν ῥᾴον τι λαβεῖν καὶ διαειθμῆσαι τὰ εἴδη, τῶν δὲ χαλεπώτερον, διά τιν πολυχρίαν. ἀλλὰ δ' ἡ τὰς μὲν τῶν μορίων διαφορὰς, καὶ τῶν ἄλλων
30 οὐσίων, ἐκ τούτων πειρατέον θεωρεῖν. πόθι δὲ τῶν γμέσεων, μετὰ ταῦτα λεκτέον. ἴσως γὰρ ὥσπερ ἐφεξῆς τοῖς εἰρημένοις ὄζειν.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Β.

Γγένεσις τῶν διγύνων, καὶ ὅλως τῶν φυτῶν, ἢ αὐτόματοι, ἢ ἐκ σπέρματος, ἢ ἀπὸ ῥίζης, ἢ ἐκ παραπάδος, ἢ ἐκ ἀκρέμονος, ἢ ἐκ κλωνός, ἢ ἀπ' αὐτοῦ σελέχους ὄζειν· ἢ ἔτι τ ξύλα καταπηγνύντες εἰς μικρὰ, καὶ γὰρ ὅτως αὐαφύεται. τότων δὲ ἡ μὲν αὐτόματος, πρώτη
40 τίς. ἡ δὲ ἐκ σπέρματος καὶ ῥίζης, φυσικώτατον δόξειεν ἄν. ὥσπερ γὰρ αὐτόματοι καὶ αὐταί· διὸ καὶ τοῖς ἀγρίοις ὑπάρχουσιν. αἱ δὲ ἄλλαι, τέχνης, ἢ προαιρέσεως. ἅπαντα δὲ βλασταίνει κατά πινα τ τρόπων τότων· τὰ μὲν πολλὰ καὶ πλείστα. ἐλαία μὲν γὰρ πάντως φύεται, πλὴν ἐκ κλωνός. ὁ γὰρ δύνατον καταπηγνυμένη, καθάπερ ἡ συκῆ καὶ ἡ ῥοὰ καὶ ῥάβδος. καί τοί φασί γε τινὲς ἥδη καὶ χάραπος παγείσης, καὶ πῶς τοῦ τοῦ συμβιῶσαι, καὶ γένεσθαι δύνη δρου, ἀλλὰ σαφὲς τὸ τοιοῦτον. θάτερα δὲ, τὰ πολλὰ καὶ φύσεως. συκῆ δὲ τὰς μὲν ἄλλους τρόπους φύεται πάντας· ἐκ μὲν τῶν πρέμνων καὶ τῶν ξύλων ὁ φύεται. μηλέα δὲ, καὶ ἄπιος, ἐκ τῶν ἀκρεμόνων σαφέστατα. ὁ μὲν ἀλλὰ τὰ τε πολλὰ πάνθ' ὡς εἰπεῖν γνόν ἔχεσθαι δοκεῖ καὶ ἐκ φύτων, ἐὰν λεῖοι καὶ νέοι καὶ αὐξεῖς ὦσιν. ἀλλὰ φυσικώτερόν πως ἐκεῖναι. τὸ δὲ γνόν ἔχο-

μένων, ὡς δυνατὸν λεπτέον. ὅλως γὰρ ὀλίγα τὰ ἀπὸ τῶν ἄνω μᾶλλον βλαστάνοντα καὶ γεννώμενα, καθαπὲρ ἄμπελος ἀπὸ τῶν κλημάτων. αὕτη γὰρ οὐδ' ἀπὸ τῆς πρώρας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κλήματος φύεται. καὶ εἰ δή τι τοιοῦτον ἕτερον, ἢ δένδρον, ἢ φρυγανῶδες· ὥσπερ δοκεῖ τό, τε πήγανον, καὶ ἡ ἰωνία, καὶ τὸ σισύμβριον, καὶ ὁ ἕρπυλλος, καὶ τὸ ἐλένιον. κοινοτάτη μὲν οὖν ἐστι πᾶσιν, ἥ τε ἀπὸ τῆς πρασπάδος, καὶ ἀπὸ σπέρματος. ἅπαντα δὲ, ὅσα ὄχει σπέρματα, καὶ ἀπὸ σπέρματος γίνεται. ἀπὸ δὲ πρασπάδος καὶ τὴν δάφνην φασὶν, ἐάν τις τὸ ἔργον πρελὼν φυτεύσῃ. δεῖ δὲ ὑπόρριζον μάλιστά γε τὸ πρασπώμενον, ἢ ὑπόπρεμνον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἄνευ τούτου θέλει βλαστάνειν καὶ ῥοὰ, καὶ μηλέα ἐαρινή. βλαστάνει δὲ καὶ ἀμυγδάλη φυτευομένη. κατὰ πλείστους δὲ τρόπους, ὡς εἰπεῖν, ἡ ἐλαία βλαστάνει· καὶ γὰρ ἀπὸ τοῦ στελέχους, καὶ ἀπὸ τοῦ πρέμνου κατακοπτομένου, καὶ ἀπὸ τῆς ῥίζης, καὶ ἀπὸ τοῦ ξύλου, καὶ ἀπὸ ῥαβδοῦ, καὶ ἀπὸ χαρακος, ὥσπερ εἴρηται. τῶν δ' ἄλλων, ὁ μυῤῥίνος· καὶ γὰρ οὗτος ἀπὸ τῶν ξύλων καὶ τῶν πρέμνων φύετο. δεῖ δὲ καὶ τούτου καὶ τῆς ἐλαίας τὰ ξύλα διαιρεῖν μὴ ἐλάττω σπιθαμιαίων, καὶ τὸν φλοιὸν μὴ περιαιρεῖν. τὰ μὲν οὖν δένδρα βλαστάνει καὶ γίνεται κατὰ τοὺς εἰρημένους τρόπους. αἱ γὰρ ἐμφυλεῖαι, καὶ οἱ ἐνοφθαλμισμοὶ, καθαπὲρ μίξεις τινές εἰσιν, ἢ κατ' ἄλλον τρό-
2 πον γενέσεις· περὶ ὧν ὕστερον λεκτέον. Τῶν δὲ φρυγανωδῶν καὶ ποωδῶν τὰ μὲν πλεῖστα ἀπὸ σπέρματος καὶ ῥίζης, τὰ δὲ καὶ ἀμφοτέρας. ἔνια δὲ καὶ ἀπὸ τῶν βλαστῶν, ὥσπερ εἴρητο. ῥοδωνιὰ δὲ καὶ κρινωνιὰ, κατακοπέντων τῶν καυλῶν, ὥσπερ καὶ ἡ ἄγρωστις. φύετο δὲ ἡ κρινωνιὰ καὶ ῥοδωνιὰ, καὶ ὅλου τοῦ καυλοῦ τεθέντος. ἰδιωτάτη δὲ ἡ ἀπὸ δακρύων. καὶ γὰρ οὕτω δοκεῖ τὸ κρίνον φύεσθαι, ὅταν ξηρανθῇ τὸ ἀπορρυέν. φασὶ δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἱπποσελίνου· καὶ γὰρ οὗτοι ἀφίησι δακρυον. φύετο δὲ τις καὶ καλαμος, ἐάν τις διατέμνῃ τὰς ἠλακάτας πλαγίας, ἢ καὶ κατακρύψῃ κόπρῳ καὶ γῇ. ἰδίως δὲ ἀπὸ ῥίζης καὶ φύεσθαι, καὶ τὰ κεφαλόρριζα. τοσαυταχῶς δὲ οὔσης τῆς δυνάμεως, τὰ μὲν πολλὰ τῶν δένδρων, ὥσπερ ἐλέχθη πρότερον, ἐν πλείοσι τρόποις (ὥς φασιν) ἐστιν. ἔνια δὲ ἀπὸ σπέρματος φύετο μόνον, οἷον ἐλάτη, πεύκη, πίτυς, ὅλως πᾶν τὸ κωνοφοροῦν· ἔτι δὲ φοῖνιξ. πλὴν εἰ ἄρα ἐν βαβυλῶνι καὶ ἀπὸ τῶν ῥαβδῶν, ὥς φασί τινες, μωλύειν. κυπάριττος δὲ, πρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἀπὸ σπέρματος· ἐν κρήτῃ δὲ, καὶ ἀπὸ τοῦ στελέχους. οἷον τὸ τῆς ὀρείας, ἐν τάῤῥᾳ. πρὰ τούτοις γαρ ἐστιν ἡ κουριζομένη κυπάριττος. αὕτη δ' ἀπὸ τῆς τομῆς βλαστάνει, πάντα τρόπον τεμνομένη, καὶ ἀπὸ γῆς, καὶ ἀπὸ τοῦ μέσου, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνωτέρου. βλαστάνει δὲ καὶ ἐνιαχοῦ ἀπὸ τῶν ῥιζῶν, σπανίως δέ. περὶ δὲ δρυὸς ἀμφισβητοῦσιν. οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ σπέρματός φασι μόνον· οἱ δὲ καὶ ἀπὸ ῥίζης, γλίσχρως· οἱ δὲ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ στελέχους κοπέντος. ἀπὸ πρασπάδος δὲ καὶ ῥίζης οὐδὲν φύεσθαι τῶν μὴ πρασβλαστανόντων. ἁπάντων δὲ, ὅσων πλείους αἱ γενέσεις, ἡ ἀπὸ πρασπάδος, καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ ἀπὸ πραφυάδος· ταχίστη δὲ καὶ εὐαλξὴς, ἐὰν ἀπὸ ῥίζης ἡ πραφυὰς ᾖ. καὶ τὰ μὲν οὕτως, ἢ ὅλως ἀπὸ φυτευτηρίων πεφυτευ-
3 μένα, πάντα δοκεῖ τοὺς καρποὺς ἐξομοιοῦν. Ὅσα δ' ἀπὸ τοῦ καρποῦ τῶν δυναμένων καὶ οὕτω βλαστάνειν, ἅπανθ' ὡς εἰπεῖν χείρω. τὰ δὲ καὶ ὅλως ἐξίστατο τοῦ γένους, οἷον ἄμπελος, μηλέα, συκῆ, ῥοιὰ, ἄπιος. ἔκτε γὰρ τῆς κεγχραμίδος οὐδὲν γίνεται γένος ὅλως ἥμερον, ἀλλ' ἢ ἐρινεὸς, ἢ ἀγρία συκῆ, διαφέρουσα πολλάκις καὶ τῇ χροιᾷ. καὶ γὰρ ἐκ μελαίνης λευκὴ, καὶ ἐκ λευκῆς μέλαινα γίνετο· ἔκ τε τῆς ἀμπέλου τῆς γενναίας ἀγεννὴς, καὶ πολλάκις ἕτερον γένος. ὁ τὲ δὲ ὅλως οὐδὲν ἥμερον, ἀλλὰ ἄγριον ἐνίοτε· καὶ τοσοῦτον, ὥστε μὴ ἐκπέπτειν τὸν καρπόν. αἱ δ' ὥστε μηδὲ ἀδρύνειν, ἀλλὰ μέχρι τοῦ εὐθῆσαι μόνον ἀφικνεῖσθαι. φυτεύονται δὲ καὶ ἐκ τῶν τῆς ἐλαίας πυρήνων ἀγριέλαιος, καὶ ἐκ τῶν τῆς ῥοᾶς κόκκων τῶν γλαυκίων ἀγεννὴς, καὶ ἐκ τῶν ἀπυρήνων σκληρὰ, πολλάκις δὲ καὶ ὀξεῖα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐκ τῶν ἀπίων, καὶ ἐκ τῶν μήλων· ἐκ μὲν τῶν ἀπίων, μοχθηρὰ ἡ ἀχράς· ἐκ δὲ τῶν μήλων, χείρων τε τῷ γένει, καὶ ἐκ γλυκείων ὀξεῖα· καὶ ἐκ στρουθίου, κυδώνιος. χείρων δὲ ἡ ἀμυγδάλη, καὶ τῷ χυλῷ, καὶ τῷ σκληρῷ ἐκ μαλακῆς. διὸ καὶ αὐξηθεῖσαν ἐγκεντρίζειν κελεύουσιν· εἰ δὲ μὴ, τὸ μόσχευμα μεταφυτεύειν πολλάκις. χείρων δὲ
ἐν ἠπείρῳ καὶ ἡ δρῦς. ἀπὸ γοῦν τῶν † ἐν πύῤῥᾳ πολλοὶ φυτεύσαντες, οὐκ ἐδύνανθ' ὁμοίαν ποιεῖν. δάφνην δὲ καὶ μυῤῥίνην διαφέρειν ποτέ φασιν, ὡς ὑπὸ πολὺ δ' ἐξίστασθαι, καὶ οὐδὲ τὸ χρῶμα διασώζειν, ἀλλ' ἐξ ἐρυθροῦ καρποῦ γίνεσθαι μέλαιναν· ὥσπερ καὶ τὸν ἐν αὐτάνδρῳ. πολλάκις δὲ καὶ τὴν κυπάριττον, ἐκ θηλείας ἄῤῥεναν. μάλιστα δὲ τούτων ὁ φοῖνιξ δοκεῖ διαμένειν, ὥσπερ εἰπεῖν, τελείως τῶν ἀπὸ σπέρματος, καὶ πεύκη ἡ κωνοφόρος, καὶ πίτυς ἡ φθοροποιός. ταῦτα μὲν οὖν ἐν

τοῖς

ζοῖς ἡμερωμένοις. γὼ δὲ ζοῖς ἀγρίοις ἁπλονόζι πλέω, ἢ λόγου, ὡς ἰσχυροτόροις. ἐπεὶ θάτερόν τε ἢ ἄτοπον. εἰ δ' ἡ χείρων, καὶ γὼ ἐκείνοις, ἢ ὅλως γὼ τοῖς ἀπὸ ωὸρμαστος μόνον, εἰ μή τι τῇ θραπείᾳ δωάνῃ μεταβάλλῃ. διαφόρωσι ἤ ἢ τόποι τόπων, ἢ ἀὴρ ἀέρος. γίνεζαι δ' ἐκφέρῃ ἡ χώρα ἁπλῶς τὰ ὅμοια, καθάπερ ἢ γὼ Φιλίππους. αὐαλωτέρα ὀλίγα, ἢ ὀλιγαχοῦ λαμβάνῃ μεταβολήν· ὥσε ἐκ ωὲρμαζος ἀγρίου ποιεῖν ἥμερον, ἢ ἐκ χείρονος ἁπλῶς ποιεῖν βέλζιον. οὕτω γ' ὠθεῖ τὶ ῥοᾶς μόνον ἀκκινόαμεν γὼ αἰγύπτῳ, ἢ γὼ λιλικίᾳ συμβαίνῃ. γὼ αἰγύπτῳ μὴ γὰρ τῇ ὀξείαν ἢ ωαρεῖσαν καὶ φυτοθεῖζαν, γλυκεῖαν γίνεθαί ωως, ἢ οἰνώδη. ωόθι δὲ σόλος τ' λιλικίας, ωῇ ωοτωμόν πίνωρον, ὅ ἡ μάχη ωῶς λαρεῖον ἐγνώθη, ωᾶσαι γίνονται ἀπύρηνοι. ζύλογον δὲ, εἴ τις τον ωῇ ἡμῖν φοίνικα φυτεύῃ γὼ βαβυλῶνι, λάρπιμόν τε γίνεσθ καὶ ἀζομοιοῦσθ ζοῖς ἐκεῖ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, ἢ εἴ τις ἑτέρα ωοσάλληλον ἔχει λαρπόν· ὅτω λιρείπω γ' αὐτὸς τ' ὀργασίας καὶ τ' θραπείας. σημεῖον δὲ, ὅτι μεταφερόμενα τὰκεῖθεν, ἄκαρπα, τὰ δὲ καὶ ὅλως ἀβλασῆ γίνεται· μεταβάλλει δὲ καὶ τῇ τροφῇ, καὶ διὰ τ' ἄλλων ὠμέλειαν. οἷον καὶ τὸ ἄγριον ἀζημερῶται, καὶ αὐτῷ δὲ τῷ ἡμέρῳ γίνα καὶ ἀκρόρρει τὰ ῥοᾶ, καὶ ἀμυγδάλη. πλὴν ἐκεῖνο διί τινος, καὶ ἐκ λιριθῶν αὐαφυῆναί φασι ωυρούς, ἢ ἐκ ωυρῶν λιριθας· ἢ ωῶς τὸ αὐτ' ωυθμένος ἄμφω. ταῦτα μὴ ὃν ὡς μυθωδέσερα διεῖ διέχεθαι. μεταβάλλει δ' ὃν τὰ μεταβάλλοντα, τὸν τρόπον ὅπερ αὐτομάτως. ἀζάλλαγῆ δὲ † ὥρας, ὥσωρ γὼ αἰγύπτῳ καὶ λιλικίᾳ ωόθι τῷ ῥοδῳ εἴπομεν, ὁδὲ διὰ μίαν θραπείαν. χώρας ὡσαύτως δὲ, καὶ ὅτε τὰ λαρπιμα ἄκαρπα γίνεται· καθάπερ καὶ τὸ ωέρσιον τὸ ἀζ αἰγύπτου, καὶ ὁ φοῖνιξ γὼ τῇ ἑλλάδι, ἢ εἰ διὰ λιμὸς νομίσειε τ' γὼ λιρήτη λεγομένῃ αἰγόρον. γίνοι δέ φασι ἢ τῷ ὄλῳ, ἐὰν εἰς † ἐλεφινὸν ἐλθῃ σφόδρα τόπον, ἄκαρπον γίνεσθ. φύσ γ', ψυχρά. ζύλογον ἦ, ἀμφοτέρως συμβαίνειν ἢ τὰς γὼαντιώσεις. εἴπερ μηδ' ὅλως γίνα φύεσθ θέλει, μεταβάλλοντα τὸς τόπους. καὶ ἢ μὲν τὰς χώρας αἱ τοιαῦται μεταβολαί. ἢ ἦ τ' φυτείαν, τὰ ἀὴρ τῷ ωορμάτων φυτευόμενα, καθάπερ ἐλέχθη. πανζὸς γ' αἱ ζαλλαγαὶ ἢ τότων. τῇ θραπείᾳ δὲ μεταβάλλει ῥοιὰ, ἢ ἀμυγδάλη. ῥοᾶ μὲν, κόπον ὕειαν λαβοῦσα, καὶ ὕλατος πλῆθ ῥυτὸ· ἀμυγδάλη δὲ, ὅταν πάλαλόν τις γνῶῃ, καὶ τὸ λαπερυον ἀφαιρῇ τὸ ὠμόρρεον πλέω χρόνον, ἢ τῷ ἄλλῳ ἀρδισῷ θραπείαν. ὡσαύτως ἦ λιλονόπ ἢ ὅσα ζημερῶτ' τῷ ἀγρίῳ, ἢ ἐπαγριῶται τῷ ἡμέρῳ. τὰ μὴ γὰρ θραπείας, τὰ δ' ἀθραπευζίας μεταβαλλ. πλὴν εἴ τις λέγει μηδὲ μεταβολὴν, ἀλλ' ἐπίλοσιν εἰς τὸ βέλζιον εἶν, ἢ χεῖρον. ὁ γ' οἷόν τε τὸν κότινον ποιεῖν ἐλαίαν, ὁδ' τ' ἀχράδα ποιεῖν ἄπιον, ὁδ' τὸν ὁρινὸν συκῆ. ὁ γ' ὠθεῖ τ' κοτίνε φασὶ συμβαίνῃ, ὥσε αὖ ωόθι κότινος τ' θαλίαν, ὅλως μεταφυτευθῇ, φέρῃ θάλος, μετακίνησίς τις γίνετ' μεγάλη. ταῦτα μὲν ὃν ὁποτέρως διεῖ λαβεῖν, ὅθεν αὖ διαφέροι.

Φασὶ δὲ καὶ αὐτόματα τινὰ γίνεσθαι τῷ τοιούτων μεταβολῇ, ὁτὲ μὲν τῷ λαρπῶν, 4
ὁτὲ δὲ καὶ ὅλως αὖ τῷ τ' γήρως· ἃ καὶ σημεῖα νομίζουσιν οἱ μάντεις. οἷον ῥοᾶν ὀξεῖαν, γλυκεῖαν ἀζ γενέσθαι· καὶ γλυκεῖαν, ὀξεῖαν. καὶ πάλιν ἁπλῶς αὐτὰ διγήρα· ὥσε ἀζ ὀξείας γλυκεῖαν γίνεσθαι, καὶ ἐκ γλυκείας ὀξεῖαν. χεῖρον δὲ καὶ τὸ εἰς γλυκεῖαν μεταβάλλειν, καὶ ἀζ ὁρινεοῦ συκῆ, καὶ ἐκ συκῆς ὁρινεόν· χεῖρον δὲ τὸ ἐκ συκῆς. καὶ ἀζ ἐλαίας κότινον, καὶ ἐκ κοτίνου ἐλαίαν· ἤκισα δὲ ὅτω. πάλιν δὲ συκῆ ἐκ λευκῆς μέλαιναν, καὶ ἐκ μελαίνης λευκῆ. ὁμοίως δὲ ὅτω καὶ ἀζ ἀμπέλου. καὶ ταῦτα μὲν ὡς τέρατα, καὶ ωᾶ φύσιν λαμβάνουσιν. ὅσα δὲ σωήθη τῷ τοιούτων, οὐδὲ θαυμαζειν ὅλως· οἷον τὸ τῆ λαπινον ἄμπελον καλουμένῃ, καὶ ἐκ μέλανος γὰρ βότρυος λευκὸν, καὶ ἐκ λευκοῦ μέλαν φέρειν. οὐδὲ γὰρ οἱ μάντεις τὰ τοιαῦτα λιρίνουσιν. ἐπεὶ οὐδὲ ἐκεῖνα, ωᾶ οἷς ωέφυκεν ἡ χώρα μεταβάλλειν. ὥσωρ ἐλέχθη ωόθι ῥοᾶς γὼ αἰγύπτῳ. ἀλλὰ τὸ γὼ ταῦθα θαυμάσον, διὰ τὸ μίαν μόνον, ἢ δύο, καὶ ταύτας γὼ ζοῦ παντὶ χρόνῳ ωανίας. ἀλλ' εἰ ωόθεν γὼ ζοῦ παντὶ, μᾶλλον γὼ τοῖς λαρποῖς γίνεσθαι τῇ παραλλαγῇ, ἢ γὼ ὅλοις τοῖς διγήροις. ἐπεὶ καὶ τοιαύτη τις ἀταξία γίνεται ωόθι τοὺς λαρπός· οἷον ἤδη ποτὲ συκῆ τὰ σῦκα ἔφυσεν ἐκ τ' ὀπίσω τῷ ὁρινεῷ· καὶ ῥοᾶ δὲ, καὶ ἄμπελος, ἐκ τῷ στελεχῶν. καὶ ἄμπελος ἄνωθ φύλλων λαρπὸν ὧν ἤνεγκεν. ἐλαία ἦ τὰ μὴ φύλλα ἀπέβαλε, τὸν ἦ λαρπὸν ἀζήνεγκεν· ὁ ἢ θεῆλαῖ τῷ ωφσισρά τ' γνέσθ λεγέτ'. συμβαίνῃ δὲ ἢ διὰ χιμῶνας ὅτω, ἢ διὰ ἄλλας αἰτίας, γίνα τ' λοκόντων εἶν ωᾶ λόγον, ἐκ ὄντων δ' ἐ· οἷον, ἐλαία ποτ' ἀκρωθεῖσα τελέως, γένεβλάσησεν ὅλη ἢ αὐτὴ,

καὶ ἡ θάλεια. ἐν δὲ τῇ Βοιωτίᾳ, καταβρωθέντων τῶν ἔργων ὑπ' ἀττελέβων, πάλιν ἀνεβλάστη-
σε. τὰ δὲ οἷον ἀπέπεσεν, ἥκιστα δὲ ἴσως τὰ τοιαῦτα ἄτοπα, διὰ τὸ φανερὰς ἔχειν τὰς αἰτίας.
ἀλλὰ μᾶλλον, τοῦ μὴ ἐκ τῶν οἰκείων τόπων φέρειν τοὺς καρποὺς, ἢ μὴ οἰκείως, μάλιστα δὲ τῆς
ὅλης φύσεως γίνεται μεταβολὴ, καθάπερ ἐλέχθη. περὶ μὲν οὖν τὰ δένδρα τοιαῦται τινὲς εἰ-
5 σι μεταβολαί. Τῶν δὲ ἄλλων, τό, τε σισύμβριον εἰς μίνθην δοκεῖ μεταβάλλειν, ἐὰν μὴ κα-
τέχητε τῇ θεραπείᾳ· διὸ καὶ μεταφυτεύουσι πολλάκις. καὶ ὁ πυρὸς εἰς αἶραν. ταῦτα μὲν οὖν ἐν
τοῖς δένδροις αὐτομάτως, εἴπερ γίνεται· τὰ δὲ τοῖς ἐπετείοις, διὰ πρασκευῆς· οἷον ἡ τίφη,
καὶ ἡ ζειὰ, μεταβάλλουσιν εἰς πυρὸν, ἐὰν πτισθεῖσαι σπείρωνται· καὶ οὐδὲν οὐκ εὐθὺς, ἀλλὰ τοῦ
τρίτῳ ἔτει. σχεδὸν δὲ πρὸς πλήσιον τοῦ τό γε, τῷ τὰ σπέρματα κατὰ τὰς χώρας μεταβάλλειν. με-
ταβάλλει γὰρ καὶ ταῦτα καθ' ἑκάστην ὥραν, καὶ σχεδὸν ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ καὶ ἡ τίφη. μεταβάλλου-
σι δὲ καὶ οἱ ἄγριοι πυροὶ, καὶ αἱ κριθαὶ θεραπευόμεναι καὶ ἐξημερούμεναι, κατὰ τὸν ἴσον χρόνον.
καὶ ταῦτα μὲν ἔοικε χώρας τε μεταβολῇ, καὶ θεραπείᾳ γίνεσθαι· καὶ ἐνία ἀμφοτέρως. τὰ δὲ τῇ
θεραπείᾳ μόνον· οἷον πρὸς τὸ τὰ ὄσπρια μὴ γίνεσθαι ἀτέραμνα, βρέξαντα κελεύουσιν ἐν νί-
τρῳ νυκτὶ τῇ ὑστεραίᾳ σπείρειν ἐν ξηρᾷ. φακοὺς, ὥστε ἀδροὺς γίνεσθαι, φυτεύουσιν, ἔμβολον. τοὺς
ἐρεβίνθους δὲ, ὥστε μεγάλους, αὐτοῖς τοῖς κελύφεσι βρέξαντα σπείρειν. μεταβάλλουσι δὲ καὶ κατὰ
τὰς ὥρας τοὺς πόρους, πρὸς κουφότητα· καὶ δι' ἀλυπίαν· οἷον, ἐάν τις τοὺς ὀρόβους ἐαρινοὺς σπεί-
ρῃ, τρισάλυποι γίνονται, καὶ οὐχ ὡς οἱ μετοπωρινοὶ βαρεῖς. γίνετε δὲ καὶ ἐν τοῖς λαχάνοις με-
ταβολὴ διὰ τὴν θεραπείαν· οἷον, τὸ σέλινον ἐὰν σπαρὲν καταπατηθῇ, καὶ κυλινδρωθῇ,
ἀναφύεσθαί φασιν οὖλον. μεταβάλλει δὲ καὶ τὴν χώραν ἐξαλλαττόντα, καθάπερ καὶ τ' ἄλλα.
καὶ τὰ μὲν τοιαῦτα κοινὰ πάντων ἐστίν. εἰ δέ τινα κατὰ πήρωσιν, ἢ ἀφαίρεσιν μέρους, δέν-
δρον ἄγονον γίνετε, καθάπερ τὰ ζῶα, οὐδὲν πρὸς σκεπτέον. οὐδὲν γοῦν φανερὸν κατά τε τὴν διαί-
ρεσιν, εἰς τὸ πλείω καὶ ἐλάττω φέρειν ὥσπερ κακούμενον, ἀλλ' ἢ ἀπόλλυτε τὸ ὅλον, ἢ διαμένοντα
6 καρποφορεῖ. τὸ δὲ γῆρας, κοινή τις φθορὰ πᾶσιν· ἄτοπον δ' ἂν δόξειεν. Μᾶλλον δ' ἐν τοῖς
ζώοις αἱ τοιαῦται μεταβολαὶ φυσικαί, καὶ πλείους. καὶ γὰρ κατὰ τὰς ὥρας ἐνία δοκεῖ μετα-
βάλλειν, ὥσπερ καὶ ὁ ἱέραξ, καὶ ἔποψ, καὶ ἄλλα τῶν ὁμοίων ὀρνέων. καὶ κατὰ τῶν τόπων ἀλλοιώσεις,
ὥσπερ ὁ ὕδρος ἐπέχει ξηραινομένων τῶν λιβάδων. φανερώτατα δὲ καὶ κατὰ τὰς γενέσεις ἐνία.
καὶ μεταβάλλει διὰ πλειόνων ζώων, οἷον ἐκ καμπης γίνεται χρυσαλλὶς, εἶτ' ἐκ ταύτης ψύ-
7 χη. καὶ ἐπ' ἄλλων δ' ἐστὶ τοῦτο πλειόνων. οὐδὲν ἴσως ἄτοπον, οὐδ' ὅμοιον τὸ ζητούμενον. Ἀλλ' ἐκεῖνο
συμβαίνει περὶ τὰ δένδρα, καὶ ὅλως πᾶσαν τὴν ὕλην, ὥσπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον, ὥστε
αὐτομάτως μεταβλαστάνειν, μεταβολῆς τινος γινομένης ἐκ τῶν οὐρανίων τοιαύτης. τὰ μὲν οὖν περὶ
τὰς γενέσεις καὶ μεταβολὰς, ἐκ τούτων θεωρητέον· ἐπεὶ δὲ καὶ αἱ ἐργασίαι καὶ αἱ θεραπεῖαι
μεγάλα συμβάλλονται, καὶ ἔτι πρότερον αἱ φυτεῖαι, καὶ ποιοῦσι μεγάλας διαφορὰς, λεκ-
τέον καὶ περὶ τούτων· καὶ πρῶτον περὶ τῶν φυτειῶν. αἱ μὲν οὖν ὧραι πρότερον εἴρηνται, καθ'
ἃς δεῖ τά τε φυτὰ λαμβάνειν καλοῦσιν ὡς τάχιστα, καὶ ἐξ ὁμοίας γῆς, εἰς ἣν μέλλει φυτεύειν,
ἢ χείρονος. τοὺς δὲ πυροὺς προσορύττειν ὡς πλείστου χρόνου, καὶ βαθυτέρους ἀεὶ καὶ τοῖς πολ-
λαιορρίζοτέροις. λέγουσι δέ τινες, ὡς οὐδεμία κατωτέρω διικνεῖται τριῶν ἡμιποδίων.
διὸ καὶ πολλοῦ τοῖς ἐν μείζονι βαθεῖ φυτεύουσιν. οὐκ ἐοίκασι δὲ ὀρθῶς λέγειν πολλῶν.
ἀλλ' ἐὰν μὲν σώματος πολλαβηται βαθέος, καὶ χώρας τοιαύτης, ἢ καὶ τόπου, πολλῷ μακρό-
τερον ὠθεῖ, τὸ τῇ φύσει βαθύρριζον. πεύκην δὲ τις ἔφη μεταφυτεύων μεμοχλευμένην, μεί-
ζω τὴν ῥίζαν ἔχειν ἢ ὀκτάπηχυν, καίπερ οὐχ ὅλης ἐξαιρεθείσης, ἀλλ' ἀπορραγείσης. τὰ δὲ φυτευ-
τήρια, ἐὰν μὲν ἐνδέχετε, ὑπόρριζα· εἰ δὲ μὴ, δεῖ μᾶλλον ἀπὸ τῶν κάτω ἢ τῶν ἄνω λαμβάνειν,
πλὴν ἀμπέλου. καὶ τὰ μὲν ἔχοντα ῥίζας, ὀρθὰ ἐμβάλλειν· τὰ δὲ μὴ ἔχοντα, ὑποβάλλειν τοῦ φυ-
τευτηρίου, οἷον σπιθαμὴν, ἢ μικρῷ πλεῖον. ἔνιοι δὲ κελεύουσι καὶ τῶν ὑπορρίζων ὑποβάλλειν·
τιθέναι δὲ καὶ τὴν θέσιν ὁμοίως, ἥνπερ εἶχεν ἐνία τῶν δένδρων τὰ πρὸς βορρὰν, καὶ τὰ πρὸς ἕω, καὶ
τὰ πρὸς μεσημβρίαν. ὅσα δὲ ἐνδέχετε τῶν φυτῶν καὶ προμοσχεύειν, τὰ μὲν ἐπ' αὐτῶν τῶν δένδρων,
οἷον ἐλαίας, μηλέας, ἀπίου, συκῆς· τὰ δ' ἀφαιροῦντας, οἷον ἀμπέλου· ταύτῃ γὰρ οὐχ οἷόν τε
ἐπ' αὐτῆς μοσχεύειν. ἐὰν δὲ μὴ ὑπόρριζα τὰ φυτὰ, μὴ δὲ ἀπόπρεμνα, λαμβάνειν καθαπερεὶ
τῆς ἐλαίας καὶ συκῆς καὶ τῶν ἄλλων. φυτεύετε δὲ καὶ ἡ συκῆ, ἐάν τις κράδην ταχεῖαν ἀποξύνας σφυ-
ρᾷ παίσῃ, ἄχρι οὗ ἂν ἀπολίπῃ μικρὸν ὑπὲρ τῆς γῆς· εἶτ' αὐτῆς ἄμμου βαλὼν ἄνωθεν πολχώσῃ.

καὶ

καὶ γίνεσθαι δέ φασι καὶ καλλίω ταῦτα τὰ φυτά, μέχρι οὗ ἂν ᾖ νέα. πρὰ πλήσια καὶ τῶν ἀμπέ-
λων, ὅταν ἀπὸ τοῦ παττάλου. προσδοποιεῖ γὰρ ὁ πάτταλος ἐκείνῳ τῷ κλήματι διὰ τῆς ἀσθενείαν.
φυτεύουσιν οὕτω καὶ ῥοάν, καὶ ἄλλα τῶν δένδρων. ἡ συκῆ δὲ ἐὰν ἐν σκύλλῃ φυτευθῇ, θᾶττον
πραγίνεται, καὶ ἧττον ὑπὸ σκωλήκων κατεσθίεται. ὅλως δὲ, πᾶν ἐν σκύλλῃ φυτευόμενον,
ἔβλαστε, καὶ θᾶττον αὐξανέται. ὅσα δὲ ἐκ τοῦ στελέχους καὶ διακοπτόμενα φυτεύεται, κάτω τρέ-
ποντα τῆς τομὴν δεῖ φυτεύειν· διακόπτειν δὲ μὴ ἐλάττω σπιθαμιαίων, ὥσπερ ἐλέχθη, καὶ τὸν
φλοιὸν προσεῖναι. φυτεύετε δὲ ἐκ τῶν τοιούτων ἔρνη. βλαστανόντων δ' ἀεὶ προσχωννύειν, ἄχρις
οὗ ἂν γένητε ἄρτιον. αὕτη μὲν οὖν τοῦ ἐλαίας ἰδία, καὶ τοῦ μυῤῥίνου· αἱ δ' ἄλλαι κοινότεραι πᾶ-
σιν. ἄριστον δὲ καὶ ῥιζώσασθαι, καὶ φυτείας μάλιστα τῆς τυχούσης ἡ συκῆ. φυτεύειν δὲ καὶ ῥοὰς, καὶ
μυῤῥίνους, καὶ διάφνας πυκνὰς κελεύουσι, μὴ πλέον διεστώσας ἢ ἐννέα πόδας. μηλέας δὲ μι-
κρῷ μακρότερον, ἀπίους δὲ καὶ ὄχνας ἔτι μᾶλλον. ἀμυγδαλᾶς δὲ καὶ συκᾶς, πολλῷ πλέον.
ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς ῥοιάν. ποιεῖσθαι δὲ καὶ πρὸς τόπον τὰς ὑποστάσεις. ἐν γὰρ τοῖς ὀρεινοῖς ἔλαττα,
ἢ ἐν τοῖς πεδινοῖς. μέγιστον δὲ, ὡς εἰπεῖν, τὸ τῆς πρόσφορον ἑκάστῳ χώραν ἀπαδιδόναι. τότε
γὰρ εὐθενεῖ μάλιστα. ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐλαίᾳ μὲν, καὶ συκῇ, καὶ ἀμπέλῳ, τὴν πεδινὴν
φασιν οἰκειοτάτην εἶναι· τοῖς δὲ ἀκροδρύοις, τὰς ὑπωρείας. χρὴ δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὁμογενέσι
μὴ ἀγνοεῖν τὰς οἰκείας. ἐν πλείστῃ δὲ, ὡς εἰπεῖν, διαφορᾷ τὰ τῶν ἀμπέλων ἐστὶν. ὅσα γὰρ ἐστὶν
εἴδη, τοσαῦτα τινές φασι καὶ ἀμπέλων εἶναι. φυτευόμενα μὲν οὖν κατὰ φύσιν, ἀγαθὰ γίνεσθαι·
πρὰ φύσιν δὲ, ἄκαρπα. ταῦτα μὲν οὖν ὥσπερ κοινὰ πάντων. Τῶν δὲ φοινίκων ἴδιος ἡ 8
φυτεία παρὰ τὰ ἄλλα, καὶ ἡ μετὰ ταῦτα θεραπεία. φυτεύουσι γὰρ πλείους εἰς ταυτὸ τιθέν-
τες, δύο ἄνω, καὶ δύο κάτω πρὸς δοῦντες· πρανεῖς δὲ πάντας. τῆς γὰρ ἔκφυσιν οὔτ' ἐκ τῶν ὑπτίων
καὶ † κόλων ποιεῖται, καθάπερ τινές φασιν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἄνω. διὸ καὶ ἐν τῇ πρὸς ζεύξει τῶν Forte κοίλων
πρὸς τιθεμένων, οὐ δεῖ περικαλύπτειν τὰς ἀρχάς· ὅθεν καὶ ἐκφύσεις. φανεραὶ δὲ εἰσὶ τοῖς ἐμ-
πείροις. διὰ τοῦτο δ' εἰς τὸ αὐτὸ πλείους τιθέασιν, ὅτι ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἀσθενὴς ἡ φυτεία. τούτων δὲ
αἵ τε ῥίζαι πρὸς ἀλλήλας συμπλέκονται, καὶ εὐθὺς αἱ πρῶται βλαστήσεις, ὥστε ἐν γίνεσθαι
τὸ στέλεχος. ἡ μὲν οὖν ἀπὸ τῶν καρπῶν φυτεία, τοιαύτη τίς. ἡ δὲ ἀφ' αὑτοῦ, ὅταν ἀφέλωσι τὸ
ἄνω, ἐν ᾧπερ ὁ ἐγκέφαλος (ἀφαιροῦσι δὲ ὅσον δίπηχυ) σχίσαντες τοῦτο, κάτω τιθέασι τὸ
ὑγρόν. φιλεῖ δὲ χώραν ἀμμώδη· διὸ καὶ ὅπου μὴ τοιαύτη τυγχάνει, περιπάττουσιν ἅλας οἱ
γεωργοί. τοῦτο δὲ δεῖ ποιεῖν μὴ περὶ τὰς αὐτὰς ῥίζας, ἀλλ' ἄποθεν ἀπεστήσαντα περιπλάττειν
ὅσον ἡμίεκτον. ὅτι δὲ τοιαύτην ζητεῖ χώραν, κἀκεῖνο ποιοῦνται σημεῖον. πανταχοῦ γὰρ ὅπου
πλῆθος φοινίκων, ἀμμώδεις αἱ χῶραι. καὶ γὰρ ἐν Βαβυλῶνί φασιν, ὅπου οἱ φοίνικες πεφύ-
κασι· καὶ ἐν λιβύῃ δὲ, καὶ ἐν αἰγύπτῳ, καὶ φοινίκῃ. καὶ τῆς συρίας δὲ τῆς κοίλης, ἣν ἰνδοὶ πλεῖ-
στοι τυγχάνουσιν ἔχοντες, ἐν τρισὶ μόνοις τόποις ἀμμώδεσιν εἶναι τοὺς δυναμένους θησαυρί-
ζεσθαι· τοὺς δ' ἐν τοῖς ἄλλοις, οὐ διαμένειν, ἀλλὰ σήπεσθαι. χλωρὸς δ' ἡδεῖς εἶναι, καταναλίσκειν
οὕτω. φιλεῖ δὲ καὶ ὑδρίαν σφόδρα τὸ δένδρον. περὶ δὲ κόπρου διαμφισβητοῦσιν. οἱ μὲν
γὰρ οὔ φασι χαίρειν, ἀλλ' ἐναντιώτατον εἶναι. οἱ δὲ, κεχρῆσθαι καὶ ἐπίδοσιν πολλὴν ποιεῖν.
δεῖ δ' ὑδρεύειν εὖ μάλα, * κατὰ τῆς κόπρου, καθάπερ οἱ ἐν ῥόδῳ. τοῦτο μὲν οὖν πρὸς σκε-
πτέον· ἴσως γὰρ οἱ μὲν οὕτως, οἱ δ' ἐκείνως θεραπεύουσι. καὶ μετὰ τοῦ ὕδατος ὠφέλιμον
ἡ κόπρος, ἄνευ δὲ τούτου βλαβερά. ὅταν δὲ ἐνιαύσια γενήται, μεταφυτεύουσι, καὶ τῶν
ἁλῶν συμπαραλαμβάνουσι, καὶ πάλιν ὅταν διέτη· χαίρουσι γὰρ σφόδρα τῇ μεταφυτείᾳ.
μεταφυτεύουσι δὲ οἱ μὲν ἄλλοι τοῦ ἦρος, οἱ δὲ ἐν Βαβυλῶνι περὶ τὸ ἄστρον. καὶ ὅλως οἵ γε
πολλοὶ φυτεύουσιν, ὥστε καὶ παραγινομένου καὶ αὐξανομένου θᾶττον. νέου μὲν ὄντος οὐχ ἅ-
πτονται, πλὴν ἀναδοῦσι τὴν κόμην, ὅπως ὀρθοφυῆται, καὶ ῥαβδοὶ μὴ ἀπορθῶνται. μετὰ
δὲ ταῦτα περιτέμνουσιν, ὁπόταν ἁδρὸς ἤδη γένηται, καὶ πάχος ἔχει. ἀπολείπουσι
δὲ ὅσον σπιθαμὴν τῶν ῥαβδίων. φέρει δὲ, ἕως μὲν ἂν ᾖ νέος, ἀπύρηνον τὸν καρπόν·
μετὰ δὲ τοῦτο, πυρηνώδη. ἄλλοι δέ τινες λέγουσιν, ὡς οἵγε κατὰ συρίαν οὐδεμίαν
προσαγουσιν ἐργασίαν· ἀλλ' ἰδία καθαίρουσι, καὶ πρὸς βρέχουσιν. πρὸς ζητεῖ δὲ μᾶλλον
τὸν ἁματιαῖον ὕδωρ, ἢ τὸ ἐκ τοῦ διός. εἶναι δὲ πολὺ τοιοῦτον ἐν τῷ αὐλῶνι, ἐν ᾧ
καὶ τὰ φοινικόφυτα τυγχάνει. τὸν αὐλῶνα δὲ τοῦτον λέγειν τοὺς σύρους, ὅτι διατέ-
νει διὰ τῆς ἀραβίας μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ πολλοὺς φάσκειν ἐληλυθέ-

ναι. τότε δὲ γὴ ζῆν πιλοτάτω, πεφυκέναι τοὺς φοίνικας. ταῦτα μὲν δὴ τάχ' ἀμφοτέρως ἂν εἴη. ἡ γὰρ τὰς χώρας, ὥσπερ καὶ αὐτὰ τὰ δένδρα, διαφέρειν καὶ τὰς ὀργασίας, ἢ καρπον. γένη δὲ τῶν φοινίκων ὅτι πλείω. πρῶτον μὲν, καὶ ὥσπερ γὲ μεγίστη διαφορᾶ, τὸ μὲν ἥμερον, τὸ δὲ ἄγριον, ἐξ ὧν οἱ πρὸς Βαβυλῶνα τάς τε λινίνας καὶ τὰ ἄλλα σκεύη ποιοῦνται. ἔπειτα τῶν ἡμέρων οἱ μὲν ἄρρενες, αἱ δὲ θήλειαι. διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων, ἡ μὲν ἄρρην ἄνθος πρῶτος φέρει ὑπὸ τὴν πτελέαν, ἡ δὲ θήλεια καρπὸν εὐθύμακρον. αὐτῶν δὲ τῶν καρπῶν διαφοραὶ πλείους. οἱ μὲν γὰρ ἀπύρηνοι, οἱ δὲ * μελανοπύρηνοι. καὶ τὰς χροιὰς οἱ μὲν λευκοί, οἱ δὲ μέλανες, οἱ δὲ ξανθοί. τὸ δὲ ὅλον, ὅτι ἐλάττω χρώματά φασιν εἶναι τῶν συκῶν, ἢ δ' ἁπλῶς τὰ γένη. διαφέρειν δὲ καὶ ἡ τὰ μεγέθη, καὶ ἡ τὰ σχήματα. καὶ γὰρ σφαιροειδεῖς γήϊνους, ὡς ἔνιοι μῆλα· καὶ τὰ μεγέθη τηλικοῦτος, ὡς τέτταρας εἰς τὸν στάχυν εἶναι. * ἐπὶ δὲ καὶ δύπυρηνος. ἄλλος δὲ μικρὸς, ἡλίκος ὀρεβίνθου. καὶ τοῖς χυλοῖς ἡ πολὺ διαφέροντας. ἱράττεσθαι δὲ καὶ τῶν λευκῶν, καὶ τῶν μελάνων, τὸ βασιλικὸν καλούμενον γένος, ὃ ἑκατέρῳ τὴ μεγέθει καὶ ἀρετῇ. παράνια δ' εἶναι ταῦτα λέγουσι· χείριον γὰρ μόνῳ τῷ Βάτει τὸ παλαιᾶς πρὸς Βαβυλῶνα. ὃ δὲ λίπρον δὲ ἔλαιον τὸ γένος φοινίκων ὄζειν, ὃ δὲ πεπαίνειν ἧττον καρπόν, ἀλλ' ὠμὸς ὢν ἡδὺς σφόδρα καὶ γλυκὺς ὄζει· τὴν δὲ γλυκύτητα ἰδίαν ἔχειν. γήϊοι δ' ἐ μόνον διαφέρουσι τοῖς καρποῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ τῷ δένδρῳ· ἡ δὲ τοῦ μήκους, καὶ τὴν ἄλλην μορφήν. ἐ γὰρ μεγάλοι, καὶ μακροὶ, ἀλλὰ βραχεῖς· ἔτι δὲ καρπιμώτεροι τ ἄλλων, καὶ καρποφορῶντες σύθυς τριετῆς. πολλοὶ δὲ καὶ ἔστι πρὸς λύπην· εἰσὶ δὲ καὶ πρὸς συρίαν, καὶ πρὸς αἴγυπτον φοίνικες, οἱ φέρουσι τραπέζας, καὶ ψωμπάκτας, αὐδρομήκεις ὄντες. ἕτερον δέ τι γένος φοίνικος, ὃ καὶ τὸ φύλλον πλατύτερον ἔχει, καὶ τὸν καρπὸν μείζω πολλῷ, καὶ ἰσομορφον· μεγέθει μὲν, ἡλίκος ῥόα· τῷ σχήματι δὲ, πυρομήκης. ἀκ δύχυλος ἦν, ὥσπερ ἄλλοι, ἀλλ' ὁμοίως ταῖς ῥίζαις· ὥστε μὴ καταδέχεσθαι, ἀλλὰ διαμασησαμένους ἐκβάλλειν. γένη μὴ δὲν, ὥσπερ εἴρηται, πολλά. θησαυρίζεσθαι ἢ μόνος δυνάσθαί φασι τὸν φοίνικα τὸν ἐν συρίᾳ τὸν ἐν τῷ αὐλῶνι· τὸν δ' ἐν αἰγύπτῳ καὶ λίπρον καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις, χλωρὸν φαλίσκεσθαι. ἔστι ἢ ὁ φοινιξ, ὡς μὴ ἁπλῶς εἰπεῖν, μονοσέλεχες καὶ μονοφυές. τὸ μὲν ἀλλὰ γίνονταί τινες διφυεῖς, ὥσπερ ἐν αἰγύπτῳ, καθάπερ λικρόαν ἔχοντες. τὸ δ' αὐάσκιμα τὸν σελέχους, ἀφ' ὃ ἡ χίσις, καὶ ψωνταίτης· πῶς ἄλληλα δέ πως ἰσάζοντα. φασὶ δὲ καὶ τὸν ἐν ἱρήτῃ πλείους εἶναι τοὺς διφυεῖς. φύεσθαι δὲ καὶ βιφυεῖς. ἐν ἢ τῇ λαπαίᾳ λυπὰ καὶ ψωμπεγκέφαλον. τὸ καλῶς γὰρ ἐν ταῖς δυσροφωτέραις χώραις γενέσθαι πλέω τὰ διαῦτα, καὶ τὸ ὅλον ἢ τὰ εἴδη πλέω καὶ τὰς διαφοράς. ἄλλο δέ τι γένος ὄζειν, ὃ φασι γενέσθαι πλεῖσον πρὸς τὴ αἰθιοπίαν, ὃ καλοῦσι λύπας. ὅτοι δὲ θαμνώδεις, ὀχὶ ἐν τῷ σέλεχος ἔχοντες, ἀλλὰ πλέω, καὶ φύεσθαι συνηρτημένα μέχρι ἑνὸς εἰσι. τὰς δὲ ῥάβδους τὸ μακρὰς, ἀλλ' ὅσον πηχυαίας μὲν, ἀλλὰ λείας· ὧν δὲ τῶν ἄκρων τὸν κόμιν. ἔχουσι δὲ καὶ τὸ φύλλον πλατὺ, καὶ ὥσπερ ἐκ δυοῖν συγκείμενον ἐλαχίστοιν. καλοῦσι δὲ καὶ τῇ ὄψει φαίνονται. τὸν δὲ καρπὸν καὶ τῷ σχήματι καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῷ χυλῷ διαφορὸν ἔχουσι. τραγυλότερον γὰρ, καὶ μεῖζον, καὶ δύσομώτερον, ἧττον δὲ γλυκύ. πεπαίνουσι δὲ τὸν τρισὶν ἔτεσιν, ὥστε καρπὸν ἔχειν ὧν καταλαμβάνοντα τὸν νέον τὸν ἔνον. ποιοῦσι δὲ καὶ ἄρτους ἐξ αὐτῶν. πρὸς μὲν οὖν τούτων ὧν σκεπτέον. οἱ δὲ χαμαιῤῥιφεῖς καλούμενοι δὴ φοίνικων, ἕτερόν τι γένος ὄζειν, ὥσπερ ὁμώνυμον. καὶ γὰρ ἐξαιρεθέντος τὸν ἐγκεφάλου ζῶσι, καὶ κοπτόντος ἀπὸ δὴ ῥιζῶν παραβλαστάνουσι. διαφέρουσι δὲ καὶ τῷ καρπῷ, καὶ τοῖς φύλλοις. πλατὺ γὰρ καὶ μελανὸν ἔχουσι τὸ φύλλον, διὸ καὶ πλέκουσιν ἐξ αὐτὸν τάς τε σαγείσας, καὶ τοὺς φορμούς. πολλοὶ δὲ καὶ τῇ ἱρήτῃ γίνονται, καὶ ἔτι μᾶλλον γὲ σικελίᾳ. ταῦτα μὴ δὲν ὕδη πλέον εἴρηται τ ὑποθέσεως.

γὲ δὲ ταῖς δὴ ἄλλων φυτείαις ταὐτὰ πάλιν πίθηκ τὰ φυτευτήρια, καθάπερ δὴ λεπισμάτων. οἱ μὲν ὄθεν διαφέρειν φασίν, ἥκιστα δὲ ὕδη δὴ ἀμπέλων. γήϊοι δὲ ῥοάδια γίνεσθαι, καὶ σκιάζειν μᾶλλον τὸν καρπὸν, ἔτι δ' ἧττον ἀρβαλλειν τοὺς κοπίνας. συμβαίνειν δὲ τ τὸ φασι καὶ ὕδη τῇ συκῆς. ὁ γὰρ ἀρβαλλὼν, αὐπάλιν φυτευθεῖσαν, ἔτι δ' ἀβλαστοτόραν γίνεσθαι. οὐκ ἀρβαλλειν δὲ, οὐδ' ἐάν τις ἀρκλαδίσκ φυομένης σύθυς τὸν καρπόν. αἱ μὲν δὴ φυτεῖαι καὶ γνώσεις ὧν τρόπον ἔχουσι, σχεδὸν ὡς τύπῳ πρειλαβεῖν, εἴρηται. περὶ δὲ τῆ ὀργασίας καὶ τῆ θεραπείας, τὰ μὲν ὄζει κοινὰ, τὰ ἢ ἴδια καθ' ἕκαστον. κοινὰ μὲν, ἥ τε σκαπάνη, καὶ ἡ ὑδρεία, καὶ ἡ κόπρωσις· ἔτι δὲ ἡ διακάθαρσις, καὶ ἡ ἀφαίρεσις δὴ ἀῶν, διαφέρεσθαι δὲ

σι δὲ τῷ μᾶλλον, καὶ ἧττον. τὰ μὲν φίλυδρα καὶ φιλόκαρπα, τὰ δ' οὐχ ὁμοίως· οἷον ἡ λυπάρειη, ὥσπερ οὐ φιλόκαρπον, οὐδὲ φίλυδρον, ἀλλὰ καὶ ἀπόλυθαί φασιν, ἐαν γε νέαν οὖσαν ἐφυδρεύωσι πολλῷ. ῥοὰ δὲ καὶ ἄμπελος φίλυδρα. συκῆ δὲ, ἀβλαστότερα μὲν, ὑδρευομένη, τὸν δὲ καρπὸν ἧττον ἔχει χείρονα· πλὴν τῆς λακωνικῆς. αὕτη δὲ φίλυδρος. διακαθαίρεσθαι δὲ πάντα ζητεῖ. βελτίω μὲν, τῷ αὔῳ ἀφαιρουμένῳ, ὥσπερ ἀμπέλῳ, ἃ καὶ τὰς αὐξήσεις καὶ τὰς τροφὰς ἐμποδίζει. διὸ καὶ ὅταν ἡ γεραίτερον, ὅλως διόπερσιν· ἡ γὰρ βλάστησις νέα γίνεται τοῦ δένδρου. πλείστης δὲ διακαθάρσεως, φησὶν Ἀνδροτίων δεῖσθαι μύρρινον, καὶ ἐλαίαν. ὅσῳ γὰρ ἂν ἐλάττω καταλίπῃς, ἄμφω βλαστήσει, καὶ τὸν καρπὸν οἴσει πλέω· πλὴν ἀμπέλου διὰ πολυνόζου. ταύτης γὰρ ἀναγκαιότερον καὶ πρὸς βλάστησιν, καὶ πρὸς ὀλυκαρπίαν. ἁπλῶς δὲ καὶ ταύτῃ καὶ τῇ ἄλλῃ θεραπείαν, πρὸς τὴν ἰδίαν φύσιν ἑκάστῳ ποιητέον. δεῖσθαι δέ, φησιν Ἀνδροτίων, τὴν διόπτρου δριμυτάτης, τὴν πλείστης ὑδρείας, ὥσπερ καὶ τὴν διακαθάρσεως, ἐλαίαν, καὶ μύρρινον, τὴν ῥοάν. ὁ γὰρ ἔχειν μήτραν, ὀδὲ νόσημα κατὰ γῆς οὐδέν. ἀλλ' ἐπειδὰν παλαιὸν ᾖ τὸ δένδρον, ἀκρεμονᾶν δεῖ τοὺς ἀκρέμονας· ἔπειτα τὸ σέλεχος θραπτεύειν, ὥσπερ ἂν ὀρχῆς φυτευθέν. οἱ δέ φασι, πολυχρονιώτερον καὶ ἰσχυρότερον μύρρινον εἶναι, καὶ ἐλαίαν. ταῦτα μὲν δὴ ὧδε σκέψαιτ' ἄν τις, εἰ καὶ μὴ πάντα, ἀλλά γε τὰ μήτρας. ἡ δὲ διόπτρου ὅτι πᾶσιν ὁμοίως, οὔθ' ἡ αὐτὴ πᾶσιν ἁρμόττει. τὰ μὲν γὰρ δριμείας δεῖται, τὰ δ' ἧττον, τὰ δὲ παντελῶς ἀσφυᾶς. δριμυτάτη δὲ, ἡ τοῦ αὐθρώπου· καθάπερ καὶ χαρτόδρας, ἀρίστη μὲν οἶμαι ταύτῃ φασί. δευτέραν δ', τὴν ὕδατι. τρίτην δὲ, αἰγός. τετάρτην δὲ, προβάτου. τὴν δὲ βοός. ἐκτην δὲ, ὄνου. ἡ δὲ συρματίπις, ἄλλη καὶ ἄλλως· ἡ μὲν γὰρ ἀδρωνεστέρα ταύτης, ἡ δὲ λεπτοτέρα. τὴν δὲ σκαπάνην πᾶσιν οἷόν τε συμφέρειν, ὥσπερ καὶ τὴν ὄσκαλον τοῖς ἐλάττοσιν· εὐτραφεστέρα γὰρ γίνεσθαι. προσφέρειν δὲ δοκεῖ καὶ ὁ κονιορτὸς φύσει, καὶ θάλλειν ποιεῖν· οἷον τοῦ βότρυος. διὸ καὶ κωνωπιδοῦσι πολλάκις. οἱ δὲ καὶ τὰς συκᾶς κωνωπάττουσιν, φύσει τούτου. μεγαροῖ δὲ τὴν ὀπὸν συκίνης, καὶ τὰς δολοκούτας, ὅταν οἱ ἐτησίαι πνεύσωσι, σκάλλοντος κονιορτοῦσι, καὶ ὅτω γλυκυτέρους καὶ ἀπαλωτέρους ποιοῦσι, οὐχ ὑδρεύοντος. τοῦτο μὲν δὴ ὁμολογούμενον. τὴν δ' ἄμπελον οὐ φασι δεῖν ἡ κωνωπιᾶν, ἢ ὅλως ἀπειθεῖν πορκάζοντος τοῦ βότρυος. ἀλλ' εἰ πηδᾷ, ὅταν ἀρμελαυθῇ. οἱ δὲ, τὸ ὅλον μηδὲ τότε, πλὴν ὅσον κωνωπίλαι τὴν βοτάνην. ὥσπερ μὴ τούτων ἀμφισβητοῦσιν. ἐαν δέ τι μὴ φέρῃ καρπόν, ἀλλ' εἰς βλάστησιν τρέπηται, σχίζουσι τοῦ σελέχους τὸ κατὰ γλῶ, καὶ λίθον ἐντιθέασιν ὅπως ἂν ῥαγῇ, καί φασι φορεῖν. ὁμοίως δὲ, καὶ ἐαν τις τῶν ῥιζῶν ἴνα πολυτέμνῃ. διὸ καὶτῶν ἀμπέλων ὅσον ποιοῦσιν, ὅταν τρυγῶσι, τὰς ὠὰς πολῆς· τῶν δὲ συκῶν πρὸς ὀπὸν πορικτέμνῃ καὶ πορικλάττουσι, καὶ καταχοῦσι τὰ σελέχη, καί φασι φορεῖν μᾶλλον. ἀμυγδαλῆ δὲ καὶ πάσσαλον ἐγκόψαντες σικρούν, ὅταν τεταμένωσιν, ἄλλον αὐτεμβάλλουσι δρυΐνον, καὶ τῇ γῇ κρύπτουσιν· ὁ καλοῦσί τινες κολάζειν, ὡς ὑβρίζον τὸ δένδρον. τὸν τὸν δὲ ὄσον καὶ ὧν τὸ ἀπίου, καὶ ἐπ' ἄλλων τινὲς ποιοῦσιν. τὸ δὲ καὶ διὰ δὲ καὶ τὴν δύθυνλα καλοῦσι γαῖαν· πολὺ γὰρ τὸ δένδρον ὄσον παρ' αὐτοῖς· καί φασιν, ὅταν πάθῃ ὄσον, καὶ τὰς μὲν μὴ φορούσας φέρειν, τὰς δὲ μὴ φερούσας εἰσπεπηδᾷν καλῶς. ἀμυγδάλῃ δὲ καὶ ἐκ πικρᾶς γίνεσθαι γλυκεῖαν, ἐαν τις περιορύξας τὸ σέλεχος, καί τι πράνας ὅσον σαλαισιαῖον, πανταχόθεν τὸ ἀργὸν δ' ἀκρον ὑδὲ τανῦ ἐᾷ καταῤῥεῖν. ὄσον μὲν αὖ εἶπε πρόσθε τὸ φέρειν ἅμα, καὶ πρὸς τὸ δύκαρπον. Ἀποβάλλει δὲ πρὸ 9
τοῦ πέσαι τὸν καρπὸν, ἀμυγδαλῆ, μηλέα, ῥοᾶ, ἄπιος· καὶ μᾶλιστα διὰ πανταχόθεν συκῆ, καὶ φοῖνιξ· πρὸς ἃ καὶ τὰς βοηθείας ζητοῦσιν. ὅθεν καὶ ὁ ἐρινασμός. ἐκ γὰρ τῶν ἐκεῖ ἐρεμνωνυμένων, σῆτος ἐκβυόμενοι κατεδίουσι καὶ πιαίνουσι τὰς ὀπορφάς. διαφέρουσι δὲ καὶ χῶραι πρὸς τὰς ἀρβολάς. πολὺ γὰρ † ἀπαλίαν οὐ φασιν ἀρβάλλειν· διὸ ὀδὲ ἰταλίαν ἐρινοῦσιν. οὐδὲ ἐν τοῖς κατειβορείοις, καὶ λεπτογείοις· οἷον ὧδε φαλύκῳ δὲ μεγαλέδου. οὐδὲ δὲ κοιλοβίας ἐν πισὶ τόποις. ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ τῶν δυμάτων κατάσασις· βορείοις γὰρ μᾶλλον ἢ νοτίοις ἀποβάλλουσι, καὶ πυκνότερα καὶ πλείω γίνεται μᾶλλον. ἔλαττον αὐτῶν τῶν δένδρων ἡ φύσις· τὰ μὲν ὠὰ γὰρ ἀποβάλλει, τὰ δ' ὄψια οὐκ ἐκβάλλει· καθάπερ ἡ λακωνική, καὶ αἱ ἄλλαι. διὸ καὶ οὐκ ἐρινάζουσι ταύτας. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τε τοῖς τόποις, καὶ τοῖς γένεσι, καὶ τῇ κατασκευῇ τοῦ ἀέρος ἔχει τὰς διαφοράς.

φορᾶς. οἱ δὲ ψῆνδυ ἐκλύοντοϊ μλὺ ἐκ τδ ὁρινεῦ, ιαθάπορ εἴρηται. γίνονται δὲ ἐκ τῶν ιεγχραμίδων. σημεῖον δὲ λέγουσιν, ὅτι ἐπειδὰν ἐκλύωσιν, ὀκ γνεῖσι ιεγχραμίδες. ἐκλύονται δ' οἱ πολλοί, ἐγκαταλείποντες ἢ πόδια, ἢ πτόρυ. γένος δέ ἐ κὴ ἕτερόν ὅσι τ ψηνῶν, ὃ ιαλοῦσι ιεγχινάδας. εἶσι δ' ἀργοί, ιαθάπορ ιεγχῆνδυ. κὴ τὰς εἰσδυομένας τῶν ἑτέρων, ιτείνουσιν. αὐξοὶ δὲ γίνονται πολὺ θᾶττον ἢ τὰ ἄλλα. ἐπαινοῦσι δὲ μάλιστα τῶν ὁρινεῶν τὰ μέλανα, τὰ ἐκ τῶν πετρωδῶν χωρίων. πολλὰς γὰρ ἔχει ταῦτα ιεγχραμίδας. γινώσκεται δὲ τὸ ὁρινασμένον, τῷ ὀρυθρὸν εἶναι, ιαὶ ποικίλον, ιαὶ ἰσχυρόν· τὸ δ' ἀνόρινασον, ιλυνῶδες ιαὶ ἀσθενές. πεφυτεύασι δὲ τοῖς ὁρεομένοις, ὅταν ὗσι. ὅπτ δὲ πλεῖστος ιονιορτὸς, γίνεται θᾶττον πλεῖστα ιαὶ ἰσχυρότατα γίνεται τὰ ὄρια. φασὶ δ' ὁρινάζειν ιαὶ τὸ πόλιον, ὁπόταν αἰγέπυρος ἢ πολὺς· ιαὶ τὴν τῆς πελείας λύπην. ἐγγίνεται γὰρ ιαὶ ἐν τόποις θηρίδια ἄπτα, ιονίπδες· οἱ ὅταν ἐν ταῖς συιαῖς γίνωνται, ιαταθύουσι τὰς ψῆνας. ἀπὸ δὲ τούτου φασὶν εἶναι, τὰς ιαρκίνας πεφυτεῦσθαι· πρὸς γὰρ τούτοις τρέπεσθαι τὰς ιονίπας. ἀλλὰ γὰρ διὰ ταῦς μὲν συιαῖς αὐτοὶ βοήθειαι. τοῖς δὲ φοινιξὶν οἱ ἀπὸ τῶν ἀρρένων πρὸς τὰς θήλεις. ὅτοι γάρ εἰσιν οἱ ὠμφύειν ποιοῦντες, ιαὶ ἐκπέτεσθαι· ὃ ιαλοῦσί τινες ἐκ τῆς ὁμοιότητος, ὀλυνθάζειν. γίνεται δὲ τόνδε τὸν τρόπον· ὅταν αὐθὶς τὸ ἄρρεν, ἀπτόμενος τῆς απαλῆς ἀφ' ἧς τὸ ἄνθος, οὕθυς ὥσπορ ἔχει τὸν τεχνῖν ιαὶ τὸ ἄνθος ιαὶ τὸν ιονιορτόν, ιαταπίπτει εἰς τὸ ιαρπὸν τῆς θηλείας. ιαὶ ὧδε πάθη, σβατηρεῖ, ιαὶ ὀιαρβαλλεῖ. φαίνεται δ' ἀμφοῖν ἀπὸ τοῦ ἄρρενος τοῖς θήλεσι βοήθειαν γίνεσθαι. θῆλυ γὰρ ιαλοῦσι τὸ ιαρποφόρον· ἀλλ' ἡ μὲν οἷον μίξις, ἡ δὲ ιατ' ἄλλον τρόπον.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Γ.

ΓΕΙ δὲ πόδι τῶν ἡμέρων λεγόμενα εἴρηται, λεκτέον ὁμοίως ιαὶ πόδι τῶν ἀγρίων, εἴτέ τι ταυτὸν ιαὶ ἕτερον ἔχουσι τοῖς ἡμέροις, εἴθ' ὅλως ἴδιον τ φύσεως. αἱ μὲν δὴ γνῶσίς ἁπλῆ τινός αὐτῶν ἐστι. πάντα γὰρ ἀπὸ σπέρματος, ἢ ἀπὸ ῥίζης φύεται. οὔτε δὲ ὀχ ὡς ὀιγόθεν ὑπολαμβάνομεν ιαὶ ἄλλως, ἀλλ' ἴσως ἆρα τὸ μὴ πειρᾶσθαι μηδένα μηδὲ φυτεύειν. ὠμφύοιτο δ' ἄν, εἰ λαμβάνοιεν τόπους ὠμοτηλείους, ιὴ θραπείαν ἁρμόττουσαν, ὥσπορ ιαὶ νυῦ τὰ ἀλσώδη, ιαὶ ἡ Φίλυδρα· λέγω δ' οἷον πλάτανον, ἰτέαν, λύϊιλον, αἴγειρον, πτελέαν. ἅπαντα γὰρ ταῦτα, ιὴ τὰ τοιαῦτα, φυτευόμενα βλασάνει, ιαὶ τάχιστα ιαὶ μάλιστα ἀπὸ τῶν πραττομένων· ιαὶ ὥστε μεγάλας ὅλας ἤδη, ιαὶ ἰσοδυνάμους ἄν τις μεταθείη, διαμένειν. φυτεύεται δὲ τὰ πολλὰ αὐτῶν ιαὶ ιαταπηγνύμενα, ιαθάπορ ἡ λύϊιη, ιαὶ ἡ αἴγειρος. τότων μὲν δὴ πρὸς τὴν σπορματιιὴν, ιαὶ τὴν ἀπὸ τῶν ῥιζῶν, ιὴ αὐτὴ γνῶσίς ὅστι. τῶν δὲ ἄλλων ἑιάστην πλείω ὄντα μόνον ἀπὸ σπέρματος φύεται, ιαθάπορ ἐλάτη, πεύϊιη, πίτυς. ὅσα δ' ἔχει σπέρμα ιαὶ ιαρπὸν, ιαὶ ἀπὸ ῥίζης γίνεται, ιαὶ ἀπὸ τότων. ἐπεὶ ιαὶ τὰ ιοπτόμενα ἅπαρπα εἶναι, γνωναῖ φασιν· οἷον πτελέαν, ἰτέαν. σημεῖον δὲ λέγουσιν, ὃ μόνον ὅτι φυτεύεται πολλὰ τῶν ῥιζῶν ἀπηρτημένα, ιαθ' οὓς ἂν ἦ τόπος, ἀλλὰ ιαὶ τὰ συμβαίνοντα θεωρῆντες· οἷον ἐν φαινεῷ τῆς ἀριαδίας, ὥσπορ ἀπερράγη τὸ σωματοειδὲς ὅλως ἐν τῷ πεδίῳ, φραχθέντων τῶν βορέθρων, ὅτε μὲν ἐγένετο ἦσαν ἰτέαι πεφυιυῖαι τοῦ ιαταπαγέντος τόπου, τῷ ὑστέρῳ ἔτει μετὰ τὴν αὐαξηρασίαν ἐνεθεῖσαι αὐθις αὐαφύναι φασὶν ἰτέαι· ὅπου δὲ πτελέα, αὖθις πτελέας· ιαθάπορ ιαὶ ὅπου πεύϊιαι, ιαὶ ἐλάτας, πεύϊιας ιαὶ ἐλάτας, ὥσπορ μιμουμένων ιαιείνων. Ἀλλὰ τὴν ἰτέαν ταχὺ πεφυτεῦσθαι, πρὸ τοῦ τελείως ἀφρῶσαι ιαὶ πέσαι τὸν ιαρπόν. διὸ ιαὶ τὸν ποιητὴν ὁ ιαιῶς πεφυτοργοῦντα αὐτὴν ἀλεσίιαρπον. τὴν δὲ πτελέας ιαιείνης μείζον † ἀρλαμβάνουσιν. ὅταν γὰρ † νεὸν τῶν εἰς τοὺς ἐχομένους τόπους ὁ ιαρπὸς ἀπογενηθῇ, φύεσθαί φασι. παραπλήσιον δὲ ἔοιιεν εἶναι τὸ συμβαῖνον, ὃ ιαὶ ὠδὶ τῶν φρυγανιιῶν, ιαὶ πεφυτῶν τινῶν ὄζων. οὐιέχόντων γὰρ σπέρμα φανερόν, ἀλλὰ τῶν μὲν οἷον χνοῦν, τῶν δ' ἄνθος, ὥσπορ τὸ θύμον, ὅμως ἀπὸ τούτων βλασάνουσιν. ἐπεὶ ἥγε πλάταν ἔχει φανερῶς, ιαὶ ἀπὸ τούτων φύεται. ὥσπορ δ' ἐξ ἄλλων τε ὅλον. ιαιεῖνο μέγιστον σημεῖον· ὤφθη γὰρ ἤδη

† σημεῖον ἀρλαμβ. † νεὸν τῶν συμπεπτωιότων

ἄλλη ποτὲ ψεφυκῖα πλωτὰ ὡ πρίποδι χαλκῷ. ταύτας τε δὴ τὰς γῆσεις ὑποληπτέον εἶναι τῶν ἀγρίων. καὶ ἐπὶ τὰς αὐξομένους, ἃς καὶ οἱ φυσιολόγοι λέγουσιν. Ἀναξαγόρας μὲν γὰρ ἀόρατα πάντων φάσκων ἔχειν σπέρματα, καὶ ταῦτα συγκαταφερόμενα τῷ ὕδατι γονιμοῦν τὰ φυτά· Διογένης δὲ, σκοπουμένου τοῦ ὕδατος, καὶ μίξιν τινὰ λαμβάνοντος πρὸς τὴν γῆν· Κλεόδημος δὲ, σωτεύειν μὲν ἐν τῷ αὐτῷ τοῖς ζώοις. ὅσῳ δὲ θολερωτέρῳ καὶ ψυχροτέρῳ, ζωοτέρην ἀπεχέμεν τοῦ ζῶα εἶναι. λέγουσι δέ τινες καὶ ἄλλοι πρὸς τὴν γένεσιν· ἀλλ' αὕτη μὲν ἀπύρτη μένη ὡς ὅτι τὰ αἰσθήσεως. ἄλλαι δὲ ὁμολογούμεναι καὶ ἐμφανεῖς, οἷον ὅταν ἐφοδος γένηται ποταμοῦ πλημμύρας τὸ ῥεῖθρον, ἢ καὶ ὅλως ἐτέρωθι ποιήσαμένου. καθάπερ ὁ νεὸς ἐν τῇ αὐλακίζοντι πολλάκις μεταβαίνει· καὶ ἅμα τῇ μεταβάσει τοσαύτην ὕλην συγγενῆ τοῖς τόποις, ὥστε τῷ τρίτῳ ἔτει σωκρεφεῖν. καὶ πάλιν, ὅταν ἐπομβρίας κατάσχωσι πλέον χρόνον· καὶ γὰρ ἐν ταύτοις βλασήσεις γίνονται φυτῶν. ἔοικε δὴ καὶ μὴ τῶν ποταμῶν ἔφοδος ἐπάγειν σπέρματα, καὶ καρπός. καὶ τὰς ὀχετὰς φασι τῶν ποωδῶν. ἢ δ' ἐπομβρία τοῦτ' αὐτὸ ἐποίησ' (συγκαταφέρει γὰρ πολλὰ τῶν σπερμάτων) καὶ ἅμα σηψίν τινα τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕδατος. ἐπεὶ καὶ ἡ μίξις αὕτη ἐστὶν αἰγυπτίας γῆς δοκεῖ τινα γονὴν ὕλην. ἐνίοις δ', ἂν μόνον ὑποστάσωντι καὶ κινήσωσιν, ὀλίγους ἀναβλαστάνει τὰ οἰκεῖα τῆς χώρας· ὥσπερ γὰρ λειπτὴ λυπάειποι. γίνεται δὲ πλησίον τι τούτῳ καὶ τοῖς ἐλάττοσιν. ἅμα γὰρ κινεμένοις ἀναβλαστάνει πολλὰ τῶν ἐνόντων· ἐν δὲ τοῖς ἡμιβρόχοις, ἐὰν ὑπονεύσωσι, φαίνεθά φασι πρίβολον. αὗται μὲν δὴ γὰρ μεταβολὴ τῆς χώρας εἰσίν, εἴτε καὶ ὑπαρχόντων σπερμάτων, εἴτε καὶ αὐτῆς πως δυναμένης. ὅπερ ἴσως ἐστὶν ἄπορον, ἐγκατακλειομένων ἅμα τῷ ὑγρῷ. ἐνίοις δὲ καὶ ὑλατῶν ὧν γινομένων, ἰδιώτερον ἀναβλαστάνει ὕλης πλῆθος. ὥσπερ γὰρ λυρόνη πεπλώσεως λινοῦ γινομένου, καὶ παχέος. ὅτω γὰρ ἀνεβλάστησεν ἡ πλησίον ὕλη, πρότερον ὅτε ὅσα. φασὶ δὲ καὶ τὸ σίλφιον ὅτε ὂν πρότερον, ἐκ διαύτης λινοῦ αἰτίας φανῆναι. τρόποι μὲν δὴ τοιοῦτοι τῶν τοιούτων γενέσεων. Ταῦτα δὲ λάπιμα ἢ ἄκαρπα, καὶ ἄφυλλα ἢ φυλλοβόλα, καὶ ἀνθοῦντα ἢ ἀνανθῆ. κοιναὶ γάρ τινες διαιρέσεις ὧδε πάντων εἰσὶν ὁμοίως, ἡμέρων τε καὶ ἀγρίων· ἴσως δὲ πρὸς τὰ ἥμερα τὰ ἀγρίων ἡ ἀκαρπία τε καὶ ἰσχὺς, καὶ πολυκαρπία τῷ προφαίνειν. προπαίνει τε γὰρ ἡ ὀψιαίτερον, καὶ τὸ ὅλον αὐθεῖ, καὶ βλαστάνει ὡς ὧδε τὸ πολύ, καὶ ἰσχυρότερα τῇ φύσει. καὶ προφαίνει μὴ πλείω καρπὸν, ἐκπέπτηκε δ' ἧττον. εἰ μὴ ἐν πάντα τὰ ἄλλα, καὶ τὰ ὁμοιογενῆ· οἷον ἐλαίας καὶ ἀπίου, λιόλινος καὶ ἀχράς. ἅπαντα γὰρ ὅτως, πλὴν εἴ τι παράλιον· ὥσπερ ἐν τῷ Ἀρκαδίῳ, καὶ τὸ ὄρος. ταῦτα γὰρ δή φασι, τὰ παλαιότερα καὶ ἡδύτερα τὰ ἄγρια τῶν ἡμέρων εἶναι· καὶ εἰ δή τι ἄλλο μὴ προσδέχεται γεωργίας, ἢ δηλήμονος, ἢ καί τι τῶν ἐλαττόνων, οἷον τὸ σίλφιον, καὶ ἡ καππαρις, καὶ τὸ χεδροπὸν ὁ θρίμος. ἃ καὶ μᾶλις' ἂν τις ἄγρια τὴν φύσιν εἴποι. τὸ γὰρ μὴ προσδεχόμενον ἡμέρωσιν, ὥσπερ γὰρ τοῖς ζώοις, οὕτω ἀγρίοις τῇ φύσει. καὶ τὸ φύσιν ἵππων, ἄπαν καὶ ἄγριον καὶ ἥμερον ἐστίν. καὶ θεραπεύομενον μὲν, ἥμερον· μὴ θεραπευόμενον ἢ, ἄγριον· τὴν μὲν ὀρθῶς λέγω, τὴν δὲ οὐκ ὀρθῶς· διαμελετώμενον μὲν γὰρ ἄπαν, χεῖρον γίνεται, καὶ ἀπαγριοῦται· θεραπευόμενον δὲ, οὐκ ἄπαν βέλτιον, ὥσπερ εἴρηται. ὃ δὴ χωριστέον, καὶ τὰ μὲν ἄγρια, τὰ δ' ἥμερα λεκτέον· ὥσπερ τῶν ζώων τὰ σωζόμενα πρὸς ὑπόμνημα, καὶ τὰ δεχόμενα παίδευσιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐδὲν ἴσως διαφέρει, ποτέρως ῥηκτέον. ἅπαν δὲ διαγριούμενον, τοῖς τε καρποῖς χεῖρον γίνεται, καὶ αὐτὸ βραχύτερον καὶ φύλλοις, καὶ κλωσὶ, καὶ φλοιῷ, καὶ τῇ ὅλῃ μορφῇ. καὶ γὰρ πυκνότερα, καὶ ὀρθότερα, καὶ σκληρότερα, καὶ ταῦτα καὶ ὅλη ἡ φύσις γίνεται, ὡς ἐν τόποις μάλιστα διαφορᾶς τὰ ἡμέρων καὶ τῶν ἀγρίων γινομένης. διὸ καὶ ὅσα τὰ ἡμερούμενα διαυτὰ τυγχάνει, ταῦτα ἄγρια φασιν εἶναι· καθάπερ τὴν κυπάρειτον, ἢ ὅλως, ἢ τὰ ἄῤῥενα. καὶ τὴν λακεῖαν ἢ, καὶ τὴν λιὸς βάλανον). ἔτι δὲ τῷ φιλόψυχα, καὶ ὀρθὰ μᾶλλον εἶναι. καὶ γὰρ ὅσα λαμβάνει πρὸς τὴν ἀγριότητα τὰ ὀνόματα, καὶ ὅλως τὰ φυτὰ, εἴτ' ὂν λαθ' αὑτὸ λαμβανόμενα, εἴτε καὶ συμβεβηκός. ὁ μὲν τῶν ἀγρίων ἀφορισμὸς εἰθ' ὅτως εἴτε καὶ ἄλλως ληπτέον, ὀλίγη ἂν ἴσως διαφέροι πρὸς τὰ νῦν. ἐκεῖνο δὲ ἀληθὲς, ὡς ἐν τύπῳ καὶ ἁπλῶς γε εἰπεῖν, ὅτι μᾶλλον ὀρθὰ τὰ ἄγρια, καὶ σθένει τὰ πλείω μᾶλλον ἐν τόποις τοῖς τόποις· ἐὰν μὴ ὑς λαμβάνῃ τὰ φίλυδρα, καὶ πηγαποτάμια, καὶ ἀλσώδη. ταῦτα γὰρ καὶ τὰ διαῦτα τυγχάνει πεδινὰ μᾶλλ). ὀμοῦ δὲ ἀλλ' ἐν γε τοῖς μεγάλοις ὄρεσιν, οἷον πήγνησόν τε, καὶ λυκκίνην, καὶ ὀλύμπῳ τῷ πιερικῷ τε καὶ τῷ μυσίῳ, εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον, ἅπαντα φύεται, ἀλλὰ τὴν πολυδενδρίαν τῶν τόπων. ἔχουσι γὰρ λιμνώδεις, καὶ ἐνύδρους, καὶ ξηρὰς, καὶ γεώδεις, καὶ † ποδιώδεις, καὶ πετρώδεις,

ληs, καὶ τὰς αὐλὰς μείζονας λειμῶνας, καὶ σχεδὸν ὅσαι διαφοραὶ τῆς γῆς. ἐπὶ δὲ τοὺς μὴ κοίλους καὶ σύ-
λιμνους, οὐδ' ὑγροὺς καὶ πρωσηνεμους, ὥστε διὰ παντὸς πανυρίαν, καὶ τὰ γὼ ζῶις ψεδίοις, φέρειν.
ὁδὸν ἢ ἄτοπον, ὁδ' εἰ γένοιτο μὴ ὅτω πάμφορα τῆ ὀρῶν, ἀλλ' ἰδιωτόρας ζυὸς ὕλης, ἢ πάσης,
ἢ τῆς πλείστης· οἷον τὰ γὼ κρήτη τῆι ἰδαίᾳ. λυπάρεπος γὼ ἐκεῖ. καὶ γὰρ πόδι κιλικίαν καὶ συρίαν,
γὼ οἷς λέβηρος. γένοιτο δὲ τῆς συρίας τὸ μῆκος. αἱ γὰρ διαφοραὶ τῆ χώρας, τῆ ἰδιότητα ποιῦ-
σιν. ἀλλ' εἴρηται τὸ ἴδιον ὡς ἐπίπαν. Ἴδια δὲ τὰ τοιάδε τῶν ὀρεινῶν, ἃ γὼ τοῖς ψεδίοις ὐ
φύεται. περί τε μακεδονίαν, ἐλάτη, πεύκη, πίτυς ἀγρία, φίλυρα, ζυγία, πυγός, πύξος, αὐ-
δράχνη, μίλος, ἄρκευθος, τερμινθος, ὄρινεος, φιλύκη, ἀφάρκη, καρύα, διὸς βάλανος, πρί-
νος. τάδε, καὶ γὼ τοῖς ψεδίοις· μυρίκη, πτελέα, λεύκη, ἰτέα, αἴγειρος, ἰρανέα, θηλυκρανέια,
ὀξυάκανθα ἰλήθρα, δρῦς, λακάθη, ἀχράς, μηλέα, ὀσρύα, κίπλασρον, μελία, παλίουρος, †ὀξυάκαρτα, 10
ἄκανθος· ἧν γὼ μὴ τῷ ὄρει ψεφυκῦαν ζυγίαν καλοῦσιν, γὼ ἢ τῷ ψεδίῳ γλεῖνον· οἱ δ' αὖ διαι
ρῶσι, καὶ ἕτερον ποιοῦσιν εἶδος σφηνάμνα καὶ ζυγίας. ἅπαντα δὲ ὅσα κοινὰ τῆ ὀρῶν καὶ τῶ ψε-
δίῳ, μείζω μὴ καὶ καλλίω τῆ ὄψει τὰ γὼ τοῖς ψεδίοις γίνεται· χρείπω δὲ πῆ τε τῆ ξύλων καὶ
τῶ καρπῶν, τὰ ὀρνά, πλὴν ἀχράδος καὶ ἀπίας, καὶ μηλέας. αὗται δ' γὼ τοῖς ψεδίοις χρεῖ
ται, ὁ μόνον γὼ τοῖς καρποῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ξύλοις· γὼ γὼ τοῖς ὄρεσι μικραί, ὀζώδεις, καὶ ἀκαν-
θώδεις γίνονται. πάντα δὲ καὶ γὼ τοῖς ὄρεσιν ὅταν ὦσι λαθῶνται τῶ οἰκείων τόπων, καὶ καλλίω
φύεται, καὶ σύθενεῖ μᾶλλον. ὡς ἢ ἁπλῶς εἰπεῖν, τὰ γὼ ζῶις ὁμαλέσι τῆ ὀρῶν, καὶ μάλιστα· τῆ ἄλ-
λων, τὰ γὼ ζῶις κάτω, καὶ κοίλοις. τὰ δ' ὦσι τῆ ἄκρων, χείρισα· πλὴν εἴ τι πῆ φύσι φιλόψυχρ).
ἔχει δὲ καὶ ταῦτα αὐτῆ διαφοραὶ, γὼ τοῖς αὐομοίοις τῶ τόπων, ὑπὲρ ὃ ὕσρον λεκτέον. νῦν δὲ
διαιρετέον ἕκασα χῆ τὰς διαφορὰς τὰς εἰρημένας. ἀείφυλλα μὴ ὃν ὅτι τῆ ἀγρίων, ἃ καὶ πρό- 20
τερον ἐλέχθη· πεύκη, πίτυς ἀγρία, πύξος, αὐδράχρη, μίλος, ἄρκευθος, τερμινθος, φιλύ-
κη, ἀφάρκη, διαφνη, φελλός, δρῦς, κίπλασρον, ὀξυάκανθος, πρῖνος, μυρίκη. τὰ ἢ ἄλλα πάντα
φυλλοβολεῖ, πλὴν εἴ τι πόδι ἢ γένοιτο, καθάπερ ἐλέχθη πόδι ἢ γὼ κρήτη πλατάνη καὶ
δρυός, καὶ εἴπε τόπος πις ὅλως δύτροφος. κάρπιμα ἢ, τὰ μὴ ἄλλα πάντα. πόδι δὲ ἰτέας,
καὶ αἰγείρε, καὶ πτελέας, ὥσπερ ἐλέχθη, διαμφισβητοῦσιν γένοι. Τὴν αἴγειρον μόνην ἀκαρ
πεῖν φασιν, ὥσπερ καὶ οἱ γὼ ἀρκαδίᾳ. τὰ δὲ ἄλλα πάντα τὰ γὼ τοῖς ὄρεσι καρποφορεῖν. γὼ
κρήτῃ δὲ, καὶ αἴγειροι κάρπιμοι πλείσες εἰσί· μία μὴ γὼ τῷ σομίῳ τῆ ἄντρου γὼ τῇ ἴδῃ, γὼ ᾧ τὰ
ἀναθήματα ἀνάκειτ' ἄλλη ἢ μικρὰ πλησίον ἀπωτέρω ἢ μάλιστα δώδεκα σαδίοις, πρὶ ζυα
κρήνην σαύρε καλουμένην, πολλαί. εἰσὶ δὲ καὶ γὼ τῷ πλησίον ὄρει τῆ ἴδης, γὼ τῷ μεσρίῳ καλε
μένῳ. καὶ πόδι ζαρασίαν ἢ, γὼ τοῖς ὄρεσιν. οἱ ἢ μόνην τῆ διάτων τῆ πτελέαν κάρπιμ) εἶναί φασι, 30
καθάπερ οἱ πόδι μακεδονίαν. μεγάλη ἢ διαφορὰ πρὸς καρπὸν καὶ ἀκαρπίαν, καὶ ἡ τῆ τόπων
φύσις· ὥσπερ ἐπί τε τῆ πρασίας ἔχῃ, καὶ τῆ φοινίκων. ἡ μὴ γὼ αἰγύπτῳ καρποφορεῖ, καὶ εἴ πε τῆ
In Rhodo, πλησίον τόπων. †γὼ ῥόδῳ ἢ, μέχρι τῆ αὐθεῖν μόνον ἀφικνεῖται. ὁ δὲ φοῖνιξ πόδι μὲν βαβυλῶνα
Gaz. θαυμασός, γὼ τῇ ἑλλάδι ἢ δὲ πεπαίνῃ· πῆ γένοις ἢ ὅλως δὲ πεφαίνει καρπόν. ὁμοίως δὲ
καὶ ἕτερα πλέω διαῦτά ὅτιν. ἐπεὶ δὲ καὶ τῆ ἐλατίνου πῆ ὑγρῶν καὶ ὑλημάτων, γὼ τῇ αὐτῇ χώρᾳ
καὶ σωόρῳ χώρᾳ, τὰ μὴ καρπιμα, τὰ δ' ἄκαρπα γίνεται· καθάπερ καὶ ὁ καγκανεύειον γὼ τῇ
ἠλέᾳ, ὃ μὴ γὼ τῇ ὀρεινῇ καρπιμον, τὸ δ' γὼ τῷ ψεδίῳ ἄκαρπον, ἀλλὰ μόνον αὐθεῖ. τὰ δ'
γὼ ζῶις κοίλοις τόποις, ὁδὲ αὐθεῖ, πλὴν κακῶς. δοκεῖ δ' ὃν καὶ τῶ ἄλλων τῆ ὁμογνῶν, καὶ γὼ
μιᾷ πρωσηγορίᾳ, τὸ μὴ ἄκαρπον εἶν, ὃ ἢ καρπιμον· οἷον πρῖνος, ὁ μὴ καρπιμος, ὁ δ' ἄκαρ
6 πος. καὶ ἰλήθρα δὲ ὡσαύτως. αὐθεῖ ἢ ἄμφω. Σχεδὸν ἢ ὅσα καλοῦσιν ἄῤῥωγα τῆ ὁμογνῶν, 40
ἄκαρπα. τούτων τὰ πολλὰ τὰ μὲν αὐθεῖν φασι, τὰ δ' ὀλίγον, τὰ δ' ὅλως οὐκ αὐθεῖν. τὰ δὲ
αὐαπαλιν, τὰ μὲν ἄῤῥωγα μόνα, καρποφορεῖν. ὁ μὲν ἀλλ' ἀπό γε τῶν αὐθῶν φύεσθαι τὰ
δ' γένδρα, καθάπερ καὶ ἀπὸ τῶν καρπῶν ὅσα καρπιμα· καὶ γὼ ἀμφοῖν ὅτως γένοιτο πυκνὴν εἶν
τὴν ἔκφυσιν, ὥσε τοὺς ὀρεοτύπας μὴ δύνασθαι δ' ἰέναι, μὴ ὁλοπυκναμένος. ἀμφισβητεῖ
δὲ καὶ πόδι τῆ αὐθῶν γένων, ὥσπερ εἴπομεν. οἱ μὲν γὼ καὶ δρῶν αὐθεῖν οἴονται, καὶ τὴν ἡρα-
κλεῶτιν καρύαν, καὶ διὸς βάλανον· ἐπὶ δὲ πεύκης, καὶ πίτυν. οἱ δ' ὁδὲν τούτων, ἀλλὰ τὸν
ἴσλον τὸν γὼ ταῖς καρύαις, καὶ τὸ βρύον τὸ δρύϊον, καὶ τὸν λύπαρον τὸν πιτύϊνον, ὁμοίᾳ
καὶ αὐάλογον εἶν τοῖς πθαπῶτοις ὀρινεοῖς. οἱ δὲ πόδι μακεδονίαν, ὁδὲ τοῦτά φασιν αὐ-
θεῖν· ἄρκευθον, ὀξυάλιν ἀγρίαν, σφένδαμνον. γένοι ἢ τὰς ἀρκεύθους δύο εἶν· καὶ τὴν μὲν ἑτέ-

ραν

ραν ἀνθεῖν μὲν, ἄκαρπον δὲ εἶναι· τὴν δὲ ἑτέραν οὐκ ἀνθεῖν μὲν, καρπὸν δὲ φέρειν εὐθὺς πεφαινόμενον, ὥσπερ καὶ τὰς συκᾶς τὰ ἐρινεά. συμβαίνει σχεδὸν, ὥστε ὑπὲρ δύο ἔτη τὸν καρπὸν ἔχειν μόνον οὗτος τὸ δένδρον. ταῦτα μὲν οὖν ὑπισκεπτέον. ἡ δὲ βλάστησις τῶν μὲν ἅμα γίνεται καὶ τῶν ἡμέρων, τῶν δὲ μικρὸν ὑπολειπομένη, τῶν δ' ἤδη πλέον· ἁπάντων δὲ, κατὰ τὴν ἠρινὴν ὥραν· ἀλλὰ τῶν καρπῶν ἡ παραλλαγὴ πλείων. ὥσπερ δὲ καὶ πρότερον εἴπομεν, οὐ κατὰ τὰς βλαστήσεις αἱ πεπάνσεις, ἀλλὰ πολὺ διαφέρουσιν. ἐπεὶ καὶ τῶν ὀψικαρποτέρων, ἃ δή τινές φασιν ἐνιαυτοφορεῖν, οἷον ἀρκεύθου, καὶ πρῖνον, ὅμως αἱ βλαστήσεις τοῦ ἦρος. αὐτὰ δ' αὐτῶν τὰ ὁμογενῆ τῷ πρότερον καὶ ὕστερον διαφέρει, κατὰ τοὺς τόπους. πρῶτα μὲν γὰρ βλαστάνει τὰ ἐν τοῖς ἕλεσιν, ὡς οἱ περὶ μακεδονίαν λέγουσι· δεύτερα δὲ, τὰ ἐν τοῖς πεδίοις· ἔσχατα δὲ, τὰ ἐν τοῖς ὄρεσιν. αὐτῶν δὲ τῶν καθ' ἕκαστα δένδρων, τὰ μὲν συναναβλαστάνει τοῖς ἡμέροις, οἷον ἀνδράχνη, † ἀβάρκη. ἀχρὰς δὲ μικρῷ ὕστερον τῆς ἀπίου. τὰ δὲ καὶ πρὸ ζεφύρου μὲν, καὶ μετὰ πνοὰς εὐθὺς ζεφύρου. καὶ πρὸ ζεφύρου μὲν κρανεία, θηλυκρανεία· μετὰ ζέφυρον δὲ, δάφνη, κλήθρα. πρὸ ἰσημερίας δὲ μικρὸν, φίλυρα, ζυγία, φηγὸς, συκῆ. περωΐβλαστα δὲ, καὶ καρύα, καὶ δρῦς, καὶ ἀκτέος· ἔτι δὲ μᾶλλον τὰ ἄκαρπα, τὰ δοκοῦντα ἀλσώδη, λεύκη, πτελέα, ἰτέα, αἴγειρος· πλάτανος δὲ, μικρῷ ὀψιαίτερον τούτων. τὰ δὲ ἄλλως, περιγνισταμένου τοῦ ἦρος· οἷον ἐρινεὸς, φιλύκη, ὀξυάκανθος, παλίουρος, τέρμινθος, καρύα, διὸς βάλανος. μηλέα δ' ὀψίβλαστος. ὀψιβλαστότατον δὲ σχεδὸν, ἴψος, ἀρία, τετραγωνία, θύεια, μίλος. αἱ μὲν οὖν βλαστήσεις οὕτως ἔχουσιν. αἱ δὲ ἀνθήσεις ἀκολουθοῦσιν, ὡς εἰπεῖν, κατὰ λόγον· οὐ μὴν ἀλλὰ παραλλάττουσι. μᾶλλον δ' ὑπὲρ πλέον ἡ τῶν καρπῶν τελείωσις. κρανεία μὲν γὰρ ἀκρδίδωσι περὶ τροπὰς θερινὰς, ἡ πρώϊος σχεδὸν· ὥσπερ πρῶτον ἡ ὄψιος, ἢν δή τινες καλοῦσι θηλυκρανείαν, μετ' αὐτὸ τὸ μετόπωρον. ἔστι δὲ ὁ ταύτης καρπὸς ἄβρωτος, καὶ τὸ ξύλον ἀσθενὲς καὶ χαῦνον· τοσαύτη δ' ἡ διαφορὰ περὶ ἄμφω. τέρμινθος δὲ περὶ πυροῦ ἀμητὸν, ἢ καὶ μικρῷ ὀψιαίτερον ἀκρδίδωσι· μελία καὶ σφέδαμνος, τοῦ θέρους τὴν καρπόν. κλήθρα δὲ, καὶ καρύα, καὶ ἀχράδων τι γένος, μετοπώρου. δρῦς δὲ, καὶ διὸς βάλανος, ὀψιαίτερον ἔτι, περὶ πλειάδος δύσιν. ὡσαύτως δὲ καὶ φιλύκη, καὶ πρῖνος, καὶ παλίουρος, καὶ ὀξυάκανθος, μετὰ πλειάδος δύσιν. ἡ δ' ἀρία, χειμῶνος ἀρχομένου. καὶ μηλέα μὲν, τοῖς πρώτοις ψύχεσιν. ἀχρὰς δὲ ὀψία, χειμῶνος. ἀνδράχνη δὲ, καὶ ἀφάρκη, τὸ μὲν πρῶτον πεπαίνουσιν ἅμα τῷ βότρυϊ περκάζοντι. τὸ δ' ὕστερον, ἀνθοῦντι· δοκεῖ γὰρ ταῦτα δίκαρπα, ἀρχομένου τοῦ χειμῶνος. ἐλάτη γὰρ, καὶ μίλος, ἀνθοῦσι μικρὸν πρὸ ἡλίου τροπῶν. καὶ τῆς γε ἐλάτης τὸ ἄνθος κόκκινον, καὶ ἄλλως καλόν. τὸν δὲ καρπὸν ἀφιᾶσι, μετὰ δύσιν πλειάδος. πεύκη δὲ, καὶ πίτυς, πεντεροῦσι τῇ βλαστήσει μικρὸν, ὅσον πεντεκαίδεκα ἡμέραις. οὐδὲ καρπὸς ἀκρδίδωσι μετὰ πλειάδα, κατὰ λόγον. ταῦτα μὲν οὖν μετριωτέραν ἔχει. πάντων δὲ πλείστην ἡ ἀρκεύθος, καὶ ἡ κήλαστρος, καὶ πρῖνος. ἡ μὲν γὰρ ἀρκεύθος ἐνιαύσιον ἔχειν δοκεῖ· περικαταλαμβάνει γὰρ ὁ νέος τὸν περυσινόν. ὡς δὲ τινές φασιν, οὐδὲ πεπαίνει. διὸ καὶ πεφαιροῦσι, καὶ χρονὸν τινὰ τηροῦσιν. ἐὰν δὲ ὑπὲρ τοῦ δένδρου τις, ἀκρηραίνεται. φασὶ δὲ καὶ τὸν πρῖνον, οἱ περὶ ἀρκαδίαν, ἐνιαυτῷ τελειοῦν. ἅμα γὰρ τὸν γένον πεπαίνει, καὶ τὸν νέον ὑποφαίνει. ὥστε τοῖς τοιούτοις συμβαίνει, συνεχῶς τὸν καρπὸν ἔχειν. φασὶ δὲ καὶ τὴν κήλαστρον ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἀκρβάλλειν. ὀψίκαρπον δὲ σφόδρα, καὶ φίλυρα, καὶ πύξος. τὸν δὲ καρπὸν ἄβρωτον ἔχει παντὶ ζώῳ φίλυρα, θηλυκρανεία, πύξος. ὀξύκαρπα δὲ, καὶ κιττὸς, καὶ ἀρκεύθος, καὶ πεύκη, καὶ ἀνδράχνη. ὡς δὲ οἱ περὶ ἀρκαδίαν φασὶν, ἔτι τούτων ὀψικαρπότερα. σχεδὸν δὲ πάντων ὀψιέστερα, γωνία, θύεια, μίλος. αἱ μὲν οὖν τῶν καρπῶν ἀκρβολαὶ, καὶ πεπάνσεις, τοιαύτας ἔχουσι διαφορὰς, οὐ μόνον πρὸς τὰ ἥμερα τῶν ἀγρίων, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑαυτά. συμβαίνει δ' ὅταν ἀρξῶντες βλαστάνειν, τὰ μὲν ἄλλα συνεχῆ τὴν γεβλάστησιν καὶ τὴν αὔξησιν ποιεῖσθαι, πεύκην δὲ καὶ ἐλάτην καὶ δρῦν διαλείπειν, καὶ τρεῖς ὁρμὰς εἶναι, καὶ τρεῖς ἀφιέναι βλαστούς. διὸ καὶ τρίσλιποι. πᾶν γὰρ δὴ δένδρον, ὅταν βλαστάνῃ, λιπᾷ· πρῶτον μὲν ἄκρου ἀέρος, εὐθὺς ἱσταμένου τοῦ θαργηλιῶνος· ἐν τε τῇ ἴδῃ περὶ πεντεκαίδεκα μάλιστα ἡμέρας. μετὰ δὲ ταῦτα διαλείποντα περὶ τριάκοντα, ἢ μικρῷ πλείους, ὑπὲρ βάλλετε πάλιν ἄλλους βλαστούς, ἀπ' ἄκρας τῆς κορυφῆς ἕως τῆς ὑπὲρ τῷ πεντέρῳ βλαστῷ. καὶ τὰ μὲν ἄνω, τὰ δ' εἰς πλάγια κύκλῳ ποιεῖτε τὴν βλάστησιν, οἷον γόνυ ποιησάμεναι τὴν τοῦ πρώτου βλαστοῦ κορυφήν, ὥσπερ καὶ ἡ πρώτη βλάστησις ἔχει. γίνετε δὲ οὗτος

ἀφάρκη

περὶ

περὶ τὸν σκιῤῥοφοριῶνα λήγοντα. κατὰ δὲ ταύτην τὴν βλάστησιν, καὶ ἡ κικὶς φύεται πᾶσα, καὶ ἡ λευκὴ καὶ ἡ μέλαινα. φύεται δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ νυκτὸς, ἀθρόως. ἐφ' ἡμέραν δὲ μίαν αὐξηθεῖσα, πλὴν τῆς πιττοειδοῦς, ἐὰν ὑπὸ τοῦ καύματος ληφθῇ, ξηραίνεται, καὶ ἀναυξὴς ὑπὸ τὸ μεῖζον· ἐγίνετο γὰρ ἂν μείζων τῷ μεγέθει. διόπερ τινὲς αὐτῶν οὐ μεῖζον ἔχουσι κυάμου τὸ μέγεθος. ἡ δὲ μέλαινα, καὶ ἐπὶ πλείους ἡμέρας εὔχλωρός ἐστι· καὶ αὐξάνεται, καὶ λαμβάνουσιν ἔνια μέγεθος μήλου. διαλείπουσαι δὲ μετὰ τοῦτο περὶ πεντεκαίδεκα ἡμέρας, πάλιν τὸ τρίτον ἐπιβάλλεται βλαστὸς ἑκατομβαιῶνος, ἐλαχίστας ἡμέρας τῶν πρότερον· ἴσως γὰρ ἓξ ἢ ἑπτὰ τὸ πλεῖστον. ἡ δὲ βλάστησις ὁμοία καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον. ἐλθουσῶν δὲ τούτων, οὐκ ἔτι εἰς μῆκος, ἀλλ' εἰς πάχος ἡ αὔξησις τρέπεται. πᾶσι μὲν οὖν τοῖς δένδροις αἱ βλαστήσεις φανεραὶ, μάλιστα δὲ τῇ ἐλάτῃ, καὶ τῇ πεύκῃ, διὰ τὸ στοιχεῖν τὰ γόνατα, καὶ ἐξ ἴσου τοὺς ὄζους ἔχειν. ὥρα δὲ καὶ πρὸς τὸ τέμνεσθαι τὰ ξύλα τότε, διὰ τὸ λιπαῖν. ἐν γὰρ τοῖς ἄλλοις καιροῖς οὐκ εὐπεριαίρετος ὁ φλοιός· ἀλλὰ καὶ περιαιρεθέντος, μέλαν τὸ ξύλον γίνεται, καὶ τῇ ὄψει χεῖρον. ἐπεὶ καὶ πρός τε τὴν χρείαν οὐδέν. ἀλλὰ καὶ ἰσχυρότερον, ἐὰν μετὰ τῆς πέπανσιν τῶν καρπῶν τμηθῇ. ταῦτα μὲν ἴδια τῶν προειρημένων καρπῶν.

7 Αἱ δὲ * ὑπὸ νυνὶ καὶ ἀρκτούρων γινόμεναι, μετὰ τῆς ἐαρινὴν, σχεδὸν κοιναὶ πάντων. εὔδηλοι δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς ἡμέροις, καὶ τούτων μάλιστα συκῆ, καὶ ἄμπελος, καὶ ῥοιὰ, καὶ ὅλως ὅσα εὐτραφῆ, καὶ ὅπου χώρα τοιαύτη. διὸ καὶ τὴν ἐπ' ἀρκτούρῳ πλείστην φασὶ γενέσθαι περὶ θετταλίαν καὶ μακεδονίαν· ἅμα γὰρ συμβαίνει καὶ τὸ μετόπωρον καλὸν γίνεσθαι, καὶ μακρὸν, ὥστε καὶ τῆς μαλακότητα συμβάλλεσθαι τοῦ ἀέρος. ἐπεὶ καὶ ἐν αἰγύπτῳ διὰ τοῦθ' ὡς εἰπεῖν, ἀεὶ βλαστάνει τὰ δένδρα, ἢ καὶ μικρὸν τινα διαλείπει χρόνον. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τὰς ἐκβλαστήσεις, ὥσπερ εἴρηται, κοινά. τὰ δὲ περὶ τὰς διαλείψεις, ἀπὸ τῆς πρώτης εἴδη τῶν λεχθέντων. ἴδιον δ' ἐνίοις ὑπάρχει καὶ τὸ τῆς καλουμένης κάχρυος, οἷον τοῖς τε προειρημένοις· ἔχει γὰρ καὶ ἐλάτη, καὶ πεύκη, καὶ δρῦς, καὶ ἔτι φίλλυρα, καὶ καρύα, καὶ διὸς βάλανος, καὶ πίτυς. αὗται δὲ γίνονται δρυὶ μὲν, πρὸ τῆς βλαστήσεως, ὑποφαινούσης τῆς ἠρινῆς ὥρας· ἔτι δ' ὥσπερ ἡ κύησις † φυλακὴ, μεταξὺ πίπτουσα τῆς ἐξ ἀρχῆς ἐπιδήσεως, καὶ τῆς φυλλικῆς βλαστήσεως. τῇ δ' ἰδιότητι τοῦ μετοπώρου, μετὰ τὴν φυλλοβολίαν, εὐθὺς αἱ πρὸς αὐτῆς· καὶ ὥσπερ ἐπωδηκυῖα, καθαπερανεὶ μέλλουσα βλαστάνειν, καὶ διαμένειν τὸν χειμῶνα μέχρι τοῦ ἦρος. ἡ δὲ ἡρακλεωτικὴ, μετὰ τὴν ἀπόβολὴν τοῦ καρποῦ, φύεται τὸ βοτρυῶδες, ἡλίκος σκώληξ εὐμεγέθης, ἐξ ἑνὸς μίσχου, πιώδη, ἃ καλοῦσί τινες ἰούλους. τούτων ἕκαστον ἐκ μικρῶν σύγκειται μορίων φολιδωτῶν τῇ τάξει, καθάπερ οἱ στρόβιλοι τῆς πεύκης. ὥστε μὴ ἀνομοίαν εἶναι τὴν ὄψιν στροβίλῳ νέῳ καὶ χλωρῷ, πλὴν προμηκέστερον, καὶ σχεδὸν ἰσοπαχὲς διόλου. τοῦτο δὲ αὔξεται τὸν χειμῶνα, καὶ ἅμα τῷ ἦρι χάσκει· τὰ δὲ φολιδωτὰ, καὶ ξανθὰ γίνεται, καὶ τὸ μῆκος λαμβάνει καὶ τριδάκτυλον. ὅταν δὲ τοῦ ἦρος τὸ φύλλον βλαστάνῃ, ταῦτ' ἀπόπιπτει, καὶ τὰ τοῦ καρύου καλυκώδη περικάρπια γίνεται, συμμεμυκότα κατὰ τοῦ μίσχου τοσαῦτα, ὅσα καὶ κατὰ ἄνθη. τούτων δ' ἐν ἑκάστῳ, κάρυον ἕν. περὶ δὲ τῆς φιλλύρας ἐπισκεπτέον, καὶ εἴ τι ἄλλο καχρυοφόρον. ἔστι δὲ καὶ τὰ μὲν εὐαυξῆ, τὰ δὲ δυσαυξῆ. εὐαυξῆ μὲν, τά τε πάρυδρα, οἷον πτελέα, πλάτανος, λεύκη, αἴγειρος, ἰτέα· καί τοι περὶ ταύτης ἀμφισβητοῦσί τινες, ὡς δυσαυξοῦς. καὶ τῶν καρποφόρων δὲ, ἐλάτη, πεύκη, δρῦς. εὐαυξέστατον δὲ, μίλος, καὶ † λεύκαρα, φηγὸς, ἀρκεύθος, σφένδαμνον, ὀστρία, ζυγία, μελία, κλῆθρος, πίτυς, ἀνδράχνη, κρανεία, πύξος, ἀχράς. καρποφορεῖ δὲ εὐθὺς, ἐλάτη, πεύκη, πίτυς, καὶ ὁπηλικονοῦν μέγεθος λάβωσιν. ἡ δὲ αὔξησις καὶ ἡ βλάστησις τῶν μὲν ἄλλων, ἄτακτος κατὰ τοὺς καρποὺς καὶ τοὺς βλαστούς. τῆς δ' ἐλάτης ὡρισμένοι, καὶ συνεχεῖς, καὶ ὕστερον. ὅταν γὰρ ἐκ τοῦ στελέχους τὰ πρῶπα σχισθῇ, πάλιν ἐξ ἐκείνου ἡ ἑτέρα σχίζεται τὰ ἴσα, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον· καὶ τοῦτο ἀεὶ ποιεῖ μετὰ πάσας τὰς ἐπιβλαστήσεις. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις οὐδὲ οἱ ὄζοι κατ' ἀλλήλους, πλὴν ἐπί τινων ὀλίγων. ἔχει δὲ καὶ τῇδε διαφορὰν ἡ αὔξησις πάντων κοινῆ, ἡμέρων τε καὶ ἀγρίων· τὰ μὲν γὰρ ἐκ τοῦ ἄκρου τῶν βλαστῶν καὶ ἐκ τῶν πλαγίων φύεται, καθάπερ ἄπιος, ῥοὰ, συκῆ, μύῤῥινος, σχεδὸν τὰ πλεῖστα· τὰ δ' ἐκ τοῦ ἄκρου μὲν οὐκ ἀνίησιν, ἐκ δὲ τῶν πλαγίων· καὶ αὐτὸ προωθεῖται τὸ ὑπάρχον, ὥσπερ καὶ τὸ ὅλον στέλεχος, καὶ οἱ ἀκρέμονες. συμβαίνει δ' ἐπὶ τῆς περσικῆς τοῦτο καρύας, καὶ τῆς ἡρακλεωτικῆς, καὶ ἄλλων. ἁπάντων δὲ τῶν τοιούτων εἰς ἐν φύλλον ἀπαρτελευτῶσιν οἱ βλαστοί, διὸ καὶ εὐλόγως οὐκ ἐπιβλαστάνει καὶ αὐξάνεται, μὴ ἔχοντα ἀρχήν. ὁμοία δὲ τρόπον

Fortè φυλλικὴ

λακαῖρα

τινὰ

πινὰ αὔξησις καὶ ἕρπουσιν, καὶ γὰρ ὄρος ἀεὶ τῇ προώσει τῇ ὑπαρχούσῃ αὐξάνεται, καὶ λιθοβοθῆ τὰ φύλλα, καθάπερ γε οἷς ὠνόμασται. πλὴν ὅτός γε οὐδ' ἐκ τοῦ πλαγίου πέφυκε, καθάπερ γε καὶ χερσοπῶν. αὕτη μὲν οὖν διαφορά ἐστιν αὐξήσεως ἅμα καὶ αὔξησις. βαθύῤῥιζα δὲ οὐ φασί τινες εἶναι τὰ ἄγρια, διὰ τὸ φύεσθαι πάντα ἀπὸ σπέρματος· οὐκ ἄγαν ὀρθῶς λέγοντες. γίνεται γάρ, ὅταν ἐμβιώσῃ, πόῤῥω καθιγάνουσαι τὰς ῥίζας, ἐπεὶ καὶ τῶν λαχάνων τὰ πολλὰ οὕτω ποιεῖ, καίπερ ἀθρόως ὄντα, καὶ γίνεται φύσει τῇ γῇ. βαθυῤῥιζότατον δὲ λόκειόν ἐστιν ἀγρίων εἶναι, ἢ πρῖνος· ἐλάτη δὲ, καὶ πεύκη, μετρίως. ὠοπολαιότατον δὲ, θραύπαλος, καὶ κόκκυμηλέα, καὶ σποδιάς· αὕτη δ' ὅτι μάλιστα ἀγρία κόκκυμηλέα. τούτων μὲν οὖν καὶ ὀλιγόῤῥιζα· ὁ δὲ θραύπαλος, πολύῤῥιζον. συμβαίνει δὲ τοῖς ἄλλοις, τοῖς μὴ κατὰ βάθος ἔχουσι, καὶ ὀχ' ἧκιστα ἐλάτη καὶ πεύκη, καὶ πεπαχύνεσθαι ὑπὸ τῶν πνευμάτων ἐκπίπτειν. οἱ μὲν οὖν πόδες ἀρκαδίαν ὅτιμ λέγουσιν. οἱ δ' ἐκ τῆς Ἴδης, βαθυῤῥιζότατον ἐλάτης ὄρους, ἀλλ' ἐλάττους ἔχει, καὶ ὀλιγοῤῥιζοτέραν ἐστίν. βαθυῤῥιζότατον δὲ καὶ τῶν κοκκυμηλέαν, καὶ τῶν ἡρακλεωτικῶν. τὰς δὲ ῥίζας λεπτὰς καὶ ἰσχυράς, τῶν ἡρακλεωτικῶν· τῶν δὲ κοκκυμηλέαν, πολύῤῥιζον. ἄμφω ἐμβιῶναι δεῖν, λυσόλεθρον δὲ τὴν κοκκυμηλέαν. ὠοπολῆς δὲ σφόδραμενον, κατ' ὀλίγον. τὴν δὲ μελίαν, πλείους· καὶ ἔστιν πυκνόῤῥιζον, καὶ βαθύῤῥιζον. ὠοπολῆς δὲ καὶ ἀρκοῦθον, καὶ λεύκην, καὶ μελίας ἔτι δ' ὀξύλον. ἔστι γὰρ τοῦτ' ὠοπολαιόῤῥιζον, καὶ ὀλιγόῤῥιζον. τῶν δ' ἂν, ὠοπολαίας μὲν, ἰσχυρὰς δὲ, καὶ παχείας, καὶ λυσολέθρους, πλήθει δὲ μετρίας. βαθυῤῥιζότατα μὲν οὖν, καὶ ὁ βαθυῤῥιζότατος ὅσιμ. Ἀποκοπέντος δὲ τοῦ στελέχους, τὰ μὲν ἄλλα πάνθ' ὡς εἰπεῖν πέφυκε βλαστάνειν, πλὴν ἐὰν αἱ ῥίζαι πρότερον τύχωσι πεπονηκυῖαι. πεύκη δὲ καὶ ἐλάτη τελέως ἐκριζοῦν αὐτοτεῖς αὐαίνονται, καὶ ἐὰν τὸ ἄκρον ὠοπέπτηται. συμβαίνει δὲ ἴδιόν τι πόδι τὴν ἐλάτην. ὅταν γὰρ κοπῇ, ἢ † λυλοδῇ ὑπὸ πνευμάτων, ἢ καὶ ἄλλου τινός, πόδι δὲ † πλεῖον τοῦ στελέχους (ἔχει γὰρ μέχρι τινός, λεῖον καὶ ἄοζον καὶ ὅμοιον, ἢ καὶ ἥλικον † πλεῖον) πόδι φύεται μικρὸν ὑποστέεσθον εἰς ὕψος· καὶ καλοῦσιν οἱ μὲν ἄμφαξιν, οἱ δὲ ἀμφιφύαν, τῷ μὲν χρώματι μέλαν, τῇ σκληρότητι δ' ὑπορβαλλον, ὥστε τοὺς ἱρατῆρας ποιοῦσιν οἱ πόδι ἀρκαδίαν. ὁ δὲ πάχος, οἷον ἐὰν τύχῃ ὁ λιγνόβρυον, ὅσωπερ αὖ ἰσχυρότερον καὶ ἐγχυλότερον, ἢ παχύτερον. συμβαίνει δὲ καὶ ἐκεῖνο ἴδιον ἐν αὐτῷ τούτῳ πόδι τὴν ἐλάτην· ὅταν μὲν γὰρ ἡ τοὺς ὄζους ἅπαντας ἀφελὼν, ἀρκύῃ τὸ ἄκρον, ἀρθνήσκει ταχέως· ὅταν δὲ τὰ κατωτέρω τὰ καταλύον ἀφέλῃ, ζῇ τὸ κατάλειπον, πόδι ὁ δὴ καὶ ἡ ἄμφαξις φύεται, ζῇ δέ· καὶ δῆλον, ὅτι τὸ ἐγχυλον ἔστιν, καὶ χλωρόν· εἰπερ ἀπέβλαστον. ἀλλὰ γὰρ ἔστι μὲν ἴδιον τῆς ἐλάτης. φορεῖ δὲ τὰ μὲν ἄλλα τὸν καρπὸν τὸν αὐτὸν, καὶ τὰ κατ' ἰδίαν ὠογινόμενα, ταῦτα φύλλον, ἄνθος, βλαστόν· τὰ δὲ, βρύον, ἢ ἕλικα. τὰ δὲ πλείω· καθάπερ ἥ τε πεύκη τόν τε βότρυν, καὶ τὸ θυλακῶδες. ἔστι καὶ συκῆ, καὶ τὰ ὄρινα τὰ πόα ποιοῦντα, καὶ εἴ τινες ἄρα τῶν συκῶν ὀλυνθοφοροῦσιν. ἴσως δὲ τρόπον τινὰ ἄκαρπος ἔστι. ἀλλ' ἡ ἡρακλεωτικὴ καρύα, τὸ ἴσλον· καὶ ἡ πρῖνος, τὸν φοινικοῦν κόκκον· ἡ δὲ δάφνη, τὸ βότρυον. φορεῖ μὲν καὶ ἡ καρποφόρος εἰ μὴ καὶ πᾶσα, ἀλλὰ καὶ γόνος τι αὐτῆς· ὁ μὲν ἀλλὰ πλέον † ἢ ἄκαρπος, ἢν δὲ καὶ ἀῤῥόγνα τινὲς καλοῦσιν. ἀλλ' ἡ πεύκη τὸν πόα ποιοῦντα λύπαρον. πλεῖστα δὲ πάντων ἡ δρῦς φορεῖ τὸν καρπόν· οἷον τῷ τε μικρῷ τῆς μικράν, καὶ τῷ ἑτόρᾳ τῆς πεπόδι καὶ μέλαιναν. ἔτι δὲ καὶ συκαμινώδες ἄλλο τῇ μορφῇ, πλὴν σκληρόν, καὶ λυσκάτακτον· ὠαύιον δὲ ὅλον. καὶ ἕτορον, αἰδοιώδη σχέσιν ἔχον. τελφομένης δὲ σκληρὸν μὲν τῷ ἐπανατάσιν, καὶ πεπυκνημένον, ἔστι πόα τοιαῦτα μὲν ὀνόματα ἔχει ὠυρῆνα, ἐλάϊα ἐρυφυλί. φύλ δὲ καὶ τὸν ὑπ' ἀνίου καλούμενον πίλον. ὅλον δ' ὅτι σφαιρίου ὁριῶδες, μαλακὸν, πόδι πυρηνίδα σκληρότερον πεφυκὸς, ᾧ χρῶνται πρὸς τοὺς λύχνους· καίεται γὰρ καλῶς, ὠαύιον καὶ ἡ μέλαινα καὶ ἡ λευκή. φύει δὲ καὶ ἕτορον σφαιρίου κόμιν ἔχον, τὰ μὲν ἄλλα ἀχρεῖον, ἔστι δὲ τῷ ἐαρινῷ ὥραν ὠφελιμώτατον χυλῷ μελιτηρείῳ, καὶ ἔστι τῷ ἀφλῳ, καὶ ἔστι τῷ γοῦσιν. φύλ δ' ἐντριώνης τῶν ῥοπῶν μασχαλίσιας, ἕτορον σφαιρίου ἄμισχον, καὶ ποικιλόμισχον, ἴδιον, καὶ ποικίλον. τοὺς μὲν γὰρ ἐσανακηκότας ὁμφαλοὺς ὠοπλεύκας, ἢ ἐπεστιγμένους ἔχει μέλανας. ὁ δ' αὖ μέσος, κοκκοβαφὴς, καὶ λαμπρόν. αὐοιγόμενον δὲ δῆλον μέλαν, καὶ ἐπίσκοπον. ὠαύιον δὲ πέφυκε καὶ λιθοειδὲς, λισπροειδὲς ὠοπλεῖον. ἔλαβ δ' ἄλλον τόπον ὠανιαίσορον φυλλικὸν, συμπεπλη-

λημένον, πρόμηκες, σφαιρίον. ὠδὶ δὲ τοῦ φύλλου φύει κατὰ τὴν ῥᾶχιν σφαιρίον λευκὸν, διαυγὲς, ὑδατῶδες, ὅταν ἁπαλὸν ᾖ. οὗτος δὲ καὶ μύας γένοιτο γένδον ἔχει. τελειούμενον δὲ, σκληρύνεται, καὶ κικίδος μικρᾶς λείας τρόπον. ἡ μὲν οὖν δρῦς τοσαῦτα φέρει † περὶ τὸν καρπόν.

παρὰ

9 Οἱ γὰρ μύκητες ἀπὸ τῶν ῥιζῶν καὶ παρὰ τὰς ῥίζας φυόμενοι, κοινοὶ καὶ ἑτέρων εἰσίν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ἰξία· καὶ γὰρ αὐτὴ φύεται καὶ ἐν ἄλλοις. ἀλλ' οὐδὲν ἧττον, ὥσπερ ἐλέχθη, πλειστοφόρον ἐστίν. εἰ δέ γε δὴ καθ' ἡσίοδον φέρει μέλι καὶ μελίττας, ἔτι μᾶλλον. φύετο δ' οὖν καὶ ὁ μελιττώδης οὗτος χυλὸς, ἐκ τοῦ ἀέρος, ὠδὶ ταύτῃ μάλιστα προσίζειν. φασὶ δὲ καὶ ὅταν κατακολουθῇ, γίνετο λίτρον ἐξ αὐτοῦ. ταῦτα μὲν οὖν ἴδια τοῦ δρυός. πάντων δ' ὥσπερ ἐλέχθη τῶν δένδρων, ὡς καθ' ἕκαστον γένος λαβεῖν, διαφοραὶ πλείους εἰσίν. ἡ μὲν κοινὴ πᾶσιν, ᾗ διαιροῦσι τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν. ὧν τὸ μὲν καρποφόρον, τὸ δὲ ἄκαρπον ἐπί τινων· ἐν οἷς δὲ ἄμφω καρποφόρα, τὸ θῆλυ καλλικαρπότερον· πλὴν ὅσοι ταῦτα καλοῦσιν ἄρρενα. καλοῦσι γὰρ τινες.

διαφορὰ

παραπλησία δ' ἡ τοιαύτη † φορὰ, καὶ ὡς τὸ ἥμερον διήρηται πρὸς τὸ ἄγριον. ἑτέρα δὲ κατ' εἶδος αὐτῶν τῶν ὁμογενῶν, ὑπὲρ ὧν ἅμα συνεμφαίνοντας καὶ τὰς ἰδίας μορφὰς τῶν μήτε φανερῶν καὶ γνωρίμων. δρυὸς δὲ γένη (ταύτην γὰρ μάλιστα διαιροῦσι, καὶ γένοί γε εὐθὺς) τὴν μὲν ἥμερον καλοῦσι, τὴν δ' ἀγρίαν· οὐ τῇ γλυκύτητι τοῦ καρποῦ διαιροῦντες, ἐπεὶ γλυκύτατόν γε ὁ τοῦ φηγοῦ, ταύτην δ' ἀγρίαν ποιοῦσιν· ἀλλὰ τοῦ μᾶλλον ἐν τοῖς ἐργασίμοις φύεσθαι, καὶ τὸ ξύλον ἔχειν λειότερον· τὴν δὲ φηγὸν, τραχὺ, καὶ ἐν τοῖς ὀρεινοῖς. γένη μὲν οὖν οἱ μὲν τέτταρα ποιοῦσιν, οἱ δὲ πέντε. διαλλάττουσι δ' ἔνια τοῖς ὀνόμασιν· οἷον τοῦ τὰς γλυκείας φέρουσαν, οἱ μὲν ἡμερίδα καλοῦντες, οἱ δὲ τὸ μύδιον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπ' ἄλλων. ὡς δ' οὖν οἱ περὶ τὴν ἴδην διαιροῦσι, τάδ' ἐστὶ τὰ εἴδη· ἡμερὶς, αἰγίλωψ, πλατύφυλλος, φηγὸς, ἁλίφλοιος· οἱ δὲ, εὐθύφλοιον καλοῦσι. καρπίμα μὲν πάντα, γλυκύτατα δὲ τὰ τοῦ φηγοῦ, καθάπερ εἴρηται. καὶ δεύτερον τὰ τοῦ ἡμερίδος, ἔπειτα τοῦ πλατυφύλλου, καὶ τέταρτον ἡ ἁλίφλοιος· ἔσχατον δὲ καὶ πικρότατον, ἡ αἰγίλωψ. οὐκ ἐν ἅπασι δὲ γλυκεῖαι τοῖς γένεσιν, ἀλλ' ἔνιαι καὶ πικραὶ, καθάπερ ἡ φηγός. διαφέρουσι δὲ καὶ τοῖς μεγέθεσι, καὶ τοῖς σχήμασι, καὶ τοῖς χρώμασι τῶν βαλανίων. ἴδιον δὲ ἔχουσιν, ἥ τε φηγὸς καὶ ἡ ἁλίφλοιος· ἀμφότεραι γὰρ παραλιθάζουσιν ἐν τοῖς ἄρρεσιν καλουμένοις, ἐξ ἄκρων τῶν βαλανίων ἑκατέρωθεν· αἱ μὲν πρὸς τῇ κελύφῃ, αἱ δὲ πρὸς αὐτῇ τῇ σαρκί. διὸ καὶ ἀφαιρεθέντων, ὅμοια γίνεται κοιλώματα τοῖς ὑπὸ τῶν ζώων. διαφέρουσι δὲ καὶ ἐν τοῖς φύλλοις, καὶ τοῖς στελέχεσι, καὶ τοῖς ξύλοις, καὶ τῇ ὅλῃ μορφῇ. ἡ μὲν γὰρ ἡμερὶς οὐκ ὀρθοφυὴς, οὐδὲ λεῖα, οὐδὲ μακρά. περίκομος γὰρ ἡ φυτεία, καὶ ἀπεστραμμένη, καὶ πολυμάσχαλος, ὥστε ὀζώδη καὶ πολυμάσχαλον γίνεσθαι. τὸ δὲ ξύλον ἰσχυρὸν μὲν, ἀσθενέστερον δὲ τοῦ φηγοῦ· οὗτος γὰρ ἰσχυρότατον, καὶ ἀσαπέστατον. οὐκ ὀρθοφυὴς δὲ οὐδ' αὐτὴ, ἀλλ' ἧττόν ἐστι τοῦ ἡμερίδος. τὸ δὲ στέλεχος παχύτατον, ὥστε καὶ τὴν ὅλην βραχεῖαν εἶναι. καὶ γὰρ ἡ φυτεία, περίκομος καὶ ταύτῃ, καὶ οὐκ εἰς ὀρθόν. ἡ δὲ αἰγίλωψ ὀρθοφυέστατον, καὶ ὑψηλότατον, καὶ λειότατον, καὶ τὸ ξύλον εἰς μῆκος ἰσχυρότατον. † φύεται δὲ ἐν τοῖς ἐργασίμοις, ἢ σπανίως. ἡ δὲ πλατύφυλλος δεύτερον ὀρθοφυΐᾳ καὶ μήκει· πρὸς δὲ τὴν χρείαν τὴν οἰκοδομικὴν χείριστον, μετὰ τὴν ἁλίφλοιον. φαῦλον δὲ καὶ εἰς τὸ καίειν, καὶ ἀνθρακεύειν, ὥσπερ καὶ τὰ τοῦ ἁλιφλοίου· καὶ † θριπωδέστατον μετ' ἐκείνην. ἡ γὰρ ἁλίφλοιος παχὺ μὲν ἔχει τὸ στέλεχος, χαῦνον δὲ, καὶ κοῖλον, ἐὰν ἔχῃ πάχος ὡς ὑπὸ πολύ· διὸ καὶ ἀχρεῖον εἰς τὰς οἰκοδομάς. ἔτι δὲ σήπεται τάχιστα· καὶ γὰρ πεφυκός ἐστι τοῦ δένδρου. διὸ καὶ κοίλη γίνεται. φασὶ δέ τινες οὐδ' ἐγκάρδιον εἶναι μόνην. λέγουσιν, ὡς καὶ κεραυνοβλῆτες αὗται μόναι γίνονται, καίπερ ὕψος οὐκ ἔχουσαι. τῶν αἰολέων τινὲς οὐδὲ πρὸς τὰ ἱερὰ χρῶνται τοῖς ξύλοις. κατὰ μὲν οὖν τὰ ξύλα, καὶ τὰς ὅλας μορφὰς, ἐν τούτοις αἱ διαφοραί. κικίδας δὲ πάντα φέρει τὰ γένη. μόνη δὲ εἰς τὰ δέρματα χρησίμη ἡ ἡμερίς. ἡ δὲ τοῦ αἰγίλωπος, καὶ τοῦ πλατυφύλλου, τῇ μὲν ὄψει παρομοία τῇ τοῦ ἡμερίδος, πλὴν λειοτέρα· ἀχρεῖον δέ. φέρει δὲ καὶ τὴν ἑτέραν τὴν μέλαιναν, ᾗ τὰ ἐρία βάπτουσιν. ὃ δὲ καλοῦσί τινες φάσκον, ὁμοίως τοῖς βραγχίοις, ἡ αἰγίλωψ μόνη φέρει, πόλιον καὶ βράγχιον· καὶ γὰρ πηχυαῖον κατακρεμάνυται, καθάπερ τρύγχος ὀθονίου μακρόν. φύεται δὲ οὗτος ἐκ τοῦ φλοιοῦ, καὶ οὐκ ἐκ τοῦ κορύνης, ὅθεν ἡ βάλανος· οὐδ' ἐξ ὀφθαλμοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ πλαγίου τῶν ἄνωθεν ὄζων ἔχει. ἡ δ' ἁλίφλοιος † ὠδὶ μελίαν οὗτος φύει, καὶ βραχύ. οἱ μὲν οὖν ἐκ τοῦ ἴδης, οὕτω

θριπηδέστατον

ὑπὸ μέλαν

διαι-

διαιρῦσιν. Οἱ δὲ περὶ μακεδονίαν, τέτταρα γένη ποιῦσιν. ἐτυμόδρυν, ἢ τὰς γλυκείας· πλατύφυλλον, ἢ τὰς πικρὰς· φηγόν, ἢ τὰς στρογγύλας· ἄσπριν (ταύτην γὰρ οἱ μὲν) ἄκαρπον ὅλως, οἱ δὲ φαῦλον τὸν καρπὸν, ὥστε μηδὲν ἐσθίειν ζώων πλὴν ὑός, καὶ ταύτην ὅταν ἑτέραν μὴ ἔχῃ· καὶ τὰ πολλὰ λαμβάνεσθαι περικεφάλαια. μοχθηρὰ δὲ καὶ τὰ ξύλα, πελεκηθέντα μὲν ὅλως ἀχρεῖα. καταῤῥήγνυται γὰρ, καὶ διαπίπτει. ἀπελέκητα δὲ βελτίω, διὸ καὶ οὕτω χρῶνται. μοχθηρὰ δὲ καὶ εἰς καῦσιν, καὶ εἰς ἀνθρακίαν. ἀχρεῖος γὰρ ὅλως ὁ ἄνθραξ, διὰ τὸ πηδᾶν, καὶ σπινθηρίζειν, πλὴν τοῖς χαλκεῦσι. τούτοις δὲ χρησιμώτερος τῶν ἄλλων, διὰ τὸ ἀποσβέννυσθαι εὐθύς, ὅταν παύσηται φυσώμενος· διὸ ὀλίγος ἀναλίσκεται. τὸ δὲ τῆς ἁλιφλοίου χρήσιμον εἰς τοὺς ἄξονας μόνον, καὶ τοιαῦτα. δρυὸς μὲν οὖν ταύτας ποιῦσι τὰς ἰδέας. τῶν δὲ ἄλλων ἐλάττους, καὶ σχεδὸν τά γε πλεῖστα διαιροῦσιν ἄῤῥενι καὶ θήλει, καθάπερ εἴρηται, πλὴν ὀλίγων, † ὡς ἔστι καὶ ἡ πεύκη. πεύκης γὰρ τὸ μὲν ἡμερὸν ποιῦσι, τὸ δ' ἄγριον. ὧν τῆς δ' ἀγρίας δύο γένη· καλοῦσι δὲ τῆς μὲν ἰδέαν, τῆς δὲ πραλίαν. τούτων δὲ, ὀρθοτέρα, καὶ μακροτέρα, καὶ ξύλον ἔχουσα παχύτερον, ἡ ἰδέα· τὸ δὲ φύλλον λεπτότερον, καὶ ἀμενηνότερον, ἡ πραλία, καὶ λειότερον τὸν φλοιὸν, καὶ εἰς τὰ δέρματα χρήσιμον· ἡ δὲ ἑτέρα, οὔ. καὶ τῶν στροβίλων, ὁ μὲν τῆς πραλίας στρογγύλος τε καὶ διαχάσκων ταχέως, ὁ δὲ τῆς ἰδέας μακρότερος καὶ χλωρὸς καὶ ἧττον χαίσκων, ὡς ἂν ἀγριώτερος. τὸ δὲ ξύλον ἰσχυρότερον, τὸ τῆς πραλίας· δεῖ γὰρ καὶ τὰς τοιαύτας διαφορὰς λαμβάνειν τῶν † ἀγγείων· γνώριμος γὰρ διὰ τὴν χρείαν. ἐγγείων ὀζότερον δὲ καὶ παχύτερον, ὥσπερ εἴπομεν, ἡ ἰδέα. καὶ πρὸς τούτοις, πιττωδέστερον ὅλως τὸ δένδρον. μελαντέρα δὲ, καὶ γλυκυτέρα, καὶ λεπτοτέρα, καὶ εὐωδεστέρα, ὅταν ᾖ ὠμή. ἑψηθεῖσα δὲ, χείρων ἐκβαίνει, διὰ τὸ πολὺν ἔχειν τὸν ὀρόν. ἐοίκασι δ' ἅπερ οὗτοι διαιροῦσιν ὀνόμασιν ἰδίοις, οἱ ἄλλοι διαιρεῖν τοῦ ἄῤῥενι καὶ θήλει. φασὶ δ' οἱ περὶ μακεδονίαν, καὶ ἄκαρπόν τι γένος ὅλως εἶναι πεύκης· καὶ τὸ μὲν ἄῤῥεν βραχύτερόν τε καὶ σκληρότερον, τὸ δὲ θῆλυ εὐμηκέστερον. καὶ τὰ φύλλα λιπαρὰ, καὶ ἁπαλὰ, καὶ κεκλιμένα μᾶλλον ἔχειν. ἔστι δὲ τὰ ξύλα τῆς μὲν ἄῤῥενος περιμήτρια καὶ σκληρία, καὶ ἐν ταῖς ἐργασίαις στρεφόμενα· τῆς δὲ θηλείας, εὐεργὰ, καὶ εὐστραβῆ, καὶ μαλακώτερα. σχεδὸν δὲ κοινή τις ἡ διαφορὰ πάντων τῶν ἀῤῥένων καὶ θηλειῶν, ὡς οἱ ὑλοτόμοι φασίν. ἅπαν γὰρ τὸ ἄῤῥεν τῇ πελεκήσει καὶ βραχύτερον, καὶ ἐπεστραμμένον μᾶλλον, καὶ δυσεργότερον, καὶ τοῦ χρώματι μελάντερον· τὸ δὲ θῆλυ, εὐμηκέστερον. ἐπεὶ καὶ τὴν αἰγίδα τὴν καλουμένην, ἡ θήλεια τῆς πεύκης ἔχει· οὗτος δὲ ἐστὶ τὸ ἐγκαρδίον αὐτῆς. αἴτιον δὲ, ὅτι ἀπευκοτέρα, καὶ ἧττον ἐνδιάδος, καὶ λειοτέρα, καὶ εὐκτεανωτέρα. γίνεται δὲ ἐν τοῖς μέγεθος ἔχουσι τῶν δένδρων, ὅταν ἐκπεσόντα περιστάπῃ τὰ λευκὰ, καὶ τὰ κύκλῳ. τούτων γὰρ περιαιρεθέντων, καὶ καταλειφθείσης τῆς μήτρας, ἐκ ταύτης πελεκᾶται. ἔστι δὲ † εὔχρουν σφόδρα, καὶ λεπτοΐνον· ὃ δὴ οἱ περὶ τὴν ἄχρουν ἴδην διαδουργοί, καλοῦσι συκῆν. τὸ ὑπογιγνόμενον ἐν ταῖς πεύκαις ἐρυθρότερον τὴν χροιὰν τῆς διαδὸς, ἐν τοῖς ἄῤῥεσίν ἐστι μᾶλλον· δυσώδευ δὲ οὗτος, καὶ οὐκ ὄζει διαδὸς, οὐδὲ καίεται, ἀλλ' ἀκρηδιᾷ ἀκὸ τοῦ πυρός. πεύκης μὲν οὖν ταῦτά γε ποιοῦσιν, ἡμερόν τε καὶ ἄγριον· καὶ τῆς ἀγρίας ἄῤῥενά τε καὶ θήλειαν, καὶ τρίτην τῆς ἄκαρπον. οἱ δὲ περὶ τῆς ἀρκαδίαν, οὔτε τῆς ἄκαρπον λέγουσιν, οὔτε τῆς ἡμέρου, πεύκην· ἀλλὰ πίτυν εἶναί φασι. καὶ γὰρ τὸ στέλεχος ἐμφανέστερον εἶναι τῇ πίτυϊ, καὶ ἔχειν τήν τε λεπτότητα τὸ μέγεθος, καὶ ἐν ταῖς ἐργασίαις αὐτὸ τὸ ξύλον. τὸ γὰρ τῆς πεύκης, καὶ παχύτερον, καὶ λειότερον, καὶ ὑψηλότερον εἶναι. καὶ τὰ φύλλα τῆς μὲν πεύκην ἔχειν πολλὰ, καὶ λιπαρὰ, καὶ βαθέα, καὶ κεκλιμένα. τὴν δὲ πίτυν, καὶ τὴν κωνοφόρον ταύτην, ὀλίγα τε καὶ ἀχμωδέστερα, καὶ πεφρικότα μᾶλλον. ἔτι δὲ τὴν πίτυν αὖ ἐμφανεστέραν τῆς πεύκης. καὶ γὰρ τὴν πίτυν ἔχειν ὀλίγην τε καὶ μικρὰν, ὥσπερ καὶ τὴν κωνοφόρον· τὴν δὲ πεύκην, εὐώδη, καὶ πολλήν. φύεται δὲ ἐν μὲν τῇ ἀρκαδίᾳ ἡ πίτυς ὀλίγη, περὶ δὲ τὴν ἠλείαν πολλή. οὗτοι μὲν οὖν ὅλῳ τοῦ γένει διαμφισβητοῦσιν. ἡ δὲ πίτυς δοκεῖ τῆς πεύκης διαφέρειν, τῷ λιπαρωτέρα τε εἶναι, καὶ λεπτοφυλλοτέρα, καὶ τὸ μέγεθος ἐλάττων, καὶ ἧττον ὀρθοφυής· ἔτι δὲ, καὶ τὸν κῶνον ἐλάττω φέρειν, καὶ πεφρικότα μᾶλλον, καὶ τὸ καρυον πιττωδέστερον. ἄμφω δὲ τριχόφυλλα, καὶ τὰ ξύλα λευκότερα, καὶ ὁμοιότερα τῇ ἐλάτῃ, καὶ τὸ ὅλον ἄπευκα. διαφορὰν δὲ ἔχει μεγάλην πρὸς τὴν πεύκην· πεύκην μὲν γὰρ ὑπὸ καυθεισῶν τῶν ῥιζῶν οὐκ ἀναβλαστάνειν, τῆς πίτυν δὲ φασί τινες ἀναβλαστάνειν, ὥσπερ καὶ

εἰς λέσβου, ἐμπυκνωγώτος τ̃ πυῤῥαίου ὄρους τ̃ πιτυώδους. νόσημα δὲ ταῖς πολύκναις διὸ τόμ
τι λέγουσι συμβαίνειν οἱ πρὸ τ̃ ἥλιον, ὡς θ' ὅταν μὴ μόνον τὸ ἐγκάρδιον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔξω τοῦ
σελέχους ψῦχος γένηται, τίνι καῦτα ὥσπερ ἀκροπνίγεσθαι. ἔοικε δ' αὐτόματον συμβαίνειν. διὰ
δύτροφίαν τοῦ λιγνύος, ὡς ἂν τις εἰκάσειεν· ὅλον γὰρ γίνεται σάς. πρὸς μὲν οὖν τὴν πολύκνιν
ἴδιόν τι ἔοικε πάθος. ἐλάττη δ' ὄσιν ἡ μὴ ἄῤῥιζα, ἡ δὲ θήλεια. διαφορὰς δὲ ἔχουσι διὰς φύλ-
λοις· ἐξύτερα γάρ, καὶ λιγνικώτερα τ̃ ἄῤῥενος, καὶ ἐπεστραμμένα μᾶλλον· διὸ καὶ ὀλότερον τῇ
ὄψει φαίνεται τὸ λιγνύφορον ὅλον, καὶ τῷ ξύλῳ· λοιπότερον γὰρ, καὶ μαλακώτερον, καὶ σύργε-
ρον τὸ τ̃ θηλείας, καὶ τὸ ὅλον σελέχος συμπεπεσερον· τὸ δὲ τ̃ ἄῤῥενος ποικιλώτερον, καὶ πλα-
τύτερον, καὶ σκληρότερον, καὶ πορίμητρον μᾶλλον, ὅλως δὲ φαυλότερον τῇ ὄψιν. φύεται δὲ τῷ λώ
νῳ τῷ μὲν τοῦ ἄῤῥενος ὅσα καλύκια ὀλίγα ὑπὸ τοῦ ἄκρου, τοῦ δὲ τῆς θηλείας ὅλως σάκες, ὡς οἱ ἐκ 10
μακεδονίας ἔλεγον. ἔχει δὲ πόρυγας τὸ φύλλον, καὶ ἐπ' ἔλαττον, ὥστε τὸν ὅλον μορφὴν εἶναι
Cyathis, θηλοειδῆ, καὶ πρόμοιον μᾶλλον τοῖς βοιωτίοις † λυναίοις. πυκνὸν δὲ ὅτως, ὥστε μήτε
Gaza. χιόνα διηθεῖσθαι, μήθ' ὕετον. ὅλως δὲ, ἡ τῆ ὄψει τὸ δ' ἄγνου λαλόν. ἡ γὰρ ἡ βλάστησις ἰδία ἐστὶν,
ὥσπερ εἴρηται, πρὸς τὰς ἄλλας, καὶ μόνη τάξιν ἔχουσα. ὄψει δὲ μεγέθει καὶ μέγα, καὶ πολὺ
τῆ πολύκνης σύμπεπεσερον. διαφέρει δὲ καὶ ἡ τὸ ξύλον τὸ μικρόν· τὸ μὲν γὰρ τῆ ἐλάττης ἰνῶδες
ἐστὶν, καὶ μαλακὸν, καὶ λεῖον· τὸ δὲ τῆ πολύκνης σκαληῶδες, καὶ βαρύ, καὶ ταρκωδέστερον.
ὄζους δὲ ἔχει πλείους μὲν ἡ πολύκνη, σκληροτέρους δὲ ἡ ἐλάττη· χεῖλον δὲ πάντων, ὡς εἰπεῖν,
σκληροτέρας· τὸ δὲ ξύλον μαλακώτερον. ὅλως δὲ, οἱ ὄζοι πυκνότατοι, καὶ σφενωτικαὶ μό-
νον διαφανεῖς ἐλάττης καὶ πολύκνης, καὶ ὄψει χρώματι διαλῶδες· καὶ μᾶλιστα διάφοροι τοῦ
ξύλου μᾶλλον ἢ ἡ ἐλάττης. ἔχει δὲ ὥσπερ ἡ πολύκνη τὴν αἰγίδα, καὶ ἡ ἐλάττη τὸ λοπόν, 20
λεπτότερον καλάμινον, οἷον αὐτίτροφον αἰγίδι, πλὴν τὸ λοπόν. ἡ δ' αἰγὶς δύχρως, διὰ τὸ γνῶ-
διαφορον. πυκνὸν δὲ μὴ λοπὸν γίνεται, μὴ καλὸν, μὴ ἐκ τ̃ πρεσβυτέρων ἡδὺ διαγνῶναι· ἀλλὰ
σαφὲς, τὸ χρηστὸν· τὸ δ' ἧττον, διαφανίλες. ὄζους τὰς τ̃ ζωγράφων πινάκια ποιοῦσι, καὶ τὰς γραμ
ματεῖα τὰς πολλὰς, καὶ ἐπιπεδαγμένα, καὶ τ̃ βελτίονα. οἱ δὲ πρὸς ἀρκαδίαν, ἀμφότερα
καλεῖσιν αἰγίδα, καὶ τῆ ἡ πολύκνης, καὶ τὴν ἡ ἐλάττης. καὶ ἔστι πλείω τῆ ἡ πολύκνης; ἀλλὰ
ἄλλῳ τε καλλίω τὴν ἡ ἐλάττης. ἔστι γὰρ ἡ μὲν ἐλάττης † ὅλῳ τε καὶ λεῖαν, καὶ πυκνὴν· ἡ δὲ πολύ-
κνης ὀλίγῳ, τὴν μέν φι οὖσαν οὐλοτέραν, καὶ ἰσχυροτέραν, καὶ τὸ ὅλον καλλίω. οὔφι μὲν
οὖν ἐοίκασι τοῖς ὀνόμασι διαφωνεῖν. ἡ δὲ ἐλάττη ταύτας ἔχει τὰς διαφορὰς πρὸς τὴν πολύ-
κνην· καὶ ἔτι πρὸς τὴν ἀμφαυξιν, ἣν πρότερον εἴπομεν. ὀξύη δ' ὅτι ἔχει διαφορὰς, ἀλλ' ἔστι 30
μονοχνίες· ὀρθοφυὲς δὲ, καὶ λεῖον, καὶ ἄνοζον, καὶ πάχος καὶ ὑψῶ ἔχον χεῖλον ἴσον τῇ ἐλάτ-
τη. καὶ τἄλλα δὲ πρόμοιόν τε τὸ διγνύφορον· ξύλον δὲ δύχρουν, ἰσχυρὸν, δύϊνον, καὶ φλοιὸν λεῖον, καὶ
παχύφυλλον, συχνὰς, προμυκέστερον ἀπίου, καὶ ὀξυκανθίζον ὀξὺ ἄκρου· ῥίζας οὔτε πολ-
λὰς, οὔτε κατὰ βάθος· ὁ δὲ καρπὸς λεῖος, βαλανώδης γὰρ ἐχίνῳ, πλὴν οὐκ γὰρ ἀκανθῶ
καὶ λέῳ, καὶ οὐχ ὡς ἡ δρὺς βάλανος ἀκανθώδης· προσεμφορὴς δὲ καὶ κατὰ τὴν γλυκύ-
τητα, καὶ κατὰ τὸν χυλὸν ἐκείνῳ. γίνεται δὲ καὶ γὰρ ὄρει, λόφοις τε, καὶ χρήσιμον ἔχει τὸ
ξύλον πρὸς πολλά. καὶ γὰρ πρὸς ἀμαξουργίαν, καὶ πρὸς ἐλινοποιίαν, καὶ εἰς διφρουρ-
γίαν, καὶ εἰς τραπεζίαν, καὶ εἰς ναυπηγίαν. ἡ δ' γὰρ τοῖς ψευδίοις μέλαινα, καὶ ἄχρηστος πρὸς
ταῦτα· τὸν δὲ καρπὸν ἔχουσι παραπλήσιον. μονοχνὴς δὲ καὶ ἡ μίλος. ὀρθοφυὴς δὲ, καὶ
ὀλιγοξὴς, καὶ ὁμοία τῇ ἐλάττῃ, πλὴν οὐχ ὑψηλὸν οὕτω, πολυμαλάχαλον δὲ μᾶλλον. ὁμοίον
δὲ καὶ τὸ φύλλον ἔχει τῇ ἐλάττῃ, καὶ λιπαρώτερον δὲ, καὶ μαλακώτερον. καὶ τὸ ξύλον ἡ μὲν ἐξ 40
ἀρκαδίας, μέλαν καὶ φοινικοῦν· ἡ δ' ἐκ τῆς ἴδης, ξανθὸν σφόδρα, καὶ ὁμοίως τῇ λεύκῃ. διὸ καὶ
τοὺς ψωλοῦντάς φασιν ὀξὰ παλάξαι, ὡς λεύκης ψωλοῦντας. παῦ γὰρ ἔστιν καρδίαν, ὅταν ὁ φλοιὸς
περιαιρεθῇ. ὁμοίων ἦν τὸν φλοιὸν ἔχειν καὶ τῇ βαχύτητι, καὶ τῷ χρώματι, τῇ λεύκῃ. ῥίζας ἦν μικρὰς,
καὶ λεπτὰς, καὶ ὠπολαίους. πανάιον ἦν τὸ διγνύφορον πρὸς τὴν ἴδην. πρὸς δὲ μακεδονίαν καὶ ἀρκα-
δίαν, καὶ πολὺν καρπὸν φορεῖ, στρογγύλον, μικρῷ μείζω λυάμου, καὶ τῷ χρώματι δ' ὀρυθρὸν καὶ
μαλακόν. φασὶ δὲ τὰς ἢ λόφους, ἐὰν φάγῃ τ̃ φύλλων, ἀχρηνήσκειν. τὰς δὲ μηκικάζοντας, ὀδὲν
πάσχειν. καὶ τ̃ καρπὸν ἐδίσιν καὶ τ̃ ἀνθρώπων ζωὲς, καὶ ἔστιν ἡδύς, καὶ ἀσινής. ἔστι δὲ καὶ ὁ ὄρυς
μονοφυὴς, ὧν καλοῦσί τινες ὀρύαν, ὁμοφυὲς τῇ ὀξύᾳ, τῇ τε φυτείᾳ καὶ τῷ φλοιῷ. φύλλα δὲ
ἀποφυὴ τοῖς χήμασι, πλὴν προμυκέστερα πολλῷ, καὶ εἰς ὀξὺ συνηγμένα, καὶ μείζω, πολυίνα

δὲ

δὲ ἀπὸ τῆς μέσης πλουρσιδίως· τῷ ἄλλων δύθει, καὶ μεγάλῳ καταπτεινοσῶν, καὶ πάχει ἐχοσῶν· ἐπὶ δὲ ὀρυτιδωμένα καὶ τὰς ἴνας, καὶ χαραγμὸν ἔχοντα λύκλῳ λεπτόν· τὸ δὲ ξύλον σκληρόν, καὶ ἄχροον, ἐκλυθνον. καρπὸν δὲ μικρόν, πρόμακρον, ὅμοιον λειθῇ, ξανθόν. ῥίζας δὲ ἔχει μετεώρους. φύλλον δὲ, καὶ φαραγῶδες. λέγεται δὲ, ὡς ὀκ ὠφελίμον εἰς οἰκείας εἰσφέρειν· λυθαίνειν γάρ φησι, καὶ λυσζοκεῖν ὅταν ᾖ. τῆς δὲ Φιλύρας, ἡ μὲν ἄρρην ὄζῃ, ἡ δὲ θήλεια. διαφορᾶσι δὲ τῇ μορφῇ τῇ ὅλῃ, καὶ τῇ τοῦ ξύλου, καὶ τὸ μὲν εἶναι λάρπιμον, τὸ δ' ἄκαρπον. τὸ μὲν γὰρ τῆς ἄρρενος ξύλον, ξηρὸν καὶ ξανθὸν, καὶ ὀζωδέστερόν ὄζι, καὶ πυκνότερον· τὸ δὲ τῆς θηλείας, λυκώτερον. καὶ ὁ φλοιὸς τῆς μὲν ἄρρενος παχύτερος, καὶ πολυαιρεθεὶς ἀναμπὸς διὰ τὴν σκληρότητα· τῆς δὲ θηλείας λυκώτερος, καὶ σύκαμπὸς, διὸ καὶ τὰς λίσας ποιεῖσιν· ἔτι δ' ὑπὸ ἐσθίων τὸ τῆς θηλείας. καὶ ἡ μὲν ἄκαρπος, καὶ αὐανθής· ἡ δὲ θήλεια καὶ ἄνθος ἔχει, καὶ λαρπόν. τὸ μὲν ἄνθος λαλυκώδες, πρὸς τὸν τοῦ ξύλου μίσχον, καὶ πρὸς τὴν εἰς νέωτα λάχνην, ἐφ' ἑτέρου μίσχου· χλωρὸν δὲ, ὅταν ᾖ λαλυκώδες· ἐκπαλυπόμενον δὲ ἐπίξανθον. ἡ δὲ αὔθησις, ἅμα τοῖς ἡμέροις. ὁ δὲ λαρπὸς στρογγύλος, πρόμακρος, ἠλίνος λύαμος, ὅμοιος τοῦ λιπόν· γωνίας ἔχων ὁ ἀδρὸς, ὥστε, οἷον ἰνῶν ὀζεχόσῶν, καὶ εἰς ὀξὺ συναγομένων. ὁ δὲ μὴ ἀδρὸς, ἀδιαρθρότερος. διακνιζόμενος δὲ ὁ ἀδρὸς, ἔχει μικρὰ πάπα καὶ λεπτὰ ἀπορμάπα, ἠλίκα καὶ ὁ τῆς αὐδραφάξεως. τὸ δὲ φύλλον, καὶ ὁ φλοιὸς, ἠδίκα καὶ γλυκέα. τῆς δὲ μορφῆς λιπόντες τὸ φύλλον, πλεῖον ἐκποσαγωγῆς μᾶλλον ἡ ποδιφορεία, καὶ τὸ πρὸς τῷ μίσχῳ λυπότατον. ἀλλὰ καὶ μέσον καὶ εἰς ὀξύτερον τὴν συναγωγὴν ἔχον, καὶ μακρότερον· ἔπαλον δὲ λύκλῳ, καὶ λεχαραγμένον. μήτραν δ' ἔχει τὸ ξύλον μικράν, καὶ τὸ πολὺ μακροτέραν τῆς ἄλλας. μαλακώτερον γὰρ καὶ τὸ ἄλλο ξύλον. Τῆς δὲ σφενδάμνου, καθάπερ εἴπομεν, δύο γένη ποιοῦσιν· οἱ δὲ, τρία. ὧν μὲν δὴ τοῦ κοινοῦ πολυαγορεύεται σφένδαμνον, ἕτερον δὲ ζυγία, τρίτον δὲ λιπόφυλλον, ὡς οἱ πολλοὶ πάγεια. διαφορὰ δ' ὅτι τῆς ζυγίας καὶ τῆς σφενδάμνου, ὅτι ἡ μὲν σφένδαμνος λυκώτερον ἔχει τὸ ξύλον, καὶ δύνοτερον· ἡ δὲ ζυγία, ξανθὸν καὶ ὅλον. τὸ δὲ ξύλον δύμεγεθὲς ἄμφω, τῇ σχίσει ὅμοιον τοῦ τῆς πλατάνου τετανόν, λεπτότερον δὲ, καὶ ἀξαρκότερον, καὶ μαλακώτερον, καὶ πολυκλάστερον. τὰ δὲ κλήματα ὅλα εἰς ὀξὺ συνήκοντα· καὶ ὀχ ὅτω μεθοχλῇ, ἀλλ' ἀκροχλάστερα ὁ πολύ· ἵνα δὲ, ὡς καὶ μέγεθος. ἔχει δὲ καὶ φλοιὸν μικρῷ παχύτερον τοῦ τῆς Φιλύρας, ὑποπέλιον, παχὺ, καὶ πυρώτερον ἢ ὁ τῆς πίτυος, καὶ σύκαμπῆ. ῥίζαι δ' ὀλίγαι, καὶ μετέωροι, καὶ ἔλαι χαλὸν αἱ πλεῖσαι. καὶ αἱ ξανθαὶ, καὶ αἱ τῆς λεύκης. γίνεται δὲ μάλιστα μὲν τοῖς ἐφύδροις, ὡς οἱ πολλοὶ τῶν ἰδίων λέγουσι· καὶ ἔστι πανάνιον. πολὺ ἄνθος δὲ ὀκ ἤνεγκαν. τὸν δὲ λαρπὸν ὁ λίαν μὲν πομήκη, πρόμοιον δὲ τῷ παλιούρῳ, πλεῖον πομηκέστερον. οἱ δὲ μὲν τοῦ ὀλύμπου, τὸν μὲν ζυγίαν ὄρθιον μᾶλλον, τὸν δὲ σφενδάμνον καὶ μὲν τοῖς πεδίοις φύεσθαι. εἶναι δὲ τὸν μὲν μὲν τῷ ὄρει φυομένῳ ξανθὸν, καὶ δύκαρυ, καὶ ἄλλο, καὶ σορεαὶ, ἢ καὶ πρὸς τὰ πολυτελῆ τῶν ὀργάνων χρῶνται· τὸν δὲ πεδίεινον, λεύκινόν τε, καὶ μανότερον, καὶ ἧττον ἄλλο. λαλεῖσι δ' αὐτὸν γλίνον, ὁ σφένδαμνον. καὶ ἡ ἄρρενος ὀλότερα τὰ ξύλα, σωεσραμμένα· καὶ μὲν τῷ πεδίῳ ταύτῳ φύεσθαι μᾶλλον, καὶ βλαστάνειν πρωΐτερον. ἔστι δὲ καὶ μελίας γένη δύο. τούτων δ' ἡ μὴ ὑψηλὴ, καὶ δυμήκης ὄζι, τὸ ξύλον ἔχουσα λεύκινον, καὶ δύνον, μαλακώτερον, καὶ ἀοζότερον, καὶ ὀλότερον· ἡ δὲ ταπεινοτέρα, καὶ ἧττον δύαξής, καὶ πραχυτέρα, καὶ σκληροτέρα, καὶ ξανθοτέρα. τὰ δὲ φύλλα τῷ μὲν κλήματι διαφωνεῖν, πλατυφύλλα διαφωνῆς, εἰς ὀξύτερον δὲ συνηγμένα. χαραγμὸν δὲ ἔλινα ἔχοντα λύκλῳ, καὶ ἐπικαμπίζοντα. τὸ δ' ὅλον, ὅπερ εἴποις ἂν φύλλον, τῷ ἅμα φυλλοφορεῖν ἀφ' ἑνὸς μίσχου, καὶ πολὺ μίαν οἷον καὶ γόνυ συζυγίαν. τὰ φύλλα δὲ καθ' ἕκαστον τοῦ φυκεσυχνῶν δ' ἐγγὺς τῶν συζυγιῶν, ὁμοίως καὶ ὧν τῆς οἴκης. ἔστι δὲ τῶν μὲν πραχέα τὰ γόνατα, καὶ αἱ συζυγίαι τὸ πλῆθος ἐλάττους. τῶν δὲ τῆς λεύκης, καὶ μακραὶ, καὶ πλέους· καὶ τὰ καθ' ἕκαστον φύλλα μακρότερα, καὶ σφωτέρα, τὸν δὲ χρόαν πρασώδη. φλοιὸν δὲ λεῖον ἔχει, καὶ † πυρὸν δὲ, καὶ πυκνὸν λεπτὸν, καὶ τῇ χρόᾳ † πυρὸν. πυκνόῤῥίζον δὲ, καὶ παχύῤῥίζον, καὶ μετέωρον. καρπὸν δὲ οἱ μὴ † πυῤῥὸν πολὺ τῆς ἰδίας ὀχ ἔλαττον ἔχειν, ὀδ' ἄνθος. ἔχει δ' ὧν λοβῶ καρπὸν λεπτὸν, καρυηρὸν, ὥστε † ἀμυγδαλῶν, ὑποπικρὸν τῇ γεύσει. φέρει δὲ καὶ ἕτερ' ἄπαν, οἷον Βρύα (καθάπερ ἡ δάφνη) πλεῖον σρυφνότερα, καὶ ἕκαστον καθ' αὑτὸ σφαιροειδὲς, ὥσπερ τὰ τῆς πλατάνου. τούτων δὲ τὰ μὲν πρὸ † τῶν καρπῶν, τὰ δ' ἀπηρτημένα πολύ. καὶ τὰ πλεκτὰ ὅτω. φύεται δὲ ἡ τὸν καρπὸν

μὴν λεῖα πρὸς τὰ βαθύσκια μᾶλιστα, καὶ ἔφυδρα· ἡ δὲ τραχεῖα, καὶ πρὸς τὰ ξηρά, καὶ πετρώδη. γῆροι δὲ λαλᾶσι τὴν μὲν μελίαν, τὴν δὲ βαμελίαν, ὥσπερ οἱ πρὸς μακεδονίαν. μείζων δὲ, καὶ μακροτέρα ἡ βαμελία· διὸ καὶ ἥδιον ὅλον. φύσει δὲ τὸ μὲν πεδινὸν καὶ λεῖον, τὸ δὲ ὀρεινὸν καὶ τραχύ. ἔσι δὲ ἡ μὲν γῆ τοῖς ὄρεσι φυομένη, δύχρως, καὶ λεῖα, καὶ σφρεά, καὶ γλίχρα· ἡ δ' ἐν τῷ πεδίῳ, ἄχρως, καὶ μανή, καὶ τραχεῖα. τὸ δ' ὅλον, ὡς εἰπεῖν, τὰ δ' ἔφυδρα, ὅσα καὶ ἐν τῷ πεδίῳ καὶ ἐν τῷ ὄρει φύεται, τὰ μὲν ὀρθὰ δύχροά τε καὶ σφρεά, καὶ λόβακα γίνεται, καθάπερ † ὀξυπέλεα, καὶ τἄλλα· τὰ δὲ πεδινὰ, μανότερα, καὶ ἀχρότερα, καὶ χείρω· πλὴν ἀπίου, καὶ μελίας, καὶ ἀχράδος, ὡς οἱ πρὸς τὸν ὀλυμπὸν φασι. ταῦτα δ' ἐν τῷ πεδίῳ βελτίω, καὶ τῷ μεγέθει καὶ τοῖς ξύλοις. ἐν μὲν γὰρ τῷ ὄρει τραχεῖς, καὶ ἀκανθώδεις, καὶ ὀζώδεις εἰσὶν· ἐν δὲ τῷ πεδίῳ λοξότεροι, καὶ μείζους, καὶ τὸν καρπὸν ἔχουσι γλυκύτερον καὶ σαρκωδέστερον. μεγέθη δὲ ἀεὶ μείζω τὰ πεδινά. Κρανείας δὲ τὸ μὲν ἄρρεν, τὸ δὲ θῆλυ, ὃ δὴ καὶ θηλυκρανείαν καλοῦσιν· ἔχουσι δὲ φύλλον μὲν ἀμυγδάλῃ ὁμοίων, πλὴν λιπωδέστερον, καὶ παχύτερον· φλοιὸν δ' ἰνώδη, λεπτὸν· τὸ δὲ στέλεχος, ὁ παχὺ λίαν, ἀλλὰ πρὸς φύὰ ῥάβδους, ὡς ἄγνος, ἐλάτης ἡ θηλυκρανέα, καὶ θαμνωδέστερόν ὅτι. τὰς δὲ ὄζους ὁμοίως ἔχουσιν ἄμφω τῇ ἄγνῳ, καὶ τῇ λύῳ, καὶ κατ' ἀλλήλας. τὸ δὲ ξύλον, τὸ μὲν τῆς κρανείας ἀκάρδιον, καὶ στερεὸν ὅλον, ὁμοίον κόρακι πλὴν πυκνότητα καὶ πλὴν ἰσχύι. τὸ δὲ τῆς θηλυκρανείας, σποδιώνλως ἔχον καὶ μαλακώτερον, καὶ κοιλαινόμενον· διὸ καὶ ἀχρεῖον εἰς τὰ ἀκόνλια. τὸ δ' ὕψος τὸ ἄρρεν, δώδεκα μᾶλιστα πηχέων, ἡλίκη τῶν σταθμῶν ἡ μεγίστη. τὸ γὰρ ὅλον στέλεχος, ὕψος ὀκτὼ ἴσχει. φασὶ δ' οἱ μὲν ἐν τῇ ἴδῃ τῇ πρωάδῃ, τὸ μὴ ἄρρεν ἄκαρπον εἶναι, τὸ δὲ θῆλυ καρπιμον. πυρίνη δ' ὁ καρπὸς ἔχει πυραπλήσιον ἐλαίας, καὶ ἐδιόμενον γλυκὺς καὶ δύώδης. ἄνθος δὲ, ὁμοίον τῷ τῆς ἐλαίας. καὶ ἀπανθεῖ δὲ, καὶ καρποφορεῖ τὸν αὐτὸν τρόπον, τῷ ὄζῳ ἐνὸς μίσχου πλείους ἔχειν. σχεδὸν δὲ καὶ τοῖς χρόνοις πυραπλησίως. οἱ δ' ἐν μακεδονίᾳ, καρποφορεῖν μὴ ἄμφω φασίν. τὸν δὲ τῆς θηλείας, ἄβρωτον εἶναι. τὰς ῥίζας δ' ὁμοίως ἔχειν τοῖς ἄγνοις ἰσχυρὰς, καὶ αὐωλέθρους. γίνεται δὲ καὶ πρὸς τὰ ἔνυδρα, καὶ ἐκ τῶν ξηροῖς. φύεται δὲ ἀκρωτηρίοις, καὶ ἀκρὰ πυραταλῆ.

Λέσβον δὲ οἱ μὲν φασιν εἶναι λιπῆ, τὴν μὲν λυκίαν, τὴν δὲ φοινικῆ. οἱ δὲ μονοειδῆ, καθάπερ οἱ ἐν τῇ ἴδῃ· πρόμοιον δὲ τῇ ἀρκεύθῳ. διαφέρει δὲ μᾶλιστα τοῦ φύλλου· τὸ μὲν γὰρ τῆς λέσβου σκληρὸν, καὶ ὀξὺ, καὶ ἀκανθῶδες· τὸ δὲ τῆς ἀρκεύθου, μαλακώτερον. δοκεῖ δὲ καὶ ὑψηλοφυέστερον εἶναι ἡ ἀρκεύθος. τὸ μὲν ἀλλ' ἐνίοι γε διαιροῦσι τοῖς ὀνόμασιν, ἀλλ' ἄμφω καλοῦσι λέσβους, πλὴν πυρρούς, λέσβον ὀξύκεδρον. ὀζώδη δ' ἄμφω, καὶ πολυμαθῆ, καὶ ἐπεσταμμένα ἔχοντα τὰ ξύλα. μᾶλλον δ' ἡ μὲν ἀρκεύθος ἔχει μικρὰν, καὶ πυκνὴν, καὶ ὅταν κοπῇ ταχὺ σκοτοῦται· ἡ δὲ λέσβος τὸ πλεῖον ἐγκάρδιον, καὶ ἀζαπές. ὀρυθροκαρδία δ' ἄμφω. καὶ ἡ μὲν τῆς λέσβου σύώδης, ἡ δὲ τῆς ἑτέρας οὔ. καρπὸς δ' ὁ μὲν τῆς λέσβου ξανθὸς, μύρτου μεγέθει ἔχων, σύώδης, ἡδὺς ἐδιέσθαι· ὁ δὲ τῆς ἀρκεύθου τὰ μὲν ἄλλ' ὁμοίως, μέλας δὲ, καὶ σφυφνὸς, καὶ ὥσπερ ἄβρωτος. διαμένει δ' εἰς γήρως τὸν· εἶθ' ὅταν ἄλλος ὠὸν φυῇ, ὁ πορφυρίνος ἀφίπτεται. ὡς δὲ οἱ ἐν ἀρκαδίᾳ λέγουσι, τρεῖς ἅμα καρποὺς ἔχει, τὸν τε πορφυρίνον οὔπω πέπονα, καὶ τὸν πορφυρίνον ἤδη πέπονα καὶ σύώδιμον, καὶ τρίτον τὸν νέον ὑποφαίνει. ἔφη δὲ Σάτυρος, καὶ κομίσαι τοὺς ὀρεοτύπους αὐτοῦ ἀνανθεῖς ἄμφω. τὸν δὲ φλοιὸν ὁμοίον ἐλόκει λυπαρεύεσθαι, τραχύτερον δὲ· ῥίζας δὲ μανὰς ἀμφοτέρους, καὶ ὠὸν πολαίους. φύονται δὲ πρὸς τὰ † πετρώδη καὶ χειμέρια, καὶ πύρρους τοὺς τόπους ζητοῦσι. μεταίλης δ' ὅτι τρία γένη, ἀνθηρὸν, καταπέτες, ἀνθλιοειδῆς, ὡς οἱ πρὸς τὴν ἴδλιν διαιροῦσι. φέρει δὲ ἡ μὲν καταπέτης τὸν καρπὸν μείζω, καὶ λοβυκότερον, καὶ χανότερον, καὶ πρὸς πυρῆνας ἔχοντα μαλακωτέρους. αἱ δ' ἕτεραι, ἐλαφρότεραι εἰσὶ, καὶ δύώδεσται, καὶ σφυφότεραι, ὥστε δοκεῖν πλείω χρόνον θησαυρίζεσθαι. πυκνότερον δὲ καὶ τὸ ξύλον τούτων, καὶ ξανθότερον· τὰ δ' ἄλλα ὅμοιον. τὸ δ' ἄνθος πασῶν ὅμοιον ἀμυγδάλῃ· πλὴν σκ ὀρυθρὸν, ὥσπερ ἐκεῖναι, ἀλλ' ἐγχλωρόν). μετέπειτα μέγα τὸ λιγνῶδες, καὶ † πρίνομον. φύλλον δὲ, τὸ μὴ ὠὸν λυκιδές, καὶ γὰρ ἄκρως σελινοφδές, μείζοσι σχήμασι, τετάνον, ἰνῶδες, λεπτότερον σελίνου, καὶ πολυμικέστερον, καὶ τὸ ὅλον καταχίσματι. πολυκαρμανίον δὲ ὅλον. μίσχον δ' ἔχει λεπτὸν, μακρόν. πρὸς τὸ φυλλορροεῖν δ' ὀρυθραίνεται σφόδρα. πολύῤῥιζον δὲ τὸ λιγνῶδες, καὶ βαθύῤῥιζον· διὸ καὶ χρόνιον καὶ δυσώλεθρον. καὶ τὸ ξύλον ἔχει πυκνὸν, καὶ σφρεὸν, καὶ ἀζαπές.

ὀξύκ, πέλεα

πετρώδη

πρίνομον

φύ-

φύεται δὲ καὶ ἀπὸ σπέρματος, καὶ ἀπὸ πρασπαίδος. νόσημα δὲ αὐτῶν ἐστιν, ὥστε γηραίσκοντα σκωληκόβρωτα γίνεσθαι. καὶ οἱ σκώληκες μεγάλοι, καὶ ἴδιοι ἢ οἱ ἐκ τῶν δένδρων τῶν ἄλλων. τῶν δὲ ὄνων δύο γένη ποιοῦσι· τὸ μὲν δὴ καρποφόρον θῆλυ, τὸ δὲ ἄρρεν ἄκαρπον. οὐ μὴν ἀλλὰ διαφέρουσι τοῖς καρποῖς, τῷ τὰς μὲν στρογγύλον, τὰς δὲ προμήκη, τὰς δὲ ὠοειδῆ φέρειν. διαφέρουσι δὲ καὶ τοῖς χυλοῖς· ὡς γὰρ ὑπὸ τὸ πᾶν εὐωδέστερα καὶ γλυκύτερα τὰ στρογγύλα· τὰ δ' ὠοειδῆ πολλάκις ἐστὶν ὀξεῖα, καὶ ἧττον εὐώδη. φύλλον δ' ἀμφοῖν, τὸ μὲν μίσχον μακρόν, ἰνοειδῆ. πεφύκασι δὲ στοιχηδὸν ἐκ τῶν πλαγίων πτερυγοειδῶν, ὡς ἑνὸς ὄντος τοῦ ὅλου, λοβοὺς δὲ ἔχοντος ἐσχισμένους ἕως τοῦ ἰνός· πλὴν διεστᾶσιν ἀπ' αὐτῶν ὑπὸ συχνοῦ τοῦ κατὰ μέρος. φυλλοβολεῖ δὲ οὐ κατὰ μέρος, ἀλλ' ὅλον ἅμα τὸ πτερυγῶδες. εἰσὶ δὲ περὶ μὲν τὰ ὑπολαιότερα καὶ βραχύτερα, ἐλάττους. πάντων δ' ἐπ' ἄκρων τὸ τοῦ μίσχου φύλλον περιττόν, ὥστε καὶ πάντ' εἶναι περιττά. τῷ δὲ σχήματι δαφνοειδῆ, τοῦ λεπτοφύλλου· πλὴν χαραγμὸν ἔχοντα, καὶ βραχύτερον· καὶ οὐκ εἰς ὀξὺ τὸ ἄκρον συνῆκον, ἀλλ' εἰς περιφερέστερον. ἄνθος δὲ ἔχει βοτρυῶδες, ἀπὸ μιᾶς κορύνης, καὶ πολλῶν μικρῶν καὶ λευκῶν συγκείμενον. καὶ ὁ καρπὸς, ὅταν εὐκαρπῇ, βοτρυώδης. πολλὰ γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῆς κορύνης, ὥστ' εἶναι καθάπερ κηρίον. σκωληκόβρωτον ὑπὸ τοῦ δένδρου, ὁ καρπὸς ἄπεστος ὤν, ἔτι γίνεται μᾶλλον τῶν μεσπίλων καὶ ἀπίων καὶ ἀχραίδων, καί τοι πολὺ στρυφνότατος. γίνεται δὲ καὶ αὐτὸ τὸ δένδρον σκωληκόβρωτον, καὶ οὕτως αὐαίνεται γηραίσκον. καὶ ὁ σκώληξ ἴδιος, ἐρυθρὸς, δασύς. καρποφορεῖ δ' ὑπολεικῶς νέα· τριετὲς γὰρ εὐθὺς φύει. τὸ μετοπώρου δ' ὅταν ἀπεβάλλῃ τὸ φύλλον, εὐθὺς ἴσχει τῆς καχρυώδη κορύνην, λιπαρὰν καὶ ἐπωδηκυῖαν, ὡς ἂν ἤδη βλαστικόν. καὶ διαμένει τὸν χειμῶνα. ἀνάκανθον δὲ ἐστὶ καὶ ἡ οἴη, καὶ ἡ μεσπίλη. φλοιὸν δὲ ἔχει λεῖον, ὑπολίπαρον, ὥσπερ τὰ περάνδρυα. τῆς δὲ χρόαν ξανθὸν ὑπολευκαίνοντα· τὰ δὲ γεράνδρυα τραχὺν, καὶ μέλανα. τὸ δὲ δένδρον εὐμέγεθες, ὀρθοφυὲς, εὔρυθμον τῇ κόμῃ. σχεδὸν γὰρ ὡς ὑπὸ τὸ πολὺ στροβυλοειδὲς σχῆμα λαμβάνει κατὰ τῆς κόμην, ἐὰν μή τις ἐμποδίσῃ. τὸ δὲ ξύλον, στερεὸν, πυκνὸν, ἰσχυρόν. ῥίζας δὲ οὐ πολλὰς μὲν, οὐδὲ κατὰ βάθος· ἰσχυρὰς δὲ, καὶ παχείας, καὶ ἀνωλέθρους ἔχει. φύεται δὲ καὶ ἀπὸ ῥίζης, καὶ ἀπὸ πρασπαίδος, καὶ ἀπὸ σπέρματος. τόπον δὲ ζητεῖ ψυχρὸν, ἐνίκμον. φιλόζωον δ' ἐν τούτῳ, καὶ δυσώλεθρον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ φύεται ἐν τοῖς ὄρεσιν. Ἴδιον δὲ τῇ φύσει δένδρον ὁ 13
κεράσος ἐστὶ· μεγέθει μὲν μέγα· καὶ γὰρ εἰς τέσσαρας καὶ εἴκοσι πήχεις. ἔστι δ' ὀρθοφυὲς σφόδρα, πάχος δὲ, ὥστε καὶ δίπηχυν τῆς περίμετρον ἀπὸ τοῦ ῥίζης ἔχειν. φύλλον δ' ὅμοιον τῷ τῆς μεσπίλης, σκληρὸν δὲ σφόδρα, καὶ πλατύτερον· ὥστε τῇ χροιᾷ πόρρωθεν φανερὸν εἶναι τὸ δένδρον. φλοιοῦ δὲ τῆς λειότητα, καὶ τὴν χρόαν, καὶ τὸ πάχος, ὅμοιον φιλύρᾳ· διὸ καὶ τὰς κίστας ἐξ αὐτῶν ποιοῦσιν, ὡς καὶ ἐκ τῶν τοῦ φιλύρας. περιπέφυκε δὲ οὗτος οὔτε ὀρθοφυὴς, οὔτε κύκλῳ κατ' ἴσον, ἀλλ' ἐκιδὸν περιείληφε, καίτωθεν ἄνω προσάγων, ὥσπερ ἡ διαγραφὴ τῶν φύλλων. καὶ λεπιζόμενον, οὕτως ἐκδέρεται. ἐκεῖνος δὲ ἐπίτομος γίνεται, καὶ οὐ δύναται μέρος αὐτοῦ τι τὸν αὐτὸν τρόπον ἀφαιρεῖσθαι, κατὰ πάχος σχιζόμενον λεπτὸν, ὡς ἂν φύλλον. τὸ δὲ λοιπὸν προσμένειν τε δύναται, καὶ σώζειν τὸ δένδρον, ὡσαύτως περιπεφυκός. περιαιρουμένου δὲ ὅταν λοιπὰ τοῦ φλοιοῦ, συνεκραίνει καὶ τότε τὴν ὑγρότητα· καὶ ὅταν ὃ ἔξω χιτὼν περιαιρεθῇ μόνον, ὁ ὑπολειπὴς ὑπομελαίνεταί πως μυξώδει ὑγρασίᾳ, καὶ πάλιν ὑποφύεται τοῦ δευτέρου ἔτει χιτὼν ἄλλος αὐτ' ἐκείνου, πλὴν λεπτότερος. πέφυκε καὶ τὸ ξύλον ὅμοιον ταῖς ἰσί, τοῦ φλοιῷ στρεπτῷ ἐλιττομένῳ. καὶ αἱ ῥάβδοι φύονται τὸν αὐτὸν τρόπον εὐθύς. τοὺς ὄζους δὲ αὐξανομένους συμβαίνει, τοὺς μὲν καὶ τοῦ ἀεὶ ἀπόλλυσθαι, τοὺς δ' ἄνω αὔξειν. τὸ δ' ὅλον, οὐ πολύοζον τὸ δένδρον, ἀλλ' ἀνοζότερον πολὺ τοῦ αἰγείρου. πολύρριζον δὲ, καὶ ὑπολαιόρριζον, οὐκ ἄγαν δὲ παχύρριζον. ἡ δὲ στροφὴ, καὶ τοῦ ῥίζης καὶ τοῦ φλοιοῦ τοῦ περὶ αὐτὴν, ἡ αὐτή. ἄνθος δὲ λευκὸν, ἀπίῳ καὶ μεσπίλῃ ὅμοιον, ἐκ μικρῶν ἀνθῶν ξυγκείμενον, κηρῶδες. ὁ δὲ καρπὸς ἐρυθρὸς, ὅμοιος διοσπύρῳ τὸ σχῆμα. τὸ δὲ μέγεθος, ἡλίκος κύαμος. πλὴν τοῦ διοσπύρου μὲν ὁ πυρὴν σκληρὸς, τοῦ δὲ κεράσου μαλακός. φύεται δ' ὅπου καὶ ἡ φιλύρα· τὸ δ' ὅλον, ὅπου ποταμοί, καὶ ἔνυδρα. φύεται δὲ καὶ ἡ ἀκτὴ μάλιστα πρὸς ὕδωρ, καὶ ἐν τοῖς σκιεροῖς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις θαμνώδης ῥάβδοις ἐπετείοις, αὐξανομένη μέχρι τῆς φυλλορροίας εἰς μῆκος, εἶτα μετὰ ταῦτα εἰς πάχος. τὸ δὲ ὕψος τῶν ῥάβδων οὐ μέγα λίαν, ἀλλὰ καὶ μάλιστα ἑξάπηχυ. τῶν δὲ στελέχων πά

χος τῶν γεραν δρύων, ὅλον περικεφαλαίας. φλοιὸς δὲ λεῖος, λεπτὸς, καὶ πυρός. τὸ δὲ ξύλον χαῦνον, καὶ κοῦφον, ξηρανθὲν, ἐντεριώνην δὲ ἔχον μαλακὴν· ὥστε διόλου καὶ κοιλαίνεσθαι τὰς ῥάβδους. ἐξ οὗ καὶ τὰς βακτηρίας ποιοῦσι τὰς κούφας. ξηρανθὲν δὲ, ἰσχυρόν· καὶ ἀγήρω, ἐὰν βρέχηται, καὶ ἢ λελεπισμένον. λεπίζεται δὲ αὐτόματον, ξηραινόμενον. ῥίζας δὲ ἔχει μετεώρους, οὐ πολλὰς δ' οὐδὲ μεγάλας. φύλλον δὲ τὸ μὲν καθ' ἕκαστον μαλακὸν, πρόμηκες, ὡς τὸ τῆς πλατυφύλλου δάφνης· μεῖζον δὲ, καὶ πλατύτερον, καὶ περιφερέστερον ἐκ μέσου καὶ κάτωθεν· τὸ δ' ἄκρον, εἰς ὀξὺ μᾶλλον συνῆκον· κύκλῳ δ' ἔχον σπαραγμόν· τὸ

ἕνα μίσχον δὲ ὅλον περὶ † ἓν ἄμισχον, παχὺ, καὶ ἰνῶδες, ὡς ἂν κλωνίον. τὰ μὲν ἔνθεν, τὰ δὲ ἔνθεν, κατὰ γόνυ καὶ συζυγίαν πεφύκασι τῶν φύλλων, διέχοντα ἀπ' ἀλλήλων· ἓν δὲ ἐξ ἄκρου τοῦ μίσχου. ὑπερύθρα τὰ φύλλα πλεικῶς, καὶ χαῦνα, καὶ σαρκώδη. φυλλορροεῖ δὲ οὐδὲν ὅλον· διόπερ φύλλον ἄν τις εἴποι τὸ ὅλον. ἔχουσι δὲ καὶ οἱ κλῶνες οἱ νέοι γωνοειδῆ τινα. τὸ δὲ ἄνθος λευκὸν, ἐκ μικρῶν λευκῶν πολλῶν, ὑπὸ τῇ τοῦ μίσχου σχίσει κηριῶδες. εὐωδίαν δὲ ἔχει λειριώδη, ἐπεὶ βαρεῖαν. ἔχει δὲ καὶ τὸν καρπὸν ὁμοίως πρὸς ἑνὶ μίσχῳ παχεῖ, βοτρυώδη δὲ. γίνετ' δὲ καὶ πεπαινόμενος μέλας. ὠμὸς δὲ ὢν, ὀμφακώδης. μεγέθει δὲ, μικρῷ μείζων ὀρόβου. τὴν ὑγρασίαν δὲ, οἰνώδη τῇ ὄψει. καὶ τὰς * χεῖρας δὲ τελείους. ἀναβλαστεῖ δὲ καὶ τὰς κεφαλάς. ἔχει δὲ καὶ τὰ ἐντὸς σησαμοειδῆ τῆς ὄψιν. πάρυδρον δὲ καὶ ἡ ἰτέα, καὶ πολυειδές· ἡ μέλαινα καλουμένη, τῷ τὸν φλοιὸν ἔχειν μέλανα, καὶ φοινικοῦν· ἡ δὲ λευκὴ, τῷ λευκῷ. καλλίους δὲ ἔχει τὰς ῥάβδους, καὶ χρησιμωτέρους εἰς τὸ πλέκειν, ἡ μέλαινα· ἡ δὲ λευκὴ καὶ πυροτέρας. ἔστι δὲ καὶ τῆς μελαίνης καὶ τῆς λευκῆς ἴδιον γένος μικρὸν, καὶ οὐκ ἔχον αὔξησιν εἰς ὕψος· ὥσπερ καὶ ἐπ' ἄλλων οὐδὲν δένδρων, οἷον κέδρου, φοίνικος. καλοῦσι δὲ οἱ περὶ ἀρκαδίαν οὐκ ἰτέαν, ἀλλὰ

14 ἑλικὴν, τὸ δένδρον. οἷόν τ' δ' ὥσπερ ἐλέχθη, καὶ καρπὸν ἔχειν αὐτὴν γόνιμον. Ἔστι δὲ καὶ τῆς πτελέας δύο γένη. καὶ τὸ μὲν ὀρειπτελέα καλεῖτ', τὸ δὲ πτελέα. διαφέρει δὲ τῷ θαμνωδέστερον εἶναι τῆς πτελέαν, εὐαξέστερον δὲ τὴν ὀρειπτελέαν. φύλλον δὲ ἀσχιδὲς, περικεχαραγμένον ἡσυχῆ, προμηκέστερον δὲ τοῦ τῆς ἀπίου· τραχὺ δὲ, καὶ οὐ λεῖον. μέγα δὲ τὸ δένδρον καὶ τῷ ὕψει, καὶ τοῦ μεγέθει. πολὺ δ' οὐκ ἔστι περὶ τὴν ἴδην, ἀλλὰ σπανίον. τόπον δὲ ἔφυδρον φιλεῖ. τὸ ξύλον ξανθὸν, καὶ ἰσχυρὸν, καὶ εὔινον, καὶ αἰσχρόν· ἅπαντα γὰρ καρδία. χρῶνται δ' αὐτοῦ καὶ πρὸς θυρώματα πολυτελῆ. καὶ χλωρὸν μὲν εὔτομον· ξηρὸν δὲ, δύστομον. ἄκαρπον δὲ νομίζουσιν· ἀλλ' ἐν ταῖς κωρύκισι, τὸ κόμμι, καὶ θηρὶ' ἄττα κωνωποειδῆ φέρει. τὰς δὲ κάχρυς ἰδίας ἴσχει, τοῦ μετοπώρου πολλὰς καὶ μικρὰς καὶ μελαίνας, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις

ὥραις † χώραις οὐκ πλησκέπτετ'. ἡ δὲ λεύκη, καὶ ἡ αἴγειρος, μονοειδεῖς. ὀρθοφυῆ δὲ ἄμφω, πλὴν μακρότερον καὶ λειότερον ἡ αἴγειρος. τὸ δὲ σχῆμα τῶν φύλλων, παρόμοιον· ὅμοιον δὲ καὶ τὸ ξύλον τεμνόμενον, τῇ λευκότητι. οὐδέτερον δὲ τούτων οὐδὲ ἄνθος ἔχειν δοκεῖ. ἡ κερκὶς δὲ παρόμοιον τῇ λεύκῃ, καὶ τοῦ μεγέθει, καὶ τῷ τοὺς κλάδους πλλεύκους ἔχειν. τὸ δὲ φύλλον κιττῶδες μὲν, ἀγώνιον δὲ ἐκ τοῦ ἄλλου· τὴν δὲ μίαν προμήκη, καὶ εἰς ὀξὺ συνήκουσαν. τοῦ δὲ χρώματι σχεδὸν ὅμοιον, τὸ ὕπτιον καὶ τὸ πρανές. μίσχῳ δὲ προσηρτημένον μακρῷ, καὶ λεπτῷ. διὸ καὶ οὐκ ὀρθὸν, ἀλλ' ἐγκεκλιμένον. φλοιὸν δὲ τραχύτερον τῆς λεύκης, καὶ μᾶλλον

ἄκαρπον ὑπόλεπρον, ὥσπερ ὁ τῆς ἀχράδος † εὔκαρπον δὲ μονογενὲς καὶ ἡ κλήθρα. φύσει δὲ ὀρθοφυές, ξύλον δ' ἔχον μαλακὸν, καὶ ἐντεριώνην μαλακὴν, ὥστε διὸ ὅλου κοιλαίνεσθαι τὰς λεπτὰς ῥάβδους. φύλλον δὲ ὅμοιον ἀπίῳ, πλὴν μεῖζον, καὶ ἰνωδέστερον. τραχύφλοιον δὲ, καὶ ὁ φλοιὸς εἴσωθεν ἐρυθρός· διὸ καὶ βάπτει τὰ δέρματα. ῥίζας δὲ πλπολαίους, ἡλίκον δάφνης. φύετ' δὲ ἐν τοῖς ἐφύδροις, ἄλλοθι δ' οὐδαμοῦ. σημύδα δὲ, τὸ μὲν φύλλον ἔχει ὅμοιον τῇ καλουμένῃ καρύᾳ, πλὴν μικρῷ στενώτερον· τὸ φλοιὸν δὲ ποικίλον. ξύλον δὲ ἐλαφρὸν, χρήσιμον δὲ εἰς βακτηρίας μόνον, εἰς ἄλλο δὲ οὐδέν. ἡ δὲ κολυτέα, ἔχει τὸ μὲν φύλλον ἐγγύθεν τοῦ τῆς ἰτέας, πολύοζον δὲ, καὶ πολύφυλλον· καὶ τὸ δένδρον ὅλως μέγα. τὸν δὲ καρπὸν ἔλλοβον, καθάπερ τὰ χεδροπὰ, λοβοῖς πλατέσι, καὶ οὐ στενοῖς. καὶ τὸ σπερμάτιον τὸ ἐνὸν, μικρὸν, καὶ οὐ μέγα· σκληρὸν δὲ μετρίως,

ἔχον οὐκ ἄγαν· οὐδὲ πολύκαρπον, ὡς κατὰ μέγεθος. σπάνιον δὲ τὸ ἐν λοβοῖς † ἔχειν τὸν καρ-

15 πόν· ὀλίγα γὰρ τοιαῦτα τῶν δένδρων. Ἡ δὲ ἡρακλεωτικὴ καρύα (φύσει γὰρ καὶ τοῦτ' ἄγριον) τοῦ τε μηδὲν μηδὲ πολὺ χεῖρον γίνεσθαι τῶν ἡμέρων τὸν καρπὸν, καὶ τοῦ δύνασθαι χειμῶνας ὑποφέρειν, καὶ τοῦ πολὺ φύεσθαι κατὰ τὰ ὄρη, καὶ πολύκαρπον ἐν ταῖς φο-

ραῖς·

ραῖς· ἔτι δὲ ζῷ μηδὲ σελεχῶδες, ἀλλὰ θαμνῶδες εἶναι, ῥάβδοις ἄνθη μαχαλῶν, καὶ αὐόζοις· μικραῖς δὲ, καὶ παχείαις φύλλα. ὁ μὲν ἀλλὰ καὶ ἀξημόρδοτον. διαφορὰν δὲ ἔχει, τῷ τὸν καρπὸν ἀρδισίνας βελτίω, καὶ μεῖζον τὸ φύλλον· ἐκχαραγμένον δ' ἀμφοῖν, ὁμοίοτάδον ζῷ ἡ ἐλαίθρας, πλὴν πλατύτερον, καὶ αὐτὸ τὸ διφύλλον μεῖζον. καρπιμώτερον δὲ καὶ αἰεὶ γίνεται, καταπονούμενον τὰς ῥάβδους. γράφη δὲ δύο, ἀμφοῖν. αἱ μὲν γὰρ στρογγύλον, αἱ δὲ πρόμακρον φέρουσι τὸ κάρυον. ἐκλυπότερον δὲ τῶν ἡμέρων, καὶ καλλικαρπεῖ, μάλιστα δ' ἐν τοῖς ἐφύδροις. ἀξημορδοῦται δὲ τὰ ἄγρια μεταφυτευόμενα. φλοιὸν ἔχει πλέον ὠοπόλαιον, λεπτὸν, λιπῆνον, ἰδίως σιγμὰς λευκὰς ἔχοντα ἐν αὐτῷ. τὸ δὲ ξύλον σφόδρα γλίσχρον, ὥστε μὴ τὰ λεπτὰ πάνυ ῥαβδία πορθεπήσαντας, νέα ποιεῖσι, καὶ τὰ παχέα δὲ καταξύσαντες.
ἔχει δὲ μὴ ἐν τετρεμόνῃ λεπτῇ, ξανθῇ, ἢ ποικίλῃ. ἴδιον δ' αὐτῷ τὸ πρὸ τὸν ἴσχιον, ὥσπερ ἔπομεν. ζῷ δὲ τρεβίνθε, τὸ μὲν ἄῤῥεν, τὸ δὲ θῆλυ. τὸ μὲν οὖν ἄῤῥεν, ἄκαρπον, διὸ μὴ καλοῦσιν ἄῤῥεν· ζῷ δὲ θηλυφῶν, ἡ ἢ ὀρυθρὸν σύθυς φέρει τὸν καρπὸν, ἡλίκον φακὸν, μὴ ἄπεπον· ἡ δὲ χλωρὸν ἐνέγκασα, μετὰ ταῦτα ὀρυθραίνει· καὶ ἅμα τῇ ἀμπέλῳ πεπαίνεται, τὸ ἐχαθὸν ποιεῖ μέλανα, μεγέθει ἡλίκον λύαμον, ῥυτινώδη δὲ, καὶ θυωδέστερον. ἔστι δὲ τὸ διφύλλον πρὸς μὲν τὴν ἴδιην καὶ τὴν μακεδονίαν βραχὺ, θαμνῶδες, ἐστραμμένον· πρὸς δὲ διαμασησθαι ζῷ συείας, μέγα, μὴ πολὺ, καὶ καλόν. ὅρθ' γάρ τί φασιν εἶναι παμμέγιστον τρεβίνθῳ. ἄλλο δὲ οὐδὲν πεφυκέναι. ξύλον δὲ ἔχει γλίσχρον, καὶ ῥίζας ἰσχυρὰς μὲν βαθείας. καὶ τὸ ὅλον ἀνώλεθρον. ἄνθ' δὲ ὅμοιον ζῷ ἐλαίας. τῷ χρώματι δὲ ὀρυθρὸν φύλλον. πρὸς μὲν ἅλα μίσχον πλέω, διαφυσιδῆ, μὲν συζυγίαν, ὥσπερ καὶ τὸ ζῷ οἴνης, καὶ τὸ ὀξὺ ἄκρον πρὸς τὸν· πλὴν ἀγωνιώτερον ζῷ οἴνης, καὶ διαφυσιδέστερον δὲ λύκλῳ, καὶ λιπῆνον ἅμα ἅπαν τῷ καρπῷ. φέρει δὲ καὶ † κορυφὴν τινὰ κοίλα, καθάπερ ἡ πελέα· ἐν οἷς θηρίδια ἐγγίνεται λανοπόδη. ἐγγίνεται δέ τι ῥυτινῶδες ἐν τόδις, καὶ γλίσχρον. ὁ μὲν ἐν τούτῳ γε ἡ ῥυτίνη συλλέγεται, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ξύλου. ὁ δὲ καρπὸς οὐκ ἀφίησι ῥυτίνης πλῆθος, ἀλλὰ προσέχει μὲν ταῖς χερσί. καὶ μὴ πλυθῇ μετὰ ταῦτα συλλογὴ, σωέχεται. πλυνόμενος δὲ, ὁ μὴ λευκὸς, καὶ ἄπεπος, † ὧν πλεῖον· ὁ δὲ μέλας ὑφίσταται. ἡ δὲ πύξος μεγέθει μὲν ὁ μεγάλη. τὸ δὲ φύλλον ὅμοιον ἔχει μυῤῥίνῳ. φύεται δ' ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις, καὶ πρακτέοις· καὶ γὰρ τὰ λύτωρα πιδιον, ὃ ἡ πλείστη γίνεται. ψυχρὸς δὲ ὁ ὄλυμπος ὁ μακεδονικός· καὶ γὰρ ἐν ταῦθα γίνονται, πλὴν ὁ μεγάλοι. μέγιστοι δὲ καὶ καλλιστοι ἐν λυρήνῃ. καὶ γὰρ δύμηκες, καὶ πάχος ἔχουσαι πολὺ πρὸς τὰς ἄλλας. διὸ καὶ τὸ μέλι ὀχ ἥδιστον ὄζον ζῷ πύξου. πλήθει δὲ πολύ. λεπτόγαγος δ' ὄζει, οἱ δὲ λεπτογόνατα καλοῦσιν. ἔχει δὲ τὸ μὲν φύλλον ὅμοιον μεσσίλῃ, τετανὸν, πλὴν μεῖζον ἐκείνης. καὶ πλατύτερον, καὶ προμηκέστερον· τὸν ὃ χαραγμὸν ὀκ ἔχον, ὥσπερ ἐκεῖνο. γίνεται δὲ τὸ διφύλλον ὅτε μέγα λίαν, ὅτε παχύ. τὸ δὲ ξύλον, ποικίλον, ἰσχυρὸν, ξανθόν. ἔχει δὲ φλοιὸν λεῖον, οἷον μεσσίλη· μονόῤῥιζον δ' εἰς βάθος, ὡς ὡοπολύ. καρπὸν ὃ ἔχει στρογγύλον, ἡλίκον ἡ κόκκυμος. πεπαινόμενος ὃ, ἐρυθρὸς γίνεται, καὶ ὠμελαίνεται· ἡ δὲ τρύγοσιν, καὶ τὸν χυλὸν, μεσσιλώδες. διὸ περ οἷον ἀγρία δόξειν ἂν εἶναι, μονοφθὲς ὃ, καὶ ὀκ ἔχον διαφοράς. ὁ δὲ πρῖνος φύλλον μὴ ἔχει δρυώδες, ἐλαττον ὃ, ἐπικαμπίζον. τὸν ὃ φλοιὸν, λειότερον δρυός. αὐτὸ δὲ τὸ διφύλλον μέγα, καθάπερ ἡ δρῦς, ἐὰν ἔχῃ τόπον καὶ ἔλαφος. ξύλον ὃ πυκνὸν, καὶ ἰσχυρὸν, βαθύῤῥιζον δ' ὡσαύτως, καὶ πολύῤῥιζον. καρπὸν ὃ ἔχει βαλανώδη· μικρὰ ὃ ἡ βάλανος. πόδι καταλαμβάνει ὃ ὁ νέος τὸν χῶρον· ὁ δὲ γ' πεπαίνει. διὸ καὶ διαφορεῖν τινὲς φασι. φέρει δὲ καὶ πρὸς τὴν βαλανον, κόκκον τινὰ φοινικοῦν. ἴσχει δὲ καὶ ἰξίαν, καὶ ὑφίασ. ὥστε γίνεται συμβαίνει, τὴν ἄρας ἅμα καρπὸς ἔχειν αὐτὸν· διὸ μὲν τὸς ἑαυτῆ, δύο δ' ἄλλος, τόν τε τῆ ἰξίας καὶ τὸν τῆ ὑφίασ. καὶ τὸν μὲν ἰξίαν φέρει ἐκ τῶν πρὸς βορρᾶν, τὸ δὲ ὑφίασ ἐκ τῶν πρὸς μεσημβρίαν. οἱ δὲ πόδι ἀρκαδίαν, διένδρον τι σμίλακα καλοῦσιν, ὃ ὄζειν ὁμοίον ζῷ πρίνῳ. τὰ δὲ φύλλα οὐκ ἀκανθώδη ἔχει, ἀλλ' ἀπαλώτερα, καὶ βαθύτερα, καὶ διαφορὰς ἔχοντα πλείους. ὁ δὲ ξύλον ὥσπερ ἐκεῖνο σφριόν, καὶ πυκνὸν, ἀλλὰ μαλακὸν γε ταῖς ὀργασίαις. ὃ δὲ καλοῦσιν οἱ ἀρκαδίαν φελλόδρυν, τοιαύτη ἔχει τὴν φύσιν· ὡς μὲν ἁπλῶς εἰπεῖν, αὐτὰ μέν πρῖνος καὶ δρυός ὄζει. καὶ γοιοίγε νομίζουσιν, εἶναι θῆλυ πρῖνος· διὸ καὶ ὅπου μὴ φύεται πρῖνος, τότω χρῶνται πρὸς τὰς ἀμάξας, καὶ τὰ ζυγὰ τὰ τοιαῦτα· καθάπερ οἱ πόδι λακεδαίμονα, καὶ ἠλείαν. καλοῦσι δ' οἱ γε ἀλωείας ἡ † ἀείαν τὸ διένδρον. ἔστι δὲ μαλακώτερον ἢ μανότερον τῆ πρίνος, ἀγείαν σκλη-

σκληρότερον δὲ καὶ πυκνότερον ἡ δρυός. καὶ τὸ χρῶμα φλοιοειδὲς τὸ ξύλε, λευκότερον μὲν τοῦ πρίνου, οἰνωπότερον δὲ ἡ δρυός. τὰ δὲ φύλλα παρόμοια μὲν ἀμφοῖν ἔχει δὲ μείζω μὲν ἢ ὡς πρῖνος, ἐλάττω δὲ ἢ ὡς δρῦς. καὶ τὸν καρπὸν τὸ μὲν πρίνε κατὰ μέγεθος ἐλάττω, ταῖς ἐλαχίσαις δὲ βαλανίοις ἴσον· ἡ γλυκύτερον μὲν τὸ πρίνε, πικρότερον δὲ ἡ δρυός. καλοῦσι δέ τινες τὸν μὲν τοῦ πρίνε καὶ τὸν τούτης καρπόν, ἄκυλον· τὸν δὲ ἡ δρυός, βάλανον. μήτραν δὲ ἔχει φανερώτερον ἢ ὁ πρῖνος. καὶ ἡ μὲν φελλόδρυς τοιαύτην τινὰ ἔχει φύσιν. ἡ δὲ κόμαρος, ἡ τὸ μεμαίκυλον φορβάδα τὸ ἐλαιόλιμον, ἔστι μὲν οὐκ ἄγαν μέγα· τὸν δὲ φλοιὸν ἔχει λεπτὸν μὲν, παρόμοιον δ' μυρίκῃ· τὸ δὲ φύλλον, μεταξὺ πρίνε καὶ ἀλφούς. ἀνθεῖ δὲ τοῦ πυανεψιῶνος. τὰ δὲ ἄνθη πέφυκεν ἀπὸ μιᾶς ἱρεμάστρας, ἐπ' ἄκρων βοτρυδόν· τῷ δὲ μορφῷ ἕκαστον ὅσιν ὅμοιον μύρτῳ πομήκει, καὶ τὸ μὲν μεγέθει δὲ τηλικοῦτον. ἄφυλλον δὲ, καὶ κοῖλον, ὥσπερ ὠὸν ἐγκεκολαμμένον· τὸ σῶμα δ' αὐξομένου. ὅταν δ' ἀπανθήσῃ, καὶ ἡ προσφυσις τετρύπται. τὸ δ' ἀπανθῆσαν λεπτὸν, ὥσπερ σφόνδυλος πρὸς ἄτρακτον, ἢ καρύῃ ὁ ὠρικός. ὁ δὲ καρπὸς γίνεται τῷ πεπαίνεται, ὥσθ' ἅμα συμβαίνειν τὸν τε ἔχειν, καὶ τὸν ἕτερον αὐθεῖν. πρόμοιον δὲ τὸ φύλλον καὶ ἡ αὐδροαχνη ἔχει τῷ κομάρῳ· μέγεθος δ' οὐκ ἄγαν μέγα. τὸν δὲ φλοιὸν λευκὸν ἔχει, καὶ πολυρρήγνυμενον. καρπὸν δ' ἔχει ὅμοιον τῇ κομάρῳ. ὅμοιον δ' ὅτι μάλιστα τὸ φύλλον καὶ τῆς κοκκυμηλέας, τὸ δὲ δένδρον μικρόν. ἴδιον δὲ ἔχει καὶ τὸ ἐκπαπποῦσθαι τὸν καρπόν· ὅπερ γ' οὐδ' ἐφ' ἑνὸς ἀκριβῶς μὲν ἄλλο δένδρου. ταῦτα μὲν οὖν κοινότερα πλείοσι χώραις καὶ τόποις, ἴδια δ' ἰδιώτερα· καθάπερ καὶ ὁ φελλός, ὃς γίνεται μὲν ἐν πυρρίᾳ. τὸ δὲ δένδρον ὅτι σκελεχῶδες μὲν, καὶ ὀλιγόκλαδον· βύμηκες δ' ὡπλεικῶς, καὶ δύαξες· ξύλον ἰσχυρόν· τὸν δὲ φλοιὸν παχὺν σφόδρα, καὶ καταῤῥηγνύμενον, ὥσπερ ὁ τῆς πίτυος, πλὴν κατὰ μέζω. τὸ δὲ φύλλον ὅμοιον ταῖς μελίαις, παχὺ, πομηκέστερον, οὐκ ἀένφυλλον, ἀλλὰ φυλλοβολοῦν. καρπὸν δὲ αἰεὶ φορᾷ βαλανηφόρον, ὅμοιον τῇ ἀγρίᾳ. πρόκαιρόν δὲ τὸν φλοιὸν, καὶ φασὶ δεῖν πάντα δέκαιρεῖν· εἰ δὲ μή, χεῖρον γίνεται τὸ δένδρον. ὀζωκαπληροῦται δὲ πάλιν χρόνον ἐν τρισίν ἔτεσιν.

17 Ἴλιον δὲ καὶ ἡ κολυτέα πρὸς λιπάραν, δένδρον μὲν σύμμετρον, τὸν δὲ καρπὸν φορᾷ ἐν λοβοῖς ἡλίκον φακόν, ὃς πιαίνᾳ τὰ πρόβατα θαυμασῶς. φύεται δὲ ἀκρωτηρίοις, καὶ ἐκ τῆς τῶν προβάτων κοπρου μᾶλλον. ὥρα δὲ τῆς φυτείας, ἅμα ἀρκτούρῳ δυομένῳ. δεῖ δὲ φυτεύειν προβρέχοντας, ὅταν ἤδη δαφύηται ἐν τῷ ὕδατι. φύλλον δ' ἔχει παρόμοιον τύλῃ. βλαστάνει δὲ τὸν πρῶτον μονοφυές, ὕδη ἔτη μάλιστα τρία, ἐν οἷς καὶ τὰς βακτηρίας τέμνουσι· δοκοῦσι γὰρ εἶναι καλαί. καὶ ἐάν τις κολούσῃ, ἀρθνήσκει· καὶ γὰρ ἀπαρᾶ βλασόν ὅσιν. εἶτα χιζοῦται, καὶ ἀκρδροῦται τὸ δ' τετάρτῳ ἔτει. ἡ δὲ πόδις τῷ ἴδιον, λῷ καλὸν σιμολυτέαν, ἕτερον εἶδος ὄζου· θαμνώδες δὲ, καὶ ὀζώδες, καὶ πολυμαίζαλον· παύριον δὲ, οὐ πολύ. ἔχει δὲ φύλλον λαφνοειδὲς, πλατυφύλλε δάφνης· πλὴν τρογυλότερον καὶ μεῖζον, ὡς δ' ὅμοιον φαίνεται τῷ ἐλαίας, πομηκέστερον δὲ, τὸ χρόαν ὠχροτέρα χλωρὸν, ὄπισθεν δὲ ὠχρολευκαῖνον, καὶ πολυίνιον, ἐκ τοῦ ὄπισθεν ταῖς λεπίσιν εἶσι καὶ ταῖς ῥίζαις, καὶ μεταξὺ τῶν πλευρῶν ἐκ μέσης κατατεινόσων. φλοιὸν δ' ὁ λίαν, ἀλλ' οἷον τὸ τῆς ἀμπέλε. τὸ δὲ ξύλον σκληρὸν, καὶ πυκνόν. ῥίζας δὲ ὠχροπλαίσας, καὶ λεπίας, καὶ μανὰς, ὅλας δ' ἐνίοτε, καὶ ξανθὰς σφόδρα. καρπὸν δ' ὅν ἔχειν φασὶν, ὃ δὲ ἄνθος. τῇ δὲ πορφυρώδει καθάπτει, καὶ τὰς ὀφθαλμὰς τὰς πρὸς τὰ φύλλα λείας σφόδρα, καὶ λιπαρὰς, καὶ λευκάς· τῷ χρώματι δὲ καθάπτει σφόδρα. ἀρκοπὲν ἦ, καὶ ὠκαυθὲν, πάφυκεν καὶ αὐαβλαστάνειν. ἴδια ἦ καὶ τάδε πρὸς τὴν ἴδιην ὄζιν· οἱ), ἥτε ἀλιξανδρεία καλουμένη δάφνη, καὶ συκῆ ἥς, καὶ ἄμπελος. ἡ μὴ δὲν δάφνης ἐν τούτῳ τὸ ἴδιον, ὅτι ὠχροφυλλόκαρπόν ὄζιν, ὥσπερ καὶ ἡ κυνόμυῤῥινη. ἀμφότεραι μὲν τὸν καρπὸν ἔχουσιν ἐν τῇ ῥάχεως τῷ φύλλῳ. ἡ ἦ συκῆ, θαμνώδες μὲν, καὶ οὐχ ὑψηλὸν, πάχος δ' ἔχ), ὥστε καὶ πυκνὸν εἶναι τῇ πρὸς μέσῳ). τὸ δὲ ξύλ) ἐπεσταμμένον, γλίσχρον, διάτωθεν μὲν λεῖον καὶ ἄνοζον, ἄνωθεν ἦ πρίσκομ). χρῶμα ἦ καὶ φύλλα καὶ φλοιὸν, πελίον. τὸ ἦ σχῆμα τῷ φύλλου, ὅμοι) τῷ τῆ Φιλύρας· καὶ μαλακὸν ἦ, καὶ πλατὺ, καὶ τὸ μέγεθος πλατύπλησιον, ὡς ἄνθος μεσοιλῶδες. καὶ αὐθεῖ ἅμα τῇ μεσοίλῃ. ὁ ἦ καρπὸς, ὃν καλοῦσι σῦκον, ὀρυθρὸς ἡλίκος ἐλαίας, πλὴν τρογυλώτερος· ἐδιόμενος ἦ, μεσοιλώδης. ῥίζας ἦ ἔχει παχείας, ὡς ἂν συκῆς ἡμόρτα, καὶ γλίσχρας. ἀζαπὲς δέ ὅτι τὸ δένδρ). καὶ καρδίαν ἔχει σεραὴν, ὃν γίγειρ ιώνιον. ἡ ἦ ἄμπελ᾽ φύεται μὲν πρὸς ἴδιης, πρὶ ἦ τὰς φαλάκρας

κρας

κρας καλαμώδας. ἔσι δὲ θαμνώδες, ῥαδδίοις μικροῖς. τέινονται δὲ οἱ κλῶνδι ὡς πυγωνιαῖοι, πρὸς οἷς ῥαγδι ἐσὶν ἐκ πλαγίε μέλαιναι. τὸ μὲν εθ, ἡλίκος λύαμθ, γλυκεῖαι. ἔχσι δ' ὠτὸς γιγαρτώδες τι, μαλακόν· φύλλον σρογγύλον, ἀχιδὲς, μικρόν· ἔχει δὲ καὶ τ' ἄλλα ἀγελὸν ὄρη φύσεις τινας ἰδίας, τὰ μὲν λγύδρων, τὰ δὲ θάμνων, τὰ δ' ἄλλων ὑλημάτων. ἀλλὰ γ' πρὸ μὲν τ' ἰλιότητος εἴρηται πολλάκις, ὅλι γίνετ' καθ' ἑκάσες τόπος. ἡ δὲ γ' αὐξῆς τοῖς ὁμογενέσιν ἡ διαφορὰ, καθαπερ ἡ τῶν λγύδρων καὶ τῶν θάμνων, ὁμοίως ἔσκε τῶν ἄλλων (ὥσπερ εἴρηται) τῶν πλείσων, ὥσπερ κὴ ῥαμνε, καὶ παλιέρε, κὴ ἴσε, κὴ ῥδε, κὴ λιτῆδ, κὴ βάτε, κὴ ἑτέρων πολλῶν. ῥάμνος τε γ' ἡ μὲν ὄδι μέλαινα, ἡ δὲ λδυκή· κὴ ὁ καρπὸς διαφορᾶ· ἀκανθηφορεῖ ἢ ἄμφω. τὸ τε ἴσε καὶ μὲν λδυκὺ, τὸ ἢ μέλαν. κὴ καὶ ἄνθ' ἑκατέρε κὴ ὁ καρπὸς τῇ λόγον. ὁ μὲν λδυκὺς, ὁ δὲ μέλας· γίνῳ δὲ κὴ ὥσπερ αὐτὰ μέσον ὃν τὸ ἄνθ', ὥσπερφυείζ· κὴ ὅτε οἰνωπὸν, ὅτε ἐκλδυκύ ὄδιν, ὥσπερ ἴνων. ἔχῃ δὲ κὴ τὰ φύλλα λεπτότερα κὴ λειότερα, καὶ τὰς ῥάβδες, τὸ λδυκύ. ὅ, τε παλιέρ' ἔχει διαφορᾶς. ἅπαντα δὲ ταῦτα καρποφόρα. καὶ ὅγε παλίερος γ' λοβῷ ἴνι τὸν καρπὸν ἔχει, καθάπερ τὸ φύλλον, γ' ᾧ τρία ἢ τέτταρα γίνετ' χρῶνται δὲ αὐτῷ πρὸς τὰς βῆχας οἱ ἰατροί, νόσοντες. ἔχει γὰρ ἴνα γλιχρότητα, κὴ λίπος, ὥσπερ τὸ τ' λίνε σπέρμα. φύετ' δὲ καὶ ὧν τοῖς ἐφύδροις, κὴ γ' τοῖς ξηροῖς, ὥσπερ ὁ βαλτὸς· ἀχ ἥκισα δὲ ὅτι τὸ διγύδρον πάρυδρον· φυλλοβόλον δὲ, καὶ ὀχ ὥσπερ ἡ ῥαμνος ἀείφυλλον. Ἔτι δὲ κὴ τῷ βαλτε πλέω γένη, μεγίσην ἔχοντες διαφορὰν. ὅτι ὁ μὲν ὀρθοφυὴς, κὴ ὕψος ἔχων· ὁ δ' ὧν τ' γῆς, κὴ σύθυς κάτω νδύων· κὴ ὅταν σωάπτηται τῇ γῇ, ῥιζόμενος πάλιν, ὃν διὴ καλδσί τινδ χαμαιβάτον. τὸ δὲ ἰυνόσβαρυ, τὸν καρπὸν ὑπερυθρον ἔχῃ, καὶ πρὸς πλήσιον τῷ ῥόας. ἔσι δ' ἐνδρε κὴ θάμνε μεταξὺ καὶ πρόμοιον τοῖς ῥόοις, τὸ δὲ φύλλον ἀγνώδες. ῥ δὲ ῥδ τὸ μὴ ἄῤῥον, τὸ ἢ θῆλυ καλδσι, τῷ τὸ μὲν ἄκαρπον εἶν, τὸ δὲ καρπιμον. οὐκ ἔχει δὲ οὐδὲ τὰς ῥαβδίας ὑψηλὰς, οὐδὲ παχείας· φύλλον δὲ ὅμοιον πτελέα, πλὼ μικρὸν, καὶ προμηκέσερον, κὴ ἐπίλασυ. τῶν δὲ ἰλωνίων τῶν νέων διζ ἴσε τὰ φύλλα εἰς δύο· καπάδηλα δὲ ἐκ τῶν πλαγίων, ὥσε σοιχεῖν. βάπτσι δὲ τότῳ κὴ οἱ σκυθρωπεύειν τὰ λδυκὰ διῤῥήματα. ἀνθ' λδυκὸν, βοτρυώδες. τῷ χρώματι δὲ τὸ ὁλοχρὲς, ὅσυγας ἔχον, ὥσπερ κὴ ὁ βότρυς. ἀπανθήσαντος δὲ, ὁ καρπὸς ἅμα τῇ σαφυλῇ ἐρυθραίνετ', κὴ γίνονται οἷον φακοὶ λεπτοὶ συγκείμενοι. βοτρυδὸν δὲ τὸ σχῆμα κὴ τότων. ἔχῃ δὲ τὸ φάρμακον ὧδες ὄσον, ὃ καλεῖται ῥδς, γ' αὐτῷ ὀσῶδες, ὃ καὶ ῥ δὲ διπλασίονα ἔχει πολλάκις ῥίζαν δ' ὠπόλαθ', κὴ μονοφυὴς, ὥσε αὐασκαλεύεσθαι ῥᾳδίως ὁλόῤῥιζα. τὸ δὲ ξύλον γ' τορνεύεσθαι ἄφθαρτον δὲ καὶ πόμενον. γ' πᾶσι δὲ γίνεται τοῖς τόποις, δύθλιει δὲ μάλισα γ' ταῖς ἀργιλώδεσι. πολυειδὴς δὲ ὁ λιτῆός. καὶ γὰρ † ἐπίγειος, ὁ δὲ εἰς ὕψ' αἰρόμενος. καὶ τῶν γ' ὕψ' ὁ μὲν πλέω γένη. τρία δ' οὖν φαίνεται τὰ μέγισα· ὅ, τε λδυκὸς, καὶ ὁ μέλας, καὶ τρίτον ἡ ἕλιξ. εἶδ' δὲ ἑκάσου τούτων, πλέω· λδυκὸς γὰρ, ὁ μὲν δ' καρπῷ μόνῳ, ὁ δὲ καὶ τοῖς φύλλοις ὄδί. πάλιν δὲ τῶν λδυκοκάρπων μόνων, ὁ μὲν ἀδρὸν καὶ πυκνὸν καὶ σωεσκιάζον καρπὸν ἔχει, καθάπερ εἰς σφαῖραν, ὃν διὴ καλδσί τινδ κορυμβίαν, οἱ δὲ ἀθλίωκσιν ἀχαρνιὸν ἀρ' λδυόμενον· ὁ δὲ ἑλαφρὸ διακεχυμένος, ὥσπερ καὶ ὁ μέλας· ἔχει δὲ καὶ ὁ μέλας διαφορὰς, ἀλλ' ὀχ ὁμοίως φανερῶς. ἡ δὲ διὴ ἕλιξ γ' μεγίσας διαφορᾶς· καὶ γὰρ τοῖς φύλλοις πλεῖσον διαφέρει, τῇ τε μικρότητι, καὶ τῷ † γωνοειδεῖ, καὶ σύθυμότερα εἶν· τὰ δὲ τῶ λιτῆδ, πολυφορέσερα καὶ ἁπλᾶ· καὶ τῷ μήκει τῶν διημάτων, καὶ ἔτι τῷ ἄκαρπος εἶν. διατείνονται γάρ τινδ, τῷ μὴ ἀκριβοῦδαι τῇ φύσει τῶν ἕλικα, ἀλλὰ τῇ ἐκ τῶ λιτ τοῦ πλειουμένη. εἰ δὲ πᾶς ἀκριβοῦνται, καθάπερ τινές φασιν, ἡλικίας ἂν εἶν καὶ διαθέσεως, οὐκ ἔδλους ἡ διαφορὰ· καθαπερ καὶ ἐπίου πρὸς τῶν ἀχραδίαν. πλὼ τό γε φύλλον καὶ ταύτης πολὺ διαφορὰν πρὸς τὸν λιτῆόν· σωάνιον δὲ ὄσον, καὶ γ' ὀλίγοις ὄδιν, ὥσε παλαιούμενον μεταβάλλειν, ὥσπερ ὠδὶ ἐπὶ λδύκης καὶ τῶ λιρότωνθ'. ἔδη δ' ὄδι πλέω ἐπὶ ἕλικθ', ὡς μὲν τὰ πεφανέσατα καὶ μέγισα λαβεῖν τρία· ἥτε χλοβρὰ καὶ ποώδης, ἥπερ καὶ πλείσε· καὶ ἑτέρα ἡ λδυκὴ, καὶ τρίτη ἡ ποικίλη, ἣν διὴ καλοῦσί τινδ θρακίαν. ἑκάσε δὲ τούτων διοκεῖ διαφορᾶν. κὴ γὰρ ἐπὶ χλοωδέσερος ἡ μὲν λεπτοτέρα, κὴ μακροφυλλοτέρα, κὴ ἐπὶ πυκνοφυλλοτέρα· ἡ δ' ἧπερ πάντα τοῦτ' ἔχσα. κὴ ἐπὶ ποικίλης, ἡ μὲν μείζον, ἡ δ' ἔλαπερ τὸ φύλλον, κὴ τῇ ποικιλίαν διαφέρσα. ὡσαύτως δὲ κὴ τῷ μεγέθει κὴ τῇ χροιᾷ διά-

† ὀξάλιγκε γονιαν ἐχειν τινὸ τὴ signifies θεώρημας· ut ἴσον κλάδοις· quod ἄνευ μετοχικῆς ἀναγκαίως τίθησι· quod omnia Graca.

εὐαυξεστάτη διαφέρουσιν. † εὐαξεστάτη δὲ ἡ ποώδης, καὶ ὑπὸ πλεῖστον προϊοῦσα. φανεραὶ δ' εἶναί φασι τῆς ἀκριτομένης, οὐ μόνον τοῖς φύλλοις, ὅτι μείζω καὶ πλατύτερα ἔχει, ἀλλὰ καὶ τοῖς βλαστοῖς· εὐθὺς γὰρ ὀρθοὺς ἔχει, καὶ οὐχ ὥσπερ κατακεκαυμένη καὶ διὰ τῆς λεπτότητα καὶ διὰ τὸ μῆκος.

σπερμαχεῖν τῇ δὲ κιττώδους, καὶ βραχύτεροι καὶ παχύτεροι. ὁ καὶ κιττὸς, ὅταν ἄρχητ' † σπερμοῦχει, μετέωρόν ἐστι καὶ ὀρθὸν τὸν βλαστόν. πολύρριζος μὲν οὖν ἅπας κιττὸς, καὶ πυκνόρριζος, συνεστραμμένος· ταῖς ῥίζαις δὲ ξυλώδεσι, καὶ παχείαις, καὶ οὐκ ἄγαν βαθυρρίζοις· καὶ μάλιστα δ' ὁ μέλας, καὶ τοῦ λευκοῦ ὁ τραχύτατος καὶ ἀγριώτατος. διὸ καὶ χαλεπὸς πραφύεσθαι πᾶσι τοῖς διένδροις. ἀπόλλυσι γὰρ πάντα, καὶ ἀφαυαίνει, πραιρούμενον τὴν τροφήν. λαμβάνει δὲ μάλιστα πάχος οὗτος, καὶ ἀκρδενδροῦτ', καὶ γίνεται αὐτὸ καθ' αὑτὸ κιττοῦ διένδρον. ὡς δ' ὑπὸ

Forte ἐπαλλόκαυλον, aut potius ἐπαυλόκαυλον τὸ πλεῖον ἀεὶ πρὸς ἑτέρῳ φιλεῖ, καὶ ζητεῖ· καὶ ὥσπερ † ἐπαυλόκαλόν ἐστιν. ἔχει δ' εὐθὺς καὶ τῆς φύσεώς τι τοιοῦτον. καὶ γὰρ τῶν βλαστῶν ἀφίησιν ἀεὶ ῥίζας ἀνὰ μέσον τῶν φύλλων, αἷς ὥσπερ ἐνδύεται τοῖς διένδροις καὶ τοῖς τειχίοις, οἷον ἐξεπίτηδες πεποιημέναις ὑπὸ τῆς φύσεως. διὸ καὶ ἐξαιρούμενος τὴν ὑγρότητα, καὶ ἕλκων ἀφαυαίνει· καὶ ἐὰν ὑποκοπῇ κατωθεν, δύναται διαμένειν καὶ ζῆν. ἔχει δὲ καὶ ἑτέραν διαφορὰν κατὰ τὸν καρπὸν οὐ μικράν. ὁ μὲν γὰρ ἐπίγλυκύς ἐστιν, ὁ δὲ σφόδρα πικρὸς, καὶ τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ μέλανος· σημεῖον δ' ὅτι τὸν μὲν ἐσθίουσιν οἱ ὄρνιθες, τὸν δ' οὔ. τὰ μὲν οὖν περὶ τὸν κιττὸν, οὕτως ἔχει. ἡ δὲ σμίλαξ, ἔστι μὲν ἐπαυλόκαρπον· ὁ δὲ καρπὸς ἀκανθώθης, καὶ ὥσπερ ὀρθόκανθον. τὸ δὲ φύλλον, κιττῶδες, μικρὸν ἀγώνιον, κατὰ τὴν μίσχου πρόσφυσιν νοτηρόν. ἴδιον δ' ὅτι τήν τε διὰ μέσου ταύτην ὥσπερ ῥάχιν λεπτὴν ἔχει, καὶ τὰς σημνίους διαλήψεις οὐκ ἀκρ' ταύτης ὥσπερ τὰ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ περὶ αὐτῆς περιφερεῖς, ἡγμένας ἀκρ' τῆς προσφύσεως τοῦ μίσχου τῷ φύλλῳ· πρὰ δὲ τὸν καυλὸν τὸν ἄτονον, τὰ πρὰ τὰς διαλείψεις τὰς φυλλικὰς, ἐκ τῶν αὐτῶν μίσχων τοῖς φύλλοις πραπέφυκεν ἴουλος λεπτὸς, καὶ ἑλικτός. ἄνθος δὲ λευκὸν, καὶ εὐῶδες, ἠρινόν. τὸν δὲ καρπὸν ἔχει προσεμφερῆ τῷ στρύχνῳ, καὶ τῷ μηλώθρῳ, καὶ μάλιστα τῇ καλουμένῃ σταφυλῇ ἀγρίᾳ. κατακρέμαστοι δ' οἱ βότρυες, κιττοῦ τρόπον. πρεγγύζει δὲ ὡς πρὸς τῆς σταφυλήν· ἀκρ' γὰρ ἑνὸς σημείου οἱ μίσχοι † ὀραγικοί. ὁ δὲ καρπὸς ἐρυθρὸς, ἔχων πυρῆνας τὸ μὲν ἐπίπαν δύο, ἐν τοῖς μείζοσι δὲ τρεῖς, ἐν δὲ τοῖς μικροῖς ἕνα. σκληρὸς δ' ὁ πυρὴν εὖ μάλα, καὶ τοῦ χρώματι μέλας ἔξωθεν. ἰδίαν δὲ τῶν βοτρύων, ὅτι ἐκ πλαγίων τε τῶν καυλῶν πραθειγγίζουσι. καὶ κατ' ἄκρον ὁ μέγιστος βότρυς τὸν καυλὸν, ὥσπερ ὑπὸ τῆς ῥάμνου καὶ τῆς βάτου. οὗτος δὲ δῆλον, ὡς καὶ ἀκρόκαρπον, καὶ πλαγιαπαλαιόκαρπον. τὸ δ' εὐώνυμον προσαγορευόμενον διένδρον, φύεται μὲν ἄλλοθί τε, καὶ τῆς λέσβου ἐν τῷ ὄρει τοῦ ὀρκυνίου, ὀρδύνῳ καλουμένῳ. ἔστι δὲ ἡλίκον ῥόα, καὶ

ἡ τὸ φύλλον ἔχει ῥοῶδες, μεῖζον δὲ † ἡ χαμαιδάφνη, καὶ μαλακὸν ὥσπερ ἡ ῥόα. ἡ δὲ βλάστησις ἄρχεται μὲν αὐτῆς περὶ τὸν ποσειδεῶνα· ἀνθεῖ δὲ τοῦ ἦρος. τὸ δ' ἄνθος ὅμοιον τῆς χρόαν τοῦ λευκῷ ἴῳ. ὄζει δὲ δεινὸν, ὥσπερ φόνου. ὁ δὲ καρπὸς ἐμφερὴς τὴν μορφὴν μετὰ τοῦ κελύφους, τῷ τῆς σησάμου λοβῷ· ἔνδοθεν δὲ στερεὸν, πλὴν διηρημένον κατὰ τῆς τετρασοιχίαν. οὗτος ἐσθιόμενον ἀκρ' τῶν προβάτων, ἀκρκτενύει· καὶ τὸ φύλλον, καὶ ὁ καρπός. καὶ μάλιστα τὰς αἶγας, ἐὰν μὴ καθάρσεως τύχῃ. καθαιρεῖται δὲ ἀνόχῳ. περὶ μὲν οὖν διένδρων καὶ θάμνων εἴρηται· ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς περὶ τῶν λειπομένων λεκτέον.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ἹΣΤΟΡΊΑΣ ΤΟ Δ'.

Αἱ μὲν οὖν διαφοραὶ τῶν ὁμογενῶν τεθεώρηνται πρότερον. ἅπαντα δ' ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις καλλίω γίνεται, καὶ μᾶλλον εὐσθενεῖ. καὶ πρὸς τοῖς ἀγρίοις εἰσὶν ἑκάστοις οἰκεῖοι, καθάπερ τοῖς ἡμέροις. τὰ μὲν γὰρ φιλεῖ τοὺς ἐφύδρους καὶ ἑλώδεις, οἷον αἴγειρος, λεύκη, ἰτέα, καὶ ὅλως τὰ πρὰ τοὺς ποταμοὺς φυόμενα· τὰ δὲ τοὺς εὐσκεπεῖς, καὶ εὐηλίους· τὰ δὲ μᾶλλον τοὺς παλισκίους. πεύκη μὲν γὰρ ἐν τοῖς προσηλίοις καλλίστη καὶ μεγίστη φύεται· ἐν δὲ τοῖς παλισκίοις ὅλως οὐ φύεται. ἐλάτη δὲ ἀνάπαλιν, ἐν τοῖς παλισκίοις καλλίστη, τοῖς δ' εὐηλίοις οὐχ ὁμοίως. ἐν ἀρκαδίᾳ

γοῦν

γοῦν περὶ τὴν κρανὴν καλουμένην, τόπος ἐστί τις κοῖλος καὶ ἄπνους, εἰς ὃν οὐδέποθ' ὅλως ἥλιον ἐμβαλλειν φασίν· ἐν τούτῳ δὲ πολὺ διαφέρουσιν αἱ ἐλαῖαι καὶ τῷ μήκει, καὶ τῷ πάχει. οὐ μὴν ὁμοίως γε πυκναὶ, οὐδ' ὡραῖαι· ἀλλ' ἥκιστα καθαπερ αἱ πεῦκαι, αἱ ἐν τοῖς παλισκίοις. διὸ καὶ πρὸς τὰ πολυτελῆ τῶν ἔργων, οἷον θυρώματα, καὶ εἴ τι ἄλλο σπουδαῖον, οὐ χρῶνται τούτοις· ἀλλὰ πρὸς τὰς ναυπηγίας μᾶλλον, καὶ τὰς οἰκοδομίας. καὶ γὰρ δοκεῖ καλλίσται καὶ τανεῖαι καὶ ἀκέραιαι αἱ ἐκ τούτων, ἔτι δὲ ἰσοὶ τῷ μήκει διαφέροντες· ἀλλ' οὐχ ὁμοίως ἰσχυροὶ, τοῖς ἐκ τῶν προσηλίων· ἀλλὰ τῇ βραχύτητι πυκνότεροί τε ἐκείνων, καὶ ἰσχυρότεροι γίνονται. χαίρει δὲ σφόδρα καὶ ἡ † μίλητος τοῖς παλισκίοις, καὶ ἡ πάδος, καὶ θραύπαλος. περὶ δὲ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων, καὶ τοὺς ψυχροὺς τόπους, † θεία μὲν φύεται εἰς ὕψος. ἐλάτη δὲ καὶ ἀρκεύθος φύεται μὲν, οὐκ εἰς ὕψος δέ· καθάπερ καὶ περὶ τὴν ἄκραν κυλήνην. φύεται δὲ καὶ ἡ κήλαστρος ὠδὶ τῶν ἄκρων, καὶ χειμεριωτάτων. ταῦτα μὲν οὖν ἄν τις θείη φιλόψυχρα. τὰ δ' ἄλλα πάντα, ὡς εἰπεῖν, μᾶλλον χαίρει τῇ προσηλίοις. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οὗτο συμβαίνει κατὰ τὴν χώραν οἰκεῖαν ἑκάστῳ τῶν δένδρων. ἐν κρήτῃ γοῦν φασιν ἐν τοῖς ἰδείοις ὄρεσι, καὶ ἐν τοῖς λευκοῖς καλουμένοις, ὠδὶ τῶν ἄκρων, ὅπερ οὐδέποτε ἀπολείπει χιὼν, κυπάριττον εἶναι· πλείστη γὰρ αὕτη τῇ ὕλης, καὶ ὅλως ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν. ἔστι δὲ, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴρηται, καὶ τῶν ἀγρίων καὶ τῶν ἡμέρων τὰ μὲν ὀρεινὰ, τὰ δὲ πεδινὰ μᾶλλον. ἀναλογία δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὄρεσι, τὰ μὲν ἐν τοῖς ὑποκάτω, τὰ δὲ περὶ τὰς κορυφὰς, ὥστε καὶ καλλίω γίνεται καὶ εὐσθενῆ. πανταχοῦ δὲ καὶ πάσης τῇ ὕλης πρὸς βορρᾶν τὰ ξύλα πυκνότερα καὶ καλλίω φέρει, καὶ ἁπλῶς καλλίω. καὶ ὅλως δὲ πλείω ἐν τοῖς προσβορείοις φύετε, αὐξάνετε δὲ καὶ ἀπιδίδωσι τὰ πυκνὰ μὴ ὄντα μᾶλλον εἰς μῆκος· διὸ καὶ ἄοζα, καὶ εὐθέα, καὶ ὀρθοφυῆ γίνεται· καὶ κωπεῶνες ἐκ τούτων κάλλιστοι. μᾶλλον δὲ εἰς βάθος καὶ πάχος· διὸ καὶ σκολιώτερα καὶ ὀζωδέστερα, καὶ τὸ ὅλον στερεώτερα καὶ πυκνότερα φύεται. σχεδὸν δὲ τὰς αὐτὰς ἔχει διαφορὰς τούτοις καὶ ἐν τοῖς παλισκίοις, καὶ ἐν τοῖς εὐηλίοις, καὶ ἐν τοῖς εὐπνόοις. ὀζωδέστερα γὰρ, καὶ βραχύτερα, καὶ ἧττον εὐθέα τὰ ἐν τοῖς εὐηλίοις ἢ τοῖς προσηνέμοις. ὅτι δὲ ἕκαστον ζητεῖ καὶ χώραν οἰκεῖαν, καὶ κράσιν ἀέρος, φανερὸν, τῷ τὰ μὲν φέρειν ἐνίους τόπους, τὰ δὲ μὴ φέρειν, μήτε αὐτὰ γινόμενα, μήτε φυτευόμενα ῥᾳδίως· ἐὰν δὲ καὶ ἀντιλαβηται, μὴ καρποφορεῖν, ὥσπερ ἀπὸ τοῦ φοίνικος ἐλέχθη, καὶ τῇ αἰγυπτίας συκαμίνου, καὶ ἄλλως. εἰσὶ γὰρ πλείω, καὶ ἐν πλείοσι χώραις, τὰ μὲν ὅλως φυτευόμενα, ἀναυξῆ δὲ καὶ ἄκαρπα, καὶ τὸ ὅλον φαῦλα· περὶ ὧν ἴσως λεκτέον, ἐφ' ὅσον ἔχομεν ἱστορίας. Ἐν αἰγύπτῳ 2 γάρ ἐστιν ἐνία δένδρα πλείω, ἥ τε συκαμινος, καὶ ἡ περσέα καλουμένη, καὶ ἡ βάλανος, καὶ ἡ ἄκανθος, καὶ ἕτερ' ἄττα. ἔστι δὲ ἡ μὲν συκαμινος παραπλησία πως τῇ ἐνταῦθα συκαμίνῳ· καὶ γὰρ τὸ φύλλον ἔχει, καὶ τὸ μέγεθος, καὶ τὴν ὅλην πρόσοψιν. τὸν δὲ καρπὸν ἰδίως φέρει παρὰ τὰ ἄλλα, καθάπερ ἐλέχθη καὶ ἐν τοῖς ἐξ ἀρχῆς· οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν βλαστῶν, οὐδ' ἀπὸ τῶν ἀκρεμόνων, ἀλλ' ἐκ τοῦ στελέχους, μέγεθος μὲν ἡλίκον σῦκον, καὶ τῇ ὄψει δὲ παραπλήσιον, τῷ χυλῷ δὲ καὶ τῇ γλυκύτητι τοῖς ὀλύνθοις, πλὴν γλυκύτερον πολύ, καὶ κεχραμίδας ὅλως οὐκ ἔχοντα, πλήθει δὲ πολύν. καὶ πέττειν οὐ δύναται, ἂν μὴ ἀπικνισθῇ. ἀλλ' ἔχοντες ὄνυχας σιδηρᾶς, ἀπικνίζουσιν. ἃ δ' ἂν ἀπικνισθῇ, τεταρταῖα πέττεται. τούτων δ' ἀφαιρεθέντων, πάλιν ἄλλα φύεται, καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου μηδὲν παραλλάσσοντα. καὶ τοῦθ' οἱ μὲν τρὶς, οἱ δὲ πλεονάκις φασὶ γίνεσθαι. πολύοπον δὲ τὸ δένδρον σφόδρα ἐστὶ, καὶ τὸ ξύλον αὐτῇ εἰς πολλὰ χρήσιμον. ἴδιον δὲ ἔχειν δοκεῖ παρὰ τὰ ἄλλα, μηδὲν γὰρ ἐστιν εὐθὺς χλωρόν. αὐαίνεται δὲ εἰς βυθόν. εἰς βόθυνον δὲ ἐμβάλλουσι, καὶ εἰς τὰς λίμνας εὐθύς, καὶ ταριχεύουσι· βρεχόμενον δ' ἐν τῷ βυθῷ, ξηραίνεται. καὶ ὅταν τελέως ξηρὸν γένηται, τότε ἀναφέρεται καὶ ἐπινεῖ. καὶ δοκεῖ καλῶς τότε τεταριχεῦσθαι· γίνεται γὰρ κοῦφον, καὶ μανόν. ἡ μὲν οὖν συκαμινος ἔχει ταύτας τὰς ἰδιότητας. ἔοικε δὲ παραπλησία τις ἡ φύσις εἶναι καὶ τῇ ἐν κρήτῃ καλουμένης κυπρίας συκῆς. καὶ γὰρ ἐκείνη φέρει τὸν καρπὸν ἐκ τοῦ στελέχους, καὶ ἐκ τῶν παχυτάτων ἀκρεμόνων· πλὴν ὅτι βλαστόν τινα ἀφίησι μικρὸν, ἄφυλλον, ὥσπερ ῥιζίον. πρόσω δὲ ὁ καρπός. τὸ δὲ στέλεχος μέγα, καὶ πρόμοιον τῇ λεύκῃ, φύλλον δὲ τῇ πτελέᾳ. πεπαίνει δὲ τέτταρας καρπὸς, ὅσα ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ αἱ βλαστήσεις. οὐδ' ἐνὶ δὴ πεπαίνει, μὴ ἀπιτμηθέντος τοῦ ἐρινοῦ, καὶ ἐκρυέντος τοῦ ὀποῦ. ἡ δὲ γλυκύτης, προσεμφερὴς τῷ σύκῳ, καὶ ἔσωθεν τοῖς ἐρινοῖς.

μίλιτος

† θυία

μέγεθος ἡλίκον λοκκύμηλον. ταύτης δὲ πρὸς πλησία καὶ ἣν οἱ ἴωνες λεπωνίαν καλοῦσιν. ἐκ
σελέχους γὰρ καὶ αὐτὴ φέρει τὸν πλεῖσον καρπόν· ἀπὸ δὲ τῶν ἀκρεμόνων, ὥσπερ εἴπομεν,
ὀλίγον. ὁ δὲ καρπὸς ἔλλοβος, ὃν καλοῦσί τινες ἀγγύπιον σῦκον, διημαρτηκότες· ὀγίνεται
γὰρ ὅλως πρὸς ἀγγύπιον, ἀλλὰ πρὸς συρίαν, ἣ γὰ ἰωνία δέ, πρὸς λιβύην καὶ ῥόδον. ἀεὶφυλλον
δὲ, καὶ ἄνθος λευκὸν ἔχον, καὶ ἔτι βαρύτατον. μικρὸν δὲ σφόδρα, καὶ ὅλως ἐκ τῶν λεί
των πρὸς ἐλασσηλικόν. ἄνωθεν δὲ ὑποξηραινόμενον. ἔχει δὲ ἅμα καὶ τὸν γόνον καὶ τὸν νέον καρ-
πόν. ἀφαιρεμένου γὰρ θατέρου μετὰ λιμὸν, καὶ ὁ ἕτερος σύθυς φανερὸς λυόμενος· λύει γὰρ
ὥσπερ βότρυς ὁμοχήμων, εἶτ' αὐξηθεὶς αὖθις πρὸς ἀρκτοῦρον καὶ ἰσημερίαν· ἀκμὴ τότε λή
γουσιν εἶναι τὸν χρόνον μέχρι λυνός. ἡ μὲν οὖν ὁμοιότης, ὅτι σελεχόκαρπα καὶ ταῦτα· διαφορὰ
δ' αἱ εἰρημέναι πρὸς τὴν συκάμινον. γὰ ἀγγύπιον δ' ὄζει ἕτερον, ὥσπερ σέλινον θλιβόμενον, τῇ 10
μὲν πυκνότητι μέγα καὶ λαλόν, πρὸς πλησίον δὲ μάλιστα τῇ ἀπίῳ καὶ φύλλοις, καὶ
ἀκρέμοσι, καὶ ὅλῳ χήματι· πλὴν τὸ μὲν ἀείφυλλον, τὸ δὲ φυλλοβόλον. καρπὸν δὲ φορεῖ
πολύν. καὶ ὥραν ὥρᾳ πεπαίνει. πρώιμα καταλαμβάνει γὰρ ὁ νέος ἀεὶ τὸν γόνον. ὑπέχει δὲ ὑπὸ
τὰς ἐτησίας. τὸ δὲ ἄλλον ὠμότροπον ἀφαιρεῖσι, καὶ πιθέασι. ἔστι δὲ μέγεθος ἡλίκον ἄπιος, τῷ
χήματι δὲ πρόμακρος, ἀμυγδαλώδης· χρῶμα δὲ αὐτοῦ ποῶδες. ἔχει δὲ χυλὸν λαμπρὸν,
ὥσπερ τὸ κοκκύμηλον, πλὴν ἐλαττον πολὺ, καὶ μαλακώτερον· πλὴν δὲ σάρκα γλυκεῖαν σφό-
δρα, καὶ ἡδεῖαν, καὶ ὑπέρπονον. ὀδὲν γὰρ ὠχλεῖ, πολὺ προσφερέστερον. ὄνειζον δὲ τὸ
βλῶδρον καὶ μῆκει, καὶ πάχει, καὶ πλήθει πολύ. ἔχει δὲ καὶ ξύλον ἰσχυρὸν, καὶ λαλόν· τῇ ὄψει
μέλαν, ὥσπερ ὁ λωτός· διὸ καὶ τὰ ἀγάλματα, καὶ τὰ λιτνίδια, καὶ τραπέζια, καὶ τἄλ
λα τὰ ἰδιώτικα ποιοῦσιν. ἡ δὲ βάλανος ἔχει μὲν πλὴν πρὸς τὴν καρπὸν φύλλον 20
βλ' αὐτῇ πρὸς πλησίον τῷ βλ μυρρίνης, πλὴν προμηκεστέρου. ἔστι δὲ τὸ βλῶδρον ἀπαθὲς μὲν,
καὶ εὐμέγεθες· ὀκ ἀφυὲς δὲ, ἀλλὰ πρεσβαμμένον. τὸ καρπὸ δὲ τοῖς μελύφεσι χρῶνται οἱ
μυρεψοὶ, κόπτοντες· εὔωδες γὰρ ἔχει· τὸν δὲ καρπὸν αὐτοῦ ἀχεῖον. ἔστι δὲ καὶ βλ μεγέθει καὶ
τῇ ὄψει πρὸς πλησίον τῷ τ καππάρεως· ξύλον δὲ ἰσχυρὸν, καὶ εἰς ἄλλα τε χρήσιμον, καὶ εἰς τὰς
ναυπηγίας. τὸ δὲ καλάμινον λακιόφορον, ἔσιμον βλ φοίνικι. τῇ δὲ ὁμοιότητα καὶ τὸ
σέλεχος ἔχει, καὶ τὰ φύλλα. διαφέρει δὲ, ὅτι ὁ μὲν φοῖνιξ μονοφυὴς καὶ ἁπλῆ ὄζει, ἐκεῖνος δὲ πολ-
λαχοῦ ἐκβλίζεται καὶ γίνεται ἄκρον· εἶτα πάλιν ἑκάτερον τούτων ὁμοίως. ἔτι δὲ τὰς ῥαβ-
δίδας βραχείας ἔχει, καὶ ὀ πολλάς. χρῶνται δὲ βλ φλοιῷ καθάπερ τῷ φοίνικι, πρὸς τὰ πλέ
γματα. καρπὸν δὲ ἴδιον ἔχει πολὺ διαφέροντα καὶ μεγέθει, καὶ χήματι, καὶ λυλῷ. μέγε- 30
θος μὲν γὰρ ἔχει σχεδὸν χειροπληθές· προγύλον δὲ, καὶ ὁ πυρήν, χρῶμα δὲ ἐπίξανθον· χυ-
λὸν δὲ γλυκὺν, καὶ ὀύσμον· ὀκ ἀθρόον δὲ ὥσπερ ὁ φοῖνιξ, ἀλλὰ διεχωρισμένον καθ' ἕνα.
κυρηνᾶα δὲ μέγαν, καὶ σφόδρα σκληρὸν, διὸ τὸς τὸς μικροὺς κρεμνοῦσι, τὸς εἰς τοὺς στρωμα-
τεῖς τοὺς διαπεκίλους. διαφέρει δὲ πολὺ τὸ ξύλον τοῦ φοίνικος· τὸ μὲν γὰρ μανὸν, καὶ ἰνώ-
δες, καὶ χλωρόν· τὸ δὲ πυκνὸν, καὶ βαρὺ, καὶ σαρκῶδες. καὶ διατμηθὲν, ὅλον σφόδρα καὶ
σκληρόν ὄζει. καὶ οἵ γε λίθ πέρσαι πάνυ ἐτίμων αὐτὸν, καὶ ἐκ τούτου τῶν λιθοξόων ἐποιοῦν-
το τὰς πόδας. Ἡ δὲ † α, καλεῖται μὲν διὰ τὸ ἀκανθῶδες ὅλον τὸ δένδρον εἶναι, πλὴν τὸ 3
σελέχους· καὶ γὰρ ὑδὶ τῶν βλαστῶν καὶ ὑδὶ τῶν φύλλων ἔχει, μεγέθει δὲ μέγα· καὶ γὰρ διωδε- † Nimirũ le-
κάπηχυς. διὰ αὐτῶν ὁρέγεται ὕλη τέμνεται. διττὸν δὲ τὸ γένος αὐτῆς. ἡ μὲν γάρ ὄζει λευκὴ, gend. ἡ δὲ ἄ-
ἡ δὲ μέλαινα· καὶ ἡ μὲν ἀσθενής τε καὶ ὀύσκληρος, ἡ δὲ μέλαινα ἰσχυροτέρα τε καὶ ἄσκλη- κανθος, &c.
ρος· διὸ καὶ εἰς ναυπηγίας χρῶνται πρὸς τὰ ἐγκοιλία αὐτῆς. τὸ διδόμενον δὲ ὀκ ἄγαν 40
ὀρθοφυές. ὁ δὲ καρπὸς ἔλλοβος, καθάπερ τῶν χεδροπῶν, ᾧ χρῶνται οἱ ἐγχώριοι πρὸς τὰ δίερμα
τα αὐτοῖς λικμίδος. τὸ δ' ἄνθος κατὰ τὴν ὄψιν καλὸν, ὥστε καὶ στεφάνους ποιεῖν ὄζει αὐτό· καὶ φαρμακῶ
δες, διὸ καὶ συλλέγουσιν οἱ ἰατροί. γίνεται δὲ ἐκ ταύτης καὶ τὸ κόμμι· καὶ ῥέει, καὶ πλυγείσης, καὶ αὐ-
τόματον ἄνευ † χρείας. ὅταν δὲ κοπῇ, μετὰ τρίτον ἔτος σύθυς ἀναβλαστάνει. πολὺ δὲ τὸ χίσεως
διδόμενον ὄζει, καὶ θρυμὸς μέγας πρὸς τὴν θηβαϊκὴν νόμον, ὅπερ καὶ θρῦς, καὶ ἡ πρασία πλεκ-
τὴ, καὶ ἡ ἐλαία (καὶ γὰρ ἡ ἐλαία πρὸς ταύτην τὸν τόπον ὄζει) βλ ποταμῷ μὲν ὀκ ἀρδευομένη
(πλείω γὰρ ἢ τριακόσια σπέδια ἀπέχει) ναυμαχικοῖς δ' ὕλασιν· εἰσὶ γὰρ ἱερῶναι πολλαί. τὸ
δ' ἔλαιον πρὸς μὲν χεῖρον τῇ γνάθε, πλὴν λακωνικὸν ὄζει, διὰ τὸ ἀραιῶς βίεσ ἄλσι χρῆσθαι τῇ φύ
σει. τὸ δὲ ξύλον τῇ διδόμενον καὶ σκληρὸν, καὶ πρὸς πλησίον) τιμώμενον τῇ χρόᾳ τῷ λωτίνῳ. ἄλλο
δίεπι

δὲ τι δένδρον ἢ κοκκυμηλέα. μέγα μὲν τῷ μεγέθει, καὶ τῷ φύσιν ὁμοίαν τοῖς μετωπίλοις, καὶ τὸ μέγεθος πρὸς πλήσιον· πλὴν ἔχουν τὸν πυρῶνα στρογγύλον. ἄρχεται δὲ αὐθεῖν μηνὸς πυανεψιῶνος· τὸ δὲ καρπὸν πεπαίνει πρὸς ἡλίου τροπὰς χειμερινάς. φύλλον δ' ὄζειν. οἱ δὲ πρὸς τῇ Βαβυλῶνι κατοικοῦντες, διὰ τὴν ἀφθονίαν τὸ δένδρου ξηραίνουσι τὸν καρπόν, καὶ τὸ πυρῆνα ἀφαιροῦντες, κόπτουσι καὶ ποιοῦσι παλάθας. οἷς ἡμᾶς δὲ ἡδίον μὲν φύειν πρὸς μέμψιν, ὃ καὶ φύλλα καὶ βλαστὸς καὶ τὸν ὅλην μορφὴν ἔχει τὸ ἴδιον, ἀλλ' εἰς τὸ συμβαῖνον πρὸς αὐτὸ πάθος. ἡ μὲν γὰρ πρόσοψις ἀκανθώδης ὄζειν αὐτοῦ, καὶ τὸ φύλλον πρόμοιον ταῖς πτερύσιν. ὅταν δὲ λίαν ἄφθονται τὸ λανώπιον, ὥσπερ ἀφαυλινόμενα τὰ φύλλα συμπίπτειν φασίν, εἶτα μετὰ χρόνον ἀναβιώσκειν πάλιν, καὶ θάλλειν. καὶ τὰ μὲν ἴσα τὰ χώρας, ὥσανει δένδρα ζῇ ἢ θάμνος εἰποι· τὰ γὰρ ὠμοφανέστερα ταῦτ' ἐστι. πρὸς γὰρ τῷ ποταμῷ καὶ τοῖς ἕλεσιν, ὕστερον ἐρεῖμεν, ὅταν καὶ πρὸς τὸ ἄλλῳ τὸ γένος. ἅπαντα δὲ τὰ δένδρα τὰ τοιαῦτα μεγάλα καὶ ζῇ μήκεσι καὶ τοῖς πάχεσιν. τὰ γοῦν μέμφεσθαι τὴν λίκνα δένδρον εἶναι λέγεται τὸ πάχος, ὃ ζεῖς ἄνδρες ὑπὸ δυσὶν αὐτὴ πρὸς λαμβάνειν. ἔστι δὲ καὶ τιμᾶσθαι τὸ ξύλον καλόν· πυκνόν τε γὰρ σφόδρα, καὶ τῷ χρώματι λωφεῖσθαι. τὰ λιβύη δὲ ὁ λωτὸς πλεῖστος, καὶ κάλλιστος, καὶ ὁ παλίστρος. καὶ τὰ ἴσα μέρεσι, τῇ τε ναξαμονικῇ, καὶ τῇ ἄμμωνι, καὶ ἄλλοις, ὁ φοίνιξ· τὰ δὲ τῇ κυρηναίᾳ κυπάρισσος, ἐλαίαι τε κάλλισται, καὶ ἔλαιον πλεῖστον. ἰδιώτατον δὲ πάντων τὸ σίλφιον· ἐπεὶ καὶ κόπρον πολλαχοῦ ἡ χώρα φέρει, καὶ βύσσον. ἔστι δὲ τὸ λωτὸν τὸ μὲν ἴδιον γένος δύο μέγεθες, ἥλικον ἄπιος, ἢ μικρὸν ἔλαττον. φύλλον δὲ, τὰ μὲν ἄκανθας ἔχον, καὶ πρινῶδες. τὸ δὲ ξύλον, μέλαν. γένη δὲ αὐτοῦ πλείω, διαφορὰς ἔχοντα τοῖς καρποῖς· ὁ δὲ καρπὸς, ἥλικος κύαμος. πεπαίνεται δὲ ὥσπερ οἱ βότρυες, μεταβάλλων τὰς χροιάς· φύεται δὲ καὶ βαθρον τὰ μύρτα, πρὸς μῆλα. πυκνὸς ὅτι τῶν βλαστῶν· ἐδιόμενον δὲ τὰ μὲν τοῖς λωτοφάγοις καλουμένοις, γλυκὺς, ἡδὺς καὶ ἀσινής, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὴν κοιλίαν ἀγαθόν. ἥλιον δὲ ὁ πύρινος· ἔστι γὰρ καὶ τοιοῦτον γένος. ποιοῦσι δὲ καὶ οἶνον διὰ αὐτοῦ. πολὺ δὲ τὸ λεπτόν, καὶ πολύκαρπον. τὸ δὲν ὀφέλιμον στρατόπεδον, νίκης ἐβάδιζον εἰς καρχηδόνα, καὶ τούτῳ φασὶ πλείστας ἡμέρας ἀπολειπόντων τὴν πολιορκίαν. ἔστι μὲν δὴ τὰ τῇ νήσῳ τῇ λωτοφαγίας φάρμακα καλουμένη, πολύς· αὐτὴ δὲ ἀποκρύπτει, καὶ ἀπέχει μικρόν. δὲ μὴν τὰ ταῦτα μόνον, ἀλλὰ πολλῷ πλείων τὰ τῇ ἠπείρῳ· πλεῖστον γὰρ ὅλως τὰ τὴν λιβύην, καὶ ἀπορ εἴρηκεν, ὅτι καὶ ὁ παλίστρος ὄζειν. τὰ γὰρ δύσορμοί εἰσι, τόποις εἰς καῦσιν χρῶνται. διαφέρει δὲ ὅτι ὁ λωτὸς, τὸ πρὸς τοῖς λωτοφάγοις. ὁ δὲ παλίστρος θαμνωδέστερος τοῦ λωτοῦ. φύλλον δὲ πρόμοιον ἔχει τοῦ τὰ ταῦτα, τὸν δὲ καρπὸν διάφορον. ὁ γὰρ πλατύς, ἀλλὰ στρογγύλος, καὶ ὀρυθρόν· μέγεθος δὲ ἥλικον τὰς λεπάδας, ἢ μικρῷ μεῖζον. πυρῆνα δὲ ἔχει ὁ σωτὴρ διόμενον, καὶ βάπτον ταῖς ῥοαῖς· ἡδὺ δὲ τὸν καρπόν. καὶ ἐάν τις οἶνον ὑπάρχειν, καὶ αὐτὸν ἡδίω γίνεσθαί φασι, καὶ τὸν οἶνον ἡδίω ποιεῖν. τὰ δὲ τοῦ λωτοῦ δένδρου θαμνῶδες εἶναι, καὶ πολύκλαδον, τοῦ στελέχει δὲ ὀλίγον· τὸν δὲ καρπὸν μετὰ τὸ καρυὸν ἔχειν· τὰ δὲ ἐντὸς οὐ καρπώδη, ἀλλὰ δρυματώδες· ἐδιόμενον δὲ, οὐχ οὕτω γλυκὺ, ὡς ὀλίγον· καὶ τὸν οἶνον ὃν διὰ αὐτοῦ ποιοῦσιν, οὐ διαμένειν, ἀλλ' ἢ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, εἶτ' ὀξοῦσθαι. ἡδίω μὲν οὖν τὸν καρπὸν τὰ τοῖς λωτοφάγοις, ξύλον δὲ κάλλιστον τοῦ τὰ κυρηναίᾳ. θερμοτέραν δὲ εἶναι τὴν χώραν τῶν λωτοφάγων. τὸ δὲ ξύλον τὴν ῥίζαν εἶναι μελανωτέραν μὲν πολὺ, πυκνὴν δὲ ἧττον, καὶ εἰς ἐλάττω χρησίμην· εἰς γὰρ τὰ ἐγχειρίδια, καὶ τὰ σωληνάρια χρῆσθαι. τοῦ ξύλου δὲ εἰς τε τὰς αὐτὰς, καὶ εἰς ἄλλα πλείω. τὰ δὲ τῇ μεσόγειᾳ τὰ λιβύης, ἀλλά τε πλείω φύεσθαι, καὶ φοίνικας μεγάλους καὶ καλούς. οὐ μὴν ἀλλ' ὅπου μὲν φοῖνιξ, ἀλμυρίδα τε εἶναι, καὶ ἔφυδρον τὸν τόπον· οὐδὲ τὰ πολλῷ βαθέα σφόδρα, καὶ ἡδύ, τὰ δὲ ἀλικὴν πλησίον ὄντων ἀλλήλοις. ὅπου τε τὰ ἄλλα φύεται, καὶ ξηρὸν καὶ ἄνυδρον. τὰ ἀχοῦ δὲ καὶ τὰ φρέατα εἶναι ἕκαστον ὀργυιῶν, ὥστε ὑποζυγίοις ἀπροχλίας αὐτῶν. διὸ καὶ θαυμαστὸν, πῶς ποτὲ ὠρύχθη τηλικαῦτα βάθη. τὸ δ' οὖν τὰ ὕδατα τὰ ὑπὸ τοὺς φοίνικας, καὶ τὰ ἄμμων εἶναι· διαφορὰν δὲ ἔχειν τὴν εἰρημένην. φύεσθαι δὲ τὰ τῇ μεσόγειᾳ τὸ † θαλμον πολὺ, καὶ ἄλλα ἴδια τε καὶ πλείω γίνεσθαι τὰ ταῦτα· καὶ πόαν, καὶ σπάρτα, καὶ θύμον σκορόδου, καὶ ἕτερα τὰ θηρίων. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀδηλον, εἰ ἐκφέρει τὸ πόμενα· διὰ γὰρ τὸ πάχος διώκεται καὶ ταχὺ πέπεσθαι. ἄλλως τε καὶ δὶς ἡμερῶν ζώνδυσι πίνουσι, καὶ βάπτον καὶ τὰ ἥμερα πρὸ πρίτου ἢ τετάρτου ποτίζειν ταῦτα. τὰ δὲ τὰ ζῶον, οἷον ὄφεων, σαυρῶν,

ὅς κὴ τῶν τοιούτων, φανερὸν ὅτι ἄποτα. τοὺς δὲ λίβυας λέγω, ὅτι τὸν ὄνον ἐνδιειν τοῦτο· † ὡς καὶ πρὸ ἡμῶν γίνεται πολύπους, καὶ μέλαν, συναιρόμενον εἰς ἑαυτό. ξύλον δὲ πολιὸν γίνεσθαι σφόδρα, καὶ ὑγρὸν τὴν φύσιν ἔστιν. δρόσον δὲ ἀεὶ ἐν τῇ μὴ ὑομένῃ πολλήν· ὥστε λιγνόλιθον μὲν φοίνικα, καὶ εἴ τι ἄλλο φύεται ἐν αὐχμοῖς, τὸ τε ἐκ τῆς γῆς αὐτὸν ἐκτρέφει, καὶ πῶς τούτοις ἡ δρόσος. ἱκανὴ γάρ, ὥστε τὰ μεγέθη καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν ξηραίνουσαν, ἐκ δισ τῶν σωτηρίαν, καὶ λιγνύδρα μὲν πλεῖστα καὶ ἰλιώτατα. πόθι δὲ τὸ σιλφιον λεκτέον ὕστερον, ποῖόν τι τὴν φύσιν. ἐν δὲ τῇ ἀσίᾳ πρὸ ἑκάστοις ἴδιά ἄττα τυγχάνει. τὰ μὲν γὰρ φέρουσιν αἱ χῶραι, τὰ δ' οὐ φύουσιν· οἷον λιβανωτὸν καὶ ἐλάτιον οὐ φασιν εἶναι ἐν τῇ ἀσίας, ἐν τοῖς ἄνω δὲ συρίας, ἀλλὰ θαλάττης πρὸς ἡμῶν· ἀλλὰ ἐν ἰνδοῖς φανῆναι, καὶ τῷ ὄρει τῷ μηρῷ καλουμένῳ, ὅθεν δὴ καὶ τὸν Διόνυσον ἔστιν μυθολογοῦσι. διὸ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐξ ἰνδίας ποτὲ ἀπιὼν ἐσεφανωμένος * εἶτα μὴ εἶναι καὶ αὐτὸς καὶ ἡ στρατιά. τῶν δὲ ἄλλων ἐν μηδίᾳ μόνον· πολιλίειν γὰρ αὐτὴ δοκεῖ, καὶ σωφρονεῖν πως τῶν πόντων. καί τοί γε διεξελθόντι μήθη Ἀρπαλος ἐν τοῖς παραδείσοις τοῖς πρὸ Βαβυλῶνα φυτεύων πολλάκις, καὶ πραγματευόμενος· ἀλλ' οὐδὲν ἐποίει πλέον. οὐ γὰρ ἐδύνατο ζῆν, ὥσπερ τ' ἄλλα τὰ ἐκ τῆς ἐλάδος. ξύλον μὲν † οὖν δέχεται ἡ χώρα δι' ἃ τὸν τοῦ ἀέρος διαφθοράν. ἀναγκαίως δὲ δέχεται καὶ πύξον, καὶ φιλύραν· καὶ γὰρ πρὸς ταῦτα πονοῦσιν οἱ ἐν τοῖς παραδείσοις. ἕτερα δὲ ἴδια φέρει καὶ λιγνύδρα, καὶ ὑλήματα. καὶ ἔοικεν ὅλως ὁ τόπος ὑπὸ ὀλιγότητος καὶ μεσημβρίαν, ὥσπερ καὶ ζῶα, καὶ φυτὰ φέρειν ἴδια πρὸς τὰς ἄλλους· οἷον ἡ, τε μηδικὴ χώρα, καὶ πορσίς, ἄλλα τε ἔχει πλείω, καὶ τὸ μῆλον τὸ μηδικὸν καὶ τὸ πορσικὸν καλούμενον. ἔχει δὲ τὸ λιγύδρον ξύλον φύλλον μὲν ὅμοιον καὶ χεδρίῳ ἴσον τὸ μέγεθος ἀκανθώδης δὲ, οἵας ἄπιος, ἡ ὀξυάκανθος· λείας δὲ, καὶ ὀξείας σφόδρα, καὶ ἰσχυράς. τὸ δὲ μῆλον ὀλίγον μὲν, εὔοσμον δὲ πάνυ, καὶ τὸ φύλλον τοῦ λιγύδρου. καὶ εἰς ἱμάτια τιθῆσι μῆλον, ἄκοπα διατηρεῖ. χρήσιμον δὲ, ἐπεὶ δὲ καὶ τύχῃ ποτὲ κακῶς ἰὸς φάρμακον, ἢ πῶς σώματος διαφθοράν. ἐὰν γάρ τις ἐνέγκας ἐν τῷ ζωμῷ, ἢ ἐν ἄλλῳ τινί, τὸ ἐσωθεν τοῦ μήλου ἐκπίσῃ εἰς τὸ σῶμα, καὶ διακαροφήσει, ποιεῖ τὴν ὀσμὴν ἡδεῖαν. σαίρεται δὲ τὸ ἦρος εἰς πρασιὰς ἀζαιρεθὲν τὸ σπέρμα, καὶ εἰργασμένας ὑπομελῶς· εἶτα ἀρδεύεται διὰ τεττάρτης ἢ πέμπτης ἡμέρας. ὅταν δὲ ἀδρὸν * τι διαφυτεύηται πάλιν τοῦ ἔαρος εἰς χωρίον μαλακὸν καὶ ἐφυδρον, καὶ οὐλίαν λεπτόν· φιλεῖ γὰρ τοιαῦτα. φέρει δὲ τὰ μῆλα πᾶσαν ὥραν· τὰ μὲν γὰρ ἀφίησι, τὰ δὲ αὐθεῖ, τὰ δὲ ἐκπίπτει· τὸν δὲ αὐθωρὸν ὄζει. ὥσπερ εἴ πομόν, ἔχει καθαπερ ἥλακατον ἐκ μέσου λίνον ἀνέχουσαν, ταῦτά ὅτι γόνιμα· ὄζει δὲ μή, ἄγονα. σαίρεται δὲ καὶ εἰς ὄρακα διατετρημένα, καθάπερ οἱ φοίνικες. ὥσπερ μὲν οὖν, ὥσπερ εἴρηται, πόθι τὴ πρόσιλα καὶ τὸν μηδίαν ὄζειν. Ἡ δὲ ἰνδικὴ χώρα τὸν τε καλουμένων ἔχει συκῆν, ἣ καθίησιν ἐκ τῶν κλάδων τὰς ῥίζας, αὖ ἕκαστον ἔτος, ὥσπερ εἴρηται πρότερον· ἀφίησι δὲ οὐκ ἐκ τῶν νέων, ἀλλ' ἐκ τῶν γήρων, καὶ ἔτι παλαιοτέρων. αὗται δὲ συκαῖ πουσαι τὴν γῆν, ποιοῦσιν ὥσπερ δρύφρακτον κύκλῳ πόθι τὸ λιγύδρον, ὥστε γίνεσθαι καθάπερ σκηνὴν, εἰς δὴ καὶ εἰώθασι διατρίβειν. εἰσὶ δὲ αἱ ῥίζαι φυόμεναι διαδήλοι πῶς τοὺς βλαστούς· λυθηρότεραι γάρ, καὶ διασεῖαι, καὶ σκολιαί, καὶ λίφυλλοι. ἔχει δὲ τὴν ἄνω κόμην πολλὴν, καὶ τὸ ὅλον λιγύδρου βύκκλον, καὶ τὸ μεγέθει μέγα σφόδρα· καὶ γὰρ ὑπὸ δύο στάδια ποιεῖν φασι τὴν σκιάν. καὶ τὸ πάχος τοῦ σελέχους ἐνίοτε πλειόνων ἢ ἑξήκοντα βημάτων, τὰ δὲ πολλὰ τεσσαράκοντα. τὸ δέ γε φύλλον ὀλίγου ἐλάττου ἔχει τὴν πέλτης. διαφορὰ δὲ σφόδρα μικρὸν, ἢ λίνον δρέβινθος, ὅμοιον δὲ σύκῳ· διὸ καὶ ἐκαλέσαν αὐτὸ οἱ ἕλληνες συκῆν. ὀλίγου δὲ θαυμασῶς τὸν διαφορὰν, οὐχ ὅτι καὶ τὸ τοῦ λιγύδρου μέγεθος, ἀλλὰ καὶ τὸ ὅλον. φύεται δὲ τὸ λιγύδρον πόθι τὸν ἀκεσίνην ποταμόν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον λιγύδρου, καὶ τῷ μεγέθει μέγα, καὶ ἡ λύκαρπον θαυμασῶς, καὶ μεγαλόκαρπον· καὶ χρῶνται τροφῇ τῶν ἰνδῶν οἱ σοφοί, καὶ ἀπεχόμενοι. ἕτερον δὲ, ὃ τὸ φύλλον τῇ μὲν μορφῇ πρόμυκον, τοῖς τῶν σταθμῶν πλοροῖς ὅμοιον, ἃ παρατίθενται παρὰ τὰ διαιτᾶν· μῆκος δὲ ὡς διπηχυαῖον. ἄλλο τέ ὅτιμ, οὗ ὁ καρπὸς μακρὸς, καὶ οὐκ ὀλίγος, ἀλλὰ σκολιός· ἐδώδιμον δὲ, γλυκύς. ὅτος γὰρ τῇ κοιλίᾳ δήγμον ποιεῖ, καὶ διυσεντερίαν. διὸ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεκήρυξε, μὴ ἐδέσθαι. ἔστι δὲ ἕτερον, ὃ ὁ καρπὸς ὅμοιος τοῖς διανοίοις. καὶ ἕτερα δὲ πλείω, καὶ διαφέροντα τῶν γε τοῖς ἕλλησιν, ἀλλ' ἀνώνυμα. θαυμασὸν δ' οὐδὲν ἐν ἰδίοις τοπ-

τοις.

τος. σχεδὸν γὰρ, ὥσγε δή τινές φασιν, οὐδὲν ὅλως τῶν δενδρων, οὐδὲ τῶν ὑλημάτων, οὐδὲ τῶν ποω
δῶν, ὅμοιόν ἐστι τοῖς ἐν τῇ ἑλλάδι, πλὴν ὀλίγων. ἴδιον δὲ καὶ ἡ ἐβένη τῆς χώρας ταύτης. ταύ
της δὲ δύο γένη· τὸ μὲν εὔξυλον καὶ καλὸν, τὸ δὲ φαῦλον· σπάνιον δὲ τὸ καλὸν. θατέρου δὲ πο
λύ. τῆς δὲ χρόαν οὐ θησαυριζομένην λαμβάνει, τὴν εὔχρουν, ἀλλ' εὐθὺς τῇ φύσει. ἔστι δὲ τὸ δεν-
δρον θαμνῶδες, ὥσπερ ὁ † κυντικός. φασὶ δ' εἶναι καὶ τερμίνθου, οἱ δ' ὅμοιον τῇ τερμίνθῳ· ὃ κύτισος
τὸ μὲν φύλλον καὶ τοὺς κλῶνας καὶ τἄλλα πάντα ὅμοια ἔχει τῇ τερμίνθῳ· τὸ δὲ καρπὸν διαφ-
ορον· ὅμοιον γὰρ ταῖς ἀμυγδαλαις. εἶναι γὰρ καὶ ἐν βάκτροις τῆς τερμίνθου ταύτην, καὶ κάρυα
φέρειν, ἡλίκα τὰ ἀμύγδαλα, διὰ τὸ μὴ μεγάλα, καὶ τῇ ὄψει δὲ παρόμοια, καὶ ἡ ἡδονὴ κρείττων
τῶν ἀμυγδαλων· διὸ κεχρῆσθαι τοὺς ἐκεῖ μᾶλλον. ἐξ ὧν δὲ τὰ ἱματια ποιοῦσι, τὸ μὲν φύλλον
ὅμοιον ἔχει τῇ συκαμίνῳ, τὸ δὲ ὅλον φυτὸν τοῖς κυνορόδοις ὅμοιον. φυτεύουσι δὲ ἐν τοῖς πε-
δίοις αὐτὸ κατ' ὄρχους. διὸ καὶ πόρρωθεν ἀφορῶσιν ἄμπελοι φαίνοντες. ἔχει δὲ καὶ φοίνικας ἐνία
μέρη πολλούς. καὶ ταῦτα μὲν ἐν δενδρου φύσει. φέρει δὲ καὶ σπέρματα ἴδια, τὰ μὲν τοῖς χεδρο-
ποῖς ὅμοια, τὰ δὲ τοῖς πυροῖς καὶ ταῖς κριθαῖς. ἐρέβινθος μὲν γὰρ, καὶ φακὸς, καὶ τἄλλα τὰ παρ'
ἡμῖν, οὐκ ἔστιν. ἕτερα δὲ ἔστιν, ὥστε παραπλήσια ποιεῖν τὰ ἑψήματα, καὶ μὴ διαγινώσκειν (ὥς
φασιν) αὖ μή τις ἀκούσῃ. κριθαὶ δὲ, καὶ πυροὶ, καὶ ἄλλ' ὅ, τι γένος ἀγρίων κριθῶν, ἐξ ὧν καὶ ἄρτοι
ἡδεῖς, καὶ χόνδρος καλός. ταύτας οἱ ἵπποι † ἐσθίοντες τὸ πρῶτον διεφθείροντο, κατὰ μικρὸν τῶν ἑλλήνων
δὲ οὖν ἐθισθέντες ἐν ἀχύροις οὐδὲν ἔπασχον. μᾶλλον δὲ σπείρουσι τὸ καλούμενον ὄρυζον, ἐξ οὗ τὸ
ἕψημα. οὗτος δὲ ὅμοιον τῇ ζειᾷ· καὶ περιπτισθὲν, οἷον χόνδρος. εὔπεπτον δὲ, τὴν ὄψιν πεφυκὸς
ὅμοιον ταῖς αἴραις, καὶ τὸν πολὺν χρόνον ἐν ὕδατι. ἀρχεῖται δὲ οὐκ εἰς στάχυν, ἀλλ' οἷον φόρ-
βην, ὥσπερ ὁ κέγχρος, καὶ ὁ ἔλυμος. ἄλλο δὲ, ὃ ἐκάλουν οἱ ἕλληνες φακὸν· οὗτος δ' ὅμοιον μὲν
τῇ ὄψει, καὶ τὸ βούκερας. θερίζεται δὲ καὶ περὶ πλειαδος δύσιν. διαφερεῖ δὲ καὶ αὐτῇ τῇ χώρᾳ,
τῷ τὴν μὲν φέρειν ἐνία, τῆς δὲ μὴ φέρειν. ἡ γὰρ ὀρεινὴ καὶ ἄμπελον ἔχει, καὶ ἐλαίαν, καὶ τὰ ἄλλα
ἀκρόδρυα, πλὴν † ἄρπον τῆς ἐλαίαν, σχεδὸν δὲ καὶ τῆς φύσιν ὥσπερ μεταξὺ κοτίνου καὶ ἐλαίας. ἄκαρπον
ἔστι δὲ τῇ ὅλῃ μορφῇ καὶ τὸ φύλλον τοῦ μὲν πλατύτερον, τοῦ δὲ στενώτερον. ταῦτα μὲν οὖν κατὰ τῆς ἰνδι-
κήν. ἐν δὲ τῇ ἀρίᾳ χώρᾳ καλουμένῃ ἄκανθά ἐστιν, ἐφ' ἧς γίνεται δάκρυον, ὅμοιον τῇ ἰλλυρίᾳ καὶ
τῇ ὄψει καὶ τῇ ὀσμῇ. οὗτος δ' ὅταν ὑπολάμψῃ ὁ ἥλιος, καταῤῥεῖ. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα παρὰ τὰ ἐν-
ταῦθα, καὶ ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ ἐν τοῖς ποταμοῖς γίνεται. ἐν ἑτέροις δὲ τόποις ἐστὶν ἄκανθα λευκὴ τριό-
ζος, ἐξ ἧς καὶ σκυτάλια καὶ βακτηρίας ποιοῦσιν· ὀπώδης δὲ, καὶ μανή. ταύτην δὲ καλοῦσιν ἡρα-
κλέαν. ἄλλο δὲ ὕλη, μέγεθος μὲν ἡλίκον ῥαφανος· τὸ δὲ φύλλον ὅμοιον δαφνῇ, καὶ τῷ μεγέθει,
καὶ τῇ μορφῇ. οὗτος δ' εἴ † τι φαγοι, ἐναποθνήσκει. διὸ καὶ ὅπου ἵπποι, τούτους ἐφύλαττον διὰ τις
χειρῶν. ἐν δὲ τῇ κεδρωσίᾳ χώρᾳ πεφυκέναι φασὶν ἐν μὲν, ὅμοιον τῇ δάφνῃ φύλλον ἔχον, οὗ τὰ
ὑποζύγια καὶ ὁτιοῦν εἰ φαγοι, μικρὸν ὑπερχόντα διεφθείρετο. παραπλησίως, διατιθέμενα καὶ σπώ-
μενα, ὁμοίως τοῖς ὑπολήπτοις. ἑτέραν δὲ ἀκανθάν τινα εἶναι· ταύτην φύλλον μὲν οὐδὲν ἔχειν, πε-
φυκέναι δ' ἐκ μιᾶς ῥίζης· ἐφ' ἑκάστῳ δὲ τῶν ὄζων, ἄκανθαν ἔχειν ὀξεῖαν σφόδρα. καὶ τούτων δὲ
καταμιγνυμένων, ἢ προστριβομένων, ὀπὸν ἐκρεῖν πολὺν, ὃς ἀρτυφλοῖ τὰ ἄλλα ζῶα πάν-
τα, καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους * τίς αὐτοῖς. ἐν δὲ τόποις τισὶ πεφυκέναι τινὰ βοτάνην, ἐφ' ᾗ συ-
νεσπειραμένους ὄφεις εἶναι μικροὺς σφόδρα· τούτοις δ' εἴ τις ἐμβὰς πληγείη, θνήσκειν. ἀρπνίγεσθαι
δὲ καὶ ἀπὸ τῶν φοινίκων τῶν ὠμῶν, εἴ τις φαγοι. καὶ οὗτος ὕστερον κατανοηθῆναι. τοιαῦτα μὲν οὖν δυνά-
μεις καὶ ζώων καὶ φυτῶν, ἴσως καὶ παρ' ἄλλοις εἰσί. Περιττότερα δὲ τῶν φυομένων, καὶ πλεῖστον 6
ἐξήλλαγμένα πρὸς τἄλλα, τὰ εὔοσμα, τὰ περὶ ἀραβίαν καὶ συρίαν καὶ ἰνδούς· οἷον ὅ, τε λιβα-
νωτὸς, καὶ ἡ σμύρνα, καὶ ἡ κασία, καὶ τὸ ὀποβαλσαμον, καὶ τὸ ὀποκιναμωμον, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦ-
τα, περὶ ὧν ἐν ἄλλοις εἴρηται διὰ πλειόνων. ἐν μὲν οὖν τοῖς πρὸς ἕω τε καὶ μεσημβρίαν, καὶ ταῦτ'
ἴδια, καὶ ἕτερα δὲ πλείω τούτων ἐστίν. ἐν δὲ τοῖς πρὸς ἄρκτον, οὐχ ὁμοίως. οὐθὲν γὰρ ὅ, τι ἄξιον λόγου
λέγεται, παρὰ τὰ κοινὰ τῶν δενδρων, ἃ καὶ φυλλόψυχρα τυγχάνει, καὶ ἔστι καὶ παρ' ἡμῖν· οἷον πεύκη,
δρῦς, ἐλάτη, πύξος, διὸς βαλανος, φίλλυρα, καὶ τἄλλα δὲ τὰ τοιαῦτα. σχεδὸν γὰρ οὐδὲν ἕτε-
ρον παρὰ ταῦτά ἐστιν. ἀλλὰ μᾶλλον τῶν ἄλλων ὑλημάτων ἐνία, τοὺς ψυχροὺς ἐζήτει τόπους· κα-
θαπερ κενταύριον, ἀψίνθιον. ἔτι δὲ φαρμακώδη ταῖς ῥίζαις, καὶ τοῖς ὀποῖς· οἷον ἐλέβορος, ἐλα-
τήριον, σκαμμωνία, σχεδὸν πάντα τὰ ῥιζοτομούμενα. τὰ μὲν γὰρ τῷ πόντῳ καὶ τῇ θράκῃ γίνεται·
τὰ δὲ περὶ τῆς οἴτην, καὶ τὸν παρνασὸν, καὶ τὸ πήλιον, καὶ τῆς ὄσσαν, καὶ τὸ παρθένιον· καὶ ἐν τούτοις

ὄς δ' ἐνίες φασι πλεῖσον. πολλὰ δὲ καὶ γῆ τῇ ἀρκαδίᾳ, καὶ γῆ τῇ λακωνικῇ· φαρμακώδεις γὰρ αἱ πη. τῶν ὑδάτων δὲ καὶ γῆ ταύτας· πλὴν ἴσως γῆ τῇ ἰλλυρίδι, καὶ ποδὶ τ' ἀδρίαν· αὕτη δὲ χρησή, καὶ πολὺ διαφέρεται τ' ἄλλων. ἀλλ' ἐν οἷς ἀλείφοις, καὶ πρὸς μεσημβρίαν, ὥσπερ αὐτὰ κείμενα τὰ δυώδη. ἔχασι δὲ καὶ τ' λυπάριπον οἱ ἀλεεινοὶ μᾶλλον, ὥσπερ λιρήτη, λυκία, ῥόδος. λέγεται δὲ, καὶ τὰ θρᾳκια ὄρη, καὶ τὰ φρύγια. τῶν δὲ ἡμερομένων ἥκιστά φασι γῆ οἷς ψυχροῖς ἐπὶ τὴν μυρρίνην συμμένειν διαφύλω, καὶ μυρρίνῳ. καὶ τοῦτων δὲ ἧττον τ' μυρρίνων. σημεῖον δὲ λέγουσι, ὅτι γῆ τῷ ὀλύμπῳ διαφυὴ μὲν πολλή, μύρρινος δὲ ὅλως ὀλίγιστος. γῆ δὲ τῷ πόντῳ ποδὶ παντὶ, καὶ ποῖον, δι' ἑτέρου, διαίρει τὰ ἀναβαζόντων καὶ πάντα μηχανωμένων πρὸς τὰς ἐρωσιώας. συκᾶς δὲ πολλὰς, καὶ βυμεγέθεις· καὶ ῥοιὰς δὲ ποδισκαβάζομέναι. ἄπιοι δὲ καὶ μηλέαι, καὶ παντοδαπὰ τὰ τοιαῦτα, καὶ χρησαί· αἱ δ' ἐαειναί, πλὴν εἰ ἀγρίας ὕλης, ἔστι δὲ ῥοῦς, πτελέα, μέλια, καὶ ὅσα διαύτα· ἀδύνατα δὲ, καὶ ἐλάτη, καὶ πίτυς, οὐκ ἔστιν· οὐδ' ὅλως οὐδὲν γῆ δάφνη. ὑγρὰ δὲ αὕτη, καὶ χείρων πολὺ τ' σινωπικῆς. ὥστ' οὐδὲ πολὺ χρῶνται αὐτῇ, πλὴν πρὸς τὰ ἀναίθεια. ταῦτα μὲν οὖν ποδὶ τὸν πόντον, ἢ γῆ ἴσι τε τόποις αὐτ. γῆ ἡ τῇ προποντίδι γίνεται καὶ μύρρινος, καὶ δάφνη πολλαχοῦ γῆ τοῖς ὄρεσιν. ἴσως δ' ἐνία καὶ τῶν τόπων ἴσασι θατέον. ἕκασοι γὰρ ἔχασι τὰ διαφέροντα, ὥσπερ εἴρηται, καὶ τὰς ὕλας, οὐ μόνον τῷ βελτίω καὶ χείρω τῆ αὐτῆ ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τῷ φέρειν· οἷον ὁ μὲν τμῶλος ἔχει, καὶ ὁ μυσινὸς ὄλυμπος, πολὺ τὸ λάρυον, καὶ τῶν διὸς βάλανον, ἐπὶ δὲ καὶ ἄμπελον, καὶ μηλέαν, καὶ ῥόαν. ἡ δὲ ἴδη τὰ μὲν οὐκ ἔχει τοῦτων, τὰ δὲ ἀναίνεται. ποδὶ δὲ μακεδονίαν, καὶ τὸν πόρινον ὄλυμπον, τὰ μὲν ὄζει, τὰ δ' οὐκ ἔστι τοῦτων. γῆ δὲ τῇ βυβοίᾳ, καὶ ποδὶ τῶν μαγνησίαν, τὰ μὲν βυβοϊκὰ πολλά. τ' δὲ ἄλλων ἀθγὼ· οὐδὲ δὴ ποδὶ τὸ ἠλιον, οὐδὲ τὰ ἄλλα τὰ γῆ τοῦθα ὄρη. βραχὺς δ' ὁδὸς τόπος ἐκεῖ, καὶ πῶς † ὅλως τῶν ναυπηγήσιμον ὕλλων. ἡ μὲν γὰρ δρυώπης δοκεῖ τὰ ποδὶ τὴν μακεδονίαν, καὶ ὅσα ἡ θρᾴκης, καὶ ποδὶ ἰταλίαν, ἡ δὲ ἀσίας, τά τε γῆ λιλικίᾳ, καὶ τὰ γῆ σινώπη καὶ ἀμισῷ, ἐπὶ δὲ ὁ μύσιος ὄλυμπος, καὶ ἡ ἴδη, πλὴν οὐ πολύ· ἡ γὰρ συρία λείαν ἔχει, καὶ ταύτῃ χρῶνται πρὸς τὰς τριήρεις. ἀλλὰ καὶ τὰ φίλυδρα, καὶ τὰ πάραποτάμια ταῦθ' ὁμοίως.

ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἀδρίᾳ πλάτανον οὐ φασιν εἶναι, πλὴν ποδὶ τὸ λιομήδους ἱδρύσασθαι δὲ καὶ γῆ ἰταλίᾳ πάσῃ, λαίπροι πολλοὶ καὶ μεγάλοι ποταμοὶ παρ' ἀμφοῖν· ἀλλ' οὐκ ἔοικε φέρειν ὁ τόπος. γῆ † ῥηγίῳ γοῦν, ἃς διονύσιος πρεσβύτερος ὁ τύραννος ἐφύτευσεν γῆ ταῖς παραλείσεσι, αἳ εἰσι νῦν γῆ τῷ γυμνασίῳ, φιλοτιμηθείς, οὐδὲ διὰ ταῦτα λαβεῖν μέγεθος. γίνοι δὲ πλείστην ἔχουσι πλάτανον· οἱ δὲ πτελέαν, καὶ ἰτέαν· οἱ δὲ μυρίκην, ὥσπερ ὁ αἶμος. ὥστε τὰ μὲν τοιαῦτα, καθάπερ ἐλέχθη, τῶν τόπων ἴσασι θατέον, ὁμοίως γῆ τε τοῖς ἀγρίοις καὶ τοῖς ἡμέροις. οὐ μὴν ἀλλὰ τάχα ἂν εἴη καὶ τούτων ἐπί τινων, ὥστε διακοσμηθέντων διὰ ταῦτα τὴν χώραν φέρειν· ὃ καὶ νῦν ξυμβαίνειν ὁρῶμεν, καὶ ὑδὶ ζώων γίνων, καὶ φυτῶν. μεγίστην δὲ διαφορὰν αὐτῇ ἡ φύσεως τῶν διαφόρων, καὶ ἁπλῶς τῶν ὑλημάτων ἐπολήπτεον, ἢ καὶ πρότερόν γε εἴπομεν, ὅτι τὰ μὲν ἐγγεα, τὰ δ' ὑδρεῖα τυγχάνει, καθάπερ τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν. τὰ μόνον γῆ τοῖς ἕλεσι, καὶ ταῖς λίμναις, καὶ τοῖς ποταμοῖς, ἀλλὰ καὶ γῆ τῇ θαλάττῃ φύεται ὑλήματα γένια, γῆ τε τῇ ἔξω καὶ τῇ ποδὶ ἡμᾶς, καὶ διαφέρει γῆ μὲν γὰρ τῇ ποδὶ ἡμᾶς μικρὰ ταῦτα φύεται, καὶ οὐδὲν ἐπάρχον (ὡς εἰπεῖν) ἡ ἐλάτης· γῆ ἐκείνῃ δὲ, καὶ τὰ θριοῦτα, καὶ ἐπάρχοντα, καὶ ἕτερα δὲ μείζω διέφερα. τὰ μὲν οὖν ποδὶ ἡμᾶς, ἔστι τάδε φανερώτατα τὰ μὲν καὶ κοινότατα καὶ ἰδιώτατα, τὰς τόπους. ἐλάτη, συκῆ, * πτελέα, ἄμπελος, φοίνιξ. φύτων δὲ τὰ μὲν πρόσγεια, τὰ δὲ πόντια, τὰ δ' ἀμφοτέρων τῶν τόπων κοινά. καὶ τὰ μὲν πολυειδῆ, καθάπερ ὁ φύκος· τὰ δὲ μίαν ἰδέαν ἔχοντα. τὸ γὰρ φύκους, τὸ μὲν ὅτι πλατύφυλλον, τετανοειδές, χρῶμα πρασῶδες ἔχον, ὃ δὴ καὶ πρᾶσον καλοῦσί τινες, οἱ δὲ ζωστῆρα. ῥίζαν δ' ἔχει δασεῖαν ἐξωθεν, ἄνωθεν δὲ λεπτύεται· μακρὰν δὲ ὥσπερ κῶς, καὶ εὐπαχῆ, παρομοίαν τοῖς ἱερομνημονικοῖς. τὸ δὲ τριχόφυλλον, ὥσπερ τὸ μαλαθρον, οὐ πρασῶδες, οὐδὲ ἔξωχρον, οὐδὲ ἔχον καυλόν, ἀλλ' ὀρθόν πως γῆ αὐτῇ. φύεται δὲ τὸ μὲν ὑδὶ τῶν ὀστράκων, καὶ ὑδὶ τῶν λίθων· οὐχ ὥσπερ θάτερον, πρὸς τῇ γῇ. πρόσγεια δ' ἄμφω. καὶ τὸ μὲν τριχόφυλλον πρὸς αὐτῇ γῇ, πολλάκις δὲ ὥσπερ ὠμκλύζεται μόνον ὑπὸ ἡ θαλάττης· θαλάττιον δὲ αὐτόρριζον. γίνεται δὲ γῆ μὲν τῇ ἔξω, τῇ ποδὶ ἡρακλείας σήλας, θαυμασόν γε τὸ μέγεθος, ὥς φασι· καὶ τὸ πλάτος μεῖζον, ὡς παλαισιαῖον. φέρεται δὲ πρὸς εἰς τῶν

τὴν ἔσω θάλατταν, τοῦ ῥῷ τῷ ἔξωθεν· καλοῦσι δὲ αὐτὸ πράσον. ἐν ταύτῃ δὲ, ἐν τισι τόποις ὥστ' ἐπάνω τοῦ ὀμφαλοῦ. λέγεται δὲ ἐπέτειον εἶναι, καὶ φύεσθαι μὲν τοῦ ἦρος λήγοντος, ἀκμάζειν δὲ τοῦ θέρους, τοῦ μετοπώρου δὲ φθίνειν· κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα ἀπόλλυσθαι, καὶ ἐκπίπτειν. ἅπαντα δὲ καὶ ἄλλα τὰ φυόμενα, χείρω καὶ ἀμαυρότερα γίνεσθαι τοῦ χειμῶνος. ταῦτα μὲν οὖν οἷον πρόσγεια, περί γε τὴν θάλατταν. τὸ δὲ πόντιον φύκος, ὃ οἱ σπογγεῖς ἀνακολυμβῶσι πελάγιον, καὶ ἐν κρήτῃ δὲ φύεται πρὸς τῇ γῇ ὑπὸ τῶν πετρῶν πλεῖστον καὶ κάλλιστον, ᾧ βαπτοῦσιν οὐ μόνον τὰς ταινίας, ἀλλὰ καὶ ἐρία καὶ ἱματία. καὶ ἕως ἢ ἂν πρόσφατος ἡ βαφὴ, πολὺ καλλίον ἡ χρόα τῆς πορφύρας. γίνεται δὲ καὶ ἐν τῇ προσβόρρῳ, καὶ πλεῖον καὶ καλὸν, ὥσπερ αἱ σπογγειαὶ, καὶ ἄλλα τριαῦτα. ἄλλα γάρ ἐστιν ὅμοια τῇ ἀγρώστει· καὶ γὰρ τὸ φύλλον παραπλήσιον ἔχει, καὶ τῆς ῥίζαν γονατώδη, καὶ πεφυκυῖαν πλαγίαν, ὥσπερ τῇ τῆς ἀγρώστιδος. ἔχει δὲ καὶ καυλὸν καλαμώδη, καθαπερ ἡ ἄστρωστις· μεγέθει δὲ ἔλαττον πολὺ τοῦ φύκους. ἄλλο δὲ βότρυον, ὃ φύλλον ἔχει ποῶδες τῇ χρόᾳ, πλατὺ δὲ, καὶ οὐκ ἀνόμοιον ταῖς θριδακίναις· πλὴν † χρυσιωδέστερον, καὶ ὥσπερ συνεσπασμένον. καυλὸν δὲ οὐκ ἔχει, ἀλλ' ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς πλείω τὰ τοιαῦτα, καὶ πάλιν ἀπ' ἄλλης. φύεται δὲ ὑπὸ τῶν λίθων τὰ τριαῦτα πρὸς τῇ γῇ, καὶ τῶν ὀστράκων. καὶ τὰ μὲν ἐλάττω σχεδὸν ταῦτ' ἐστιν. ἡ δὲ δρῦς καὶ ἡ ἐλάτη, πρόσγειοι μὲν ἄμφω· φύονται δ' ὑπὸ λίθοις καὶ ὀστράκοις, ῥίζας μὲν οὐκ ἔχουσαι, προσπεφυκυῖαι δὲ ὥσπερ αἱ λεπάδες· ἀμφότεραι μὲν οἷον σαρκόφυλλα· πομηκέστερον δὲ τὸ φύλλον παχὺ, καὶ παχύτερον τῆς ἐλάτης· πολὺ δὲ, καὶ οὐκ ἀνόμοιον τοῖς τῶν ὀσπρίων λοβοῖς· κοῖλον δ' ἔνδοθεν, καὶ οὐδὲν ἔχον ἐν αὐτοῖς. τὸ δὲ τῆς δρυὸς, λεπτὸν, καὶ μυρικωδέστερον. χρῶμα δ' ὑπὸ πόρφυρον ἀμφοῖν. ἡ δ' ὅλη μορφὴ τῆς μὲν ἐλάτης, ὀρθὴ, καὶ αὐτῆς, καὶ τῶν ἀκρεμόνων. τῆς δὲ δρυὸς σκολιωτέρα, καὶ μᾶλλον ἔχουσα πλάτος. γίνεται δὲ ἄμφω καὶ πολύκαυλα· καὶ μονοκαυλότερον δὲ ἡ ἐλάτη. τὰς δὲ ἀκρεμονικὰς καὶ ἀπφύσεις, ἐλάτη μὲν μικρὰς ἔχει, καὶ εὐθείας, καὶ μανάς· ἡ δὲ δρῦς βραχυτέρας, καὶ σκολιωτέρας, καὶ πυκνοτέρας. τὸ δ' ὅλον μέγεθος ἀμφοτέρων, ὡς πυγωνιαῖον, ἢ μικρὸν ὑπεραῖρον· μεῖζον δὲ, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, τὸ τῆς ἐλάτης. χρήσιμος δὲ ἡ δρῦς εἰς βαφὴν ἐρίων ταῖς γυναιξίν. ὑπὸ μὲν τῶν ἀκρεμόνων προσηρτημένα τῶν ὀστρακοδέρμων ζώων ἐνία, καὶ κάτω δὲ πρὸς αὐτῷ τοῦ καυλῷ περιπεφυκότων τινῶν ὅλων, ἐν τούτοις δεδυκότες οἱ ὀνίννοι, καὶ ἄλλ' ἄττα, καὶ τὸ ὅμοιον πολύποδι. ταῦτα μὲν οὖν πρόσγεια, καὶ ῥᾴδια θεωρηθῆναι. φασὶ δέ τινες καὶ ἄλλην δρυῦ εἶναι ποντίαν, ἣ καὶ καρπὸν φέρει· καὶ ἡ βάλανος αὐτῆς χρησίμη. τοὺς δὲ σκινθοὺς, καὶ κολυμβητὰς λέγειν, ὅτι καὶ ἕτεραι μεγάλαι τινὲς τοῖς μεγέθεσιν εἴησαν. ἡ δὲ ἄμπελος ἀμφοτέρωσε γίνεται· καὶ γὰρ πρὸς τῇ γῇ, καὶ πόντιαι. μείζω δ' ἔχει καὶ τὰ φύλλα, καὶ τὰ κλήματα, καὶ τὸν καρπὸν ἡ ποντία. ἡ δὲ συκῆ ἄφυλλος μὲν, τῷ μεγέθει δ' οὐ μεγάλη. χρῶμα δὲ τοῦ φλοιοῦ φοινικοῦν. ὁ δὲ φοῖνιξ ἔστι μὲν πόντιον, βραχυστέλεχες σφόδρα· καὶ σχεδὸν εὐθεῖαι αἱ ἐκφύσεις τῶν ῥάβδων, κάτωθεν, οὐ κύκλωθεν αὗται, καθαπερ τῶν ῥάβδων οἱ ἀκρέμονες· ἀλλ' ὡς ἂν ἐν πλάτει κατὰ μίαν συνεχεῖς, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ ἀπαλλάττουσαι. τῶν δὲ ῥάβδων ἢ τῶν ἀπφύσεων τούτων, ὁμοία τρόπον τινὰ ἡ φύσις, τοῖς τῶν ἀκανθῶν φύλλοις τῶν ἀκανικῶν· οἷον σόγκοις, καὶ τοῖς τοιούτοις. πλὴν ὀρθαὶ, οὐχ ὥσπερ ἐκεῖνα, καὶ περικεκλασμέναι, καὶ τὸ φύλλον ἔχουσαι διαβεβρωμένον ὑπὸ τῆς ἅλμης. ἐπεὶ τοῦ γε διόλου ἥκειν τὸν μέσον γε καυλὸν, καὶ ἡ ἄλλη ὄψις παραπλησία. τὸ δὲ χρῶμα τούτων καὶ τῶν καυλῶν καὶ ὅλου τοῦ φυτοῦ, ἐξερύθρόν τε σφόδρα, καὶ φοινικοῦν. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇδε τῇ θαλάττῃ, τοσαῦτά ἐστιν. ἡ γὰρ σπογγιὰ, καὶ αἱ πλύσιαι καλούμεναι, καὶ εἴ τι τοιοῦτον, ἑτέραν ἔχει φύσιν. ἐν δὲ τῇ ἔξω τῇ περὶ ἡρακλέους στήλας, τότε πράσον (ὥσπερ εἴρηται) φύεται, καὶ τὰ ἀπλιθούμενα ταῦτα· οἷον θῦμα, καὶ τὰ δαφνοειδῆ, καὶ τὰ ἄλλα. Τῆς δὲ ἐρυθρᾶς καλουμένης, ἐν ἀραβίᾳ, μικρὸν ἐπάνω κόλπου, ἐν μὲν τῇ γῇ δένδρον οὐδὲν φύεται, πλὴν τῆς ἀκάνθης τῆς διψάδος καλουμένης· σπανία δὲ καὶ αὐτὴ διὰ τὰ καύματα, καὶ διὰ τῆς ἀνυδρίαν. οὐχ ὕει γὰρ, ἀλλ' ἢ δι' ἐτῶν τεττάρων, ἢ πέντε· καὶ τότε λάβρως, καὶ ἐπ' ὀλίγον χρόνον. ἐν δὲ τῇ θαλάττῃ φύετε· καὶ καλοῦσιν αὐτὰ, δάφνην καὶ ἐλαίαν. ἔστι δὲ ἡ μὲν δάφνη ὁμοία τῇ ἀρίᾳ· ἡ δὲ ἐλαία τῷ φύλλῳ. καρπὸν δὲ ἔχει ἡ ἐλαία, παραπλήσιον ταῖς ἐλαίαις. ἀφίησι δὲ καὶ δάκρυον, ἐξ οὗ οἱ ἰατροὶ φάρμακον ἐναίμον συντιθέασιν· ὃ γίνετε σφό-

ῥυσιωδέστερον, rugosius

8

δρα ἀγαθόν. ὅταν δὲ ὕδατα πλείω γένητ', μύκητες φύονται πρὸς τῇ θαλάττῃ κατά τινα τόπον, οὗτοι δὲ ἀπολιθοῦντ' ὑπὸ τοῦ ἡλίου. ἡ δὲ θάλατταθηριώδης· πλείστους δὲ ἔχει τοὺς καρχαρίας, ὥστε μὴ εἶναι κολυμβῆσαι. ἐν δὲ τῷ κόλπῳ τῷ καλουμένῳ ἡρώῳ, ἐφ' ὃν καταβαίνουσιν οἱ ἐξ αἰγύπτου, φύεται μὲν δάφνη τε καὶ ἐλαία καὶ θύμον, οὐ μὴν χλωρά γε, ἀλλὰ λιθοειδῆ τὰ ὑπερέχοντα τῆς θαλάττης, ὅμοια δὲ καὶ τοῖς φύλλοις καὶ τοῖς βλαστοῖς τοῖς χλωροῖς. ἐν δὲ τῷ θύμῳ, καὶ τὸ τοῦ ἄνθους χρῶμα διαδηλον, ὡς ἂν μήπω τελέως ἐξηνθηκός. μήκει δὲ τῶν δενδρυφίων, ὅσον εἰς τρεῖς πήχεις. οἱ δὲ, ὅτε ἀνάπλους ἦν τῶν ἐξ ἰνδῶν ἀπεσταλέντων ἀπὸ ἀλεξάνδρου, τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ φυόμενα μέχρις οὗ ἂν ᾖ ἐν τῷ ὑγρῷ, χρῶμά φασιν ἔχειν ὅμοιον τοῖς φυκίοις· ὁπόταν δ' ἐξεναχθέντα τεθῇ πρὸς τὸν ἥλιον, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐξομοιοῦσθαι τῷ ἁλί. φύεσθαι δὲ καὶ σχοίνους λιθίνους παρ' αὐτὴν τὴν θάλατταν, οὓς οὐδεὶς ἂν διαγνοίη τῇ ὄψει πρὸς τοὺς ἀληθινούς. θαυμασιώτερον δὲ τούτου λέγουσι· φύεσθαι γὰρ δενδρύφι' ἄττα, τὸ μὲν χρῶμα ἔχοντα ὅμοιον κέρατι βοός, τοῖς δὲ ὄζοις τραχέα, καὶ ἀπ' ἄκρου πυρά. ταῦτα δὲ θραύεσθαι μὲν, εἰ συγκλώη τις. ἐκ δὲ τούτων πῦρ ἐμβαλλόμενα, καθάπερ τὸν σίδηρον, διάπυρα γενόμενα· πλὴν ὅταν ἀπψύχοιτο, καθίστασθαι, καὶ τῆς αὐτὴν χρόαν λαμβάνειν. ἐν δὲ ταῖς νήσοις ταῖς ὑπὸ τῆς πλημμυρίδος καταλαμβανομέναις, δένδρα μεγάλα πεφυκέναι, ἡλίκα πλάτανοι. συμβαίνει δὲ, ὅθ' ἡ πλημμυρὶς ἐπέλθοι, τὰ μὲν ἄλλα κατακρύπτεσθαι ὅλα· τῶν δὲ μεγίστων ὑπερέχειν τοὺς κλάδους, ἐξ ὧν τὰ πρυμνήσια, ἀναπτεῖν· εἶθ' ὅτε πάλιν ἄμπωτις γίνοιτο, ἐκ τῶν ῥίζων. ἔχειν δὲ τὰ δένδρα φύλλον μὲν ὅμοιον τῇ δάφνῃ, ἄνθος δὲ τοῖς † οἴσοις καὶ τῷ χρώματι καὶ τῇ ὀσμῇ· καρπὸν δ' ἡλίκον ἐλαία, καὶ οὖτον εὐώδη σφόδρα. καὶ τὰ μὲν φύλλα οὐκ ἀπβάλλειν· τὸ δὲ ἄνθος καὶ τὸν καρπὸν ἅμα τῷ φθινοπώρῳ γίνεσθαι, τοῦ δὲ ἔαρος ἀπῤῥεῖν. ἄλλα δ' ἐν αὐτῇ τῇ θαλάττῃ πεφυκέναι, ἀείφυλλα μὲν, τὸν δὲ καρπὸν ὅμοιον ἔχειν τοῖς θέρμοις. περὶ δὲ τὴν περσίδα τὴν κατὰ καρμανίαν, καθ' ἣν ἡ πλημμυρὶς γίνεται, δένδρα ἐστὶν εὐμεγέθη, ὅμοια τῇ ἀνδράχνῃ καὶ τῇ μορφῇ καὶ τοῖς φύλλοις. καρπὸν δὲ ἔχει πολὺν, ὅμοιον τῷ χρώματι ταῖς ἀμυγδάλαις ἔξωθεν. τὸ δὲ ἐκτὸς συνελίττεται, καθάπερ συνηρτημένον πᾶσιν. ὑποβέβρωται δὲ ταῦτα τὰ δένδρα πάντα κατὰ μέσον ὑπὸ τῆς θαλάττης, καὶ ἔστηκεν ὑπὸ τῶν ῥιζῶν, ὥσπερ πολύπους. ὅταν γὰρ ἡ ἄμπωτις γένηται, θεωρεῖν ἐστιν. ὕδωρ δὲ † ὅλως ἐν τῷ τόπῳ. καταλείπονται γάρ τινες διώρυχες, δι' ὧν διαπλέουσιν· αὗται δ' εἰσὶ θαλάττης. ὃ καὶ δῆλον οἴονταί τινες, ὡς τρέφονται ταύτῃ, καὶ οὐ τῷ ὕδατι· πλὴν εἴ τι ταῖς ῥίζαις ἐκ τῆς γῆς ἕλκονται. εὔλογον δὲ, καὶ τοῦθ' ἁλμυρὸν εἶναι· καὶ γὰρ οὐδὲ κατὰ βάθους αἱ ῥίζαι. τὸ δ' ὅλον, ἐν τὸ γένος εἶναι τῶν δ' ἐν τῇ θαλάττῃ φυομένων, καὶ τῶν ἐν τῇ γῇ ὑπὸ τῆς πλημμυρίδος καταλαμβανομένων· καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ θαλάττῃ μικρὰ καὶ † φυκώδη, φυόμενα δ' ἐν τῇ γῇ μεγάλα καὶ χλωρὰ καὶ ἄνθοδμον ἔχοντα, καρπὸν δ' οἷον θέρμος.

9 Ἐν τύλῳ δὲ τῇ νήσῳ (κεῖται δ' αὐτὴ ἐν τῷ ἀραβικῷ κόλπῳ) τὰ μὲν πρὸς ἠῶ τοῦτον πλῆθος εἶναί φασι δένδρων, ὅτ' ἐκβαίνει ἡ πλημμυρὶς, ὥστ' ἀπηχυρῶσθαι. πάντα δὲ ταῦτα μεγέθη μὲν ἔχειν ἡλίκα συκῆ· τὸ δὲ ἄνθος ὑπερβάλλον τῇ εὐωδίᾳ. καρπὸν δὲ ἄβρωτον, ὅμοιον τῇ ὄψει τῷ θέρμῳ. φέρειν δὲ τὴν νῆσον καὶ τὰ δένδρα, καὶ τὰ ὀριοφόρα πολλά. ταῦτα δὲ φύλλον μὲν ἔχειν ὅμοιον τῇ ἀμπέλῳ, πλὴν μικρόν· καρπὸν δὲ οὐδὲν φέρειν. ἐν ᾧ δὲ τὸ ὀρίον, ἡλίκον μῆλον ἐαρινὸν συμμεμυκός. ὅταν δὲ ὡραῖον ᾖ, ἐκπετάννυσθαι, καὶ ἐξαίρειν τὸ ὀρίον, ἐξ οὗ τὰς σινδόνας ὑφαίνουσι, τὰς μὲν εὐτελεῖς, τὰς δὲ πολυτελεστάτας. γίνεται δὲ τοῦτο καὶ ἐν ἰνδοῖς, ὥσπερ ἐλέχθη, καὶ ἐν ἀραβίᾳ. εἶναι δὲ καὶ ἄλλα δένδρα τὸ ἄνθος ἔχοντα ὅμοιον τῷ λευκείῳ, πλείονα ὄδμον τῷ μεγέθει, τετραπλάσιον τῶν ἴων. καὶ ἕτερόν τι δένδρον πολύφυλλον, ὥσπερ τὸ ῥόδον. τοῦτο δὲ τὴν μὲν νύκτα συμμύειν, ἅμα δὲ τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι διοίγνυσθαι, μεσημβρίας δὲ τελέως διεπτύσθαι· πάλιν δὲ τῆς δείλης συναγεσθαι, καὶ κατὰ μικρὸν τὴν νύκτα συμβαίνειν. λέγειν δὲ καὶ τοὺς ἐκχωρίους, ὅτι καθεύδει. γίνεσθαι δὲ καὶ τοὺς φοίνικας ἐν νήσῳ, καὶ ἀμπέλους, καὶ τἄλλα ἀκρόδρυα, καὶ συκᾶς, αἳ † φυλλοῤῥοῦσιν. ὕδωρ δὲ οὐράνιον γίνεσθαι μὲν, οὐ μὴν χρῆσθαί γε πρὸς τοὺς καρπούς· ἀλλ' εἶναι κρήνας μὲν ἐν τῇ νήσῳ πολλὰς, ἀφ' ὧν πάντα βρέχειν· ἃ καὶ συμφέρει μᾶλλον τῷ σίτῳ, καὶ τοῖς δένδρεσι. διὸ καὶ ὅταν ὕσῃ, οὖτο ἐπαφιέναι, καθαπερεὶ οἱ καταπλύνοντες ἐκεῖνο. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ ἔξω θαλάσσῃ δένδρα, τά γε νῦν θεωρούμενα, σχεδὸν

ὤοις

οὐδὲν ὅλως

συκώδη

οὐδέποτε φυλλορ.

τοσαῦ-

φοαῦτά ὄδιν. ὥσπερ δὲ ἐν γῇ τοῖς ποταμοῖς, καὶ ἐν θαλάττῃ τοῖς ἕλεσι, καὶ ταῖς λίμναις, μετὰ ταῦτα λεκτέον. τρόπα δ' ἐστὶν εἴδη ἐν γῇ τάδε· τὰ μὲν λιγνώδεα, τὰ δ' ὥσπερ πυώδη, τὰ δὲ λοχμώδη. λέγω δὲ πυώδη μὲν, οἷον τὸ σέλινον, τὸ ἕλειον, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. λοχμώδη δὲ, καλαμον, λύπειρον, φλεών, χοῖνον. βάτομον· ἅπερ χεδὸν κοινὰ πάντων ἐν ποταμῶν, καὶ ἐν τοιούτων τόπων ὄδιν. γνιαχῆ δὲ καὶ βάτοι, καὶ παλίουροι, καὶ τὰ ἄλλα. λιγνώδεα δὲ, καθαπερ ἰτέα, λύγκη, πλάτανος. τὰ μὲν, ὥστε τὸ καταπρύπτεσθαι· τὰ δὲ, ὥστε μικρὸν ὑπερέχειν. ἐν δὲ αἱ μὲν ῥίζαι καὶ μικρὸν τοῦ στελέχους ἐν τῷ ὑγρῷ, τὸ δ' ἄλλο ἤδη σῶμα ἔξω. ὥσπερ γὰρ καὶ ἰτέα, καὶ λιγύθρα, καὶ πλατάνῳ, καὶ φιλύρα, καὶ πᾶσι τοῖς φιλύδροις συμβαίνει. χεδὸν δὲ καὶ ταῦτα κοινὰ πάντων τ' ποταμῶν ὄδιν. ἐπεὶ καὶ ἐν τῷ νείλῳ πέφυκεν, ὁ μὲν πολλή γε ἡ πλάτανος. ἀλλὰ θαυμαστὸν ἐπὶ ταύτης, ἡ λύγκη. πλείστη δὲ μιλία, καὶ βαμέλιος. ἐν γοῦν ἐν αἰγύπτῳ φυομένων, τὸ μὲν ὅλον πολὺ πλῆθος ὄδιν εἰς τὸ ἀριθμεῖσθαι καθ' ἕκαστον. ὁ μὲν ἄλλ' ὥστε ἁπλῶς εἰπεῖν, ἅπαντα ἐδώδιμα, καὶ χυλοὺς ἔχοντα γλυκεῖς. διαφέρειν δὲ δόκει τῇ γλυκύτητι, καὶ ἐν τῷ πρόσθεν μᾶλλον ἐστὶν, τρία ταῦτα· ὅ, τε πάπυρος, καὶ τὸ καλούμενον σάρι, καὶ τρίτον ὃ μνᾶσιον καλοῦσι. φύεται δὲ ὁ πάπυρος οὐκ ἐν βάθει τοῦ ὕδατος, ἀλλ' ὅσον ἐν δύο πήχεσιν· διαχεῖται δὲ καὶ ἐλάττονι. πάχος μὲν ὃν ἡ ῥίζης, καρπὸς αὐθρὸς δύρώσου· μῆκος δὲ, ὥσπερ δέκα πήχεις. φύεται δὲ ὥσπερ ἡ γῆς αὐτῆ, πλαγίας ῥίζας εἰς τὸν πλησίον καθιεῖσα, λεπτὰς καὶ πυκνάς· ἄνω δὲ, φῦς παπύρους καλαμώδεις, τριγώνους. μέγεθος ὡς τετραπήχεις, κόμας ἔχοντας ἀχρείας, ἀθρόας· καρπὸν δὲ ὅλως ὀλίγα. τούτους δ' ἀναλίδωσι ἤδη πολλὰ μέρη. χῶνται δὲ ταῖς μὲν ῥίζαις αὐτὶ ξύλων, οὐ μόνον τῷ καίειν, ἀλλὰ καὶ τῷ σκεύη ἄλλα ποιεῖν ἐξ αὐτοῦ πανοπλαπᾶ. πολὺ γὰρ ἔχει τὸ ξύλον, καὶ καλόν. αὐτὸς δὲ ὁ πάπυρος πρὸς πλεῖστα χρήσιμος· καὶ γὰρ πλοῖα ποιοῦσιν ἐξ αὐτοῦ· καὶ ἐκ τῆς βίβλου ἱστία τε πλέκουσι, καὶ ψιάθους, καὶ ἐδωδητάς τινας, καὶ στρωμνάς, καὶ χοινίκια τε καὶ ἕτερα πλείω. καὶ ἐμφανέστατα δὴ πρὸς ἔξω τὰ βιβλία. μάλιστα δὲ καὶ πλεῖστη βοήθεια πρὸς τὴν τροφὴν ἀπ' αὐτοῦ γίνεται. μασῶνται γὰρ ἅπαντες οἱ ἐν τῇ χώρᾳ πάπυρον, καὶ ὠμὸν καὶ ἑφθὸν καὶ ὀπτόν· καὶ τὸν μὲν χυλὸν καταπίνουσι. τὸ δὲ μασώμενον ἐκβάλλουσιν. ὁ μὲν οὖν πάπυρος τοιοῦτός τε, καὶ τοιαύτας παρέχεται τὰς χρείας. γίνεται δὲ ἐν συρίᾳ, πρὸ τὴν λίμνην, ἐν ᾗ καὶ ὁ καλαμος ὁ σύριγξ· ὅθεν καὶ Ἀντίγονος εἰς τὰς ναῦς ἐποιεῖτο τὰ χοινίκια. ὁ δὲ σάρι, φύεται μὲν ἐν ὕδατι, πρὸ τὰ ἕλη καὶ τὰ πεδία, ἐπειδὰν ὁ ποταμὸς ἀπέλθῃ. ῥίζαν δὲ ἔχει σκληράν, καὶ συνεστραμμένην, καὶ ἐξ αὐτῆς φύεται τὰ καλεία καλούμενα. ταῦτα δέ, μῆκος μὲν εἰς δύο πήχεις, πάχος δὲ ἡλίκον ὁ μικτυλος ὁ μέγας ἐν χειρός. τρίγωνον δὲ φύτο, καθαπερ ὁ πάπυρος· καὶ κόμην ἔχον παραπλήσιον. μασώμενοι δὲ, ἐκβάλλουσι καὶ οὗτος τὸ μασημα. τῇ ῥίζῃ δὲ οἱ σιληρουργοὶ χρῶνται. τὸν γὰρ ἄνθρακα ποιεῖ χρηστὸν, διὰ τὸ σκληρὸν εἶναι τὸ ξύλον. τὸ δὲ † μναύσιον μνάσιον ποδιαῖες ὄδιν. ὥστε οὐδεμίαν παρέχεται χρείαν, πλὴν εἰς τροφήν. καὶ τὰ μὲν γλυκύτητι διαφέροντα, ταῦτά ὄδι. φύεται δὲ καὶ ἕτερον ἐν τῇ ἕλεσι καὶ ταῖς λίμναις, ὃ οὐ σωαλπεῖ τῇ γῇ, τὴν μὲν φύσιν ὅμοιον τοῖς ἐρίνοις, πολυφυλλότερον δὲ, καὶ παραλλήλα τὰ φύλλα καθαπερ ἐν λισιχίᾳ. χρῶμα δὲ χλωρὸν ἔχει σφόδρα. χρῶνται δὲ οἱ ἰατροὶ πρός τε τὰ γυναικεῖα αὐτῇ, καὶ πρὸς τὰ κατάγματα. σημαίνει δὲ ὥσπερ καὶ ἀποφορέεσθαι. ἕτερα δὲ ἀπ' αὐτῶν τὰ πλεῖα· ταῦτα δὲ γίνεται ἐν ποταμῷ, εἰ μὴ ὀρυῖς ἐξενεφορεν. Ὁ δὲ 10 ἀρμ. β. γ. λ. λύαμος φύεται μὲν ἐν τοῖς ἕλεσι καὶ ταῖς λίμναις. καυλὸς δὲ αὐτοῦ μῆκος μὲν ὁ μακρότατος, εἰς πέντε πήχεις· πάχος δὲ πλακτυλιαῖος· ὅμοιος δὲ καλάμῳ μελανῷ ἀγονάτῳ. διαφύσεις δὲ ἐν διόθεν ἔχει διόλου διειλημμένας, ὁμοίως τοῖς ἐρίνοις. ὧν τούτῳ δὲ ἡ † ευρίοις ἰωσία, παρόμοια † σφονίῳ πόδιφορεῖ. καὶ ἐν ἑκάστῳ τῶν κυπάρων λύαμος, μικρὸν ὑπερ- σφηκίῳ αἴρων αὐτῆ. πλῆθος δὲ οἱ πλεῖστοι τριάκοντα. τὸ δὲ ἄνθος διπλάσιον ἢ μήκων. χρῶμα δὲ ὅμοιον ῥόδῳ, διατηρεῖ. ὑπάνω δὲ τοῦ ὕδατος ἡ ἰωσία. παραφύεται δὲ φύλλα μεγάλα παρ' ἕκαστον τῶν λυάμων· ὧν καὶ τὰ μεγέθη πίλῳ θετταλικῇ, ὧν αὐτὸν ἔχοντα καυλὸν τῷ τῶν λυάμων. σωτρίφαντι δ' ἕκαστον τῶν λυάμων, φανερὸν ὄδι τὸ πικρὸν συνεστραμμένον, ἐξ ὃ γίνεται ἡ πίλος. τὰ μὲν ἂν πόδι τὸν καρπόν, δι' ὧν τα. ἡ δὲ ῥίζα παχυτάτη † καλάμου † παχυτάτου, καὶ διαφύσεις ὁμοίως ἔχουσι τῷ καυλῷ. ἐδίδοσι δ' αὐτῇ καὶ ὠμὴ, καὶ ἑφθὴ, καὶ ὀπτή.

ὀπτήν. καὶ οἱ περὶ τὰ ἕλη, τούτῳ σίτῳ χρῶνται. φύεται μὲν οὖν καὶ πολὺς αὐτόματος. οὐ μὴν ἀλλὰ καταβάλλουσιν ἐν πηλῷ, ἀχυρώσαντες εὖ μάλα, πρὸς τὸ κατενεχθῆναί γε καὶ μεῖναι καὶ διαφθαρῆναι. καὶ οὕτω κατασκευάζουσι τοὺς κυάμονας. ἂν δ' ἅπαξ ἀντιλάβηται, μένει διὰ τέλους. ἰσχυρὰ γὰρ ἡ ῥίζα, καὶ οὐ πόῤῥω τῆς τῶν καλάμων, πλὴν ἐπακανθίζουσα. διὸ καὶ ὁ κροκόδειλος φεύγει, μὴ προσκόψῃ τῷ ὀφθαλμῷ, τῷ μὴ ὀξὺ καθορᾶν. γίνεται δὲ οὗτος καὶ ἐν συρίᾳ, καὶ κατὰ κιλικίαν· ἀλλ' οὐκ ἐκπέττουσιν αἱ χῶραι. καὶ περὶ τορώνην τῆς χαλκιδικῆς, ἐν λίμνῃ τινὶ μετρίᾳ τῷ μεγέθει, καὶ αὐτὴ πέτει, καὶ τελειοῖ, καὶ τελεοκαρπεῖ. ὁ δὲ λωτὸς καλούμενος, φύεται μὲν ὁ πλεῖστος ἐν τοῖς πεδίοις, ὅταν ἡ χώρα κατακλυσθῇ. τούτου δὲ ἡ μὲν τοῦ καυλοῦ φύσις, ὁμοία τῇ τοῦ κυάμου· καὶ οἱ πέταλοι δὲ, ὡσαύτως, πλὴν ἐλάττους καὶ λεπτότεροι. ὑπὸ φύεται δ' ὁμοίως ὁ λωτὸς τῷ τοῦ κυάμου. τὸ ἄνθος αὐτοῦ λευκόν, ἐμφερὲς τῇ στενότητι τῶν φύλλων τοῖς τῶν κρίνων· πολλὰ δὲ, καὶ πυκνὰ ἐπαλλήλους φύεται. ταῦτα δ' ὅταν μὲν ὁ ἥλιος συμμύῃ, συγκαλύπτει τὴν κωδίαν· ἅμα δὲ τῇ ἀνατολῇ διοίγεται, καὶ ὑπὲρ τοῦ ὕδατος γίνεται. ὥσπερ δὲ ποιεῖ, μέχρις ἂν ἡ κωδία ἐκτελεωθῇ, καὶ τὰ ἄνθη περιῤῥυῇ. τῆς δὲ κωδίας τὸ μέγεθος, ἡλίκον μήκωνος τῆς μεγίστης· καὶ διέζωσται ταῖς κατατομαῖς, τὸν αὐτὸν τρόπον τῇ μήκωνι· πλὴν πυκνότερος ἐν ταύταις ὁ καρπὸς, ἔστι δὲ παρόμοιος τῇ κέγχρῳ. ἐν δὲ τῷ εὐφράτῃ τὴν κωδίαν φασὶ, καὶ τὰ ἄνθη δύνειν, καὶ ὑποκαταβαίνειν τῆς ὥρας μέχρι μέσων νυκτῶν, καὶ τῷ βάθει πόῤῥω· οὐδὲ γὰρ καθιέντα τὴν χεῖρα λαβεῖν εἶναι. μετὰ δὲ ταῦτα ὅταν ὄρθρος ᾖ, πάλιν ἐπανιέναι· καὶ πρὸς ἡμέραν ἔτι μᾶλλον ἅμα τῷ ἡλίῳ φανερὸν ὑπὲρ τοῦ ὕδατος, καὶ ἀνοίγειν τὸ ἄνθος. ἀνοιχθέντος δὲ ἔτι, ἀναβαίνειν. συχνὸν δὲ τὸ ὑπεραῖρον εἶναι τὸ ὕδωρ. τὰς δὲ κωδίας ταύτας οἱ αἰγύπτιοι συνθέντες εἰς τὸ αὐτὸ, σήπουσιν· ἐπὰν δὲ σαπῇ κέλυφος, ἐν τῷ ποταμῷ κλύζοντες, ἐξαίρουσι τὸν καρπόν. ξηράναντες δὲ, καὶ ὀπτήσαντες, ἄρτους ποιοῦσι· καὶ τούτῳ χρῶνται σιτίῳ. ἡ δὲ ῥίζα τοῦ λωτοῦ καλεῖται μὲν κόρσιον· ἔστι δὲ στρογγύλη τὸ μέγεθος, ἡλίκον μῆλον κυδώνιον. φλοιὸς δὲ περίκειται περὶ αὐτὴν μέλας, ἐμφερὴς τῷ † καταναϊκῷ καρύῳ. τὸ δὲ ἐντὸς, λευκόν· ἑψόμενον δὲ, καὶ ὀπτόμενον, γίνεται λεκιθῶδες, ἡδὺ δὲ ἐν τῇ προσφορᾷ. ἐσθίεται δὲ καὶ ὠμόν· ἀρίστη δ' ἐν τοῖς ὕδασιν αὐτὴ ὠμή. καὶ τὰ μὲν ἐν τοῖς ὕδασι, σχεδὸν ταῦτά ἐστιν. ἐν δὲ τοῖς ἀμμώδεσι χωρίοις, ἃ ἐστὶν οὐ πόῤῥω τοῦ ποταμοῦ, φύεται κατὰ γῆς ὃ καλεῖται μαλιναθάλλη, στρογγύλον τῷ σχήματι, μέγεθος δὲ ἡλίκον μέσπιλον, ἀπύρηνον δὲ, ἄφλοιον· φύλλα δὲ ἀφίησιν ἀπ' αὐτοῦ, ὅμοια κυπείρῳ. ταῦτα συναγόντες οἱ κατὰ τὴν χώραν, ἑψοῦσιν ἐν βρυτῷ τῷ ἀπὸ τῶν κριθῶν, καὶ γίνεται γλυκέα σφόδρα· χρῶνται δὲ πάντες ὥσπερ τραγήμασι. τοῖς δὲ βουσὶ καὶ τοῖς προβάτοις ἅπαντα μὲν τὰ φυόμενα ἐδώδιμα ἐστιν· ἐν δέ τι γένος ἐν ταῖς λίμναις καὶ τοῖς ἕλεσι φύεται διαφέρον, ὃ καὶ χλωρὸν νέμονται, καὶ ξηραίνοντες πρέχουσι κατὰ χειμῶνα τοῖς βουσὶν, ὅταν ἐργάζωνται. καὶ τὰ σώματα ἔχουσιν εὐσιτοῦντα, λαμβάνοντες οὐθέν. ἔστι καὶ ἄλλο παραφυόμενον αὐτόματον ἐν τῷ σίτῳ. ὥσπερ δὲ, ὅταν ὁ σῖτος ᾖ καθαρὸς, ὑποπτήσαντες, καταβάλλουσι τοῦ χειμῶνος ὑγρὰν τὴν γῆν. βλαστήσαντος δὲ, τεμόντες καὶ ξηράναντες, παρέχουσι καὶ ὥσπερ βουσὶ καὶ ἵπποις καὶ τοῖς ὑποζυγίοις, σὺν τῷ καρπῷ τῷ ὑπογινομένῳ. ὁ δὲ καρπὸς, μέγεθος μὲν ἡλίκον σήσαμον· στρογγύλος δὲ, καὶ τῷ χρώματι χλωρός· ἀγαθὸς δὲ διαφερόντως. ἐν αἰγύπτῳ μὲν οὖν τὰ πάντα σχεδὸν ταῦτα ἄν τις λάβοι. Ἕκαστοι δὲ τῶν ποταμῶν ἐοίκασιν ἴδιόν τι φέρειν, ὥσπερ καὶ τῶν χερσαίων. ἐπεὶ οὐδὲ ὁ τρίβολος ἐν ἅπασιν, οὐδὲ πανταχοῦ φύεται, ἀλλ' ἐν τοῖς ἑλώδεσι τῶν ποταμῶν. ἐν μεγίστῳ δὲ βάθει πενταπήχει, ἢ μικρῷ μείζονι, κατὰ οἱ περὶ τὸν στρύμωνα. σχεδὸν δ' ἐν τοσούτῳ καὶ ὁ καλαμος, καὶ τὰ ἄλλα. ὑπερέχει δὲ οὐθὲν αὐτοῦ, πλὴν αὐτὰ τὰ φύλλα, ὥσπερ ὑπνέοντα, καὶ κρύπτοντα τὸν τρίβολον. ὁ δὲ τρίβολος αὐτὸς ἐν τῷ ὕδατι νεύει εἰς βυθόν. τὸ δὲ φύλλον ἐστὶ πλατὺ, προσεμφερὲς τῷ τῆς πτελέας. μίσχον δὲ ἔχει, σφόδρα μακρόν. ὁ δὲ καυλὸς ἐξ ἄκρου βαθύτατος, ὅθεν τὰ φύλλα, καὶ ὁ καρπός. τὰ δὲ κάτω λεπτότερος ἀεὶ, μέχρι τῆς ῥίζης. ἔχει δὲ ἀπὸ πεφυκότα ἀπ' αὐτοῦ τριχώδη, τὰ μὲν πλεῖστα παράλληλα, τὰ δὲ καὶ παραλλάττοντα κάτωθεν ἀπὸ τῆς ῥίζης μεγάλα· τὰ δὲ ἄνω, ἀεὶ ἐλάττω προϊοῦσιν, ὥστε τὰ τελευταῖα μικρὰ πάμπαν εἶναι· καὶ τὴν διαφορὰν μεγάλην τὴν ἀπὸ τῆς ῥίζης πρὸς τὸν καρπόν. καὶ πραβλα-

καταναϊκῷ

11

στήμα

σήματα πλείω· καὶ γὰρ τρία, καὶ τέτταρα. μέγιστον δ' ἀεὶ, τὸ πλησιέστερον τῆς ῥίζης, εἶτα τὰ μετὰ τοῦτο, καὶ τὰ ἄλλα κατὰ λόγον. τὸ δὲ παραβλάστημα ἐστὶν ὥσπερ καυλὸς ἄλλος, λεπτότερος μὲν τοῦ πρώτου, τὰ δὲ φύλλα καὶ τὸν καρπὸν ἔχων ὁμοίως. ὁ δὲ καρπὸς μέλας, καὶ σκληρὸς σφόδρα. ῥίζαν δὲ ἡλίκην καὶ ποίαν ἔχει, σκεπτέον. ἡ μὲν οὖν φύσις, τοιαύτη. φύεται μέν τοι ἀπὸ τοῦ καρποῦ πίπτοντος, καὶ ἀφίησι βλαστὸν τοῦ ἦρος. φασὶ δ' οἱ μὲν εἶναι ἐπέτειον, οἱ δὲ διαμένειν τὴν μὲν ῥίζαν εἰς χρόνον· ἐξ ἧς καὶ τὴν βλάστησιν εἶναι τοῦ καυλοῦ. τοῦτο μὲν οὖν σκεπτέον. ἴδιον δὲ παρὰ τῶν ἄλλων, τὸ τῶν παραφυομένων ἐκ τοῦ καυλοῦ τριχωδῶν. οὔτε γὰρ φύλλα ταῦτα, οὔτε καυλός. ἐπεὶ τόγε τῆς παραβλαστήσεως, κοινὸν καλάμου καὶ ἄλλου. τὰ μὲν οὖν ἴδια θεωρητέον ἰδίως δηλονότι· τὰ δὲ, κοινῶς. διαιρεῖν δὲ χρὴ καὶ κατὰ τόπους· οἷον, εἰ τὰ μὲν ἕλεια, τὰ δὲ λιμναῖα, τὰ δὲ ποτάμια μᾶλλον, ἢ καὶ κοινὰ πάντων τῶν τόπων. διαιρεῖν δὲ, ποῖα ταῦτα ἐν τῷ ὑγρῷ καὶ τῷ ξηρῷ φύεται, καὶ ποῖα ἐν τῷ ὑγρῷ μόνον· ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, κοινότατα προσειρημένα πρότερον. ἐν οὖν τῇ λίμνῃ τῇ περὶ ὀρχομενὸν τόδ' ἐστί· τὰ φυόμενα δένδρα καὶ ὑλήματα, ἰτέα, † ἐλαίαγνος, σίδη, κάλαμος, ὅ, τε αὐλητικὸς καὶ ὁ ἕτερος, κύπειρος, φλεὼ, τίφη· ἔτι γε μὴν † μίνανθος, καὶ καλούμενον ἴπνον. ὃ γὰρ προσαγορεύουσι λέμνα, τοῦτο πλεῖον τὸ καθ' ὕδατός ἐστι. τούτων δὲ τὰ μὲν ἄλλα γνώριμα· ἡ δὲ ἐλαίαγνος, καὶ ἡ σίδη, καὶ ἡ μίνανθος, καὶ ἡ ἰκάμη, καὶ τὸ ἴπνον, ἴσως μὲν φύεται καὶ ἑτέρωθι, προσαγορεύεται δὲ ἄλλοις ὀνόμασι. λεκτέον δὲ περὶ αὐτῶν. ἔστι δὲ ἡ μὲν ἐλαίαγνος, φυτὸν θαμνῶδες, καὶ πρόμοιον τοῖς † ἄλλοις· φύλλον δὲ ἔχει τῷ μὲν σχήματι παραπλήσιον, μαλακὸν δὲ, ὥσπερ αἱ μηλέαι, καὶ χνοῶδες. ἄνθος δὲ τῷ τῆς λεύκης ὅμοιον, ἔλαττον. καρπὸν δὲ οὐδένα φέρει. φύεται δὲ ὁ πλεῖστος μὲν ἐπὶ τῶν πλοαίδων νήσων. εἰσὶ γὰρ τινες καὶ ἐν ταῦθα πλοάδες, ὥσπερ ἐν αἰγύπτῳ περὶ τὰ ἕλη, καὶ ἐν θεσπρωτίδι, καὶ ἐν ἄλλαις λίμναις· ἐλάττω δὲ καθ' ὕδατος. ἡ μὲν οὖν ἐλαίαγνος τοιοῦτον. ἡ δὲ σίδη, τῆς μὲν μορφὴν ἐστὶν ὁμοία τῇ μήκωνι· καὶ γὰρ τὸ ἄνω κυτινῶδες τοιοῦτον ἔχει, πλὴν μεῖζον, ὡς κατὰ λόγον. μεγέθει δὲ ὅλος ὁ ὄγκος, ἡλίκον μῆλον. ἔστι δ' οὐ γυμνὸν, ἀλλὰ ὑμένες περὶ αὐτὴν λευκοί· καὶ ἐπὶ τούτοις ἔξωθεν φύλλα ποώδη, παραπλήσια τοῖς τῶν ῥόδων, ὅταν ἐν καλύξιν ὦσι, τέτταρα τὸν ἀριθμόν. ἀνοιχθεῖσα δὲ, τοὺς κόκκους ἐρυθροὺς μὲν ἔχει, τοῦ σχήματι δ' οὐχ ὁμοίους ταῖς ῥίζαις, ἀλλὰ περιφερεῖς. μικροῦς δὲ, καὶ οὐ πολλῷ μείζους † κάγχρου. τὸν δὲ χυλὸν ὑδατώδη τινὰ, καθαπερ ὁ τῶν πυρῶν. ἀδρύνεται δὲ τοῦ θέρους. μίσχον δὲ ἔχει μικρόν. τὸ δὲ ἄνθος ὅμοιον ῥόδου κάλυκι, μεῖζον δὲ, καὶ σχεδὸν διπλάσιον τοῦ μεγέθει. τούτου μὲν οὖν, καὶ τὸ φύλλον, ὠδὶ τοῦ ὕδατος· μετὰ δὲ ταῦτα ὅταν ἀπανθήσῃ, καὶ συστῇ τὸ κατακάρπιον, κατακλίνεσθαί φασιν εἰς τὸ ὕδωρ μᾶλλον· τέλος δὲ, συνάπτειν ἐπὶ τῇ γῇ, καὶ τὸν καρπὸν ἐκχεῖν, καρποφορεῖν δὲ τῶν ἐν τῇ λίμνῃ † τοῦτο, καὶ τὸ βούτομον, καὶ τὸ φλεώς. εἶναι δὲ τοῦ βουτόμου μέλαινα, τῷ δὲ μεγέθει παραπλήσιον τοῦ τῆς σίδης· τοῦ δὲ φλεὼς τῆς καλουμένην † ἀνθήνην, ᾧ χρῶνται πρὸς τὰς κονίας. τοῦτο δ' ἐστὶν οἷον πλακαντῶδές τι μαλακὸν, ἐπίπυρον. ἔτι δὲ καὶ τοῦ φλεὼς, καὶ τοῦ βουτόμου, τὸ μὴ θῆλυ ἄκαρπον. χρήσιμον δὲ πρὸς τὰ † πλόκανα· τὸ δὲ ἄρρεν ἀχρεῖον. περὶ δὲ τῆς ἴκμης, καὶ τοῦ † μηνάνθους, καὶ τοῦ ἴπνου σκεπτέον. ἰδιώτατον δὲ τούτων ἐστὶν ἡ τίφη, καὶ † τὸ ἄφυλλον εἶναι, καὶ τοῦ μὴ πολύρριζον τοῖς ἄλλοις ὁμοίως. ἐπεὶ τἄλλα οὐχ ἧττον εἰς τὰ καίτω τὴν ὁρμὴν ἔχει, καὶ τὴν δύναμιν. μαλιστα δὲ τὸ κύπειρον, ὥσπερ καὶ ἡ ἄγρωστις. διὸ καὶ δυσώλεθρα καὶ ταῦτα, καὶ ὅλον ἅπαν τὸ γένος τὸ τοιοῦτον. ἡ δὲ ῥίζα τοῦ κυπείρου πολύ τι τῶν ἄλλων παραλλάττει τῇ ἀνωμαλίᾳ, τοῦ τὸ μὲν εἶναι παχύ τι καὶ σαρκῶδες αὐτῆς, τὸ δὲ λεπτὸν καὶ ξυλῶδες. καὶ τῇ βλαστήσει, καὶ τῇ γενέσει· φύεται γὰρ ἀπὸ τοῦ πρεμνώδους ἑτέρα λεπτὴ, κατὰ τὸ πλαγίον· εἶτ' ἐν ταύτῃ συνίσταται πάλιν τὸ σαρκῶδες, ἀφ' οὗ ὁ καυλὸς, ἐν ᾧ καὶ ὁ βλαστός. ἀφίησι δὲ καὶ εἰς βάθος τὸν αὐτὸν τρόπον ῥίζας· διὸ καὶ πάντων μαλιστα δυσώλεθρον, καὶ ἔργον ἐξελεῖν. σχεδὸν δὲ παραπλησίως φύεται ἡ ἄγρωστις ἐκ τῶν γονάτων· αἱ γὰρ ῥίζαι γονατώδεις, ἐξ ἑκάστου δὲ ἀφίησιν ἀνάβλαστον καὶ κάτωθεν ῥίζαν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ἄκανθα κεάνωθος· ἀλλ' οὐ καλαμώδης, οὐδὲ γονατώδης ἡ ῥίζα ταύτης. ταῦτα μὴ οὖν διὰ τῆς ὁμοιότητα πλείω εἴρητο. φύεται δ' ἐν ἀμφοῖν καὶ ἐν τῇ γῇ καὶ ἐν τῷ ὕδατι ἰτέα, κάλαμος ὁ αὐλητικὸς, κύπειρον, τίφη, φλεὼς, βούτομος. ἐν δὲ τῷ ὕδατι μόνον σίδη. περὶ γὰρ τῆς τίφης ἀμφισβητοῦ-

ἐλαία, ἄγνος, † μήνανθος, ἰκάμη, καὶ τὸ καλ. † ἄγνοις

κέγχρου

τρία, τοῦτο μὲν, καὶ † ἀνθήλην, Gaz. anthellam. † πλόκαμα. μηνάνθους, † τῷ

βητοῦσιν. καλλίω δὲ καὶ μείζω τῶν ἐν ἀμφοῖν φυομένων αἰεὶ τὰ ἐν τῷ ὕδατι γίνεσθαί φασι. φύεσθαι δ' ἔνια τούτων καὶ ὑπὸ τῶν πλοάδων· οἷον τὸ κύπειρον, καὶ τὸ βούτομον, καὶ τὸ φλεώς, ὥστε πάντα τὰ μερὴ ταῦτα κατέχειν. ἐδώδιμα δ' ἐστὶ τῶν ἐν τῇ λίμνῃ τάδε· ἡ μὲν σίδη, καὶ αὐτὴ, καὶ τὰ φύλλα, τοῖς προβάτοις· ὁ δὲ βλαστός, τοῖς ὑσίν· ὁ δὲ καρπὸς, τοῖς ἀνθρώποις. τοῦ δὲ φλεὼ, καὶ τῆς τίφης, καὶ τοῦ βουτόμου, τὸ πρὸς ταῖς ῥίζαις ἁπαλὸν, ὃ μαλίστα ἐσθίει τὰ παιδία. ῥίζα δ' ἐδώδιμος ἡ τοῦ φλεὼ μόνη τοῖς βοσκήμασιν. ὅταν δὲ αὐχμὸς ᾖ, καὶ μὴ γένηται τὸ κατὰ κεφαλὴν ὕλην, ἅπαντα αὐχμεῖ τὰ ἐν τῇ λίμνῃ· μαλίστα δὲ ὁ καλαμὸς, ὑπὲρ οὗ
12 καὶ λοιπὸν εἰπεῖν. ὑπὲρ γὰρ τῶν ἄλλων σχεδὸν εἴρηται. Τοῦ δὴ καλάμου δύο φασὶν εἶναι γένη· τόν τε αὐλητικὸν, καὶ τὸν ἕτερον. ἐν γὰρ εἶναι τὸ γένος τοῦ ἑτέρου, διαφέρειν δὲ ἀλλήλων ἰσχύϊ, καὶ λεπτότητι, καὶ ἀσθενείᾳ. καλοῦσι δὲ τὸν μὲν ἰσχυρὸν καὶ παχὺν, χαρακίαν· τὸν δ' ἕτερον, πλόκιμον. φύεσθαι δὲ τὸν μὲν πλόκιμον ὑπὸ τῶν πλοάδων, τὸν δὲ χαρακίαν ὑπὸ τοῖς κώμυσι. κώμυθας δὲ καλοῦσι, οὗ ἂν ᾖ συνηθροισμένος κάλαμος, καὶ συμπεπλεγμένος ταῖς ῥίζαις. οὗτος δὲ γίνεται, καθ' οὓς ἂν τόπους τῆς λίμνης εὔγειον ᾖ χωρίον. γίνεσθαι δέποτε τὸν χαρακίαν καὶ οὗ αὐλητικὸς, μακρότερον μὲν τοῦ ἄλλου χαρακίου, σκωληκόβρωτον δέ. τούτου μὲν οὖν ταύτας λέγουσι τὰς διαφοράς. περὶ δὲ τοῦ αὐλητικοῦ, τὸν μὲν φύεσθαι δι' ἐνναετηρίδος, ὥσπερ τινὲς φασι· καὶ ταύτην εἶναι τὴν τάξιν, οὐκ ἀληθές. ἀλλὰ τὸ μὲν ὅλον αὐξηθείσης γίνεται τῆς λίμνης. ὅτι δὲ οὗτος δοκεῖ συμβαίνειν ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις, μαλίστα δι' ἐνναετηρίδος, καὶ τὴν γένεσιν τοῦ καλάμου ταύτην ἐποίουν, τὸ συμβεβηκὸς ὡς τάξιν λαμβάνοντες. γίνεται δ' ὅταν ἐπομβρίας γενομένης διεμμένῃ τὸ ὕδωρ διετῆ τοὐλάχιστον ἂν, πλείω καὶ καλλίω. τούτου δὲ μαλίστα μνημονεύουσι, γενονότος τῶν ὕστερον χρόνων, ὅτε συνέβη τὰ περὶ χερώνειαν. πρὸ τούτων γὰρ ἔφασαν ἔτι πλεῖον βαθυνθῆναι τὴν λίμνην· μετὰ δὲ ταῦτα ὕστερον ὡς ὁ λοιμὸς ἐγένετο σφοδρὸς, πλησθῆναι μὲν αὐτὴν· ὑ μείναντος δὲ τοῦ ὕδα-
ὕτω γενέσθαι τος, ἀλλ' ἐκλελειπότος χειμῶνος, † ὑ γενέσθαι τὸν κάλαμον. φασὶ γὰρ, καὶ δοκεῖ βαθυνομένης τῆς λίμνης μείναντα τὸν ἐπιόντα ἐνιαυτὸν, ἀδρύνεσθαι, καὶ γίνεσθαι τὸν μὲν ἀδρυθέντα ζευγίτην. ᾧ δ' ἂν μὴ συμπραμείνῃ τὸ ὕδωρ, βομβυκίαν. τὴν μὲν οὖν γένεσιν, τοιαύτην. διαφέρει δὲ τῶν ἄλλων καλάμων, ὡς καθόλου λαβεῖν, ἀτροφίᾳ τινὶ τῆς φύσεως· ἀπληθέστερον γὰρ εἶναι, καὶ ἀσαρκότερον, καὶ ὅλως δὲ θῆλυν τῇ προσόψει. καὶ γὰρ τὸ φύλλον πλατύτερον ἔχει, καὶ λευκότερον· τὴν δὲ ἀνθήλην ἐλάττω τῶν ἄλλων. τινὰς δὲ ὅλως οὐκ ἔχειν, οὓς καὶ προσαγορεύουσιν εὐνουχίας, ἐξ ὧν ἄριστα μέν φασί τινες γενέσθαι τὰ ζεύγη. κατορθοῦν δὲ ὀλίγα πρὰ τὴν ἐργασίαν. τὴν δὲ τομὴν ὡραίαν εἶναι· πρὸ Ἀντιγενίδου μὲν, ἡνίκ' ἠύλουν ἁπλάσως, ὑπ' ἀρκτούρῳ, βοηδρομιῶνος μηνός. τὸν γὰρ οὕτω τμηθέντα, συχνοῖς μὲν ἔτεσιν ὕστερον γίνεσθαι χρήσιμον, καὶ προκαταυλήσεως δέεσθαι πολλῆς. συμμύειν δὲ τὸ στόμα τῶν γλωττῶν, ὃ πρὸς τὴν διακτορίαν εἶναι χρήσιμον. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν πλαίσιν μετέβησαν, ἡ τομὴ μετεκινήθη. τέμνουσι γὰρ δεινὴν τοῦ σκιρροφοριῶνος καὶ ἑκατομβαιῶνος, ὡς περὶ πρὸ τροπῶν μικρὸν, ἢ ὑπὸ τροπάς. γίνεσθαι δὲ φασιν τρινόν τε χρήσιμον, καὶ καταυλήσεως βραχείας δεῖσθαι· καὶ κατασπάσματα τὰς γλώττας ἔχειν. οὗτος δὲ ἀναγκαῖον τοῖς μετὰ πλαίσματος αὐλοῦσι. τοῦ μὲν οὖν ζευγίτου ταύτας εἶναι τὰς ὥρας τῆς τομῆς. ἡ δ' ἐργασία γίνεται τὸν αὐτὸν τρόπον· ὅταν συλλέξωσι, τιθέασιν ὑπαίθριον τοῦ χειμῶνος ἐν τῷ λέμματι. τοῦ δ' ἦρος περικαθαίραντες, καὶ ἐκτρίψαντες, εἰς τὸν ἥλιον ἔθεσαν. τοῦ θέρους δὲ, μετὰ ταῦτα συντεμόντες εἰς τὰ μεσογόνια, πάλιν ὑπαίθριον τιθέασι χρόνον τινά· προσλείπουσι δὲ τῷ μεσογονατίῳ τὸ πρὸς τοὺς βλαστοὺς γόνυ. τὰ δὲ μήκη τὰ τούτων οὐ γίνεται διπαλαιστῶν ἐλάττω. βέλτιστα μὲν οὖν εἶναι, τῶν μεσογονίων πρὸς τὴν ζευγοποιΐαν ὅλου τοῦ καλαμοῦ τὰ μέσα. μαλακώτατα δὲ ἔχει ζεύγη, τὰ πρὸς τοὺς βλαστούς· σκληρότατα δὲ, τὰ πρὸς τῇ ῥίζῃ. συμφωνεῖν δὲ τὰς γλώττας τὰς ἐκ τοῦ αὐτοῦ μεσογονατίου, τὰ δὲ ἄλλα οὐ συμφωνεῖν. καὶ τὴν μὲν πρὸς τῇ ῥίζῃ ἀριστεραν εἶναι, τὴν δὲ πρὸς τοὺς βλαστοὺς δεξιάν. τμηθέντος δὲ δίχα τοῦ μεσογονίου, τὸ στόμα τῆς γλώττης ἑκατέρας γίνεται κατὰ τὴν τοῦ καλάμου τομήν. ἐὰν δὲ ἄλλον τινὰ τρόπον ἐργασθῶσιν αἱ γλῶτται, ταύτας οὐ πάνυ συμφωνεῖν. ἡ μὲν οὖν ἐργασία, τοιαύτη. φύεται δὲ πλεῖ-
κηρισοῦ στος μὲν μεταξὺ τοῦ † κηρισοῦ, καὶ τοῦ μέλανος· οὗτος δὲ ὁ τόπος προσαγορεύεται πελεκανία, τούτου ἐστὶν ἅττα, χύτροι καλούμενοι, βαθύσματα τῆς λίμνης, ἐν οἷς κάλλιστόν φασι. γίνεσθαι δὲ,

δε, ἐαθ' ὃν ἡ πεδιὰς ἐαλαμώδης ἐαταφέρεται· ἔστι δ' ὅτι ποταμὸς, ῥεῖων ἐκ λεκασλίας. ἑάλμισος δὲ δοκεῖ γίνεδαι πάντων, ποδὶ τὴν ὀξεῖαν ἐαλαμώδη ἐαμπλω. ὁ δὲ τόπος ὅστος ὅτιν ἐμβολὴ τῆ λιβυσσ. γειτνιᾷ δ' αὐτῷ πεδίον δύγδον, ὃ πεδαγορδύσιν ἱππίαν. πεσσοβρῷ δὲ τόπος ἄλλος ἢ τε ὀξείας ἐαμπῆς ὄτιν, ὃν ἐαλοῦσι βοηδρίαν. φύεδαι δέ φασι καὶ ἢ ταύτῃ δύγχη τὸν ἑάλαμον. τὸ δ' ὅλον, ὃ αὖ ἡ βαθύγδον καὶ δύγειον χωρίον, καὶ ἰλυῶδες, καὶ ὁ λιβυσσὸς ἀναμίγνυται, καὶ πεδὸς τόπος βάθυσμα ἢ λίμνης, ἐαλλιστον γίνεδαι ἐαλάμου. ποδὶ γὰρ τ' βοηδρίαν, ταῦτα πάντα ὑπάρχει. ὅπ δὲ ὁ λιβυσσὸς μεγάλως ἔχῃ ῥοπὴν εἰς τὸ ποιεῖν ἑαλὸν ἑάλαμον, σημεῖον ἔχει· ἐαθ' ὃν γὰρ τόπον ὁ μέλας ἐαλάμμος μβάλλει, βαθείας ὄσης ἢ λίμνης, καὶ τὸ ἐπάλφες δύγειν καὶ ὑλώδες, ἢ ὅλως μὴ φύεδαι, ἢ φαῦλον. ἡ μὲν δὴ γῆσις, καὶ φύσις τὸ αὐληπικὸ, καὶ ἡ ἐαδεργασία, καὶ τίνας ἔχει διαφορὰς πεδὶ τὰς ἄλλας, ἱκανῶς εἰρήδω. γῆ δ' οὐ ταῦτα μόνον, ἀλλὰ πλέω τὸ ἐαλάμε τυγχάνει, φανερὰς ἔχοντα τῇ αἰδήσει διαφοράς. ὁ μὲν γὰρ ψυκνὸς καὶ τῇ ἑαρκὶ καὶ τοῖς γόνασιν, ὁ δὲ μανὸς καὶ ὀλιγογόνατος. καὶ ὁ μὲν κοῖλος, ὃν ἐαλοῦσί τινες σύειγα· ὁδὲν γὰρ, ὡς εἰπεῖν, ἔχει ξύλε καὶ ἑαρκός· ὁ δὲ σδερεὸς, καὶ συμπλήρης μικρῶ. καὶ ὁ μὲν βραχὺς, ὁ δὲ δύαξὴς καὶ ὑψηλὸς καὶ παχύς· ὁ δὲ λεπτὸς καὶ πολύφυλλος, ὁ δὲ ὀλιγόφυλλος ἢ μονόφυλλος. ὅλως δὲ πολλαί τινές εἰσι διαφοραὶ ἢ τὰς φύσεις, καὶ τὰς χρείας. ἕκασος γὰρ πεδὸς ἕκασα χρήσιμος. ὀνόμασι δ' † ἄλλοις πεδαγορδύσι. κοινόταδον δέ πως ὁ δ' ἀναξ, ὃν καὶ λοχμωδέσαδόν γε φασιν εἶναι, καὶ μάλισα φύεδαι πρὰ τὸς ποταμοὺς καὶ τὰς λίμνας. διαφορὰν δ' ὅμως παντὸς ἐαλάμε πολὺ, τόν τε φ' τῷ ξηρῷ, καὶ τὸν φ' τοῖς ὕδασι φύμενον. ἴλιος δὲ ἢ ὁ τοξικὸς, ὃν δὴ λιμνικόν τινες ἐαλοῦσιν· ὀλιγογόνατος † δὲ, ἑαρκωδέσερος δὲ πάντων, καὶ μάλισα ἐαμπὴ διεχόμενος, καὶ ὅλως ἀγεδαι δυνάμενος, ὡς αὖ δέλῃ τις, θρμαινόμενος. ἔχασι δὲ, ὥσπερ ἐλέχθη, καὶ ἢ τὰ φύλλα μεγάλας διαφορὰς, ὐ πλήδει καὶ μεγέδει μόνον, ἀλλὰ καὶ χροιᾶ· ποικίλος γὰρ ὁ λακωνικὸς ἐαλάμος. ἔτι δ' αὐτῇ τῇ δέσει, καὶ πεδφύσει· ἐάτωδεν γὰρ γίνοι πλείσα φορήσι τὸ φύλλον, αὐτὸς δὲ ὥσπερ ἐκ θάμνε πέφυκε. χειλὸν δέ τινές φασι, καὶ τῶν λιμναίων ταύτῃ εἶναι τὴν διαφοράν, πολύφυλλον καὶ ὀλιγόφυλλον, καὶ ἑτερόμοιον ἔχειν τρόπον τινὰ τὸ φύλλον τῇ τὸ λυπέρε, καὶ φλεῶ, καὶ βρύε, καὶ βοτόμε. σκέψαδαι δὲ ἐῶσι. γῆ δέ τι ἐαλάμε φύσει καὶ ἐπίγειον· ὃ δὲ εἰς ὀρδὸν, ἀλλ' ὑδὶ γῆς ἀφίησι τὸν ἐαυλὸν, ὥσπερ ἡ ἄγρωσις, ἢ ἔτω ποιεῖται τὴν αὔξησιν. ἔσι δὲ ὁ μὲν ἄῤῥεν σδερεὸς, ὁ δὲ θῆλυς λοῖλος. διαιρέσι γὰρ ἡ ἐῶσα τῷ ἄῤῥενι καὶ θήλει. φύονται δ' ἐξ ὑγρὸς ψυθμὸ πολλοὶ, καὶ ὁ λοχμώδης· ὁ δὲ φύλλον ὁ μακρὸν, ἀλλ' ὅμοιον τῇ ἰτέᾳ· τῷ μεγέδει μεγάλοι, καὶ εὐπαγεῖς, ὥσε ἀκοντίαις χρῆδαι. φύονδ' δὲ ἔτοι ποδὶ τὸν ἀκεσίνην ποταμόν. ἅπας δὲ ἐαλάμος ὑζώδης· καὶ τεμνόμενος, καὶ ἐαιόμενος, ἐαλλίων βλασάνει. ἔτι δὲ παχύῤῥιζος, καὶ πολύῤῥιζος· διὸ καὶ δυσώλεθρος. ἡ δὲ ῥίζα γονατώδης, ὥσπερ ἡ τῆ ἀγρώσι. πλὴν ὁ † πάντες ὁμοίως. ἀλλὰ ποδὶ μὲν ἐαλάμων ἱκανῶς εἰρήδω. Καταλοιπον δὲ, εἰπεῖν, ὡς αὖ ἐκ τ' γῆς τόδε, ποδὶ χοίνικ· ἡ γὰρ καὶ ἔσι τῆ γῆ δρυῶδες δετόν. ἔσι δὲ αὐτῆ τρία εἴδη, ἐαθάπερ τινὲς διαιροῦσιν· ὃ, τε ὀξὺς καὶ ἄκαρπος, ὃν δὴ ἐαλοῦσιν ἄῤῥεν· καὶ ὁ ἐαρπιμος, ὃν μελαγκρανισμὸν ἐαλοῦδιν, διὰ τὸ μέλαινα τὸν ἐαρπὸν ἔχειν· παχύτερος δὲ τόδε, καὶ ἑαρκωδέσερος. καὶ τρίτος, τῷ μεγέδει καὶ τῇ παχύτητι καὶ εὐσαρκίᾳ διαφέρων, ὁ ἐαλούμενος ὁλόχοινος. ἡ μὲν δὴ μελαγκρανὶς, αὐτὸς ἰὼς ἐαθ' αὑτόν· ὁ δ' ὀξὺς, καὶ ὁλόχοινος, ἐκ τε αὐτε φύονται, ὃ καὶ ἄδοπον φαίνεται, καὶ θαυμασὸν γίνεδαι, ὅλης κομιδείσης ἢ χοινίας. οἱ πολλοὶ γὰρ ἦσαν ἄκαρποι, ψεφυκότες ἐκ τε αὐτ' ἐαρπιμοι δὲ ὀλίγοι. ἔοικε μὲν οὖν σκεπέον. ἐλάτους γὰρ ὅλως οἱ ἐαρποί. πεδὸς γὰρ τὰ πλέγματα χρησιμώτερος ὁ ὁλόχοινος, διὰ τὸ ἑαρκωδέσε καὶ μαλακόν. κόρυμα δ' ὅλως ὁ ἐάρπιμος, διὰ αὐτὸ τὸ γραμμώδ' ες διοιδήσας, ἐάπτα ἐκπίπτει ἐαθάπερ ὠά. πεδὸς μὲν γὰρ ἀρχῇ γραμμώδης ἔχει τοὺς πεδιεσχυώδεις μίσχες, ἐφ' ὧν ἄνερων πρὸ πλαγίους τὰς δῶ ἀγγείων ἔχε σροχωλότητας, ὧν χαλάζας. φ' τούτοις δὲ τὸ ἀνεμμάτερον ἀκιδώδεις ὄτι, μέλαν, ἑκάδερ πεδιεμφορὴς τοῦ † ἀσεείσκε· πλὴν ἀμφιλωότερον. ῥίζαν δὲ ἔχει μακρὰν, καὶ παχυτέραν πολὺ τὸ χοίνε. αὐτὴ δὲ αὐαίνεται ἐαθ' ἕκασον ἐνιαυτὸν, εἰθ' ἑτέρα πάλιν ἀνὰ † διφαλὴς † χοίνε ἐαθίεται. ἔοικε δὲ ἢ φ' τῇ ὄψει φανερὸν

ἰδεῖν, τὰς μὲν αὔας, τὰς δὲ χλωρὰς καθιεμένας. ἡ δὲ κεφαλὴ ὁμοία τῇ τῶν κρομμύων, καὶ τῇ τῶν γητείων, συμπεφυκυῖά πως ἐκ πλειόνων εἰς ταὐτό· καὶ πλατεῖα καθτωθεν, ἔχουσα κε-
ἐστιν, ὅτι λύφη ὑπερύθρα. συμβαίνει δ' ἂν ἴδιον ὑπὸ τῶν ῥιζῶν † ἐστιν· αὐαίνονται κατ' ἐνιαυτὸν, καὶ ἡ τοῦ ἄνωθεν πάλιν ἡ γένεσις. τῶν μὲν οὖν σχοίνων τοιαύτη τις φύσις. ἤδη δὲ καὶ ὁ βάτος, καὶ ὁ παλίουρος, ἐνύδρα πώς ἐστιν, ἢ πάρυδρα, καθάπερ ἐνιαχοῦ. φανεραὶ δὲ σχεδὸν καὶ αἱ τούτων διαφοραί· περὶ ἀμφοῖν γὰρ εἴρηται πρότερον. τῶν δὲ νήσων τῶν πλοάδων τῶν ἐν ὀρχομενῷ, τὰ μὲν μεγέθη παντοδαπὰ τυγχάνει· τὸ δὲ μέγιστον αὐτῶν, ἐστιν ὅσον τριῶν σταδίων τὴν περίμετρον. ἐν αἰγύπτῳ δὲ μεγάλας σφόδρα συνίστασθαι, ὥστε καὶ ὗς ἐν αὐτοῖς ἐγγίνεσθαι πολλοὺς, οὓς καὶ κυνηγετοῦσι διαβαίνοντες. καὶ περὶ μὲν ἐνύδρων ταῦτ' εἰρήσθω.

14 Περὶ δὲ βραχυβιότητος φυτῶν καὶ δένδρων, τῶν μὲν ἐνύδρων ὑπὸ τοσούτου ἔχομεν, ὡς ἂν καθόλου λέγοντες, ὅτι βραχυβιώτερα τῶν χερσαίων ἐστὶ, καθάπερ καὶ τὰ ζῶα. τοὺς δὲ καθ' ἕκαστα βίους ἱστορῆσαι δεῖ τῶν χερσαίων. τὰ μὲν οὖν ἄγριά φασιν οὐδεμίαν ἔχειν, ὡς ἂν εἴποιεν οἱ ὀρεοτύποι, διαφοράν, ἀλλὰ πάντα ἐστὶν μακρόβια, καὶ οὐθὲν βραχύβιον· αὐτὸ μὲν οὖν ἴσως ἀληθὲς λέγοντες (ἅπαντα γὰρ ὑπερτείνει πολὺ τῆς τῶν ἄλλων ζωήν) οὐ μὴν ἀλλ' ὅμως ἐστὶ τὰ μὲν μᾶλλον, τὰ δ' ἧττον μακρόβια, καθάπερ ἐν τοῖς ἡμέροις. ποῖα δὲ ταῦτα, σκεπτέον. τὰ δὲ ἥμερα, φανερῶς διαφέρει τῷ τὰ μὲν ἐστὶν μακρόβια, τὰ δὲ βραχύβια. ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, τὰ ἄγρια τῶν ἡμέρων μακροβιώτερα· καὶ ὅλως, τῷ γένει τὰ αὐτοδιηρημένα καθ' ἕκαστον, οἷον κότινος ἐλαίας, καὶ ἀχρὰς ἀπίου, ἐρινεὸς συκῆς. ἰσχυρώτερα γὰρ, καὶ πυκνότερα, καὶ ἀγονώτερα τοῖς περικαρπίοις. τῆς δὲ μακροβιότητα μαρτυροῦσιν ἐπί γε τινῶν καὶ ἡμέρων καὶ ἀγρίων, καὶ αἱ παραδεδομέναι φῆμαι παρὰ τῶν μυθολόγων· ἐλαίαν μὲν γὰρ λέγουσι τῆς ἀθήνησι, φοίνικα δὲ τὴν ἐν δήλῳ, κότινον δὲ τὸν ἐν ὀλυμπίᾳ, ἀφ' οὗ ὁ στέφανος· φηγοὺς δὲ τὰς ἐν ἰλίῳ, τὰς ὑπὸ τῶν Ἴλου μνήματος. τινὲς δὲ φασι, καὶ τὴν ἐν δελφοῖς πλάτανον Ἀγαμέμνονα φυτεῦσαι, καὶ τὴν ἐν καφύαις τῆς ἀρκαδίας. ταῦτα μὲν οὖν ὅπως ἂν ἔχῃ, τάχ' ἂν ἕτερος εἴη λόγος. ὅτι δὲ ἐστὶ μεγάλη διαφορὰ τῶν δένδρων, φανερόν. μακρόβια μὲν γὰρ τά τε περιερημένα, καὶ ἕτερα πλείω· βραχύβια δὲ, τὰ τοιαῦτα ὁμολογουμένως· οἷον, ῥοιὰ, συκῆ, μηλέα· καὶ τούτων ἡ ἠρινὴ μᾶλλον. καὶ ἡ γλυκεῖα τῆς ὀξείας, ὥσπερ τῶν ῥοῶν ἡ ἀπύρηνος. βραχύβια δὲ καὶ ἀμπέλων ἐνία γένη, καὶ μάλιστα τὰ πολύκαρπα. δοκεῖ δὲ τὰ πάρυδρα βραχυβιώτερα τῶν ἐν τοῖς ξηροῖς ἐστιν· οἷον ἰτέα, λεύκη, ἀκτὴ, αἴγειρος. ἐνία δὲ γηράσκει μὲν καὶ σήπεται ταχέως, παραβλαστάνει δὲ πάλιν ἐκ τῶν αὐτῶν, ὥσπερ καὶ αἱ δάφναι, καὶ μηλέαι, καὶ ῥοαὶ, καὶ τῶν φιλύδρων τὰ πολλά· περὶ ὧν καὶ σκέψαιτ' ἄν τις, πότερα ταυτὰ δεῖ λέγειν, ἢ ἕτερα. καὶ καθάπερ εἴ τις τὸ στέλεχος ἀρκόψας, ὥσπερ ποιοῦσιν οἱ γεωργοὶ, πάλιν αὐαθεραπεύει τοὺς βλαστοὺς, καὶ εἰ καλῶς ἐκκόψειεν ἄχρι τῶν ῥιζῶν, καὶ ὑπεκαύσειεν (καὶ γάρ τοι ταῦτα ποιοῦσιν, ὁτὲ δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτομάτου συμβαίνει) πότερα δὴ οὖν ταυτὸ δεῖ λέγειν, ἢ ἕτερον. ἡ μὲν γὰρ ἀεὶ τὰ μέρη τὰς αὐξήσεις καὶ φθίσεις φαίνετε παραλλάττουσα, καὶ ἔτι τὰς διακαθάρσεις τὰς ὑπ' αὐτῶν, ταύτῃ μὲν ἂν δόξειεν ταυτὸν ἐστιν. τί γὰρ ἂν ὑπὸ τούτων ἢ ἐκείνων διαφέροι; ἡ δ' ὥσπερ οὐσία καὶ φύσις τοῦ δένδρου, μάλιστ' ἂν φαίνοιτο τὸ στέλεχος, ὅταν μεταλλάττῃ οὖν, καὶ τὸ ὅλον ἕτερον ὑπολάβῃ τις. εἰ μὴ ἄρα διὰ τὸ ἀρκὸν τῶν αὐτῶν ἀρχῶν ἐστιν, αὐτὸ θείη. καίτοι πολλὰ καὶ συμβαίνει, καὶ τὰς ῥίζας ἑτέρας ἐστιν, καὶ μεταβάλλειν τῶν μὲν σηπομένων, τῶν δ' ἐξ ἀρχῆς βλαστανουσῶν. ἐπεὶ ὥς γέ τινες φασὶ τὰς ἀμπέλους μακροβιωτάτους ἐστιν, τῷ μὴ φύειν
μὴ μένῃ ἑτέρας, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν ἀεὶ συναναπληροῦσθαι, γελοῖον ἂν ἴσως δικαιοτάτη σύγκρισις, ἐὰν † μένῃ τὸ στέλεχος. αὕτη γὰρ οἷον ὑπόθεσις καὶ φύσις δένδρων. τοῦτο μὲν οὖν ὁποτέρως ποτὲ λεκτέον, οὐδὲν ἂν διενέγκῃ πρὸς τὰ νῦν.

15 Ταχὰ δ' ἂν εἴη μακροβιώτατον, τὸ πάντως δυναμένον αὐταρκεῖν· ὥσπερ ἡ ἐλαία, καὶ τῷ στελέχει, καὶ τῇ παραβλαστήσει, καὶ τῷ δυσωλέθρους ἔχειν τὰς ῥίζας. δοκεῖ δὲ ὁ βίος τρίγε μιᾶς ἐστιν, καθ' ὃν στέλεχος ἤδη τὴν ἀρχὴν τιθέντα μέτρον, ἀναμετρεῖν τὸν χρόνον μάλιστα περὶ ἔτη διακόσια. εἰ δ' ὅπερ ὑπὸ τῶν ἀμπέλων λέγουσί τινες, ὡς περιαιρουμένων τῶν ῥιζῶν κατὰ μέρος, δύναται διαμένειν τὸ στέλεχος, καὶ ἡ ὅλη φύσις ὁμοία καὶ ὁμοιοφόρος ὁποσονοῦν χρόνον, μακροβιώτατον ἂν εἴη πάντων. φασὶ δὲ δεῖν οὕτω πονεῖν, ὅταν ἤδη δοκῇ καταφερέσθαι, κλήματά τε ὑπεβάλλειν, καὶ καρποῦσθαι ἐνιαυτόν· μετὰ δὲ ταῦτα κατασκάψαντα ὑπὸ θάτερα τῆς ἀμπέλου, περικαθᾶραι πάσας τὰς ῥίζας· εἶτ' ἐμ-

πλη-

πλῆσαι φρυγανώμ, καὶ ἐπαμήσασθ τῶι γλῶ. τάτω μὲν οὖν τῷ ἐτῇ λακῶς φρῴδμ σφόδρα· τῷ δ' ὑσρίῳ βέλπιον· τῷ δὲ τρίτῳ καὶ τετάρτῳ, λαβίσαθαι καὶ φρέιμ πολλὸς καὶ λαλὸς, ὥστε μηδὲν δ λαφορῴδμ ἢ ὅτε ἤκμαζεν. ἐπειδὰν δὲ πάλιν ἀρπλυῇ, θάτερον μέρ Θ λατασκάπτειμ, καὶ θραπτύειμ ὁμοίως, καὶ ὅτως αἰεὶ δ λαμῶνειμ. ποιεῖμ δὲ ὧρ μάλιστα δι' ἐτῶν δίεκα. διὸ καὶ ὁ κόπειμ θδέποτε τὸς ὧρ ποιοῦντας, ἀλλ' ὠδὶ γνωιὰς πολλὰς ταῦτα τὰ σελέχη δ λαμῶμδμ, ὥστε μηδὲ μεμνῆθαι τὸς φυτδύσαντας. ὧρ μὲν οὖν ἴσως τῶν πειραμῶν ἀκόντα δεῖ πισδῦδμ. τὰ δὲ μακρόβια καὶ βραχύβια, δ λὰ τῶν ἐρημῶν θεωρητέον.

Νοσήματα δὲ τοῖς μὲν ἀγρίοις † φασὶ ξυμβαίνμ, ὑφ' ὧν ἀναιρῆντου. φαύλως δὲ δια- 16
πίθεσθαι, καὶ μάλιστα ὠμδήλως, ὅταν χαλαζοκοπηθῇ, ἢ βλασάνειμ μέλλοντα, ἢ ἀρχόμε- † ὅ φασι
10 να, ἢ αὐθῆνα· καὶ ὅταν ἢ πνδῦμα ψυχρὸν ἢ θδρμὸν ὠμγένηται ἢ τότες τὸς καιρός. τοῦ δὲ τῶν ὡραίων χειμώνων, ὁδὲ αὖ τοῦ βάλλοντες ὦσιν, ὁδὲ πάχμ. ἀλλὰ καὶ ξυμφέρειν πᾶσι χειμαδλῶσαι· μὴ χειμαδγῶτα γὰρ, λακοβλαστότερα γίνεσθαι. τοῖς δὲ ἡμέροις ἔστι πλέω νοσήματα· καὶ τὰ μὲν ὥσπερ κοινὰ πᾶσιν ἢ τοῖς πλείοσι, τὰ δ' ἴδια καὶ ἢ γνή. κοινά, οἷον, τό, τε σκωληκοῦσθαι, καὶ ἀστροβολεῖδμ, καὶ ὁ σφακελισμός. ἅπαντα γὰρ, ὡς εἰπεῖν, ἢ σκώληκας ἔχῃ, πλὴν τὰ μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ πλείους· λαθάπερ συκῆ, μηλέα, καὶ ἄπ Θ. ὡς δὲ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἥκιστα σκωληκοῦται τὰ δριμέα, καὶ ὀπώδη, καὶ ἀστροβολεῖται ὡσαύτως. μᾶλλον δὲ τοῖς γε ἀκμῇ ὧρ συμβαίνει· πάντων δὲ μάλιστα τῇ τε συκῇ, ἢ τῇ ἀμπέλῳ. ἡ δ' ἐλαία πῶς ἔ τοὺς σκώληκας ἔχειν (οἱ δὲ μὴ ἢ τὴν συκῆν δ λαφθείρουσιν ᾠτίκτοντες) φύει ἢ ἧλον· οἱ δὲ μύκητα λαλοῦσιν, γῆιοι δὲ λοπάδια. ὧρ δ' ὄζειν οἷον * ἧλοι αὐτῶν. δ λαφθείρονται
20 δ' γήϊοτε καὶ αἱ νέαι ἐλαῖαι, δ λὰ τὴν ἀστοβολὴν ἢ πολυκαρπίας. ἡ δὲ ψώρα, καὶ οἱ προσφυόμενοι κοχλίαι, συκῆς εἰσιν. ὁ πανταχῆ δὲ ὧρ συμβαίνῃ ταῖς συκαῖς· ἀλλ' ἔοικε ἢ τὰ νοσήματα γίνεσθαι ἢ τοὺς τόπους, ὥσπερ τοῖς ζώοις. ἐπεὶ παρ' γήϊοις ὁ ψωριῶσι, λαθάπερ ὁδὲ πρὸς τὴν αἰνείαν. ἁλίσκεται συκῆ μάλιστα καὶ σφακελισμῷ, καὶ λεάδλῳ. λαλεῖται δὲ σφακελισμὸς μὲν, ὅταν αἱ ῥίζαι μελανθῶσι· λεάδ Θ δ' ὅταν οἱ ἐλάδλοι. καὶ γὰρ λαλοῦσί τινδ λεάδ ους, ὅθεν καὶ τοὔνομα τῇ νόσῳ. ὁ δ' ἑρινεὸς, ὅτε λεαδᾷ, ὅτε σφακελίζει, ὅτε ψωριᾷ, ὅτε σκωληκοῦται ταῖς ῥίζαις ὁμοίως· ὁδὲ δὴ τὰ ὄρινα τινδ ἀρβάλλουσιν, ὁδὲ ἐαὐ γῆια φυτδυθῶσιν εἰς συκῆν. ἡ δὲ ψώρα μάλιστα γίνεται, ὅταν ὕδλως ὠδὶ πλειάδι γνήται μὴ πολύ· ἐαὐ δὲ πολὺ, ἀρκλύζεται. συμβαίνει δὲ τότε καὶ τὰ ὄρινα ἀρῤῥεῖν, καὶ τὸς ὀλιγύθους. ὧρ δὲ σκωλήκων ὧρ γῆ ταῖς συκαῖς, οἱ μὲν δζ † αὖ γίνονται, οἱ δ' γήϊκρυντοι αὖ ὧν
30 ἐπὸ τδ λαλαμῶνδ λοράσου· πάντδ δὲ εἰς λοράδλω ἀρκαθίσαντα. φθέγγονται δὲ, οἷον τρισμόν. νοσεῖ δὲ συκῆ, καὶ ἐαὐ ἐπομβεία γήνηται, τά τε πῶς τὴν ῥίζαν ὥσπερ μαδᾷ· τὸ δὲ λαλοῦσι λοπάδια. ἡ δ' ἄμπελ Θ τραγᾷ· ὧρ δὲ μάλιστα αὖ ὅτι πῶς ὧρ ἀστροβολεῖδμ, ἢ ὅταν ἐπὸ πνδυμάτων βλασοκοπηθῇ, ἢ ὅταν ἡ ὀρτασία συμπαθῇ, ἢ τρίτῳ ὑπῆλθε τμηθῇ. ῥοὰς δὲ γίνεται, ὃ λαλοῦσί τινδ ψίνεσθαι, ὅταν ὠνιφθῇ λατὰ τὴν ἀπαύθησιν· ἢ ὅταν λρειπηωθῇ. τὸ δὲ πάθ Θ ὄζειν, ὥστε ἀρῤῥεῖν τὰς ῥάγας, καὶ τὰς ὠμῳνάδας ἐὰν μικράς. γῆια δὲ καὶ ξιγώσαντα νοσεῖ, λαθάπερ ἡ ἄμπελ Θ· ἀμβλοῦνται γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ ἢ πρωτόμου. καὶ πάλιν ἐπόθρμανθῶντα· ζητεῖ γὰρ καὶ τούτῳ τὴν συμμετρίαν, ὥσπερ καὶ ἢ τροφῆς. ὅλως δὲ, πᾶν τὸ παρὰ φύσιν, ὠμκίνδυνον. μεγάλα δὲ ξυμβάλλεται καὶ τὰ τραύματα, καὶ αἱ πληγαὶ ὧν ποδισκαπόντων, εἰς τὸ μὴ φέρειν τὰς μεταβολὰς ἢ λαυμάτων ἢ χμώνων. ἀδῳνεῖς γὰρ ὀμ δ λὰ τὴν ἐλκωσιν, ἢ τὸν πόνον, δύχειρότατόν ὄζει ταῖς ἐπόθρ βολαῖς. χειρὸν δὲ, ὥς τινδ οἴονται, τὰ πλεῖσα ὧν νοσημάτων ἀρ πληγῆς γίνεται. καὶ γὰρ τὰ ἀστροβόλητα λαλούμενα, καὶ τὰ σφακελίζοντα, δ λὰ τὸ ἀπὸ ταύτης ἐὰν ὧν ῥιζῶμ ἢ τόπον. οἴονται δὲ καὶ δύο ταύτας εἶναι μόνας νόσους· οὐ μὴν ἀλλὰ ὧρ γ' οὐκ ἄγαν ὁμολογούμενόν ὄζει. ταύτων † δ' δὐδῳνέσατον ἢ μηλέα ἢ πεύκη· καὶ τούτῳ ἢ γλυκεῖα. γῆιαι δὲ τῶν δ' ἀδῳνέ-
ῥώσεις οὐκ εἰς φθορὰν γίνονταί τινων, ἀλλ' εἰς ἀκαρπίαν· οἷον ἐαὐ τις ἅπτ Θ ἀφέλῃ τὸ σαζμ
ἄκρον, ἢ τὸ φοίνικ Θ, ἄκαρπα γίνεσθαι ἄμφω λοκεῖ, καὶ οὐχ ὅλως αὐαιρεῖσθαι. γίνονται δὲ νόσοι καὶ ὧν λαρπῶν αὐτῶν, ἐαὐ μὴ λατὰ λαιρὸν τὰ πνδύματα καὶ τὰ οὐραύια γήνηται. συμβαίνῃ γὰρ ὅτε μὲν ἀρβάλλῃ, γνομώνων ἢ μὴ γνομώνων ὑλάτων· οἷον τὰς συκᾶς ὅτε χείρας γίνεσθαι, σκπομώνας καὶ λατατπνιγομώνας, ἢ πάλιν αὐαξηραινομώνας, ἢ τὸ λεῖον.

χείριστον δὲ, ἐὰν ἐπανθοῦσί τισιν ἐφύσῃ, καθάπερ ἐλαίᾳ καὶ ἀμπέλῳ· συναποῤῥέει γὰρ ὁ
καρπὸς, δι' ἀσθένειαν. ἐν μιλήτῳ δὲ τὰς ἐλαίας, ὅταν ὦσι περὶ τὸ ἀνθεῖν, καίμπαι κατε-
σθίουσιν, αἱ μὲν τὰ φύλλα, αἱ δὲ τὰ ἄνθη, ἕτεραι τοῦ γένει, καὶ ψιλοῦσι τὰ δένδρα. γίνον-
ται δὲ, ὅταν ᾖ νότια, καὶ τὰ εὐδιεινά· ἐὰν δὲ πολλαβῇ καύματα, ῥήγνυνται. περὶ δὲ τά-
ραντα πεφαίνουσι μὲν πολὺν καρπὸν ἀεὶ, ὑπὸ δὲ τὴν ἄνθησιν τὰ πόλλ' ἀπόλλυται.
17 τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα τῶν τόπων ἴδια. γίνετο δὲ καὶ ἄλλο νόσημα περὶ τὰς ἐλαίας, † ἀρχί-
† ἀραχίνιον νιον καλούμενον. φύεται γὰρ οὗτος, καὶ διαφθείρει τὸν καρπόν. πολλάκει δὲ καὶ καύματά τι-
να, καὶ ἐλαίαν, καὶ βότρυν, καὶ ἄλλους καρπούς. οἱ δὲ καρποὶ σκωληκοῦνται τινῶν· οἷον
ἐλαίας, ἀπίου, μηλέας, μεσπίλης, ῥοᾶς. καὶ ὅγε τοῦ ἐλαίας σκώληξ, ἐὰν μὲν ὑπὸ τὸ δέρμα
κωλύετο δὲ γένητο, διαφθείρει τὸν καρπόν· ἐὰν δὲ τὸν πυρῆνα διαφάγῃ, ὠφελεῖ. † καὶ λύεται δὲ ὑπὸ
τοῦ δέρματι εἶναι, ὕδατος ἀπ' ἀρκτούρου γενομένου. γίνονται δὲ καὶ ἐν τοῖς δρυπεπέσι
σκώληκες, αἵπερ χείρους εἰς τὴν ῥύσιν. ὅλως δὲ καὶ δοκοῦσιν εἶναι καπροί· διὸ καὶ γίνονται
τοῖς νοτίοις, καὶ μᾶλλον ἐν τοῖς ἐφύδροις. ἐγγίνονται δὲ καὶ κνίπες ἔν τισι τῶν δένδρων,
ὥσπερ ἐν τῇ δρυὶ καὶ τῇ συκῇ· καὶ δοκοῦσιν ἐκ τοῦ ὑγρότητος συνίστασθαι, τοῦ ὑπὸ τὸν φλοιὸν
συνισταμένης. αὕτη δὲ ἐστι γλυκεῖα γενομένοις. γίνονται δὲ καὶ ἐν λαχάνοις τισίν· ἔνθα δὲ
κάμπαι, διαφερούσης δηλονότι τοῦ ἀρχῆς. καὶ τὰ μὲν νοσήματα σχεδὸν ταῦτα, καὶ ἐν τού-
τοις ἐστίν· ἐνία δὲ πάλιν τῶν κατὰ τὰς ὥρας, καὶ τῶν καθ' αὑτὰ γινομένων ἀναιρεῖν πέφυ-
καυθμὸν κεν, ἃ οὐκ ἄν τις εἴποιε νόσους· οἷον λέγω τὴν ἔκπληξιν, καὶ ὃ καλοῦσί τινες † κλαυθμὸν. ἄλ-
λα δὲ πρὸς ἑκάστοις πέφυκε πνεύματα ἀκρλλύναι, καὶ ἀκρκάειν· οἷον ἐν χαλκίδι τοῦ εὐβοΐας,
ὀλυμπίας, ὅταν πνεύσῃ μικρὸν πρὸ τροπῶν, ἢ μετὰ τροπὰς χειμερινὰς, ψυχρός. ἀκρκαίει
γὰρ τὰ δένδρα, καὶ οὕτως αὖα ποιεῖ καὶ ξηρὰ, ὡς οὐδ' ἀρ' ὑφ' ἡλίου καὶ χρόνου πολλοῦ γένοιτ'
ἄν. διὸ καὶ καλοῦσι κλαυθμόν. ἐγένετο δὲ πρότερόν τε πολλάκις ἤδη, καὶ ἐπ' Ἀρχίππου δι'
ἐτῶν τετταράκοντα, σφοδρός. πονοῦσι δὲ μάλιστα τῶν τόπων οἱ κοῖλοι, καὶ οἱ αὐλῶνες, καὶ
ὅσοι περὶ τοὺς ποταμούς, καὶ ἁπλῶς οἱ ἀπνευστότατοι. τῶν δένδρων δὲ, μάλιστα συκῆ· δεύτε-
ἐλαία, ἐ- ρον δὲ † ἐλαίας μᾶλλον ὁ κότινος ἐπόνησεν, ἰσχυρότερος ὤν· ὃ καὶ θαυμαστὸν ἦν. αἱ δὲ ἀμυγ-
λαίας δὲ δάλαι τὸ πάμπαν. ἀπαθεῖς δὲ αἱ μηλέαι, καὶ αἱ ἄπιοι, καὶ αἱ ῥοαὶ ἐγένοντο. διὸ καὶ οὗτος
ἦν θαυμαστόν. ἀκρκαίεται δὲ εὐθὺς ἐκ τοῦ στελέχους· καὶ ὅλως δὲ μᾶλλον, καὶ πρότερον (ὡς
εἶπον) ἅπτεται τῶν κάτω. φανερὸν δὲ γίνετο τὰ μὲν ἅμα περὶ τὴν βλάστησιν· ἡ δὲ ἐλαία
διὰ τὸ ἀείφυλλον, ὕστερον. ὅσαι μὲν οὖν αὖ φυλλοβολήσωσιν, ἀναβιβρώσκονται πάλιν· ὅσαι
δ' ἂν μὴ τελέως, ἀπόλλυνται. πρὸς ἐνίοις δέ τινες ἀκρκαυθεῖσαι, καὶ τῶν φύλλων αὐανθέν-
των, ἀνεβλάστησαν πάλιν ἄνευ τοῦ ἀποβάλλειν, καὶ τὰ φύλλα ἀνεβίωσεν. ἐνιαχοῦ δὲ καὶ
πολλάκις οὗτος συμβαίνει, καθάπερ καὶ ἐν Φιλίπποις. τὰ δ' ἐκπληγέντα, ὅταν μὴ τελέως
ἀπόλλυται, τάχιστα ἀναβλαστάνει· ὥστε εὐθὺς τὴν ἄμπελον καρποφορεῖν, ὥσπερ ἐν θετταλίᾳ.
ἐν δὲ τῷ πόντῳ, περὶ παντοκαπαῖον, αἱ μὲν ἐκπλήξεις γίνονται διχῶς· ὁτὲ μὲν ὑπὸ
ψύχους, ἐὰν χειμέριον ᾖ τὸ ἔτος· ὁτὲ δὲ ὑπὸ πάγων, ἐὰν πολὺν χρόνον διαμένωσί γε. ἀμ-
φότερα δὲ μάλιστα γίνεται μετὰ τροπὰς, μετὰ τετταράκοντα. γίνονται δὲ οἱ μὲν πάγοι
ταῖς αἰθρίαις· τὰ δὲ ψύχη μάλιστα, ὑφ' ὧν ἡ ἔκπληξις, ὅταν αἰθρίας οὔσης αἱ ῥεπίδες κα-
ταφέρονται. ταῦτα δ' ἐστὶν ὥσπερ τὰ ξύσματα, πλὴν πλατύτερα, καὶ φερόμενα φανε-
ρά. πεσόντα δὲ, οὐ διαμένει. περὶ δὲ τὴν θράκην, ἐκπήγνυνται. ἀλλὰ γὰρ αἱ μὲν νόσοι, πό-
σαι τε καὶ ποῖαι, καὶ τίνες γίνονται, καὶ πάλιν αἱ δι' ὑπερβολὴν χειμῶνος ἢ καυμάτων
φθοραί, καὶ αἱ διὰ πνευμάτων ψυχρότητα ἢ θερμότητα, διὰ τούτων θεωρείσθωσαν· ὡς
ἐνίας οὐδὲν ἂν κωλύοι καὶ τοῖς ἀγρίοις εἶναι κοινὰς, καὶ κατὰ τὴν ὅλην τῶν δένδρων φθο-
ραὶ, καὶ ἔτι μᾶλλον κατὰ τὴν τῶν καρπῶν. ὃ καὶ συμβαῖνον ὁρῶμεν. οὐκ εὐκαρπεῖ γὰρ οὐδ'
18 ἐκεῖνα πολλάκις· ἀλλ' οὐχ ὁμοίως, οἶμαι, παρατετήρηται. Λοιπὸν δ' εἰπεῖν, ὅσα
παραιρουμένων τινῶν μορίων ἀπόλλυται. κοινὴ μὲν δὴ πᾶσι φθορὰ, τοῦ φλοιοῦ περιαιρε-
θέντος κύκλῳ· πᾶν γὰρ, ὡς εἰπεῖν, οὕτως ἀπόλλυσθαι δοκεῖ, πλὴν ἀνδράχνη. καὶ αὕτη
δὲ, ἐάν τις τὴν σάρκα σφόδρα πιέσῃ, καὶ τὸν μέλλοντα καρπὸν διακόψῃ. πλὴν εἰ ἄρα φελ-
λοῦ· οὗτον γάρ φασι καὶ εὐσθενεῖν μᾶλλον, περιαιρουμένου δηλονότι τοῦ ἔξω καὶ κάτω
πρὸς τῇ σαρκί· καθάπερ καὶ τοῦ ἀνδράχνης. ἐπεὶ τοῦ κεράσου περιαιρεῖται, καὶ τοῦ ἀμπέ-

λου,

λα, καὶ ἡ Φιλύρας (ἀφ' ὧν τὰ χοινίκια) καὶ μαλαχῆς τ' ἐλαφρόνων· ἀλλ' ἀχό λύριος, ἀλ' ὁ πρῶ-
ος, ἀλλ' ὁ ὧν πολῆς, ὃς καὶ αὐτόματος φύεται ἀκρωτήρια, ἀλλὰ τ' ἀπόφυσ' θατέρα. καὶ γὰρ † φυλ φυλλορ-
λορρόρια μία τ' ἀγνάδρων ὀδίν· ὥσπερ καὶ † ὁ ἄνδραχλος καὶ ἡ πλάτανος. ὡς δὲ ἔνιοι οἴονται, ῥαγία
πάλιν ὑποφύεται νέος· ὃ δ' ἐξωθεν, ἀκρεμαίνεται, καὶ ῥήγνυται, καὶ αὐτόματος ἀκρωτήρια πολλά, † τ' ἀνδράχ-
ἀλλ' ἀχ ὁμοίως ἐπίδηλος. φθείρονται μὲν δὴν, ὡς οἴονται, πάντα περιαιρεθέντα· διαφορὰ δ' ἐν τῷ θᾶτ νης καὶ πλα
του, καὶ βραδύτερον, καὶ μᾶλλον καὶ ἧττον. ἔνια γὰρ πλείω χρόνου διαμένει, καθάπερ συκαῖ, καὶ τάνα.
Φιλύρα, καὶ ἄμπελος· οἱ δὲ καὶ ζῆν φασι πολὺ ταῦτα, καὶ ὅτι ἀπόλλυται τ' φλοιόν, οἷον πορδαλὶς, ἰδίαν
ἴνα δὲ φύσιν ἔχει. βοηθεῖν δὲ πρῶτον, διαπλάττουσι πηλῷ, καὶ περιδεῖν φλοιοῖς καὶ καλάμοις
καὶ τοῖς τοιούτοις, ὅπως μὴ ψύχηται, μηδ' ἀπορρήγνηται. καὶ ἤδη φασί τινα φύσαι, καθάπερ καὶ γῆ ἡ-
ρακλείας τῇ βραχιανῇ τὰς συκᾶς. δεῖ δὲ ἅμα τῇ τ' ἀρχῆς ἀρξαμένῃ καὶ τῇ τ' ἀόρου λῆσαι, τὰ ἐ-
πιγιγνόμενα διαιροῦντα εἶναι. χαμαίνωνα γάρ, ἢ καὶ καυματόπυρα γινόμενα σφόδρα, σύθυς ἀπόλ
λυσι τ. διαφθείρουσι δὲ καὶ αἱ ὧραι. πρὸ μὲν γὰρ τ' βλάστης ἐλάτης καὶ πεύκης, ὅταν καὶ λοπὰς τοῦ
θαργηλιῶνος, ἢ σκιροφοριῶνος, ἂν ὡς πρόϊλη, πᾶν χρῆμα ἀπόλλυτι. τὸ δὲ χαμαίνος πλείω χρό
νον αὐτέχεται· καὶ ἐπὶ μᾶλλον τὰ ἰσχυρότατα, καθάπερ πεύκη, καὶ δρῦς. χρονιώτερα γὰρ ἡ τούτων
φθορά. δεῖ δὲ καὶ τ' πρόϊλαίρεσιν ἔχειν τι πλάτος, παντὸς μέν, μάλιστα δὲ τ' ἰσχυροτάτου. ἐπεὶ
ἂν ὡς * ταυτελῶς ποιήσῃ, σθεν ἄπορον τὸ μὴ ἀπόλυται. καίτοι φασί τινες, ἐὰν ὁπωσοῦν,
συμφθείρεται πάντως. ἀλλ' ὧδε τ' ἀνθρωποδώμου τ' εἰκός. ἔνια γὰρ καὶ μὴ κύκλῳ πρόϊλαιρε-
θῇ, φθείρεται φασί· ἃ καὶ λυπεῖ ἔχειν χώραν, καὶ ἄτροφον. αὐτὴ μὲν δὴ, καθάπερ εἴρηται, κοινὴ
φθορὰ πάντων. Ἡμ † δὴ καλοῦσι ὠκυπλοῖ, τ' ἀγνάδρου μόνου πόλυκνος, ἐλάτης, πίτυος, φοί 1
νικος· οἱ δὲ καὶ λίβανον, καὶ λυπαρείπεσθαί φασι. ταῦτα γὰρ ἐὰν πρόϊλαιρεθῇ τ' κόμης, καὶ ἄνωθεν ὠκυ- † δὲ
πῇ τὸ ἄκρον, φθείρεται πάντα, καὶ ὁ βλαστάνει. καθάπερ ὁδὶ ὠκυπλοῦντα, ἢ πάντα, ἢ ἔνια. τὰ
δὲ ἄλλα πάντα καὶ πρόϊλαιρούμενα βλαστάνει, καὶ ἔνια καὶ καλλίω γίνεται, καθάπερ ἡ ἐλαία. διαφ-
θείρεται δὲ τὰ πολλὰ, ἐὰν χιὼν τὸ στέλεχος. ὅδεν γὰρ ὑπομένει δοκεῖ, πλὴν ἀμπέλου, καὶ συ-
κῆς, καὶ ῥοᾶς, καὶ μηλέας. ἔνια δὲ ἐὰν ἐλκωθῇ καὶ μεῖζον, καὶ βαθύτερον, ἀπόλλυται· τὰ δὲ ὅδεν πά
χει. καθάπερ ἡ πεύκη, διαστραγγιζομένη καὶ ἀφ' ὧν δὴ τὰς ῥητίνας συλλέγουσιν, οἷον ἐλάτας, τερ
μίνθους. καὶ γὰρ δὴ τούτων εἰς βάθος ἡ ξύσις καὶ ἕλκωσις· καὶ γὰρ ἀφ' ἀφόρων φορεῖται γίνονται, καὶ
ἀφ' ὀλιγοφόρων πολύφοροι. τὰ δὲ καὶ πελέκεσι τέμνεται, καὶ ὀρθὰ, καὶ πεσόντα ὑπὸ τ' πνεύμα-
τος, ὥστε πάλιν αὐίσκεται καὶ ζῇ, καὶ βλαστάνει· οἷον ἰτέα, καὶ πλάτανος· ὅπερ συμβέβηκε καὶ φ' αὐ-
ταῖς ἡμῖν, καὶ φ' Φιλίπποις. ἐκπεσούσης γάρ, ὡς ἀπέκοψαν τὰς ἀκρεμόνας, καὶ ἐπελέκησαν,
αὐεφύη νυκτὸς πλατάνη, καὶ Φιλαδέλφεια τ' Βάρρος, καὶ αὐλεῖα, καὶ ὁ φλοιὸς πρόϊλεφυ πάλιν. πᾶσα-
πεπελεκημένη δ' ἐτύγχανεν ἐκ τ' δύο μορῶν. ἓν δὲ ἀγνάδρου μέγα, μήκη μὴ μεῖζον ἢ δε-
κάπηχυ, πάχος, ὥστε μὴ ῥᾳδίως αὖ προϊλαβεῖν τέτταρας ἄνδρας. ἦν δὲ γὰρ Φιλίπποις ἰτέα,
προϊληφθη μὴ ἓξ ἀκρέμονα, ὁ μὲν πρεπεπελεκήθη. μᾶλλον δὲ ἕξ ἐπέσχον αὐτὸς, θυσίαν τε ποι
εῖσθαι, καὶ τυρεῖν τὸ ἀγνάδρου, ὡς σημεῖον ἀγαθὸν γενόμενος. αὐξεται δὲ καὶ σατείροις γὰ τῷ μεσείῳ
λόγῳ ἕως ἐκπεσεῖν. τ' δὲ μήτρας ἀφαιρεθείσης, σθεν (ὡς εἰπεῖν) φθείρεται ἀγνάδρου. σημεῖον
δὲ, ὅτι πολλὰ κοῖλα τ' μεγέθους ἐχόντων ἀγνάδρων ὀδίν. οἱ δὲ προϊλαρκαλίαν φασί, μέχρι οὗ ἀφ-
αιρεθῇ τ' ἀγνάδρου. τελέως δ' ἀφ' ἅπαντος ἀφαιρεθείσης, καὶ πολύκλωνος φθείρεται, καὶ ἐλάτη, καὶ ἄλλο
παῦ. Κοινὴ δὲ φθορὰ πάντων, καὶ αἱ ῥίζαι πρὸς πᾶσαι, ἢ αἱ πλεῖσαι, καὶ μέγισαι, 20
καὶ λυμεώτατοι τ' ζωῦ. οὗτοι μὲν δὴ ἀφαιρέσεις. ἡ δ' ὑπὸ τ' ἐλαίας, προϊδέσθαι δὲ μᾶλλον ἢ ἀ-
φαιρέσθαι. πολέμιον γὰρ δὴ καὶ τοῦτο πᾶσι † ἐλαία τοῖς ὑπολείπουσι τ' ῥιζῶν. ἰσχύει δὲ ἐλαίου γὰρ
μᾶλλον τὸ ἔλαιον φ' οἷς νέοις, καὶ ἀβλαβέσι· ἀδυσωδία γάρ. διὸ καὶ ἄπεσθαι κωλύουσι. φθο-
ραὶ δὲ καὶ ὑπ' ἀλλήλων εἰσί, τοῦτο πᾶσαι δὲ ἐκ τῶν ῥοφάς, καὶ φ' οἷς ἄλλοις ἐμποδίζει. χαλεπὸν δὲ καὶ ὁ πίτ
τ', πᾶσα φύεται. χαλεπὸν δὲ καὶ ὁ λύτισσος· ἀπολέσθαι μὲν παύθ' ὡς εἰπεῖν. ἰσχυρότατον δὲ τοῦτο τὸ ἄλι-
μον· ἀπόλλυσι μὲν τ' λύτισσον. ἔνια δὲ φθείρεται μὲν, χείρω δὲ ποιεῖ ταῖς ἀνιαμέναις τ' χυλῶν, καὶ τ'
ὀσμῆ· οἷον ἡ ῥάφανος, καὶ ἡ σίαφνη, τ' ἀμπέλου. ὀσφραίνεται γάρ φασι, καὶ ἕλκεται. διὸ καὶ ὅτ' ὁ
πλησίον βλαστὸς γένηται, πάλιν ἀναστρέφεται, καὶ ἀφορεῖν, ὡς πολεμίας ὄσης τ' ὀσμῆς. Ἀνθρω-
πύλης μὲν καὶ πραδείγματα τούτων λαμπρότατα, πῶς τ' βοηθείαν τ' ἀπὸ τῆς ῥαφάνου γινομέ-
νην πῶς τ' οἶνον), ὡς ἀφελαύσασα τ' μέθης. φθείρεται γὰρ δεῖ καὶ ζῶσαν τ' ἀμπέλου, τ' ὀσμῆς
ἀφ' ἧς δὲν φθοραί πως τε γίνονται, καὶ πόσαι, καὶ ποῖαι, φανερὸν ἐκ τ' προδεδειγμένων.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Ε.

ΠΕΡΙ δὲ ὕλης ποία τε ὄζιν ἑκάστη, καὶ πόθ' ὡραία τέμνεσθαι, καὶ πῶς ποῖα τῶν ὀργάνων χρησίμη, καὶ ποία σύσοργος ἢ δύσοργος, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιαύτης ἰσχύος ἔχεται, ὡφρατέον ὁμοίως εἰπεῖν. ὡραῖα μὲν τέμνεσθαι ξύλα, τὰ μὲν προγύλια, καὶ ὅσα πρὸς φλοισμόν, ὅταν βλαστάνῃ. τότε γὰρ εὐπροαιρέτως ὁ φλοιὸς, ὁ μὲν καλεῖται † λοπίαν, σχεδὸν τῇ ὑγρότητι τῶν ὑπογινομένων αὐτῷ. μετὰ δὲ ταῦτα συστρεφικάθαρτος, καὶ τὸ ξύλον μέλαν γίνεται, καὶ συσσηλίες. τὰ δὲ τετράγωνα, μετὰ † τὴν λοπήν. ἀφαιρεῖται γὰρ ἡ πελέκησις τῇ συσσηλίαν. ὅλως δὲ πᾶσι πρὸς ἰσχὺν, ὡραιότατον, ὃ μόνον πεπαυμένου τὸ βλαστήσεως, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἐκπεπαῦνον τὸν καρπόν. ἀλλὰ σχεδὸν τὸν φλοισμὸν ἀώροις ὅσιν, ὡραίοις συμβαίνει γίνεσθαι τοῖς προγύλιος· ὥστε γνῶσιν ἂν ὥραν, εἰ συμβεβηκός. δυσχόσβρα δὲ τὰ ἐλάτινα γίνεται εἰ τὸν πρῶτον κοπτόν. ἐπεὶ δὲ μάλιστα μόνον πορίζεσιν τὸν φλοιὸν ἐλάτης, † πίτυος, ταῦτα μὲν τέμνειν τὸ πρό· τότε γὰρ ἡ βλάστησις. τὰ δὲ ἄλλα, ὅτε μὴ μετὰ τυροζομίαν, ὅτε δὲ μετὰ βουκόλον καὶ ἀρκτοῦρον· οἷον ἀρία, πτελέα, σφένδαμνος, μελία, ζυγία, ὀξύα, φιλύρα, * πηγόσιν τε καὶ ὅλως ὅσα ὀρύπτειν. δρυὸς δ', ὁ ψιλαίτατα, εἰ χειμῶνα, μετὰ τὸ μετόπωρον. ἐὰν δ' ὑπὸ τὸν λοπεῖν τιμηθῇ, σήπειν τάχιστα, ὡς εἰπεῖν, ἐάν τε ἔμφλοιος, ἐάν τε ἄφλοιος· καὶ μάλιστα μὲν τὰ ἐν τῷ πρώτῳ λοπητῷ, δεύτερα δὲ τὰ ἐν τῷ δευτέρῳ, τρίτα δὲ τὰ ἐν τῷ τρίτῳ. τὰ δὲ μετὰ τὴν ἐπίπανσιν τὸ καρπόν, ἄβρωτα σκωλήκων, ἐὰν ἀλόπιστα ᾖ· πλὴν ὑπὸ τὸν φλοιὸν ὑποδυόμενοι σκώληκες, ὧν πολλὴν ἐγγράφουσι τὸ σέλεχος, οἷς καὶ σφραγίσι χρῶνταί τινες. ὡραῖον δὲ τμηθῆναι τὸ δρύϊνον, ἀζαπές τε καὶ ἀθερμοπήλιστον γίνεσθαι, καὶ σκληρὸν καὶ πυκνόν, ὥσπερ καρύας. παῦσαι γὰρ ὁμοίως ὄζιν ἐγκαρδίῳ, πλὴν τόγε τὰ ἁλιφλοίς, καὶ τότε φαῦλον. συμβαίνει δὲ καὶ ὑπὸ τὸν ὑπογραντίως, ὅταν τε ἡ τῆς βλαστήσιν τέμνοντες, καὶ ὅταν μετὰ σῦν καρπός. τότε μὲν αὐξηραίνεται τὰ σελέχη, καὶ ἐκβλαστάνει τὰ δένδρα· μετὰ δὲ σῦν καρπὸν, ἐκβλαστάνει. λυστομώτερα δὲ διὰ τὴν σκληρότητα, καὶ ταύτην τὴν ὥραν. κελεύουσι δὲ καὶ δελυκίας τὰ σελίνης τέμνειν, ὡς σκληροτέρων καὶ ἀζαπεστέρων γινομένων. ἐπεὶ δὲ αἱ ψεῖραι τῶν καρπῶν ἐκβλαστήσασι, πλείστη καὶ αἱ ἀκμαὶ πρὸς τὴν τομὴν ἐκβλαστήσιν. ἀεὶ γὰρ ὀψιαίτεραι τὰ ὀψικαρποτέρων. διὸ ὧν καὶ ὠφελιμώτατα ξύλα δεῖ εἶναι καθ' ἕκαστον· οἷον † κόκκυμον μὴ καὶ ἐλάτην, ὅταν ἐκπελινῶσιν· ἔπειτα δὲ ὀξύαν, καὶ φιλύραν, καὶ σφένδαμνον, καὶ ζυγίαν, καὶ ὀπώρας. δρυὸν δ', ὥσπερ εἴρηται, μετὰ τὸ φθινόπωρον. φασὶ δέ τινες καὶ τὴν ὡραίαν εἶναι τὴν πρὸς, ὅταν γε ἔχῃ τὸν καλαμῶνα καὶ τὴν πίτυν, ὅταν ὁ βότρυς αὐξηθῇ. ποῖα μὲν οὖν ὡραῖα καθ' ἕκαστον χρόνον, ὅτῳ διαρρήγνυται. πάντων δὲ κοινότερον βέλτιστα τὰ τῶν ἀκμαζόντων δένδρων, ἢ τῶν νέων καὶ γεγηρακότων· τὰ μὲν γὰρ ὑδατώδη, τὰ δὲ γεώδη. πλείστας δὲ χρείας καὶ μεγίστας ἡ ἐλάτη καὶ ἡ πίτυς παρέχονται, καὶ αὐτὰ διάφορα καὶ μέγιστα τὸ ξύλων ὄζει. Διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων τῶν πολλοῖς. ἡ μὲν γὰρ πίτυς, σαρκωδεστέρα τε καὶ ὀλιγόϊνος· ἡ δὲ ἐλάτη, καὶ πολύϊνος καὶ ἄσαρκος. ὥστε γνῶσιν ἑκάτερον ἔχειν τῶν μερῶν· τὰς μὲν γὰρ ἴνας ἰσχυράς, τὴν δὲ σάρκα μαλακὴν καὶ μανήν. διὸ τὸ μὲν βαρύ, τὸ δὲ κοῦφον· γνῶσιν γάρ, τὸ δὲ ἄσαρκον, ἢ καὶ λευκότερον. ἔχει δ' καὶ ὄζος πλείους μὴ ἡ πίτυς, σκληροτέρους δ' ἡ ἐλάτη πολλῷ, μᾶλλον δ' καὶ σκληροτάτους πάντων. ἄμφω δ' πυκνοὺς, καὶ διαρατώδεις, καὶ τῷ χρώματι ξανθούς, καὶ σαπρώδεις. ὅταν δὲ τμηθῶσι, ῥᾳδίως καὶ ἐκ τῆς τ' ἐλάτης καὶ ἐκ τῆς τ' πίτυος ὑπὸ πολὺν χρόνον ὑγρότης, καὶ μᾶλλον ἐκ τῆς τῆς ἐλάτης. ἔστι δὲ καὶ πολύλοπον ἡ ἐλάτη, καθάπερ τὸ λιρόμενον. ἀεὶ γὰρ ἔχει ἴνα ὑποκάτω τ' φαινομένου, καὶ ἐκ πλείστων ἡ ὅλη. διὸ καὶ τὰς ἰώπας ξύοντες, ἀφαιρεῖν πειρῶνται καθ' ἕνα καὶ ὁμαλῶς. ἐὰν γὰρ ὅπως ἀφαιρῶσιν, ἰσχυρὸς ὁ κοπτεών· ἐὰν δὲ πλαδάξωσι, καὶ μὴ κατὰ πάντας ὁμοίως, σύσθφνής. πλεκτὴ γάρ ὅπως, ἐκεῖνος δὲ ἀφαίρεσις. ἔστι δὲ καὶ μακρότατον ἡ ἐλάτη, καὶ ὀρθοφυέστατον· διὸ καὶ τὰς καλαίας, καὶ οὐ ἰσὸς ἐκ ταύτης ποιοῦσιν. ἔχει δὲ καὶ τὰς φλέβας καὶ τὰς ἴνας διηγνεστάτας πάντων. αὐξάνεται καὶ πρῶτον εἰς μῆκος, ἄχρις οὗ ἀφίκηται

τῷ

λοπαῖ

τὸν λοπητὸν, uel potius τὸν καρπόν.

πυκνός, πίτυος

πρὸς τὸν λοπητὸν

2

τοῦ ἡλίου. καὶ ὅζος ὀλίγις, ὅτε παραβλάστησις, οὔτε πάχος γίνεται. μετὰ δὲ ταῦτα εἰς
βάθος, καὶ πάχος. ὅτως αἱ τῶν ὄζων ἐκφύσεις καὶ παραβλαστήσεις. ταῦτα μὲν οὖν ἴδια
ἐστὶ ἑλάττης. τὰ δὲ κοινὰ καὶ τῶν ὑλῶν καὶ ἑλάττης, καὶ τῶν ἑλάττων καὶ ἄλλων ἔστι γὰρ ἡ μὲν
τετράζυγος, ἡ δὲ δίζυγος. καλοῦσι δὲ τετραζύγους μὲν, ὅσαις ἐφ' ἑκάτερα ἐστὶ γνώριμος
δύο λιτὰ δόνδρα εἰσὶν, γνωτίαν ἔχοντα τὴν φύσιν· ἔπειτα † καθ' ἑτέραν τὴν λιτὰ δόνα καθ' ἑκα-
τοιοῦτον τὴν τελέκησιν, γνωτίας τὰς πλαγὰς κατὰ λιτὰ δόνα φέροντες, ὅταν ἐφ' ἑκά- τέραν
τερα ἐστὶ γνώριμος ἡ τελέκησις αὐτὰ ἐρίφει. τὸν γὰρ δὴ ἀνάγκης συμβαίνει, διὰ τὴν φύ-
σιν τῶν λιτὰ δόνων. τὰς δὲ τοιαύτας ἑλάττας καὶ τῶν ὑκας, τετραζύγους καλοῦσιν. εἰσὶ δὲ
καὶ πρὸς τὰς ἐργασίας οὕτω κάλλιστα· πυκνότατα γὰρ ἔχουσι τὰ ξύλα καὶ τὰς αἰγί-
δας αὐτοῦ. φύουσι δὲ. αἱ δίζοοι δὲ, λιτὰ δόνα μὲν ἔχουσι μίαν ἐφ' ἑκάτερα ἐστὶ γνω-
ριώνης, ταύτας δὲ γωνίας ἀλλήλας, ὥστε καὶ τὴν τελέκησιν εἶναι διπλῆν· μίαν δὲ καθ'
ἑκατέραν λιτὰ δόνα ταῖς πλαγαῖς γωνίαις. ἀπαλότητα μὲν οὖν ταύτα φασὶν ἔχειν τὰ
ξύλα· χείριστα δὲ πρὸς τὰς ἐργασίας, διαρρέφεται γὰρ μάλιστα. μονοζύγους δὲ καλοῦσι, τὰς
ἐχούσας μίαν μόνον λιτὰ δόνα. τὴν δὲ τελέκησιν αὐτῶν γίνεσθαι τὴν αὐτὴν, ἐφ' ἑκάτερα ἐστὶ
γνωριώνης. φασὶ δὲ μανότητα μὲν ἔχειν τῇ φύσει τὰ ξύλα· ταῦτα δὲ πρὸς τὰς διαφορὰς
ἀσφαλέστατα. διαφορὰς δὲ ἔχουσι τοῖς φλοιοῖς, καθ' ἃς γνωρίζουσιν, ἰδίοντος δύθυς τὸ
δ' ὄνδρου τὸ φυόμενον ποῖόν τί ἐστι. τῶν μὲν γὰρ δύκτιδόνων, καὶ ἀτράκτων, καὶ ὁ φλοιὸς λεῖος
καὶ ὀρθός· τῶν δ' γνωτίων, τραχύς τε καὶ διεγραμμένος. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν. ἀλλ'
ἔστι τετράζυγα μὲν ὀλίγα, μονόζυγα δὲ πλείω τῶν ἄλλων. ἅπαντα δὲ ἡ ὕλη μείζων, καὶ ὀρθοτέρα
καὶ ἀτραβεστέρα καὶ στριφνοτέρα, καὶ ὅλως καλλίων καὶ πλείων, ἢ ὡς τοῖς πρὸς βορείοις, ὥσπερ
καὶ πρότερον ἐλέχθη. καὶ αὐτὸ τὸ δ' ὄνδρου διὰ τὰ πρὸς βορρᾶν, πυκνότερα καὶ
νανικώτερα. ὅσα δὲ ὑπὸ παραβορρᾶ ἢ ὡς πρὸς ἑσπέρην, ταῦτα στρέφει καὶ παραλίγει πρὰς μι-
κρὸν ὁ Βορέας, ὥστε εἶναι παρεστραμμένα αὐτῶν τὴν μήτραν, καὶ οὐ κατ' ὀρθόν. ἔστι δ' ὅλα
μὲν τὰ τοιαῦτα, ἰσχνά· τιμηθέντα δὲ ἀδρῶν, διὰ τὸ πολλὰς ἔχειν παραλλαγάς. καλοῦσι δὲ
οἱ τέκτονες ἐπίτηκα ταῦτα, διὰ τὸ πρὸς τὴν χρείαν οὕτω τέμνειν. ὅλως δὲ χείρω τὰ ἐκ 3
τῶν ἐφύδρων, καὶ δυλινῶν, καὶ παλισκίων, καὶ τῶν σωπερφῶν, καὶ πρὸς τὴν τεκτονικὴν
χρείαν καὶ πρὸς τὴν πυρδυσικήν. αἱ μὲν δὴ τοιαῦται διαφοραὶ πρὸς τοὺς τόπους εἰσὶν αὐ-
τῶν τῶν ὁμογνώμων. ὡς δὲ ἁπλῶς εἰπεῖν· διαιροῦσί γε πῶς κατὰ τὰς χώρας, καὶ φασὶν ἀ-
εἰσὶν μὲν εἶναι ἡ ὕλης πρὸς τὴν τεκτονικὴν χρείαν, τὴν εἰς τὴν ἑλάδα πραγματείαν,
τὴν μακεδονικὴν λέγε τε γάρ ἐστι, καὶ ἀτραβὴς, καὶ ἔχουσα τύπον. δ' ὑπερβορέαν δὲ, τὴν πον-
τικήν· τρίτην δὲ, τὴν ἀπὸ τοῦ ῥωμαϊκοῦ· τετάρτην δὲ, τὴν αἰανικήν· χαλεπὴν δὲ, τήν τε
παρνασσιακὴν καὶ τὴν δυβοϊκήν· καὶ γὰρ ὀζώδεις, καὶ τραχείας, καὶ ταχὺ σήπεσθαι. πρὸς
δὲ ἡ ἀρκαδικὴς σκεπτέον. ἰσχνότατα δὲ τῶν ξύλων ἐστὶ, τὰ ἄοζα καὶ λεῖα· καὶ τῇ ὄψει δὲ
ταῦτα καὶ μάλιστα ὀζώδη γίνεται τὰ † καθυστροφηθέντα, καὶ ἢ τοι χειμῶνι πεσόντα, ἢ καθυστροφη-
καὶ ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ. τὸ γὰρ ὅλον, τὴν πολυοζίαν εἶναι φασὶ διὰ τροφίας. ὅταν δὲ κα- θέντα
θυστροφήσαντα αὐαλαθῇ πάλιν, καὶ δυσθρήσῃ, συμβαίνει κατὰ πύρεσθαι τοὺς ὄζους ὑπὸ
τῆς πρώτης φύσεως. δύστροφον γὰρ καὶ αὐξανόμενον αὐαλαμβάνει· καὶ πολλάκις ἐξεθρύη μὲν
λεῖον τὸ ξύλον, διαιρούμενον δὲ ὀζώδη φαίνει. διὸ καὶ σκοποῦνται τὴν σχισὴν τὰς μή-
τρας. ἐὰν γὰρ αὐτοὺς ἔχωσιν ὄζους, ὀζώδη καὶ τὰ ἐκτὸς καὶ φανερά. γίνονται δὲ καὶ αἱ σπει-
ραι διὰ χάνας τε τὴν καθυστροφίαν. σπείρας δὲ καλοῦσιν, ὅταν ἡ δύστροφῆσις ἐν αὐτῇ μείζων,
τὴν κύκλοις πρὸς ἐχομένην πλείοσιν· ὅθ' ὥσπερ ὁ ὄζος ἁπλῶς, ὅθ' ὡς ἡ ὀλότης ἡ ἐν αὐτῷ τῷ ξύ
λῳ. διὸ ὅλος γάρ πως αὐτὴν τὴν ὁμαλίζουσα. χαλεπώτερον δὲ τὸ πολύ, τὴν δυσεργότερον τὸ
ὀζῶν. ἔοικε δὲ πρὸς πλησίους, καὶ ὡς ἐν τοῖς λίθοις ἐγγίνεσθαι τὰ καλούμενα κύστρα. ὅτι δὲ πε-
ρίφυσις καταλαμβάνει τοὺς ὄζους, φανερώτατον δὲ αὐτὸ τὸ ἀληθέστερον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ
τῶν ἄλλων τῶν ὁμοίων. πολλάκις γὰρ αὐτοῦ τὸ δένδρου μέρος τι, αὐτὸ συμπεπλήσθη ὑπὸ θα-
τέρου συμφυοῦς γεγονότος. καὶ ἐάν τις ἐκλιβάσῃ λίθον εἰς τὸ δένδρον, ἢ τὴν ἄλλο τι βίστος,
καὶ ἀκρύπτεται πρὸς πεπλήσθην ὑπὸ τῆς περιφύσεως. ὅπερ τὴν πρὸς τὴν κοίλην συμπέπτωκε τὴν μεγάλην,
ὅτε γὰρ τῇ ἀγορᾷ· ὃ τὴν ἐκκοπτόντος, λόγιον ἦν ἄλλην τὴν διαρραδιῶναι τὴν πόλιν. ὥσπερ ἐγένε-
το * Δημήτριος. ἐπὶ τότε γὰρ διαχιζομένων τὴν μισθὸς ἐνέβησαν, τὴν ἀλλ' ἄπρα ἡ ἀπίκης

κερμησί, ὅ ἐστιν ἐν κοτίνῳ, οὗ ἀνετέθη τὸ πρῶτον ἐγκοιλασθέντος. τούτου δὲ ἔτι μικρὸν τὸ λοιπόν. πολλαχοῦ δὲ καὶ ἄλλοθι γίνεται πλείονα τοιαῦτα. καὶ ταῦτα μὲν, ὥσπερ εἴρηται, κοινὰ
4 πλείονων. Κατὰ δὲ τὰς ἰδίας ἑκάστου φύσεις αἱ τοιαῦταί εἰσι διαφοραί· οἷον πυκνότης, μανότης, βαρύτης, κουφότης, σκληρότης, μαλακότης· ὡσαύτως δὲ, καὶ εἴ τις ἄλλη τοιαύτη. κοιναὶ δὲ ὁμοίως αὗται, καὶ τῶν ἡμέρων καὶ τῶν ἀγρίων, ὥστε περὶ πάντων λεκτέον. πυκνότατα μὲν οὖν δοκεῖ καὶ βαρύτατα, πύξος εἶναι, καὶ ἔβενος· οὐδὲ γὰρ οὐδ' ὑδῶν τοῦ ὕδατος ταῦτ' ὑπανεῖ. καὶ ἡ μὲν πύξος, ὅλη· τοῦ δὲ ἐβένου, ἡ μήτρα, ἐν ᾗ καὶ ἡ τοῦ χρώματός ἐστι μελανία. τῶν δ' ἄλλων ὁ λωτός. πυκνὸν δὲ καὶ ἡ τῆς δρυὸς μήτρα, ἣν καλοῦσι μελάνδρυον. καὶ ἔτι μᾶλλον, ἡ τοῦ κυτίσου. παρομοία γὰρ αὕτη δοκεῖ τῇ ἐβένῳ εἶναι. μέλαν δὲ σφόδρα καὶ πυκνὸν τὸ τοῦ τερμίνθου. περὶ γοῦν συρίαν μελάντερόν φασιν εἶναι τοῦ ἐβένου· ἐκ τούτου γὰρ καὶ τὰς λαβὰς τῶν ἐγχειριδίων ποιεῖσθαι, τορνεύεσθαι δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ κύλικας θηρικλείους, ὥστε μηδ' ἂν ἕνα διαγνῶναι πρὸς τὰς κεραμέας. λαμβάνει δὲ τὸ ἐγκαρδίον, δεῖν δὲ ἀλείφειν τὸ ξύλον. οὕτω γὰρ γίνεσθαι καὶ καλλίον καὶ μελάντερον. εἶναι δὲ καὶ ἄλλο τι δένδρον, ὃ ἅμα τῇ μελανίᾳ καὶ ποικιλίαν τινὰ ἔχει ὑπερύθρον, ὥστε εἶναι τὴν ὄψιν ὡς ἂν ἐβένου ποικίλης· ποιεῖσθαι δ' ἐξ αὐτῶν καὶ κλίνας, καὶ δίφρους, καὶ τὰ ἄλλα σπουδαζόμενα. τὸ δένδρον δὲ μέγα σφοδρὰ καὶ καλλόφυλλον εἶναι, ὅμοιον τοῖς ἀπίοις. ταῦτα μὲν οὖν ἅμα τῇ μελανίᾳ, καὶ πυκνότητα ἔχει. πυκνὸν δὲ καὶ ἡ σφένδαμνος, καὶ ἡ ζυγία, καὶ ὅλως πάντα τὰ οὖλα· καὶ ἡ ἐλαία δὲ, καὶ ὁ κότινος. ἀλλὰ καὶ αὔρα. μανὰ δὲ, τῶν μὲν ἀγρίων καὶ ἐρεψίμων, τὰ ἐλαίτινα μάλιστα· τῶν δ' ἄλλων τὰ ἄκτινα, καὶ τὰ σύκινα, καὶ τὰ τοῦ μηλέας, καὶ τὰ τῆς δάφνης. σκληρότατα δὲ, τὰ δρύϊνα, καὶ τὰ ζύγια, καὶ
ἀπερέχουσι τὰ τοῦ ἀρίας· καὶ γὰρ † ἀπερείθουσι ταῦτα πρὸς τὴν τρύπησιν, μαλάξεως χαίριν. μαλακὰ δὲ καθόλου μὲν, τὰ μανὰ καὶ τὰ χαῦνα· τῶν δὲ Καρκωδῶν μάλιστα φιλύρα. δοκεῖ δὲ καὶ θερμότατον εἶναι οὗτος· σημεῖον δὲ, ὅτι μάλιστα ἀμβλύνει τὰ σιδήρια. τὴν γὰρ βαφὴν ἀνίησι, διὰ τὴν θερμότητα. θερμὸν δὲ καὶ κιττὸς, καὶ δάφνη, καὶ ὅλως ἐξ ὧν τὰ πυρὰ γίνεται. μενέστωρ δὲ φησι, καὶ συκάμινον. ψυχρότατα δὲ τὰ ἔνυδρα, καὶ ὑδατώδη. καὶ γλίσχρα δὲ τάτε ἰτέϊνα, καὶ ἀμπέλινα· διὸ καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκ τούτων ποιοῦσι· συμμύει γὰρ πληγέντα. κουφότερον δὲ τὸ τοῦ ἰτέας· μανότερον γάρ. διὸ καὶ τούτῳ μᾶλλον χρῶνται. τὸ δὲ τοῦ πλατάνου γλισχρότητα μὲν ἔχει· φύσει δὲ ὑγρότερον οὗτος. καὶ τὸ τοῦ πτελέας. σημεῖον δὲ ἐστι, μετὰ τὴν τομὴν, ὅταν ὀρθὰ σταθῇ, πολὺ ὕδωρ ἀφίησι. τὸ δὲ τοῦ συκαμίνου, πυκνὸν ἅμα καὶ γλίσχρον. ἔστι δὲ καὶ ἀστραβέστατον τὸ τοῦ πτελέας· διὸ καὶ οὗ στροφεῖς τῶν θυρῶν ποιοῦσι πτελεΐνους. ἐὰν γὰρ οὗτοι μένωσι, καὶ αἱ θύραι μένουσιν ἀστραβεῖς· εἰ δὲ μὴ, διαστρέφονται. ποιοῦσι δὲ αὐτοὺς, ἔμπαλιν τιθέντες τὰ ξύλα, τό, τε ἀπὸ τοῦ ῥίζης, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ φύλλου τὸ ἄνω. ἐναρμοσθέντα γὰρ ἀλλήλοις, ἑκάτερον κωλύει πρὸς τὴν ὁρμὴν ἐναντίως ἔχον. εἰ δὲ ἐκεῖνο κατὰ φύσιν, ᾗπερ ἡ ῥοπὴ, ἐνταῦθα πάντως ἂν ἡ φορά. τὰς δὲ θύρας οὐκ εὐθὺς συντελοῦσιν, ἀλλὰ πήξαντες ἀφεστᾶσι, κἄπειτα ὕστερον. οἱ δὲ τοῦ τρίτῳ ἔτει συνετέλεσαν, ἐὰν μᾶλλον σπουδάζωσι. τοῦ μὲν γὰρ θέρους ἀναξηραινομένων διίστανται, τοῦ δὲ χειμῶνος συμμύουσιν. αἴτιον δ' ὅτι τοῦ ἐλάτης τὰ μανὰ καὶ Καρκώδη, ἕλκει τὸν ἀέρα ἐνίκμον ὄντα. ὁ δὲ φοῖνιξ, κοῦφος καὶ εὔεργος, καὶ μαλακὸς, ὥσπερ ὁ φελλός. βελτίων δὲ τοῦ φελλοῦ, ὅτι γλίσχρος· ἐκεῖνο δὲ θραυστόν. διὰ οὗτος τὰ εἴδωλα νῦν ἐκ τούτου φοινίκων ποιοῦσι, οὗτος δ' ὡς φαῦλον πρήκασι. τὰς ἶνας δὲ οὐ δι' ὅλου ἔχει, οὐδ' ὑδῶν πολὺ καὶ μακρὰς, οὐδ' ὡσαύτως τῇ θέσει ἐγκειμένας πάσας, ἀλλὰ παντοδαπῶς. ἀναξηραίνεται δὲ καὶ λεαινόμενον,
5 καὶ πριόμενον τὸ ξύλον. Τὸ δὲ θύον, οἱ δὲ θύαν καλοῦσι, παρ' ἄμμωνί τε γίνεται, καὶ ἐν τῇ κυρηναίᾳ, τὴν μὲν μορφὴν ὅμοιον κυπαρίττῳ, καὶ τοῖς κλάδοις καὶ τοῖς φύλλοις καὶ τοῦ στελέχει καὶ τοῦ καρπῷ· μᾶλλον δ' ὥσπερ κυπάρισσον ἀγρίαν. πολὺ μὲν, καὶ ὅπου νῦν ἡ πόλις ἐστὶ, καὶ ἔτι διαμνημονεύουσιν ὀροφαίς τινας τῶν ἀρχαίων οὔσας. ἀσαπὲς γὰρ ὅλως τὸ ξύλον. οὐλότατον δὲ τὴν ῥίζαν ἐστὶ, καὶ ἐκ ταύτης τὰ σπουδαιότατα ποιεῖται τῶν ἔργων. τὰ δὲ ἀγάλματα γλύφουσιν ἐκ τῶν κέδρων, κυπαρίττου, λωτοῦ, πύξου· τὰ δὲ ἐλάττω, καὶ ἐκ τῶν ἐλαΐνων ῥιζῶν. ἀρραγεῖς γὰρ αὗται, καὶ ὁμαλῶς πως σαρκώδεις. ταῦτα μὲν οὖν ἰδιότητά τινα τόπων καὶ φύσεως καὶ χρείας ἀπεδηλοῖ. βαρέα δὲ καὶ κοῦφα, δῆλον ὡς τῇ πυκνότητι, καὶ μανότητι, καὶ ὑγρότητι, καὶ ξηρότητι, καὶ τῷ γλειώδει, καὶ σκληρότητι, καὶ μαλακότη-

κότητι λεπτέον. ἔνια μὲν οὖν ἅμα καὶ σκληρὰ καὶ βαρέα, καθάπερ πύξος, καὶ δρῦς. ὅσα δὲ κραῦρα, καὶ τῇ σκληρότητι σκληρότατα, ταῦτ' οὐκ ἔχει βάρος. ἅπαντα δὲ τὰ ἄγρια τῶν ἡμέρων, καὶ τὰ ἄῤῥενα τῶν θηλειῶν, πυκνότερά τε καὶ σκληρότερα καὶ βαρύτερα, καὶ τὸ ὅλον ἰσχυρότερα· καθάπερ καὶ πρότερον εἴπομεν. ὡς δὲ ὑπὸ τὸ πᾶν, καὶ τὰ ἀκαρπότερα τῶν καρπίμων, καὶ τὰ χείρω τῶν καλλικαρποτέρων· εἰ μήπου καρπιμώτερον τὸ ἄῤῥεν, ὥσπερ ἄλλα τέ φασι, καὶ τὴν κυπάριττον καὶ τὴν κρανίαν. ἀλλὰ τῶν γε ἀμπέλων φανερῶς αἱ ὀλιγοκαρπότεραι, καὶ πυκνοφθαλμότεραι, καὶ στερεώτεραι· καὶ μηλέων δὲ, καὶ τῶν ἄλλων ἡμέρων. ἀσαπῆ δὲ φύσει, κυπάριττος, κέδρος, ἔβενος, λωτός, πύξος, ἐλαία, κότινος, πεύκη ἐνδιάδος, ἀρία, δρῦς, καρύα εὐβοϊκή. τούτων δὲ χρονιώτατα δοκεῖ τὰ κυπαρίττινα εἶναι. τὰ γοῦν ἐν ἐφέσῳ, ἐξ ὧν αἱ θύραι τοῦ νεωστὶ νεὼ, τεθησαυρισμέναι, τέτταρας ἔκειντο γενεάς. μόνα δὲ καὶ στιλβηδόνα δέχεται· διὸ καὶ τὰ σπουδαζόμενα τῶν ἐρίων, ἐκ τούτων ποιοῦσι. τῶν δὲ ἄλλων ἀσαπέστατον, μετὰ τὰ κυπαρίττινα καὶ τὰ θυώδη, τῆς συκαίμινον εἶναί φασι, καὶ ἰσχυρὸν ἅμα, καὶ εὐεργὸν τὸ ξύλον, καὶ παλαιούμενον μέλαν ὥσπερ λωτός. ἔτι δὲ ἄλλο πρὸς ἄλλο, καὶ ἐν ἄλλῳ ἀσαπές· οἷον, πτελέα μὲν ἐν τῷ ἀέρι, δρῦς δὲ κατρυττομένη, καὶ ἐν ὕδατι καταβρεχομένη· δοκεῖ γὰρ ὅλως ἀσαπὲς εἶναι. διὸ καὶ εἰς τοὺς ποταμοὺς, καὶ εἰς τὰς λίμνας ἐκ τούτων ναυπηγοῦσιν. ἐν δὲ τῇ θαλάττῃ σήπεται. τὰ δὲ ἄλλα διαμένει μᾶλλον, ὥσπερ καὶ εὔλογον, ταριχευόμενα τῇ ἅλμῃ. δοκεῖ δὲ † καὶ ἡ ὀξύη πρὸς τὸ ὕδωρ ἀσαπὴς εἶναι, καὶ βελτίων γίνεσθαι βρεχομένη. καὶ ἡ καρύα δὲ ἡ εὐβοϊκὴ, ἀσαπές. φασὶ δὲ καὶ τῆς πεύκην ἐλάτης μᾶλλον ὑπὸ τερηδόνος ἐσθίεσθαι. τὴν μὲν γὰρ εἶναι ξηρὰν, τὴν δὲ πεύκην ἔχειν γλυκύτητα, καὶ ὅσῳ ἐνδιαδωτέρα, μᾶλλον. πάντα δ' ἐσθίεσθαι τερηδόνι, πλὴν κοτίνου καὶ ἐλαίας· τὰ δὲ οὔ, διὰ τὴν πικρότητα τερηδὼν, θρίπου * ἐσθίεσθαι δὲ τὰ μὲν ἐν τῇ θαλάττῃ σηπόμενα, ὑπὸ τερηδόνος· τὰ δ' ἐν τῇ γῇ, ὑπὸ σκωλήκων καὶ θριπῶν. οὐ γὰρ γίνεται τερηδὼν, ἀλλ' ἢ ἐν τῇ θαλάττῃ. ἔστι δὲ ἡ τερηδὼν τοῦδ μὲν μεγέθει μικρὸν, κεφαλὴν δ' ἔχει μεγάλην, καὶ ὀδόντας. οἱ δὲ θρίπου ὅμοιοι τοῖς σκώληξιν, ὑφ' ὧν πεπαίνεται κατὰ μικρὸν τὰ ξύλα. καὶ ἔστι ταῦτα εὐίατα· πιττοκοπηθέντα γὰρ, ὅταν εἰς τὴν θάλατταν ἑλκυσθῇ, στέγει. τὰ δὲ ὑπὸ τῶν τερηδόνων ἀνίατα. τῶν δὲ σκωλήκων τῶν ἐν τοῖς ξύλοις, οἱ μὲν εἰσιν ἐκ τῆς οἰκείας σήψεως, οἱ δ' ἐκ τικτόντων ἑτέρων. ἐντίκτει γὰρ, ὥσπερ καὶ τοῖς δενδροις, ὁ κεράστης καλούμενος, ὅταν τιτρανῇ καὶ κοιλάνῃ περιστραφεὶς, ὥσπερ οἱ μυόχοδοι. φεύγει δὲ τά τε ὀσμώδη, καὶ πικρὰ, καὶ σκληρὰ, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τετράναι, καθάπερ τὴν πύξον. φασὶ δὲ καὶ τὴν ἐλάτην φλοισθεῖσαν ὑπὸ τὴν βλάστησιν, ἀσαπῆ διαμένειν ἐν τῷ ὕδατι. φανερὸν δὲ γίνεσθαι ἐν † φανεῷ τῆς ἀρκαδίας, ὅτε αὐτοῖς ἐλιμνώθη τὸ πεδίον, βραχέντος τοῦ βερέθρου. τότε γὰρ τὰς γεφύρας ποιοῦντες ἐλατίνας, καὶ ὅταν ἐπαναβαίνῃ τὸ ὕδωρ ἄλλην καὶ ἄλλην ἐφιστάντες, ὡς ἐῤῥάγη, καὶ ἀπῆλθε, πάντα εὑρεθῆναι τὰ ξύλα ἀσαπῆ. τοῦτο μὲν οὖν ἐκ συμπτώματος. Ἐν τύλῳ δὲ τῇ νήσῳ τῇ περὶ τὴν ἀραβίαν, εἶναί τί φασι ξύλον, ἐξ οὗ τὰ πλοῖα ναυπηγοῦνται· οὗτος δὲ ἐν μὲν τῇ θαλάττῃ σχεδὸν ἄσηπτον εἶναι. διαμένει γὰρ ἔτη πλείω ἢ διακόσια, καταβυθιζόμενον. ἐὰν δὲ ἔξω, χρόνιον μὲν, θᾶττον δὲ σήπεται. θαυμαστὸν δὲ καὶ ἕτερον λέγουσιν, οὐδὲν πρὸς τὴν σῆψιν. εἶναι γάρ τι δένδρον, ἐξ οὗ τὰς βακτηρίας τέμνεσθαι, καὶ γίνεσθαι καλὰς σφόδρα. ποικιλίαν δέ τινα ἐχούσας, ὅμοιον τοῦδ τοῦ τίγριος δέρματι. βαρὺ δὲ σφόδρα τὸ ξύλον οὗτος· ὅταν δέ τις ῥίψῃ πρὸς στερεώτερον τόπον, † καταγίνεσθαι, καθάπερ τὰ κεράμια. καὶ τὸ τῆς μυρίκης δὲ ξύλον, οὐχ ὥσπερ ἐνταῦθα ἀσθενές, ἀλλὰ ἰσχυρὸν, ὥσπερ πρίνινον, ἢ καὶ ἄλλό τι τῶν ἰσχυρῶν. οὗτος μὲν οὖν ἅμα μηνύει χώρας τε, καὶ ἀέρος διαφορὰς καὶ δυνάμεις. τῶν δὲ ὁμογενῶν ξύλων, οἷον δρυΐνων, πευκίνων, ὅταν ταριχεύωνται (ταριχεύουσι γὰρ) οὐκ ἐν ἴσῳ βάθει πάντα δύοντες τῆς θαλάττης, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς αὐτῇ τῇ γῇ, τὰ δὲ μικρὸν ἀνωτέρω, τὰ δ' ἐν πλείονι βάθει. πάντων δὲ τὰ πρὸς τὴν ῥίζαν θᾶττον δύεται καθ' ὕδατος, καὶ ἐπινεῖ μᾶλλον. ἔστι δὲ καὶ τὰ μὲν εὔεργα τῶν ξύλων, τὰ δὲ δύσεργα. εὔεργα μὲν, τὰ μαλακὰ, καὶ πάντων μαλιστα φιλύρα· δύσεργα δὲ, καὶ τὰ σκληρὰ, καὶ τὰ ὀζώδη, καὶ οὔλας ἔχοντα συστροφάς. δυσεργότατα δὲ, ἀρία καὶ δρῦς· ὡς δὲ κατὰ μέρος, ὁ τῆς πεύκης ὄζος, καὶ τῆς ἐλάτης. ἀεὶ δὲ τῶν ὁμογενῶν τὸ μαλακώτερον τοῦ σκληροτέρου κρεῖττον· σαρκωδέστερον γάρ. καὶ εὐθυσκοποῦντες τὰς σανίδας οἱ τέκτονες

οὕτως.

καὶ ἡ φηγός, καὶ ἡ ὀξύη &c.

φνεῷ

6

κατάγεσθαι

μᾶλλον τῶν ὄντως. τὰ δὲ μοχθηρὰ σιδήρεια δύναται τέμνειν τὰ σκληρὰ † τῶν μαλακῶν. αἴτιον γὰρ γὼ τοῖς μαλακοῖς, ὥσπερ ἐλέχθη πρόσθεν, τὰ πλεῖστα δὲ μᾶλλον ταῦτα. διὸ καὶ οἱ σκυτοτόμοι ποιοῦνται τοὺς πίνακας † ἀχρωμάτου. μήτραν δὲ πάντα μὲν ἔχει, ἃ φασιν οἱ τέκτονες· φανερὰν δ' ἐν μάλιστα γὼ τῇ ἐλάτῃ. φαίνεσθαι γὰρ οἷον φλοιώδη ἴνας τὴν σωίθεσιν αὐτῶν τῶν κύκλων· γὼ ἐλαίας δὲ, καὶ πύξου, καὶ τοῖς τοιούτοις, οὐχ ὁμοίως. διὸ καὶ ὅ φασί τινες ἔχειν τῇ δυνάμει πύξον καὶ ἐλάτην· † μάλιστα γὰρ ἔοικεν ταῦτα τῶν ξύλων. ἔστι δὲ τὸ ἔοικέναι, τὸ συμπεφυκέναι τὴν ὑμένα τῶν μητρῶν. ἡ γὰρ, ὡς ἔοικεν, ὕδατι χρόνου πολλοῦ, διὸ πανταχόθεν μὲν ἅμα, μάλιστα δ' ἐκ τῶν γυρωμάτων ἀφαιροῦσιν, ὅπως ἀσφαλῶς, καὶ σμικρὸν ἐπιζήσωσιν. ἄτοπον δ' ἂν δόξειεν, ὅτι γὼ μὲν τοῖς ξύλοις τοῖς προγύλοις, ἄλυπος ἡ μήτρα, καὶ ἀκίνητος· γὼ δὲ τοῖς πρανακινηθεῖσιν, ἐὰν μὴ ὅλως ἀφαιρεθῇ, κινεῖ καὶ πρασρέφει. μᾶλλον γὰρ εἰκὸς, γυμνωθεῖσαν ἀρθενήσκειν. ὅμως δὲ οἵ γε ἰσοὶ, καὶ αἱ λοπάδες, ἀφαιρεθείσης ἀχρεῖοι. ὅπερ ἡ ἡμῶν συμβεβηκὸς, ὅτι χιτῶνας ἔχει ἄλλους. ἰσχυρότατον δὲ, καὶ λεπτότατον, τὴν ἔσχατον. ξηρότατον γάρ, ἢ τοὺς ἄλλους, αὐάλογον. ὅταν δὲ χιοθῇ, πολλαχοῦ τὰ ξηρότατα. † ἡ δὲ μήτρα ἀπὸ τοῦ ξηροῦ, σκεπτέον. ἀσρεφὴ δὲ ἑλομένη τὰ ξύλα, ἢ γὼ τοῖς χισοῖς ἢ πεισοῖς, ὅταν μὴ ὡς δεῖ πείσωσι. δεῖ γὼ ὀρθῶ τῷ πείσαι ἐστίν, καὶ μὴ πλαγίαν· οἷον, ὅσης ἡ μήτρας ἐφ' ἓν τὸ α, ἢ μὴ πρὸς τὴν β γ τέμνειν, ἀλλὰ πρὸς τὴν β δ. φθείρεσθαι γὰρ ὅτω φασίν. ἐκείνως ἢ χιῶν. ὅτι δὲ πᾶν ξύλον ἔχει μήτραν, ἐκ τούτων οἴονται. Φανερὸν γάρ ὅτι, καὶ τὰ κοκκύντα πάντ' ἔχειν, οἷον πύξου, λωτοῦ, πρῖνου. σημεῖον δὲ· τὸς γὰρ προβλήτας τῶν θυρῶν τῶν πολυτελῶν, πιέζοι μὲν ἐκ τούτων. συγγραφονται δὲ οἱ ἀρχιτέκτονες ὅτως ἐκ μήτρας. τοῦτο δὲ ἴσως σημεῖον, καὶ ὅτι πᾶσα μήτρα ἕλκει, καὶ αἱ τῶν σκληροτάτων, ἂς δὴ λέγουσι λαρίδας λαλοῦσι. πανὸς δὲ, ὡς εἰπεῖν, ξύλα σκληροτάτα μανοτάτην ἡ μήτραν, καὶ αὖ ἡ ἐλάτης. μανοτάτη μὲν οὖν, ὅτι τὰς ἴνας † ἐκεῖ καὶ δῆλα πολλά· καὶ τὸ σαρκῶδες τὸ αὐτὸ μέσον, πολύ. σκληροτάτη δὲ, ὅτι καὶ αἱ ἴνες σκληρότατοι, καὶ τὸ σαρκῶδες. διὸ καὶ οἱ ἀρχιτέκτονες συγγραφονται παραιρεῖν τὰ πρὸς τὴν μήτραν, ὅπως λαβόσι τὸ ξύλον τὸ πυκνότατον καὶ μαλακώτατον. τῶν δὲ ξύλων, τὰ μὲν χισὰ, τὰ δὲ πελεκητὰ, τὰ δὲ προγύλα. χισὰ μὲν, ὅσα διαρῶντες ἡμῖν τὸ μέσον πρίζουσι· πελεκητὰ δὲ, ὅσων † ἀφελέσθαι τὰ ἔξω· προγύλα δὲ δηλονότι, τὰ ὅλως ἄψαυστα. τούτων δὲ τὰ χισὰ μὲν, ὅλως ἀῤῥαγῆ, δεῖ τὸ γυμνωθεῖσαν τὴν μήτραν ξηραίνεσθαι, καὶ ἀρθενήσκειν· τὰ δὲ πελεκητὰ, καὶ τὰ προγύλα, δεῖ τὸ φαπειλῆφθαι τὴν μήτραν. ὀδὲν γὰρ ὄ, τι τῶν ἄπαντων ὀρήγνυται. τοῖς δὲ λωτίνοις, καὶ τοῖς ἄλλοις, οἷς εἰς τὸς πρόβλητας χρῶνται πρὸς τὸ μὴ ῥήγνυσθαι, βόλβιον πρὸπάτουσιν, ὅπως αὐαξηραίνῃ, καὶ δεῖ πνοὴν ἡμῖν μικρὸν ἡ ἐκ τῆς μήτρας ὑγρότης. ἡ μὲν οὖν μήτρα ἰδιαίτερον ἔχει δύναμιν. βαρὺ δὲ φύγεθρον, ἰσχυρὰ καὶ ἡ ἐλάτη, καὶ ἡ πρίνη, ἄπαλαὶ πιθέμεναι· οὐδὲν γὰρ φύλλοισιν, ὥσπερ ἡ δρῦς, καὶ τὰ γεώδη· ἀλλ' αὐτοφοῦσι. σημεῖον δὲ, ὅτι οὐδέποτε ῥήγνυνται, καθάπερ ἐλαία καὶ δρῦς· ἀλλὰ πρότερον σήπονται, καὶ ἄλλως ἀπασιῶσιν. ἰσχυρὸν δὲ καὶ ὁ φοῖνιξ. αὖ πάλιν γὰρ καὶ ἡ καμψὶς, ἢ τοῖς ἄλλοις γίνεται. τὰ μὲν γὰρ εἰς τὰ κάτω καμπτεται, ὁ δὲ φοῖνιξ εἰς τὰ ἄνω. φασὶ δὲ καὶ τὴν πρίνην καὶ τὴν ἐλάτην αὐτοφεῖν. τὸ δὲ τῆς βοϊκῆς καρύας (γίνεται γὰρ μεγάλη, καὶ χρῶνται πρὸς τὴν ἁρμονίαν) ὅταν μέλλῃ ῥήγνυσθαι, ψόφοις, ὥστε προαισθάνεσθαι πρότερον· ὅπερ καὶ ἐν αὐτάνδρῳ συνέπεσεν ἐν τῷ Βαλανείῳ, καὶ πάντας ἐξεπλήξαν. ἰσχυρὸν δὲ τὸ τῆς συκῆς, πλὴν εἰς ὀρθόν. ἡ δὲ ἐλάτη μάλιστα, ὡς εἰπεῖν, ἰσχυρόν. πρὸς δὲ τὰς τῶν τεκτόνων χρείας, ἐχέκαλλον μάλιστα ἡ ἐλάτη, διὰ τὴν μανότητα, καὶ τὴν εὐθυπορίαν. ὀδὲ γὰρ ὅλως ὀδὲ ῥήγνυσθαί φασιν, ἐὰν δὲ πολληθῇ. εὐτονώτατον δὲ φιλύκη, καὶ ἡ λυκίη ὥσπερ ἡ τῆς κελάσρου. τῶν δ' ἄλλων ἡ φιλύρα. τὸ γὰρ ὅλον βύρσου, ὥσπερ ἐλέχθη, διὰ μαλακότητα. βύκαμπα δὲ, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅσα γλίσχρα· διαφορὰν δὲ δοκεῖ συκάμινος, καὶ ὄρινεός. διὸ καὶ τὰ ἰκρία, καὶ τὰς σεφάνας, καὶ ὅλως ὅσα πρὸς τὸ νόσιμον, ἐκ τούτων ποιοῦσιν. Εὐπριστα δὲ, καὶ βύσιστα, τὰ φυικμότροπα τῶν πάντων ξηρῶν. τὰ μὴ γὰρ φαύοντα, τὰ δὲ ἵστανται. τὰ δὲ χλωρὰ λίαν, συμμύει, καὶ φυλέγεται φὶ τοῖς ὀδοῦσι τὰ πρίσματα, καὶ ἐμπλάττει. διὸ καὶ πρὸς ἀλλάττουσιν ἀλλήλων τοὺς ὀδόντας, ἵνα ἀσάγωνται. ἔστι δὲ καὶ λυστρουπικότροπα, λίαν ξηρὰ χλωρά. βραδέως γὰρ ἀναφορέται τὰ ἐκτρυπήματα, διὰ τὸ βαρέα εἶναι. τῶν δὲ † δρυῶν τάχεως·

ταχέως· καὶ δύθυς ὁ ἀὴρ αὐαθόρμαινόμενος αὐαλίσλωσι. πάλιν δὲ τὰ λεῖα καὶ ξηρά, σλὰ τλὼ σκληρότητα, δίναισα· ἰαθαλπόρ ὄφακον συμβαίνει ψρίειν. διὸ καὶ πρυπῶντες, ἐὼλβρέχουσιν. δύπελεκητότρα δὲ, καὶ δύρρονότρα, καὶ δύξοώτρα, τὰ χλωρά. πῶσ κάβηται γὰρ τὸ τορνδυτήειον μᾶλλον, καὶ ὀκ ἀχπιδᾶ. καὶ ἡ πελέκησις σλὰ ϝῶ μαλακωτέρων ῥᾳων, καὶ ἡ ξέσις ὁμοίως· καὶ ἔτι λειοτρα. ἰσχυρότατον δὲ καὶ ἡ ψρανία· ϝῶ δὲ ἄλλων ὀχ ἥκισα ἡ πελία· διὸ καὶ τὰς σροφίας, ὥσπρ ἐλέχθη, ταῖς θύραις πελείνας ποιῶσιν. ὑγρότατον δὲ μελία, καὶ ὀξύη. καὶ γὰρ τὰ ἰλινάεια τὰ γϝλισθόντα, ἐκ τότων. ὅλως δὲ, πῶς ποῖα ϝῖ ὕλης ἐκάστη χρησίμη, καὶ ποῖα ναυπηγήσιμα, καὶ οἰκοδομική (πλείστη γὰρ αὐϝῖ χρεία καὶ ϝῶ μετίσοις) ϖδρατέον εἰπεῖν, ἀφορίζοντα ἰαθ' ἕκαστον τὸ χρήσιμον. ἐλάτη μὲν ὖν, καὶ ϖδύκη, ἡ λίθρος (ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν) ναυπηγήσιμα. τὰς μὲν γὰρ τριήρεις, ἡ τὰ μακρὰ πλοῖα, ἐλάτιναι ποιῶσι, σλὰ ἰαφότητα· τὰ δὲ σρογύλα, ϖδύκινα, σλὰ τὸ ἀζαπὲς. ϝῖοι δὲ ἡ τὰς τριήρεις, σλὰ τὸ μὴ δύπορεῖν ἐλάτης. οἱ δὲ ἡϝῖ συείαν, ἡ φοινίκιν, ἐκ λίθρου. ἀπανίζουσι γὰρ ϖδύκης. οἱ δ' ϝῶ λύπρῳ, πίτυϊ· ταύτῃ γὰρ ἡ νῆσος ἔχει. καὶ δοκεῖ ἱερεῖῃ ϖρ ἔϑν ϝῖ ϖδύκης. καὶ τὰ μὲν ϝῖα ἐκ τότων. τλὼ δὲ τρόπιν, τριήρεσι μὲν δρυΐνῃ, ἵνα αὐτέχῃ πῶς τὰς νεωλκίας. ταῖς ϳ ὀλκάσι, ϖδυκίνῃ. ἔϖσπθεασι δ' ἔτι ἡ δρυΐνου, ἐπὰν νεωλκῶσι· ϶οῖς μὲν ἐλαϑῆσιν ὀξύη. καὶ ὅλως ἐκ τότα τὸ χέλυσμα. ὀχ ἅπτεται δὲ ὀδὲ ἡϝῖ ϝῖ κόλπσιν ὁμοίως, τὸ δρυΐνου ϝῶ ϖδυκίνῳ καὶ ἐλατίνῳ. τὰ μὲν γὰρ ϖυκνά, τὰ δὲ μανά· ἡ τὰ μὲν ὅμοια, τὰ δὲ ὄ. δεῖ δὲ ὁμοιοπαθῆ εἶν, τὰ μέλλοντα συμφύεσθαι, καὶ μὴ ϝαντία, ἰαθαπόρει λίθου καὶ ξύλου. ἡ δὲ τορνεία τοῖς μὲν πλοίοις γίνετϝ συκαμίνα, μελίας, πελέας, πλατάνα. γλιχρότητα γὰρ ἔχειν δεῖ, καὶ ἰσχύ. χειρίζη δὲ ἡ ϝῖ πλατάνα· ταχὺ γὰρ σήπεται. ταῖς δὲ τριήρεσιν ϝῖοι καὶ πιτύϊναι ποιῶσι, σλὰ τὸ ἐλαφρόν. τὸ δὲ σρέωμα πρόσω, τὸ † χέλομα, καὶ τὰς ἐπωτίδας, μελίας, καὶ συκαμίνα, καὶ πελέας· ἰσχυρὰ γὰρ δεῖ ταῦτ' εἶν. ναυπηγήσιμα μὲν ὖν ὕλη χειρίστη αὕτη. οἰκοδομικὴ δὲ πολλῷ πλείων, ἐλάτη τε, καὶ ϖδύκη, καὶ λίθρος, καὶ ἀρκεύθη· ἁπλῶς δὲ, ὡς εἰπεῖν, πᾶσα χρήσιμη, πλὴν εἴ τις ἀδῳνῆς πάμπαν· οὐκ εἰς ταυτὸ γὰρ πᾶσαι, ἰαθάπόρ οὐδ' ὅλη ϝῖ ναυπηγίας. αἱ δ' ἄλλαι πῶς τὰ ἴδια ϝῶ τεχνῶν, οἷον σκύλη καὶ ὄργανα, καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕτορον. πῶς πλεῖσα δὲ χειρίστη ἡ ἐλάτη παρέχεται χρείαν· καὶ γὰρ πῶς τοὺς πίνακας τοὺς γραφομένους. τεκτονικὴ μὲν ὖν ἡ παλαιοτάτη ἡ κρατίστη, ἐὰν ἡ ἀζαπής. δύνεται γάρ, ὡς εἰπεῖν, πᾶσι χρῆϑαι· ναυπηγικὴ δὲ ἡ ἐνικμοτάτη, σλὰ τλὼ ἰαλμυρίν, ἀναγκαῖον. ἐπει πρός γε τλὼ λόμησιν ἡ ξηροτάτη συμφέρει. ἴσασι γὰρ καὶ νῦν τὰ ναυπηγούμενα, καὶ ὅταν συμπίπτῃ ἰαθελκυδῶντα, συμμύει καὶ σέγει. πλὼ ἐάν γε παντάπασιν ϑηκμαδῇ. τότε δὲ δ' ἔχεται κόλλησιν, ἢ οὐχ ὁμοίως. δεῖ δὲ ἕκαστον λαμβάνειν, εἰς ποῖα χρήσιμός ἐστιν. ἐλάτη μὲν ὖν καὶ ϖδύκη, ἰαθαπόρ εἴρηται, καὶ πῶς ναυπηγίαν, καὶ πῶς οἰκοδομίαν, καὶ ἔτι πῶς ἄλλα ϝῶ ὀργάνων· εἰς πλέω δὲ ἡ ἐλάτη. πίτυϊ δὲ χρῶνται μὲν εἰς ἄμφω, καὶ οὐχ ἧττον εἰς ναυπηγίαν· ὁ μὲν ἀλλὰ ταχὺ σήπεται. δρῦς δὲ, πῶς οἰκοδομίαν, καὶ πῶς ναυπηγίαν, ἔτι δὲ πῶς τὰ ἡϝῖ γῆς ἰατορυττόμενα. φιλύρα δὲ, πῶς τὰ σανιδώματα ϝῶ μακρῶν πλοίων, καὶ πῶς ἰιβώτια, καὶ πῶς τλὼ ϝῶ μέτρων ἰατασκυλώ. ἔχει δὲ καὶ τὴν φλοιὸν χρήσιμον, πρός τε τὰς λίσας (ποιῶσι γὰρ ϳ αὐϝῖ, σφενδαμνός τε, καὶ ζυγία, πῶς ἰλινοπηγίαν) καὶ πῶς τὰ ζυγὰ ϝῶ λοφώρων· ἡ ὅλως πῶς τὰ πολυτελῆ ϝῶ ὀργάνων. μίλος δὲ, εἰς πηδαλιήματα ἰιβωβῖς καὶ ὑποβαθροις, καὶ ὅλως τοῖς τοιούτοις. πρῖν δὲ, πῶς ἄξονάς τε, καὶ μονοτρόφους ἁμαξας, καὶ * ὀξυγαλύραις καὶ ϕαλτηρίοις. ὀξύα δὲ πῶς ἁμαξοπηγίαν, καὶ λιφροπηγίαν τλὼ ὀυτελῆ. πελέα δὲ πῶς ϑυροπηγίαν, καὶ γαλιαϝγρας. χρῶνται δὲ καὶ εἰς τὰ ἁμαξικὰ μετρίως. πύξος δὲ εἰς ἄξονάς τε ταῖς ἁμάξαις, καὶ εἰς ἕλκηθρα τοῖς ἀρότροις. αὐδραλχνη δὲ ταῖς γναιξίν, εἰς τὰ πόδι τοὺς ἰσούς. ἀρκεύθη δὲ εἰς τεκτονίας, καὶ εἰς τὰ ϖαίθεια, καὶ εἰς τὰ ἰατορυττόμενα ἡϝῖ γῆς, σλὰ τὸ ἀζαπές. ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ σύβοϊκὴ ἰαρύα, καὶ πρός γε τλὼ ἰατόρυξιν ἔτι μᾶλλον ἁπάσης. πύξος δὲ χρῶνται μὲν πῶς ϝῖα. οὐ μὴν ἀλλ' ἄγε ϖῶ ϶ὁλύμπῳ γινομένη, σλὰ τὸ βραχεῖα τε εἶναι καὶ ὀζώδης, ἀχρεῖη· τερμίνθῳ δὲ, οὐδὲν χρῶνται· πλὼ τῷ ἰαρπῷ, καὶ τῇ ῥητίνῃ. ὀδὲ φιλύκη, πλὼ ϶οῖς πῶβαβῖς. ἀεὶ γάρ ὄζει διασεῖα. τῇ δὲ ἀφαϝρκη, εἰς χαλκεικὰ τε, καὶ τὸ ἰαίειν. ἰκλαβρῳ δὲ καὶ † μύα, πῶς μία

βακτη-

βακτηρίας. γνίοι δὲ καὶ δ' ἄφνη· τὰς γὰρ γεροντικὰς, καὶ λεῖας τοῦτας ποιοῦσιν. ἰτέᾳ δὲ, πρός τε τὰς ἀσπίλας, καὶ τὰς λίσσας, καὶ τὰ λαυᾶ, καὶ τἄλλα. πρὸς ἀναλαβεῖν δὲ ὅτι καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ὁμοίως. Διήρηται δὲ καὶ πρὸς τὰ τεκτονικὰ τῶν ὀργάνων ἕκαστα καὶ τὴν χρείαν· οἷον, σφυρίον μὲν, καὶ τορύηριον, ἄρίστα μὲν γίνεται κοτίνου. χρῶνται δὲ καὶ τυξίνοις, καὶ μελιΐνοις, καὶ πτελεΐνοις. τὰς δὲ μεγάλας σφύρας, πιτυΐνας ποιοῦσιν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ἔχει τινὰ τάξιν. καὶ ταῦτα μὴ αἱ χρεῖαι διαιροῦσιν. ἑκάστη δὲ τῶν ὕλης, ὥσπερ καὶ πρότερον ἐλέχθη, διαφέρει καὶ τὸς πόδας. γνῶθι μὲν γὰρ λωτὸς, ἔνθα δὲ λίβανος γίνεται θαυμαστὴ, καθάπερ καὶ πρὸς συρίαν. γὰ συρία γὰρ, ἐν τε τοῖς ὄρεσι, διαφέρουσα γίνεται τὰ δ' ἄνδρα τῶν λιβάνου, καὶ τῷ ὕψει καὶ τῷ πάχει. τηλικαῦτα γάρ ὄντα, ὥστ' ἔνια μὲν μὴ δύνασθαι τρεῖς ἀνδρας περιλαμβάνειν· τοῖς δὲ πρασιαίοις ἔστι καὶ μείζω, καὶ καλλίω. φαίνεται δὲ, εἰ αὐλὶς εἴη, καὶ μὴ τέμνη, τόπου οἰκείου ἕκαστον ἔχον, γίνεσθαι θαυμαστὸν τῷ μήκει καὶ πάχει. γὰ λύπρῳ γὰρ ὀκ ἔτι μόνον οἱ Βασιλεῖς, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὸ δυσκόμιστον εἶναι, μᾶλλον ἢ τῶν εἰς τὴν γὰν δεκάτην τῆς Δημητρίου τιμωμένων, πρόσκεινται δεκάργυρον. αὐτὰ δὲ τὰ ξύλα τῷ μήκει θαυμαστὰ, καὶ ἄοζα, καὶ λεῖα, μέγιστα δὲ καὶ πρὸς πολὺ τὰ γὰ τῇ † λύρνῳ φασὶν εἶναι. τῶν γὰρ γῶν τῇ λατίνῃ καλῶν γινομένων τορβολῆ, καὶ τῶν ἐλατίνων καὶ τῶν τουβικίνων, μείζω τοῦτα καὶ καλλίω τῶν ἰταλικῶν· δεῖ γὰρ εἶναι πῶς τὰ γὰ τῇ λύρνῳ. πλοῦσαι γάρ ποτε τὸς ῥωμαίους, βουλομένους κατασκευάζεσθαι † πλοῖον, γὰ τῇ νήσῳ, ὠνήτε καὶ εἴκοσι ναυσὶ, καὶ τηλικοῦτον εἶναι τὸ μέγεθος τῶν λοιπῶν, ὥστε τοὺς πλέοντας εἰς κόλπους τινὰς καὶ λιμένας διαχέεισι τοῖς ἰσοῖς ὠθεῖν τὸν φύκνον, καὶ ὅλως πᾶσαν τὴν νῆσον διασεῖαι καὶ ὥσπερ ἠγριωμένῳ τῇ ὕλῃ· διὸ καὶ ἀφεῖσθαι τὴν πόλιν οἰκίζειν. διαβαύτα δὲ ἔνια ἀφτίμενεθαι πάμπολυ πλῆθος ἐκ τόπου βραχέος, ὥστε τηλικαύτην ποιῆσαι σχεδίαν, ἣ ἐχρήσαντο οἱ φυγόντες ἰσίοις. ὁ μὲν ἄλλα διαπεσεῖν αὐτὴν γὰ τῷ πελάγει. λύρνος μὲν δὴν εἴτε διὰ τὴν ἄνεσιν, εἴτε καὶ τὸ ἔλαφος καὶ τὸν ὀρία, πολὺ διαφέρει τῶν ἄλλων. ἡ δὲ τῶν λατίνων ἔφυδρος τὰ ἄζα· καὶ ἡ μὲν πελαίνη καλφνην ἔχει καὶ μυρρίνην, καὶ ὀξύην θαυμαστήν. τηλικαῦτα γὰρ τὰ μήκη τέμνουσι, ὥστ' εἶναι διὰ νεὸς τῶν τυρρηνίδων τὸ τὴν πρόπυ. ἡ δὲ ὀρεινὴ, πουκίνη καὶ ἐλάτη. τὸ δὲ λιρκαῖον καλόμενον, εἶναι μὲν ἄκραν ὑψηλὴν, διασεῖαν δὲ σφόδρα, καὶ ἔχειν δρυῶν καὶ καλφνην πολλὴν, καὶ μυρρίνην. λέγουσι δὲ τὸς ἐγχωρίους, ὡς γένοιτο ἡ λίρκη κατώκει, καὶ δεικνύουσι τὸν τῶν ἐλπήνορος τάφον· ὃς φύοντα μυρρίνας, καθαπερ αἱ στεφανώτιδες, τῶν ἄλλων ὄντων μεγάλων μυρρίνων. * τὸν δὲ τόπον εἶναι ὄρθιον εἰς αὐδρὸς θέσιν. καὶ πρότερον μὲν ὂν νῆσον εἶναι τὸ λιρκαῖον· νῦν δὲ ὑπὸ ποταμῶν ἴλυος προσκεχῶσθαι, καὶ εἶναι ἠϊόνα. ἡ δὲ νῆσος τὸ μέγεθος, πολὺ ὑγροτέρους ἔχουσα τοὺς λίθους. καὶ τὰ μὲν τῶν τόπων ἴδια πολλοῦ εἶναι διαφοραὶ, ὥσπερ εἴρηται πολλάκις. Τὸ δὲ πῶς τὴν πύρωσιν πᾶς ἐκαίετο ἡ ὕλης ἔχει, λεκτέον ὁμοίως, καὶ πειρατέον λαβεῖν. ἄνθρακος μὲν δὴν ἀρίστη γίνονται τῶν πυκνοτάτων, οἷον ἀείας, δρυὸς, κομαρὸς· σεριώτατοι γάρ· ὥστε πλείστου χρόνου αὐτέχονται, καὶ μάλιστα ἰσχύουσι. διὸ καὶ ἐν τοῖς ἀργυρείοις τούτοις χρῶνται πρὸς τὴν πρώτην τούτων ἔψησιν. χείρους δὲ τούτων οἱ δρυΐνοι· γεωδέστεροι γάρ. χείρους δὲ καὶ οἱ τῶν πρισβυτέρων, τῶν νέων, καὶ μάλιστα οἱ τῶν γεραιῶν δρυῶν, διὰ ταὐτό· ξηρότεροι γάρ. διὸ καὶ πικρίδες καιόμενοι. διὰ δὲ ἐνίκμου εἶναι. βέλτιστοι δὲ, οἱ τῶν ἐν ἀκμῇ· καὶ μάλιστα οἱ τῶν κολάβων· συμμέτρως γὰρ τῷ πυκνῷ, καὶ γεώδη, καὶ τῷ ὑγρῷ. βέλτιους δὲ οἱ τὰ δυπλίου καὶ ξηρῶν καὶ πρὸς βορέαν, ἢ οἱ ἐκ τῶν παλισκίων καὶ ὑγρῶν καὶ πρὸς νότον. καὶ οἱ ἐν ἀκμῇ τόπων ὕλης, πυκνῆς· ὑγροτέρα γὰρ ἡ πυκνή. καὶ ὅλως ὅσα ἡ φύσις, ἢ διὰ τὸν τόπον πυκνότερα, ξηρότερα, δὲ ἁπάντων βέλτιον διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. χρεία δὲ ἄλλου ἄλλη. πρὸς ἔνια γὰρ ζητοῦσι τὸς μαλακὸς, † οἷς ἐν τοῖς σιδηρείοις, τὸς δὲ καρύας δὲ δυβοϊκῆς, ὅταν ἦδη λεκαυμένον· ἢ καὶ ἐν τοῖς ἀργυρείοις, τὸς πιτυΐνους. χρῶνται δὲ καὶ αἱ τέχναι τοῖς. ζητοῦσι δὴ καὶ οἱ χαλκεῖς τὸς πευκίνους, μᾶλλον ἢ δρυΐνους, καί φασι † δυθφγέσθροι· ἀλλ' εἰς τὴν φύσιν ἀμείνους, ὡς ἧσσον λεπταμαραινόμενοι. ἔστι δὲ ἡ φλοὸς ὀξυτέρα τούτων· τὸ δὲ ὅλον ὀξυτέρα φλοὸς καὶ ἡ τούτων, καὶ τῶν ξύλων ἡ τῶν μανῶν καὶ λάφνων, καὶ ἡ τῶν αὔων. ἡ δὲ ἐκ τῶν πυκνῶν καὶ χλωρῶν, νωθροτέρα καὶ παχυτέρα. πασῶν δὲ ὀξυτάτη, ἐκ τῶν ὑλημάτων· ἄνθρακος δὲ γίνονται, διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὸ σωματῶδες. τέμνουσι δὲ, καὶ ἐκζητοῦσιν εἰς τὰς ἀνθρακιὰς τὰ δύθεα, καὶ τὰ

νέα·

νέα. δεῖ γὰρ ὡς πυκνότατα θεῖναι πρὸς τὴν κατάπληξιν. ὅταν δὲ περιαλείψωσι τὴν καλ-
μινον, ἐξαπτουσι, παρακεντοῦντες ὀβελίσκοις. εἰς μὲν τὴν ἀνθρακίαν τὰ τριαῦτα ζητοῦσι.
δύσκαπνα δὲ τοῦ γένει μὲν ὅλως τὰ ὑγρὰ, καὶ τὰ χλωρὰ διὰ τοῦτο δύσκαπνα. λέγω
δὲ ὑγρὰ, τὰ ἔλεια· οἷον πλάτανον, ἰτέαν, λεύκην, αἴγειρον. ἐπεὶ καὶ ἡ ἄμπελος, ὅτε ὑγρὰ,
δύσκαπνος. ἐκ δὲ τῆς ἰδίας φύσεως, ὁ φοῖνιξ· ὃν δὴ καὶ μαλιστα τινες ὑπειλήφασι δύσ-
καπνον. ὅθεν καὶ Χερήμων ἐποίησε,

Τοῦτε δυσκαπνοτάτου φοίνικος ἐκ γῆς ῥιζοφοιτήτους φλέβας.

Δριμύτατος δὲ ὁ καπνὸς συκῆς, καὶ ἐρινεοῦ, καὶ εἴ τι ἄλλο ὀπῶδες. αἰτία δὲ ἡ ὑγρότης.
φλογισθέντα δὲ, καὶ ἀποβρεχθέντα ἐν ὕδατι ἐπιῤῥύτῳ, καὶ μετὰ ταῦτα ξηρανθέντα, πάν-
των ἀκαπνότατα, καὶ φλόγα μαλακοτάτην ἀφίησιν· ἅτε καὶ τῆς οἰκίας ὑγρότητος ἐξη-
ρημένης. δριμεῖα δὲ καὶ ἡ τέφρα, καὶ ἡ κονία ἡ ἀπ' αὐτῶν. μαλιστα δέ φασι τῆς ἀπὸ τῆς ἀμυγ-
δάλης· πρὸς δὲ τὰς καμινίας, καὶ τὰς ἄλλας τέχνας, ἀλλήλοις ἐστὶ χρησίμη. † ἐμπορεύεται ἐμπυρεύεσθαι
δὲ ἀρίστη συκῆ καὶ ἐλαία. συκῆ μὲν, ὅτι γλίσχρον τε καὶ μανὸν, ὥστε ἕλκει τε καὶ οὐ δίεισιν·
ἐλαία δὲ, ὅτι πυκνὸν, καὶ λιπαρόν. πυρία μὲν, γίνεται δὲ ἐκ πολλῶν· ἄριστα δὲ (ὥς φησι
Μενέστωρ) ἐκ καρύου· τάχιστα γὰρ καὶ πλεῖστον ἀναπνεῖ. πυροὶ δέ, φασιν, ἄριστον μὲν ἐκ τῆς
ἀθραγένης καλουμένης ὑπὸ τινων. τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ δένδρον ὅμοιον τῇ ἀμπέλῳ, καὶ τῇ οἰνάν-
θῃ τῇ ἀγρίᾳ. ὥσπερ ἐκεῖνα, καὶ τοῦτο ἀναβαίνει πρὸς τὰ δένδρα. δεῖ δὲ τὴν ἐσχάραν ἐκ τού-
των ποιεῖν, τὸ δὲ τρύπανον ἐκ δάφνης. οὐ γὰρ ἐκ τοῦ αὐτοῦ τὸ ποιοῦν καὶ πάσχον, ἀλλ' ἕτε-
ρον εὐθυδεῖ κατὰ φύσιν· καὶ τὸ μὲν δεῖ παθητικὸν εἶναι, τὸ δὲ ποιητικόν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ
ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐγγίνεται· καὶ ὡς γέ τινες ὑπολαμβάνουσιν, οὐδὲν διαφέρει. ἀγαθὰ δὲ καὶ ἐκ ῥά-
μνου· ποιεῖ δὲ τοῦτο καὶ τὴν ἐσχάραν χρηστήν. πρὸς γὰρ τοῦ ξηρὰν καὶ ἄχυμον εἶναι, δεῖ καὶ μανω-
τέραν, ἵν' ἡ τρίψις ἰσχύῃ. τὸ δὲ τρύπανον, ἀπαθέστερον· διὸ τὸ τῆς δάφνης ἀπαθέστερον ἐρ-
γάζεται τῇ δριμύτητι. γίνεται γὰρ ἐκ ῥάμνου, καὶ πρίνου, καὶ φιλύρας, καὶ σχεδὸν ἐκ τῶν πλεί-
στων, πλὴν ἐλαίας· ὁ καὶ δοκεῖ ἄτοπον εἶναι· καὶ γὰρ σκληρότερον, καὶ λιπαρὸν ἡ ἐλαία. τοῦτο
μὲν οὖν ἀσύμμετρον ἔχει δηλονότι τὴν ὑγρότητα πρὸς τὴν πύρωσιν. πάντα δὲ τὰ πυρὰ,
βορείοις μὲν θᾶττον, καὶ μᾶλλον ἐξάπτεται, νοτίοις δὲ ἧττον· καὶ ἐν μὲν τοῖς μετεώροις μᾶλ-
λον, ἐν δὲ τοῖς κοίλοις ἧττον. ἀνήει δὲ τῶν ξύλων τὰ κέδρινα, καὶ ἁπλῶς ὧν ἐλαιώδης ἡ ὑγρό-
της. διὸ καὶ τὰ ἀγαλματά φασιν † ἰδίειν ἐνίοτε· ποιοῦσι γὰρ ἐκ τούτων. ὃ δὲ καλοῦσιν ἰλεῖαν ἰδρίειν
τῆς εἰληθείας ἔφυδρον, ὑπὲρ οὗ καὶ ἐκθύονται πρὸς τοὺς ἑκατίνους, γίνεται συνισταμένης τῆς
ὑγρότητος, τοῦ σχήματι μὲν στρογγύλης, μέγεθος δὲ ἡλίκον ἄπιος, ἢ καὶ μικρῷ μεῖζον ἢ
ἔλαττον. ἐκβλαστάνει δὲ μαλιστα τὰ ἐλάϊνα, καὶ ἀργὰ κείμενα, καὶ εἰργασμένα πολλά-
κις, ἐὰν ἰκμάδα λαμβάνῃ, καὶ ἔχῃ τόπον νεοτερόν. ὥσπερ ἤδη τις στροφεὺς τῆς θύρας ἐβλά-
στησε, καὶ εἰς † κιλίκιον πλίνθινον τεθεὶς τῇ κώπῃ πηλός. κυλίκιον

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Ζ.

ΠΕΡΙ μὲν οὖν δένδρων καὶ θάμνων εἴρηται πρότερον· ἑπόμενον δ'
εἰπεῖν περί τε τῶν φρυγανικῶν, καὶ ποωδῶν, καὶ εἴ τινες ἐν τούτοις ἕτε-
ραι συμπεριλαμβάνονται φύσεις, οἷον ἥγε σιτηρὰ ποώδης ἐστί. πρῶ-
τον δὲ λέγωμεν περὶ τῆς φρυγανικῆς· αὕτη γὰρ ἐγγυτέρω τῶν προειρη-
μένων, διὰ τὸ ξυλώδης εἶναι. πανταχοῦ μὲν ἴσως αἰεὶ τὸ ἄγριον τοῦ ἡ-
μέρου πλεῖον· εἰ δὲ μὴ, περί τε τὴν φρυγανικὴν οὐσίαν· ὀλίγον γὰρ τὸ
ἥμερον αὐτῆς. ὅπερ σχεδὸν ἐν τοῖς στεφανωτικοῖς ἐστιν· οἷον ῥοδωνιὰ, ἰωνιά, διὸς ἄνθος, ἀμά-
ρακος, ἡμεροκαλές· ἔτι δὲ ἕρπυλος, σισύμβριον, ἐλένιον, ἀβρότειον. ἅπαντα γὰρ ταῦτα
ξυλώδη, καὶ μικρόφυλλα, διὸ καὶ φρυγανικά. καὶ ὧν τῶν λαχανηρῶν δ' ὁμοίως· οἷον, ῥά-
φανος, πήγανον, καὶ ὅσα παραπλήσια τούτοις ἐστίν· ὑπὲρ ὧν οὐχ ἧττον ἴσως ἁρμόττει κα-
τὰ τῆς οἰκείαν προσηγορίαν εἰπεῖν, ὅταν περὶ στεφανωμάτων καὶ λαχάνων ποιώμεθα μνείαν.
νῦν δὲ πρῶτον περὶ τῶν ἀγρίων λέγωμεν, ἔστιν αὐτῶν εἴδη καὶ μέρη πλείω, καὶ τοῖς καθ' ἕ-

κασον γένος, καὶ τοῖς ὅλοις εἴδεσιν, ἃ δεῖ διαιρεῖν. μεγίστη δ' ἂν τις λάβοι διαφορὰν τὴν ὅλην γνῶσιν, ὅτι τὰ μὲν ἀνάκανθα, τὰ δὲ ἀκανθώδη ξυγχαίει. πάλιν δ' ἐν ἑκατέρῳ τούτων πολλαὶ διαφοραὶ γνῶσιν καὶ εἰδῶν, καθάπερ ὧν ἕκαστα χωριστέον εἰπεῖν. τῶν ἀκανθικῶν δὴ, τὰ μὲν ἁπλῶς εἰσιν ἄκανθαι, καθάπερ ἀσπάραγος καὶ σκορπίος· ὅδε γὰρ ἔχει φύλλον ὀξὺ παρὰ τὴν ἄκανθαν. τὰ δὲ φυλλάκανθα· καθάπερ ἄκανος, πρίγιον, ξυήκος. ταῦτα γὰρ καὶ τὰ φυλλα ὧν τῶν φύλλων ἔχει τὴν ἄκανθαν· διὸ καὶ φυλλάκανθα καλεῖται. τὰ δὲ καὶ πρὸς τὴν ἄκανθαν, ἕτερον ἔχει φύλλον· ὥσπερ ἡ ὀνωνὶς, καὶ ὁ τρίβολος, καὶ ὁ φλεὼς, ὃ δὴ ζωνες καλοῦσι σοίβλω. ὁ δὲ βρίκολος καὶ ἡ πολυκαρπία φυλλάκανθόν ὄζιν· ἔχει γὰρ ἀκάνθας ἐν τῷ πολυκαρπίῳ. διὸ καὶ ὅσον ἴδιον πᾶς ἅπαντα, ὡς εἰπεῖν· ἐπεὶ πλειόνακανθά γε πολλὰ καὶ τῶν λιγώδρων καὶ τῶν θαμνωδῶν ὄζιν· οἷον ἀγράς, ῥόα, παλίουρος, βάτος, ῥοδωνία, καππαρις. ἐν μὲν τοῖς ἀκανθικοῖς ταύτας ἄν τις, ὡς εἰπεῖν τύπῳ, λάβοι τὰς διαφοράς. ἐν δὲ τοῖς ἀνακάνθοις ὀκτίζιν ὅλως διαλαβεῖν πρὸς γνῶσιν. ἡ γὰρ τῶν φύλλων ἀνωμαλία, μεγέθει καὶ μικρότητι καὶ χύμασιν ἄπειρος, καὶ ἀσαφής. ἀλλὰ δεῖ πειρᾶσθαι κατ' ἄλλον τρόπον διαιρεῖν. πλείω δ' ἐστὶ τὰ γένη τὰ τοιαῦτα, καὶ διαφορὰς ἔχοντα μεγάλας· οἷον διόσος, μήλωθρον, ἐρυθρόδανον, σμυρίζα, λυσίμαχον, ὀρίγανον, θύμβρας, φασκύς, ἐλελίσφακος, πράσιον, κύπειρος, μελιλωτόφυλλον, ἕτερα τοιαῦτα. καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, ἴδοι τὰ ναρθηκώδη καὶ ὑδρόκαυλα· καθάπερ μάραθον, ἱππομάραθρον, ναρθηκία, νάρθηξ· καὶ τὸ καλούμενον ὑπό τινων† μύφωνον· καὶ ὅσα ὅμοια τούτοις. ἅπαντα γὰρ ἂν τις καὶ ταῦτα, καὶ ὅλως εἴ τι ναρθηκώδη ὄζει, τὴν φρυγανικὴν φύσεως θέσιν εἴληφε δὲ καὶ διαφορὰς καθ' ἕκασον τῶν εἰρημένων εἰσί, τὰ μὲν φανερώτερα, τὰ δὲ ἀφανέστερα. μύφονον

2 Καὶ γὰρ διοσ δύο γένη διαιροῦσι, τὸ μὲν ἄῤῥεν, τὸ δὲ θῆλυ· τῷ τὸ μὲν μεῖζον, καὶ σκληρότερον, καὶ† λιπαρώτερον ἔχειν, καὶ τὸ ἄνθος ὑπορφυρίζον. ἄμφω δ' ὅμοια τοῖς ἀγρίοις, πλὴν ἐλάττω καὶ ἄοσμα. δύο δὲ εἴδη καὶ τοῦ λυσιμάχου· ὁ μὲν γὰρ λυσικός, ὁ δὲ μέλας. ἔχει δ' ὁ μὲν λυσικὸς τὸ φύλλον δρεπανοειδές, πρόμηκες, ὁμοιόσχημον τρόπον τινὰ τῇ ἐλαίᾳ, ὁ δὲ μέλας, οἷον ἡ μυρίκη σαρκώδες. ἐπίγειος δὲ μᾶλλον ὁ λυσικός· ἔστι δὲ ὀσμώδης. ὁ δὲ μέλας, θύοσμος. τὴν δὲ ῥίζαν τὴν εἰς βάθος, ἄμφω μεγάλην ἔχουσι, καὶ οὐκ ἀραιμονας πολὺς καὶ παχεῖς, καὶ ξυλώδης ἀπ' αὐτῆς ἡ γῆς, ἢ μικρὸν ἄνω σχιζομένης. ξυλωδέστατον δὲ, γλίσχρον δὲ σφόδρα· διὸ καὶ χρῶντι πρὸς τὸ κατατρίβειν, καὶ προσλαμβάνειν, ὥσπερ τῷ οἴσῳ. βλασταίνει δὲ καὶ αὐθὶς μετ' ἰσημερίαν μετοπωρινὴν, καὶ αὐθὶς πολὺν χρόνον. καὶ ἡ ὀριγάνη δὲ ἡ μέλαινα ἄκαρπος, ἡ δὲ λυσικὴ καρπιμος· καὶ θύμου τὸ μὲν λυσικὸν, τὸ δὲ μέλαν. δύανθες δὲ σφόδρα, πόδι βοπὰς· καὶ γὰρ αὐθὶς θερινὰς· ἀφ' ὃ καὶ ἡ μέλισσα λαμβάνει τὸ μέλι. καὶ τό φασιν οἱ μελισσουργοὶ σπῦρον εἶναι, πότερον δύμελισσοῦσι, ἢ οὔ. ἄλλως γὰρ ἀπανθήσαντος, οὐκ δύμελισσεῖ. βλάπτει δὲ, καὶ ἀπόλλυσι τὴν ἄνθησιν, ἐὰν ὕδωρ ὦν γένηται. σπέρμα δὲ καρπιμον, ἡ μὲν θύμβρα, καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ ὀρίγανος ἔχει φανερόν. τὸ θύμον δ' οὐκ ἔστι λαβεῖν, ἀλλ' ἐν τῷ αὐθὶ ὡς αὐαμεμικται. σπείρεται γὰρ ὕδωρ, καὶ αὐαβλασταίνει. ζητοῦσι δὲ καὶ λαμβάνουσιν οἱ ἐξάγειν ἀθήνησι βουλόμενοι τὸ γένος. ἴδιον δὲ ἔχει καὶ πρὸς ταῦτα, καὶ χειμῶνι πρὸς τὰ ἄλλα. καὶ ἐν οὐ τόπος· ἐν γὰρ φασι δ' ὠάδι φύεσθαι καὶ λαμβάνειν, ὅπου μὴ αὐαπνοὴ λίκνειται ἡ ἀπὸ θαλάττης. διὸ ὅσον ἐν ἀρκαδίᾳ γίνεται θύμβρα τε καὶ ὀρίγανον. καί τοι τοιαῦτα πολλὰ, καὶ πολλαχοῦ. πρὸς πήσιον δ' ἐν τὸ συμβαῖνον ὄζειν καὶ ὧν τὰ ἐλαίας. ὅδε γὰρ ὅσον ἐκεῖνο διοικεῖ χιακοσίων σταδίων ἀπὸ θαλάττης ἐπάνω φύεσθαι. σφακέλος δὲ, καὶ ἐλελίσφακος διαφέρουσιν, ὡς αὖ τὸ μὲν ἥμερον, τὸ δὲ ἄγριον. λεπτότερον γὰρ τὸ φύλλον τὸ σφακέλου, καὶ ἔλαττον, καὶ ἧττον αὐχμηρότερον. τὸ δὲ τοῦ ἐλελισφάκου, βαρύτερον. δύο δὲ γένη καὶ τοῦ πρασίου. τὸ μὲν γὰρ ἔχει τοὐδάλιες τὸ φύλλον, καὶ μᾶλλον ὦν κεχαραγμένον· ἐπὶ δὲ τὰς γωνιὰς γωνίας, γωνίλας σφόδρα, καὶ βαθείας· ᾧ καὶ οἱ φαρμακοπῶλαι χρῶνται πρὸς φύσιν. τὸ δὲ ἕτερον στρογγυλότερον, καὶ ἀχμώδεις σφόδρα, καθάπερ τοῦ σφακέλου, καὶ τὰς γωνιὰς ἀμαυροτέρας ἔχον, καὶ ὦν κεχαραγμένον ἧττον. † λοεῖζις δὲ τὸ μὲν ἄῤῥεν, τὸ δὲ θῆλυ. διαφορὰς δ' ἔχει, καθάπερ τὰ ἄλλα τὰ δύο διαιρούμενα. τὸ μὲν γὰρ θῆλυ λεπτοφυλλότερον, καὶ ξωτικώτερον μᾶλλον, καὶ τὸ ὅλον ἔλαττον· τὸ δὲ ἄῤῥεν, μεῖζόν τε καὶ παχυκαυλότερον, καὶ πολυκλωνότερον, καὶ τὸ φύλλον μεῖζον καὶ λιπαρώτερον ἔχον· ἔτι δὲ τὸ ἄνθος λαμπρότερον. διαφορὰ δὲ ἄμφω· τὸ δ' ὅλον ὀφθαλμιᾷ, καὶ ὀδυνᾷ, πολὺ ἀρκτικώτερον, καὶ μετ' ἀρκτικώτερον λαμβάνει. βαρεῖα δ' ἡ ὀσμὴ λυσιμάχης

τῷ

τ̃ ἄῤῥηνος, ἡ δὲ θῆλείας ἀριμυτόρα· διὸ καὶ πρὸς τὰ θηεία χρήσιμα. ταῦτα μὲν οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα, ὥσπερ διαφέροντα. πάλιν δὲ ἄλλα μονοειδῆ τυγχάνοντα, ἢ τ̃ πρότερον εἰρημένων· καὶ ἕτερα πρὸ τούτων. πλείω γάρ ὄντι. τὸ δὲ ναρθηκῶδες (γένος γὰρ ἢ ὅλον τ̃ φρυγανικῶν) πολλὰς μὲν ἰδέας ἐμπεριείληφεν ἰδίας· ὧν οἷς πρῶτον ὑπάρχει τ̃ ἰσοινῦ πᾶσι λεκτέον, ὑπάρχει ναρθηκός τε ἢ ναρθηκίας· εἴτε τὸ αὐτὸ γένος ὄντα ἀμφοῖν, διαφέρον ἢ μόνῳ μεγέθει· εἴτε καὶ ἕτερον, ὥσπερ ἔνιές φασιν. ἡδὺ δ' ἐν φανερὰ φύσις ἀμφοῖν ὁμοία, πλὴν ἢ τὸ μέγεθος. ὁ μὲν γὰρ ναρθηξ γίνεται μέγας σφόδρα, ἡ δὲ νάρθηκία μικρά. μονόκαυλα δ' ἄμφω, καὶ γονατώδη· ἀφ' ὧν τὰ τε φύλλα βλασταίνει, καὶ καυλοί τινες μικροί. βλασταίνει δὲ πάλιν ἐκ τὰ φύλλα. λέγω δὲ πάλιν, ὅτι ἐκ τ̃ αὐτ̃ μέρους τ̃ γονάτου, ἀλλ' ἑκάστου· πολὺ δὲ καὶ τὰ τ̃ καυλοῦ ὑπὸ πολύ, καθάπερ τὰ τ̃ καλαμου. πλὴν ἀρκεκλιμένα ταῦτα μᾶλλον, διὰ τ̃ μαλακότητα, καὶ τὸ μέγεθος. μέγα γὰρ τὸ φύλλον, καὶ μαλακόν, καὶ πολυχιλίες, ὥστε εἶναι βραχώδες. ἔχει δὲ μέγιστα τὰ καλαμώδη πρὸς τ̃ γῆν, καὶ ἀεὶ ἢ τ̃ λόγου. ἄνθος ἢ μηλινοφλές, ἀμαυρόκαρπον ἢ, πρόμοιον τῷ αὐθῳ, πλὴν μεῖζον. ἐξ ἄκρας δὲ χίζεται, καὶ ἔχά τινὰς ὁ μεγάλους καυλούς· γίνεται δὲ τὸ τε ἄνθος, καὶ ὁ καρπός. ἔχά δὲ καὶ ἄνθος καρπόν, καὶ γὰρ τοῖς πρὰ καυλίζουσι διόλου καθάπερ τὸ ἄνηθον. ἐπετρόκαυλον δέ, καὶ ἡ βλάστησις τ̃ ἤρος, πρῶτον μὲν τ̃ φύλλων, ἔπειτα τ̃ καυλοῦ, καθαπερ τ̃ ἄλλων. ῥίζαν δὲ ἔχει βαθεῖαν. ἔστι δὲ μονόῤῥιζον. ὁ μὲν οὖν ναρθηξ διόδους. τ̃ δ' ἄλλων τὰ μὲν ὁμοιότερον τούτῳ τ̃ καυλοῦ ἔχει, καθάπερ ὁ μανδραγόρας, καὶ τὸ ἰώνειον, καὶ ὁ ἑλλέβορος, καὶ ὁ αὐθεικῶν. τὰ δ' οἷον ἐκνευρόκαυλα τυγχάνει, καθαπερ μαράθρου, μυόφωνον, τὰ ὅμοια τούτοις. ἴδιος δὲ ὁ καρπὸς τ̃ μανδραγόρου, ὃν μέλας τε καὶ βαγώδης, καὶ οἰνώδης ἐν ᾧ χυμῷ. μέγιστα δὲ καὶ ἰδιαίτατα φύσεις, ἥ τε τ̃ σιλφίου, καὶ ἡ τ̃ παπύρου τ̃ γ' αἰγύπτου· ναρθηκώδη γὰρ καὶ ταῦτά ἐστιν. ὥσπερ οὖν, τ̃ μὲν παπύρου πρότερον εἴπομεν, γ' τοῖς γνύδροις.

Ὑπὲρ δὲ τ̃ σὸν λεκτέον. τὸ δὲ σίλφιον ἔχει ῥίζαν μὲν πολλὴν καὶ παχεῖαν, τὸν δὲ καυλὸν ἡλίκον ναρθηξ· ἀγεδὸν δὲ καὶ ᾧ πάχει πρὸς πλήσιον. τὸ δὲ † φαῦλον, ὃ καλοῦσι μαλακώτερον, ὅμοιον ᾧ σελίνῳ. ἀπέρμα δ' ἔχει πλατύ, φυλλώδες, οἷον τὸ λεγόμενον φύλλον. ἐπετρόκαυλον δ' ὅλον, ὥσπερ ὁ ναρθηξ. ἄμα μὲν οὖν τῷ ἦει τὸ μάκιστον τ̃ τ̃ ἀφίκνεται, ὃ καθαίρει τὰ πρόβατα, καὶ παχύνει σφόδρα, καὶ τὰ ἀρέα θαυμασὰ ποιεῖ τῇ ἡδονῇ. μετὰ δὲ ταῦτα καυλοῦται, ἐοδίεσθαι πάντα τρόπον, ἐφθόν, ὀπτόν. καθαίρειν δὲ καὶ τ̃ τό φασι τὰ σώματα, πεπαραλυόντα ἡμέρας. ὀπόσον δὲ δίεδον ἔχει· τὴν μὲν ἀπὸ τ̃ καυλοῦ, τὴν δὲ ἀπὸ τ̃ ῥίζης. διὸ καλοῦσι τὸν μὲν καυλίαν, τὴν δὲ ῥιζίαν. ἡ δὲ ῥίζα τὴν φλοιὸν ἔχει μέλαινα, καὶ τ̃ τὸν πόλεμον σιν. ἔστι δὲ ὥσπερ μέτρα τῶν ῥιζοτομιῶν αὐτ̃, ἐξ ὧν ὁπόσον αὖ ὅλοις συμφέρειν ταμιεύόμενοι πρὸς τὰς ῥοπάς, καὶ τὸ ὑπάρχον τέμνουσιν. οὐκ ἔστι γὰρ ὅτε πρατέμνειν, ὅτε πλεῖον τῶν τεταγμένων· καὶ γὰρ διαφθείρει καὶ σήπει τὸ ἀργόν, ἐὰν χρονίζῃ. λατοργάζονται δὲ ἄγοντες εἰς τὴν ὡραίαν τόνδε τὸν τρόπον. ὅταν βαλλωσιν εἰς ἀγγεῖα, καὶ ἄλυρα μίξωσι, σείουσι χρόνον συχνόν, ἕθεν καὶ τὸ χρῶμα λαμβάνει. καὶ ἐργαθῶ, ἄσκιον ἅπλα διαμένει. τὰ μὲν οὖν ἢ τ̃ λῶ ἐργασίαν καὶ ῥώμην, ὅτως ἔχά. τόπον δὲ πολλὸν ἐπέχει ἡ λιβύης, πλείω γάρ φησιν ἢ τετρακισχιλίας. τὰ πλείονα δὲ γνώεται πρὸς τ̃ σύρτιν, ἀπὸ τῶν δυσανεμίων. ἄριστον δὲ τὸ φθύειν τῶν ἐργαζομένων. καὶ δὴ συνεργαζομένης, καὶ ἀεὶ συνημερευμένης, ἐξαναχωρεῖν, ὡς ὁ διομήδης λεγόμενος θεραπείας, ἀλλ' ὄντος ἀγρίου. φασὶ δὲ οἱ λιβυφοίνικες, φανῆναι τὸ σίλφιον ἔτεσι πρότερον, ἢ αὐτοὶ τῶν πόλιν ᾤκησαν, ἑπτά. οἰκῆσαι δὲ μάλιστα πρὸ τριακόσια, εἰς Σιμωνίδην ἄρχοντα ἀθήνησιν. οἱ μὲν οὖν ὅτω λέγουσιν, οἱ δὲ τὸ σιλφίου τ̃ ῥίζαν φασὶ γενέσθαι πηχυαίαν, ἢ μικρῷ μείζονα. ταύτην δὲ ἔχά ὑπὸ τ̃ † μέσο λιφαλῶ. ὃ καὶ μετεωρόστομον τὸν ὄζον, καὶ χρὸν ὅτερ γῆς, ἐξ ἧς διὰ φύεσθαι, λαλεῖσθαι δὲ γάλα μετὰ ταῦτα ἢ τὸν καυλόν. ἐν δὲ τότε μαγύδαρον, καὶ τὸ καλόμενον φύλλον· τότε δ' ἐν ἄπερμα. καὶ ὅταν νότος λαμπρὸς πνεύσῃ μετὰ καύσωνα, διαῤῥίπτει, ἐξ ὧν φύεσθαι τὸ σίλφιον. ᾧ αὐτῷ δὲ ἔτει τὴν τε ῥίζαν γίνεσθαι, καὶ τ̃ καυλόν. ὀδὲν δὲ τότε ἴδιον· καὶ γὰρ τῶν ἄλλων. εἰ μὴ ὅτω λέγουσιν, ὅτι σύβυς φύεται μετὰ τ̃ ἔκθυσιν. καὶ ὅτω ἴδιον, καὶ διαφέρον τοῖς πρότερον· ὅτι φασὶ δεῖν ὀρύττειν ἐπίτειον. ἐὰν δὲ ἑαθῇ, φέρειν πάλιν τὸ ἄπερμα, καὶ τὸν καυλόν. χείρω δὲ γίνεσθαι καὶ ταῦτα, καὶ τὴν ῥίζαν. ὀρυττομένας δὲ, βελτίους γίνεσθαι διὰ τὸ μεταβάλλεσθαι τὴν γῆν. φαντίον δὲ ὅτω, ᾧ φεύγειν τὴν ἐργάσιμον. ἐοδίεσθαι καὶ τὰς ῥίζας πᾶσφάτους, καταταμνομένας εἰς ὄξος.

τὸ δὲ φύλλον τῇ χροιᾷ χρυσοειδὲς ἔστιν. γίνεται δέ, ὅταν τὰ πρόβατα τὸ φύλλον ἐσθίοντα. φασὶ γὰρ καὶ τὸν ἵππον καὶ τὸν χειμῶνος εἰς ὄρος ἀφίχθαι. νέμεται δὲ τοῦτό τε, καὶ ἕτερον ὅμοιον ἀβροστόνῳ. θερμαντικὸν δ' ἄμφω δοκεῖ εἶναι· καὶ καθαρσίῳ μὲν ὁ ποιεῖν, ἀναξηραίνειν δέ, καὶ συμπίπτειν. ἐὰν δέ τι νοσῇ, ἢ κακῶς ἔχῃ εἰσέλθῃ πρόβατον, ὑγιάζεται ταχέως, ἢ ἀρθρήσκῃ· ὡς δ' ὠφελιμώτατον σώζεται μάλιστα. ταῦτα μὲν ὁποτέρως ἔχει, σκεπτέον. ἡ δὲ καλαμώδης μαγύδαρις, ἕτερόν ἐστι σιλφίου, μανότερόν τε καὶ ἧττον ὀπιμον, καὶ τὸ ὀπὸν ὀκ ἔχει. διαφέρει δὲ ὅτι καὶ τῷ ὄψει καὶ τοῖς ἐμπύροις. γίνεται δὲ πολλαχοῦ συρίας, καὶ ὀκ ἐν λιμνῇ· φασὶ δὲ καὶ ἐν τῷ πρασιῷ ὄρει πολλοί. γίνοιτο δὲ σίλφιον καὶ ὅπερ καλοῦσιν. εἰ δὲ φύγει τὴν ὀργασιμον, ὥσπερ τὸ σίλφιον, σκεπτέον· ὡσαύτως δ', καὶ εἰ ἐν ὁμοιον ἢ πρασπλήσιον ἔχει, φύλλα τε ποδὶ, καὶ καυλὸν καὶ εἰ ὅλως ἀφίκοιτο πλάκρυον. τὴν μὲν ὂν ναρθηκώδη φύσιν ἐν τοῖς τοιούτοις θεωρητέον. τὸ δ' ἀκανθικῆς, ἐπόμενον γὰρ τοῦτο εἰπεῖν, ἐπιδεῖξαι πειρητέον, τὸ μὴ ἀκανθώδες ὅλως, τὸ δ' ἔχον φύλλα κανθον, ὥσπερ ἑκατόν τε χωρὶς λεκτέον· καὶ ζητητέον δὲ ποδὶ, τό τε καὶ πρὸς τὴν ἄκανθαν ἔχοντος φύλλου. ὥσπερ ὅ, τε φλεὼς, καὶ ὁ βίβολος, καὶ ἡ καλπάπαρις, ἴσον ἔχει τὸ μὴ μόνον τὴν ἐκ τῶν καυλῶν ἄκανθαν ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τὸ φύλλον ἐπακανθίζον. τὸ δὲ διαιρημένων εἰδῶν, πλεῖσον μὲν ὅτι τὸ φυλλακανθον ἐλαχιστον ἢ, ὡς εἰπεῖν, τὸ ἀκανθῶδες ὅλως. βραχὺ γάρ τι πάμπαν ἐστὶν, ὥσπερ ἐλέχθη, καὶ χεδρὸν ὁ ῥάδιον λαβεῖν πρός τε τὸ ἀπαράγον, καὶ τὸ σπορτιον· ἀμφότερα δὲ ταῦτα αὐθεὶς μετὰ ἰσημερίαν φθινωπορινήν. ὁ μὲν γὰρ σπορτιος ἐν τῷ σαρκώδει τῷ ἐαυτοῦ τὸν τοῦ ἄκανθος τὸ ἀπαράγον τὸ ἀκανθῆς ἔχον τὸ ἄνθος, ἐξ ἀρχῆς μὲν λευκὸν, ὕστερον δὲ πορφυρίζον. ὁ δὲ ἀσφάραγος ἐκφύων πρὸς τὰς ἀκάνθας λοξωδες μικρόν, ἐκ τούτου δὲ ἐστὶ τὸ ἄνθος μικρόν. ὁ δὲ σκορτιος μονόῤῥιζον, καὶ βραχύῤῥιζον, καὶ βαθύῤῥιζον. ὁ δὲ ἀσφάραγος, βαθύῤῥιζόν τε δυ μάλα καὶ πολύῤῥιζον, συνεχεῖς ταῖς ῥίζαις, ὥστε τὸ ἄνω συνεχὲς εἶναι αὐτὸ, ἀφ' ὃ καὶ αἱ βλαστήσεις αὐτῷ τῶν καυλῶν. ἀναβλαστάνει δὲ ὁ καυλὸς ἐκ τοῦ ἀσφαραγίας τὸ ἦρος, καὶ ἐὰν ὑγρὸς ὅτιμος ἐὰν ὕστερος ἀρξαμένου, καὶ ἐξανθεῖν πεφύκῃ ὥρας. ἡ δὲ ἄνθησις οὐκ ἐκ τούτου μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ πρόσθεν. ὁ γὰρ ἐπιτείνει καυλὸν ὅτιμ. τὰ μὲν ὂν ὅλως ἀκανθώδη, τοιαύτην ἴσως ἔχει φύσιν. τῶν δὲ φυλλακάνθων τὸ πλεῖσον γένος, ὡς εἰπεῖν, † ἀκανθῶδες τυγχάνει. λέγω δὲ τὸ ἀκανθῶδες, ὅτι τὸ λύπημα, καὶ ᾧ ὦ τὸ ἄνθος, ἢ καὶ ὁ καρπὸς, † ἄκανος ἢ ἀκανῶδες, ταύτῃ ὅτι. διαφορὰν δὲ ἔχει ἐαυτῷ καὶ μέγεθος, καὶ σχήματι καὶ χρώματι καὶ πλήθει καὶ ὀλιγότητι τῶν ἀκανθῶν, καὶ τῷ ἄλλῳ· ἔξω γὰρ ὀλίγῳ πάνυ, καθάπερ τοῦ σραβίτε, καὶ τοῦ σύγκε, καὶ εἴ τινων ἑτέρων, τὰ λοιπὰ πάντα ὡς εἰπεῖν τοιαύτην ἔχει φύσιν· ἐπεὶ καὶ ὁ λυπῶν τὴν γε φύσιν ἀκανθώδη ἔχει. τὸ δὲ σπερμαλιὸν ὀχ ὅμοιον. ἀλλὰ τάγε ζωῦτα πάντων, οἷον ἄκαρνα, λόφος, λυπῶν, πολυάκανθος, ἀστρακτυλὶς, ὀνόπυξος, ἰξίνη, χαμαιλέων· πλὴν ὅτος ὁ φυλλάκανθος· σκόλυμος, ἡλυξιμωνία, φυλλάκανθα, καὶ τἄλλα· πλέω γάρ ὅτι. διαφέρουσι δ' ἀλλήλων πρὸς τοῖς εἰρημένοις, τῷ τὰ μὲν πολύκαυλα εἶναι, καὶ ἀφύσεις ἔχειν, ὥσπερ ὁ λυπῶν· φύεται δὲ ἀνωθεν ἔχειν ἐξ ἄκρου, καθάπερ τὸ ῥύτρος· καὶ τὰ μὲν ὄνυξι τοῖς πρώτοις ὕσαπερ βλαστάνει· τὰ δ' ὕστερον. φύεται δὲ καὶ τὸ θέρος· ὥσπερ ἡ τεραλιξ ὑπό τινων καλουμένη, καὶ ἡ ἰξίνη· καὶ ἡ ὧν τῶν αὐθεν ὁμοίως. διανθὴς γὰρ ὁ σκόλυμος καὶ ὑδατι πολὺν χρόνον. διαφορὰ δὲ τοῦ μὲν † ἀκανθου ὀκ εἰσί. τοῦ λυπῶν δ' εἰσὶν· ἡ μὲν γὰρ ἀγρία, ἥδ' ἥμερος. ἡ δ' ἀγρίας διὸ εἴδη· τὸ μὲν προσεμφερὲς σφόδρα τῷ ἡμέρῳ, πλὴν διανθυκαυλότερον· διὸ καὶ ἀπλησίοις φύεται τῶν ἀρχαίων ἐχρῶντο γυναικῶν· καρπὸν δὲ ἔχει μέλαινα, καὶ μέγαν, καὶ πικρόν. ἡ δ' ἑτέρα, λασεία, καὶ αὖ καυλὸς ἔχει στικώδεις, ὥστε βότρυν ἐνὰ ὧν γειοκαυλος γίνεται· διὰ γὰρ μαλακότητα τοῦ φύλλου † κατακλίνεται πρὸς τὰς ἀρούρας. καρπὸν δὲ ἔχει πικρὸν, τρίγωνος. σπερματώδεις πᾶσαι· πλὴν μείζοσι καὶ πυκνοτέραις ἄγριαι. ἴδιον δὲ ἔχει πρὸς τὰ ἄλλα ἄγρια· τὰ μὲν γὰρ σκληρότερα καὶ ἀκανθωδέστερα τῆς ἡμέρου, αὕτη δὲ μαλακωτέρα καὶ λειοτέρα. ἡ δ' ἄκαρνα προσεμφερὴς, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, καὶ τῇ πρόσθεν τῇ λυπῶν τῇ ἡμέρᾳ· χρῶμα δ' ἐπίξανθον ἔχει, καὶ λιπτόμ. ἄβρακτυλὶς δέ ἐστι καλεῖται, καὶ λευκοτέρα τούτων· ἴδιον δὲ ἔχει τὸ φύλλον, ὅτι ἀφαιρεθὲν καὶ τῇ σαρκὶ προσφερόμενον, ἁμαλῶδη ποιεῖ τὸ χυλόν. διὸ καὶ φόνον ἔνιοι καλοῦσι τὴν ἄκανθαν ταύτην. ἔχει δὲ τὴν ὀσμὴν ἡδεῖαν, καὶ φονώδη. ὠφελεῖ δὲ, καὶ τελειοῖ τὸ καρπὸν πρὸς τὸ μετόπωρον. τὸ δ' ὅλον, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἅπασα ἡ ἀκανθικὴ φύσις, ἐπίκαρπος, ἅπαντα ἢ ταῦτα

φύεται

ἀκανωδῶδες
† ἄκανθος ἢ ἀκανθῶδες
ἀκαρνῶν 4
κατακλίνεται

φύεται καὶ ἀπὸ τοῦ σπέρματος, καὶ ἀπὸ τῆς ῥίζης, ὥστε βραχὺ ἕνα γενέσθαι μᾶλλον χρόνον τὴν ἐκφύσεώς τε καὶ τῆς τοῦ σπέρματος τελειώσεως. τοῦ σκολύμου δὲ οὐχ ὅλου τοῦτο μόνον ἴδιον, ὅτι τῇ ῥίζᾳ ἐδώδιμον ἔχει καὶ ἔφθην καὶ ὠμόν, ἀλλὰ καὶ ὅτι † τὰς * ἀείσλω ὅταν ταύτλω
αὐθῇ, καὶ ὅτι σκληρωμάνη ἀφίησιν ὀπόν. ἴδιον δὲ καὶ τὸ τῆς αὐθήσεως· ἐπεὶ πόδι πρόπας ἀείσλω
ζαρκώδης δὲ καὶ ἐδώδιμος ἡ τοῦ ὄγκου. ἡ δὲ λύσις οὐκ ἀκανθώδης, ἀλλὰ πωμάκης αὐτοῦ.
καὶ τοῦτ' ἴδιον μόνον ἔχει τὸ φυλλακάνθῳ αὐτετραμμένως, ἢ ὁ χαμαιλέων. ὁ μὲν γὰρ, ἀφύλλακανθος ὤν, † λακανίζει· γυράσκων δὲ τὸ ἄνθος ἐκπαπποῦται, λαθάπερ τὸ τῆς ἀνθφνης, ἀκαρνίζει
καὶ τὸ τῆς μυῤῥίνης, καὶ ὅσα παραπλήσια τούτοις. † πᾶσα ὁλοθὲν μέχρι τοῦ θέρους, τὸ μὲν λυσὺ, πᾶσα ὁλοθὲν
τὸ δὲ αὐθομῶν, τὸ δὲ σπέρματος μὲν μικραὶ ἰκμάδες καὶ μέτρον ἔχον. ξυρανόμενον δὲ τὸ φύλ-
λον μάχεται, καὶ οὐκ ἔτι λεντεῖ. ἡ ἰξίνη δὲ φύεται μὲν ὁ πολυχὸς ῥιζοφυλλον δὲ ὄζιν. ἀπὸ ἧς
τῆς ῥίζης μέσης ὁ σπερμαλικὸς ἄκανθος ὥσπερ φύκη, ὥσπερ μᾶλλον, εὖ μάλα ὡς κεκρυμμένον
ὡς τῶν φύλλων. ὅτου δὲ ὡς τοῦ ἄκρου φέρει τὸ λαλκρυον ὕσομον, καὶ ῥοῦτό ὄζιν ἡ ἀκάνθη
καὶ ἡ μασίχη. ταῦτα μὴ οὕτω καὶ τὰ τοιαῦτα παντὸς χεδὸν ὄζιν. ἡ δὲ λάπθος λαλσμάνη,
πόδι σικελίαν μόνον· γῇ τῇ ἐλλάδι δὲ οὐκ ἔσιν. ἴδιον δὲ πρὸς τὰ ἄλλα τὸ φυτόν. ἀφίησι γὰρ
λύθυς ἀπὸ τῆς ῥίζης λαυλὸς ὡς γόνυ· τὸ δὲ φύλλον ἔχει καὶ ἀκανθώδες. λαλοῦσι δὲ οὗτος λαυλός. † πλατὺ καὶ ἀσκυρόδες, καὶ
ἐδώδιμοι δέ εἰσι πόδι λεπόμνοι, μικρὸν ἐπίπικροι καὶ θησαυρίζουσιν αὐτὸν γὰρ ἄμμ. ἕτε- † ἢ μικρὸν ἐπίπικροι
ρον δὲ λαυλὸν ὀρθὸν ἀφίησιν, ὃν λαλοῦσι πέρνικα. γίνεται δὲ καὶ οὗτος ἐδώδιμος, πλὴν † ἢ τοῦτ' ἐδώδιμον. τὸ δὲ
ἀθησαύριστος. τὸ δὲ πόδικάρπιον, γῇ ᾧ τὸ σπέρμα, τῇ μὲν μορφῇ ἀκανθώδες. ἀφαιρεθέν-
των δὲ τῶν † παπαδῶν σπερματίων, ἐδώδιμον καὶ τοῦτο, καὶ ἐμφερὲς τῷ τοῦ φοίνικος ὡς παππ ἀδῶν
ἐγκεφάλῳ. λαλοῦσι δὲ αὐτὸν σκαλίαν. τὰ μὴ οὕτω φυλλακάνθα σκεπτέον γῇ φιάλτους δια- † τὰ σκάνθον. ῥ δυνατὸν
φοράς. τὰ δὲ καὶ πρὸς τῇ ἀκάνθαν ἔχοντα φύλλον, οἷον τὰ φιάλτα· φλεώς, ὀνωνίς, σφαντὰ
δόκα, τρίβολος, ἱππόφυον, μυακάνθός τε σφόδρα † καὶ τὸ φύλλον ἔχει ζαρκῶδες, πολυ φλεὼς μὲν
χιδὲς δὲ, καὶ πολύῤῥιζον· ὁ μὲν λατὰ βάθος γε τὰς ῥίζας ἔχον. βλασάνει δὲ ἅμα πλειάδι,
καὶ τοῖς πρώτοις ἀρότροις. † ἡ δὲ ἀφίησι οὐχ τὸ φύλλον· ὁ γὰρ ὄζιν ἐπέτειον, ἀλλὰ χρονιώτε- ὁ δὲ ἀφίησι
ρον. τὸ δὲ τῆς λαππάκεως ἴδιον, ὥσπερ ἐλέχθη, πρὸς ταῦτα· καὶ γὰρ τὸ φύλλον ἐπακαν-
θίζον ἔχει, ἡ τὸν λαυλὸν οὐχ ὥσπερ † ὄφεως ἡ ἱππόφεως αὐακάνθα τοῖς φύλλοις· μονόῤῥιζον ὁ φλεώς
δὲ, καὶ ἐπίγειον, καὶ χαμαίκαυλον. βλασάνει δὲ καὶ αὐθῆ τοῦ θέρους, ᾧ ἀμᾶν τὸ φύλλον
χλωρὸν ἄχρι πλειάδος. χαίρει δὲ ὑφάμμοις καὶ λεπογείοις χωρίοις. λέγεται δὲ, ὡς γῇ τοῖς ἐρ-
γασίμοις ὰ θέλει φύεσθαι· καὶ ταῦτα πόδι τὰ ἄστη, καὶ γῇ δυπλίοις τόποις φυομένη, καὶ οὐχ ὥ-
σπερ σίλφιον γῇ ὀρεινοῖς. ὧδε μὲν ὁ πάντως ἀληθές. ὁ δὲ τρίβολος ἴδιον ἔχει, διότι πόδι-
καρπιαῖος ἐστι. δύο δ' αὐτοῦ γένη· τὸ μὴ γὰρ ἔχει φύλλον ἐρεβινθῶδες, ἕτερος δὲ φυλλα-
κανθος. καὶ ἐπίγειοι δὲ ἄμφω, καὶ πολυχὸς χεδὸν χιζόμενοι. ὁ ἰβλάσκης δὲ μᾶλλον ὁ φυλλα-
κανθος, πόδι φύεται τὰς αὐλακας. τὸ δὲ σπέρμα τοῦ μὴ ψωρᾶν, σκαμώδες. τὸ δὲ ὀφίν, στρογγύ-
λον, ἐπίμηλαν γῇ λοβῷ. καὶ τὰ μὲν ὥσπερ αὐακάνθα καὶ ἄκανθα ἔχοντα, χεδὸν γὰ τούτοις.
ἡ δὲ † ἀδωνὶς ὅτι πόρθακανθον, ἐπέτειον δὲ φύλλον ἔχει, πτηγανώδη, παραπεφυκὸς ὀνονὶς
παρ' ὅλον τὸν λαυλὸν, ὥσπερ σεφάνου τινὸς ὅλου εἶναι μορφὴν διαλαμβανομένου ἐπ' ἀλ-
λήλων. διὸ καὶ βοανθὴς δὲ, καὶ ἑλοβοανθὴς ἀδιαφάνακτος. φύεται δ' γῇ τῇ γλίχρᾳ καὶ γα-
νώδει, καὶ μάλιστα γῇ τῇ πορείμῳ καὶ γεωργουμένῃ· διὸ καὶ πολέμιον τοῖς γεωργοῖς. καὶ ἐπὶ
λυσώλεθρον· ὅταν γὰρ λάβῃ χώρας βάθος, ὠθεῖ τὰ κάτω λύθυς. καὶ καθ' ἕκασον ἔτος ἀ-
ποφύσεις ἀφιεμένη εἰς τὰ πλάγια, πάλιν εἰς τὸ ἕτερον ὠθεῖται κάτω. σαθεῖα μὲν ὅτως ὅ-
λη. οὐχ δὲ βραχέσης γίνεται τῆς γῆς· καὶ ἀπόλυτος ῥᾴδιον. ἐὰν δὲ μικρὸν ἀφλειφθῇ, ἀπὸ τούτου
πάλιν βλασάνει. ἄρχεται δὲ τῆς βλασήσεως θέρους· τελειοῦται δὲ μεθοπώρου. τὰ μὲν οὖν ἄγρια
τῶν φρυγανικῶν ἐκ τούτων θεωρείσθω. Τὰ δὲ ἥμερα, βραχεῖαν ἕνα ἔχει θεωρίαν, εἴπερ γῇ 6
τοῖς σεφανωτικοῖς ὅτι. τὰ δὲ λαθόλου πρακτέον πόδι σεφανωμάτων εἰπεῖν, ὅπως ἅπαν πόδι
λυφθῇ τὸ γένος. ἡ γὰρ σεφανωματικὴ φύσις ἰδίαν ἕνα ἔχει τάξιν. ὧν μιγνυμένη δέ, τὰ μὲν
τοῖς φρυγανικοῖς, τὰ δὲ τοῖς πώδεσι· δεῖ δ' ἀκεῖνα συμπεριλαμβάνειν, ἐπιμιμνησκομένους
ὡς ἐν ᾧ ὁ καιρὸς, ἀρξαμένους πρῶτον ἀπὸ τῶν φρυγανικῶν. διχῇ δὲ ἡ τούτων διαίρεσις ἡ κα-
τὰ τὴν χρείαν. τῶν μὲν γὰρ τὸ ἄνθος χρήσιμον μόνον· καὶ τούτων τὸ μὲν ὕσσωπον, ὥσπερ ἴον·
τὸ δὲ ἄοσμον, ὥσπερ διὸς ἄνθος, φλόξ. τῶν δὲ καὶ οἱ λαθῆνες, καὶ τὰ φύλλα, καὶ ὅλως ἡ πᾶσα

φύσις εὐόσμος· οἷον ἑρπύλου, ἐλενίου, σισυμβρίου, τῶν ἄλλων· ἄμφω δὲ φρυγανικά. καὶ κείνων τῶν ἀνθικῶν πολλὰ ἡ φύσις φρυγανώδης. ἡ μὲν ἐπέτειος οὖσα μόνον, ἡ δὲ πολυχρονιωτέρα, πλὴν τῆς ἰωνίας τῆς μελαίνης· αὕτη γὰρ ἀκλόνητος, ἀλλὰ προσριζόφυλλος, καὶ ἀείφυλλος. ὡς δέ τινες φασι, καὶ δυναμένη διόλου φέρειν τὸ ἄνθος, ἐὰν τρόπῳ τινὶ θεραπεύηται. οὗτος μὲν ἴδιον ἂν ἔχοι. τῶν δὲ ἄλλων μᾶλλον τῶν πάντων αἱ μὲν ὅλαι μορφαὶ σχεδὸν πᾶσαι φανεραί. εἰ δέ τινας ἄλλας ἰδιότητας ἔχουσι, ταύτας λεκτέον· ὅτι τὰ μὲν ἁπλᾶ δοκεῖ τοῖς εἴδεσιν εἶναι, τὰ δὲ ἔχειν διαφοράς. ἁπλᾶ μὲν, οἷον τὰ ξηλώδη· καθάπερ ἕρπυλος, σισύμβριον, ἐλένιον·

καὶ τὰ μὲν πλὴν εἰ τὰ μὲν ἄγρια, τὰ δ' ἥμερα † καὶ εὔοσμα, τὰ δὲ ἀοσμότερα εἶναι. τούτων δὲ καὶ αἱ θεραπεῖαι, καὶ αἱ χῶραι διάφοροι, καὶ ἀέρες. ἔνιοι δὲ τῶν ἀνθῶν, * οἷον τὸ μελάνιον· οὐ γὰρ ἔχειν δοκεῖ οὗτος διαφοράν, ὥσπερ τὸ λευκόν· ἐμφανὴς γὰρ ἡ τούτων χροιὰ, διαλλάττουσα. καὶ ἔτι δὴ μᾶλλον ἡ τῶν κρίνων· εἴπερ δὴ, καθάπερ φασίν, ἔνια καὶ πορφυρᾶ ἦν. τῶν δὲ ῥόδων πολλαὶ διαφοραί, πλήθει τε φύλλων, καὶ ὀλιγότητι, καὶ τραχύτητι, καὶ λειότητι, καὶ χροιᾷ, καὶ εὐοσμίᾳ. τὰ μὲν γὰρ πλεῖστα, πεντάφυλλα, τὰ δὲ δωδεκάφυλλα, καὶ εἰκοσάφυλλα· τὰ δ' ἔτι πολλῷ πλεῖον ὑπεραίροντα τούτων. ἔνια γὰρ εἶναί φασιν, ἃ καὶ καλοῦσιν ἑκατοντάφυλλα· πλεῖστα δὲ τοιαῦτά ἐστι περὶ Φιλίππους. οὗτοι γὰρ λαμβάνοντες ἐκ τοῦ παγγαίου, φυτεύουσιν· ἐκεῖ γὰρ γίνετ' πολλά. σμικρὰ δὲ σφόδρα τὰ ἐντός· ἡ γὰρ ἔκφυσις αὐτῶν οὕτως, ὥστε εἶναι τὰ μὲν ἐκτός, τὰ δ' ἐντός. οὐκ εὔοσμα δὲ, οὐδὲ μεγάλα τοῖς μεγέθεσιν. ἐν δὲ τοῖς μεγάλοις εὐώδη μᾶλλον, ὧν τραχὺ τὸ κάτω. τὸ δὲ ὅλον, ὥσπερ ἐλέχθη, καὶ ἡ εὐοσμία καὶ ἡ εὐχροια, παρὰ σεῦ τόπους ἐστίν. ἔπειτα καὶ τὰ ἐν γῇ τοιαῦτα γινόμενα, ποιεῖ τινα παραλλαγὴν εὐοσμίας καὶ ἀοσμίας. εὐοσμότατα δὲ τὰ ἐν κυρήνῃ. διὸ καὶ τὸ μῦρον ἥδιστον. ἁπλῶς δὲ, καὶ τῶν ἴων, καὶ τῶν ἄλλων ἀνθῶν, ἄκρατοι. μάλιστα δ' ἐκείνου αἱ ὀσμαὶ, διαφέροντος δὴ τοῦ χρόνου· πλεῖστον γὰρ οὗτος δοκεῖ παραλλάττειν. φύετ' μὲν οὖν ἡ ῥοδωνία καὶ ἐκ τοῦ σπέρματος· ἔχει δὲ ὑπὸ τὸ ἄνθος ἐν τῷ μήλῳ κνηκῶδες, ἢ ἀνθῶδες, ἔχον δέ τινα χοῦν, ὥστε ἐγγὺς εἶναι τῶν πρώτων σπερμάτων. οὐ μὴν ἀλλὰ διὰ τὸ βραδέως παραγίνεσθαι κατακόπτοντες, ὡς ἐλέχθη, τὸν καυλὸν φυτεύουσιν. ἀπλαιομένη δὲ, καὶ ἀπλεμνομένη, βέλτιον φέρει τὸ ἄνθος· ἐωμένη γὰρ ἐξαύξεται, καὶ ἀπλοχμοῦτ'. δεῖ δὲ καταφυτεύειν πολλάκις· καὶ γὰρ οὕτω φασὶ κάλλιον γίνεσθαι τὸ ῥόδον. αἱ δ' ἄγριαι, τραχύτεραι καὶ τοῖς ῥάβδοις καὶ τοῖς φύλλοις. ἔτι δὲ τὸ ἄνθος ἀχρούστερον, καὶ ἀοσμότερον ἔχουσι, καὶ ἔλαττον. τὸ δὲ ἴον τὸ μέλαν τῶν λευκοῦ διαφέρει, κατά τε ἄλλα, καὶ κατ' αὐτὴν τῆς ἰωνίαν· ὅτι πλατύφυλλος, καὶ ἐγγειόφυλλος, καὶ σαρκόφυλλός ἐστι, πολλὴν ἔχουσα ῥίζαν. τὰ δὲ κρίνα, τῇ μὲν χροιᾷ τὴν εἰρημένην ἔχει διαφοράν· μονόκαυλα δὲ ἐστιν, ὡς ἐπίπαν· δικαυλεῖ δὲ σπανίως. τάχα δὲ οὗτος χώρας καὶ ἀέρος διαφοραί. καθ' ἕκαστον δὲ καυλόν, ὁτὲ μὲν ἓν κρίνον, ὁτὲ δὲ πλείω γίνεται· βλαστάνει γὰρ τὸ ἄκρον. σπανιώτερα δὲ ταῦτα. ῥίζαν δ' ἔχει πολλὴν, σαρκώδη, καὶ στρογγύλην. ὁ δὲ καρπὸς ἀφαιρούμενος, ἐκβλαστάνει, καὶ ἀπαλίδωσι τὸ κρίνον, πλὴν ἔλαττον. ποιεῖ δέ τινα καὶ διακρυώδη συῤῥογήν· ἣν καὶ φυτεύουσιν, ὥσπερ εἴπομεν. ὁ δὲ νάρκισσος, ἢ τὸ λείριον (οἱ μὲν γὰρ οὗτος, οἱ δ' ἐκεῖνο καλοῦσι) τὸ μὲν ἀπὸ τῇ γῇ φύλλον † ἀσφαλῶδες ἔχει, πλατύτερον δὲ πολὺ, καθάπερ ἡ κρινωνία. τὸν δὲ καυλὸν ἄφυλλον μὲν, ποώδη δὲ, καὶ ἐξ ἄκρου τὸ ἄνθος, καὶ ἐν ὑμένι τινὶ καθάπερ ἐν ἀγγείῳ † μέσαν εὖ μάλα, καὶ μέλανα τῇ χροιᾷ, σχήματι δὲ προμήκη. οὗτος δ' ἐκπίπτων ποιεῖ βλάστησιν αὐτόματον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ συλλέγοντες πηγνύουσι. καὶ τὴν ῥίζαν φυτεύουσιν. ἔχει ῥίζαν σαρκώδη, στρογγύλην, μεγάλην· ὄψιον δὲ σφόδρα. μετὰ γὰρ ἀρκτοῦρον ἡ ἄνθησις, καὶ περὶ ἰσημερίαν. ὁ δὲ † καρπὸς, ποώδης μὲν τῇ φύσει, καθάπερ καὶ ταῦτα, πλὴν φύλλῳ στενῷ· σχεδὸν γὰρ ὥσπερ τριχόφυλλόν ἐστιν. ὀψιανθὲς δὲ σφόδρα, καὶ ὀψιβλαστές, ἢ πρωϊανθὲς, ὁποτέρως τις λαμβάνει τὴν ὥραν. πλειάδι γὰρ ἀνθεῖ, καὶ ὀλίγας ἡμέρας. εὐθὺς δ' ἅμα τοῦ φύλλῳ καὶ ἄνθος ὠθεῖ· δοκεῖ δὲ καὶ πρότερον. ῥίζα δὲ πολλὴ, καὶ σαρκώδης, καὶ τὸ ὅλον εὔζωον. φιλεῖ δὲ καὶ πατεῖσθαι· καὶ γίνεται καλλίω, κατατριβομένης κάτω τῆς ῥίζης. διὸ καὶ παρὰ τὰς ὁδοὺς, καὶ ἐν τοῖς κροτητοῖς, κάλλιστος. ἡ δὲ φυτεία ἀπὸ ῥίζης. ταῦτα μὲν οὖν οὕτω γεννᾶται. τὰ δ' ἄλλα ἄνθη, τὰ προειρημένα, πάντα σπείρετ'· οἷον ἰωνία, διὸς ἄνθος, ἴφυτον, φλὸξ, ἡμεροκαλὲς· καὶ γὰρ αὐαὶ, καὶ αἱ ῥίζαι ξυλώδεις. Σπείρετ' δὲ καὶ ἡ οἰνάνθη· καὶ γὰρ καὶ οὗτος ἀνθῶδες. τὰ μὲν οὖν ἀκανθικὰ σχεδὸν ἐν τούτοις, καὶ τοῖς ὁμοίοις ληπτέον. τὰ δὲ ἕτερα, πάντα

μὲν

ἢ ἀνθεῖ, καὶ σπερμοφορεῖ· δοκεῖ δὲ οὐ πάντα, διὰ τὸ μὴ φανερὸν εἶναι τινῶν τὸν καρπόν. ἐπεὶ καὶ τὸ ἄνθος ἐνίων, ἀμαυρόν· ἄλλα δὲ βραδέως καὶ χαλεπωτέρως παραγίνεσθαι τῇ φυτείᾳ. χρῶντα δὲ μᾶλλον, ὥσπερ ἐλέχθη, καὶ κατ' ἀρχάς. καί τοι διατείνονταί τινες ὡς οὐκ ἐχόντων καρπόν. αὐτοὶ γὰρ ξηραίνει πολλάκις, καὶ ἀπορρίψαι, καὶ σπεῖραι οὐδέ ποτε βλαστεῖν, οὔτε ἕρπυλλον, οὔτε ἐλλένιον, οὔτε σισύμβριον, οὔτε μίνθον (πεπειρᾶσθαι γὰρ καὶ ταύτης) ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνο ἀληθέστερον. οἵτε πεπειρᾶσθαι φασκόντες, καὶ τούτων εἰσίν. ἥτε τῶν ἀγρίων φύσις ὑπομαρτυρεῖ· καὶ γὰρ ἕρπυλλός ἐστιν ἄγριος, ὃν κομίζοντες ἐκ τῶν ὀρῶν φυτεύουσι, καὶ ἐν συκιῶνι καὶ ἀθήνησιν ἐκ τοῦ ὑμηττοῦ. πρὸς ἄλλοις δὲ, ὅλως ὅρη πλήρη, καὶ τόποι· καθάπερ ἐν τῇ θρᾴκῃ. καὶ σισύμβριον δὲ, καὶ τἄλλα, δριμυτέραν ἔχοντα τῆς ὀσμήν. ἕρπυλλος δὲ ἐνίοις καὶ παντελῶς θυμώδης. † ἄδηλον ὅτι πάντα τῆς γένεσιν † λαμβάνει. ἀβρότονον δὲ μᾶλλον † ἀπὸ σπέρματος βλαστάνει ἢ ἀπὸ ῥίζης καὶ παρασπάδος. χαλεπῶς δὲ καὶ ἀπὸ σπέρματος, πεομισχευόμενον ἐν ὀστράκοις· ὥσπερ οἱ ἀδώνιδος κῆποι, † τοῦ θέρους· δύσειγον γὰρ σφόδρα, καὶ ὅλως ἐπίκηρον, ὅπου καὶ ὁ ἥλιος σφόδρα λαμπεῖ. ἐμβιῶσαν δὲ, καὶ αὐξηθὲν, μέγα καὶ ἰσχυρὸν καὶ δενδρῶδες, ὥσπερ τὸ πήγανον· πλὴν ξυλωδέστερον πολὺ οὖσαν, καὶ ξηρότερον, καὶ ἀχμωδέστερον. ὁ δὲ ἀμάρακος, ἀμφοτέρως φύεται, καὶ ἀπὸ παρασπάδος, καὶ ἀπὸ σπέρματος. πολύσπερμον δὲ, καὶ τὸ σπέρμα εὔοσμον· ὀσμὴ μαλακωτέρα. δύνατο δὲ καὶ μεταφύεσθαι. πολύσπερμον δὲ καὶ τὸ ἀβρότονον, καὶ οὐκ ἄοσμον. οὖσαν δὲ ῥίζας μὲν ἔχει ὀρθὰς, καὶ κατὰ βάθος· ἔστι γὰρ ὥσπερ μονόρριζον τῇ παχείᾳ, τὰς δ' ἄλλας ἀπ' αὐτῆς. ὁ δ' ἀμάρακος, καὶ ὁ ἕρπυλλος, καὶ τὸ σισύμβριον, καὶ τὸ ἐλλένιον, ὑπὸ πολλοὺς καὶ πολυσχιδεῖς καὶ ταῤῥώδεις· ξυλώδεις δὲ πᾶσαι. πολὺ δὲ μᾶλλον ἡ τοῦ ἀβροτόνου, καὶ διὰ τὸ μέγεθος, καὶ τῇ ξηρότητι. τοῦ δὲ ἕρπυλλου, ἴδιος ἡ αὔξησις ἡ τῶν βλαστῶν. δύνατο γὰρ ἐφ' ὁσονοῦν πεοϊέναι κατὰ μῆκος, χάρακα λαβὼν, ἢ πρὸς αἱμασιὰν φυτευθεὶς, ἢ κάτω καθιέμενος, εὐεξέταστος δὲ εἰς φρέαρ. εἴδη δὲ τοῦ μὲν ἡμέρου λαβεῖν, οὐκ ἔστι καθάπερ ἐλέχθη· τοῦ δὲ ἀγρίου φασὶν εἶναι. οὖσαν γὰρ ἐν τοῖς ὄρεσι, τὸν μὲν θυμβρώδη τινὰ καὶ δριμύτατον, τὸν εὔοσμον εἶναι καὶ μαλακώτερον. ὥρα δὲ τῆς φυτείας πλεῖστον μετόπωρον, ἐν ᾧ σπεύδουσιν ὡς πρῶτα φυτεύειν. οὐ μὴν ἀλλ' ἔνια καὶ τοῦ ἦρος φυτεύουσιν. ἅπαντα φιλοίκια, καὶ φίλυδρα, καὶ φιλόκοπρα μάλιστα. αὐχμὸν δὲ δέχεται, καὶ ὅλως ὀλιγοϋδρότατος ὁ ἕρπυλλος. κόπρῳ δὲ χαίρει, μάλιστα δὲ καὶ τῇ τῶν λοφούρων. φασὶ δὲ καὶ μεταφυτεύειν δεῖν πολλάκις· καλλίω γὰρ. τὸ δὲ σισύμβριον, ὥσπερ ἐλέχθη καὶ ἐξήτασται, μὴ καταφυτευόμενον. τῶν δ' ἀνθῶν † τοῦ μὲν πρῶτον ἐκφαίνετο τὸ λευκόϊον, ὅπου μὲν ὁ ἀὴρ μαλακώτερος, εὐθὺς τοῦ χειμῶνος· ὅπου δὲ σκληρότερος, ὕστερον. ἐνιαχοῦ τοῦ ἦρος. ἅμα δὲ τῷ ἴῳ, ἢ † μικρότερον * τὸ γέρον καὶ τὸ φλόγινον καλούμενον, τὸ ἄγριον. ταῦτα γὰρ, ὧν οἱ στεφανηπλόκοι χρῶντο, πολὺ ἐκτρέχει τῶν ἄλλων. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ ναρκισσος, καὶ τὸ λείριον, καὶ τὸ τοῦ βολβοῦ κώδιον· ἐμπλέκουσι γὰρ ἐνίοι καὶ οὖσαν εἰς οὖς στεφάνους. ὑπὸ δὲ τούτοις ἡ οἰνάνθη, καὶ τὸ μελάνιον· καὶ τῶν ἀγρίων, ὅτε ἐλειόχρυσος, καὶ τῆς ἀνεμώνης ἡ λειμωνία καλουμένη, καὶ τὸ ξίφιον, καὶ ὑάκινθος, καὶ σχεδὸν ὅσοις ἄλλοις χρῶνται τῶν ὀρείων. τὸ δὲ ῥόδον ὑστερεῖ τούτων, καὶ τελευταῖον μὲν φαίνετο· πρῶτον δ' ἀπολείπει τῶν ἐαρινῶν· ὀλιγοχρόνιος γὰρ ἡ ἄνθησις. ὀλιγοχρόνια γὰρ καὶ τῶν ἀγρίων τὰ λοιπά, πλὴν τῆς ὑακίνθου, καὶ τῆς ἀγρίας καὶ τῆς σπαρτῆς· αὕτη δὲ διαμένει, καὶ τὸ λευκόϊον· καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ φλόγιον. τὸ δὲ δὴ μελάνιον, ὥσπερ εἴρηται, διὶ ἐνιαυτοῦ, θεραπείας τυγχάνον. ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ οἰνάνθη· καὶ γὰρ οὖσαν ἀνθικὸν μὲν, ποώδεσι δὲ τὴν φύσιν. ἐὰν τις ἀπικνίζῃ καὶ ἀφαιρῇ τὸ ἄνθος, καὶ μὴ ἐᾷ σπερματοῦσθαι, καὶ ὅτι τόπον εὔηλον ἔχει. τὸ δὲ ἄνθος βοτρυῶδες, καὶ λευκὸν, καθάπερ τῶν ἀγρίων. ταῦτα μὲν οὖν ὥσπερ ἐαρινὰ φαίνεται. τὰ δὲ θερινὰ μᾶλλον, ἥτε λυχνὶς, καὶ τὸ διὸς ἄνθος, καὶ τὸ κήρινθον, καὶ τὸ ἴφυον, καὶ ὁ ἀμάρακος ὁ φρύγιος. ἔτι δὲ ὁ πόθος καλούμενος, οὗτος δέ ἐστι διττός· ὁ μὲν ἔχων τὸ ἄνθος ὅμοιον τῇ ὑακίνθῳ, ὁ δὲ ἕτερος ἄχρους, λευκὸς, ᾧ χρῶντο περί τε τάφους, καὶ χρονιώτερος οὗτος. ἀνθεῖ δὲ καὶ ἡ † ἴρις τοῦ θέρους· καὶ τὸ στρουθίον καλούμενον, τῇ ὄψει καλὸν τὸ ἄνθος, † εὔοσμον δὲ μετοπώρου. τὸ δὲ λείριον τὸ ἕτερον, καὶ ὁ κρόκος ὅτε ὀρεινὸς † εὔοσμος καὶ ὁ ἥμερος· εὐθὺς γὰρ ἀνθοῦσι τοῖς πρώτοις ὕδασι. χρῶνται δὲ καὶ τῶν ἀγρίων τῷ τῆς ὀξυακάνθου καρπῷ, καὶ τῷ ἄνθει τῷ τῆς μαλακος. καὶ ταῖς μὲν ὥραις οὕτως ἑκάστων ἡ γένεσις, ὡς δὲ ἁπλῶς εἰπεῖν, οὐδεὶς διαλείπε-

δῆλον οὖν
† ἀπὸ σπέρματος
ἀπὸ ῥίζης καὶ παρασπάδος ἢ ἀπὸ σπέρματος βλαστάνει.
σπείρετο τοῦ θέρους
τὸ μὲν
† μικρόν τε ὕστερον
ἴρις
ἄοσμον δὲ. μετοπώρου δὲ τὸ λείριον, &c.
ἄοσμος

τὰι χρόνος, ὀλ' ἐσιμ αὐανθής· ἀλλὰ καὶ ὁ χειμὼν ἔχει, καίπερ ἄγονος λοκῶν ἐών, διὰ τὴν κατὰ ψυξιμ, ὥν μετοπωρινῶν μεταλαμβανόντων, ἐαν δὲ μὴ καὶ μαλακὸς ᾖ, πολλῷ μᾶλλον. ἁπλῶς γὰρ ταύτη τὰ πολλὰ, καὶ ἐπεκτείνει ἢ οἰκείας ὥρας· κἢ ἐαν ὁ τόπος ὑγρὸς ᾖ, μᾶλλον. διὸ καὶ συνέχεια γίνεται. χρόνοι μὲν οὖν οὗτοι, κἢ ὧραι, κἢ τὰς γνώσεις. βίος δὲ, ἰωνίας μὲν ἢ λευκῆς, ἔτη μάλιστα τρία· γηράσκουσα δὲ ἐλαττοῦται, κἢ ἀεὶ λευκοτέρα φέρει. ῥοδίνων δὲ ὠχρὰ, τὰ πρὸς τὴν ἀκτῖν, καὶ ἐπικωμύλης πλεονότι, μὴ δ' ὑπερνομύλης. χέρσῳ δὲ καὶ ταύτης τὰ ῥόδα, γηράσκουσης. πρὸς δυσμίαν δὲ καὶ ῥόδινον, καὶ ἴων, καὶ τὸν ἄλλων
οἰκεῖ- αὐθῶν, μέγιστον ὁ τόπος συμβάλλεται, καὶ ὁ ἀήρ, πρὸς ἕκαστον † οἰκείως. ὧν αὐτὸ μὲν γὰρ τὰ
ὄσμα μὲν ὠχρὰ ἄλλα † δύσμα καὶ αὐανθῆ, καὶ ἀρώματα· αἱ δὲ μυρρίναι, θαυμασαὶ τῇ δυσμίᾳ. πλοτρεῖν δέ φασι τὸν ὑπὸ τοῦτο καὶ ῥόδα, καὶ ἴα, καὶ τὰ ἄλλα ἄνθη, καὶ λιμένων· καὶ 10
δαμύειν πλέον τὸν παρ' ἡμῖν, ὀκτὼ τοῦτο. λοιπὸν δὲ πρὸς δυσμίαν διαφέρειν, ὥσπερ ἐλέχθη, κἢ ὁ ὑπὸ ἀνατολὰς, τοῦτο ἢ ὁ ὑπὸ νότου γινόμενος, ὁ μόνον ἐπομβρίας καὶ αὐχμοῖς, ἀλλὰ
τὰ καιρόν καὶ τῷ † καιρόν ἴνα γίνεσθαι κἢ ὕδατα, κἢ πνεύματα, κἢ ἁπλῶς τὰς τοῦ ἀέρος μεταβολάς. τὰ δὲ ὑπὸ τοῖς ὄρεσιν, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, καὶ ῥόδα, καὶ ἴα, καὶ τὰ ἄλλα ἄνθη, τῇ ὁσημῇ πολλῷ χέρσῳ γίνεσθαι. καὶ ποδὶ μὲν τὸν στεφανωματικῶν, καὶ ἁπλῶς τὸν φρυγανικῶν, χειμῶν γὰρ τόπος καὶ τοῖς ὁμοίοις ὄσιν ἡ ἰσοχεία.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Η.

ΓΙΝΟΜΕΝΟΝ δὲ τοῖς ἐρημνίοις, ποδὶ τὸ ποιαλῶν εἰπεῖν· ὥσπερ γὰρ ὅτι λοιπὸν τὸ ἐξ ἀρχῆς διαιρεθέντων γενῶν, ὧν ὧ συμπεριλαμβάνονται ὡς κἢ τὰ λαχανώδη, κἢ τὸ σιτῶδες. κἢ πρῶτον ποδὶ τὸ λαχανώδες λεκτέ), ἀρξαμένοις ἀπὸ τὸ ἡμέρων· ἐπεὶ γνώρισμα μᾶλλον τυγχάνει τὸ ἀγρίων. εἰσὶ γὰρ τοῖς † αὐξοῖ πάντων τὰ ἐκπεσομένων, ἐν οἷς ἕκαστα αἱρέσει, διαιρόντες ταῖς ὥραις· εἰς ἣν δὲν ὁ χειμερινός, ἄλλος τε ὁ θερινός, βίος δ' ὁ μεταξὺ τούτων μεθ' ἡλίου τροπὰς χειμερινὰς. καλοῦσι δ' ὅτως, ὁ πρὸς τὴν ὡραν βλέποντες, ἀλλὰ πρὸς τὴν γνῶσιν, κἢ τὴν χρείαν ἕκαστοι. ἐπεὶ ἥγε ὡρα χειμὼν ὁ ἐν τοῖς φυτοῖς γίνεται. τὸ χειμερινὸν μὲν γὰρ ἀρχὴ μετὰ τροπὰς χειμερινάς· τὸ δὲ μεταγινώνος μηνός, ὧν ᾧ αἱρέσει φανερὸν, φανερὰ, γογγυλίδα, καὶ τὰ καλούμενα ἐπίωρα. ταῦτα δ' ὅτι, τὸ τύλιον, θριδακίνη, βύζωμον, λάπαθον, ναστὸν, λοβιάνον, ἄνηθον, λάρδα μον. καλοῦσι δὲ πρῶτον ὧρον τὸ ὀπτόν. τὸ δὲ μετὰ τροπὰς μεθ' ἡλίου τροπὰς, τὸ γαμηλιῶνος μηνός· ὧν ᾧ αἱρέσει κἢ πυγνύσει πράσον, σέλινον, γήθυον, † αὐαφραξιμ. τὸ βίττο δὲ, ὃν καλοῦσι † θέρι, τὸ μυνιχιῶνος· ὧν τούτῳ δὲ αἱρεῖται σίκυος, λοπαδιώθη, βλῖτον, ὤκιμον, αὐθράχνη, θύμβρον. ποιοῦσι δὲ πλείους ἀρότους τὸ ὁμοίων, καθ' ἑκάστην ὥραν· οἷον ῥαφανίδος, ὠκίμου, τὸ ἄλλων. πᾶσι δὲ αἱρεῖται τοῖς ἀρότοις τὰ ἐπίωρα. διαφύει δὲ ὀκ ὧν ἴσοις πάντα χρόνοις, ἀλλὰ τὰ μὲν θᾶττον, τὰ δὲ βραδύτερον, ὅσα διυσφυῆ. τάχιστα μὲν ὂν, ὤκιμον κἢ βλῖτον, κἢ βύζωμον· κἢ τὸ χειμερινὸν, ῥαφανίς. βρίτταια γὰ, ὡς εἰπεῖν, θριδακίναι δ', πεντεταῖαι, ἢ πεμπταῖαι. σίκυος δὲ, κἢ λοπαδιώθη, πρὸς τὰς ὠγὰς, ἢ ἐξ, οἱ δὲ φασιν ἑπτά. πρότερον δὲ κἢ θᾶττον ὁ σίκυος. αὐθράχνη δὲ ὧν πλείοσι τούτων. ἄνηθον δ' πεταρταῖ). λάρδαμ) δ' κἢ νάπυ, πεμπταῖα. τύλιον δ', θέρος μὲν ἑκταῖον, χειμῶνος δ' δεκαταῖ). αὐθράφαξυς δὲ ὀγδοαία, ῥαφανὶς δ' δεκαταία, πρασιον δ' κἢ γήθυον ὀκ ὧν ἴσοις· ἀλλὰ τὸ μὲν φυτευκαιδεκαταῖον, φυιαχθὲν ἑνὸς αἴου· γήθυον δ' δεκαταῖον, ἢ διωδεκαταῖον. λοβιανν) δ', διυσφυὲς· ὀ γὰ ἐθέλει βλασαίνειν τὸ νέον, ἐαν μὴ ἐλιχθῇ. θύμβρα δ', κἢ ὀρίγανος, ἐν πλείοσιν ἢ διακοντα. διυσφυέσαιν δ' πάντων τὸ σέλινον· πεντεκαιδεκαταῖον γάρ φασιν, οἱ τὰ σωζομώτερα λέγοντες· οἱ δὲ πεντεκαιδεκαταῖον. κἢ ὧν κἢ φαύτας ὧν ἀρότους· ὧν πάντα γάρ τινες ὧδὶ πᾶσιν. ὅλως δὲ, ὅσα κἢ πλείους χώρας αἱρεῖται, ταῦτ' ὀθεν θᾶττον γε πολλὰ γίνεται τὸ θέρος. κἢ θαυμασὸν· εἰ καὶ μηθὲν ἡ ὥρα συμβάλλεται, κἢ ὁ ἀήρ, πρὸς τὸ θᾶττον. ἐαν δ' μοχθηρὰ, κἢ ὑγρὰ, κἢ τῷ ἀέρι ποδισκητὴς, βραδύτερον· ἐπεὶ κἢ χειμῶνα ἢ σύλλογ ὧν γινομένων ζοῖς ἀρότοις, ὅτε μὲν βραδύτερον, ὅτε δ' θᾶττον ἢ βλαστη-

ἡ βλάστησις. διαφέρει δὲ ταῦτα διατὰ αὖξητός † ἕκασον· πρῶτα μὲν γὰρ ἐν τοῖς σύμπασι ἕκαστον
καὶ σύγκρασιν. ὡς γὰρ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐν πλείοσι δεῖ τὰς αἰτίας ὑπολαβεῖν τῶν ζώντων, ἐν τε
τοῖς σπέρμασιν αὐτῶν, καὶ ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ τῷ ἀέρι, καὶ ταῖς ὥραις αἷς ἕκαστα σπείρεται καὶ χει-
μῶνα καὶ θέρος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν σκεπτέον, ἐφ' ὧν τε πρᾶγμα πάσχει οἱ χρόνοι, καὶ ἐφ' ὧν ὅ.
καὶ γὰρ τῶν ἐναντίων φασί τινες βραδαίαν, καὶ θέρος καὶ χειμῶνος. τὸ δὲ τελευταῖον, ὥσπερ
εἴρηται, πρᾶγμά ἐστι καὶ τὰς ὥρας. χρόνοι δ' ἔν ὅ τοι τ' βλαστήσεώς εἰσι, καὶ λέγονται, καθ' ἕκα-
στον. διαφέρει γὰρ πῶς τὸ θᾶττον καὶ βραδύτερον, καὶ ἡ τ' σπερμάτων παλαιότης. τὰ μὲν
γὰρ ἀπὸ νέων πράγματα θᾶττον, οἷον πράσον, γήθυον, σίκυος, διολοκύντη. γίνοι δὲ καὶ πρὸς ἃ
χρῆσι τὸ μὲν σίκυον, πρὸς τὸ θᾶττον, ἢ γὰ γαλακτί, ἢ γὰ ὕδατι. τὰ δ' ἀπὸ παλαιῶν, οἷον σέλι-
νον, τρύτλιον, μάραθον, θύμβρα, σισύμβριον, ὀρίγανον· εἴπερ μὴ φυτεύεται, ὁ τὸ ἀπὸ τ' νέου,
καθάπερ εἴπομεν. ἴδιον δὲ φασίν ὧν τὸ τρύτλιον συμβαίνειν· ὁ γὰρ διαφυλάττων πολὺν χρόνον,
ἀλλ' ὕστερον πολλῷ τῷ δεχομένῳ ἔτει, καὶ βέλτιον. διὸ καὶ ἐκ πολλοῦ σπέρματος ὀλίγον ἐκβλα
στάνειν. ἕκασον δὲ τῶν σπερμάτων, ἐὰν αὐξηθῇ τὰ ἀρτίως, διαμένει πως τὴν ὥραν τὴν
ἑαυτ', καὶ ὁ πρότερον ἐκβλαστάνει. καὶ διὰ λόγου ὅτι· καὶ γὰρ ὧν τ' ἀγρίων ὁρῶμεν συμβαίνον,
ἐὰν μὴ φθαρῇ. αἱ δὲ πλειώσεις τῶν καρπῶν ἁπάντων ἐγγίνονται τ' θέρος. πρότερον δὲ καὶ
θᾶττον, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, † πρότερον τ' σπερέντων. διαφέρει γὰρ καὶ ἡ ὥρα. τὰ γὰρ ἐν ταῖς † πρότερον
θερμοτέραις σπαργῶντα, θᾶττον ἐκπαυλοῖ, καὶ ἐκσπερματοῖ· καθάπερ φανείς, γογγυλίς.
ἔνια δὲ καὶ ἐν ψυχρᾷ φέρει μὲν καρπόν, ἀλλὰ δίσπορα· καθάπερ σέλινον, πράσιον, γήθυον.
ἃ καὶ διαμένει χρόνον πλείονα. καὶ ὅσα ἔσω ἐπίτηδα· τὰ γὰρ πολλὰ τούτων, ἅμα καὶ πλειώσει
τῶν ὁρμημάτων αὐαίνεται. πάντα δὲ, ὡς εἰπεῖν, ὅσα ἐκπαυλοῖ καὶ πολλοῖ τ' καρπόν, ἀκρο-
λοβεῖ καὶ τὸ χῆμα, ἴσως πράβλαστάσης ἐκ τ' καυλῶν ἐχθὺ ἀκρεμονικάς, πλὴν ὅσα μονόκαυλα,
καθάπερ πράσιον, καὶ γήθυον, καὶ κρόμμυον, καὶ σπόροδον. φίλυδρα δὲ, φιλόκοπρα πάν-
τα· μᾶλλον δὲ τὰ ἀδρώνεσθαι, καὶ πλείονος ὠμελείας δέομενα, τὰ δὲ καὶ βοφῆς. φύεται 2
δὲ πάντα ἀπὸ τ' σπέρματος· ἔνια δὲ καὶ ἀπὸ πράσπάδος, καὶ καλωνός, καὶ ῥίζης. ἀπὸ μὲν πα
ρασπάδος, ἡ ῥαφανος· ἀεὶ γάρ τι καὶ ῥιζώδες προσλαβεῖν. ἀπὸ δὲ τῶν βλαστῶν, σίγανον, ὀρί
γανον, ὠκιμον· ἀκροφυτεύουσι γὰρ καὶ οὗτοι, ὅταν σπιθαμιαῖον ἢ μεῖζον γένηται, τεμόν-
τες εἰς τὸ ἥμισυ. ἀπὸ ῥίζης δὲ, σπόροδον, καὶ κρόμμυον, καὶ βολβός, καὶ ἄρρον. καὶ ἁπλῶς, τὰ
πλεῖστα τῶν λευκοῤῥίζων. φύεται δὲ καὶ εἰ λανθάνει διαμένοντα πλείονα χρόνον, ἐπι-
τηδοκαύλων ὄντων. ὅτι δ' ἀπὸ τ' σπέρματος πάντα βλαστάνει, φανερόν. καὶ γὰρ τὸ σίγα-
νον, ὅπερ ὁ φασί τινες, ἀλλὰ βραδίως· διὸ καὶ ἀκροφυτεύουσιν. ὅσα δ' ἀπὸ ῥίζης φύεται, τού-
των ἡ μὲν ῥίζα χρόνιος, αὐτὰ δὲ ἐπετειόκαυλα. διὸ καὶ πραβλαστάνουσιν αἱ ῥίζαι τ' ζώντων,
καὶ γίνονται πλείους, ὁ μόνον γὲ τοῖς ἡμέροις καὶ λιπβυομένοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἀγρίοις, ὥσ
περ εἴπομεν· οἷον βολβοῖς, σισύμβριον, σκύλλαις, καὶ τοῖς ἄλλοις. παραβλαστάνει δ' ἔνια καὶ
τῶν μὴ λευκοῤῥίζων, χρονιώτερον δὲ οἷον σέλινον, καὶ τρύτλιον· ἀφίασι γὰρ ῥίζας, ἀφ' ὧν
φύονται φύλλα καὶ καυλοί. πραβλαστάνει δὲ καὶ γήθυον, καὶ πράσιον· καὶ παραφύει καυ-
λῶν οἷον βολβώδη τινὰ λευκά, ἐξ ἧς ἡ βλάστησις γίνεται τῶν φύλλων· αὐανθέντος δὲ ἐκεῖ
τοῦ καυλοῦ, καὶ τοῦ σπέρματος ἀφαιρεθέντος. ἀλλὰ † μὴ διὰ τὸ χρησίμους εἶναι τὰς διὰ τὸ μὴ
τούτων λευκάς, ὁ συλλέγουσι μὲν εἰς ξηρασίαν· διὸ καὶ ὁ φυτεύουσι. τάχα δὲ τοῦτα καὶ
ὁμογενῆ, καὶ σωζόμενα ὥσπερ τὴν τοῦ κρομμύου φύσιν. διὸ καὶ ὁ θαυμασόν. ἀλλ' ὅμως καὶ ἐκεῖ
ταῦτα καὶ ἡμέρων καὶ ἀγρίων, ὅσα χρονιώτερα μὲν ὄντα, σωζεσθαι δὲ, τούτων αἱ ῥίζαι
σωβλαστάνουσιν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν φρυγανικῶν, καὶ τῶν θαμνωδῶν. ἀλλ' ἐπὶ τ' κρομμύου, καὶ
σκορόδου, καὶ βολβῶν, καὶ ὥσπερ ἀριθμός τις γίνεται τούτων. ἡ δὲ γένεσις, ὥσπερ εἴρηται,
χωρὶς ὄντα· ἀπὸ σπέρματος μὲν, πάντων· ἀπὸ δὲ καυλοῦ καὶ ῥίζης, τ' ἐρημένων· τ' δὲ καυλῶν
κολοβδένων, ταύτων μὲν (ὡς εἰπεῖν) βλαστάνει, πλὴν τ' ἀρκαύλων. ἐμφανέστατα δ' ὥσπερ
καὶ εἰς χρεῖαν, ὠκιμον, θεόφραξ, ῥάφανος. καὶ τ' μὲν θεόφραστος † ἰσχίας φασὶ οὐ παλιβλάστους εἶναι ἰσχίας
καυλούς. τ' γὰρ πρῶτον ὀπώρᾳ καὶ πικρὸν εἶναι, ὡς ὕπεπτον. οἱ δὲ τὸ ἐναντίον, ὀπωρᾶς ἐσθίειν τὸ
τοὺς, ἀλλ' ἕως ἂν ὦσιν ἁπαλοί, φαίνεσθαι γλυκυτέρους. ἀλλ' ἐπὶ τ' ῥαφάνου τ' ὁμολογούμενον, ὡς
εἰ πάλιν βλαστήσῃ, ἡ σχίσῃ, ἀφαιρεθέντων τε τῶν φύλλων πρὸ τοῦ διακαυλίσαι. διαμένουσι
δὲ αἱ ῥίζαι πλείονα· ἀλλ' αἱ μὲν βλαστάνουσι πάλιν, αἱ δὲ οὔ. ῥαφανὶς οὖν, καὶ γογγυλίς,

διὰ-

διαμένουσι γῆς ὑπὸ βληθείσης ἄχρι θέρους, καὶ αὔξησιν λαμβάνουσιν· ὅπερ ποιοῦσί τινες ἀγεπίτηδες τῶν λιπαρῶν. ὁ βλασαίνει δέ, ὅταν ἀφιᾶσι φύλλον, ὅταν εἰς ἄφεσιν τοῦ ὑγροῦ ἐγκαταμένωσιν. ἰσθμὸν δὲ ἔχει καὶ ὁ τοῦ ἄλλου ὅτι. τότε πλεῖσα τῶν λαχανωδῶν, μονόῤῥιζα, τῇ παχείᾳ καὶ βαθεῖ ῥίζῃ. καὶ γὰρ ὅλα πέφυκε τὰς ἰσοπαχεῖς ταύτας, ὥσπερ σέλινον καὶ τύλλιον, ἀπὸ μέσης ὡς ἡ πέφυσις ὅτι, καὶ οὐκ ὀξὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἡ φύσις· εἰς δὲ ταύτην μίαν, ἢ ἀπ' αὐτῆς τε καὶ ἀπὸ ἀφυάδος, καὶ μικρὰ καὶ ῥαφανίδος καὶ ἀπὸ γογγυλίδος. καὶ αὗται μὴ λήφασι φανεραὶ διὰ τὴν χρῆσιν. ἡ δὲ τοῦ τύλλιου μία μὴ μακρά, καὶ παχεῖα, καὶ ὀρθή, καθάπερ ἡ τοῦ ῥαφανίδος· ἀπὸ φύσεως δὲ ἔχει παχείας, ὅτε μὴ δύο, ὅτε δὲ καὶ τρεῖς, ὅτε δὲ καὶ μίαν. ταῖς δὲ * μιᾶς ἐκ τούτων. σαρκώδης ἢ ἡ ῥίζα, καὶ τῇ γεύσει γλυκεῖα, καὶ ἡδεῖα· διὸ καὶ ὠμὴ ἐδίσσιλος. ὁ δὲ φλοιὸς οὐ παχύς, οὐ δὲ ἀφαιρεῖται, ὥσπερ ὁ τῆς ῥαφανίδος, ἀλλὰ μᾶλλον οἷον ὁ τῆς ἱπποσελίνου. ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ τοῦ αὐλραφάξυος, μία μὲν εἰς βαθος, ἐκ ταύτης δὲ ἄλλαι. μονόῤῥιζότατον δὲ τούτων πάντων τὸ λάπαθον· ἀπὸ γὰρ ἔχει παχείας ἀφύσεις, ἀλλὰ τὰς λεπτάς. βαθυῤῥιζότατον δὲ πάντων· ἔχει γὰρ μείζω βιον ἡμιποδίου. τὸ δ' ἄγριον, βραχυτέραν, πολύκαυλον δὲ, καὶ πολύκλαδον· καὶ ἡ ὅλη μορφὴ τελέθειε, πλησία τῆς τοῦ τύλλιδος. πολυχρονιώτερον δὲ καὶ τὸ ἄγριον, καὶ ὅλως δὲ πάντων τῶν λαχάνων, ὡς εἰπεῖν· διαμένει γὰρ ὑποσυνδὺ χρόνου, ὡς φασιν· ἔχει δὲ σαρκώδη καὶ τὸν σάρκα, καὶ ψύκτικον. διὸ καὶ ἀγαιρεθεῖσα, ζῇ πολὺν χρόνον. τὸ δ' ὤκιμον, μίαν μὲν τὴν παχεῖαν, τὴν βαθεῖαν. τὰς δ' ἄλλας τὰς ἐκ πλαγίου, λεπτάς, ὡσεικῶς δύμηκες. ψύχει δὲ ὅτι ἔχει τὸν μίαν τὸν ὀρθήν, οἷον τὸ βλίτον. ἀλλ' ὀλίγας πολλὰς ἀφ' ἄκρου, καὶ δύ παχεῖς, καὶ μακροτέρας τοῦ αὐλραφάξυος. τῶν δὲ ῥιζῶν ξυλώδεσταται πασῶν αἱ τοῦ ὠκίμου· καθάπερ καὶ ὁ καυλός. ἡ γὰρ τοῦ βλίτου, καὶ ἡ τοῦ αὐλραφάξυος, καὶ τοιούτων, ἥπερ ξυλώδης. εἰσὶ γάρ, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἀφ' ὧν μὲν σαρκώδεις, αἱ δὲ ξυλώδεις· οἷον ἡ τοῦ τύλλιδος, καὶ τοῦ σελίνου, καὶ ἱπποσελίνου, καὶ λαπάθου, καὶ ῥαφανίδος, καὶ γογγυλίδος, καὶ σαύτων μάλιστα τὰ λεπτάλεα· ὁδὲ γὰρ αὐαξηραινόμενα σκληραίνοντα τελείως· ξυλώδεις δὲ, ὥσπερ αἱ τοῦ ὠκίμου, καὶ βλίτου, καὶ αὐλραφάξυος, καὶ δύζωμα, καὶ ἄνηθον, καὶ λαπάθου, καὶ λοσειανοῦ, καὶ ἁπλῶς τῶν † ῥοκαύλων. ἔχει γὰρ δή καὶ ἄνηθον, καὶ τὸ λοσειανοῦ, τὰ μονόῤῥιζα, ξυλώδη τε τὴν ῥίζαν, καὶ σκαρά, ὁδὲ τὰς λεπτὰς ἀφυλλάδας ἔχασαν πολλάς. πολύκαυλα δὲ ἄμφω, καὶ πολύζα. διὸ ὁ τῆς λόγον ὁδί φι τούτου τὸ αὐτὸ πῶς τὸ λαπάθου. βραχύῤῥιζα δὲ τὰ τοιαῦτα δύμηκες· οἷον θρίδακες, αὐλράχνη, ἡ ὀρθή, καὶ ταῖς εἰ * ἡ δὲ θρίδακες, ὥσπερ οὐκ ἔχει τὰς τοιαύτας ἀφύσεις, ἀλλὰ μόνον τὰς λεπτάς. καὶ μάλιστα δὴ μονόῤῥιζον, ὡς εἰπεῖν. ἁπλῶς δὲ πάντα τὰ θερινὰ, βραχύῤῥιζα. καὶ γὰρ ὁ σίκυος, καὶ ἡ κολοκύνθη, καὶ ἡ σικύα, καὶ ὅλα τὸν ὥραν, καὶ ἴσως ἐπὶ μᾶλλον ὅλα τὸν φύσιν, ἥπερ συμπολάβηκε τῇ ὥρᾳ. ἡ δὲ μεταφυτευομένη θρίδακες, βραχυτέραν ἔχει τὴν ῥίζαν τοῦ ἀπαρέσης· πᾶσα ἐλασαίνει γὰρ ἐκ τῆς πλαγίου μᾶλλον. βραχυτέρα δὲ καὶ ἡ ἀγρία τοῦ ἡμέρου. καὶ ἐκ τῶν ἄνω τὰ δὲ πολυκαυλότερα. αὐθεῖ δὲ τὸ μὴ ἄλλων ἑκάστου ἀθρόον. τὸ δὲ ὤκιμον καὶ μέρος κάτω ὠθοῦν· εἶτ' ὅταν ταῦτα ἀπανθήσῃ, τὰ ἄνω. διὸ καὶ πολυχρόνιον φύεται αὐθεῖν. καθάπερ λύαμος, καὶ τοῦ πόας τὸ ἡλιοβάτου καλούμενον, καὶ ἄλλα δὲ τοῦ ἀγρίου. αὐθεῖ δὲ καὶ ὁ σίκυος καλούμενος· καὶ γὰρ ὑβλασαίνει τότε τι συμβαίνει. τὰ δὲ ἄνθη τὸ μὲν ἑκλύνει, τὸ δὲ μικρὸν ὑποροφυείζοντα. † εὔχρου δ' ὀθόνη. τὰ δὲ σπέρματα διαφέρει καὶ τοῖς χρώμασι· τὰ μὲν γὰρ πλεῖστα στρογγύλα, τὰ δὲ τρομώδη, τὰ δ' αὖ πλατέα καὶ φυλλώδη, καθάπερ τὰ τοῦ αὐλραφάξυος· ὅμοιοι γὰρ τῷ τοῦ σιλφίου. τὰ δὲ σεσὰ, καὶ γραμμώδη, καθάπερ τὰ τοῦ λυμίνου. καὶ τοῖς χρώμασιν ὁμοίως τὰ μὲν μέλανα, τὰ δὲ ξυλώδη, τὰ δὲ λευκότερα. πάντα δὲ † ἐλεοσπέρματα, ἢ γυμνοσπέρματα, ἢ ἐμφλοιοσπέρματα, ἢ παπποσπέρματα. ῥαφανὶς μὲν γὰρ, καὶ νάπυ, καὶ γογγυλίς, ἐλεοσπέρματα· λοσειάνου δὲ, καὶ μαράθρου, καὶ ἄνηθον, καὶ λύμινον, γυμνοσπέρματα. βλίτου δὲ, καὶ τύλλιον, καὶ αὐλραφάξυς, καὶ ὤκιμον, ἐμφλοιοσπέρματα. θρίδακινη δὲ, παπποσπέρματον. σαῦτα δὲ πολύκαρπα, καὶ πολυβλαστῆ. πολυκαρπότερον δὲ τὸ λύμινον. ἔλιον δὲ, καὶ ὁ λέγεται καὶ τοῦτο· φασὶ γὰρ, δεῖν καταρᾶσθαι τε καὶ βλασφημεῖν σπείροντας, εἰ μέλει καλὸν ἔσεσθαι, καὶ πολύ. λυσξήραντα δὲ πάντα μὴ ὡς εἰπεῖν, πλὴν τοῦ λυμίνου· ὀχ ὡς σῖτος, καθ' ἅπαξ ἀλρυνθῆ, ἰσχὺν ξηράνεται, καὶ ἀκρίπηδ. λυσξηραντότερα δὲ, τὰ ἐμφλοιοσπέρματα. καὶ ἰστέον καὶ προαφαιροῦντες αὐτὰ ξηραίνουσιν, ἅπαντα δὲ πολύχοα, καὶ πολυσπέρματα. πολυκαρπότατα

πολυκαύλων

ἐρυθρόν

ἐλλεποσπέρματα

τὰ

ὧν δὲ τὸ ὠκιμον, πράσον, λιρόμμυον. τὰ δὲ πλαγιόκαρπα, μᾶλλον· οἷον ῥαφανίς, γογγυλίς, καὶ τὰ ζιαῦτα. τὰ δ' ἀμφοτέρως· οἷον βλῆτυ, ἀνήθυ, ἀφάξυς· ἀμφότερα γὰρ ταῦτα ἔχ τοῦ πλαγίου. καὶ τόπε πλεῖσον σύθυς πᾶν ἔκασον ὄζον πφοσκαθήμιον, ἔχει τὸ σπέρμα βοτρυώδες. τὰ δ' ἐκ καλαμοτόρων σπορμάτων, θᾶττον ἐκκαυλεῖ. τάχιστα δὲ, τὰ ἐκ τῶν ἀκμαζόντων. ἔστι γάρ ὡς ἀκμὴ καὶ τότων. ἀνάλογον δὲ καὶ τὸ καλλος ἀκολυθεῖ τῶν *
ἐαν τὰ ἄλλα τοῦ αὐτοῦ ἔχωσι θεραπείαν. λοκεῖ δὲ καὶ εἰς τὸ ἀθρόον αὐτὸ θεμίσιν, καλλίω γίνεσθαι, καὶ βλαστάνειν. ὅτω γὰρ τὸ τοῦ σπόρου, καὶ τὸ τῶν σπερμάτων πυκνότερα, ἀρκλήσαντες εἰς ὀθόνιον· καὶ γίνονται μεγάλαι. συμβάλλεται δὲ καὶ ὁ τόπος πρὸς αὔξησιν. μελθύσει γοῦν, ὅταν τις μεταφυτεύῃ τὰ σπέρματα, πάχαλον κατακρύψας, ἢ λίκνον ἂν βάλητα ποιεῖν τὸ σπέρμον. ζιφοῦσθαι δὲ καὶ τὴν γῆν δεῖ ὀθονίῳ πάχαλον, κατακρύσαντα, καὶ πλήσαντα λόπρας καὶ γῆς. γίνεται δὲ καὶ ζοῖς χήμασιν ὀμοιότατα καὶ τοῖς τόποις. ἡ γὰρ σικύα, ὁμοιοχήμων γίνεται γῇ ᾗ ἂν τεθῇ, * λαμβάνει κατὰ σὺν χυμὸς γίνα πολυθεραπεύθητα τῶν σπερμάτων· οἷον τὸ τῆς σικύου, ἐαν γῇ γαλακτὶ βρέξαντες σπείρωσιν. ἀλλὰ ζιαῦτα ἴσως οἰκειότερα τῇ θεραπείας. γίνα δὲ τῶν μὲν ὄζει πλέω, τῶν δ' ἐκ ἔστιν· οἷον ὠκίμα, λαπάθου, 4
βλῆτυ, λαρδαλέμα, σύζωμα, ἀφάξυς, λοσειάνυα, ἀνήθυ, πηγάνου. τότων γὰρ ὁ φασὶν εἶναι * τῶν δὲ ὄζει, ῥαφανίδος, ῥαφάνου, σπυτλίου, σικύου, πολυκαύτης, λυμίνου, σκορόδου, θριδακίνης. διαιρεῖσι δὲ τοῖς τε φύλλοις, καὶ ταῖς ῥίζαις, καὶ τοῖς χρώμασι, καὶ τοῖς χυλοῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τοιούτοις· οἷον τῆς ῥαφανίδος * τῇ λοσειηθίαν, λιλεωνέαν, λειοθαλασσίαν, βοιωτίαν. σύαξεισάτω δὲ τὴν λοσειηθίαν, ἢ μὴ τὴν ῥίζαν ἔχῃ γυμνήν· ὠθεῖσθαι γὰρ εἰς τὸ ἄνω, καὶ ἐχ ὡς αἱ ἄλλαι λαπάω. τῇ δὲ λειοθαλασσίᾳ, ὡ γῆοι λαλοῦσι βρακίαν, ἰχυροτάτην πρὸς σὺν χειμῶνας. τῇ δὲ βοιωτίαν, γλυκυτάτῃ, καὶ ζοῖ χήματι τροχύλῳ, ἐχ ὥσπερ τῇ λιλεωνέαν μακρᾷ. ὅσων δ' αὖ ἡ λῆκε τὰ φύλλα, γλυκύτερα, μὴ ἡδίους· ὅσων δ' αὖ τραχέα, δριμύτερα. γνῶσις δέ τι πρὸ ταῦτά ὄζει, οἷ ἔχει τὸ φύλλον σύζώμῳ ὅμοιον. ῥαφανίδος μὲν ὖν ταῦτα. γογγυλίδος δὲ οἱ μὲν φασὶν εἶναι, οἱ δ' ὀ φασίν, ἀλλὰ καὶ τῷ ἄῤῥιζον καὶ τῇ θηλείᾳ διαφέρειν. γίνεσθαι δὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ σπέρματος ἄμφω. πρὸς δὲ τὸ ἀρθηλιώνεσθαι, πηγνυῦσι λῆ μανάς. ἐαν γ' πυκνὰς, πάσας ἀπαῤῥιζῶσθαι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, λαῦ γῇ μοχθηρᾷ σπαρῶσι· διὸ μὴ σὺν σπορμαλισμὸς μεταφέροντες, φυτεύσι τὰς ἐκφύσεις καὶ πλατείας. ἔστι δὲ καὶ τὸ σπέρμα τῇ ὄψει τὸ χεῖρον μὴ βέλτιον φανὸν· ᾗ μὲν γὰρ χρησῆς λεπτόν, ᾗ δὲ μοχθηρᾶς ἀδρόν. χειμαζομένη δὲ χαίρει μὴ αὐτὴ, μὴ ἡ ῥαφανίς. οἴονται γὰρ ἅμα γλυκαίνεσθαί τε, καὶ τὴν αὔξησιν εἰς τὴν ῥίζαν τρέπεσθαι, καὶ ἐκ εἰς τὰ φύλλα. τοῖς δὲ νοτίοις, καὶ ταῖς σύθίαις, ἐκκαυλεῖ ταχύ. ὅθεν μὲν ὖν λόγος λέγεται, ᾗ ὁμοιώσεως γῇ ἀμφοῖν εἶναι τὰς διαφοράς. ᾗ δὲ ῥαφάνου τριχῇ διαιρεθήσης, σὐλοφύλλα τε, καὶ λειοφύλλα, καὶ τρίτης ᾗ ἀγρίας, ἡ τὸ μὲν φύλλον ἔχῃ λεῖον, μικρὸν δὲ καὶ πολιφόρες, πολύκλαδον καὶ πολύφυλλον, ἐπὶ δὲ χυλὸν ἔχουσα δριμὺν καὶ φαρμακώδη· διὸ καὶ πρὸς τὰς λοιλίας αὐτῷ χρῶνται οἱ ἰατροί. ὁμοίως δὲ καὶ γῇ ἐκείνῳ εἶναι δοκοῦσι διαφοραὶ καθ' ἑτέραν· ἐπεὶ ἄσπορόν τι γνῶσις αὐτῶν ὄζει, ἢ κακόσπορον. τὸ δὲ ὅλον, ἡ σύλη ᾗ λείας σύχυλοτέρα, καὶ μεγαλοφυλλοτέρα. σύχυλότερον δὲ καὶ τῷ σπυτλίῳ τὸ λσυκὸν τοῦ μέλανος, καὶ ὀλιγοσπερμότερον, ὃ καλοῦσί τινες σικελικόν. ὡσαύτως δὲ καὶ ᾗ θριδακίνης· ἡ γὰρ λσυκὴ γλυκυτέρα, καὶ ἀπαλωτέρα. γνῶσις δὲ αὐτῆς ὄζει ἄλλα ῥία· τό, τε πλατύκαυλον, καὶ στρογγυλόκαυλον, καὶ τρίτον τὸ λακωνικόν. αὕτη δὲ τὸ μὲν φύλλον ἔχῃ σκολυμώδες, ὀρθὴ δὲ καὶ σύαξις, καὶ ἀπαράβλαστος ἐκ τοῦ καυλοῦ. τῆς δὲ πλατείας ὅτω τινὲς πλατύκαυλοι γίνονται, ὥστ' γνῶσις φασὶ καὶ θύραις χρῆσθαι κεκοπωεικᾶς. τὸ δὲ ὀπῶδες σφόδρα, καὶ μικρόφυλλον, καὶ λσυκαυλότερον, ἔοικεν ἀγρίᾳ. τῆς δὲ σελίνου, καὶ γῇ τῆς φύλλοις, καὶ γῇ τοῖς καυλοῖς αἱ διαφοραί. τὸ μὲν γὰρ πυκνόν, καὶ ὅλον, μὴ διασὺ τὸ φύλλον ἔχῃ· τὰ δὲ μανώτερον καὶ πλατύτερον, καυλὸν δὲ μείζω. τότων δὲ πάλιν τὰ μὲν λσυκόκαυλα, τὰ δὲ πορφυρόκαυλα, ἢ ποικιλόκαυλα. τὸ δ' ὅλον, ἅπαν τὸ τοιοῦτον ἐμφορέσαν τῷ ἀγρίῳ. σικύου δὲ, μὴ πολυκαύτης, τὸ μὲν εἶναί φασι γνῶ, τῆς δ' ἐκ ἔστιν· καθάπερ τῆς ῥαφανίδος, καὶ τῆς γογγυλίδος. ἀλλ' γῶ τῷ αὐτῷ γένει, τὰς μὲν βελτίους, τὰς δὲ χείρους. τῆς δὲ σικύου τρία, λακωνικόν, σκυταλίαν, βοιώτιον, τότων δὲ ὁ μὲν λακωνικὸς,

ὑποδυόμενος

ὑδρευόμενος βελτίων· οἱ δ' ἕτεροι, ἀνύδρευτοι. διαφέρει δὲ γένει καὶ τὰ κρόμμυα, καὶ τὰ σκόροδα. πλείω δὲ τοῦ κρομμύου τὰ γένη, οἷον τὰ κατὰ τὰς χώρας ὠνομαλούμενα, γαρδία, κνίδια, σαμοθρακία· καὶ πάλιν τὰ σητάνια, καὶ σχιστὰ, ἀσκαλώνια. τούτων δὲ τὰ μὲν σητάνια μικρά, γλυκέα δὲ εὖ μάλα· τὰ δὲ σχιστὰ, καὶ ἀσκαλώνια, καὶ ταῖς θεραπείαις διαφέροντα. καὶ δῆλον ὅτι τῇ φύσει γὰρ σχιστὸν τοῦ μὲν χειμῶνι μετὰ τῆς κοιμήσεως ἀργὸν, ἅμα δὲ τοῦ ἦρι τὰ φύλλα περιαίγουσι τὰ ἔξω, καὶ τὰ ἄλλα θεραπεύουσι. περιαιρεθέντων δὲ τῶν φύλλων, τὰ ἕτερα βλαστάνει, καὶ ἅμα κάτω σχίζεται· διὸ καλοῦσι σχιστά. οἱ δὲ καὶ ὅλως φασὶ πάντων δεῖν, ὅπως ἡ δύναμις εἰς τὰ κάτω, καὶ μὴ σπερμοφυῆ. τῶν δὲ ἀσκαλωνίων ἰδία

ἄγονα τίς ἡ φύσις· μόνα γὰρ σχιστὰ, καὶ ὥσπερ † ἄτονα ἀπὸ τῆς ῥίζης· ἔτι δὲ ἐν αὐτοῖς αὐαυξῆ, καὶ ἀνεπίδοτα. διὸ καὶ οὐ πηγνύουσιν, ἀλλὰ σπείρουσιν αὐτά. καὶ σπείρουσι ὀψὲ πρὸς τὸ ἔαρ· εἶθ' ὅταν βλαστήσῃ, μεταφυτεύουσι. τελειοῦτο δὲ τοῖς ἄλλοις ταχέως, ὥσθ' ἅμα τοῖς ἄλλοις ἢ καὶ πρότερον ἐξαιρεῖσθαι. πολὺν δὲ χρόνον ἐαθέντα ἐν τῇ γῇ, σήπεται. φυτευθέντα δὲ, καυλὸν ἀφίησι, καὶ σπέρμα φύει μόνον· εἶτα καινοῦτο, καὶ αὐαίνετο. τούτων μὲν οὖν τοιαύτη τις ἡ φύσις. διαφέρει

Gaza, apud Isum δ' ἔνια καὶ τοῖς χρώμασιν. † ἐν νήσῳ γὰρ τὰ μὲν ἄλλα ὅμοια τοῖς λευκοῖς, λευκὰ δὲ σφόδρα τῇ χροιᾷ· φέρειν δέ φασιν ὅμοια τοῖς σαρδιανοῖς. ἰδιωτάτη δὲ ἡ φύσις ἡ τῶν κρητικῶν, παραπλήσια δὲ τρόπον τινὰ τοῖς ἀσκαλωνίοις, εἰ μὴ ἄρα καὶ ἡ αὐτή. ἐν κρήτῃ γάρ τι γένος, ὃ σπειρόμενον μὲν ῥίζαν ποιεῖ, φυτευόμενον δὲ καυλὸν καὶ σπέρμα· κεφαλῇ δὲ οὐκ ἴσχει, γλυκὴ δὲ τῷ χυμῷ· οὐδὲν γὰρ οἷον ἀναπαλὶν ἔχει τοῖς ἄλλοις. ἅπαντα γὰρ καὶ πηγνύμενα, καὶ βελτίω καὶ θᾶττον παραγίνετο. πάντα δὲ φύετο μετ' ἀρκτοῦρον, ἔτι θερμῆς οὔσης τῆς γῆς, ὅπως τὰ ὕδατα πεφυτευμένα καταλαμβάνῃ. καὶ ὅλα δὲ φύεταί τε, καὶ διατεμνόμενα παρὰ τῆς κεφαλήν. οὐχ ὅμοιαι δὲ αἱ ἐκβλαστήσεις· ἀλλ' ἐκ μὲν τοῦ κάτω γίνεται κρόμμυον, ἐκ δὲ τοῦ ἄνω χλόη μόνον. ὀρθὸν δὲ διατμηθὲν ὅλως, ἀβλαστές ἐστι. τὸ δὲ γήτειον καλούμενον, ἀκέφαλόν τι, καὶ ὥσπερ αὐχένα μακρὸν ἔχον· ὅθεν καὶ ἡ βλάστησις ἄκρα, καὶ ὠνικείρετο πολλάκις, ὥσπερ τὸ πράσον. διὸ καὶ σπείρουσιν αὐτὸ, καὶ οὐ φυτεύουσι. τὰ μὲν οὖν κρόμμυα σχεδὸν ταύτας ἔχει τὰς ἰδέας. τὸ δὲ σκόροδον, φυτεύεται μὲν μικρὸν πρὸς τροπῶν, ἢ μετὰ τροπὰς, διαιρούμενον κατὰ γένη. διαφορὰ δὲ ἐστιν αὐτῶν, ἥτε τῶν ὀψίμων πρὸς τὰ πρώϊα· γένος γάρ τι τυγχάνει τοιοῦτον, ὅθεν ἑξήκοντ' ἡμέραις τελειοῦται, καὶ μεγέθει καὶ μικρότητι. καὶ τοῦ μεγέθει γένος τί διαφέρον ἐστί· μάλιστα δὲ τὸ κύπριον καλούμενον τοιοῦτον, ὅπερ οὐχ ἑψοῦσιν, ἀλλὰ πρὸς οὖν μυττωτοὺς χρῶνται· καὶ ἐν τῇ τρίψει, θαυμαστὸν ποιεῖ τὸν ὄγκον ἐκπνευματούμενον. καὶ ἔτι τοῦ μὴ

γέλεις ἔχειν ἔνια τὰς † γέλγεις. ἡ δὲ γλυκύτης, καὶ ἡ εὐωδία, καὶ ἡ ἁδρότης, σχεδὸν παρὰ τὰς ὥρας γίνετο, καὶ τὰς θεραπείας· ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων. τελειοῦτο δὲ καὶ ἀπὸ σπέρματος, ἀλλὰ βραδέως. τῷ πρώτῳ γὰρ ἔτει κεφαλὴν ἡ λίκην πρασου λαμβάνει· τῷ δ' ὕστερον, γελγουδοῦτο· καὶ τοῦ τρίτῳ, τέλειον γίνετο. καὶ οὐδὲν χεῖρον. ἀλλ' ἔνιοί γε καὶ κάλλιόν φασι τοῦ πηκτοῦ. τῆς δὲ ῥίζης ἡ γένεσις οὐχ ὁμοία. τοῦ τε σκορόδου, ὅταν αὐοιγήσῃ ἡ γελγὶς, κυρτοῦτο πᾶσα· καὶ ἐνταῦθα αὐξηθεῖσα, διαιρεῖται πάλιν εἰς τὰς γέλγεις· καὶ ἐξ ἑνὸς πολλὰ γίνετο τῷ τελεῖσθαι τῆς κεφαλήν. τὸ δὲ κρόμμυον, εὐθὺς ἐκ τῆς ῥίζης ἄλλο καὶ ἄλλο παραφίησι, καθάπερ καὶ βολβοί, καὶ σκύλλα, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. καὶ γὰρ τὰ κρόμμυα, καὶ τὰ σκόροδα, μὴ ἀναιρουμένων, ἀλλ' ἐόντων, πολλὰ γίνεται. φέρει δέ φασι καὶ τὸ σκόροδον ὠνὶ τῆς σφύριγγος, * σκόροδα, καὶ τὰ κρόμμυα.

5 περὶ μὲν οὖν τῶν γενῶν ἱκανῶς εἰρήσθω. φίλυδρα δὲ πάντα τὰ ἄλλα λάχανα, καὶ φιλόκοπρα, πλὴν πηγάνου· τοῦτο δὲ ἥκιστα φιλόκοπρον. τὰ χειμερινὰ δὲ οὐχ ἥττον τῶν θερινῶν, καὶ τὰ ἐπίκηρα τῶν ἰσχυρῶν. κόπρον δὲ μάλιστα ἐπαινοῦσι τὴν συρματίτιν· τῆς δὲ τῶν ὑποζυγίων μοχθηρὰν, διὰ τὸ μάλιστα ἐξικμάζεσθαι. ζητοῦσι δὲ τὴν κόπρον ἅμα τῷ σπόρῳ μάλιστα συναναμιχθεῖσαν· οἱ δὲ καὶ σπείροντες ὠνεβάλλουσι. χρῶντο δὲ καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ ὠμῇ, πρὸς τῆς χύλωσιν. φιλυδρότερα δὲ τὰ χειμερινὰ τῶν θερινῶν, καὶ τὰ ἀσθενῆ τῶν ἰσχυρῶν· ἔτι δὲ τὰ πλεῖστα δεόμενα τροφῆς, φίλυδρα· καὶ τὸ κρόμμυον, καὶ τὸ γήθυον. καί τοι φασί τινες οὐ ζητεῖν, ἐὰν τὸ πρῶτον ἐγγένητο δὶς ἢ τρίς. τῶν δὲ ὑδάτων ἄριστα τὰ πότιμα, καὶ τὰ ψυχρά· χείριστα δὲ, τὰ ἁλικὰ, καὶ δυσμανῆ. διὸ καὶ ἐκ τῶν ὀχετῶν εὔχρηστα· συμπεριφέρει γὰρ σπέρματα πόας. ἀγαθὰ δὲ τὰ ἐκ διός· ταῦτα γὰρ δοκεῖ καὶ φθείρειν τὰ θηρία γινόμενα γόνιμα, κατεσθίοντα. φασὶ δέ τινες, οὔτε τοῖς συκύοις συμφέρειν, οὔτε τοῖς κρομμύοις. ἀρδεύουσι δὲ τὰ μὲν ἄλλα πρωΐ,

ἢ πρὸς

ἢ πρὸς ἑσπέραν, ὅπως μὴ καθαψηται. τὸ δὲ ὤκιμον, καὶ μεσημβρίας· καὶ γὰρ διαβλαστανειν θᾶττόν φασι, θερμῷ τὸ πρῶτον ἀρδευόμενον. τὸ δὲ πολὺ λίαν ὕδωρ δοκεῖ συμφέρειν ἄλλως τε, καὶ ἐὰν μὴ ἔχῃ κόπρον· πολλάκις γὰρ πεινὴν τὰ λάχανα φασι, καὶ ταῦτα γνωρίζειν τοὺς ἐμπείρους τῶν κηπωρῶν. μεταφυτευόμενα δὲ πάντα, καλλίω καὶ μείζω γίνεται· καὶ γὰρ τὰ τῶν πράσων μεγέθη, καὶ τὰ τῶν ῥαφανίδων, ἐκ μεταφυτείας. μάλιστα δὲ μεταφυτεύουσι πρὸς τοὺς σπερματικούς. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ὑπομένει, οἷον γήθυον, πράσον, ῥάφανος, σίκυος, σέλινον, γογγυλίς, θρίδαξ, γλίσχρος. ἅπαντα δὲ εὐαξέστερα καὶ μείζω πηγνυμένων τῶν σπερμάτων, ἢ σπειρομένων. θηρία δὲ γίνετο ταῖς μὲν ῥαφανίσι, ψύλλαι· τῇ δὲ ῥαφάνῳ, κάμπαι, καὶ σκώληκες· καὶ γὰρ τῇ θριδακίνῃ, καὶ γὰρ τοῖς πράσοις, καὶ γὰρ ἄλλοις πλείοσιν, αἱ πρασικουρίδες. ταῦτα μὲν οὖν ἡ κρᾶσις ἀθροισθεῖσα ἀπόλλυσι. ὅταν κόπρος ἀθρόα που καταλαβῃ, φιλόπονον τὸ θηρίον ἀναδεύεται, καὶ γὰρ αἷς κοιμᾶται γὰρ τῇ κόπρῳ. διὸ δὴ ῥᾴδιον θηρεύειν· ἄλλως δ' οὐκ ἔστι. ταῖς δὲ ῥαφανίσι πρὸς τὰς ψύλλας, † πρὸς τὸ πρὸς σπείρειν ὀρόβους. πρὸς δὲ τὸ μὴ γίνεσθαι ψύλλας, οὐ φασὶν εἶναι φάρμακον οὐδέν. ὑπὸ δὲ τὸ ἄστρον, ὤκιμον μὲν λευκαίνετο, κορίαννον δὲ † ἅλμαι. τὰ μὲν οὖν συμβαίνοντα διὰ τούτων, θεωρητέον. Τῶν δὲ σπερμάτων τὰ μὲν ἐστιν ἰσχυρότερα, τὰ δὲ ἀσθενέστερα πρὸς διαμονήν. ἰσχυρότερα μὲν, οἷον κορίαννον, τεύτλιον, πράσσον, κάρδαμον, νάπυ, εὔζωμον, θύμβρα, ἄλλως τὰ δριμέα πάντα. ἀσθενέστερα δὲ, γήθυον· τοῦτο γὰρ οὐκ ἐθέλει μένειν. ἀνδραφαξυς, ὤκιμον, κολοκύντη, σίκυον, ἁπλῶς τὰ θερινὰ τῶν χειμερινῶν μᾶλλον. διαμένει δὲ οὐδὲν πλέον τετταρων ἐτῶν, ὥστε † ἐστὶ χρήσιμα εἶναι πρὸς τοὺς σπόρους. ἀλλὰ δι' ἕνα μὲν βελτίω, διὰ δὲ τρεῖς οὐδὲν χείρω. τὸ δ' ὑπὲρ γαῖον ἤδη χεῖρον. πρὸς δὲ τὴν μαγειρικὴν χρείαν πρὸς πλείω διαμένει· πλὴν ἀσθενέστερα πάντα ἀναγκαῖον εἶναι, διὰ τὴν ἀναπνοήν, καὶ τὴν κώλυσιν. φθορὰ δὲ μάλιστα μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων. γίγνετο γὰρ γὰρ ἅπασι καὶ τοῖς δριμέσιν, ἥκιστα δὲ γὰρ τῷ σικυῶνι. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐξικμαζόμενα, πικρὰ γίνετο τῇ γεύσει· διὸ καὶ πρὸς τὴν χρείαν χείρω. καὶ περὶ μὲν τῶν σπερμάτων, καὶ ἁπλῶς τῶν κυπευομένων, ἱκανῶς εἰρήσθω. περὶ δὲ τῶν ἀγρίων, καὶ τῶν καλουμένων ἀρουραίων, πειρατέων ὁμοίως εἰπεῖν. τυγχάνει δὲ τὰ μὲν ὁμώνυμα τοῖς εἰρημένοις· ἅπαντα γάρ ἐστι τὰ γένη ταῦτα καὶ ἄγρια. καὶ σχεδὸν τάγε πολλὰ, παραπλησίαν ἔχοντα τὴν ὄψιν τοῖς ἡμέροις, πλὴν τοῖς γε φύλλοις ἐλάττω ταῦτα, καὶ τραχύτερα. καὶ τοῖς καυλοῖς. καὶ μάλιστα τοῖς χυλοῖς δριμύτερα, καὶ ἰσχυρότερα· καθάπερ ἥτε θύμβρα, καὶ ἡ ὀρίγανος, ἥτε ῥάφανος, καὶ τὸ πήγανον. ἐπεὶ καὶ τὸ λαπαθον ἄγριον, καί περ εὐστομώτερον τοῦ ἡμέρου, τὸ δὲ χυλὸν ὅμως ὀξύτερον ἔχει, καὶ τούτῳ μάλιστα διαφέρει. πάντα δὲ καὶ ξηρότερα τῶν ἡμέρων, καὶ ἴσως αὐτῷ τούτῳ τάτε πολλὰ καὶ δριμύτερα καὶ ἰσχυρότερα. ἰδίως δὲ ἡ ῥάφανος ἔχει παρὰ τὰ ἄλλα τοὺς καυλοὺς περιφερεστέρους, καὶ λειοτέρους, τῆς ἡμέρου· καὶ τὴν τοῦ φύλλου πρόσθεσιν ἐκείνη μὲν ἔχει πλατεῖαν, αὐτὴ δὲ περιφερεστέραν, καὶ αὐτὸ δὲ τὸ φύλλον ἀγονώτερον· ἐπεὶ τάγε ἄλλα τραχύτερον καὶ τοῖς καυλοῖς, καὶ τοῖς φύλλοις. ἡ δὲ γογγυλὶς καὶ τὴν ῥίζαν ἔχει μακρὰν, καὶ ῥαφανιδώδη, καὶ τὸν καυλὸν βραχύν. θριδακίνη δὲ, τό, τε φύλλον βραχύτερον τῆς ἡμέρου, καὶ τελεύμενον ἀκανθοῦται, καὶ τὸν καυλὸν ὁμοίως· τὸν ὀπὸν δὲ δριμὺν, καὶ φαρμακώδη. φύετο δ' γὰρ ταῖς ἀρούραις, ὀπίζουσι δὲ αὐτὴν ὑπὸ πυραμητὸν, καὶ φασὶ καθαίρειν ὕδροπα, καὶ ἀχλὺν ἀπ' ὀφθαλμῶν ἀπάγειν. καὶ ἄργεμα ἀφαιρεῖν γὰρ γαλακτὶ γυναικείῳ. τὸ δ' ἱπποσέλινον, καὶ ἐλειοσέλινον, καὶ ὀρεοσέλινον, καὶ πρὸς ἑαυτὰ διαφορὰν ἔχει, καὶ πρὸς τὸ ἥμερον. τὸ μὲν γὰρ ἐλειοσέλινον, τὸ παρὰ τοὺς ὀχετοὺς καὶ γὰρ τοῖς ἕλεσι φυόμενον, μανόφυλλόν τε καὶ οὐ δασὺ γίνετο, προσεμφερὲς δέ πως τῷ σελήνῳ καὶ τῇ ὀσμῇ, καὶ τῷ χυλῷ, καὶ τῷ σχήματι. τὸ δ' ἱπποσέλινον, φύλλον μὲν ἐμφερὲς τῷ ἐλειοσελήνῳ, δασὺ δὲ καὶ μεγαλόκαυλον, καὶ τὴν ῥίζαν ὥσπερ ῥαφανὶς ἔχει τὸ πάχος μέλαιναν· μέλας δὲ καὶ ὁ καρπός, μέγεθος δὲ μεῖζον ὀρόβου· χρήσιμα δὲ ἄμφω φασὶ πρὸς στραγγουρίαν εἶναι, γὰρ οἴνῳ γλυκεῖ λευκῷ, καὶ τοῖς λιθιῶσι. φύετο δὲ ὅμως πανταχοῦ. γίνετο δὲ καὶ τὸ διάκρυον ἐξ αὐτοῦ, ὅμοιον τῇ μύῤῥᾳ. οἱ δὲ φασὶν ὅλως μύῤῥαν. τὸ δὲ ὀρεοσέλινον, μείζους ἔτι διαφορὰς ἔχει. τὸ μὲν γὰρ φύλλον ἔοικε κονίῳ, ῥίζα δὲ λεπτή. τὸ δὲ καυλὸν ἔχει καθάπερ ἄνηθον, πλὴν ἐλάττω. διδόασι δὲ τοῦτον γὰρ οἴνῳ αὐστηρῷ, τῶν γυναικείων χαίριν. ἔνια δὲ ὅλως ἀσύμβλητα τοῖς εἰρημένοις ἐστὶ, κατά γε τοὺς χυλοὺς καὶ τὰς δυνάμεις· ὥσπερ σίκυος ὅτε ἄγριος, καὶ ὁ ἥμερος. ἀλλ' ἐκ τῆς προσόψεως ἔχει τὴν ὁμοιότητα, καθάπερ ἐν γὰρ τοῖς στεφανώμασιν ἡ ἰωνία· τὸ

πρόσφορον

ἁλμᾶται 6

ἔτι

7 γὰρ φύλλον ἔχει πρόμοιον. τούτων μὴ ὂν ἐν τοῖς ἑρπυλλώδεσι διαφορά. Τῶν δὲ ἀρχεγόνων λεγομένων μετὰ ταῦτα ῥητέον. ἡ ὅλως ἐγγειοπωλῆς ἐστιν, ὃ μὴ τυγχάνει βροτόν. καλεῖται γὰρ λαχανα, τὰ πρὸς τὴν ἡμετέραν χρείαν· ἐν δὲ τοῖς καθόλου, καὶ κεῖνα πολλαχῶς. διὸ καὶ ἐν ἐκείνοις λεκτέον. λάχανα μὲν δὴ τὰ ῥιζώματα καλεῖται, λιχὼρις, ἀφάκη, αὐδρυάλα, τραγοπώγων, ἡριγέρων· καὶ ὅλως, ὅσα λιχενοειδῆ ἐστι ταῦτα, διὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ φύλλου· ταῦτα γὰρ πάντα ἐμφερῆ ἔχει τῷ λιχωρίῳ· πάλιν λαπαθοειδῆ, ἡνθεμίδες, ἡμίλυσμον. εἰσὶ δὲ μυελίαι ἄλλαι, † λίνα καλοῦσιν, ὧν τὴν μὲν ῥίζαν ἔχει μακράν, καὶ γλυκεῖαν, τὰ δὲ φύλλα τῷ λιβάνῳ ὅμοια, πολλῷ μακρότερα· τὸν καυλὸν δὲ διὸ βραχίω, ἐφ' ὃ τὴν καλύκα μεγάλην, καὶ ἐξ ἄκρας μέγαν † παγγὲς πόλιον, ἀφ' ὃ καλεῖται βραγοπώγων. ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλα † ῥιζώματα τὰς μὲν ἰδέας ἔχει, οὐδὲ χυλὸς ἐλαφρὸς ἱμάς, ἢ ὠμὸς, ἢ ἐφθός. φύσις γὰρ δεῖται πυρώσεως, ὥσπερ μαλάχη, καὶ τὸ τλιτλὶς, καὶ τὸ λάπαθον, καὶ ἡ ἀκαλύφη, καὶ τὸ πτελέφιον. τὸν δὲ σχοῖνον καὶ ὠμὸν ἐδίασιν, ὃ καὶ δύσπεπτόν ἐστιν πρότερον. καὶ ἕτερα δὲ πλείω τούτων· ἐν οἷς καὶ προσιμιαζόμενός ἐστι διὰ πικρότητα λόρχορος, ἔχων τὸ φύλλον ὠκιμοειδές. πάντων δὲ, τὰ μὲν ἐπέτεια, τὰ δὲ ἐπετειόκαυλα τυγχάνει. τὰ μὲν γὰρ βλαστάνοντα, ὧν δὲ διαμένουσιν εἰς πλείω χρόνον αἱ ῥίζαι. χειρὸν δὲ ὀπὸ ἐλαττον τὰ ῥιζώματα ὅτι. φύσει δὲ τὰ μὲν καὶ ἀπὸ τῶν ῥιζῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ σπέρματος. τὰ δὲ ἕτερα

8 μόνον ἀπὸ σπέρματος, εἰ μή τι καὶ αὐτόματον. Ἡ δὲ βλάστησις καὶ τούτων δὲ, καὶ τῶν ἄλλων, τῶν μὲν ἅμα τοῖς πρώτοις φύλλοις ὅτι μετ' ἰσημερίαν, οἷον ἀφάκης, καὶ τὸ τριφύλλιον, καὶ λω

τῶν δὲ καλοῦσί τινες βότρυσιν, † ὧν μετὰ πλάσια, καθάπερ καὶ λιχωρίς, καὶ χειρὸν τῶν ἄλλων τῶν λιχωριοειδῶν. καὶ τὰ μὲν σύνθυσ ἅμα τῇ βλαστήσει τὸ ἄνθος ἀφίησι, καθάπερ ἡ ἀφία· τὰ δὲ ὕστερον ὀλίγον πολλῷ, καθάπερ ἡ ἀνεμώνη. τὰ δὲ ἅμα ὧν ἦρι καὶ ἐκκαυλεῖ καὶ ἀνθεῖ, καθάπερ τὸ λιχώνιον, καὶ τὰ λιχωριοειδῆ, καὶ τῶν ἀκανθικῶν ὅσα λαχανώδη. Διαφορὰ δὲ τῶν ἀνθῶν πολλή, ὡς εἰ καὶ ἐν τοῖς πρότερον εἴρηται· χειρὸν γὰρ ὅτι λοιπὸν ἀπάντων. φύσει δὲ καὶ ὅλως ἀνάνθη, καθάπερ καὶ τὸ ἐπίμηδον. συμβαίνει δὲ, οἷς ἅμα ὧν καρπῷ τὸ ἄνθος ἀφίησι, ταχεῖαν εἶναι τὴν ἀπάνθησιν. πλὴν ἡ μὴ, ἀκρωμασάντος πάλιν τοῦ πρώτου, πάλιν ἄλλο καὶ ἄλλο βλαστάνει, καὶ ἔστιν ποιεῖ πᾶν ὅλον τὸν χρόνον καὶ τὸ ἔαρ ἄχρι τοῦ θέρους. πολλὰ δὲ χρόνον καὶ ὁ ἡλιοτρόπιον· τὰ δὲ ἄλλα ὀλίγον ποιεῖ ἔστιν, καθάπερ ὁ δὲ ὁ ἱρόκης, ὅτι ὁ θύσσμος, ὅθ' ὁ λάγνος, ὅθ' ὁ ἀκανθώδης· ὅτου

ἄσσμοι δὲ † θύσσμοι. ἴσον δὲ διαφορὰ πάντων τῶν ποωδῶν ἡ ῥιζώδη· τὰ μὲν γὰρ ὅλην ὀρθόκαυλα καὶ ὑδρόκαυλα, τὰ δὲ ἐπετειόκαυλα· καθάπερ μαλάχη, σκάνδιξ, σίκυος ἄγριος. τὸ δὲ ἡλιοτρόπιον, ἔτι μᾶλλον (ὡς εἰπεῖν) τούτων· ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἀκανθώδεσιν ὅσοι, βίβολος, καὶ ἡ λάππαρις, καὶ ἄλλα πλείω· τὴν γὰρ ἐκείνων ἡ διαφορὰ πλείων. ἔνια δὲ πολυκαυλόκαυλα. μὴ ἔχοντα δὲ ὧδε προσπέσωσιν, ὠλιγειόκαυλα· καθάπερ ἡ πτίνη, καὶ ἡ πρίνη. καὶ ἁπλῶς, ὧν ὁ καυλὸς λεπτὸς καὶ μαλακὸς, καὶ μακρός· διὸ καὶ φύονται τοῦτα ὡς ὠὴ τὸ πολὺ ἐν ἄλλοις. ἴσον δὲ καὶ αὐτὴ ἡ διαφορὰ πάντων, οὐ μόνον τῶν ποωδῶν καὶ φρυγανικῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν θαμνωδῶν. καὶ γὰρ ἡ ἔλιξ, καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ σμίλαξ, πολυκαυλόκαυλον. ἔτι δὲ καὶ τῶν ποωδῶν, τὰ μὲν πολύκαυλα, τὰ δὲ μονόκαυλα. καὶ τῶν μονοκαύλων, τὰ μὲν ἀπτάβλαστα καὶ τὸν καυλόν, τὰ δὲ πταβλαστικά· καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ἡμέροις, ἥτε ῥαφανὶς, καὶ ἄλλ' ἄττα. πολύκαυλα δὲ, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, τὰ ὠὴ γειόκαυλα. μονόκαυλα δὲ καὶ ὀλιγόκαυλα, τὰ ὀρθόκαυλα. τούτων δὲ ἀπταβλάστων τὰ λειόκαυλα, ἱρόμμυον, πράσον, σκόροδον, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἡμέροις ὑπάρχει.

9 Διαφορὰ δὲ λέπις καὶ διὰ δὲ τὸ ποωδῶν ὅτι· τὰ μὲν ὠὴ γειόφυλλα, τὰ δ' ὠὴ καυλόφυλλα· τυγχάνει δὲ ἀμφοτέρων. ὠὴ γειόφυλλα μὴ, λορονόπτος, ἄνθεμον, ἄγχουσα, πόα, ἀνεμώνη, ἀφυλλανθὲς, ἀπτάγια, ἀρνόγλωσσον, ἀπάτη. καὶ ὠὴ καυλόφυλλα δὲ, λεπὶς, ἄνθεμον τὸ φυλλῶδες, λωτὸν, λάδανον. ἀμφοτέρως δὲ, τὸ λιχώνιον. καὶ γὰρ ὕδωρ τὸ καυλῶν ἅμα ταῖς ἐκφύσεσι ταῖς ἀκρεμονικαῖς, ἐκφύει καὶ ἄνθος· καὶ τῶν φυλλακανθῶν ἔνια, πλὴν ἀκανθώδεσι ὁμοιοῖ, καθάπερ ὁ σόγκος. ἔστι δὲ καὶ τὰ μὲν ἄκαρπα, τὰ δὲ καρπιμα. καὶ ὅλως τῶν ποωδῶν τὰ μὲν ἄχρι τοῦ φύλλου ἀφικνεῖται, τὰ δὲ καυλὸν ἔχει καὶ ἄνθος, καρπὸν δὲ ὄ· τὰ δὲ καὶ καρπὸν, ὥσπερ τελεοτάτην φύσιν· εἰ μήτι καὶ ἄνευ τοῦ ἄνθους καρποφορεῖ, ὥσπερ ὕδωρ τὸ λάχανον. διαφέρει δὲ καὶ τὰ φύλλα χειρὸν ὀπὲ ἐλαττοῦσι, ἀλλὰ πλείοσι διαφοραῖς, ἢ τὰ τοῦ δένδρου· καὶ πρὸς αὐτὰ δὲ ἐκεῖνα διαφορὰς ἔχει. μεγίστω μὲν, ὡς εἰπεῖν, ὅτι τὰ μὲν ἀπὸ μίσχου προσπέφυκε, τὰ δὲ αὐτὰ μὲν ὡς ἁπλῶς, τὰ δὲ καυλικῇ τινι προσφύσει. καὶ ὧν μὲν ὧν τῇ

Βλα-

βλαστήσει προτερεῖ, τῶν δὲ πλείστων τὰ φύλλα ὡς σχεδὸν ἐν τῇ ἀρχῇ μέγιστα γίνοντες, καὶ μάλιστα ἐδώδιμα. τὰ δὲ ἐκ τῶν δένδρων προωθεῖ τινα καυλόν. διαφέρουσι δὲ καὶ τοῖς ἄνθεσι πολύ. ἐν μὲν γὰρ τοῖς δένδροις τά γε πλεῖστα λευκά, τὰ δὲ μικρὸν ὑπὸ πορφυρίζοντα, τὰ δὲ ποώδη καὶ χλοώδη. κεχρωσμένων δὲ ἀνθικῷ πολλαὶ καὶ παντοδαπαὶ χροιαὶ, καὶ εὔκρατοι, καὶ μεμιγμέναι, καὶ εὔοσμοι δὴ καὶ ἄοσμοι. καὶ ἐνίων τὰ μὲν δένδρα τῶν ἄνθην ἀθρόαν ποιεῖτε· τούτων δ' ἔνια κατὰ μέρος, ὥσπερ ἐλέχθη καὶ περὶ τοῦ ὠκίμου· διὸ καὶ πολὺν χρόνον ἀνθεῖ, καθάπερ ἄλλά τε πολλὰ, καὶ τὸ ἡλιοτρόπιον, καὶ τὸ κιχώριον. πολλαὶ δὲ καὶ τῶν ῥιζῶν διαφοραί, καὶ τρόπον τινὰ τούτων φανερώτεραι. εἰσὶ γὰρ αἱ μὲν ξυλώδεις, αἱ δὲ σαρκώδεις, καὶ ἰνώδεις· ὥσπερ καὶ τῶν ἡμέρων. καθάπερ αἵτε τοῦ σίτου, καὶ τῶν πόας τῶν πλείστης. αὐτῶν δὲ τούτων ἕκασται πλείστας ἔχουσι διαφοράς· χρώμασιν, ὀσμαῖς, χυλοῖς, μεγέθεσιν. αἱ μὲν γὰρ λευκαί, αἱ δὲ μέλαιναι, αἱ δ' ἐρυθραί· καθάπερ ἥτε τῶν ἀγχούσης, καὶ τοῦ ἐρευθεδάνου. αἱ δ' ὥσπερ ξανθαὶ, καὶ ξυλοειδεῖς, καὶ γλυκεῖαι δὲ, καὶ πικραὶ, καὶ δριμεῖαι· καὶ εὐώδεις, καὶ κακώδεις· καὶ ἔνιαι φαρμακώδεις, ὡς ἐν ἄλλοις εἴρηται. διαφοραὶ δὲ καὶ τῶν σαρκωδῶν· αἱ μὲν γὰρ στρογγύλαι, αἱ δὲ προμήκεις, καὶ βαλανώδεις, ὥσπερ ἀσφοδέλου καὶ κρόκου. καὶ αἱ μὲν λεπυριώδεις, ὥσπερ ἡ τοῦ βολβοῦ, καὶ τῆς σκύλλης, καὶ ὅσαι βολβώδεις· καὶ κρομμύου δὲ καὶ γηθύου, καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια. αἱ δὲ ὁμαλεῖς, καὶ ψαθηραὶ, καὶ μαλακαὶ διόλου, καὶ ὥσπερ ἄφλοιοι· καθάπερ τοῦ ἄῤῥου. αἱ δὲ καὶ φλοιὸν ἔχουσι πρὸς τῇ σαρκί, καθάπερ ἡ τοῦ κυκλαμίνου, καὶ τῶν γογγυλίδος. οὐχ ἅπασαι δὲ εὐώδεις, ἢ γλυκεῖαι, ἢ εὔστομοι, ἢ ἐδώδιμοι· οὐδ' αἱ πικραὶ ἄβρωτοι· ἀλλ' ὅσαι ἀβλαβεῖς εἰσι τοῦ σώματι, μετὰ τὴν προσφοράν. ἔνιαι γὰρ γλυκεῖαι μέν, θανάσιμοι δὲ, καὶ νοσώδεις. αἱ δὲ, πικραὶ μὲν, ἢ κακώδεις, ὠφέλιμοι δέ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ φύλλα, καὶ καυλοί· καθάπερ τοῦ ἀψινθίου, καὶ τοῦ καναυρίου. διαφοραὶ δὲ καὶ κατὰ τῶν βλάστησιν, καὶ κατὰ τὴν ἄνθησιν· οἷον ἀρχομένου χειμῶνος, καὶ μεσοῦντος· καὶ πάλιν ἤρους, ἢ θέρους, ἢ μετοπώρου. καὶ ὑπὸ τῶν καρπῶν δὲ ὁμοίως, τὸ βρωτὰ εἶναι, καὶ καυλοὺς εἶναι, καὶ φύλλα, καὶ σπέρματα, καὶ ῥίζας· καὶ ἐν αὐτοῖς τούτοις κατὰ τοὺς χυλούς· οἷον ὀξύτητι, καὶ γλυκύτητι, καὶ αὐστηρότητι, καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς τοιαύταις, ἁπλῶς τε καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον. τὰς μὲν οὖν διαφορὰς ἐν τούτοις λεπτέον.

Διηρημένων δὲ κατὰ τὰς ὥρας ἑκάστων, πρός τε τὰς βλαστήσεις, καὶ κατὰ τὰς ἀνθήσεις καὶ τελειώσεις τῶν καρπῶν, οὐδὲν ἀναβλαστεῖ καὶ πρὸ τῆς οἰκείας ὥρας, οὔτε τῶν ῥιζοφυῶν, οὔτε τῶν σπερμάτων, οὔτε τῶν σπερμοφυῶν, ἀλλ' ἕκαστον ἀναμένει τῶν οἰκείαν, οὐδ' ὑπὸ τῶν ὑδάτων οὐδὲν πάσχον. ἔνια γὰρ † θερμὰ κομιδῇ καὶ τῇ ἀνθήσει, καὶ τῇ βλαστήσει· καθάπερ ὅ, τε σκόλυμος, καὶ ὁ σίκυος ἄγριος· ὥσπερ καὶ περὶ τῶν φρυγανικῶν ἐλέχθη, περὶ κονύζης τε καὶ καππάριδος, καὶ τῶν ἄλλων. οὐδὲν γὰρ οὐδὲ ἐκείνων ἀνθεῖ καὶ βλαστάνει πρὸ τῆς οἰκείας ὥρας. διὸ καὶ ταύτῃ δόξαιεν ἂν διαφέρειν τῶν δένδρων. τῶν μὲν γὰρ ἅμαι πως πάντων ἐγγὺς ἡ βλάστησις. εἰ δὲ μὴ, κατὰ μίαν γε ὥραν, ὡς εἰπεῖν. τούτων δὲ, ἐν πολλαῖς, μᾶλλον δὲ ἐν ἁπάσαις ἡ βλάστησις· καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ ἄνθησις. ὥστε εἴ τις ἐθέλει κατανοεῖν, σχεδὸν συνεχὴς γίνετε καθόλου ἐνιαυτὸν καὶ ἡ βλάστησις καὶ ἡ ἄνθησις· αἰεὶ γὰρ ἕτερον ἐξ ἑτέρου διαδεχόμενον, πάντας ἀναλαμβάνει τὰς ὥρας. οἷον, μετὰ τῶν ἀφάκην, ἔσαι † ἡ ἀνεμωλία, καὶ ὁ ἠριγέρων, καὶ τὰ ἄλλα χειμερινά· μετὰ δὲ ταῦτα, τὰ ἠρινά, καὶ μετοπωρινά. πολλὰ δὲ, ὥσπερ ἐλέχθη, καὶ τῶν κατὰ μέρος ἄνθεων ὑπὸ τείνετε ταῖς ὥραις. ἔνια γὰρ οὕτως ἀνθεῖ, καθάπερ ἥτε ἀφάκη, καὶ ὁ ὀνοκίχλης, καὶ τὸ κιχώριον, καὶ τὸ ἀρνόγλωσσον, καὶ ἄλλα· διὰ δὲ τὴν συνέχειαν, καὶ τῶν περικαταλήψιν τὴν ὑπ' ἀλλήλων, οὐ φαίνετε ῥᾴδιον ἐν ἐννίοις, οὐδ' ὁρίσαι, ποῖα πρῶτα βλαστάνει, καὶ ὅλως ποῖα πρωῒ βλαστάνει, καὶ ποῖα ὀψιβλαστεῖ, ἵνα ζῇ· καὶ αὐτῶν τε τούτων τὰς γενέσεις καὶ τὰς ὥρας, ὅταν τελειωθέντων τῶν καρπῶν, πάλιν ἄλλας ἀρχὰς ἐνιστῶντες τῆς γενέσεως· ὅπερ μάλιστα δοκεῖ συμβαίνον μετ' ἰσημερίαν μετοπωρινήν. τότε γὰρ ἤδη τὰ σπέρματα πλεῖστα τετελείωτε, καὶ τῶν δενδρικῶν καρπῶν οἱ πολλοί, καὶ ἅμα μεταβολή τις αὐτοῦ τούτου προσγίνετε καὶ τῆς ὥρας. ὅσα δὲ ἀτελῆ καὶ ἄπεπτα περικαταλαμβάνετε, τούτοις κατὰ λόγον ἐκ περιόδου καὶ ἡ βλάστισις γίνεται, καὶ ἡ ἄνθησις, καὶ ἡ τελείωσις. διὸ συμβαίνει τὰ μὲν ὑπὸ τροπὰς ἀνθεῖν, τὰ δ' ὑπὸ κύνα, τὰ δὲ μετὰ ἀρκτοῦρον καὶ ἰσημερίαν μετοπωρινήν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔοικε κοινοτέραν ἔχειν σκέψιν, εἰς ἀφορισμὸν ἀρχῆς. ὅτι δὲ αἱ διαφοραὶ πλείους, ἢ οὐκ ἐλάττους, ἐν τούτοις φανερόν ἐπεὶ καὶ ἀείφυλλα τῶν τοιούτων ἔστιν ἔνια, καθάπερ † τὸ ἡλιοτρόπιον, καὶ τὸ ἀδίαντον. ἀφωρισμένων

θερινὰ

τὸ κρόκον καὶ ἡ

τὸ πόλιν καὶ τὸ

ἔν τούτῳ πρὸς τὰς διαφορὰς, ἐν οἷς γίνονται, καὶ ὡς, λεκτέον καὶ πρὸς τὰς καθ' ἕκαστον ἰσορίας.
* ὅστε καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν ἑκάστου φύσιν. λέγω δὲ, οἷον τὰ σαχυώδη, καὶ τὰ σκαυδικώδη, καὶ μυο-
ἔσιν ὅτω φώδα, καὶ εἴτι ἑτερόν † ὅτι ἴσως ἴδιον ὑδὶ πάντων λαβεῖν, ὃ τῇ αἰσθήσει γνώριμον τοῖς φύλλοις,
ἢ ἀνθέσιν, ἢ ῥίζαις, ἢ καρποῖς. ἐκ γὰρ τῶν φανερῶν ὁ μερισμός, ὥσπερ καὶ τῶν ῥιζῶν. σαχυώδη μὲν
ἔν ὅσιν, ὅ, τι ἀχυῶν † τοῦ * μύος τελέως ἔχων ἰδέας ἐν ἑαυτῷ· καὶ ὁ ἀλωπέκουρος, καὶ ὁ σε-
λεφῶρος, ἔτι ἐνίων δὲ ἀρνόγλωσσον, τῶν δὲ ὄρτυξ καλάμινος. πρόμοιον δὲ τούτῳ βότρυν ἴνα·
καὶ ἡ θρυαλλίς. ἁπλᾶ δὲ, καὶ μονοειδῆ βότρυν ἴνα· ταῦτα, καὶ σάχυν ἔκ ὀξυὸν ἀλλ' ἀνθερώδη ἔ-
χοντα. ὁ δὲ ἀλωπέκουρος, μαλακὸν χνοωδέστερον, ὅπερ καὶ ὅμοιον ταῖς τῶν ἀλωπέκων οὐραῖς, ὀ-
θεν καὶ τὸ ὄνομα μετείληφεν. ὅμοιος δὲ τούτῳ καὶ ὁ σελεφῶρος, πλὴν οὐχ ὥσπερ ἐκεῖνος αὐθεῖ καὶ
μέρος, ἀλλὰ δι' ὅλου † σαχυος, ὥσπερ ὁ πυρός. ἡ δὲ ἄνθησις ἀμφοῖν χνοώδης, καθάπερ καὶ 10
† σίτου. πρόμοιον δὲ τῇ ὅλῃ μορφῇ τῷ πυρῷ, πλὴν πλατυφυλλότερον. ὡσαύτως δὲ τούτοις
11 καὶ τὰ ἄλλα τὰ σαχυώδη καὶ λεκτέον. Τὰ δὲ λιχωριώδη, παύτα μὲν ἐπιτειόφυλλα καὶ ῥιζό-
ταῖς ῥίζαις φυλλα. βλασαύῃ δὲ μετὰ πλειόω δα, πλὴν † ἀπάτης. τοῖς δὲ καυλοῖς καὶ † αἱ ῥίζαι μιγά-
δας ἔχουσι διαφορὰς. οἱ μὲν γὰρ † ἄλλων ἀπλόστεροι καὶ θαλῆτες, ὁ δὲ † λιχωρὶς μίγας, καὶ ἀκρο-
φύσεις ἔχων πολλὰς. ἔλα δὲ γλίχρος, ἐπ' ἀμυσλιάρεως· διὸ καὶ θερμῷ χρῶνται. πρόβλασικὸν
δὲ καὶ τῇ ῥίζῃ, καὶ ἄλλως μακρόῤῥιζον. διὸ ἐπ' ἀμυσώλεθρον. ὅταν γὰρ ἐκλαχανίσωνται, πάλιν
† σώλοιπον ἀρχὴν λαμβάνει γενέσεως. συμβαίνει δὲ καὶ πρόβλαθεν αὐτοῦ μέρος ἄλλο καὶ ἄλλο, καὶ
ἔσχατον ἄχρι † μετοπώρου, σκληρὸν δ' ὁκτάνους ἐὰν † καυλὸ. φέρει δὲ καὶ λόμον, ἐν ᾧ τὸ σπέρμα πρὸς
σχοινοειδὲς τὰ ἄκρα † καυλῶν. ἡ δὲ † σχοινόρησις, λεπτόρα, καὶ ἡμερωτόρα τῇ πρώτῃ, καὶ γλυκυτέρα·
καὶ ἐχ ὥσπερ ἡ καυδροῦς, ἀλλὰ τὸ ὅλον ἐκ ἐδώδιμος· αὕτη γὰρ ἄβρωτος, καὶ ἐν τῇ ῥίζῃ θρι- 20
μὺ ὁπόν ἔχει, καὶ πολύ. ἄβρωτος δὲ, καὶ πικρὰ ἡ ἀφαλκὴ· πρωϊανθεῖς δὲ, καὶ ταχὺ γηράσκει,
καὶ ἀκροπαππᾶται, εἶτ' ἄλλο φύειν πάλιν, καὶ ἄλλο· καὶ ἔστιν πρῶτον ὅλον πτιεῖ † χειμῶνα, καὶ τὸ ἔαρ
ἄχρι † θέρους· τὸ δὲ ἄνθος μελινοειδές. ὡσαύτως ἢ καὶ ἡ πικρίς· καὶ γὰρ αὕτη τῷ ἦρι ἀνθεῖ, καὶ
πρόβλασια δι' ὅλου † χειμῶνος, καὶ † θέρους πρῶτον τῇ γεύσει ἡ πικρά, διὸ καὶ τὄνομα εἴλη-
φε. ταῦτα μὲν ἐν ἐν ἑαυτοῖς ταῖς διαφοραῖς. πειρατέον δὲ, ὡς ἐλέχθη, καὶ † ἄλλων λαμβάνειν
ὁμοίως. πολὺ δὲ τὸ γένος ὅδι καὶ † ἀκροῤῥίζων, ἢ λειφαλοῤῥίζων· ἃ καὶ πρὸς τὰ ἄλλα, καθὰ καὶ
τὰς διαφορὰς ἔχει, ῥίζαις τε καὶ φύλλοις καὶ καυλοῖς καὶ ταῖς ἄλλαις μορφαῖς. τῶν γὰρ ῥίζων, ὥ-
σπερ εἴρηται πρότερον, αἱ μὲν λειπυρώδεις, αἱ δὲ σαρκώδεις· καὶ αἱ μὴ ἔχουσαι φλοιόν, αἱ δ' ἀ-
φλοιοί· ἔτι δὲ αἱ μὴ στρογγύλαι, αἱ δὲ προμήκεις· καὶ αἱ μὴ ἐδώδιμοι, αἱ δὲ ἄβρωτοι. ἐδώδιμοι
μὴ γὰρ ὁ μόνον βολβοί, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἀλλὰ καὶ ἡ † ἀσφοδέλου ῥίζα, καὶ ἡ † σκίλλης, πλὴν 30
ὁ πάσης, ἀλλὰ † ὠμὴν δεῖ καλάμινος, ἢ ἀκρ † χρήσεως ἔχει τὴν προσηγορίαν. αὐτὴ δὲ σι-
νοφυλλοτόρα τε καὶ λειοτόρα † λοιπῶν ὅδι. ἐδώδιμος δὲ καὶ ἡ † ἄρου, καὶ αὐτὴ, καὶ τὰ φύλλα
προσαφεψηθέντα ὡς ὄφει, καὶ ἔσιν ἡδέα τε καὶ πρὸς τὰ ῥήγματα ἀταθῆ, πρὸς δὲ τὴν αὔξησιν
αὐτῆς, ὅταν ἀκρφυλλάσωσιν· ἔχει δὲ μέγα σφόδρα τὸ φύλλον· ὃ ἀνορύξαντες, σρίφουσιν ὅ-
πως ἂν μηδὲν βλασαύῃ, ἀλλὰ πᾶσαν ἕλκει τὴν δοφλὴν εἰς ἑαυτήν· ὃ καὶ τῶν † βολβῶν ἔνιες
ποιοῦσι συμπιπτόντες. ἡ δὲ † δρακοντία (καλοῦσι γάρ τι δρακόντιον ἄρον, διά τὸ τὴν καυλὸν
ἔχειν ἴνα· ποικιλίαν) ἄβρωτος καὶ φαρμακώδης. ἀλλὰ καὶ † φασγανὺς καλαμώδης, γλυκεῖά τε
ἐψηθεῖσα, καὶ βριφθεῖσα μιγνυμένη τῷ ἀλδύρῳ, ποιεῖ τὸν ἄρτον γλυκὺν καὶ ἀσινῆ. στρογγύλη δέ
ἐστι, καὶ ἄφλοιος, καὶ ἀκρφύσεις ἔχουσα μικράς, ὥσπερ τὸ γήθυον. πολλὰς δὲ εὑρίσκουσι ταῖς σκο-
λοπίαις. χαίρει γὰρ, καὶ συλλέγει τὸ ζῶον. ἡ δὲ τοῦ θησέως, τῇ μὴ γεύσει πικρά· ῥιζομένη δὲ, 40
λοιλίαν † ἀποκαθαίρει. φαρμακώδεις δέ ἔνιες εἰσι καὶ ἕτεραι. πολλῶν δὲ ὄντων φαρμακωδῶν,
12 ὅτι ἐδώδιμοι. καὶ αὗται μὴ ὧν ταῖς ῥίζαις αἱ διαφοραί. Κατὰ δὲ τὰ φύλλα, τίς τε μεγέ-
θεσι, καὶ τίς χρήμασιν, ὁ μὲν ἀσφόδελος μακρὸν, καὶ σενώτορον, καὶ † σώγλιχρον ἔχει τὸ φύλ-
λον· ἡ δὲ σκίλλα, πλατὺ καὶ δυσλιάρεπον· τὸ δὲ φασγανον, † πνοὺ δὲ καλάμινον ξίφος,
ἴκεις ξιφοειδές· ὅθεν ἔχει καὶ τὄνομα. ἡ δὲ † ἴρις, καλαμωδέστερον. τὸ δὲ † ἄρου, πῶς τὴν πλατύτητα
καὶ ἐγκοίλον καὶ σικυώδεις ὄσιν. ὁ δὲ ναρκισσος, σχοῖνον, καὶ πολύ, καὶ λιπῆρον. βολβὸς δὲ, καὶ
τὰ βολβώδη, παντελῶς σενά. καὶ † κρόκος δέ τι, σχοινώτερον. καυλὸν δὲ, τὰ μὲν οὐκ ἔχει τὸ
ὅλον, ἐκ ἄνθος, ὥσπερ τὸ ἄρου τὸ ἐδώδιμον· τὰ δὲ τὸν † ἄνθος μόνον, ὥσπερ ὁ ναρκισσος,
καὶ ὁ κρόκος. φύλλα δὲ ἔχει, καθάπερ ἡ σκίλλα, καὶ ὁ βολβὸς, καὶ τὰ βολβώδη, καὶ ἡ ἴρις, καὶ τὸ

ξίφιον.

ξίονον. μέγιστον δὲ πάντων, ὁ ἀσφόδελος. ὁ γὰρ αὐθερικος, μέγιστος. ὁ δὲ ῥιζωδ'ος, ἐλάττων μὲν, σκληρότερος ἢ, τὸ δὲ ὅλον αὐθερικώδης. ἔστι δὲ καὶ πολύκαρπος ὁ ἀσφόδελος, καὶ ὁ λακτὸς αὐτοῦ ξυλώδης, τῇ μὲν μορφῇ τρίγωνος, τῷ δὲ χήματι μέλας. γίνεται δὲ ἐν τῷ προγύλῳ τοῦ ἄνθους. ἐκπίπτων δὲ τὸ θέρος, ὅταν ὄμβρ διαχαίνῃ, τὴν αὔανσιν ποιεῖται μέρος, ὥσπερ καὶ ὧν τὸ σκύλης. ἀρχεται δὲ πρῶτον ἀπὸ τοῦ καυλοῦ. ἐν δὲ τοῖς αὐθερίκοις σωίσασται σκώληξ, ὃς εἰς ἄλλο μεταβάλλει ζῶον πτηνόν, αὐθινοεισίης· εἶθ' ὅταν ὁ αὐθερικος αὐανθῇ, διεδίων ἐκπέτεται. διοκεῖ δὲ ἴδιον ἔχειν πρὸς τὰ ἄλλα τὰ λόκαυλα· διότι σενὸς ὢν, ἀρφύσεις ἄνωθεν ἔχει. πολλὰ δὲ εἰς βοφὴν πρόσφορα. καὶ γὰρ ὁ αὐθερικος ἐδώδιμος καθυόμενος, καὶ τὸ ἀπέρμα φρυγόμενον. πάντων δὲ μάλιστα ἡ ῥίζα διοπομένη μετὰ σύκων, καὶ πλείστην ὄνησιν ἔχει, διὰ Ησιόδου. ἅπαντα μὲν ἂν φιλόζωα τὰ λευκαλόῤῥιζα, μάλιστα δ' ἡ σκίλλα· καὶ γὰρ ἐρεμομένη ζῇ, καὶ πλεῖστον γε χρόνον διαμένει. διώκει δὲ καὶ τὰ θησαυριζόμενα σώζειν, ὥσπερ τὸν ῥόαν, ἐκπυγνυμένου τοῦ μίσχου. καὶ τὸ φυτευομένων δ' ἐνίοις βλασαίνει θᾶττον γὰρ αὐτῇ. λέγεται δὲ καὶ πρὸς τὸ θυρῶν τὸ εἰσόδους φυτευθεῖσαν, ἀλεξητήριον εἶναι τῶν φαρμακομένων διὰ πολυπλοκίης. πάντα δὲ ταῦτα αὐθρόα φύεται, διαβάτορ καὶ τὰ ἐρόμενα, καὶ τὰ σκόροδα. πᾶν βλασαίνουσι γὰρ ἀπὸ τοῦ ῥίζης. ἔνια δὲ ἀπὸ τοῦ ἀπέρματος φανερῶς· οἷον ὁ, τε αὐθερικος, καὶ τὸ λείριον, καὶ τὸ φασγανον, καὶ ὁ Βολβός· ἀλλ' ἴδιον ὄντος τοῦ Βολβοῦ λέγεσθαι, τὸ μὴ ἀπὸ παντὸς βλασαίνειν ἅμα τοῦ ἀπερματος, ἀλλὰ τοῦ μὲν αὐξετές, τοῦ δὲ εἰς νέωτα· διαβάτορ τὸ γίλωτά φασι, καὶ τὸ λωτόν. ὄντος μὲν ἂν ἔπορ ἀληθές, διοινόν ἐστορῶν. διοινον δ' ἴσως καὶ τὸ μέλλον λέγεσθαι, πλὴν ὁ πολλῶν. θαυμαστὸν δὲ ἐπὶ παντὸς, ὅπερ ἐπί τε τοῦ σκύλλης καὶ τοῦ ναρκίσσου συμβαίνει· τοῦ μὲν γὰρ ἄλλων, καὶ τοῦ ὀζ ἀρχῆς φυομένων, καὶ τοῦ βλασανόντων, διὰ ὥραν τὸ φύλλον αὐατέλλει πρῶτον, εἶθ' ὕστερον ὁ διαυλός· ἐπὶ δὲ τούτων, ὁ διαυλὸς πρότερον. τοῦ ναρκίσσου δὲ, ὁ τοῦ ἄνθους μόνου σύνθυ πρόωρον τὸ ἄνθος· τοῦ δὲ σκύλλης διὰ αὐτὸν εἰς ὕστερον, ὧδε τούτῳ τὸ ἄνθος αὐίσχον πρὸς καθήμενον. ποιεῖται δὲ τὰς αὐθήσεις ῥεῖς· ὧν ἡ μὲν πρώτη, δοκεῖ σημαίνειν τὸ πρῶτον ἄροτον· ἡ δὲ δευτέρα, τὸ μέσον· ἡ δὲ τρίτη, τὸ ἔσχατον. ὅσαι γὰρ αὖ αὖται γένωνται, καὶ οἱ ἄροτοι χειμῶν ὅτως ἐκβαίνουσιν. ὅταν δὲ ὅτως ἀρχωνται, τότε ἡ τοῦ φύλλου βλάστησις πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον. ὡσαύτως δὲ καὶ ὧδε τοῦ ναρκίσσου· πλὴν ὅτε καὶ λόγ ἔστ) ἔχει πρὸς τὸ τοῦ ἄνθος, ὥσπερ εἴπομεν. ὅτε διαφορὰν φανερόν· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἄνθος ἅμα τῷ διαυλῷ διαφθίνει. καὶ ὅταν αὐανθῇ, τότε τὰ φύλλα αὐατέλλει. πρὸς δὲ τὸν τὰ ἄλλα, τὰ συναμφωτέρωτα ἴδια. πρὸς δὲ τὰ πρωανθοῦντα τοῦ φύλλου καὶ τοῦ διαυλοῦ, ὅπερ δοκεῖ ποιεῖν τὸ † πέφυον, καὶ ἕτερα τοῦ ἀνθικοῦ· ἐπί τε τοῦ λένδρων ἡ ἀμυγδάλη μάλιστα, ἢ μόνον· ὅπ τοῦτα μὲν ἅμα τῷ ἄνθει πρόφαινε τὸ φύλλον † σύθυς διατόπον, ὥστε καὶ διαζῆσαι πρίζωον. πρὸ δὲ τούτων οἷον ἀφ' ἑτέρας ἀρχῆς φαίνεται, καὶ σὰξ τὸ πλῆθος τοῦ ἡμερῶν, καὶ σὰξ τὸ μὴ πρόσορον βλασαίνειν, πρὶν τοῦ μὲν τὸ ἄνθος, τοῦ δὲ καὶ ὁ διαυλὸς ὅλος ἀρκράσαι. ἡ δὲ βλάστησις, πρότερα μὲν τὸ σκύλλης, ὕστερα δὲ ναρκίσσου. πολὺ δὲ καὶ τὸ φύλλον † ὅτως ἀφίησι, καὶ ἔσιν ἡ ῥίζα αὐτῶν ἡ μικρὰ, καὶ ἡ μεγάλη, πρόσφερὴς τὸ χῆμα τῷ Βολβῷ, πλὴν οὐδὲ πυρώδη. ταῦτα μὲν δὴ ἔχει σκέψιν. Τῶν δὲ Βολβῶν ὅπ πλέω γένη, φανερόν. καὶ γὰρ τῷ μεγέθει, καὶ τῇ χρόα, καὶ τοῖς χήμασι διαφέρουσι, καὶ τοῖς χυλοῖς. ἐνιαχοῦ γὰρ ὅτω γλυκεῖς, ὥστε καὶ ὠμοὺς ἐσθίεσθαι, διαβάτορ ἐν χερονήσῳ τῇ ταυρικῇ. μεγίστη δὲ ἡ ἰδιωτάτη διαφορὰ τοῦ ἐριοφόρου. ἔστι γάρ τι γένος τοιοῦτον, ὃ φύεται μὲν αἰγιαλοῖς. ἔχει δὲ τὸ ἔριον ὑπὸ τοῦ πρώτους χιτῶνας, ὥστε αὐὰ μέσον εἶναι τοῦτο ἐδώλιμος τὸ ἐντὸς, καὶ τὸ ἔξω. φαίνεται δὲ ἐξ αὐτοῦ καὶ πόδια, καὶ ἄλλα ἰμάτια. διὸ καὶ ἐριώδες ὄντος, καὶ οὐχ ὥσπερ τὸ ἐριώδεις ῥιχῶδες. πλέω δὲ καὶ τὰ Βολβώδη, καὶ ἐλάττω. ταῦτα δὲ διαβάτορ τὸ λευκώτιον, καὶ Βολβίνη, καὶ ὁ πτίσων, καὶ λινίξ, καὶ βότρυ λινὰ τὸ σισυρίχιον. Βολβώδη δὲ ταῦτα, ὅπ προγύλα τοῖς ῥίζαις· ἐπεὶ οἷς τε χρώμασι λευκὰ, καὶ ὁ λεπυρώδη. ἴδιον δὲ τοῦ σισυριχίου, τὸ τοῦ ῥίζης αὐξανεσθαι τὸ κάτω πρὸς ῥυ, ὁ διαλοῦσι χάμωνα. τὸ δὲ ἄκρος φαίνοντος, ὄντος μὲν ταπεινοῦσθαι· τὸ δὲ ἄνω τὸ ἐδώδιμον αὐξανεσθαι. καὶ τὰ μὲν τοιαύτας ἔχει τὰς διαφοράς. ἴδια δὲ καὶ ταῦτα ἐν τοῖς ποώδεσιν, τό, τε ὠδῖσι ἀδιάβατα συμβαῖνον· ὁδὲ γὰρ ὑγραίνεται τὸ φύλλον βρεχόμενον, ὁδὲ ἐπίπλοόν ἐστι διὰ τὸ πιὼ νοτίαν ὠδιμένειν· ὅθεν καὶ ἡ προσηγορία. γίνεται δ' αὐτοῦ δύο, τὸ μὲν λευκόν, τὸ δὲ μέλαν. χρήσιμα δὲ ἀμφότερα πρὸς ἐκφυσιν λιφαλῆς ῥιχῶν, ἐν ἐλαίῳ ῥιβόμενα. φυεται δὲ μάλιστα πρὸς τὰ ὑ-

δρηλαί. ὡς δὲ οἴονταί τινες, καὶ πρὸς στραγγουρίαν τὸ τριχομανὲς ποιεῖν. ἔχειν δὲ τὸν καυλὸν ὅμοιον τῷ ἀδιάντῳ τῷ μέλανι, φύλλα δὲ μικρὰ σφόδρα καὶ πυκνά, καὶ πεφυκότα κατὰν τικρὺ ἀλλήλων. ῥίζα δὲ οὐχ ὑπέστη· χωρία δὲ φιλεῖ σκιερά. τῶν δὲ κατὰ μέρος ἀνθούντων, ἴδιον τὸ περὶ τὸ ἄνθεμον· ὅτι τῶν μὲν ἄλλων πάντων ἴδιον, τὸ κάτω πρῶτον ἀπανθεῖν· τούτου δὲ τὰ ἄνω. τυγχάνει δ' αὐτοῦ τὸ μὲν κύκλῳ τὸ λευκὸν ἄνθος, τὸ δὲ ἐν τῷ μέσῳ τὸ χλωρόν. καὶ καρπὸς ὃς ἐκπίπτει, καθαὶ περ τοῖς ἀκανθώδεσι, καταλιπὼν τῆς πρόσφυσιν κενήν. εἴδη δ' αὐτῶν πλείω. Ἴδιον δὲ καὶ τὸ περὶ τῆς ἀπρίνην, ἢ καὶ τῶν ἱματίων αὐτέχετο διὰ τὴν τραχύτητα, καὶ ἔστι δυσαφαίρετον. ἐν τούτῳ γὰρ ἐγγίνετο τῷ τραχεῖ τὸ ἄνθος, οὐ προϊόν, οὐδὲ ἐκφαῖνον, ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ πεττόμενον, καὶ σπερμογονοῦν· ὥστε πρόμοιον εἶναι τὸ συμβαῖνον, ὥσπερ ὑπὸ τῶν γαλέων καὶ κρηνῶν. ἐκεῖνά τε γὰρ ἐν ἑαυτοῖς ὠοτοκήσαντα ζωογονεῖ· καὶ αὐτὴ τὸ ἄνθος ἐν ἑαυτῇ κατέχουσα, καὶ πέττουσα, καρποτοκεῖ. ὅσα δὲ τὰς αὐθήσεις βλαστάνουσιν, ἀκολουθοῦντα τοῖς ἀγρίοις, οἷον τὸ ἡλιοτρόπιον καλούμενον, καὶ ὁ σκόλυμος, (ἅμα γὰρ ταῖς τροπαῖς καὶ οὗτος) ἔτι δὲ τὸ χελιδόνιον (καὶ γὰρ οὗτοι ἅμα τῇ χελιδονίᾳ αὐθεῖ) ταῦτα δὲ δόξειεν ἂν τῇ μὴ φυσικὴν ἔχειν τῆς αἰτίαν, τῇ δὲ συμπτωματικήν. πολλὰ δὲ τοιαῦτά ἐστι καὶ ἐν ἑτέροις ἴδια. διὸ καὶ ἡ τοῦ ἀειζώου φύσις, τὸ διαμένειν ὑγρὸν ἀεὶ καὶ χλωρόν, φύλλον σαρκῶδες ἔχον, καὶ λεῖον, καὶ πρόμηκες. φύεται δὲ ἔντε τοῖς ἀλοπέδοις τοῖς ὑπὸ τῶν τοίχων ἀνδήροις, καὶ οὐχ ἥκιστα ὑπὸ τῶν κεράμων, ὅταν ὑπογένηται γῆς τῆς ἀμμώδης συῤῥοή. πολλὰ δ' ἄντις ἴσως λαβοὶ καὶ ἕτερα περιττά. χρὴ δὲ, ὥσπερ πολλάκις εἴρηται, τὰς ἰδιότητας θεωρεῖν, καὶ τὰς διαφορὰς, πρὸς τὰ ἄλλα. τὰ μὲν ἐν πλείοσιν ἰδέαις ἐστὶ, καὶ σχεδὸν οἷον ὁμωνύμοις, ὥσπερ ὁ λωτός· τούτου γὰρ εἴδη πολλὰ, διαφέροντα καὶ φύλλοις, καὶ καυλοῖς, καὶ ἄνθεσι καὶ καρποῖς· ἐν οἷς καὶ ὁ μελίας σῖτος καλούμενος, καὶ δυνάμει διτταῖς κατὰ τῆς προσφοράν· ὅτι τε τοῦ μὴ οὐδὲ αὐτοὺς τόπους ζητεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ ἕτερα πλείω. τὰ δὲ ἐν ἐλάττοσιν, ὥσπερ ὁ στρύχνος, ὁμωνυμίᾳ τινὶ παντελῶς εἰλημμένος. ὁ μὲν γὰρ ἐδώδιμος, καὶ ὥσπερ ἥμερον καρπὸν ἔχων ῥαγώδη· ἕτεροι δὲ δύο εἰσίν, ὧν ὁ μὲν ὕπνον, ὁ δὲ μανίαν ἐμποιεῖν δύνατο· πλείων δ' ἔτι δοθεὶς, καὶ κτείνει. ὁμοίως δὲ οὗτοι καὶ ἐφ' ἑτέρων ἐστὶ λαβεῖν, ἃ πολλὴν ἔχει διάστασιν. περὶ μὴ οὖν τῶν ἄλλων τῶν ποωδῶν, ἱκανῶς εἴρηται. περὶ δὲ σίτου, καὶ τῶν σιτωδῶν, μετὰ ταῦτα λεκτέον. οὗτοι γὰρ ἔτι κατάλοιπον ἦν.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ἹΣΤΟΡΊΑΣ ΤΟ Θ'.

Ἰστέον ὅτι τὸ ὄγδοον τῶν Θεοφράστου περὶ φυτῶν βιβλίον, κατὰ μὲν ἀνδρόνικον περὶ φυτῶν ἱστορίας ὑπογέγραπται. κατὰ δὲ ἕρμιππον, περὶ φρυγανικῶν καὶ ποωδῶν.

ΠΕΡΙ μὲν οὖν τῶν ἄλλων τῶν ποωδῶν ἱκανῶς εἰρήσθω. περὶ δὲ σίτου, καὶ τῶν σιτωδῶν, λέγωμεν ὁμοίως τοῖς πρότερον· οὗτοι γὰρ κατάλοιπον ἦν τῶν ποωδῶν. δύο δὲ αὐτοῦ γένη τὰ μέγιστα τυγχάνει. τὰ μὲν γὰρ σιτώδη, οἷον πυροί, κριθαί, τίφαι, ζειαί, τὰ ἄλλα τὰ ὁμοιόπυρα, ἢ ὁμοιόκριθα· τὰ δὲ χεδροπά, οἷον κύαμος, ἐρέβινθος, πισός, καὶ ὅλως τὰ ὄσπρια προσαγορευόμενα. τρίτον δὲ περὶ αὐτὰ, κέγχρος, ἔλυμος, σήσαμα, καὶ ἁπλῶς τὰ ἐν τοῖς θερινοῖς ἀρότοις ἀνώνυμα κοινῇ προσηγορίᾳ. ἔστι δὲ ἡ μὴ γένεσις αὐτῶν, μία καὶ ἁπλῆ· φύεται γὰρ ἀπὸ σπέρματος, ἐὰν μή τι σπανίον καὶ ὀλίγον ἀπὸ τῆς ῥίζης. ὧραι δὲ τοῦ σπόρου τῶν πλείστων δύο. πρώτη δὲ καὶ μάλιστα, ἡ περὶ πλειάδων δύσιν· ἣ καὶ Ἡσίοδος ἠκολούθηκε, καὶ σχεδὸν οἱ πλεῖστοι. διὸ καὶ καλοῦσί τινες αὐτῆς ἄροτον. ἄλλη δὲ, ἀρχομένη τοῦ ἦρος, μετὰ τὰς τροπὰς τοῦ χειμῶνος. οὐ τῶν αὐτῶν δὲ ἑκατέρα· τὰ μὴ γὰρ αὐτῶν φιλεῖ πρωϊσπορεῖσθαι, τὰ δὲ ὀψέ· διὰ τὸ μὴ δύνασθαι φέρειν οὐδὲ χειμῶνας· τὰ δὲ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς ὥρας οὐ κακῶς ἔχει, καὶ πρὸς χειμῶνα καὶ πρὸς ἔαρ. πρωΐσπορα μὴ οὖν ἐστι, πυρός, κριθή, καὶ τούτων ἡ κριθὴ πρωϊσπορώτερον· ἔτι δὲ ζειαί, τίφη, ὀλύρα, καὶ εἴτι ἕτερον ὁμοιόπυρον· ἁπάντων γὰρ σχεδὸν ὁ αὐτὸς χρόνος τῆς σπορᾶς. τῶν δέ γε χεδροπῶν μάλιστα, ὡς εἰπεῖν, κύαμος, καὶ κέγχρος· ταῦτα γὰρ διὰ τὴν ἀσθένειαν

προλαβεῖν

πολαβεῖν τῇ ῥιζώσει βάλειν τοῦ χιμῶνος. πρωϊαίτερον δὲ καὶ ὁ θέρμος ἀπὸ τ̃ ἄλλων γάρ φασι δεῖν καταβάλλειν σῦθυς. ὀψίαίτερα δὲ τούτων αὐτῶν, ὅσα διαφέρει ζῆς γνῶσιν· οἷον πυρῶν ζειγνός, καὶ κριθῶν, ὁ καλοῦσι ζίγωνον, σῖτα τὸ γὰρ πρόσπω πλειόδι. καὶ τῶν χεδροπῶν τὰ φακὸς, φακός, ἀφάκη, πισός. γὰρ ἀμφοτέρας δὲ ταῖς ὥραις, τῶν χεδροπῶν, καθάπερ ὅρόβος, ἐρέβινθος. οἱ δὲ καὶ τ̃ λύαμον ὀψὲ σπείρουσιν, ἐὰν ὑστερίσωσι τ̃ πρώτων ἀρότων. ἁπλῶς ὁ πρωϊ σπερᾶσι τὰ μὴ δεῖ ἰσχύει, ὡς ὁ διαμένοντα φέρειν οὐ χειμῶνας· τὰ δὲ ὀψὲ ἀδυγώτερα, ὅπως πολάβωσι ταῖς σῦθείαις τ̃ αὔξησιν. δύο μὲν οὖν τ̃ θερινῶν, ἥν εἴπομεν, γῆ ἡ λείχρος σπείρετ, καὶ μέλινος, καὶ σήσαμ), ἐπὶ δ' ἐρύσιμον, καὶ ὄρμινον χρόνοι μὲν οὖν ἑκάστῳ ὅρι. βλασάνει δὲ τὰ μὲν θᾶττον, τὰ δὲ βραδύτερον. καὶ κριθὴ μὲν καὶ πυρὸς, ἑβδομαῖα μάλιστα· πορεῖ δὲ ἡ κριθὴ μᾶλλον. τὰ δ' ὄσπρια τεταρταῖα, ἡ πεμπταῖα, πλὴν δυνάμων. λύαμος δὲ, καὶ τ̃ σιτωδῶν γῆ πλέωσιν· ἐνιαχοῦ δὲ καὶ πηγνται καὶ δεκαταῖος, ὅτε δὲ καὶ ἐνδεκαταῖος. δυσφύεσα γὰρ ὅλως πάντων. ἐὰν δὲ μὴ καὶ σπαρένδς ὕδωρ ὑπόγένητ, καὶ παντελῶς. εἰ δὲ τ̃ ἐν ζῆς ἐαρινοῖς ἀρότοις θᾶττον ἡ ἔκφυσις δὲ τ̃ ὥραν, σκεπτέον. χρὴ δὲ τὰς ἀναβλασήσδς, καὶ τὰς διαφύσδς ταύτας, ὡς ὧδε τὸ πᾶν διαλαβεῖν. γίνδται γὰρ γίνεται δὲ, καὶ γὰρ ἐλάττοσιν ἡμέραις, καθάπερ γὰρ αἰγύπτῳ βρίτταιον γάρ φασι, καὶ τεταρταῖον ἀνατέλλειν. πᾶν δ' ἄλλοις δὲ, γὰρ πλείοσι τῶν εἰρημένων. ὅπερ καὶ ἄλογον, ὅταν καὶ χώρα καὶ ἀὴρ διαφέρη. καὶ πρωϊαίτερον ἡ ὀψιαίτερον ἀρόσειν, καὶ τὰ ὑπογινόμενα ἀν ὁμοια τυγχάνει. ἡ μὴ γὰρ μανὴ καὶ λεπτὴ καὶ δυκαλέπτῳ ἀεὶ, ταχὺ καὶ ῥᾳδίως ἀναδίδωσιν· ἡ δὲ γλίχρα, καὶ βαρεῖα, βραδέως· ἡ δὲ πρὸς τόποις αὐχμωδεστέρα, βραδέως. εἰ δὲ ἀν χειμῶνες ὑπογένητ, καὶ αὐχμοί, καὶ δυσίαι, καὶ πάλιν ὑδατα. καὶ γὰρ γῆ τούτοις πολὺ πλαλάπτεσιν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐὰν ἡ γῆ ὡς πρειργασμένη, καὶ λόπρον ἔχοσα τυγχάνη· καὶ ἐὰν μηδὲν τούτων. ἐπεὶ δὲ πρὸ τ̃ πρωϊαίτερον ἔκασα, καὶ ὀψίτερον, ἀέχωραι διαφέρουσιν. γίνοι δὲ καὶ πρὸ τ̃ ἐλάττω πάντα πρωϊαίτερον εἰώθασι, διὰ ψυχρότητα τ̃ χώρας, ὥσπερ οἱ φωκεῖς, ὅπως ἀν οἱ χειμῶνες μὴ νήπια καταλαμβάνωσι. βλασάνει δὲ τὰ μὴ ἐκ τ̃ αὐτ̃ τ̃ ῥίζαν ἀφιγότα, καὶ τὸ φύλλον· τὰ ἧ, ἑκάτερον δὲ ἑκατέρα τ̃ ἄκρα. πυρὸς μὲν οὖν, δὲ λριθὴ, καὶ τίφη, καὶ ὅλως ὅσα σιτώδη, πάντα δὲ ἑκατέρα. πάντα γὰρ ἔχει σωχὰ πέφυκεν, ἀπὸ μὲν τ̃ κάτω τ̃ παχέος τ̃ ῥίζαν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄνω τ̃ βλασόν. ἐν δ' ἑκάστῃ συνέχες γίνεται τὸ ἀμφοῖν, τ̃ τε ῥίζης καὶ τ̃ καυλοῦ. λύαμος δὲ, καὶ τὰ ἄλλα χεδροπὰ, ὀχ ὁμοίως· ἀλλ' ἐκ τοῦ αὐτ̃ τῷ ῥίζαν, καὶ τὸν καυλόν. καθὸ καὶ ἡ πρόσφυσις αὐτ̃ ἐστι πρὸς τὸν λοβόν, γὰρ ᾧ καὶ ἔχασιν οἷον ἀρχὴν ἵνα φανεραί. ἐπ' γίνων δὲ καὶ αἰσθιῶδες φαίνετ, καθάπερ ὧδε τῶν λυαμων, καὶ τῶν ἐρεβίνθων, καὶ μᾶλλον τῶν θέρμων. ἐκ τούτων γὰρ ἡ μὲν ῥίζα κάτω, τὸ δὲ φύλλον καὶ ὁ καυλὸς ἄνω χωρεῖ. ταύτῃ μὴ δὲν πᾶν διαφέρ. πῆ δὲ ὁμοίως ἔχ, ὅσ παῦγε καὶ τ̃ πρόσφυσιν τ̃ λοβ̃ καὶ τ̃ σάχυος ἀπτέσθαι τῷ ῥίζαν, καὶ μὴ καθαπερ γὰρ ζῆς δ' γε χεδροικοῖς ζυσὶν ἀνάπαλιν, οἷον ἀμυγδάλη, καρύα, βαλανίδ, τοῖς τοιούτοις. γὰρ ἅπασι δὲ ἡ ῥίζα μικρᾶ πρότερον ἐκφύετ τ̃ καυλ̃. συμβαίνδ ὧν ἔν γε ζῆς σπάνδσιν, ὥστε τὸν μὴ βλασὸν γὰρ αὐτῷ τῷ σπέρματι βλασάνειν πρότερον· αὐξανομένῳ δὲ, λύεσαδ τὰ σπέρματα. πάντα γὰρ πως καὶ ταῦτα διαμερῆ. τὰ δὲ δὴ χεδροπὰ φανερᾶς πάντα δίθυρα, καὶ σώθετα, πλὴν δὲ ῥίζαν δύθυς ἔχω πόωθεῖδαι. γὰρ δὲ ζῆς χεδροπῆς, διὰ τὸ καθ' αὐτὰ εἶν, ὅσπερ μὴ † δὲν συμβαίνδ. πρότερα δὲ ἡ ῥίζα μικρόν. ἀναφύετ δὲ ἡ μὲν κριθὴ, καὶ ὁ πυρὸς, μονόφυλλα· ὁ δὲ πισός, καὶ ὁ λύαμος, καὶ ὁ ἐρέβινθος, πολύφυλλα. ῥίζαν δὲ ἔχει τὰ μὲν χεδροπὰ πάντα ξυλώδη, καὶ μίαν· ἀπὸ δὲ ταύτης καὶ ἀφφύσδς λεπτάς. βαθυρρίζοτατον δὲ, ὡς εἰπεῖν, τούτων ὁ ἐρέβινθος. γίνοι δὲ καὶ καθίπσιν. ἀλλ' ὁ πυρὸς, καὶ ἡ κριθὴ, καὶ ζᾶ ἄλλα τὰ σπώδη, πολυρρίζα καὶ λεπτορρίζα· διὸ καὶ τὰ ῥοβώδη πολύκλαδα, καὶ πολύκαυλα πάντα τὰ φιαῦτα. χεῖλον δὲ καὶ γαντίωσις τις ἑκατέρῳ ὄδι· τὰ μὴ γὰρ χεδροπὰ, μονόρρίζα εἰσι, πολλὰς ἄνωθεν ἀπὸ τ̃ καυλῶν ἀφύσδς ἔχοντα, πλὴν λυαμε· τὰ δὲ σιτηρὰ, πολύρρίζα. πολλὰς γὰρ αἴνσι βλασός· ἀπαγχλασοι δὲ ὅτοι, πλὴν εἴπ γένος πυρῶν τοιοῦτο, ὃς καλοῦσι σιτανίας καὶ κερβανίας. τὸν μὲν δὴ χειμῶνα γῆ τῇ χλόῃ μᾶλλον τὰ σπώδη. διαγελώσκς δὲ τ̃ ὥρας, καυλὸν ἀφίκσιν ἐκ τ̃ μέσου, καὶ γονατοῦτ. συμβαίνδ δ' ὑθυς γῆ τῷ βρίττῳ γόναλι, ζῆς ὧν γῆ τῷ τεταρτῳ, καὶ τὸν σάχυν ἔχδ, ἀλλ' ὁ φανερὸν γῆ τῷ ὄρκῳ. γίνεται δ' γῆ τῷ ὅλῳ καλαμῳ πλέω τούτων, ὥστε χεῖλον ἅμα τῷ καλαμοῦδαι σωίσαδι μικρὸν ὕστερον. ἀλλ' ὁ πρότερον φανερὸς γίνεται, πρὶν ἀν πόαυξηθεὶς γῆ τῇ καλυκι γένητ. τότε δ'

ἡ λύπησις φανερὰ διὰ τὴν ὄγκωσιν. ἀπολυθεὶς δ' ὑθὺς δ' αὐθεῖ μεθ' ἡμέρας τέτταρας ἢ πλείους, καὶ πυρὸς καὶ κριθὴ καὶ αὐθεῖ σχεδὸν τὰς ἴσας. οἱ δὲ τὰς πλείους λέγοντες, ὡς ταῖς ἐπιβολαῖς φασιν ἀπανθεῖν. ἀλλὰ τῷ χεδροπῶν χρόνιος ἡ ἄνθησις. χρονιωτάτη δὲ τῶν ἄλλων, ὀρόβου καὶ ἐρεβίνθου. τούτων δὲ ἁπάντων, τὸ λυαμος καὶ γὰρ μεγίστη διαφορὰ τετταράκοντα γὰρ ἡμερῶν αὐθεῖν λέγουσι. πλὴν οἱ μὲν ἀεὶ πλανηθέντες ἑτέρου καὶ ἑτέρου, λέγουσι· τὸ μέρος γὰρ αὐθεῖν. οἱ δ' ἁπλῶς. ἡ γὰρ ἄνθησις τῶν μὲν ταχυτέρων, ἀθρόα. τῷ δὲ ἑλλοβωλῶν καὶ χεδροπῶν πάντων, τὸ μέρος· πρῶτα γὰρ αὐθεῖ τὰ κάτω· καὶ ὅταν ταῦτα ἀπανθήσῃ, τὰ ἐχόμενα· καὶ ὅτως ἀεὶ βαδίζει πρὸς τὰ ἄνω. διὸ πολλὰ τῶν ὀρόβων πίπτει, τὰ μὲν κάτω κατερρυηκότα, τὰ δ' ἄνω χλωρὰ πάμπαν. Μετὰ δὲ τὴν ἀπάνθησιν, ἀδρύνονται, πυρὸς μὲν καὶ κριθῆς πεσαρακονταῖα μάλιστα· πλανᾶται δὲ πλησίως ἢ πίφη, καὶ τἄλλα τὰ ζιζανῶντα. πεσαρακονταῖα δέ φασι καὶ τὸ λύαμον· ὥστε γὰρ ἴσας αὐθεῖν, καὶ τελεσθῆναι. τὰ δ' ἄλλα γὰρ ἐλαττόνως. ἐλαχίστας δ' ὁ ἐρέβινθος· ἐπὶ δὲ τὰς ὥρας γὰρ πεσαρακονταῖα τελειοῦται τὰς ἁπάσας, ὥσπερ ἔνιές φασιν. ἐπεὶ τόν γ' ὅλον, ὅτι τάχιστα, φανερόν. οἱ δὲ λέγχροι, καὶ τὰ σήσαμα, καὶ οἱ μέλινοι, καὶ ὅλως τὰ θερινά, σχεδὸν ὁμολογεῖται τὰς τετταρακονθ' ἡμέρας λαμβάνειν· οἱ δέ φασι, καὶ ἐλάττους. διαφέρει δὲ καὶ πρὸς τὴν τελείωσιν χώρας τε χώρας, καὶ ἀὴρ ἀέρος. ἐν ἐλάττοσι γὰρ ἔνιαι δυνάσιν ἐκφέρειν, ὥσπερ ἄλλαι τε, καὶ μᾶλιστα ὧν διήλως αἴγυπτος· ἐκεῖ γὰρ κριθαὶ μὴ ἐν ἑξαμήνῳ. πυροὶ δὲ * πόδι ἢ τὴν ἑλλάδα, πυροὶ μὲν ἐν τῇ ἑβδόμῳ· πρὸ δὲ ἢ ζοῖς πλείοσι, ὀγδόῳ. πυροὶ δὲ ἓξ πεσεπλαμβάνουσιν. ὁ μὲν δὲ ἐκεῖ τό γε πᾶν πλῆθος ὅτως, ἀλλ' ὅλον εἰς ἀπόχην. διομίζεται γὰρ πρὸς ἑρῶν λινον χρεῖαν ἄλφιτα νέα τῷ ἑκτῳ μηνί, καὶ ζεῖα τὰ ἐκ τῶν ἄνω τόπων ὑπὲρ μεμφιμ· λέγεται δὲ καὶ ἐν σικελίᾳ τὰ μεσηνίας, ἐν ταῖς καλαμιναίαις μύλαις, τάχειαν ἕνα γίνεσθαι πλὴν πελείωσιν τὸ ὀψίαν. τὰ τὸ ἀπορεῖν μὴ γὰρ ἀπορεῖται ἐξ μῆνας, τὰ δὲ τῷ ὑσάτῳ ἀπείρανται θερίζειν ἅμα τοῖς πρώτοις. ἀταθὸν δὲ διαφερόντως εἶναι τὴν χώραν, ὥστε διακοσία χόας ποιεῖν, ἔχειν δὲ καὶ νομὰς θαυμασίας ὅλιγον. ᾧ μήλῳ δέ τι θαυμασιώτερον λέγουσιν· ᾧ γὰρ διακοσία ἡμέρας ἀπαρχόμενα θερίζεσι. διὸ μὴ λέγειν αὐτός, ὅτι μέχρι τούτου δεῖ ἀπείρειν, ἕως ἂν ἴδῃ ἡ ζῷα γμα. γίνεσθαι δ' ὅτε ὄψιμα ταῦτα, ὅτε πολλὰ πρὸ αὐτοῖς. δεινὸν δέ τινα διαδέχεσθαι τὴν χώραν φορήν· καὶ γὰρ εἶναι σιτοφόρον μὲν, καὶ ἐλαιοφόρον ἀγαθήν, ἀμπελοφόρον δὲ μέτριαν. ὑπερβάλλον δέ ζ τούτοις, καὶ πάντων θαυμασιώτερον, τὸ πόδι χαλκίαν τὴν νῆσον τὴν ῥοδίων γινόμενον· ὅτω πρώϊον ἐκεῖ γάρ φασιν εἶναί τινα τόπον † πρώϊον καὶ εὔφορον), ὡς ἀπαρξάμενον κριθῶν, ἅμα ταῖς ἄλλαις θερίσαντες ταύτας, ἀπείρασιν εἶτα πάλιν εἶτα θερίζουσιν ἅμα τοῖς λοιποῖς. μεγίστη μὲν οὖν, εἴπερ ἀληθῶς, αὕτη διαφορά. τὸ γὰρ εἰς ἑτέραν χώραν μεταγενεσθαι ἀπείρειν, ὥσπερ ἐκ κιλικίας φασὶν εἰς καππαδοκίαν, καὶ ὅλως τὴν ἐπέκεινα τὸν ταύρου, ἥπερ ἄκρον. φανερὰ γὰρ ἡ τοῦ τόπου διαλλαγή. τὸ δὲ τὴν αὐτὴν διαφοράν, ᾧ ὠφέλει ἄπαξ ἄλλαι, σῴζεσθαι ὅσαν μίαν, θαυμασιώτατον. αὕτη μὲν οὖν μεγίστη διαφορά. τὸ δὲ τὰς ἄλλας χώρας ὁ πολλὸν, ὁ δὲ μέσον τε χρόνου λαμβάνει διαφοράν. πεπόρευται γὰρ ταῖς ὥραις τὰ ἀδύνατα τοῦ πόδι ἐλλήσποντον, ἡμέραις διακοσίαις, ἢ ὁ πολλῷ πλείοσιν. εἰ μὲν οὖν μὴ ὁ ἀπορεῖσθαι πρότερον, μετάθεσις ἂν εἴη τῆς χώρας. εἰσὶ δὲ ἅμα, ἀλλοιοῦσι πλείονα δὲ ὁ χρόνος. ὁ μικρὸν δὲ ποιεῖσι διαφορὰν ὁ δὲ οἱ τόποι, καὶ πόρρω ἔνιοι σῴζεσθαι ὄντες. τὰ γὰρ ᾧ σταλαμίνι πεπόρευται πολὺ τὰ ἄλλα, τὰ ᾧ τῇ ἀληθείᾳ. καὶ ὅλως τὰ ὠμὰ θαλάττια, καὶ εἰς ταῦτα καὶ εἰς οὓς ἄλλους διαπρᾶσαι. ὡς τὰ πόδι τὴν ἀκτὴν διαλλαμβάνουσι τὸ πελοποννήσου, καὶ τὰ ἐκ φαλήρου τὸ μεγαρίδος. πλὴν ᾧ ταῦθ' γε συμβαίνειν καὶ τὸ λεπτογεων εἶναι καὶ ψαφαρὰν πλὴν χώραν. καὶ τὰ μὲν πόδι τὴν γένεσιν καὶ πλὴν τελείωσιν, ὅτως ἔχει. διαφέρει δὲ καὶ ὅλα τὰ γένη τὰ διηρημένα τῶν γνωρίμων, οἷον σίτου, χεδροπὰ τὰ θερινά, καὶ καθ' ἕκαστον γένος τὰ ὁμολογούμενα. τὰ μὲν γὰρ σιτώδη, τὸ φύλλον ἔχει καλαμοῦν. τῷ δὲ χεδροπῶν, τὰ μὲν πόδιφορές, οἷον ὁ λύαμος, καὶ χεδροπὰ τὰ πλείστα· τὰ δὲ πολυκλάδορον, οἷον ὁ πισός, καὶ ὁ καλαθυρος, καὶ ὁ ὠχρός, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ τὰ μὲν ἑνώδη, τὰ δὲ ἄφλεβα καὶ ἄϊνα. τὸ δὲ σήσαμον, καὶ τὸ ἐρύσιμον, ἰδιώτατα παρὰ ταῦτα. πάλιν ὁ καυλὸς τῷ μὲν γονατώδης, καὶ λοῖλος, διὸ καὶ καλεῖται κάλαμος· τῷ δὲ ἄλλων χεδροπῶν, ξυλωδέστερος. ξυλωδέστατος ἢ ὁ ἐρέβινθος. τὰ δὲ θερινῶν, λέγχρος μὲν οὐ μελίνη καλαμώδης, σησαμα δὲ οὐ ἐρύσιμα, ναρθηκώδης μᾶλλον. καὶ τὰ μὲν ὄψιν ὀρθόκαυλα, καθάπερ πυρὸς, οὐ κριθὴ, καὶ ὅλως τὰ σιτώδη οὐ θερινά· τὰ ἢ πλαγιόκαυλα μᾶλλον, οἷον ἐρέβινθος, ὄροβος, φα

ῥὸς.

κός. τὰ δ' ὑπογειόκαυλα, καθάπερ ὠχρός, πισός, λάθυρος. ὁ δὲ δόλιχος, ἐὰν περικαταπήξῃ τις ξύλα μακρά, ἀναβαίνει, καὶ γίνετο καρπιμος· εἰ δὲ μὴ, φαῦλος, καὶ ἐρυσιβώδης. μόνος δὲ μάλιστα τῶν χεδροπῶν ὀρθόκαυλος ὁ κύαμος. ἔχει δὲ καὶ τὰ ἄνθη διαφοράν, † καὶ τῇ θέσει. περὶ ὧν σχεδὸν ἐν τοῖς καθόλου διείλομεν, ὅτι τὰ μὲν χνοώδη, καθάπερ που καὶ πάντες τοῦ χυλώδους· τὰ δὲ φυλλώδη, καθάπερ τῶν χεδροπῶν, καὶ τῶν πλείστων κολοβά· τὰ γὰρ πολλὰ κολοβανθῆ. χνοώδες δὲ καὶ τὸ τοῦ κέγχρου, καὶ μελίνου· τοῦ δὲ σισάμου, καὶ τοῦ ἐρυσίμου, φυλλῶδες. καὶ ὅτι δὴ τὰ μὲν ἔχει περὶ αὐτὸν τὸν καρπὸν, οἷον τὰ σιτώδη καὶ κεγχρώδη περὶ τὸν στάχυν· τὰ δὲ χεδροπὰ, ἐξ αὐτοῦ πως τοῦ ἄνθους, ἢ ἀπό τε τῆς αὐτῆς ἀρχῆς γίνεται. καὶ τὴν ἄνθησιν ὅτι τὰ μὲν ἀθρόαν, τὰ δὲ κατὰ μέρος ποιεῖτο· καὶ τἄλλα δὲ τὰ παραπλήσια τούτοις. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ κατὰ τοῦ καρπούς· ὅτι τὰ μὲν ἔχει στάχυν, τὰ δὲ χεδροπὰ λοβόν, τὰ δὲ κεγχρώδη φοβήν. ἡ γὰρ καλαμώδης ἀπόφυσις, φοβή. τὸ δὲ ὅλον, τὰ μὲν ἀγγειόσπερμα, τὰ δὲ γυμνόσπερμα, τὰ δὲ γυμνόσπερμα. καὶ ἔτι τὰ μὲν ἀκρόκαρπα, τὰ δὲ πλαγιόκαρπα, καὶ ὅσα δὴ ἄλλα ταύτης ἔχετο τῆς θεωρίας. ὅλως δὲ, πολυκαρπότερα καὶ πολυχούστερα τὰ χεδροπά. τούτων δὲ ἔτι μᾶλλον τὰ θερινὰ, κέγχρος, καὶ σίσαμον· αὐτῶν δὲ τῶν χεδροπῶν μάλιστα φακός. ἁπλῶς δὲ, τὰ μικροσπερμότερα μᾶλλον, ὡς εἰπεῖν. ὥσπερ καὶ τῶν λαχανωδῶν κύμινον, ἁπάντων ὄντων πολυσπέρμων. ἰσχυρότερα δὲ πρὸς μὲν τὸν χειμῶνα, καὶ ὅλως τὰ τοῦ ἀέρος, τὰ σιτηρά· πρὸς δὲ τῆς τροφὴν, τὰ χεδροπά. τάχα δὲ τοῦ τό γε ἡμῖν, τοῖς ἄλλοις ἀνάπαλιν. Τὰ μὲν οὖν ὅλα γένη τοιαύτας 4
ἔχει διαφορὰς, τὰ μὴ ὁμοιογενῆ. τὰ δὲ ὁμοιογενῆ, δηλονότι κατὰ τὴν τῶν μερῶν ἀνωμαλίαν· οἷον τῶν σιτωδῶν, πυρός † κριθὴ, στεφανοφυλλότερον, καὶ λειοκαυλότερον, καὶ πυκνότερον, καὶ γλισχρότερον ἔχει τὸν καυλὸν, καὶ δυσαλθατώτερον. ἅμα δὲ καὶ ὁ μὲν ἐν χιτῶσι πολλοῖς, ἡ δὲ γυμνή· μάλιστα γὰρ δὴ γυμνοσπέρματον ἡ κριθή. πολύλοβον δὲ καὶ ἡ τίφη, καὶ ἡ ὀλύρα, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα· καὶ μάλιστα πάντων, ὡς εἰπεῖν, ὁ κρόκος. ἔστι δὲ καὶ ὑψηλότερον ὁ καλαμος τοῦ πυροῦ, καὶ τῆς κριθῆς· καὶ τὸν στάχυν ἀπηρτημένον ἔχει τοῦ φύλλου μᾶλλον ὁ πυρός. ἴδιον δὲ καὶ τὸ ἄχυρον τοῦ κριθίνου τὸ πύρινον. ἐγχυλότερον γὰρ, τὸ μαλακώτερον. διαφέρει δὲ ἡ κριθὴ καὶ τούτῳ τῶν πυρῶν· ἡ μὲν γὰρ στοιχειώδης, ὁ δὲ πυρὸς ἄστοιχος, καὶ πανταχόθεν ὁμαλήτης. τῷ μὲν ὅλῳ γένει πρὸς γένος, τοιαῦταί τινες εἰσι διαφοραί. καθ' ἑκάτερον δὲ τούτων πάλιν, οἷον πυρῶν καὶ κριθῶν, πολλὰ γένη, καὶ τοῖς καρποῖς αὐτοῖς διαφέροντα, καὶ τοῖς στάχυσι, καὶ ταῖς ἄλλαις μορφαῖς, καὶ ἔτι ταῖς δυνάμεσι, καὶ τοῖς πάθεσι. τῶν μὲν κριθῶν αἱ μὲν εἰσὶ δίστιχοι, αἱ δὲ τρίστιχοι, αἱ δὲ τετράστιχοι καὶ πεντάστιχοι, πλεῖσαι καὶ ἑξάστιχοι· καὶ γὰρ τοιοῦτό τι γένος ἐστί. πυκνότεραι δὲ ἀεὶ κατὰ τὴν θέσιν, ὡς ἐπίπαν, αἱ πολυστιχότεραι. διαφορὰ δὲ μεγάλη καὶ τὸ παραβλαστικήν τε εἶναι, καθάπερ εἴπομεν, τῆς ἰνδικήν. Ὁ οἱ στάχυες δὲ τῶν μὲν μεγάλοι καὶ μανότεροι τῆς κριθῆς, τῶν δὲ ἐλάττους καὶ πυκνότεροι· καὶ ἀπέχοντες δὲ τῶν φύλλων, τῶν μὲν πολύ, τῶν δὲ μικρόν, ὥσπερ τῶν ἀχιλλείων καλουμένων. καὶ αὐτῶν δὲ τῶν κριθῶν αἱ μὲν στρογγυλότεραι καὶ ἐλάττους, αἱ δὲ προμηκέστεραι καὶ μείζους, καὶ μανώτεραι κατὰ τὸν στάχυν. ἔτι δὲ αἱ μὲν λευκαί, αἱ δὲ ὑπωπορφυρίζουσαι, αἵπερ καὶ πολυάλφιτοι δοκοῦσιν εἶναι, καὶ πρὸς τοὺς χειμῶνας δὲ καὶ τὰ πνεύματα καὶ ὅλως τὸν ἀέρα τῶν λευκῶν ἰσχυρότεραι. πολλὰ δὲ γένη καὶ τῶν πυρῶν εὐθὺς ἐστιν, ἀπὸ τῶν χωρῶν ἔχοντα τὰς ἐπωνυμίας· οἷον λιβυκοί, πόντιοι, θρᾶκες, ἀσσύριοι, αἰγύπτιοι, σικελοί· διαφέροντες δὲ καὶ ταῖς χροιαῖς, καὶ τοῖς μεγέθεσι, καὶ τοῖς εἴδεσι, καὶ ταῖς ἰδιότησιν. ἔχουσι δὲ ἐν ταῖς δυνάμεσι ταῖς τε ἄλλαις, καὶ μάλιστα ταῖς πρὸς τῆς σίτησίν τινες, καὶ ἀπ' ἄλλων τὰς προσηγορίας, οἷον καγχρυδίας, στλεγγύς, ἀλεξάνδρειος. ὧν ἁπάντων ἐν τοῖς εἰρημένοις τὰς διαφορὰς λεπτέον. οὐχ ἥκιστα δ' οἰκεῖον, εἴ τις λαμβάνοι τὰς τοιαύτας· οἷόν εἰσιν οἱ μὲν πρώϊοι, οἱ δὲ ὄψιοι· καὶ εὐαξεῖς, καὶ πολύοχοι· οἱ δὲ καὶ ὀλίγοχοι καὶ μεγαλοστάχυες, οἱ δὲ μικροστάχυες· καὶ οἱ μὲν ἐν καλυκι πολλὺν χρόνον, οἱ δ' ὀλίγον ἔχοντες, ὥσπερ ὁ λιβυκός· καὶ κάλαμον οἱ μὲν λεπτόν, οἱ δὲ παχύν· καὶ τοῦτο ὁ λιβυκὸς ἔχει, παχὺν δὲ ὁ καχρυδίας. ἔτι δὲ, χιτώνας οἱ μὲν ὀλίγους, οἱ δὲ πολλοὺς, ὥσπερ ὁ θρᾴκιος. καὶ ὁ μὲν μονοκάλαμος, ὁ δὲ πολυκάλαμος, καὶ μᾶλλον δὲ καὶ ἧττον. ὁμοίως δὲ καὶ εἴτι παραπλήσιον τούτοις, ἢ τοῖς πρότερον εἰρημένοις, κατὰ τὰς δυνάμεις· αἱ γὰρ τοιαῦται φυσικώτεραι δόξαιεν ἂν εἶναι τῶν διαφορῶν. ἐν αἷς καὶ τὸ τῶν τριμήνων, καὶ τῶν διμήνων, καὶ εἴ τι γένος ἐν ἐλάττοσιν ἡμέραις τελειοῦτο, καθάπερ φασὶν εἶναι περὶ τῆς εὐβοίαν, τετταράκοντα ἡμέραις ἀπὸ τῆς σπορᾶς ἀδρύνοντο καὶ τέλος ἴσχουσιν εἶναι δ' ἰσχυρὸν τοῦτον, καὶ βαρὺν,

καὶ τῇ φύσει, καὶ τῇ θέσει.

κριθῆς στεφανοφυλλότερον

σῶρυ, καὶ βραχύ, ὃ οὐ σφόδρα τ' ῥίμμωρον λεῖφον· διὸ καὶ τοῖς οἰκέταις παρέχειν· καὶ γὰρ ὀδὲ πίτυρον ἔχειν πολύ. σφοδρότατος μὲν οὖν ὁ τάχιστος εἰς τελείωσιν ὄντος. εἰσὶ δὲ ὁ λίμνιοι λυες, οἵπερ καὶ ἐκ σικελίας ἐνομίσθησαν εἰς ἀχαΐαν· ὀλιγόχοοι δὲ, καὶ ὀλιγόγονοι, καὶ λεῖφοι καὶ τῷ προσφορᾷ, καὶ ἥδεῖς. καὶ ἄλλοι δέ τινες οἱ πρὸς βοιωτίαν εἰσὶ, ὁ μάλισα γὲ τῇ λαρυσίᾳ. ῥίμμυνοι δὲ πολλοὶ, καὶ παντάχοῦ λεῖφοι· ὅτοι καὶ ὀλιγόχοοι, καὶ μονοκάλαμοι καὶ τῷ ἐκφυσιᾷ, καὶ τὸ ὅλον ἀδρωνεῖς. λεῖφότατος μὲν οὖν, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, πυρὸς ὁ ποντικός· βαρύτερος δὲ τῶν εἰς τὴν ἑλλάδα παραγινομένων, ὁ σικελός. τότε δ' ἔτι βαρύτερος ὁ βοιωτός. σημεῖον δὲ λέγουσιν, ὅτι οἱ μὲν ἀθλητὰὶ γὲ τῇ βοιωτίᾳ τριημιχοίνικα μόλις ἀναλίσκουσιν· ἀθλώντες δὲ ὅταν ἔλθωσι, πενθημιχοίνικα ῥᾳδίως. λεῖφος δὲ, καὶ γὲ τῇ λακωνικῇ. τότων μὲν οὖν γέ τε ταῖς χώραις καὶ τῷ ἀέρι τὸ ἄλιον. ἔπει καὶ πρὸς τ' ἀσίαν πορρῶ βαίνων, γέ μού τινι τόπῳ ὅτως ἄδρομον εἶναί φασι τὸ σῖτον, ὥστε πυρίτας ἐλαίας μέγεθος λαμβάνειν. γὲ δὲ τῆς ποσότητος λαμπρότατος, ὅτως ἰσχυρός, ὥστ' εἶπεῖς πλέον πεφυκέναι, διαῤῥήγνυσθαι· καὶ τῷ μακεδόνων πολλὰς ἔδρας παθεῖν. ἄτοπον δὲ, καὶ ἀνομολογούμενον πρὸς τὴν τ' πριμνέων λεῖφότητα, τὸ πρὸς τοὺς πνιγικοὺς συμβαίνον· εἰσὶ γὰρ οἱ μὲν σκληροὶ, πεινοὶ· οἱ δὲ μαλακοὶ, χειμερινοί. πολὺ γὰρ διαφέρει τῇ λεῖφότητι ὁ μαλακός. ὁμοίως δὲ καὶ δύο ἀρότους, ὡς ἔοικε, πανὸς τὸ σῖτο ποιοῦσι, τὸν μὲν χειμερινὸν, τὸν δὲ πεινὸν, γὲ ᾧ καὶ τὰ ὄσπρια καταβάλλουσι. εἰσὶ δὲ καὶ οἱ μὲν λαθαροὶ αἰρῶν, ὥσπερ ὁ πνιγικὸς, καὶ ὁ αἰγύπτιος· λαθαρὸς δὲ ὡσαύτως καὶ ὁ σικελός, καὶ μάλισα ὁ ἀκραγαντῖνος ἐκ αἰρώδης. ὁ δὲ σικελὸς, ἴδιον ἔχει τὸ μελαμπύρου καλεῖσθαι μόνον, ὃ ὄντι ἀβλαβές, καὶ ἔχ ὥσπερ αἶρα βαρὺ καὶ κεφαλαλγές. ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα, λαθαρὰ ἐλέχθη, ταῖς χώραις ἀναθετέον, καὶ ὅσον ὠφελοῦσι τοῖς γένεσιν. γὲ δὲ τοῖς ὀσπρίοις ἔχ ὁμοίως ὄντι λαβεῖν τὰς διαφοράς, εἴτ' ὂν δεῖ τὸ μὴ ἐξετάζειν ὁμοίως, εἴτε καὶ δεῖ τὸ μονοειδέσερα τυγχάνειν. ἔξω γὰρ ἐρεβίνθου, καὶ φακῆς, καὶ ἔτ' ὀλίγον κυάμου, καὶ ὀρόβου, λαθόσαν ἡ τῶν χρωμάτων καὶ τῶν χυλῶν διαφορὰ, τῶν τε ἄλλων † οἱ ποιοῦσιν ἰδέας. οἱ δὲ ἐρεβίνθοι, καὶ τοῖς μεγέθεσι, καὶ τοῖς χυλοῖς, καὶ τοῖς χρώμασι, καὶ ταῖς μορφαῖς διαφέρουσιν, οἷον λευκοὶ ὀροβιαῖοι * αὐὰ μέσον. ὧδι πᾶσι δὲ τὰ λοῦκα γλυκύτερα· καὶ γὰρ ὁ ὄροβος, καὶ φακὸς, καὶ ἐρέβινθος, καὶ κύαμος, καὶ σήσαμον. ἔσι γὰρ καὶ σήσαμον λευκόν. ἀλλὰ μᾶλλον γὲ τοῖς διοῖσδε ποιεῖν ὅτι τὰς διαφορὰς, οἷον ὧδι πάντα τὰ † ἐλλέβορα. τὰ μὲν αὐτῶν διάφορα καὶ, καὶ ὥσπερ συμφαύοντα τυγχάνει, λαθαπερ ὄροβος, πισός, καὶ χελόν· τὰ πλεῖσα· τὰ δὲ λεῖα τεφρα μέλανα, λαθάπερ θέρμος, ἔτι δὲ μᾶλλον καὶ ἰδίως ὁ σήσαμον· καὶ τὰ μὲν μακρόλοβα, τὰ δὲ στρογγυλόλοβα, λαθαπερ ἐρέβινθος. ἀναλογον δὲ ἀπολαβεῖ καὶ τὰ πλήθη τῶν σπερμάτων· ἐλάτω γὰρ γὲ τοῖς μικροῖς, ὥσπερ γέ τε τῷ τῶν ἐρεβίνθων, καὶ γὲ τῷ τῶν φακῶν· καὶ πλατύνεσθαι δὲ ἴσως αἱ διαῦται, καὶ ἅς ὧδι τ' σιτηρὸν ἐλέγομεν πρὸς τῶν καχύων καὶ αὐτῶν τῶν καρπῶν. ἔπει καὶ οἱ καλάμινοι λοβοί, χεδὸν ἀπολαβοῦσι τοῖς σπερμασίν εἰσιν· οἱ μὲν ἐπιπλατεῖς, ὥσπερ οἱ τ' φακῆς, καὶ τ' ἀφάκης· οἱ δὲ κυλινδρώδεις μᾶλλον, ὡς οἱ τοῦ ὀρόβου. σπίζα γὰρ τὰ σπέρματα ἑκατέρωθεν διαῦτα τοῖς χάμασιν. ἀλλὰ τὰς μὴ διαύτας διαφορὰς πολλὰς ἔστιν εὑρεῖν καθ' ἕκασον· ὧν αἱ μὲν κοιναὶ πᾶσιν, αἱ δὲ ἴδιαι κατὰ γένος. ὅλως δὲ πάντα προσπέφυκε τοῖς λοβοῖς, καὶ ἔχει καθάπερ ἀρχὴν ἶνα, τὰ μὴ προέχοντα, ὥσπερ ὁ κύαμος, καὶ ὁ ἐρέβινθος· τὰ δὲ κῆ ἔγκοιλον, ὥσπερ θέρμος, κῆ ἄλλ' ἄλλα· τὰ δὲ, ὅτῳ μὴ ὁ φανερὰν ἐλάττω δὲ, καὶ ὥσπερ ἀρσενικαίνοντα μόνον· διὸ λεῖον μὲν ἀπὸ τ' ὄψεως, ἀφ' ἧς καὶ ὅταν σπαρῇ βλασάνει καὶ ῥιζοῖ, καθάπερ ἐλέχθη. κατ' ἀρχὰς δὲ κῆ αὐτὰ βέφει, προσπεπηλωμένα τοῖς λοβοῖς, μέχρι οὗ ἂν τελειωθῇ· φανερὸν δὲ ὅτι καὶ ἐκ τῶν νῦν, καὶ ἐκ τῶν προειρημένων. ποδὶ μὲν οὖν τῶν κατὰ τὰς διαφορὰς, ἅλις. σπείρειν δὲ ξυμφέρει πάντα, μάλισα μὲν γὲ τοῖς † ἀρότοις. ὁ μὲν ἄλλα καὶ γὲ ξηρᾶ τινὸς καταβάλλουσι, καὶ ὀχ ἧκισα πυρὸς κῆ λειβὰς, ὡς μάλισα αὐτάρκειν δοκοῦντα, ὅπου μὴ ὄρνισιν ἢ ἄλλοις θηρίοις ὠνὴς ἡ χώρα. δοκεῖ γὰρ ὡς ὧδι πάνθ' ὁ * πρῶτος τοῖς ἡμιβρόχοις. ἀπόλυσις γὰρ καὶ ἐκγαλακτοῦται τὰ σπέρματα, καὶ ἅμα ξυμβαίνει πόαν ἀναφύεσθαι πολλήν. μετὰ δὲ τὴν σπορὰν ὕδωρ ὠφελεῖν γίνεσθαι πᾶσι ξυμφέρει, πλὴν ὅσα δύσβλασῆ γίνεται μᾶλλον, ὥσπερ ὅτε κύαμος ἐδάφει. κῆ τ' θερινὸν, σήσαμον, κῆ κύμινον, κῆ ἐρύσιμον. πυκνοσπορεῖν δ', ὁ μανοσπορεῖν, κῆ πρὸς τὰς χώρας βλέποντα χρὴ· πλέον γὲ ἡ πίειρα καὶ ἀγαθὴ δύναται φέρειν, ἢ ὑφαμμος τε καὶ λεπτή.

λεπῆς. καὶ ῥιλέγεται ἵλις λόγος, ὡς ὁτὲ μὲν πλεῖον, ὁτὲ δὲ ἔλαττον ἡ αὐτὴ λέγεσθαι χώρα· καὶ οἰονίζοντες τὸ πλέον, ὡς ἐκ ἀγαθὸν· πεινῶν γὰρ δύθυς φασὶ τὸ γλῶ. ὅτος μὴ δὲν ἴσως δύνηθέστερος λόγος. εἰ δέ τις πρὸς τὰ αὐτέρματα θεωροίη, καὶ μᾶλλισά γε πρὸς αὐτοὺς τοὺς τόπους, ἅμα δὲ ἐλάφει καὶ τῶν θέσιν ἀναθεωρῶν, τῶν γε πρὸς τὰ πνεύματα καὶ τὸν ἥλιον, οἰκεότερον ἀναλαμβάνει τὰς διαφοράς. ἀνάλογον δὲ ἔχει καὶ ἡ διόρησις πρὸς τὰς χώρας. νειὸς δ' ἀμείνων ἡ χειμέριος, ἢ ἐαρινῆς. γίνεται δὲ ὁ ξυμφέρει, βαθείας δὲ ἀρούρας, ὥσπερ καὶ γὰρ συρίας· διὰ μικροῖς ἀρότροις χρῶνται. παρ' ἄλλοις δὲ, τὸ λίαν ἐργάζεσθαι βλαπτικὸν γὰρ σικελίας· διὸ καὶ ἐγὼν ξυνίημι, ὡς ἔοικε, πολλοὶ διαμαρτάνουσι. ταῦτα μὲν πρὸς τὰς χώρας. διαιρέσει δὲ καὶ τὰ αὐτέρματα, ποία ποίου μᾶλλον τροφός ἐστιν· γὰρ ταῖς χειμερίναις πυρὸν μᾶλλον, ἢ κριθήν· καὶ ὅλως σῖτον, ἢ χέρσον· καὶ ὅλως γὰρ ταῖς χέρσοις, καὶ διὰ χρόνου λιγνυμέναις. καὶ γὰρ αὖται πυρὸν φέρουσι μᾶλλον, ἢ κριθήν. λέγεται δὲ καὶ ἐπομβρίαν μᾶλλον πυρός, ἢ κριθή· καὶ γὰρ ταῖς ἀνόπλοις φέρει μᾶλλον· ὡσαύτως δὲ καὶ αὐτὸ τὸ πυρὸν, ποῖος τις ποία τροφός· οἷον ἀγαθὴ, καὶ πίερα, καὶ ψαφαρὰ, καὶ λεπτὴ, ταῖς ἄλλαις ὁμοίως. ὕδωρ δὲ, ὅταν μὲν χλοηφορήσῃ καὶ λυπήσῃ πλέον, ἅπασι ξυμφέρει. αὐθέσι δὲ πυροῖς μὲν καὶ κριθαῖς, καὶ ζέαις σιτώδεσι, βλαβερὸν· ἀπόλυσι γὰρ· ὀασείοις δ' ἀβλαβές, πλὴν ἐρεβίνθου· ὅτοι δ' ἀκρηλύσης τ' ἄλμης, ἀπόλλυσι τ' σφακελίζοντες, καὶ ὑπὸ καμπῶν κατειδιόμενοι. ἰσχυρότερον δὲ ὁ μέλας ἐρέβινθος, καὶ ὁ λύκος, τ' πυρὸς· συμφέρει δ' ἐ φασιν, γὰρ τοῖς ἐφύδροις τόποις ὀλίγε πάνυ ἀείρειν αὐτόν. λύαμος δὲ αὐθαδῶς μάλισα, φιλεῖ βρέχεσθαι· διὸ καὶ ἐκ ἐθέλουσιν ὀφιασπορεῖν, ὥσπερ εἴπομεν, ὅτι πολὺ αὐθεῖ. μετὰ δὲ τοῦτον ἀκάνθινον, ὀλίγε πάμπαν ὕδατος δεῖται· σωίζεται γὰρ καὶ τελέως. ἀλλ' ὅταν ἀδρωθῇ, καὶ βλάπτειν δοκεῖ τὰ σιτώδη, καὶ κριθὴ δὲ πυρὸς μᾶλλον· γὰρ αἰγυπτίῳ δὲ, καὶ βαβυλῶνι, καὶ βακτροις, ὅπου μὴ ὑετὸς ἡ χώρα πανοίκως, αἱ δρόσοι τὸ ὅλον ἐκτρέφουσιν· ἐπεὶ καὶ οἱ περὶ λυρναν, καὶ σύεσπερίδας τόποι λαμπρότατα ἂν πᾶσιν, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, τὰ πέλανα· διὸ καὶ ἡ σικελία πολύσιτος. πολλὰ γὰρ τ' ἔτος καὶ μαλακὰ γίνεται· τ' δὲ χάμωνος, ὀλίγα. ζητεῖ δὲ ἡ μὲν λεπτόγεως, πολλὰ μὲν μικρὰ· ἡ δὲ πίερα, καὶ πλῆθος μὴ γένεσθαι δύναται, καὶ ἀϋδρίαν. πρὸς δὲ τὴν χώρας ἀϋδρίαν, πάντα πνεύματα καὶ αὖραι δοκοῦσι ξυμφέρειν. ἄλλα δὲ πρὸς ἄλλας ῥιαῦτα, καθαπερ καὶ πρότερον εἴρηται. ὡς ὑδὶ τὸ ναῶν ἄν, μᾶλλον αὐχμός, ἢ ἐπομβρία ξυμφέρει τῷ σίτῳ. οἱ γὰρ ὄμβροι ἐ ἄλλως γίνονται, καὶ πολλάκις αὐτὰ τὰ αὐτέρματα διαφθείρουσιν. εἰ δὲ μὴ, πλῆθός γε ποιοῦσι βοτάνης, ὥστε καταπνίγεσθαι καὶ ἀροφεῖν. τ' μὴ δὲν ἄλλων αὐτεμάτων ὀδὲν εἰς ἄλλο τρέφεται μεταβάλλειν αὐτερόμενον, πυρὸν ἂν καὶ κριθὴν εἰς αἶραν φασὶ, καὶ μᾶλλον τ' πυρόν. γίνεται δὲ τ' τοῖς ἐπομβρίαις, καὶ μάλισα γὰρ τοῖς δύυδροις καὶ ὀμβρώδεσι χωρίοις. ὅτι δ' ὀκ εἶσιν ἀρινὸν ἡ αἶρα, καθαπερ ἡ ἄλλη πόα, ἃ πειρῶνται, * αὐτῶν τ' γὰρ ἴνες τ' λέγειν, ἐκεῖθεν δῆλον. δύθυς τὰ τ' χειμῶνος φανερὰ γίνεται τρέφυκῦα. καὶ διαφέρει πολλοῖς· ἔχει γὰρ τὸ φύλλον σκληρὸν, καὶ δασὺ, καὶ λιπῆ. καὶ τούτων ἰδιώτατον τὸ λιπῆ· ἡ γὰρ δασύτης, καὶ τ† τ' αἰγυλωπὸς ὑπάρχει τ' ἵππος. ὅτον μὴ ἴδιον τούτων. καὶ τ' γίλωπος ἐπὶ τ' λινῆ· καὶ γὰρ ἐκ τούτε φασὶ γίνεσθαι τ' αἶραν. τ' δ' ἐρεβίνθε πῶς τὰ ἄλλα χέρσοπά, τό τε πρὸς τ' αὔθησιν λεχθέν, καὶ τὸ τάχισα τελειοκαρπεῖν, ἰσχυρότατον ὄν, καὶ ξυλωδέσατον· καὶ τὸ ὅλον μὴ ποιεῖν νειὸν καρπὸν, τήν γε πόαν δύναται, μάλισα δὲ καὶ τάχισα τὸν τρίβολον. ὅλως δὲ, ὀδὲ ἡ τυχοῦσα δύναται φέρειν αὐτ', ἀλλὰ μελαγγεῖον τινα δεῖ καὶ πίειραν εἶναι. τ' δ' ἄλλων καλλίσην νειὸς ἀπὸ τ' λυσιμ', καίπερ πυκνοσπορεμένων, καὶ πολὺν καρπὸν φερόντων. τὰ δὲ τοῖς θερινοῖς † ἀρότροις ὀλίγα δεῖ πάντα. φασὶ δὲ καὶ τὰ ναμαῖα συμφέρειν μᾶλλον αὐτοῖς, τ' ἐκ διός. μέλινοι δ', καὶ λεγυροὶ, ἐλάττης ὕδατος. ἐὰν γὰρ ἔχωσι πλεῖον, φυλλοβολοῦσιν. ἰσχυρότερον δ' ὁ λεγυρὸς, οἱ δ' μέλινοι γλυκύτεροι, εἰ καὶ ἀδηγίστεροι. σήσαμον δ' ὀδιεὶς ἐδιδύ χλωρὸν, ὃ δ' θέρμον. εἰ δ' μὴ ἐρύσιμ), μὴ δ' ὄρμην), σκεπτέον καὶ ταῦτα, εἰ πικρά· ἔσι δ' τὸ μὴ ἐρύσιμον ὅμοιον σησάμῳ, καὶ λίπ' ἔχει. τὸ δ' ὄρμενον, λυμινώδες, μέλαν· αὐείρειν δ' ἅμα καὶ τὸ σήσαμ). περὶ μὴν τούτων σκεπτέον. γὰρ ταῖς ἀραβαῖς χώραις πῶς τὸ μὴ φυλλομανεῖν, ὥσπερ μέσοι καὶ ὠκέρασι τ' σῖον, ὥσπερ καὶ γὰρ θετταλία. συμβαίνει δ' αὖ μὴ ὠνέμωσιν ὑποζακισθῆναι, μηδὲν ἀλλοιωθῆναι τ' καρπόν· ἂν δὲ ὠκέρωσιν, ἅπαξ μόνον δεῖσαθαι τ' πυρὸν, καὶ γίνεσθαι μακρὸν, καὶ δὲ ἄδρον, οὐ καλοῦσι καμακίαν· καὶ ὀκ ἀποκαθίσαθαι πάλιν σπερόμενον, ὅτον μὲν δὴ ὡς πανόρους συμβαῖνον, θετταλοὶ λέγουσιν· γὰρ βαβυλῶνι δ' φασὶ, καὶ ὥσπερ τεταμένως, ὠκέρασι μὲν

σι μὴν λίς, τὸ δὲ τρίτον τὰ πρόβατα ἐπαφιᾶσιν. ὅτω γὰρ φύει τὸν λαυλόν· εἰ δὲ μή, φυλλομανεῖ· γίνεται δὲ μὴ λαλῶς ἐργαζομένοις, ὠγυγηκοντόχοα· τοῖς δὲ ὠμελῶς, ἑκατοντόχοα. ἡ δὲ ἐργασία, τὸ ὡς πλεῖσον χρόνον ἐμμένειν τὸ ὕλωρ, ὅπως ὕλλω ποιήσῃ πολλὴν πίειραν γὰρ ὅταν καὶ ὠγυγηνὴν τῆς γλιῶ, λεῖ ποιῆσαι μανλήν. ὕλλω δὲ ὁ φέρει ἡ πόαν, ὥσπερ γὴ αἰγυπίῳ. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα χώρας ἀρετῆς. φύεται δὲ ἡ ἀκὴ τῆ ῥιζῶν πυρὸς, καὶ λειθὴ, πολλαχοῦ τῷ ὑσίρῳ ἔτει. αὐτοετὴς δὲ ἡ ἀκὴ δῆλον εἰς λεπτὸν λειρομένῳ, ἑτέρᾳ λαλαμὶ πλαβλασαίνονθος. ὡσαύτως δὲ λαὼ ὑπὸ χειμῶνος ἐκ παγῆ· πλαβλασαίνῃ γὰρ, ὑπάτων ὠγινομένων. ὁ δὲ σαλχυς δύτελὴς ἡ μικρὸς ἀκὴ τῆ τοιούτων. βλασαίνουσι δὲ ὅλῃ ὑσίρῳ ἔτει ἡ ἀκὴ τῆ λαπαπτομένων, ἡ συμπατομένων, ὥστε μηδὲν εἶναι λῆλον, ὡς εἰπεῖν· οἷον ὅταν λιέλθῃ σρατόπολον, ἡ οἱ σάχυδι μικροὶ, καὶ τότες ὃς λαλῶσιν ἀρῦναι. τῆ δὲ χεδροπῶν ὀδὲν λῴονται τοιῦ 10
8 το ποιεῖν, ἢ ὀχ ὁμοίως. ☾ αἱ βλασήσεις ριαυταχῶς· Πρὸς αὔξησιν δὲ, ἡ βοφλὼ μέγισα μὴν ἡ τῆ ἀέρος λρασις συμβάλλεται· καὶ ὅλως, ἡ τῶν ἐτῶν λατάσασις. δύκαίρων γὰρ ὑσάτων, ἡ δυσλίων, ἡ χειμώνων γινομένων, ἅπαντα δύφορα ἡ πολύκαρπα, λαὼ γὴ ἁλμώδεσι καὶ λεπτογείοις ἢ. διὸ ἡ πρὸ ἱμεριαζόμενοι λέγουσιν, ὀ λαλῶς, ὅτι ἔτος φέρει, ὀχὶ ἄρουρα. μέγα δὲ ἡ αἱ χῶραι διαφέρουσιν. ὀ μόνον τῷ πίειραι ἡ λεπταὶ ἡ ἐπομβροι ἡ αὐχμώδεις, ἀλλὰ ἡ τῷ ἀέρι τῷ περιέχοντι, ἡ τοῖς πνεύμασιν. ἔνιαι γὰρ ὅσαι λεπταὶ ἡ φαῦλαι, τελεσφοροῦσι, διὰ τὸ πρὸς τὰ πνεύματα τὰ πόντια λεῖαι λαλῶς. ἄλλα δὲ ἄλλοις διαῦτα, λαθαπὲρ πολλάκις εἴρηται. ταῖς μὲν γὰρ τὰ ζεφυρικὰ, ταῖς δὲ τὰ βόρεα, ταῖς δὲ τὰ νότια. συμβάλλεται δὲ ἡ ὀλίγα ἡ ἐργασία, καὶ μάλιστ' ἡ τῆ αὔρης. λαπεργαθεῖσα γὰρ, ῥᾳδίως ἐκφέρει. καὶ ἡ λόπρος δὲ μεγάλα βοηθεῖ, τῷ διαθερμαίνειν ἡ συμπέπειν. πρόσεχε γὰρ τὰ λοπειζόμενα τῆ 20
ἀνόπρῳ ἡ εἴκοσιν ἡμέραις, ἅπασι δὲ ξυμφέρει. ἡ χρήσιμος ὀ μόνον τοῖς πυροῖ τῆ σίτου, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις, πλὴν πηγείας· ταύτην δὲ φθείρειν φασὶν ὠβαλλομένην. ἀπόλυσι δὲ καὶ ἡ πόρις, ☾ ὠνοιμωμένων τῶν πεδάτων. ὡς δὲ ζωνες λέγουσι, καὶ ἡ μηδική, διὰ τῆ νόπρου, ἡ τὸ ἔρου. τῆ δὲ σπερμάτων ἕκασα ἡ πρὸς τὴν τῆ ὥρας φύσιν ἁρμόττει, καὶ ὅλως γένη πρὸς γένος, ἡ γὲ αὐτοῖς τοῖς ὁμογενέσιν, αὖ δὴ σφερῶνται διαιρεῖν. μεταβάλλει ὁ τὰ ξενικὰ τῆ σπερμάτων, μάλισα μὲν γὲ τρισὶν ἔτεσιν, εἰς τὰ ὠμοχώρια· συμφέρει δ' ἐκ τῶν ἀλεεινῶν εἰς τὰ μετρίως ἥπιον ἀλεεινά, καὶ ἐκ τῶν ψυχρῶν αὐάλογον ποιεῖσθαι τῆ μεταβολήν. τὰ δ' ἐκ τῆ δυσχειμέριωθ γὲ τοῖς πρωΐοις ὀψὲ ἀποκειται· ὥστ' ἀπ' αὐχμοῦ φθείρεται, ἐὰν μὴ ὄψιον ὕλωρ σώσῃ. διὰ τοῦτο ἡ δύλαβητέον φασὶ, τὸ μίσγειν τὰ ξενικὰ τοῖς ὠμοχωρίοις, ἐὰν μὴ ὀλίγα ὁμοίας. ἐπὶ 30
ἀσύμφωνα τῇ ὥρᾳ ἡ ἐπὶ τῆ αὔρης, ἡ ἐπὶ τῶν γενέσεων, ὥστε ἡ ἐργασίας ἑτέρας λεῖται. τάχιστα τῆ γῆς διαφορὰς, ἡ τὰς τῆ σπερμάτων δυναμένης, ἡ ἐπὶ τὰς ἑκάσων ὥρας. ὅταν δὲ δύετειός γένηται, ἡ πολυωσότερα τὰ σπέρματα γίνεται. ἀθλίωσι δ' ὃν αἱ λειθαὶ τὰ πλεῖσα ποιῶσι τὰ ἄλοιτα (λειθοφόρος γὰρ ἀρίσῃ) τῆ δ' ὀχ ὅταν πλεῖσαι γένωνται, ἀλλ' ὅταν λαβοῦσαι λράσιν. ὧν δὲ τῇ φακῇ πολὺ ἐλάτθαν, οἱ πυροὶ ἡ αἱ λειθαί. ἡ παρ' ἄλλοις ἄλλα, πῶς ἄπορ δύφυής ἑκάση. βελτίω μὲν οὖν ἡ χείρω τὰ σπέρματα, καὶ διὰ τὴν ἐργασίαν, ἡ διὰ τῆ γλιῶ γίνεται. ἡ γὰρ ἀπαχρεῖτ', καὶ ἡμερῶται, λαθαπὲρ τὰ λιγύδρια, καὶ ὅλως μεταβάλλει τὴν χώραν, ὥσπερ ὁ τῆ λιγύδρου δύθυς ἔσηκε πρὸς τὸ χεῖρον. γένος δ' ὅλον ὀξαλωτὸ μὲν εἰς ἕτερον, ὀδὲν ἕτερον ἄλλο πέφυκε, πλὴν τίφη καὶ νέα, λαθαπὲρ εἴπομεν γὲ τοῖς πρώτοις λόγοις. καὶ ἡ αἶρα δ' ἐκ τῆ πυρῶν ἡ λειθῶν διαφθειρομένων. ἢ εἰ μὴ ὅσπρ, ἀλλὰ φιλεῖ γε μᾶλλον γὲ τοῖς πυροῖς γίνεσθαι, λαθαπὲρ καὶ ὁ μελαμπυρος ὁ πονπικὸς, καὶ τὸ τῆ Βολβῶν 40
σπέρμα, καὶ ἄλλα δὲ γὲ ἄλλοις τῶν σπερμάτων. ἐπεὶ ἡ ὁ γίλωψ λοκεῖ μᾶλλον γὲ ταῖς λειθαῖς. γὲ δὲ τοῖς † ἀφαλοις ἄρακος, τὸ βαχὺ καὶ σκληρόν. γὲ δὲ ταῖς ἀφάκαις ὁ πελεκῖνος, ὁμοίου τῇ ὄψει τοῖ πελέκει. χεῖλον δὲ λαθ' ἑκάσον ὄδι, τὸ σωεκτρεφόμενον καὶ σωαναμιγνύμενον, εἴτε διὰ τὰς χώρας (ὅπερ ὃν ἄλογον) εἴτε δι' ἄλλων αἰτίαν. γνῶια δὲ καὶ φανερῶς ὅτι λοινὰ πλείονων· ἀλλὰ διὰ τὸ μάλισα γὲ ἴσιν ἀδηλεῖν, ἴδια τότων φαίνεται. λαθαπὲρ ἡ ὀροβαγχη τῶν ὀρόβων, καὶ ἡ ἀπαρίνη τῶν φακῶν. ἀλλὰ ἡ μὲν μάλισα ὠνικρατεῖ τῶν ὀρόβων διὰ τὴν ἀδηλείαν, ἡ δὲ ἀπαρίνη μάλισα γὲ τοῖς φακοῖς δύτροφεῖ. τρόπον δέ τινα πλανᾶσθαι ὅτι τῇ ὀροβαγχη, ὠβαλλεται καὶ λατέχειν ὅλον ὥσπερ πλεκτάνῃ· ἀκρεμόνει γὰρ ὅτως, ὥθεν ἡ τὸ ὄνομα εἴληφε. τὸ δ' ὑποφυόμενον δύθυς ἐκ τῆ ῥίζης τῷ κυμίνῳ, καὶ ὅλῃ βα-

κέρῳ, τὸ

κέρω, τὸ αἱ μόλωρον, μονόκωλον, ἀκάπεμφορὲς ὂν λαυλῷ, πλὴν βραχύτορόν τε πολὺ, καὶ
ἄνωθεν πι λεφαλωδὲς ἔχει, ῥίζαν δὲ ὑποσρόγγυλον. ὀδὲν δ' ἕτορον ἀφαναίνεται πρὸς τὸ βόσ
περας. γίνεται δὲ ταῦτα ἐν ταῖς λειπαῖς, ὀκ ἐν ταῖς πίερας· ὥσπερ καὶ τ' δύβοίας ἐν τῷ λει
λαύτῳ μὴ ὀ γίνεται· πόθι δὲ τ' λαύθμον, ἢ εἴ τις ἄλλος ζιόπος. ταῦτα μὴ ὂν λοινὰ πλέό
νων ὄντα, λατιχύει μᾶλλον ἐν τοῖς ἐρημίοις διὰ τὴν ἀδένειαν. Τὸ δὲ τράμον καὶ ἀτί- 9
ραμον, λέγεται μὴ ὧδε ἐν ὀσρείῳ μόνον. ὀκ ἄλογον δὲ καὶ ὧδε τ' σιτωδῶν πρὸς απλήσιον, ἢ καὶ
ταυτό τι συμβαίνειν· ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ τ' αὐτ' εἶν χρεῖαν, ὀχ ὁμοίως ἐμφανὲς. ἐπεὶ ὀδὲ ὧδε τὸ
των ἀπάντων ὁμοίως, ἀλλὰ μᾶλλα ὧδε τ' λυάμων λέγεται καὶ φανῶν. εἴτ' ὂν καὶ μάλιστα πα
χόντων, εἴτε καὶ διὰ τ' χρεῖαν φαινομένων. γίνεται τὸν πλέον. πολλαχῶς γὰρ τόποι λυπες εἰσιν,
10 οἱ αἰεὶ φέρουσι τράμονα, καὶ ἄλλοι πάλιν ἀτράμονα. τὸ δὲ ὡς ἐπίπαν, οἱ λεπτόγεω μᾶλλον
τράμονα, καὶ ἄγρος λατάσασίς τις ποιεῖ τὸν διαύτῳ πραλλαγών. σημεῖον δὲ, ὅτι ταῦτα
τὰ χωρία, καὶ ὁμοίως ἐργαζόμενα, φέρει ποτὲ μὲν τράμονα. πόθι Φιλίππος δὲ ὁ λυάμωρ λι
χμώμενος, ἐὰν ὑπὸ πνεύματος ἐγχωρίσι λκφθῇ, τράμων ὤν, ἀτράμων γίνεται. ταῦτα μὲν
ὂν μηνύει, διότι πολλαχῶς τ' δὲ τ' χωρίων ἔνια σπουρᾶς, καὶ ὁμοίως λαθήμενα, καὶ ὀδέμιαν ἔχον
τα καὶ τ' γλυκὺ διαφοράν, τὸ μὲν τράμονα, τὸ δὲ ἀτράμονα φέρει· καὶ φύσει μόνον αὔλακος
διοριζούσης. λαρπίζεται τ' γλυκὺ μάλιστα πυρὸς, εἶτα λριθή· διὸ καὶ ὁ μὲν ἀγαθὴν ζητεῖ χώραν,
ἡ δὲ λριθὴ διώκει καὶ γὰ ταῖς ψαφαρωτέραις ἐκφέρειν. τ' δὲ χειροπῶν μάλιστα ἐρεβίνθος,
λαὶ πορ ἐλαχίσου χρόνου γὰ πῇ γῇ μένων. ὁ δὲ λύαμος, ὥσπερ ἐλέχθη, καὶ ἄλλως ὁ βαρὺ, καὶ ὅτι
λοπρίζειν δοκεῖ τ' γλυκὺ, διὰ μανότητα καὶ δύναμιν. διὸ καὶ οἱ πόθι μακεδονίαν καὶ θετταλίαν,
20 ὅταν αὐθῶσιν, αὐαρέπτουσι τὰς ἀρόσας. τ' δὲ ὁμοιοπύρων καὶ ὁμοιοκρίθων, οἷον ζειᾶς, τίφης,
ὀλύρας, βρόμου, αἰγίλωπος, ἰσχυρότορον καὶ μᾶλλα λαρπιζόμενόν ἐ ζειά. καὶ γὰρ πολύῤῥιζον,
καὶ βαθύῤῥιζον, καὶ πολυκάλαμον· ὁ δὲ λαρπὸς λεφότατος, καὶ πᾶσι βέλτιος ζώοις.
τ' δὲ ἄλλων ὁ βρόμος πολύῤῥιζος· καὶ γὰρ ἔτος πολυκάλαμος. ἡ δὲ ὀλύρα, μαλακώτορον
καὶ ἀδηφαγέστερον τούτων. ἡ δὲ τίφη, πάντων λεφότατον· καὶ γὰρ καὶ μονοκάλαμον. διὸ καὶ
χώραν ζητεῖ λεπτὴν, ὀχ ὥσπερ ἡ ζειὰ πίδεαν καὶ ἀγαθὴν, ἔστι δ' ἑνὸς τούτων καὶ ὁμοιότατα βέλ
πυροῖς, ὅτ' αἰγίλωπ καὶ ὁ βρόμος· ὥσπερ ἄγρι ἄπλα καὶ αὐήμερα. ἐπικαρπίζεται δ' σφόδρα
καὶ ὁ αἰγίλωπ τ' γλυκὺ, καὶ ἔστι πολύῤῥιζον καὶ πολυκάλαμον. ἡ δὲ αἶρα πανελῶς ἀπηρεμον
μένον. τ' δ' ἐν βέλ θερινοῖς ἀρόμοις, τὸ σπέρμον δοκεῖ χαλεπώτατον εἶν τῇ γῇ, καὶ μᾶλλα λαρ
πίζεσθαι, καὶ πολυκαλαμώτορον, καὶ παχυκαλαμώτορον, καὶ πολυῤῥιζότορον λέγεται. διαφέρει
30 δὲ πάντα πρὸς τ' γῆν λοφα, καὶ πρὸς τ' ἡμετέραν βοφήν. ἔνια γὰ ἐναντίως, ὥσπερ τὰ χειρο
πὰ, καὶ οἱ λέγχροι· καὶ τὰ πρὸς ἡμᾶς δὲ, ὥσπερ ἐλέχθη, τί, καὶ τ' ἄλλα ζῶα. Τῶν δὲ ἀπερμά 10
των, τὰ μὲν λοινὰ πάντων ὄσιν, οἷον ἐρυσίβη· τὰ δ' ἴδια λινῶν, οἷον ὁ σφακελισμὸς τ' ἐρεβίν
θου, καὶ τὸ ὑπὸ λαμπῶν λατεδίεται καὶ ὑπὸ ψύλλων θηρίων. ἔνια δὲ καὶ ψώρας καὶ ἄλ-
μαας, λαθάπερ τὸ λύμινον. τὰ δὲ ὠὰ τινόμενα ζῶα, εἰ μὴ ἐξ αὐτ', ἀλλ' ἐκ τ' ἔξωθεν, ὀχ ὁμοίως
βλάπτει. ὧν γίνεται γὰρ ἡ μὲν † λαθαρὶς γὰ τοῖς πυροῖς, τὸ δὲ φαλάγγιον γὰ ὀρόβοις, ἄλλα δ' λανθαρὶς
γὰ ἄλλοις. ἐρυσίβαι δ' ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, εἰς τὰ σιτώδη μᾶλλον τ' ὀσρίων. αὐτ' δὲ τούτων ἡ
λριθὴ μᾶλλον, ἢ πυρός. καὶ τ' λριθῶν ἕτορα ἑτόρων. μᾶλλα δ' ὡς εἰπεῖν, ἡ χιλιᾶς. διαφέρει δὲ καὶ ἡ τ' χωρίων θέσις, καὶ ἡ φύσις. τὸ μικρὸν γὰρ πρόσπνευμα καὶ μετέωρα, ὀκ ἐρυσίβαι,
ἢ ἧττον· ἀλλὰ τὰ ἐγκοιλα, καὶ ἄπνοα. γίνεται δὲ ἡ ἐρυσίβη, πανσελήνοις μᾶλλα. ἀπόλυται
40 δὲ καὶ ὑπὸ τ' πνευμάτων, καὶ πυρὸς καὶ λριθῆ, ὅταν ἢ αὐθῶντα λκφθῇ, ἢ ἄρδι ἀπηνθηκότα καὶ δὲ ἥπερ.
ἀδρανῆ· μᾶλλον † καὶ λριθή. πολλάκις δ' ἤδη γὰ τῷ ἀδρύνεσθαι * ὄ, ἐὰν μεγάλη καὶ πλέων
χρόνον ὦν γένηται. ξηραίνει γὰρ, καὶ ἀφαναίνει, ὃ λαλοῦσι λινες ἐξανεμᾶσθαι. διαπόλλυσι δὲ καὶ
ἥλιος ὁ ἐκνεφέλος ἄμφω, καὶ μᾶλλον πυρὸν ἢ λριθήν, ὥστε μηδ' ἐπίδηλον εἶν τ' σαλχυν τῇ
ὄψει, ὄντα λενόν. τ' δὲ πυρὸν ἀρπάζουσι καὶ οἱ σκώληκες, οἱ μὲν δύθυς λατεδίοντες φυόμε
νον, τὰς ῥίζας· οἱ δ', ὅταν αὐχμῶντες ἀρπυθμῶσι μὴ δύνωνται. τότε γὰρ ἐγκινόμενος ὁ σκώ
ληξ, ἐσθίει τ' ἀρτιφυῆ ζιόμενον· ἐσθίει δὲ ἄχρι τ' σαλχυος, ἐτ' ἐξαναλώσας ἀπόλυται.
καὶ ἐὰν μὲν ὅλον ἐκφάγῃ, τελέως αὐτὸς ὁ πυρὸς· ἐὰν δὲ ὧδε θατέρου τοῦ λαλάμου, καὶ ἐκβλα
στήσαι τὸν ἀποχυσιν, ὅσον μὲν τ' σαλχυος, θάτερον δὲ ὑγιές. γίνεται δὲ ὁ ταυταχοῦ τὸ πυ
ρὸς καὶ σῦ πυρὸς, οἷον γὰ θετταλίᾳ· ἀλλὰ καὶ χώρας ζητᾶς, ὥσπερ γὰ τῇ λιβύῃ, καὶ τ' δύβοίας ὥσ-

πορ γὼ ἴρ λιλαλυτω. σκώληκου δὲ γίνονται καὶ γὼ τοῖς ὄχροις, καὶ γὼ τοῖς λαθύροις, καὶ ζοῖς πίοις, ὅταν ὑγραυθῶσι καὶ θόρυβοι γίνωνται, ἢ λαθάπορ γὼ τοῖς ἐρεβίνθοις αἱ λαλμπαι. τὰ δὲ ἀζαναλώσαντα τὰς ζοφὰς ἀπόλυται, καὶ γὼ τοῖς χλωροῖς, καὶ γὼ τοῖς λαρποῖς· οἷον οἴτε ἵπες, ἢ οἱ γὼ τοῖς λυάμοις ἐγγινόμενοι, ἢ γὼ τοῖς ἄλλοις· ὥσπορ ἢ γὼ ζοῖς δ' γὼ ζόροις καὶ γὼ τοῖς ξύλοις ἐλέχθη· πλὴν τῶν λερασῶν λαλυμένων. πᾶς ἅπαντα δὲ ταῦτα μεγαλως διαφέρουσιν αἱ χῶραι, ὐκ ἀλόγως. ὁ γὰρ ἀὴρ δύθυς διαφορ ζορ θερμὸς ἢ ψυχρὸς ἔαν, ἢ ὑγρὸς ἢ ξηρός. ὅτ ὁ δ' ὅλ ὁ νόμος. διὸ καὶ γὼ αἷς ἐώθασι γίνεζαι, ὐκ ἀεὶ γίνονται. τ δὲ αὐτ μαλτων ὐχ ἡ αὐτὴ διάκρισίς ὅτιν, εἴτε πλὴν βλάσησιν, ἢ εἰς θησαυρισμόν. ἔνια μὲν γὰρ βλασαύῃ καὶ τελειοῦται τάχισα, καὶ θησαυρίζεται λεαλπισα· καθαλπορ ἔλυμ ζορ, καὶ λέγχρ ζορ. ἔνια δὲ βλασαύει μὲν, ὀ ταχέως δὲ. καθαλπορ ὁ λύαμ ζορ, καὶ μᾶλλον ὁ τραλμων. ταχὺ δ' ἡ ἀφάκη, καὶ ὁ λολιχός. λειθὴ δὲ πυρὸ θᾶπλον δὲ καὶ ὁ λονιορτώδης † καὶ ὁ λονιόρτ ζορ. καὶ ὁ γὼ τοῖς λονιορτοῖς γὼ ἅπασιν, οἷον λονιαλτοις ἢ ἀκονιαλτοις * γίνεται διαφθαρμένοις ἴδια ζωα, καθαλπορ ἐλέχθη, πλὴν ἐρεβίνθ· μόν ζορ γὰρ ὅτ ὀ ζωογονεῖ. καὶ σκπομένοις μὲν ὠᾶσι σκώληξ. λοπομένοις δὲ, καθέκασον ἴδιον. πάντων δὲ μάλισα διαμένουσιν ἐρέβινθος καὶ ὄροβ ζορ. τούτων δ' ἔτι μᾶλλον ὁ θέρμ ζορ· ἀλλ' ἔοικεν ὅτ ὥσπορ ἀγρίω. διαφέρει δὲ, ὡς ἔοικε, χώρα χώρας, καὶ ἀὴρ ἀέρ ζορ, εἰς τὸ λόπεδα, καὶ μὴ, τὰ σπέρματα. γὼ ἀκλωνία γοῦν τῇ πόλει τὴν ἰόνιον, ὐκ ἐδιέδαί φασιν ὅλως λύαμον. διὸ κ εἰς θησαυρισμὸν ἀκτίθεζαι. διαμένει δὲ καὶ πόλι λύζικον ὑδὶ πλέω. μέγα δὲ πᾶς διαμονὴ, καὶ τὸ ξηρὰ θερίζειν· ἐλαθῆτον γὰρ ἡ ὑγρότης. θερίζουσι δ' ὀψικλότερα τὰ μὲν χέρσοπα, πᾶς τὸ μᾶλλον καὶ ξᾶον συλλέξαι· ταχὺ γὰρ καταῤῥεῖ, καὶ ἀναθγόντα θρύπτεται. † τὰς δὲ λειθὰς, καὶ γν ζο λειθᾶν, διὰ τὸ βελτίος εἰς τὰ ἄλφιτα γνέδαι, μὴ ἀπεξηραμένας. διὸ καὶ εἰς θωμὸς σωπιθέασι καὶ πυροὺς καὶ λειθάς, καὶ δ' οκᾶσιν ἁθροίνεδαι γὼ θωμῷ μᾶλλον ἢ λίκνῳ σαρῶν. ὐκ ἐδίεται δὲ σῖτ ζορ, ὁ τανυδὲς πόδιφυν. ἀθέρις ζορ δὲ μάλισα διαμένει ὁ πυρός· ἔτι δὲ μᾶλλον ὁ θέρμος. οὐδὲ γὰρ θερίζουσι ὄχρ τὸν τρόπον * ὕλωρ γνέδαι, διὰ τὸ ἐκ πολλῶν θεριζόμενον, καὶ ἀπόλυδαι τὸ αὐτ μα. γρὸς ἔκφυσιν δὲ, καὶ πλὴν ὅλλω πορᾶν, ἄειρα λοκεῖ τὰ ἐναλγα· τὰ δὲ λίγνα, χέρω· καὶ τὰ τρίγνα. τὰ δ' ὑπορτέινοντα, χειμὸν ἄγονα, πᾶς δὲ πλὴ σίτησιν ἀρκοῦντα. βίος γαρ ὅτιν ἑκάσοις ὡρισμὸν ζορ εἰς γονὴν, διά τοι καὶ ταῦτα παραλλαπει ταῖς διαμέσι, διὰ τοὺς τόπους, γὼ οἷς αὖ θησαυρίζωνται. δι γοῦν λαππαλοκίας γὼ χωρίῳ τινί, ζορ λαλυμένῳ πέτρα, καὶ πεπαράκοντα ἔτη διαμένειν φασί, γόνιμα δὲ καὶ χρήσιμα πᾶς ατόρμ, εἰς ἢ πλὴ σίτησιν ἐξήκοντα ἢ ἑβδομήκοντα. τὸ γὰρ ὅλον ὀ κόπεδαι· τὰ δὲ ἱμάλια, καὶ πλὴ ἄλλω γαλζαν λόπεδα. τὸ γὰρ χωρίον ἄλλως τε ὑγρὸν ἔαν, ἢ δύπνον, καὶ ἔναυρον ἀεί, καὶ ὧν αὐαπολῆς ἔχσι καὶ λύσεως καὶ μισημβρίας. φασὶ δὲ καὶ γὼ μηδίᾳ, ἢ ταῖς ἄλμαις ὑγραῖς χώραις, διαμένειν θησαυριζόμενα πολὺν χρόνον. ἐρέβινθον δὲ, καὶ θέρμον, καὶ ὄροβον, καὶ κέγχρον, καὶ τὰ τοιαῦτα, διαπονόλι πολλῷ πλέω τούτων· ὥσπορ καὶ γὼ τοῖς πόδι πλὴ ἑλάδα τόποις. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὥσπορ εἴρηται, ἢ τόπων ἴδια. λοκεῖ δὲ καὶ γῆ τις ἔαν πράλισιν, ἣ διαπλαπομένη σωτηρεῖ τὸν πυρὸν, ὥσπορ ἥτε γὼ ὀλύνθῳ καὶ γὼ λικρίνθῳ ζορ δύβοίας. ποιεῖ δὲ χέρω μὲν εἰς πλὴ σίτησιν, ἀβρότορον δὲ τῷ πθσόψει. παρατάπασι δὲ χοίνικα εἰς τ μέδιμνον. πυρωθγόντα δὲ πάντα τὰ σπέρματα ἀπόλυται, καὶ ἀβλασῆ γίνεται. καί τι περί γε βαβυλῶνα φασι, τὰς λειθὰς καὶ ὠᾶς πυρὸς ὣν ζορ ἄλω πιπλῶν, ὥσπορ τὰ φρυγόμενα. ἀλλὰ πλῆθος, ὁλ διαφορά ἐς ὅδι ζορ θερμότητ ζορ, ἢ ἁπλῶς ὡς θερμασία γίνεται, καὶ ἡ πήδησις. καὶ τὰ μὲν ζιαῦτα χειμὸν ὥσπερ εἰκόνες πόξεως ἂν εἶεν πάντων, ἢ πλὴν πλείων. ἔνια δὲ ἔχει τινὰ ἰδιότητα, ἢ τ λοκέντων ὥσπορ ἀγρίων ἔαν διὰ πλὴ γνῆσιν καὶ ἔκφυσιν, ὥσπορ ὁ θέρμ ζορ, καὶ ὁ αἰγίλωψ. ὁ μὲν γὰρ θέρμ ζορ, καί περ ἰσχυρότατος ὤν, ὅμως ἐὰν μὴ δύθυς ἄλω διαβλιθῇ, κακοφυὴς γίνεται, καθάπορ ἐλέχθη. καὶ τὸ ὅλον δὲ ὐκ ἐθέλει λρύπεδαι τῇ γῇ. διὸ κ ὐχ ὑπορένντες αἐίρουσι· πολλάκις δὲ, καὶ εἰς ὕλλω ἢ βοτάνλω λινὰ πίσῃ, διασωμένου ζορ τούτῳ, σωάπει πλὴ ῥίζαν τῇ γῇ, καὶ βλασαύῃ. χώραν δὲ ὕφαμμον ζητεῖ, καὶ φαύλω μᾶλλον. τὸ δὲ ὅλον, ὐκ ἐθέλει φύεδαι τῇ διεργασμένῃ. ὁ δὲ αἰγίλωψ αὐάπαλιν· γὼ γὰρ τῇ γεωργουμένῃ διάλλιον ἔ. καὶ ἐνιαχῆ δὲ, πρότορον ἀβλασὴς ὤν, ἐὰν γεωργυθῇ, βλασαύῃ, καὶ γίνεται πολὺς. ἢ ὅλως δὲ θέλει χώραν

ὃ ὁ ἀκονίορθος

ὧν δὲ πυρὸς

81

λεῖ χώραν ἀγαθήν. ἴδιον δὲ αὐτῆς λέγεται πρὸς τὰ ἄλλα τὰ σιτώδη σπέρματα, καὶ ἡ παρ' ἐνιαυτὸν βλάστησις ἑκατέρου τῶν σπερμάτων. διὸ καὶ οἱ βουλόμενοι τελέως φθεῖραι (λύφθας γὰρ δὴ φύσει τυγχάνει) τὰς ἀρούρας αὐτῶν ἀσπόρους ἐῶσι δύο ἔτη. ἢν ὅταν ἀναβλαστήσῃ, τὰ πρόβατα ἀφιᾶσι πολλάκις, ἕως ἂν ἐκνεμηθῶσι. καὶ αὐτὴ γίνεται φθορὰ παντελής, ἅμα δὲ τοῦτο μαρτυρεῖ καὶ τῶν πρὸ μέρους βλάστησιν.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Ι.

ΥΓΡΟΤΗΣ ἡ οἰκεία τῶν φυτῶν, ἣν δὴ καλοῦσί τινες ὁπὸν ὀνόματι κοινῷ πάντα ὁρίζοντες, διώκομεν δὲ ἔχει δ' ἡλονότι τὴν καθ' αὑτὴν ἐκάστη. χυμὸς δὲ ταῖς μὲν μᾶλλον, ταῖς δ' ἧττον ἀκολουθεῖ· ταῖς δ' ὅλαις ὃν αὐτὸν δόξειεν. ὅτως ἀθρόης καὶ ὑδαρὴς τίς ὅτι πλείστη μὲν ὑπάρχει τοῖς πισὶν ὅσοις σι τῆς βλαστησιν· ἰσχυροτάτη δὲ μάλιστα, ἐκφαίνεται τῆς ἑαυτῶν φύσιν, ὅταν ἥδιστα καὶ βλαστάνοντα καὶ καρπογονοῦντα. συμβαίνει δὲ ἔνιοι τῶν φυτῶν, καὶ χροιὰς ἰδίας ἔχειν· τοῖς μὲν λύκας, οἷον τοῖς ὀπώροις· τοῖς δ' αἱματώδεις, οἷον τῇ λυσιτηρίᾳ, καὶ τῇ ἄβρακτυλίδι· καλαμώδη ἀκάνθη· τοῖς δὲ χλωρὸν, τοῖς δ' ἐν ἄλλῃ χρόᾳ. ἐνδιήλασε δὲ μᾶλλον ταῦτα τοῖς ἐπετείοις, καὶ ἐν τοῖς ἐπετροκαύλοις, ἢ τοῖς δενδρώδεσι. ἡ δ' ὑγρότης, τῶν μὲν πάχος ἔχει μόνον, ὥσπερ τῶν ὀπωδῶν· τὴν δὲ καρυώδης γίνεται, καθάπερ ἐλάτης, ψεύδης, τερμίνθου, πίτυος, ἀμυγδάλης, κεράσου, πρόνης, ἀρκεύθου, κέδρου, πτελέας, τὴν ἀκάνθης τὴν αἰγυπτίας. καὶ γὰρ αὕτη φέρει κόμμι, πλὴν ὀλίγον ἐκ τοῦ φλοιοῦ, ἀλλ' ἐν τῷ ἀγείῳ. ἔλαι δὲ ἀφ' ὧν ὁ λίβανος, καὶ ἡ σμύρνα· πάκρυα γὰρ καὶ ταῦτα. καὶ τὸ βάλσαμον, καὶ χαλβάνη, καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον, οἷον φασι τῆς ἀκανθίνης τὴν ἰνδικήν, ἀφ' ἧς γίνεται τὸ ὅμοιον τῇ σμύρνῃ. σωίσασα δὲ καὶ ὧδε τὴν χίνα, καὶ ὧδε τὴν ἀκάνθης τὴν ἐξ ἐκείνης καλαμώδους, ἀφ' ὧν ἡ μαστίχη. ἅπαντα δὲ ταῦτα βύσσωμα, καὶ χεῖρον ὄζει πότητα ἔνια ἔχει, καὶ λίπος· ὄζει δὲ τὴν ἀλιπῆ, ταῦτα δ' ἄοσμα, καθάπερ τὸ κόμμι, καὶ τὸ τῆς ἀμυγδάλης. ἔχει δὲ πάκρυον καὶ ἡ ἰξία, ἡ ἐν μεσογείᾳ, καὶ ἡ βραχυκαυθὰ καλαμώδη. ταύτῃ δὲ πρῶτον ὤοντο μόνον ἐν μεσογείᾳ φύεσθαι· νῦν δὲ φανερὰ καὶ ἐν ἀχαΐᾳ τῆς πελοποννήσου, καὶ ἄλλοθι, καὶ τῆς ἀσίας πολὺ μᾶλλον. καὶ τούτων μὲν πάντων ἔνιοι τοῖς καυλοῖς καὶ ταῖς σελίχεσι καὶ τοῖς ἀκρέμοσι τὸ πάκρυον. ἔνιοι δ' ἐν ταῖς ῥίζαις, ὥσπερ τὴν ἱπποσελίνου, καὶ τῆς σκαμμωνίας, καὶ τῶν ἄλλων πολλῶν φαρμακωδῶν. τῶν δὲ καὶ ἐν τῷ καυλῷ καὶ ἐν τῇ ῥίζῃ. καὶ γὰρ ἐν τοῖς καυλοῖς ὀπίζουσι, καὶ ἐνίοις τὰς ῥίζας, ὥσπερ καὶ τὴν σιλφίου. τὸ μὲν δὴ τοῦ ἱπποσελίνου, παρόμοιον τῇ σμύρνῃ. καί τινες ἀκόσαντες ὡς ἐντεῦθεν ἡ σμύρνη, ἠγνόησαν βλασάνειν ἐν αὐτοῖς ἱπποσέλινον. φυτεύεται γὰρ, ὥσπερ ἐλέχθη, καὶ ἀπὸ πάκρυός τοῦ ἱπποσέλινον, ἢ καθάπερ ἡ σκαμμωνία, καὶ ἄλλα. τὸ δὲ τοῦ σιλφίου δρυμόν, καθάπερ αὐτὸ τὸ σίλφιον. ὁ γὰρ ὀπὸς καλέμενος τοῦ σιλφίου, πάκρυόν ὄζει. ἡ δὲ σκαμμωνία, καὶ ἔστιν ἄλλο τοιοῦτον, ὥσπερ ἐλέχθη, φαρμακώδης ἔχει τὰς δυνάμεις. πάντων δὲ τῶν εἰρημένων, τὰ μὲν αὐτομάτως σωίσεται, τὰ δὲ ἀπ' ἀνατομῆς, τὰ δ' ἀμφοτέρωθεν. τέμνουσι δὲ ἡλονότι τὰ χρήσιμα, καὶ τὰ μᾶλλον. ὧν γὰρ τὸ ἀφ' ἧς ἀμυγδάλης, ὀδυνηρὰ χρεία πάκρυος· διὸ καὶ ἀφέλκουσι. πολὺ ἐκεῖνό γε φανερόν, ὅτι ὧν αὐτόματος ἡ πῆξις, τούτων πλείων ἡ ῥοὴ τοῦ ὑγρότητος· ὁ τοῦ αὐτοῦ δ' ὥραν ἀπάντων αἱ γίνονται, καὶ ἡ πῆξις. ἀλλὰ τὸ μὲν ἀμπέλου μᾶλλον σωίσασθαί φασιν, ἐὰν μικρὸν πρὸ τοῦ βλαστήσεως τμηθῇ. τὸ δὲ μετοπώρου, καὶ ἀρχομένου τοῦ χειμῶνος, ἧττον. καί τοι πρός γε καρποφορίαν καὶ ὡραιότητα, ταῖς δὲ πλείσαις αὐτῶν. τῆς δὲ τερμίνθου καὶ ἡ τῶν δένδρων ἄλλων ῥητίνη γίνεται, μετὰ τὴν 2 εἰς τὴν βλαστησιν. τὸ δ' ὅλον, ὅτι ἐπὶ τοσοῦτον ἡ τότων, ἀλλ' οἷς πλέον χρόνον ἡ γίνεται. τὸν δὲ λιβανωτὸν, καὶ τὴν σμύρναν, τὸν λύνα φασὶ, καὶ ταῖς θερμοτάταις ἡμέραις γίνεσθαι. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ τῆς συρίας βάλσαμον. ἀκριβεστέρα δὲ ἡ ἐλάτης καὶ ἡ τότων γίνεται· καὶ γὰρ ἡ συῤῥοὴ τοῦ ὑγρότητος ἐλάττων. ὧν δὲ ἡ μὲν καυλὸς ἐκτείνεται, καὶ ἡ ῥίζα, τούτων ὁ καυλὸς πρότερον, ὥσπερ καὶ τοῦ σιλφίου. καλοῦσι δὲ τῶν ὀπῶν τούτων, τὸν μὲν καυλίαν, τὸν δὲ ῥιζίαν. καὶ ἔστι βελτίων ὁ ῥιζίας· καθαρὸς γὰρ, καὶ διαφανὴς, καὶ ξηρότερος. ὁ δὲ καυλίας ὑγρότερος,

καὶ διὰ τοῦτο ἄλευρον αὐτῷ περιπλάττουσι πρὸς τὴν πῆξιν. τὴν δ' ὥραν τῆς ἐκτομῆς ἴσασιν οἱ λίβυες· οὗτοι γὰρ οἱ σιλφιολέγοντες. ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ῥιζοτόμοι, καὶ οἱ τοὺς φαρμακώδεις ὀποὺς συλλέγοντες· καὶ γὰρ οὗτοι τοὺς καυλοὺς ὀπίζουσι πρότερον. ἁπλῶς δὲ, πάντες καὶ οἱ τὰς ῥίζας καὶ οἱ τοὺς ὀποὺς συλλέγοντες, τὴν οἰκείαν ὥραν ἑκάστων τηροῦσι· καὶ τοῦτο μὲν δὴ κοινόν. ἡ δὲ ῥητίνη γίνεται τόν δὲ τὸν τρόπον. ἐν μὲν τῇ πεύκῃ, ὅταν ἀφελκωθείσης, ἡ δορὰ ἐξαιρεθῇ· συῤῥεῖ γὰρ εἰς τὸ ἕλκωμα τοῦτο πλείων ἡ ὑγρότης. ἐν δὲ τῇ ἐλάτῃ καὶ τῇ πίτυι, ὅταν γευσαίμενοι τῶν ξύλων ἀφελκώσωσιν· οὐ γὰρ πᾶς ἀφορισμὸς ὁμοίως. ἀφελκοῦσι γὰρ καὶ τὰς τερμίνθους ἐν ἀμφοῖν, καὶ ἐν τοῦ στελέχει καὶ ἐν τοῖς ἀκρέμοσιν. ἀεὶ δὲ πλείων καὶ βελτίων ἡ εἰς τὸ στέλεχος συῤῥέουσα, τῆς εἰς τοὺς ἀκρέμονας. διαφέρουσι δὲ καὶ ταῦτα τὰ δένδρα. βελτίστη μὲν γὰρ ἡ τερμίνθος· καὶ γὰρ συνεστηκυῖα, καὶ εὐωδεστάτη, καὶ κουφοτάτη τῇ ὀσμῇ· ἀλλ' ὀλίγη. δευτέρα δὲ ἡ ἐλατίνη καὶ πιτυίνη· κουφότεραι γὰρ τῆς πευκίνης. πλείστη δὲ ἡ πευκίνη, καὶ βαρυτάτη, καὶ πιττωδεστάτη, διὰ τὸ μάλιστα ἔνδαδον εἶναι τὴν πεύκην. ἄγεται δὲ ἐν ἀσκοῖς ὑγρά, κἄπειτα οὕτως συνίστατο. καί τοι φασί, καὶ τὴν τερμίνθον πιττωθεῖσαν περὶ συρίαν. ἔστι γὰρ ὄρος, καθάπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἴπομεν, μέγα, τερμίνθων μεστὸν ἅπαν μεγάλων. ἔνιοι δέ φασι καὶ τὴν πίτυν, καὶ τὴν κέδρον, καὶ τὴν φοινικήν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς ἐνδεχόμενα λεπτέον, διὰ τὸ σπάνιον. ἐπεὶ οἵ γε περὶ μακεδονίαν, οὐδὲ τὴν πεύκην πιττοκαυτοῦσιν, ἀλλὰ τὴν ἄῤῥενα. καλοῦσι γὰρ ἄῤῥενα, τήν γε † καρποφόρον. τῆς δὲ θηλείας ἐάν τινα, τῶν ῥιζῶν λάβωσιν. ἅπασα γὰρ ἔνδαδος πεύκη ταῖς ῥίζαις.

ἄκαρπον

καλλίστη δὲ πίττα γίνεται, καὶ καθαρωτάτη, ἡ ἐκ τῶν σφόδρα προσήλων καὶ προσβόῤῥων· ἐκ δὲ τῶν παλισκίων, βλοσηροτέρα καὶ βορβορώδης ἐν γὰρ τοῖς σφόδρα παλισκίοις, οὐδὲ φύεται πεύκη τοπαράπαν. ἔστι δὲ καὶ εὐφορία τις καὶ ἀφορία, καὶ πλήθους καὶ καλλονῆς. ὅταν μὲν γὰρ χειμὼν μέτριος γένηται, πολλὴ γίνεται καὶ καλὴ, καὶ τοῦ χρώματι λευκοτέρα· ὅταν δὲ ἰσχυρὸς, ὀλίγη καὶ μοχθηροτέρα. καὶ ταῦτά γε ἐστὶ τὰ ὁρίζοντα πλῆθος καὶ καλλονὴν πίττης, οὐχ ἡ πολυκαρπία τῶν πευκῶν. οἱ δὲ περὶ τὴν ἴδην φασί, διαιροῦντες τὰς πεύκας, καὶ τὴν μὲν καλοῦντες ἰδαῖαν, τῆς δὲ παραλίαν, τὴν ἐκ τῆς ἰδαίας πλείω καὶ μελαντέραν γίνεσθαι, καὶ γλυκυτέραν, καὶ τὸ ὅλον εὐκρινωδεστέραν ὠμήν. ἑψηθεῖσαν δὲ ἐλαττῶ ἐκβαίνειν, πλείω γὰρ ἔχει τὸν ὀρόν· διὸ καὶ λεπτοτέραν εἶναι. τῆς δὲ τῆς παραλίας, ξανθοτέραν καὶ παχυτέραν ὠμήν, ὥστε καὶ τὴν ἄφεψιν ἐλάττω γίνεσθαι. δαδωστέραν δὲ τῆς ἰδαίαν. ὡς δὲ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐκ τῆς ἴσης δαδὸς πλείω καὶ ὑδαρεστέραν, ἐν ταῖς ἐπομβρίαις γίνεσθαι ἢ ἐν τοῖς αὐχμοῖς· καὶ ἐκ χειμερινῶν καὶ παλισκίων τόπων, ἢ ἐκ τῶν εὐήλων καὶ εὐδιεινῶν. ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἑκάτεροι λέγουσιν. ἀναπληροῦσθαι δὲ συμβαίνει τὰ κοιλώματα, πρὸς τὸ πάλιν ἐξαίρειν. τῶν μὲν ἀγαθῶν πευκῶν, ἐνιαυτῷ· τῶν δὲ μετριωτέρων, ἐν δυσὶν ἔτεσιν· τῶν δὲ μοχθηρῶν, ἐν τρισίν. ἡ δὲ ἀναπλήρωσις, οὐ τοῦ ξύλου καὶ τῆς συμφύσεως, ἀλλὰ τῆς πίττης ἐστίν· ἐπεὶ τὸ ξύλον ἀδύνατον συμφῦναι, καὶ ἓν γενέσθαι πάλιν. ἀλλ' ἡ ἐργασία διὰ τοσούτου χρόνου γίνεται τῆς πίττης. ἀναγκαῖον δὲ δηλονότι καὶ τῷ ξύλῳ γενέσθαί τινα πρόσφυσιν· εἴπερ ἐξαιρουμένης τῆς δαδὸς, καὶ καιομένης τῆς πίττης, ἡ ἐκροή. τοῦτο μὲν οὖν οὕτω λεπτέον. οἱ δὲ περὶ τὴν ἴδην φασίν, ὅταν λεπίσωσι τὸ στέλεχος (λεπίζουσι δὲ τὸ πρὸς ἥλιον μέρος, ὠθοῦ δύο ἢ τρεῖς πήχεις ἀπὸ τῆς γῆς) ἐνταῦθα τῆς ὑπόῤῥοιν γινομένην ἐνδαδὸν ἐνιαυτῷ μάλιστα. τοῦτο δ' ὅταν ἐκπελεκήσωσιν, ἐν ἑτέρῳ πάλιν ἐνδαδοῦσθαι· καὶ τὸ τρίτον ὡσαύτως. τὰ δὲ τοιαῦτα διὰ τῆς ὑποτομὴν ἐκπίπτειν δένδρα ὑπὸ τῶν πνευμάτων, σαπέντα. τοὺς δ' ἐξαίρειν αὐτοῦ τὴν καρδίαν (τοῦτο γὰρ μάλιστα δαδιῶδες) ἐξαίρειν δὲ ἐκ τῶν ῥιζῶν· καὶ γὰρ ταύτας, ὥσπερ εἴπομεν, ἐνδαδοῦς πασῶν. εἰκὸς δὲ δηλονότι τὰς μὲν ἀγαθὰς, ὥσπερ ἐλέχθη, συνεχῶς τοῦτο δραῦν, τὰς δὲ χείρονας διὰ πλείονος χρόνου· καὶ ταμιευομένων μὲν, πλείω χρόνον ἀντέχειν· ἐὰν δὲ πᾶσαν ἐξαίρωσιν, ἐλάττω. δύναται δ' ὡς ἔοικε, τρεῖς μάλιστα τοιαύτας ἐξαιρέσεις ὑπομένειν. οὐχ ἅμα δὲ καρποφοροῦσιν αἱ πεῦκαι, καὶ δαδοφοροῦσι. καρποφοροῦσι μὲν γὰρ εὐθὺς νέαι, δαδοφοροῦσι δὲ ὕστερον πολλῷ πρεσβύτεραι γινόμεναι. Τὴν δὲ πίτταν καίουσι τόνδε τὸν τρόπον. ὅταν κατασκευάσωσιν ὁμαλῆ τόπον, ὥσπερ ἅλω ποιήσαντες, ἔχουσαν εἰς τὸ μέσον συῤῥοὺν, καὶ ταύτην ἐδαφίσωσι, κατασχίσαντες τοὺς κορμοὺς συντιθέασι, παραπλησίαν σύνθεσιν τῆς τῶν ἀνθρακευόντων, πλὴν οὐκ ἔμβοθρον, ἀλλὰ τὰς σχίζας ὀρθὰς πρὸς ἀλλήλας, ὥστε

3

τε λαμβάνῃ ὕψος αἰεὶ ἡ πλῆθος. γίνεται δὲ φασιν, ὅταν ἡ σιὰθεσις ἡ, λύκλῳ μὲν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν τοῖχοι· εἰς ὕψος δὲ ἑξήκοντα, πλέον ἢ τριήκοντα, ἢ ἑκατὸν ἀμφοτέροις, ἐὰν πορ ἡ δὲς τυγχάνῃ πίερα. σιωθήτω δὲ ὧν αὐτῶν ὅτως, καὶ διατασκιπάσαντο ὕλην, γλῶ ὧν βαλόντες διατακρύπτουσιν, ὅπως μὴ δαλάμωσ ὧν δαλάμψῃ τὸ πῦρ· ἀπόλυται γὰρ ἡ πίτα, ἧττον συμβαίνος. ὑφάπτουσι δ' ἡ τῶν πολλαπομῶν δίοδον· εἶτα δ' ἡ ταῦτα ἐπάξαντο τῇ ὕλῃ, καὶ ὧν χώσαντες, τηροῦσιν ἀναβαίνοντες ἡ διὰμανος, ἢ ἂν ὁρῶσι τὸν διαπνοῦν ὠθούμενον· ἡ ὧν βαλόντες αἰεὶ δι γῆς, ὅπως μὴ δαλάμψῃ. διατισκύασαι δὲ ὀχετὸς τῇ πίτᾳ, δι' ὃ σιωθέσεως δι ἀκροῦς εἰς βόθυνον, ὃν ἀπέχοντ' ὠγδοηκαίδεκα ὠγκας. ἢ δ' ἀκροῦσθαι δι πίτης, ψυχρὰ γίνεται ἡ τὸ ἀφλόν. διατετ δὲ μάλισα δύο ἡμέρας καὶ νύκτας· τῇ γὰρ ὑσεραίᾳ, πρὸ ἡλίου δύοντος, ἐκκεκαυμένη γίνεται, ὃ γὸ δι εδωκεν ἡ πυρά. ὧδε γὰ συμβαίνῃ, μηκέτι ῥεύσης. τὸν δὲ τὸν βόθον ἅπαντα τηροῦσιν ἀκριβοῦντες, ὅπως μὴ δι αλάμπῃ. καὶ θύουσι δὲ, καὶ ἑορτάζουσιν, σὺχόμενοι πολλοῦ τε καὶ καλοῦ γίνεται τοῦ πίτᾳαν. οἱ μὲν δὴ πρὸς μακεδονίαν διαίουσι τὸν βόθον ὧδε. οἱ δὲ τῇ ἀσίᾳ φασὶ, πρὸς συρίαν, ὅτι ἐκπλήττοντες τῇ δαδὶ, ἀλλ' ἐπ' αὐτῷ τῷ δηδὶ προσκαίῃ, φέροντες ὄργανόν τι πρὸς πεποιημένον, καὶ ὧδε πρὸς αλείφοντο, εἶθ' ὅταν ἐκπίξωσι ταύτῳ πάλιν ἐπ' ἄλλο καὶ ἄλλο μεταφέρειν. ὅρος δὲ ὅτιν αὐτοῖς ὡς, ἡ σημεῖα τ' ωαύεσθαι, ἡ μᾶλισα δηλονότι τὸ μηκέτι ῥεῖν. πίτᾳ καυτοῦσι δ' ὥσπορ ἡ πρότερον ἐλέχθη, τὰς τορμίνθας. πρὸς λύκλῳ γὰρ ὁ φέρουσιν οἱ τόποι. τὰ μὲν δὴ πρὸς τὴν ῥιπίνην ἡ τῆ πίτᾳαν, ὅτως ἔχει. πρὸς δὲ λιβανωτὸν, καὶ σμύρνης, καὶ βαλσάμου, καὶ εἴ τι ὠίδιον ἕτερον, ὅτι μὲν ἡ δὶ ἀρωμᾶς γίνεται ἡ αὐτομάτως, εἴρηται. πολλὴ δὲ ὡς, ἡ τ' δηδὸς φύσις. καὶ εἴη πρὸς τῆ γνώσιν, ἢ τῷ συλλογῷ, ἢ τ' ἄλλων ἴδιον αὐτοῖς ὑπάρχει, πειρατέον εἰπεῖν· ὡσαύτως δὲ, καὶ πρὸς τ' λοιπῶν σύσμων. χρήσιμον γὰρ πάγε πλεῖσα ἀπ' τ' τόπων ὄσι, ὥστε πρὸς μεσημβρίαν καὶ αὐατολάς. γίνεται 4
μὲν δὴ ὁ λίβανος, καὶ σμύρνα, καὶ ἡ κασία, καὶ ἐπ τὸ διναλμωμον, ἐν τῇ τ' ἀῤῥαβῶν χώρᾳ, νήσῳ· πορί τε βαβὰ, καὶ ἀδραμύτα, καὶ διπίβαινα, ἡ μαμάλι. φύεται δὲ τὰ τοῦ λιβανωτοῦ ἡ τ' σμύρνης δηδρα, τὰ μὲν ἐν τῷ ὄρᾳ, τὰ δ' ἐν ταῖς ἰδίαις γεωργίαις ὑπὸ τ' ὑπόρειαν. διὸ ἡ τὰ μὲν θεραπεύεται, τὰ δ' ὄ. τὸ δ' ὄρος εἶναί φασιν ὑψηλόν, ἡ δασύ, καὶ νιφόμβον· ῥεῖν δ' ἐξ αὐτοῦ ἡ ποταμὸς εἰς τὸ πελίον. εἶναι δὲ τὸ μὲν τ' λιβανωτ' δηδρον, ὑμέγα· ωγωτάτην δὲ ξυλ, καὶ πολύκλαδον. φύλλον δὲ ἔχειν ἐμφερὲς τῇ ἀπίῳ. πλὴν ἐλαῖον πολύ, ἡ χρῶμα ποδώδες σφόδρα, διαφανὲς ὥσπορ τὸ ωήγανον· λειόφλοιον δὲ ωᾶν, ὥσπορ τοῦ δαφνῆς. τοῦ ὃ σμύρναν ἐλαῖον ἐπ τῷ μεγέθ, ἡ θαμνωδέστερον δὲ. τὸ δὲ στέλεχος ἔχει σκληρόν, καὶ σωεσταλμένον ὧν δι γῆς, παχύτερον δὲ ἢ διὰμηκοπαχές. φλοιὸν δ' ἔχει λεῖον, ὁμοίως τῇ αὐδραλχνῃ. ἕτεροι δὲ οἱ φασκοντες πεθεωρηκέναι, πρὸς μὴ τ' μεγέθος χεῖρον ὁ συμφωνεῖν. ὁ δὲ ἕτερον γὰρ εἶναι μέγα τ' δηδρον, ἐλαῖον δὲ τὸ τ' σμύρνης, καὶ ταπεινότερον. φύλλον δὲ ἔχειν, τὸ τ' λιβανώ. ἀλλὰ τοῦ μὲν δ' αφνοειδὲς, ἡ λειόφυλον εἶναι· τὸ δὲ τ' σμύρνης ἀκανθῶδες, καὶ ὁ λεῖον· φύλλον δὲ προσεμφορὲς ἔχειν τῇ πηλείᾳ, πλὴν ὅλον, ἐξ ἄκρου δὲ ἐπικαμπίζον, ὥσπορ τὸ δι ωρίνου. ἔφασαν δέ τοι κατὰ τὸν πρόπλουν, ὃν ἐξ ἡρώων ἐποιοῦντο λόγον, ἐκτεῖν ἐκβαίνοντες ὕδωρ ἐν τοῖς ὄρει, καὶ ὅτως θεωρῆσαι τὰ δηδρα ἡ τοῦ συλλογοῦ. εἶναι δ' ἀμφοτέρων ὑπερμεμυῖα καὶ τὰ στελέχη, καὶ τοὺς διαδήσας. ἀλλὰ τὰ μὲν ὥσπορ ἀξίνῃ δοκεῖν πεπλῆχθαι, τὰ δὲ λεπτοτέρας ἔχειν τὰς ῥωμάς. τὸ δὲ δ' ἄκρυον, τὸ μὲν διατετιπῆσθαι, τὸ δὲ καὶ πρὸς τοῖς δηδρον πρὸσίχεσθαι. ὑιαχοῦ μὲν ὑποβεβλῆσθαι ψιαθους, ἐκ τῶν φοινίκων πεπλεγμένας· ὑιαχοῦ δὲ, τὸ ἔδαφος μόνον ἠδαφίσθαι, καὶ διαθερὸν εἶναι. τὸν μὲν ὑπὸ τῶν ψιάθων λιβανωτὸν, εἶναι καὶ διαθερὸν ἡ διαφανῆ· τὸν δ' ὑπὸ τ' γῆς, ἧττον· τὸν δ' ὑπὸ τοῖς δηδροις προσεχόμενον, ἀκριβεῖν σιδήροις, διὸ ἡ φλοιὸν ὑιοῖς πρὸσεῖναι. τὸ δὲ ὄρος ἅπαν μεμερίδαι τοῖς βαβαίοις. τέτος γὰρ εἶναι κυρίως· δικαίως δὲ τὰ πρὸς ἀλλήλους, διὸ καὶ δὲ ναι τηρεῖν· ὅθεν ἡ αὐτοῖ διαφερόντως εἰς τὰ πλοῖα λαβόντες ὑθέαι τοῦ λιβανωτοῦ, καὶ τ' σμύρνης, ἐρημίας ὄσης, καὶ ἀκριβεῖν. ἔλεγον δ' ὅτοι ὃ τόδε. ἡ ἔφασαν ἀκόμ, ὅλα σωάγειν παντα χόθεν ἡ σμύρνα καὶ ὁ λιβανωτὸς εἰς τὸ ἱερὸν τὸ τ' ἡλίου. ὧδε δ' εἶναι μὲν τ' βαβαίων, ἀγιώτατον δὲ πολὺ τ' πρὸς τὸν τόπον. τηρεῖν δ' ἔχειν οὓς ἀῤῥάβας ὑπλος. ὅταν δὲ διομίσωσιν, ἐκκαθαρὸν σωρεύσαντα τὸν ἑαυτ', ἡ τ' σμύρναν ὁμοίως, διατιλιπεῖν τῆς ὧν τ' φυλακῆς. πθέναι

δὲ ὧν τ̄ σωρὸς πινάκιον, γραφὴν ἔχον τ̄τε πλήθους τ̄ μέτρων καὶ τ̄ λιμῆς, ἃς δεῖ πωλεῖναι τὸ μέτρον ἕκαστον. ὅταν δὲ οἱ ἔμποροι πράγωνται, σιωπᾶν τὰς γραφάς. ἢν δ' αὖ αὐτοῖς ἀρέσκῃ, μεβικταμένης λαβόντας τὴν λιμένα εἰς τὸν χωρίον, ὅθεν αὖ ἔλωντ̄. τ̄ δὲ ἱερεὺς πράγειν νόμιμον, τὸ τρίτον μέρος λαβόντα τ̄ λιμῆς τῷ θεῷ, τὸ λοιπὸν αὐτ̄ καταλιπεῖν καὶ τὸν σῶν εἶν τοῖς ἐνρίοις, ἕως ἂν ἕλωντ̄ πραγμάτευοντ̄. ἄλλοι δέ τινες τὸ μὲν τ̄ λιβανωτ̄ λιμένος ὅμοιον εἶναί φασι σχοίνῳ, καὶ τὸν καρπὸν ταῖς σχοίνοις, φύλλον δὲ ὑπερυθρον. εἶν δὲ τὸν μὲν ἐκ τῶν νέων λιβανωτῶν, λευκότερον καὶ ἀοσμότερον· τὸν δ' ἐκ τῶν πραγματευόντων, ξανθότερον καὶ δυσμότερον. τὸ δὲ τ̄ σμύρνης ὅμοιον τῇ τερμίνθῳ· ἀχύτερον δὲ, καὶ ἀκανθωδέστερον. φύλλον δὲ μικρῷ στρογγυλότερον. τῇ δὲ γεύσει λαμπσωμένοις, ὅμοιον ἔχ τ̄ τερμίνθ. εἶν δὲ καὶ τούτων τὰ πρανέστατα, δυσλοκιμώτερα. γίνεταζ δὲ ἀμφότερα γὰρ ἔχ αὐτῷ τόπῳ. τ̄ χὼρ γλῶ ὑπάργιλον, καὶ πλακώδη. καὶ ὕδατα πηγαῖα, παύσια. ταῦτα μὲν δὴν ὑπεναντία τῷ νίφεσθαι, καὶ ὕεσθαζ, καὶ ποταμὸς ἐξιέναι. τὸ δὲ πρόμοιον εἶναι τὸ λιβάνωτον τῇ τερμίνθῳ, καὶ ἄλλοι τινὲς λέγουσιν· οἱ δὲ καὶ ὅλως τερμινθον εἶν. λοιμοδλῶσι γὰρ ξύλα πρὸς Αντίγονον ὑπὸ τῶν ἀερράβων, τῶν τὸν λιβανωτὸν καταγαγόντων, ἃ δὴ δὲν διέφερε ἔχ τ̄ τερμίνθ, πλὴν δ' ὅτι γε μεῖζον ἕτερον ἀγνόημα πρόσηγόσιν· ὥστε τὸ γὰρ ἐκ τοῦ αὐτ̄ λιβάνωτον γίνεσθαζ, καὶ τὴν σμύρναν. διόπερ ἐκεῖνος ὁ λόγος πιθανώτερος, ὁ πρὸς τ̄ ἀναπλυσαύτων ἐζ ἡρώων πόλεως. ἐπεὶ καὶ τὸ ὑπὲρ σάρδεων περφυκὸς τοῦ λιβανωτ̄ δ' ἐνίοις, ἐν ἱερῷ τινι, δ' αφνοειδὲς ἔχ τὸ φύλλον, εἰ μὴ δεῖ σαθμᾶσθαι τοῦτο. ὁ λιβανωτὸς διίεται, καὶ ὁ ἐκ τ̄ σελίχνης, καὶ ὁ ἐκ τ̄ ἀκρεμόνων, ὁμοίως καὶ τῇ ὄψει καὶ τῇ ὀσμῇ θυμιώμενος τῷ ἄλλῳ λιβανωτῷ. πέφυκε δὲ τ̄ μόνον τὸ πρόμον τὸ δάκρυον τὸ δεμιᾶς τυγχάνειν. ἐνίοι δὲ λέγουσιν, ὡς ἡ δίωρος ἡ ὁ λιβανωτὸς ἐν τῇ ἀεράβίᾳ γίνεται, μᾶλλον δὲ ἐν ταῖς ὑπωρείαις νήσοις ὧν ἐνυπάρχουσιν. ἐνταῦθα γὰρ καὶ χημαδοποιεῖν, ὧν τ̄ αὐτόθεν, οἷον αὖ θέλωσι· καὶ τάχα τ̄ τόγε ἐκ ἀπίθανον ἐνδέχεται, ὁποίαν αὖ βάλητ̄ ποιεῖν τὴν ἐντομήν. εἰσὶ δὲ ζῶα καὶ μεγάλαι σφῆκες τῷ χόνδρῳ, ὥστε εἶν ἔνια μὲν ὀγκᾶν χρόπληθιαίας, σαθμᾷ δὲ πλέον ἢ τρίτον μέρος μνᾶς. ἀργὸς δὲ δοκεῖ εἶναι ὁ λιβανωτός, ὅμοιος δὲ τῇ πρόσφει φλοιῷ. ἡ σμύρνης δέ, ἡ μὲν σακτή, ἡ δὲ πλαστή. δοκιμάζεται δὲ ἡ μὲν ἀμείνων τῇ γεύσει, καὶ ἀπὸ ταύτης τὴν ὁμόχρουν λαμβάνουσι. πρὸς μὲν δὴν λιβανωτὸν καὶ σμύρνης, ἄχει γε τ̄ νεῶ χιλίων τοσαῦτα ἀκκάσαμεν. περὶ δὲ λιναμώμου καὶ κασίας ταῦτα λέγουσι. θάμνος ἡ ἀμφότερα ταῦτ̄ εἶν ὁ μεγαλόφυλλος, ἀλλ' ἡ λίκνος ἄγνος, πολυκλαδὴς δὲ καὶ ξυλώδεις. ὅταν δὲ ἐκκόψωσι τὸ λινάμωμον, ὅλον διαιρεῖσι εἰς τρία μέρη. τότε δὲ τὸ πρῶτον πρὸς τοῖς βλάστοις βέλτιστον εἶναι, ὃ τέμνετ̄ πανθαμιαῖον, ἢ μικρῷ μεῖζον. ἐπόμενον δὲ τὸ δεύτερον, ὃ καὶ τῇ τομῇ ἐλαττον. εἶτα τὸ τρίτον, καὶ τέταρτον. ἔσχατον δὲ τὸ χείριστον, τὸ πρὸς τῇ ῥίζῃ. φλοιὸν γὰρ ἐλάχιστον ἔχει χρήσιμος δ' ὅτος, ὁ τὸ ξύλον. διὸ καὶ τὸ ἀκροφυὲς λεπτότατον· πολὺ γὰρ ἔχειν καὶ τὸν φλοιόν. οἱ μὲν ὅτω λέγουσιν. ἄλλοι δὲ θαμνῶδές φασι· δύο δ' αὐτοῦ γένη, τὸ μὲν μέλαν, τὸ δὲ λευκόν. λέγετ̄ δὲ ὡς καὶ μῦθόν τινα περὶ αὐτοῦ. φύεσθαι μὲν γὰρ φασιν ἐν φαραγξι. ἐν ταύταις δ' ὄφεις εἶν πολλὰς, δῆγμα θανάσιμον ἔχοντας. πρὸς οὓς φραξάμενοι τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, καταβαίνουσι, καὶ συλλέγουσιν. εἶθ' ὅταν ἐζεργάσωσι, διελόντες τρία μέρη, διακληροῦνται πρὸς τὸν ἥλιον. καὶ ἢν μὲν αὐ λάχῃ ὁ ἥλιος, καταλείπουσιν. ἀπόντες δ' ὕθεν, ὁρᾶν φασι καμπύλα ταῦτα. ὅτος μὲν οὖν τῷ ὄντι μῦθος. τὴν δὲ κασίαν φασὶ τὰς μὲν ῥάβδους πλατυτέρας ἔχειν, ἰνώδεις δὲ σφόδρα, καὶ δὴ εἶν πολυφλοῖσαι. χρήσιμον δὲ καὶ ταύτης τὸν φλοιόν. ὅταν δή τε μνωσι τὰς ῥάβδους, καταπάσσειν ὡς διὰ κύτυλα τὸ μῆκος, ἢ μικρῷ μεῖζον. ταῦτα δ' εἰς νέον βόρσαν καταῤῥαπτειν· εἶτ' ἐκ ταύτης καὶ τῶν ξύλων σκηνοῦν, σκολήκια γίνεσθαι, ἃ τὸ μὲν ξύλον κατεδίῃ, τὸν φλοιὸν δὲ δὴ ἄπτεται, διὰ τ̄ πικρότητα καὶ δριμύτητα τ̄ ὀσμῆς. καὶ πρὸ μὲν κασίας καὶ λιναμώμου, τοσαῦτα λέγεται. Τὸ δὲ βάλσαμον γίνεται μὲν ἐν τῷ αὐλῶνι τῷ πρὸ συρίαν. πρᾶδ' εἴσους δ' εἶναί φασι δύο μόνους, τὸν μὲν ὅσον εἴκοσι πλέθρων, τὸν δ' ἕτερον πολλῷ ἐλάττονα. τὸ δὲ δλῶδες μέγεθος μὲν, ἡλίκον ῥόα μεγάλη. πολύκλαδον δὲ σφόδρα. φύλλον δ' ἔχειν ὅμοιον πηγάνῳ, πλὴν ἐκλυκύ. ἀείφυλλον δὲ εἶν. καρπὸν δὲ πρόμοιον τῇ τερμίνθῳ, καὶ μεγέθει καὶ χρώματι. σῦῶδες σφόδρα καὶ ὀπῶδες, καὶ μᾶλλον τοῦ δακρύου, τὸ δὲ δλωκρυον ἀπὸ γὰρ τομῆς συλλέγειν. γίνεται δὲ ὄνυξι σι-

δηροῖς

δηροῖς ὑπὸ τὸ ἄστρον, ὅταν μάλιστα πνίγη ὦσι, καὶ τὰ στελέχη καὶ τὰ ἄνω. τὴν δὲ συλλογὴν ὅλον τὸ θέρος ποιεῖσθαι. οὐκ εἶναι δὲ πολὺ τὸ ῥέον, ἀλλ' ἐν ἡμέρᾳ τὸν ἄνδρα συλλέγειν ὅσον κόγχην. τὴν δ' ὀσμὴν διαφέρουσαν καὶ πολλὴν, ὥστε ἀπὸ μικροῦ πολὺν ἐπικνεῖσθαι τόπον. ἀλλ' οὐ φοιτᾷν ἐνταῦθα ἄκρατον, ἀλλὰ τὸ συνηγμένον κεκραμμένον. πολλὴν γὰρ δέχεσθαι κρᾶσιν. καὶ τὸ ἐν τῇ ἑλλάδι, πολλάκις εἶναι κεκραμμένον. εὔοσμα δὲ σφόδρα καὶ τὰ ῥαβδία. καθαίρειν γὰρ καὶ τῶν δὲ ἕνεκα, καὶ τοῦ διαφόρου πωλεῖσθαι τίμια. καὶ τῆς ἐργασίαν τὴν περὶ τὰ δένδρα σχεδὸν ταύτην αἰτίαν εἶναι· καὶ τὴν βροχὴν. βρέχεσθαι δὲ συνεχῶς. συναιτίαν δὲ δοκεῖν εἶναι, τοῦ μὴ μεγάλα γίνεσθαι τὰ δένδρα, καὶ τὴν τῶν ῥαβδίων τομήν· διὰ γὰρ τὸ πολλάκις ἀπεκείρεσθαι, ῥάβδους ἀφιέναι, καὶ οὐκ εἰς ἓν ἐκτείνειν τὴν ὁρμήν. ἄγριον δὲ οὐδὲν εἶναι βάλσαμον οὐδαμοῦ. γίνεσθαι δὲ ἐκ μὲν τοῦ μείζονος παραδείσου, ἀγγεῖα δώδεκα ὅσον ἡμιχόεα· ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου, δύο μόνον. πωλεῖσθαι δὲ τὸ μὲν ἄκρατον δὶς πρὸς ἀργύριον, τὸ δ' ἄλλο κατὰ λόγον τῆς μίξεως. καὶ τοῦτο μὲν διαφέροντι φαίνεται, κατὰ τὴν εὐοσμίαν. Ὁ δὲ κάλαμος γίνεται, καὶ ὁ σχοῖνος, 7
ὑπερβάλλοντι τὸν λίβανον, μεταξὺ τοῦτε λιβάνου καὶ ἄλλου τινὸς ὄρους μικροῦ, ἐν τῷ αὐλονίσκῳ τούτῳ· καὶ οὐχ ὥς τινές φασι, τοῦ ἀντιλιβάνου. καὶ μεταξὺ τούτων ἐστὶν, ὃν αὐλῶνα καλοῦσι πεδίον, πολὺ καὶ καλόν. ὅπου δὲ ὁ κάλαμος καὶ ὁ σχοῖνος φύεται, λίμνη μεγάλη τυγχάνει. πρὸς ταύτην δὲ ἐν τῷ ἕλει τῷ ἀνεξηραμένῳ πεφύκασι. τόπον δὲ ἔχουσι πλεῖον ἢ τριάκοντα σταδίων. οὐ δοκοῦσι δὲ χλωροί, ἀλλὰ ξηρανθέντες· τῇ προσόψει δὲ οὐδὲν διαφέρουσι τῶν ἄλλων. εἰσβάλλωντι δὲ εἰς τὸν τόπον, εὐθὺς ὀσμὴ προσβάλλει· οὐ μὴν πορρωτέρω γε ἡ ἀπαπνοὴ γίνεται, καθάπερ τινες φασι, ταῖς προσφερομέναις εἶναι πρὸς τὴν χώραν. καὶ γὰρ ὁ τόπος οὗτος ἀπὸ θαλάττης ἀπέχει πλείους ἢ ἑκατὸν πεντήκοντα σταδίους. ἀλλ' ἐν τῇ ἀρραβίᾳ τὴν ἀναπνοὴν εἶναί φασι, τὴν ἀπὸ τῆς χώρας εὔοσμον. ἐν μὲν οὖν συρίᾳ τὰ περιττὰ τῇ ὀσμῇ, σχεδὸν ταῦτ' ἔστιν. ἡ γὰρ χαλβάνη, βαρύτερον καὶ μᾶλλον φαρμακῶδες. ἐπεὶ καὶ γίνεται αὕτη περὶ συρίαν, ἐκ τοῦ πάκους καλουμένου. τὰ δὲ ἄλλα πάντα τὰ εὔοσμα, οἷς πρὸς τὰ ἀρώματα χρῶντες, τὰ μὲν ἐξ ἰνδῶν κομίζεται, κἀκεῖθεν ὑπὸ θάλατταν καταπέμπεται· τὰ δὲ ἐξ ἀρραβίας, οἷον πρὸς τῷ κιναμώμῳ καὶ τῇ κασίᾳ, καὶ κώμακον. ἕτερον δ' εἶναι τὸ κώμακον, καρπόν· τὸ δ' ἕτερον παραμίσγουσιν εἰς τὰ σπουδαιότατα τῶν μύρων. τὸ δὲ καρδάμωμον καὶ ἄμωμον, οἱ μὲν ἐκ μηδείας, οἱ δ' ἐξ ἰνδῶν, καὶ ταῦτα, καὶ τὴν ναρδον, καὶ τὰ ἄλλα, ἢ τὰ πλεῖστα. οἷς μὲν οὖν εἰς τὰ ἀρώματα χρῶνται, σχεδὸν τάδε ἐστι· κασία, κινάμωμον, καρδάμωμον, ναρδος, ναῖρον, βάλσαμον, ἀσπάλαθος, στύραξ, ἴρις, ναρτη, κάστος, πάνακες, κρόκος, σμύρνα, κύπειρον, σχοῖνος, κάλαμος, ἀμάρακον, λωτὸς, ἄνητος. τούτων δὲ τὰ μὲν ῥίζαι, τὰ δὲ φλοιοί, τὰ δὲ κλῶνες, τὰ δὲ ξύλα, τὰ δὲ σπέρματα, τὰ δὲ δάκρυα, τὰ δὲ ἄνθη. καὶ τὰ μὲν πολλὰ χοῦ γίνεται, τὰ δὲ περιττότατα καὶ εὐοδμότατα πάντα ἐκ τῆς ἀσίας, καὶ ἐκ τῶν ἀλεεινῶν τόπων. ἐκ γὰρ τῆς εὐρώπης οὐδὲν ἐστιν, ἔξω ἴριδος. αὕτη δὲ ἀρίστη ἐν ἰλλυριοῖς, οὐκ ἐν τῇ πρὸς θάλατταν χώρᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ ἀνακεχωρηκυίᾳ, κειμένη δὲ μᾶλλον πρὸς ἄρκτον. τόποι δὲ τούτων διαφέρουσιν, ἐν οἷς ἀμείνων. ἐργασία δὲ περὶ αὐτὴν οὐδεμία, πλὴν τοῦ περικαθήραντα ἀναξηράναι. τὰ γὰρ ἐν τῇ θράκῃ φυόμενα ῥιζία, καθάπερ τό τε τῇ ναρδῷ προσεμφερῆ τὴν ὀσμὴν ἔχον, καὶ ἕτερα ἄττα, μικρά τινα καὶ ἀσθενῆ τὴν εὐωδίαν ἔχει. καὶ περὶ μὲν τῶν εὐόσμων, ὑπὸ τοσοῦτον εἰρήσθω. Περὶ δὲ τῶν ὀπῶν, ὅσα μὴ πρότερον εἴρηται, λέγω δ' οἷον εἴ 8
τινες φαρμακώδεις, ἢ καὶ ἄλλας ἔχουσι δυνάμεις, πειρατέον ὁμοίως εἰπεῖν· ἅμα δὲ καὶ περὶ ῥιζῶν. καὶ γὰρ τῶν ὀπῶν τινες ἐκ τούτων, καὶ χωρὶς αὐτὰ καθ' αὑτὰς πολλὰς ἐναντίας ἔχουσι δυνάμεις. ὅλως δὲ περὶ πάντων φαρμακωδῶν, οἷον καρποῦ, χυλισμοῦ, φύλλων, ῥιζῶν, πόας· καλοῦσι γὰρ καὶ πόαν ἔνια τῶν φαρμακωδῶν, οἱ ῥιζοτόμοι. τῶν δὲ ῥιζῶν πλείους μέν εἰσι δυνάμεις, καὶ πρὸς πλείω. ζητοῦνται δὲ μάλιστα αἱ φαρμακώδεις, ὡς χρησιμώτατες, διαφέρουσαι τῷ τε μὴ πρὸς ταῦτα, καὶ τῷ μὴ ἐν αὐταῖς ἔχειν τῆς δυνάμιν. ὡς δ' οὖν ἐπίπαν, αἱ πλεῖσαι μὴ ἐν αὐταῖς ἔχουσι, καὶ τοῖς καρποῖς, καὶ τοῖς ὀποῖς· ἔνιαι δὲ καὶ ὑπὸ τοῖς φύλλοις. τὰς δὲ φυλλώδεις δυνάμεις, τὰς πολλὰς σχεδὸν πόας καλοῦσιν (ὥσπερ εἴρηται) οἱ ῥιζοτόμοι.

ὁ μὲν ὀπισμὸς γίνεται τῶν ὀπιζομένων, ὡς ἐπίπαν τοῦ θέρους· τῶν μὲν ἐνισταμένου,

τῶν δὲ πεδελκυσθότων. τῶν δὲ ῥιζοτομίαν, γίνεσθαι μὲν πίνων καὶ ὑπὸ πυροτομίαν, καὶ μικρῷ πρότερον· ὁ μὲν ἀλλ' ἤγε πλείων, τὸ μεσοπώρου μετ' ἀρκτοῦρον, ὅταν φυλλορροήσωσιν· ὅσων δὲ καὶ ὁ καρπὸς χρήσιμος, ὅταν ἀμέρσωσι τὸν καρπόν. ἔστι δὲ ὀπισμός, ἢ ἀπὸ τῶν καρπῶν, ὥσπερ τὸ ζθυμαλλος, καὶ ἡ θριδακίνης, καὶ χεδρὸν τὸ πλείονος· ἢ ἀπὸ τῶν ῥιζῶν· ἢ ῥίζων ἀπὸ τῶν λευφαλῆς, ὥσπερ τὸ μήκωνος. ταύτης γὰρ μόνης καὶ οὖρον ἴδιον αὐτό. τὸ μὲν δὴ καὶ αὐτόματος ὁ ὀπὸς σωθῆσαι δοκεῖ, ὥσπερ τὸ βραγακάνθης· ταύτης γὰρ ὀδὲν τέμνειν δεῖ. τὸ δὲ πλείονος δεῖ ῥητομῆς· ὧν τινὰς μὲν δύβυς εἰς ἀγγεῖα σωαγωγοῦσιν, ὥσπερ καὶ ζθυμάλλος, ἢ τὸ μηκωνίς· δεῖται γὰρ ἀμφοτέρως. καὶ ἁπλῶς, ὅσα πολύοπα τυγχάνει. τὸ δὲ μὴ πολυοπῶν, ἐρίων λαμβάνουσιν. ὥσπερ καὶ τὸ θριδακίνης. γίνεται δὲ ὁ μὲν ὀπισμὸς, ἀλλ' οἷον χυλισμός δοκεῖν· ὥσπερ ὅσα λαίνοντες, καὶ ὅλως ὧν ἰχαντες, ἀποθλίβουσι καὶ λαμβάνουσι τὴν ἀπόσαξιν. ξηρὸς δὲ γίνεται, καὶ ἐλάττων ὁ χυλὸς τούτων. ἔστι δὲ τῶν μὲν ἄλλων ῥιζῶν τὸ χύλισμα ἀδυνατώτερον τοῦ καρποῦ· τὸ κωνείου δὲ ἰσχυρότερον, καὶ τὴν ἀπαλαγὴν ῥᾳδίως ποιεῖ, καὶ θᾶττον, μικρὸν πάνυ καταπόνου δεῖν. ἐνεργότερον δὲ, καὶ εἰς τὰς ἄλλας χρείας. ἰσχυρότερον δὲ καὶ τὸ τοῦ θαψίας· τὰ δὲ ἄλλα πάντα ἀδυνατώτερα. οἱ μὲν δὴ ὀπισμοὶ χεδρὸν ταχέως γίνονται. ἡ δὲ ῥιζοτομίας ἔχει τινὰ διαφορὰν, πλὴν ἐν ταῖς ὥραις· οἷον θέρους, ἢ μετοπώρου· καὶ τὸ τὰς δὲ ἢ τὰς δὲ τοῦ ῥίζων, οἷον τοῦ ἑλλεβόρου τὰς κάτω τὰς λεπτοῦ· ἡ γὰρ ἄνω τὴν παχεῖαν τὴν λευφαλῆν, φασὶν ἀχρεῖον εἶναι, καὶ διδόναι ταῖς ὑσὶν, ὅταν βόλωνται καθαίρειν. καὶ ἐφ' ἑτέρων δὲ
9 λίνων τοιαύτας λέγουσι διαφοράς. Ἔτι δὲ ὡς οἱ φαρμακοπῶλαι καὶ οἱ ῥιζοτόμοι, τὰ μὲν ἴσως οἰκείως, τὰ δὲ καὶ ὠμοτραγωδοῦντες λέγουσι. κελεύουσι γὰρ τὰς μὲν κατ' ἄνεμον ἰσαμύνους τέμνειν, ὥσπερ ἑτέρας τέ τινας, καὶ τὴν θαψίαν, ἀλφιταμύνους λίπα. τὸ γὰρ σῶμα ἀνοίγειν, ἐὰν δέῃ φωνῆσαι. κατ' ἄνεμον δὲ καὶ τὸ διωσσβάτου τὸν καρπὸν συλλέγειν· εἰ δὲ μή, λίνδωνον εἶναι τῶν ὀφθαλμῶν. τὰς δὲ νύκτωρ, τὰς ἢ μεθ' ἡμέραν· ἐνίας δὲ, πρὶν αὐτὸν ἥλιον ὑπερβάλλειν, οἷον καὶ τὸ λαλέμενον λιλύμενον. καὶ ταῦτα μὲν, καὶ τὰ πρὸ πλησίον τούτοις, τάχ' ἂν τις ἀλλοβρίως λέξαιεν λέγειν. ὑπὸ σινεῖς γὰρ λυθῆναι δύναμεις. δεῖ δὲ πῆξαι γάρ φασιν, ὥσπερ πῦρ καὶ κατακαίειν. ἐπεὶ καὶ ὁ ἑλλέβορος ταχὺ καρκαρεῖν ποιεῖ, καὶ τὸ δύνασθαι πολὺν χρόνον ὁρύττειν. διὸ καὶ πρεσβύτας σκόροδα, καὶ ἄκρα τῶν πόνων. ἀλλὰ τὰ διαῦτα ὥσπερ ἐπίθετα καὶ πόρρωθεν· οἷον τὴν φαιωνίαν, οἱ δὲ γλυκυσίδην καλοῦσι, νύκτωρ κελεύουσιν ὀρύττειν. ἐὰν γὰρ ἡμέρας, καὶ ὀφθῇ τις ὑπὸ δρυοκολάπτου, τὸν μὲν καρπὸν ἀπολέγων λινδανούει τοῖς ὀφθαλμοῖς· τὴ δὲ ῥίζαν τέμνων, ἐκπίπτει τὴν ἕδραν. φυλάττεσθαι δὲ καὶ τὴν ἐφ-
τανῆδα τέμνοντα, βιόρχην, ὅπως αὖ ἄπρωτος ἀπέλθῃ. καὶ ἄλλας δὲ τινας ὁμοίως. τὸ δ' ἐ- 30
πανακὲς πιδυχόμενον τέμνειν, ὀδὲν ἴσως ἄρπου· ἀλλ' ἐπὶ ἄλλοις πεσοδιθάσιν. οἷον τὸ †παναλκὲς, τὸ ἀσκληπίειον καλόμενον· αὐτεμβάλλειν γὰρ τῇ γῇ παγκαρπίαν μελιπήτων. ὅταν δὲ τῇ
αὐπεβάλλειν ξέρειν, βιμένας μελιπήτας, †αὐτεμβάλλειν μιδόν. τέμνειν ἢ, ἀμφήκει ξίφει πεδιρραφάντα εἰς βᾶις· καὶ ὁ, τι ἂν πρῶτον τμηθῇ, μετέωρον ἔχειν, ἕδ' ὅτω τὸ στερρὸν τέμνειν. καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα πλείω. πεδιρραφὴν δὲ καὶ τὸν μανδραγόραν εἰς βᾶις ξίφει· τέμνῃ δὲ πρὸς ἑαυτὸν βλέποντα, πρὶν δ' ἕτερον κύκλῳ πεδιορχεῖσθαι, καὶ λέγειν ὡς πλείσα πεδὶ ἀφροδισίων. ὁδὸν δὲ ὅμοιον ἔοικε τῇ πεδὶ τὸν κυμίνου λεγομένῃ ἡμῖν τῇ βλασφημίαν, ὅταν αἴρωσι. πεδιρραφεῖν δὲ καὶ τὸν ἑλλέβορον τὸν μέλανα, ἰσαμύνου πρὸς ἓν, καὶ πεσκατδυχόμενον δὲ· ἀεὶ δὲ φυλάττεσθαι, καὶ ἐκ λεξίας κύβδις ἀείσειρας· κίνδυνον γὰρ ἔχειν ζοῖς τέμνουσιν. ἐὰν δὲ ἐγχύσ *
μὴ δακτέμνῃ, ὁ ἀετὸς ἀχθυήσκει γνίαντῶ. ταῦτα μὲν δὴ ὧν ὡσθέτως ἔοικεν, ὥσπερ εἴρηται. πρό 40
10 ποι δ' ἂν εἰσὶ τῶν ῥιζοτομιῶν, πλὴν ὅς εἴπομεν. Ἔστι δ' ὥσπερ ἐλέχθη, τῶν μὲν πάντων χρήσιμα, καὶ ἡ ῥίζα, καὶ ὁ καρπὸς, καὶ ὁ ὀπὸς, ὥσπερ ἄλλων τε καὶ τὸ παναλκὲς. τῶν δὲ ἡ ῥίζα, καὶ ὁ ὀπὸς· οἷον ἡ σκαμωνίας, καὶ τὸ κυκλαμίνου, καὶ ἡ θαψίας, καὶ ἑτέρων. καθάπερ καὶ τὸ μανδραγόρου, τὸ μὲν φύλλον χρήσιμον εἶναί φασι πρὸς τὰ ἕλκη, μετ' ἀλφίτου· τὴν δὲ ῥίζαν, πρὸς ἐρυσίπελας, ξυθεῖσαν τε καὶ ὀφθεῖσαν· καὶ πρὸς τὰ πολαγρικά, καὶ πρὸς ὕπνον, καὶ φίλτρα. διδόασι δὲ καὶ οἴνῳ, ἢ καὶ ὄξει. τέμνουσι δὲ τροχίσκους, ὥσπερ ῥαφανίδος, ἐνείραντες δὲ καὶ γλυκὺ ἐκρέμασαν ὑπαὶ καπνοῦ. ὁ δὲ ἑλλέβορος ὠδὶ ταῦτα, τῇ τε
αὐτικύρᾳ ῥίζῃ καὶ ὁ καρπὸς χρήσιμος· ἔπορ οἱ καὶ †ἀγκύρᾳ, καθάπερ φασὶ, καὶ καρπῷ καθαίρουσιν· ἐχθὲς ἢ σκαμμόνιον ὧδε. πλεῖον δὲ καὶ τοῦ πανάκους τὰ χρήσιμα, καὶ ὁ πάντα πρὸς τὸ αὐτό. ἀλλ'

τό· ἀλλ' ὁ μὲν καρπὸς πρὸς τὰς ἐξαμβλώσεις, καὶ πρὸς τὰ σπασμάτια, καὶ τοὺς τοιούτους πόνους· ἔτι δὲ πρὸς τὰ ὦτα, καὶ τὰς φωνασκίας. ἡ δὲ ῥίζα, πρός τε τοὺς τόκους, καὶ τὰ γυναικεῖα, καὶ πρὸς ὑποζυγίων φύσεις. χρήσιμοι δὲ καὶ πρὸς τὸ ἠρινὸν μῦρον, διὰ τὴν εὐωδίαν. ἰσχυρότερον δὲ τὸ σπέρμα τῆς ῥίζης. γίνετο δὲ περὶ συρίαν, καὶ τέμνετο περὶ πυραμητόν. τοῦ δὲ κυκλαμίνου ἡ μὲν ῥίζα, πρός τε τὰς ἐκπνεύσεις τῶν φλεγμονῶν, καὶ πρόσθετον ταῖς γυναιξὶ, καὶ πρὸς τὰ ἕλκη, ἐν μέλιτι. ὁ δὲ ὀπὸς πρὸς τὰς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καθάρσεις, ἐν μέλιτι ἐγχεόμενος· καὶ πρὸς τὸ μεθύσκειν, ἂν ἐν οἴνῳ διαβρέχων διδῶ τις πιεῖν. ἀγαθὴ δὲ τὴν ῥίζαν καὶ εἰς ὠκυτόκιον περιαπτεῖν, καὶ εἰς φίλτρα. ὅταν δὲ ὀρύξωσι, κατακαίουσι· εἶτ' οἴνῳ δεύσαντες, τροχίσκους ποιοῦσιν, ὡς τὸ τρυγὸς, ἢ ῥιπτόμεθα. καὶ τοῦ σικυοῦ δὲ τοῦ ἀγρίου, τῆς μὲν ῥίζαν ἀλφοῦ καὶ ψώρας βοσκήμασι· τὸ δὲ σπέρμα χυλισθὲν, ποιεῖ τὸ ἐλατήριον. τίλλετο δὲ τοῦ φθινοπώρου· τότε γὰρ βέλτιστον. τὸ δὲ χαμαίδρυος, τὰ μὲν φύλλα πρὸς τὰ ῥήγματα, καὶ πρὸς τραύματα ἐν ἐλαίῳ τριβόμενα· πρός τε τὰ νεμόμενα ἕλκη. τὸ δὲ καρπὸν καθαίρειν χολήν· ἀγαθὸν δὲ καὶ ὀφθαλμοῖς. πρὸς δὲ τὰ ἀργέματα, προσάγειν τὸ φύλλον, τρίψαντα ἐν ἐλαίῳ. ἔχει δὲ τὰ φύλλα, οἷάπερ δρυός. τὸ δὲ ἀναίστημα τῆς ὅλης, ὅσον σπιθαμιαῖον. εὔοσμον δὲ, καὶ ἡδύ. τὸ μὲν οὖν μὴ πρὸς τὸ αὐτὸ πάντα τὰ μέρη χρήσιμα τυγχάνειν, οὐκ ἴσως ἄτοπον. τὸ δὲ τῆς αὐτῆς ῥίζης τὰ μὲν ἄνω, τὰ δὲ κάτω καθαίρειν, θαυμασιώτερον. οἷον τῆς τε θαψίας, καὶ τῆς ἰσχάδος (οἵδ' ἄπιον καλοῦσι) καὶ τῆς λιβανώτιδος. τὸ γὰρ αὖ καὶ κάτω καὶ ἄνω τὰ αὐτὰ δύνασθαι καθαίρειν, καθάπερ τὸ ἐλατήριον, οὐδὲν ἄτοπον. ἔχει δὲ ἡ θαψία, φύλλον μὲν ὅμοιον μαράθρῳ, πλὴν πλατύτερον· καυλὸν δὲ ναρθηκώδη, ῥίζαν δὲ λευκήν. ἡ δ' ἰσχὰς, ἢ ἄπιος, φύλλον μὲν ἔχει πηγανῶδες βραχύ, καυλοὺς δ' ἐπιγείους τρεῖς, ἢ τέτταρας· ῥίζαν δὲ, οἷον ἀσφόδελος, πλὴν λεπυρώδη. φιλεῖ δὲ ὀρεινὰ χωρία, καὶ κοχλακώδη. τίλλετο δὲ, τοῦ ἦρος. τοῦτο μὲν οὖν ἴδιον τῶν εἰρημένων. Ὁ δὲ ἐλέβορος, ὅ, τε μέλας 11
καὶ λευκὸς, ὥσπερ ὁμώνυμοι φαίνοντο. περὶ δὲ τῆς ὄψεως διαφωνοῦσιν. οἱ μὲν γὰρ ὁμοίους εἶναι, πλὴν τῷ χρώματι μόνον διαφέρειν· τῆς δὲ ῥίζαν τοῦ μὲν λευκὴν, τοῦ δὲ μέλαιναν. οἱ δὲ τοῦ μέλανος τὸ φύλλον διαφνῶδες, τοῦ δὲ λευκοῦ πρασῶδες· τὰς δὲ ῥίζας ὁμοίας, πλὴν τῶν χρωμάτων. οἱ δ' οὖν ὁμοίας λέγοντες, τριάνδε φασιν εἶναι τὴν μορφήν. καυλὸν δὲ ἀνθερικώδη, βραχὺν σφόδρα· φύλλον δὲ πλατύσχιστον, ὅμοιον τῷ τοῦ ναρθηκος, μῆκος ἔχον εὔμηκες, εὐθὺς δ' ἐκ τῆς ῥίζης ἠρτημένον τε καὶ ὑπηγειόφυλλον. πολλύρριζον δ' εὖ μάλα, ταῖς λεπταῖς καὶ χρησίμοις. ἀναιρεῖν δὲ τὸν μὲν μέλανα καὶ ἵππους καὶ βοῦς, καὶ ὗς· διὸ καὶ οὐδὲ νέμεσθαι τοῦτον. τὸν λευκὸν δὲ νέμεσθαι τὰ πρόβατα, καὶ ἐκ τούτου πρῶτον συνοφθῆναι τῆς δύναμιν, καθαιρομένων ἐκείνων. ὡραῖος δὲ μετοπώρου, τοῦ δ' ἦρος ἄωρος. ἀλλὰ πρὸς τῆς πυλαίαν οἱ ἐκ τῆς οἴτης συλλέγουσι· πλεῖστος γὰρ ἐνταῦθα φύετο, καὶ ἄριστος. μοναχοῦ δὲ φύετο τῆς οἴτης περὶ τῆς πυραν. μίσγεται δὲ πρὸς τὴν πόσιν, ὅπως εὐεμέσῃ, τὸ τῆς ἐλεβορινῆς σπέρμα· τοῦτο δ' ἐστὶ ποάριον. φύετο δὲ ὁ μὲν μέλας πανταχοῦ· καὶ γὰρ ἐν τῇ βοιωτίᾳ, καὶ ἐν εὐβοίᾳ, καὶ περὶ ἄλλοις πολλοῖς. ἄριστος δὲ ὁ ἐκ τοῦ ἑλικῶνος, καὶ ὅλως τὸ ὄρος εὐφάρμακον. ὁ δὲ λευκὸς, ὀλιγαχοῦ. βέλτιστοι δὲ, καὶ οἷς γε χρῶντο μάλιστα, τέτταρες· οἰταῖος, ποντικὸς, ἐλεάτης, μασσαλιώτης. φασὶ δὲ τὸν ἐλεάτην, ἐν ταῖς ἀμπέλοις φύεσθαι, καὶ ποιεῖν τὸν οἶνον οὕτω διουρητικὸν, ὥστε λαγαροὺς εἶναι πάνυ τοὺς πίνοντας. ἄριστος δὲ πάντων καὶ τούτων, καὶ τῶν ἄλλων, ὁ οἰταῖος. ὁ δὲ παρνάσιος, καὶ ὁ αἰτώλιος (γίνονται γὰρ καὶ ἐνταῦθα πολλοί, καὶ ὠνοῦνται καὶ πωλοῦσιν οὐκ εἰδότες) σκληροί τε, καὶ ἄγαν περισκελεῖς. ταῦτα μὲν οὖν ὅμοια ταῖς μορφαῖς ὄντα, δυνάμεις ἰδίας ἔχουσι. καλοῦσι δὲ τὸν μέλανά τινες ἐκ τοῦ τεμόντος καὶ ἀνευρόντος, μελαμπόδιον, ὡς ἐκείνου πρώτου τεμόντος. καθαίρουσι δὲ καὶ ὕας αὐτῷ, καὶ πρόβατα, συνεπάδοντες τινὰ ἐπωδήν· καὶ εἰς ἄλλα δὲ πλείω χρῶνται. Πολλὰ δὲ ἐστι καὶ τὰ πανάκη, καὶ οἱ τιθύ 12
μαλλοι, καὶ ἕτερα ἄττα. πανάκη γὰρ καλοῦσιν πρῶτον μὲν, τὸ ἐν συρίᾳ, περὶ οὗ μικρῷ πρότερον εἴρηται. ἄλλα δὲ τρία· τὸ μὲν χειρώνειον καλούμενον, τὸ δὲ ἡρακλείον, τὸ δ' ἀσκληπείον. ἔχει δὲ τὸ μὲν χειρώνειον, φύλλον μὲν ὅμοιον λαπάθῳ, μεῖζον δὲ καὶ δασύτερον· ἄνθος δὲ, χρυσοειδὲς· ῥίζαν δὲ, μακραν. φιλεῖ δὲ τὰ χωρία τὰ πίονα. χρῶνται δὲ πρός τε τοὺς ἔχεις, καὶ τὰ φαλάγγια, καὶ τοὺς σῆτας, καὶ τἄλλα ἑρπετὰ, διδόντες ἐν οἴνῳ, καὶ ἀλείφοντες μετ' ἐλαίου· τοῦ δὲ ἔχεος τὸ δῆγμα καταπλάττοντες ἐν ὀξίνῃ, καὶ πιεῖν διδόντες. ἀγαθὴν δέ φασι καὶ ἑλκῶν ἐν οἴνῳ, καὶ ἐλαίῳ, καὶ φυμάτων ἐν μέλιτι.

τὸ δ'

τὸ δ' ἀσκλήπειον, τὴν ῥίζαν μῆκος μὲν ἐστιν ὡς σπιθαμήν, λευκὴν δὲ καὶ παχεῖαν σφόδρα, καὶ φλοιὸν παχὺν καὶ ἁλικώδη. καυλὸν δὲ ἔχει γονατώδη πανταχόθεν· φύλλον δὲ ὅμοιον τῇ θαψίᾳ, πλὴν παχύτερον. ἀγαθὸν δὲ εἶναί φασιν ἑρπετῶν τε ξύοντα πίνειν, καὶ σπληνὸς, ὅταν αἷμα περὶ αὐτὸν, ἐν μελικρατῷ· καὶ κεφαλῆς, τρίβοντα ἐν ἐλαίῳ ἀλείφειν· καὶ ἄλλό τι ἐὰν πονῇ τις ἀφανές, καὶ γαστρὸς ὀδύνης ἐν οἴνῳ ξύοντα. δύνασθαι δὲ καὶ τὰς μακρὰς ἀῤῥωστίας ἐκκλίνειν. ἔπειτα τῶν ἑλκωδῶν, τῶν μὲν ὑγρῶν, ξηρὸν ὑπὸ πάττοντα, προκατακλύζοντα οἴνῳ θερμῷ· τῶν δὲ ξηρῶν, ἐν οἴνῳ δεῦσαι καὶ καταπλάττειν. τὸ δὲ ἡρακλειον, φύλλον μὲν ἔχει μέγα καὶ πλατὺ, καὶ τριστίδαμον πανταχῇ. ῥίζαν δ' ὡς δακτύλου τὸ πάχος, δικρανῆ ἢ τρικρανῆ· τῇ γεύσει μὲν ὑπόπικρον, τῇ δ' ὀσμῇ καθάπερ λιβανωτοῦ καθαρῶς· ἀγαθὴν δὲ τὴν ἱερᾶς νόσου, μιγνυμένην φώκης πιτύᾳ, ὅτον τε τεταρτημόριον, πίνειν· καὶ ὀδύναι κατὰ γαστέρα, ἐν οἴνῳ γλυκεῖ· καὶ ἑλκῶν τῶν μὲν ὑγρῶν, ξηρᾶ· τῶν δὲ ξηρῶν, ἐν μέλιτι. αὗτε μὲν οὖν ταύτας ἔχουσι τὰς διαφορὰς τε καὶ δυνάμεις. ἄλλα δὲ πανάκη, τὸ μὲν λεπτόφυλλον, τὸ δὲ πλατύφυλλον· αἱ δὲ δυνάμεις ἀμφοῖν αἱ αὐταί. προσθετέον τε ταῖς γυναιξί, καὶ κατάπλασμα μετ' ἀλφίτων· καὶ πρὸς τὰ ἕλκη τὰ ἄλλα, καὶ πρὸς τὰ νεμόμενα. συνώνυμοι δὲ καὶ οἱ στρύχνοι καὶ οἱ τιθύμαλλοι, τῶν γὰρ στρύχνων ὁ μὲν ὑπνώδης, ὁ δὲ μανικός. καὶ ὁ μὲν ὑπνώδης ἐρυθρὰν ἔχων τὴν ῥίζαν, ὥσπερ αἷμα. ξηραινομένην, * ὀφυττομένην δὲ λευκὴν, καὶ καρπὸν ἐρυθρότερον κόκκου. φύλλον δὲ τιθυμάλλῳ ὅμοιον, ἢ μηλέᾳ τῇ γλυκείᾳ· ἐν αὐτὸ δασὺ, καὶ πυθμὴν μέγας. τούτου τὴν ῥίζης τὸν φλοιὸν κόπτοντες λίαν, καὶ βρέχοντες ἐν οἴνῳ ἀκράτῳ διδόασι, καὶ ποιεῖ καθεύδειν. φύετε δὲ ἐν χα-

Βρύορον ράδραις, καὶ τοῖς μνήμασιν. ὁ δὲ μανικὸς, οἱ μὲν † θρύορον καλοῦσιν αὐτὸν, οἱ δὲ περιττὸν. λευκὴν δὲ ἔχει τὴν ῥίζαν, καὶ μακρὰν ὡς πήχεος, καὶ κοίλην. δίδοτε δ' αὐτὸν, ἐὰν μὲν οὕτως ὥστε παίζειν, καὶ δοκεῖν ἑαυτῷ κάλλιστον εἶναι, δραχμῇ σταθμῷ· ἐὰν δὲ μᾶλλον μαίνεσθαι, καὶ φαντασίας τινὰς φαίνεσθαι, δύο δραχμάς· ἐὰν δὲ ὥστε μὴ παύσασθαι μαινόμενον, τρεῖς. καὶ συμπαραμιγνύναι φασὶν, ὡς τὸ κένταυρον. ἐὰν δὲ ὥσπερ ἀκρατεῖναι, τέτταρας. ἔχει δὲ τὸ μὲν φύλλον ὅμοιον εὐζώμῳ, πλὴν μεῖζον. τὸν δὲ καυλὸν, ὥσπερ ὀργυίας. κεφαλὴν δὲ ὥσπερ γηθύου, μείζω δὲ καὶ παχυτέραν. ἔοικε δὲ καὶ πλατάνου καρπῷ. τῶν δὲ τιθυμάλλων, ὁ μὲν παράλιος καλούμενος κόκκος, φύλλον ἔχει περιφερές, καυλὸν δὲ τὸ ὅλον μέγεθος ὡς σπιθαμῆς, τὸν δὲ καρπὸν λευκόν. ἀμᾶτε δὲ, ὅταν ἄρτι περκάζῃ σταφυλή. καὶ ξηρανθεὶς ὁ καρπὸς, δίδοτε πιεῖν τριφθεὶς, ὅτον τρίτον μέρος ὀξυβάφου. ὁ δ' ἄῤῥην καλούμενος, τὸ μὲν φύλλον ἐλαιώδες ἔχει, τὸ δ' ὅλον μέγεθος διπηχυαῖον. οὗτον ὀπίζουσιν ἅμα τρυγητῷ. καὶ θεραπεύσαντες, οὕτω χρῶντε· καθαίρει δὲ κάτω μᾶλλον. ὁ δὲ μυρτίτης καλούμενος τιθύμαλλος λευκὸς, τὸ μὲν φύλλον ἔχει καθάπερ ὁ μύῤῥινος, πλὴν ἀκανθώδες ἐπ' ἄκρου. κλημάτια δ' ἀφίησιν ὑπὲρ γῆν, ὡς σπιθαμιαῖα. ταῦτα δ' οὐχ ἅμα φέρει τὸν καρπὸν, ἀλλὰ πρὸ ἔτος. τὰ μὲν νῦν, τὰ δ' εἰς νεώτα, πεφυκότα ἀκρὸν τὴν αὐτὴν ῥίζης. φιλεῖ δὲ ὀρεινὰ χωρία. ὁ δὲ καρπὸς αὐτοῦ καλεῖτε κάρυον. ἀμῶσι δ' ὅταν ἀδρύνωντε αἱ κριθαί. ξηραίνοντες δὲ, καὶ ἀκκαθαίροντες αὐτὸν τὸν καρπὸν, πλύναντες ἐν ὕδατι, καὶ πάλιν ξηράναντες, διδόασι πιεῖν συμμιγνύντες δύο μέρη τὴν μελαίνης μήκωνος. τὸ δὲ συναμφότερον, ὅτον ὀξύβαφον. καθαίρει δὲ φλέγμα κάτω. ἐὰν δὲ τὸ κάρυον αὐτὸ διδῶσι, τρίψαντες ἐν οἴνῳ γλυκεῖ διδόασιν, ἢ ἐν σησάμῳ πεφρυγμένῳ καταταγεῖν. ταῦτα μὲν οὖν τοῖς τε φύλλοις καὶ τοῖς ὀποῖς, καὶ τοῖς καρποῖς, χρήσιμα. τῶν δὲ λιβανωτίδων (δύο γάρ εἰσιν) ἡ μὲν ἄκαρπος, ἡ δὲ καρπιμος. καὶ ἡ μὲν καὶ τῷ καρπῷ καὶ τῷ φύλλῳ χρησίμη, ἡ δὲ μόνον τῇ ῥίζῃ. καλεῖτε δὲ ὁ καρπὸς, κάχρυς. ἔχει δὲ αὕτη τὸ μὲν φύλλον ἐοικὸς σελήνῳ ἐλείῳ, μεῖζον δὲ πολύ. καυλὸν δὲ μέγεθος πήχεος, ἢ μείζω. ῥίζαν δὲ μεγάλην καὶ παχεῖαν, λευκὴν, ὄζουσαν ὥσπερ λιβανωτοῦ· καρπὸν δὲ λευκὸν, τραχὺν, προμήκη. φύετε δὲ μάλιστα, ὅπου ἂν αὔχμηρα χωρία ᾖ, καὶ πετρώδη. χρησίμη δὲ ἡ μὲν ῥίζα, πρός τε τὰ ἕλκη, καὶ πρὸς τὰ γυναικεῖα πινομένη, ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ μέλανι. ὁ δὲ καρπὸς πρός τε τὰς στραγγουρίας, καὶ πρὸς τὰ ὦτα, καὶ ἄργεμα, καὶ πρὸς ὀφθαλμίας, καὶ ὥστε γάλα γυναιξὶν ἐμποιεῖν. ἡ δὲ ἄκαρπος, ἔχει τὸ φύλλον ὅμοιον θριδακίνης τὴν πικρᾶς, τραχύτερον δὲ καὶ λευκότερον. ῥίζαν δὲ βραχεῖαν. φύετε δὲ ὅπουπερ εἴρητε πλείστη. δύνατε δὲ καθαίρειν ἡ ῥίζα καὶ ἄνω καὶ κάτω. τὸ μὲν γὰρ πρὸς τὴν βλάστησιν, ἄνω· τὸ δὲ πρὸς τὴν γῆν,

13 κάτω. κωλύει δὲ καὶ εἰς ἱμάτια, τιθεμένη, οὐδὲ σῆτας. συλλέγετε δὲ περὶ πυροτομίας. Χαμαιλέων δὲ ὁ μὲν λευκός, ὁ δὲ μέλας. αἱ δὲ δυνάμεις τῶν ῥιζῶν· καὶ αὐταὶ δὲ αἱ ῥίζαι, τοῖς εἴδεσι διάφοροι.

τοῦ

τὴν μὲν γὰρ λευκὴ καὶ γλυκεῖα, καὶ παχεῖα, καὶ ὀσμὴν ἔχουσα βαρεῖαν. χρησίμη δέ φασι πρὸς τοὺς ῥοῦς, ὅταν ἑψηθῇ κατατμηθεῖσα, ὥσπερ ῥαφανὶς ἐνειλομένη ἐφ' ὁλοσχοίνου. καὶ πρὸς τὴν ἑλμινθα τὴν πλατεῖαν, ὅταν ἀσαφίδα προφάγῃ πίνειν ὠλξύοντα ταύτην, ὅσον ὀξύβαφον ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ. ἀναιρεῖ δὲ καὶ κύνα, καὶ σῦν. κύνα μὲν, ἐν ἀλφίτοις ἀναφυραθεῖσα μετὰ ἐλαίου καὶ ὕδατος· σῦν δὲ, μετὰ ῥαφάνων μιγνυμένη τῶν ὀρείων. γυναικὶ δὲ δίδοτε ἐν τρυγὶ γλυκείᾳ, καὶ ἐν οἴνῳ γλυκεῖ. καὶ ἐὰν βούληταί τις ἀσθενοῦντος ἀνθρώπου διαπειράσασθαι εἰ βιώσιμος, λούειν κελεύουσι τρεῖς ἡμέρας· κἂν πρὸς περιγένηκε, βιώσιμος. φύετε δὲ ὁμοίως πανταχοῦ· καὶ ἔχει τὸ φύλλον ὅμοιον σκολύμῳ, μεῖζον δὲ· αὐτὸ δὲ πρὸς τῇ γῇ· τὰς δὲ κεφαλὴν ἔχει ὁμοίαν ἀκανῷ μεγάλην. οἱ δ' ἄκανον καλοῦσιν. ὁ δὲ μέλας, τὸ μὲν φύλλον πρόμοιος· σκολυκῶδες γὰρ ἔχει, πλὴν ἔλαττον καὶ λειότερον. αὐτὸς δ' ὅλος ἐστὶν ὥσπερ σκιάδιον. ἡ δὲ ῥίζα παχεῖα, καὶ μέλαινα. διαῤῥαγεῖσα δὲ, ὑπόξανθος. φιλεῖ δὲ χωρία ψυχρὰ, καὶ ἀργά. δύνατε δὲ λέπραν ἐξελαύνειν ἐν ὄξει τριβόμενος, καὶ τριβεὶς ἐπαλειφόμενος· καὶ ἀλφὸν ὡσαύτως. ἀναιρεῖ δὲ καὶ τοὺς κύνας. μήκωνες δ' εἰσὶν ἄγριαι πλείους. ἡ μὲν κερατῖτις καλουμένη, ἡ δὲ μέλαινα. ταύτης τὸ φύλλον ὡς φλόμου, τῆς μελαίνης. ἧττον δὲ μέλαν. τὸν δὲ καυλοῦ τὸ ὕψος ὡς πηχυαῖον. ῥίζα δὲ βραχεῖα, καὶ ὠλπόλαιος. ὁ δὲ καρπὸς καμπύλος, ὥσπερ τῶν κερατίων. συλλέγετε δὲ περὶ πυροτομίας. δύναται δὲ καθαίρειν κοιλίαν. τὸ δὲ φύλλον ἄργεμα προβάτοις ἀφαιρεῖ. φύεται δὲ πρὰ τὰς θάλατταν, οὗ ἂν ᾖ πετρώδη χωρία. ἑτέρα δὲ μήκων ῥοιὰς καλουμένη, πρόμοια κιχωρίῳ τοῦ ἀγρίῳ. διὸ καὶ ἐσθίεται. ἐν τοῖς ἀρουραίοις δὲ φύετε, μάλιστα ἐν ταῖς κριθαῖς. ἄνθος δὲ ἔχει ἐρυθρὸν, κωδύαν δ' ὅσην ὄνυχα τοῦ δακτύλου. συλλέγετε δὲ πρὸ τοῦ θερισμοῦ τῶν κριθῶν, ἐγχλωροτέρα δὲ μᾶλλον. καθαίρει δὲ κάτω. ἑτέρα δὲ μήκων, ἡρακλεία καλεῖται. τὸ μὲν φύλλον ἔχουσα οἷον στρουθὸς, ᾧ τὰ ὀθόνια λευκαίνουσι· ῥίζαν δὲ λευκὴν, ὠλπόλαιον. τὸν δὲ καρπὸν, λευκὸν. καθαίρει ἄνω ταύτης ἡ ῥίζα. χρῶντε δέ τινες πρὸς τοὺς ὠλλήπτους, ἐν μελικράτῳ. ταῦτα μὲν οὖν ὥσπερ ὁμώνυμά τινα συνείληπται. τῶν δὲ ῥιζῶν καὶ ἐν τοῖς χυλοῖς αἱ διαφοραὶ, καὶ ἐν ταῖς ὀσμαῖς. αἱ μὲν γάρ εἰσι δριμεῖαι, αἱ δὲ πικραί, αἱ δὲ γλυκεῖαι. καὶ αἱ μὲν εὔοσμοι, αἱ δὲ βαρεῖαι. γλυκεῖα μὲν, ἥτε νυμφαία καλουμένη. φύεται δὲ ἐν ταῖς λίμναις, καὶ ἐν τοῖς ἑλώδεσιν· οἷον ἔν τε τῇ ὀρχομενίᾳ καὶ μαραθῶνι, καὶ περὶ κρήτην. καλοῦσι δ' αὐτὰς οἱ βοιωτοὶ μαδωνάτιν, καὶ τὸν καρπὸν ἐσθίουσιν. ἔχει δὲ τὸ φύλλον μέγα ὠλὴ τοῦ ὕδατος. εἶναι δέ φασιν ἴσχαιμον, ἐὰν τρίψας τὶς ὠθὶ τὰς πληγὴν ὠλθῇ. χρησίμη δὲ, καὶ πρὸς τὰς δυσεντερίας πινομένη. γλυκεῖα δὲ, καὶ ἡ σκυθική· καὶ ἔνιοί γε καλοῦσιν αὐτὴν εὐθυγλυκεῖαν * αὐτήν. γίνετε δὲ περὶ τὴν μαιώτιν. χρησίμη δὲ πρός τε τὰ ἄσθματα, καὶ πρὸς βῆχα ξηρὸν, καὶ ὅλως τοὺς περὶ τὸν θώρακα πόνους. ἔτι δὲ πρὸς τὰ ἕλκη, ἐν μέλιτι· δύναται δὲ καὶ τὰς δίψαν παύειν, ἐάν τις ἐν τῷ στόματι ἔχῃ. διὸ ταύτῃ τε καὶ τῇ ἱππακῇ, διάγειν φασὶ τοὺς σκύθας ἡμέρας καὶ ἕνδεκα, καὶ δώδεκα. ἡ δὲ ἀριστολοχία τῇ ὀσφρήσει μὲν εὔοσμος, τῇ δὲ γεύσει πικρὰ σφόδρα, τῇ χροιᾷ δὲ μέλαινα. φύεται δὲ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἡ βελτίστη. φύλλον δὲ ἔχει προσεμφερὲς τῇ ἀλσίνῃ, πλὴν στρογγυλότερον. χρησίμη δὲ πρὸς πολλὰ, καὶ ἀρίστη πρὸς κεφαλήν· ἀγαθὴ δὲ καὶ πρὸς τὰ ἄλλα ἕλκη, καὶ πρὸς ἑρπετὰ, καὶ πρὸς ὕπνον καὶ πρὸς ἕτερα. τὰ μὲν οὖν προσάγειν κελεύουσιν ἐν ὕδατι ἀναδεύσαντα καὶ καταπλάττοντα. τὰ δὲ ἄλλα εἰς μέλι ἐγξύσαντα, καὶ ἔλαιον. πρὸς δὲ τὰ τῶν ἑρπετῶν ἐν οἴνῳ ὀξίνῃ πίνειν, καὶ ὠθὶ τὸ δῆγμα ὠλπλάττειν. εἰς ὕπνον δὲ, ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ κνίσας. ἐὰν δὲ αἱ μῆτραι προσπέσωσι, τοῦ ὕδατι ἀρκλύειν. αὗτε μὲν οὖν γλυκεῖαι· ἄλλαι δὲ πικραί, αἱ δὲ βαρεῖαι τῇ γεύσει. γίνοντε δέ τινες τῶν γλυκειῶν, αἱ μὲν ἐκστατικαὶ, καθάπερ ἡ ὁμοία τῇ σκολύμῳ, ἡ περὶ τέγεαν· ἣν καὶ Γάντιος ὁ ἀνδριαντοποιὸς φαγὼν ἐργαζόμενος, ἐν τοῦ ἱερῷ ἐξέστη. αἱ δὲ θανατηφόροι, καθάπερ αἱ περὶ τὰ μέταλλα τὰ ἐν τῇ θρᾴκῃ. κούφη δὲ καὶ ἡδεῖα πάνυ τῇ γεύσει, καὶ τὸν θάνατον ὑπνώδη τινὰ ποιοῦσα, καὶ ἐλαφρόν. ἔχουσι δὲ καὶ τοῖς χρώμασι διαφορὰς, οὐ τῷ λευκῷ καὶ μέλανι, καὶ ξανθῷ μόνον, ἀλλ' ἔνιαι καὶ οἰνοχρῶτες καὶ ἐρυθραὶ, καθάπερ ἡ τοῦ ἐρευθεδάνου. Ἡ δὲ 14
τοῦ πενταφύλλου, ἢ πενταπέτου, (καλοῦσι γὰρ ἀμφοτέρως) ὀρυττομένη ἐρυθρὰ, ξηραινομένη δὲ μέλαινα γίνεται, καὶ τετράγωνος. ἔχει δὲ τὸ μὲν φύλλον ὥσπερ οἴναρον, μικρὸν δὲ, καὶ τὴν χροιὰν ὅμοιον· καὶ αὐξάνεται καὶ φθίνει ἅμα τῇ ἀμπέλῳ. πάντα δὲ πέντε τὰ φύλλα, διὸ καὶ ἡ προσηγορία. καυλοὺς δὲ ὠθὶ γῆς ἵησι λεπτοὺς, καὶ κνήμας ἔχει πυκνάς. τὸ δὲ ἐρευθέδανον

θέλαυσιν καὶ φύλλον ὅμοιον λιτῷ, πλὴν τραχυλότερον. φύεται δ' ἐν ὑγρῷ γῆς, ὥσπερ ἄχρωτις. φιλεῖ δὲ καὶ παλίσκια χωρία. οὐρητικὴ δέ, διὸ καὶ χρῶνται πρὸς τὰ τῆ ὀσφύος ἀλγήματα, καὶ πρὸς τὰ τῆ ἰσχιάδος. ἔνιαι δὲ ἰδιόμορφοί εἰσιν· ὥσπερ ἥτε τ σκορπίτις καλαμώδης, καὶ ἡ τῦ πολυποδίου. ἡ μὲν γὰρ ὁμοία σκορπίῳ, καὶ χρησίμη δὲ πρὸς τὴν πλευρὰν αὐτ, καὶ πρὸς ἀλλ' ἄττα. ἡ δὲ τῦ πολυποδίου λασεία, καὶ ἔχουσα ἰσοτυληδόνας, ὥσπερ αἱ τ πολύποδος πλεκτάναι. καθαίρει δὲ κάτω. καὶ πολύψυκτός τις, ὡς φασιν, ἐμφύεται πολύπους. ἔχει δὲ φύλλον ὅμοιον τῇ πτελείᾳ τῇ μεγάλῃ, καὶ φύεται γὰ ταῖς πέτραις. πασῶν δὲ τ ῥιζῶν αἱ μὲν πλέω χρόνον, αἱ δὲ ἐλάττω διαμένουσιν. ὁ μὲν γὰ ἐλέβορος, καὶ βιάκοντα ἔτη χρήσιμος· ἡ δὲ ἀφορισολοχία, ὥστε καὶ ἐξ' ἀμαυλείου δέ γε ὁ μέλας, πεντακοντα. λιγυπερίς ἡ, δέκα καὶ δώδεκα· πέντε δὲ ἡ ῥίζα, καὶ πυκνή. τοῦ κέλαυον δὲ, ὥστε καὶ ἐξ' ἀμπέλου ἢ ἀγρίας, ἐνιαυτὸν, ἐὰν γὰ σκιᾷ ᾖ καὶ ἄπληκτος· εἰ δὲ μή, σαπρὰ καὶ σαγκώδης. ἄλλαι δὲ ἄλλας ἔχουσι χρόνους. πάντων δὲ ὅλως τῶν φαρμάκων πλεῖστον διαμένει χρόνον, τὸ ἐλατήριον· καὶ τὸ παλαιότατον, ἄριστον. ἰατρὸς δ' ἂν τις ἐλέγχοι, ὃς ἁλαζών, ὃς δὲ ψεύστης, ὡς εἰκὸς αὐτῷ δόξαν ἐνδώσειν ἐνδῶν, θαυμαστὸν δὲ τῇ ἀρετῇ. δ' ἔναι δέ τινα αὐτῷ δόρυ. αἰτία δὲ τ χρονιότητος, ἡ ὑγρότης. δόξα γὰρ ταύτῃ καὶ ὅταν διόψωσι, πιθέσιν εἰς τέφραν ὑγράν, καὶ ὑδ' ὡς ξηρὸν γίνεται. ἀλλ' ἄχρι τοιούτου ἐνδῶν, σβέννυσι πολλάκις τὸν αὐχμόν. φασὶ δὲ μόνον, μᾶλλον ὑπὲρ ἴνωπα ἄνω ποιεῖν τῶν φαρμάκων. αὕτη μὲν δὴ ἰδιότης τῶν διαφόρων. τῶν δὲ ῥιζῶν ὅσαι μὲν γλυκύτητα τινὰ ἔχουσι, συμβαίνει θερμοτέρας γίνεσθαι χρονιζομένας· ὅσαι δ' ἀρωματίαι, τοὐναντίον μὲν μὴ πάσχειν. ἀμαυρὰ δ' ἂν αὐτῶν τὰς δυνάμεις, μανθάνων καὶ λιγυπερίνων. τῶν δ' ἔξω θερείων, ἄλλο μὲν δὲν ἄπεστι ῥίζης ὀδμῆς· ἡ δὲ σφονδύλη, πασῶν. ὅτου μὴ δ' ἴδιον τ ζώου φύσεως· πᾶσαν δὲ χεῖρον γίνεσθαι ῥίζαν, ἂν ἐάσῃ τις πλεωθῆναι ἢ ἀφανωθῆναι τὸν καρπόν. ὡσαύτως δὲ καὶ τ καρπόν, ἐὰν ὀπίσῃς τὴν ῥίζαν. ὡς ὅλως πολὺ δὲ αἱ φαρμακώδεις, δι' ὀπίζονται. ὧν δ' αὖ τὰ σπέρματα φαρμακώδη, αὗται δὲ ὀπίζονται. χρῆσθαι δ' ἐνίοις μᾶλλόν φασι ταῖς ῥίζαις· ὅτι ἰσχυρότερος ὁ καρπός, ὥσθ' ὑπογεικεῖν τὸ σῶμα. φαίνεται δὲ καθόλου ὅλως ἀληθὲς· ἐπεὶ καὶ οἱ μὲν αὐτικύρα τ σκαμώδεις ἐλεβόρου δηλόσαιν, ὅλῳ ὁ καρπὸς ὁμοίως σκαμμωνίᾳ. φαρμακώδεις δὲ δοκοῦσιν εἶναι τόποι, μάλιστα μὲν ἔξω τ ἑλλάδος, οἱ περὶ τυρρηνίαν, καὶ τὴν λατίνην, ἐν ᾗ ἡ τὴν λίρκην εἶναι λέγεται· καὶ ἔτι γε μᾶλλον, ὡς Ὅμηρός φησι, περὶ αἰγυπτον. ἐκεῖθεν γὰρ τὴν ἐλφὶν λαβεῖν,

τὴ πλεῖσα „ Ἐν δὲ τὰ οἱ πουλυδάμνα πόρε θωὸς πηδάλιον,
φέρει „ Αἰγυπτίη. † τόθι πλεῖσα φύει ζείδωρος ἄρουρα
μιμιγμένα „ Φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ † τετυγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά.

ἐν οἷς δὲ καὶ τὸ νηπενθὲς ἐκεῖνό φασιν εἶναι, καὶ ἄχολον, ὥστε λήθην ποιεῖν καὶ ἀπάθειαν τῶν κακῶν. καὶ χεῖρον αὖται μὲν ἐοίκασιν, ὥσπερ ἀπ τ ποικίλων ὑποδεδεῖχθαι· καὶ γὰρ Αἰσχύλος γὰ ἐν τοῖς ἐλευσίνιοις, ὡς πολυφάρμακον λέγει τὴν τυρρηνίαν·

„ Τυρρήνιον γενεὰν φαρμακοποιὸν ἔθνος.

οἱ τόποι πάντες ὡς φαίνονται μετέχειν τ φαρμάκων, ἀλλὰ τῷ μᾶλλον καὶ τῷ ἧττον διαφέρειν. καὶ γὰρ οἱ πρὸς ἄρκτον, καὶ μισημβρίαν, καὶ οἱ πρὸς ἀνατολὰς, ἔχουσι θαυμαστὰς δυνάμεις. γὰ αἰθιοπία γάρ, ἣ δὴ οἰστὸς χρίσει, ῥίζα τίς ἐστι θανατηφόρος. γὰ δὲ σκύθαις αὐτή τε καὶ ἕτεραι πλείους, αἱ μὲν πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀποσφαγιαζομένοις, αἱ δ' γὰ χρόνοις, αἱ μὲν ἐλάττοσιν, αἱ δὲ πλείοσιν, ὥστ' γίνεσθαι καταφθίνειν. εἰς ἀνδρὸς τε καὶ ἕτερα μέρη πλέω, πολὺ δὲ τάττει δέ, ἐάπερ ἀληθῆ λέγουσιν, ἥτε δυναμένη τὸ αἷμα διαχεῖν, καὶ οἷον ὑποφθύγγειν· καὶ πάλιν ἡ σωματώσα, καὶ πρὸς ἑαυτὴν ὠθισμωνίη· ἃ δή φασιν εὑρῆσθαι πρὸς τὰ τ ὄφεων τ θανατηφόρων δήγματα. πρὸς δὲ τὴν θράκιον εἶναι μὲν καὶ ἑτέρας ἐκ ὀλίγας· ἰσχυροτάτην δέ, ὡς εἰπεῖν, τ ἴχαιμον. ἣν δὴ λέγουσιν οἱ μὲν ἐκνικηθέσης τ φλεβὸς, οἱ δὲ καὶ σφοδροτέρως διατμηθέσης, ἰσχὺν καὶ ἰσχύειν τὴν χύσιν. ταῦτα μὲν δὴ, ὥσπερ εἴπομεν, ἔοικε δηλεῖν τὸ ἰσινόν. καὶ τῶν ἔξω τόπων οἱ φαρμακωδέστατοι, τρί εἰσι. τῶν δὲ περὶ τὴν ἑλλάδα τόπων, φαρμακωδέστατον τό, τε θήλιον τὸ γὰ θετταλία, καὶ τὸ πελίθριον τὸ γὰ τῇ δυβοίᾳ, καὶ ὁ παρνασσός, ἔτι δὲ ἡ ἀρκαδία, καὶ ἡ λακωνική· καὶ γὰρ αὗται φαρμακώδεις ἀμφότεραι, διὸ καὶ οἱ γε ἀρκάδες εἰώθασιν αὐτὶ τ φαρμακοποτεῖν, γαλακτοποτεῖν περὶ τὸ

ἔαρ,

ἔαρ, ὅταν οἱ ὀποὶ μάλιστα τῶν τοιούτων φύλλων ἀκμαίζωσι· τότε γὰρ φαρμακωδέστατον τὸ γάλα. πίνεται δὲ τὸ βόειον· λοκεῖ γὰρ πολυωμώτατον, καὶ παμφαγώτατον τῶν βοῶν. φύεται δὲ παρ' αὐτοῖς, ὅτε ἐλέβορος ἀμφότερος, καὶ ὁ λύκος καὶ ὁ μέλας· ἔλυτε λαῦκον δὲ φυσιοῦσι λιμοῦ γε, καὶ ὡς ἐκεῖνοι μὲν ῥάφανον ἀγρίαν καλοῦσι, τῶν δὲ ἰατρῶν τινὲς λάπαθον. καὶ ὡς οἱ μὲν ἀλθαίαν, ἐκεῖνοι δὲ μαλαχίαν ἀγρίαν· καὶ ἡ ἀσιτολοχία, καὶ τὸ σίσελι, καὶ τὸ ἱππο-σέλινον, καὶ τὸ πολυκίδανον, καὶ ἡ ἡρακλεία· καὶ ὁ τρύχνος ἀμφότερος, ὅ, τε φοινικοῦν ἔχων τὸν καρπὸν, καὶ ὁ μέλανα. φύεται δὲ καὶ ὁ σίκυος ὁ ἄγριος, ἐξ οὗ τὸ ἐλατήριον σκευάζεται. καὶ τὸ ζαθύμαλλον, ἐξ οὗ τὸ † ἱπποφαὲς. ἄριστον δὲ τὸ πρὸς τὴν ἕω, καὶ ἐκεῖ μάλιστα ἀποδιδ- ἱπποφαὲς
ζεται. φύεται δὲ καὶ ὡς πλέον, πλεῖστον δὲ καὶ λαμπρότατον φύεται πρὸς τὴν Ἑλλησποντίαν. ἡ δὲ πα-
10 νάκεια γίνεται, καὶ τὸ τετραῦλον, πρὸς Φοινίκην καὶ πλείστη καὶ ἀείστη. τὸ δὲ μωλυ πρὸς φανερόν, καὶ ἐν τῇ Λυμπίᾳ. φασὶ δ' εἶναι καὶ ὅμοιον), ὡς Ὄμηρος εἴρηκε· τὴν μὲν ῥίζαν ἔχον στρογγύλην, πρὸς-μφερῆ λαμπούῳ· τὸ δὲ φύλλον ὅμοιον σκίλλῃ. χρῆται δὲ αὐτῷ πρός τε τὰ ἀλεξιφάρμακα, καὶ τὰς μαγείας· τὸ μὲν ὀρύττειν γε εἶναι χαλεπὸν, ὡς Ὄμηρός φησι. τὸ δὲ λώτειον, ἄριστον πρὸς σῶμα, καὶ ἐν τοῖς ψυχροτάτοις τόποις. γίνεται δὲ καὶ ἐν τῇ λακωνικῇ τὰ πολλὰ τούτων. καὶ γὰρ αὕτη πολυφάρμακος. ἐν ἀρκαδίᾳ δὲ ἡ τετραγάκανθα πολλὴ, καὶ ὀδὲν χεῖρον (ὡς οἴονται) τῆς λιβυκῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς ὀλίγης λαμπίου. καὶ λαῦκον, πρὸς τὴν βορικὴν διαφέρον. ἔστι δὲ θρμανπικὸν φύσει· ῥίζαν δὲ ἔχει μέλαιναν. φύεται δὲ τὰ πολλὰ τούτων καὶ ἐν τῷ πηνασῷ, καὶ πρὸς τὸ πελέθριον. καὶ ταῦτα μὲν ἴσοινα πλειόνων χώρων. Τὸ δὲ δίκταμον, ἴδιον τῆς 16
λιβύης· θαυμαστὸν δὲ τῇ δυνάμει, καὶ πρὸς πλέω χρήσιμον. μάλιστα δὲ πρὸς οὖς τόκος τῶν
20 γυναικῶν. ἔστι δὲ τὸ μὲν φύλλον παρόμοιον τῇ βλήχωνι, ἔχει δὲ ἴδιον κατὰ τὸν χυλὸν ἐμφερές, τὰ δὲ ἰλλώνια λεπτότερα. χρῶνται δὲ τοῖς φύλλοις, ὁ δὲ τοῖς ἰλλωσὶν, ὁ δὲ τῷ καρπῷ. χρήσιμον δὲ πρὸς πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ (ὥσπερ ἐλέχθη) πρὸς τὰς δυσοκίας τῶν γυναικῶν· ἢ γὰρ δύσκεκτον φασι ποιεῖν, ἢ ταύειν γε οὐ πόνος ὁμολογουμένως. δίδοται δὲ πινδὶ ἐν ὕδατι. ταραύιον δέ ἐστι· καὶ γὰρ ὀλίγος ὁ τόπος ὁ φέρων. καὶ ὅσον αἱ αἶγες ἐκνέμονται, δῆλόν τὸ φίλτρον εἶναι. ἀληθὲς δὲ φασιν εἶναι καὶ τὸ πρὸς τὸν βελῶν, ὅτι φαγόσας ὅταν τοξευθῶσιν ἐκβάλλειν. τὸ μὲν δὴ δίκταμον φιστόν γε, καὶ διαύτας ἔχει τὰς δυνάμεις· τὸ δὲ ψευδοδίκτα-μον, τῷ μὲν φύλλῳ ὁμοιον, τοῖς ἰλλωνίοις δὲ ἔλαττον, τῇ δυνάμει δὲ πολὺ λειπόμενον. βοη-θεῖ μὲν γὰρ καὶ ταῦτα, χεῖρον δὲ πολλῷ καὶ ἀσθενέστερον. ἔστι δὲ σύθυς ἐν τοῖς σώμασι φανερὰ ἡ τοῦ δικτάμου δύναμις. θρμαίνει γὰρ ἀπὸ μικροῦ σφόδρα. ἰᾶται δὲ καὶ τὰς ἐσπισθίους ἐν
30 νάρθηκι, καὶ καλάμῳ, πρὸς τὸ μὴ ἀκροπνεῖν. ἀσθενέστερον γὰρ, ἀκροπνοῦσαν. λέγουσι δέ τινες, ὡς ἡ μὲν φύσις μία ἡ τοῦ δικτάμνου, καὶ ἡ τοῦ ψευδοδικτάμνου. δοκεῖ δὲ τὸ ἐν εὐγειοτέροις φύεσθαι τόποις, χεῖρον γίνεσθαι, καθάπερ ἄλλα πολλὰ πλέω τούτων ἢ τὰς δυνάμεις. τὸ γὰρ δίκταμνον φιλεῖ χώραν βαχεῖαν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον δίκταμνον, ὥσπερ ὁμώνυμον, οὔτε τῷ ὄψιν ἔχον, ὅτε τὴν δύναμιν τὴν αὐτὴν. φύλλον τε γὰρ ἔχει ὅμοιον σισυμβρίῳ, τούς τε ἰλλώ-νας μείζους· ἔτι δὲ τὴν χρόαν καὶ τὴν δύναμιν ὀκ ἐν οἷς αὐτοῖς. ὅσον μὲν δὴ, ὥσπερ ἐλέχθη, θαυμαστὸν ἅμα, καὶ ἴδιον ἐν νήσοις. φασὶ δέ τινες, ὅλως τὸ φύλλον καὶ τὴν θάλαμον, καὶ ἁπλῶς τὴν ὑπὲρ γῆς, τὰ ἐν τῇ μητρὶ διαφέρειν. τὸ δὲ ἄλλων τῶν γε πλείσων, τὰ ἐν τῷ παρασῷ. τὸ δ' ἀκόνιτον γίνεται μὲν, ὡς φασι, καὶ ἐν μητρὶ, καὶ ἐν ζακυνθῳ· πλεῖστον δὲ καὶ ἄριστον ἐν ἡρα-κλείᾳ τῇ ἐν τῷ πόντῳ. ἔχει δὲ φύλλον μὲν λιχωρεῶδες, ῥίζαν δὲ ὁμοίαν σχήματι καὶ
40 χρώματι καρύᾳ· τὴν δὲ δύναμιν τὴν θανατηφόρον ἐν ταύτῃ, τὸ δὲ φύλλον καὶ τὸν καρπὸν ὀλίγον φασὶ ποιεῖν. καρπὸς δέ ἐστι πόας, καὶ ὀχ ὑλήματος. βραχεῖα δὲ ἡ πόα, καὶ ὀδὲν ἔχουσα πρόσχημα, ἀλλὰ πρόμοια τῷ σίτῳ. τὸ δὲ σπέρμα ὀξαχυηρόν. φύεται δὲ πανταχοῦ, καὶ ὀκ ἐν ταῖς ἀκόναις μόνον, ἀφ' ὧν ἔχει τὴν προσηγορίαν. αὕτη δέ ἐστι λώμη τις τῶν πόδιαν δυνάμεων. φιλεῖ δὲ μάλιστα τοὺς ὑγροὺς τόπους. ὀνίνησι δὲ ἢ ὅταν προβαρῇ, ὅταν ἄλλο ζῶον ὀδὲν· σωτὴ θεσθαι δὲ βρόπον ἐνὸς πρὸς τὸ ἐργάζεσθαι, καὶ ὁ πανὸς ἔστιν· διὸ καὶ οὐκ ἰατροὺς ὀκ ὠνησαμένους σωτηθῆναι, σκηπτικῷ τε χρῆσθαι. καὶ πρὸς ἄλλα ἄπλα πινόμενον ὀδέμιαν ἀλυσιν ποιεῖ, ὅτ' ἐν οἴνῳ, ὅτ' ἐν μελικράτῳ. σωτηθῆναι δὲ, ὥστε μὴ χρόνος τακεῖν αὐαιρεῖν, οἷον δίμηνον, τρίμηνον, ἑξάμηνον, ἐνιαυτόν. τοὺς δὲ καὶ δύο ἔτη. χειρίσας δὲ ἀπαλλάττειν, τοὺς μὲν πλείστῳ χρόνῳ κα-τηφθινοντας τῷ σώματι, ῥᾷσα δὲ τοὺς παραχρῆμα. λυτικὸν δὲ φάρμακον ὀχ εὑρῆσθαι,

ὥσπερ ἀκούομεν ἐπὶ τῶν φύσεων. ἀλλὰ πῶς τοῖς γνωρίμοις βοηθεῖται μάλιστ'; οὐ γὰρ ἐγχεῖς αὐτοῖς ἀσφαλῶς ἵνας μέλιτι καὶ οἴνῳ, οὐ τοιούτοις ὄσι· ἀσαφῶς δὲ καὶ τούτοις, καὶ ἐργωδῶς. ἀλλὰ καὶ τὸ ἐφημέρου φαρμάκου εὑρῆσθαι. ἕτερον γάρ τι ῥιζίον ἐστίν, † ὃ ἐπὶ ἐφήμερον ἀπαλλάττει. οὔτε δὲ τὸ φύλλον ὅμοιον ἔχειν δοκεῖ ἐλεβόρῳ, οὔτε δοκεῖ αἰρεῖσθαι. οὐ γὰρ πάντας εἰδέναι· διὸ καὶ τὰ αὐξητικὰ πολλάκις παρορισθέντα χρῆσθαι ἀπεπτα ἀστρόβειν αὐτὰ πρὸς ὄξος ὀρμῶντα. οὐ γὰρ ὀξὲ ταχεῖαν ποιεῖσθαι τὴν ἀπαλλαγήν, ὀδὲ ἐλαφράν, ἀλλὰ δυσχερῆ καὶ χρόνιον, εἰ μὴ ἄρα σβέννυσι τὸ δύθρακα πρὸς ὑγρὸν εἶναι καὶ ἀκατασκεύαστον ὡς δεῖ. φασὶ γὰρ καὶ παραχρῆμα ἀπαλλαγῆναι, καὶ ὕστερον χρόνῳ· οὐδὲ καὶ εἰς γῆρας τὸν ἥρακλέα. οὔτε μὴν ὀδὲν ἄτοπον, εἰ πρόπορον μήτινα ἀβοήθητον, ἄλλως δὲ βοηθήσιμον· ὥσπερ καὶ ἕτερα τῶν θανατηφόρων. τὸ γημήν ἀκόνιτον, ἄχρηστον (ὥσπερ εἴρηται) τοῖς μὴ ὠμησαμένοις· ὀδὲ ἐκπαθῆ δὲ ἀξιῶ, ἀλλὰ θανάτου εἶναι τὴν ζημίαν. τῆ δὲ τ' χρόνου διαφορὰν ἀκόμη εἶναι κατὰ τὰς συλ-
17 λογάς· ἰσοχρόνους γὰρ οὐ θανάτους γίνεσθαι τοῖς ἀπὸ τῶν συλλογῆς χρόνοις. Θρασύας δὲ ὁ μαντεύς εὑρηκέναι τι τοιοῦτον, ὥσπερ ἔλεγον, ὥστε ῥᾳδίαν ποιεῖν καὶ ἄπονον τὴν ἀπόλυσιν· τοῖς ὀποῖς χρώμενος, λωνείῳ τε καὶ μήκωνος, καὶ ἑτέρῳ τοιούτῳ, ὥστε δύσκολον εἶναι πάνυ, καὶ μικρὸν ὅλον εἰς δραχμῆς ὁλκήν· ἀβοήθητον δὲ πάντα, καὶ δυσαλθῆ διαμένειν ὁπόσον οὖν χρόνον, καὶ ὀδὲν ἀλλοιοῦσθαι. ἐλάμβανε δὲ τὸ λώνιον, οὐχ ὅθεν ἐτύγχανεν, ἀλλ' ἐκ σούσων, καὶ εἴ τις ἄλλος τόπος ψυχρὸς καὶ παλίσκιος. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἄλλα· σωτηρίαν δὲ καὶ φαρμακα πολλὰ ἐκ πολλῶν. δεινὸς δὲ καὶ Ἀλεξίας ὁ μαθητὴς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἄπορος γυμνὸς ἐκείνου· καὶ γὰρ ἡ ἄλλης ἰατρικῆς ἔμπειρος. ταῦτα μὲν οὖν εὑρῆσθαι δοκεῖ πολλῷ μᾶλλον νῦν, ἢ πρότερον. ὅτι δὲ διαφέρει τὸ δοθῆναι πως ἑκάστῳ, φανερὸν ἐκ πολλῶν. ἐπεὶ καὶ λίνους φασὶ δεῖ λωνείῳ πρότερον οὐχ ὕστερον, ἀλλὰ πρίβοντας διαθάπερ οἱ ἄλλοι χρῆσθαι. νυνὶ δὲ δὴ αὖ εἰς πρίψιν· ἀλλὰ πολλαπλήσαντες, ὃ ἀφελόντες τὸ λίτυφος (ὥσπερ γὰρ τὸ τῆς λυσχερείας παρέχον λυσικατόργασον ὄν) μετὰ ταῦτα κόπτουσιν ἐπὶ τῷ ὄλμῳ, καὶ διαπήσαντες λεπτὰ, ὥσπερ πάττοντες ἐφ' ὕδωρ πίνουσιν, ὥστε ταχεῖαν καὶ ἐλαφρὰν γίνεσθαι τὴν ἀπαλλα-
18 γήν. Ἁπάντων δὲ τῶν φαρμακωδῶν ἀεὶ διαμένει ἀδυνέσβραι τοῖς σωτηρίσμοις· τοῖς δὲ, καὶ αὐγόργεις τὸ ὅλον. γῆνοι γὰρ ἐλέβορον ἐδίοντες πολύν, ὥστε αὐαλίσκειν δίσμας ὅλας, ὀδὲν πάσχουσιν. ὅπερ ἐποίει καὶ Θρασύας, δεινότατος ὢν (ὡς ἐδόκει) τὰ περὶ τὰς ῥίζας. ποιοῦσι δὲ τοῦθ', ὡς ἔοικε, καὶ τῶν νομέων τινές. διὸ καὶ πῶς τὸ φαρμακοπώλιον, τὸν θαυμαζόμενον ὡς κατὰ μίαν ῥίζαν ἢ δύο, πραγματευόμενος ὁ ποιμὴν, καὶ αὐαλώσας ὅλην τὴν
30 δίσμιλον, ἐποίησεν ἀδόκιμον. ἔλεγε δὲ, ὅτι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὄξος ποιεῖ καὶ αὐτὸς καὶ ἕτεροι· διυδατοῦμεν γὰρ ἔνια τῶν φαρμακων τῇ ἀσωτηθείᾳ φαρμακα γίνεσθαι. τάχα δὲ ἀληθέστερον εἰπεῖν, ὡς τῇ σωτηθείᾳ τὸ φάρμακα· πῶς δὲ ξαμβύνης γὰρ τὴν φύσεως, καὶ κατακρατύσης, τὰ κέλλει φάρμακα, καθάπερ καὶ Θρασύας ἔλεγεν. ἐκεῖνο γὰρ ἔφη, τὸ αὐτὸ τοῖς μὲν φάρμακον εἶναι, τοῖς δὲ τὸ φαρμακον, διαιτᾶν τὰς φύσεις ἑκάστων. ὥστε γὰρ δεῖν, καὶ ἐν δίψει διψῆν. ποιεῖ δέ τι πλεονάζει πῶς τῇ φύσει, καὶ τὸ ἔθος. Εὔδημος γοῦν ὁ φαρμακοπώλης εὐλοκιμῶν σφόδρα τῇ τέχνῃ, σωθέντος μηδὲν πεῖσεσθαι πῶς ἅλις δύνοντες, κατέφαγε μέτριον πάνυ, καὶ τὰ κατέχων, οὐ δ' ἐκράτησεν. ὁ δὲ χῖος Εὔδημος πίνων ἐλέβορον, ὀκτὼ καθαίρεσθαι καί ποτε ἔφη πεῖν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δύο καὶ εἴκοσι τρόπεις, ἐν τῇ ἀγορᾷ, καθθέμενος ὠδὶ τὴν σκυφον, καὶ οὐκ ἐξανεστῶσαι πῶς τ' λείπειν γνῶσθαι. τότε δ' ἐλθὼν ἐκλύσασθαι, καὶ λιπεῖν ὥσπερ εἰώθει, καὶ οὐκ ἐξεμεῖσαι. πλὴν ὅτος βοηθῶν τινα πῶς σκυφασάμενος κατέχε. λιόσκυρον γὰρ ὦν πάσχων ἐπ' ὄξος δριμύ, πεῖν ἔφη μετὰ τῶν ἑβδόμην τρόπεις, καὶ πάλιν ὕστερον ἐν οἴνῳ τὸν αὐτὸν τρόπον. τῶν δὲ ἡ λιοσκύελος ὅτως ἰσχυρὰν ἔσαν δυνάμιν, ὥστε ταύτης εἰς πίθον ζέοντα ἐμβαλλομένης, παύεσθαι τὴν ζέσιν, οὐ πραχρῆμα μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅλως· κατάξηραίνουσά τε ἀγγεῖα, καὶ ἀναδεχομένῳ τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ διΐσαν. ὅτος μὲν τοίνυν πλῆθος, τοιούτῃ τῇ βοηθείᾳ κατέχειν. ὅτι δὲ καὶ τὸ ἔθος ἰσχυρὸν, ἐκ πολλῶν φανερόν. ἐπεὶ καὶ τὸ ἀγχίθυον, τὰ μὴ γνώριμα πρόβατα, οὐ φασίν τινες νέμεσθαι· τὰ δ' ἐν τῷ πόντῳ νέμεται, καὶ γίνεται πότερα καὶ καλλίω, καὶ (ὡς λέγουσιν) οὐκ ἔχοντα χολήν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἕτερος ἂν τινος εἴη θεωρίας. αἱ δὲ ῥίζαι καὶ τὰ ὑλήματα, καθάπερ εἴρηται, πολλὰς ἔχουσι διαφοράς, οὐ πῶς τὰ

πρὸς τὰ ἔμψυχα σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ἄψυχα. Λέγουσι γὰρ ἄκανθάν τινα εἶναι, ἣ πήγνυσι τὸ ὕδωρ ἐμβαλλομένη. πηγνῦναι δὲ καὶ τὴν ἀλθαίας ῥίζαν, ἐὰν λεπτὰς ῥίψας ἐμβάλλῃ, καθάπερ ἔνιοι. ἔχει δὲ ἡ ἀλθαία, φύλλον μὲν ὅμοιον τῇ μαλάχῃ, πλὴν μεῖζον καὶ λασύτερον. αὐξὴ δὲ λαυλὸς μαλακὸς, ἄνθος δὲ μήλινον, καρπὸν δ' οἷον μαλάχης. ῥίζαν δὲ ἐνόδυνον λευκὴν· τῇ γεύσει δὲ ὥσπερ ἡ μαλάχης ὁ λαυλός. χρῶνται δὲ αὐτῇ πρός τε τὰ ῥήγματα, καὶ αὖς βῆχας, ἢ οἴνῳ γλυκεῖ καὶ ὕδατι τὰ ἕλκη, ἢ ἐλαίῳ. ἔστραπται δέ τινα, σμηχόμενοι ζῶις ἱρέασι, σμαραγδίτῃ εἰς τὸ αὐτὸ καὶ τὰς μῆνας ἄγουσαι, τὰς δὲ καὶ ἕλκει, ὥσπερ ἡ λίθος καὶ τὸ ἤλεκτρον. καὶ ταῦτα μὴ ἢ τοῖς ἀψύχοις. τὸ δὲ θηλύφονον (οἱ δὲ σκορπίον καλοῦσι, διὰ τὸ πλὴν ῥίζαν ὁμοίως ἔχειν τῷ σκορπίῳ) ὠφελούμενον, ἀφιστάνειν τὸν σκορπίον. ἐὰν δέ τις ἐλέβορον λευκὸν λαταπάσῃ, πάλιν αὐίσασθαί φασιν. ἀπόλλυσι δὲ καὶ βοῦς, καὶ ὑποζύγια, καὶ πρόβατα, καὶ ἁπλῶς πᾶν τετράπουν, ἐὰν εἰς τὰ αἰδοῖα πεθῇ ἡ ῥίζα, ἢ φύλλον, αὐθημερόν. χρήσιμον δὲ πρὸς σκορπίου πληγὴν, πινόμενον. ἔχει δὲ τὸ μὲν φύλλον, ὅμοιον λυκλαμίνῳ. πλὴν δὲ ῥίζαν, ὥσπερ ἐλέχθη, σκορπίου. φύεται δὲ ὥσπερ ἡ ἄγρωσις, καὶ γόνατα ἔχει. φιλεῖ δὲ χωρία σκιώδη. εἰ δὲ ἁλισθῇ τὰ πρὸς τῷ σκορπίῳ, καὶ ἡ καὶ τἄλλα ὀκτὼ ἀπίθανα τὰ ζιαῦτα· καὶ τὰ μυθώδη ἢ, ὀκ ἀλόγως σύγκειται. ἐν δὲ τοῖς ἡμετέροις σώμασι, χωρὶς τοῦ πρὸς ὑγείαν καὶ νόσον καὶ θάνατον καὶ πρὸς ἄλλας δυνάμεις, ἔχειν φασὶν ἐν μόνον πρὸς τὸ σωματικὸν, πρὸς τὸ γεννᾶν καὶ ἀγονεῖν· καὶ ἐνιά γε ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ποιεῖν ἄμφω, καθάπερ ὠὰ τοῦ ὀρχέως καὶ λαμβάνω. δυοῖν γὰρ ὄντοιν, τοῦ μὲν μεγάλα, τοῦ δὲ μικρᾶ, τὰ μὲν μέγαν ἐνεργότερον ποιεῖ πρὸς τὰς ὁμιλίας, ἐν γὰρ ἀλκὴ διὰ λόμβων αἰγὸς ὀρμένου, τὸ δὲ ἐλαφρότερον καὶ ἰσχνόν. ἔχει δὲ τὸ μὲν φύλλον σιλφώδες, λειότερον δὲ καὶ ἐλαφρότερον τοῦ λευκοῦ ὁμοιότατον ἀπίῳ, ἀπύρῳ, ἢ ὀκαύθῃ. ἄφορον δέ, ὥσπερ ἐλέχθη, τὸ ἀπὸ μιᾶς φύσεως καὶ τοῦ αὐτοῦ. ἐπεὶ τὸ δύο εἶναι δυνάμεις τοιαύτας δυνάμεις, οὐκ ἄτοπον. καὶ γὰρ καὶ ἄλλοί τινες, καὶ Ἀριστόφιλος ἔλεγεν ὁ πλατανίστης ὁ φαρμακοπώλης, ὅτι πρὸς ἀμφότερα δυνάμεις τινὰς ἔχει, τὴν μὲν ὥστε μᾶλλον δυνασθαι, τοῦ δὲ ὥστε ἁπλῶς μὴ δυνασθαι· ταύτης δὲ καὶ τὸ ὅλον δυνασθαι τοῦ ἀδυναμίαν. καὶ γὰρ εἰς χρόνον ὡρισμένον, οἷον δίμηνον ἢ βίμηνον· ἢ ἐκχεῖσθαι πρὸς αὖ πᾶσας, ὁπόταν βάλωντο τινὰ κολάσαι καὶ σωφρονίσαι. ἔνια δ' εἶναι καὶ εἰς τὸ ἀρρενογονεῖν, ἢ θηλυγονεῖν· διὸ καὶ καλεῖσθαι φύλλον, τὸ μὲν ἀρρενόγονον, τὸ δὲ θηλύγονον· ὅμοια δ' ἄμφω, καὶ μορφὴν ἔχοντα ὠκίμου· ὁ δὲ καρπὸς τοῦ μὲν θηλυγόνου, καθάπερ ἐλαίας βρύου, ὠχρότερος ἢ· τοῦ δὲ ἀρρενογόνου ἢ, οἷον ὥσπερ ἐλαίας, ὅταν ἀρτι φύηται ἐκ τοῦ βρύου. δίκαρυν ἢ, ὥσπερ ὄρχεις αὐθρώπων. πρὸς δὲ τὸ μὴ γόνιμον εἶναι τὸ σπέρμα, τοῦ λευκοῦ λιθοῦ τὸ καρπόν φασι. πρὸς δ' αὐτὸ γόνιμ\, τὸ τοῦ κρατεῖν καρπὸν ἐν ὕδατι. φύεται ἢ τοῦτο, ὥσπερ λίνον πύρινον· ὁ ἢ καρπὸς, οἷον λίγχνος. ἀθυναπεῖν δέ φασι γενναῖα, καὶ ἐὰν λῇς τοῦ λευκοῦ καρπὸν πίνειν συνεχῶς ζιὰ κονίας ἡμέρας ἐν οἴνῳ λευκῷ, συλλέξας ὅλον χοίνικα τὸν ἴσον ἀπ' ἐκάστης ἡμέρας. ἐὰν γὰρ ἐκτείσῃ τῇ πόσιν, ἀγονεῖν τὸ ὅλον. τοῦ δ' ἡμίονα τὸ φύλλον, ταῖς γυναιξὶν εἰς τὸ ἀγονεῖν. μίγνυσθαι δέ φασι καὶ τοῦ ὀπλῆς τοῦ ἡμίονος, καὶ τοῦ † σπέρματος. ὅμοιον δὲ τὸ φύλλον σκολοπενδρίῳ, ῥίζας ἢ λεπτὰς, ὀρθὰς ἢ χωρὶς φιλεῖ καὶ πετρώδη. χαίρουσι ἢ σφόδρα καὶ τῇ ἡμίονος αὐτῷ. χρῆσθαι ἢ καὶ πρὸς αὖ ἀπλῆναι, ὥσπερ τῷ λιλυμένῳ. Ἡ δὲ θηλυπετὴς χρήσιμον πρὸς τὰς ἑλμινθας, τάς τε πλατείας καὶ τὰς λεπτὰς. πρὸς μὲν τὰς πλατείας, αὐανθυομένη μέλιτι· πρὸς ἢ τὰς λεπτὰς, ἐν οἴνῳ γλυκεῖ μετ' ἀλφίτων δισθυμίη. γυναικὶ ἢ ἐὰν γε δοθῇ, ἐὰν μὴ ἐγκύμονι, ἐκβαλλειν φασίν· ἐὰν δὲ μὴ, τὸ ὅλον ἄτεκνον γίνεσθαι. σταφὶς δὲ τοῦ περίδος θηλυπετὴς, τῷ τῆς μὲν φύλλον ἔχειν μονόκωλον, ῥίζαν ἢ μεγάλην καὶ μακρὰν καὶ μέλαιναν. τούτων μὲν δὴ αἱ δυνάμεις πρὸς τὰς γονὰς. θαυμασιωτάτη δὲ, ἣν ὁ ἰνδὸς ἔχειν. ὃ γὰρ πρόσφυγα μύους, ἀλλ' ἀλφαμύους ἔφασαν αὖ τὸ αἰδοῖον τείνεσθαι. τῆς δύναμιν δ' ἔστως ἰσχυρὰν εἶναι, ὥσθ' ὁπόσας αὖ βάλοιντο, πλησιάζειν. οὐδὲ χρῆσθαι φασὶ καὶ δώδεκα. αὐτὸ γὰρ λέγειν (ἰσχυρὸς ἦν καὶ μέγας) ὅτι ἑβδομήκοντά ποτε πλησιάσειε. τὴν ἢ πρόσιμεν αὐτῷ τοῦ σπέρματος εἶναι τῆς σφαγὰς, πελάνου ἢ εἰς αἷμα ἀγαγεῖν. ἐπὶ δὲ σφοδροτέρως ὁρμᾶν ταῖς γυναῖκας, ὅταν χρήσωνται τῷ φαρμάκῳ. αὖται μὴ δὲν, εἴπερ ἀληθὴς, ὑπερβαλλόσας ἰσχύναμις. τὸ δ' ὅλον, εἶναι φύσεις ἰνὰς τοιαύτας, αἱ ποιοῦσιν ὁρμητικωτέρας, οὐκ ἄφορον. ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς ζοφίμοις χυλοῖς ὁρῶμεν ὄσας, καὶ ἐν ὑγροῖς καὶ ἐν ξηροῖς· ἐπὶ ἢ πρὸς τούτοις, ἄλλα δυνάμενα πάθη ποιεῖν. ἐνιαχοῦ μὴν φασὶ τὸ ὕδωρ παιδογόνον εἶναι γυναιξὶν, ὥσπερ καὶ ἐν Θε-

αὐίαις. γίνεται δὲ ἄγονον, ὡς γὰρ πυρᾶ· τὸ γὰρ πλῆθος οἱ ἰατροί. γίνεται δὲ καὶ πλείας ἢ, ὥς φασι, τὰ ἀρκαλίας οἶνός ἐστιν, ὃς οὐκ ἂν ἄνδρας πινόμενος ἐξίστησι, τὰς δὲ γυναῖκας ἀτεκνίζας ποιεῖ. πάλιν δ' ἐν ἀχαΐᾳ, καὶ μάλιστα πρὸς ἰλαδυνίαν, ἀμπέλου τι γένος ἔστιν, ἀφ' οὗ ὁ οἶνος ἐξαμβλοῦν ποιεῖ τὰς γυναῖκας ἐκνύμονας ὄζας. λαῦν δὲ λύπας φάγωσι τὰ βοΰνια, ἐξαμβλοῦσι καὶ αὐτά. ἡ δὲ γεῦσις, ὅθ' ὁ βότρυς ἀκμάζει ἄοδμησιν ποιεῖ πρὸς τὰς ἄλλας, ὅθ' ὁ οἶνος. ἐν βοιζηνίᾳ δὲ, ὁ οἶνος ἀγόνους ποιεῖ οὐ πίνοντας. ἐν θάσῳ δὲ, αὐξει ἵνα ποιοῦσιν ὑπνωτικὸν οἷον ἕτερος δὲ, ὁ ἀγρυπνεῖν ποιῶν τὰς πίνοντας. ἀλλὰ γὰρ αὖτη μὲν οὐ λυπάμενος πρὸς τὰ σώματα, καὶ ἐν τοῖς σωματικοῖς.

21 Πρὸς δὲ τὴν ψύχην, ἥτ μὲν ἐρυθρὰ) ὥσπερ πρακτέον καὶ ἐξισάναι, ἰσοθάπερ ἐλέχθη πρότερον). ἡ δὲ ἐκ οἰνοθήρας ῥίζα δοθεῖσα ἐν οἴνῳ, πρὸς τὸν πρὸς ἰλαρώτερον ποιεῖ καὶ ἱλαρώτερον τὸ ἦθος. ἔχει δὲ ὁ οἰνοθήρας, τὸ μὲν φύλλον ὅμοιον ἀμυγδάλῃ, πλατύτερον δὲ· τὸ δὲ ἄνθος ἐρυθρόν, ὥσπερ ῥόδου. αὐτὸς δὲ μέγας, ὡς θάμνος. ῥίζα δὲ ἐρυθρὰ καὶ μεγάλη. ὄρει δὲ καὶ αὐανθείσης ὥσπερ οἴνης. φιλεῖ δὲ ὀρθὰ χωρία. φαίνεται δὲ καὶ τοῦτο πῦρ· οἷον γὰρ προσφορά τις γίνεται δύναμιν ἔχοντος οἰνώδη. ἀλλὰ τὰ δύο θέρη καὶ πιθανότερα, τάτε τὰ πόδα πηγῆς, καὶ ὅλως τὰ ἀλεξιφαρμάκων λεγομένων, ὧν τε σώμασι καὶ ταῖς οἰκίαις. ὡς δή φασι, τὸ βριπόλιον, καθ' Ἡσίοδον καὶ Μασσαῖον, εἰς ὃν ὧν πρᾶγμα αὐτὸ δὲ) χρήσιμον ἐστιν. διὸ καὶ ὀρύττουσιν αὐτὸ νύκτωρ, σκηνὴν πυξάμενοι. καὶ τὰ περὶ τὰ δυσκλείας δὲ καὶ δυσλοξίας ὁμοίως, καὶ μᾶλλον. δύκλωψ γάρ φασιν ἀεὶ ποιεῖν τὸ αὐτὸ ῥίζιον καλόμενον. τὸ δ' ὅμοιον ὅτι τῇ ἀπτύσιν. ῥίζα δὲ ἔχ ὑπέσιν. ὁ δὲ καρπὸς, ὥσπερ μόχθος ἐλάας ἔχει. τὰ δ' ἀκρότατα ἀλείφουσιν δυσλοξεῖν. δύσλοξεῖ δὲ, καὶ ἐὰν λίς τὸ ἐλαιοχρύσῳ τῷ ἄνθει στεφανῶσι, μύρῳ ῥαίνων ἐκ χρυσίου πύρου. ἔχει δὲ ὁ ἐλαιόχρυσος, ὃ μὲν ἄνθος χρυσοειδές, φύλλον δὲ λευκόν, καὶ τὸ καρπὸν δὲ λεπτὸν καὶ σκληρόν. ῥίζαν δὲ ὠφέλιμον, καὶ λεπτήν. χρῶνται δὲ αὐτῷ πρὸς τὰ δάκετα, ἐν οἴνῳ καὶ πρὸς τὰ πυρέκαυσα, καταπάσσοντες καὶ μίσγοντες μέλιτι. τὰ μὲν δὴ ἔνδιαιτα, καθάπερ καὶ πρόσθεν ἐλέχθη, συναύξει βελτίους τὰς ἑαυτῶν τέχνας. αἱ δὲ τοῦ ῥιζῶν καὶ τῶν καρπῶν καὶ τοῦ ὀπὸς φύσεις, ἐπεὶ πολλὰς ἔχουσι καὶ παντοίας δυνάμεις, ὅσαι ταυτὸ δύνανται, καὶ τὰ αὐτὰ αἴτιαι, καὶ πάλιν ὅσαι τἀναντία, διαπορήσειεν ἂν τις ἴσως ἀπόρημα, καὶ ἐφ' ἑτέρων ἀπόρων, πρότερον ὅσα τοῦ αὐτοῦ αἴτια καὶ μίαν τινὰ δύναμίν ἐστιν, ἢ ἐφ' ἑτέρων ἐνδέχεται ταυτὸ γίνεσθαι. τοῦτο μὲν οὖν ταύτη ἀφρήσθω. εἰ δὲ ἴσως καὶ ἄλλως τὰς φύσεις, ἢ τὰς δυνάμεις ἔχομεν εἰπεῖν,

22 ταῦτα ῥητέον. Τὸ μὲν οὖν πήγανον, καρπὸς μέν ἐστι· δριμὺς δὲ αὐτοῦ τὸ γένος. τὸ μὲν γὰρ πρασοειδὲς, ὥσπερ ὄροβος, λείπυρος ἔχον, καὶ σάρκα, καθάπερ αἱ δαφνίδες, ὑπερυθρον. τὸ δὲ πρόμηκες, μέλαν, σπερμάτια μηκωνικὰ ἔχον. ἰσχυρὸν δὲ πολὺ τὸ θατέρου. † σπερματικὰ δὲ ἄμφω· διὸ καὶ πρὸς τὸ ἰώνδου βοηθεῖ ταῦτά τε καὶ ὁ λιβανωτός. ὁ δὲ λινόστος λόκνος, πρασοειδὴς, ἐρυθρὸν τὴν χροιᾶ· μεῖζον δὲ τὸ πεπέριος, ἰσχυρότερον δὲ πολὺ τῇ θερμότητι. διὸ καὶ ὅταν δίδωσι καὶ ποτὲ (διδόασι γὰρ πρὸς διοιλίας λύσιν) φέρτερον. ἢ σταλὶς πρὸς πλείστους· διὰ γὰρ ἄλλως τὸ φάρυγγα. θερμαντικὸν δὲ καὶ τὸ πολυκνήμου ῥίζα, διὸ καὶ ἀλλήλοις ποιοῦσιν ἐξ αὐτοῦ ἱδρωτικόν, ὥσπερ ἐξ ἄλλων. δίδοται δὲ καὶ τὸ πολυκνήμου, καὶ πρὸς τοὺς ἀσθμαίνοντας. τὸ δὲ σπέρμα ἀχρήσιμον), ὃ δὲ ὀπὸς αὐτοῦ. γίνεται δὲ ἐν ἀρκαδίᾳ. λαῦνον δὲ πρὸς τὴν παρδικὴν τὰ ἀχαΐας διαφέρον, θερμαντικὸν φύσει ῥίζαν δὲ ἔχει μέλαιναν. θερμαντικὸν δὲ καὶ δριμὺ καὶ τὸ ἀμπέλου τὸ ἀγρίας καὶ ῥίζα. διὸ καὶ εἰς φίλωθρον χρήσιμον, καὶ ἐφηλίδας ἐπάγειν. τῷ δὲ καρπῷ φιλοῦσι τὰ σπένδρα. τίμνεται δὲ πᾶσαν ὥραν, ὀπώρας δὲ μάλιστα. δρακοντία δὲ ῥίζα, βῆχας ἐν μέλιτι διδομένη παύειν χρήσιμη. καυλὸν δὲ ἔχει ποικίλον, ὀφιώδη. σπέρματι δὲ ἀχρῶντι. ἡ δὲ τοῦ θαψίας, ἐμετικὴ. ἐὰν δέ τις λατάξῃ, καθαίρει καὶ ἄνω καὶ κάτω. δύναται δὲ καὶ τὰ σπελιώματα ἐξαίρειν. ὑπώπια δὲ ποιεῖ, ἀλλὰ ἐκλύει. ὁ δὲ ὀπὸς ἰσχυρότερος αὐτοῦ· καθαίρει δὲ καὶ ἄνω καὶ κάτω. σπέρματι δ' ἀχρῶντι. γίνεται δὲ καὶ ἄλλοθι μέν, ἀκτὴ καὶ γὰρ τῇ ἀπικῇ· καὶ τὰ βοσκήματα ταύτης ἀπτεται τὰ ἐγχώρια, τὰ δὲ ξένα βόσκεται· καὶ διαῤῥοιοῖ αὐτοῖς γίνεται, ἢ διαφθείρεται. τὸ δὲ πολυπόδιον μετὰ τὰ ὕδατα αἰεὶ βλαστάνει. σπέρμα δὲ φύει. τὸ δὲ ξύλον καὶ μικρὸν τὸν πρόσθεν ψιν ὅμοιον τῷ ὕξῳ. φλοιὸν δὲ, μέλαν γίνεται· χρήσιμον δὲ πρὸς ὀφθαλμίας, ἀκόνῃ τριβόμενον. ἡ δὲ ἀρισολοχίας, παχεῖα, καὶ ἐδιομένη πικρά, τῷ χρώματι μέλαινα καὶ δύσοσμος. τὸ δὲ φύλλον πρασοειδὲς. οὐ πολὺ δὲ, τὸ ὑπὲρ γῆς. φύεται δὲ μάλιστα καὶ ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ αὐτὴ βελτίστη. τῆς δὲ χρείας αὐτῆς εἰς πολλὰ καταριθμοῦσιν. ἀείση μὲν πρὸς τὰ λευκοάλθεα. ἀγαθὴ δὲ πρὸς τὰ ἄλλα ἕλκη, καὶ πρὸς ὕπνον, καὶ πρὸς τὰ ἑρπετά, καὶ πρὸς ὑστέραν ὡς

πιασός·

πεσσός· τὰ μὲν σὺν ὕδατι ἀρδευομένη καὶ καταπλαττομένη, τὰ δ' ἄλλα εἰς μέλι ξυομένη καὶ ἔλαιον. τῶν δὲ ἑρπετῶν, ἐν οἴνῳ ὀξίνῃ πινομένη. καὶ ὠδὶ τὸ δῆγμα, παττομένη. εἰς ὕπνον δὲ, ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ κνισθεῖσα. ἐὰν δὲ αἱ μῆτραι προσπέσωσι, τῷ ὕδατι ἀκκλύζειν. αὕτη μὲν οὖν ἔοικε διαφέρειν τῇ πολυχρηστίᾳ. τῆς δὲ σκαμμωνίας ὥσπερ ἐξ ἐναντίας ὁ ὀπὸς μόνον χρήσιμος, ἄλλο δ' οὐδέν. ἡ δὲ τῆς πτερίδος ῥίζα μόνον, τῷ χυλῷ γλυκύστρυφνος. ἕλμινθα δὲ πλατεῖαν ἐκβάλλει. σπέρμα δὲ οὐκ ἔχει, οὐδὲ ὀπόν. τέμνεσθαι δὲ ὡραίαν, μετοπώρου φασίν. ἡ δὲ ἕλμις σύμφυτον ἐνίοις ἔθνεσιν· ἔχουσι γὰρ ὡς ἐπίπαν αἰγύπτιοι, ἄῤῥαβεν, ἀρμένιοι μετὰ δίδες, σύροι, κίλικες. θρᾶκες δ' οὐκ ἔχουσιν, οὐδὲ φρύγεν. τῶν δὲ ἑλλήνων θηβαῖοι τε, οἱ περὶ τὰ γυμνάσια. καὶ ὅλως βοιωτοί. ἀθηναῖοι δ' οὔ. πάντων δὲ τῶν φαρμάκων, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, βελτίω τὰ ἐκ τῶν χειμερινῶν καὶ προσβόῤῥων καὶ ξηρῶν. διὸ καὶ τῶν ἐν εὐβοίᾳ τὰ ἐν ταῖς αἰγαῖς, ἢ τὰ ἐν τῷ τελεθρίῳ φασί· ξηρότερα γαρ. τὸ δὲ τελέθριον, σύσκιον.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΔΥΝΑ ΜΕΩΣ ΡΙΖΩΝ ΤΟ Κ΄.

ΠΕΡΙ δὲ τῶν ῥιζῶν, ὅσαι φαρμακώδεις, καὶ ὁποίας ἔχουσι δυνάμεις, εἴτε ἐν αὐταῖς, εἴτε ἐν τοῖς ὀποῖς, ἢ καὶ ἐν ἄλλῳ τῳ τῶν μορίων, ἢ καὶ τὸ ὅλον εἴτε φρυγανικὸν ἢ ποῶδες ἔχει τοιαύτας δυνάμεις, καὶ περὶ τῶν χυλῶν τῶν γε εὐόσμων, καὶ τῶν ἀόσμων, ποιοῦσι διαφορὰς, αἵπερ μάλιστ' οὐθὲν ἧττον φυσικαί. τῶν δὲ ῥιζῶν πλείους μὲν εἰσιν αἱ δυνάμεις, καὶ πρὸς πλείω. ζητοῦντες δὲ μάλιστα αἱ φαρμακώδεις, ὡς χρησιμώταται· διαφέρουσαι, τῷ τε μὴ πρὸς ταῦτα, καὶ τῷ μὴ ἐν τοῖς αὐτοῖς ἔχειν τῆς δύναμιν, ὥσπερ εἴρηται μικρῷ πρότερον. ὡς δ' οὖν ἐπίπαν αἱ πλεῖσαι μὲν ἐν αὐταῖς ἔχουσι, καὶ τοῖς καρποῖς καὶ τοῖς ὀποῖς· ἔνιαι δὲ καὶ ὠδὶ τοῖς φύλλοις. σχεδὸν δὲ τάς τε φυλλώδεις δυνάμεις τὰς πολλὰς, πόας καλοῦσιν οἱ ῥιζοτόμοι.

Ταῦτα μόνα τοῦ δεκάτου ἐν τοῖς ἀντιγράφοις εὑρήκαμεν. εἰ μὴ ἄρα τῷ ἐνάτῳ συγκέχυνται τὰ λοιπά.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΑΙΤΙΩΝ ΤΟ Α΄.

ΤΩΝ φυτῶν αἱ γενέσεις, ὅτι μὲν εἰσι πλείους, καὶ πόσαι, καὶ τίνες, ἐν ταῖς ἱστορίαις εἴρηται πρότερον. ἐπεὶ δὲ οὐ πᾶσιν οἰκείως ἔχει διελθεῖν, τίνεν ἑκάστοις, καὶ διὰ ποίας αἰτίας, οὐχ αἷς * χρωμένους τὰς κατὰ τὰς ἰδίας οὐσίας· εὐθὺ γὰρ χρὴ συμφωνεῖσθαι τοὺς λόγους τοῖς εἰρημένοις. ἡ μὲν οὖν ἀπὸ τοῦ σπέρματος γένεσις, κοινὴ πάντων ἐστὶ τῶν ἐχόντων σπέρμα· πάντα γὰρ δύναται γενναῦν. τοῦτο δὲ καὶ τῇ αἰσθήσει φανερὸν, ὅτι συμβαίνει· κατὰ δὲ τὸν λόγον, ἴσως ἀναγκαῖον. ἡ γὰρ φύσις οὐδὲν ποιεῖ μάτην· ἥκιστα δὲ ἐν τοῖς πρώτοις καὶ κυριωτάτοις. πρῶτον δὲ καὶ κυριώτατον, τὸ σπέρμα· ὥστε τὸ σπέρμα μάτην ἂν εἴη, μὴ δυνάμενον γενναῦν· εἴπερ τούτου χάριν ἀεὶ τὸ σπέρμα, καὶ πρὸς τοῦτο πέφυκεν. ὅπερ ἐκ τῶν ἄλλων πάντων λαμβάνειν ἐστὶν ὁμολογούμενον. ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ χρῆσθαι τοὺς γεωργοὺς ἐπ' ἐνίων, ὅτι θᾶττον ἀπ' αὐτομάτων παραγίνεται· καὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι ῥᾳδίως ἐπὶ τινῶν λαμβάνειν μήτε τῶν δένδρων μήτε τῶν ποωδῶν τὰ σπέρματα, διὰ τοῦτ' οὐκ οἴονταί τινες πάνυ ἀπὸ τοῦ σπέρματος ἐνδέχεσθαι· καί τοι, καθάπερ ἐν ταῖς ἱστορίαις εἴρηται, φανερώτατον ὠδὶ τῶν συκῶν. ἔτι δὲ κατ' ἄλλον τρόπον ἡ βλάστησις αὐτῶν, εἰ μή τι τῶν αὐτομάτων ἐκ συῤῥοῆς καὶ σήψεως, μᾶλλον δὲ ἀλλοιώσεως γινομένης φυσικῆς. ὅτι μὲν οὖν κοινὴ πᾶσιν ἡ διὰ τοῦ σπέρματος γένεσις, φανερόν. εἰ δ' ἀμφοτέρως ἔνια, καὶ αὐτόματα καὶ ἐκ σπέρματος, οὐδὲν ἄτοπον· ὥσπερ καὶ ζῶά τινα, καὶ ἐξ ἀλλήλων καὶ ἐκ τῆς γῆς. διὸ καὶ αἱ γενέσεις κατὰ τὰς ἰδίας ἑκάστων φύσεις. ὅσα μὲν γὰρ ξηρὰ καὶ μονοφυῆ καὶ ἀπράβλαστα, ταῦτ' οὐδεμίαν (ὡς εἰπεῖν) δέχεται φυτείαν,

ὅτι ἀπ' πδαπώδλθ, ὅτι ἀπ' ἀκρέμονος· τ̄ μ̄ ἀπ' πδαπωλος, τῶ μὴ ἔχειν τὰ μονοφυῆ· τλὼ δ' ἀπ' ἀκρέμονος, καὶ λιλωνός, δλὰ τ̄ ξηρότητα. ἀεὶ γὰρ τὸ μέλλον βλασάνειν, ἔχειν τὸ δλεῖ τ̄ ἐμβρυον ὑγρότητα, καὶ ταύτλω δλύνασθ τηρεῖν. τὰ δ' φύσ ξηρὰ, δλὰ τὸ ὀλίγην ἔχειν γε ὅταν ἀπ' τ̄ δλφ̄δ ἀφαιρεθῇ, ταχὺ δλαπνεῖτ καὶ ἀτμίζετ, σωεξάγον δ' ἅμα καὶ τὸ σύμ
πδαβλασικὰ φυτον θερμόν. καὶ ταῦτα μὲν δλὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας. τὰ δὲ † ἀπδαβλασα, συμμιβία λινὶ τ̄ θερμ̄ καὶ ὑγρ̄, καὶ μονοφυῆ δλέχετ, καὶ τὰς ἄλλας δλύνατ τηρεῖν τ̄ ὑγρότητα καὶ θερμότητα τ̄ ξυμφυβν· ὥστε βλασαύμ καὶ μόνον ἀπ' πδαπώδλος. ἀλλ' γῆια καὶ ἀπ' τ̄ ἄκρων· οἷον συκῆ, καὶ ἄμπελος· καὶ τῶ ἀνθρπων δὲ καὶ φιλύδρων, ὥσπρ ἰτέα, καὶ ἀκτὴ, καὶ λεύκη, καὶ
2 αἴγειρος. λαβόλτα μὲν ἂν, καὶ τύπω, τ̄ρν διορίζων τ̄ βόπον. Οὐ μὴν ἀλλὰ μᾶλλσα μόνον τ̄ ξηρῶν καὶ μονοφυῶν, καὶ ἀπδαβλάσων ὁ φοῖνιξ, δλέχετ ⓒ ἑτέρας γνέσεις πδὰ τ̄ σπερμα λικμῶ. τὰς τε γὰρ βαβδλσας φασὶ μοχθύειν πρὸς Βαβυλῶνα, τὰς ἀπαλωτάτας, καὶ ὅταν ἐμβιώσωσι μεταφυτδύσσι. καὶ γὰρ ἰς πρὸς τ̄ ἐλλαδ̄α τόποις, ἐὰν ἀρπόψας ἰς ἄνω φυτδύσῃ ῥιζῶσι· καὶ βλασαύειν ἀκ' τ̄ ἐγκεφάλτ μόνον, ἀλλὰ καὶ λαὸν ὠφ̄ αὔξειν τὰς ῥίζας. ἐπὴ ἂν πλησίος, γῶ ὢ καὶ ἔνικμος ἡ γῆ τυγχάνῃ, πολλαχόθ ῥίζοφυεῖν, καὶ ἐκβλασαύειν. οὐ μὴν τοι μέγεθος τ̄ρ λαμβάνειν. ὧδε δ' πδύκης, καὶ ἐλάτης, καὶ εἴλ πδαπλήσιον τούτοις, φιτὸν συμ
βαίνειν ὀδὲν· ὀδ' ὧδε λυπδίοσι. πλὼ εἰλ πως καὶ πδαβλασαύει· λαθαλπ̄ φασὶν γ̄ λρήτη· πὼ εἰ δ' λαλπμλύτες δρυΐτας. γ̄ταῦθα γὰρ ἄλογον ὀδὲν, ὥσε καὶ τὰς ἄλλας πδαφυάδλας ὑποῤῥίζας ὄζας, καὶ γ̄ύδρους, καὶ ταύτας βλασαύειν. ἐπεὶ εἴγε μὴ ἦσαν ὑπόῤῥιζοι, χαλεπὸν, ἢ ἀδλύνατον. τ̄ τὸ μὲν δὴν ὡς πρὸς ὑπόθεσιν λεγόμ̄ν. ὁ δὲ φοῖνιξ, ἀπ' μ̄ τ̄ βαβδλων βλασαύνει, χώρας δυβοσίᾳ, καὶ δυφυΐᾳ πρὸς τὸ θᾶπον βλασαύειν. τὸ δ' ἀπὸ τ̄ ἀπαλωτάτων, δύλο-
2 δλὰ γον εἰς ὑγρότητα διαῦτα καὶ τμηλικώτατα. ἀπ' ὃ τ̄ ἐγκεφάλτ, † δλὰ τ̄ ὑποκάτω, μᾶλλ ὄδι τ̄ δύλογον. γ̄τδύθεν γὰρ καὶ ἡ τ̄ βαβδλων φύσις, καὶ ὅλως οἷον ἀρχή ἰς αὖτη ζωλική. διὸ καὶ ἀζαιρεμλύτ, καὶ πονήσαντος, θνήσκ. ἐπεὶ καὶ ἡ ἐκ τ̄ πλαγίων ἔκφυσις, ἔχοντός ὄδι τ̄ ἐγκέφα
λον. ἀζαιρεμλύτ γὰρ, αὐαίνεθ καὶ λόγον. εἴπερ καὶ πιφυκότος καὶ ἐῤῥιζωμλύτ τ̄ το συμβαίνει. ἡ δὲ ἔκφυσις, δλυθνότ παντα χόθεν. ταυταχᾶ γὰρ διαμλύει μέχρι ἰνὸς ἡ ὑγρότης, καὶ ἡ θερμότης· δλὰ τὸ μὴ δυξέῤῥαῦν ἔδν τῇ πυκνότητ τ̄ πόρων· διὸ καὶ δυσπάνητον. ὁ μ̄ ἂν φοῖνιξ δλὰ ταῦτα πλεοναχῶς γίνετ. τ̄ ὃ ἄλλων τ̄ ὁμοφυῶν ὀδὲν, δλὰ τὸ μὴ διαύτλω ἔχειν τλὼ φύ
3 σιν. ὅσα δὲ πλείας γεννᾶτ βόπους, ἔχει καὶ γ̄ αὐτῆς διαφοράν. τὰ γὰρ ἀπ' πδαπώδος καὶ ῥίζης καὶ λιλωνός, ὁ ταύτως δλύσατ' ἂν καὶ ἀπ' ξύλου καὶ ἀπ' ἀκρέμονος· λαθάπ̄ ἄμπελος, καὶ συκῆ. τὰ δ' πάλιν ἀπ' τ̄ βλασῶν· ὥσπ̄ καὶ ἡ ἐλαία. τὸ δ' αὖπον γ̄ ἀμφοῖν, ταυτ̄ καὶ πδα πλήσιον. ἀμπέλ μὲν γὰρ, καὶ συκῆς, καὶ τ̄ ἄλλων τ̄ πιστῶν, ξηρὰ καὶ ξυλώδη τὰ μέσα. καὶ γ̄ίων βαχύ. τὸ δὲ βαχὺ, λυσβλασές. τὰ δὲ ἄκρα, ἁπαλὰ καὶ ἔνυγρα, λαθάπ̄ τὸ λλῆμα καὶ ἡ λαρδία. καὶ ἡ τ̄ ἴτεας δὲ, καὶ τ̄ ἄλλων ὁμοίως. ἐλαίας δὲ, τὰ μ̄ τ̄ ἀκρεμόνων ἔνικμα, δλὰ τ̄ λιπδότητα καὶ πυκνότητα, καὶ ἀμφοτδρως δύξήραντα· τὰ δ' ἄκρα, δλὰ λειπδότητα ξηρὰ, καὶ δ' διαμλύει δλαμλύειν. ὡσαύτως καὶ ἀπίδ, καὶ ἀμυγδάλης, καὶ μηλέας, καὶ δλαφνης, καὶ ἄλ
λων. ἀβλαδεστα γὰρ τὰ τότων, δλὰ τ̄ αὐτ̄ αἰτίαν· πλὼ καὶ εἴλ παύιον, καὶ ὡς πδαλόγως. καὶ γὰρ τὸ ἀπὸ ἀκρεμόνων γ̄ίων, παύιον· οἷον ἀμυγδάλης. δλαφνλω δὲ, ἀδιάφατον· ἐπεὶ ὀδὲ ἀπὸ πδαπώδος ἐθέλ ῥᾳδίως. αἰτία δ' ὥσπ̄ ἐλέγομ̄ν, ἡ ξηρότης, καὶ τότε γ' ἐπὴ πυκνότης. ἀδῳνέστερον γ̄ καὶ πρὸς τὸ δλατηρῆσαι ὧδε πλεῖον, τὸ μᾶλλον· ὅσα δὲ καὶ ἀπὸ ξύ
λων ἐμβια καὶ δ' ὑάτ Βλασαύειν, οἷον ἐλαία, μύῤῥινος, λεύκη, καὶ αὐτὰ τῇ πυκνότητι, λαθάπ̄ ἐλέχθη, τηρεῖν τλὼ ζωτικὴν ἀρχήν, ἔχοντά πνα ὑγρότητα τοιαύτλω. τ̄ γὰρ ἱκανὸν, ἐὰν ἡ πυκνόν γε ἢ ξηρὸν καὶ ἀπδαβλασον. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ παραβλάσησις τ̄ φυτῶν, δλὰ τὸ πρεμνώδ γ καὶ ξυνεῤραμλύλω πως εἶναι τλὼ ῥίζαν, ὥσπ̄ καὶ ⓒ δ' ἄφνης. ἰσχύ γὰρ μᾶλλον, ἢ καὶ λυσώλεθρα τὰ τοιαῦτα. τὸ γὰρ λαταλφπόμ̄ν, ἀεὶ βλασηλικόν. τ̄ ἢ μακρορ
ῥίζων, δλὰ τλὼ τ̄ ῥίζων ἰσχύν· ὥσπ̄ ἀπίδ, καὶ λοκκυμηλέας, καὶ ἑτέρων. τάχα δὲ λαβόλον πρὸς ταύτων ὧδε λεκτέον· πρ̄ρν μ̄, ὅτι μετέωρα, καὶ ὁ βαθυῤῥιζᾶ ὄδι, εἰ λαὶ πινας ἐς βά
θος λαθιᾶσιν, ἀλλ' γῆιας καὶ ὑπὸ πολλῆς. ἐπδ' ὅτι πάντων, ὅταν συῤῥοῆς γενομλύης συμβ̄ μανθῇ ὕδωρ, καὶ πιμφθ̄ν ὑπὸ τ̄ ἡλίου, λαθάπ̄ λυπᾶσαν ἐκτέκη. καὶ γὰρ ἐκ τ̄ ἀκρεμόνων, ὥ
τω καὶ ἐκ τ̄ ἄλλων οἱ Βλασοί· τότων δὲ ὑποκειμλύων, καὶ λόγ ἦδη τὸ πδαβλασαύειν. ἡ γὰρ

ῥίζα

ῥίζα μετέωρος ὅσα, καὶ συῤῥοὴν λαμβάνουσα, ταύτην ἐκθορμαίνουσα καὶ πιέζουσα, μεθίησι γὰρ βλαστόν. τὰ μὲν οὖν πλεῖστα παρ' αὐτὸ τὸ στέλεχος ἐκβλαστάνει· μετεωρότατον γὰρ αὗται. καὶ ἥ γε ἐλαία, καὶ ἐκ τῆς πρέμνου· ἄπιος δὲ, καὶ ῥόα, καὶ ὅσα μὴ μόνον σύνεγγυς, ἀλλὰ σχεδὸν πολλοῦ μακρόῤῥιζα ὄντα, ἢ ὧν αὖ ἡ ῥίζα μετέωρος ἥ, ταύτην γὰρ βλαστὸν ἀφίησι. γνοίης δ' ἂν τοῦθ' ἁπλῶς· ἡ γὰρ συῤῥοὴ, καὶ πίεσις θερμαινομένης. διὸ καὶ ἄτακτος ὁ τόπος. ἄτακτος ὁ μετεωρισμός, καὶ ἡ συῤῥοή. τὰ δ' ἄκαρπα, καὶ βύζωα, καθάπερ αἴγειρος καὶ λεύκη, καὶ συμπληροῖ δόνακα τὰ βλαστάνοντα· τὰ δ' ἄλλα οὐχ ὁμοίως, ἀλλ' ὕδατι τῶν ὑλημάτων καὶ ποωδῶν γίνων ὅσα συμβαίνει, πλὴν ἃ καὶ δεῖ μεταθεῖναι τὸν λόγον. ὥσπερ γὰρ τῶν δενδρέων ἱκανῶς εἴρηται. Τούτων δὲ τὰς μὲν γενέσεις ἐκ τῶν αὐτῶν θεωρητέον, ὁμοιοτάτως πᾶσι τοῖς ἀπὸ σπέρματος πεφυκόσι. τὰ μὲν ἄνθη καὶ πλείστας εἰσὶ καὶ τούτων. † εἰδέναι δὲ ἕκαστα τῶν προσενεχθέντων δεῖ 4

10 μέρων ἐφάπτεται, ταύτην διαιρετέον. οἷον, ὥσπερ ἔνια λέγομεν, ἡ ἀπὸ τῶν ῥιζῶν. ἔνια γὰρ καὶ αὐτόματα βλαστάνει, καὶ φυτεύσιν ἀπὸ τῶν ῥιζῶν· ὥσπερ τὰ κεφαλόῤῥιζα, καὶ ὅλως ὧν παχεῖα καὶ σαρκώδης ἐστὶν ἡ ῥίζα. δεῖ δὲ καὶ τὸ μὲν ὑδατῶδες μηδεμίαν ἔχειν· ὥσπερ τὸ γογγυλίδος, καὶ ῥαφανίδος. ὀξέρριζον γὰρ αὐτὸ, καὶ ἀδρανὲς εἰς σπόρον. ἀλλ' ἅπτοι χιτῶνας ἔχειν πλείους, καὶ ἅμα γλισχροτάτην τινὰ, καθάπερ καὶ τὸ βολβοῦ, καὶ σκίλλης. καὶ ὅλως, βλαχρὸν ἔνια καὶ βύζαρχον εἶναι, καθάπερ αἱ τοῦ ἀμαράκου τοῦ χλωροῦ, καὶ τοῦ λάῤῥου, καὶ τῶν ὁμοίων. αἱ γὰρ φαῦλαι, φυτείαν μόνον σχοῦσαι μετάρσιον. καὶ τούτων αἱ μὴ κατὰ πλείω χρόνον σπαράττουσιν, αἱ δὲ ἐλάττω, κατὰ τὰς ἰδίας φύσεις ἑκάστου. ἄλλαι δ' αὖ πάλιν εἰσί τινες, αἱ μύουσαι μὴ ἐν ταῖς ἑαυτῶν χώραις ἀφιᾶσι βλαστόν, οἷον αἱ τ' ἐπιτειοκαύλων· με-

20 ταῤῥοῦσαι δ' ὑπὸ λύπαντος, σπᾶται τὸ ξηρότητα. τῶν γὰρ αὐτῶν αἰτίαν ὑπολητέον καὶ ὧν τούτων ἕνεκα ἐπὶ ξηρῶν. ἔσι δ' ἔνιοι καὶ ἀπὸ πραπαχώδους, καὶ ἀπὸ τῶν ἄκρων φύεται καὶ γένεσις. ἀπὸ πραπαχώδους μὲν, ῥαφανὶς καὶ σκηπάνου. τὸ δὲ στεφανωτικοῦ, οἷον ἀβροτόνου καὶ σισυμβρίου καὶ ἑρπύλλου. καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων γένεσιν τὸ αὐτῶν, σκηπάνου τε καὶ ἀβροτόνου, καὶ τῶν στεφανωτικῶν. καὶ γὰρ ἔχει ταῦτά γε καὶ καθάπερ σύβυος ῥίζας ἐκ τῶν βλαστῶν, ὥσπερ ὁ λιτὸς. ὅταν γὰρ λῇ μάλιστ' ὅλως ἔμβρυος, καὶ εἰσὶ νόμενος εἰς αὐτὰ τὰ λένδρα, καὶ ἐν τῇ γῇ λιγυπτόμενος. τῶν δὲ λαχανωτῶν, τὸ ὤκιμον (καὶ γὰρ τοῦ ἀπὸ φυτείας ἐκ τῶν ἄνω λέγειν, καίπερ ξυλῶδες ὄν, ἀλλ' ἐπὶ λυσξήραντον ὅτι) ταύτην φύσιν. διὸ καὶ πολὺν χρόνον σπαρὲν, καὶ λοιπόμενον πάλιν βλαστάνει. ξυλῶδες δὲ μὴ τὸ ἀβρότονον, ἀλλ' ἔχει τινὰ τῶν πυκνότητα καὶ δριμύτητα φυλακὴν, ὥσπερ ὁ λιτός· καὶ ὅταν φύεται καταπηγνύμενος. αὐτὴ μὲν οὖν λοιπαὶ πλειόνων. αἱ δὲ φιάλαι

30 τοι καὶ σταφυλαὶ, καὶ ἐλάτης· ὥσπερ τ' λιρινωνίας καὶ ῥοδωνίας. καὶ ὁ κάλαμος ὁ χιδαῖος φύεται καὶ βλασταίνει. ταῦτα δὲ ὅμοια μὴ πραπλήσια, μὴ τὰ τ' ἐλαίας, καὶ εἴπ ἄλλο βλαστικὸν ἀπὸ τοῦ ξύλου. διὸ καὶ ὑπὸ τὴν αἰτίαν πίπτειν πάντα, καὶ διατηρεῖν τὴν ὑγρότητα καὶ θερμότητα τὴν γόνιμον, καὶ τότε καταπάττειν καὶ καταχίζειν σύλλογον. ἐκ γὰρ τοῦ ἐλάττονος καὶ αὐτογενοῦς, θάττων ἡ ἀρχὴ καὶ σύνολωτέρα. τὸ δὲ μέγα καὶ συμπεπτωκὸς, οὐχ ὁμοίως παθητικὸν, τὸ δὲ βλαστικόν. διὸ μὴ τὰ σκόροδα διαιρεῖσι εἰς τὰς γένεσις, μὴ λεπτύνων ἀφαιροῦσι τὰς ῥίζας τὰς κάτω, μὴ τὰ λεπτὰ φύλλα. ταῦτα γὰρ πέφυκεν ὠφελεῖν τὸ ἀλλότριον. ἀλλότριον δὲ τῶν ζωτικῶν, τὸ μὲν ζῶν, ὥσπερ καὶ τῶν ποιούντων τὰ φαινόμενα. ἡ μὲν οὖν ἐλαίας, καὶ τῶν μυῤῥίνων οὐ δεῖ πολυαιρεῖν· τὸ φλοιὸν· ἀποσβέννυσι γάρ, καὶ τηρεῖ τὸν ζωόν. τῶν δὲ λεπτομύων καὶ σκορόδων δεῖ, σχεδὸν μὴ τοὺς ζῶντας μηδὲ τοὺς λευκοὺς ἀφαι-

40 ρεῖν. ἐπεὶ καὶ κείνων εἴπις ἀφαιρεῖν τότος, βλαστάνειν. ἰδιωτάτη δὲ βλάστησις ἡ ἐκ τῶν πλαγίων· οἷον τοῦδ' ἱπποσελίνου, καὶ τοῦ λεπτοῦ, καὶ φύλλου ἑτέρου. ἐκ ἄλλου δὲ, ἀλλ' ὁμολογουμένη τῇ ἐκ τῶν καυλῶν. οὐδὲν γὰρ ἕτερον, ἀλλ' ἢ ξυμπεφορεσμένοις δεῖ εἶναι, καὶ τὴν ἐκεῖθεν ἀρχὴν τῶν γόνιμον. τὸ γὰρ ἄνθος θερμότητα ἢ τοιαύτην ὑγρότητα. ὅθ' ὁ αὐτὸν τρόπον οἱ ὀποὶ καὶ τὰ πλάγια γεννητικά, πλὴν τὰς ἐπάνω καὶ πρότερας αἰτίας ἀναπτέον· ὅθ' οἱ καυλοὶ, τὸ δ' αὖ ῥίζαι. κατὰ λόγον δὲ καὶ τὸ ὄζειν, ὅπερ ἐλέχθη πρότερον, ὅτι πλείους αἱ γενέσεις καὶ τῶν ἄλλων ἢ τῶν ἄλλων, ῥᾴδιον γεννῆσαι τὰ ἀτελέστερα, καὶ ἀπ' ἐλάττονος ἀρχῆς. αἱ μὲν οὖν ἐκ τῶν μορίων ὁποῖαι, καὶ διὰ τίνας αἰτίας, ἐκ τούτων θεωρέσθω. 5

καὶ γὰρ εἴ τι παραλέλειπται, πρόδηλον καὶ συνιδεῖν οὐ χαλεπόν. Αἱ δ' αὐτόματοι, γίνονται μὲν (ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν) τῶν ἐλαττόνων, καὶ μᾶλλον τῶν ἐπετείων καὶ

ποωδῶν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν μειζόνων ἔστιν ὅτε συμβαίνουσιν, ὅταν ἢ ἐπομβρίαι κατάσχωσιν, ἢ ἄλλη τις ἰδιότης γένητ' περὶ τὸν ἀέρα καὶ τὴν γῆν. οὕτω γὰρ καὶ τὸ σίλφιον ἀνατεῖλαί φασιν ἐν λιβύῃ, πιττώδους τινὸς ὕδατος γινομένου καὶ παχέος. καὶ τὴν ὕλην δὲ τῶν νῦν οὖσαν, ἐξ ἑτέρας τινὸς τοιαύτης αἰτίας· οὐ γὰρ ἦν πρότερον. αἱ δ' ἐπομβρίαι, καὶ σήψεις τινὰς ποιοῦσι, καὶ ἀλλοιώσεις, ὑπὸ πολὺ διηκνουμένου τοῦ ὑγροῦ. καὶ τρέφειν καὶ ἐπαύξειν δύνανται τὰ συνιστάμενα, θερμαίνοντος τοῦ ἡλίου, καὶ καταξηραίνοντος· ὥσπερ καὶ τὴν τῶν ζώων γένεσιν οἱ πολλοὶ ποιοῦσιν. εἰ δὲ δὴ καὶ ὁ ἀὴρ σπέρματα δίδωσι συγκαταφέρων, ὥσπερ φησὶν Ἀναξαγόρας, καὶ πολλῷ μᾶλλον. ἄλλας γὰρ ἂν ποιοῖεν ἀρχὰς καὶ τροφάς. ἔτι δ' οἱ ποταμοί, καὶ αἱ συῤῥοαί, καὶ ἐκρήγματα τῶν ὑδάτων πολλαχόθεν ἐπάγουσαι σπερμάτων καὶ δένδρων καὶ ὑλημάτων. διὸ καὶ αἱ μεταστάσεις τῶν ποταμῶν πολλοὺς τόπους ποιοῦσιν ὑλώδεις, οὐδὲ πρότερον ἀνήλους. ἀλλ' αὖτ' μὲν οὐκ αὐτόματοι δόξαιεν ἄν. ἀλλ' ὥσπερ σπειρόμεναί τινες, ἢ φυτευόμεναι. τὸ δὲ τῶν † καρπῶν, οἰηθείη τίς ἂν μᾶλλον αὐτόματον εἶναι, μήτε φυτευομένων, μήτε ἀπὸ σπέρματος γινομένων, ὅπερ δὴ ἀναγκαῖον, μὴ δ' ἕτερον τούτων. ἀλλὰ μήποτ' οὐκ ἦν τοῦτ' ἀληθὲς ἐπίγε τῶν μειζόνων· ἀλλὰ μᾶλλον λανθάνουσιν αἱ πᾶσαι τῶν σπερμάτων φύσεις, ὅπερ καὶ ἐν ταῖς ἱστορίαις ἐλέχθη περί τε τῶν ἰτέας καὶ τῶν πτελέας. ἐπεὶ καὶ τῶν ἐλαττόνων πολλαὶ διαλαμβάνουσι τῶν ποωδῶν, ὥσπερ καὶ περὶ τοῦ θύμου, καὶ ἑτέρων, ὡς εἴπομεν· κατὰ μὲν τὴν ὄψιν οὐ φανεραί, κατὰ δὲ τῶν δύναμιν φανεραί. σπειρομένων γὰρ τῶν αὐθῶν γεννᾶτ'. καὶ δυσόρατα καὶ μικρὰ καὶ τῶν δένδρων ἔνια σπέρματα τυγχάνει, καθάπερ καὶ τῶν κυππαρίττου· ταύτης γὰρ οὐχ ὅλος ὁ καρπὸς σφαιροειδής ἐστιν, ἀλλὰ τὸ ἐγγινόμενον ἐν τούτῳ λεπτόν, καὶ ὥσπερ πιτυῶδες καὶ ἀμενηνόν· ἅπερ ἐκπέτατ' διαχασκόντων τῶν σφαιρῶν· διὸ καὶ ἐμπείρου τινός ἐστι συλλέξαι τὴν θεωρίαν πρατηρῶν, αὐτὸ τὸ σπέρμα γνωρίζειν δυνάμενον. ὑπὸ πολλῶν μὲν οὖν καὶ οὐδὲν συμβαίνει. καὶ μάλιστα, ὅσα συνεχῶς ἐν ταῖς ὕλαις ταῖς ἀγρίαις καὶ τοῖς ὄρεσίν ἐστιν. οὐκ γὰρ ῥᾴδιον αὐτομάτως συνιστάμενον διαμένειν τὸ συνεχές· ἀλλὰ δυοῖν θάτερον, ἢ ἀπὸ ῥίζης, ἢ ἀπὸ σπέρματος βλαστάνειν. ὀλίγα δὲ ἄκαρπα τῶν ὁμογενῶν οἱ ὑλοτόμοι φασὶν εἶναι, ταῦτα ἤτοι λανθάνειν εἰκός, ἢ διὰ τὸ καταναλίσκειν εἰς ἄλλα τὴν τροφὴν ἄκαρπα γίνεσθ'· καθάπερ τὰς ἀμπέλους τὰς τρυγώσας, καὶ ὅσοις ἄλλοις οὐδὲν συμβαίνει, γινόμενον ὑπὸ τῶν καρπίμων ἢ καρποφόρων· τὶ δὴ κωλύει οὐδὲν συμβαίνειν ὑπὸ τῶν ὅλων, ὥσπερ τηρουμένων πρὸς καρπογονίαν; ἀλλὰ οὐδὲν μὲν ὡς ὑπὸ δοξαζόμενον εἰρήσθω. δεῖ δὲ ἀκριβέστερον ὑπὲρ αὐτοῦ σκέψεσθαι, καὶ ἀνιστορῆσαι τὰς αὐτομάτους γενέσεις. ὡς δὲ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἀναγκαῖον γίνεσθ' διαθερμαινομένης τῆς γῆς, καὶ ἀλλοιουμένης τῆς ἀθροισθείσης μίξεως ὑπὸ τοῦ ἡλίου, καθάπερ ὁρῶμεν
6 καὶ τὰς τῶν ζώων. Λοιπὸν δ' εἰπεῖν ὑπὲρ τῶν ἐν ἄλλοις γενέσεων, οἷον τῶν κατὰ τὰς ἐμφυτείας καὶ οὐδὲ ἐνοφθαλμισμούς. ἁπλοῦς δέ τις λόγος, καὶ σχεδὸν εἰρημένος πρότερον. ὥσπερ γὰρ γῆ χρῆται τὰ ἐμφυτευόμενα. καὶ φυτεία δέ τις καὶ ὁ ἐνοφθαλμισμὸς, οὐ μόνον παράταξις. ἀλλ' ἐνταῦθα δηλονότι καὶ τὸ βλαστάνον, καὶ τὸ γεννῶν, ἡ ὑγρότης ἐστὶν ἡ γόνιμος· ἥνπερ ὀφθαλμὸς ἔχων, ἁρμόττεται θατέρῳ· καὶ τὴν τροφὴν ἔχων, ἀπὸ δίδωσι τὴν οἰκείαν βλάστησιν. εὐαξῆ δὲ πάντα τὰ τοιαῦτα, διὰ τὸ κατειργάσθαι τὰς τροφὰς, καὶ ταῖς διὰ τῶν ἐνοφθαλμισμῶν ἔτι μᾶλλον· καθαροτάτη γὰρ αὕτη, καὶ ὥσπερ ἐν τοῖς στελέχεσιν ἤδη τῶν καρπῶν. εὐπρόσφυτον δ' αἰεὶ τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον. ὁ δὲ ὀφθαλμὸς, ὥσπερ ὁμογενές. εὐλόγως δὲ καὶ ἡ ἀντίληψις, μάλιστα τῶν ὁμοφλοιῶν. ἐλαχίστη γὰρ ἡ ἐξαλλαγὴ τῶν ὁμογενῶν, καὶ ὥσπερ μετάθεσις γίνεται μόνον. ἅμα γὰρ συμβαίνει καὶ οὐδὲ καρποὺς ὀργᾶν, καὶ τὰ ὅλα δένδρα πρὸς τῶν βλάστησιν. ὥσθ' ὅταν ὅμοιόν τε ᾖ καὶ ὁμοιοπαθὲς τοῖς καρποῖς, ἐξ ἀμφοτέρων εὔλογον τὸ τάχος τῆς αὐξήσεως. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, ὅταν ἧττον· ὃ καὶ τοῖς γένεσι καὶ τοῖς ὁποῖς καὶ τοῖς καιροῖς πραλλαγή. εὔλογοι δὲ καὶ αἱ ὧραι, μᾶλλον δὲ ἴσως ἀναγκαῖαι, καθ' ἃς καὶ ὅλως ὑπὸ βλαστήσεις γίνοντ', μετόπωρόν τε καὶ ἔαρ καὶ κυνὸς ὑπὸ τολή· δεῖ γὰρ ὀργῶν φέρειν. πραπλήσιοι δὲ καὶ οἱ λόγοι καὶ περὶ ἑκάστης, οἵπερ καὶ περὶ τῆς φυτείας. οἱ μὲν γὰρ τῶν ἐαρινὴν ἐπαινοῦσιν ἐπ' ἰσημερίαις, ἔτι κυόντων· ἅμα γὰρ τῇ ἐγκύσει βλαστήσει, καὶ ὁ φλοιὸς ὑπὸ φύετ', καὶ περιλαμβάνει. οἱ δὲ περὶ τῶν ἐπ' ἀρκτούρῳ. πρὰ σχῆμα μὲν γὰρ οἷον ῥιζοῦτ', καὶ οἷον ὑπὸ σημαίνει. προσφυὴς δὲ γενομένη πρὸς τὸ ἔαρ, ἀθρόον ἀπὸ δίδωσι τῶν βλάστην ἀπὸ ἰσχυροτέρας ἀρχῆς. εὐλόγως δὲ καὶ τὸ τὰς μασχάλας ἐνοφθαλμίζειν, τὰς τελειοτάτας καὶ νεωτάτας· ἀντιλαμβάνετ' γὰρ ἐντεῦθεν μάλιστα, διὰ τῶν τε-

ἀκαρπῶν

λειότητα

λειότητα καὶ ἡλικίαν. δύζωα γὰρ καὶ δύβλαστα ὅτι τὰ νέα. μαλλισα δὲ δύφυῆ πρὸς γοφθαλμισμόν. ὡς ὀκ ἔνι λαβεῖν, ὅσων ἡ ὑγρότης ἐχῇ πτελίχερον. ἔτι δὲ μαλακόφλοια, καὶ ὁμοφλοια, καὶ ὁμοιοπαθῆ. διὸ καὶ εἰς τὰ πρὸς πλησία φύσει ἐστὶ ἡλικία, μαλλις ὁ γοφθαλμισμός. ἔτε γὰρ γλισχρότης, καὶ αὐτληπτική. ὅτε φλοιὸς μαλακὸς ὢν, καὶ ὁμοίως δύμυνὴς, καὶ ὁ ποιεῖ μεγάλως τῇ μεταβολῇ. ἔτι ἡ τῆς μὲν ἄλλοις βραχὺς ὁ καιρός, διὰ τὸ ταχεῖαν εἶναι τῇ βλάστησιν. τῇ ἐλαίᾳ δὲ πλέω χρόνον, διὰ τὸ πλέω χρόνον ποιεῖν αὖ ὀφθαλμούς. εἰ δὲ ἄπαλα ἐστὶ καὶ ἁθρόα διὰ τέλος, καὶ ὁ τόπος αὐτῶν ὑγρὸν εἶναι ἀεὶ τὸ θέρος, καὶ ἀπὸ τούτων μάλιστα πάντων βλαστάνει. διὰ γὰρ τοῦτων οἱ ὄντοι ἰοὶ, καὶ τέτταρας καὶ ὠγύτε μῆνας δύνασθαι τὴν ἐμφυτείαν. τὸ δ' ὕδωρ τῷ μὲν γοφθαλμισμῷ πολέμιον. ἐκσήπει γὰρ, καὶ ἀπόλλυσι, πᾶν ἀρρέον διὰ τὴ ἀδένδρων. διὸ καὶ ὧν ἰοὶ δοκεῖ ἀσφαλέσαθαι εἶναι. καὶ φίνων γε ἰοὶ ὅτω πολιδίδσι τοῖς φλοιοῖς, ὥστε μὴ πᾶν ἀρρεῖν. τῇ δ' ἐμφυτείᾳ χρήσιμον, ἂν μὴ ἡ ὑγρὸν τῇ φύσει. διὸ καὶ οἱ μὴ αὐτῶν πολὺν ὧν πολλαίσιν· οἱ δὲ χύτραν πρὸς βαλλόσιν ὕδατος, ὥστε καὶ μικρὸν ὧν ῥεῖν. ἀνάξηραίνει γὰρ ἂν ταχὺ, μὴ ἔχον ὑγρότητα, διὰ τὸ μέγεθος τῆ ἐλκώσεως. ὀρθῶς δὲ εἰς τὸ διατηρεῖν ἀρραγῆ τὸ ὀφθαλμὸν καὶ τὸ φλοιὸν, καὶ τὸ ἔνθεμα ὅτως ἀρξύειν, ὥστε μὴ γυμνὸν τῆ μὴ ῥαγ. ῥαγγώτος γὰρ, ἢ γυμνωθείσης, αὐαξηραίνει καὶ διαφθείρει. διὰ ὃν γὰρ καὶ πολιδίδσι * φυλορὰ ἐγνωθεν φλοιοί, καὶ ὧν τότοις πολαλείφσι πολὺ περιχωμένῳ, ὅπως ἔμμονος ἡ ὑγρότης ἦ, καὶ μήθ' ἥλιος μήθ' ὕδωρ μήτε ψύχος πᾶν αλυπῇ. καὶ ὅταν χίσαντες γυπιθῶσι τὸ ἔνθεμα, σφιγοειδὲς ποιήσαντες, ἐν σφύρᾳ ἐλαύνσιν, ὅπως ὅτι μάλιστα πρόσχθῃ. χρὴ δὲ καὶ τῆ ὑγρότητος τῆ αὐτῆ, συμμετρίαν τινὰ ὑπάρχειν. διὸ καὶ τὴν μὴ ἄμπελον πρὸ ἀποτέμνσιν ἡμέρας πσὶ πρότερον, ὅπως πρὸ ἀπορρύῃ τὸ διάκρυον, καὶ μὴ σήπτῃ, μὴ δ' εὐρωπᾷ. ῥόα δὲ, καὶ συκῆ, καὶ ὅσα τότων ὅτι ξηρότερα, πᾶν χερνῆμα. Δεῖ δὲ καὶ πρὸς τὰς χώρας πρὸ λαμβάνειν τὰς οἰκείας ὥρας, καὶ πρὸς τὰς τῆ διώδρων φύσεις. ἐπεὶ τὰ μὲν ἔνυδρα, τὰ δὲ ξηρὰ καὶ λειμόγεια. καὶ ἄμεινον τὸ ἔαρ· οἰκεῖον γὰρ ὅτως, διὰ τὸ ὀλίγον ἔχειν τὸ ὑγρόν. ὧ δὲ τῇ δύγείᾳ καὶ πολιδίδει, τὸ μετόπωρον. τὸ γὰρ ἦρος, πολλὴ λίαν ὑγρότης πρὸς τὸ διατηρεῖν, ἕως ἂν διαμένει τὸ διάκρυον. ὁρίζονται δέ τινες ὧν δια κονθ' ἡμέρας. δύλογον δὲ, καὶ τὸ καλλικαρπότερα ταῦτα γίνεσθαι καὶ μάλισα, ἐὰν τὰ ἥμερα εἰς τὰ ἄγρια ζωθῆ τῆ φλοιῶ. δύτροφία γὰρ συμβαίνῃ πλέωι, διὰ τὴν ἰσχὺν τῆ ὑποκειμένου. διὸ καὶ ἐλδύσι, ἰστίνες φυτδύσαντες, γοφθαλμίζειν ἢ ἐμφυτδύειν ὑσδρον. αὐξλαμβάνοντα γὰρ μᾶλλον ἰσχυρότερον, καὶ προφλοιῶ ὧν πλεῖον πλέω, καλλίκαρπον τὸ διώδρον ποιεῖ. ἐπεὶ εἴγέ τις αὖ πάλιν τὸ ἄγριον εἰς τὸ ἥμερον ἐμβάλοι, διαφορὰν μὲν τινα ποιήσει, τὸ δὲ καλλικαρπεῖν ὀχ ἕξει. καὶ τὰ μὲν πρὸς τὰς φυτείας καὶ τὰς ἐμφυτείας, ἱκανῶς εἰρήσθω. τὰ δὲ σπέρματα πάντων ἔχειν τινὰ τροφὴν γὲ αὔξῆς, ἢ σπαποτίκτῃ τῇ ἀρχῇ, καθάπερ γὲ ζῶν ὠοῖς. ἢ καὶ ὁ λακῶς ἐμπεδοκλῆς εἴρηκε, φάσκων ὠοτοκεῖν μακρὰ διώδρα. πᾶν πλησία γὲ τὰ σπερμάτων ἡ φύσις ζῶν ὠοῖς. πλὴν ἐνδέ πρὸς πάντων εἰπεῖν, καὶ μὴ μόνον τὰ δένδρων. ἅπαν τὰς ἔχει ζωὰς τροφὴν ἐν αὐτῷ, διὸ καὶ διύνανται διαμένειν εἰς χρόνους. ὀχ ὥσπερ τὰ τῆ ζώων δύβιᾳ φθείρεται χωριζόμενα, πλὴν τὰ τῆ ὠοτόκων. ταῦτα γὰρ, ὥσπερ εἴρηται, τροφὴν ἔχοντα καὶ φυλακὴν ἅμα τῆ ἀρχῆς, διαμένει. χρονιώτερα δὲ ἑτέρων ἕτερα· καὶ μάλιστα τὰ πυκνὰ, καὶ ξηρὰ, καὶ ξηλώδη· καθάπερ τὰ τῆ φοίνικος. ὀκ ἔχει γὰρ ὅπε ἔξωθεν ὀδεμίαν πρόσδυσιν, ὅτε γὲ αὐτοῖς ὑγρότητα τῆ διαφθερομένην. ὅθεν καὶ ὅτε θηρίδεται, καθάπερ τὰ σιτηρὰ τῆ σπερμάτων· ὅτε αὐαξηραίνει, καθάπερ τὰ τῆ λαχάνων· ἀλλ' γὲ αὐτῷ πρόσεγον, σώζει τὴν ἀρχήν. ὅτι δ' γὲ ἅπασι σπέρματα, διὰ κεῖθεν δῆλον. ἃ γὰρ διοπεῖ ξηρὰ, καὶ ὥσπερ μεμυφανώδη πάμπαν, οἷα τὰ τῆ λαχάνων, ταῦτα μενεῖ ὅτω τῆ τὰς οἰκείας χώρας, ἐὰν καὶ ὁτιδῆ ἐκμαλδύς λαθῃ. καὶ διὰ ὃν γὲ τοῖς ξηροῖς ζθέρσι, καὶ ἐρεμαν ύσιν γὲ * ἀξειχοις, καὶ ὅτε ῥαίνσιν, ὅδ' ὕδωρ ὅλως ἐκφέρσιν εἰς τὰ οἰκήματα. τῆ δὲ λήθη λοιπῶν καὶ τῆ αἰσθήσει φανερὰ τὰ πρόσοντα, καὶ τάγε δὴ τῆ σαρκωδῶν ὥσπερεὶ γαλακτῦται διαλαμβανόντων. χρῆσιν δὲ ὁμολογούμενον ὃν καὶ ὧν τῆ ζώων ὅτιν· οὐδὲ γὰρ γὲ τούτοις ἅπαν τὸ κάτω πρόϊον σπέρμα, καθαρὸν καὶ εἰλικρινὲς τροφῆς. ὅσα δὲ ξυλώδη καὶ σαρκώδη πορίκεται ἴσι, φυλακῆς χάριν οἰκτέον· ὥσπερ καὶ τὰ δρμαλικὰ, καὶ ὑμενώδη. πάντα γὰρ ταῦτα πρὸς τὴν σωτηρίαν ὅτιν. ὑγρὰ γὰρ ἡ ἀρχὴ δύναμιν πάντων ἔχουσι τὰς ζωϊκὰς ἀρχὰς, ὥσπερ εἰλέχθη, καὶ ῥίζαι, καὶ ἀκρέμο

νες ἢ ξύλα ἢ καυλοί, χωριζόμενοι τ̃ φυτ̃, ὥστε κινεῖν ἢ μέχρι τ̃ βλασαύμ· οἷον αἵτε σκίλλαι, ἢ ὅσα σκιλώδη· ἢ τὰ τ̃ ἐλαίας ξύλα, ἢ οἱ τ̃ λιρίνων καυλοί, καὶ οἱ τ̃ βλήχρος κλῶνες. αὐθεῖ γ' ἢ αὐτὴ πρόφασις, ὃ ἢ μᾶλλόν ἐστι θαυμαστόν· ἐπεὶ τά, τε ἄλλα φαίνετ̃ τινὰ ἔχειν ὑγρότητα λεῖον, ἢ γλίσχρον· τὰ δ̃ λιπαρὰ ἢ ἐπὶ πολὺ ἔχειν δοκεῖ τὰ μ̃ χιτῶσι, τὰ δ̃ πυκνότητι τ̃ αὐτ̃· ὥστε μὴ διέρχεσθαι τὸ ὕδωρ, τ̃ δ' ἄλλος μεταβάλλοντος, ἢ τ̃ οἰκείας χώρας σημαθ̃ τε γίνετ̃ ἢ βλασαύει. ἡ δὲ βλ̃χρος ξηρὰ φαίνετ̃ παντελῶς· ἀλλὰ λεῖον, ὡς ἔχει λόγον διαύτ̃ λῶ ἀρχεῖν, ἢ μένετ̃ τ̃ ἄλλος ἅμα μεταβολῇ καὶ ἀλλοιώσει. θαυμαστὸν δὲ τὸ τ̃ χώρας· ὁ γὰρ αὐτὸς μένει, ἀλλ' εὖ μᾶλλον ὥσπερ ἐνοίκησις, εἰ μὴ ἄρα πολὺ τὰς ἀλκυονίδας· ἱκανὸς γὰρ ὁ πολὺς τ̃ χρόνος εἰς τὰς μ̃ ἀδρομ̃ ἢ μικρομ̃ μεταβολάς. αἱ μὲν δ̃ γνῶσις, πόσαι τε ἢ ποσαχῶς, καὶ τίνες ἑκάστοις οἰκεῖαι, φανερὸν ἐκ τ̃ εἰρημένων. διΰλασιν δὲ, καὶ διαυξῆ, τὰ ἐκ τ̃ φυτδύομένων μᾶλλον ἢ τ̃ σπερμάτων, διὸ λόγως ἄλλως τε καὶ ὑπὸ ῥίζαν ληφθῆ. πολὺ πάρχει γὰρ πολλὰ μ̃ μορίων, ἃ λεῖ μόνον τροφῆς· τ̃ δ' ἐκ μ̃ σπερμάτων ἅπαντα ταῦτα ἀναγκαῖον γεννᾶσθαι πρῶτον, ἔπειθ' ὕστερον αὐξηθῆναι. τ̃ αὐτ̃ δὲ τρόπον, καὶ ὅσα ῥιζοφυῆ τυγχάνει, λαθάνει πως τὰ λεπτορρίζα. ἢ γὰρ γῆ τούτοις πολύσαρξ τ̃ φύσεως. ἀφ' ὧν πλείων ἡ ὁρμὴ πρὸς τὴν βλάστησιν, ἢ τ̃ σπερμάτων· ῥιζωθῆναι γὰρ ἐκεῖνα δ' εἰ πρότερον. ὅσα γ' ἢ κατὰ τὰς ἰδίας φύσεις, ὡς αὖ γένος πρὸς γένος ὁ συγκρίνων λανθάνοι ἂν τοῖς ποτὲ μὲν κατὰ τὰς διΰθύτητας τ̃ αὐόρων λεπτέον, ὥσπερ Δημόκριτος. εὔρους γὰρ ἡ φορὰ, ἢ αὐτομάτισος, ὡς φησίν· ἢ μᾶλλον ὅσα μανότερα ἢ ὑγρότερα. τὰ μὲν γὰρ πυκνὰ καὶ ξηρὰ, διυσαύξητα. πᾶν γὰρ ἔμπυρον, τὸ πυκνὸν ἢ ξηρὸν ἢ πικρὸν, ὥστε βραδεῖαν εἶναι τ̃ ἐπίδοσιν. θάττον δ' ἂν, ὀλίγου μὲν πολλῷ, σῶμα τ̃ μανότητος. καὶ ὅλως, ἡ ὑγρότης εὐβλαστότατον· καὶ τροφόν. σημεῖον δὲ, καὶ τὸ κατὰ τοὺς τόπους καὶ τὰς φυτείας συμβαῖνον. ἐν μ̃ γὰρ τοῖς διΰλιεινοῖς καὶ ἀπυθμαλοτοῖς, ἐπὶ δ' ὅταν ἡ φυτεία πυκνὴ, διαυξῆ μὲν τὰ δ' ἔνδρα, μανὰ δὲ ἢ ὑγρὰ μᾶλλον. ἐν δὲ τοῖς πυθμαλώδεσι ἢ ψυχροῖς, ἢ τ̃ φυτείᾳ μανῇ, αὐαυξέστερα μὲν, πυκνότερα δὲ καὶ ξηρότερα. συνίσησι γὰρ τὰ πυθύματα ἢ τὰ ψύχη, ὅλως ὁ ποσὸς πίπτων ἀήρ. ἅμα δ̃ καὶ συστέλλετ̃, ἢ ὁ λαμβάνει τ̃ ἴσον ὄγκον. ὡσαύτως δὲ ὅταν ἡ φυτεία μανή. ἢ γὰρ γῆ τὰ πυκνότερα, ἢ εἰς βαθὺς αὐξανόμενα μᾶλλον. ἐν δὲ ταῖς πυκναῖς, αὖ πάλιν. φανερῶς δὲ καὶ ὧν τ̃ ἄλλων ζώων τ̃ συμβαῖνον, καὶ μάλιστα ὧν τ̃ ἀνθρώπων. διαυξέστερα γὰρ τὰ θήλεα τ̃ ἀῤῥένων, ὑγρότερα ἢ μανότερα τῇ φύσει ὄντα. δ' ἦλον δ̃, ὅτι ἢ ἐπ' αὐτ̃ μ̃ δ' ἔνδρων, ῥόα μὲν ἢ συκῆ, ἢ ἄμπελος, διαυξῆ· φοίνιξ δὲ, καὶ λυπάριθος, καὶ δ' αφνη, καὶ θύκη, καὶ ἐλαία, διυσαυξῆ. καί τοι τὸ δύθυπορεῖν ὑπάρχει ἴσως τούτων· ἀλλ' ἤτοι πυκνότης, ἢ ξηρότης, ἢ ἄμφω κωλύει. ἢ γὰρ ἡ ξηρότης αὐαυξής. ἐπὶ δ̃ πᾶσι τούτοις ἐνίοις τ̃ ἀδρομ̃ας· ἢ γὰρ διαῦτα διυσαυξῆ, καὶ διύτροφα. λεῖ γὰρ μὴ ῥᾳτεῖσθαι, μὴ δὲ κωλύεσθαι τ̃ ῥᾳδ' ὑμ, ὑπὸ τ̃ πόδα ἔχοντος. ἐπεὶ ἢ τὸ δύθυπορεῖν πᾶσι λεῖ τ̃ διαπάμενος, ἢ τ̃ κατεργασικῆς ἢ τ̃ ἀπαθ̃ς. ἀλλ' ὅμως ὀφελεῖ ὄφελος. διαυξῆ μ̃ δ̃ ἢ διυσαυξῆ τοῖς τοιούτοις ἀφορισέον. ἅπαντα δὲ χέρω τὰ ἐκ σπερμάτων, ὡς ἐπίπαν. ἐν μ̃ τοῖς ἡμέροις, οἷον ῥόα, συκῆ, ἄμπελος, ἀμυγδαλῆ· ἢ γὰρ ὅλα γένη μεταβαλλῇ, ἢ ἐκπαππ̃τ̃ πολλάκις ἔνια, καθάπερ ἐν τοῖς ἱστορίαις εἴρητ̃. τοῦτο δ' αἴτιον ἡ ἀδένεια τ̃ σπερμάτων. ῥᾳτεῖ μ̃ γὰρ ὑπὸ τ̃ ῥᾳδ̃ς, πλείον' ὅσης. ὥσπερ ἄκαρπα γίνετ̃, διὰ πλῆθος ῥοφῆς, ὁ δ' υἱὸς ἔμβλα ποιεῖ τ̃, ὅτω ἢ χέρω γίνετ̃ διὰ τὸ μὴ ῥᾳτεῖν. ἢ διὰ τ̃ θάσιοι τὰς ἀμυγδαλάς, ὅταν πρωσαυθῶσιν, ἐνοφθαλμίζουσιν. ἐκ μ̃ γὰρ μαλακῶν σκληραὶ γίνονται μετὰ τ̃ φυτείαν· εἰκὸς δ' ἂν οὕτω καὶ ἄλλοις ποιεῖν. ὅσα δ̃ ἰσχυρὰ τ̃ σπερμαϊκῶν, ἴσως τὰ διαμύλ μᾶλλ'· ὥσπερ ὅ, τε φοίνιξ, ἢ θύκη ἡ λωτοφόρος καλαμύλη, ἢ πίτυς ἡ φθειροφόρος. ὡσαύτως δ̃ ἢ τὰ τ̃ ἀγρίων. ἴσως δ' ἂν ἔχ ἴσως ταῦτά γε μεταβασιν εἰς τὸ χέρον· ἡ μ̃ γὰρ ἀγριότης ἐκαρπ. ἀλλ' ἡ δύχυλία, ἢ ἡ συσαρκία τούτων, πρὸς ἄλληλα γίνετ̃, διὰ τ̃ ἄερα καὶ ἁπλῶς τοὺς τόπους. ἐπεὶ ἢ τὰ ἥμερα εἰς τ̃ διαφερ. διύνανται γάρ ἔνιες χῶραι διατηρεῖν τὰς φύσεις, αἱ μ̃ μέχρι ἔνιος, αἱ δ' ἁπλ̃. αἱ δ̃ ἢ μεθίσανται πρὸς τὸ βέλτιον, καθάπερ εἴρητ̃ περὶ τε τ̃ γ' αὐγύπτ̃ καὶ † ἀκυλίας ῥοδ̃. αἱ μὲν γὰρ γλυκεῖαι, ἢ οἰνώδεις· αἱ δ' ἀπύρηνοι, ἢ καλλίκοκκοι γίνονται, πολὺ τ̃ πίνας τοῦ ποταμ̃. ἁπλῶς δ' ὅταν οἰκείαν χώραν λάβωσιν οἱ καρποί, μᾶλλον διύνανται τὰ γένη διατηρεῖν, ὅταν μάλις' διυδρῶσι καὶ καλλικαρπῶσι τὰ διώδρα. γ' δὲ τοῖς ἐπετείοις ἀπέρμασι παντα χ̃ πρὸς τ̃ χώραν ἡ μεταβολὴ γίνετ̃, πλὴν ὀλίγης διΰθυς ἀπαρχ̃ντος (ὀλίγος γὰρ ὁ γ' τ̃ γ̃ χρόνος) ἀλλὰ

τρίτῳ

λιλικίας

πρίτῳ λήξει· τότε γὰρ ἀλλοιοῦται πρὸς τὴν ἐκτελείωσιν, ὥσπερ καὶ τὰ ζῷα. καὶ γὰρ ταῦτα τριγονήσαντα σωτηρίως ἔχει. ὁ μὲν ἀλλ' ἐπίληψιν γέ τι ποιεῖ καὶ ὁ πρῶτος γόνος. καὶ τὰ μὲν ἐκ τῶν σπερμάτων, χείρω δὲ ταύτας τὰς αἰτίας. Ἡ δ' ἐπέτειος βλάστησις (αὕτη γὰρ οἷον δίοδος γενέσεως ἐστιν) οὐκ ἄμα γίνεται πᾶσιν, ἀλλὰ πρὸς τὰς ὥρας, ὥστε χειμὼν μὲν τοῖς φυομένοις ἐστίν. καὶ τὰ μὲν θέρους, τὰ δὲ χειμῶνος βλαστάνει. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ καρπογονία· καὶ γὰρ αὕτη διίστησι τοῖς χρόνοις. ὡς μὲν οὖν ἁπλῶς εἰπεῖν, τὰ πρὸς ἑκάστην ὥραν σύμμετρον ἔχοντα πρὸς τὰς βλαστήσεις μὲν ἑκάστην, καὶ τὰς τελειώσεις τῶν καρπῶν ἀπολείπουσιν. ὁ μὲν ἀλλ' δεῖ καὶ τοῖς καθ' ἕκαστα προσάπτειν διαιρεῖν. ἔνια μὲν γὰρ σύβλαστα, καὶ ἡ βλάστησις δι' ἰσχὺν καὶ πολυτροφίαν· ὥσπερ ἀμυγδαλαί, ῥοιαί, καὶ ὅλως τὰ ἄγρια τῶν ἡμέρων μᾶλλον. ἔνια δὲ διὰ ἀδυναμίαν, ὥσπερ τὰ πεπόνια καὶ ἐπέτεια· καὶ γὰρ αὐθεῖ πολλὰ τοῖς τῶν ἡμέρων χειμώνα, καθάπερ καὶ ἡ αὐτομάτη. φαίνεται δ' οὐδ' ἡ μηλέα πεφυκέναι διὰ ἰσχύν, ἀλλ' ἄλλην αἰτίαν. ἑκάτερα δ' σύλογος προϋβλάστησε, καὶ τὰ ἰσχυρὰ, καὶ τὰ ἀδύνατα· τὰ μὲν γὰρ τῇ δυνάμει καὶ τῷ πλήθει πεφυκέναι, τὰ δὲ ὑπὸ μικρῶν σύκινητα τῆς τροφῆς. μέγα δὲ καὶ ἡ ὑγρότης καὶ ἡ μαλακότης εἰς τὸ πεφύναι, ὥσπερ καὶ ὠδὶ τὰ πρώτης φύσεως ἐλέχθη. τὸ γὰρ ξηρὸν καὶ πυκνόν, ὅτι σύδιοδον ὁμοίως, οὐδ' ὕλης ἔχει πλῆθος. ὅσα δὲ γὰρ ταῖς φθινοπώραις ὥραις ἐκβλαστάνει, τούτων αἴτιόν τινες τὴν ὑγρότητα καὶ θερμότητα. τὰ μὲν ψυχρὰ τοῦ θέρους, τὰ δὲ θερμὰ τοῦ χειμῶνος βλαστάνειν· ὥστε ἑκατέραν τὴν φύσιν σύμμετρον εἶναι πρὸς ἑκατέραν τῶν ὡρῶν. οὕτω γὰρ οἴεται καὶ Κλείδημος. ὀλιγακῶς μὲν ἴσως οὐδὲ λέγεται. λεῖ δὲ καὶ τὴν ὀλιγότητα καὶ ἀδυναμίαν, καὶ εἴπερ ἄλλο συναίτιον προσλαβεῖν, καθάπερ καὶ τῶν τὰ λαχανώδη ὁρῶμεν. ἡ μὲν γὰρ αὐδράχνη, καὶ ὁ σύκιος, καὶ ὅλως τὰ διαῦτα, καθυγρὰ καὶ ψυχρά· τὸ δ' ὄκιμον, ξηρὸν καὶ ξυλώδες. ἀλλ' ὅμως ὁ λύναντα πρὸ τῆς θερινηρίας βλαστάνειν, εἰς γε δαμονλὴν καὶ τελείωσιν. αἴτιον δὲ ἡ ἀδυναμία, καθάπερ καὶ τὰ σικύας καλαμώδης. αὕτη γὰρ λίνδρου ὕψος λαμβάνοσα, καὶ ριζομένη πρὸς καλωσὶν ὥσπερ ἡ ἀναδενδράς, ὅμως ἐπικηρόν τε, καὶ ὁ καυστὴρ πρὸ τῆς θερινῶν, ἀλλὰ λεῖται προῤῥωτέρων τὰς ὥρας πρατένειν πρὸς τὸ μετόπωρον. ὧν τὰ ἀκανθώδη, καὶ πυώδη, καὶ ῥιζοκέφαλα. καθάπερ ὅτε σκορπίος καλάμενος, καὶ τὰ τίφυα, καὶ ἡ ἄκανθα βασιλική, καὶ τὸ λείριον. ἔνια δὲ καὶ μετ' ἀρκτοῦρον. εἴτε δὴ ὕστερα χρὴ καὶ ὀψιαίτερα ταῦτα λέγειν, εἴτε καὶ πρωϊαίτερα, γινομένων τῶν πρώτων ὑδάτων (οὐδὲν γὰρ διαφέρει πολύ γε τὸ νῦν) ἀλλ' ἐκεῖνο φανερόν, ὡς ὅτε μεγέθει καὶ σμικρότητι τὸ πρωϊβλαστὲς καὶ ὀψιβλαστὲς ἀφοριστέον, ὅτ' ἴσως θερμότητι καὶ ὑγρότητι καὶ ξηρότητι μόνον, ἀλλὰ δεῖ ἴσα συμμετρίαν ἔκαστον ἔχειν πρὸς τὴν ὥραν· γίνεται γὰρ ἀπαλώτατα. φαίνεται γὰρ ἅπαντα τὴν οἰκείαν αὐξησιν τελείωσιν. τὰ δὲ καὶ βλαστάνει. * τελείως δὲ καὶ ἀκίνητα ὄντα ὁμοίως δίνδρα καὶ ὑλήματα καὶ πώλη· φανερώτατον γὰρ ἔτ' ἐπὶ τοῖς ἀγρίοις, ἐπ' οἷς δὴ καὶ ἡ γένεσις αὐτοφυὴς, καὶ ἄνευ παρασκευῆς. πάντα δ' ὡς εἰπεῖν, ἃ τάχε πλεῖσα τὸ μετοπωρινὸν, ἐπὶ τοῖς ὑλήμασι καὶ τοῖς φρυγανικοῖς καὶ πώλεσίν ὅσιν. ἐπεὶ δ' ἀγώνιον γε δὲν, πλὴν εἰ μὴ καὶ τὴν βλάστησιν· βλαστάνει γ' ἔνια μετ' ἀρκτοῦρον. δεῖ δ' ἐπίπαν καὶ καθόλου λαβεῖν, τὰ ἀείφυλλα τῶν δίνδρων, καὶ ὀψιβλαστότερα καὶ ὀψικαρπότερα, διά τε τὴν ξηρότητα (καὶ μικρὸν γὰρ ἡ ἐπιῤῥοὴ) καὶ διὰ τὸ συνεχὲς ἀεὶ τὸ εἰς τὰ φύλλα διάδυσιν τροφῆς. ὁ γίνεται δὲ ἀθροισμὸς ὥστε πρόμαν, ἀλλ' ἀεὶ τὸ ὥρας λινεῖται τὸ οἰκείας τὸ καθῆκον. σημεῖα γὰρ ἂν εἴη λάβοι, τὰ πρωϊβλαστὴ καὶ πρωϊκαρπα τῶν ἀφύλλων· οἷον τόν, τε λιτῆν, καὶ τὴν ῥάμνον, καὶ εἴπερ διόσπυρον. ἢ ἴδιότης, εἴτε διὰ θερμότητα τοιάνδε, εἴτε μανότητα καὶ ὑγρότητα, εἴτε καὶ διὰ ταύτας πάσας τὰς αἰτίας συμβαίνει, διαιρετέον, αὐτὸ τὸ πρωΐβλαστον ἴσως ἐπόντας, ποῖα θερμὰ, καὶ ποῖα ψυχρά, καὶ πρὸς ποίοις ληπτέον. ἀλλὰ πρὸς μὲν τοῦτον ἐν τοῖς ὕστερον πειρατέον εἰπεῖν. διὰ τί δὴ τὰ μὲν πρωϊβλαστὴ, τὰ δὲ ὀψιβλαστὴ, ταύτας αὖτις ἀποδίδωμι τὰς αἰτίας. ὅσα δὴ πᾶσαν ὥραν βλαστάνει τε καὶ αὐθεῖ καὶ καρποτοκεῖ, καθάπερ ἡ πρασικὴ μηλέα, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον, ἀπορήσειεν ἄν τις ὁ μόνον ὅτι ὁ πρὸς πάσας ἁρμόττει τὰς ὥρας ἡ ἰρᾶσις, ἀλλ' ὅτι ὁ δι' αὐτὰ αὐτοῖς ὁμοιοβλαστεῖ τὰ γένη, καὶ ὁμοιοκαρπεῖ. οὕτω γὰρ ἂν τοῖς λειχωρισμένοις τῶν ὁμογενῶν ἀξιοῦμεν καὶ ὁρῶμεν συμβαῖνον. τὸ μὲν οὖν πάθος, ὅμοιον φαίνεται τοῖς ὠλκυϊσκομένοις ζώοις πλὴν φανερὰ, τοῖς δὲ λόγου δεομένη. τὰ μὲν γὰρ οὐχ ἅμα λαμβάνοντα τὰς παρ' ἑτέρων αἰ-

χὰς, δι'

χὰς, οὐδ' ἴσως εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, οὐδ' ἅμα κυΐσκεται. * εἰ μὴ καθάπερ ἅμα καταλάβοι. τὸ δὲ, διὰ τὶ ἡ βλάστησις, οὐχ' ἅμα, οὐ ῥᾴδιον εἰπεῖν. ἀναγκη γὰρ διὰ τὸ τὰς ῥίζας μηδαμῆ μὴ δ' ὁμοίως ἔχειν, ἢ τοὺς ἀκρέμονας, μὴ δέχεσθαι, μὴ δ' ἐκπέττειν ἐξ ὧν ἡ πρώτη βλάστησις.

ἡ μαινομένη ταῦτα δὲ διὰ τί, καὶ τίνος ἕνεκα γένοιτ' ἄν, οὐκ εὔλογον εἰπεῖν. εἰ μὲν γὰρ ἄμπελος † σημαινομένους, τάχα δόξειεν οὐκ ἀλόγως δέχεσθαι. τὸ μὲν γὰρ μὴ ἐκπέττειν τὸν καρπὸν, ὑπόλειμμα τὰ πολλὰ ποιεῖται ὑγρότητος γονίμου. ταῦτα δ' ὅταν ἀὴρ ὑπολάβῃ μαλακός, ἐκτίκτει· καθάπερ καὶ ἄλλοις τῶν δένδρων αἱ πρῶται βλαστήσεις ὑπολείνονται. ἡ δὲ μελία, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, τελεογονεῖ καὶ ἐκπέττει. διὸ τὸ μερίζεσθαι ἄλλο τἄλλο βλαστάνειν, ἄτοπον· καὶ ταῦτ' ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς. αἱ μὲν οὖν ἀπορίαι σχεδὸν αὗται, καὶ τοιαῦτα εἴρηκτο περὶ τούτων.

12 Πρὸς δὲ τὸ τῆς αἰτίαν τοῖς ἀπορουμένοις λέγειν, πρῶτον λεπτέον ὅπερ εἴρηται καὶ πρότερον. ὅτι πᾶν δένδρον ἀρχὰς πολλὰς ἔχει πρὸς τὴν βλάστησιν, καὶ τὴν καρποτοκίαν. οὐδὲν δ' ὥσπερ ἐλέχθη, τῆς οὐσίας, ὅτι καὶ πολλαχόθεν ζῇ, διὸ καὶ βλαστητικόν· εἰ δ' οἱ πρῶτοι τούτων, ἀναγκαιότεροι. ἐκ τῶν ἀρχῶν δὲ τούτων, οὔθ' ὅμοιοι πάντες, οὔτ' ἴσοι. οὔθ' ἅμα βλαστάνουσιν οἱ βλαστοί· ἀλλ' ὅταν ἡ πλείων συῤῥοὴ, καὶ ἰσχυροτέρα, κατὰ ταῦτα θᾶττον καὶ πλεῖον. ἕκαστος γὰρ αὐτῶν, ὥσπερ φυτόν ἐστιν ἐν τῷ δένδρῳ, καθάπερ ἐν τῇ γῇ. μὴ ἅμα δὲ τῆς βλαστήσεως οὔσης, μὴ δ' ἴσης τῆς ἰσχύος, εὐλόγως οὐδὲ τῶν καρπῶν ἡ πέψις ἅμα γίνετο πάντων. ἐπεὶ καὶ ἡ θέσις διαφορὰν ποιήσει τῶν μερῶν· οἷον, ἢ πρὸς ἀνατολὰς, ἢ δύσεις, ἢ πρὸς ἄρκτον, ἢ μεσημβρίαν· ὥσπερ γὰρ καὶ ὅλων τῶν δένδρων, εἰ ἐν εὐδιεινῷ τόπῳ· προϊβλαστῇ γὰρ ταῦτα, καὶ προϊκαρπα. τοιαύτης δὲ τῆς φύσεως οὔσης τῆς κοινῆς, ὅπου μὲν ὁ ἀὴρ μαλακὸς καὶ εὐδιεινὸς, ὀλίγον χρόνον βλαστητικὰ τὰ δένδρα γίνετο· καθάπερ καὶ περὶ αἴγυπτον. ὅπου δὲ χειμέρειος καὶ σκληρὸς, πλείω. τὸ γὰρ ὅλον, βραχεῖά τις γένοιτο διαλείψις,

εἰ ἡ, τ' † ἡ, τ' ἐκ τῆς γῆς τροφὴ δαψιλὴς εἴη, καὶ ὁ ἀὴρ εὐκραής. ἐπεὶ καὶ τὰ μὴ φυλλοῤῥοοῦντα παρά τισιν, οἷον συκῆ καὶ ἄμπελος, διὰ οὖν οὐ φυλλοῤῥοεῖ, καθάπερ εἴρηται, διότι διαρκὴς ἡ τροφή. τοῦτι μὲν οὖν κοινὸν ὑπὸ πλειόνων ἐστί· τὰ μὲν γὰρ διὰ τὴν φύσιν, τὰ δὲ διὰ τὸν τόπον ἔχει τι ταυτόν. διῃρημένων δὲ τῶν μὲν φυλλοβόλων, τῶν δὲ ἀειφύλλων, αἰτίας δὲ οὔσης τοῖς ἀειφύλλοις τῆς διαρκείας τῆς τροφῆς, δι' ὧν τὰ μὲν διὰ τὴν ἰδίαν φύσιν, τὰ δὲ διὰ τὸν τόπον τοιαῦτα· τρίτον δὲ, καὶ ὥσπερ ἐφεξῆς τούτοις τῆς ἀειβλαστήσιν θετέον, ὅτι τὸ ἀείφυλλον οὐκ ἀειβλαστές· ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν ὥσπερ διατηρεῖν μόνον δύνανται τὰ προϋπάρχοντα, ταῦτα δὲ καὶ προσεπιγενναῦ ἑτέραν, διὰ τὴν ἰδίαν δηλονότι φύσιν. οὐδὲν δὲ καὶ ἐν ἄλλοις μέχρι τινός. ὑπὸ βλαστάνει μὲν γὰρ, τὰ μὲν ἅμα τοῖς ἄστροις, τὰ δὲ καὶ ἀορίστως· ὥσπερ καὶ ἄμπελος. ὁ δὲ τούτοις μέχρι τινὸς, δι' ὅλου δέδωκεν ἡ φύσις, ὥστε καὶ καρποφύειν καὶ καρπογονεῖν. οὔσης δὲ τοιαύτης τῆς οὐσίας, οὐδὲν ἄτοπον ἤδη, τὰ μὲν τελειοῦν, τὰ δ' ἀνθεῖν, τὰ δὲ βλαστάνειν, τὰ δὲ μέλλειν. ἐπείπερ οὐδ' ἐν τοῖς ἄλλοις δένδρεσιν ἅπανθ' ἅμα τὰ μέρη· διαφέρει τε τοῖς χρόνοις, ὅτι τὰ μὲν ἄλλα παρ' ὀλίγον τῷ ἐφεξῆς. ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλλον ζητητέον, τίς ἢ πόθεν ἡ κρᾶσις καὶ ἡ σύστασις τῶν τοιούτων. ἔοικε δὲ παραπλήσιον, πλὴν χαλεπωτέρως, καὶ τὶς ἡ τῶν ἀειφύλλων. προσεπειπεῖν γὰρ δεῖ, καὶ διατὶ τοσαύτην λαμβάνει, καὶ δύνατο πέττειν, ὥστε γεννᾶν. ἡ γὰρ ὑπὸ βλάστησις, καρποτοκίας γέννησις. ἐπεὶ τότε πλείους ἅμα καρπὸς ἔχειν, τὸν μὲν τέλειον, τὸν δ' ἀτελῆ, τόν δ' ὑποφυόμενον, συμβαίνει καὶ τῷ ἀρκεύθῳ καὶ ἄλλοις, ὧν βραδεῖά τε ἡ ἔκπεψις, καὶ δυσαπόπτωτος ὁ καρπός. ἡ μὲν οὖν τούτων αἰ-

13 τία, μέχρι τούτων εἰρήσθω τανῦν. Ποτέρα δ' ἡ βλάστησις καὶ αὔξησις ἅμα τῶν ἄνω τε γίνεται καὶ τῶν ὑπὸ γῆς, ἢ διῃρημέναι τοῖς χρόνοις, ὥσπερ τινὲς φασι, τὰς μὲν ῥίζας αὐξάνεσθαι

ἔαρος μετοπώρου καὶ χειμῶνος, τὰ δὲ στελέχη καὶ οὐ ἀκρέμονας † ἀέρος καὶ θέρους, καὶ μάλιστ' ὑπὸ τὸ ἄστρον, οὐδὲν δὲ κατὰ λόγον οὕτω συμβαίνει· ἐν γὰρ τῇ πρώτῃ γενέσει κατακολουθεῖν. ἐν ἐκείνῃ γὰρ τῆς ῥίζαν πρότερον, ἢ τὸν βλαστὸν ἀφιέναι πάντα. προϋπάρχειν γὰρ ἀναγκαῖον, ᾧ τῆς τροφὴν ἐπάξετο· φανερὸν δὲ καὶ ἐν ταῖς μετοπωριναῖς φυτείαις. τότε γὰρ ῥιζοῦτο, οὐ βλαστάνει δὲ τὰ φυτευόμενα ἢ ὑπὸ βραχύτητα τοῦ ἀέρος. εἰ γὰρ ἦν ἄρριζα, ἐσήπετ' ἄν. ἀλλὰ διὰ οὖν ἐπαινοῦσι ταύτην τῆς φυτείαν, ὅτι μᾶλλον τὰς ἀρχὰς ἰσχυροτέρας ποιεῖ, δι' ὧν καὶ ἡ τοῦ στελέχους καὶ ἡ τῶν ἄλλων γένεσις. ὡς τά γ' εὐθὺς ἀνατρέχοντα πρὸς τὴν βλάστησιν, ἀσθενῆ καὶ ἄκαρπα γίνετο· καθάπερ ὑπὸ τῶν σπερμάτων, οἱ ἀδώνιδος κῆποι. πιθανὸς δὲ καὶ ταύτῃ δόξειεν ὁ λό-

γος,

γΘ, ὅτι τὰ μὲν ἄνω λωλύεται σβέννυσθαι ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ ὄντα. τὰ δὲ λαθόντα εἰσαγόμενα τῇ γῇ, καὶ ἅμα συγκατακλειόμενα ὑπὸ τοῦ θερμοῦ σβέννυται τῷ αὐτιπερίστασιν, ἔτι τε ὑγρότητα καὶ βοσιὴν προσαύξεται. πάντα γὰρ αὐτοῖς ὑπάρχει, ὅτι ὧν ἡ αὔξησις καὶ ἡ γένεσις. σπάνιον δὲ, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ σίτα συμβαῖνον· ὃς ὑπὸ τοῦ χειμῶνος πλύσμιος, ῥιζοῦται μᾶλλον, ὁ δὴ λέγουσιν, ὡς τῇ ἀπὸ τοῦ ἄνω δυνάμει τὴν τροφὴν εἰς τὰ λαθόντα τρεπομένην. ταύτῃ μὲν οὖν δόξειεν ἂν μείζεσθαι τὸ τῆς αὐξήσεως· τῇδε δ' ἴσως πάλιν, ὅτι ἂν δόξειεν. ὧν τε γὰρ τῇ ὠρώτῃ γένεσει πρότερα μὲν ἡ ῥίζα τῶν βλαστῶν· ὁ μὲν τοσοῦτον, ὥστε χρόνον γίνεσθαι πλῆθος· ἀλλὰ βραχύτατον πάντων, ὥσπερ καὶ ὕδατι τῶν ζώων ἡ καρδία, καὶ τὰ πρὸς καρδίαν. ἁπλῶς γὰρ, ὡς εἰπεῖν, ἡ φύσις ὁδῷ, καθάπερ ἡ τέχνη ποιεῖ τῇ μέρος, ἀλλὰ πάντ' ἀθρόα καταβάλλεται. σωτελεῖ δὲ ἕτερον ἕτερα πρότερον. εἰ δὲ καὶ ὧν τῇ ὠρώτῃ γένεσει τοῦτ' ἐπί τινων ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἀλλ' ὅτε γε ὧν τῇ βοσιῇ καὶ αὐξήσει, τὰ μὲν πρότερον βέφεσθαι, τὰ δ' ὕστερον, ὥσπερ ὁδῷ τῶν ζώων· ἀλλ' ἅμα πως μάλιστα πάντων, καὶ ὅλον ὅγκον· ὥστε τῇ συνέχειαν καὶ τρέφεται, τῇ τῶν διάλυσιν. ὃ καὶ τῇ τῶν αὐξήσιν ὅτι φανερόν. ἐπεὶ δ' ἄτοπον ὅτι τὸ θρεπτικὸν, ὃ δὴ σβαπλάττει καὶ διάλυσι βοσιάς, διαιρεῖται δὲ τῇ μέρη τῇ ἐνεργείᾳ· ἢ πάλιν ὧδε τὸ σωματικὸν τὸ ἐνόρυττον, οἷον πνεῦμα, ἢ πῦρ. ὁδὲ γὰρ ταῦτα εἰκός· ἀλλ' ὅταν ἅμα ταῖς ὥραις διανέμωσιν, ὁμοίως δ' ὅλων διήκειν τῶν φυτῶν. ἓν γάρ τι τὸ γιγνόμενον, οὐχ ὥσπερ ἐμπεδοκλῆς διαιρεῖ καὶ μερίζει, τῶν μὲν γῆν εἰς τὰς ῥίζας, τὸν δ' αἰθέρα εἰς τοὺς βλαστοὺς, ὡς ἑκάτερον ἑκατέρῳ χωριζόμενον, ἀλλ' ἐκ μιᾶς ὕλης, καὶ ὑφ' ἑνὸς αἰτίου γιγνόμενος. ὡς ἡ τῶν ὅλων σύστασις μικρὰ, εἴπερ ἐλάμβανε πρὸς ἕξιν, καὶ τῇ τὰς βοσιὰς, καὶ τῇ τὰς αὐξήσεις. ὥστε δ' ὅλαις χώραις χωρίζειν, μέγα δοκεῖ τὸ διάστημα τῶν χρόνων. ἡ δ' ὑπὸ τοῦ ψύχους λώλυσις τῆς βλαστήσεως, ἀληθὴς μὲν, οὐκ ἔλαττον δὲ ποιεῖ μερισμὸν φυσικὸν, ἀλλ' ὥσπερ εἰ συμβαίνοι λυπεῖσθαι τὰς ῥίζας, ὃ καὶ καθυπάρξει γίνεσθαι τῶν ὡρῶν, ὅταν ἀνθρώπινον ᾖ ὁ χειμών. ἡ μὲν γὰρ βλάστησις κατέχεται. τὸ δὲ τῶν ῥιζῶν, τὸ λωλύειν δόξει τὴν ἀλήθειαν. ὅταν δ' ἥδη πρωρώμεναι τύχωσιν, εἰς ἔκφυσιν καὶ αὔξησιν ἐρχόντων. ἀλλὰ τοῦτο τοῦτον φύσεως θατέρου, ὃ δύναται κωλύειν ποτὲ συμβαίνει τῶν ἐκτός· ἀλλ' οὐδὲ τῇ ὁρμῇ γίνεται οὐ δὴ τῇ αὐτῶν. ὡραίων δὲ χειμώνων καὶ σύδιάνδρων γινομένων, ἅμα τά, τε ἄνω καὶ τὰ λαθόντα λαμβάνει τὰς αὐξήσεις. ἐπεὶ ὅπου ἀὴρ σύβλασής καὶ μαλακὸς, βραχὺ χρόνον (ὥσπερ εἴρηται) διαλείπουσιν αἱ βλαστήσεις, ὁ μείζομένων τῶν χρόνος. τῶν δὲ χθαμαλῶν ὁ μόνον τὰς βλαστήσεις † καὶ τὰς ῥίζας σύλλογον κατέχειν, εἴπερ ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμότητος καὶ αὐτοτάτων αὐξήσεις καὶ γενέσεις. ὁπόταν εἰς πλεῖον καταλαμβάνωσι βάθος, αὖ ὁ ἥλιος ἐφικνῆται· πλὴν ἐάν τινα τόπος σύδιόδους ᾖ, καὶ μανὸς, καὶ κενός. μὴ γὰρ τότε συμβαίνοντος, ἀπρέπειαν ἂν τις σύλλογος, διὰ τί † ποτ' ὂν αὐξανόντος τοῦ χθαμαλοῦ, τροφὴν τε λαμβάνοντα, καὶ ἀπεγόντος τοῦ ποτ' οὐκ ψύχους. τάχα δὲ καὶ οὐδὲν ἀνώνυμον ἀπόρημα καὶ ὧδε τῶν ἄλλων μερῶν. ἅπαν μὲν γὰρ ζῶον τρέφεται· τὸ δ' ὧν ὁρμῇ τοῦ αὐξήσεως ὂν, ὁπόταν αὔξεται. τὰ δὲ φυτὰ πάντα ταχῆ, καὶ τὰ νέα, καὶ τὰ παλαιὰ, πρὸς ὁρμὰ πρὸς αὔξησιν. εἰ μὴ ἄρα συμβαίνει, τότε μὲν αὐξανέσθαι τοὺς ὅλους ὄγκους, ἅμα δὲ τῇ ὥρᾳ διαγελᾶσι τὰς ἐκβλαστήσεις γίνεσθαι. οὐδὲν δὲ οἷον γένεσις ἰσῆλιξ. διὸ καὶ ὁπόταν ἄλογον, ἐπ' αὐτοῖς ὥσπερ λύοντα κατέχειν· ἢ σωματροίζοντα καὶ λαμβάνοντα πρὸς τὴν λύσιν, ὧν οἷς ὄγκος γίνεται καὶ αὔξησις, εἰδ' ἅμα ταῖς ὥραις ἀρτίκτησιν. ἔχουσι γὰρ διὰ ταχέων οἱ ἐλάδοι, καὶ οἱ ἀκρέμονες, ὧν ἑαυτοῖς ἀρχὰς ζωτικάς, αἱ διαθερμαινόμεναι τῇ ὥρᾳ, πρόϊσται τοὺς βλαστοὺς, καὶ μὴ ῥιζοῦσθαι τὸ λαθόν. οὐδὲ δὲ μάλιστα φανερὸν ὧν τοῖς ἀφαυρομένοις φυτοῖς τῶν ἀμπέλων τε καὶ ἑτέρων, καὶ σωλιθεμένοις ὧν πίθοις. πρόβλασαίνουσι γὰρ οἱ βλαστοὶ τὰς ὥρας διαθερμαινόμενοι. ὅτε δὲ καὶ τὰ πυγνύμενα ἐλάματα, καὶ ἱμάλλια, καὶ χάρακοι, ἐξ ὧν αὔθων ἐβλάστησαν, ὅσον εἰς ἀρχάς· διαθέοντα δὲ οὐκ ἐῤῥιζώθησαν, ὡς ἔχοντα μὲν ὧν ἑαυτοῖς ἤδη τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς δυνάμεις, τροφῆς δὲ δέόμενα τῇ τὸν τόκον· ἧς μὴ γινομένης, διαταξεραίνεται. διὸ καὶ οὐκ εἰκότως λέγειν, οἱ φάσκοντες σύθυς αὐθεῖν τοὺς νέους διαπτὰς, ἐπὶ τῶν ἑτέρων ἑπόντων. οὐδὲ γὰρ ὅλον, ὃ δυνάμεις λέγουσιν. ὡς μὲν οὖν αὐξήσεις εἶη ἂν ἀμφοτέρως συμβαίνει. τὸ μὲν ἄλλα, δι' ταῦτά γε μᾶλλον ἄν τις ὅλων τῶν δ' ὧν ἥδρων μειζομένων ὑπολαμβάνοι γίνεσθαι. Ζητήσεις δ' ἄν τις ἐκ τῶν μικρῶν πρότερον εἰρημένων, πότερον τὰ διώδρα τῇ χειμῶνα λύει πρὸς διαπογονίαν, τὸ δ' ἧρ ἀπτίκτειν· καὶ 14

τοῦδ' οἷον πορίσασθαι χρήσιμοις, καθαπερ τοῖς ζώοις· ἢ διὰ τὴν γῆν δεῖαν τῆς τροφῆς συμβαίνει, καὶ διὰ τὴν ψυχρότητα τοῦ ἀέρος. εἰ γὰρ γε τοῖς σύνηθεσι καὶ μαλακωτέροις αἰεὶ βλαστάνουσιν, οὐκ ἂν ἦν τεταγμένη γε τοῖς χρόνοις ἡ λύσις. εἰ δὲ μή, οὐδὲ γε ταύτας τὰς ὥρας ὡς ὅλην ἅμα βλαστάνειν πάλιν, καὶ εἶναι τὸ ὀργᾶν ἀκτίνειν. ἔστι καὶ σωζεσθαι ὁ ἀὴρ ἀνθολοθοίη τόρις, ἴσως δὲ τὰ πρὸ τῶν ποιητῶν λεγόμενα, λόξειν ἀναλόγως ἔχειν, ὁ δ' ὡς Ἐμπεδοκλῆς, ἀείφυλλα καὶ ἐμπεδόκαρπά φησι θάλλειν,

» Καρπῶν ἀφθονίησι κατ' ἦρα ναίετ' γαιάοτον.

ὑπολαμβάνουσι γὰρ τοῦ ἀέρος ἡδέσθαι τῷ ἡλίῳ κοινῷ. ἐκεῖνο δ' ἂν τις ἴσως γε τούτοις ἀπορήσειε, πότερα καὶ τὰ πεπάνσεις ὁμοίας τῶν καρπῶν, ἢ γε δέσθαι γίνεται, ἀσθενέστερα ὄντος τοῦ θερμοῦ, καὶ ἧττον ὥρας ὑγροτέρας. τοῦτο μὲν δὴ ὡς καθ' ὑποθέσιν θεωρείσθω. γε δὲ τῇ νῦν πρὸς ὅλῳ τῷ ὡρῶν, ἔοικε τὰ δηλούμενα ἐγκωμιάζεται τοῦ θέρους, ἐκ τοῦ βλαστήσεως καὶ τοῦ καρπογονίας αὐτὰ πληροῦσθαι πάλιν, εἶτ' ἐκ ταύτης τῆς αὐξήσεως ἀκτίνειν καὶ βλαστάνειν, καὶ οὐκ ἐκνεμένους καιρὸς ἔχοντας πως τὴν λύσιν, καὶ γε τοῖς μέρεσι καὶ γε τοῖς ὅλοις. εὐλόγως ἂν καὶ φυτείαι, καὶ αἱ ὑπὸ βλαστήσεις γίνονται ἧττον πλείους ὥρας. δυκεῖ δ' ἐναντίαι πως εἶναι, μετόπωρόν τε καὶ ἔαρ ἢ λιμὸς ὑπὸ τοῦ, εἰ γὰρ ὑπὸ βροπὰς βραχεῖα, ἀλλὰ μετ' ἀκτῖνος ὑπὸ βλαστάνει πλείω, καὶ ὑπὸ λιμόν. τὸ μὲν δὴ ἔαρ δὲ θαυμάζειν· ζωληκωτάτη γὰρ ἡ ὥρα, καὶ μάλισα γόνιμος, ὑγρά τις οὖσα καὶ θερμή. τὸ δὲ θέρος ὑπὸ τοῦ ἐναντίου· ξηρά τε γάρ, καὶ ἐμπυρωτάτη, καὶ μάλισα ὑπὸ τὸ ἄστρον. εἶτα δὲ τὸ μετόπωρον ὁ μόνον ξηρόν, ἀλλὰ καὶ ψυχρόν, ἅλιν μεταβάλλον ὑπὸ λαμβανόσης τῆς ὥρας. ἐναντιωτάτη δὲ βλαστήσει ψυχρότης καὶ ξηρότης· ἀλογία μὲν γὰρ δή τις φαίνεται διὰ τοῦτο· ὁ μὲν ὅτι πῶς τὰς βλαστήσεις ἐναντία τοῦτ' ἐστιν, ὅτι οὐ ἀσύμφωνα ἧττον τὰς δυνάμεις, ἀλλ' ἔχοντά τινα ὁμοιότητα. δεῖ γὰρ δὴ τῆς ὥραν ὑγρότητά τινα καὶ θερμότητα ἔχειν, ὥσπερ καὶ τὸ ἔαρ. αὕτη μὲν ὁμολογουμένη μάλισα πῶς καὶ μετ' βλαστήσειν. Ἐν ἀμφοῖν δὲ οὐκ συμβαίνει, καὶ γε τῇ τοῦ λυνὸς ὑπὸ τολὴ † μετ' ἀκτῖνος. ὑπὸ γὰρ αὐτὸ τὸ ἄστρον, καὶ πρόσθεν ἐμπύρωσιν τοῦ ἀέρος, ὅμως καὶ νέλια πνεῖ, καὶ νέφη συνίσασιν, καὶ αὐτὰ τὰ δηλούμενα φανερῶς, καὶ ὑπὸ τὸ φλοιὸν αὐτοῦ δάφνη δυτάς ὑγρότης· ὅθεν καὶ ῥόαι ἧττον τοῦ ἔαρ, εἶτ' ὂν σωτελανομένου τοῦ ὑγροῦ, καὶ αὐλιπαρισάσεως γινομένης, εἴτε διὰ ἄλλην αἰτίαν. πλὴν συμβαίνει γε τοῦτο καὶ τοῖς ἀνθρώποις· διὸ καὶ λοιμίαι μάλισα λύονται, καὶ πυρετοὶ πολλοὶ γίνονται καθυγραινομένων τῶν σωμάτων. δυκεῖ δὴ καὶ ἡ γῆ τότε καθυγραίνεσθαι μᾶλλον· ὅθεν καὶ ὑλάτων αἱ δύσεις, καὶ ἕτεραι μεταβολαὶ γίνονται πλείους. ἀλλὰ δεῖ μὲν αἰτίαν ἑκάσα συμβαίνει τούτων, ἕτερος λόγος. ὅτι δὲ ὑγραινομένων τοῦ φυτοῦ, καὶ τοῦ ἐξωθεν ἀέρος ὑπὸ πίπτοντος, ἢ ὑπόβλασησις ὑπὸ ἄλλος, φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων. τὸ δὲ μετόπωρον, ἐχ ὥσπερ ἐλέχθη, ξηρὸν καὶ ψυχρόν ὄσιν, ἀλλὰ μᾶλλον θερμόν. ἅμα δὲ γε τῇ τοῦ ἄστρου μεταβολῇ, γε τῷ ἀέρι γίνεται. διὸ καὶ ὥσπερ μίξιν τινὰ συμβαίνει γίνεσθαι τοῦ ὑγροῦ καὶ θερμοῦ, καθαπερ καὶ γε τῷ νέφει πρόσγίνεται τὸ θερμὸν ἀπὸ τοῦ ὥρας. γε ταῦτα δὲ τοῦ θερμοῦ πρόϋπάρχοντος, ὑγρότης ὑπογίνεται διὰ τὴν πύκνωσιν ὑπὸ κατάψυξιν τοῦ ἀέρος. εὐλόγως δὲ καὶ τὰ μὴ λάρπιμα, καὶ ὅλως τὰ νέα, τῶν πρεσβυτέρων ὑπόβλασικώτερα· καὶ τὰ γε ταῖς ὑραῖς καὶ χθαμαλοῖς ὥραις. τὰ μὲν γὰρ λαρπιμα καὶ πρεσβύτερα, ξηρότερα, τὰ μὲν εἰς σὺν λαρπὸς λαστλωλαλωκότα, τὰ δὲ καὶ τῇ φύσῃ ῥαιῶτα. τὰ δὲ ἄκαρπα καὶ νέα, διὰ ὑγρότητα ἔχει, καὶ θερμότητα πλέω. πάλιν δὲ, ὅπου μὲν οἱ τόποι χθαμαλοὶ καὶ ὑγροὶ τυγχάνουσι, διὰ ὁ ἀὴρ ὑπνώδης, γε ταῦθα καὶ τὰ μετοπωρινὰ γίνεται μακρὰ καὶ ὑγρὰ καὶ λαλά. πολλάκις δὲ καὶ ὕδατα θερινὰ κατάγε τὰς πλέιας. ὧδ' ὑγροῦ τοῦ ἀέρος ὄντος, ὑπογινομένου ἑτέρου, σύβλασότερα γίνεται καὶ σύαυξῆ μᾶλλον. ἐπεὶ διὰ τὰ δυκοῦντα διακαρπεῖν, μικλεῖν τέ τινα καὶ ἀπίων, γε τούτοις μάλισα γίνεται ζῆς τόποις, ὅτε πρεμπιπτόσης ὑπὸ πολὺ τοῦ ὥρας, καὶ ταχὺ τῶν πρότερον ἀφαιρεμένων· ἃ καὶ πρωϊκαρπόντα, ὅμως διαφέρει. θᾶττον γὰρ πάλιν ἀναπληροῦται. διὸ καὶ χρῶντά τινες αὐτῷ τοῦ πρὸς τὴν ἀγοραὶ βλεπόντων, καὶ συνίσωντά τινες αὐτῶν τῶν πρὸς τὴν ὥραν βλεπόντων. ὁ μὴν ἀλλ' ὀλίγε, ὡς εἰπεῖν, τοῦ διακαρπόντων ὁμοίου γίνεται τοῖς ἐξ ἀρχῆς· ἀλλ' ὡς ὁρμὴ μόνον τοῦ φυτοῦ λαμβάνοντος, ὁ συνεκτελέσαντος τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ ἀέρος· καὶ ἐφ' ἑτέρῳ ἧττον συμβαίνει. πρόφαινε γὰρ καρπὸν καὶ ἡ ῥόα, καὶ ἡ μύρρινος, ἀλλὰ μέχρι τοῦ προελθεῖν μόνον· ἐπεὶ καὶ βλασικώτατα. βλασικώτατα δ' ὄν, ὡς εἰπεῖν, τὰ μάλισα

σύναυξῆ

συναυξῆ τῇ φύσει· πλὴ ἔστι διὰ ξηρότητα λωλύειν, καθάπερ ἡ ἀμυγδαλὴ· καὶ εἰ πνωμ
ὑπόγειος ἡ ἀφαίρεσις τ καρπῶν, πῶς τῆ τ ὥρας ὠφελήσειν. ἐὰν δὲ μακρὸν γίνειν τὸ με
τόπωρον, ὀκ ἄλογον καὶ ῥόδα γίνεσθαι, ἢ ἄλλ' ἄττα τ τοιούτων, ὥσπερ καὶ πρὸς πίον φασὶ τ
μακεδονίας· ὀκ ἰσχυρῶς γε δέομαι τ πείθειν, χρόνον ἢ λαβόντα ἱκανὸν, διέφθειρε τὸ ἄνθος.
ὅλως δὲ, ὁ πλεονάκις ἔρυθρ, μᾶλλον καὶ ὑγρὸν τ ἀέρος, καὶ τὸ σιώλον δύκρωτον, αἰεὶ δυ-
νατὸν βλασαίνειν, ὁ πάντα, ἀλλ' ἔνια τ διενεγκεῖν· τὰ δ' ἐλαττῆσι τούτων, ἔτι μᾶλλον. ὃ καὶ
νῦν ἐπὶ ξύλων σεφανωμάτων συμβαίνει, τόπος ἐχόντων δύσκηπεῖς καὶ προσήλος. διατελεῖν
γὰρ ἀνθοῦντα δοκεῖ καὶ ἡ οἰνάνθη, καὶ τὸ ἴον τὸ μέλαν, καὶ ἄλλ' ἄττα. θεραπείας δὲ ξύλος προσ
γνωμόνης, ἐξ μᾶλλον. ὅτι δὲ μεγαλίζει ῥοπὴν ὁ τόπος πρὸς ἔχειν, προσήλος ὢν καὶ δύσκηπτος,
καὶ αὐτὰ τὰ δένδρα μαρτυρεῖ. φύειν γὰρ ἐν τούτοις ἔνια, καὶ τ ἄλλην χώραν ὁ φυόμενα· καὶ
καρποφορεῖ, πλὴν ἄλλων ὁ φθορούντων· καὶ προανθεῖ, καὶ προβλασαίνει πρότερον πλὴν λοιπῶν.
ὥσπερ μὲν οὖν λέγω, ἱκανῶς εἰρήσθω. Τὸ δ' ὧν τ ἀμφορίζειν ὁ ὄρος, ὁμοίως ἔνια χόπτειν 16
ὅτι τῷ ὕδατ τ προβάτων γενομένῳ. ἐκεῖνα γὰρ δύσκηπτα, καὶ δύσονδυντα, πάλιν ὁρμᾷ πρὸς
λύπειν, ἐκποιόσης ἔτι τ ὥρας. καὶ τὰ δένδρα, πλαιρεθέντων τ πρώτων καρπῶν, γονδύῃ
πάλιν ἑτέρας. δεῖτ δ' ἴσως χώρας τε εὐτροφωτάτας πριάτα, τ τε θεραπείας πλείονος ἢ ἀμ-
φοῖν· καὶ μᾶλλον ὡς εἰπεῖν, τ τ ἄέρος λαβεῖν τ χρόνον ἱκανὸν εἰς τ λύπειν.
διὰ τοῦτο γὰρ ὀδὲ ἐὰν λῇς ἀφελεῖν τ καρπόν, ἢ ἄνθος, διώτε πάλιν ἑτέρα γένναν, διὰ τὸ μὴ
λαμβάνειν τ τ λυπήσεως χρόνον). ὁ γὰρ οἷόν τε ἄνθος τ λυπῆσαι γένναν, διαπλωμένης τ πρὸ
πάρχοντος. ἅμα δὲ ὥσπερ πηρᾶσι συμβαίνει πλὴ ἀρχὴν διὰ πλὴ ἔλκωσιν, ὥστε μὴ βλασά
νειν ἀπὸ τότε καινῆς ἄλλης γινομένης ὀκ ἐκποιεῖ τ ὥρας. τούτων μὲν οὖν ὅτως ταύτας ὑπο-
λαμπτέον τὰς αἰτίας. αἱ δ' αὐθήσεις τ καρπῶν ὁ πλ τὰς βλασήσεις γίνονται. βλασαίνει γὰρ
τὰ γε πολλὰ σωίεγγυς αὐτῆς, πλ μίαν (ὡς εἰπεῖν) ὥραν. τ δὲ πεπαίνειν οὐ καρπὸς πολ-
λοῖς χρόνοις ὕσερον, ἐκείνῳ πλὴ αἰτίαν ὑπολαμπτέον, ὅλι πῷ μὲν φύλλων καὶ βλασῷ εὐκινη
τότερα, καὶ ῥᾷον αὖ σωματικώτεραν ἔχοντα, καὶ ποδιπωματικὴν πλὴ ὕλιν· οἱ δὲ καρποὶ
καθαρωτέραν, καὶ μᾶλισα διὰ οὖν χυλὸς αὐτός. αὐτὴ δ' ἡ πῷ καρπῷ πέπανσις, εἰς ἰῶ
πλέον ὁ δεῖται κατεργασίας. ἔλ ἢ μεγάλας εὐθὺς διαφορὰς ἔχουσιν οἱ καρποί, τῷ ξυλώ
δεις, ἢ γεώδεις, ἢ ξηροί, ἢ λιπῶροί πλὴ φύσιν ἐστίν· δυσκατεργαστότεροι γὰρ οἱ τοιοῦτοι. διὸ μὴ
προανθοῦντα ἔνια, τὸν καρπὸν ἔχειν πολιὸν χρόνον, ὥσπερ ἀμυγδαλὴ· δυκαπάτασος γὰρ
ὁ ξυλώδης. τὸ δ' ἄνθος ὠθεῖ, διὰ πλὴ προτέραν λεχθεῖσαν αἰτίαν. ὑπερβάλλοντα δὲ ταῦτα
συμμετρίαν ἐνὰ ἔχει, καὶ τάξιν. ἀλλὰ καὶ αὐτῶν πῷ ἀνθῶν, ὅσα μετὰ πῷ σωματικῶν ὄγκων, 17
ὀψιαίτερον γίνεται, καθάπερ τὸ ῥόδας. φύεται γὰρ ἐν λιτίνῳ τὸ ἄνθος. Τὰ δ' ἀργὰ πῷ εἰς
γασμένων πρωϊβλαστότερα, καθάπερ ἄμπελος, μηλέα, ἐλαία, συκῆ, τὰ δ' ἄλλα, διὰ τὸ κα
τέχειν ἔνια πλὴ θερμότητα μᾶλλον, μὴ ἀνάσκαπτομένης τ γῆς, μηδὲ γυμνασμένης τ ῥιζῶν·
αὕτη γὰρ ἡ κινῆσα. καὶ διὰ τὸ μηδεμίαν φύειν τοῖς ἄνω γίνεσθαι πληγήν, κλωμφίων ἢ καρπολο
γεμφίων· ἀφελκόμενα γὰρ, πόνον τε παρέχει, καὶ κατάψυχει, καὶ εἰς ὀλίγον συέλλει. τοῖς
δὲ πολλοῖς διὰ δίλοτ καὶ τὰ μικρά· διὸ ταύτας ταῖς ὥραις ὑπακούει. καὶ ἔτι δὲ καὶ μᾶλ-
λιθ' ὡς εἰπεῖν, διὰ τὸ ἀβλασῶν ὄντων καὶ ἀκαθάρτων ἐν πολλοῖς ἐστίν, καὶ τὰ μικρὰ τὰς μο
νίμους ἀρχάς. ὧν ἕκασον διὰ πλὴ ὀλιγότητα δεῖτ μικρᾶς κινήσεως, καὶ εὐθὺς πιέττει τὰς
ἐκβλασήσεις. ὃ καὶ ὕδατ πῷ ἀπίων συμβαίνει. καὶ γὰρ ἐκεῖνα εὐβλασότερα τ ἡμέρων ὄντων, διὰ
τὰς αὐτὰς αἰτίας. εἰς πλέω γὰρ καὶ πῷ μικρὰ μεμερισμένων τ ἀρχῶν, εὐκίνητα γίνεται τῷ
προϊέχοντι πρὸς βλάσησιν. ἔτι δὲ καὶ ἡ ξηρότης συμβάλλεται· καὶ γὰρ διὰ τ τ ἐλαττῆσι ἡ
ὑγρότης. τὸ δὲ ἔλαττον, εὐκινητότερον. καλλίων μὲν οὖν καὶ ἀθρωτέρα πῷ ἐργασμένων ἡ
βλάσησις, καὶ ἡ καρπογονία· πρωτέρα δὲ, ἐκείνη. ἀπὸ δὲ τ τ ἄνθος ἀπορήσειε. διατὶ τὰ ἄ-
γρια τ ἡμέρων ἰσχυρότερα ὄντα, οὐ καρπὸς ὁ πεπαίνει; πῷ γὰρ τὰς διωσμένας ἐχέλῳ καὶ
τὰς πίεψις ἐστίν. μία μὲν διὰ πλὴ αἰτίαν, τὸ πλῆθος πῷ καρπῶν. οὐ γὰρ τοσοῦτον ὑπερισχύσει
τοῦ ἰσχύειν, ὅσῳ πλέω τὸ συμμετρον τὸν καρπὸν ἴσχουσιν. ἅμα δὲ πλήθ πολὺ, καὶ σπέρι
γίνεται πίεψις. διὸ καὶ οἱ γεωργοὶ παραιροῦσιν, ὅταν ὦσι πλέω. ἑτέρα δ' ὅτι πυκνότε-
ρα καὶ ξηρότερα, καὶ εἰς ἑαυτὰ μᾶλλον ἕλκοντα τὸ ὑγρόν. ἡ δὲ τροφὴ καὶ ἡ πίεψις, φιλό-
σει δ' ὑγρότητ ὁ, ἧ οὐ ῥᾴδιον ἂν τις σωμφίλω λαμβάνειν. ἁπλῶς δ' οὐ τὰ ἰσχυρότερα

καὶ τροφιμώτερα, καθαπερ οὐδ' ὑπὲρ τῶν ζώων· ἀλλ' ἕτερά τις καθ' ἑαυτὴν πρὸς καρπογο-
μανὸν γὰρ νίαν ἰσχὺς καὶ δύναμις. † μόνον γὰρ, καὶ εὐδιόδον, καὶ ὑγρὸν εἶναι δεῖ τὸ καρποτοκῆσον.
ἡ δὲ πυκνότης ἐναντίον· ὥσπερ καὶ ὑπὲρ τῶν γυναικῶν, καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων ζώων. ὃ καὶ ἡ
γεωργία βούλεται ποιεῖν, ἀφαιροῦσά τε τὰ περιττὰ, καὶ τροφὴν παρέχουσα, καὶ εὔ-
δηλα καὶ εὔπνοα ποιοῦσα. προφαίνει μὲν οὖν πλείω καρπὸν, διὰ τὸ πρότερον εἰρημέ-
18 νον· οὔτον δὲ οὐκ ἐκπέττει, διὰ ταύτας τὰς αἰτίας. Ἡ δὲ πέψις ἐστὶν ἐν τῷ περικαρπίῳ·
οὔτον δὲ δεῖ γίνεσθαι, καὶ λαβεῖν χυλὸν ἁρμόττοντα πρὸς τὴν ἡμετέραν φύσιν. ἴσως δ' αὐτὸ
οὔτον πρότερον εὖ ἔχει διελεῖν, ὅ, τι πέψις ἐστὶν ἡ μὲν οὖν τῶν περικαρπίων, ἡ δ' αὐτῶν τῶν καρ-
πῶν. καὶ ἡ μὲν πρὸς τὰς ἡμετέρας τροφαὶς, ἡ δὲ πρὸς γέννησιν καὶ διαμονὴν τῶν δένδρων.
οἱ γὰρ καρποὶ, καὶ τὰ σπέρματα, τούτων χαίριν. ἑκατέρα δὲ πως ἐναντιοῦται πρὸς τὴν
ἑτέραν· ἅμα γὰρ τὸ πυκνάρπιον ὑγρότερον καὶ πλεῖστον, ὃ καρπὸς ἐλαττῶν· καὶ ἅμα μεί-
ζων οὗτος, καὶ τὸ περικάρπιον ἔλαττον καὶ σκληρότερον καὶ δυσχυλότερον. πρὸς ὃ δὴ καὶ
ἡ γεωργία μεμηχάνηται, κωλύουσα τὴν τούτων αὔξησιν καὶ τροφήν. ἅπαν γὰρ, ὡς εἰ-
πεῖν, καὶ ἥμερον ἀγρίου, καὶ γεωργούμενον ἀγεωργήτου, καὶ καλλίον εἰργασμένον τοῦ
χείρονος, μικροπρηνότερον ἄν, ὑγραινόμενόν τε μᾶλλον, καὶ τὴν τροφὴν περισπῶν εἰς τὸ
περικάρπιον. ἔτι δὲ οὐκ χυλοὺς ἐκπεπαίνον, εἰς συμμετρίαν τῆς ἡμετέρας χρείας. αἱ μὲν
οὖν πέψεις τοσοῦτον διεστᾶσιν, εἴπερ χρὴ καὶ τὴν μὴ εἰωθυῖαν πέψιν λέγειν. ταχὰ δ'
ἄν τις ἀπορήσειεν ἐκεῖνο, καὶ ἀξιώσειεν, ὃ τὰ ἰσχυρότερα κατακρατεῖ, τοῦτο καὶ τὰ ἀσθε-
νέστερα κατακρατεῖν· τὸ δὲ σπέρμα πάντων ἰσχυρότατον· κοινὸν γὰρ τέλος πάντων τῶν
φυτῶν ἐστιν. ἐπείπερ ἡ τοῦ ὁμοίου γένεσις, τέλος. ἅμα δὲ καὶ ἐν τοῖς ζώοις, δοκεῖ τελειου-
μένης πυγίγνεσθαι τῆς φύσεως. ὅταν δὲ ἐλλείπῃ διὰ τὴν ἡλικίαν, ἢ παράκμασιν διὰ τὸ γῆ-
ρας, ἐξαδυνατεῖ τὸ γεννᾶν. οὐκ ἀλόγως δ' ἂν οὔτε ἀπορήσειεν, οὔτε ἀξιώσειεν. ἐν τελειό-
τητι μὲν γαίρτινι τὸ σπερμοφυεῖν. καὶ τῶν ζώων, ὡς ἂν ἡλικίαν λαβοί τις ἄν. οὐ μήν γε οὔτε
τὰ ἰσχυρώτατα σπερματικώτατα, ἀλλὰ σχεδὸν ἐναντίως, ἑτέρωθεν μεριζομένης τῆς τροφῆς
καὶ δυνάμεως. ὃ δὴ καὶ ὑπὲρ τῶν φυτῶν σημαίνει κατὰ λόγον συμβαῖνον, οὕτω δὲ καὶ τὴν ἀναλο-
γίαν λαμβάνειν· ὡς ὁπότερον ἂν τούτων ὁρμήσῃ, θάτερον ἐλλειπέστερον ἔσται. διαρκεῖν γὰρ
οὐ δύναται πρὸς ἄμφω. οὔτον γὰρ σχεδὸν ἐν ἅπασιν ὁμολογούμενον. ἐν δὲ τοῖς φυτοῖς τρεῖς
τινές εἰσιν οἱ μερισμοὶ πρὸς αὐτὸ τὸ δένδρον, καὶ τὴν βλάστησιν· ὅπερ ἐναντίον τοῖς καρ-
ποῖς, ἐὰν πλεῖον γένηται τοῦ ξυμμέτρου· διὰ οὔτον γὰρ ἀκαρπία. καὶ πάλιν ἐν ἑαυτῷ, καὶ
τοῖς περικαρπίοις· ἡ γὰρ εἰς τὸ ἕτερον ὁρμὴ, κωλύει τὴν ἑτέραν. ὥσπερ οὖν ἐπ' ἐκείνων οὐκ
ἄλογον, οὐδ' ὑπὲρ τούτων· ἀλλ' ἔχει τὸ ἀνάλογον. τὰ γὰρ ἄγρια καὶ εἰς τὴν τροφὴν, καὶ εἰς
αὐτὴν ὑγρότητα ἄγοντα, πρὰ τρία τε τῶν περικαρπίων, ὥστε μείζω γίνεσθαι τὸν καρπόν.
τάχα δ' οὐδ' ἄν ποι δόξειεν ὅλως ἄτοπον εἶναι, τὸ μᾶλλον ἐπικνεῖσθαι τὰ ἄγρια τῶν σπερ-
μάτων, ὥσπερ ὄντα πυκνότερά τε καὶ ξηρότερα τῆς φύσιν. διαθηλύνουσι γὰρ αἱ κατεργασίαι,
καὶ αἱ τροφαί. οὔτον μὲν οὖν ὡς καθ' ὁμοιότητά τινα λεγέσθω, πορρωτέρω κείμενον. τῶν δὲ πε-
πάνσεων, εἰς μὲν τὴν γένεσιν αὕτη κυριωτέρα. πρὸς δὲ τὴν ἡμετέραν χρείαν, ἡ τῶν περικαρ-
πίων. ἐν ποτέρᾳ δὲ δεῖσθαι τὸ τελειότερον, ἄλλος λόγος. ἐπεὶ οὕτω γε καὶ ἐν τοῖς φύλλοις μό-
νον χρώμεθα, καὶ ἐν ταῖς ῥίζαις, ὥσπερ τῶν λαχάνων αὕτη κυριωτέρα πέψις ἔσται· καίτοι
19 γε οὔτον τέλος ἐν τοῖς σπέρμασιν, οἷς ἡμεῖς οὐδὲν χρώμεθα πρὸς τῆς τροφήν. Ἔστι δέ τις καὶ οὗ-
τος ὁ λόγος, ὡς διὰ τὴν ψυχρότητα τῶν ἀγρίων οὐ δυναμένων πέττειν. οὐδὲ πυρῆνας ἐκ
τῆς ξυλώδους καὶ περιττωματικῆς γίνεσθαι τροφῆς, ὥσπερ τὰ ἐν τοῖς ζώοις. αὐτὸ μὴ τοῦτ' ἴσως
οὐ κακῶς, εἰ ὁ πυρὴν ἐκ τοῦ γεώδους καὶ ξυλώδους. ἀλλὰ τὸ σπέρμα οὐκ ἔθ' ὁμοίως, ἀλλ' ἐκ
γῆς καθαρωτάτης, ὥσπερ ἐν τούτῳ. πέφυκε δὲ τὰ θερμὰ μάλιστα σπερμοφυεῖν, εἰ θερμότε-
ρα ἂν εἴη. καὶ τόγε τῆς τῶν ἡμέρων θερμότητος ἐκεῖνο φέρεται σημεῖον, ἡ τῶν ὀπῶν δύναμις.
ὁ μὲν γὰρ τῆς συκῆς, τὸ γαλὰ πήγνυσιν· ὁ δὲ τοῦ ἐρινεοῦ, οὐ πήγνυσιν, ἢ κακῶς. πρὸς αὐτὸ
δὲ οὔτον πάλιν ἀντίκειταί τις ἑτέρα καθόλου πίστις, ὑπὲρ τῆς θερμότητος· ὅτι τὰ ἄγρια μᾶλ-
λον ἐν τοῖς ψυχροῖς διύνανται διαμένειν, καὶ ὅλως δὲ διὰ θερμότητα ἡ ἰσχύς. ἀλλ' ὑπὲρ μὲν
τούτων τάχα ἂν ὕστερον εἴη λεκτέον· πλεῖον γὰρ ὁ λόγος, καὶ ἔχων τινὰ ἀπορίαν, ποῖα θερ-
μὰ καὶ ψυχρὰ, καὶ τοῖς ποίοις διοριστέον· καὶ προσέτι τῶν ποίων τὸ αἴτιον, εἴτε μόνον, εἴτε

μεθ'

μεθ' ἑτέρων· καὶ πίνων δὲ ἡ σῆψις λόξ ϕ ἂν ἔχειν διαίρεσιν, καὶ ἁπλῶς ἢ πρὸς ἡμᾶς· οἷον ὅσα ταῖς ῥιμύτησι, καὶ ὅσα τοῖς φαρμακώδεσι χυλοῖς, ἃ δὴ καὶ ἐπαινοῦσι, καὶ μᾶλισα χρῶνται τοῖς ῥιστοῖς. ταῦτα μὲν οὖν ὥσπερ ἰδιότητες τῆς φύσεως, πρὸς ἣν δ' ἡλονότι καὶ ἀῤῥοφαὶ καὶ αἱ διατρυγασίαι τείνουσιν, ἢ τἀναντίον αἱ ἄργιαι· διαβαθὲν γὰρ τῷ σιλφίῳ, καὶ τῇ διαπάρει, καὶ ἔτι ἄλλο φθύγει τὴν ἐργασίαν· καὶ ἔτι πάλιν αὖ διώκει τὴν ξηρὰν καὶ ὑγρὰν καὶ χμερινήν.

ἐξ αὐτῆς δὲ τάχ' ἄν τις πάλιν ἀπορήσαι διὰ τί ποτε μίαν μὲν διαφορὰν ἀκρίαν καὶ διαβολὴν, ποτέρως τὴν φύσιν ἐκ τῶν αὐτομάτων μᾶλλον θεωρητέον, ἢ ἐκ τῆς τῶν ἐργασίας· καὶ γὰρ ὁποτέροις τὸ τῆς φύσιν· ἀεὶ δὲ δῆλον τὸ αὐτὸ μᾶλλον δὲ μέρος τόδε, καὶ πότερον, ἐκ τῶν ἀγρίων, ἢ ἐκ τῶν ἡμέρων. ἡ μὲν γὰρ φύσις γὰρ αὐτὴ τὰς ἀρχὰς ἔχει· καὶ λέγομεν τὸ τῆς φύσιν, τὸ δ' ἐκ τῶν αὐτομάτων διὰ τὸ ἔξωθεν ἄλλως τε, καὶ τῆς τέχνης· ἀφ' ἑτέρας γὰρ ἀρχῆς. ὅσα μὲν γὰρ τοῖς ζώοις, ὅσα πλανᾶται, ἢ διαταναγκάζεται πρὸς μικρότητα καὶ μέγεθος, καὶ τὸ ὅλον τύπου τε μορφῆς, οὐ θετέα ταῦτα τῆς φύσιν. ἢ δ' ἀεὶ ῥώς τε τὸ βέλτιστον ὁρμᾷ· καὶ τοῦθ' ὥσπερ ὁμολογούμενόν ἐστι. ταύτης δὲ τὰ ἐκ τῆς θεραπείας· ἅμα γὰρ τελείωσις γίνεται τῆς φύσεως. ὅταν δὲ ἐλλείπῃς τυγχάνῃ, ταῦτα προσλαμβάνει διὰ τέχνης· οἷον ῥοφῆς τε ποιότητα καὶ ἀφθονίαν, καὶ τὰ ἐμποδίζοντων καὶ τὰ λωλυόντων ἀφαίρεσιν, ἃ πρόσεχσι πλανῶνται καὶ οἱ ἐκεῖνοι τόποι πρὸς ἕκαστον, ἐν οἷς δὴ φαμὲν δεῖν θεωρεῖν τὰς φύσεις αὐτῶν. ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν μόνον πρόσεχουσιν, οἷον ἀέρος, καὶ ὑποδύματος, καὶ ἐσθῆτος, καὶ ῥοφῆς. ἡ δὲ γεωργία καὶ ἐν αὐτοῖς μετακινεῖ, καὶ μετατίθησιν. ὥστ' εἴπερ ἐκεῖνό γε προσαπαιτεῖ πρὸς τὸ βέλτιον, μὴ ταῦτα προσλέχοιτ' ἄν, ὡς ἂν οἰκεῖα προσαπαιτῇ· ἡ δ' αὐτὴ μὴ ζητεῖν δύλογον, ἄλλως τε καὶ ἐκ τούτων ἠρτημένων, καὶ ἐν τοῖς ἔχουσαν τὰς ἀρχὰς. ἐπεὶ διὰ κεῖνο τοῖς αὐτομάτοις ἄτοπον συμβαίνει, καὶ ὥσπερ πρὸς φύσιν, τὸ ἐκ τῶν αὐτομάτων χείρω γενέσθαι, μὴ ὅλως μὴ ἀφίσασθαι τῆς γῆς. ἀδὲ γὰρ διὰ τῆς φύσιν, ἀλλ' εἰς τὸ ὅμοιον ἀπεγνωκέναι. αἱ μὲν δὴ ἀπορίαι σχεδὸν αὗταί τε καὶ τοιαῦται. Φαίνεται δὲ καὶ ἐκ τούτων, πρότερον ἐὰν πλανόδια διαιρετέον τὰς φύσεις, ὥσπερ καὶ τὰς πρᾶξεις λέγομεν. τοῖς μὲν γὰρ ἡ αὐτόματός ἐστιν οἰκειοτέρα, τοῖς δ' ἡ θεραπείας καὶ γεωργίας, ἔνια δ' ἀμφοτέρως. ἀφ' ὧν καὶ θεωρητέον, ὥσπερ καὶ ἡ φύσις διήρηται ἡμέροις καὶ ἀγρίοις, ὁμοίως γὰρ τοῖς ζώοις καὶ φυτοῖς· ἑκατέροις γάρ ἐστι φύλλα φυσικὰ μὴ οἰκεῖα, καὶ πρὸς σωτηρίαν καὶ πρὸς διαμονὴν καὶ πρὸς αὔξησιν καὶ βλάσησιν, καὶ πρὸς τῆς καρπῶν γένεσιν. ἴσως δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς καρπίμοις πάλιν ἄν τις διέλοι, τὰ μὲν εἰς τὸ αὐτόματον ἀφελές, τὰ δ' εἰς ὠμὴν ἐπιμέλειαν καὶ διατρυγασίαν μόνον. ἀλλὰ γὰρ τούτων μὲν ἐν τοῖσδ' ὁ διορισμός. πρῶτα δὲ τῆς πέψεως, ὅθεν ὁ λόγος ἀφ' ἕξεως, πάλιν τὰ ἐπίλοιπα λεκτέον, ὡς ὧν τὸ πᾶν. ὧν μὲν ὁ καρπὸς ὑγρὸς, καὶ γυμνὸς, ἢ λεπτὸν ἔχων πρὸ αὐτοῦ λέπυρος, ταῦτα μὲν πρωΐκαρπα, καθάπερ ἄμπελος, καὶ συκῆ, μάλισα δὲ συκάμινος· αὕτη μὲν γὰρ γυμνὸν ἔχει τὸν καρπόν, ὥστ' ὅσον αὖ ὁ ἥλιος ὤμβη, ταχὺ πεπλοίωσε, βραχέιας δεόμενος θερμότητος. ἅμα δὲ καὶ ἐν αὐτῷ συνεργάζεται λιμναμις ἰσχυρὰ, καὶ ἀθρόως ὤμβασα, καθάπερ καὶ πρὸς τὴν βλάσησιν. ἡ γὰρ ὀψιότης ἐποίησεν ἀθροισμόν. ὅθεν αἵτε βλασήσεις ἀθρόοι, καὶ μετὰ φορᾶς γίνονται νεανικῆς, ὥστε καὶ ψόφον ποιεῖν, καθάπερ τινές φασι· καὶ πέψεις ἴσχεις. πρόδηλον γὰρ τὸ συμβαῖνον, ὥσπερ καὶ τοῖς σίτοις, ὑπὸ τῶν χειμώνων διατρεφομένοις. ἀναθρύπτει γὰρ τὸ ὄμβοι, ταχείας ποιοῦντες τὰς αὐξήσεις, ὥστε μὴ πολὺ διαβυσερεῖν, εἰ μὴ τῆς λόγου τοῖς δυσιάνοις. ἔτι δὲ καὶ ταύτῃ συμβαίνει τὸ μὴ ἀθρόον, ἀλλὰ τῆς μέρος πέπειν· διὸ καὶ πολὺ διαμένει χρόνον, καὶ ὧν πλεῖον δὴ ὑπὸ ὑγρότης ἡ λεπτὴ καὶ ὑδατώδης. Ἡ μὲν δὴ συκαμίνου, διὰ τὸν ὦρον ὡς δὲ Μενέσωρ φησίν, ἡ μὲν βλάσησις αὐτοῦ ὀψία, διὰ τὴν ψυχρότητα τοῦ τόπου· ἡ δὲ πέψις ταχεῖα, διὰ τὴν ἀδηφαγείαν. ἡ δὲ ἄμπελος καὶ ἡ συκῆς, ὀψιαίτεροι, ὅτι καὶ τὰ λεπύρια πορίζεται, καὶ ὑγρότης πλείων, καὶ παχυτέρα. καὶ τὸ μὲν σῦκον, μεῖζον τοῦ ὄγκου, καὶ ἀθροοτέρα ὡς ἡ πέψις αὐτοῦ· οἱ δὲ βότρυες καὶ τοῦ πλήθει πλείους, ὡς πρὸς τὴν διαμονήν· καὶ ἐν τούτοις ἀθρόος ὁ καρπὸς, καὶ ὁ διειλημμένος. ἔτι ἡ κατάσκιος, καὶ ὀχ ὁμοίως κατάθεσις. ἡ ὑγρότης πολλὴ· φύσει γὰρ τὸ δ' ὑπόδρον φίλυδρόν ἐστιν. ἅπαντα γὰρ τὰ γλυκέα βραχυτέρας ποιεῖ τὰς πεπάνσεις. ἐὰν ἡ διὰ ξηρὸς καὶ πρὸς τὰς ἡμετέρας χρείας ποιῇ τὰς ἀφαιρέσεις, ἧττον μᾶλλον. αὐτῶν μὲν οὖν τούτων σχεδὸν ἐν φύτοις αἱ αἰτίαι, τὸ πρότερον καὶ ὕστερον. οὐ μὴν καθόλου γε διὰ τὸ πρωΐον. πολλαὶ γὰρ

διαφοραὶ καὶ ἀμπέλων καὶ συκῶν, ὥστ' ἐνίων πόρρω πάνυ ἐπαινεῖσθαι. διόπερ ἴσως τὰς καθόλου λεκτέον αἰτίας. ὡρωϊκαρπα μὲν, ὅσα μήτε καθυδρα, μήτε ψυχρὰ τοῖς τόποις· ἐπὶ δὲ γυμνὰ, ἢ λεπτοῖς ὑμέσι πεδιεχόμενα, καὶ τὸν ἀέρα ἔχοντα τῶν χυλῶν ὑλαρὸν, καὶ μὴ παχεῖαν. ὀψίκαρπα δὲ, ταὐαντία τούτων· ὅσα καθυγρα, καὶ ψυχρὰ τοῖς καρποῖς, ἢ τοῖς πεδικαρπίοις ξυλώδη καὶ ξηρά, καὶ ὧν αἱ πεδιοχαὶ τοιοῦται, καὶ ἅμα πλέισ· ἐπὶ δὲ, ὧν οἱ χυλοὶ καὶ πρὸς τὰς ἀέψεις λιπαροὶ, καὶ ἄλλως τινὰ ἔχοντα παραπλησίαν δύναμιν· ἐὰν ξηροί τε καὶ ὀλίγων ἔχοντα ἅμα καὶ ῥιαύτην ὑγρότητα πρὸς τὸν ἀέρα. ἅπαντα γὰρ ταῦτα καλυτικὰ τῶν ἀέρων. ἐκ δὲ τῶν καθ' ἕκαστα θεωροῦσι συμφώνως ὁ λόγος τῶν γινομένων. τῶν γὰρ ἀειφύλλων, ἅπαντ' ὡς εἰπεῖν ὀψίκαρπα· ξηλώδεις δὲ καὶ οἱ καρποὶ, καὶ τὰ πεδικαρπα· καθάπερ ωδύνης, πίτυος, λυπαρείπου. τούτων δὲ ξηροὶ, ἢ λιπαροὶ, ἢ γλιχρότητά τινα ἔχοντες, ὥσπερ ὁ ἐλαίδρυος, καὶ ἡ ἰξύας. διὸ καὶ οὐκ ὄντες μεγάλοι, λυσκατέργαστοι τοῖς εἶναι τοιοῦτοι. καὶ ἅμα διὰ τὴν πυκνότητα, μικρὰ καὶ ἡ ὠφέλεια, καὶ ἡ ἐπίτασις ὅλη. τῶν δὲ μὴ ἀειφύλλων, ὅσα καθυγρα τε καὶ ψυχρὰ, καὶ ὅσα γεώδη· καὶ γὰρ ἡ ψυχρότης, καὶ τὸ πλῆθος, λυσέργαστον· καὶ τὸ γεῶδες, καὶ ἡ ξηρότης, ὥσπερ τῶν ἀχραδίνων, καὶ τῆς βαλανώνου. ὅσα δὲ εὐκρατα πρὸς τούτοις, καὶ τὴν ὁρμασίαν τυγχάνει, καὶ μανὰ, ταῦτα καὶ ὡρωϊκαρπα, συμμετρίαν ἔχοντα τῆς μίξεως, καὶ τὴν αὐτοῖς καὶ πρὸς τὸ πεδίον. χρὴ δὲ λαμβάνειν ἕκασα, ὥσπερ τῶν εἰρημένων, ἐὰν μή τις ἢ λώλυσις. οὐδὲν γὰρ τὴν τούτῳ λύσιον ἐπιγενέσθαι, οὔτε ὡρωϊκαρπίαν οὔτε ὀψικαρπίαν, οὐδέ γε πλέω ταῦτα, ἐὰν ἕτερα ἄτοπα ἐναντιώτατα· λέγω δ' οἷον εἴνια γυμνόκαρπα μὲν, ὄψια δέ· καθάπερ σμίλαξ, καὶ ἄμπ' ἄτοπα βοτρυώδη· τὰ δὲ, πρὸς ὄψιν καὶ κατὰ μέρος πεπαίνεται, καθαπερ ὁ βάτος. τούτων γὰρ τὰ μὲν ψυχρὰ, τὰ τῇ φύσει ὀψίκαρπα καὶ ὀψιβλασῆ· ὅσα δὲ γυμνὰ καὶ ἀκέλυφα, οὐχ ἱκανὰ πεδιλαμβανομένων τῇ ὥρᾳ. τὰ δ' ὅτι ξηρὰ τῇ φύσει· ταῦ δὲ τὸ ξηρὸν, ἰκμαλὲς δεῖται καὶ πρὸς τροφὴν, καὶ πρὸς ἀέψιν. ὡς δὲ ὁ βλασὸς ἀμφοτέρων μετέχει τῶν ὡρῶν, ὧδε πολὺν χρόνον παρεκτείνων. ἀλλ' ὥστε τύπῳ εἰπεῖν, ταύτας ἀσολητέον εἶναι τὰς αἰτίας. ἐπεὶ καθ' ἡλικίαν ὀψικαρπότερα †, καὶ μὴ κατὰ τὰς ἐνιαυσίους χώρας· οἷον τὰ νέα τῶν φυτῶν, διὰ πλῆθος ὑγρότητος καὶ τὸ ὅλον τροφῆς ὀψίκαρπα· τὰ δ' αὖ πάλιν, ὡς ὅτι φορὰ πόρρω τῆς ἡλικίας ὄντα· καθάπερ τὸ ἐν αἰγύπτῳ λεγόμενον δένδρον, ὃ † ἑκάστῳ ἔτει μυθολογοῦσι φέρειν καρπόν. ἢ δ' αὖ συναλμίνη οὐδὲ πέπειρα διώκεται, διὰ δύτροφίαν καὶ πλῆθος ὑγρότητος, μὴ ὠμὴν ἀθρόων καὶ ἐπαλειφθρόων ἐλαίῳ τῶν καρπῶν. οὐ μόνον δὲ τὸ πλῆθος ὀψικαρπεῖν ποιεῖ ἡ τροφῆς, ἀλλὰ καὶ ἀκαρπεῖν ἔνια· καθάπερ ἐπί τε τῶν ἀμπέλων ἔργεται, καὶ ὧδε τῶν ἀμυγδάλων, καὶ ὅλως τῶν διαλιτραινομένων καὶ κολαζομένων. ἅπαντα γὰρ ὅταν σφόδρα πάθωσι, τῆς ὑγρότητος ἀπελαθέισης, τὰ μὲν ἐξ ἀκάρπων καρπίμα, τὰ δὲ καλλικαρπότερα καὶ ἐγχυλότερα γίνεται. ἡ δὲ ἀμυγδαλῆς ἐάν τις ἐκκόψας τὸν πάτταλον, ὥσπερ ἀμπέλου ἡ ὑγρότητος, ὧδ' ἔτι δύο ἢ τρία καὶ γλυκεῖαν ἐκ πικρᾶς γίνεσθαί φασι. λοκεῖ δὲ καὶ ἡ συκῆ, ῥιζοτομηθεῖσα, καὶ καταχιδεῖσα, δύφορός τε ἐξ ἀφόρου γίνεσθαι, καὶ πολυκαρπεῖν μᾶλλον. χεῖλον δὲ καὶ πρὸς τὰς ἀμπέλους τὰς προαγώσας ὁμοίον ὄζει· καὶ γὰρ τούτων ἀφελεῖν δεῖ καὶ ἀνατάσσειν τῶν βλασησιν, καὶ ὁρμεῖν, ὅπως καρποδοκῶσιν. ἐν δὲ αὐτῷ δέ πως γένει ἡ αἰτίας ὄζει, καὶ τὸ μὴ τῷ ἀείσω καὶ πίειραν, καὶ βαθύγεον ἀείσω εἶναι τοῖς ἀγώδροις, ἀλλὰ τῷ λύτρον· δεῖ δὲ σίτῳ ἐκείνῳ. γὰρ μὲν γὰρ τῇ κατὰ βάθος ἰούσης ἡ ῥίζης, καὶ ἡ χώρας ἀτρεφοῦς πλέω, ἡ συμμέτρου τροφῇ ἀπαδύνται· γὰρ δὲ τῇ λεπτογείῳ, καὶ μὴ βαθείᾳ, τὰς ῥίζας ἀναγκαῖον ἐπιπολαιοτέρας εἶναι, καὶ τροφῇ ἐλάττῃ καὶ σύμμετρον. ἐπεὶ καὶ γὰρ ταῖς φαφαραῖς, καὶ ταῖς πετρώδεσι, διώκονται λαμβάνειν ἱκανῶν, καθιέμενα καὶ διαζόμενα ταῖς ῥίζαις. ἔτι δὲ καὶ κατατύχειν τὰς ῥίζας, ἔγγε πετρώδης, λοκεῖ μᾶλλον, ὅπερ ἐπιζητεῖ τὰ ἀγώδρα. ὁ δὲ σίτος, γὰρ μὲν ταῖς ἀγαθαῖς συλλαμβάνει μὲν πλέω, διὰ τὸ μὴ κατὰ βάθους εἶναι τὰς ῥίζας· γὰρ δὲ ταῖς μοχθηραῖς καὶ καταξηραίνεται, διὰ τὸ μὴ ἔχειν πολλὰς. καταπύξεως † λεῖται, διὰ μὴ κατὰ βάθους εἶναι. ὅταν δὲ ἐπομβρίαι γένωνται, καὶ πολὺς ὁ διασωζόμενος, χέρσον ὄζει. ἐπεὶ καὶ οἱ τῶν ἀγώδρων

ἢ ὡρωϊκαρπότερα,

οἷον λεῖται

δένδρων καρποὶ, διὰ τὸ κρατεῖσθαι τοῦ πλήθει τῆς τροφῆς, ἐξίστανται τῶν γενῶν, ὥσπερ ἐλέχθη πρότερον. ἄτοπον δ' ἂν δόξειεν τὸ τῶν ὁμογενῶν ἔνια, τὰ μὲν εἶναι πρώϊα, τὰ δ' ὄψια· καθάπερ συκαῖ τέ τινες, καὶ ἄμπελοι, καὶ μηλέαι, καὶ ἄπιοι, καὶ τἄλλα. τῶν γὰρ ζώων οὐδὲν τοιοῦτο, πλὴν κυνός· ἄλλα περισσόχρονα κατὰ τὰς κυήσεις, καὶ τὰς ἐκ τροφαῖς· ἀλλὰ μόνον παραλλάττει ταῖς ὥραις κατὰ τοὺς τόπους, καὶ μάλιστά γε ξυναν-θρωπευόμενα. τάχα μὲν οὖν καὶ αἱ βλαστήσεις ἐνίων ὕστεραι, καὶ παραδιδόασι τὸ ἀνάλογον. οὐ μὴν ἀλλ' ἐφ' ὧν τοῦτο μὲν ἔστιν, ἔοικεν ὥσπερ ἐν ὁμωνυμίᾳ γίνεσθαι τὸ ἀπόρημα. ἔστι γὰρ εὐθὺ τῇ φύσει καὶ τοῖς ζώοις καὶ τοῖς φυτοῖς, ὥσπερ τὰ ἥμερα καὶ τὰ ἄγρια καὶ πολύκαρπα, τὰ δ' ὀλιγόκαρπα, τὰ δ' ὅλως ἄκαρπα. τὰ γὰρ τῶν ἐρινεῶν, ἕτερον γένος, οὐ δυναμένον πέττειν, οὐδὲ διικνεῖσθαι πρὸς τὴν τελείωσιν. ἕτερον δὲ τὸ τῶν ἀμπέλων, τῶν μανομένων καλουμένων· αἱ οὐ μόνον βλαστάνουσιν, ἀλλὰ καὶ πέττουσι, καὶ ἀνθοῦσι, καὶ βοτρυοῦνται, καὶ οὐ δύνανται τελειοῦν. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ῥόων, καὶ εἴτι ἄλλο μέχρι τοῦ ἄνθους ἀφικνεῖται μόνον. ἐν γὰρ τῇ ἰδίᾳ φύσει τὰς διαφορὰς ἕκαστα τούτων ἔχοντα, δικαίως ἕτερα ἂν λέγοιντο κατὰ τὸ εἶδος. ὅσα δὲ δύνανται πεπαίνειν καὶ βλαστάνειν, καὶ ἀνθεῖν, καὶ τὰ ἄλλα μέρη, καθάπερ ἡ μηδικὴ μηλέα, ταῦτα μείζω τινὰ ἔχει καὶ ἰδιωτέραν δύναμιν ἐν ἑαυτοῖς, εἴπερ ἀεὶ διὰ τέλους τοῦτο δρᾷ. παρόμοιον γὰρ τὸ συμβαῖνον, ὥσπερ ἐν τοῦ ἀέρι πρότερον ἐλέχθη, τοῦ μαλακῷ καὶ εὐκράτῳ, καθ' ὃν ἡ καρποφορία καὶ ἡ βλάστησις, πλὴν ἐκείνων μὲν ὁ ἀὴρ αἴτιος· διὸ καὶ πᾶσι κοινός. ἐνταῦθα δὲ ἡ τοῦ δένδρου φύσις καὶ δύναμις, εὔκρατος πρὸς ἁπάσας τὰς ὥρας. Ἐπεὶ δ' ἕτερον τὸ περικάρπιον (τοῦτο γὰρ πρὸς τὴν χρῆσιν ἡμῶν) ἀνάγκη μὲν τούτων ὅρον τινὰ τὸν χρόνον εἶναι· τὸν δὲ ὑπερβάλλοντα, λυμαίνεσθαι, χειμώνων τε καὶ ὑδάτων καταλαμβανόντων. † τὸν δὲ καρπὸν μὴ εἶναι· συγκαταῤῥέουσι γὰρ τούτοις προσεκπηδῶσιν, ὥσπερ οἱ τῆς πιττώδους πεύκης, καὶ ὅλως τῶν κωνοφόρων. προσηρτημένων γὰρ ἔτι τῶν κώνων, ἐκπηδᾷ τὰ κάρυα, καὶ καταλείπονται κενοί. ταὐτὸ δὲ συμβαίνει τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν κυπαρίττων. ἀλλ' ἔνθα μὲν τὸ σπέρμα καρυῶδες, ἔνθα δὲ ὑμενῶδες καὶ ἀμενηνόν. ὅσα μὲν οὖν ξυλώδεσιν ἢ θερματικοῖς τισι περιέχεται, καθάπερ τά τε κάρυα καὶ βάλανοι, ταῦτα μὲν περιστεγόμενα διατηρεῖται πρὸς τὴν τῆς βλαστήσεως ὥραν. ὧν δὲ σαρκώδη τὰ περικάρπια, ταῦτα δὲ σηπομένων καὶ περιῤῥεόντων, αὐτὰ καθ' αὑτὰ σώζεται, τὰ † μένοντα ξυλώδη· καθάπερ τὸ γίγαρτον, καὶ τὸ τοῦ φοίνικος, καὶ ὁ τῆς ἰτέας πυρήν. τὰ δὲ, ἐν ὑμέσι καὶ χιτῶσι περιεχόμενα πλείοσι· τὰ δὲ καὶ ἀλλήλοις πως συνημμένα, καὶ κοινὴν περιοχὴν ἔχοντα, καθάπερ καὶ τὰ τῶν ἀπίων καὶ μήλων· ἅπαντα γὰρ ταῦθ' ὡς εἰπεῖν ἐν μείζοσι περικαρπίοις, ἵνα πλείω διαμένῃ χρόνον. τῶν μὲν οὖν καρπῶν, αὕτη φυλακὴ καὶ σωτηρία πρὸς τῆς γενέσιν. ἡ δὲ τῶν περικαρπίων, ὁμοίως ὅρον τινὰ ἔχει, καθάπερ ἐλέχθη, πρὸς τῆς χρείαν· ἐπεὶ καὶ οἱ χυλοὶ χρονιζόμενοι, καὶ ἀνυγραινόμενοι, χείρους γίνονται. τῶν δὲ, οὐδὲ πλείους οὐδὲ, ἀπότινος ὥρας, ὥσπερ οὐδὲ τῶν ἐλαιῶν ἀπ' ἀρκτούρου· μέχρι τούτου γὰρ τὸ ἔλαιον ἐγγίνεσθαι δοκεῖ. κατὰ δὲ τοῦτο, τῆς σαρκὸς ἡ αὔξησις. καὶ ἐάν τε δὴ πλείω ποιῇ ὕδατα, καὶ χεῖρον γίνεσθαι τὸ ἐλαῖον ἁρμόγην λαμβάνον πλείω· πολλάκις δὲ καὶ σηπομένου τοῦ καρποῦ. περιμένουσι δὲ πέπανσιν, καὶ οὐκ εὐθὺς ἀφαιροῦσιν, ὅτι καὶ ἡ κατεργασία καὶ ἡ ἀφαίρεσις χαλεπωτέρα· καὶ ἔτι τὰ δένδρα λυμαίνοιτ' ἂν ῥαβδιζόμενα. φαίνεται δ' οὖν, εἴπερ τοῦτ' ἀληθές, ἡ τοῦ θερμοῦ φύσις, δημιουργεῖν τὸ ἔλαιον καὶ τὴν λιπαρότητα τοῦ χυλοῦ, συμμετρίαν ἔχουσα πρὸς τὸ ὑποκείμενον. ἡ δὲ πλείων, ὥσπερ ἀλλοτρία, καὶ ἐπίθετος πρὸς περιττώματος χῶρον, οἷον ἀντισπῶσα μᾶλλον εἰς τὴν σάρκα τὴν τοῦ χυλοῦ δύναμιν· ὃ καὶ τοῦ θέρους καὶ τοῦ χειμῶνος συμβαίνει, γινομένων ὑδάτων ἐκ διός, καὶ βρεχομένων τοῖς ναματίοις, ἐν ὁρμῇ τῆς αὐξήσεως οὔσης. ἐκσαρκοῦνται γὰρ, καὶ ἀπολλύουσι τὸ ἔλαιον διὰ τὴν πολυτροφίαν, ἂν μὴ μετὰ ταῦτα αἰθρίαι γινόμεναι καταξηράνωσιν· οὕτω δὲ σώζεται, καὶ πληθύνει μᾶλλον. ὅπερ ἤδη καὶ πρότερον πολλάκις γέγονε, καὶ τὸ τελευταῖον ἤδη ἐπ' ἄρχοντος Νικοδώρου· διὸ καὶ ἡ ῥύσις ἐγένετο καλλίων. ἐκ γὰρ τῶν ἡμίσεων ἡ αὐτή. τὰς μὲν πέψεις, ὅτι πρὸς τὴν χρεῖαν τὴν ἡμετέραν εὑρίσκομεν, ἐκ τούτων καὶ ἐκ τῶν πρότερον δῆ-

23

τῶν δὲ καρπῶν

μὲν ὄντα

24 λον, ἐν οἷς ὑπὲρ τῶν ἀγρίων εἴπομεν. Φέρει δὲ τοὺς καρποὺς τὰ μὲν ἐκ τῶν ἐνων, τὰ δὲ ἐκ τῶν
νέων βλαστῶν, διεστῶτα ταῖς φύσεσιν εὐθὺς κατὰ τὰς κράσεις. ὅσα μὲν ξηρὰ καὶ πυκνὰ καὶ ξυ
λώδη, ταῦτα μὲν ἐκ τῶν ἐνων, ἅτε μικρᾶς καὶ βραχείας οὔσης τῆς ὑπερροῆς· ἅμα δὲ καὶ ὁ βλα
στὸς ἀσθενὴς, ὥστε μήτε μετενεγκεῖν δύνασθαι, μήτε κατασχεῖν· ὥσπερ ὁ τῆς ἐλαίας. ὅσα δὲ ὑ-
γρὰ καὶ μανὰ, καὶ τὸ ὅλον εὐτραφῆ, ταῦτα ἐκ τῶν ἀθρόως τε ἡ ὁρμὴ καὶ πολλή· διὸ ἄμφω δύ
ναται ποιεῖν, ἅμα τόν τε βλαστὸν καὶ τὸν καρπόν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐνων φέροντ' ἀπεβλά
στημα τι ποιεῖται μικρὸν, καὶ οὐκ εὐθὺς ἐκ τοῦ ξυλώδους ὁ καρπὸς· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ πέφυκεν, ἂν
μή τι παράλογον. ἰδιωτάτη δὲ καὶ πρὸς τὰ ἄλλα, καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ ξυλώδη τῶν καρπῶν, ἡ
γένεσις τοῦ φοίνικος. οὐ γὰρ φέρει ἀπὸ τινων ἔνων ἢ νέων, ἀλλὰ τῶν κυουμένων πρότερον· ὥσπερ
τὰ σταχυηρὰ τῶν σπερμάτων ἐκφαίνει. ἐκ γὰρ τῶν ὁμογενῶν ἐκφαίνεται, καθάπερ στάχυς ἡ 10
ῥάβδος, ἔχουσα πρὸς ἑαυτῇ τὸν καρπὸν. αἰτιάσαιτο δ' ἄν τις τὴν ξηρότητα τοῦ δένδρου,
καὶ τὴν ὅλην μορφήν. ἐπεὶ γὰρ φυλακῆς οἱ καρποὶ δέονται, καὶ ἔξω συνιστάμενοι, καὶ ἐξ
αὐτῶν προφαινόμενοι, τοῖς μὲν ἄλλοι τὰ φύλλα τοσαῦτα ποιεῖ, καθάπερ εἴρηται. τούτου δὲ,
ἐπείπερ οὐ παρὰ τὸ φύλλον ὁ καρπὸς, ἀναγκαῖον ἐν τούτῳ πῶς τὴν σύστασιν γενέσθαι, ὅπως
ἰσχύον ἤδη καὶ μεμορφωμένον ἀποδοθῇ τοῦ ἀέρι. διόπερ ἐν τοῦ συγγενεῖ καὶ οἰκείῳ τὴν
κύησιν ἐξέτεκεν· ἴσως δὲ, εἴπερ ὅμοιον τοῦ σταχυοβολεῖν. ὅσα δὲ πλειόνων ἐστὶ, καὶ τὴν αἰ-
τίαν κοινήν τινα λεκτέον. ἀλλ' εἰ ἄρα μόνον τῶν δένδρων τοῦ φοίνικι ὅσα συμβαίνει. τὸ
γὰρ ἴδιον ἐν τοῖς ὁμοιογενέσι θαυμάζεται. περὶ μὲν οὖν τούτου σκεπτέον. παρενιαυτόφο-
ρα δὲ, καὶ οὐκ ἐπετειόφορα τῶν δένδρων, ὡς τύπῳ λαβεῖν, τὰ ξηρὰ καὶ ξηλώδη, καὶ ὅσα μὴ
ἐκ τῶν νέων, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐνων φέρει τοὺς καρπούς. οἷον γὰρ προσυλλέξαι δεῖ, καὶ προγεννῆσαι 20
τὸ γεννῶν. οὐ δύναται δ' ἅμα ταῦτα, διὰ τὴν πρότερον λεχθεῖσαν αἰτίαν· ὥσπερ τὰ εὐξυ
λῆ καὶ εὔτροφα. μάλιστα δ' ὑπὸ δήλως ἡ ἐλαία τοιοῦτο. καὶ γὰρ ἀσθενέστατον, καὶ ὑπηκηρό-
τατον· καὶ ἅμα ῥαβδιζομένη πονεῖ, καὶ κατακεκομμένη τὰς θαλείας. ἐπεὶ καὶ ὅσοι γε μὴ
οὕτω συλλέγουσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτομάτως ἀεὶ τὴν ἀποῤῥέουσαν ἀποσείοντες, ἐπετειοφο-
ρεῖν φασι μᾶλλον. μέγα δὲ καὶ αἱ χῶραι διαφέρουσιν. ἐν γοῦν τῇ ἀληθείᾳ φασὶν, ὡς αἰεί τι
ἔνων καρποφορεῖ· παραλλαγὴν δὲ ποιοῦνται κατὰ τριετίαν. ὅσα ἰσχυρότερα τῶν ἐκ τῶν † νέων φε-
ρόντων, οἵας ἂν ὁ θεὸς ἄγῃ τὰς ὥρας, οὕτως καὶ τὰ τῶν καρπῶν ἀπεδιδόασιν, ὥσπερ καὶ τὰ
ἐκ τῶν νέων καρποφοροῦντα. καὶ γὰρ ταῦτα συνακολουθεῖ ταῖς ὥραις, καὶ τῇ κράσει τοῦ ἀέ-
25 ρος. Συμβαίνει δὲ, ὅταν μὲν εὐβλαστῶσιν ἄγαν, ἀκαρπεῖν μᾶλλον· ὅταν δ' εὐκαρπῶσιν, ἀ-
βλαστεῖν· ὡς οὐ δυναμένης εἰς ἄμφω διήκειν τῆς φύσεως, ἀλλὰ καὶ καταναλισκούσης θάτερον πρὸς 30
θάτερον. ἴδιον δὲ τὸ ὑπὸ τῆς συκῆς, καὶ τῶν λευκῶν ἀμπέλων, ὥς τινές φασι, συμβαῖνον· ταῦ-
τα γὰρ ὅταν εὐβλαστῶσι, τότε μάλιστα εὐκαρπεῖν. εἰ δὲ τοῦτό ἐστι, καὶ τὸ πρότερον εἰρημέ-
νον ἀληθές· ἡ γὰρ εὐβλαστεία ἀφαιρεῖται τοὺς καρπούς. γίνεσθαι δὲ τοὺς μάλιστα χώρας ἀρε-
τῇ, καὶ ἰσχύι τῶν δένδρων. ἐν τῇ μὲν γὰρ ἄφθονα· τὰ δὲ, ἑλκῦσαι δεινὰ διὰ τῆς ἰσχύν, ὥσπερ ἡ
ἀμυγδαλῆ καὶ ἡ ῥόα. δῆλον δὲ, ὡς ὅσα τὴν φύσιν ἀσθενῆ, ταῦθ' ἥκιστα ὑπερβλαστάνει· ἀλλὰ
σύμμετρος αὐτῶν ἡ εὐβλαστία γίνεται, πρὸς τὴν καρπογονίαν. δεῖ γὰρ μήθ' ὑπερβλα-
ἡ λευκή στεῖν μήτε κακόβλαστες εἶναι, τὸ καρποτοκῆσον. ἡ δὲ συκῆ καὶ ἡ ἄμπελος † ἡ τοιαύτη μά
λιστα, λαμβάνει τὸ ξύμμετρον διὰ τὴν ἀσθένειαν. δεῖ δὲ ἴσως καὶ χώραν εἶναι μὴ ἀγαθήν, ἵ-
να μὴ δ' ἐκ ταύτης ᾖ ὑπερβολή. διόπερ εἰς τὰς νήσους τὰ τοιαῦτα μᾶλλον ξυμβαίνει. κοι-
νὸς δὲ ὁ λόγος περὶ πάντων τῶν ἀσθενῶν. τούτου μὲν οὖν ἐν ταῦθα τοὺς αἴτιον ὑπολήπτεον. 40
ἐν ἅπασιν δὲ τοῖς καρποῖς τὸ περικάρπιον πρότερον μᾶλλον, ἢ αὐτοῦ γε ὁ καρπὸς καὶ
τὸ σπέρμα γίνετ'. τοῦτο δ' οὐ μόνον ὅτι ξυλώδη καὶ πυρηνώδη γίνεται τὰ πολλὰ τῶν σπερ
μάτων, τὰ δὲ τοιαῦτα συνίσταται βραδύτερον, ἀλλὰ καὶ ὅτι τέλος (ὥσπερ ἐλέχθη) τὸ
ἢ ἐκεῖνο γε σπέρμα. δεῖ δὲ τὸ ἕνεκα ἄλλου, πρότερον † ἢ ἐκείνου γε εἶναι. ἐν προϋπάρχοντι γὰρ ἡ τῶν
τοιούτων γένεσις. διὸ οὐχ ἅπαντα ἐνίων τὰ περικάρπια σπερμοφόρα, καθάπερ τῶν
βοτρύων μικραὶ ῥάγες, ὡς οὐκέτι δυναμένης τελειῶσαι τῆς φύσεως ταύτας· γλυκεῖα
δ' οὐδὲν ἧττον τῶν μεγάλων. ἢ καὶ δῆλον, ὡς ἀραιὸν ἐκπέψαι τὸ περικάρπιον ἔοικεν, ὥ-
σπερ ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ ἀέρος, καὶ τῆς ὥρας συνέψεσθαι· τὸ δὲ σπέρμα τῆς φύσεως ἰ-
διώτερον εἶναι. πρὸς ἡμᾶς δὲ τὰ μὲν οὐδέν, τὰ δὲ ἐν ἐλάττονι χρόνῳ· ἐλάττων γὰρ ἡ χρεία.

διὸ

διὸ καὶ τὰ πύρηνα μάλιστα ζητοῦμεν, καὶ ἐφ' ὅσον δυνάμεθα τοῦτο σπεύδομεν· ὥσπερ οἱ τοὺς βότρυς τοὺς ἀγιγάρτους ποιοῦντες. ἡ δὲ φύσις δῆλον ὡς ἀμφοῖν ἀποδιδόναι βούλεται τὸ σύμμετρον· ὁπότερον δ' ἂν πλεονάζῃ, θάτερον ἔλαττον. τοῦτο δὲ τῶν μὲν δι' ὑγρότητα καὶ ἁπλῶς εὐτροφίαν γίνεται, διὸ καὶ τὴν γεωργίαν ἔφαμεν ξυμπονεῖν· τῶν δὲ διὰ ξηρότητα καὶ πυκνότητα, καὶ τὸ ὅλον εὐτροφίαν. καὶ πρὸς μὲν τὴν ἑκατέρου τελείωσιν καὶ πέψιν, τάχα δὲ καὶ τῶν φυτῶν γένεσιν, ὅλως καὶ πρωϊβλαστίαν, ἅπαντα τὰ τοιαῦτα, τήν τε τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ ἡλίου δύναμιν αἰτιατέον· καὶ τὰς ἰδίας ἑκάστων φύσεις, εἴτ' οὖν ὑγρότητι καὶ ξηρότητι καὶ μανότητι καὶ τοῖς τοιούτοις διαφερούσας, εἴτε θερμότητι καὶ ψυχρότητι. καὶ γὰρ ταῦτα τῆς φύσεως. τούτων δὲ τὰ μὲν ἄλλα σχεδὸν τῇ αἰσθήσει φανερά· τὸ δὲ θερμὸν καὶ ψυχρὸν, διαμφισβητεῖται καὶ ἀντιλέγεται, καθάπερ τὰ ἄλλα τὰ τοῦ λόγῳ κρινόμενα. περὶ ὧν καλῶς ἔχει διωρῖσθαί πως ἄλλως· ἐπεὶ καὶ πολλὰ πρὸς ταύτας ἀνάγεται τὰς ἀρχάς. ἀνάγκη δὲ ἐκ τῶν συμβεβηκότων ἅπαντα τὰ τοιαῦτα σκοπεῖν. ἐκ τούτων γὰρ κρίνομεν καὶ θεωροῦμεν τὰς δυνάμεις. Μία μὲν οὖν αἰτία λέγετο τῶν θερμῶν καὶ ψυχρῶν, ἡ 26
εἰς τὸ κάρπιμον ἀνάγουσα, καὶ ἄκαρπον· ὡς τῶν μὲν θερμῶν, καρπίμων ὄντων. καθάπερ καὶ ὑπὸ τῶν ζώων τῶν γονίμων καὶ ἀγόνων, καὶ τῶν ζωωτόκων καὶ ὠοτόκων. ἑτέρα δὲ κατὰ τὰς χώρας, οἷον ψυχράς. τὰ γὰρ ἐναντία ἐν ταῖς ἐναντίαις δύνασθαι διαμένειν, τὰ μὲν θερμὰ ἐν ταῖς θερμαῖς, τὰ δὲ ψυχρὰ ἐν ταῖς ψυχραῖς. οὕτω γὰρ εὐθὺς καὶ τῆς φύσιν γενναῦ, ὡς ὑπὸ μὲν τοῦ ὁμοίου φθειρομένων διὰ τῆς ὑπερβολήν, ὑπὸ δὲ τοῦ ἐναντίου σωζομένων, οἷον εὐκρασίας τινὸς γενομένης· ὥσπερ καὶ Ἐμπεδοκλῆς λέγει περὶ τῶν ζώων. τὰ γὰρ ὑπέρπυρα, τὴν φύσιν ἄγειν εἰς τὸ ὑγρόν. συνηκολούθηκε δὲ ταύτῃ τῇ δόξῃ καὶ Μενέστωρ, οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ζώων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν φυτῶν. θερμότερα γὰρ εἶναί φησι τὰ μάλιστα ἔνυγρα, οἷον σχοῖνον, κάλαμον, κύπειρον· διὸ καὶ ὑπὸ τῶν χειμώνων οὐκ ἐκπήγνυσθαι. καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα μάλιστα ἐν τοῖς ψυχροῖς δύνασθαι διαμένειν, οἷον ἐλάτην, πεύκην, κέδρον, ἄρκευθον, κιττόν. ὑπὸ τούτου γὰρ οὐδὲ τὴν χιόνα τῇ θερμότητι ὑπομένειν. ἔτι δὲ σκολιὸν εἶναι, διὰ τὴν ἐντεριώνην θερμὴν οὖσαν, καὶ διαστρέφειν. τρίτην δ' αἰτίαν λέγειν, τοῦ πρωϊβλαστῆ καὶ πρωΐκαρπα εἶναι. φύσει γὰρ καὶ ὁ ὀπὸς αὐτὸς ὢν θερμὸς, καὶ βλαστάνειν πρωῒ ποιεῖ, καὶ πέττει τοῦ καρπούς. σημεῖον δὲ ποιεῖ καὶ τούτου τόν τε κιττὸν, καὶ ἕτερα ἄττα. τετάρτη δὲ, ἡ τῶν ἀειφύλλων. διὰ γὰρ θερμότητα καὶ ταῦτα οἴεται διατηρεῖν. τὰ δὲ, ἐνδείᾳ τοῦ φυλλοβολεῖν. προσεπιλέγειν δὲ τοῖς εἰρημένοις καὶ τὰ τοιαῦτα, σημειούμενος, ὅτι τὰ πύρια ἄριστα καὶ κάλλιστα ἐκπυροῦται καὶ τῶν δένδρων, ὡς τ' ἀεί τις τὰ τοῦ πυρὸς ὄντα τάχιστα, ἐκπυρούμενα. καὶ τὰ μὲν ὑπὲρ τῆς θερμότητος λεγόμενα, σχεδὸν ταῦτ' ἔστιν. Ἔχει δ' ἀπορίαν εὐθὺς ὑπὸ τοῦ πρώτου λεχθέντος, ὡς 27
οὐκ ἔστι τὰ καρπιμότερα, θερμότερα. τὰ γὰρ θήλεα τῶν δένδρων πολυκαρπιμώτερα μὲν, ἧττον δὲ θερμὰ τῶν ἀρρένων· ὥσπερ ἐκ τῆς τῶν ζώων ὁμοιότητος λῃπτέον, καὶ μὴ ὁμώνυμον. ἔτι δὲ τὰ ζῶα τὰ πολυγονότερα, θερμότερα, καὶ καθάπερ σαρκοφάγα καὶ λαίμαργα· μόνα γὰρ τῶν θερμῶν δοκεῖ, κύων καὶ ὗς πολυτοκεῖν. αὐτῶν δὲ τῶν ὁμογενῶν τὰ ὁμοιοειδέστερα πολυγονώτερα, καθάπερ ὑπὸ τῶν ὀρνίθων· ἡ γὰρ θερμότης ἐξαύξειν φαίνετο καὶ διαρθροῦν τὰ μέλη, καὶ σκληρύνειν. ἀλλὰ καὶ εἰς τῆς ζωογονίαν, καὶ εἰς τῆς καρποτοκίαν καὶ πέπανσιν, συμμετρίας τινὸς δεῖ τοῦ θερμοῦ, καὶ οὐχ ὑπερβολῆς, εἴπερ αὕτη μὲν ξηραίνει καὶ πυκνοῖ μᾶλλον. ὥστε ταῦτα μὲν ἐν ἀμφιδόξῳ, προσδεόμενα δὲ τινὸς διορισμοῦ. περὶ τῶν ἐνύδρων ῥᾴων ἡ ἀμφισβήτησις. οὐ γὰρ οὔτε γενναῦ, οὔτε εὐτρέφειν, οὔτε σώζειν πέφυκε τὸ ἐναντίον, ἀλλὰ τὸ ὅμοιον. ἐπεὶ καὶ Ἐμπεδοκλεῖ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτ' ἄτοπον, ὅπερ καὶ ἐν ἑτέροις εἴρητο, τὸ γεννήσασαν ἐν τῷ ξηρῷ τὴν φύσιν μεταίρειν εἰς τὸ ὑγρόν. πῶς γὰρ ἂν διέμεινε, καὶ πῶς οἷόν τε καὶ διαμένειν ὁντινοῦν χρόνον, εἴπερ ἦν ὅμοια τοῖς νῦν. ἔτι δ' αὐτὸ τὸ συμβαῖνον κατὰ τὴν νῦν γένεσιν, ἀπρεπαίνει· ἅπαντα γὰρ φαίνετο τὰ ζῶα, καὶ τὰ φυτὰ, καὶ διαμένοντα καὶ γεννώμενα ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις, ὁμοίως ἔνυδρα καὶ χερσαῖα, καὶ εἴ τις ἄλλη τοιαύτη διαφορά. διὸ καὶ ἀπαθῆ μὲν ὑπὸ τούτων, παθητικὰ δ' ὑπὸ τῶν ἐναντίων, ἅτε μεγάλης τῆς μεταβολῆς γινομένης. ἀσύμφωνοι δὲ αἱ δόξαι πρὸς αὐτὰς, ὅταν ἅμα τε τὰ ἔνυγρα θερμότερα ᾖ, καὶ καρπιμότερα. πολλὰ γὰρ ἄκαρπα τῶν ἐνύδρων. καὶ πάλιν, ὅταν τάτε πρωϊβλαστῆ καὶ πρωΐκαρπα. καὶ τὰ ἀείκαρπα καὶ ἀείφυλλα, θερμὰ λέγωσιν· ὀψικαρπότατα γὰρ, ὡς εἰπεῖν, τὰ

ἀείφυλλα·

ἀείφυλλα· καὶ τὸ ὅλον, ὥσπερ πρότερον εἴρηται, πρωϊβλαστῆ καὶ πρωΐκαρπα διὰ ἀσθένειαν. ἔνια δὲ καὶ συμπέττεται θᾶττον, βλαστάνοντα καὶ αὐξάνεται πλέω χρόνον, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιτηδείων ὁ ἀμπελίνου, ἔχει δὲ καὶ συμμετρίαν τινὰ πρὸς τὴν τροφῆς. ὁ δὲ προσεπιλέγειν πρὸς τὸ πυρήνων, ὅτι οὐκ ἄν τις ἴσως φαίη θερμότητος, ἀλλ' αὐθαιρότητος εἶναι σημεῖον. ἡ γὰρ ῥίζα ὅτι, ἢ ποιᾶ τὸ πῦρ. σφοδρότερα δὲ ἐν τούτοις, ἢ καὶ μᾶλλον ἀγαπᾶν δύναμιν τὸ ὑγρόν. ἀλλὰ διὰ μανότητα ἐκείνα φαίνεται καὶ τῇ αἰσθήσει θερμά, καὶ τῷ λόγῳ, τὰ λιπαρά τε καὶ τὰ δριμέα, καὶ ὅτι μόνα ἄτης ἔχει. πάντα γὰρ ταῦτα ἐν θερμότητι δ' οἰκεῖ εἶναι. διὸ καὶ ξηρά τε ὄντα, καὶ ὡς ἐπίπαν πυκνὰ καὶ ἀσαπῆ, καὶ οὐ χυλὸς ἔχοντα λιπαρεῖς καὶ δριμεῖς, ἄθυρα τὰ ὅτι ἐπύρωτα καὶ ἄφορα· καὶ ἡ πεύκη θερμή, καὶ † ὀλιγόπυρος ὅτι. ἐλαία μόνα γε ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἄλλα δὲ οἰκεῖ θερμὰ εἶναι, καθάπερ καὶ φίλυρα, καὶ ὅλως ὅσα τῇ † σιδήρῳ βαφῇ αὐξησι. χρὴ δὲ καὶ ταῖς 10
φιαύταις διωκεῖσθαι ἀέρι τὰ θερμά, καὶ ὠθεῖσθαι· οἷον, ὅσα τῇ † τὰς προσφορὰς τοῖς σώμασι θερμότητάς τινας ἐμποιεῖ, καὶ ψύξεις, ἢ συστάξεις, ἢ καὶ τὸ ὅλον τῇ † τῇ ἀφῇ καὶ † γεύσει διαλύσωσι τῇ αἰσθήσει. ἐπὶ γὰρ ἐπὶ ταῦτα λόγος οἰκεῖ πρὸς τὴν πίσιν, ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν ἰατρῶν χρεία μαρτυρεῖ, καὶ ἡ αἴσθησις. ὡς δ' ὠθεῖ τὸ ταῦ, πλέω ταῦτα ἐν τοῖς θερμοῖς ἢ ψυχροῖς, ἢ ὅτι ἐλαφρότερα γίνεται· διὸ καὶ πρὸς τοῖς ἐναντίοις γένεσι καὶ τοῦτ' ἀμφισβητεῖται. τὸ μέντοι πρέπειδαί τινα τροφὴν εἰς τὸ δύνασθαι ἐν τοῖς ψυχροῖς φύεσθαι τῷ θερμῷ, τάχ' ἄν τις συγχωρήσειεν· ἀλλὰ τὰ ποῖα, καὶ πῶς, ὅσον πειρατέον διορίζειν, εἰ μὴ ἄρα ἁπλῶς ἰσχύει τινὶ μᾶλλον, ἢ ῥιζῶν ἢ τῶν ὅλων σωμάτων ἢ διαμονή· καθάπερ καὶ τὸ ἀπίον, καὶ τὸ ἀχερδοῦ, καὶ τὸ ἀμυγδάλης. καὶ διὰ, καὶ ἥκιστα ἐμπήγνυσθαι. καὶ πρὸς μὲν θερμότητος ἐκ τούτων λαμβάνεται ὁ διορισμός. λέπτ. 20

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ
ΑΙΤΙΩΝ. ΤΟ Β.

ΠΕΡΙ δὲ τὰς βλαστήσεις καὶ καρποφορίας τῶν δένδρων, καὶ ἁπλῶς τῶν φυτῶν, ὅσα μὴ πρότερον εἴρηται, πειρατέον ὁμοίως ἀποδιδόναι, διαιροῦντας χωρὶς ἕκαστα, τότε κατὰ τὰς φυσικὰς ὥρας γινόμενα, καὶ ὅσα κατὰ τὰς γεωργικὰς θεραπείας. δύο γὰρ δή μέρη ταῦτ' ἐστί, τὸ μὲν ὥσπερ φυσικὸν καὶ αὐτόματον, τὸ δὲ τέχνης καὶ παρασκευῆς δεόμενον εἰς τὸ εἶναι. ὁ λόγος δ' ἀμφοῖν ἐστιν οὐχ ὁ αὐτός· ἀλλ' ὁ μὲν 30
οἷον φυσικός, ὁ δὲ ὠφελιμικός. οὔτε γὰρ ἡ φύσις οὐθὲν μάτην, ἥ, τε διάνοια βούλεται τῇ φύσει. ἐπεὶ δὲ πρότερα τὰ τῆς φύσεως, ὑπὲρ τούτων καὶ ῥητέον πρότερον. Μέγιστον μὲν οὖν ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, παντὶ δένδρῳ καὶ ἡμέρῳ καὶ ἀγρίῳ, καὶ ὅλως δὲ φυτῷ παντὶ πρὸς βλάστησιν καὶ βλάστησιν, τὸ χθαμαδῆναι χειμῶσιν ὡραίοις καὶ καλοῖς. ὅτω γὰρ αἱ βλάστησις καθίστασαι, καὶ αἱ καρποφορίαι γίνονται. καλὸς δ' χειμὼν, ἐὰν πολὺ ὑδρίαν τε ἔχῃ βόρειον, καὶ χιόνος πλῆθος, καὶ τὸ ὅλον ψύχη χωρὶς πάγου. δεῖ γὰρ διεκπεπωμένα τὰ δένδρα μετὰ οὗς καρπὸς, αὖ πληρωθῆναι πάλιν τροφῆς, καὶ ταύτῃ πεῖσαι καὶ κατασχεῖν, εἴπερ βλαστῆ καὶ βλάστασι μέλλει γνώσεσθαι. τροφῆς μὲν οὖν πλῆθος, ᾧ ὄμβρος πλήθει. τὸ δὲ κατασχεῖν καὶ πεῖσαι ταύτῃ, ἐὰν ὁ χειμὼν πίσσῃ, καὶ μὴ σφόδρα ἡ ψῦξις γένηται. τὰς γὰρ ῥίζας ὀρεγομένας ἀφθόνου τροφῆς, σφαδάζουσι δεῖ παντὶ τῷ δένδρῳ, καὶ ταύτῃ ὥσπερ διυσμένην καὶ πεπτομένην χρόνου λαμβάνειν σύμμετρον. ὀκνεῖσαι δὲ δεῖ, ἐὰν μὴ κατάσχῃ τὰ ὑγρά. ταχὺ γὰρ ἡ μαλακότης τοῦ ἄνω ἕλκει τὴν βλάστησιν. διὸ τὸς τε ὄμβρους συμφέρει φορεῖσθαι, μὴ νοτίους εἶναι. εἰ πλῆθος χιόνος ὅπως ἐκπομένη μικρὸν σφαδάζῃ πρὸς τὸ ἔλαφος, καὶ μὴ ἀθρόον τὸ ὑγρὸν ἀπορρέῃ πρὸς πεσόν· ἅμα τε καὶ τῇ γῇ ἀναζυμοῖ, συγκατακλείσασα, καὶ ἀναπολαμβάνουσα τὸ θερμόν. ὁ καὶ τοῖς σπέρμασι συμφέρει· ῥιζωθέντα γὰρ καὶ ἐπισχίσαντα τῇ πλήσει καὶ τῇ καταπίσει τοῦ ὑγροῦ, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ διαπελώσει, ταχείας ποιεῖ καὶ ἀθρόας αὐξήσεις.
θρύπτεσθαι ἀλλὰ τὰ μὴ σπέρματα πρόσεστι καὶ οὐ † ὀρεινὰ ὑγιῆ μᾶλλον, καὶ μικρός τε καὶ πλέως γινομένης, διὰ τὴν ἀσθένειαν, καὶ τὸ ὠμὸν πάλαιον τῶν ῥιζῶν· ταχὺ γὰρ αὖ ξηραίνονται, καὶ ταχὺ πάλιν διδόασι· τὰ δὲ δένδρα, καὶ ἰσχυρότερα, καὶ βαθυρριζότερα, καὶ ἅμα διὰ πλεῖ

διαπλεα τροφῆς γὰ ἑαυτοῖς· ὥστε βόπου ζυνὰ μᾶλλον τ̃ σωτηρήσαντος λεῖδ̃ πῶς τ̃ πέψιν, καὶ τ̃ βλάσυσιν. σημεῖον δέ, τὸ μὴ βλασαύειν πῶ τ̃ ἥρος. Ὅτι δὲ πολυϋδρία συμ 2
φέρει τοῖς λγώδροις, διὰ κεῖθεν φανερόν. γὰ γὰρ ταῖς ἐπομβείαις, ἅπανθ' ὡς εἰπεῖν ὑδατώδη μᾶλλον. ἀλλ' ὅταν μὲν ὦσι νότιαι, ζιυγραίνουτ̃, καὶ ἀοδγέστεραι γίνουτ̃· βορέιαι δ' ὄσῳ, ἰσχυραί τε καὶ ἐκπετ̃ῆ μᾶλλον, ὥστε τ̃ μὲν γῆς διακόρυ ὄσης, αὐτά τε ξυνεσῶτα καὶ φάπτει ληφότα οἰκεῖον θερμόν. ὅπα γὰρ ἀεὶ μαλακὸς ὁ ἀὴρ, γίνεται τ̃ λγώδρων· ὥσπερ γὰ αἰγύπτῳ, διά τε τὴν † ἀροφίαν, καὶ διὰ τὸ μηδὲν αὐλισπεῖν τ̃ ἐξω- ὑγρο φίαν
θὲν. ἀφθόνα γὰρ τ̃ τροφῆς ὄσης, καὶ τ̃ ἀέρος ὑγροφα, ὑλόγως ἡ ὑβλασία καὶ ἡ ὑπαρπία. πῶς δὲ τὸ ποιῆν αὐτῷ ἢ πάντων ἢ ζιῶν, λεῖται ζινος ἴσως ἑτόρας ἰράσεως. γὰ τοῦθα δὲ, ἐὰν μὴ
10 διαθ' ὥραν ἔτος ἀὶ βλασήσεις ὦσιν, ἀλλὰ πῶς ηδραλμωσι διὰ ὑγροφίαν καὶ ἄνεσιν τῦ ἀέρος, ὧν γινόμενα ψύχη δ' ιελυμίνα καὶ ἐπέκαυσε. διὸ καὶ οἱ ὄπιθεν χμῶνες χαλεποὶ τοῖς δ' γώδροις. ὅταν γὰρ ἅπαξ ἐκτέκωσιν, ὑθὺς οἱ διαρποὶ μαλακὸν ζινος ἀέρος λέοντ̃, καὶ ὑμενῆς εἰς τὴν ἐκροφήν· καὶ μαλιστ' γὰ ταῖς ἀρχαις· τότε γὰρ ἀδενέσαται. τὸ δ' ἀδενές, οἷον ζ θγνήσεως δεῖτ̃. καὶ γὰρ ὅλως πᾶσα μεταβολὴ καὶ γένεσις, λεῖτ̃ τ̃ τοιαύτης ὑνερασίας. μεταβολαὶ δ' ἅμα καὶ ὥσπερ γωνίσεις ζινές, ἥ, τε βλάσησις καὶ ἡ αὔθησις, καὶ θάτ̃ βιᾶτον ἑτόρου. γὰ αἷς καὶ πλεῖσαι φθοραὶ γίνουτ̃, τ̃ διαρπῶν ἐρυσιβυμλώνων τε καὶ ἀρκεκομμλώνων καὶ ἀρπεπόντων, καὶ τὸ ὅλον χειμαζομλώνων. ἐπεὶ καὶ τὰ ἄγρια μαλιστα συμβαίνει πονεῖν, ὅταν μαλιστα ἀρπεβλας- ὄντων, ὥστ' ἴνηται ζι πνεῦμα ψυχρὸν ἄραν καὶ θερμόν. ἀῤῥᾶ γὰρ ἄμφω, καὶ ἀπόλλυσιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν γὰ τοῖς διαθ' ἕκασα λεῖ θεωρεῖν. ἡ δ' ὅλη διαθεσις καὶ διατάσασις τ̃ ἀέρος, εἰς
20 τ̃ τ̃ λγώδρων ὑδατώδειαν. ὅζι δὲ ταύτη ξυμφέρει, φανερόν ὅτιν διὰ τ̃ εἰρημλένων. Ἐπόμλως 3
δὲ πως τούτοις ὅτι, πρὸς τῷ ὡραίῳ ὑ διαπνου εἰπεῖν. ὡραιότατα μὲν γὰρ τὰ χθιρινὰ, διὰ τὰς λεχθείσας αἰτίας. διὸ τρα ἦ, τὰ πῶ τ̃ βλασήσεως· ὅταν γὰρ ἀθροωτρα τε καὶ διαλίωμ ἡ βλάσησις, ἐκπληρωθέντων πάντων ταῖς μορφαῖς. εἰ ἦ μὴ, ἀβλασεῖς καὶ ἄμπελοι γίνουτ̃, καὶ τἄλλα· τῷ μ̃ ἐχόντων, τῷ δὲ πεπομλώνων. βίτα ἦ, μετὰ τ̃ ἀπάνθησιν, ἃ πῶς τ̃ βοφλὼ ἤδη καὶ τελείωσιν ὄζι· ταῦτα δὲ μὴ ὑθύς, ἀλλ' ὅταν ὁ διαρπὸς ἰσχύσῃ. εἰ ἦ μὴ, συμβαίνει τὰ μὲν ἄλλα καὶ ἀῤῥᾶν, διαν μὴ ὄῤ πάθῃ διατρανόμλενα χείρω καὶ ἀοδγέστερα γίνεδ̃· τῷ δ' ἐλαίαν καὶ ὥσπβλασᾶσαν ἀῤβαλλειν, ὥστε τ̃ βοφῆς ἰσῆσις εἰς τ̃ βλασόν. ἀώρια μ̃ δὴ ταῦτα. χείρισα δὲ, καὶ πᾶα καιρότατα, πρὸς τὰς αὐθήσεις ἑκαλσωμ· ἅπαντα γὰρ ἀδενᾶ· καὶ πάνθ' ὡς εἰπεῖν, ἢ τά γε πλεῖσα ἀπόλλυται καὶ ἀρπίπτει, τὰ μ̃ ἐρυσιβόμλενα, τὰ δὲ ὑτρανόμλενα. ταὶ
30 δ' ὧμλόντα, χεῖρον αὐθεῖν· πλὼ εἴ τινων ὀλίγων. καὶ τ̃ τ' ὀχ ἥδιον ὄζιν γ' τοῖς φρυγανισοῖς, καὶ ποώδεσιν. οἷον τὰ σεφανωτικὰ, καὶ ὅλως τὰ ἄγεια καὶ αὐτόματα τῷ αὐθῶν. εἶι δὲ τῷ ποω πλῶν γῆια, καὶ τῷ ἡμέρων ωσθμαλτων τὰ χθροπά. ταῦτα δὲ διαμλύει, λυεῖν θαλτορ· ἢ δὶ ἰσχὺ ἑαυτῷ τε καὶ τῷ πθοσφύσεω, διαθαπερ καὶ τὸ ῥόδον, καὶ τὸ ιείνον, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τούτοις ὅμοια· ἢ διὰ ξηρότητα ζ ὅλης φύσεως, ἀναλαμβανόντω τὸ ὑγρόν. ὧν- κρατεῖ γὰρ ὅτω τὸ ιρατοῦ, ἁπαθές. ὧ δὲ οἱ διαρποὶ χρονιώτεροι, καὶ πλέον θ' ὁμλοι τροφῆς καὶ πέψεως, τούτοις ὡραῖα καὶ τὰ ὀψιαίτρα· διαθάπερ ἀμπέλῳ, ῥόᾳ, ἐλαίᾳ, τοῖς ἄλλοις. ἁπλῶς δὲ, ἑκαλσοις πῶς τῷ ἑαυτῦ τελείωσιν. διὸ καὶ ὀχ ὁ αὐτὸς ἅπασι διαιρός, ὥ- σπερ ὁ τῦ χειμῶνος πῶς τῷ βλασήσειν· ἀλλ' ἑτρθ ὁ τοῖς ὀψιαλρποις, καὶ πρωϊαλρ- ποις· ὥσπερ καὶ τῶν σπερμάτων τοῖς πριμλίοις, καὶ ἁπλῶς πρὶς ὀψίοις καὶ πρωΐοις. ἁ-
40 πλῶς δ' αἰεὶ τὰ βόρεια βελτίω τῶν νοτίων. καὶ γὰρ ψυχρότρα, καὶ τῷ ἀπόλαυσιν ποιεῖ πλέω, ξωνεσκότων καὶ ἰσχύντων καὶ τῦ διαρπῦ, καὶ τῦ διγώδρων· ἔτι δὲ ἀφαιρεῖ τὸ πθοπῆν, καὶ ἀποξηραίνεται, καὶ οὐκ ἐᾷ πθοσκαθήμλνον διυγραίνειν, οὐδ' ὑ- πὸ τῦ ἡλίου σωεψόμλνον λυμαίνεσθαι. διὸ καὶ τὰ ὧγινόμλνα πνεύματα ὠφελεῖ, καὶ μαλιστα ἐαὐ ἦ βόρεια· πόδιαρεῖ γὰρ ταῦτα, καὶ ἀπόλαυσιν ποιεῖ πλέω. διὰ ταῦτα γὰρ καὶ τὰ παραπλήσια, καὶ τὰ νυκτρινὰ βελτίω τῶν ἡμρινῶν· ἀπόλαυσίς τε γὰρ γίνεται πλέων, μὴ ὑθὺς ἀφαιρουμλνου τῦ ἡλίου. καὶ τῷ ἄλλων ἀκινδυνότρα. Τὸν 4
αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ τῶν πνευμάτων τὰ βόρεια τῶν νοτίων βελτίω· καὶ τὰ πόντια τῶν ἀπογείων, ὅτι ψυχρότρα· καὶ τὰ ἀπὸ λύσεως, τῶν ἀφ' ἑω. διαβόλου γὰρ ὡς εἰπεῖν, τὰ ψυχρὰ τῶν θερμῶν, ἐαὐ μὴ ἀῤβλασῆ ᾖ, καὶ γὰ αὐθήσει λαμβάνη. τότε γὰρ ἀπο-

κωσι τὰ

καὶ τὰ ψυχρὰ, καθάπερ εἴρηται. βελτίω δὲ καὶ τὰ ζεφύρια, καὶ αἱ τροπαί, καὶ ὅλως αἱ αὔραι τῶν σκληρῶν καὶ διατόνων· τὸ μὲν γὰρ τρέφει, θάτερον δὲ πιλοῖ καὶ κωλύει τὰς αὐξήσεις. ἰσχύει δ' ἕκαστον, κατὰ τὴν θέσιν τῆς χώρας· ἄλλα γὰρ ἄλλοις τοιαῦτα, καθάπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον. διὸ καὶ ὡς ἐπίπαν εἰπεῖν, βελτίω τὰ βόρεια τῶν νοτίων. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπείπερ αἱ πραλλαγαὶ καὶ τῆς χώρας ποιοῦσι τὰς δυνάμεις, καὶ δεῖ τὸν μὲν χειμῶνος εἶναι θερμά, τοὺς δὲ θέρους ψυχρά. βοηθεῖ γὰρ οὕτως ἑκάτερα πρὸς τὰς ὥρας, ὥσπερ εἴπομεν. ἐὰν δὲ ὅμοια, βλάπτει· ποιεῖ γὰρ ὑπερβολήν. εὔλογον δ' ἤδη, μὴ τὰ αὐτὰ πᾶσιν εὔτροφα καὶ ὠφέλιμα, καὶ βλαβερὰ γίνεσθαι. διὸ τοῖς μὲν νότος ὠλεσινής, τοῖς δ' ὠφέλιμος· ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ ζέφυρος, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος. ἅπασι δὲ χαλεπὰ, καθάπερ εἴρηται, κατὰ τὴν βλάστησιν εὐθὺς, ἢ θερμὰ λίαν, ἢ ψυχρὰ πνέοντα· διαφθείρει γὰρ ἄμφω, διὰ τὴν ἀσθένειαν. ὡς δὲ τὸ συνόλον εἰπεῖν, εὔπνουν εἶναι χρὴ τὸν τόπον. ἕτερος δ' ὁ † εὔπνους, καὶ ὅλως ὁ προσήνεμος, ἀναυξής. σχεδὸν δ' ὁμολογουμένη τις καὶ ἡ τοῦ ἀέρος διαθεσίς ἐστι. τούτοις γὰρ ὁ εὐκρανὴς ἀὴρ, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἄριστος τοῖς δένδροις, συμβλαστὴς ὢν καὶ εὔκαρπος. οἱ δὲ περισκελεῖς ἐφ' ἑκάτερα, διαφθείρουσιν οἱ μὲν σὺν καρπούς, οἱ δ' ὅλως καὶ τὰ δένδρα· πλὴν ὅσα πέφυκεν οἰκεῖα τούτοις. ἔνια γὰρ δὴ ταῖς ὑπερβολαῖς χαίρει. καὶ τὰ μὲν ἐστὶ φιλόθερμα, καθάπερ φοίνιξ· τὰ δὲ φιλόψυχρα μᾶλλον, ὥσπερ ὁ κιττὸς, καὶ ἡ ἐλάτη. ταῦτα γὰρ ὅλως ἐν τοῖς ἐμπύροις οὐ φύεται. χαλεπὸς δὲ καὶ πύξος καὶ φιλύρα, καθάπερ ἐν ταῖς ἱστορίαις εἴπομεν. αἴτιον δὲ ἡ θερμότης καὶ ἡ ξηρότης· οἷον γὰρ πῦρ ὑπὸ πῦρ γίνεται. συμμετρίας δὲ τινὸς δεῖται καὶ τὸ ὅμοιον. ὡσαύτως δὲ οὐδ' ἐν τοῖς ψυχροῖς ἔνια φύεται τῶν ψυχρῶν, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. ἔστι δὲ καὶ τῶν ἐναντίων δηλονότι συμμετρία τις πρὸς ἄλληλα, ὥστε τὰ μὲν δύνασθαι βλαστάνειν †. ἀεὶ γὰρ δῆλον τινὰ ἔχειν τὴν κρᾶσιν τῆς φύσεως πρὸς τὸ περιέχον. ἔοικε δὲ κοινὸν εἶναι σὺν καὶ ὑπὸ τῶν ζώων· καὶ γὰρ τὰ ζῶα καθ' ἑκάτερον τῶν τόπων ἴδια τυγχάνει, τὰ μὲν δεχόμενα, τὰ δ' οὐ δεχόμενα τὴν τοῦ ἀέρος διάθεσιν. ὅτε δὲ καὶ τροφὰς οὐκ ἔχοντα τὰς οἰκείας· ἐνδέχεται γὰρ καὶ τοῦτο κωλύειν ὁμοίως καὶ τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτά. τάχα δὲ καὶ ἑτέρας πλείους αἰτίας, αἱ πρὸς τὰς ἰδίας φύσεις εἰσὶν ἐναντίαι. μεγίστη δ' οὖν διαφορὰ κατὰ τὰ ἔνυγρα καὶ χερσαῖα ζῶα καὶ φυτά, περὶ ὧν οὐδὲ ζητοῦμεν λόγον, ὡς εἰπεῖν, πλὴν ὑπὲρ τοῦ πότερα θερμότερα καὶ ψυχρότερα· τοῦτο γὰρ ἀμφισβητεῖται. καὶ ἄλλα δὲ οὐ συγκεχωρημένα τῇ φύσει τίθεται· καί τοι τὰ καθόλου καὶ κοινὰ πρῶτα ἔδει ζητεῖν. εὑρεθέντων γὰρ τούτων, καὶ τὰ κατὰ μέρος φανεραί. τοῦτο μὲν ἴσως κωλύοιτ' ἂν οὖν διὰ τὸ χαλεπὸν, εἴτε πλείους αἰτίαι τυγχάνουσιν, εἴτε μία. περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα, μᾶλλον εὐπορῦμεν. ἡ γὰρ αἴσθησις δίδωσιν ἀρχὰς ἐπ' ἄμφω, καὶ ἔτι μᾶλλον πλείους ὑπὸ τῶν φυτῶν· ἐμφανέστατα γὰρ τὰ συμβαίνοντα περὶ αὐτά. μεγίστη δὲ διαίρεσις κατά γε τὸν αὐτὸν τόπον τοῖς ἡμέροις καὶ ἀγρίοις. ἀεὶ γάρ τε μαλακωτέρους καὶ ὑγροτέρους ζητεῖ σὺν ἀέρας. οὐ μὴν ἀλλ' ἔνιά γε καὶ τῶν ἡμέρων ἀδυνατεῖ βλαστάνειν ἐν τοῖς θερμοῖς καὶ ψυχροῖς, οὐ μόνον διὰ τὴν ἀσθένειαν ἢ τὴν κράσιν, ἀλλὰ δι' ἕτερ' ἄττα. καθάπερ ἡ ἐλαία, καὶ θερμὸν καὶ πυκνὸν ἐν τοῖς φυτοῖς, διὰ τὸ μετέωρον τῶν ῥιζῶν· ἐμπήγνυτο γὰρ. ἡ δὲ ἀχρὰς ἐν τοῖς σφόδρα θερμοῖς, ὥσπερ περὶ αἴγυπτον. μοχθηραὶ δὲ καὶ αἱ ἄπιοι, καὶ μηλέαι, καὶ σπάνιαι. τὴν δ' αἰτίαν σκεπτέον. ἐπεὶ οὐκ ἂν θερμὰ δόξειεν εἶναι. τὰ μὲν οὖν ὅλως οὐδὲ βλαστάνειν ἐνιαχοῦ δύνατο· τὰ δὲ βλαστάνει μὲν, ἄκαρπα δὲ γίνετο, καθάπερ ἡ περσέα, ἡ αἰγυπτία περὶ ῥόδον. προϊόντι δὲ οὕτω, φέρει μὲν, ὀλίγον δὲ. καὶ καλλικαρπεῖ, καὶ γλυκυκαρπεῖ ἐκεῖ μόνον. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ φοίνιξ, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐν τοῖς περὶ βαβυλῶνα καὶ συρίαν καλλίκαρπος· ὁ γὰρ ἀὴρ διὰ ψυχρότητα μὲν ὅλως οὐ δέχεται. τὰ δ' ὅσον εἰς βλάστησιν, ἔνια εἰς καρπόν. ὁ δὲ οἰκεῖος ἤδη διὰ τελειότητα τῆς φύσεως. διὰ τὴν αὐτὴν δὲ αἰτίαν οὐδὲ αἱ συκαὶ περὶ αἴγυπτον, οὐδ' ὅλως ἐκείνοις τοῖς τόποις χρησταί· θερμὸς γὰρ ὢν ἄγαν ὁ ἀὴρ, περικαίει, καὶ οὐ ποιεῖ πέψιν. ἀλλ' ἡ ἐκ τῆς γῆς εὐτροφία διϋγραίνει μόνον, ἀπέπαντος οὖσα. διὸ καὶ τοῖς μεγέθεσι γίνεται μικρά. τοὐναντίον δὲ ὁ ψυχρός· ἐξαίρει γὰρ τὴν ὑγρότητα, τὴν δὲ οὐ δύνατο πρὸς τὴν οἰκεῖαν πέψιν ἀγαγεῖν· ὥσπερ ἐν ταῖς ἐλαίαις. διὸ καὶ αἱ μὲν ἄσαρκοι πάμπαν, * μεγαλόρριζοι δὲ τῶν ἐν τοῖς ψυχροῖς· αἱ δὲ σαρκώδεις μὲν, ἀνέλαιοι δὲ. πλείονος γὰρ τοῦτο θερμότητος δεῖται, πρὸς τὴν πέψιν. αἱ μὲν οὖν τοῦ ἀέρος κράσεις καὶ διαθέσεις, τοιαύτας τινὰς παρέχονται δυνάμεις. ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ ἐδάφη μεγάλας

ἄπνους

, τὰ δ' οὔ.

λας ἔχει διαφοράς, λεκτέον καὶ πρὸ τούτου· καὶ γὰρ αὐτὰ τῆ φύσεως. ἔστι δὲ διὰ βλασπ ἄμφω γίνεται, καὶ διὰ τὸν ἀέρα, καὶ διὰ τὴν γῆν πολλάκις. ὅτε μὲν γὰρ τὰ κάτω χρηστότατα, τὰ δ' ὑπερ γῆς φαῦλα· καθάπερ ὅταν ἀμμώδης † ἡ κοπρώδης, ἢ κατακεκαυμένη ἢ τυγχάνῃ. ἔνι ζώσι γάρ, καὶ τροφὴν οὐδεμίαν τῷ τοιούτῳ ἔχει· καὶ χεῖρον αἰ μὲν ἀβλασεῖς εἰσιν αὗται. καὶ εἰ ἢ ἄγαν λίτυρος ὅλως, ἢ πηλώδης. βλασπικῶν † καὶ ἀκάρπων, ὁ μὲν καὶ ἡ διαίρεσις, ἡ πρὸς τὰ σπέρματα καὶ τὰ βλάστας λέγεται· τὸ μὲν πίφραν, ἀμείνω σιτοφόρον· τὸν δὲ λεπτότραχηλον εἶναι. λαμβάνει γὰρ, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴπομεν, ὁ σῖτος, καὶ ἁπλῶς τὰ ἑπέτεια, τὸν ὦν πολῆς τροφὴν, ἐν οἷς μὴ ὀλίγον μὴ δ' ὑξήραντον εἶναι· καθαπερ γὰ ταῖς λεπάσαις τὰ βλαστὰ, δεῖ τὸ μεγάλας καὶ ἰσχυρὰς ἔχειν τὰς ῥίζας, καὶ τὸν ἐκ βάθους. αὗται δὲ γὰ μὲν τῇ πείρᾳ, λύκνη λίαν οὖσα, βλαστὸν μὲν ποιεῖ καλὸν, καὶ μέγεθος τοῖς βλάστοις· καρπὸν δ' ὀ ποιεῖ, διὰ τὸ μὴ ἐκπίπτειν. γὰ δὲ τῇ λεπτότραχηλος, ξύμμετρος γίνεται πρὸς ἄμφω· καὶ καρπῶται τὰ βλαστὰ μάλιστα καρποῦσθαι. ἡ δὲ πείρα πάμπαν, οὐδενὶ ξυμφερεῖ φυτῷ· ξηραίνει γὰρ μᾶλλον τὸ βλαστὸς, ὥσπερ καὶ Μγνησίας φησί. ποιαύτην δ' εἶναι τὸν πλωτρίδα, χῶμα δ' ὑπόλυκον. ἀείσπ δὲ διὰ παντὸς, ὡς ἡ ἀεῖσα καρεμαμένη. καὶ ὅλως μανὴ καὶ σύσα, καὶ μὴ ψυχρὰ, καὶ εὔνικμος· καὶ σύδιος· διὰ γὰρ οὕτω ταῖς ῥίζαις δῶ, καὶ δύτροφος· ὅπερ βούλονται καὶ αἱ ἡμερώσεις, καὶ αἱ καθ' ὀργασίαι, καὶ κοπρίσεις ποιεῖν. ἄλλη δὲ πρὸς ἄλλα τῷ βλαστῷ ἁρμόττει μᾶλλον, ὥσπερ καὶ διαιροῦσιν. οἷον ἡ ἀσιλὰς, καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ λυκνώχειος, ἐλαιοφόρος· ἰκμαλέα τε γὰρ ἔχει, καὶ πνεῦμα πολύ. βλάστει δὲ καὶ ἀμφοῖν. ἡ δὲ λειμωνία, καὶ ἔφαμμος, ἀμπελοφόρος ἀγαθή. καὶ ὅλως, ἥτις ἂν ᾖ μανὴ καὶ κουφὴ, καὶ λεπτὴ καὶ ἔφυδρος· ὅτως, ὥστε τὸ οὐράνιον ὕδωρ σωτικεῖσθαι πρὸς τὸ γὰ αὐτῇ. τροφῆς γὰρ πολλῆς ἡ ἀμπελος βλάστ, διὰ τὸ θερμὴ καὶ μανὴ καὶ ὑγρὰ καὶ πολύκαρπος εἶναι· τάχα δὲ καὶ βλ αὐτὰ ταῦτα καὶ πολύκαρπος. ἔτι δὲ ὅτι δύσκοποι τῷ ὑγρῷ αἱ ῥίζαι, καθαπερ αἱ τῷ ξηρῷ, ὥστε διώσθαι καὶ ὠθεῖσθαι καὶ αὐτέχειν καὶ διδόναι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ τῷ ἄλλῳ ἑκάστοις ἔστι τὶς οἰκεία πρὸς τὴν φύσιν· καὶ ἡ αὐτὴ τοῖς μὲν μᾶλλον, τοῖς δ' ἧττον. ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, τοῖς 6
μὲν πλείοσιν οὐ συμφέρει ἡ πείρα· δοκεῖ γὰρ καταξηραίνειν μᾶλλον τὸ μετρίως. διὸ καὶ λυμαίνεσθαι, καὶ νοσεῖν. ὅσα δὲ λυπρὰ, τούτοις ξυμφέρει. σημεῖον δὲ, ὅτι τὰ λαχανα καὶ ὁ λεμόνιος καρπὸς γὰ ταῖς τοιαύταις δύθωνεῖ· ταῦτα δὲ ταῦτα λυπρὰ τῇ φύσῃ. τὰ γὰρ φύσει λυπρὰ, πικρότερας τροφῆς δίδοντα. δηλοῖ δὲ οἴονται καὶ τὸν τῷ ἀνθρώπου τοιαύτην φύσιν· οὐ γὰρ ἐκλίμνης, καὶ χαίρει μαλλισα ταύτῃ, καὶ ὠφελιμώτερον πρὸς δύχροιαν καὶ ἰσχύν. † ὑγρὰ γὰρ ὄντα τὰ σώματα δεῖσθαι τροφῆς πολλῆς καὶ πείρας. ὑπὸ δὲ τῷ ξηρῷ καὶ ξηρὰ
λυπρῷ σθένει ὠφελεῖσθαι, διὰ τὸ μὴ ἀχλαύειν· ἀλλὰ καὶ ὠκινδύνως ἔστιν πρὸς νόσους ἄλλας τε καὶ μαλισα δὲ τὰς διὰ λοιλίας. ὁμοίως δὲ καὶ ὑπὸ τῷ δηλύτερον ἔχει ὁδόν· πλὴν ταῦτα μὲν ὅμοια διατελεῖ· τὸ δὲ σῶμα, ὅταν αὐαινομιδῆ, μεταβαίνει εἰς τὸν τετριμμένην καὶ ἄκνιδον. ὅτε μὲν δὴ καθόλου τὶς διορισμός. διαφοραὶ δὲ πολλαὶ καὶ διὰ γῆς καὶ τῷ δηλύτερον, ὥσπερ καὶ τῷ ἀμπέλων. ταῖς μὲν ἡ πεδινὴ, ταῖς δ' ἡ ὀρεινὴ μᾶλλον ἁρμόττει· ἐν γὰ αὐταῖς ταύτας αἱ τοιαίδε ταῖς τοιαῖσδε. μικραὶ δὲ παραλλαγαὶ φαινόμεναι, μεγάλας ποιοῦσι ῥοπὰς εἰς τὸν φύσιν. τὸ δ' ἁπλοῦν, ῥᾴδιον εἰπεῖν, ὥσπερ καὶ μελοδύσαι, τὰ μὲν στερεὰ καὶ πυκνὰ φυτοδύειν, τὰ δ' ἀραιὰ καὶ ὑγρὰ γὰ τοῖς μαλακοτόποις καὶ ἐφυγροτόποις. ἑκατόποις γὰρ
ὅτως αἱ τροφαὶ δὲ πλὴν ὅτι σύμμετροι, τοῖς μὲν πολλῷ δεομένοις, τοῖς δ' ὀλίγου. καὶ τὸ καθόλου λεχθὲν, ὑπὲρ πάντων ἴσως τῷ δηλύτερον ἀληθὲς, ὅτι καθ' ἑκατόρας τὰς χώρας ἑκατόρα δεῖται τῷ δηλύτερον φυτοδύειν· ἀλλ' γὰ τοῖς καθ' ἕκασα τὸ ἀκριβὲς, μᾶλλον ἴσως αὐθηκτικῆς δεῖται σωτέσεως. λόγῳ δὲ οὐκ δύμαρες ἀφορίσαι. ἐπεὶ καὶ τὰς πρὸς ἥλιον διαφορᾶς, οἷον αὐλίοντα, ἢ δυόμενον, ἢ μεσοῦντα, ἤπως ἄλλως ἔχοντα, δεῖ μὴ ἀγνοεῖν, ποιῶ τ φυτῷ οἰκεῖῳ, καὶ ὅλως τῷ ὁμογνῶν· ὅπερ οἵγ' ἀμπελουργοὶ σκοπεῖν φασιν διαιρεῖν, ὅταν συναγχαύλους λαβόντες φυτοδύσωσιν. ὁ γὰρ ταὐτὰ πιθέασιν εἰς ἑκάτορον τὸ μέρος, ἀλλὰ διαιροῦσι. καὶ ποιεῖν μεγάλην διαφορὰν ὅτω τε φυτοδυθέντος, καὶ ὡὰ πάλιν. ὁμοίως δὲ τοῦτ' ἔχει καὶ ὑπὸ τῷ λοιπῷ. ἀλλ' ὥσπερ ἐλέχθη πρότερον, αὐθηκτικῆς ταῦτα δεῖται σωτέσεως. ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ἡ μέσην ἔχουσα τῷ ἐναντίων μερῶν, ὠφελεῖ καὶ ἀφαιροῦ, καὶ ξη-

ρᾶ καὶ ὑγρᾶ, καὶ λεῖα καὶ βαρέα, ἐπὶ ᾗ τὰ ἄνω πρὸς τὰ κάτω συμμέτρα τούτοις, πρὸς ἃ ἀεί πρὸς ἅπαντα (ὡς εἰπεῖν) λιμένα τε καὶ ἀπέρματα. φαίνεται γὰρ ὁμοιάν τινα ἔχειν τῷ ἀέρι πρὸς τὰς ἄλλας χώρας. τὸ μὲν ἀλλ' αὐτό γε τούτων ἢ πρὸς θάτερον μέρος ἀκλίνατα τὰ γάνα λώσεως ῥᾴθυμα, διὸ καὶ ἁπλῶς πίθηκοι τινες ἀρίστην, οἷον τὴν λεῖαν καὶ μανὴν καὶ ἔνικμον. ἔχει τε γὰρ τροφὴν ἐν ἑαυτῇ, καὶ διὰ τοῦτο ὅτι ταῖς ῥίζαις. ἡ δὲ πυκνὴ καὶ βαρεῖα καὶ ξηρὰ, λιτὴν ὡς γάνται. ἡ δὲ τὰς πρὸς ἕκαστον ἕξιν ἥδιστα διαφορὰς· οἷον, ἐὰν ᾖ μανὴ μὲν καὶ λεπτή, βαθύγεως δὲ καὶ ξηρὰ καὶ ἄνυδρος, λιγνιτροφόρος μὲν ἀγαθή, σιτοφόρος δὲ κακή. διὰ γὰρ τὴν μανότητα δίεισιν εἰς βάθος τὸ χειμέριον ὕδωρ, ὥστε τὸ μὲν σῖτον μὴ ἐκνεῖσθαι διὰ τὸ ὠλιτολὴς εἶναι, τὰ δένδρα δι' εἰς βάθος καθίζοντα τὰς ῥίζας ἐκνεῖσθαι καὶ ἕλκειν. ὡσαύτως δὲ καὶ εἴ τις ἄλλη τοιαύτη διαφορά· τὸ γὰρ πρόσφορον ἀκριβῶς τινὶ γένει διὰ τὴν παραλλαγήν. ὅλως δὲ, διὰ ὅλου ταύτην ἀεὶ λαμβάνουσιν, ἣ τις αὖ ἡ θρεμμάτων καὶ ἔνικμος· ἄμφω γὰρ ἔχειν δεῖ, τροφήν τε καὶ τὸ μαλακτικὸν μόνον. διὸ λογικῶς δὲ, καὶ μετὰ τὸ πρῶτον ὕδωρ ἀτμίζειν. ἀλλὰ τίνα μὴ ἔνικμον αὐτὴν εἶναι; τὴν δὲ ξηράν. τὴν μὴ ὂν ἔνικμον σιτοφόρον ἀγαθήν, ἱκανὸν γὰρ ἔχειν πρὸς τὴν ἐκτροφὴν ὑγρὸν τῷ σίτῳ· τοῖς δὲ δένδροις ἔλαττον. τὴν δὲ ξηράν, σιτοφόρον φαύλην, διὰ τὸ μὴ ἔχειν μὴ δὲ τοῦτο τροφὴν ἀφικνεῖσθαι. διὰ ταὐτό δὲ πως φέρουσι, καὶ ὅσοι φασὶ λεῖαν πίδακά τε εἶναι, καὶ μὴ παχώδη, μηδὲ πυκνήν, μηδ' ἁλμυράν, ἀλλά ποτε μὴ καὶ ψαθυράν. τροφὴν τε γὰρ οἴονται λεῖαν ἔχειν, καὶ θρέμμάτα, καὶ εἰ τινας ῥίζας συλλιόδυν εἶναι· ταῦτα δὴ ταῦτα οἰκεῖα πρὸς αὔξησιν καὶ διαρκῆ. ὁμοίως δὴ καὶ οἱ τὴν μελάγγειαν ἐπαινοῦντες, ὥσπερ Λεωφάνης. συθὺς γὰρ ἀκριβοῦσθαι πέφυκε τὰς αἰτίας· ὅτι δυνατὴ καὶ ὄμβριον καὶ αὐχμὸν φέρειν, διὰχος ὅλα καὶ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ θερμόν. τὴν μὲν οὖν ἀρετὴν τῶν χώρας, σχεδὸν ὥσπερ εἰρηται, διὰ τὸ αὐτῶν πως καὶ γὰρ τοῖς αὐτοῖς ὅτι λαβεῖν, καὶ οἷς καὶ ἀκριβοῦσθαι πάντες. αἱ δὲ διαφοραὶ δι' ἃς πλείους εἰσὶ καὶ ταύτης καὶ τὸ φυτὸν, θεωρητέον πῶς ἕκαστον λαμβάνειν, καὶ θεωρεῖν. Τὰς δὲ τῶν ὑδάτων διαφορὰς τῶν ὠγείων (καὶ γὰρ ταῦτα οὐ μικρὰν ἔχει μερίδα πρὸς αὔξησιν καὶ τροφήν) ὁμοίως τοῖς λεπτέον. ὅσα μὲν οὖν θερμὰ, καὶ νιτρώδη, καὶ συπηρὰ, καὶ εἴ τις ἄλλος τοιοῦτος χυλὸς, ἄτροφα καὶ ἄγονα φυτῶν, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν. πλὴν εἴ τι συγγενὲς αὐτοῖς ἐκτρέφειν δύναται, καθάπερ καὶ ἡ θάλαττα. βραχὺ δέ τι ἧττον, ἢ ὅσον, ὡς εἰπεῖν, ὄντων. ψυχρὰ δὲ ποτίμων πλείστων ὄντων ἡ ἐκτροφή, καθάπερ τοῖς φρέασι καὶ θερμοῖς· καθ' αὑτὰ δὲ ὥσπερ καὶ ζώων καὶ φυτῶν ἄγονα. ἡ δὲ θάλαττα πολλὰ καὶ παντοῖα φύει, καὶ ἔστιν ὥσπερ ζώων τι γένος ἐν αὐτῇ, καὶ φυτῶν. ὅσα δ' ἐν τῇ ἀπότει * λιγνίτης μέγεθος ἔχοντα καὶ καρπὸν τυγχάνει, πρὸς τοῦτον ὅτι ἂν τις ἴσως ἀκριβῶς τὴν θαλάττης τροφήν, ἀλλ' ἐνίοτε χρὴ πάλαι πολὺν ἔλκειν ἐν τῇ γῇ τὰς ῥίζας, τὸν δὲ θαλάττιον ἀβλαβῆ πρὸς ἐχόντων εἶναι, καθάπερ καὶ τὸ ὕδωρ τοῖς ἐνύδροις. ἀλλὰ τοῦτον μὲν ἴσως, λόγος ἕτερος· καὶ ὅτι διὰ πῶς αὐτῇ τῇ θαλάττῃ φύσει τις, χρῆταί πως τῇ ἁλμυρίδι πρὸς σύστασιν καὶ τροφήν. ἔοικε γὰρ καὶ τὸ ἴδιόν τι εἶναι, καθάπερ τὰ ἐρημικὰ, καθάπερ αὐτὰ μέσον ὄντα. τὰ δ' ἁλικὰ τῶν ὑδάτων ὑδατα, βρέφει μὲν καὶ τὰ ἔγγεια, χεῖρον δὲ τῶν γλυκέων· αὐαυξῆ γὰρ ποιεῖ, καὶ ὠμὰ εἰ. τὸ δ' ἀλυπότερα τοῖς λιγνίτοις, ἢ τοῖς λαχανώδεσιν, ἢ ὅλως ἑπετείοις εἶναι, καθάπερ τινές φασιν, ἐκ ἄλογον, ὅσωπερ ἰσχυρότερα. τάχα γὰρ ἂν τις προσφορὰ τὸ ὅλον, ὥσπερ τοῖς φοινίξιν· εἴπερ καὶ οἱ ἅλες παραβαλλόμενοι, παραπλήσιος γὰρ ὁ αὐτὸς χυλός. ἀ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ λαχανώδη ὅτι ἴσως τὰ ἁλικὰ πρόσφορα, καθάπερ ῥαφανῶ, τευτλίῳ, σικυαίνῳ, σύζυμῳ. Βελτίω γὰρ γίνεται τοῖς ἁλυκοῖς ἀρδόμενα ταῦτα. διὸ πρός γε τὴν ῥαφανον νίτρον τινὲς παραμιγνύουσιν ἐν τῷ βρέχειν, ὥσπερ οἱ ἐν αὐγύπτῳ, καὶ γίνεται πολλῷ γλυκύτερα, καὶ ἁπαλώτερα. καθάπερ καὶ ἡ ἐψομένη· ἴσως δὲ συμβαίνει. καὶ ὅλως ἡ ἁλυκότης πρόσφορος, ὅτι πικρότητά τινα ἔχουσα ἐν τῇ φύσει· ταύτην γὰρ διαλυόμενον, καὶ ὥσπερ αὐασομᾶν τὸ ἁλυκὸν, ἀξάγει. διὸ καὶ ἐν ταῖς ἁλμυρίσιν ἡ ῥάφανος ἀρίστη. τὸ γὰρ πικρὸν ἄφορόν τε, καὶ διύχυλον· ὥστε ἀξαγομένου τούτου, καὶ γλυκύτερα καὶ ἁπαλώτερα καὶ εὐαυξέστερα γίνεται· τὰ δ' ἄλλα χείρω, διὰ τὸ μὴ ἀξάγειν τὸ ἀλλότριον, ἀλλὰ τὸ οἰκεῖον ὠμὰ εἶναι. διὸ καὶ ἐν τοῖς ἁλμυροῖς ὁμοίως αὖ ἔχουσι καθάπερ καὶ ὁ λιμνώδης πρὸς τὰ λιχώδη. τοῖς δρυμοῖσι, † οἷον λεπτομύῳ, σκορόδῳ, τοῖς ἄλλοις, δηλονότι πρόσφορον· τὸ γὰρ ἀφαιρεῖν τὴν δριμύτητα, διὰ τὴν ὁμοιότητα τὸν χυλῶν. τὸ γὰρ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ ὁμοίου φέρεται, καὶ εἰς τοὺς πόρους ἐνδύεται, καθάπερ ὑπὸ τῶν καθαιρόντων καὶ

ἀξαγόντων

ἄγοντων τὰς ὠμότητας. καὶ τὰ μὴ ἁλυκὰ τοῖς γιγνομένοις πρόσφορα, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν. εἰ δὲ ἀληθὲς, ὃ ἔλεγεν Ἀνδροδένης, ὥσπερ τῶν τύλων τὴν νῆσον ἡ πόδα τῆς ἐρυθρᾶς θαλάττης, οὕτω τὰ ναματιαῖα μᾶλλον συμφέρει τῶν οὐρανίων, ἁλυκὰ ὄντα, τοῖς ἀνθρώποις καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις, διὸ καὶ ὅταν ὕσῃ πύρρις εἰ παρέχει, αἰτιᾶσαι ἂν τις τὴν σωτηρίαν. τὸ γὰρ ἔθος, ὥσπερ φύσις γέγονε. συμβαίνει δὲ τὰ μὲν οὐράνια ἀπαίνια γίνεσθαι· πύρρις δ' ἐκτρέφεσθαι καὶ τὰ ἀνθρακα, καὶ τὸν σῖτον, καὶ τἄλλα. διὸ καὶ πᾶσαν ὥραν ἀπείρουσι. ταῦτα μὲν οὖν ὡς ἐξ ὑποθέσεως εἰρήσθω. Τῶν δὲ ποτίμων τὰ ψυχρὰ βέλτιστα· καὶ γὰρ πρὸς πέψιν ποιεῖ μάλιστα, διὰ τὴν αὔλησιν τοῦ θερμοῦ, καὶ διατὰ ψυχρὰ ταῖς ῥίζαις. διὰ δὲ τὰ ἀνθρακα ταύτης. ὅτι δὲ βέλτιον, σημεῖον τὸ γλυκύτερα γίνεσθαι, καὶ διχυλότερα τοῖς ψυχροῖς ἀφανιζομένοις καὶ λαχανα καὶ ῥίζας καὶ καρπούς, καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως. ἔοικε δὲ διατὰ λόγον ἔχειν, ὥσπερ καὶ ὕδωρ τῶν διὸς ὑδάτων τὰ νυκτερίδια καὶ τὰ βόρεια· καὶ ἐπ' αὐτῶν δὲ τῶν ὀνομάτων, ὅταν τὰ βόρεια, καὶ μὴ νότια· καὶ ὅλως, ὅταν ψυχρὰ, καὶ μὴ θερμά. τὸν γὰρ αὐτὸν ὄγκον πάντα ἔχει. καὶ διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας τὰ θερμὰ διαχεῖ καὶ αὐγραίνει, καὶ ἀδρογὲς ποιεῖ τὸ σύμφυτον θερμόν. ἡ δὲ τροπὴ τίς ἐστιν ἴσως καὶ τοῦ ψυχροῦ, καὶ πρὸς τροφὴν, καὶ πρὸς γένεσιν, ὥσπερ καὶ ὕδωρ τοῦ ζώου. εἴπερ ἀφαιρεῖται τοῦ θερμοῦ διύαμιν, ἀφαιρεῖται τὴν τροφήν· ἀφαιρεῖται γὰρ τὴν ζωήν· ὀλίγον πολύ γε, οὐδὲν γὰρ πολλοῖς, ἐὰν μὴ ζῶνα καὶ ἄλλην ἔχῃ χυλὸν ἀλλότριον. ὁ δ' ὁμοίως καὶ ὕδωρ τοῦ ζώου ἐστὶ τοῦ γὰρ αὐτοῖς ἐκεῖναι μὴ γὰρ ὅλως ἄνευ τοῦ ὑγροῦ πορίζονται, καὶ γὰρ τούτῳ ξυνίσανται· ταῦτα δ' ἐν τῇ γῇ, καὶ ἐν τῷ ἀέρι. μιγνυμένου δὲ τοῦ ὕδατος τούτου, ὅτε τὴν ἐκ τῆς γῆς, ὅτε τὴν οἰκείαν ἀφαιρεῖται θερμότητα. πλὴν ἔστι καὶ ὁ ἀὴρ ὅλος, ζῴων· ζῷος γὰρ ἀβλαβὴς, καὶ ἄγονος ἡ γῆ τὸν ὅλον. τὰ μὲν οὖν ψυχρὰ διὰ ταῦτα βελτίω. τὰ δὲ πόλιμα τῶν ἀπότων, ὀλιγροφιμώτερα. μιγνυμένη γὰρ ἡ ἅλμυρίς, καὶ πᾶς ὁ πιστὸς χυλός, ὁ μόνον ἀτροφίας, ἀλλὰ καὶ ἄλλας βλάβας ἐμποιεῖ, καθάπερ ὕδωρ τῶν σωμάτων. ἡ δὲ μίξις τοῦ ὑδατος ἡ τοιαύτη χρήσιμος, ὅταν τὸ μὲν ἄγαν σκληρὸν, ἢ καὶ ὥσπερ ἄπεπτον καὶ ὠμόν· τὸ δὲ θῆλυ καὶ μαλακὸν ᾖ, καὶ γνα λυὰ γεώδη συνεπιφέρῃ χυλόν, ὅπερ ἔχει τὰ θολερὰ καὶ λιπριώδη· καὶ γὰρ αἱ τοιαύτης εἰσὶν αἱ τροφῆς. διὸ πολλάκις γὰρ μόσει λεπτὸν καὶ καθαρὸν, μὴ καθαρῷ ἐπαχεῖ, καὶ φρεατιαῖον ναματιαίῳ, καὶ ἐνὸν ὀμβρίῳ, εἰ μὴ τῷ καὶ ἁπλῶς αἰτίῳ. θαυμασιώτερον δ' αὖ διὰ τὸ ξηρὸν, εἴπερ γλυκὺ καὶ ἀπόλιμον ἡ ὅλως ἄτροφον, εἰ μὴ τελεσφόρον ἐστίν· ὥσπερ καὶ ὧν τὸ πόδι τῆς ὠγυγίαν, ὃ καὶ γῆ ταῖς ἰσορίαις εἴρηται. διὰ δ' αἰτίαν γίνεται τούτων· ἢ ὅτι πάντως ἀδρογὲς, ὅπερ ἐν ἔοικεν, ἐπεὶ καὶ ὁ ἀὴρ διὰ τὸ ἐκλιπάμενον φαίνεται καὶ ὕδωρ τοῦτο τοῦ ὑδατος. καὶ γὰρ ἄνθρωποι λεπτοὶ γίνονται, καὶ τὰ φυτὰ πρὸς πλησίαν γῆν λαμβάνει διάθεσιν. ὁ γὰρ διὰ τὸ ἄγαν τροφιμον εἶναι λεπτὸν, ὡς διὰ τὸ μὴ διύασθαι λεπτεῖν, ἀτροφῆ καὶ χείρω γίνεται. πόθεν μὲν οὖν τούτων ἱκανῶς εἰρήσθω. Τὸς δὲ τόπους ζητεῖν οὐκ οἰκεῖος ὁ μόνον τὰ πόθεν καὶ ἴδια τοῦ ἐν ἥρᾳ, ὥσπερ εἴπομεν, ἀλλὰ καὶ τὰ κοινότερα γινόμενα. τὰ μὲν γὰρ φιλεῖ ξηρός, τὰ δὲ δυσδρος, τὰ δὲ χιμερινὸς, τὰ δὲ πρωίλους, τὰ δὲ παλισκίους· καὶ ὅλως, τὰ μὲν ὀρεινοὺς, τὰ δὲ ἑλώδεις, ὥσπερ καὶ διαιρεῖσιν. οὐκ ἀεὶ δὲ ταὐτὸς οὐ αὐτὸς ἴσως, οὐδὲ διὰ μίαν αἰτίαν· ἀλλὰ διὰ πλείους, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς πρότερον ἐλέχθη. καὶ παρὰ τὸ συγγενὲς τῆς φύσεως, ἕκαστον ἄγει πρὸς τὸν οἰκεῖον, ἐν ᾧπερ καὶ τὰ αὐτόματα φύεται. τὸ δ' αὐτόματον μιμεῖται τὴν φύσιν, ὥσπερ ἐκ τῶν αὐτῶν αἱ τροφαὶ καὶ αἱ γενέσεις, καὶ αἱ καθ' ἕκαστον διαιρέσεις· οἷον ἡ θερμότης, καὶ ἡ ψυχρότης, καὶ ἡ ξηρότης, καὶ ἡ ὑγρότης· ζητεῖ γὰρ πρόσφορα διατὰ τὴν διαίρεσιν. ἔτι δὲ τὰ ἀδρογὲς, καὶ ἰσχνὰ, καὶ βαθύῤῥιζα, καὶ ὠμοπολαιόῤῥιζα, καὶ εἴλης ἄλλη διαφορὰ διατὰ τὰ μόρια. πολλάκις δὲ καὶ διὰ πλέω τούτων, καὶ γίνεται τὰ μὲν ἔχοντα, τὰ δὲ οὐκ ἔχοντα. ταὐτὰ γὰρ ταῦτα, ἔτι δὲ τὰ ὅμοια ζητεῖ τὸ ὅμοιον, καὶ τὰ ἀνόμοια μὴ τὸν αὐτὸν, ὅταν ᾖ ἡ διαφορὰ παραλλαγὴ τῆς φύσεως· ἐν οἷς καὶ τὰ πόθεν τῆς ἐλάττω καὶ πλείω ὄγκον. ἡ μὲν γὰρ χαίρει παλισκίοις, ἡ δὲ πρωίλοις. ἐν ἐκείνοις ἢ ὁ φύσει ταῦ, ἢ διακῶς. θερμὰ μὲν ἴσως ἄμφω, διαθὰ περ φασιν· ἀλλ' ἡ μὲν ἐλάττη, ξηρόν· ἡ δὲ πλείων, ὑγρόν. σημεῖον δὲ καὶ ἡ τῶν πρωίλων γένεσις. ἅμα δ' ὑγρότητος πλῆθος, καὶ ὁ προσηλιωτόπος οἰκεῖος· πλείων γὰρ ὅτῳ μᾶλλον. ἀεὶ δὲ ἡ τὸ ταπεινότερον ἡ ὄρεξις ᾖ, καὶ πλῆθος ὡς ἐν τοῖς πλείοσι παραλλάττειν τῶν ὁμογενῶν, ἀεί τινα ζητητέον τοιαύτην διαφοράν. ἐπεὶ ὅσα μὴ

ὁμογενῆ, τὸν αὐτὸν ζητεῖ· καθάπερ ὁ κιττὸς, καὶ τὰ πάρυδρα καὶ ἀλσώδη ῥᾴδιον εἰπεῖν. ὁ μὲν γὰρ θερμὸς καὶ ξηρός. τῶν δὲ ἡ φύσις ὅλως συγγενής. ἔνια δὲ καὶ τούτων ἐν ταῖς καθ' ἕκαστα διαφοραῖς ἔδειξε τὴν αἰτίαν. ὁμοίως δὲ καὶ ὅσα φυλλόσκεπα τυγχάνει καὶ τῶν ἀγρίων καὶ τῶν ἡμέρων, ὥσπερ ἡ ῥόα, καὶ ὁ μύῤῥινος· καὶ ὁ μὲν πυκνὸς ὤν, καὶ ξηρός· ἡ δὲ μανὴ, καὶ ξηρά. τὸν μὲν γὰρ καρπὸν ἀμφότερα πυρηνώδη, καὶ οὐχ ὑγρὸν ἔχει. τὸν μὲν γὰρ ἡλίῳ παραδιδόμενος, ταχὺ καταξηραίνεται· σκιατροφούμενος δὲ, καὶ μετρίως εἰσλαμπόντος, σώζει τε τὴν οἰκείαν ὑγρότητα, καὶ πεπαίνει. διὸ καὶ τὰς ῥόας πυκνὰς φυτεύουσι, καὶ οὐκ μυῤῥίνους, ἵνα συσκεπάζωσιν ἄλληλα, καὶ προβολὴν ἔχωσι τοῦ ἡλίου. ἅμα δὲ καὶ τῷ μὴ πολλύῤῥιζα τυγχάνειν, οὐκ ἐνοχλοῦνται κατὰ τὰς τροφάς. εἰ γὰρ αὖ τἀναντία τις οὕτω φυτεύει, καθάπερ ἄμπελον καὶ συκῆν, οὐκ ἂν ὁμοίως εὔκαρποι. ἔνυγρα γὰρ ὄντα, καὶ πέψεως δεῖται πλείονος. αἱ μὲν οὖν τῶν τόπων παραλλαγαί, διὰ τριαύτας τινάς εἰσιν αἰτίας, ὅπου μὴ καὶ ἄλλό τι συμβαίνει κώλυμα καὶ σίνος πρὸς εὐκαρπίαν· ὥσπερ περὶ τάραντα τοῦ ἐλαίας. ἡ γὰρ ἄπνοια, κατὰ τὴν αἴσθησιν. ἀποκάεται γὰρ πολλὰ, καὶ ὅταν πνέῃ τριοῦτόν τι πνεῖ πόντιον, ἢ τῇ ἅλμῃ τῇ ὑπερφερομένῃ κατεσθίει καὶ λυμαίνεται τὰ ἄνθη. δοκεῖ δὲ καὶ ὁμίχλη τις ἄνευ πνοῆς ἐκβαίνειν, ἢ ὅταν ἅψηται τῶν ἀνθῶν ἀρκάει. διὸ καὶ μάντεις θύουσιν, ὥστε μὴ ἐκβῆναι, καὶ φασὶ κωλύειν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ εἴτι πάλιν σωτήριον ἢ μὴ πρόσφορόν ἐστι τοῦ ἀέρος. γνίοτε γὰρ τῶν ἐδαφῶν ὄντων φαύλων, ὁ ἀὴρ ἐκτρέφει τῇ εὐκρασίᾳ, καθάπερ ἐλέχθη, καὶ τοῖς οἰκείοις πνεύμασιν. Εἰ δέ γε ἡ πέψις τῶν καρπῶν, τοῖς μὲν ὑπὸ θερμοῦ δοκεῖ, τοῖς δ' ὑπὸ ψυχροῦ γίνεσθαι, κατὰ συμβεβηκὸς ἥγε ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ γινομένη· τὸ γὰρ θερμὸν ἐν ἀμφοῖς πέττει. καὶ μία τις ἡ αἰτία, φανερὸν δὲ οὐχ ὁμοίως διὰ τὴν ἀντιπερίστασιν. ὅλως γὰρ, πάντων τῶν τριούτων τὰς αὐτὰς δυνάμεις ὑπολήπτεον αἰτίας εἶναι. ξυμβαίνει δὲ δὴ τοῖς ὀψικάρποις ὑπὸ τοῦ χειμῶνος πεπαίνεσθαι, περικαταλαμβανομένοις τῇ ὥρᾳ. ὀψίκαρπα δ' ὥσπερ ἐλέχθη, διὰ πλείους αἰτίας. ὅσα μὲν οὖν ὑγρὰ τῇ φύσει, συντονωτέρων δεῖται τῶν ψυχρῶν, ὥσπερ ἡ ἄμπελος· οὕτω γὰρ μᾶλλον ἡ πέπανσις. ὅσα δὲ ξηροκαρπότερα, καθάπερ ὁ μύῤῥινος (καὶ γὰρ οὗτος τῶν ὀψικάρπων) ἐλαφροτέρων. ἀρξηραίνει γὰρ καὶ ἀποστίφει τὸ ἄγαν. ἡ δ' εὐκρασία, καὶ ὁ ὑγρότερος, καὶ ὁ ὑπὸ νότον ἀὴρ, εὐτροφώτατος. ἐπεὶ οὐδὲ τὰ ὑγρότερα τῇ φύσει πέττουσιν αἱ ὑπερβολαὶ τῶν χειμώνων, ἀλλὰ τὰ μὲν ὅλως αὐαξηραίνουσι, τῶν δ' ἐξαιροῦνται τὸν οἰκεῖον χυλὸν, ὥσπερ τῶν συκῶν. αὐτέχει δὲ μάλιστα, καὶ δύναται, τά, τε ἐν ὑγρότητι μᾶλλον πλείονι, καθάπερ τῶν ὑγρῶν τὰ μιμαίκυλα. καὶ ἔνια γεώδη καὶ στρυφνὰ καὶ ἰσχυρὰ τὴν φύσιν, οἷον βάλανος, ἀχράς, οὖον. ὀψὲ γὰρ ταῦτά γε λαμβάνει τὴν οἰκείαν ὑγρότητα. τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ μέσπιλα, καὶ τὰ μῆλα τὰ ἄγρια· καὶ πάνθ' ὅλως πεπαίνεσθαι, καθάπερ ἡ ἀχράς, καὶ τὸ οὖον· οὐ τὴν αὐτὴν μὲν πέπανσιν, ἥνπερ ὐδὲ τοῦ δένδρου τὴν φυσικὴν, ἔχουσαν δέ τινα γλυκύτητα τὴν ποιοῦσαν ἐδώδιμον, εἴτ' οὖν σῆψιν αὐτὴν χρὴ λέγειν, ὥσπερ ὐδὲ τῶν δρυπετῶν ἐλαῶν φασιν, εἴτε καὶ ἄλλην τινὰ διάθεσιν ἥνπερ οὖν. οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως οὐθὲν ἂν κωλύη, καὶ τῇ ἔξωθεν θερμότητι πέττεσθαι, καθάπερ τὰ οὖα, πεπαυμένης ἤδη τοῦ ὑπεῤῥοῆς ἐκ τῶν δένδρων. τότε μὲν γὰρ αἰεί τινος ὑπόσης, οὐκ ἐκράτει, κωλυόμενον ἅμα διὰ τὰ ψύχη. μὴ προσγινομένης δ' ἑτέρας, ἅμα δὲ καὶ τοῦ θερμοῦ συγκατακλειομένου, δι' ἄμφω πέττεται, καὶ λαμβάνει τὴν μεταβολήν. ἐπεὶ καὶ οἱ ὐδὲ τῶν δένδρων καρποὶ πεπαινόμενοι, καθάπερ οἱ βότρυες, ἀφαιρεθέντες γλυκύτεροι γίνονται, τοῦ ὑδατώδους ὑπὸ τοῦ ἡλίου καταξηραινομένου. ἐπ' αὐτῶν δὲ τῶν ἀμπέλων, ὅταν ὑπεστρέφωσιν, ἢ καὶ γηράσαντες ἀρσαφιδωθῶσι. σχεδὸν δὲ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις γίνεταί τις τοιαύτη μεταβολή, τῶν μὲν ἐπ' ἔλαττον, τῶν δ' ὑπὸ πλεῖον. ἔνια δ' ἐναντίως. καὶ γὰρ ἐπ' αὐτῶν τῶν δένδρων ἐν τόποις θερμοῖς καὶ οἰκείοις ἀπέπαντα, ὑπεκνισθέντα

δὲ, καὶ † καὶ ἐπαλειφθέντα ἐλαίῳ (καθάπερ καὶ πρότερον ἐλέχθη) διὰ τὴν εὐτροφίαν· ὥσπερ τὰ ἐν αἰγύπτῳ συκάμινα. οὗτος δὲ παθόντα, καὶ ἀπέρασιν τινα ἔλαβεν ὑγροῦ καὶ πνεύματος, καὶ τὸ θερμὸν εἰσδέχεται. τῶν δὲ λαχανωδῶν ἔνια, καὶ τὸ ὅλων ἀπέπαντα καὶ ἀμετάβλητα, καθάπερ ἡ κολοκύνθη. πέψεως μὲν οὖν καὶ ἀπεψίας, καὶ ἁπλῶς τῶν γινομένων μεταβολῶν, ἐν τούτοις ἡ αἰτία. Τῶν δὲ δένδρων αὐτῶν ἀεὶ τὰ ἐν τοῖς ἀπνόοις καὶ παλισκίοις, ὀρθὰ καὶ ἀστραβῆ, καὶ λειότερα καὶ εὐμηκέστερα γίνεται. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ πυκνὰ τυγχάνῃ

πεφυκότα.

πεφυκότα. τὰ δ' ἐν τοῖς δύπνοοις καὶ πνευμονικοῖς καὶ δύγλοις, ἔτι δὲ μανοῖς καὶ πεφυκόσιν, ἥπερ. ἢ, τε χαρεὶς βαθὺ ἀύξησις λωλύεται τἀκεῖ, καὶ τὰ πνεύματα τραχαίνει, καὶ ὄζους ἐμποιεῖ, λαθαλπὴς ἐλέχθη, διὰ τῆς ἐπίασιν. ἐκείνοις δὲ ἀφιρημένων τούτων, ἢ εἰς τὸ μῆκος ἀύξησις μόνη γίνεται. διὸ καὶ τὰ μὴ ὁμοίως ὀρθοφυῆ, μή δ' ὑμένη, τῷ αὐτῷ διαθέσιν λαμβάνει τοῖς ὀρθοφυέσι καὶ μακροῖς, ὅταν ἐν τόποις γένηται τοιούτοις· ὥσπερ αἱ δρῦς. λεῖαι γὰρ ἡ εὐθεῖαι, καὶ χεῖρον ἰσομήκεις γίνονται ταῖς ἐλάττοις, λαθάπερ φασὶ καὶ περὶ τὸν αἶμον. ἅμα δὲ μανότερα καὶ ὑγρὰ καὶ ἀσθενέστερα τὰ τοιαῦτα γίνεται, διὰ τὸ μήτε ὑπὸ τοῦ ἡλίου, μήτε ὑπὸ τῶν πνευμάτων καὶ τῆς ψύχης λαμβάνειν πύκνωσιν. ἀρβηλικὰ δὲ μάλιστα τῶν λαρπτῶν περὶ πεπαύαι, συκῆ, καὶ φοίνικι, καὶ ἀμυγδαλῇ. † καὶ διὰ τὴν γένεσιν τὰ μὲν διὰ πόλην ὑγρότητός τε ἶνος, καὶ πνεύματος, ὥσπερ συκαῖ· τὰ δὲ, τῷ τὴν προσάρτησιν ἔχειν ἀσθενῆ, οὐδ' ὄγκος μείζος, ὥσπερ ἡ ἀμυγδαλῇ, καὶ μηλέα, ἡ ἄπιος· ἱκανὴν γὰρ καὶ ὀλίγην διϋγραίνειν, καὶ ἀσθενῆς ποιῆσαι· καὶ ἅμα τάχις γε ἡ πνεύματων ἐν γίνεται μέγεθος. ἢ ἦ ῥόα διὰ μὲν αὖ ἶνος, εὐαπέμπτως· ἀσθενὴς γὰρ αὐτῆ ἡ πρόσφυσις. ὡς δ' ὅταν ψεκαδία ἡ δρόσοι πίπτωσιν, εἰσδυόμενα ἡ τὸ ἄνθος, αὐτραίνει, καὶ ποιεῖ τὴν βολήν. διὸ ἡ κατάγει τὰ δένδρα, καὶ ἀπαφίασιν εἰς ὕψος, ὅπως οἱ ἰνῶνες μὴ ὀρθοὶ γινόμενοι ἔχωσι τὸ ὑγρόν. οἱ δὲ καὶ αὖ πάλιν μελδύσι φυτεύειν τὰς ῥάβδους, τούτου χάριν, ὅπως εὐθὺ κατανεύσωσιν. ὅλως δ' ὑγρότης αἰτία τοῦ ἀρβόλης, διὰ πέθεν δένδρα· αἱ γὰρ ἄπιοι καὶ ἀμυγδαλαί, διαν μὴ βρέχῃ, νόσος δέ ἢ ὁ ἀνὴρ, καὶ ἀνεμοφθορίαι, ἀρβάλλουσι καὶ τὰ ἄνθη καὶ οὐ ὡρώτους διαρπεῖς, ἐὰν εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπάνθησιν ᾖ. καὶ τούτων μὲν ἡ τοιούτων ἐν τῇ προσαρτήσει τε καὶ τοῖς ὄγκοις ἡ αἰτία. τῶν δὲ συκῶν ἡ φοινίκων, οὐκ ἐν τόποις εἰσὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ διαφασσει. διὸ ἡ ἐρινάζουσι τὰς συκᾶς. δοκεῖ δὲ ποιεῖν, ὅπως οἱ ψῆνες οἱ ἐκ τῶν ἐρινῶν τῶν ὠμῶν πεπαινομένων γινόμενοι, διοίγουσι τὰ ὠὰ τῆς συκῆς. ἢ μὴ γε γένεσις ἐξ ἐκείνων. ζητοῦντες ἢ τὴν ὁμοίαν τροφήν, ἐκπέτονται καὶ προσίπταντα τῶν ὠῶν τῆς συκῆς ἐρινῶν. συμβαίνει ἢ δοκεῖ καὶ τῶν ἐρινάζομένων, ὅταν ἐπ' αὐτῶν τῶν συκῶν ὠὰ γένωνται. διὸ ἡ πεφυτεύουσι ταῖς συκαῖς ἐρινοὺς ὠμοὺς τῶν ἄκρων, ὅπως διατ' ἄνεμον ἡ πῆσις ᾖ ρία γίνεται, ταῖς μὴ ὡρωίαις ὡρωίους, ταῖς δ' ὀψίαις ὀψίους, ταῖς δὲ μέσαις μέσους, ἵνα ἡ τὴν οἰκείαν χώραν ἑκάστοις ὁ ἐρινασμὸς ᾖ. διοιχθέντος δὲ τοῦ μέσου, τῷ ὑγρότητα ἐκδέχονται τῷ πλέω, καὶ τὸν ἔξωθεν ἀέρι διόδους διδόασι, ἡ τὸ ὅλον εὐπρόσιτα ποιοῦσι. συμβαίνει γὰρ ἅμα τῇ θερμότητι τῇ διατεργασμένῃ, συγκατακλείεσθαί τι πνεῦμα, διαθάπερ τοῖς ἐνομένοις, ὃ χωρισθέντος ἅμα τῇ ὑγρότητι ἡ διεκπνεύσαντος ὠμότητά. τὰ γὰρ αἴτια τοῦ ἀρβάλλειν ταῦτ' ἐστίν. διὸ λόγως δὲ καὶ γίνονται καὶ εἰσδύονται πάλιν οἱ ψῆνες εἰς τὰ ἐρινεά. γίνονται μὲν γὰρ, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι πεπαίνειν, μηδὲ τελεσργεῖν οὐ ἐρινεός. ὥσπερ γὰρ ἡ τῶν ἄλλων σκεπομένων, ἡ γε τόποις ζωοποιὸς ἡ φύσις. οὐκ ἔχοντος τροφήν, ζητοῦντες ἢ τὴν οἰκείαν, φέρονται πρὸς τὸ ὅμοιον. ἡ γὰρ ὠθυμία πᾶσι τοῦ συγγενοῦς. ὥσπερ τοῖς φθειρσὶν αἵμασος, διὰ διαφθαρέντος γένεσις. ὅλως δὲ, ἡ γε ταῖς λεπτογείοις καὶ καταβόροις οὐκ ὠθίζεται τὸν ἐρινασμόν· ξηρὰ γὰρ γίνονται τῇ φύσει, διὰ ὀλιγότητα τῆς τροφῆς. οὐδὲ διὰ, εἴ τις ἑτέρα χώρα φιαύτως ἔχει τῶν ἱερᾶσιν, ὥστε σύμμετρον ἐκδιδόναι τῷ τροφήν· ἡ γὰρ ἀποβολὴ διὰ ἀπεψίαν, καὶ τὸ μὴ ἱερατεῖν. ὡσαύτως δὲ, καὶ ὅπου ἰονιορτὸς πολύς· αὐαξηραίνει γὰρ καὶ ὅτος. ἄπορον δ' ἂν δόξειεν, ὅτι βορείοις ἀποβάλλουσι μᾶλλον, ἢ νοτίοις, ξηροτέροις ὄντων. αἴτιον δὲ, ὅτι πυκνότερα μᾶλλον τὰ ἐρινεὰ λωλύῃ διεκπνεῖν, ἅμα δ' ἴσως καὶ πῆξίς τις γίνεται τοῦ ὀπός. ταύτῃ γὰρ καὶ αἱ φυλλοβολίας αἰτίαν φέρουσί τινες, ὥσπερ εἴπομεν. ὅτα δ' ὀψία πάμπαν τῶν γνωρίμων, οὐκ ἀποβάλλει, διὰ τὴν ὀψιότητα αἱ βλασήσεως. οὐ γάρ ἔτι συμβαίνει κατακλείεσθαι καὶ γὰ πολαμβάνεσθαι τὸ πνεῦμα, διὰ τὴν ὥραν· ἀλλ' ἐπικρατεῖ αὐτὰ ποδιϋσάμενον τὸ θερμόν. ἅμα δὲ καὶ φύσει ξηρά πως ἐστί, καὶ οὐδὲ διϋγραίνεται. διὸ καὶ τὴν ἄρδυσιν αὐ φιῶσται ζητοῦσι, καὶ διέχονται μᾶλλον. ἔοικε δ' ἔτερόν ἡ ἄνοιξις ποιεῖν τὴν ὠμότητα, δύπνοιάν γε καὶ ἀποδυσίαν ποιοῦσα, παραπλησίως τρόπον τινὰ συμβαῖνον ὑδατι τῷ γὰ αὐγύπτῳ συκαμίνῳ. Αλλὰ τοῦ διαμένειν ἐκδοσίν τινα, ὡς ἄρ' οὐκ ἀνοίγουσιν οἱ ψῆνες, ἀλλὰ συμμύουσι, ὅταν εἰσδύωσιν. ὅθεν καὶ τὴν αἰτίαν δοῦναι ἐκ τοῦ γαυτίου φέρειν, ὡς τούτου χαλεπὴν ἐρινάζομένων. ἐὰν γὰρ συμμύωσιν, οὐδ' ἡ δρόσος, ὅτε τὰ ψεκαδία διήκουσι παραφέρεται· ὑφ' ὧν ἀποπί-

πᾶσι διαθερμαινομένῳ, ὥσπερ καὶ οἱ λύπινοι τῷ ῥοδῳ. ὅτι ἡ τοῦτο αἴτια, μᾶλλον τὸ συμβαῖνον. ἃ δὲ καὶ λέγουσί τινες, ἀφ' ἁλμυρῶν γὰρ μᾶλλον ὑδάτων ἐπιγινομένῳ. σημεῖον δ' ὅτι ἐκεῖνό ὅτι τοῦ συμμύσαι χάριν· ἐὰν γὰρ μὴ ἔχωσι πόθεν πίωσιν, τῇ ἄμμῳ ἐπιτάττουσιν, ἵνα συμμύσῃ. καὶ ὁ λιονιορὸς δὲ ποιεῖ διὰ τοῦτο ἐπιμένειν, ὅτι συμμύει λιονιορτόμενα. τὰ δὲ τῶν ὀφίων, οὐ διοίγεται κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρόν, ἀλλὰ συμμύει· διὸ καὶ ἐπιμένῃ, καὶ ὁ-
ἐρινασμῶ δὲ ὅλως † θαυμασμῶ λέοντι μετὰ ταῦτα ἰσχύοντα· ἡ ἅμα τῷ ὥρᾳ μεταβεβληκέναι, ἀνοίγεταί τε καὶ ἐκ ἀκριβῶς. τῇ μὲν οὖν αἰτίαν ἀμφοτέρως λαβεῖν ἐνδέχεται· τάχα δ' ἄν τις φαίη ταῦτά γε οὐδὲν ἐπιγαυλιζόμενα· καὶ γὰρ ὑδάτων ἐπιγινομένων, ἀθρόα γίνεται ἐρινεά, καὶ πλείων ὑγρότης γίνεται, διὰ ἣν ἐκπνεύματα μένει ἡ ἀποβολή· καὶ τῇ ἅμμῳ πάντῃ ἀποξηραίνεται βαλλομένοις. διὸ καὶ τὸν λιονιορτὸν ὠφελεῖν δοκεῖ αἴρειν γὰρ τὸ ὑγρόν, τὸ τ' ἀποβολῆς αἴτιον. εἰ μὲν οὖν μηθὲν αὐτὸ ποιεῖ, ἁπλοῦν ὡς ἐπὶ ἐκείνῳ τὸ αἴτιον. εἰ δὲ ἐπιγαυλίζεται, συμβαίνει αὖ ἐκεῖνος μὲν ἀπὸ τῶν ὑγρῶν εἶναι τῶν ἀρχήν, καὶ εἴτι δ' αὖ προσεπιγίνοιτο τῶν ἐκτός· ὅτως δ' ἀπὸ τῆς ἔξωθεν ὑγρότητος, ὑφ' ἧς μᾶλλον αὖ ἀποπίπτει τὰ ὀρθὰ πεφυκότα, καὶ μὴ κατακλίνει· καθάπερ οἱ λύτινοι. πιθανὸν δέ, καὶ διὰ ταύτας αἰτίας εἶναι ἀποβολῆς, ὥσπερ νοσήσαντων. πλὴν ἡ μὲν νόσος ἴσως ποιεῖ πάντων τῶν καρπῶν. τὸ δὲ συμμύειν ὅταν εἰσλύωσιν οἱ ψῆνες, αὐάγκη λανὰ λέγειν αἰτίαν. ἐπεὶ τόγε βόσκεσθαι τῇ ὑγρότητα τὴν ὑπάρχουσαν οἰκείαν οὖσαν, ἀληθές· διόπερ πᾶς τὴν ὠμότητα, χρήσιμον. τὰ μύρτα σῦκα χείρω ποιεῖ. λαγωθῶντα γὰρ τὰ ἐρινεὰ, μᾶλλον ὠμὰ ἅπτεται καὶ πλέω τὸν ὀπόν. ὀθόνειοί γ' οὐδ' ἐρινεάζουσιν. ἀλλὰ καὶ ὠωλοῦντες ληρύσουσιν, ὡς ἀνθρίνασα. καὶ λοκεῖ πολὺ διαφέρειν. ἔτι δ' ἐχρῶ τοῖς Βορείοις ἧττον ἀποπίπτειν· συμμύει γὰρ μᾶλλον, εἰ μὴ ἄρα δοκεῖ ξηρᾶναι διαχαίσκει. φαίνεται δ' οὐ πλείους αὐλλογίας ἔχειν τὸ πρότερον, εἰ μὴ ἆρ' ἀμφοτέρως συμβαίνει καὶ γίνεται. τὸ δ' ἧττον τόπους μὴ δεῖσθαι τῶν ἐρινασμῶν, ἐκ ἄτοπον, ὥσπερ ἐλέχθη, συμμετρίαν ἔχοντας ἅμα τὴν ἐκτροφῆς τοῦ ἀέρος. ἐπεὶ ὅτι γε ἡ ὑγρότης πολὺ καθ' ὅλον τὸ γένος, καὶ διὰ τοῦτο τῶν ἀγρίων μᾶλλον. ἡ γὰρ ἀπεψία διὰ τοῦτο γίνεται. καὶ ἐριναζουσι διὰ κείνους, ὅπως ὠμείνωσι. διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας καὶ διαφορᾶσιν, ἔνιοι δὲ καὶ τριφορᾶσιν αὐτῶν, διὰ πλῆθος τροφῆς. ἀφαιρουμένων γὰρ τῶν πρώτων, ῥᾳδίως ἕτερα φύσει· καὶ πάλιν τούτων ἕτερα, πληθύοντές τε τῇ ὑγρότητι, καὶ μέχρι τότε λειτουργοῦσιν. ὧν πλείω δὲ ὁ λιμὸς διὰ τὴν ἐπιβολήν. μόνον γὰρ λὴ τοῦτο τῶν ἀγρίων, ἢ μετ' ὀλίγων ἀπλῆ φέρει τὸν καρπόν· εἰ μὴ ἄρα γίνεται διὰ αὐτῶν ἓν τέλος. φύεται γὰρ ἡ αὐτόματος. ἡ δὲ τῶν αὐτομάτων γένεσις, ἐκ σπέρματος, καὶ ὅτε λὴ διὰ σῆψίν τινα, μᾶλλον δ' ἀλλοίωσιν γίνεται τῆς γῆς. ὥστε καὶ τοῦτο ὠλεσίκαρπον ἄν τις ἔφη, καθάπερ ὁ ποιητὴς τὴν ἰτέαν. ἐπεὶ τἄλλα καλῶς ἀκαρώτους ἔχει πᾶσι τοὺς καρπούς, ὅμως ἐκπλεῖ καὶ πεπαίνει κατὰ τὴν τῆς φύσεως ὁρμήν. ἀλλὰ γὰρ αὕτη μὲν ἰδιότης ἄν τις εἴη πρὸς τὰ ἄλλα. τὸ δ' ὧδε τῶν φοινίκων συμβαῖνον, ὁ ταυτὸν μὲν, ἔχει δέ τινα ὁμοιότητα τούτῳ· διὸ καλοῦσιν ὀλωθρίζειν αὐτός. τὸ γὰρ ἀκρον τῆς ἀρρενος ἄνθος, καὶ ὁ λιονιορτὸς καὶ χνοῦς συγκατάπατόμενος, ποιοῦσί τινα τῇ θερμότητι καὶ τῇ ἄλλῃ δυνάμει ξηρότητα καὶ δύπνοιαν. διὰ τούτων δὲ ἡ ὠμότης. φαίνεται δὲ τρόπον τινὰ ὅμοιον τούτῳ καὶ ὧν τῶν ἰχθύων συμβαίνουσιν, ὅταν ὁ ἀρρὴν ὠπορραίνῃ τοῖς ᾠοῖς ἀκτινοβολοῦσι τὸν θορόν. ἀλλὰ τὰς μὲν ὁμοιότητας, καὶ ἐκ τῶν ἀπηρτημένων ὅτι λαμβάνει. Τῶν δὲ ὁμογνωμόνων, ἐν οἷς τὰ μὲν ἄκαρπα, τὰ δὲ καρπιμα, τῶν ἀγρίων, ἃ μὴ θήλεα, τὰ δ' ἄρρενα καλοῦσιν, ἐν ἐκείνῃ τῇ αἰτίᾳ πολλαμβάνειν, τῇ καὶ πρότερον εἰρημένῃ πολλῶν καρπῶν· ὅτι διὰ πυκνότητα, καὶ ἰσχύν, καὶ λύροφιαν ἄκαρπα γίνεται. συμβαίνει γάρ, ἅπαντα εἰς ἑαυτὰ καταναλίσκειν. ἡ δὲ καρποφορία, λέγεται μὲν ἐν φυσικῆς πολυπλόσεως· ἐκ ταύτης γὰρ ὁ καρπὸς, ὥσπερ καὶ τοῖς ζῴοις τὸ σπέρμα. πρεπομένης δ' εἰς ἕτερον αἰεί καὶ καταναλισκομένης, ἀφαιρεῖται τὴν γένεσιν. ἡ γὰρ φύσις ὁ διαρκὴς εἰς ἄμφω, μὴ λαμβάνοντα τὸ σύμμετρον. οἷς μὲν οὖν γίνοιτο ἂν συμ-
λύκαρπα. βαίνει, τότε ἄκαρπα γίνεται. οἷς δ' λύθυς γίνεται ἐν ἡ ὁρμὴ ἐν φύσεως, ὅλως † ἄκαρπα. διὸ διὰ καὶ τῶν ἀγρίων γίνεται τινα τοιαῦτ' ἐν οἷς ὁμογνώμοσιν, ἄσπερ ἰχυρότερα καὶ πυκνότερα, καὶ ὡς ἐπίπαν μείζω γίνεται διὰ τὴν λύτροφίαν. ἐπεὶ καὶ μικροκάρπα πάνυ ὡς πολὺ μείζω, καὶ τὰ εἰς μέγεθος ὁρμηθέντα μικροκαρπότερα· καθάπερ καὶ ἡ ἰνδικὴ συκῆ καλουμένη. θαυμαστὴ γὰρ οὖσα τὸ μέγεθος, μικρὸν ἔχει φύσει σφόδρα τὸν καρπόν, καὶ ὀλίγον, ὡς εἰς τὴ

βλάστησιν

βλαστησιν ἐχναλίσκοντα πᾶσαν τὴν τροφὴν· ἡ γὰρ σφόδρα μεγαλόφυλλος, ἀφ' ὧν ἔοικε καὶ δοκεῖ τὴν δύβοιαν καὶ ἡ τῶν ῥιζῶν τ καθιεμένων εἰς γένεσις. ἴσως δ' αὐ καὶ παλιν, ὅτι καὶ εἰς ταῦτα καταμερίζεται, δοκεῖ· οὐδὲν δὲν ἀδηλότερός ὅτι ἡ ἐλάττων ὁ καρπός. ὥσπερ δὲ τῶν ῥιζῶν γέ ἱστόροις εἴρηται. μόνα δὲ καὶ μᾶλιστα τῶν μονοκαρπων αὔξησιν λαμβανόντων μεγέθους, ἄμπελος καὶ συκῆ. λυόμενα γὰρ ἡ μὲν, ἐφ' ὅσον δυ ἀφικνεῖσθαι λεπτομερῆ, ἡ ἔλαφος δύγμον ἔχοντα καὶ δύτροφον. ἡ δὲ καὶ εἰς ὕψος αἴρεται, καὶ πολύκλαδος γινομένη, πολὺν καταλαμβάνει τόπον. Εὐλόγως δὲ καὶ μακροβιώτερα τὰ ἄκαρπα τ καρπίμων, ἡ τὰ ὀλιγόκαρπα τῶν πολυκάρπων, ὅσα μὴ δι' ἀδένειαν ἢ ὑγρότητα ἢ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν ἄκαρπα, ἢ ὀλιγόκαρπα· καθάπερ τὰ τε πάχυσρα, καὶ ἀλσώδη, καὶ ὅσα μανὰ ἡ δύσκαρπα, καθάπερ ἡ δάφνη. ταῦτα μὲν γὰρ, καὶ ἔτι τοιοῦτον ἄλλο, δι' τὰς εἰρημένας αἰτίας. ἡ δὲ καρποφορία πολὺ δι φύσεως ἀφαιρεῖ, καὶ τὸ λυσιώτατον· ὅπερ καὶ ὑπὸ τ ζώων συμβαίνει. τὰ γὰρ πολυζωώτατα ἡ γηράσκει τάχιστα, ἡ ἀπόλλυται. φανερὸν δὲ ἀμέλει ἡ ἐπ' αὐτ ὅτι τ δένδρων. ὅσα γὰρ πολύφορα καὶ πολύκαρπα, ταῦτα ὁ ὅλως καταγηρᾷ θᾶττον, ἡ γῶν τοῖς ὁμογενέσιν· οἷον ἀμπέλοις, συκαῖς, τοῖς ἄλλοις. τὰ δὲ στερφα, ἡ ὀλιγόκαρπα, χρονιώτερα ὡς εἰπεῖν † δήποτε. μᾶλλον δὲ πολλάκις, ὅταν καρπήσαντα τὰ δένδρα, δι' ἀδυνάμιαν ἀφανισθῆ· ἡ μάλιστα τοῦθ' αἱ ἄμπελοι πάσχουσι, καὶ τἄλλα δὲ τὰ πολύκαρπα, διὰ τὸ ἐξαναλῶσθαι τῶν φύτιν εἰς αὐτὸ καρπός. καὶ τοῖς σιτικοῖς ὡσέρμασι, καὶ ὅλως τοῖς ἐπετείοις συμβαίνει. διὸ καὶ ἐπέτεια. συνεξαναίνονται γὰρ δύδυς αἱ ῥίζαι τελειωμένων τ καρπῶν, διὰ τὰς αὐτὰς αὐτὰς ἀνάγκας ἐκ διαλομένης πάσης δι φύσεως. τὰ δὲ δένδρα πάχυμα μὲν ἢ ὁ πάχος ἔσχε, ἢ ὁ φανερὰ γίνεται· πολιῶσαμένης δὲ δι ὥρας, ἀγηλύλωσεν. ἐὰν δέ τι ὦν γένηται τοιοῦτον ἐκ τοῦ αἴρεσθαι, ὥστε πίσσαι καὶ καίεσθαι καὶ θᾶττον, οὐ μόνον οὕτω τὰ ὑπερκαρπήσαντα, ἀλλὰ καὶ πολυκαρπήσαντα, πονεῖ πολλάκις, ἢ καὶ φθείρεται. κενοῦσιν γὰρ ἅπαν ἀδυνές. γὰ δὲ καὶ τὸ μὴ ἰσχυρόν. διὰ ταῦτα καὶ τὰ γεωργούμενα τῶν ἀγεωργήτων θᾶττον γηράσκει, καὶ τὰ βελτίω τῶν χειρόνων, καὶ τὰ ἥμερα ὅλως τῶν ἀγρίων. διά τοι τάχ' ἂν λέξειεν ἄν τις, τὰ μᾶλλον τυγχάνοντα θεραπείας. ἀλλ' ἡ θεραπεία πρὸς καρπογονίαν, ὁ πρὸς ἰσχύν· αὕτη δι' αὐξεῖ. τὸ δὲ μακρόβιον γῶν ἰσχύειν. ἰσχυρὸν δὲ, τὸ πυκνὸν καὶ στερφον. ὅθεν καὶ θάσιοι τὰς γεωργίας ἀρχαιοδουῦτες, ὁ φροντίζουσι τῶν ἄλλων ἐτῶν, ἀλλὰ καὶ βάλονται καινουργεῖν· ὥσπερ δὲ τὸ πελοποννήσιοι συγγραφοντες, πρὸς τὴν αὐτῶν καταλῆψιν. συμβαίνει δὲ ὅσπερ καὶ ὧν τῶν ζώων. καὶ γὰρ τὰ ὅλως δύτονα, βραχύβια· καὶ τὰ ὑπερζωήσαντα, πολλάκις ἀπόλλυται, καὶ μάλιστα ὧν ἀεισδῶν * τῶν συναυθρωποδυομένων αἱ ὄρνιθες. αὕτη τε δι' βραχυβιότητος αἰτία· καὶ ἡ γαντία δι' ὀλιγονόαν μακροβιότητος, ὥσπερ εἴρηται. καὶ ὅσα δι' ἀδυνάμιαν δύφθαρται, μὴ πάντως ὄντα πολύκαρπα, ἀλλ' ἔνια καὶ ἄκαρπα, καθάπερ γὰ τῶν ἐπετείων· ὡς † ἡ σικυᾶ, πρὸ ἧς καὶ πρότερον ἐλέχθη· ταῦτα γὰρ ὑπ' εἰς τελείωσιν ἀφικνεῖσθαι δι' φύσεως. ἔνια δὲ καὶ τῶν δένδρων δύφθαρται διὰ μανότητα καὶ ἀδυνάμιαν, ὄντα πολύκαρπα, καθάπερ ἡ δάφνη. ταύτης γὰρ ὅτι, ἡ καὶ ἄκαρπος, ὥσπερ ἡ βρυόφορος. Πλὴν οὐχ ἁπλῶς ταύτην γε, ἀλλὰ κατὰ μέρος καὶ ἡ φθορὰ καὶ ἡ γῆρας. εἰ γὰρ τὸ μάλιστα ταχυνόμενον, ὡς εἰπεῖν, σήπεται καὶ φθείρεται. πλαβλασησεις δὲ ἔχει πολλὰς, ὡς ὅμοιον εἶν τρόπον τινὰ τοῖς ἀφανιζομένοις ἀκρεμόσιν ὧν τῶν δένδρων. ἀλλ' ἡ διαφορὰ, τοῖς μὲν ὅτι τὸ λυσιώτατον, τοῖς δὲ τῶν ἀπηρτημένων τ † μωσιῶν. ἀλλ' ὅτι καὶ πλαβλάσησις ἀπὸ τ αὐτῶν, διὰ ταῦτα ταὐτὸ δοκεῖ καὶ τὸ δένδρον εἶν· πρὸ ὃ καὶ διηπορήθη πρότερον. ἀρχαὶ δὲ φθορᾶς τοῖς ἀδενέσι, καὶ ἀπὸ πληγῆς, καὶ ἀπὸ πνευμάτων μεγέθους, καὶ ἀφ' ἑτέρων τινῶν τοιούτων. ἐκ πολλῶν γὰρ δύκινητον, τὸ ἀδενές. ἐὰν δὲ πῶς τούτῳ καὶ πολύκαρπον ᾖ, καθάπερ ἡ ῥόα, καὶ μηλέα ἡ καρινὴ, καὶ μᾶλλον. δι' ἀμφοτέρων γὰρ, τάχα δ' ἐκ πολλῶν αἱ ἀρχαί. καὶ αὖγε μηλέαι καὶ σκωληκοῦνται τάχιστα, θᾶττον δὲ αἱ γλυκεῖαι· καὶ ὅσπερ πάσχουσι, καὶ ὅλως γηράσκουσιν, οὐχ αἱ μηλέαι μόνον, ἀλλὰ καὶ αἱ ῥόαι. τὸ γὰρ ποτιμώτατον ἀφαιρεῖται τῆς φύσεως. ἅμα δὲ καὶ αἱ μὲν ὥσπερ ἄγειαι πνοὴ, αἱ δ' ἥμεραι τυγχάνουσιν. ἀναλογον δὲ, καὶ αἱ ἀπύρηνοι τῶν πυρηνωδῶν, καὶ αἱ μελανοπύρηνοι τῶν σκληρῶν. καὶ ὑπὸ μυρρίνων δὲ, καὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως· καὶ γὰρ πλέον ἀφαιρεῖται δι φύσεως, καὶ τὸ ὅλον ἀδυνέσθρα καὶ μανότερα ταῦτα· διὸ καὶ πρωϊκαρπότερα. θᾶτ-

τον γὰρ καὶ μᾶλλον ὑπακούει τοῦ ἀέρι τὸ ἀσθενές. ὡς δὲ Δημόκριτος αἰτιᾶται, τὰ εὐθέα
δι' αὐτὰς τῶν σκολιῶν βραχυβιώτερα, καὶ πρωϊβλαστότερα † διὰ τὰς ἀνάγκας εἶναι (τοῖς μὲν γὰρ
ταχὺ διαπέμπεσθαι τὴν τροφήν, ἀφ' ἧς ἡ βλάστησις καὶ οἱ καρποί· τοῖς δὲ βραδέως, διὰ
τὸ μὴ εἶναι εὔρουν τὸ ὑπὲρ γῆς, ἀλλ' αὐτὰς τὰς ῥίζας ἀπολαύειν· καὶ γὰρ μακρόῤῥιζα
ταῦτα εἶναι, καὶ παχύῤῥιζα) δόξειε δ' ἂν οὐ καλῶς λέγειν. καὶ γὰρ τὰς ῥίζας ἀσθενεῖς φη-
σιν εἶναι τῶν εὐθέων, ἐξ ὧν ἀμφοτέρων θᾶττον γίνεσθαι τὴν φθοράν. ταχὺ γὰρ ἐκ τοῦ ἄνω
διϊέναι καὶ τὸ ψύχος, καὶ τὴν ἀλέαν ὠθεῖ τὰς ῥίζας, διὰ τὴν εὐθυπορίαν· ἀσθενεῖς δ' οὔ-
σας, οὐχ ὑπομένειν. ὅλως δὲ τὰ πολλὰ τῶν τοιούτων καὶ τωθεν ἄρχεσθαι γηράσκειν, διὰ
τὴν ἀσθένειαν τῶν ῥιζῶν. ἔτι δὲ τὰ ὑπὲρ γῆς διὰ τὴν λεπτότητα, καμπτόμενα ὑπὸ
τῶν πνευμάτων, κινεῖν τὰς ῥίζας· τούτου δὲ συμβαίνοντος, ἀποῤῥήγνυσθαι καὶ πυ-
ροῦσθαι, καὶ ἀπὸ τούτων τοῦ ὅλῳ δένδρῳ πήγνυσθαι τὴν φθοράν. ἃ μὲν οὖν λέγει, ταῦ-
τά ἐστιν. οὐ μὴν δόξειε γ' ἄν, ὥσπερ εἴρηται, καλῶς λέγειν. οὔτε γὰρ τὸ τῶν ῥιζῶν ἐστιν
ἀληθές, ὥσπερ καὶ πρότερον ἐλέχθη· τὸ, τῶν μακροβίων εἶναι μακρὰς καὶ παχείας. οὐ
γὰρ μακρόβιον, οὔθ' ἡ συκὴ, οὔθ' ἕτερα τῶν μακροῤῥίζων καὶ παχυῤῥίζων. οὔτε τὰ
εὐθέα καὶ τὰ ὀρθὰ βραχύβια, οἷον ἐλάτη, φοίνιξ, κυπάριττος. οὐδ' εὐαυξῆ δὲ ταῦ-
τα, οὐ δὲ πρωϊκάρπα, οὐδὲ πρωϊκαρπεῖ· καί τοι καὶ ταῦτα ἐχρῆν εὐθὺς τοιούτων γε τῶν
πόρων ὄντων, καὶ τῶν ῥιζῶν μὴ μακρῶν. ὅσα γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας, ἅπαντα δεῖ συνακο-
λουθεῖν τοῖς αὐτοῖς. ἀλλὰ μή ποτε οὐ τοῦτο ἦν τὸ αἴτιον, ἀλλὰ τὰ προειρημένα πρότερον, ἐν
αἷς καὶ τὸ δυσφυὲς ὅλως, καὶ μικρόκαρπον καὶ ὀλιγόκαρπον, καὶ ὅλως τὸ ἰσχυρόν ἐστιν. ἡ
γὰρ πυκνότης, καὶ ἡ ξηρότης, καὶ ἡ στερεότης, καὶ ἡ λιπαρότης, ἐν οἷς ὑπάρχει καὶ μακρο-
βιότητος καὶ πάντων τῶν τοιούτων αἴτια. τὰ δ' ἐναντία, τῶν ἐναντίων. ὅσα δὲ πολυκαρ-
πούντα, μὴ βραχύβια, μὴ δὲ ταχὴ γηράσκει, καθάπερ ἄπιος, ἀμυγδαλῆ, δρῦς, καὶ
ὥστε πρεσβύτερα γινόμενα, καρπιμώτερα, καθάπερ ἐλέχθη. παραιρουμένης γὰρ τῆς ἰσχύος,
παραιρεῖται τὸ πλῆθος τῆς τροφῆς. † ὥσπερ ῥάδιον καταπέττειν τὴν λοιπήν. ἅμα δ' ἴ-
ὃ μὴν ἐκτρ. σως συμβάλλεται καὶ τὸ μὴ ἐντελεχὲς, ἢ πᾶσιν, ἢ τισίν. ἡ γὰρ ἄπιος, καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ ἀ-
πολλ. μυγδαλῆ, προφαίνουσι πολύν. † ἐκτρέφουσι γὰρ πολλάκις τοῦτον. ἔστι δὲ ἐν τῇ τελειώσει
ὁ πόνος, καὶ ἡ ἀπέρασις. ἡ δὲ συκαμινος ἐλαφρόν τινα, καὶ ὑδατώδη, καὶ μικρόν, ὡς πρὸς
τὸ μέγεθος ἔχει τοῦ δένδρου τὸν καρπόν. ἀλλὰ γὰρ περὶ μὲν μακροβιότητος, ἐν τούτοις
17 ἔσωσαν αἱ αἰτίαι. περὶ δὲ πολυκαρπίας τῶν δένδρων, εἴρηται πρότερον· ὅτι τὰ θερμὰ,
καὶ μανὰ, καὶ ὑγρά. Τῶν δὲ σπερμάτων, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, τὰ ἐλάττω πολυχούστερα.
καὶ γὰρ τὰ ἐλάχιστα, μάλιστα· καθάπερ κέγχρος, σήσαμον, ἐρύσιμον, μήκων, κύμινον. αἴ-
τιον δὲ δοκεῖ, καθόλου μὲν καὶ κοινῶς εἰπεῖν, ὅτι τὰ ἐλάττω, ῥᾷον ὑπτελεῖν. ἐν δὲ τοῦ ῥᾳ-
δίῳ τὸ πλῆθος. ὥστε ἐγγυτέρω, ὅτι πάντα τὰ τοιαῦτα, ἀβλαστότερα, καὶ θᾶττον ὑπακούει
τοῦ ἀέρι. σημεῖον δὲ καὶ ἡ ὀλιγοχρονιότης τῆς τελειώσεως· ἐπεὶ καὶ τὰ σπέρματα διὰ τοῦθ',
ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, πολυκαρπότερα τῶν δένδρων· καὶ αὐτῶν τούτων, τὰ χεδροπὰ τῶν σιτω-
δῶν. θᾶττον γὰρ ἡ τελείωσις, καὶ ἡ ἅδρυνσις. ἔτι δ' οἱ καυλοὶ τῶν πλείστων ἰσχυροί, καὶ οὐ ξυ-
λώδεις, καὶ οὐ μονοφυεῖς, ἀλλὰ πλείους καὶ ἀκρεμονικοί. πολλῶν δὲ καὶ ἰσχυρῶν ὄντων, εὔλο-
γον ἤδη καὶ τὸ τοῦ καρποῦ πλῆθος· ἄλλως τε καὶ αἱ ῥίζαι μὴ ἀντισπῶσιν, ὥσπερ τῶν ναρ-
θηκωδῶν καὶ κεφαλοῤῥίζων. ἀλλ' αἰεὶ διαδιδῶσιν ὧν ἂν λαμβάνωσιν, ὅπερ ὠθεῖ τῶν χε-
δροπῶν ἐστι, καὶ ὠθεῖ τῶν ἄλλων τῶν πλείστων. μονόῤῥιζα γὰρ, καὶ οὐ παχύῤῥιζα· ἀλλ' εἰς τὰ ἄ-
νω φερόμενα τῇ ὁρμῇ, καὶ μάλιστα (ὡς εἰπεῖν) τὸ κύμινον. μικρὰ γάρ τις ἡ ῥίζα τούτων πάμ-
παν. ὅσα δὲ ἰσχυρόῤῥιζα τούτων (ἐνία γὰρ τοιαῦτα, καθάπερ ὁ κέγχρος, καὶ ὁ μήλινος)
ταῦτα δὲ κατὰ λόγον ἀποδίδωσι τοὺς καυλοὺς, ἀπ' ἰσχυρῶν ἰσχυροὺς καὶ πολυσχιδεῖς.
ὥσθ' ὅταν ἀπὸ μικρᾶς ἀρχῆς πολλοὶ γένωνται, κατὰ λόγον ἤδη καὶ τὸν καρπὸν εἶναι
πολύν, ὥσπερ ὠθεῖ καὶ τῶν πυρῶν καὶ κριθῶν, ὅταν ἐξ ἑνὸς πλείονες ἐκβλαστῶσι κάλα-
μοι, πλείους γὰρ οἱ στάχυς. ταὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ ὠθεῖ τῶν λαχανηρῶν ἐστιν, ὅτι πολύσπερμα καὶ
ἰσχυρόῤῥιζα τυγχάνει. τὰ μὲν γὰρ πλείστους καυλοὺς ἀφιᾶσι, τὰ δ' ὑπὸ τοῦ ἑνὸς ἀκρέμονος πλείους.
ἅπαντα γὰρ ἀποδενδροῦτο, τῇ ὄψει διακαυλίσαντα. πανταχόθεν δὲ, καὶ ἐκ πολλῶν, πολὺς ὁ
καρπός, ὅταν οὖν κατὰ τοῦ ἀέρος εὐμενῆ τυγχάνῃ (βραχὺς γὰρ ἤδη καὶ ἀχείμαντος τοῖς ὀψισπό-
ροις)

ροις) καὶ ἡ φύσις εἰς τὰ ἄνω μᾶλλον ὁρμᾷ, καὶ μὴ ἀντισπᾷ τῶν ῥιζῶν, ἀλλὰ συνεργῇ, καὶ πρὸς ἔτι μανῇ σπείρεται κατὰ λόγον, καὶ ἤδη ταῦτα πολυκαρπότερα γίνεται τῶν ἄλλων.

Ὁ δὴ κύαμος, καὶ εἴτι τῶν χεδροπῶν ἄλλο μὴ πολύκαρπον, διὰ ἀσθένειαν ὀλιγόκαρπον· διὸ δὴ καὶ πρωϊσπορεῖται, πρὸ λαμβανόντων σὺν χειμῶνας εἰς τὴν ῥίζωσιν. ἔτι δὲ ἐπίκηρον ἐν πολλοῖς καὶ πολλάκις, ὥστε ἂν καὶ προφανῇ, μὴ δύνασθαι τελειοῦν. ἡ δὲ ἀσθένεια, καὶ τῇ αἰσθήσει φανερά. μανὸν γὰρ, καὶ κενὸν, καὶ οὐ πολύῤῥιζον· ὥστε εὐδιόδον τοῦ κακοποιοῦντι. τοῦ μὲν οὖν πολυκαρπεῖν, ἐν τούτοις αἱ αἰτίαι, καὶ τοῖς ἐπετείοις καὶ τοῖς χρονιωτέροις. ἐπεὶ καὶ αἱ διακαθάρσεις τῶν δένδρων, καὶ αἱ κατακοπαὶ, ποιοῦσι πολυκαρπεῖν· ὅτι τὰ μὲν αὐτὰ κωλύει, τὰ δ' αὐτὰ λαμβάνει τὰς τροφάς. τούτων οὖν ἀφαιρεθέντων, εἰς τὸν καρπὸν ἡ ὁρμή. καὶ διὰ τοῦτο τὰς ἡρακλεωτικὰς καρύας θαμνώδεις ποιοῦσι, κατακόπτοντες. ἐξαναλίσκουσι γὰρ ἀπὸ δενδρούμεναι πᾶσαι τὴν τροφήν. αἱ δὲ μεταβολαὶ τῶν καρπῶν κατὰ τὰς χώρας, δηλονότι κατὰ τὸν ἀέρα καὶ ἐδάφη γίνοντο. διὰ τούτων γὰρ, καὶ ἐκ τούτων, αἱ τροφαὶ πᾶσιν. ἰσχυρὸν δ' ἡ τροφὴ πρὸς ὁμοίωσιν, εἴγε καὶ ἐν τοῖς ζώοις οὕτως ἡ ἐν τοῖς θήλεσιν ὁμοιότης. φαίνετο δὲ οὐ μόνον τὰ σπέρματα καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ δένδρα μεταβάλλειν, ἀλλὰ καὶ τὰ ζῶα· καὶ τρόπον τινὰ μᾶλλον ταῦτα. καὶ γὰρ τὰς τροφὰς ἐξομοιοῦτο κατὰ τοὺς τόπους. ἐν δὲ τοῖς καρποῖς οὐχ ὁμοίως τοῦτο ἐπίδηλον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα γίνετο, καὶ μάλιστα ἐκδήλως καὶ τὰ χρώματα, καὶ τὰ μεγέθη, καὶ τοὺς χυλούς. χρώματα μὲν, οἷον τὰ σπέρματα· λευκὰ γὰρ ἐκ μελάνων, καὶ μέλανα ἐκ λευκῶν μεταβάλλει. χυλοὺς δὲ, καὶ οἱ καρποί· τὸ δ' ἐκ τῶν χρωμάτων ἢ οὐκ ἐμφανὲς, ἢ οὐχ ὁμοίως συμβαίνει, πλὴν ἐὰν ὅλον μεταστῇ τὸ δένδρον, ὥστε ἐκ μέλανος γίνεσθαι λευκὸν, ὅπερ ἐνίοτε συμβαίνει τοῖς ἐκ σπέρματος φυομένοις. κοινοῦ δὲ τοῦ πάθους ὄντος ὁμοίως ζώων τε καὶ φυτῶν, κοινήν τινα δεῖ καὶ τὴν αἰτίαν ζητεῖν. ἐπεὶ κἀκεῖνο ὅμοιον ἔν τε τοῖς σπέρμασι καὶ ἐν τοῖς ζώοις, ὥστε μὴ εὐθὺς ἀλλὰ τριγονήσαντα μεταβάλλειν· ἅπαντα γὰρ κατὰ μικρὸν ἐξαλλοιοῦται, καὶ μεθίσταται. τὰ δ' ὑπὸ τῶν δένδρων ἀναπαλιν εὐλόγως· ἀσθενέστατα γὰρ ἐν ἀρχῇ, καὶ μάλιστ' ὅταν ἐκ σπέρματος. ἀτοπώτατον δὲ, καὶ θαυμάζεται μάλιστα ὑπὸ τῶν δένδρων, εἰς τὸ βέλτιον μεταβολή· καθάπερ ἐν αἰγύπτῳ τε καὶ ἔτι μᾶλλον ἐν κιλικίᾳ τῶν ῥοῶν· ἔτι δ' ἡ τῆς μυῤῥίνης περὶ αἴγυπτον εὐωδία. τὰς γὰρ ὑπὸ τὸ χεῖρον καὶ πολλὰς ὁρῶμεν, καὶ πανταχοῦ· διὸ καὶ θαυμάζομεν. ἔστιν οὖν δηλονότι καὶ ὑπὸ τῶν σπερμάτων συμβαίνον, ὅταν εἰς τὸ βέλτιον ᾖ σχεδὸν ὅμοιον. ἐν τούτῳ γὰρ ἡ διαφορὰ, τοῦ τότε μὲν ἀεὶ τοῦτο μένειν ὅταν φυτευθῇ, τὸ δ' ἄλλο καὶ ἄλλο μεταβάλλειν. ἐπεὶ τό γε γινόμενον ταὐτό. παραιρεῖται γὰρ ἀεὶ τῆς φύσεως ὑπὸ κρατῶν ὡσαύτως ἀμφοῖν. ξυμβαίνει γὰρ τοῦτο καὶ ὑπὸ τῶν ζώων· ἐκ μελάνων γὰρ λευκὰ γίνετο, καὶ ἐκ τραχέων μαλακά. αἴτιον δὲ ἐνταῦθα δοκεῖ τῶν μὲν φανερῶν εἶναι τὸ ὕδωρ, τῶν δὲ καὶ ὅλως αἱ τροφαὶ καὶ ὁ ἀήρ. ὥστε κἀκεῖ χρὴ νομίζειν, καὶ εἴπου ἄλλοθι τοιοῦτόν τι συμβαίνει, τὰς αὐτὰς εἶναι καὶ παραπλησίας ἀνάγκας. τὰ δὲ καθ' ἕκαστα μᾶλλον, ἴσως δὲ καὶ μόνως ἄν τις δοθείη, τῆς ἐμπειρίαν προσλαβὼν, χώρας καὶ τόπου διὰ τὰς ἱστορίας. Ὅμοιον γοῦν τούτῳ καὶ παραπλήσιον φαίνετο, καὶ ὅσα διὰ τῆς θεραπείας ἀλλοιοῦτο. πρῶτον μὲν καὶ καθόλου πᾶσιν εἰπεῖν, ἡμερούμενα· δεύτερον δὲ, ἐν αὐτῷ τοῦ τόπῳ βέλτιον, καὶ χαίρει γεωργούμενα. καὶ γὰρ τοὺς πυρῆνας, ὥσπερ εἴπομεν, ἐλάττους ἔχειν· τὰ δὲ βελτίονα. ἔτι δή που ὑδρία γλυκαίνει τε τὰς ῥοὰς, καὶ μαλακοτέρας ποιεῖ· δεῖται γὰρ ἡ στρυφνότης τοιαύτης, καὶ ἡ σκληρότης ὑπὸ κουρίας. καὶ γὰρ τὸ ἐνδεὲς δεῖτο βοηθείας. οὐ μόνον γὰρ δὴ τοῦτο διχῶς, ἢ πρόσθεσίν τινα λαμβάνον, ἢ ἀφαιρέσεως θατέρου γινομένου· καθάπερ ὑπὸ τῶν ἀμυγδαλῶν ἐλέχθη, τῶν κολαζομένων καὶ περιαιρουμένων τὰς ῥίζας· καὶ ὑπὸ τῶν συκῶν, τῶν κατασχιζομένων. ἀφαιρεθέντος γὰρ τοῦ πλήθους τῆς τροφῆς, ἰσχύει μᾶλλον τὸ σύμφυτον θερμὸν εἰς τὸ κατάλοιπον. ἰδιωτάτη δ' ἂν δόξειεν ἡ ἀπὸ τῆς ῥιζῶν εἶναι θεραπείας. τῆς τε κόπρου τῆς ὑείας ταῖς ῥοαῖς παραβαλλομένης, καὶ εἴ τις ἄλλη τοιαύτη τινὶ δίδοται τροφὴ, διὰ ἧς γλυκαίνει τὸν χυλόν. λέγεται δὲ, καὶ ὡς ἡ πολυϋδρία καὶ ψυχροϋδρία ποιεῖ τινα μεταβολήν. καὶ ἐμφανέστατα δὴ καὶ μάλιστα αἱ τῶν ἐδάφων ἐνίων καὶ τοῦ ἀέρος φύσεις, ὥσπερ καὶ ἐν αἰγύπτῳ καὶ ἐν κιλικίᾳ· ἐν τούτοις γὰρ καὶ ζητεῖν ὅλως δεῖ τὰς ἀλλοιώσεις καὶ μεταβολὰς, ἐδάφει καὶ ὕδατι καὶ ἀέρι καὶ ἐργασίᾳ. καὶ γὰρ ἁπλῶς ἡ γεωργία μεθίστησιν, ἐξημεροῦσα τὰ δένδρα καὶ τοὺς καρπούς. ὑπὲρ μὲν οὖν τῶν λοιπῶν ἑτεραί τινες αἰτίαι. ὑπὲρ δὲ τῆς ἀπὸ

τῶν ῥιζῶν

τῶν ῥιζῶν μεταβολῆς, ὥσπερ ἦς πανταχοῦ ὁ λόγος, ἐκεῖνο δεῖ λαβεῖν· ὅτι καθάπερ ἀρχαί εἰσιν αἱ ῥίζαι τῶν λαχάνων. ἀκολουθεῖν δὲ φαίνεται ταῖς ἀρχαῖς τὰ ἄλλα. διὸ καὶ ὧν τῶν σικυων ἐλέχθη πρότερον, ὅτι βραχομένων ἐν ἁλμακτῷ τῶν ἀσπαράγων, ἢ ἐν μελικράτῳ, γλυκύτεροι γίνονται. καὶ ἐπ' ἄλλων. αὗται δὲ καὶ τοῖς προφανῶς πεπεμμένοις μᾶλλον λαμβάνουσι· καὶ αὐταὶ μεταβάλλουσαι, συμμεταβάλλειν ποιοῦσι καὶ τὸ λαχάνιον· ἀρχὴ γὰρ αὕτη ἡ διάλυσις. ἐπεὶ καὶ αἱ πολυωδίαι καὶ τὰ ἐναλφη καὶ αἱ καπνεργασίαι, πρὸς ταύτης πρῶτον ἂν ἀρχόμεναι, τὰ ἄλλα συναλλοιοῦσι. πρὸς ἕτερα δ' ἴσως καὶ ἕτεραι βοήθειαι συνεργοῦσιν· οἷον αἱ χαλάσεις συνῶν, καὶ κλάσεις τῶν ἀμπέλων, καὶ αἱ λουτρώσεις τῶν ἀμυγδάλων, ἢ πλησαί, ἢ λιβάντων τοὺς παλαιούς. ἀπορρεούσης γὰρ τῆς ὑγρότητος, ἡ καταλειπομένη ῥᾷον ἐκπέπεται γλυκύτης. τὰς δὲ ὀφθαλμιζομένας ὁ τέφρης μεταβάλλειν, ὅτι καθάπερ ἀρχή τις ἑτέρα τούτων ὄντων, ἧς ἐκπεσούσης μένειν δύναται κατακρατεῖν. ὥσπερ γὰρ γῆ χρῆται τῇ ὑποκειμένῃ τὸ ἐμφυτευόμενον, ἢ γνοφαλμιζόμενον, ὥσπερ ἐλέχθη. καὶ εἰσὶν αὗται δύο μεταβολαί, καὶ ἀπὸ διοῦς, ὅτε ἀπὸ τῶν ῥιζῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμιζομένων ἢ ἐγκεντριζομένων ἢ ἐμφυτευομένων. ἡ μὲν οὖν τῶν ὑποκειμένων ἀλλοιουμένων, ἡ δ' ἑτέρων ἐνόντων ἐμβαλλομένων. διὸ καὶ ἧττον ἐπὶ ταύτης τὸ θαυμαστόν. διὰ τί δ' ἡ ῥόα μάλιστα μὲν μεταβάλλει, τῷ μανότητα καὶ τῷ ἀσθένειαν αὐτὰ σαίτ' ἄν τις. δυνατώτατα γὰρ τὰ τοιαῦτα πρὸς μεταβολήν. ὥστε σκεπτέον δὲ, καὶ εἴ τις ἄλλη τῆς φύσεως ἰδιότης. Εἰς δὲ τὸ χεῖρον μεταβολαί, ἁπλῶς ὡς ἐναντίαι. καὶ ἐμφανεστάτη γε ἡ τοιαύτη πᾶσιν ὡς ἀγεωργησία. ταῦτα γὰρ, ὡς εἰπεῖν, ἀπαγριοῖ. γίνεται δὲ καὶ οἱονεὶ πυρώσει τινὶ μεταβάλλουσιν εἰς τὸ χεῖρον, ἀκολουθοῦντα κατὰ τὸν αὐτὸν γένεσιν τὰ φυτά· καθάπερ ἡ ἀμυγδαλή. πικρὰ γὰρ ἐκ γλυκείας γίνεται, καὶ ἐκ μαλακῆς σκληρά. τὰ δ' ἄλλα οὐκ ἔστιν ἐπίδηλα μεταβάλλοντα· καί φασι τὰγε ἡ ἀμπέλου φυτὰ καὶ ἀπόλλυται πονοῦντα. τὰ δὲ καὶ μεταβάλλειν, εἰκὸς μᾶλλον ἢ. τῇ γὰρ ἀμυγδαλῇ καὶ τὸ ὅλον φαίνεται παραλλαγόν· ἰσχυρότερον γὰρ τῶν λέμβρων. γίνεται δὲ καὶ βελτίω ἀκολουθοῦντα φασί γίνεσθαι, καὶ καθάπερ οἱ χῖοι τὸν ἄπιον τὸν φωκίδα. τὸ μὲν οὖν ἰσχυρὸν ἡ ἀμυγδαλῆς, οὐκ ἂν δοξ' αὐτὸ λαμβάνεται λέμβρων. ἀκολουθεῖα μὲν γὰρ ἰσχυρά, φυομένη δὲ ἀδρᾶς. ἄλλως τε καὶ ἀπέρματος· ἐπεὶ καὶ μὴ ἀκολουθεῖσαι, πικραὶ γίνονται καὶ σκληραί, καθάπερ ἂν τοῖς πρότερον ἐλέχθη. πᾶν γὰρ ὅλως ἀπέρματος, ἀλλοιοῦται πρὸς τὸ χεῖρον· κινηθεῖσης δὲ ἡ φυσικῆς ὁρμῆς, εἰκὸς ἔτι μᾶλλον· οἷον γὰρ ἄλλη καὶ ἀδρανέστερα γέγονεν. ἐπεὶ καὶ τὰ ἐνόμενα λωλύεται, μὴ ἂν λαιρῷ κινούμενα. καὶ ἡ γῆ λυσιτελέστερος, ἢ βραχομένη. ὁ δὲ ἂν ἀρχῇ μέγα, καὶ σμικρὸν πρὸς τὸ τελείωσιν. ὧν μόνης δὲ ταύτης μᾶλλον ἂν εἶναι τὸν μεταβολῶν, οὐκ ἄτοπον, καὶ διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας· καὶ διότι ἡ μὲν ἀμπέλου καὶ τῶν ἄλλων οὐθενὸς ὁ καρπὸς τελειούμενος πικρὸς ἢ ὀξύς, ἀλλ' ἤτοι γλυκύς, ἢ οὐκ ἐπέφθη. ταύτης δὲ οὐχ ὑπάρχει τοιοῦτος οὐθὲν ἂν τοῖς τελείοις καὶ δύναιτο σι. τάχα δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἔστι ἵς καὶ εἰς τὸ στυφνότερον, ἢ ὑδαρέστερον, ἢ μὴ ὁμοίως γλυκύ. λανθάνει δὲ τὸν ἀμετρίαν αἴσθησιν. καὶ γὰρ αὐτῶν τῶν ὁμογνώμων, αἱ μὲν μᾶλλον, αἱ δ' ἧττον τοιαῦται. συμβαίνει δὲ ταῖς λουθείσαις, ἂν πρόσθυτέραι γινόμεναι πάλιν ὠμὰ πίωνται καὶ διακαθαίρωνται, γλυκύτεραι γίνεσθαι, καὶ τέλος ἀποκαθίσασθαι πρὸς τὸν φύσιν. αἴτιον δὲ ἔτι πρὸς ἡ ἐρημία,

τέρας γὰρ γινομένης, ἡ τοιότης καλλίων. τῶν δὲ λαχανωδῶν, ἃ πουδῶν, οἷα καὶ ὁμένα καὶ διρόμενα, βελτίω· καθαπερ τά, τε πράσα καὶ ῥαφανος, ἰῶ πάλιν βλασησι. καὶ ἡ μηδική, καὶ ἡ θρίδαξ, καὶ τὸ ὠκιμον· ἅπαντα ταῦτα τῇ ἀπαλότητι καὶ δύτροφία, βελτίω καὶ δύχυλότερα γίνεται. πᾶσι γὰρ ἡ δριμύτης, καὶ ἡ ξηρότης, καὶ εἰ τινι τὸ ὀπῶδες τοῦτων. ἅπαντα δὲ καὶ ἡ δύτραφὴ γίνεται, διὰ τὸ τὰς ῥίζας ἰσχυροτέρας εἶναι, καὶ ὅλως αὐξανομένων ἐπὶ μᾶλλον διὰ τὸ ξυλωδῶν καὶ σκληρῶν, ἡ ἐπίδοσις πλείων, μηδενὸς ἐμποδίζοντος. ἡ δὲ ὡρώτη βλάσησις δι' ἀσθενῆς ὡρμημένη μᾶλλον, χείρων. αὕτη μὲν δὴ τοῖς χυλοῖς αἱ μεταβολαί. γίνονται δὲ καὶ κατὰ τὰς † ὁρμάς, μάλιστα μὲν αὐξήματος διὰ τὸ ἀέρα καὶ τὴν χώραν. δύσμοτέραι γὰρ ὡς ἐπὶ πᾶσιν αἱ ξηραὶ ποιοῦσι, καὶ ὁ ἀὴρ τοιοῦτος· διὸ καὶ τὰ ἄγρια δύσμοτέρα. τάχα δὲ καὶ τὸ αὐτοῦ, διὰ τὸ σμωδίστερα· δριμύτερα γὰρ· ἀρίστη δὲ ἡ μέση, καὶ ὁ μέσος. ἐπεὶ καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ ὑδατερὰ καὶ ἄοσμα. καὶ πρὸς μὲν ὀσμὴν καὶ χυλὸν, αὐτὰ καθ' αὑτὰ δεῖ θεωρεῖν ἐπὶ πλέον ἐν τοῖς ὕστερον. αἱ δὲ μεταβολαὶ, διόλου καὶ ἐν τούτοις γινόντων, καὶ φυσικῶς ἐκ θραπείας, φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων. ἔνιαι δὲ δοκοῦσιν ὅλων τῶν δένδρων καὶ φυτῶν αὐτόματοι γίνεσθαι μεταβολαί, καθαπερ τὴν λόπιμον ἀγαγειρεσθαί φασι, καὶ φύλλοις, καὶ τῇ ὅλῃ πρόσοψει· καὶ τὸ σισύμβριον εἰς μίνθην μεταβάλλειν, μὴ κατεχόμενον ταῖς ὀργασίαις, καὶ μεταφυτευόμενον πολλάκις. ἔτι δὲ καὶ τὸν πυρὸν ἀγαιρεῖσθαι, καὶ τὸ λίνον. αὕτη μὲν δὴ εἰκὸς ἀληθὴς, ὥσπερ φθοραί τις ἔοικεν εἶναι, διὰ πληθος ὑγροῦ. γίνεται γὰρ δι' ἐπομβρίαν. ἄλλως θείσης δὲ τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' οἷον τὸ ἀναβλασαῖνον. ἡ δ' αἶρα φίλυδρον. ἡ, τε τῆς λόπης, εἰ ἄρα δὴ μεταβολὴ, γινομένη τις αὖ ἔοικεν, παχυνομένου τοῦ δένδρου μᾶλλον· ὃ συμβαίνει διὰ τὴν ἡλικίαν. εἰς βάθος γὰρ ἡ αὔξησις ἀγνοραινόντων· ὧν ὥσπερ οἵ, τε φλοιοὶ παχύτεροι, καὶ οἱ ἀκρέμονες μείζους καὶ πλείους. ὁ δὲ τῶν φύλλων μεταχαλασμὸς, καὶ ἑτέρων ἴσως νός. ἐπεὶ καὶ τὰ τοῦ ἱερότατος, φύεται πρὸς φορὴν φυόμενα τὴν ἀρχὴν, ὕστερον ἀπογωνιοῦται, καθαπερ αὐαλιαρβρούμενα. ἴσως δ' ὅτι ῥᾴδιον τὸ ἁπλοῦν, ἢ τὸ πολυειδές· ἀσθενὴς δ' ἡ ἀρχή. τὸ δὲ σισύμβριον εἰς μίνθην, διὰ τὴν ὀσμὴν, εἴπερ ἄρα μεταβάλλει μόνον ἀπολύουσαν τὴν οἰκείαν, ἀγαμαυρούμενον διὰ τὴν ἀγρίαν· ἐκεῖνο δ' οὐ λαμβάνομεν, ἀλλ' ὥσπερ ὅμοιον τοῖς καλαμίνθαις γινόμενον. ἡ γὰρ μεταβολὴ πᾶσιν εἰς ὅμοιόν τι, καὶ οὐ πόῤῥω τελέως φθειρομένων. ἡ δὲ θραπεία, καὶ ἡ μεταφυτεία, διατείνει καὶ σώζει τὴν φύσιν. σημεῖον δὲ, ὅτι καὶ τὸ ἄγριον τοιοῦτον τῇ ὀσμῇ. καὶ γὰρ δὴ καὶ ἐκεῖνο τὸ τῆς φύσεως ἴδιον. ἡ μὲν γὰρ μίνθη βαθυῤῥίζον, τὸ δὲ σισύμβριον ὠλιγόπους, καὶ οὐχ ὁμοίως πολύῤῥιζον. ὥστε μᾶλλον ἔοικεν ἐπίγειον τῶν τοιούτων διὰ τὴν φαντασίαν ἡ μεταβολὴ γίνεσθαι, καὶ ὡς περὶ τὸ ἥμερον εἰς τὸ ἄγριον. οὐ λεπτόῤῥους δ' ἄτοπον· ἐπείγει καὶ οἱ τόποι μεταβάλλουσιν. εἰ δὲ καὶ ὑδὴ τῶν ζώων τοῦτο συμβαίνει, καθαπερ φασὶν ἔνιοι τῶν ὀρνίθων, καὶ χρώμασι καὶ χήμασι καὶ διωσμοῖσι, καὶ ἴσως καθ' ἕκαστον γένος αὐτῶν, οὐκ ἐν πλήθει χρόνου πλείονι, καὶ θαυμάσειεν ἄν τις μᾶλλον, εἰ μή τι συμβαίνει καὶ ἐνταῦθα τοιοῦτον. ἀτακτοτέραν γὰρ, καὶ μᾶλλον ξυγκεχυμένην εἶναι ταύτην τὴν φύσιν, τάχα δὲ ἰσχυροτέραν· διὸ καὶ μεταβάλλειν, οὔτε χρώμασιν οὔτε ἐν τοῖς ἄλλοις φθειρομένην. καὶ ἴσως ἐν ὀλίγοις, ὥστε εἰς ἄλλο γε μεταλλαγῆναι φυτόν· οὔτε γὰρ κατὰ τὴν γένεσιν οὐδὲν μεταβάλλει τὰς μορφὰς, ὥσπερ ἐν τῶν ζώων· ἀλλ' ἁπλῆ τις ἡ φύσις ἐνταῦθα. ἀλλ' αἱ μεταβολαὶ γίνονται, καθαπερ πολλάκις λέγεται, τοῖς τε χυλοῖς μάλιστα, καὶ ταῖς ὀσμαῖς, καὶ τοῖς μεγέθεσιν, αὐτῶν τε τῶν καρπῶν, καὶ τῶν φύλλων. καὶ γὰρ τὰ στενόφυλλα, πλατυφυλλότερα γίνεται, καὶ ὅλων τῶν διγένων τούτων. διὰ δὴ καὶ ζητεῖ τόπον ἕκαστον οἰκεῖον. οἰκεῖος δὲ, ἐν ᾧπερ δύναται. διόπερ καὶ οὐ πᾶσιν ἄρεστος· ἀλλ' ἔνια λεπτὴν καὶ λυπρὰν χώραν φιλεῖ, τὰ δ' ὑφαμμον· ἔνια δὲ καὶ ἀμμώδη τινὰ, καθάπερ ἡ ῥαφανος. διττὸν δὲ καὶ τὸ τῆς χώρας τρόφιμον· ἢ γὰρ τὸ οἰκεῖον τῇ φύσεως, ἢ τὸ πρὸς ἰσχὺν καὶ διώαμιν ἁρμόττον. οἷον τὰς ἀμυγδαλὰς ἡ λεπτή· βαθείας γὰρ οὔσης, καὶ πιέρας, δύναται διὰ τὴν δύτροφίαν, ἀκαρπούσι· καθόλου δὲ περὶ τῶν διγένων. ἀλλὰ διὰ τὸ μὲν περὶ τὰς ἀλλοιώσεις καὶ μεταβολὰς, ἄχει τούτων διωρίδω. θαυμασιώτατον δ' ἂν δόξειε, καὶ ὅλως ἄτοπόν τι καὶ παραδόξον

ὀσμαῖς 21 23

πρᾶδλοξον εἶναι, τὸ ἔνια μὴ δύνασθαι βλαστάνειν ἐν τῇ γῇ καὶ σπέρματα καὶ φυτά· καθάπερ ἡ ἰξία, καὶ ἡ στελίς, καὶ τὸ ὑφέαρ. ὧν τὴν μὲν καλοῦσιν εὐβοεῖς, τὸ δ' ὑφέαρ ἀρκαδὲς· ἡ δὲ ἰξία κοινῇ φασιν οἱ μὲν, εἶναι πάντα μίαν τινὰ φύσιν· τῷ δὲ ἐν ἑτέροις φύεσθαι, διαφέρειν καὶ δοκεῖν. τὸ γὰρ ὑφέαρ ἐν ταῖς ἐλάταις καὶ πεύκαις γίνεται, καὶ ἡ στελίς· ἡ δ' ἰξία, καὶ ἐν δρυΐ, καὶ ἐν τερμίνθῳ, καὶ ἐν ἑτέροις πλείοσιν. οἱ δὲ, διαφέρειν. καὶ σημεῖον λέγουσιν, οὐ μικρόν. εἰ γὰρ ἀληθὲς, ὡς οὐ μόνον ἐν τοῖς ὁμογενέσιν ἕκαστον ἐμφύεται τούτων, οἷον ἐλάταις καὶ πεύκαις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῦ αὐτῷ πλείω καθ' ἑκάτερον τῶν μερῶν, ἔνθεν μὲν στελίς, ἢ ἰξία, ἔνθεν δὲ

ἀλλὰ καὶ ὑφέαρ. ἔτι δ' οὐ μόνον τὰς μορφὰς, † οὐδὲ καρποὺς ὁμοίως ἔχειν φασί. καίτοι τοῦτό γε πανταχόθεν διατηρεῖται, καὶ ἐν ταῖς πλεῖστον διαφερούσαις χώραις· ἐπεὶ τόγε τὴν μὲν ἀείφυλλον εἶναι τῶν ἰξίων, οὐθὲν ἄτοπον· καὶ ἡ μὲν ἀειφύλλοις, ἡ δὲ ἐν φυλλοβόλοις ἐμβιώη. συμβαίνει γὰρ ἔνθα μὲν ἔχειν, ἔνθα δὲ μὴ ἔχειν διαρκῆ τὴν τροφήν. αἰτία δὲ αὕτη τῆς ἀειφυλλίας καὶ μὴ, καθάπερ εἴπομεν. ἀλλὰ οὐδὲν μὲν ὁποτέρως ποτ' ἔχει, πρὸς τὸ νῦν ἀπορούμενον οὐθὲν διαφέρει. τὸ δὲ μὴ φύεσθαι χαμαὶ μηδαμῶς, ἄτοπον· ἄλλως τε καὶ οὕτω πολὺν καὶ ἰσχυρὸν ἔχουσαν καρπόν. εἰ δὲ καὶ σπέρματα τὰ τοιαῦτά ἐστιν, οἷον τὸ περὶ βαβυλῶνα τῇ ἀκάνθῃ περὶ τὸ ἄστρον ὑπεσπειρόμενον, φασὶν αὐθημερὸν ἀναβλαστάνειν, καὶ ταχὺ περιλαμβάνειν καὶ τῆς ἄκανθαν. ἔτι δὲ τὸ συριακὸν βοτάνιον, ὁ καλούμενος καδύτας, καὶ δένδροις καὶ ἀκάνθαις ἐμφύεται, καὶ ἄλλοις τισί· τῇ μὲν ἐλάττων εἴη, τῇ δὲ πλείων τὸ θαυμαστόν. ἀμφότερα γὰρ ποιεῖ τὸ πλῆθος ἐν ταῖς πρᾶδλόξοις· ὁτὲ μὲν ὡς πεφυκὸς οὕτω μὴ θαυμάζειν, ὁτὲ δὲ μᾶλλον θαυμάζειν διὰ τὸ πλῆθος. ἐπεὶ τόγε ἐμφύεσθαι καὶ ἐν δένδροις καὶ ἐν φυτοῖς ἑτέροις, τὸ καὶ ἐν τῇ γῇ φυόμενον, οὐκ ἄτοπον. ἀλλὰ καὶ γινόμενον, ὥσπερ ὁ κιττὸς ἐν πολλοῖς. ἔτι γὰρ οὐδὲν πρᾶδλοξότερον, ἔτι καὶ ἐλάφου κέρασιν ὦπται, καὶ ἡ τερμίνθος δὲ ἐν ἐλαίᾳ, καὶ τὸ πολυπόδιον ἐπί τισι δένδροις· καὶ ὅσα δὴ σπανιώτερα, καὶ τερατωδέστερα φαίνεται. καθάπερ ἡ διάφνη ποτε ἐν πλατάνῳ, καὶ ἐν δρυΐ· καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα ὡς τέρατα προφαίνουσιν. ὅταν γὰρ εἰς γεῶδες γεγενημένον διὰ σῆψιν ἐμπέσῃ τὸ σπέρμα, διεβλάστησεν, εἶτα ζῇ, τῆς τροφὴν τὴν ἐκ τοῦ δένδρου λαμβάνον. καὶ ὑπὸ τοῦ κιττοῦ, τοῦ περὶ τὰ κέρατα βλαστοῦντος, εἴπερ ἦν, οὐκ ἄλογον. ἀλλὰ τὰ ἐν ἑτέρῳ μόνον φύεσθαι, χαμαὶ δὲ μὴ, τοῦτ' ἄτοπον. προσφιλῆ

σύμβια τὰ φυτὰ, καθάπερ καὶ τὰ ζῶα ταχ' ἂν εἴη. μὲν γὰρ δὴ ἀλλήλοις καὶ † σύμβεια, καθάπερ καὶ τὰ φυτὰ τάχ' ἂν εἴη. τὸ δ' ὅλως ὑπὸ τῆς γῆς μὴ φύεσθαι, θαυμαστόν· ἄλλως τε καὶ καρπὸν ἔχον, καὶ σπέρμα, καὶ ἀπὸ τούτου βλαστάνον. εἰ γὰρ ἦν ἐκ διαφορᾶς τινος τῶν ἐν τοῖς δένδροις ἡ γένεσις, ὥσπερ ἐν τοῖς ζώοις ἐγγίνεται τοιαῦτα ζῶα, λόγον τινὰ εἶχεν. ἀλλ' οὐκ ἔστιν, οὐδὲ γίνεται, πλὴν ἀπὸ σπέρματος, ὅταν οἱ ὄρνιθες ἐσθίοντες τὸν καρπὸν προαιρῶντες τὴν περίττωσιν τῶν δένδρων. τότε γὰρ αὐτὸς ὁ καρπὸς σωζόμενος καὶ ὑπομείνας, διεβλάστησε. τὸ μὲν οὖν θαυμαστὸν, πολὺ καὶ ἐκ πολλῶν. ἔοικεν οὖν ὁμοιόντι συμβαίνειν ταῖς ἐμφυτείαις, καὶ τοῖς ἐνοφθαλμισμοῖς. ἑτοιμοτέραν γὰρ λαμβάνει τροφὴν, καὶ ὥσπερ κατειργασμένην καὶ πεπεμμένην σχεδόν· ὃ καὶ ἡ ἰξία ζητεῖν φαίνεται. τὸ δὲ τοιαύτης δεόμενον, ἀσθενὲς ἂν εἴη τῇ φύσει. οὐδὲν δὲ πάλιν οὐκ ἔοικεν, ἀλλ' ἰσχυρὸν εἶναι καὶ τρόφιμον, καὶ ἡ ἰξία, καὶ ἡ στελίς, καὶ τὸ ὑφέαρ. τούτοις γὰρ δὴ καὶ οὐδὲ βοῦς καὶ τὰ ὑποζύγια χυλεύουσιν καὶ ἀνατρέφουσι μετὰ οὐδὲ θερισμούς. ἔτι δὲ καὶ αὐτὸς ὁ καρπὸς τῆς ἰξίας μηνύει τὴν ἰσχύν. ἀλλὰ μὴν εἴγε ἰσχυρὰ, καὶ μὴ ἀσθενῆ, διὰ τί ποτ' οὐ βλαστάνει καθ' αὑτὰ, καὶ

ὁ θέρμος. φύεται; διαβιάσεσθαι γὰρ τὴν γῆν, τῶν ἰσχυόντων ἐστίν· ὅπερ ποιεῖ καὶ † ὁ θερισμός. εἰδ' αὖ ψυχρὸν ἔχει τὸ σπέρμα, καὶ δύσπεπτον, ἀλλὰ χρονιωτέραν ἐχρῆν εἶναι τὴν ἔκφυσιν, ὥσπερ καὶ ἑτέρων. ἐπεὶ καὶ † σευτλίων ἔνιαι φασι τῷ ὕστερον ἔτει διαφύεσθαι, καὶ διαβλαστάνειν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ταύτῃ κίνδυνος, ὥστε σαπῆναι. διαμένον γὰρ καὶ οὐδὲν φαίνεται, καὶ ἕτερα πολλῷ τούτων ἀσθενέστερα. ταῦτα μὲν οὖν οὐ λύει τὴν ἀπορίαν, ἀλλ' ὑπεξυνδεῖ μᾶλλον.

24 Ἡ δ' ἀρχὴ λεπτέα, φυσικῶς ἀκολουθοῦσι κατὰ τὸ γινόμενον, ὅτι πέφυκεν ἐν ἑτέρῳ μόνον ταῦτα γίνεσθαι, καθάπερ καὶ ζῶα ἐν ζώοις· οἷον τά, τε ἐν ταῖς πίναις, ἢ καὶ ἄλλα ὅσα ζωοτροφεῖ. πλὴν τῶν μὲν οὐκ ἔχομεν τὴν γένεσιν, τῶν δ' ἔχομεν λέγειν. τὸ δὲ ἀπὸ τῆς τῶν ὀρνίθων προσφορᾶς εἶναι τὴν ἀρχὴν, ὥσπερ συμβεβηκός ἐστι πρὸς τὴν γένεσιν· ὅπερ καὶ ἐπ' ἄλλων γίνεται. κατορύττει γὰρ ἡ κίττα θησαυριζομένη τὰς βαλάνους, καὶ ἄλλα τῶν ὀρνέων· περιαιρεθέντος γὰρ τοῦ ἰξοῦ, καὶ κατεργασθέντος ἐν ταῖς κοιλίαις, ὅπερ ἐστὶ ψυχρότατον, σὺν τοῦ

περιττώματι

περιττώματι καταπίπτον τὸ σπέρμα καθαρὸν, καὶ τοῦ δένδρου λαμβάνοντός τινα μεταβολὴν ὑπὸ τοῦ κόπρου, διαβλαστάνει καὶ φύεται. τὴν δ' ἰσχὺν εὐλόγως ἔχει, καὶ διὰ τὴν εὐτροφίαν, καὶ μαλιστ' ἴσως διὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν. ἰσχυρότερα δὲ εἰκὸς τὰ ἐν ταῖς ἐλάταις καὶ πεύκαις εἶναι· πλείων γὰρ ἡ τροφὴ, καὶ λιπαρωτέρα. πολλὰ δ' ἡ φύσις φαίνεται καὶ ἐν τοῖς ζώοις τοιαῦτα ποιεῖν, ὥσθ' ἕτερον ἑτέρῳ χρήσιμον εἶναι πρὸς σωτηρίαν καὶ γένεσιν, ἅπερ ἐν ταῖς ἱστορίαις ταῖς περὶ τούτων εἴρηται. διὸ καὶ ἐνταῦθα ἴσως οὐ θαυμαστέον τὸ τῶν ὀρνίθων, εἴτε ἐπίτηδες, εἴτε κατὰ συμβεβηκὸς γέγονεν· οὐδὲ λεκτέον, ὅτι οὐκ ἂν ἦν ἡ γένεσις, εἰ μὴ διὰ τούτους. οὔτε γὰρ ἴσως ταῖς πίναις βίος, εἰ μὴ διὰ τὸν καρκῖνον· οὐδ' ἡ τῶν μελιττῶν φύσις, εἰ μὴ διὰ τὸν γόνον, ὥς φασί τινες· οὐδ' ἡ τοῦ κόκκυτος, εἰ μὴ ἦν ἡ ὑπολωΐς, καὶ εἰς τὴν νεοττίαν τὰ ὠὰ τίθησιν· ἀλλ' ὥσπερ καὶ φθοραὶ καὶ σωτηρίαι τινὲς γίνονται ἀλλήλων καὶ εἰς τοὺς βίους καὶ εἰς τὰς γενέσεις, οὕτω καὶ πρὸς τὰ φυτὰ διήκειν οὐθὲν κωλύει παρὰ τῶν ζώων. ὥστε ταύτην ἢ τοιαύτην αἰτίαν ὑποληπτέον εἶναι τῶν ἀπρηθέντων. ἐν δὲ τοῖς ὑπεστερομένοις, ἀφήρηται καὶ τὸ ξυμβεβηκός· προαιρέσει γὰρ δρῶσιν. ἀλλὰ τὸν καιρὸν δηλονότι λαμβάνουσι τοῦ ὑπεστορᾶς, ὅταν ὀργᾷ τὸ ὑποκείμενον, ὥσπερ ἡ ἄκανθα φαίνεται περὶ τὸ ἄστρον· ἔνικμον γὰρ δεῖ καὶ εὐαφὲς εἶναι. πρὸς τὴν διαβλάστησιν δὲ ταχὺ τοῦ ἐκ φύσεως, οὐ μόνον διὰ τοῦτο καὶ τὴν ὥραν, ἀλλὰ δηλονότι καὶ διὰ τὴν ἰδίαν γίνεται φύσιν. καὶ περὶ μὲν τούτων, ἅλις. Ὅτι δὲ καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς ἔνια συνεργεῖ πρὸς τὴν ἀλλήλων 25
σωτηρίαν καὶ γένεσιν, καὶ ἐκ τῶνδε φανερόν. ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἀγρίοις, τὰ φυλλοβόλα τοῖς ἀειφύλλοις· ὅτι σηπομένων συμβαίνει καθάπερ κοπρίζεσθαι τὴν γῆν, ὃ καὶ πρὸς εὐτροφίαν καὶ πρὸς τὴν βλάστησιν τῶν σπερμάτων χρήσιμον. ἐν δὲ τοῖς ἡμέροις, ὅτα τοῖς φυτοῖς ὑπεστείρουσι τῶν ἀμπέλων, ἀφαιρεῖν βουλόμενοι τὸ πλῆθος τοῦ ὑγρότητος. καὶ τοῖς λαχάνοις, ἢ τούτου χαίριν, ἢ τῶν γινομένων θηρίων ἐν ταῖς ῥαφανίσι· τοὺς ὀρόβους πρὸς τὰς ψυχαῖς, καὶ εἴτι τοιοῦτον ἕτερον ἑτέροις. οἴεσθαι γὰρ χρὴ τοιαῦτα καὶ ἐν τοῖς αὐτομάτοις τῆς φύσεως ὑπαίρχειν, ἄλλως τε εἰ καὶ ἡ τέχνη μιμεῖται τὴν φύσιν. ἔτι δὲ ὅσα πρὸς δένδρα, καὶ περὶ ἄλλον καυλὸν τυγχάνει. ταῦτα γὰρ τὰ πρὸς ἑτέρῳ διώκει, καθάπερ ὅ, τε κιττὸς, καὶ ἡ σμίλαξ, καὶ ἡ συκύα, καὶ ἄλλ' ἄττα καὶ τῶν ἐλαττόνων, ἕρπυλον, καὶ ἡ ἀσίνη. πάντα γὰρ ταῦτα ζῇ † πρότερον. μὴ ἔχοντα δὲ, χαμαίκαυλα γίνεται· πλὴν ὅτα καὶ δενδροῦσθαι πέφυκε, καθάπερ ὁ κιττός. ἔστι δὴ καὶ ἄμπελος τοιοῦτον. οὐ γὰρ ἂν δύναιτο φέρειν τὰ κλήματα καὶ τὴν βλάστησιν, ἢ οὐχ ὁμοίως καὶ ἀκμὴν ἔχουσα τὸ ὑπερεῖσον. ἀλλὰ καὶ τὴν ἕλικα δοκεῖ τούτου χαίριν ἔχειν, ὅπως εὐθὺς ἀντίληψις γίνηται, καὶ οἷον δεσμός· ὥσπερ ὁ κιττὸς τὰ ῥίχεια, τὰ ἐκ τῶν βλαστῶν. ὅτα δὲ κοῦφα καὶ λεπτὰ, ῥᾳδίως ἀναβαίνει, καὶ πημαίνει· καθάπερ ἡ ἀσίνη, καὶ ὁ θέρμος, καὶ ὁ δόλιχος. πάντα δὲ ταῦτα βλαίπτει τὰ δένδρα, καταπνίγοντά τε καὶ ὑπεσκιάζοντα, καὶ τὴν τροφὴν ἀφαιρούμενα· τὰ μὲν τοῦ κωλύειν, ὁ δὲ κιττὸς καὶ τὸ ἐμφυόμενον ἐξαιρεῖσθαι· διὸ χαλεπώτατος τοῖς δένδροις οὗτος. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις, ἀείφυλλος ὤν, καὶ ἰσχυρὸς, ἀεὶ δεῖται τροφῆς καὶ πολλῆς. ἀφαυαίνεται δὲ τελέως, ὅταν ὑπὸ τὰ ἄκρα συναυξηθῇ· τότε γὰρ πέττει, καὶ ἐξαιρεῖται πανταχόθεν τὴν τροφήν. οὐ χαλεπὸν δ' ἴσως οὐδὲ ἐν ἄλλοις τε πλείοσι λαβεῖν τὰς βλαίβας· πολλῷ γὰρ πλείους εἰσὶ τῶν ὠφελίμων, ὥσπερ καὶ τοῖς ζώοις. ἐπεὶ καὶ ταῖς ὀσμαῖς ἔνια βλάπτεται· καθάπερ ἡ ἄμπελος τῇ τοῦ δαίφνης καὶ τῇ τοῦ ῥαφάνου. καὶ τοῦτο εὐθὺς ἐκδηλοῖ κατὰ τὴν βλάστησιν· ὅταν γὰρ πλησίον ᾖ τοῦ ῥαφάνου καὶ τοῦ δαίφνης ὁ βλαστὸς, ὑπεστρέφεται τὸ ἄκρον αὐτοῦ, καὶ ὥσπερ ἀνακαίμπτει διὰ δριμύτητα τοῦ ὀσμῆς. ὀσφραντικὸν γὰρ ἡ ἄμπελος, ὥσπερ καὶ ὁ οἶνος δεινὸς ἑλκύσαι τὰς ἐκ τῶν παρακειμένων ὀσμαῖς· καὶ μᾶλλον καὶ θᾶττον ὁ καταεσταμνισμένος, διὰ τὴν ὀλιγότητα καὶ τὸ γυμνόν. ἀλλὰ τὸ μὲν τοιοῦτον γένος, ῥᾴδιον ἐν πολλοῖς ὥσπερ ἐλέχθη συνιδεῖν. Ὅτα δὲ κοινὰ γένους τινὸς, ἢ καὶ πλειόνων μὴ ὁμογενῶν, οἷον τὸ 26
στρέφειν τὰ φύλλα τὴν φιλύραν καὶ τὴν ἐλαίαν καὶ τὴν πτελέαν ταῖς τροπαῖς ταῖς θερναῖς· καὶ ὡς ἔνια τῶν ἀνθῶν νύκτωρ μὲν συμμύει, μεθ' ἡμέραν δὲ διεκπετάνυται· καὶ ὡς ἐν τοῦ εὐφραίτῃ λέγουσιν, οὐ μόνον τοῦ λωτοῦ τὸ ἄνθος ἀνοίγεσθαι καὶ συμμύειν, ἀλλὰ καὶ τὸν καυλὸν, ὅτε μὲν ἀναβαίνειν, ὅτε δὲ δύεσθαι, καὶ ἀποβαίνειν ἀπὸ δυσμῶν μέχρι μέσων νυκτῶν· ὡσαύτως δὲ καὶ εἴτι ἄλλο τοιοῦτον, ἐν ἅπασι καὶ πανταχοῦ κοινήν τινα αἰτίαν ὑπο-

πρὸς ἕτερον

ληπτέον εἶναι. ῥᾴδιον δὲ ἴσως ἐν τοῖς ὁμογενέσιν ἰδεῖν. ὑπὸ δ' οὖν τῶν εἰρημένων, ἡ μὲν τῶν φύλλων στροφὴ γίνεται, διὰ τὸ περὶ τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ μαλιστά πως ἀεὶ φυλλορροεῖν. ἡ δ' αἰτία πρότερον εἴρηται περὶ πάντων τούτων. γινομένης οὖν τῆς φυλλορροίας, ἀναγκη μάλιστα πάσχειν τι τὰ φύλλα· καὶ τὰ μὲν ἀσθενῆ καὶ ὥσπερ γεγηρακότα, καταξηρανθέντα πίπτειν· τὰ δ' ἄλλα τὴν ὑπὸ στροφὴν μόνον λαμβάνειν. ἅπασι μὲν οὖν τοῦτο συμβαίνει, ἢ μᾶλλον ἢ ἧττον. ἐνδηλον δὲ μαλιστα ὑπὸ τούτων, ὅτι μεγίστη διαφορὰ τῶν χρωμάτων τοῖς πρανέσι πρὸς τὰ ὕπτια, τὰ μὲν χλωρὰ, τὰ δὲ ὑδατώδη καὶ ὑγρά. μᾶλλον δ' ὑπὸ τῆς φιλύρας· μείζω γὰρ, καὶ ἐκλευκότερα. δεῖ δ' ἂν ὁμοίως καὶ ὑπὸ τῆς πεύκης. τῶν δ' ἀειφύλλων, οἷς μὴ συμβαίνει τὸν καιρὸν τοῦτο, διὰ τὸ κατ' ἐκεῖνον † τὸν καρπὸν ἀκμήν τινα καὶ ὥσπερ ἰσχύν τινα εἶναι τῆς βλαστήσεως, διὰ τοῦτο οὐκ ἂν συμβαίνοι. τῶν γὰρ ἰσχυόντων οὐδὲν εὐπαθές. ἡ δὲ τῶν ἀνθῶν σύμμυσις καὶ διοίξις, ἐλαφροτέρα καὶ ῥᾴων ἰδεῖν. ὑπὸ γὰρ τοῦ ψύχους καὶ τῆς ἀλέας γίνεται, ψυχρῶν ὄντων καὶ ἀσθενῶν· συμμύει μὲν γὰρ, ξυνιόντος καὶ οἷον πηγνυμένου τοῦ ὑγροῦ. συναπολείπει γὰρ καὶ τὸ θερμόν. ἀνοίγεται δὲ πάλιν, διαχεομένου καὶ ἀνιέντος, ὅπερ ὁ ἥλιος ποιεῖ. τὰ δὲ πλέον καταδυόμενα καὶ ὑπερισχύοντα, δηλονότι ψυχρότερα καὶ ἀσθενέστερα· διὸ μᾶλλον συμπάσχει ταῖς μεταβολαῖς. ἡ δὲ αἴσθησις οὕτως ὀξεῖα γινομένη τοῖς καθ' ὕδατος, οὐκ ἄλογος, ἄλλως τε καὶ ἐν τόποις θερμοῖς καὶ ἐκπύροις. ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς μὴ τοιούτοις, αἱ διαδόσεις ταχεῖαι πάντων ἀπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἄστρων. φαίνεται γοῦν συμπάσχειν οὐ μόνον τὰ ὑπὸ γῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπὸ γῆς ὕδατα τροπαῖς τε καὶ ὑπὸ τολαῖς. ἐπ' ἐνίων δὲ ἄστρων καὶ αὐτὴ ἡ γῆ καὶ ἡ θάλαττα μεταβάλλει. πάσχει δὲ τι παραπλήσιον τούτῳ καὶ τῶν ἀνθῶν πολλὰ μεθ' ἡμέραν. ἀεὶ γὰρ συμπεριφέρεται τοῦ ἡλίου, νεύοντα καὶ ἐγκλίνοντα πρὸς αὐτόν. μᾶλλον δ' ἐστὶ τοῦτο καταμαθεῖν ἐν τοῖς ἐλαττόσιν. ἐνίων δὲ καὶ τὰ φύλλα συμπάσχει ταὐτό· καθάπερ τῆς μαλάχης, καὶ τῶν τοιούτων. αἴτιον δὲ τοῦ ὑγροῦ ἡ ἀφαίρεσις. ἡ γὰρ ἂν ἐξάγει θερμαίνων ὁ ἥλιος, ἐν τούτῳ ἡ ἔγκλισις. ἐξάγει δὲ καθ' αὑτὸν, ὡς καὶ τοῦτο ποιοῦντος· ἀπεστρέφεται γὰρ, καὶ περιάγεται. τοῦτο μὲν οὖν ὡς πίστεως χάριν εἰρήσθω, πρὸς τὸ πρότερον ῥηθέν. ὑπὲρ δὲ τῶν ἄλλων, ὅσα συμβαίνει τοῖς δένδροις ἢ φυτοῖς, πειρατέον ἐκ τῶν δένδρων μετιέναι καὶ θεωρεῖν, τὴν ἰδίαν οὐσίαν ἑκάστου λαμβάνοντος, καὶ τῆς τῆς χώρας φύσιν. ἐκ τούτων γὰρ τὰ κοινὰ πάθη, καὶ αἱ κατὰ γένη ὑπαλλαγαὶ, καὶ τὸ ἁρμόττον, καὶ τὸ οἰκεῖον ἑκάστοις γίνεται φανερόν. δεῖ δὲ καὶ τὸ ὅμοιον, καὶ τὸ αὐτὸ δύνασθαι θεωρεῖν. πολλὰ γὰρ δοκεῖ διαφέροντα, οὐ διαφέρειν, ὥσπερ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων. καὶ ταῦτα μὲν ἐν ταῦθα ἐχέτω τὸ πέρας. ὅσα δὲ καὶ τὰς γεωργίας συμβαίνει, καὶ ὧν χάριν ἕκαστα ποιοῦσι, λεκτέον ὁμοίως.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΑΙΤΙΩΝ ΤΟ Γ.

ΠΕΡΙ τῶν φυτῶν θεωρία διττὰς ἔχει τὰς σκέψεις, καὶ ἐν δυσί. μίαν μὲν, τῆς ἐν τοῖς αὐτομάτοις γινομένην, ἥπερ ἀρχὴ τῆς φύσεως. ἑτέραν δὲ, τῆς ἐκ τῆς ἐπινοίας καὶ πρασκευῆς, ἣν δὴ φαμὲν συνεργεῖν τῇ φύσει πρὸς τὸ τέλος. ἐπεὶ δὲ περὶ τῆς πρότερος εἴρηται, λεκτέον ὁμοίως καὶ περὶ ταύτης, ὑπὲρ αὐτοῦ τούτου τοῦ πρώτου εἰπόντας, ὅτι καὶ τῶν δένδρων ἔνια καὶ τῶν ἐλαττόνων ὑλημάτων, οὐ δέχεται γεωργίαν. τοῦτο γὰρ ἂν εἴη τῶν μὲν οἷον πέρας, τῶν δὲ ἀρχή, μεταβαίνουσιν ἐκ τῶν αὐτοφυῶν, εἰς τὰ διὰ τέχνης. ἄτοπον δ' ἂν ἴσως δόξειε τὸ νῦν λεχθέν, εἰς τὸ προσλαμβάνον θεραπείαν, ὥσπερ χώραν οἰκείαν, μὴ μᾶλλον εὐσθενεῖν καὶ καλλικαρπεῖν, συνεργούσης τῇ φύσει τῆς τέχνης. ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἄτοπον, οὐδ' ἀλλότριον. ἀρχὴν δὲ αὐτοῦ ληπτέον τήνδε, τῆς φύσιν ἑκάστου μὴ ἐκ τῶν αὐτῶν εἶναι, μὴ δὲ ἐκ μιᾶς τινος ὕλης· μὴ δ' αὖ πᾶσι ταὐτὸ τέλος τῆς πέψεως καὶ δυνάμεως τῶν καρπῶν· ἀλλ' ἑκάστου πρὸς ὃ πέφυκε, χυλοῖς καὶ ὀσμαῖς καὶ τοῖς ἄλλοις. μάλιστα δὲ πως ἐν δυοῖν τούτοιν ὁρίζομεν τῆς πέψιν, ὀσμαῖς καὶ χυλοῖς, ἀναφέροντες καὶ ταῦτα πρὸς τῆς ἡμετέραν χρείαν, ὥσπερ διορίζει καὶ πρότερον. ἐπεὶ δ' ἐξ ὧν συνέστηκεν ἕκαστον, καὶ τρέφεται, καὶ τὸ πρόσφορον οὐ κατὰ τὸ ποιὸν μόνον ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ποσὸν, ἐν ἀμφοτέροις ἂν εἴη ταὐτὸ οἰκεῖον. ἡ δὲ γεωργία πλῆθός τε τροφῆς καὶ ποιότητα κατασκευάζει. κατεργαζομένη γὰρ

μᾶλλον γὰρ ἡ γῆ, καὶ ἀπόλαυσιν πλείω δίδωσι, καὶ μεταβάλλει οὐ χυλός. ὥστ' εὐλόγως ἂν αὖ ἔλη προσφορος γένοιτο· οἷον, ὅσα ξηρά τε καὶ δριμέα, καὶ πικρά, ἢ ἁπλῶς ὅσα φαρμακώδη. καὶ γὰ τούτοις πρέχειν τὴν χρείαν ἡμῖν· ἐκθηλύνει γὰρ ἀφαιρεμένων τῶν δυνάμεων· καὶ τὰ μὴ ὅλως ἀκίνδυνα φέρει καρπὸν, τάδε δ' ὑγροτέρας καὶ χείρους, ἃ καὶ ὑδαρέστερα γίνεται· καθαπερ τὸ ἀψίνθιον, καὶ τὸ λιγυσταύριον, καὶ ὅλως δὲ πᾶσα φαρμακώδης δυνάμις, ἢ περὶ ῥίζαν, ἢ περὶ καυλὸν, ἢ περὶ καρπόν, ἢ περὶ κλῶνας. ἀναλογον δὲ τούτοις καὶ ὅσα δριμύτητά τινα ἔχει δηλη τὴν γεῦσιν. ὧν καὶ ἡ λάππαρις ἔοικεν εἶναι, καὶ τὸ σίλφιον, καὶ τὸ λαπάθιον, καὶ ἡ θύμβρα, καὶ τὸ θύμιον. τὰ μὲν γὰρ ὅλως δὲ φύεται τούτων ἐν τοῖς ἡμέροις, ἢ λακκῶδες· τὰ δὲ, χέρσῳ πολλῷ· καθαπερ τὸ λάπαθον, καὶ ἡ θύμβρα, καὶ ἡ λάππαρις. ἔνια δὲ καὶ τὰς γλυκύτητας αὐτῶν λαμβάνει, καθυγραι-
νόμενα καὶ πληθυόμενα ταῖς τροφαῖς· ὥσπερ τὸ λεπάνιον. καὶ γὰρ οὗτος χέρσου ἡμερούμενον γίνεται, καὶ ἁπλῶς δὲ αὐξάνεται τὸ πίνδιον ὑδαρίς τε καὶ μανότης καὶ ἀδρανές. τὸ δ' ἡδυπνοῦν γλυκύτερος μὲν δ' ὄνος ὁ καρπὸς, ἧττον δ' εὐώδης ἀφαιρεῖται γὰρ τὴν εὐτροφίαν καὶ τὸ εὔοσμον. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ σιλφίου, καὶ θέρμης, καὶ τοῦ ἕτερον. τὸ μὲν γὰρ οὐχ ὁμοίως ἔχει τὴν δριμύτητα, ἀλλὰ τι
τὸ πλέον καὶ ὑδαρέστερον ἐστὶν τῇ τροφῇ. ὁ δὲ θέρμος ἄκαρπος γίνεται, καθαπερ ὑληομανῶν, καὶ ἐξυβρίζων. ποιεῖ γὰρ καὶ ταύτῃ τὴν ἐναντίωσιν κατεργασία, καθαπερ εἴρηται, πλῆθος πρὸς χλόην τροφῆς. ἐκ δὲ τῆς ἀρχῆς ταμιεύεται τὸ σύμμετρον ἑκάστῳ ἑαυτῷ, καὶ λαμβάνει τὴν οἰκείαν χώραν. ἡ γὰρ αὐτοφυὴς γένεσις γῆ ταύτῃς. ἁπλῶς γὰρ τὸ μέγιστον, ὥσπερ πολλάκις εἴρηται τὸ λαβεῖν οἰκεῖον ἄεθλα καὶ τόπον. ἐκ τούτων γὰρ ἡ εὐθηνία, καὶ ἡ ἀκαρπία. ταῦτα δὴ γὰ ἐναντία φαίνεται τοῖς πρὸς φύσιν ἡμερουμένοις. εἴτε γὰρ ἄεθλα μελανκότερον μεταπίπτει, καὶ τροφὴν ἀλλοιοτέραν λαμβάνουσιν. ἐξ ἀμφοτέρων δὲ τούτων ἡ μεταβολὴ, καὶ οἷον ἕκστασις τῆς φύσεως. ὧν μαρτυρεῖ λίαν ὡς καὶ γῆ αὐτοῖς τοῖς γεωργουμένοις, τὸ μὴ φιλεῖν ἔνια τὴν ἀκριβῆ καὶ τὴν πολλὴν ἄγαν ἐξεργασίαν· ὥστε καὶ ταύτην ζητεῖν ἔνια ὅρον. καὶ βότρυν μὲν ἀδὲν ἀνωλύει καὶ τὴν μελέδασιν ὅτως, ἔνια μηδὲ ζητεῖν ὅλως. ὅλως μὲν δὴ ὁ πάντα πρὸς λέγει τὰς γεωργίας, φανερὸν ἔσω δὲ τούτων. ἴσως γὰρ τὰ μὲν ὅλως ὁ λεῖ, τὰ δ' ἀκ ἐξυρίσκομεν τὰς αἰτίας. Ἡ δὲ γεωργία, λυοῖν ὄντοιν δεῖν ὧν αἱ τροφαὶ καὶ σὐδένειαι, τὸ τε γῆς πᾶσα σὺν ἀζει βοήθειαν· τὸ ἀέρα γὰρ ἀκ ἐπ' αὐτῇ ποῖόν τινα ποιεῖν. ἀλλὰ δεῖ πρὸς μεταβολὰς καὶ τὰς ὥρας τὰς γινομένας, αὐτὰ τὰ πλήσια καὶ τὴν χώραν διακεῖσθαί πως, ἵνα τε ἀκλαύῃ τὴν προσαύξησιν καὶ τροφὴν, καὶ μὴ πάσχῃ μηδὲν ὑπὸ τοῦ γαντίου. λεῖ γὰρ καὶ πρὸς ταῦτα φυλακῆς. λέγω δ' οἷον ὁμοῦ τε καὶ διακαθαρσεις, καὶ βλασολογίας, καὶ νοσηρίσεις, καὶ σκεπάνην, καὶ ὅσα ἄλλα πραγματεύονται. καὶ περὶ τὰ ἀροσίμα δὴ καὶ ἀπερματαμένης ὁμοίως. τοῖς μὲν γὰ ὰ ταυτὰ, τοῖς δ' ἀκ ἴσα, τοῖς δ' ὰ τὰ αὐτὰ τρόπον δὲ τῶν αὐτῶν ὥραν ἀκριδέστερον λεῖ, τοῖς δὴ ἴσως δὲ ποιεῖν ἔνια τὸ ὅλον· ἃ διὰ καὶ φαίνονται διαιροῦντες οἱ γεωργοί. καθάπερ καὶ γὰ τῇ διακαθάρσει, τὰ μὲν σιλπνοις, τὰ δὴ ταῖς χερσί, τὰ δ' ἀγκύραις ἴσι λελυόντες ἀφαιρεῖν· οἷον τε ἐλαίας, καὶ τ' ἀπίδ, καὶ ῥοδακινίας, ὅπως μὴ ἐλκόμενα πονῇ διὰ τὴν λειπότητα καὶ ξηρότητα τοῦ λιάδος. καὶ γὰρ ἀφαιρεῖν δ' εἰ τούτων ταῦτά τε καὶ τὰ ῥώξανα μόνα). ὁμοίως δὴ καὶ τὰ τὰμπέλων διαιρετέον, ἅς τε πρωϊτόμους, καὶ τὰς ὀψιτόμους, καὶ τὰς βραχυτόμους, καὶ τὰς μακροτόμους, καὶ τοῖς ἄλλοις ὡσαύτως, ἀναφέροντας ἀεὶ πρὸς τὸ τέλος. ὃ μὲν οὖν σκοπὸς ὅτος, καὶ ἡ καθ' ἑκασα διαίρεσις· ὡσὲρ ἑκάστα δ' ἐσιν ὁ λόγος, ὃ τὴν αἰτίαν ἔχων, ἣν δεῖ μὴ λανθάνειν. ὁ γὰρ αὖθ ταύτης ποιῶν, καὶ τῷ ἔθει καὶ τοῖς συμβαίνουσι καταικολουθῶν, διαφθορὰ μὲν ἴσως, ἀκοίδε δ', καθάπερ γὰ ἰατρικῇ. τὸ δὴ τέλος, ἐξ ἀμφοῖν. ὅτι δὴ καὶ τὸ θεωρεῖν μᾶλλον ἀγαπῶσιν, αὐτὸ τὸ ἰδεῖν τὸ λόγον καὶ τὰς αἰτίας. αὖ λέγει δὴ πολλῶν· καὶ τὰ μὲν ἁπλῶς, τὰ δ' εἰς τὸ βέλτιον καὶ χεῖρον, ὥσπερ καὶ τὰς ἄλλας τέχνας. γνωσθῆναι δὴ καὶ διώτερόν τι συμβαίνει. πρὸς γὰ τὴν χώραν ἔνιοι τετραμμένοι, τὰ πρόσφορα πολλάκις λαβόντα λέγουσιν. ὅτε δὴ καὶ ἀμφοτέρως γινομένων ἄκριτόν ὅτι τὸ βέλτιον. ὁποῖα γὰρ ἂν ἡ τὰ ἀπὸ θέρους συμβαίνοντα, διαῦτα ἀπαίνει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργασίας. ὁ δὲ γὰρ λεῖ μᾶλλον ἀκολουθεῖν τῇ τοῦ ὅλου λατασάσει καὶ πολυφορᾷ τοῦ σίλφιον, καὶ φυτὸν, καὶ πυρμάτων, ὡς πολλάκις ἁμαρτανόμενα τῇ ἀπὸ τότε ἀπορασία, καὶ τῇ αὐτοῦ συνάμει τὰ μὲν ὑγρομύλ, τὰ δὲ ξηρὰ αὐαμοχθεῖ· καθαπερ καὶ τὸ ἀνθρώπων ἡ φύσις ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς. ὥστε αἱ μὲν αὐλλογίαι πρὸς ταῖς κοιναῖς τοῦ τεχνῶν, καὶ διὰ ταύτας γίνονται τὰς αἰτίας. ὁ μὲν ἀλλὰ καὶ συνομολογεῖται πολλάκις πρὸς πάντων, ὥσπερ δὴ καὶ τοῦ πραγμάτων εἰληφότα πίστιν· τὰ μὲν καθόλ, τὰ δὲ διαιρόμενα

ἢ τῇ τοῦ σίλφ. καὶ τῷ φ. καὶ τῶ. φύσει,

δὲ λιμνούμενα γινέσει καὶ χώρας· οἷον ὄνθυς τὰ πρὸς γινέσεις καὶ φυτείας. ὑπὲρ ὧν οὐ
3 χαλεπὸν εἰπεῖν τὰς αἰτίας. Ἀεὶ γὰρ δεῖ φυτεύειν καὶ σπείρειν εἰς ὀργῶσαν τὴν γῆν. ὅ-
τω γὰρ ἡ βλάστησις ἀμείνων, ἀσθαπερ τοῖς ζώοις, ὅταν εἰς βαθυμένην πίωσι τὸ σπέρμα τῇ
ὑστέραν. ὀργᾶ δ' ὅταν ἔνικμος ᾖ, μὴ θερμὴ, καὶ τὰ τ' ἄνερος ἔχῃ σύμμετρα. τότε γὰρ εὐδιάχυ-
τός τε καὶ εὐβλάστης, καὶ ὅλως εὐτραφὴς ἐστι. τὸ δ' ἐν λυοῖν ὥραιν γίνεσθαι μᾶλλον τοῖς γε δένδ-
δροις, ἔαρι καὶ μετοπώρῳ, διὰ ταῦτ' ἂς καὶ φυτεύσι μᾶλλον· καὶ διοινοτόρως ἐν τῷ ἦρι. τότε γὰρ ἥ,
τε γῆ δίυγρος, καὶ ὁ ἥλιος θερμαίνων ἄρτι, καὶ ὁ ἀὴρ μαλακὸς ἐστι καὶ ἐρσώδης, ὥστε ἐξ ἁπάντων
εἶναι τῇ ἐκβροφὴν, καὶ τὴν εὐβλασίαν. ἔχει δ' ἕνια καὶ τὸ μετόπωρον διαύτην μᾶλλον τὴν αἰτίαν, διὸ καὶ ταῖς
τοῦ ἔαρος ἐκβλασήσεις ἔφαμεν γίνεσθαι τῶν δένδρων. οἱ δ' ἐπαινοῦντες αὐτὸ μᾶλλον † τὸ ἄνερος, φασὶν τὰ
ἔτι λέγουσιν· ὅλα τὰ φυτὰ θέρμης οὔσης † ὧν τὸ γῆς ῥιζοῦται μάλιστα. δεῖ δ' ἀεὶ τὸν ἀρχὴν ἰσχυρο- 10
τέραν ποιεῖν, ἀφ' ἧς ἡ καὶ τὴν ἄλλων γένεσις, καὶ ὅλως ἡ ζωή. διὸ καὶ τὸν βλάστησιν ἅμα τῷ ἦρι μά-
λιστ' γίνεσθαι, καὶ ἀθρόως, ἐκβεβηκυίας ἤδη καὶ λυούσης τὴν γῆς. τὸ δὲ ἦρος εἰς ψυχρὰν πιθανώτε-
ρον τὴν γλῶ (ψυχρὰν γὰρ ἔλαμψεν ἐκ τὸ χειμῶνος) ῥιγοῦν, καὶ μακροβλασεῖς γίνεσθαι τὰς ῥίζας. καὶ
ἅμα οὐδὲν ἧττον τὰ μεσοπώρα μᾶλλον φυτεύειν, ὅσα λύνατ' βλασάνειν. ἕνια γὰρ
ἔτι δὲ λύνατ' μαθάπερ ἄπιος, καὶ μηλέα, καὶ ὅλως τὰ λεπτὰ καὶ ξυλώδη· καὶ γὰρ ξηρὰ φύσει,
καὶ διὰ τὴν ἀδηφάγειαν ὀχ ὑπομένει οὐδὲ χειμῶνας. † ὅλως τὸ μὲν μετόπωρον, ἐγκυμον εἶναι καὶ ἐ-
πίφορον. τὸ δὲ ἔαρινὸν, ἄρτι κυΐσκεσθαι. τὸ δὲ τίκτειν ἀμφοτέρας τὰς αὐτὰς ὥραν, ὥστε συμβαίνει τῷ
μὲν ἄρτι κυϊσκομένῳ, πολλὰ τυφλὰ τίκτειν τῶν βλαστημάτων· τῷ δὲ πάλαι κύονι καὶ ὠ-
φόρῳ, τὰ πλεῖστα τέλεα καὶ μάλα. χεῖλον γὰρ ταύτας καὶ τοιαύτας λέγουσι τὰς αἰτίας.

4 Οὐ μὴν ἀλλὰ, μαθάπερ εἴρηται, διοινότορα πᾶσιν, ἢ ὅσοις πλείοσις, καὶ τοῖς ὀποῖς καὶ φυ 20
τοῦ ἔαρός τοῖς, ἢ † τὸ ἄνερος ὄζειν. αὐτὰ τε γὰρ τὰ φυτὰ πεφορμημένα, καὶ ὁ ἀὴρ μαλακὸς καὶ εὔβλα-
στος, καὶ ὅλως ἡ ὥρα γονιμωτάτη. καὶ αἱ ἡμέραι θερμότεραι, καὶ μᾶκος ἔχουσαι, ταχείας
ποιοῦσι τὰς βλαστήσεις. ἡ δὲ ῥίζωσις ἰσχυρὰ, καὶ οὕτω διὰ τὴν τῶν φυτευτηρίων ὁρμήν
(εἰς ἄμφω γὰρ ὁμοίως ὄζει) καὶ διὰ τὸ τῇ γλῶ ὀργᾶν, ἢ καὶ ἐπὶ πᾶν ἄνερα σωνεκφέρειν. ὁ γὰρ ἥ-
λιος οὐ μόνον δοκεῖ τὰ ὑπὲρ γῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπὸ γῆς εὐτραφέστερα καὶ μαλλίω ποιεῖν.
σημεῖον δ' ὅτι τῶν ῥιζῶν ἡ βλάστησις ἢ οὐ γίνεται πρῤῥωτέρω τῆ ἥλιος διαφανῶς, ἢ χεί
μωνι. ὁ δὲ χειμὼν ὑπολαμβάνων τὴν φυτείαν, ψιᾶ γε δοκεῖ φθείρειν· οἷον τὴν μὲν ἐλαίας ἀ-
φίσας τὸν φλοιόν, τὴν δὲ συκῆς παχύνων, καὶ πάνυς τὸν ὀπὸν ὃν ἐν τῇ καρδίᾳ· καὶ τῶν ἄλ
λων ἐλέγχων τῶν πλείσων τοιοῦτων ἢ τοιούτων. ἀλλὰ γὰρ ταῦτα μὲν ἴσως ἀφορίζοιτ' ἂν, ὁ
φάσκων τὴν μετοπωρινὴν εἶναι τὴν βελτίω, τοῖς δεχομένοις λέγων. ἔτι δὲ πλέω ταῦτα τῆ 30
φύσεως αὐτῆς ὅτι σημεῖα τῶν πρὸς τὴν φυτείαν ὡρῶν, τό, τε παρορμᾶν αὐτὰ τὰ δένδρα
τοῦ ἦρος, καὶ τὸ, διοινοτόραν εἶναι πᾶσι ταύτην. λῆρος οὖν, ὡς φυσικώτερον ἂν τις θείη ταύ
την. ἐπεὶ καὶ ὅπου πρὶ διώα καὶ σὺν ἐτησίαις δύναται καὶ ὠφελασάνει τὰ δένδρα, τινι καῦτα καὶ τὰς φυτείας ποιοῦντ', πολλῷ δέον ἀκολουθεῖν τῇ τοῦ ἄνερος βράσῃ, καὶ τῇ τῶν φυ-
τῶν ὁρμῇ. τάχα δὲ καὶ ἡ ὁρμὴ γίνεται διὰ τὸ προέχον. ὅπερ δ' ἂν θερινὸς ὄμβρος πολύς, ὥσ-
περ γὰρ αἰθιοπία καὶ γὰρ ἰνδοὶς, ἢ προὶ ἄγυπνον ὀνείλος, γὰρ ταῦθα δὴ πρὸ τούτων ἢ μετὰ τού-
τους ἐκὸς τὴν φυτείαν ἁρμόττειν. τινι καῦτα γὰρ ἡ τοῦ ἀέρος βράσις, σύμμετρος. εἰκὸς δ' ἂν
δ' ἐλλείπειν καὶ πρὸς κατὰ φύσιν τόποις πρὸς τὰς ὥρας· οἷον οὐ μὴν εὐκράφυς τῷ ἀέρι, τοῦ ὄμ-
βρος· οὐδὲ δροώδεις καὶ ἐπόμβρος καὶ ἑλώδεις, θέρος ὑπὸ ἄκρον, ὥσπερ καὶ γὰρ τῇ λακωνικῇ πολ
λὰ φυτεύουσι. οὐδ' αὐχμώδεις, μετοπώρου. συμβήσεται γὰρ ὅτω, θερμῆς οὔσης γὰρ βαθεῖ 40
τῆς κατὰ χθόνα, ψυχρὸν δὲ τὸ πιεῖρ, τὴν αὖξησιν κατακλυσθεῖσαν εἰς τὰς ῥίζας ἰέναι.
πλείονος δ' ὄντος καὶ ἰσχυροτέρου τὸ ῥιζώματος, πλείων ἡ βλάστησις ἔσαι, καὶ μαλλίων. καὶ
5 περὶ μὲν ὥρων τῶν εἰς τὰς φυτείας, ἱκανῶς εἰρήσθω. Ἐπεὶ δὲ ὑπόκειται, τὴν γῆν ἔνικμόν τε
παχεῖαι εἶναι καὶ εὐλιόλουν εἶναι τοῖς ῥίζαις, ὅπως ἐνμήκεις καὶ † ταχεῖαι καὶ ἰσχυραὶ γίνωνται, διὰ
ταῦτα δεῖ τοὺς τε γύρους πεφορύττειν ἐκ πολλῶν, μάλιστα δὲ ἔνια τῶν πρότερον, ὅπως ἡ γῆ
χαύνην καὶ ἡλιωθῇ καὶ χειμασθῇ μᾶλλον ἑτέραν τὴν ὥραν. ἄμφω γὰρ ταῦτα ποιεῖ μαλλὸν καὶ † χύνην.
ψιοὶ δὲ καὶ διοείζουσι τοὺς χρόνους· ἀπὸ γὰρ τροπῶν θερινῶν, μέχρι ἀρκτούρου. τότε γὰρ τὴν
τε γλῶ διωκεῖσθαι μάλιστα, καὶ τὴν ἔξω καὶ τὴν ὑπὸ τοῖς γύροις, καὶ βλασάνειν ὅλως οὐδέν. φυ
λάττουσι δὲ τὴν μεσοπωρινὴν φυτείαν μετὰ πλήθους λύσιν, δεξαμένοις τε ὧν τῷ ἄστρῳ ὕδατος,

ὅπως

ὅπως ἐνίκμος ἡ γῆ γενομένη παρέχει προφὴν· καὶ οὐ γύρεως ἕνεκα σύνηθες συμπληροῦσιν, ὅπως ῥίζωβῆ τὰ λαπτὰ τῶν ποταμίων· εἰ δὲ μή, φέρονται πρὸς τὰ ἄνω. πρέφει γὰρ καὶ αὔξει πάνυ ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀήρ. ὄντων δὲ τῶν μὲν βαθυῤῥίζων, τῶν δ' ὠτοπολαιορῥίζων, διὰ τοῦτο οὐ γύρους οὐκ ἐβαθεῖς ὀρύττουσι τοῖς ὠτοπολαιορρίζοις, οἷον ἐλάτας καὶ συκῆν, × βουλόμενοι πίνεσθαι, καὶ ὥσπερ αὐτοτρεφόμενοι πρὸς τὰς φύσεις. ὅπως δὲ καὶ τῶν ὑδάτων τὸ χειμῶνος ἀφλαύωσι, καὶ τὸ θέρους λαταψύχωνται (δεῖ γὰρ μὴ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς ὥρας παρεσκευάσθαι) διὰ τοῦτ' ὑποβάλλουσι λάτω λίθους, ὅπως σηρρὸν γίνηται τὸ ὕδατος, καὶ τὸ θέρους ὄμβροι λαταψύχωσι τὰς ῥίζας. οἱ δὲ λιμναῖοι τίλας ὑποτιθέασιν, οἱ δὲ λέραμον παρακαρύττουσιν ὕδατος· οἱ δὲ ξύλον, λαῶν εἰ μὴ παχὺς· εἶτ' ἀναίρουσιν, ὅπως ἔχῃ προφὴν ἀεὶ τὰ φυτά, διϊκμαζομένης τῆς γῆς, καὶ συῤῥεόντων τῶν ὑδάτων. ἁπλῶς γὰρ οὐκ εἰσὶ τηρεῖν, ὅπως μὴ πρὸς οὐ ὄμβρους οὐ γινομένους, μὴ πρὸς τὸν ἀέρα, καὶ τὸν ἥλιον ἕξει σημειώσεως. αἱ γὰρ προφαὶ μὴ αἱ αὐξήσεις διὰ φύτων, ἐπεὶ δὲ ἡ γῆ βορείοις μὲν πεπηγυῖα καὶ ξυρά, νοτίοις δὲ μεμιγμένη καὶ χῶικον, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ φυτὸν ὑγρότερον μὴ αὐτὸ ἑαυτοῦ μᾶλλον, διὰ ταῦτα βελτίων ἡ τοῖς νοτίοις φυτεία. ταχεῖα γὰρ ἡ ῥίζωσις καὶ ἡ βλάστησις, ὅταν ὀργῶν εἰς ὀργάδα τύχῃ, καὶ τὰ τοῦ ἀέρος ἡμαλακὰ καὶ σύμμικτα. δεῖ γὰρ διὰ τὸ μέλλον ἔσεσθαι λαλόν, ἅμα διάτωθεν καὶ ἄνωθεν βλασάνειν. τοῖς δὲ βορείοις ἅπαντα ταὐαντία γίνεται. 6
βίγνομαι γὰρ μὴ λακοπαθεῖν τὸ φυτόν. ἔτι δὲ τῆς γῆς πιπτουσίας, ὅτε ῥίζοῦσθαι διώκουν ἂν ὁμοίως, οὔτε βλασάνειν. ἢ μὲν οὖν τοιαύτη παρατήρησις, τοῦ ἀέρος ἂν εἴη. Τὰ δὲ φυτουτήρια δεῖ λαμβάνειν ἀπὸ νέων τε τῶν δένδρων, ἢ ἄκμαζόντων· μὴ ὅλως λεῖα ταῦτα, καὶ ἰθύτατα, μὴ ὡς λαλλιστα. μὴ γὰρ αὐτὰ λαμβάνεται μὴ ἰσχύει τὰ ῥιαῦτα μαλλιστα, μὴ διὰ τὴν ἡλικίαν μὴ τὸ πάχος σύβλαστόρα τυγχάνει. τό, τε γὰρ λεῖον, ὥσπερ ὑγιὲς μὴ ἄπηρωτον· τὸ δὲ τραχὺ μὴ ὀζόμενον, ἄλλως τε τυφλοῖς ὄζοις, ὥσπερ πεπηρωμένον. ἐάν τε ζῶσιν ἐκβεβλαστηκὸς εἰς τότε ἀδῳέστερον, ὅσον μὴ δι' ἡ φύσις τοιαύτη· καθάπερ τῶν λιπαράτων. διὰ τοῦτο γὰρ ὑδὲ τῶν δένδρων ἔνιοι μοχθύουσιν. οἱ δὲ πολιαιροῦσι τὴν θάλειαν τῶν λαλλων, ὅπως μὴ διαναλώσῃ τὴν δυνάμιν εἰς τὴν βλάστησιν. ἔτι δ' σύθυτης λειότητος, θύρσον μὴ σύνδεσμον ποιεῖ τὴν φολεὸν, ὥστε ταχείας εἶναι τὰς αὐξήσεις. ὀρθῶς δὲ μὴ τὸ, μᾶλλον δὲ ὁμοίας γῆς, εἰ δὲ μή, μὴ χείρονος λαμβάνειν. ἡ μὲν γὰρ, διεμίαν ποιήσει μεταβολήν· ἡδὺ δὲ τὸ βέλτιον σωτροφοῦντος. μέγα δὲ μὴ αἱ μεταβολαὶ τοῖς ἀδῳεῖσιν. ἀδῳεῖς δὲ τὸ φυτόν. διὰ ταῦτα γὰρ καὶ τὰς θέσεις τῶν φυτευομένων τὰς αὐτὰς ἀποδιδόασι, καὶ τὰ πρόσβορα καὶ νότια μὴ πρὸς ἕω μὴ δυσμάς, ὡς ὑδὲ τῶν δένδρων εἶχε βουλόμενοι τηρεῖν, εἶτι μαλλισα ὁμοίως
μηδὲν διὰ φύσεως μὴ τῶν ἐνθάτων μετακινεῖν, ὡς οὐκ ἂν ῥᾳδίως γένοιντο μεταβολαί. ἐπεὶ καὶ οὐ τόπους ὅτι μαλλισα † ὁμοίους ζητοῦσι, διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας· καὶ πολυμοχθύουσιν φυτεύουσιν. ἰσχυρότερα γάρ, καὶ ὥσπερ ἥλιξ βεβιωκότα, μὴ τὰ φυτὰ μαλλισα μὲν ὑποῤῥίζια λαμβάνουσιν. ἔχει γὰρ σύνθυς μὴ ἀρχάς. εἰ δὲ μή, μᾶλλον ἀπὸ τῶν κάτω ἢ τῶν ἄνω· καὶ γὰρ ταῦτα ἐμβιώτερά ἐστι, πλὴν ἀμπέλου μὴ συκῆς, καὶ εἴτι ἄλλο ὑγρόν, ὥσπερ εἴρηται. τὰ γὰρ ὑγρὰ, λαλλιον ἀπὸ τῶν ἄνω βλασάνει. τὰ δ' ἄλλα διὰ τὴν ξηρότητα καὶ τὴν λεπτομερίαν, τὰ μὲν ὅλως ὀ βλασάνει, τὰ δὲ χεῖρον. τὰ δ' ὑποῤῥίζων, ὡς πεπονημένον τι διὰ φύσεως ἔχει, καθάπερ τὸ μεμοχθυμένον, ᾧ δεῖ χρῆσθαι. μὴ διὰ τοῦτο βέλτιον λέγουσιν, ὀρθὰ λελύοντες τὰ τοιαῦτα πιθάνως· καὶ μὴ ὑποβάλλοντες πιμέρος, ὥσπερ τοῖς ἀῤ-
ῥίζοις, ὅπως ἡ ῥίζα βλασάνῃ. συμβαίνειν γὰρ δοκεῖ, πλαγίων πιθεμένων ἀφαυαίνεσθαι τὰς πρότερον. ἄτοπον δὲ ζητεῖν ἑτέρας, ἀπορροῦντα τὰς ὑπαρχούσας. ὀρθῶς δὲ καὶ τὸ μὴ πολὺ διὰ γῆς ὑπορέχειν τὸ φυτόν. εἰ δὲ μή, γίνεται λυσαυξίες, ὅταν ἡ πλέον τ' βεφομένου τὸ ποιεῖν. ἔνια δὲ καὶ ἀφαυαίνεται, καθάπερ ἡ συκῆ, μὴ εἴτι ἄλλο μανόν. ἅμα δὲ καὶ ἀθροωτέρα φέρεται μᾶλλον ἡ τροφὴ πρὸς τὴν βλάστησιν· ὃ καὶ ὑδὲ τῶν κατακοπομένων συμβαίνει. τὰ γὰρ παρὰ τὴν γλῶ ὅτι μαλλισα κοπτόμενα, θᾶττον παραγίνεται διὰ τὴν ὕλη. φανερὸν δὲ καὶ ὑδὲ διὰ τὰ ἀμπέλου φυτῶν, καὶ εἴτι ἄλλο τοιοῦτο ζητεῖ κατὰ τὴν φυτείαν. διὰ δὲ τὰς ἐλαίας μὴ τὴν μυῤῥίνην, καὶ ὅλως ὅσα φύεται, μείζων παύτων ἀποστέγασα τὰς ῥίζας, ὅπως μήθ' ἥλιος, μήθ' ὕδωρ λάβῃ. λίνδυνος γὰρ νοῆσαι ῥᾳδίως. πολιαλείφουσι δὲ οἱ μὲν πηλὸν μόνον· οἱ δὲ σκίλλαν ὑποβαλόντες, εἶτ' ἄνωθεν τὸν πηλόν, ὑδὲ τούτῳ δὲ τὸ ὄστρακον. δοκεῖ γὰρ ἡ μὲν σκίλλα 7

7 χλωρὸν παρέχειν, ὁ δὲ πηλὸς ἐκείνῳ τηρεῖν, τὸ δ' ὄρακον τὸν πηλόν. Ὁ δὲ λίπερος, ὅτι μὲν καὶ μανοῖ τὴν γῆν, καὶ διαθρμαίνει, δῆλον ἀμφοτέρων ἡ σύβλασέα, φανερόν. ὥσπερ δὲ καὶ χρήσεως ἀμφισβητοῦσι, καὶ οὐχ ὡσαύτως χρῶνται πάντες. ἀλλ' οἱ μὲν σύθυς αὐαμίξαντες τῇ γῇ, πρὸς τὸ φυτὸν προσβάλλουσιν· οἱ δ' αὖ μέσον ποιοῦσι τό τε πρώτης γῆς, καὶ τὸ ἐπάνω. καίτοιγε γὰρ παραλαμβανομένην, εἰς τὸ ἄνω φέρειν φασίν, ὅταν ὑσῃ· βέλτιον γὰρ εἶναι τὸν χυλόν. ἄνωθεν δ' ἀσκεμάζειν ὥσπερ τὸ πλίνθου, καὶ ὕοντος ὑπὸ τὴν πλίνθον διακινεῖσθαι τὸ κάτω. πάντες δὲ τόγε προσῆκον συμφωνοῦσιν, ὥστε μὴ δριμεῖαν καὶ ἰσχυρὰν, ἀλλὰ λύσιν· διὸ καὶ μᾶλλον ἂν χρῶντο τῇ τῶν λωφόρων. ἡ γὰρ δριμεῖα καὶ ἰσχυρὰ, διαθρμαίνει μᾶλλον· ἡ δὲ καὶ ξηραίνει. χρὴ δὲ καὶ πρὸς τὴν χώραν ἑκάστην ποιεῖν τὸ ἁρμόττον· οἷον ἐὰν μὲν ὑλώδη ἐμπύρῳ φυτῷ φυτεύσῃ, σὺν γύρᾳ ὕλακος ἐμπιπλάναι τρόπιτα· καὶ ἐπειδὰν ἀναπίωσι, τότε βάλλειν, ὅπως ἔνικμος ἡ γῆ γενομένη, μᾶλλον ἐκχυτὴν καὶ καλλίω ποιῇ τὴν ῥίζωσιν. ἐὰν δὲ γῆ ἁλμώδης, ἢ ἐφάμμῳ, λίθους πολυπθύας πρὸ τοῦ πρέμνου τοῦ φυτευτηρίου, καὶ πολυχωννύναι γλῶ, ὅπως ἀρτέγωσι τὴν ἁλμυρίδα. συμφέρει δὲ καὶ ἅλμην πότιμον πρὸ βάλλειν, καὶ ψάφους ἐκ ποταμοῦ ἢ χαράδρας. ἀρτέγει γὰρ καὶ ταῦτα, καὶ ἅμα δὶ αὐτῶν παρέχεταί τινα δύναμιν. ἐὰν δὲ ἔφυδρα καὶ ναματώδη, τάφρους ὀρύσσοντα, τὰς μὲν πλαγίους, ἵνα τὸ ὕδωρ ἐκχωνῇ· τὰς δὲ ὀρθίας, καὶ λίθων πληροῦντα καὶ γῆς, ὥστε μὴ ἄπεδα εἶναι τὰ σκαπάνης· εἶτα ἄμμον ἐμβάλλοντα, καὶ χῦν. ἅπαντα γὰρ ταῦτα ὠφελεῖ πρὸς τὴν ὑπερβολήν. αἱ τε γὰρ πλάγιοι τάφροι ἐκχόμεναι τὸ ὕδωρ, ξηροτέραν ποιοῦσιν. αἵτ' ὀρθίαι κάτω λίθους ἔχουσαι, δέχονται τὸν συῤῥόην. ὅτι δ' ἡ ἄμμος τὴν ὀχῦν ἀναξηραίνουσι, δῆλόν τ' ἐὰν οἵ γε ὦσι λίθοι ταῖς φιαύταις, ἐκλεκτέοι· ὑπάρχει γὰρ φύσει τὸ βοηθοῦν ὅλως γὰ ὁποιανοῦν. ἐὰν ὀρύττων τις λίθους εὑρῇ, ἢ πρόχμαλον, ἢ ἄμμον, ἢ γλῶ μοχθηράν, ὀκ ἄκος τὸ μὴ συμμιγνύναι, μὴ δὲ σκιδιαννῦναι ταύτην· ἀλλὰ ῥοστέον βαθύτερον ἐκ γύρου ἢ τὴν τάφρον ὀρύξαντα, τόν τε πρόχμαλον ὑποστρωννῦναι, καὶ τὴν ἄμμον. ὁ μὲν γὰρ λίθος, ὁ μὴ πλατὺς καὶ συμφυὴς, βλάπτει τὰ δ' ὑγρά· ὁ δὲ πρόχμαλος ὑποκάτω τεθεὶς, ψύχος τε ἔχει, τόδ' ὕδωρ δίεται, καὶ ταῖς ῥίζαις σύδιόδον ποιεῖ τὸν τόπον. ὅπως δὲ τὸς γε λίθους ἐκλέγειν, δῆλον ἐκ γῆς ψιλῆς οἵονταί τινες φέρειν. καὶ γὰρ ἀλέαν ἔχειν τὸ χειμῶνος, καὶ ψύχος τὸ θέρους. ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας διαφορὰς δεῖ χώρας, τὰ προσφορα λαμβάνειν. ὡς γὰρ ὅλως εἰπεῖν, σπάνις ἐλάττου, ἀλλὰ παύτων πρῶτον καὶ μέγιστον, τὸ δύνασθαι θεωρῆσαι, ποῖον γε ποία χώρα φυτευτέον· ὁ μόνον ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς δεῖ συνεχῶς, ὅταν αὐξομαλὴς ἡ ἡ τοῦ τρόπους ἑκάστης. ὥσπερ γὰρ λέγεται πολλάκις, ἡ οἰκεία μεγίστη ἔχειν ῥοπὴν καὶ πρὸς αὐτάρκειαν καὶ πρὸς δύναμιν. ὁ καθ' ὅλων τ' γνῶναι ὄντι, καὶ γε αὐτοῖς τοῖς ὁμοειδέσιν· οἷον, ὡς μὲν ἁπλῶς εἰπεῖν, ἡ συκῆ φιλεῖ τοὺς ξηροὺς τόπους. οἱ γὰρ ὑγροὶ σήπουσιν, ἀλλὰ τὸ μὴ αὐτὸν εἶναι τὸν καρπὸν ὑγρόν. ὁ μὴν ἀλλ' ὅτι γε ὑδροῦσθαι ζητοῦσι, καθαπὲρ ἡ λακωνικὴ, τὰ ἔφυδρα ζητοῦσιν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν ἀμπέλων, αἱ μὲν σειραὶ καὶ ψυκναὶ, καθαπὲρ καὶ πρότερον ἐλέχθη, τὴν ὀρθὴν μᾶλλον φιλοῦσιν. αἱ δὲ μανιαὶ καὶ ὑγραὶ, τὴν πεδινήν. ἑκατέρας γὰρ ἡ προφὴ πρὸς τὴν φύσιν σύμμετρον, ταῖς μὲν ἐλαττόων ὄσα, ταῖς δὲ πλείων. ὅλως δὲ, τὰ ἀκρόδρυα καλὰ λοκεῖ πρὸς τὰς ὑπωρείας γίνεσθαι. σημεῖα δὲ ποιοῦνται, τὴν αὐτομάτην γένεσιν. ὅπου γὰρ ἡ φύσις αὐτὴ γεννᾷ, δῆλον οἰκειότατον εἶναι τόπον. αἱ δὲ καθ' ἕκασα διαφοραὶ, διηλωνόπι λυριώτατα. καὶ γὰ ὑπωρείαν πολλαὶ καὶ παντοῖαι· ἡ τὸ ὅλον, ὥσπερ μία τις αὐτὴ διαφορὰ καθ' ὕψος καὶ ταπεινότητα, πολλῶν ὄσων ἑτέρων καὶ μείζονων, ὥσπερ γὰ ταῖς ἰσοείαις εἴπομεν· ὧν βέλτιον εἶναι θατέρου εἶναι χρή. τῆ γοῦν † χιμωνίαν ἡ ἐφυδρον, χειμὸν οἱ πλέστοι ὁμολογοῦσιν ἀγαθὸν εἶναι ταῖς ἀμπέλοις· ὥσπερ καὶ τὴν δύγειον, ἐλαίαις καὶ συκαῖς. αἱ μὲν γὰρ, ὑγροτόρας δέονται καὶ μαλακωτόρας τροφῆς· αἱ δὲ, ξηροτόρας καὶ σωματωδεστέρας. ὅλως δ' αἰεὶ τὰ μὲν ξηρὰ, ξηρᾶν ζητεῖ χώραν· τὰ δὲ ὑγρὰ, ὑγράν. ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ἀρίστη πᾶσιν ἡ μανὴ καὶ λέφη, καὶ ἔνικμος· σύτραφὴς γὰρ μάλιστα, καὶ δύναξής. εἰ μὴ ὅτε δεῖ τὴν ἰσχνὴν λαμβάνοντα πλῆθος τροφῆς, ἀζυγεῖν· καθαπὲρ ἡ ἀμυγδαλῆ. ταύτῃ γὰρ ἡ λεπτόγειος ὑγροτόρα, καὶ τόπος σύδιεινὸς καὶ ἥλιος. φαυλοτάτη δὲ τῇ δύβοῇ παλίσκιος καὶ δροσερός. τὸ μικρὸν δὲ τὸ δὲ πρὸς τὰ πνεύματα καλῶς κεῖσθαι πρὸς τόπους, ὥστε καὶ τοῦτο θεωρητέον. δύπνευ μὲν γὰρ ἅπαντα ζητεῖ. προφαίτε γὰρ γ' ἐπὶ τοιούτοις βελτίους, καὶ οἱ καρ-

πού

λειμωνίαν

ποὶ πεπειρότεροι. πνευματώδη δὲ καὶ πυρώδη μου, οὐδὲν (ὡς εἰπεῖν) τῶν γε ἡμέρων. αὐ-
ξεῖ γὰρ, καὶ μικρὰ, καὶ λαυλώδη γίνεται διὰ τὰς πληγὰς, τὰς ὑπὸ τῶν πνευμάτων. ἔνια
δὲ ὁδὲ τῶν ἀγρίων· ὃ γὰρ πελεκαρπεῖ, λαθαπερ ὁδὲ τὸν δυοίκλου φασιν· ἀλλὰ μέχρι τοῦ
ἄνθους ἀφικνεῖσθαι. τὰς δ' ἐν τοῖς ὑγροτέροις, δύσαυξεῖς τε καὶ πολυκάρπους γίνεσθαι. τὸ γὰρ
ὅλον, ὥσπερ πολλάκις εἴρηται, συμμετρίας ζητοῦσι ἑκάστοις εἶδος πρὸς τὴν φύσιν. ὁ-
μοίως ἔν τε ταῖς ἄλλαις τροφαῖς, καὶ ταῖς τοῦ ἀέρος μεταβολαῖς. ἀλλὰ ταῦτα μὲν αὖ εἴη λα-
θόντι, καὶ κοινόν. Τὰς δὲ μανότητας καὶ πυκνότητας τῶν φυτευομένων, οὐχ ὅτω πρὸς 8
τὸν τόπον, ὡς πρὸς αὐτὰ τὰ φυτευόμενα σκεπτέον, ὅσα τε φιλόσκια καὶ μή, καὶ ὅσα μακρόῤ
ῥιζα καὶ βραχύῤῥιζα. τὰ μὲν γὰρ ὑλονόμα μανὰ, τὰ δὲ πυκνὰ φυτευτέον. φιλόσκια δὲ,
ὧν οἱ καρποὶ ξηρότατοι καὶ πυρηνώδεις, ὥσπερ δρῦς καὶ μυρῤῥίνη· καὶ ὅσα φύσει μανά τε καὶ
ξηρὰ, καὶ μὴ μακρόῤῥιζα, καθαπερ ἡ δάφνη. τῶν μὲν γὰρ ὁ καρπὸς ἁλιτόμενος, σρυφνὸς γί-
νεται. τὰ δὲ, ὥσπερ πρόβολῆς δεῖται καὶ πρὸς τὸν χειμῶνας καὶ πρὸς τὰ καύματα, διὰ τὴ
ἀσθένειαν. ἀκ γὸχλεῖ γὰρ ἡ παῤῥᾶ, διὰ τὴν βραχυῤῥιζίαν. καί τινες ἅπαντα μελετῶσι
διὰ πολλοῦ φυτεύειν, ὅπως μὴ σωταῤῥα γίνηται, μηδ' αὐαυξῆ, προφὶν τε ἐλαθῆσαι λαμ-
βάνοντα, καὶ τὸ πνεύματος ἀκκλειόμενα. τὸ μὲν ὀρθῶς γε λέγουσι· ἀλλ' ἑκάστοις διαιρε-
τέον, ὥσπερ εἴρηται. χρὴ δὲ καὶ πρὸς τὸν τόπον ὁρῶντα ποιεῖσθαι τὰς ἀποσκάσεις. ἐν γὰρ τοῖς
ὀρεινοῖς ἐλαθῆσαι, ἢ ἐν τοῖς πεδινοῖς. ἐπ' ἔλαττον γὰρ αὖται ῥίζαι πρόαυξόντα, καὶ ἡ κόμη.

Ἅπαν δὲ φυτὸν ὅταν ἐκβλαστῇ τὸ πρῶτον, ἐὰν ῥιζωθῶσι, μηδὲν λυπεῖντα τῶν ἄνω· καθαπ 9
πὸρ ὑπὸ τῶν ἀμπέλων ποιοῦσιν, ἀφιγότας τὰς ῥαχίας. εἶθ' ὅταν ἴσχωσι, τότε περικαίειν τὰ
ἄνω, καταλιπόντα τὰ καλλιστα καὶ ὠφελιμώτατα τὰ πεφυκότα. καὶ γὰρ τὰ πίνδηρα, τοῦτ'
ἀναγκαῖον, ὥσπερ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀφαιρεῖν φασὶ ἔχειν τινὰ παύτα καὶ τέμνειν ἰσογεῶν. ἀῤῥί-
ζα γὰρ ὄντος, ἐὰν πολλαίρῃ καὶ λιγνῇς ἀθυγὲς ᾖ, × σωθήσεται μᾶλλον. ἐὰν δ' ἐῤῥιζωμένου καὶ
ἰσχύοντος, αὐτό τε ἀπαθὲς ἔσαι, καὶ τὴν τροφὴν ἀποδώσει πλέονα τοῖς καταλείποις. ἡ δὲ
ἀναγωγὴ, καὶ ἡ ὧν καλοῦσιν οἱ πολλοὶ τῶν φυτειῶν παιδείαν, οἷον χαμαιζμὸς ὄζει, καὶ μόρ-
φωσις τῶν πίνδηρων, ὕψει τε καὶ παπφύσει, καὶ πλάτει, καὶ τοῖς ἄλλοις. ὡς δ' ἐπίπαν φυ-
τεύσει τὰ ὑψηλά, πλὴν ὅσα φύσει τοιαύτα καὶ ἔσι καὶ βάλεσῃ· καθαπερ φοίνιξ, πεύκη, λι-
παδεινὸς, † δύκαρπότερα. γίνεται γὰρ διὰ πολλοῦ ἡ τροφῆς ἰσότης, καὶ φυτεῦθαι καταναλισκομένης. ἀλλὰ διὰ πολύκλαδα καὶ πολυβλαστῆ ποιεῖ. ἅμα γὰρ τῇ πολυκαρπίᾳ καὶ δύ- ἀκαρπότερα γὰρ γίνεται
πευγητότερα, καὶ τὸ ὅλον δύθραπτότερα γίνεται. διὸ καὶ πολλαιρετέον, καὶ λωλυτέον τὰς
μὴ κατὰ καιρὸν βλαστήσας. χειρὸν δ' ἡ τοιαύτη θραπεία καὶ κατάστασις ὁμοία τῇ διακε
θάρσει τυγχανούσῃ τελείων ὄντων τῶν πίνδηρων· ὑπὲρ ἧς καὶ λεικτέον πρῶτον τῶν καὶ τὰς θε
ραπείας, εἶθ' ὕστω περὶ τῶν ἄλλων· ὥσπερ γὰρ ἐφεξῆς ταῦτα τῶν περὶ τὴν φυτουργίαν ὄζι. νυ
νοστὶ μὲν δὴ καὶ μάλιστα ἐνδηλον ὑπὸ τῶν ἀμπέλων τυγχάνει· πάντες γὰρ χρῶνται, καὶ
πάντες ἀμπελουργοῦσιν, ὥσπερ ὑπ' αὐτῆς αὐαγκαζόμενοι τῆ φύσεως, διὰ τὸν δύβλασίαν
καὶ πολυβλασίαν· ὑπὲρ ἧς ἐπιδὴ καὶ ἐν τῇ βλαστήσει καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις δ' ἀκριβῶς μᾶλλον
ἡ θραπεία, πρατέον αὐτὰ καθ' αὑτὰ θεωρεῖν ὕστερον. νυνὶ δ' ὑπὲρ τῶν ἄλλων λέγωμεν.
οὐδὲ γὰρ οὐδ' ὧδε τούτων μικρόν ὄζει, τὸ καταστήσασθαί πως τὰ πίνδηρα, καὶ τὰ ἀκαῶς
πεφυκότα καὶ τὰ ἐμποδίζοντα αὖθις καρπὸς ἀφαιρεῖν. ἐμποδίζει γὰρ οὐ ταῦτα μόνον, ἀλ
λὰ καὶ τὰ ἀπηρτημένα, καὶ αὐτὰ ὅλως τὰ πρακαίρως πεφυκότα· διὸ δεῖ ταῦτ' ἀῤῥαιρεῖν
τα, μεταλιθέναι τῇ βλάστησιν εἰς τὸ πίνδηρον. ἔοικε γὰρ ὥσπερ οἰκεία πως εἶναι τ' τροφῆς τῶν
πίνδηρων, ὅπως αὐάγκης. εἰς γὰρ τὰ καταλειπόμενα ῥεῖ, καὶ ταῦτ' αὔξει. ὅθεν δὲ ξυμβαί
νει, διότι πρὸς μέρεσιν ἄρισα πεφυκε, καὶ ἐπ' πρόσεπιβλασαίνει κατ' ὀλιγοτόν. ἐπεὶ ἡ εἴλης
ἀεὶ βάλεται λολύειν τὰ ἄνω, πρὸς τὰς ῥίζας ἡ τροφὴ πᾶσα φέρεται· λαμβάνουσι
αὔξησιν, ὥστε σωταραλλήλους τὰ χωρία· καὶ τέλος αὐαυξῆ γίνεται τὰ ἄνω, πάσης ὀλιγοτοῦ
ὠρμημένης ἡ τροφῆς. οἷον γὰρ ἅλις φύσις γίνεται, χρονιωθέντων. ἡ μὲν οὖν ἀμπελος
ἀεὶ τὸν τομὸν ὠλιγύτει κατ' ὀλιγοτὸν διὰ τὸ δυαυξές. τὰ δὲ ἄλλα, τὰ μὲν παρ' ἔτος,
τὰ δὲ διὰ τετραετίας. οὐδὲν γὰρ οὕτως εὐαυξές. ἐπεὶ εἰγέ τι πριοῦτον εἴη, δίοιτ' ἂν ἀφαι-
ρεῖν ἀεὶ τὸν ὑγρὸν πορίδιον. ἅμα δ' ἡ ἕλκωσις πόνον παρέχει, καὶ καινοῖ τὰ πίνδηρα.
διὸ καὶ μετὰ τὸν διακαθαρσιν, εὐθὺς οἴονται δεῖν λοπεύειν, καὶ τὸν ἄλλον ἀποδιδό-

ναι θραπέαν, ὅπως ἐπαναλάβωσι τὴν τροφὴν τὴν ἀκτὸ πάθος. ἀλλὰ μόνον τόγε σωέχες
ἐν τῇ τῶν αὔων ἀφαιρέσῃ ποιεῖσθαι. ταῦτα γὰρ οὔτε πόνον ποιεῖ τῇ ἐλκώσει, ἀωλύῃ τε πρὸς
σκρτημνία τροφάς. ἐν δὲ τῇ διακαθάρσῃ, τά τε μὴ ἀαρπιμα διαιρετέον, καὶ ὅσα τῶν ἑτέ-
ρων αὔξησιν ἀφαιρεῖται, καὶ ὅσα διαπέφυκεν (ἐν τοῖς ἔξω γὰρ δεῖ τὴν βλάσησιν εἶναι)
καὶ ἐπὶ τὰ ωυκνὰ καὶ ἀλλήλοις ὠθοῦλλοντα, καὶ ὅσα τῶν ἐκφυσιν ἐκ τῶν μέσων ἔχει. πάντα
γὰρ ταῦτα καὶ τὸ ωνδῦμα, καὶ τὴν ἥλιον ἀφαιρεῖται. δεῖ δὲ καὶ δύωνσιν εἶναι καὶ ωρόσκλον τὸ
ἀγνόδρον. διὸ καὶ οὐ ἀακῶς οἱ οὕτω ῥυθμίζοντες, ὥστε πρὸς μεσημβρίαν βλέπειν· ἀαθάπερ
οἱ τὰς σικύας, καὶ τὰ ἄλλα, καὶ μᾶλλσα τὴν ἐλαίαν. Ἐπεὶ δ' ἐπίπονον ἡ διακάθαρσις 10
δεῖ τὰς πληγάς, δεῖ τοῦτ' οὐ τῶν τυχοῦσαν ὥραν, ἀλλὰ μετὰ πλειστάλακ λειπτέον. ἰσχυρότε
τα γὰρ τότε καὶ μᾶλλσα αὐτῶν τὰ ἀγνόδρα, ἀατανάλωκότα τὸ ὑγρὸν εἰς τοὺς ἀαρπούς, ἕτε-
ρον δὲ οὐδὲν πω ἀεδέγμενα. τὰ δ' ὀψικαρπότερα, ἀγλωνόῃ ἀατὰ λόγον μετὰ τῶν τῶν
ἀαρπῶν ἀφαίρεσιν. ἴδιον δ' ὧν ἡ συκῆς· μόνη γὰρ διακαθαίρεται μικρὸν πρὸ ἡ βλασή-
σεως. αἴτιον δ' ὅτι τότε μᾶλλσα δύσυμφυτον. δεῖ δὲ ταὐτὸ καὶ δύνᾶσθαι. ἀδῳνὲς γὰρ ὂν καὶ
μανὸν πονεῖ μᾶλλσα διὰ τὸ μεζοπώρου καὶ πρὸς πλάσα, ξηροτέρας ὥσης ἡ ὥρας, οὐ διυνα
μένης συμφύναι· σήπεταί τε πάραῤῥέοντος τοῦ ὕδατος, καὶ ὑπὸ τῶν χειμώνων ἀακο-
παθεῖ· καὶ τὸ ὅλον διαφθείρεται. ὅσῳ μὲν οὖν ἧττον τῶν ἀδῳνῶν καὶ μανῶν. οὐκ ἴσα δὲ πάν-
των ἡ ἀφαίρεσις, ἀλλὰ πλέων τῶν μᾶλλον λεομένων. δεῖ δὲ τὰ σύβλασουῦτα πολλῆς γενο-
μένης, οἷον ἐλαίας δοκῆι, καὶ ῥόα καὶ μύῤῥινος. ὅσῳ γὰρ ἄν τις ἐλαττῶ τούτοις ἀατάλειπῃ,
βέλτιον βλασάνει, καὶ σὺν ἀαρποὺς φέρῃ βέλτιον. τοῦτο δ' ὅτι ωυκνόβλασα, καὶ λεπτόβλα-
σά ὄντι, καὶ ταχὺ παραυραινόμενα. διὸ καὶ φρυγανικώτατα πάντων τῇ πυθόνι. χρὴ δὲ 20
καὶ ὅσα πρὸς τὰς τομὰς ἀδῳνῆ, ἀαθάπερ ἄπιος καὶ μηλέα, καὶ εἴτι ἄλλο ξηρὸν καὶ λεπτόφλοιον.
καὶ γὰρ τοῦτα πονεῖ· διὸ τὰ φλοιῶτα ταύτων ἢ ταῖς χερσὶν ἀφαιρεῖν, ὥσπερ ἐλέχθη τε καὶ
ἀιελοῦουσιν, ἢ τοῖς σιδήροις ὡς ἐλαφρότατα. λίνδυνος γὰρ ἅμα τῷ πόνῳ, δεῖ τὴν ἕλκω-
σιν. ὥσπερ γὰρ τῶν ῥιζῶν ἐν τῇ σκαπάνῃ ἰατρωσκομένων χειρον γίνεται, πολλάκις δὲ καὶ νο-
σεῖ καὶ ἀφαυαίνεται, τὸν αὐτὸν τρόπον οἴεσθαι χρὴ καὶ ἀπὸ τῶν ἀνωθεν ἐν τοῖς μὴ διωαμένοις
φέρειν. ἐν πρὸ μὲν ἀαθάρσεως ἀρκείτω τὰ εἰρημένα. Ῥιζοῦμεῖν δὲ μετὰ τὴν φυτείαν, 31
καὶ ὅταν ᾖ νέα πάνυ· ὡς εἰπεῖν, ὅπως τε ἀατὰ βάθος ὠθῶνται, καὶ πλέω λαμβάνωσιν αὔξη-
σιν· μᾶλλσα δ' ὧν ὠὴ πολῆς αἱ ῥίζαι, ἀαθάπερ ἐλαία καὶ ἄμπελος. ὅταν δὲ πρεσβύτεραι
γένωνται, τὰς μὲν ἐπετείους καὶ ὅλως τὰς ὠὴ πολῆς ἀφαιρετέον, ὅπως αἱ ἀάτω πλέιους καὶ
ἰσχυρότεραι γίνωνται. φθείρουσι γὰρ ἐκεῖναι αὐτὰς, ἐμποδίζουσιν· αὐτῆς δ' οὐ δύνα- 30
ται παρέχειν τροφήν· ἀλλὰ καὶ πονοῦσι, καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου, καὶ ὑπὸ τοῦ ψύχους. ἀφαιρετέον
δὲ καὶ τὰς αὔας· πρόσπτημνάναι γὰρ καὶ ἄλλως λυμαίνονται, καὶ σκώληκας ἐμποιοῦσι τοῖς
ἀγνόδροις. τὰς δὲ ἄλλας οὐ διυατέον. οὐδὲ γὰρ τὴν διακάθαρσίν ὅδιν ὥσπερ τῶν ἄνω ποιεῖ
σθαι. καὶ γὰρ τὸ γυμνοῦν ὠὴ πλέον χαλεπόν, καὶ ὅλως οὐκ ὄυσημον· ὅθεν ἀφαιρετέον· ἅμα δὲ
καὶ ποθεν οἰῶ φυομένη, μόνον δὲ ἰσχύουσα, τὴν τροφὴν ἀποδώσει· ἀάλλιον δ' ἐαῦ πανταχόθεν. τὸ δὲ μῆκος καὶ πλάτος, ὅσον αὖ ᾖ πλέον, ὠφελιμώτερον. ὥστε τὰ πρὸς
τὴν βλάσησιν καὶ τὴν ὄυτροφίαν μόνον δεῖ παρασκυάζειν. ποθὲν δὲ ἀρδεύσεως καὶ ὑδάτων, χεδὸν εἴρηται πρότερον. ὅσα γὰρ ἐν τοῖς οὐρανίοις ὠφέλιμα, κατὰ ποίας ὥρας, ἢ ἔτη,
ἢ νύκτωρ, ἢ μεθ' ἡμέραν, δηλονότι καὶ ἐν τοῖς ὠῤῥύτοις καὶ ὀχετευομένοις ὁμοίως ἔσαι.
τὸ δὲ θέρους εὐλόγως μᾶλλσα χρῶντας, δεῖ τὴν σαφήνιν τῶν ἐν δίος, καὶ ἅμα πρὸς τὴν ἐκ- 40
τροφὴν τῶν ἀαρπῶν ἀναγκαῖον. οἱ δὲ καὶ οἴονται τότε μᾶλλσα δεῖσθαι, πλείσης ἀφαιρέ-
σεως καὶ λυσιωτάτης γινομένης. ἰσχυρὸν δ' ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις, καὶ ἐν τούτοις τὸ ἔθος· οἷον
γὰρ φύσις γίνεται. διὸ καὶ τὰ ἐν τοῖς ξηροῖς καὶ ἀνύδροις, ὀδὲν ζητεῖ πλέω τὸ ἀναγκαῖον,
καὶ χείρω γίνεται βρεχόμενα, ἀαθάπερ τὰ εἰωθότα μὴ βρέχεσθαι. καὶ λίνδυνος δέ, ἂν μὴ συ-
νεχῶς ἀποδιδῷ, βρέχειν ἀῤῥωμένος. ἐκείνῳ τε γὰρ ἀφαιρεῖται τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν τροφὴν, καὶ ἑτέραν οὐ δίδους ἀμφοτέρων πλέιον διαμαρτάνει, ὥστε πολλάκις ὑπὸ τῶν ἀανμά
των αὐαίνεται. χεδὸν δὲ οἱ ἀαρποὶ χείρους τῶν πλέισον λεχομένων × ἐὰν δὲ συμμέ- 42
τρως, ἀλλὰ καὶ πλέιον καὶ πολλῷ μᾶλλον. Περὶ δὲ ἀοπείσεως ἀπολούθως ἀηλονότι τῇ
ἡλίᾳ ἀαθάρσει μετὰ τοὺς χρόνους, ἄλλως τε εἰ καὶ μετ' ἐκείνην εὐθὺς ἀοπείζειν δεῖ. ἅμα

δὲ καὶ

δὲ καὶ οὐδ' ἂν δύναιντο δέχεσθαι συνεχῶς, ἀλλ' ἀφαίνονται διὰ τὴν θερμότητα. τὸ γὰρ τῆς
ψιλὴν κοπρίζειν, οὐχ ὅμοιον. ἐν ἐκείνῃ μὲν γὰρ εἰς πολλὰ μερίζετο, καὶ ἐξαναλίσκεται· τὰ δὲ
οὐ μόνον τῶν σπερμάτων. ἐν ταῦθα δὲ εἰς αὐτὰς τὰς ῥίζας δύεται, καὶ οὐ δύνατο πᾶν διαδιδό-
ναι τοῖς καρποῖς, οὐχ ὁμοίως εὔτροφον, οὐδὲ πολύχουν. ὥστε πάλιν ἄλλης καὶ ἄλλης ἀπογι-
νομένης, ὡς ἐκθερμαινόμενον, αὐαίνεται. ἐπεὶ καὶ ὁ σῖτος, ἄντις κατακόρως χρῆτο, † καὶ ἀπογί- καὶ μὴ
νηται πλῆθος ὕδατος. διὸ καὶ ταῖς ἐπομβρίαις χρησιμώτερος ὅγε συνεχὴς καὶ πλείων κοπρι-
σμός. ἐν δὲ ταῖς αὐχμώδεσι καὶ λεπταῖς ὁ σύμμετρος. διὰ ταῦτα δὲ ἴσως οὐδὲ ἡ δριμυτάτη
τοῖς δένδροις ἁρμόττει. καί τοι δόξειεν ἂν ἄτοπον εἶναι, τὸ μὴ τοῖς ἰσχυροτάτοις *. ἀλλ' ἐν τῷ δὲ
προειρημένῳ τὸ αἴτιον ληπτέον. ἐπεὶ καὶ τοῖς λαχάνοις διὰ τοῦθ' ἁρμόττει· διὰ τοῦτο μεθ' ὑ-
δρείας ἡ χύλωσις, καὶ ὅλως ὅτι πολλῷ τῷ ὑγρῷ χρῶντο καὶ καθ' ἡμέραν, καὶ αὐτὰ φύσει
ὑγρά. φυλλοφορεῖν γὰρ ἐθέλουσιν, οὐ καρπογονεῖν αὐτά. οὐ μὴν ἀλλ' ἐνίαις τε χρῶντο καὶ πρὸς
τὰ δένδρα τῶν ἰσχυροτέρων, καὶ μαλιστα εἰς μαλακότητα καὶ μεταβολὴν τῶν καρπῶν. οἷον
τῇ πρὸς τὸ γλυκαίνειν καὶ ἀπύρους ποιεῖν τὰς ῥόας, καὶ τὰς ἀμυγδαλᾶς ἐκ πικρῶν γλυ-
κείας. καὶ ὡς παρὰ τοῦ μυῤῥίνους κελεύουσιν ἰσχυροτέραν ἔτι παραβαλλειν, οἷον τὴν βυρσο-
δεψικήν, καὶ οὖρον παρασχεῖν, ὅταν ἐκβλαστήσωσιν, ὡσὰν ἀπυρήνων γινομένων. οἱ δὲ καὶ
τῇ ἐλαίᾳ συμφέρειν οἴονται πρὸς εὐκαρπίαν. ἔοικε δὲ τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ μέγα διαφέρειν. εἴγε καὶ
τὰ τῶν σικύων σπέρματα, γαλακτι βρεχόμενα καὶ μελικράτῳ, γλυκυτέρους ποιεῖ. νομίσειε
δ' ἄντις ταῦτα καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων γίνεσθαι λαχάνων. ἀλλ' ἴσως τὸ δριμὺ χρησιμώτερον. ἡ
δὲ ῥίζα τῶν δένδρων ἀρχή τις οὖσα, καὶ τὰ περικαρπία συνεξομοιοῖ τὰ ἐφ' ἑαυτῆς. περὶ μὲν
οὖν τούτων καὶ πρότερον εἴρηται. τὴν δὲ χρησίμην, ἀεὶ πρὸς τὰς δυνάμεις ἀφοδοτέον· τῆς μὲν
δριμυτέρας, ἐλάττονα· τῆς δὲ μαλακωτέρας, πλείωνα. Δεῖ δὲ καὶ τὴν πρόσφορον ἑκα- 13
στοις τῶν δένδρων μὴ ἀγνοεῖν. οὐ γὰρ ὥσπερ ὕδωρ τὸ αὐτὸ πᾶσιν, οὕτω καὶ κόπρος· ἀλλ'
ὥσπερ τὰ ἐδάφη πρὸς ἕκαστον οἰκεῖα, οὕτω καὶ ἡ κόπρος. ἐπεὶ καὶ κατὰ τὰς ἡλικίας τῶν
δένδρων ἔστι τις διαφορά. διὸ καὶ φυτεύοντες, ὑποβάλλουσιν εὐθὺς (ὥσπερ ἐλέχθη)
τὴν τῶν λοφούρων, ὅτι κουφοτάτη. τὸ δ' ἀσθενὲς, κουφοτάτης δεῖται. τὸ δ' ὅλον, ἐν
ταῖς θεραπείαις τῶν δένδρων, ὅσα μὲν κοινὰ πᾶσίν ἐστι, ταῦτα τῷ ποσῷ καὶ τῷ
ποιῷ διοίσει, καὶ τοῖς καρποῖς· οἷον τομή, διακάθαρσις, σκαπάνη, κόπρησις. ταῖς
δ' οὖν ἀμπέλοις ἢ διὰ τετταρων, ἢ πλειόνων ἐτῶν, παραβάλλουσι κόπρον. οὐ γὰρ δύ-
νανται φέρειν δι' ἐλαττόνων. οὐδ' ἔστι βοήθεια, καθάπερ τοῖς δένδροις, ἡ ὕδρευ-
σις· ἀλλ' ἐκκαίονται. διὸ, καθάπερ ἐλέχθη, ταῖς ἐπομβρίαις χώραις συμφέρειν μᾶλ-
λον. ἄλλως γὰρ κίνδυνος, μὴ ἀπογινομένων τῶν ἐκ διός. Σκαπάνη δὲ πᾶσι συμ- 14
φέρει. ταῦτα γὰρ ἐμποδίζοντα, καὶ τὰ παραιρούμενα τὰς τροφὰς ἐξαίρει· καὶ αὐτὴν
τὴν γῆν ἐνικμοτέραν ποιεῖ, καὶ κουφοτέραν. ἔτι δ' ὁ ἀὴρ ἐγκαταμιγνύμενος (ἀνάγκη
γὰρ ἐγκαταμίγνυσθαι κινούμενον) ἰκμάδα τινὰ δίδωσι, καὶ παρέχει τροφήν. διὸ
καὶ τὴν αὐχμώδη καὶ ἄνυδρον σκαπτειν δεῖ, καὶ μεταβάλλειν πολλάκις, ὥσπερ καὶ
πρότερον εἴρηται. συμφέρει δ' ἡ σκαπάνη καὶ τοῖς ἑλώδεσι, καὶ τοῖς ἐφύδροις. καί τοι δό-
ξειεν ἂν ἄτοπον, εἰ τοῖς ἐναντίοις. ἀλλ' οὐδὲν ἄτοπον. τὴν μὲν γὰρ ξηραίνει, τὴν δ' ὑγραί-
νει· δεῖται δὲ ἑκατέρα τοῦ ἐναντίου. τροφῆς δὲ πλείονος γινομένης καὶ βελτίονος, αὐτὸ
τὸ δένδρον εὐσθενεῖ, καὶ οἱ καρποὶ καλλίους. ποιεῖ γὰρ καὶ τοὺς πυρῆνας ἐλάττους, καὶ ὅ-
σα ξυλώδη καὶ δερματικὰ τὰ ἐκτὸς· οἷον ἀμυγδαλῆς, καρύας εὐβοϊκῆς· τούτων λεπτότε-
ρα ταῦτα, † τὰ δ' ἐν τοῖς, μείζω. τὸ γὰρ ὅλον ἡ εὐτροφία διϋγραίνει, καὶ τὸ σαρκώδες αὔξει. τὰ δ' ἐν τῷ
διὰ ταῦτα καὶ κατὰ λόγον ἀμφοῖν τὸ συμβαῖνον. ποιεῖ δὲ καὶ εὐχηλότερα, καὶ μείζω καὶ
ἡδίω, μετὰ τῆς ἄλλης θεραπείας· ὅτι καὶ τροφὴ πλείων, καὶ πέψις γίνεται μᾶλλον. ἀλλ' δὲ
τοῦ κράνου (περὶ τούτου γὰρ μαλιστα αὐτιλέγεται) δῆλον, εἴπερ ὡς ἀληθὲς πλεῖον ἀνα-
λαμβάνει τῆς συμμέτρου τροφῆς. ὥσθ' ἧττον ποιεῖν εὔχυλον. ὅπερ καὶ ἐπ' ἄλλων συμ-
βαίνει περικαρπίων, ἐν ταῖς πιείραις λίαν χώραις καὶ εὐτρόφοις. ἡ μὲν οὖν σκαπάνη,
πάντα ταῦτα συναπεργάζεται. καὶ τὸ ὅλον, ὠφελεῖ διὰ τὸ ἐξαιρεῖν τὰ παραιρού-
μενα. Ἐπεὶ καὶ τὰ παραφυτευόμενα καὶ τὰ παρασπειρόμενα, διὰ τοῦτο βλάπτει 15

πάντα

πάντων. τὰ δὲ καὶ ὅλως αὐαιρεῖ, πλὴν ὅσα γ' ἂν φερμάκου μέρη. λέγω δὲ, ὡς οἱ τὰς λευβάς ὠλαστέροντος τῆς τῶν ἀμπέλων φυτῶν, ἢ εἴ τι ἄλλο ξηρόν, ὅπως ἡ ὑγρότης ἀφαιρεθῇ. ὡς ταῖς ῥαφάνοις σὺν ὀρόβοις, πρὸς τὸ μὴ λιπαρὲν θαι· καὶ εἰ μή τι ἄλλο τοιοῦτον. καὶ ὅσα πρὸς ἡλῆ τυγχάνει· λαθάπερ ἐλαία μόνη τῶν δένδρων, καὶ μύρρινος. τὰς τε γὰρ ῥίζας συμπλέκεσθαί φησι τῶν δένδρων Ἀνδροτίων, καὶ τὰς τοῦ μυρρίνου ῥάβδους φύεσθαι διὰ τὸν ἀκρεμόνων ἡ ἐλαίας· τόν τε καρπὸν ἔχοντα τὸν ἥλιον, καὶ τῶν αὐξημῶν προβολῶν, ἐλαίαν ἀπαλὴν γίνεσθαι καὶ γλυκύν· ἔλαττον δὲ τὸ γῆρας πρὸς ἥλιον. ἄλλο δ' ἀδένδρον ἐθέλει φυτεύεσθαι πρὸς ταῖς ἐλαίαις. ὄμμυνις δὲ καὶ πρόνη μόνη δοκεῖ πᾶσιν εἶναι, διά τε τὸ μονόῤῥιζον εἶναι, καὶ βαθύῤῥιζον. ὑποφυτεύεται γὰρ ὑπὸ αὐτῇ καὶ μύρρινον, καὶ σίδηρος, καὶ ἕτερα πλείω· καὶ αὔξησιν

σκίας λαμβάνει. καὶ φανερὸν, ὅτι μᾶλλον παροχλοῦσιν αἱ ῥίζαι ταῖς † σκίλλαις. σκιὰ γὰρ πολλὴν ποιεῖ ἡ πρόνη. καὶ λόγον δὲ καὶ τὰ ἄλλα τὰ ὀλιγόῤῥιζα καὶ βαθύῤῥιζα καὶ πρὸς ταῖς, ᾧ μὴ λυπεῖ τὰ αὐτῶν ὥραν ἡ βλάστησις καὶ λαρποτοκία. βοσκὴν τε γὰρ ἐλαχίστην παρέχεται ταῦτα· καὶ παραλλάττοντες οἱ χρόνοι τῇ τε βλαστήσει καὶ τῇ τελειώσει τὸν καρπὸν, ἧττον λυποῦσι. χαλεπώτατα δὲ καὶ ἀμπέλῳ καὶ ταῖς ἄλλοις, συκῇ καὶ ἐλαίᾳ. καὶ γὰρ βοσκὴν πολλὴν ἀμφότερα λαμβάνει, καὶ σκιὰν παρέχει πλείστην. χαλεπὸν δὲ καὶ ἡ ἀμυγδαλῆ, διά τε τὴν ἰσχύν, καὶ τὴν πολυῤῥιζίαν. διά τοι φυτεύσει τινὲς ἐν ταῖς ἀμπέλοις, ὡς ἀσινέσαρον. βοσκῆς τε ἐλαφρᾶς διδομένου, καὶ ἅμα διὰ τὸ ὡραιόκαρπον καὶ μὴ πολύσκιον ἅπασα ἐνοχλεῖσθαι. ὃ μὴν ὀρθῶς γε λέγουσιν. οὐ γὰρ ὅπως ἡ σκιὰ λυπεῖ, διαθάπερ εἴρηται, καὶ τὸ ὄψιον, ὡς ἡ ἰσχὺς τῶν ῥιζῶν. ἀφαιρεῖται γὰρ τὴν βοσκὴν, σωτήριον γινόμενον. ἀλλὰ διαφόρων καὶ ἀσινεστάτων πάντων ὄζει, μηλέα, καὶ ῥόα· καὶ γὰρ ὁ πολυῤῥιζα, καὶ τροφῆς ἐλαφρᾶς δεῖται, καὶ ταχὺ γηράσκουσιν, ὥστε μὴ πολὺν χρόνον ἐνοχλεῖν. ἁπλῶς δ' ἀπάντων ἧττον καὶ βλάπτει τὴν παραφύσει. διά τοι συμβαίνει γ' ἐνίοτε, τῶν παραφυτῶν παραιρουμένου θατέρου, καὶ θατέρου αὐαίνεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἦλθε ποτέ σωτέρων, ἅμα πεφυκότων αὐαλέων καὶ συκῶν, ὡς αἱ συκαῖ πρηνεσθησαν. αἴτιον δ' ὅτι μεγάλην ἐποίησε μεταβολὴν, σωπυξημένων ἦλθε καὶ

εἰ μὲν νέων ὄντων σωεκτεθραμμένων. ὥσπερ γὰρ μία φύσις ἐγεγένητο, διὰ τὸν χρόνον † ὑμένων ὄντων διὸς παρεῖλεν, οὐχ ὅτι αὐέφυανεν, ἀλλὰ καὶ δύσξεστέρας καὶ λαλλίους ἐποίησε. καὶ πρὸς μὲν τὴν ἄλλην λεγόμενον θεωρείσθω. Περὶ δὲ ἀμπέλων, ὅσα μὴ λοιπὰ, καὶ γὰρ τοῖς πρότερον εἴρηται, λεκτέον ὁμοίως. ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ γένη διαφέρει, καὶ αἱ χῶραι, σκοπεῖν χρὴ πειρᾶσθαι διαιρεῖν, τὰ ποῖα καὶ ταῖς ποίαις οἰκεῖα. διατὰ φύσιν μὲν γὰρ ἐὰν φυτεύῃ τις, ἀγαθά· παρὰ φύσιν δὲ, ἄκαρπα γίνεται. τὸ δὲ διατὰ φύσιν, σχεδὸν διαδ' ὁμοιότητά τινα λαμβάνουσιν, ὡς εἴπομεν. γῆ μὲν τῇ σοβερᾷ καὶ αὐχμώδει τὰ σοβερὰ, καὶ τῶν λόφων καὶ τῶν μελαίνων· ὡς δ' ὠθῆ τὸ πᾶν, τὰ μέλανα σοβερώτερα. γῆ δὲ τῇ ἐπόμβρῳ, τὰ μανά. διαδιπλᾶ δὲ τὰ φυκνὰ καὶ τὰ μανὰ ταῖς μήτραις, ἃς δεῖ θεωρεῖν ἀρτέμνοντας τὰ νέα τῶν διπλημάτων. ἔχει γὰρ ἡ μὲν μανὴ πολλὴν, τὸ δὲ ξύλον λεπτὸν· ἡ δὲ φυκνὴ μικράν, τὸ δὲ ξύλον παχύ. ὅτι δὲ ἑκάτερον ἑκατέρᾳ τῇ χώρᾳ συμφέρει, διὰ τῶν δὲ φανερόν. ὧν μὲν γὰρ ἡ μήτρα μεγάλη, τούτων καὶ οἱ πόροι εὐρεῖς· ὧν δὲ μικρὰ, σφοῖτε καὶ ὀλίγοι. διὸ καὶ αὐτὰ σοβερᾶς τροφῆς ἐλάττονος δεῖται τὰ φυκνὰ, καὶ ἅμα διατηρεῖν δύναται τὸ ὑγρὸν εἰς τὸ θέρος. ὁ γὰρ ἥλιος ἧττον ὁμοίως ἄγει, διὰ τῶν φυκνότητα. διὸ μικρᾶς ἡ ἀφαιρέσεως γινομένης, ἐπαρκοῦσιν αἱ ῥίζαι τὸ σύμμετρον εἰς τὸν καρπόν. αἱ δὲ μανάι, πολλῆς μὲν ἡ ἀφαιρέσεως οὔσης, ὀλίγης δὲ ἡ ὑπορροῆς, διὰ τῶν ξηρότητα ἡ γῆς, τότε διήματα ἀδυνῇ καὶ οὐ καρπὸς ἀτελεῖς φέρουσι. τῇ δὲ ἐπόμβρῳ, πρωσφορώτατον τὸ γένος, ὅτε πολλῆς τροφῆς δεομένου. καὶ μεγάλης ἀφαιρέσεως γινομένης, ὁ ἥλιος ἄγει· καὶ φορυτῷ πλέον ὠφελῆσαι, καὶ εἰς μέγεθος, καὶ εἰς δύναρπίαν· ἄφθονον μὲν γὰρ προφὴν ἔχει, ταύτης δὲ διατε κρατοῦσα, καὶ τὴν ἕδρασα ῥᾳδίως. διὰ ταῦτα γὰρ καὶ ἡ λειμωνία δοκεῖ ταῖς ἀμπέλοις εἶναι διατίνα, διὸ πρὸς τὴν διούφη καὶ μὴ πίειρα εἶναι, καὶ ἐφυδρός ἐστιν, ὥστε μὴ δύναται τὸ ὑραῖον ὕδωρ διϊκνεῖσθαι πρὸς τὸ ἐκ τῆς γῆς. ἡ δ' ἄμπελος, ὕδατος πλείστου δεῖται, διὰ τὸ γὰρ τὸν καρπὸν πλεῖστον ἔχειν τὸ ὑγρὸν· ἔτι δὲ μᾶλλον αὐτέχειν δύναται γὰρ ταῖς ἐπομβρίαις. ἐὰν δὲ ἡ χώρα μήτε αὐχμηρὰ, μήτε ἐπομβρος, ἀλλὰ μέσην τυγχάνῃ, τὰ ἀνὰ μέσον φυτεύειν, ὅτε μήτε φυκνὰ

τε πυκνὰ μήτε μανά. γένη μὲν οὖν πρὸς ἑκάστην ταῦτα οἰκεῖα διαιρεῖται. Περὶ δὲ τῶν 17
σπερμάτων, ἐπείπερ ἰσχυρότατα δεῖ, διὰ τοῦτό τινες κελεύουσιν ὡς ἐκ ψυχροτάτης χώρας
λαμβάνειν. πυκνότατα γὰρ ὄντα, μᾶλλον ἔχειν ὥστε καὶ ἐν ταῖς λεπταῖς ἀντιλαμβάνεσθαι.
διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὰ μοσχεύματα δεῖν ἐν τῆς ἐπομβρίας μᾶλλον ἐμβάλλειν, ἢ τὰ φυτεύμα-
τα πάντων τῶν δένδρων. ὅτι τὰς ῥίζας τὰς καθιεμένας τῶν φυτευμάτων ἀσθενεῖς οὔσας
ἐκσήπει, † ἢ τῶν μεμοσχευμένων ἰσχυρότερα, καὶ εὐθὺς ἀντιλαμβάνεται. τὰ δὲ πάσχη τῶν τὰ δὲ τῶν
φυτῶν, εἰς μὲν τὴν ἔπομβρον οἰκεῖα· δεῖ γὰρ μάλιστα ἰσχυρὰ, καθάπερ λέγομεν. εἰς δὲ τὴν
αὐχμηρὰν, μήτε παχέα, μήτε ἄγαν λεπτά. τὰ μὲν γὰρ, οὐκ ἂν δύναιντο σῆψαι· τὰ δὲ ἀσθε-
νῆ, κίνδυνος μὴ πρὸ τῆς βλαστήσεως ἀφξηρανθῇ. παραλλάττουσι δὲ καὶ οἱ χρόνοι τῆς φυ-
τείας καθ' ἑκάτερον. τὴν μὲν γὰρ ἔπομβρον καὶ ψυχρὰν, ὀλίγον πρὸ ἰσημερίας δεῖ· τότε
γὰρ ξηρότατα καὶ θερμότατα. τὴν δ' αὐχμηρὰν καὶ θερμὴν, μεθ' ἡλίου τροπάς· ὅσῳ
γὰρ ἂν μᾶλλον βρέχηται, τοσούτῳ βελτίων ἡ βλάστησις. τὴν δ' ἄλλην ἅπασαν, τέκμαι
ρόμενον πρὸς τοῦτον τὸν χρόνον. Χρὴ δὲ καὶ τὴν ἐργασίαν ποιεῖσθαι πρὸς τὴν χώραν, εὐ- 18
θὺς ἀπ' αὐτῶν τῶν γύρων ἀρξαμένους. οἷον ἐν τῇ ἐπόμβρῳ, μήτε μεγάλους ὀρύττοντας, μή-
τε βαθεῖς, ὅπως μὴ πολὺ συνιστάμενον ἐκσήπῃ τὸ ὕδωρ. διὰ τοῦτο γὰρ, ἐὰν σφόδρα κάτομ
βρος ᾖ, τοῖς πατταλοις τοῖς σιδηροῖς φυτεύουσι. μὴ δὲ δεῖ συσκαπτειν αὐτὸ ἔτι, μὴ δὲ τὸ
ὕστερον, ὅπως μάλιστ' ὁ ἥλιος ξηραίνῃ τὴν κατὰ τὸ φυτὸν γῆν. ἐὰν δὲ αὐχμηρὰν καὶ ξη-
ρὰν, δῆλον ὡς ἐναντίως. † οὐ γὰρ γύρους ἅμα πᾶσαν εἰ δυνατὸν ὀρυκτέον, ἵν' ὡς μάλι- εἰς γὰρ
στα συνεργασθεῖσα, δέχηται τὸ ὕδωρ. εἰ δὲ μὴ, τάφρους ὡς βαθυτάτας καὶ μεγίστας ποι-
ούντας, συσκάπτειν ὅτι μάλιστα πρὸς αὐτὸ τὸ φυτὸν, ὅπως ἥκιστα διαθερμαίνηται τοῦ θέ-
ρους. ὁμοίως δὲ καὶ τἄλλα τούτοις ἀκόλουθα ποιεῖν. ὡς γὰρ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἀληθὲς τὸ καὶ
πρότερον λεχθὲν, ὅτι δεῖ ταῖς ἐργασίαις, τὴν μὲν ὑγρὰν ξηραίνειν, τὴν δὲ ξηρὰν ὑγραί-
νειν. διὸ καὶ τοῦ ἔαρος κελεύουσιν ὡς βαθύτατα σκάπτειν, ὅπως ὅτι πλεῖστον ἐγκαταμι-
χθὲν πνεῦμα, κατάσχῃ τροφήν. ὥσπερ γὰρ εἴρηται πολλάκις, † οὐκ ἀπὸ τοῦ ἀέρος ἡ καὶ ἀπὸ
τροφή. λαμβάνουσι δὲ καὶ κατὰ τὰς ὀρεινὰς καὶ ἀνεμώδεις τὰ πρόσφορα ταῖς φυ-
τείαις· οἷον τούς τε γύρους ὀρύττοντες τοῖς καθαστῶσι πνεύμασι, καὶ τὸ φυτὸν τιθέντες
τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅπως ἡ βλάστησις μὴ ἐναντία γίνηται τοῦ πνεύματι. θραύεσθαι γὰρ
ἐκείνως ἀνάγκη· μὴ δ' ἔμπαλιν ὑπερπετοῦσα παρὰ φύσιν αὔξηται. τούτων γάρ τι
πάσχουσα, χείρων ἡ ἄμπελος. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἀκόλουθα πρὸς τὴν χώραν.
τὰς μὲν οὖν φυτείας, ἐν ἑκάστοις οὕτω καὶ διὰ ταῦτα ποιοῦνται. τὰς δὲ τομὰς παν-
ταχοῦ τῶν φυτῶν βραχείας, ὡς ἂν ῥιζωθῶσι καὶ αὐξηθῶσιν· ἅμα δὲ ἡ γῆ αὐχμηρὰ, καὶ τρέ-
φειν ἀδύνατος τὰ πολλά. κατὰ δὲ τὴν ὀρεινὴν καὶ ψυχρὰν, ἢ καὶ ὅλως ἔναστρον, καὶ τὸ ἔαρ
τέμνειν εὐλαβοῦνται. τὸ γὰρ ψύχος ἀφξηραίνει. ὥραν δὲ τῆς τομῆς σχεδὸν τὴν αὐτὴν πᾶ-
σιν ἀποδιδόασιν, ὑπ' αὐτὴν τὴν βλάστησιν· ὅπως τὸ φυτὸν πλῆρες ὂν τοῦ ὑγροῦ πρὸς
τὴν ἀφαίρεσιν ὁρμήσῃ, καὶ ὁ βλαστὸς ὅτι κάλλιστος γένηται. τὴν γὰρ τομὴν οὐ καρποῦ χά-
ριν, ἀλλὰ βλαστοῦ γίνεσθαι. τὴν δὲ μετοπωρινὴν, καρποῦ. διόπερ ἐκείνην ποιητέον εὐθὺς
μετὰ πλειάδος δύσιν· τότε γὰρ εἶναι συνεστηκότα τε μάλιστα, καὶ ἥκιστα τεμνόμενα δα-
κρυῤῥοεῖν καὶ ῥήγνυσθαι. μεθ' ἡλίου δὲ τροπὰς, καὶ μετὰ ζεφύρου πνοὰς, ἀμφότερα πά-
σχει ταῦτα τεμνόμενα· καὶ τότε φυτὸν ποιεῖ, καὶ τὸν βλαστὸν ἐξ ἄκρου † φύεσθαι πρὸς τῇ φύεται
τομῇ· διὰ τὸ τὴν τροφὴν τὴν μὲν παρεῤῥυηκέναι, τὴν δ' ἐν τοῖς ἄκροις καταλελεῖφθαι.
τέμνειν δὲ, τὰ μὲν ἐν τῇ χέρσῳ φυτευόμενα τοῦ τρίτῳ ἔτει· θᾶττον γὰρ πραγίνεσθαι, διὰ τὸ
ἀεργοτάτην εἶναι τὴν γῆν, καὶ ἀκάρπωτον. τὰ δ' ἐν τῇ γεωργουμένῃ, ὀψιαίτερον. τὴν δ'
ἄμπελον ἄγειν δεῖ κύκλῳ περὶ τὸν πυθμένα· πανταχόθεν γὰρ ὁμαλοῦς οὔσης, καλλίων καὶ
εὐκαρποτέρα. τοῦτο δ' οὐ χαλεπὸν, ἐὰν † τι καταλίπῃ μὴ τὰ κάλλιστ' ὡρμηκότα τῶν κλημά τις
των, ἀλλὰ τὰ ἄριστα πεφυκότα πρὸς τὴν ἀγωγήν. ἀρκεῖ γὰρ εἷς ὀφθαλμὸς ὀλειφθεὶς εἰς τὸ
δένδρον. ἐὰν δέ τις ἀπορῇ, καὶ τοῦτ' οὐ διὰ τὴν ἄμπελον ὡρμηκέναι, κατὰ τὸ αὐτὸ τῶν
ληφθέντων κλημάτων ἀφελεῖν τοὺς ἐντὸς ὀφθαλμούς, ὅπως εἰς τοὺς ἔξω ῥέουσα ἡ τροφὴ
σχίσῃ τὴν ἄμπελον. ἀεὶ γὰρ πρὸς τὸ ζῶν καὶ τὸ δεχόμενον ἡ ὑπῤῥοή. διὸ, καθάπερ ἐλέχθη,
ῥάδιον ποιεῖσθαι τὰς ἀγωγάς. τοῦτο δ' ἐν ταῖς ἐνίκμοις καὶ ἀγαθαῖς. ἐν δὲ ταῖς αὐχμώ-

δεσι καὶ

λισι καὶ ξηραῖς, ἀναγκη τὰ βέλτιστα λιπεῖν. ξηρὰ γὰρ οὖσα καὶ ὀλιγότροφος, ὁ δ' ἁλίως ἑτέρας πθοίσεται. διὸ σωακολουθητέον τῇ ὁρμῇ. χρὴ δὲ καὶ πρὸς τὰ ὀνόματα τῇ αὐτῇ ζημιᾶ χρῆσθαι, καὶ μὴ βιάζεσθαι παρὰ φύσιν. τῶν μὲν δὴ φυτῶν τοιαῦτα καὶ διὰ ταῦτα, ποιοῦντας τὰς
19 θραπείας. Τῶν δ' ἀμπέλων τῶν τελείων ἥδιστα, πρῶτον μὲν καὶ μέγιστον ὄντα ἡ ἐλάττω. καλῶς γὰρ ἀμπελουργουμένη, καὶ βύβλασοτόρα, καὶ βύκαρποτόρα, καὶ πολυχρονιωτόρα γίνεται. διὸ τόρον δὲ, καὶ τρόπον τινὰ τόπου παραπλήσιον, ἡ βλάσθησις. καὶ γὰρ ὥσπερ θα εἰδ' ἅπαντα δεῖ, τὰ ποῖα συμφέρει καταλιπεῖν, καὶ τὰ ποῖα ἀφαιρεῖν, καὶ πῶς οὐ ἑτόρως καρπὸς, καὶ πῶς τῷ ὅλῳ φύσιν. τὰ δ' ἄλλα ἥδιστα κοινότρα, καὶ ῥᾴω· πάντα δ' ἔχοντα διαύοιαν, ὥστε καινὸν ζητεῖν καὶ τρόπον. αἱ δὲ διαφοραὶ κατὰ τὰς ὥρας τῶν ἔργων, τὰ μὴ καὶ ἅπασι τοῖς ἄλλοις εἰσίν, ὁ μὲν ἀλλὰ πλείστη γε κατὰ τὴν καλάσιν καὶ τὴν ἀμπελουργίαν. 10
ὕστερον δὲ καὶ πειρῶντά γε διαιρεῖν, ὅτα τοῖς γένεσι ποιόμενοι καὶ ταῖς χώραις τὸν ἀφορισμόν. ὁ δ' ἀφορισμὸς ἢ διοῖν, ἢ ποίαις ἐκάστας ὥραις δεῖ, κατὰ βραχυτομεῖν ἢ μακροτομεῖν. ἐπεὶ τά γ' εἰς τὴν ἀγωγὴν, καὶ τὴν ὅλην τομὴν τῶν ἀμπέλων, πάντα ταχὺ τὰ αὐτά. χειρὸν δ' ἐνίοις τὸν αὐτὸν ἀεὶ διδόασιν ἐπί τε τῶν γενῶν, κατὰ τὰ ὁμοίας χώρας ἀφορισμόν· οἷον τὸ βραχυτομεῖν, ὥστε ταῖς καυσώδεσι καὶ ξηραῖς· καὶ τῶν ἀμπέλων ὅσαι τοιαῦτ' τυγ
μὲν χάνουσαι, ἐγκαρπότραι † γὰρ γίνονται, διὰ τὸ μᾶλλον διώδαι βρέφειν. μακροτομεῖν δ' ταῖς ψαντίαις καὶ τὰς ψαντίας· οἷον τοῖς ἐφύγροις καὶ δύτραφέσι, καὶ ὅσαι τ' ἀμπέλων διαῦται. φύσει τε γὰρ καὶ ποτόρας εἶναι, καὶ τὸν γινόμενον καρπὸν τὰ ἄκροις μᾶλλον φύεσθαι τοῖς κλήμασιν. ἔνιοι δὲ καθόλου πρὸ πασῶν διαιροῦσιν, ὅτι εἰς τὰς ὥρας ἀποβλέποντες, ἀλλ' εἰς αὐτὰ τὰ γένη καὶ τὰς διαθέσεις, κελεύοντες σκοπεῖν πρὸς τὴν μήτραν, ὥσπερ ὦν τ' αὐ- 20
τῶν εἴπομεν τὰ τοῖς ἀποτεμνομένοις τῶν νέων κλημάτων. ἐὰν μὲν γὰρ ἔχῃ πολλὴν, πολλὰ δὴ βραχέα καταλιπεῖν, ὅπως βραχέων μὲν ὄντων δύνηται τρέφειν· ἀπὸ πολλῶν δὲ πολὺς ὁ καρπὸς γίνεται. ἐὰν τε ὀλίγην, καὶ πολὺ τὸ ἔνα κλήματ' ἔχοσαν, ἐλάττω μὲν τὸ πλῆθος, μείζω δὲ τὸ μέγεθος. δεῖ δ' ὅσῳ ἐλάττω τὴν μήτραν, τοσούτῳ μακρότρα λείπειν τῶν ἀπάσας. καθόλου μὲν οὖν, ὅτῳ τὸ μέγεθος τὴν βραχύτητα τῶν κλημάτων καθ' ἑκάστην ποιεῖσθαι πρὸς τὴν μήτραν τὴν τῶν ἀκρότομος, ὅπως ἴσῃ τὸ πλάτος ἢ τῷ πάχει κλήματι. δεῖ γὰρ ἀμπέλα τεμνομένην ἀεί, τροφῆς τε τὴν ἑαυτῆς, καὶ πρὸς τὴν τοῦ καρποῦ φοράν, πολυχρόνιον ἔσεσθαι καὶ ἀγαθὴν δεῖ τέλος. ἐὰν δὲ ἡ μήτρα πλέον μέρος κατέχῃ τ' τομῆς, καρπὸν μὲν γίνεσθαι πολὺν, τὰ δὲ κλήματα ἀμενηνὰ, διὰ τὴν τροφῆς ἀσθένειαν. ἐὰν δὲ τὸ κλῆμα τὸ τῷ χρόνῳ διωκὸς ᾖ καὶ νεανικὸν, καρπὸν ὀλίγον ἀπὸ μικρᾶς τ' μήτρας. 30
γίνεσθαι γὰρ τὸν μὲν βότρυν, ἀπὸ τ' μήτρας· τὸ δὲ κλῆμα, ἀπὸ τοῦ πρόσθιληφότος κλήματος. διαλοιῶν δὲ τὴν ἄμπελον αὐτὴν. τὰ γὰρ ἐκ τῶν ἔνων νέων βλαστήματα, πάντα ἄκαρπα γίνεσθαι, διὰ τὴν μικρότητα τῆς μήτρας· καὶ τὰς νέας τῶν παλαιῶν ἀφορωτόρας, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ὡς ἀπὸ τ' μήτρας, τ' τε ζαρκός. καὶ τοῦτ' γὰρ τ' γινομένου, ὅπερ δεῖ ὑπολαμβάνουσιν, δεῖ ἔοικεν. εἴπερ ἀφαιρεθείσης, ἡ μὴ σαρξ γίνεται, τὸ ᾗ γίγαρτον γίνεται. πλὴν εἰ ἆρα τῷ γένει τούτῳ τ' μήτρας ἀφαιρεμένης. τοῦτο μὴν ὧν ἰδιωκεπτέον. εἰ δὲ ὅλως αἱ μείζους ἔχουσαι τὰς μήτρας, βύκαρποτόραι καὶ πολυκαρποτόραι τυγχάνουσιν, δεῖν ἂν διαφέροι πρὸς τὰ νῦν, κοινοτάτην μὴ λέγειν ταύτην εἶναι πάντας. ὅσαι δὲ κλήματα μὴ πολλὰ φύουσι, καρπὸν δ' ὀλίγον, τούτων τὰ μὲν ἀφ' ἄκρας τὰς ὡρώτας ὡς μακρότατα λείπειν, τὰ δὲ πρὸς αὐτὸ τὸ σέλεχος βραχέα· ὅπως ἀπὸ μὲν βραχείας τομῆς, ἡ ἄμπελος αὔξηται· ἀπὸ ᾗ τ' ἀφ' ἄκρου κλημάτων, ὁ καρπὸς, 40
ἀπὸ μεγάλης δὲ μήτρας πολύς. ὅταν δὲ βλασάνῃ, πρόσθιαιρεῖν τὰ ἄλλα πάντα· πλὴν ὅσα καρπὸν ἔχει, τούτων ὠλεκνίζειν τὰς κορυφὰς ἐν αὐταῖς ταῖς οἰναύθαις, ἵνα μήθ' ἡ ἄμπελος εἰς ξύλον τὸ κλῆμα ἀφῇ τὴν αὔξησιν, ὅπερ ἀποτέμνεται· ἥτε πρόσθιαι τροφὴ σωειληθεῖσα, ὠθῇ ταῖς οἰναύθαις αὔξει τὸν βότρυν. ἀεὶ γὰρ δεῖ ξύλον ζητεῖν ἐκ δὲ τομῆς, ὅπως ἥτε ἄμπε-
20 λος ἰσχύσῃ, καὶ ὁ καρπὸς ἔσαι πολύς. αὕτη μὲν δὴ καθόλου τις ἔσι κοινὴ πάσαις. Ὥραν δὲ δὲ ἀμπελουργίας, οἱ μὲν ταῖς χώραις μόνον διαιροῦσιν, οἱ δὲ τῷ γένει ἐφαρμόττουσι. κελεύουσι δὲ τὰς μὲν ἐν τῇ ξηρᾷ καὶ θερμῇ, πρωΐας ἀμπελουργεῖν, ὅταν τάχιστα φαύσωνται φυλλοβολοῦσαι· τὰς δ' ἐν τῇ ψυχρᾷ καὶ ἐπόμβρῳ, μικρὸν πρὸ τ' βλαστήσεως. αἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ ξηρᾷ, διασώζουσι τὸ ὑγρὸν, ὥστ' αἱ τε βέλτιους γίνονται, καὶ ὁ καρπὸς ἡδυοινότερος· αἱ δ' ἐν τῇ

δ' ἐν τῇ

δ' ἐν τῇ ψυχρᾷ μεθεῖσαι τὸ ὕδωρ, αὗται μὲν οὐδὲν χείρους, ὁ δὲ καρπὸς ἀσηπτότερος καὶ ἡδυοινότερος. τὰς δ' ἐν τῇ μέσῃ καὶ εὐκράτῳ, κατὰ τὸ μέσον τῶν ὡρῶν. ἔνιοι δὲ ὅλως πρωΐ πάσας κελεύουσιν, ὅπερ εἴπομεν· ὅτι παχύτερόν τε τὸ κλῆμα γίνεται, καὶ ἀμβλωπεῖς οὐκ ἔσονται· καὶ ἐὰν εὐδία συμβήσεται, τὰς τομὰς ὑπὸ ξηραίνεσθαι. πάντα δὲ ταῦτα συμφέρει, χειμῶνος μὲν γὰρ οἱ πολλοὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἀπόλλυνται ῥίγει, καὶ ἡ τομὴ βίᾳ ξηραινομένη ῥήγνυται. τοῦ δ' ἔαρος ῥεῖτό τε δακρυον, καὶ ἀμβλωπεῖς ὑπὸ γίνονται πολλοί. καί τοι τινὲς οὐ διὰ ταῦθ' ὑπολαμβάνουσιν, ἀλλ' ὡς τίκτουσαν τὴν ἄμπελον εὐθὺς ὅταν τρυγηθῇ, καὶ τό τε γινόμενον τὸν καρπόν. οὐ γὰρ οἷόνθ' ἅμα δύο γόνους ἔχειν· οὐκ ὀρθῶς λέγοντες. γίνεσθαι γὰρ θέρους τὸν καρπὸν, ὅταν ᾖ πολὺ τὸ ὑγρὸν. ἐκ τούτου γὰρ τὴν γένεσιν εἶναι. τεκμήριον δὲ· ἐὰν δέ τις ἐργάσηται τὰς τοῦ χειμῶνος ὀργὰς ἀρχομένου τοῦ θέρους, εὐθὺς τὰ κλήματα πυκνόφθαλμα γίνεσθαι διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ὑγροῦ. οὗτος δὲ τὴν ἐργασίαν ποιεῖν, ὅτι πληροῖ· τὸν δ' ἥλιον θερμαίνοντα πηγνύναι, καὶ πυκνοτέρους οὐδὲ ὀφθαλμοὺς γίνεσθαι, καὶ βότρυς πλείους. οἱ δὲ ταῦτα κελεύοντες, ἀλλ' ὥσπερ τὰς αἰτίας λέγουσι. φασὶ γὰρ οὗτος δεῖν ἐν τῇ θερμῇ, καὶ λεπτῇ, καὶ διὰ οὗτος πρωΐ· καὶ ὅπως τὸ ὕδωρ εἰς τὰ καιριώτατα τῶν κλημάτων ἔλθῃ, καὶ ἔχῃ τροφὴν ἐν τοῦ θέρει. τὰς δ' ἐν τοῖς ἐφύδροις, ἢ ὅσα τῶν γενῶν ὑβρίσικα, τοῦ ἦρος, ὅπως διέσκε δασμένον τὸ ὑγρὸν, καὶ τμηθείσης ἐν ὥρᾳ, τοῦτ' ἀπορρυῇ. διὰ γὰρ τὸ πλῆθος οὐ πεττούσας, τοῦ δ' ὑβρίζειν· ἀλλὰ καὶ ἐγκλημάτουσθαι. φυτοῖς δὲ οὖσι τοῖς τοιούτοις, καὶ ὑπὸ σπείρειν ὑπὸ τὰ ἀνθηρὰ δεῖ κριθὰς καὶ κυάμους· ἐπειδὴ ταῦτα ξηραντικώτατα πάντων. αἱ μὲν οὖν αἰτίαι, σχεδὸν αὗται παρ' ἑκάστων. ἀκριβέσταται δ' ἡ ἐν ἀμφοῖν διαίρεσις. ἐν τε ταῖς χώραις καὶ τοῖς γένεσι, καὶ πρὸς τὰς ὥρας, καὶ πρὸς τὸ βραχυτομεῖν ἢ μακροτομεῖν. ἔνια γὰρ οὐ φέρουσι, καὶ βραχὺ τμηθῶσιν, ἀλλ' εἰς τὴν βλάστησιν τρέπονται· καθάπερ ἡ ἀφυταῖος καλουμένη. καὶ ἐν ἀκάνθῳ δὲ ὑπὸ τέτταρας ὀφθαλμοὺς ἐλαχίστην τέμνουσιν. αἱ δὲ μακροτομούμεναι, ταχὺ καταγηράσκουσι διὰ τὴν πολυκαρπίαν. νέας δ' οὖν οὔσας, ἀναγκαῖον βραχυτομεῖν, ὅπως καὶ ῥιζώθῶσι. καὶ περὶ μὲν ἀμπελουργίας, ἐκ τούτων ἄν τις θεωρήσειεν. Ἐπεὶ 21
δ' ὅμοιον τοῦ τοιούτου, καὶ ὥσπερ δεύτερον ἡ βλαστολογία, δεῖ καὶ ταύτην εὐθὺς ποιεῖσθαι, καὶ βλαστολογεῖν, ὅταν διαφάνωσι τὸν καρπόν. μετὰ δὲ ταῦτα εὐθὺς τὸ δένδρον σκαπτεῖν, ὅταν ὁ καρπὸς καὶ ὁ βλαστὸς νέος ὢν καὶ ἐν ὁρμῇ τοῦ βλαστάνειν, ὡραίαν λάβῃ τὴν σκαπάνην. ἔπειτα πάλιν βλαστολογεῖν, πρὸ τοῦ ἀνθεῖν. συμβαίνει γὰρ ἐν τούτῳ τὸ στρύχιον αὔξεσθαι, διὰ τὸ μὴ πω συνεστᾶναι τὰς ῥάγας. ὅταν δὲ ἀπανθήσῃ, τὸ μὲν συνέστηκεν, αἱ δὲ συνίστανται καὶ αὔξονται. τὸ δ' ὅλον, αὐχμαῖα μαλιστ' ἀπαλίδοσθαι ζητεῖ τῶν ἔργων, ἥτε βλαστολογία καὶ ὁ σκαφητὸς ὁ μέσος. τῇ γὰρ ἀμπέλῳ τότε συμβαίνει πρὸς αὔξησιν ὁρμᾶν, τῶν τε παρόντων καρπῶν καὶ τῶν βλαστῶν, ἐν οἷς ἄρχεται γονεύειν τὸν εἰς νέωτα καρπόν. ἐὰν οὖν ὁ καρπὸς μὴ πρεθῇ, καλῶς γονεύσει. βλαστάνει δὲ μέχρι τοῦ κυνὸς ὑπὸ τολῆς. ὅταν δὲ ὑπὸ τέλῃ, παύετο τὰ μέλλοντα καλῶς ἐγκύμονα γίνεσθαι. θερμαίνοντος γὰρ τοῦ ἡλίου, τὸ προηγούμενον τῶν βλαστῶν ἁπαλὸν ἀποσκληρύνετο καὶ παύετο. πεπαυμένης δὲ τῆς αὐξήσεως, φύσιν ἔχει συνίστασθαι τῆς ὑγρότητα τοῦ βλαστοῦ, καὶ ἐκ ταύτης φύεσθαι τὸν καρπόν. ὅσα δ' ἐν παλισκίοις ἢ ἐνύδροις ἐστὶ, κρατεῖ τοῦ ἡλίου, καὶ πλείω χρόνον αὔξετο. καιρὸν δέ τινα ζητεῖ καὶ ἡ διαστολὴ, καὶ ἡ κόλουσις· οὐ μὴν ἄσημόν γ' ὁμοίως, οὐδὲ χαλεπὸν καταμαθεῖν. Τὴν δ' ὑπο 22
κόνισιν, τὸ μὲν ἐν τοῖς πρώτοις καιροῖς, ὅταν ἄρχονται περκάζειν οἱ βότρυες, μὴ ἐὰν ἄχρις οὗ πεπανθῶσιν, ὀρθῶς ἔχει. κωλύουσι γὰρ τῆς ὁρμὴν τῆς πέψεως, ἀντισπῶντες ἑτέρᾳ κινήσει. διὸ οὐδὲ τὴν πόαν † οἷόν τι δεῖν ἐκτίλλειν, ὡς ὅλως ἀχρεῖον καὶ βλαπτὸν, οὐκ ὀρθῶς. ἥτε γὰρ χρεία οἴονται
μαρτυρεῖ, καὶ τὸ ἐφ' ἑτέρων γινόμενον. οἱ γὰρ σίκυοι δοκοῦσι τρέφεσθαι τούτῳ, καὶ ἁπαλώτεροι γίνεσθαι, κατακρυπτόμενοι τῷ κονιορτῷ. διὸ καὶ μεγαρεῖς κρύπτουσι. θαυμάζετο δ' εἰ ξηρὸς ὢν τρέφει. τὸ δ' αἴτιον ἴσως ἐκ πλειόνων ἂν εἴη. καὶ τῷ, κινουμένης τῆς γῆς ἀναδίδοσθαι τροφὴν ἐνίκμου τινὸς ἀέρος, ὥσπερ ὑπὸ τῶν ἀτμωδῶν ἐλέχθη· καὶ τῷ, προβολὴν ἅμα πρὸς τὸν ἡλίου εἶναι· καὶ εἴτι καταξηραινόμενον ἁπλῇ ξηρότητι καὶ μαλακῇ, μᾶλλον ὑπὸ σπᾶται τὴν τροφὴν ἐκ τῆς ἀμπέλου. πάντα γὰρ ταῦτα συνεργεῖ καὶ πρὸς εὐτροφίαν καὶ πέψιν. ἡ τῶν σικύων κατάκρυψις, οὐκ ἄλογος. ἀναξηραίνων γὰρ ὁ ἥλιος, σκληρύνει· διὸ καὶ ὑπὸ τὰ φύλλα κρύπτουσιν. ὡς ὑπὸ βολὴν ἔχοντες, καὶ βρεχομένων ἀμφοτέρων, εὐτραφεῖς γίνονται καὶ ἁπαλοί. καὶ περὶ μὲν ἀμπέ

λωμ, ἱκανῶς εἰρήθω. πάντων δὲ ἰδιώτατον ἔοικεν εἶναι λοκεῖ τῶν ἡζ τὰς θεραπείας οἱ ἄλδε, οἱ τοῖς φοίνιξι παραβαλλόμενοι· καὶ γὰρ πρὸς δύβλασίαν, καὶ πρὸς δύκαρπίαν χρήσιμον. ἐπεὶ ὁσάγε πρὸς ἰατρείαν ἴνα τῶν τοιούτων ἡ φυλακήν, ὁδὲν ἄτοπον· οἷον, ἡ τέφρα ταῖς συκαῖς καὶ τοῖ πηγαίῳ. ξηρὰ γὰρ, πρὸς τὸ μὴ σκωληκοῦδζ, μηδὲ σήπεδζ τὰς ῥίζας· βοηθεῖ γὰρ κατὰ ξηραίνοζα. πρὸς δὲ τ† ἄλμωρ, ἢ ζ ἅλμης, ἰῶ πρὸ ἐχουσιν (οἱ μὲν γὰρ ὅτω ποιοῦσιν, οἵδ' ἐκείνως) ἁπλῆ μὲν ἴσως αἰτία, δ' ἰόζι φιλεῖ χωρεῖα ἅλμυρώδη. σημεῖον δὲ, ὅτι πρὸ οἷς πλῆθος φοινίκων, χὴ τόπος ὀξύ· οἷον, λιβύη, συρία, ταῖς ἅλμαις. καθάπερ γὰρ οἰκείαν ἴνα βοήθειαν βοηθοῦσι σζὰ τ† ἄλμωρ. ὅτι μὲν γὰρ ὁ φοίνιξ χαίρει τῷ ἁλμώδει, κοινὴ ἴσως αἰτία λέγοιτ' ἂν πρὸς πάντων, ὅζα ζητεῖ τόπους διαφόρους, ἀπὸ τ πρώτων καὶ μεγίστων ἀρχομένοις· οἷον χὐδρεύων, χορσαίων, καὶ ὅσαι δὴ καθ' ἕκαστα τούτων διαφοραί. δῆλον γὰρ, ὡς τῇ μράσει πως σύμ- 10
μετροί τε καὶ οἰκεῖοι καθ' ἕκασα τυγχάνουσιν· ὥσπερ ὑδὶ τῶν ζώων. ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος καὶ πρὸς τὸ
ἀλλ' εἴ π τῶν, καὶ ἡ αὐτὴ ζήτησις. τὸ μὴν † ἀλλ' ἔπ τε καὶ πρὸς τ πρὸ ἴδιον χρὴ ποιεῖν, χὴ ἀμφοῖν τοῖν αἰτίαν ζητητέον, ἔν τε τῷ τ γλυκεῖ ποιά ἴνα ποιεῖν, καὶ χὴ τῷ τὰς ῥίζας, ἅπερ ἄμφω συμβαίνῃ σζὰ τ ἅλῶν. τοῖν μὲν γὰρ ποιοῦσι λεῖφλω καὶ χαύνλω, τὰς δὲ ῥίζας δυβραφεστέρας καὶ παχυτέρας ἑλκοτέρας τε ποιοῦντες, ζ πόνος ἴνας αὐοίγειν, καὶ ἔπ ζ καταψύχῃ· ὅπερ ἡ κόπρος ὁ ποιεῖ, σζὰ τὸ ἔμπυρον. ὁ δὲ φοίνιξ, τ μὲν ἀέρα τ πρὸ ἐχοντα ζητεῖ θερμόν, ὅτως ἡ ὠὶ-
πανσις τοῦ καρπὸ· τὰς δὲ ῥίζας κατα ψύχεδζ, σζὰ τ ξηρότητα. τ δὲ ποιοῦσιν οἱ ἄλες. ὅ-
Βαβυλώνιοι θεν καὶ τοῖς μ χρῶντ† Βλ * χώνιοι, τῇ κόπρῳ ὑ ὁ χρῶντ. ζ δὲ, μόνῳ τούτῳ συμφέρει. τ ἰδιότητα τ φύσεως ἀΐδιατέον. ὥσπερ γὰρ τὸ ξύλον, χὴ αἱ ῥίζαι διάφοροι τ ἄλων. διόπρ
23 ἀναδ' ειχθεῖσαι, μᾶλλον ὠλασσάντ τοῖν ῥοφήμ, καὶ αὖ τοῦ ἀρκοῦντ, καὶ τὸ ὅλον δίνδρον αὔ- 20
ξεσπ. Ποιεῖ δὲ χὴ ὡς ἡ γεωργία τὰς ῥίζας πάντων ἀλκιμωτέρας, ὅτω γὰρ ☾ ἐξημερῶντοι τῶν ἀγρίων ζῴα. χὴ ἡ κόπρος δὴ ἰσχυροτάτη, τὸ αὐτὸ ἔοικε λεῖ. καθάπερ ἡ σκυθρωπικὴ τὰς τῶν μυρρίνων, καὶ ὅρον παραχέομένου· ἄμφω γὰρ δ' ἀσθμώσαντα μᾶλλον. αἱ δὲ ῥίζαι δίονται ζ ἀναδλέξεως καὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως, καὶ τ ῥοιῶν· καὶ γὰρ ταύτας πρὸ αχέσι, καὶ τοῖν σκυθρωπικὴν πραβάλλουσι· πλὴν ὀχ ὁμοίως ☾ ζ μυρρίνης, ἀλλ' ἧττον. αἱ δ' ὑγραὶ καὶ ζαχρώδεις, ὀ δ' ἴσως τ αὐασομώσεως καὶ λέξεως. ὅλως δ' αἱ μεταβολαὶ τ δ' ἐνδρων σζὰ τὰς θεραπείας. ὥστε δῆ ὀξέων καὶ πικρῶν γλυκέα γίνεδζ, καθάπερ αἵ τε ῥοαὶ καὶ αἱ ἀμυγδάλαι, καὶ εἴ π ἄλλο τὰς ῥίζας ἀλλοιοῦδζ μεταβάλλουσιν, ὅτω τοῖν γλυκεῖ καὶ τ ῥοφήμ. αὕτη μὲν γὰρ ὑδὶ βία ἡ τέπαρα ἔτι γίνετ. ὧν ζοσόφρ γὰρ ἡ θεραπεία. ῥόαι δὲ ῥίζαι διαμένουσι καὶ τὸν πλέω χρόνον. μεταβολὴ δ' δὐλόγως τ καρπῶν, ἐκπεπλομένης μᾶλλον τ ῥοφῆς. ἐκπέπ- 30
τωκε δὲ ζ τοιούτῳ, ποιά ἴνα τοῖν ῥίζαν εἶναι. τὸ δ' ὅλον, ὥσπερ καὶ πρότερον ἐλέχθη πρὸς τ αὐτομάτων, διαμενούσης καὶ μεταβαλλούσης ζ ἀρχῆς, συμμεταβάλλει καὶ τ ἄλλα ☾ ἡ ὅλη φύσις. αἱ ῥοφαὶ δὲ διαμένουσι καὶ δῆ ἀλλοιοῦσιν, ἐὰν πλέω γίνονται χρόνον. ἐπεὶ δὲ καὶ ὅζα ζοῖς θερμοῖς ἀρδδύομεν βελτίω, καθάπερ ἥτε μηλέα δοκεῖ ἡ ἠρινὴ, καὶ ὁ μυρρίνος. καὶ γὰρ ὅτος ἀπύρδιμος, ὥς φασι, γίνετ. καὶ δῆ ἀρχῆς ὅτω σωώφθη καὶ σύμπτωμα, πρὸς λαβὼν ὄντες μυρρίνα, καὶ δῆ κμελημένοι· τότε γὰρ ἀπυρήνα γγομένα, λαμβάνοντες ἐφύτευον· ὅθεν τὸ γένος ἀθλιώτεροι γέγονεν. ἀλλὰ ταῦτα μὴ ἔχοντά ἴνα, πρὸς πίσιν εἰρητ τ ἐξ ἀρχῆς. ἡ δ' ἀλικότης τ ὑδάτων, ὅτι καὶ τ λαχανωδῶν ἴνα δίδωσιν ἀρμόττει, καὶ διόδι τῷ λαβὼν χρῶντ πρὸς γῶια, πρότερον εἰρητ. διὸ καὶ τοῦθ' ὡς ἐοικὸς οἰκεῖον πραληπτέον· ἀπὸ γὰρ τούτων διγλυκύτης καὶ ζ ῥοφῆς καὶ τούτων ἡ γλυκύτης. ἀλλὰ τοῖς μὴ ἡ πικρότης ζοῖς γῶν ζοῖς χυλοῖς σύμφυζος, ζ δὲ φοί- 40
νικι σρυφνότης, ἰῶ ἐξαιρεῖσιν ὀυθὺς οἱ ἄλες ἐκ τ πρώτης ἀρχῆς. πρὸς μὲν τ ἅλῶν ἱκανῶς εἰρήθω. τὸ δὲ μὴ ὠλιγνίειν ὠὶ ζ θῆλει φοίνικι τὸν καρπὸν, ἂν μὴ τὸ τ ἄρρενος ἄνθ☾ καταστέισωσιν ἅμα ζ ἰονιορτῷ, κατ' αὐτ (καὶ γὰρ ἔστ λέγασί τινες) ἴδιον μὲν πρὸ τὰ ἄλλα. παρόμοιον δὲ ζ ἐρινασμῷ τῶν συκῶν, ἐξ ὧν ☾ τὸ πλειογονεῖν, μὴ δ' αὐτάρκες εἶναι τὸ θῆλυ, καὶ μάλισα ἂν ἴς ἐπαγάγῃ. πλεῖ ἐχεῖ ἔστ' μὴ ἐφ' ἑνὸς ἢ δυοῖν, ἀλλ' ὠὶ πάντων, ἢ τ πλείσων εἶναι. τοῖν γὰρ φύσιν ὅτω λεῖνομεν τοῦ γγόνος. ἀρπώτατον δὲ καὶ ἐπ' αὐτ τούτῳ τὸ τ φοίνικος. ὁ γὰρ ἐρινασμὸς δοκεῖ φανερὰν ἔχειν τ αἰτίαν. ἀλλὰ πρὸς μὲν τούτων, ἄλις. ἡ δὲ τ ἄλων ἰδιότης ὅσην ὅτι, συμφωνίτερας ἔχει τὰς αἰτίας· οἷον ὡς τ ἀμυγδαλῶν, ὅταν ἀρχὴν λαμποφορεῖν, ὅτι ὑδρεύσιν, ὅτι λοπεύσιν, ὅτι δ' ἀπαθαίρουσιν, εἰ μὴ τὰ αὖα μό-

ναν

νου, ἀλλ' ἄλλο τῶν πρώτων ἀλέγουσι. πάντα γὰρ ἀφαιροῦσιν, ὅπως μὴ ἐμβριχύλλῃ ἀπὸ βάλλῃ οὖν λαπτὸς γῆ τῷ ἄνθει. διὸ καὶ χώραν ἐκ ἀγαθὴν ζητοῦσιν. ἐὰν δὲ μετὰ ταῦτα ἀκαρπῇ, τὰς τε ῥίζας γυμνώσαντες πραδιδόασι τῷ χειμῶνι, καὶ τὰς ἄλλας λοιδορίας πρὸς φέρουσι τὰς ἐρημίας. ὁμοίως δὲ καὶ ὅσον οἱ φλοιοὶ πολυαιροῦσι· λαθάπερ ἀμπέλου, λεύκης, φιλύρας, καὶ ὅλως τῶν φλοιοφόρων. αὐτὴ γὰρ ἡ φύσις γέ ταῦθ' ἔοικεν ὑπογράφειν ἀποδεικνῦσα τὸ συμφέρον, ἀφελομένη, καὶ ἀλλότριον ποιοῦσα. τὸ δ' ἀλλότριον ἅπαν, βλαβερόν· ὥσπερ καὶ τὸ αὖον. καὶ τὸ ὑγρὸν τῶν ἄλλων δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅτε τις ἰδιότης οἰκεία πρὸς τὴν φύσιν. καὶ πολλὰ μὲν δ' ἀφόρων, ἐκ τούτων θεωρητέον. Ἔχει δὲ ὁμοίως καὶ ὧδε τῶν σεφανωματικῶν, καὶ 24
ὅλως τῶν φρυγανικῶν, χεῖλον δὲ καὶ τὸ λαχανικῶν. τὰ μὲν γάρ ὅτι κοινὰ πᾶσιν, οἷον ὕδρου
10 σις, κόπρωσις, ἡ τοῦ ὕλακος ἐργασία. τὰ δὲ ἴδια καθ' ἕκαστον γένος· οἷον ἡ διακάθαρσις τοῖς φρυγανικοῖς, ὁμοίως γὰρ σεφανώμασι καὶ λαχανίοις. καὶ γὰρ ὁ ἕρπυλος αὐαίνεται καὶ μὴ διακαθαιρόμενος, καὶ τὸ σισύμβριον, καὶ τἄλλα. τὰς δὲ διὰ ῥοδωνίας ὁ λατανὸς πᾶσι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς καίουσιν· αὐανθεῖς γὰρ γίνονται καὶ ἐκλοχμοῦνται, μὴ ὄντος πάχους, διὰ δύτροφίαν. καὶ ἡ ῥαφανος δὲ καὶ τὸ πήγανον ἀρσενικληρώνονται καὶ ἀρξηραίνονται. κολουόμενα δὲ καὶ πολυβλαστῆ γιγνόμενα, μείζω καὶ παλίω καὶ ἀχυλότερα· διὰ γὰρ καὶ τῶν χυλῶν καὶ τῶν ὀσμῶν ἀσφαιρεῖσθαι τὸ ἄγαν δριμύ. τῇ γὰρ μεσότητι, τὸ ἡδὺ καὶ τὸ σύμμετρον. ἐν δὲ τοῖς λαχανίοις ἀφαίρεσις μὲν ὀκ ἔστι, πλὴν ὅσα ἐρόμενα καλλίω, καθάπερ τὸ πράσον, ἢ τὸ πολυβλάστων. ἡ δὲ τῶν πραφυτευομένων ἀφαίρεσις, καὶ ἡ αὐτῶν τῶν ὁμογενῶν ὅταν ἢ πυκνά, καθάπερ ἡ διακάθαρσις γίνεται, τροφὴν πλείω ποιοῦσα καὶ αὔξησιν τοῖς λοιποῖς. ἔχει δὲ
20 καὶ ἰδιότητας ἴδιας, καθάπερ ὧδε τὸ πηγανον πρότερον ἐλέχθη, καὶ ἐπ' ἄλλων ὄντων. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐλάττω, καὶ φανερά. Λοιπὸν δὲ, καὶ ὥσπερ ἀντικείμενα τοῖς πρὸ τὰ 25
δ' ἔνδρα, τὰ πρὸ τὴν ἀμπελουργίαν ὄντα. ἔστι ταῦθα δὲ ἥ τε γῆς κατεργασία, καὶ ἡ τῶν ὑδάτων ὥρα, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπαρεντων κατεργασία. πρότερον δὲ ἐπὶ τούτων ἢ καὶ ἅμα τὴν οἰκείαν ἑκάστῳ ἀπέρμαλι ἰδεῖν, ὥσπερ καὶ ὧν τῶν δένδρων. ἔστι δὲ καὶ καὶ τὰς ἐργασίας τὸ οἰκεῖον οἱονεί, τὸ μὲν θέρος μᾶλλον, τὸ δὲ χειμῶνος, ἐὰν ἢ σκάπτῃ, ἢ πρίστου ἕτερον· ἅπερ ὧν χειροῦσί τινες διαιρεῖν. δεῖ γὰρ, ὡς φασι, τὴν μὲν ἐπομβρον καὶ στερεὰν καὶ βαρεῖαν, καὶ τῆς πίειραν, θέρος ἐργάζεσθαι, καὶ ταῖς ἀρότροις, καὶ τῇ σκαπάνῃ· τὴν δὲ ξηρὰν καὶ μανὴν, καὶ τῆς λεπτὴν καὶ λάφλιν, καὶ τὸ χειμῶνος. διώκειν γὰρ ἡ μὲν ξηραίνειν, καὶ λεπτύνειν· ἡ δὲ χειμερινὴ παχύνειν, καὶ ὑγραίνειν. ἑκάτερα δὲ τούτων δεῖται πρὸς τὰ γνώσεις τῆς φύσεως. καὶ κοπρεύειν
30 πλεῖον μὲν τὴν λυπρὰς, ἔλαττον δὲ τὴν ἀγαθήν· καὶ διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς γῆς, καὶ διὰ τὸ τὴν κόπρον πλέω λαμβάνειν βοφλὸν λεχέος πίνη. μίσγειν δὲ καὶ τὴν γῆν ἀναντίαν· οἷον τῇ βαρείᾳ τὴν λάφλον, καὶ τῇ λάφλῃ τὴν βαρεῖαν, καὶ τῇ λεπτῇ τὴν πίφραν· ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν ἐρυθρὰν καὶ τὴν λδυκὴν, καὶ εἴ τις ἄλλα ἀναντιότης. οὐ γὰρ μόνον ὁ μίξις ἀρδίδωσι τὸ ἐλλεῖπον, ἀλλὰ καὶ ὅλως σφοδροτέρας ποιεῖ, καὶ ἐὰν τυχοῦσα ἡ μίξις· οἷον ἐὰν τὴν ἀπυρλωίαν, καὶ μὴ λιαμαλλίαν φέρειν ἑτέρᾳ μίξις, πάλιν φέρει καθαπέρανεί καινὴ γεγενημένη· καὶ ἡ καθ' αὐτὴν ἡ φέρουσα, καθάπερ ἡ ἀργιλος, ὅταν μιχθῇ, ποιεῖ φόρου. ὥσπερ γὰρ κόπρος ἡ ἑτέρα τῇ ἑτέρᾳ γίνεται. διὸ ταῦτα ποιοῦσι μεγαρεῖς, καὶ δι' ἐτῶν πέντε ἢ ἓξ σκάπτοντες βαθεῖαν, ἀναβάλλουσι τῆς λάτωθεν ἐφ' ὧν διϊκνεῖται τὸ ὕδωρ, ἵνα καινὴν ποιῶσιν. ἡ γὰρ βόλιμος ἀεὶ καταῤῥεῖ κάτω τὸ ὕδατος. ἀπέρει δὲ μελδύουσι τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θρμὴν † τῶν ὑλάτων, πρὸ τῶν
40 ὅπως λαμβάνουσα πλῆθος ὕδατος ἐκτρέφειν δύνηται. καὶ τὴν ἐπομβρίαν δ' ὧσαύτως, ἵνα τὰ ἀπέρματα λαμβάνωσι, καὶ βλασῶσι καὶ αὐξηθέντα θρμὴ τῇ γῇ δυνατώτερα διέχητε τὸν ὄμβρον. ἐὰν δὲ μὴ γε ξηρᾷ, προσοργασάμενος τὴν γῆν, ὅτε ποιεῖσθαι τὸν ἀπόρου. ἀπείρειν δὲ δεῖ τὸν μὲν πρωϊνὸν μανὸν, τὸν δὲ ὄψιον, πυκνόν· ὁ μὲν γὰρ οὐκ ἔχει βίζωσιν, ὅθ' ἔχει καὶ γίνεται πολυχιόνης. ταῦτα μὲν οὖν καὶ τὰ ποιοῦντα (πλείω γὰρ ὄντ) διακινδυνεῦσαι εἴ τις ἐθέλῃ τὰς ἐργασίας μᾶλλον, ὧν ἕκαστα δεῖ σκοπεῖν πρὸς τὴν χώραν. ἔνια γὰρ οὐ δέχονται τὰς ἀκριβείας, ἀλλὰ διαμάρτοι ἂν ὁποιῶν. ὅπερ ἔπαθέ τις ἀνελθὼν εἰς συρακούσας ἐκκρίνθου, τὴν ὀργασίαν τὴν γῆν τοῦθ' μεταφέρων, καὶ ὡς τὸ χωρίον τὸ λοκωῦ ἀγαθὸν ἐκλιθολογήσας διέφθορεν· ἐξεπίγνωστο γοῦν ὁ σῖτ, οὐκ ἔχων οὐδεμίαν προβολὴν, ἐξαιρεθέντων τῶν λίθων. καὶ ὡς γε συρίᾳ κατὰ βαθ ἀρόσασαν ἐξήραναν. κάτω

γὰρ τοῦ θέρους διακαιομένη, ὑπὸ πλεῖον ὑπόπετρος οὖσα διέκαιε. καὶ μικροῖς ἀρότροις οἱ σύροι χρῶνται. διὸ ταῦτα μὲν πειρατέον ὑπὸ κρίνειν. ὡς δὲ κοινῇ καὶ καθόλου φασὶν εἰπεῖν, μέγιστον μὲν καὶ πρῶτον, εἰ τὴν πορευτὴν χώραν κατείργασται καλῶς. εἰς διειργασμένην γὰρ καλῶς πεσὸν τὸ σπέρμα, ἐκφύεται, διημερωθείσης τῆς γῆς. εἶθ' ἡ κόπρισις ἤδη, καὶ ἄλλη θεραπεία, μετὰ ταῦτα διαβεβληκότων· οἷον σκαλίσις, καὶ ποασμός. ἡ δὲ κατεργασία ἐν τοῦ νεᾶν κατ' ἀμφοτέρας τὰς ὥρας καὶ θέρους καὶ χειμῶνος, ὅπως χειμασθῇ καὶ ἡλιωθῇ ἡ γῆ· καθάπερ καὶ ὑπὸ τῆς φυτείας ἐλέχθη. πολλάκις γὰρ μεταβληθεῖσα, μανὴ καὶ κούφη καὶ καθαρὰ γίνεται τῆς ὕλης, ὥστε ῥᾳδίως ἐκτρέφειν. καὶ διὰ τοῦτο κελεύουσιν, οὐδὲ τὰ χεδροπὰ συμβάλλειν εἰς τὰς νέας, ἐὰν μήτε σφόδρα πρώϊον, ὅπως μὴ κωλύσωσι τὴν θερινὴν νέαν σιν. ἀγαθὴν δὲ οἴονται τὴν χιόνα ταῖς χειμεριναῖς νέαις, καὶ οὐχὶ τὴν πάχνην εἶναι· διεσθίειν γὰρ, καὶ μανοῦν τὴν γῆν. καὶ ὅταν μετὰ τοὺς πρώτους ἀρότους νεάσωσι, πάλιν τοῦ ἦρος μεταβάλλουσιν, ὅπως τὴν ἀναφυομένην πόαν ἀφλέσωσιν· εἶτα θέρει ἀροῦσι. καὶ πάλιν ὅταν μέλλωσι σπείρειν, ὑπήροσαν, ὡς δέον καθάπερ ἐλέχθη προκατεργάσεσθαι, καὶ περὶ τούτου μάλιστα σπουδάσαι. διὸ καὶ τῆς ἀφ' τῆς δικέλης ἐργασίαν μᾶλλον ἐπαινοῦσιν, ἢ τὴν διὰ τοῦ ἀρότου. δοκεῖ γὰρ πολλὰ παραποιεῖν. θετταλοὶ δ' ἰσχυρότερον ἔτι δικέλλης ὄργανον ἔχουσιν, ὃ καλοῦσι μίσχον· ὃ μᾶλλον εἰς βάθος κατιόν, πλείω γῆν περιτρέπειν, καὶ κατωτέρωθεν. αὕτη μὲν οὖν τῆς χώρας ἡ κατεργασία, συμβαίνει τοῖς εἰς ταῦτα πονήσασιν, ἧττον ἐν τοῖς ἄλλοις κακοπαθεῖν. ὅσοι δ' ἂν μαλακοτέρως, ἀναγκάζονται πολλάκις καὶ σκάλλειν
οὕτω γὰρ καὶ βοτανίζειν, ἅτε πολλῆς πόας ἐκφυομένης. † οὔτε γὰρ ἀπόλλυται τὰ σπέρματα. πρότερεῖ δὲ τοῦ σίτου, διά τε τὴν ἰσχύν, καὶ τὸ προϋπάρχειν. ἐπεὶ πρότερον αὐξηθέντος τοῦ σίτου, πολλὰ καταπνίγεται καὶ ἀπόλλυται· καὶ τὸ ὅλον οὐχ ὁμοίως βλάπτει τὰ σπέρματα.

26 Τὰ δ' οἰκεῖα τῇ μὲν ἐπόμβρῳ καὶ ψυχρᾷ, τὰ ἀνασομότατα πρὸς τῆς σιτοποιΐαν· ὁμοίως καὶ πυρῶν καὶ κριθῶν, καὶ τῶν ἄλλων· ἀραιὰ γὰρ ταῦτα. τὰ δ' ἄλλα, πλείονος ὄμβρου δεῖται. καὶ τὰ μέλανα δὲ λευκῶν. ἐὰν δὲ ξηρὰ καὶ ἐρυθρὰ, καὶ ἐν ψυχροῖς τόποις, παλίνοστα. καὶ τὰ λευκὰ μᾶλλον τῶν μελάνων, ὅπως ἀδρύνηται πρὸς τῆς ἀφλήψεως τῶν ὑδάτων. αὔξεται γὰρ καὶ φθίνει τὰ λευκὰ μᾶλλον τῶν μελάνων. ἐν δὲ ταῖς εὐκρασίαις, τὰ ἀνὰ μέσον. οἱ μὲν οὖν οὕτω διαιροῦσιν. οἱ δ' ἄλλως. ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ἡ μὲν λεπτὴ κριθοφόρος ἀμείνων· ἡ δὲ πίειρα, πυροφόρος. αἱ μὲν γὰρ ἐλαττόνος καὶ κουφοτέρας δέονται τροφῆς· αἱ δὲ, πλείονος καὶ σωματωδεστέρας. τῶν δὲ πυρῶν ὁ μὲν τρίμηνος ἐν τοῖς λεπτογείοις καλλίων. σύμμετρος γὰρ ἡ τροφὴ, κούφη κούφοις. ὁ δὲ λυβικός, καὶ ὁ δρακοντίας, καὶ ὁ στραγγίας, καὶ ὁ σελήνουσιος, ἐν ἀγαθῇ· πολύτροφοι γάρ. σημεῖον δ' ὅτι καλάμων ἔχουσι παχύν. ἁπλῶς δὲ, καὶ εἴ τις ἄλλος τοιοῦτος. εἰ δέ τις πολυχίτων, ὥσπερ ὁ θράκιος, ἐν ταῖς χειμεριναῖς. ἀπαθὴς γὰρ ὑπὸ τοῦ ψύχους. ὁ δὲ χαῦνος καὶ μανὸς, ὥσπερ ὁ καγχρυδίας, ἐν τοῖς ἐπόμβροις. τροφῆς γὰρ πολλῆς καὶ οὗτος δεῖται· διὸ καὶ παχυκάλαμος. ὡσαύτως δὲ καὶ ὠδὲ τῶν χεδροπῶν. ἡ μὲν γὰρ γλίσχρα καὶ μελάγγεως, ἐρέβινθον· ἡ δὲ κούφη, κύαμον φέρει καλλίω. σύμμετρα γὰρ ἑκατερωτάτης. καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων δὲ, τὸν αὐτὸν τρόπον· ἀεὶ πρὸς τὰ τῆς τροφῆς ἀνακτέον, συμπαραλαμβάνοντα καὶ τὰς τοῦ ἀέρος. ἡ γὰρ εὔηλος, καὶ ἁπλῶς ἡ εὐδιεινὴ, τὰ ἀσθενέστερα συμφέρει μᾶλλον· ἡ δ' ἐναντία, τὰ ἰσχυρά. καὶ ἡ ἀνύφαμμος δὲ καὶ πηλώδης, τὰ ὀλιγότροφα καὶ ξυρά, καθάπερ τὴν ἀχιλλίδα. καὶ γὰρ λευκαίνει μᾶλλον ἐκπέττουσα τὰς τροφάς. καὶ φέρει δὲ καὶ τεραίμονα, τὰ ξηρὰ καὶ τὰ πρόσηλα· πέττει γὰρ ὁ ἥλιος μᾶλλον. ἐν δὲ τοῖς εὐγείοις καὶ πίοσιν, οὐχ ὁμοίως. πυρὸς δὲ κριθῆς ἐν τοῖς ὀμβρώδεσιν εὐσθενεῖ μᾶλλον· καὶ τὸ ὅλον δὲ πρὸς τὰς ἐπομβρίας ἰσχυρότατος. φέρει δὲ καὶ ἐν τοῖς ἀκόπροις μᾶλλον. αἴτιον δὲ, ὅτι θερμὸς ὤν, ἐκπέττειν δύναται μᾶλλον· καὶ κόπρον οὐχ ὁμοίως ὑπὸ ζητεῖ, διὰ τὸ ἔχειν ἐν ἑαυτοῦ ὃ ἔδει ἐκ τῆς κόπρου γίνεσθαι. καὶ τὸ ὅλον ἰσχυρότερός ἐστι, καὶ πρωϊσπορεῖται, καὶ ἐν τοῖς ψυχροῖς καταβάλλεται μᾶλλον. ἡ δὲ ἰσχὺς θερμοτάτη, καὶ τοῦ μᾶλλον πολυχίτωνα εἶναι. διὸ καὶ ἡ διὰ χρόνου γεωργουμένη γῆ, πυροὺς φέρει μᾶλλον, καὶ κριθάς. κατακρατεῖ γὰρ τῆς τροφῆς ἰσχυροτέρας οὔσης ὁ πυρὸς μᾶλλον· ἐπέχει δ' οὔ. ὁμοίως ἐθέλει φέρειν μὴ ἐμπλησθείσης τῆς ὕλης. οὕτως δ' ὥσπερ μανοῦται καὶ κοπρίζεται. ὡς δὲ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐν πάσαις ταύταις μεγίσταις καὶ κοινοτάταις ἐστὶ διαφοραῖς, ἐν τῇ τῆς χώρας φύσει, τῇ τῶν σπερμάτων ἰσχύϊ καὶ ἀσθενείᾳ, καὶ

ἐν τῇ

φὴ τῇ τοῦ ἀέρος ἰσχύϊ. διὸ σκεπτέον τοῦτο. χειμῶνες δὲ ὧν γινόμενοι, πάντα χὲ μὲν χρήσι μοι. ῥίζοῦται γὰρ, καὶ ἰσχυροτέρ μᾶλλον, ὥστ' εἰ τὸ ἔαρ σύμμετρον ἀρξίλοται μέγεθος. μᾶλλισα δ' ἐν ταῖς ἀγαθαῖς χώραις. τὰ γὰρ νότια, καὶ ὅταν δύλία, ταχὺ αὐαδίλωσι καὶ ποιοῦσι λοχαίαν· καὶ τοῦ πόας ἐρυσιβώδη. τὰ δὲ βορεινότερα, βραδύτερον ἀρχεῖται τοῦ μανοτέρων. ὅπου τὰ μὲν ῥίζοῦται, καὶ εἰς τὰ ἐαυτῶ χίζεται δίλα τὸ ἔχειν τόπον· τὸ δ' δύθυς εἰς τὸ ἄνω βέχει. Χρὴ δὲ καὶ τὰ οἰκεῖα σπέρματα πρὸς δύφορίαν, καὶ τὰ νοσήματα τὰ συμβαίνοντα 27
λαμβάνειν· οἷον, ἐρυσίβας. ἐπεὶ γὰρ τοῖς λοίλοις καὶ ἀπνόοις, γίνεται τὰ † μὴ ἐρυσιβόμενα. φιαῦ μὲν
τα δὲ τὰ ὠκλινῆ τοῦ σαχυΐ, καὶ μὴ ὀρθά. δίλα ὅσῳ ἧ καὶ τὸ ὠκύπτειν συμφέρει τὸν σάχυν, ὅπως ἀρρῥέῃ, καὶ μὴ ἐμμένῃ τὸ ὕδωρ καὶ ἡ δρόσος. ὠκλίνουσι δὲ οἱ μακροὶ σαχυς μᾶλ-
10 λον. οἱ δὲ πλατεῖς καὶ βραχεῖς, ὀρθότεροι· διὸ καὶ ἐρυσιβοῦνται. ταῦτα δὲ χρήσιμα, καὶ ὧν ὁ σαχυς ἀπήρτυται πολὺ τῷ φύλλῳ· ἐν γὰρ τοῖς φύλλοις ἐμμένει μᾶλλον ἡ ὑγρότης. ὥστε πλησίον μὲν ὄντες, δύθυς ἅπτεται· πόῤῥω δ' οὐχ ὁμοίως. διὸ καὶ ἡ μὲν ἀχιλλαῖς λειθὴ, καὶ λύκη καὶ μέλαινα, ἐρυσιβώδης· ὀρθοὶ γὰρ οἱ σαχυοι. ἡ δ' ἐτόκειθος, ἀσφαλὴς· ἀρνδύει γάρ. τὰ δὲ πεσλύεμα τῷ χωρίῳ, ἧπερ ἐρυσιβοῦται· δίλα γὰρ τὴν λίνησιν ἀρρέεται καὶ ἀπίπτει τὸ ὑγρόν. ἐπεὶ καὶ ὅταν ὕσαν ὄμβος ὠνδῦμα ὧν γίνηται, καὶ πάλιν ὧν λαμβάνῃ νύξ, ἧπερ. τὸ μὲν γὰρ δλίεσιν, ὁ δ' ἥλιος δύθυς ὧν γνόμενος, ὅκ ἐποίησε σῆψιν, ἀλλ' αὐξήσε νε πρότερον. ἡ δ' ἐρυσίβη, ζαπρότης τις ὀδέν. δὲ ζαπρὸν ἄνδυ θρμότητος ἀλλοτρίας. μᾶλλισα δὲ ἐρυσιβῶται σῖτος ταῖς πανσελήνοις. διὸ καὶ τὴν σελήνην τῇ θρμότητι σήπειν ἢ νυκτός. ἀαθγέσατα δὲ καὶ ὧν κηρότατα πάνθ' ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, τὰ λύκα τῷ μελαν-
80 νον, καὶ ὧν τῷ φυτῷ ὅτι κὴ ὧν τῷ ζώῳ. ὅτι μὲν οὖν οἰκεῖα τὰ σπέρματα ταῖς χώραις λη-πτέον, φανερὸν ἐκ πολλῶν. νοσήματα δὲ γίνεται πᾶσι ζοῖς σπέρμασιν, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, δίλα τῇ ἀσυμμετρίαν τ' τροφῆς τε καὶ τ' πόῤῥω ἐχοντος ἀέρος, ὅταν ἡ μὴ πλέων, ἡ δὲ ἐλαττων, ὁ δὲ λάζυμβρος ἢ λατάξυρος ἄγαν, εἰ κὴ μὴ τὸν λαιρὸν αὐγραινόμενος τύχη. τότε γὰρ κὴ οἱ σκώληκες ἐγγίνονται τοῖς ὠχροις, καὶ τοῖς λαθύροις, καὶ τοῖς πιβοῖς, καὶ αἱ λάμπαι τοῖς ἐρεβίνθοις. ὅταν οἱ μὲν αὐαξηραυθῶσι, καὶ μεταξὺ ἐγγίνονται θρμηρείαι. τ' δ' ἐρεβίνθων, ὅταν ἡ ἅλμη λατακλυδῇ καὶ αὐαγλυκανθῶσι. παντα χὸ γὰρ ἡ φύσις ζωογονεῖ, μιξαμένη πως τῇ ὑγρότητι τὸ θερμόν, λαθάπερ ὕλλιν οὖσαν τ' ὑγρότητα τῷ θερμῷ πρὸς τ' πέψιν· ὃ ☾ ὧν τ' πυρῶν συμβαίνει, ἡ τοῦ σκώληκας. γίνονται γὰρ ἐν ταῖς ῥίζαις, ὅταν νότια πλέων μετὰ τοῦ πόρας ὧν γένηται. τότε γὰρ αὐγραινομένης τ' ῥίζης, καὶ τ' ἀέρος ὄντος θερμοῦ, ζωοποιεῖ πως ἡ θερ
30 μότης, συνεκπεσα τὴν ῥίζαν. ὁ δὲ, γνόμενος δύθυς λατεδίει. πέφυκε γὰρ ἐκ τ' αὐτῶν ἐκλοσις ἡ γένεσις, καὶ ἡ τροφή. ἄτοκος δ' ὅταν ὧν χυθῆναι δίλα τὸν αὐχμὸν μὴ δυνηθῇ, τὸ ἐγκατακλιθὲν ὑγρὸν ὑπὸ τ' θερμοῦ, σήψεως γινομένης ἐζωοποίησεν. εἶθ' ὁμοίως ἡ τροφὴ δίλα τὸ αὐτ'. ταῦτα δ' ἔοικε καὶ ὧν τ' μηλέων, καὶ ὅλως ὧν τ' δένδρων συμβαίνειν, ὅτα σκωληκοτ? δ' ψήσαντα. δίλα γὰρ τὸ ὀλίγον εἶν τὸ ὕδωρ, καὶ μένειν ἐν τῷ δένδρῳ, σῆψιν ἐποίησεν, ἐξ ὧν ὁ σκώληξ, ✕ ὅταν ἄφθονος ἡ τροφὴ γίνεται. τότε γὰρ καὶ ἡ ὠχρὸν πρὸς τὰ ἄνω διαδίδοτ?, καὶ πλέων ὅσα λατακρατεῖ, καὶ ὁ σήπετ?. πῦα πλήσιον δὲ τὸ συμβαῖνον ὅτι καὶ τῇ ἀμπέλῳ. καὶ γὰρ ἐν ταύτῃ τοῖς νοσοις οἷς ἵπες γίνονται μᾶλλον, ἅτε δ' ιυγραινομένης, καὶ τ' ἀέρος γονδύον τος, εἶτ' δύθυς ἐξεδίδυσι τὸ ὁμογενές. ὡσαύτως δὲ καὶ ὧν τ' ἐλαίῳ αἱ λαῦται, καὶ ἐφ' ὧν ἄλ λαι ἐγγίνεται ζῶα πρὸ τοῦ βλάπτειν, ἢ τ' ἄνθειν, ἢ καὶ ὕστερον. πάντων γὰρ ἐκ πῦα πλησίας
40 ὅτι σωισάμενα. τῇ δ' ἀμπέλῳ μάλισα ὧν συμβαίνει· διότι φύσει ὑγρόν ὅτι. καὶ ἡ ὑγρότης αὐτ', ἄχυλος καὶ ὑλατώδης· δύπαθεσαν τη γὰρ ἡ τοιαύτη. φιαχῆ δ' ὁ γίνονται τὸ ὅλον ἵπες, ὅταν δύπνος τε καὶ μὴ ἔνυγρος μήδ' δύτροφος ὁ τόπος ὑπάρχῃ. καὶ πρὸ μὲν νοσημάτων γὰ ῥὶς ὕστερον ὧν πλέον ῥητέον. † Ἐπιῤῥεῖν δὲ λελύσασιν οἱ μὲν πλειάδος. ἐπειὰν γὰ ἄνεμος τε ὄσαν, δίλαφυλαπτῇ τὸ σπέρμα τ' γλῶ. οἱ δ' ἅμα πλειάδι δυομένῃ, ὥσπερ καὶ Κλεί δημος· ὧν γίνεται γὰρ ὕδατα πολλὰ τῇ ἑβδόμῃ μετὰ τὴν δύσιν. ἄριστον δὲ ἴσως καὶ ἀσφαλέσαθαι εἰς ὀργῶσαν, ἐπιδιαλὰν ἐμβληθῆ δι' δυμβῶν, ὅπως μήτ' ἐμβληθῇ πηλῷ, μήθ' ἡμιβραχῇ καὶ ἡμίκλῳ, ἧν δὴ λαλέσί τινες ἀμφίεργον. ἡ μὲν γὰρ ὑγρὰ καὶ πηλώδης, δ' ιαχεῖ καὶ ἐκγαλακτοῖ. καὶ ἐὰν ξηρανθῇ, σωαλείφει, καὶ ὁ δ' ιαδίδωσιν. ἡ δὲ ἡμιβραχὴς, λατασήπει. τοσοῦτον γὰρ ἔχει τὸ θερμὸν καὶ τὸ ὑγρὸν, ὥστε ζωπῆσαι μὲν, μὴ ἐκβιαδσεσθαι δὲ, μήδ' ἐκβλα-

ϛεῖν, εἰ καὶ χείριϛος ὅτος τῶν σπόρων. ὁ γὰρ ἐν ξηρᾷ σπορᾷ γινόμενος, καθ' ὥραν ἔτους οὐκ ἀπόλλυσι τὸ σπέρμα. οὗτος δὲ περὶ τροπὰς σπόρους, Κλείδημός φησιν ὑπὸ σφαλεῖς εἶναι. διεραὶ γὰρ οὖσαν καὶ βαρεῖαν τὴν γῆν, ἀτμιδώδη γίνεσθαι, καὶ ἐοικέναι ἐρίοις κακῶς ἐξεσμένοις. ἔτι δ' οὐ δύνασθαι τὰς ἀτμίδας ἕλκειν, οὐδὲ διαπέμπειν, ἅτε θερμὸν οὐκ ἔχουσαν ἱκανόν, καὶ ἐπαλείφειν ἔλαττον. ἀλλὰ τὰ ὄψια δεῖ σπείρειν ὑπὸ τροπάς. συμφέρει δὲ σπειρομένοις καὶ σπαρεῖσιν, εὐδίας ἐπιγίνεσθαι πλείους ἡμέρας, ὅπως διαβλαϛῶσι. μετὰ δὲ ταῦτα, ψύχη βόρεια καὶ μέτρια λεπτὰ χειμῶνος, ἰσχυρῶς ἐῤῥιζωμένων ἤδη καταῤῥουμένων. ἀνθέξουσι γὰρ μᾶλλον· ἐπεὶ πιλούμενά γε βελτίω καὶ ἐγκαρπότερα. τῆς γὰρ ῥίζης ἰσχυούσης, ἥτε τροφὴ πλείων, καὶ ἡ αὔξησις μετὰ ταῦτα θάττων. τὰ γὰρ εὐθὺς ἀνατρέχοντα, λεπτὰ καὶ ἀσθενῆ γίνετ'· καὶ ἅμα πρὸς τῆς ὥρας κυϊσκόμενα, καὶ ἀρχεόμενα φθείρετ'. τὸ γὰρ ὅλον ἡ πάρωρος εὐτροφία, σφαλερά. διὸ καὶ ὑπὸ τέμνουσιν, οἱ δὲ κείρουσιν. ἀγαθὸν δὲ καὶ ἡ χιὼν, ὅταν ζυμοῖ καὶ μανοῖ τὴν γῆν, τροφήν τε
29 παρέχει. καὶ ἐγκατακλείουσα τὸ θερμὸν, αὔξειν τε καὶ ἰσχύειν ποιεῖ τῆς ῥίζαν. Ἡ καὶ τὸ ἀρρούμενον οὐκ ἀφανές, διὰ τὶ αἱ ψυχιναὶ χῶραι, καὶ αἱ θερμαὶ, σιτοφόροι· καθάπερ ἡ θρᾴκη, καὶ
ὁ πόντος † ὁ ποταμός, καὶ ἡ λιβύη, καὶ ἡ αἴγυπτος. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις ποιεῖ ὁ χειμών τι καὶ τὰ καύματα, καθάπερ ἐν ταῖς κατεργασίαις ἐλέχθη τῆς γῆς. οὐδὲν δὲ ἔλαττον, ἀλλὰ πάντων μέγι-
ἀὴρ, πρὸς ϛος ὁ περιέχων αὐτὰς † πρὸς εὐκαιρίας ὑδάτων, καὶ βίας χειμώνων καὶ πνευμάτων. ὁποῖα γὰρ ἂν ᾖ ταῦτα, καὶ τὰ σπέρματα οὕτως ἐκτελεῖτ'. ὃ καὶ ἡ προιμία καλῶς, ἔτος φέρει, οὔ τι ἄρουρα. μέγα δὲ καὶ ἡ θέσις τῆς χώρας, ἡ πρὸς τὰ πνεύματα καὶ τὸν ἥλιον· ὥσπερ ὑπὸ τῶν δένδρων ἐλέχθη. πολλαὶ γὰρ οὖσαι λεπταὶ καὶ φαῦλοι, τελεσφόροι γίνοντ', διὰ τὸ πρὸς ταῦτα κεῖσθαι καλῶς. ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ἡ ἀγαθὴ χώρα, καὶ χειμώνων δεῖτ' πολλῶν. ἂν γὰρ εὐδίαι καὶ τὰ νότια ἐνισχύωσι, λεχαίους ποιοῦσιν ὡς ὑπὸ πολὺ, καὶ ἐρυσιβώδεις. ὁ δὲ χειμὼν πιλώσας καὶ καρκινώσας τὰς ῥίζας, σύμμετρον εἰς τὸ ἔαρ ποιεῖ τὸ μέγεθος. ὅλως δὲ καὶ τὴν χώραν ἂν εἰργασμένην λαβῇ, μανοῖ. διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν, καὶ εἰς τὸ ἔαρ αἱ αὐξήσεις ταχεῖαι γίνονται, καὶ ἐκφύσεις καὶ τελειώσεις, ὥστε δοκεῖν μὴ κατὰ λόγον ὑπὸ λείπεσθαι τῶν ἐν ταῖς ἀλειναῖς, ἀλλὰ καὶ προτερεῖν, ὥσπερ καὶ τὰ περιελλείποντα, ἰσχυρᾶς τῆς ὁρμῆς γενομένης, διὰ τὸν ἀθροισμόν. καὶ τοῦ ἀέρος ὑπηρετοῦντος, ταχεῖαι καὶ αἱ ὑπὸ δόσεις καὶ αἱ τελειώσεις γίνονται. ταῦτα μὲν οὖν ἐν ταῖς τῆς χώρας διαφοραῖς ἐστι. τὰ δὲ σπέρματα, καθάπερ ὑπὸ τῶν πυρῶν, ἐκ τῶν ὁμοίων καὶ τῶν χειρόνων λεπτέον, ὅπως δὴ μηδεμία μεταβολὴ ὑπὸ τὸ βέλτιον γίνηται. καί τοι φασὶν ἐκ τῆς ἀγαθῆς ἰσχυρότερα εἶναι· διὸ καὶ ὑπὸ δύο ἔτη διαμένειν τὴν δύναμιν. εἰ δὲ οὖν ἀληθὲς, ὅμοιον ἂν εἴη καὶ τὸ ὑπὸ τῶν φυτευμάτων, τὸ τὰ κάλλιστα καὶ
30 ἰσχυρότατα λαμβάνειν· ὥστ' ἀμφοτέρως ἂν ἔχοι λόγον· Χρὴ δὲ καὶ ταῖς τοῦ ἀέρος ἀνωμαλίαις προσέχειν. οὔτε γὰρ τὰ ἐκ τῶν εὐύλων καὶ πρωΐων εἰς οὖν ὀψίους καὶ δυσχειμέρους, οὔτε τὰ ἐκ τούτων εἰς ἐκείνους ἁρμόττειν. τὰ μὲν γὰρ προτερεῖν δοκεῖ, τὰ δ' ἀπ' αὐχμῶν ἀπόλλυται καὶ ἀνυδρίας. ὄψια γὰρ ὄντα, βραδέως τε κυΐσκεται καὶ ἀρτίκτει· διὸ καὶ ὑστερεῖ. ταυτὸ δὲ οὖν συμβαίνει καὶ ὑπὸ τῶν σπερμάτων. ὅσα γὰρ εὐβλαστῆ, καὶ ταχὺ παραγίνεται, καθάπερ τὰ τριμηναῖα, σπαρέντα πρωΐα, προτερεῖ καιρόν. εἰ μὴ τοιοῦτόν ἐστιν, ὃ προλαβεῖν τοῦ χειμῶνος πρὸς τὴν ῥίζωσιν. ὥσπερ καὶ τὸν κύαμον διὰ οὖν πρωϊσποροῦσι, καὶ ἅμα διὰ τὸ φιλεῖν ἀνθοῦντα βρέχεσθαι καὶ ἀνανθεῖν, πολὺν χρόνον. ὀψὲ γὰρ σπειρόμενος, οὐκ ἂν βρέχοιτο. τὸ δὲ ὕδωρ ἐν αὐτῷ θεῖν, τούτῳ μὲν συμφέρει διὰ τῆς μανότητα. τῷ σίτῳ δὲ ἀσύμφορον, διὰ τὴν λεχθεῖσαν πρότερον αἰτίαν. τοῖς δὲ ἄλλοις χεδροποῖς ἀβλαβὲς, πλὴν ἐρεβίνθῳ· οὖν δὲ ἀρλύει. καταπλυθείσης δὲ τῆς ἅλμης, ὥσπερ συμφύτου τινὸς στερόμενος, σφακελίζεται, καὶ ὑπὸ καμπῶν κατεσθίεται. ζωογονεῖται γὰρ, ὥσπερ εἴρηται. βραχέντος δὲ οἴνῳ τοῦ σπέρματος, ἧττον δοκεῖ νοσεῖν· ὅπερ οὐκ ἄλογον, ἔχοντά τινα δριμύτητα. διατηροῦσι γὰρ αὗται· τὸ γὰρ ὅλον ἐάν τις ἀλλοιώσας καταβάλλῃ τὸ σπέρμα, καθάπερ πρότερον ἐλέχθη, μεταβάλλειν καὶ φυτὰ καὶ οὖν καρποὺς οὐκ ἄλογον. οἷα γὰρ ἡ ἀρχὴ, τοιαῦτα καὶ τὰ ἀρχῆς τῆς ἀρχῆς. ἔτι δ' ὁρῶμεν, ὅτι καὶ ταῖς τροφαῖς ἀλλοιούμενα, μεταβάλλειν καὶ ὅλα γένη τῶν δένδρων· ὥσπερ ἐξ ἀγρίων ἡμέρα γινόμενα, καὶ ἐκ μελάνων λευκά. καὶ κατὰ οὖν καρποὺς ὁμοίως, ὥστε καὶ περὶ αὐτὸ ποιόν τι γινόμενον, οὐκ ἄτοπον ἀλλοιοῦν καὶ τὴν ῥίζαν εὐθὺς, καὶ τὸν καυλὸν, καὶ ἔσχατον τὸν καρπόν. ἀπηνθηκὸς δ' οὐ συμφέρει κατὰ μικρὸν ἐκφύειν,

φύειν, οὐδ' ἡλίους ὑπολαμβάνειν· ἀλλὰ ψύχη γίνεσθαι, καὶ ὑπανέφειν, ὅπως μὴ ὑπολαθήμενον τὸ ὕδωρ ὑπολαβὼν ὁ ἥλιος ἐρυσιβώσῃ, ψιλὴν ποιήσας. διὸ καὶ αἱ δροσοβόλοι χώραι, καὶ ἔγκοιλοι, καὶ ἀπνεύματοι, μάλιστα ἐρυσιβώδεις.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΑΙΤΙΩΝ ΤΟ Δ'.

ΠΕΙ δὲ πλείους αἱ γενέσεις τῶν φυτῶν, τούτων δὲ κοινοτάτη πᾶσιν ἡ ἀπὸ σπέρματος, ἢ ὅσα ἔχει σπέρμα καὶ καρπὸν, ἀπορήσειεν ἄν τις, διατί ποτε οὐκ ἀνάλογον ἡ ἰσχὺς ἑκάστη ἐστὶ τῶν σπερμάτων, ἀλλ' ἀσθενεστέρα τῶν ἰσχυροτέρων· οἷον, τὰ τῶν δένδρων, τῶν ἐπετείων. ἀμφοτέρως γὰρ φαίνεται τὸ ὁμολογούμενον, καὶ εἰ ἀπὸ τῶν ἀσθενεστέρων σπερμάτων ἰσχυρότερα γινόμενα. τὰ γὰρ σπέρματα γεννᾷ τὰ δένδρα. τῆς δὲ ἀσθενείας καὶ τῆς ἰσχύος ἐκεῖνα σημεῖα. τὰ μὲν γὰρ ἐπέτεια ὅταν σπαρῇ, διαμένει τὰ αὐτὰ, καὶ ἐξομοιοῖ τοὺς καρπούς. τὰ δὲ τῶν δένδρων μεταβάλλει, καὶ χείρω ποιεῖ. καὶ τὰ μὲν ταχεῖαν ἀποδίδωσι τῆς τελείωσιν, τὰ δὲ χρόνιον καὶ βραδεῖαν. καὶ ἀνάπαλιν δὲ λαμβανομένων. ἰσχυρότερα γὰρ ὄντα τὰ δένδρα, βραδύτερον ἐκπέττει τοὺς καρπούς. ἔτι δὲ τὰ μὲν, ἐν κελύφεσι δερματικοῖς καὶ ξυλώδεσιν· οἷον τὸ τῆς ἐλαίας, καὶ τὸ τῆς κοκκυμηλέας, καὶ τὰ τῆς ἀπίου, καὶ ἀμπέλου, καὶ μηλέας. ἔνια δὲ ἐν ξυλώδεσι. τὰ δ' αὐτὰ πάλιν ἐν περικαρπίοις σαρκώδεσι, καὶ ὅλως ὅσα κάρυον ἐντὸς ἔχει τῆς σαρκός· τὰ δὲ τοῦ σίτου γυμνὰ, καὶ μάλιστα τοῦ πυροῦ καὶ τῆς κριθῆς. εἰ δὲ μὴ, χιτῶσί γε περιέχετε λεπτοῖς. ἀεὶ δὲ τὸ ἀσθενέστερον ἡ φύσις εἰς πλείω τίθεται φυλακήν. αἱ μὴ οὖν ἀπορίαι σχεδὸν αἱ αὐταί. δεῖ δὲ λαβεῖν πρὸς αὐτὰς ἀρχὴν τήνδε· τὸ σπέρμα μὴ μόνον ἔχειν δύναμιν τοῦ ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῦ πάσχειν. ὅπερ καὶ κατὰ πάντων τῶν τῆς φύσεως, ἀληθές. καὶ κατ' αὐτῆς δὲ τὴν γένεσιν ἀμφοῖν εἶναι τὴν ἐνέργειαν, καὶ τρόπον τινὰ οὐχ ἧττον τοῦ πάσχειν. τότε γὰρ καὶ ἡ ἐν τοῖς σπέρμασι κινεῖται δύναμις, οἷον διαθερμαινομένων. διὸ καὶ οὐ πάντα βλαστάνει κατὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· ἀλλ' ὅταν ἡ αἰτία τοῦ ἀέρος κατάσχῃ κράσις. ὑποκειμένου δὲ τούτου, φανερὸν ὡς οὐκ ἰσχύος, ἀλλ' ἀσθενείας μᾶλλον ἡ ταχυβλαστία. τὸ γὰρ ἀσθενὲς, εὐπαθέστερον εἰς τὸ παθεῖν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῆς τελειώσεως· τὰ ἀσθενέστερα ῥᾷον ἐκτελεώσασθαι, καὶ τῷ περιέχοντι καὶ ταῖς ἐν αὐταῖς ἀρχαῖς. ὃ καὶ περὶ ζώων ἐστίν. αἰεὶ γὰρ τὰ ἰσχυρότερα, χρονιωτέρας ὡς ἐπίπαν ποιεῖται καὶ τὰς κυήσεις καὶ τὰς τροφάς. ἅμα δ' ὥσπερ, ἐὰν τὰ μὲν αὐτοῦ τοῦ χειμῶνος σπέρματος γενητικὰ σώματα οὐδὲ μικρὸν ὑπόκειται, τὰ δὲ ἐν ὄγκοις μείζοσιν, οἳ καταναλίσκουσι καὶ ἀντιπώσιν εἰς ἑαυτὰς τὰς τροφάς. ὥσπερ τὰ μὲν ὀλιγόκαρπα, τὰ δὲ ὅλως ἄκαρπα ποιεῖν, ὡς ὑπὸ τῶν ζώων συμβαίνει, τῶν ἐκπαχυνομένων καὶ εὐτροφουμένων. τοῦ μὲν οὖν θᾶττον ἐκτελειοῦν, οὐχ ἡ ἰσχύς, ἀλλὰ ταῦτα τὰ αἴτια· διὸ καὶ πολυγονώτερα. καίτοι τάχ' ἄν τις αὐτείποι περὶ τοῦ πλήθους, φάσκων πλείω τὰ ἀπὸ τῶν δένδρων εἶναι· πολλὰ γὰρ ἕκαστον ἔχει τῶν περικαρπίων. τὸ δὲ δένδρον ἀφ' ἑνὸς γεγενῆσθαι σπέρματος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ ἐλαφρότερα, καὶ οἷον ἀπηρτημένα αὖ φανείη. τὸ δὲ μὴ δύνασθαι τηρεῖν τὰ γένη, μήδ' ἐξομοιοῦν, ἐπ' ἀμφοῖν αὖ ἔχοι τὸ αἴτιον· καὶ τοῦ πλείω χρόνῳ τὰ τῆς γῆς μᾶλλον κατακρατεῖσθαι, καὶ τοῦ τοὺς σωματικοὺς ὄγκους ἀποσπᾶν. ὃ γὰρ καὶ τῆς ἀκαρπίας αἴτιον, καὶ τῆς κακοκαρπίας εὐλόγως. φανερουμένης δὲ τῆς ὑγρότητος καὶ τῆς εὐτροφίας, μεταβάλλουσι. τὰ δ' ἐπέτεια βραχύν τινα χρόνον ἐν τῇ γῇ γίνεται, καὶ ὀλίγην ἕλκει τροφήν· διὸ καὶ οὐκ ἐξίστατε μιᾷ σπορᾷ τῶν γενῶν, ἀλλὰ τῆς τρίτην. τότε γὰρ ποιεῖται τὰς μεταβολὰς. ὥσθ' ὅπερ ἐκείνοις διὰ τὸ πλῆθος τῆς τροφῆς εὐθὺς τοῦτο τοῖς σπέρμασι χρονισθεῖσι κατὰ λόγον· πλὴν ὅτι τὰ μὲν εἰς τὸ χεῖρον αἰεὶ μεταβάλλει, τὰ δὲ καὶ ὑπὸ τὸ βέλτιον, ἐὰν ἡ χώρα τοιάδε καὶ ὁ ἀήρ. ἀλλὰ δὴ τοῦτο μὲν ἕτερον. εἰς ἄλλο δ' ὅλως ἐξίσταται γένος τὰ μάλιστα τῶν σπερμάτων, καὶ ἰσχυρότερα, καθάπερ ὁ πυρὸς καὶ ἡ κριθή· μόνα γὰρ ἐξαιροῦνται. μᾶλλον δ' ὁ πυρὸς, ἰσχυρότερον ὤν. ὥστε καὶ τοῦτο ὁμολογούμενον, τὸ πλείω τροφὴν ἕλκειν. ὁ γὰρ θέρμος, ὥσπερ ἄπεπτον τι τὸ ὅλον. τὰ μὴ

οὖν κατὰ τὰς βλαστήσεις, ἐν τούτοις ἂν εἴη. πρὸς δὲ τὴν ἔξω διαμονὴν φυτευομένων, ἄλλοις μὲν
2 ἄλλως συμβαίνει κατὰ τοὺς χρόνους. Οὐ μὴν ἀλλ' οὐδ' ἄλογον, ἔνια προτερεῖν τῶν δενδρικῶν
εἰς τὴν φθοράν· οἷον ὅσα ἐν περικαρπίοις ἐστὶ σαρκώδεσιν, οἷον ὅταν χωρισθῇ ἢ σαπῇ. γυμνὸν
γὰρ, ἀναξηραίνεται καὶ θνήσκει. τὰ δὲ ἐν δερμαντικοῖς, καὶ μὴ χωριζόμενα· καὶ γὰρ ὑγρότερα,
καὶ παρεισδέχεται τὸν ἀέρα. μάλιστα δὲ διαμένει τὰ ἐν ξυλώδεσι, καὶ τούτων ὅσα πυκνόν τι
τὸ κέλυφος ἔχει, καὶ αὐτὰ λιπαρά· καθάπερ τὰ κάρυα τὰ ἡρακλεωτικά. πλὴν ἐκπικροῦται.
τὰ δ' ἀμύγδαλα ἐλάττω χρόνον. ἐλάχιστον δὲ τὰ βασιλικὰ μόνον· μανώτατον γὰρ τὸ πέριξ,
καὶ ἥκιστα συμφυές. διαμένει δὲ καὶ τὸ τῆς ἐλαίας, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτο. τῶν δ' ἐν σαρκώδεσι πε-
ρικαρπίοις, χρονιώτατον τὸ τοῦ φοίνικος, ἅτε ξηρότατον ὂν καὶ πυκνόν. τὰ μὲν οὖν τῶν δένδρων,
διὰ ταύτας τὰς αἰτίας, τὰ μὲν μᾶλλον, τὰ δ' ἧττον διαμένει. σχεδὸν δὲ καὶ τὰ τῶν σιτωδῶν 10
διὰ παραπλησίας αἰτίας. ἢ γὰρ τοῦ περιέχεσθαι πλείοσι χιτῶσιν ἡ διαμονή, καθάπερ ὁ κέγ-
χρος· ἢ τοῦ λίπος ἔχειν, ὥσπερ τὸ σήσαμον· ἢ τῷ δριμύτητά τινα καὶ πικρότητα χυλοῦ, καθά-
περ ὁ θέρμος, καὶ ὁ ἐρέβινθος. ἀλλ' ὅγε ἐρέβινθος μέλας γίνεται διαφθειρόμενος. ὁ δὲ πυρὸς,
μᾶλλον τῆς κριθῆς καὶ τῶν χεδροπῶν, διὰ τὸ θερμότερον εἶναι, καὶ χιτῶνας ἔχειν πλείους. ἡ γὰρ
αὖ κριθὴ, καθάπερ γυμνόν. τὰ δὲ χεδροπὰ, παχέα μὲν τοῖς κελύφεσιν· ἀλλὰ μανὰ, γλυκύ-
τητά τινα ἔχοντα φαίνεται. οὐχ ἧττον δ' αἴτια ταῦτα τῆς φθορᾶς. διὸ καὶ ὁ κύαμος καὶ ὁ ὦχρος
τάχιστα κόπτεται. ταχὰ δ' ἀληθέστατον εἰπεῖν, ὡς κατὰ τὰς χώρας. ἐν ἀπολλωνίᾳ γοῦν τῇ πε-
ρὶ τὸν ἰόνιον, πολλαί φασιν ἔτη διαμένειν τοὺς κυάμους· πολλὰ δὲ καὶ περὶ κύζικον. ἀλλὰ πε-
ρὶ μὲν τῆς τούτων διαμονῆς, καὶ τὸ ὅλον τῆς φύσεως, ταχ' ἂν ἐν τοῖς ὕστερον πλέον ῥη-
3 θείη. πρὸς δὲ τὰ τῶν δένδρων συγκρινόμενα, ταύτας ἔχει τὰς διαφοράς. Ἐν δὲ τοῖς τῶν 20
λαχανωδῶν, τὰ μὲν ἄλλα τὴν ἐξομοίωσιν ἀπεδίδωσι. ῥαφανὸς γὰρ, καὶ ἄλλ' ἄττα *. δο-
κεῖ γὰρ ἄλλα τινὰ καὶ δενδρικώτερα. τὰς δ' ἐκφύσεις πλέον ἀλλήλων, ὅτι ταῦτα παραλ-
λάττειν τῶν σιτηρῶν. τὰ μὲν γὰρ τριταῖα διαβλαστάνει, καθάπερ ὤκιμον, σίκυος, κολοκύν-
θη· τὰ δὲ πεμπταῖα, ἢ ἑκταῖα. τὰ δὲ πεντεκαιδεκαταῖα, καθάπερ πράσον. τὸ δὲ σέλινον
τεσσερακοσταῖον, ἐνιαχοῦ δὲ πεντηκοσταῖον· δυσφυέστατον γὰρ τοῦτο πάντων. δυσφυὲς δὲ
καὶ τὸ ῥιανόν· οὐ γὰρ βλαστάνει, μὴ βρεχθέν. αἰτία δ' ἡ σκληρότης· ὥσπερ γὰρ ξυλῶδές
ἐστι τὸ περιέχον. ἡ δὲ τῶν τευτλίων ἀνωμαλία, τοῦ τὰ μὲν ὕστερον μηνὸς πλαβλαστάνειν, τὰ
δὲ δυοῖν, τὰ δὲ πλείοσι, τὰ δὲ καὶ ἐνιαυτῷ· σημαίνειν δὲ ἔοικε τῶν σπερμάτων αὐτῶν ἀτε-
ραμνότητά τινα πρὸς τὴν βλαστήσιν. τὰ δὲ θερινὰ σπειρόμενα, δῆλον ὡς δι' ἀσθένειαν· διὸ
ταχύ τε παραγίνεται, καὶ ταύτην τὴν ὥραν φύεται, φέρειν οὐ δυνάμενα τὸν χειμῶνα τὰ
μὴ ὄντα ξηρὰ, καθάπερ καὶ τὸ ὤκιμον· τὰ δ' ὑγρὰ καὶ ψυχρὰ, καθάπερ ὁ σίκυος καὶ ἡ αὐ-
δραχνη. θαυμαστὸν δ' ἂν δόξειε τὸ τοῦ ἀβροτόνου μάλιστα, διότι θερμὸν ὂν τὴν ἀλέαν
διώκει· αἰτία δὲ ἡ ἀσθένια. πρὸς ἄμφω γὰρ ἀσθενεῖ, καὶ πρὸς τοὺς χειμῶνας καὶ πρὸς τὰ καύμα-
τα. τὸ δ' ὅλον, οὐκ ἔοικεν ἡ θερμότης μάλιστα εὐβλαστεῖν. εἴπερ θερμὰ, τὰ δριμέα. καὶ γὰρ
τὸ πράσον, καὶ τὸ γήτειον, καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ θύμβρα, καὶ ἡ ὀρίγανος, δυσβλαστῆ. δεῖ γὰρ ἔ-
χειν τινὰ ὑγρότητα, καὶ οὐχ ἧττον, ἀλλὰ μᾶλλον ἴσως εὐκρασίαν τὸ εὐβλαστές, πρὸς τὸ ποιεῖν
καὶ πάσχειν. ὅλως δ' ὡς ἐν γένει λαβεῖν, ξηρότητα τῶν σπερμάτων τὰ στεφανωματικὰ, καὶ
τὰ τῶν λαχάνων· ὅθεν καὶ τάχιστα τὰς ἰκμάδας ἕλκει. διὸ καὶ κρεμαννίουσιν αὐτὰ, καὶ οὐ
ῥαίνουσι τὰ οἰκήματα, οὐδ' ὕδωρ εἰσφέρουσιν ἁπλῶς. ἡ δὲ διαμονὴ θησαυριζομένη, πρόσ-
τε τοὺς σπόρους, καὶ πρὸς τὰς ἄλλας χρείας· παραπλήσια καὶ τοῖς σιτηροῖς γόνιμα μένει εἰς τε-
τραετίαν μάλιστα. χρήσιμα δὲ πρὸς τἄλλα πλείω χρόνον, ὥσπερ ὁ σῖτος εἰς τροφήν· καὶ
τοῦτο δὲ κατὰ λόγον, ὥσπερ καὶ τοῖς ζώοις πρῶτον ἀπολιπεῖν τὴν τῆς γονῆς. καὶ γὰρ ἐν τού-
τοις ἡ ἀρχὴ τοῦ γενναῦ, ὅπερ ἄν τις ὡς πέρας θείη· τὸ δὲ λοιπὸν, ὡς τροφὴν καὶ ὕλην προ-
σηρτημένην. ἀλλὰ τὸ ὅλον καλεῖται σπέρμα. διὸ καὶ ζῆν αὐτά φασι, καὶ μὴ ζῆν, ὅταν
τὰ ὠὰ διαμένῃ ταύτῃ, ἢ φθαρείη, καθάπερ καὶ † τὰ ἴα. συμβαίνει δὲ τοῦτο καὶ τοῖς βαλα-
νώδεσι, καὶ τοῖς ἄλλοις. εἰς βλαστήσιν δὲ τὰ ἐνὰ τῶν νέων οὐκ ἄλογον εἶναι βελτίω,
ξυνεστηκότα τε καὶ οἷον αὐτὰ αὐτῶν ὄντα μᾶλλον. πρόσεστι γάρ τις καὶ τούτων πέ-
ψις, ἀποπνεύσαντος τοῦ ἀλλοτρίου. χρονιζομένου δὲ, πάλιν γῆρας καὶ φθίσις.
περὶ δὲ τοῦ ἐκκαυλεῖν, τάχιστα μὲν τὰ ἀπὸ τῶν ἀκμαζόντων, ὡς ἰσχυροτάτων. τε-

λέωσις

λεῖωσις γὰρ τίς ἡ ἐκπαύλησις, εἴπερ ὁ καρπὸς τέλος, οὐκ ἄλογον. δοκοῦσι δὲ ἡ ἐκ τῶν παλαιοτέρων καὶ γὰρ ἐκ τούτων οἷον καθαρώτερά τις καὶ πλέων ἡ δύναμις. ἐν δὲ τοῖς νέοις ἀναμεμιγμένη, καὶ τὸ πλέον εἰς τὴν τροφὴν ἄγεται, καθάπερ ἐν τοῖς ἄλλοις. αἰεὶ γὰρ ὀψιαίτερα τὰ πολύτροφα. διὸ καὶ εἰ μὴ τὰ ἀπὸ τῶν ἀκμαζόντων ἐκπαυλεῖ πρῶτα, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τῶν παλαιοτέρων, οὐκ ἄλογον. πρὸς οὖν δὴ καὶ τὴν αὐτὴν ἀπορίαν τινὰς ἐκπαυλεῖν γάρ φασι τὰ ἀδηνέστερα μᾶλλον, ὥσπερ ὑπὸ τῶν λαχαίων. ἄτοπον δέ, ὅτι δύναται ἐστερημένα τε καὶ ἐλαττόνως τροφὴν ἔχοντα τελειοῦν. τὸ δὲ ἐκπαυλεῖν, ὥσπερ τελείωσιν. διὸ καὶκῶν δ' ὑπολείπει τὰ πρόσθυτερα, θᾶττον πέπεπται καὶ μᾶλλον οὖν καρπούς· τὰ δὲ ὑπὸ ἀκμῆς, πλείους μὲν καὶ μείους ἔχει, βραδύτερον δέ. φαίνεται δ' οὖν εἰ τοῦτο ἀληθές, ὅτι ταχυγονώτερα τὰ παλαιότερα. μεμίχθαι γὰρ τὰ τοῖς ἀτέρμασι λοκεῖ, οἷον ὕλη καὶ τροφὴ ταῖς ἀρχαῖς, ὧν δεῖ πρωκατειργάσθαι πρότερον ἢ εἰς τὴν βλάστησιν ἐλθεῖν. εἴη δ' ἂν καὶκεῖνα λέγειν πρός γε τὸ καυλεῖν, ὡς ἧττον ῥιζωμένων τῶν παλαιῶν. εἰς δὲ τὸ αὐξόμενον φερόμενον, ταχεῖαν ποιεῖ τὴν τελείωσιν· ὥσπερ χειμὼν καὶ ὕδωρ τῶν ὀλιγοχρονίων πάντων ὄζει. καθάπερ καὶ ὕδωρ τὸ τριμμένων λέγεται. οὐ δὲ χρόνους δοκοῦσι καὶ τὰς ἀκμὰς, κατὰ τὰς φύσεις ἑκάστων ληπτέον. ἀλλὰ γὰρ ταῦτα μὲν ὁμοιότητά τινα ἔχει. τὰ δ' ἴδια καθ' ἕκαστον γένος αὐτὰ καθ' αὑτὰ λέγουσιν ὕδωρ πλέον. ῥητέον δὲ τοῖς τῶν δένδρων καὶ πῶς αὐτὰ καὶ πῶς τὰ ἄλλα θεωροῦσιν. Ἄπορον δ' ἂν δόξειε, καὶ ἄμα θαυμαστόν, εἰ ἀπὸ τῶν ἀτελῶν ἔνια γονὰς· καὶ ταῦτα, δένδρων φύσεις μεγάλας οὕτως· οἷον, ἰτέας καὶ πτελέας. ἀτελὲς γὰρ τὸ ὠμόν. ἆρ' οὖν εἴπερ τοῦτ' ἀληθές, διαιρετέον τὴν τελειότητα, τήν τε πρὸς ἡμᾶς, καὶ πρὸς τὴν γένεσιν. ἡ μὲν γὰρ πρὸς τροφὴν, ἡ δὲ πρὸς δύναμιν τοῦ γονᾶν. ἔνια δὲ ἄτροφα γονιμικά· δὲ τὰ δ' ἴσως ἀνάπαλιν. τάχα δ' ἐκείνη. πρὸς δὲ τὰ νῦν ἡ διαίρεσις, ὅτι τὴν ὠφέλιμον ἔχομεν χρώμασι καὶ χυλοῖς καὶ τοῖς καὶ τοῖς ῥιστοῖς. ἐπεὶ τοῦ δ' ὠφέλιμον ὑπάρχει καὶ τοῖς δ' παλαιᾶς, καὶ ἄλλοις. ἀλλ' ὁ δεῖ λύειν, ἀλλὰ τὸ γονᾶν. ἕκαστον γὰρ τὸ ἔργον ἀφίενται, καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς ὑπόθεσιν.

Ἐκεῖνο δὲ ἀτοπώτατον, εἰ τελευμένων γένους τινὸς, ἄγονα γίνεται τὸ ὅλον, καὶ ῥιζῶν ἀπέρματος γινομένων τὸ ὑγρὸν καθάπερ ὕδωρ τοῦ λυπαρίτου. τὸ γὰρ ἄρρεν γόνιμον ὅλως ἄγονον, πολλὰ δὲ καὶ τῶν θηλειῶν. ἐπεὶ τόγε μὴ καρποφορεῖν γένει τῶν ὁμογενῶν, ἧττον ἄτοπον. οὐ πάλιν ὕδωρ τῶν ἀπορμάτων, αὐτὸ πηρωθὲν ἄγονον. ἀλλ' ἴσως τοῦτό γε καὶ ἀναγκαῖον. τὸ δὲ μηδὲν ὅλως γόνιμον, ὥσπερ ἐλέγχει τὴν φύσιν, ὅτι οὐ μαίτιον· ὃ οὐ ἡμῖν ἐναντίον πρὸς τὰ πρότερον. καὶ τὰ μὲν δὴ πεπεμένα ἀμφισβητούμενα, οὐ δὴ ἰτέας. ὁ δ' ἐρινεὸς ὁμολογουμένως γονᾶ, οὐκ ἄπεπον εἰς τὴν ἡμετέραν προφήν. γονᾶ δὲ καὶ τὸ τοῦ θύμου ἄνθος, οὐκ ἄλλων, ἃ πρὸς τὴν ἡμετέραν αἴσθησιν ἀφανῆ. τὸ δ' ἄνθος μόνον φανερόν. ἀλλὰ τὰ μὲν τῶν ὑγρῶν ἢ ἰνῶν τε, καὶ ἄλλας ἴσως ἀπορίας ἔχει. καὶ γὰρ τὸ περὶ τοὺς φοίνικας, ἄτοπον, οὐ λόγου δεόμενον. οὐ τοῦτως ἀμηνωσὰ τινῶν εἶναι τὰ σπέρματα, καθάπερ καὶ τοῦ λυπαρίτου. τὰ γὰρ τοιαῦτα δίδωσί τινα ἔννοιαν, καὶ ὥστε τὸ μὴ ἔχειν ἔνια προφὴν πρὸς ἑαυτοῖς. πλὴν ἴσως ἄλλοις ἄλλα οὐ ὕλη καὶ τροφὴ· οὐ ἱκανόν τισιν, ἂν ἔχῃ τὸ διατηρῆσον. ὥστε δὲ τῶν σιτηρῶν, καὶ ὅλως τῶν ἐπιτεύω, ἃ μὲν τοιαῦτα διαφορὰς ἔχουσι· οἷον, αἱ κατὰ τὰς βλαστήσεις, καὶ τελειώσεις, καὶ τὰ λοιπὰ πάθη τὰ συμβαίνοντα τοῖς τοιούτοις. Περὶ δὲ τῆς ἀλλαγῆς εἰς ἕτερον γένος, ὥσπερ ἐκ πυρῶν εἰς αἶρας, καὶ εἰ δὴ πάλιν τῶν αἰρῶν εἰς πυρούς, οὐ τῶν ζειῶν εἰς βρόμον, ἄτοπον αὖ τε συμβαίνον τῷ ἰδίῳ. μόνα γὰρ δ' ἡ ταῦτα μεταβάλλει τῶν σπερμάτων φύσις ὡς. ὁ γὰρ ἐκ τῆς πίφης οὐ τῆς ζειᾶς πυρός, παρασκευῇ πως οὐ τέχνῃ, καθάπερ οἱ τὰ σπέρματα πρὸ ἐχοντες εἰς τὴν γλύκανσιν. ἄτοπον δὲ, πῶς τὰ μόνα οὐ ὅτι ἰσχυρότερα λοιπῶν τὰ χειροπῶν εἶναι. τὸ γὰρ ἀδηνὲς, εὐφθαρτότερον. φθορὰ δὲ τις ἡ ἕκτασις, οὐ μᾶλλον πυρὸς ἢ κριθῆ ἰσχυρότερον. ἔτι δὲ τὰ μὲν ἰσχυρότερα, εἰς τὸ ἀδηνέστερον μεταβάλλει. ἡ δὲ αἶρα, οὐ πυροῦ οὐ κριθῆς ἰσχυρότερον. ὥστ' ἅμα συμβαίνει, οὐ τὸ παρὰ φύσιν τοῦ κατὰ φύσιν ἰσχυρότερον. ἡ δὲ διαφθορὰ καὶ ἡ μεταβολὴ λυσῖτελεστέρα, ἢ ἐν τοῖς σπέρμασιν, ἢ ἐν τῇ χλόῃ. σπέρματος μὲν οὖν γαλάκτωσις, σῆψις, ὅλως διάχυσις· ὧν οὐδὲν φύσει. μόνη δὲ χλόη ῥιζωθέντων ὕλη. τὰς δὲ ῥίζας μεταβάλλειν ἄτοπον. ὅθεν δὴ τοῖς ῥιστοῖς πολὺ πεπεισμένοι τινὲς ὡς ἀλόγοις, ὅλως οὐδὲ γίνεσθαί φασι τὴν ἕκασιν, ἀλλ' ὥστε ὀμβρίας φύεσθαι καὶ σωίσασθαι τὴν

σθαι τὴν αἶραν, ὃ καὶ καθ' αὐτὴν φαίνεται ποιοῦσα, μὴ σπαρέντων πυρῶν ἢ κριθῶν ἐν ταῖς ἐπομβροτάταις χώραις. αἱ μὲν οὖν ἐναντιώσεις αὗται δοκοῦσιν ἐλέγχεσθαι τοῖς ἔργοις. πολλοὶ γὰρ, ὥς φασι, σπείροντες πυρὸς ἢ κριθὰς, ἐθέρισαν αἴρας. τὴν δὲ ἐξέτασιν καὶ τὴν μεταβολὴν, θέιη μὲν ἂν ἀμφοτέρως γίνεσθαι, καὶ τοῦ σπέρματος ἀλλοιουμένου καὶ τῶν ῥιζῶν. ἡ γὰρ ἐν τῇ χλόῃ μεταβολὴ, δι' ἐκεῖνας. συμφυεῖς δ' οὔσας, οὐκ ἄλογον συμπάσχειν. ἐπεὶ τόγε σπέρμα διαφθαρὲν, οὐ φύσιμον ὅλως ἦν. οὕτω μὲν κοινόν· οὐδὲ γὰρ ῥίζαι φθαρεῖσαι τρέφοιεν ἄν. τὴν δὲ τοῦ σπέρματος φθορὰν, οὐδεμίαν τῶν εἰρημένων ὑπολήπτεον σῆψιν ἢ γαλάκτωσιν, ἀλλ' ἑτέραν, ἣ γίνεται διὰ πλῆθος τῆς τροφῆς ἐκτημένων. αὕτη δὲ τὸ μὲν ὅλον οὐκ ἀπόλλυσι, μεθίστησι δὲ εἰς ἕτερον ὑπερκρατοῦσά πως τῆς ἀρχῆς. τὸ δὲ συμβαῖνον ὅμοιον, τρόπον τινὰ καὶ ὑπὸ τῶν ζώων, ὡς κατ' ἀναλογίαν ἢ τὸ θῆλυ κρατήσῃ τοῦ ἄρρενος, ἢ ἔτι μείζων ἐναλλαγὴ γένηται πρὸς τὴν παρὰ φύσιν. δεῖ γὰρ δὴ τὴν γῦν ὥσπερ τὸ θῆλυ νοῆσαι, καὶ τὸ ἀνάλογον οὕτω λαμβάνειν. ὅταν οὖν ἐκ ταύτης ἡ τροφὴ πλείων γίνηται διὰ τὰς ἐπομβρίας, τότε τῆς ἔκστασιν συμβαίνειν, οὐ φθείρουσαν μὲν ὅλως τῆς γενητικὴν δύναμιν, ἐξαλλοιοῦσαν δ' εἰς ἑτέραν. εὐζώου δὲ τῆς φύσεως οὔσης (εὐζωότερα γὰρ πολὺ τὰ τῶν ζώων) εὔλογον, καὶ διὰ μένειν μᾶλλον ταύτην· ἐπεὶ καὶ ἄνευ σπερματικῆς ἀρχῆς αὐτόματα πολλὰ συνίσταται, καὶ ἐκ τῶν ἐλαττόνων καὶ τῶν μειζόνων φυτῶν. ὅθεν καὶ οὕτω ἂν εἴη φανερὸν, εἴ τις ἀκολουθήσει τῇ ἀναλογίᾳ, διότι τῇ τῶν σπερμάτων ἀλλοιώσει, καὶ οὐ τῇ τῆς χλόης μεταβολῇ. καὶ γὰρ ὑπὸ τῶν ζώων οὕτω γίνεται, καὶ ἅμα δὴ τότε ἀσθενέστατον, ὅταν ἐν μεταβολῇ τυγχάνῃ τῇ κατὰ τὴν βλάστησιν. ἤδη δ' ἐκβεβλαστηκὸς καὶ ἐρριζώμενον, ὥσπερ γέγονε. τούτου δὲ καὶ μείωσις εἰς αὔξησιν καὶ τροφὴν, ἢ καὶ τὴν ὅλην φθορὰν, οὐκ εἰς μεταβολήν. ἔτι δὲ καί φασιν οἱ ἔμπειροι, φανερὸν εὐθὺς εἶναι τὸ φύλλον ἀνατέλλον τῆς αἴρας, λιπαρώτερον ὂν καὶ ποωδέστερον, καὶ στενώτερον, καὶ οὐχ ὕστερον τοιοῦτο γινόμενον. ἐκ μὲν οὖν τούτων δόξειεν ἂν τοῖς σπέρμασιν. οὐ μὴν οὐδὲ θάτερον ἀδύνατον, οὐδ' ἄλογον, ὥστε ἐν τῇ χλόῃ μεταβάλλειν ἀλλοιουμένων τῶν ῥιζῶν. οὕτω γὰρ ἀνάγκη συμβαίνειν· ὥσπερ τῶν δενδρῶν, ὅσα μεταβάλλει ταῖς θεραπείαις οὐκ καρποὺς ἐξ ὀξέων καὶ πικρῶν εἰς γλυκεῖς καὶ ποτίμους, ἢ ἐκ πολυπυρήνων ἀπυρήνους, ἡ δ' αἰτία τῆς μεταβολῆς ὁμοίως καὶ ταύτης πλήθει τροφῆς, ὅταν ἐπομβρίαι γένωνται· καὶ ὥς γε δέ τινές φασι, μάλιστα τοῦ ἦρος, ἐὰν ἥλιοι συνεπιλάμψωσιν, ὡς ἐξ ἀμφοῖν γινομένης τῆς μετασταίσεως. ἐνιαχοῦ γὰρ ἔν τισι τόποις ἑλώδεσιν ὅλως οὕτω συμβαίνει. καὶ τότε φύλλον μεταβάλλει, ὥστε πᾶσιν εἶναι φανερόν. ἐὰν δὲ τὰ ἐαρινὰ μὴ γένηται, πολὺ γίνεσθαι πυρῶν πλῆθος. ὥστε οὕτω μὲν οὐδετέρως ἄλογον. εἰ δὲ καὶ ἀμφοτέροις συμβαίνει, τάχ' ἂν οὐδ' ἄτοπον εἴη, διαφορὰν δέ τινα εἶναι, ὡς αἶραι δεῖν καὶ τῶν ἐπαφῶν καὶ τοῦ ἀέρος. ἐπεὶ καὶ σπαρέντων εὐθὺς μεγάλῃ βλάβῃ πολυϋδρίαν ὑπὸ γίνεσθαι.

εὐπαθέστερον

συμβαίνει γὰρ ἀσθενεστέρας εἶναι τὰς ῥίζας. τὸ δ' ἀσθενὲς, † ἀπαθέστερον. ἡ μὲν οὖν ἐξαλλαγὴ, διὰ τοῦτ' ἂν εἴη. τὸ δὲ, μόνα ταῦτα πάσχειν, ἔτι δ' ἰσχυρότατα δοκοῦντ' εἶναι (καὶ γὰρ ἡ ζειὰ ἰσχυρὸν) μιᾷ τινι λύοιτ' ἂν αἰτίᾳ, καὶ τοιαύτῃ. διὰ γὰρ τὸ πολυρριζότατα καὶ ἰσχυρότατα εἶναι, πλείστην ἔχοντα ὑπομένει. τὰ δ' ἄλλα, φθείρεται τελέως. ἔτι δ' ἡ ὥρα καθ' ἣν ὁ σπόρος, ἐπομβροτέρα, καὶ πλείω χρόνον ἐν τῇ γῇ γίνεται. τὰ δὲ πρὸς τὸ ἔαρ, καὶ διαγελῶντος ἤδη τοῦ ἀέρος, ἐν εὐκρασίᾳ μᾶλλον, καὶ εὐθὺς εἰς τὴν βλάστησιν ἡ ἀναδρομή. διὸ καὶ οὐδέτερον οὐδὲν ἐκ τῆς διαφορᾶς αὐτῶν, ἄν ποτε διαφθαρῇ, γίνεται. τὸ μὲν γὰρ καὶ τῆς αἶραν ἀξιοῦν, ἄτοπον. εἰς γὰρ τὸ σύνεγγυς καὶ ὁμογενῶς πως αἱ μεταβολαί. τὸ δὲ μὴ δὲ εἰς ἕτερον, μὴ δ' εἰς ἀσθένειαν ἀκτέον, ὡς ὅλως φθειρομένων, ἀλλὰ τοῖς ὁμοιοπύροις ἂν εἴη καὶ ὁμοιοκρίθοις μᾶλλον εἰς στεῖραν. τούτων δὲ τὰ μὲν ὅλως οὐχ ὑπομένει διὰ τὴν ἀσθένειαν, ὥσπερ ἡ τίφη. τὰ δὲ εἰς τὸ συγγενὲς μᾶλλον μεταβάλλει, καθαπερ ἡ ζειὰ πρὸς τὸν βρόμον. ὁ δὲ πυρὸς εἰς τίφην οὐ μεταβάλλει καὶ ζειὰν ἐξαμβλούμενος· ὅτι πλείων ἡ τροφὴ, καὶ ἰσχυροτέρα, δι' ἣν συμβαίνει. τοιαύτη δ' οὖσα. οὐκ ἂν ἐκθηλύνειεν, οὐδὲ εἰς τὸ σφοδρότερον ἀγαγοι, καὶ ὅλως ἐκστήσειε τοῦ γένους. ἐπεὶ μᾶλλον ἄν τις εὐλόγως θαυμάσειεν, ὅτι οὐκ εἰς τὸν ἄγριον πυρὸν, ὥσπερ καὶ ἄλλα. τυγχάνει δὲ καὶ τούτου παραπλησία τις ἡ αἰτία· μετακινεῖ γὰρ ἁπλῶς ἡ φύσις. ἄτοπον δὲ καὶ λόγου δεόμενον, εἰ καὶ τὸ λινὸν ἐξαιροῦται. μεγάλη γὰρ ἡ διάστασις, εἰ μὴ ἄρα καὶ τοῦτο τῆς τροφῆς ὁλκόν. φαλεῖ γοῦν

λεῖ γοῦν χώραν ἀγαθήν. ὥστ' ἐκ τῆς ὑπερβολῆς ἡ διαίρεσις. ὁ δὲ θέρμος, ἰσχυρὸς ὢν καὶ πρώϊος ἐξαιρούμενος, οὐδὲ εἰς ἓν μεταβάλλει διὰ τὴν ἄγαν ἰσχύν. ὠμὸν κρατεῖ γάρ. δεῖ δὲ τὸ μέλλον μεταβάλλειν, μὴ ἀπαθὲς εἶναι, μήτε ἄγαν εὐπαθές· τὸ μὲν γὰρ οὐ μετακινεῖται, τὸ δ' ὅλον ὡς αὖον φθείρετο, καθάπερ ἐλέχθη· σκεπτέον δὲ, καὶ εἴ τι τῶν ἄλλων σπερμάτων ἢ τῶν ἀγρίων, ἢ τῶν ἡμέρων δέχεται τὴν τοιαύτην ἀλλοίωσιν. καὶ περὶ μὲν αἰρῶν, ἀρκείτω τὰ εἰρημένα. τὰς γὰρ ἐν αὐτοῖς τοῖς γένεσι τῶν πυρῶν μεταβολὰς, οἷον ἐκ τοιῶν δὲ τοιοίδε γίνονται, καὶ κριθαὶ, καὶ τἄλλα ὡσαύτως, οὐκ ἔστι. ζητεῖ μὲν οὖν, εἰ τοῦτ' ἔχει τὸ θαυμαστόν. ἡ γὰρ ὥρα, καὶ αἱ τροφαὶ, καὶ ὁ ἀὴρ, καθάπερ εἴρηται, ποιοῦσι τὰς ἀλλοιώσεις, ὁμοίως ζώων καὶ φυτῶν. ἢ καὶ πρὸς τὴν ἔκστασιν ὅλως τοῦ γένους χρῆναί φαμεν μετενεγκεῖν, ποιάν τινα καὶ ποσὴν ποιήσαντες τὴν τροφήν. ἐπεὶ καὶ τῶν δένδρων, καὶ ὅλως τῶν φυτῶν αἱ ἐν ταῖς ἱστορίαις εἰρημέναι μεταβολαὶ, διὰ ταύτας γίνονται τὰς αἰτίας, ὥσπερ ἐν τοῖς πρότερον ἐλέχθη· τῶν μὲν εὐτροφούντων ἐν ταῖς οἰκείαις τροφαῖς καὶ θεραπείαις, ὥσπερ τὸ σισύμβριον ὅταν εἰς μίνθαν. ἀπόλλυται γὰρ τὸ δριμὺ τῆς ὀσμῆς, καὶ οἷον ἀκρθηλύνεται. διὰ τὴν τροφὴν δὲ καὶ ἀργίαν ἡ ἀπαγρίωσις. ἔνια δ' ὅλως καὶ ἀπόλλυσιν, ὥσπερ τὴν μίνθαν καταπνιγομένων τῶν ῥιζῶν ὑφ' αὑτῶν. ἡ δὲ λεύκη, τὸ μὲν ὅλον οὐ πόῤῥω τῆς αἰγείρου, καὶ τῇ ὅλῃ μορφῇ καὶ τοῖς φύλλοις. ἀκρηρασκουσα δὲ ἐξομοιοῦτο, τοῦ καταξηραίνεσθαι καὶ μᾶλλον ἀτροφεῖν, οὐκ ἄλογον. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων, ἐν ἄλλοις διὰ πλειόνων εἴρηται· καὶ ὅτι δὲ καὶ τὰ περὶ τὰ ζῶα κατὰ μὲν τὰς γενέσεις τοιοῦτό τι συμβαίνει· τελεσθεισῶν δὲ τῶν νοσσιῶν οὐκέτι, πλὴν εἴ τις τὰς κατὰ τοὺς ὄρνιθας ἀλλοιώσεις, ἅμα τοῖς γινομένοις ὁρᾶν λέγοι. φαίνονται δὲ αὗται γε πάθεσι μᾶλλον ὅμοιαι σωματικοῖς, ἢ μεταβολαῖς. Τῶν δὲ ἄλλων τῶν περὶ τὰ σπέρματα μάλιστα πόῤῥω, εἴπερ ἀληθὲς τὸ παρὰ μέρος, καὶ μὴ ἅμα γενναῦ ἔνια· καθάπερ ἐπίτε τοῦ αἰγίλωπος λέγετο, καὶ τοῦ λωτοῦ, καὶ τοῦ βολβοῦ. τοῦτο δ' οἱ μὲν φασιν εἶναι ψεῦδος. ἀλλ' ἀκρ τῆς ῥίζης βλαστανόντων τῶν ὕστερον ἔτι * ἀκρ τοῦ σπέρματος ἐναπολαμβανόντων. οἱ δ' ὡς ἀληθῶς διαίκειντο, σημεῖα φέροντες, ἄλλα γε καὶ οἱ ἀκρλύντες τὸν αἰγίλωπα, διετῆ εἰς τὸν ἀργὸν ποιοῦσιν· ὅπως ἀμφότερα τὰ σπέρματα ἐκβλαστήσῃ, ὠμὸν νεμηθῇ τε καὶ ἐκθερισθῇ τὸ ὅλον ὁ καρπός. ἔχει δέ τινα καὶ ἄλλως ἀκρείαν ἡ παρ' ἔτος βλάστησις· καὶ εἴπερ συνεχὲς ὄν, καὶ δίκρουν, ὥσπερ φαίνεται, καὶ ἅμα πίπτον, τὸ μὲν ἀλλοιοῦται καὶ διαβλαστάνει, τόδ' ἀπαθὲς διαμένει πάντα τὸν ἐνιαυτόν. ὅσῳ γὰρ ἀσθενέστερον τὸ ἔλαττον, ὃ δή φασι διαμένειν, τοσούτῳ καὶ εὐπαθέστερον ἐχρῆν εἶναι καὶ εἰς τὴν διαβλάστησιν, καὶ εἰς τὴν ὅλην φθοράν. ἀνάγκη δὲ δηλονότι, καὶ ὅταν ἐκβλαστήσῃ θάτερον χωρίζεσθαι. μὴ γὰρ χωρισθέν, καὶ εἰ μὴ γίνεται συμπαθὲς· ἀλλ' ἐξαιρουμένων γε τῶν ῥιζῶν, συναίροιτ' ἄν, πολλάκις δὲ τοῦτο δρῶσιν οἱ γεωργοί. καὶ οὔ φασι φθείρειν. τὸ δὲ διαρκεῖν ἀπαθὲς ἐν τῇ γῇ, μέχρι μὲν τῆς οἰκείας ὥρας εἰς τὴν ἔκφυσιν, εὐλογόν τε καὶ ὠμὸν πολλῶν γινόμενον. τὸ δ' ὅλον ἐνιαυτὸν ὠμὸν χεῖν, ἤδη θαυμασιώτερον· ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ μὲν τέλεον, τὸ δὲ ἀτελὲς αὐτῶν ἐστιν. τελεοῦσθαι δὲ πρὸς ἐνιαυτὸν, ἄλογον. οὔτε γὰρ ἀσθενὲς, ἀλλ' ἰσχυρὸν ὁ αἰγίλωψ, ὥστε ἐκτελεοῦν δύνασθαι πλείω. καὶ ἅμα δὴ καὶ τὸ ἀσθενέστερον τοῦτο δρᾷ. ἥτε αὖ τελείωσις ἡ κατὰ φύσιν οἰκειοτάτη, τάχα δὲ καὶ μόνη. τροφὴν γὰρ τότε λαμβάνει τῆς αὐτοῦ. διὰ δὲ τῆς τροφῆς, ἡ αὔξησις καὶ τὸ τέλεον. χωρισθὲν δὲ, ἤτοι φθείρετο πάμπαν, ἢ ἀναυξὲς καὶ ἀνεπίδοτον. τὸ δ' αὖ πολυχίτων ἐστὶν, καὶ τοῦ βρόμῳ καὶ τῇ ζειᾷ συμβέβηκεν. ὥστε χρὴ καὶ ταῦτα διαμένειν ἀπαθῆ. τὰ μὲν οὖν ἀντιμένοντα, σχεδὸν ταῦτ' ἐστίν. ἀλλὰ μὴν εἰ δεῖ λέγειν τὴν αἰτίαν, ἐκείνην ἄν τις ἴσως μάλιστα εἴποι τῆς φασκουσαν, μὴ τελεοῦν ἄμφω πρὸς τὰ φύσιμα ποιεῖν· ἀλλ' ὅμοιόν τι ξυμβαίνει καὶ τῶν ὠοτόκων, καὶ τῶν σκληροτάτων τισί. τὰ γὰρ ὠὰ ἀποτικτόμενα τρέφεται καὶ ἐκτελεοῦται, τὰ μὲν ἐν τοῦ ὕδατι καὶ τῇ θαλάττῃ, τὰ δὲ ἐν τῇ γῇ καὶ τοῦ ἀέρι. καὶ ταῦτα δεχόμενα ζωοποιεῖ· τὰ δὲ φύσαντα καὶ ἐκτεκόντα, ἐξαδυνατεῖ. φαίνεται δὲ τοῦτό γε καὶ ἄλλως ἀληθὲς, ὡς οὐκ εὐθὺς ἀλοαθέντα τὰ σπέρματα βελτίω τῶν χρονισθέντων, οὐδὲ τὰ νέα τῶν ἔνων, ὥσπερ εἴπομεν. ἀλλὰ δεῖ τινα λαβεῖν ἐν ἑαυτοῖς οἷον πέψιν καὶ δύναμιν, ἀποπνεύσαντος τοῦ ἀλλοτρίου. τί οὖν (ἴσως ἄν τις φαίη) κωλύει, καὶ ὠμὸν τῶν ἀπορουμένων τοιοῦτόν τι συμβαίνειν, ὥστε καὶ τελέωσιν λαμβάνει καὶ δύναμιν, ἐκπεττόμενά πως τῇ θερμότητι τῇ τε ἐν ἑαυτοῖς καὶ τῇ περιεχούσῃ. ἢ τοῦτο πρὸς ἄλογον, ὡς μᾶλλον ἐν τῇ γῇ κα-

τακλειομένη

πλειομένη ἡ θρμότης ἐκπέπτῃ τὴν τροφὴν ἢ ὠμὰ ᾖ, καὶ διὰ αὐτὸ δοκεῖ μὴ
ταῦτα πεφυκότων γίνεσθαι τούτῳ τελεῖσθαι, καὶ ἅμα λαμβανόντων τροφὴν οὐκ ὠμήν, ἀλλὰ πε-
πεπεμμένην ὑπὸ τοῦ καυλοῦ καὶ τῆς ῥιζῶν. ἐπὶ δὲ τῶν μὴ ὠῶν μία ἡ πρόοδος καὶ τελείωσις ἁπάν-
των, εἶθ' ὑπὸ τῶν ἔξω. συμβαίνει γὰρ ὥσπερ τὸ μὲν ἦτοι φύσιν, τὸ δὲ παρὰ φύσιν· καὶ ταῦτ' ἰ-
σχύοντος ἐπὶ τοῦ φυτοῦ, καὶ ὁ πολλαμβανομένης τῇ ὥρᾳ πρὸς τὴν πέψιν· πλὴν εἴ τις λέγοι,
ὅτι προεκπιπτᾷ τὰ σπέρματα τὰ πρὶν τελεωθῆναι, διὰ τὸ τὴν φύσιν ἔχειν ἀδύνη. συμβαί-
νειν μὲν δὴ οὖν, καὶ πολὺ προτρέπει καὶ τὰ ῥιπτῶν, ὥστε κοινὸν εἶναι τὸ κάλαμον. τοῦτό τε
δὴ εἰς τὴν οὐσίαν ἀνακτέον. καὶ τὸ σωκεκτρέφεσθαι δὲ καὶ τελεῖσθαι τοῖς προειρημένοις, οὐκ ἄλο-
γον. ἐπεὶ τόγε διαμένειν ἀπαθὲς, ἄλλως τε καὶ χιτῶσι τοσούτοις, πᾶσιν θαυμαστόν. πολλα
χοῦ γοῦν φαίνεται, καθάπερ ἐλέχθη, καὶ τὰ ἄλλων· μᾶλλον δὲ σώματα διατρέφοντα πρὸς τὴν
οἰκείαν ὥραν. ἐκεῖνο γὰρ ἔτι θαυμασιώτερον, ὃ περ εἴρηται πρότερον τὴν τῶν τυτθίων, ὅτι ὁ μόνον οὐ
μίαν καὶ δυοῖν καὶ τρισὶν ὕστερον, ἀλλ' ὠκυτάτῃ διαβλαστάνει ἀνά, καὶ ταῦτα βρεχομένου
καὶ διαπνουμένου τοῦ τόπου. εἰ δὲ καὶ τὸ τοῦ λωτοῦ σπέρμα τοιοῦτον, ἢ τόγε πρόεχον μέρος
πόρρω, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἐν, μὴ δ' ὁμοίως ἀποδημεῖν. τὸ δὲ τοῦ βολβοῦ, καὶ τοῦ μεγέθει
διαφορὰν. σκεπτέον δ' ὑστερον αὐτό. εἰ δὴ ὅτως ἔχει διὰ τὴν ὑπὸ δὲ σπορμάτων τε, ὥστε πολ
λοῖς ὕστερον χρόνοις ἀνατέλλειν, διὰ τοῦτο πέπεται καὶ τελειοῦται πρὸς τὴν βλάσ-
κησιν γὰρ τῇ γῇ. διὸ καὶ αὐτὴ ἡ ἰς ἂν εἴη σωφρονοῦσα πίστις. ἀνέβαινε δ' αὐτῇ τὸ καὶ πρότερον
λεχθὲν, ὅτι καὶ τελειοῦταί τινα διὰ τὴν πρόσφυσιν, ἃ καὶ ἀπειρόμενα διαβλαστάνει πα-
ρὰ χρῆμα. μεῖζον δ' ἔτι καὶ τοῦ πρὸς τὰ σπέρματα καὶ οὐ διαφέρει ἀπορημάτων, ἀλλ' ὑπὸ
πίπτοντα δὲ ὑπὸ τὴν αὐτίαν ταύτην, τὸ περὶ τὸ λωτὸν συμβαῖνον. οὔτε δὲ ὅτι διένδρον,
παρόμοιον ἔχον τὸν διαφέρει τοῦ λωτοῦ. καὶ τὸ περὶ τὸν ζιζύφαλλον, καὶ τὸ περὶ τὸν μυρτί-
την διαλύμενον. οὔτε δ' ὁ διένδρον, ἀλλὰ θαλλοὺς ὥσπερ ἐλαιόκαυλος. ἀμφότερα γὰρ ταῦτά φα
σι παρὰ μέρος φέρειν ἐξ ἑκατέρων τῶν βλαστῶν. ὥστ' ἀνάγκη τὸν μεριστὸν τῶν διαφόρων
γὰρ ταῖς ῥίζαις ποιεῖν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων, ὕστερον σκεπτέον. Τῶν δὲ σιτευτῶν σπερμάτων,
εἰ ἔνιοι διαφοραὶ διὰ τὴν ἔκφυσιν ἢ τοὺς διαφόρους ἢ τὴν ἄλλην οὐσίαν, δεῖ πειρᾶσθαι λέ
γειν. οἷον ὅτι πυρὸς μὲν καὶ ὀρυζὴ καὶ τὰ ὅμοια πορρώτερον· τὰ δὲ χέδροπα, πρὸς τὸ ἔαρ, πλὴν
ὑακάμου καὶ θέρμης. δῆλον γὰρ ποιοῦσιν, ὅτι τὰ μὲν σιτώδη ῥιζοῦσθαι δεῖ, πρὸς τὸ μονόκω-
λα γίνεσθαι, διὰ ἀναφορᾶς δύθυς ἄνω γινομένης. ῥιζοῦται δὲ διατεμόμενα καὶ πλυνόμενα
τοῖς χειμῶσιν, ὥστε πολλὰς ἀρχὰς λαμβάνειν διὰ βλάστης. τὰ δὲ χέδροπα μονόῤῥιζά τε καὶ
ἰσχυρόῤῥιζα, καὶ δύθυς τὴν ὁρμὴν ἄνω ποιούμενα, πρόσφορως ἔχει τῇ ὥρᾳ· τὸ γὰρ πολὺ διὰ
φύσεως γοῦν ἀεί. τὸν δὲ ὑάκαμον πρωϊοπορεῖν, ὥσπερ εἴρηται, διὰ τὴν ἀδυγένειαν, ὅ-
πως ῥιζωθεὶς γὴ ταῖς εὐδίαις. αὐτέχει τοῖς χειμῶσι. τὸν δ' αὖ θέρμον εὐθὺς ἀπὸ διὰ ἄλω· διό
τι μὴ διαταθλιθεὶς θρμῆς ἔτι οὔσης διὰ γῆς, διανοβλαστὴς γίνεται. τούτου δ' αἴτιον, ὅτι ἀ-
τόραμον φύσει, καὶ ὥσπερ ἄπεπτον· διὸ δὲ καὶ ὁ πικρότης. διότι πολλῆς δεῖται θερμότη-
τος. ἐὰν μὲν οὖν προσλάβῃ τὴν ἐκ διὰ χώρας, διώπται διατραγαθῶναι καὶ δύβλασεῖν. ἐὰν
δὲ μή, διανοβλασεῖ. καὶ παρόμοιον τὸ ξυμβαῖνον, ὥσπερ εἴ τις ὀλίγῳ πυεῖ τὸ ἰσχυρότατον
ἐκεῖνο ὀπῶν ὠῶν χειροίη. διὰ τοῦτο δ' ἔοικεν οὐδὲ τὴν ἀγαθὴν χώραν φιλεῖν, ἀλλὰ τὴν ὑ-
φαμμον· εὐθερμοπερότρα γὰρ αὕτη, καὶ οἷον εὐκατέργαστος. καὶ διὰ πυθέσθαι δὴ ἐθέλει
διατὰ βαθους, ἀλλ' ὠὴν πολῆς, ὅπως μᾶλλον ἀπολαύσῃ διὰ θερμότητος, καὶ πολυμότρου
καὶ μετέωρος ὧν ἐκλασαύσῃ καὶ διαθίσῃ τὴν ῥίζαν. διὰ τὰ μὲν τοιαῦτα σχεδὸν ὥσπερ γεω
γικά. τὰ δὲ διὰ φύσεως· οἷον ὅτι τῶν μὲν χεδροπῶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ μέρους ἥ τε ῥίζα καὶ ὁ διαρ
πὸς ἐκβλασαύει. καὶ τὸ μὲν εὐθὺς ἄνω, τὸ δὲ διάτω νδύει καὶ ὁρμᾷ. πυρὸν δὲ καὶ κριθῆς, διὰ
ὅλως τῶν σιτωδῶν, ἐξ ἑκατέρων τῶν ἄκρων. ἀπὸ μὲν τοῦ παχέος καὶ πρὸς τῷ σαρκὶ πρὸσ
πέφυκεν ἡ ῥίζα· ἀπὸ δὲ τοῦ λεπτοῦ, ὅθεν ὁ ἀὴρ, ὁ διαυλός· ὡς ἂν ἑκάτερον αὐαλλογον, τὸ μὲν
ἀπὸ τοῦ ἄνω, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ διάτω· καὶ γὰρ ἡ ῥίζα καὶ ὁ διαυλός. οὕτω καὶ τὴν αὐτίαν εὐθὺς
γὰ τῇ φύσει λεπτέον, ὅτι τὰ μὲν χεδροπὰ ἄθυρα ὄντα, μίαν ἔνα καὶ τὴν αὐτὴν ἀμφοῖν ἔχει
διατὰ τὸ ἄκρον, ὃ καὶ φαίνεται πρωτεφυκὸς, ὥσπερ ἔξωθεν ὄν, καὶ σωκάπτουσι πρὸς τὸν
λοβὸν. ἅτε γὰρ γναγειόσπορμα ὄντα, ταύτῃ μὲν ἐξ ἀνάγκης ἔχει· τρέφεσθαι γὰρ ἄλλως
οὐκ ἔνι. τὴν δὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ μέρους οὐ δυνατόν, σωεχῆ τ' ἀλλήλοις ὄντα, καὶ πρὸς ἐχόμενα
τοῦ λοβοῦ.

τῷ λοβῷ. ὃ δ' εἶναι τοιοῦτα, τ οὐσίας. ὥστε ὅσῳ μὲν οἰκότως ἡ φύσις εἰς ταὐτὸ τὰς ἀρχὰς ἔθηκε. τῶν δὲ σιτωδῶν καθ' αὑτά τε ἀφυκότων καὶ ποδιεχομένων, ἔτι δ' ὥσπερ σύθεσιν ὡς ὄντων τ μορφὴν, ἐχώρισε τ ἔκφυσιν, ἀπὸ μιᾶς μὲν ἀρχῆς ἀμφοτέρας ποιήσασα, συνεχοῦς δὲ ἑνὸς ὄσης καὶ δικηβύσης ἐφ' ἑκάτερον τ ἄκρων· ὥσπερ καὶ κατὰ τ βλάστησιν φανερὰ, σχατένσα καὶ ἡ τ γνῶμιν. τὸ μὲν δὴ μὴ ὁμοίως ἔχειν, ταύτῃ ὑπολητέον τ αἰτίαν. ἐκεῖνο δ' ὁμοίως γὰ ἀμφοῖν ὄντων, ὥστε τ ῥίζης φύσιν ἀπὸ τοῦ αὐτ, καὶ τὴν γὰ τοῦ σάχυϊ καὶ τοῦ λοβῷ γίνεσθαι πρόσφυσιν, ἀφ' ὧν ἀμφοτέρων αἱ βοφαί. τ μὲν † βαλσά λαλαμα
μα, καὶ ἡ πρώτης βλάστης ἡ ῥίζα. τῶν λαιπῶν ἡ πρόσφυσις, ἥτε πρὸς τὴν λοβὸν καὶ πρὸς τὸν σάχυν. πίπτ δὲ τῶν λαιπωλῶν καὶ βαλανωλῶν. καὶ τὰ μὲν πρὸ τ ἔκφυσιν, οὕτως ἂν ζης
10 διέλθοι. Τὴν δ' ταχυβλασίαν, τοῖς χεῖροποῖς ἀρδοῖς πως δοκ τ ὥραν, ὅτι μαλακωτέρα 9
καὶ γονιμωτέρα ἡ χειμερινῆς. ἀλλ' ἀμφοῖν τούτοιν αἰτιατέον τ ἀδένειαν, διὰ ἣν καὶ ἀπείρονται πρὸς τὸ ἔαρ, καὶ διαβλασαίνουσι θᾶττον. τὸ γὰρ ἀδῳώδεστερον, ὥσπερ πολλάκις ἐλέγομεν, εὐπαθέστερον. τάχα δὲ καὶ ἡ πολυκαρπίας· πολυχόστερα γὰρ διὰ τὰ χεῖροπα τ αὐτὴν, ἢ πρὸ πλησίαν. καὶ τοῦ θᾶττον δὲ ἐκτελοῦν, καὶ μὴ λαρπίζειν τ γῆν, ἀλλὰ νεῖον ποιεῖν. ἅπαντα γὰρ ταῦτα, ἢ τὰ τοιαῦτα, συμβαίνει χεῖλον (ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν) δοκ τ ἀδένειαν. καὶ γὰρ ἐκβρέψαι καὶ τελειῶσαι ῥᾷδιον τὸ ἀδῳώδεστερον, ὡς ἅμα καὶ πλεῖον καὶ τ γῆν ἧττον καρπίζεσθαι, καὶ τὴν ἔκφυσιν δὲ τ πρώτην ῥᾴω καὶ θᾶττω ποιεῖσθαι· πλὴν εἴ τι λωλύεται δοκ τ ἰσχνὸν τὸ πολέχοντος, ὥσπερ ὁ λύαμος. αἰτία γὰρ τοῦτο ἡ λυσφυΐας, ἡ τὸ λεπτὸν παχύτης. ἐὰν δὲ καὶ ἐκφυσήσῃ, παρέστι δυσφυέστερον ἔτι, καθαπὲρ ἐλαφιζομένης ἡ
20 γῆς. τὸ δὲ τοῖς σιτηροῖς καὶ ταῦθ' ὁμολογούμενα, πρόσκτησιν χρονιότητα ἡ πέψεως, καὶ πρὸς τὸν καρπισμὸν ἡ γῆς, οἷον ἥτε πολυῤῥιζία, καὶ ἡ γλισχρότης τῶν καρπῶν. βραδέως γὰρ τὰ γλίσχρα καὶ καθαρὰ, καὶ τὸ τοῖς λεπτοῖς πεπαίνεται. διὸ καὶ πυροὶ λευκῶν ὀψιέστεροι, καὶ ὀλιγοχούστεροι. καὶ αἱ ῥίζαι δὲ τῶν σιτηρῶν πολλαὶ κατὰ βάθους οὖσαι, καρπίζονται μᾶλλον, οὐχ ὥσπερ τῶν γεχεροπῶν ὅ, τε καρπὸς γεωδέστερος, καὶ ἡ ῥίζα μία, καὶ ὠλιγόπους ἡ πορὰ μανή. πάντων γὰ ταῦτα συνεργεῖ καὶ πρὸς πλῆθος καρπὸν, καὶ πρὸς λουφότητα ἡ γῆς, καὶ τὸ ὁμοίως καρπίζεσθαι πρὸς ταχύτητα πέψεως. ἅπαξα γὰρ ἡ διώαμις ἄνω φερομένη, καὶ οὐκ ἀνασωσθεῖσα ἡ ῥίζης, πλῆθος ἀρδίδωσι. τὸ συνεργοῦντος τοῦ ἀέρος, ἐκπέπεψε ῥᾳδίως. ἐπεὶ ὧν τε πλείων ἡ ῥίζα τὸ κατὰ βάθους, καὶ οἱ καρποὶ ξυλώδεις· ταχὺ δὲ ἐκκαρπίζεται τὰ ἐλαφρὰ, καθάπερ ὁ ἐρέβινθος. διὸ καὶ μόνον ὁ ποιεῖ νέον, οὐ δ' ἔστι ἡ τυχόσης
30 ὥρας, ἀλλ' ἀγαθῆς. ἄλογον δὲ ὧδε τοῦτο φαίνεται, τὸ ταχὺ τελειοῦσθαι· εἴπερ γὰ τεσσαράκοντα ἡμέραις, ἢ μικρῷ πλείοσι, τέλειος. αἰτίαν δὲ ἂν τις ὑπολάβοι τὴν ἰσχνὸν, διὰ τοῦτ' οὐ δύναται τῶν τε ἄλλων κρατεῖν, καὶ πρὸς ὕδωρ διαρκεῖν. εἴπερ καὶ ὕδατος ἐλαχίστου δεῖται, πρὸς τὸ διαβλαστεῖν μόνον. εἶτα αὐτὸς αὑτὸν ἐκτρέφει· ἐὰ μὴ ἀρᾴ τις καὶ ἡ ἄλμη πρὸς τοῦτο τελείωσιν συμβάλλεται. καταξηραίνουσα τοῦτο ὑγρότητα τοῦ πλείω ἡ συμμέτρου. φαίνεται δὲ συνεργεῖν ὡς τῇ γνώσει, καὶ οἰκεῖον εἶναι. σημεῖον δ' ὅτι καὶ οἱ πρὸς τῇ θαλάττῃ βελτίους γίνονται, καὶ ὅτι καταπλυθείσης ἡ ἅλμης ἀπόλλυται καὶ ἐκζωοῦται. διὰ τοῦ διὰ αἰτίαν μόνον, ὅσον σκεπτέον· ἐὰ μὴ ἀρᾴ ἡ οὐσίας. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ποιεῖ, φαῦλαί τινος αἰτίαι. μόνα δ' ἂν τῶν ῥιζῶν ἀφύεται τοῦ ὕστερον ἔτι, πυρὸς καὶ λειθῆ. καὶ αὐτετεῖς δὲ καὶ ἀπὸ τῶν εἰς λαλσιν παρεντων, ἑτέρου λαλαμου παραβλασαίνοντος. αἴτιον δ' ὅτι μόνοις
40 ὑπέστη πλῆθος ῥιζῶν, καὶ διύναμις. τὰ χεῖροπα δὲ μονόῤῥιζα, λαὶ ξυλώδη, λαὶ ὠλιγόπους. ὡσαύτως δὲ καὶ ὧν τῶν καταπαρυμένων ὑπὸ τῶν σπαρτέλων, ὥστε μηδὲν εἶναι διῆλον *. ὧν δ' ἁπάντων δὲ οἱ σάχυς μικροὶ, καὶ ἀτελεῖς, ἅτε παλιμβλασεῖς ὄντος. Περὶ δὲ 10
τοῦ εἶναι βραδύτερα τὰ χεῖροπα πρὸς τὰς τροφὰς ἢ πρὸ σίτου ἡμῖν, λαί πρὸ ἐλάττω χρόνον ἐν τῇ γῇ γινόμενα *. δοκεῖ δὲ καὶ πρὸς νυφότητα διαφέρειν ὅσον. διὸ λαὶ τῶν πυρῶν οἱ τρίμηνοι λουφότατοι, καὶ τῶν λειθῶν ὁμοίως· ὡς ἐλάττονος ὑπαρχόντος τοῦ γεώδους, διὰ τὸ † βραδυτῆτα τοῦ χρόνου. Τοῖς δ' ἄλλοις ζώοις, καὶ προσφιλῆ καὶ ἄλυπα βραχύτητα
ταῦτ' ἐκείνοις, καὶ χαλεπώτατα μᾶλλον. καὶ πάλιν ἃ ἡμῖν δύναται ῥᾳγα, ταῦτ' ἐκείνοις χαλεπώτατα, λαίπερ ἰσχυροτέροις οὖσι. πολλὰ γοῦν ἀπόλλυται, χορταδέντα πυρῶν. λαί τοι τὸ γεῶδες ἐλάχιστον ἔχουσι. πρὸς δὲ ταύτας τὰς ἀρρίας, καὶ εἴ τις ἄλλη παραπλη-

σὶ κ ταύτας, καθόλου μὲν καὶ κοινῶ τιμᾶσθαι λαβεῖν χρὴ τ ἀρχήν, ὡς ὁ πᾶσι ταῦτα πρόσφορα ἢ τὰς τροφάς, ἀλλ' ἑκάστοις ἢ τὰς ἰδίας φύσεις· ὅπερ γὰ πολλοῖς μὲν φανερόν. ἐπὶ πλείστης δ' ἀπορίας, ὡς εἰπεῖν, ἔνι γε γνωρίμων τὰ πρὸς τὰς ἐλάφους, αἳ οὐ ἔχεις ἐδίσασιν, ὑφ' ὧν τὰ ἄλλα θνήσκουσι, πολὺ μείζω καὶ ἰσχυρότερα τῶν φύσιν ὄντα. καὶ ἐπ' ἄλλων δὲ τόγε τοιοῦτόν ἐστιν, ὥστ' αὐαιρεῖσθαι ταῖς πληγαῖς, ὑφ' ὧν οὐδὲν ἄνθρωποι πάσχουσι· καθάπερ οἱ ὄφεις ὑπὸ τ σκορπίων. ὑποκαμόντα δ' οὖν τότε ἢ τῶν ἄλλων γεωδεστέρα τροφὴ χρωμένων, οὐκ ἄλογον, ἐκείνων μᾶλλον αὐτοῖς ἁρμόττειν, τὴν † ἀλλοτριωτέραν εἶναι καὶ ἀπρόσφορον· καὶ διὰ τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν ἁπαλότητα, πλέον πεφυσηγκαμένων ῥᾴγνυσθαι. ἔστι μὲν οὖν καθόλου ἢ κοινόν. ἴδιον δ' ὅτι καὶ συμβαίνει τὰς κοιλίας ἐκπνεύματοῦσθαι, ἢ πᾶσιν, ἢ τοῖς ἔχουσιν ἐχῖνον. φυσᾶσθαι γάρ, καὶ διὰ πολυπόρους ὠμὸς ὤν. ἔτι † δ' ἧττον τὸ ἄχυρον. μέγα δὲ καὶ τὸ ἀσώδυνον εἶναι. τὰ γὰρ ξένα, κἂν ᾖ λεπτά, διαταράττει πλὴν θῦμον λαμβάνοντα. διὰ δὲ ταύτας τὰς αἰτίας, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, οὐκ ἀλόγως μὲν ἔχει, δοκεῖ δὲ τῇ πραότητι. ὡς δὲ ἁπλῶς εἰπεῖν τύπῳ, πρὸς βαρύτητα καὶ λεπτότητα τροφῆς, καὶ ἡμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις, τοῖς καὶ φύσεως ἑκάστης οἰκείοις, αἱ χῶραι καὶ ὁ ἀὴρ ποιεῖ τὰς διαφοράς. τὰ μὲν γὰρ ἐκ τ ὑπέρου καὶ ὑπνώδους καὶ λιπογείου, λεπτότερα· τὰ δ' ἐκ τῶν ψυχρῶν καὶ ἐπομβρίων, βαρύτερα, διὰ τὸ πλέον τροφὴν καὶ ἰσχυροτέραν ἔχειν. καὶ διὰ τοῦτο τ μὲν ἄλλο πυρὸν δοκεῖ τ ἀθλιώτερον λαμπρότερον, ὁ σικελικὸς ἰσχυρότατος εἶναι. τοῦτο δ' ἔτι βαρύτερος μᾶλλον ὁ βοιώτιος, ὥσπερ γὰ ταῖς ἰσοσίαις εἴρηται. καὶ γὰρ ἡ χώρα πίειρα, καὶ ὁ ἀὴρ ψυχρός. καὶ τὰ ἄλλα δὲ τὰ τῶν λαχάνων πρὸς πλησίον ἔχει τὴν βαρύτητα. γὰ δὲ τῆς πιόσεως ὁ διαῤῥυγείς, ὃν εἴπομεν, ὑποβάλλων διαφέρει τῇ βαρύτητι. ὁ δὲ πυρὸς λεπτότατος, καὶ σκληρότατος, καίπερ ψυχρὸς τ ἀέρος ὄντος, ὅτι καὶ τὰ αὐχέματα καὶ τὰ ἐλάφη λεπτότερα, καὶ ἡ χιὼν σωματοποιεῖται μᾶλλον. ὅτι δὲ καὶ τὰ αὐχέματα ῥοπὴν ὁ μικρὰν ἔχει, φανερὸν ἐκ τ ζυμώσεως, καὶ εἴ τινες γὰ ἐλάττονι χρόνῳ τελεῖσθαι τότε. ὁ πολὺ γὰρ τ γεώδεις ἐλκοντες, ἀλλὰ λεπτοτέρᾳ τροφῇ χρώμενοι, λεπτοτέραν ποιοῦσι καὶ τ προσφοράν. ἔοικε δὲ καὶ ἡ ὥρα ἴσως συμβάλλεσθαι πρὸς τὸ μὴ χρονίζειν· οἷον γὰρ εἰς ὀργάσαν πίπτειν τ γλοιῶ. καὶ πλησίον τὸ συμβαῖνον, ὥσπερ τὰ ὑπὸ τὸ ζεσθὲν ἐμβαλλόμενα τ ἐψομένων. ὑδρωπιῶντα γὰρ ὑπ' ἐκείνων λαμβάνει μόλυνσιν. εἰ δέ τινες τῶν ὀλιγοχρονίων τότων βαρεῖς, ὥσπερ φασὶ τοῦ † πρὸ λιμίου, γνῶσθαι τὸ αὐχέματος τὴν φύσιν αὐτ καὶ λόγον αἰτιᾶσθαι. καὶ πρὸ μ τότων, ἀρκεῖ τὰ εἰρημένα. Τὴν δὲ ἄνθησιν, πολυχρονιωτέραν ποιοῦντ τὰ χέρσοπα τ σιτωδῶν. ὅτι μὲν, σιτώδες τὸ ἄνθος. εἴρηκε δ', ὅτι τὰ ἀθρόα πανταχοῦ, θᾶττον τελεῖ. διὸ καὶ βρέχεσθαι τὰ μ ὁ δ' ὠμά, τὰ δὲ καὶ ζεῖσθαι καὶ ὀνίνασθαι. τάχα δὲ τοῦτό τε καὶ συμβεβηκός, ὅτι τὸ ὅλον φυτ εὐτραφεῖ βραχόμενον· ὁ δὲ † καιρὸς λέγει βοηθείας πρὸς τὴν τελείωσιν· μᾶλλον δ' ὁ λύαμος, ὅτι μανώτερον καὶ πολυανθέστερον καὶ παλυκαρπότατον. ὁ δὲ ἐρέβινθος, ἀπόλυτ, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν. ἀλλὰ περὶ μ τ σίτου τ διαφορᾶς, λεκτέον. αἰτιῶσαι δ' ἄν τις μάλιστα τ ἀθένειαν· ἔχ ὑποφέρειν γάρ. ἀλλὰ φθείρετ καὶ ἀκρίπηδ, καθάπερ καὶ τ σίνδρων γένος, ὅτε μὲν οἷον ἐρυσιβόμενα, ὅτε δ' ἐξυγραινόμενα λίαν. σύλογος δὲ καὶ ἡ ἄνθησις ἔχ ἅμα πᾶσι τοῖς μέρεσι· διεχώρισαι γὰρ ἐκτὸς τ λοβῶν, καὶ διὰ τὴν εὐτροφίαν. τὰ μ γὰρ ἄνω λύει καὶ αὐθεῖ, τὰ δ' ἄνω πεπαύξηκε. διὸ καὶ τὰ μὲν ἄνω καὶ τέλεια, καίπερ ἐσχυτάτω ὄντα τροφῆς ὄντα· τὰ δ' ὑπὸ τῶν ἄκρων χλωρά. ὅθεν δ' ὁ ἥλιος, ἀλλὰ καὶ ἕτερον τ πλείονων κοινόν. πολλὰ γὰρ αὐθεῖ καὶ πονεῖ ἢ μέρος, καὶ ἅμα τὴν βλάστην ἀφίησιν εἰς τὸ ἄνω. διὸ καὶ τὰ μὲν τέλεια, τὰ δ' ἀτελῆ, τὰ δὲ μέλλοντα. καὶ ὁ ἐμποδίζει, τὰ κάτω διὰ τ ὑπερβολὴν καὶ τὴν ἀναφορὰν τὴν εἰς τὸ ἄνω. καθάπερ γὰρ ὑποκείμενόν τι πᾶσιν ὁ καυλὸς, ᾧ ὅ τὴν τροφὴν ἔχουσιν, ὥσπερ ὀχετοί τινος. ἢ μὲν οὖν ἄνθησις σύλογος, χρόνιός τε καὶ ἀβλαβὴς αὐτοῖς ὑπὸ τ ὑδάτων. ὧν δὲ τοῖς ἄλλοις, ὅταν ἀπανθήσῃ, χεῖλον ὑπεισινεῖται τ σίτου διὰ τὴν ἀσθένειαν. καὶ μᾶλλον ὁ λύαμος· ἀσθενέστερον γὰρ. καὶ περὶ μὲν τ πρὸς ἄλληλα διαφορᾶν, τοσαῦτα εἰρήσθω. Περὶ δὲ τ ὁμογνωμόνων, τάχα ἄν τις ἀπορήσειε, τί ποτ' ἐκ γῆς ἴσοις χρόνοις ἅπαντα τὰ λειόταυ· ἀλλ' οἱ μὲν τρίμηνοι τῶν πυρῶν, οἱ δὲ δίμηνοι· καὶ τ λειθῶν ὡσαύτως. εἰ δὲ καὶ ἐν ἐλαττονίῳ χρόνῳ, πλέονα ἡ διαφορὰ πρὸς αὖ χειμοπόρους. ὁμοίως δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων, μᾶλλον δ' ὑπὸ τῶν ἐρημένων, τάχα δὲ καὶ μόνων αἱ διαφοραί. καὶ τοῦτ' εὔλογος· τὰ μὲν γὰ

ὄφεις

πρὸς λημνὸν

11

καιρὸς

12

δὲ μᾶλλον

δὲ ἄλλ.

ὄφεις

ὅσα ρια σπαργάνα χειμῶνος, ἐκ αὖ ὑγραινόμενα διὰ τ̃ ἀδηφάγιαν, πλὴν εἴ τινων ὀλίγων. ὄρυζαν γὰρ σπείρασι καὶ ὡρώνιον, ὥστε μὴ ὥρα καταλείπεται. ἡ κριθὴ δὲ καὶ ὁ πυρός, ἀμφοτέρως· καὶ ὅσα μικρὰ ἁπλᾶ ἐλαφρὸς καὶ ἀδηφαγώτερος φέρει δὲ καὶ σάκχαρος. ὅσον μὲν οὖν ὡς καθόλου τῷ γένει πρὸς τὸ γένος. τὸ δὲ μὴ ἰσοχρονίους εἶναι, κοινὸν καὶ ἅπασι τοῖς ἐνδρόμοις. ἔστι γὰρ ἃ ἐκ παντὸς τὰ μὴ ὡρώια, τὰ δ' ὄψια· καθάπερ ἄμπελος, συκῆ, καὶ μηλέα, καὶ ἄπιος. αὔξησις δ' ἐν ἀμφοῖν, ὅτι τ̃ ἰδίας φύσεως ἡ διαφορά· τὸ δ' ὄνομα κοινόν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῖς ζώοις ἵππῳ τ̃ † κοινὸν. ὃ δὲ γὰρ ἐκεῖνο τὸ γένος. ἐνίοις δ' αἰτία πᾶσα πλησία, καὶ διὰ τί τὰ μὲν ὡρώια, τὰ δ' ὄψια. εἴτε γὰρ θερμότης, εἴτε ψυχρότης, εἴθ' ὅ, τί ποτε, καὶ ἐν τούτοις ὁμοίως τὸ αὔξησις. καὶ καθόλου μὴ ἅπαν. ὅσοις ἢ σπέρμασι καὶ ἐμφανέστερον ἐκ τ̃ συμβαινόντων τὸ αἴτιον. ὁ μὲν γὰρ χαμαιπετόμενος πυρὸς πολυρρίζους ὤν, καὶ ἐν τούτοις θᾶττον ἀκμὴν τ̃ δύναμιν, ἀκριβῶσι πλῆθος καλάμου· καὶ γὰρ πολυκάλαμος. ὁ δὲ βίμμνος, ὀλιγορρίζους καὶ πολυκάλαμος. διὸ, ὅτε αὐαφορὰν σύβους ἄνω ποιεῖται, καὶ τ̃ τελείωσιν βραχείαν· ῥᾷον γὰρ, τὸ ἔλαττον ἀκριβῶσαι. διὸ καὶ ὁ μὲν πολύχους, ὁ δ' ὀλιγόχους καὶ λεπτός. ὁ δὲ βαρὺς, ὥσπερ ἐλέχθη, πλέων τῶν βοφλῶν ἔλκων καὶ βολωτέραν. ἡ δ' ἀκριβὴς βραχεῖα καὶ τ̃ λόγον, ἅτε καὶ μὴ χρονίζοντος ἐν ταῖς ῥίζαις, διὰ ὀλιγότητα. μέγα δὲ καὶ ἡ ὥρα συνεργεῖ. καὶ γὰρ πολύρριζος σπαρεὶς ἐν ταύτῃ, θᾶττον αὐξάνεται, καὶ ὀλιγοκαλαμώτερος, καὶ ὁ σάκχαρος μικρὸς καὶ ὀλιγόπυρος. ὁ δὲ πρίμιλος ὡρωϊσπορηθεὶς, ἐκ αὖ ὑστερίζει διὰ τὴν ἀδηφαγίαν. ἄτοπον δὲ καὶ ὑπεναντίον τὸ συμβαῖνον, εἰ βαρεῖς ὀλιγοχρόνιοι· καθάπερ οἱ πρὸ αἰνόν φασι, σῦς ἡμέρους. λοιπὸν γὰρ αἰτιᾶσθαι τ̃ ἰδίαν φύσιν, ἣν ὁρῶμεν ἐν πλείοσι μεγάλας ἐχούσαν διαφορὰς, καὶ κατ̃ τ̃ ἔμφυσιν καὶ τελείωσιν, καὶ κατ̃ τὰς ἰδίας μορφὰς, οἷον μεγέθους καὶ μικρότητος καὶ χρώματος· καὶ τὸ πολυαχυρον εἶναι, μὴ κατωτελῆ δὴ πρὸς ἡμᾶς, καὶ κατ̃ βοφλὸν καὶ σίτησιν. τάχα δ' καὶ τὰ γένη ποιοῦσιν αἱ χῶραι, ἤτοι πάντα ἢ ἔνια. συνεξομοιοῦσι γάρ πως ἑαυτοῖς, ἢ διάφορα γένη ποιοῦσαι, ἢ κατά πως τὸ ἀχρήσιμον· ὥσπερ τῷ θρᾳκίῳ πυρῷ τὸ πολύλοπον εἶναι, καὶ ὀψιβλαστεῖν· διὰ γὰρ οὖν χθόνας ἄμφω συμβαίνει. διὰ ταῦτα καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις, πρωϊσπορόμενος ὁ θρᾴκιος, ὀψὲ δὲ διαβλαστάνει· καὶ πάλιν ὁ πρὸς τ̃ ἄλλῳ βεβαιοσπορόμενος, ὀψὲ βλαστάνει. γέγονε γὰρ οἷον φύσις τὸ ἔθος. ἐπεὶ καὶ ἐν ταῖς † ὧδε σωζόμεναις καλαμιαίαις τ̃ ἀσίας οἱ διαρρήγνυσθαι λεγόμενοι, καὶ οἱ τὰ μεγέθη τοῖς πυρῆσιν ἴσοι, χώρας ἰδιότητι καὶ φύσει τὰς διαφορὰς ἔχουσι ταύτας, καὶ ὁ κατήρειφον μετενεχθέντες. ὁ γὰρ ὧδε τ̃ ἀμπέλῳ λέγουσιν, ὡς ὅσα χώρας εἴδη, τοσαῦτα καὶ ἀμπέλου, τ̃ τ' ἀληθὲς καθόλου. καὶ ὀχ ἧττον ἐφ' ἑτέρου, ἐὰν ἅμα τῇ χώρᾳ καὶ τ̃ ἀέρα λάβῃ πρὸς αὐξ̃. διὰ τ̃ τὸ γὰρ αἰ τε ὠμοπλίαι τ̃ καρπῶν, ἀπὸ τῶν αὐτῶν φυτευομένων· αἱ δ' ὅλως ἀκαρπίαι, μὴ φερόσης τ̃ χώρας. ἐκ δυοῖν γὰρ ἢ καὶ πλειόνων ὅταν γένηταί τι δύναμιν ἐχόντων, ἀνάγκη κατ̃ τὰς τούτων διαφορὰς καὶ τὸ ὅλον διαφέρειν· ὃ καὶ ὧδε τ̃ ζώων συμβαίνει. καὶ γὰρ καὶ τῷ ἄρρενι καὶ τῷ θήλει καὶ τῇ χώρᾳ καὶ τῷ ἀέρι καὶ ἁπλῶς ταῖς τροφαῖς λαμβάνουσι διαφοραί. ὅθεν καὶ γνῶσιν ἰδιότητες γίνονται, καὶ πολλάκις τὸ πρὸς φύσιν ἐγένετο κατ̃ φύσιν, ὅταν χρονιωθῇ καὶ λάβῃ πλῆθος. ἀλλὰ γὰρ ὅσον μὴ καθόλου καὶ κοινόν. αἱ δὲ τῶν σπερμάτων διαφοραὶ, γίνονται διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας. ἐπεὶ καὶ τ̃ θᾶττον τελεσθῆναι πρὸς λῆψιν, ὥσπερ ἐν αἰγινήτῃ φασί, μᾶλλον πρότερον ἢ ἐν τῇ ἐλαφρᾷ, τ̃ ἀέρα τίς ἂν αἰτιάσαιτο, μᾶλλον ὄντα καὶ δύτροφον. τὸ δ' ὅλον, ἐν δυοῖν θετέον τὰς αἰτίας, ὥσπερ εἴρηται, ἀέρι καὶ ἐλαφῷ. τὸ γὰρ αὖ πρὸς μᾶλλον συμβαῖνον διὰ τελειώσεως, ὥστε τ̃ ὑσταῖν σπείροντα θερίζειν ἅμα τοῖς πρώτοις, ὧν τ̃ χώραν ἀνοίσειν ὡς δύτροφον· ὁ γὰρ ἀὴρ πρὸς πλήσιος. τὸ γὰρ μὴ ἰσοχρονεῖν τὰ σπέρματα, καθάπερ καὶ τὰ ζῶα πρὸς πᾶσιν ὁποιασοῦν θύραις τ̃ χώρας, οὐδὲν ἄτοπον. ἐκεῖνα μὲν γὰρ ἐν ἑαυτοῖς ἔχει τὰς ἀρχὰς ἱκανωτάτας. τὸ δὲ σπέρμα καὶ ὅλως ἐν τῷ ἀέρι μᾶλλον· εἰ δὲ μή, τάς γε πρὸς βλάστησιν, καὶ ὅλως γένεσιν καὶ διαφοράν. διόπερ οἷον αὖ ἡ τὸ ἔθος, ἀκολουθεῖ καὶ τὰ τ̃ καρπῶν, ἔν τε τοῖς ἄλλοις, καὶ ἐν τῇ πρωϊότητι καὶ ὀψιότητι. σύμφωνον δὲ τόπου λυσὶ, καὶ τὸ πόρρω τούτων, καὶ τὸ μὴ κινεῖσθαι πρότερον, μήτε σπέρμα μηδὲν, μήτε φυτόν, ἀλλὰ κατ̃ τ̃ οἰκείαν χώραν. ὃ καὶ θαυμάζειν ποιεῖ τῶν σπερμάτων, ὅτι διαμένει πρὸς τὸ θέρος ἔνια, καὶ τὸ διαφθείρειν, πολλῶν ὑγρῶν καὶ ὑδάτων καὶ σύριδος γενομένων. ἐπεὶ τόγε μὴ διαβλαστάνειν, ἧττον ἄλογον, μὴ ἔχοντα τὴν οἰκείαν ἱρωσιν. αἴτιον δὲ τ̃ τὸ πως ὑπολαμπτέον, ἐς ἀσφαλὲς τ̃ φύσεως πρὸς ἄμφω ζῶα μένης, ἐν τῇ τ̃ πρειχόντων ἰσχύϊ. φαίνεται γὰρ τὰ μὲν ξυλώδη, καθάπερ τὰ αὐθικά· τὰ δὲ πολυ-

δὲ πολυχίτωνα· τὰ δ' ἄλλας τοιαύτας ἔχοντα φυλακάς. καὶ ταῦτα μὲν δὴ κοινά πως τῆς
13 φύσεως. Ὑπὲρ δὲ τῶν σπερμάτων, πῶς ποτε τὰ τεράμονα καὶ ἀτεράμονα γίνεται, πότερα διὰ τὴν χώραν, ἢ διὰ τὸν ἀέρα, καὶ τὰς * ἢ δι' ἄλλό τι πάθος, ἢ πάντα, ἢ ἔνια. δοκεῖ γὰρ δὴ καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν κυάμων καὶ φακῶν. συμβαίνει δὲ πολλάκις καὶ τὸ χωρίον, ὁτὲ μὲν τεράμονα φέρειν, ὁτὲ δὲ ἀτεράμονα, τῆς αὐτῆς ἐργασίας τυγχάνον. καὶ τῶν συνεχῶν αὔλακος μόνον διειργούσης, τὸ μὲν ἀτεράμονα, τὸ δὲ τεράμονα. καὶ τῶν σπερμάτων ὁτὲ μὲν ἐκ τῶν ἀτεραμόνων τεράμονα γίνεσθαι, ὁτὲ δ' ἐκ τεραμόνων ἀτεράμονα. κατὰ δὲ τὴν ἔκφυσιν καὶ βλάστησιν καὶ τὴν ἀδρότητα καὶ εὐκαρπίαν, οὐδὲν διαφέρει τὸ ἀτεράμονος ἄν τι νενοσηκός. ὑπὲρ δὴ τούτων, καὶ εἴ τι ἄλλο συνάπτει πρὸς τὴν ἀκρίαν ταύτην, πρῶτον ἐκεῖνο λεκτέον, ὅτι τὸ τεράμον καὶ ἀτεράμον, πρὸς τὴν πύρωσιν λέγεται καὶ διάχυσιν· καὶ ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, πρὸς τὴν τροφὴν τῆς ἡμετέραν. τὸ μὲν γὰρ εὐδιάχυτον, καὶ τῇ ἑψήσει ταχὺ ἀλλοιούμενον, τεράμον. τὸ δ' ἀδιάχυτον, ἢ ἀναλλοίωτον ἢ βραδέως ἀλλοιούμενον, ἀτεράμον. τοιοῦτο δὲ ἑκάτερον, εἰ τὸ μὲν μανὸν εἴη καὶ μαλακόν, τὸ δὲ πυκνὸν καὶ σκληρόν. οὕτως ἂν τὸ μὲν δέχοιτο τῆς θερμότητα καὶ ὑγρότητα, δι' ὧν ἡ διάχυσις· τὸ δ' οὐ δέχοιτο, ἀλλ' ἀποστέγει τῇ πυκνότητι καὶ σκληρότητι. διῃρημένου δ' οὕτω τοῦ τεράμονος καὶ ἀτεράμονος, σκεπτέον πρὰ τίνας καὶ ποίας τινὰς αἰτίας ταῦτα συμβαίνει. τὸ μὲν οὖν ἁπλοῦν ἐκεῖνο καὶ ἀληθὲς ὄν, καὶ ὑπὸ τῶν πρότερον εἴρηται, διότι πρὰ τὴν τροφὴν τὰ τοιαῦτα γίνεται πάντα, τῷ ποιάν τε καὶ πόσην εἶναι. μεθίστησι γὰρ αὕτη συμβαίνουσα, τὰ μὲν ἐν τοῖς ἀλειτνοῖς καὶ διακόπροις καὶ λεπτογείοις καὶ ἡλιοβόλοις, κούφην τε τὴν τροφὴν καὶ εὐκατέργαστον ἔχει, ὥστε καὶ τὰ ἐξανιστάμενα μανὰ καὶ μαλακὰ γίνεσθαι. διὰ τοῦτο γὰρ τὰ λήμνια τεράμονα, διότι τοιαῦτα τὰ ἐδάφη. τὸ γὰρ ὅλον τῆς γῆν τεράμονα τινὸς καλοῦσι τὴν τοιαύτην· ἐν δὲ τῇ τεράμονι φασὶ γίνεσθαι. τεράμονα δὲ καὶ τὰ ἐν αἰγύπτῳ, διά τε τὸ ἔδαφος, καὶ διὰ τὸν ἀέρα. τὸ γὰρ θερμόν, οἰκεῖον τῇ τεραμότητι, καὶ ὅλως τῇ πέψει. διὸ καὶ τὰ κοπριζόμενα προτερεῖν φασι τῶν ἀκοπρίστων, σχεδὸν εἴκοσιν ἡμέραις. τὰ μὲν οὖν ἐν ἀλεεινῇ καὶ κούφῃ, διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας τεράμονα. τὰ δ' ἐν ψυχρᾷ, καὶ πικρὰ, καὶ γλίσχρα, καὶ ὥσπερ κεράμια, καὶ ἔτι δὴ τῇ λειμονίᾳ καὶ ἐφύδρῳ καὶ ἑλώδει, πάντα τεράμονα, διά τε τὸ πλῆθος καὶ τῆς ἰσχὺν τῆς τροφῆς πυκνά τε καὶ σκληρὰ, τοῦ γεώδους τε πολλοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ καταμιγνυμένων. ἡ γὰρ δὴ πῆξις καὶ ἡ πύκνωσις ἐκ τούτων, ἐξ ὧν περ καὶ ἡ σκληρότης. ἐν δὲ τοῖς ἑλώδεσι καὶ ἐφύδροις ἀχρεῖα τὸ ὅλον· οὐ γὰρ ἐν διδοῖ βρεχόμενα. διὸ καὶ καταχρῶντι πρὸς τὰς ὗς. αἱ οὖν ἐκ τῶν ἐδάφων αἰτίαι, σχεδὸν αὗται. ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ ὕδατα τὰ οὐράνια καὶ ὁ ἀὴρ συνεργεῖ ταῖς τροφαῖς, διὰ τοῦτο ταῖς γε ἐπομβρίαις ἀτεράμονα μᾶλλον γίνεται, πλείονος οὔσης καὶ ἀπεπτοτέρας τῆς τροφῆς. σχεδὸν γὰρ τοῦτο συμβαίνει, καὶ εἰ ἐκ τῆς τοιαύτης γῆς, καὶ εἰ τοιαύτη τοῦ ἀέρος ἡ ψυχρότης, ὥστε ἐνυδρός τις εἶναι, καὶ μὴ πνευματική. πῆξιν γὰρ οὕτω ποιήσει, καὶ πύκνωσιν. διῃρημένων δὲ εἰς ταῦτα τῶν αἰτιῶν, οὐδὲν κωλύει καὶ τὸ αὐτὸ χωρίον ὁτὲ μὲν τεράμονα φέρειν, ὁτὲ δὲ ἀτεράμονα, μὴ ὁμοίων, ἀλλ' ἐναντίων γινομένων τῶν ἐκ διός. καὶ τῶν διειργασμένων αὔλακι, τὰ μὲν τεράμονα, τὰ δὲ ἀτεράμονα γίνεσθαι, εἴπερ τοῦ μὲν τοιόνδε, τοῦ δὲ τοιόνδε τὸ ἔδαφος. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς μετάλλοις ῥάβδους, οὕτω κἂν τοῖς ἐργασίμοις ὑπολαβεῖν χρὴ διατετάσθαι, τὴν μὴ τοιάνδε, τὴν δὲ τοιάνδε παραλλήλας. ὥστε τῶν αὐτῶν ἐκ τῶν ἀέρος γινομένων, ταῖς ἰδίαις δυνάμεσι ποιεῖν τὰς διαφοράς. ὁτὲ δὲ καὶ τοῦ αὐτοῦ χωρίου μικρόν τι μέρος εἶναι τοιοῦτον. ὡσαύτως δὲ καὶ εἴ τις ἀέρος ἢ πνεύματος προσπέσει τοιαύτη ψυχρότης, ὥστε ποιῆσαι πῆξιν ἢ καθ' ὅλον ἢ κατὰ τὸ μόριον. ὃ καὶ κατὰ τὴν φθορὰν συμβαίνει, τῷ τὰ μὲν παραλλάττειν, τὰ δ' ὑπαβαίνειν· καὶ εἴ τις ἐν αὐτοῖς τοῖς σπέρμασιν ἀνομοία διάθεσις ὑπάρχει. τὰ γὰρ ἀσθενέστερα δῆλον εὐπαθέστερα. τὸ δ' ἀσθενὲς, φύσει γένοιτο,
14 τῷ λαμβάνειν τινὰ μεταβολὴν ἐν ἑαυτῷ. Διὸ καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ καυλοῦ κυάμων, οὐδὲν κωλύει, τῶν μὲν ἀτεράμονα τὸν λοβὸν εἶναι, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ λοβῷ, καθάπερ τινὲς φασιν, εἴπερ λέγουσιν ἀληθῆ. τὸν μὲν γὰρ ἀσθενέστερον εἶναι, τὸν δὲ ἰσχυρότερον ἐνδέχεται. τῆς δ' ἀσθενείας τοῦ κυάμου, κἀκεῖνο σημεῖον ἄν τις λάβοι· μόνος γὰρ δοκεῖ μεταβάλλειν τὴν χρόαν ἐκ λευκοῦ μέλας. ὅτι δὲ πῆξίς τις καὶ πύκνωσίς ἐστιν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ, δι' ἣν ἀτεράμονα γίνεται, μαρτυρεῖ καὶ τὸ περὶ φιλίππους συμβαῖνον περὶ τοὺς κυάμους. ἔστι γὰρ σφόδρα ψυχρὸν, καὶ ἀτεράμονές τινες γίνονται. ἐὰν δ' ἐν τοῖς ἀχύροις ἀπηθαλωμένοις ἐν τῇ ἅλῳ καὶ καθαροῖς

ὦσιν,

ὄσιν, ὁ μεταβάλλουσιν, ἀλλ' ἀτράμονον. ὅτε μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ ἀχύρου, ὅτε δ' ὑπὸ τῆς πρὸς ἀλλήλους συναφῆς σκιπάζονται, καὶ ἅμα τῇ τῆς γῆς θερμότητι. ὅταν δὲ μετέωροι λειφθῶσι, τό, τε πνεῦμα μᾶλλον ἰσχύει, καὶ ὁ ἀλαμόθρους ἐχόντων σκέπην εἰσδύεται καὶ πάγνυσιν. ἅμα δὲ καὶ ἀδρύνεσθαι τότε γίνονται, γυμνούμενοι πρῶτον τοῦ ἀχύρου, καὶ τῆς θερμότητος τῆς περιεχούσης. αἱ δὲ μεγάλαι μεταβολαὶ μᾶλλον αἰνδύσιν. ὥσπερ καὶ ἡλικιωμένοις δὲ χρόνοις, καὶ ὥσπερ ἤδη σωμασκηκόσιν, ἐὰν δ' ἐκμῶσι πάλιν, μηδὲν πάσχειν ὑπὸ τοῦ πνεύματος· ἰσχυρότερόν τε γὰρ ἤδη καὶ τὸ λεῖον φῦς τὸ περιέχον. τὸ δὲ πλέον χρόνου ἐὰν ἐλαμβάνουσι ὑπομείνωσι, ποιεῖν ἀτράμονα, ὥσπερ τινὲς φασιν, οὐκ ἄλογον· ἀφ' ὑγροῦ γὰρ ὄντος μᾶλλον τοῦ συμμέτρου, καὶ ἅμα † κατασκληρυνόντος. ἀκόλουθον δὲ πως τούτῳ, καὶ ὅτι τὸ μετὰ τοῦ ὥρου ἀὴν γινόμενον ὕδωρ, ἀτράμονας ποιεῖ. ἀσθενῆ γὰρ αὐτὸ λαβὼν γε τῷ σῶμα βλαστάνειν ὄντα, κατέψυξεν, ὃ πρὸς μὲν τὴν φύσιν οὐκ ἔβλαψε, πρὸς δὲ τὴν ἕψησιν. γε ἑτέροις δὲ καὶ δι' ἄλλα τοῦ δ' ὠφελίμως ὄσης, οὐκ ἄλογον τὸ μὲν ὑπάρχειν, τὸ δὲ μή. τό, τε γὰρ ἀβλαστὲς καὶ ἄγονον, ἢ καὶ λυσαυξές, ὅταν λαμβάνῃ πρὸς τὴν γέννησιν, οὐκ ἄλογον, ὁδ' ἐξ ἀτραμόνου ἀτράμονα γίνεσθαι παραγόντα πάλιν. ὑπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ γαντίως δὴ ἠθεμώνων, ὥσπερ εἴπομεν, οὐκ ἄλογος ἡ τραμότης. ὥστε εἰ ὁ ἀὴρ καὶ τὰ ὕδατα καὶ τὰ ἐδάφη διαῦτα, τὶ καλύῃ καὶ τὰ σπέρματα μεταβάλλειν. εἰ δὲ συμβαίνει, τὰ μὲν τράμονα μᾶλλον γε δέδωκεν, τὰ δὲ ἀτράμονα πορεύεσθαι τῷ λείῳ, καθάπερ τινὲς φασι, καὶ καταχασμωμένων τὰ μὴ μεταβάλλει τῇ χρόᾳ, τὰ δὲ μή, καὶ τὰ ἐκλυτώτερα θειζόμενα τραμονέστερα γίνεσθαι (καὶ γὰρ οὕτω λέγουσιν) ἔθεν ἄπορον. ἥττε γὰρ πρίσασις, σκληρότητος καὶ πήξεως καὶ διρώσεως. ἔθεν δὲ τούτων ἀλλότριον τοῖς ἀτράμοσι. τό, τε μὴ ἀλλοιοῦσθαι καταπνεόμενα, σημαίνει σκληρότητά τινα καὶ ἀπάθειαν. θάτερον δὲ τἀναντίον. καὶ τὸ μὴ ἐκλυτὰ θεῖζεσθαι, σκληρότητα πλέω καὶ πῆξιν. τὸ δ' ἄγαν σκληρόν, οὐκ εὐλιαχυτόν. ὃ καὶ τῶν ἄλλων φασίν τινες αὖ συμβῆναι, γίνεσθαι τράμονα, οὐκ ἄγαν δὲ τό γε λέγοντες πιθανόν. ἡ γὰρ τοῦ ἥλιος ξηρότης, ἀχυλότερα μὲν ποιεῖ, καὶ ἧττον ἥλικα, εὐλιχτότερα δὲ οὐδὲν ἧττον, ἀλλὰ μᾶλλον. τὰ γὰρ ἐρήγματα διηλιωθέντα, θᾶττον διαχεῖσθαι. εἰ δ' ἄρα καὶ δὴ τι ἀληθὲς, οὐκ ἀναλῦσι τοῖς πρότερον. εἰδ' εἰ παλαιόμενα γίνεται, μᾶλλον ἀτραμονα. καὶ ὅτω ξηρότερα συμβαίνει γίνεσθαι, διά τε τὸ πορεύεσθαι, καὶ ὑπὸ τοῦ διεκπνοῆς τὸ θερμόν. ὃ ξυνεξαγει καὶ τὸ ὑγρόν. εὔλογον δὲ, καὶ θᾶττον καὶ μᾶλλον κόπτεσθαι τὰ τράμονα· καὶ γὰρ γλυκύτερα ταῦτα † μᾶλλον ζωοποιεῖ, καὶ ὠπεμμένα * μεταβολὴ δὲ καὶ τούτων θάττων. καὶ ταῦτα μὲν αὖ ἔχοι τὰς εἰρημένας αἰτίας. τὸ δὲ μόνα τῶν ὁπωρίων, ἢ καὶ τὰ πάντες σίτα, λύαμον καὶ φακὸν ἀτράμονα γίνεσθαι, ψεῦδος ὑπολητέον· ἀλλὰ μᾶλλα διαπειρώμενοι τούτων διὰ τῆς χρείας, ταῦτα μόνα φαμὲν, ὅτι τοῖς μὲν ἀληθοντες χρώμεθα, τοῖς δ' ὅλοις. αὕτη δ' ἡ σμικρὰ διαφορά. καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνων εἰ λεπύνοντες οὐκ ἂν ὁμοίως ξύδηλον ἦν. ἐκφαίνεται γὰρ καὶ τῶν τῆ ἐρεβίνθων, καὶ τῶν τῆ ἄλλων ἑψομένων ὅλως τὸ ἀτράμον. εἰ δ' ἀτράμον γε τούτοις, οὐδὲν οὕτω ἄλογον. ἀδηλότερα γὰρ, ὡς εἰπεῖν. τὸ δ' ἀδηλες, παθητικώτερον. ὃ δὲ λέγουσιν οἱ πολλοὶ, διατί τὸ λειρασβόλον ἀτράμον γίνεται, μή ποτ' ἄγαν ξύνηθες ἦ. σκληρότερος γὰρ ὁ λίθος, πολλάκις πιαίνεται τὰ σπέρματα, καὶ μὴ πασκόντι, μὴ δὲ βασιν ἀροῦσιν ἔχει, οὐδὲν ἧττον ἀτράμον γίνεται. περὶ μὲν οὖν τούτων ἱκανῶς εἰρήσθω.

ὅσα δὲ τῶν ὁμογνώμων μὴ ἅμα διαβλαστάνει τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ὕστερον πολλῷ, καθάπερ ἐλέχθη περὶ τὸ τοιοῦτον, παραπλησία τις ἡ αἰτία ταύτῃ καθάπερ εἰπομέν ὅτιν. ὥσπερ γὰρ πρὸς ἕψησιν καὶ ὅλως πύρωσιν ἀτράμονα, καὶ πρὸς ἔκφυσιν, ὅτω καὶ πρὸς βλάστησιν. ἡ γὰρ διαύτη ἀτέλεια τις τῶν σπερμάτων. ὁμοίως δ' ὧδε πάντων ὧν ὅσον συμβαίνει. περὶ μὲν οὖν τούτων ἱκανῶς εἰρήσθω. περὶ δὲ τῶν ἰσχυρότερα καὶ δύσχυλότερα γίνεσθαι, καὶ νοσιμότερα ἢ ὑγιεινότερα, καὶ πρὸς τὴν σίτησιν βελτίω ἢ χείρω, τὰ μὲν τοῖς τόποις διαφέρει, καθάπερ εἴρηται, τῷ ξηρότερα ποιεῖν καὶ πυκνότερα καὶ σωματικώτερα μᾶλλον, οἷον τὰ ὀρεινὰ τῶν πεδινῶν, καὶ ἔλη μᾶλλον τῶν ἐπομβρων· δύπνοώτερά τε γάρ, καὶ τῇ τροφῇ συμμεβρότερα. νοσιμότερα δ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν τοῦ ἀέρος κρᾶσιν. ὁ γὰρ πάντως ὅταν πλεῖος καὶ ἀβρότατος γένηται, καὶ νοσιμότατος· ἀλλ' ἑτέραν δεῖ διαθεσιν ἔχειν. λοιπὸν δὲ μεγάλα συμβάλλεσθαι καὶ ἡ σκάλσις πρὸς τὸ νοσιμότερον ποιεῖν, καὶ τὸ ἐγχύτερα θεῖζειν. ὀζαναλωθέντος γὰρ παντὸς τοῦ ὑγροῦ, καὶ χείρω πρὸς τὴν σίτησιν, καὶ ἐλάττω. τὰ δ' ὁπωρία θερίζεσθαι ἐγχυλότερα, καὶ πρὸς τὸ δύ

νασθαι συλλέγειν· ξηραθέντα γὰρ καταῤῥεῖν. τὸ δὲ θέρμον ἤδη λήγοντος τοῦ ἀέρος ἀνυγραινομένου, κατὰ τὸ ἑωθινόν· ἂν γὰρ πρότερον θίγῃ τις, ἐκπίπτει, καὶ οὐκ ἔστι λαβεῖν. καὶ ταῦτα μὲν ὡς γεωργικά. τὰ δὲ τῆς φύσεως, οἷον τὸ ἀδρύνειν τὰ πνεύματα, καὶ τὸ βόρειον μᾶλλον, καὶ ὅλως οἷς ἕκαστα ψυχρά· καὶ τἀναντία δὲ φθείρειν· καὶ ὅσα δὴ τοῖς ὕδασιν ἢ τοῖς πνεύμασιν ἀπόλλυντι τοῖς πρόρροις, ὥσπερ ἐλέχθη περὶ ἐρεβύνθων τῶν ἀνθούντων. ὁ δὲ κύαμος, ἐὰν πνεῦμα ὑπογένητι λαμπρόν, καὶ ὁ πυρὸς καὶ ἡ κριθή, καὶ ἀπηνθηκότα ὑγρὰ δὲ τινα λειφθῇ. διαπνεῖτι γὰρ, καὶ κοπτόμενα πρὸς ἄλληλα καινοῦτι. καινουμένων δὲ, ὑπογινόμενον ὕδωρ ἐναντίως, τὴν μὲν κριθὴν βλαπτεῖ, τὸ δὲ πυρὸν ὠφελεῖ † μᾶλλον, καὶ γυμνοῖ. καὶ τὸ ὅλον ἀσθενής· ὁ δὲ καὶ ἐν χιτῶσι, καὶ πυκνότερον καὶ ἰσχυρότερον. ὥστε τῆς μὲν ὀλίγης δεῖσθαι τροφῆς, καὶ σχεδὸν ἀκρὸν τοῦ ἀέρος μόνης· τὸν δὲ πλείονος. ὅτι δὲ ἰσχυρότερος ὤν, καὶ κατακρατεῖ καὶ συμπέττει μᾶλλον. καὶ τὸ ὅλον οὐδὲ πολλὴν δέχετι, διὰ τῆς πυκνότητα καὶ σὺν χειμῶνας. ἡ δὲ πλείω τε ἕλκει, μανὴ τὴν φύσιν οὖσα, καὶ ταύτην οὐ καταπέττει δι' ἀσθένειαν, καὶ ὑγρᾶς γενομένης, ὁ ἥλιος ἅμα τῇ ὑπογενομένῃ συνεξαίγει, τῆς οἰκείαν ὑγρότητα συνεφελκομένη. καὶ τὰ πνεύματα δὲ κόπτοντα φθείρει μᾶλλον, διὰ τῆς ἀσθένειαν. Ἀπορεῖτι δὲ, διὰ τί ἀδροῦ ὄντος τοῦ σίτου, καὶ σχεδὸν ὥσπερ ξηροῦ, ἔκφυσις οὐχ ὅτι βελτίων, ἀλλὰ καὶ χείρων γίνετι· ἐὰν δὲ θερισθεὶς εἰς θωσμοὺς συντεθῇ, ἀδρότερος καὶ βελτίων. ἔνιοι δὲ καὶ ῥαίνουσιν. αἴτιον δ' ὅτι τὸ μὲν ἀνυγραίνετι. καὶ ὁ ἥλιος ὅταν ἀναλαμψῇ, συνεξαίγει τὴν οἰκείαν ὑγρότητα, καὶ ἰσχάνει. ὅταν δὲ εἰς θωσμοὺς συντεθῇ, συνικμαίζεταί τε, καὶ ἡ ἀναγομένη ἀτμὶς λεπτὴ καὶ πνευματώδης οὖσα πρεισδύετι, καὶ ἀδρύνει σὺν ὄγκους. ταὐτὸ δὲ τοῦτο συμβαίνει, καὶ ὅταν εἰς τὰ οἰκεῖα τεθῇ χύδην. διὸ καὶ τὸ ἐπίμετρον ποιεῖ· τὸ γὰρ ἀτμὸν τὸ ἀνιόντα λεπτὸν ὄντα δέχετι. καὶ διὰ τοῦτο εἰς βαθὸς καταβαλλουσιν, ὅπως πλέον ἂν εἴη. πάντα δὲ ταῦτα διασημαίνει. καὶ ἔτι πρὸς τούτοις ἡ ἐμβαλλομένη γῆ, καὶ ἄκοπον πρέχουσα, καὶ ἀνοιδίσκουσα· καὶ ὅτι δύναταί τινα δι' αὐτῶν ἕλκειν τροφὴν, ἄνευ τῶν ῥιζῶν· ὅθεν καὶ ὑπὸ τῶν πνευμάτων, καὶ τοῦ ἀέρος, οὐκ ἄλογος. τὰ δὲ τῆς ἐρυσίβης, κοινὸν οὐχ ἧττον, ἀλλὰ μᾶλλον ἅπτετι τῶν σιτωδῶν· κριθῆς δὲ μᾶλλον, καὶ πυροῦ· διά τε τὸ γυμνότερα εἶναι, τὰ δὲ χιτῶσι πλείωσι, καὶ διὰ τὸ ἐγγυτέρω τοῦ στάχυος ἔχειν τὸ φύλλον, ὅθεν ἡ ἀπόχυσις, ἐν ᾧ μένει καὶ ἡ ὑγρότης· ὥστε σαπεῖσα μᾶλλον ἅπτεται. καὶ ἄτοπον, στάχυν ὀρθὸν εἶναι καὶ πυκνότερον. ἀκρῤῥεῖ γὰρ ἧττον. διὸ καὶ ὑπὸ κύπτειν ξυμφέρει, καὶ ἀπολύει τὸ συνεχὲς θᾶττον. ἐν δὲ τῷ ἄνω πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ διεκπίπτει ἡ ὑγρότης. ἡ αὐτὴ δ' αἰτία καὶ τῇ † λεύκῃ πρὸς τὰς ἄλλας. ἅπαντα γὰρ μάλιστα ἔχει τῶν ἄλλων. τῶν δ' ὀσπρίων μάλιστα ἐρυσιβᾷ, κύαμος, καὶ διὰ τὸ πολύφυλλος εἶναι πολλαχόθεν, καὶ διὰ τὸ πυκνοσπορεῖσθαι, καὶ διὰ τὸ τῆς ὑγρότητα μαλιστ' ἕλκειν εἰς ἑαυτὸν διὰ τῆς μάνωσιν, καὶ ἔτι διὰ τὸ πρὸς τῇ γῇ μάλιστα τὸ καρπὸν ἔχειν. σήπετι γὰρ μάλιστα τὰ κάτω, διὰ τῆς ἄπνοιαν. καὶ ὅλως δὲ τῶν χεδροπῶν τὰ τοιαῦτα. ἐρυσίβη δὲ, σῆψίς τίς ἐστι τοῦ ἐφισταμένου ὑγροῦ. διὸ πολὺ μὲν ὕσαντος, οὐ γίνετι· καταπλύνετι γὰρ. ἐὰν δὲ ψεκάδες ἢ καὶ δρόσοι πλείους γένωντι, καὶ ὁ ἥλιος ὑπολάβῃ, καὶ ἄπνοια, τότε σήπετι. διὸ καὶ ἐν τοῖς εὔπνοις καὶ μετεώροις ἧττον. ἐν δὲ τοῖς κοίλοις καὶ δροσοβόλοις μᾶλλον, καὶ πανσελήνοις δὲ μᾶλλον. ὅτι συνεργεῖ καὶ ἡ τῆς σελήνης θερμότης, καὶ ὅλως ὁ ἀὴρ ὑγρότερος. πάντων δ' ὑπακηρότατον ὁ πισὸς πρὸς μὲν τὰς ἐρυσίβας, ὅτι πολύφυλλον καὶ χαμαισχιδὲς καὶ εὐαξές. συμπληροῖ γὰρ τὸ τόπον, καὶ ἀραιὸς ᾖ. πρὸς δὲ τὰ ψύχη καὶ σὺν πάγους, ὅτι ἀσθενόῤῥιζον. σκωληκοῦτι δὲ μάλιστα μόνα, πυρὸς καὶ ἐρέβινθος· οὐκ ἐν τοῖς αὐτοῖς δὲ ἑκάτερος, ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τῷ καρπῷ, ὁ δὲ ἐν ταῖς ῥίζαις. ἄμφω δὲ διὰ γλυκύτητα, ὁ μὲν ἐρέβινθος ἔστ' ἂν ἡ ἅλμη περιπαυθῇ, καθαπερ εἴρητι. ὁ δὲ πυρὸς, ὅταν ἡ ῥίζα ὑγρανθῇ. ζωοποιεῖ δὲ πυρὸς ἑπόμενα τὰ γλυκέα· γλυκύτερον γὰρ ὁ πυρὸς κριθῆς. διὸ καὶ τὸ ἄχυρον † ἴδιον. ὁ δὲ σκώληξ γινόμενος, ὅταν ἐξαναλώσῃ τὴν ἐν τῷ καλαμῷ τροφὴν * αὐτὸς ᾖ, ὥστε ὅλον ἐξαπολύναι τὸ στάχυν, ἢ κατὰ θάτερον μέρος. ταῦτα μὲν οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα, καθαπερ νοσήματος ἔχει χώραν, ὑπὲρ ὧν οὐ χαλεπὸν τὰς αἰτίας ἰδεῖν. Περὶ δὲ τῶν θερινῶν σπερμάτων, οἷον σησάμου, ἐρυσίμου, κέγχρου, ἐλύμων, ὑπὸ τοσοῦτον μὲν εἰπεῖν, ὅτι παντὶ πρόχειρον, ὅτι δι' ἀσθένειαν ταύτην τῆς ὥραν σπείρετι, καὶ τὰ τὸ ταχὺ τελεοῦν. ἡ δὲ φύσις αὐτῶν ποία τις ἂν εἴη, σκεπτέον. οὐδὲ γὰρ γεώδης, ὥσπερ τῶν ὀσπρίων, οὔτε πάντῃ κούφη. τὸ γὰρ σήσαμον λιπρὸν, καὶ δεόμενον πέψεως. καὶ τοῦτο μὲν μονόῤῥιζον. ὁ δὲ κέγχρος καὶ πολύῤῥιζος, καὶ βαθύῤῥιζος, καὶ πολυκάλαμος· ὥστ' εἰς ἀμφότερα μεριζομένης τῆς

τροφῆς καὶ

μᾶλλον γὰρ γυμνός, καὶ

ἡδίον

16

τροφῆς καὶ τῆς δυνάμεως, χρονιώτερον ἐχρῆν εἶναι. τὸ γὰρ σήσαμον ἐπεὶ μονόῤῥιζον καὶ βαθύῤῥιζον, ἄνω πᾶσαν ἀφίησι τῆς δύναμιν· ἀλλ' ἀντίκειται τούτῳ τὸ λιπαρόν· τὰ γὰρ αὖ γλίσχρα, πλείονος πέψεως δεῖται. ταῦτα δ' ὥσπερ εἴρηται, πάντα πολύκαρπα. περὶ μὲν οὖν τούτων σκεπτέον. ἐπεὶ δ' ὅλως εἰπεῖν, τὰ μικρόκαρπα, πολυκαρπότερα, καθάπερ τά τε νῦν εἰρημένα, καὶ οἱ φακοὶ δὴ, καὶ ὅσα τοιαῦτα, καὶ ὠδὶ πᾶσι τὰ πολυχούστατα λεγόμενα, κύμινόν τε καὶ μήκων, καὶ ὅλως δὴ τὰ λαχανώδη πάντα, καὶ τὰ ἐναγγειόσπερμα πολύχοα, τίς ἂν οὖν αἰτία τούτων εἴη; πότερον ὅτι τὰ μικρὰ ῥᾷον ποιῆσαι; καὶ γὰρ ζῶα φαμεν ἔνια τοιαῦτα· καὶ μαλιστα δὴ τὰ ὠοτόκα, καὶ σκωληκοτόκα. ἢ αὕτη μὲν ἔξωθεν, ἄλλην δέ τινα οἰκειοτέραν ζητητέον. ἐπεὶ καὶ τῇδε διαφέρει τῶν περὶ τὰ ζῶα· τῶν μὲν γὰρ ἐκτρέφει τὰ ὠὰ καὶ τελειοῖ, καὶ ὅλως ζωογονεῖ τὸ περιέχον, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς πρότερον εἴρηται. τῶν δὲ καρπῶν ἐν αὐτοῖς τοῖς φυτοῖς ἡ ἐκτροφὴ καὶ τελείωσις, ὥστε πλείονος ἀεὶ δυνάμεως. πρὸς δὲ θησαυρισμὸν ἄριστα μὲν, κέγχρος, καὶ ἔλυμος, καὶ σήσαμον, καὶ θέρμος, καὶ ἐρέβινθος. τὰ μὲν, ὅτι πολυχίτωνα καὶ ξηρά· τὰ δ' ὅτι λιπαρά. ὁ δὲ θέρμος καὶ ὁ ἐρέβινθος, πικρότητά τινα ἔχουσι καὶ δριμύτητα· καὶ διατηροῦσι δ' αὐτὰ τὸ ἀπαθὲς, ὥσπερ εἴρηται. ὅθεν καὶ διαφθειρόμενα τῶν σιτωδῶν οὐ ζωοῦται, καθάπερ οὐδὲ τὰ τῶν λαχάνων· καὶ γὰρ ταῦτα ἄζωα. ἢ ὅσα δὴ τῇ ξηρότητι ἢ τῇ δριμύτητι. συμβαίνει γὰρ ὥσπερ ἀναμιξίν τινα γίνεσθαι τοῦ ἔξωθεν. σκεπόμενον δὲ ἕκαστον, ἰδίαν τινὰ ποιεῖται τροφὴν ἐκ τῆς οἰκείας ὑγρότητος· οἷον οἱ μὲν πυροὶ καὶ αἱ κριθαὶ, οὐδὲ κίας· ὁ δὲ κύαμος, τὸν ὑπὸ τίνων καλούμενον μίδαν· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ φακοὶ, καὶ αἱ ἀφάκαι, καὶ πισοί, καὶ ἄλλα. τὸ δὲ αἴτιον, κοινὸν πλειόνων. οὐ γὰρ μόνον ἐν τοῖς καρποῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς δένδροις, καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς ξύλοις, καὶ ὅλως ὅσα τῶν ἀψύχων ζωογονεῖται, διαφόρους ποιεῖ πάσας τὰς μορφὰς, ὡς ἂν δὲ ἑτέρας ὕλης. ὁ δὲ κονιορτώδης σῖτος, θᾶττον σήπεται. καὶ ὁ ἐν τοῖς κονιατοῖς ἢ 17
κονιάτοις οἰκήμασι· διὰ τὸ πλείω θερμότητα ἔχειν. καὶ γὰρ ὁ κονιοτερὸς θέρμος, ἅτε ξηρὸς ὤν· καὶ τὸ κονίαμα, ὅταν ἀναδέξηται, τηρεῖ τῆς θερμότητα. † ὠδὶ καὶ ἀθρόος, καὶ κατὰ βάθος ὤν· πλείων ἐπεὶ
γὰρ ἡ θερμότης. θᾶττον δὲ πολὺ κόπτεται κριθὴ πυροῦ, διὰ τὸ μανότερον εἶναι, καὶ γυμνότερον. τάχιστα δ' ὁ κύαμος· θερισθεὶς γὰρ εὐθὺς, καὶ συντεθεὶς ἐνιαχοῦ, καθάπερ ἐν θετταλίᾳ. φαίνεται δὲ κατὰ οὐδὲ τόπους. περὶ ἐνίοις γὰρ ἀσηπτότατος, ὥσπερ ἐν ταῖς ἱστορίαις εἴρηται, περὶ ἀκαλλονίαν, περὶ τάραντα. καὶ ἀναπληροῦσθαι δέ φασι κοπέντα. οὐδὲν μὲν οὖν σκεπτέον. ἀκόπως δὲ ἔχει τάδε· θέρμος, κέγχρος, αἰγίλωψ, αἶρα, σήσαμον, ἐρέβινθος, καὶ ὅλως τὰ δριμέα. ὁ μὲν οὖν αἰγίλωψ, πολυχίτων. ἡ δ' αἶρα, γυμνή· διὸ καὶ ἄλλη τινὶ δύναμει. τὸ δ' ὅλον, ἄκοπα, τὰ μὲν ξηρότητι, διὸ καὶ ἡ καθαρὸς χρονιώτερον· τὰ δὲ ἀμιξίᾳ καὶ καθαρότητι, καθάπερ ὁ χόνδρος· τὰ μὲν χυμῶν φύσει καὶ δυνάμει φυσικῇ, καθάπερ ἐρέβινθος, θέρμος, σήσαμον· τὰ δὲ, τῷ πολὺ τὸ ἀκρέγον ἔχειν, ὥσπερ ὁ ὦχρος. ἅμα δὲ τοῦτό γε καὶ ξηρὸν, καὶ θερμόν. τῷ † ἀσίτῳ κοπέντι βοήθεια ταχίστη, τὸ εἰς τὴν ἅλω φέροντας ἀπικμῆσαι. καὶ τούτων μὲν σχεδὸν ἐνταῦθά που τὸ αἴτιον. ὁ δὲ πρᾶτι τινων ζητεῖται, διὰ τί ποτε ὁ κεκομμένος σῖτος καὶ παλαιὸς, ὕδατος μὲν ὑπαρχεομένου θερμοῦ διαβλαστάνει (ταύτῃ γὰρ δὴ διαπειραν λαμβάνουσιν, εἰ φύσιμος, ὅταν ἐμβάλλοντες εἰς σκαφίον ὑπαρχέωσι) σηπόμενος δ' οὐ διαβλαστάνει· καί τοι καὶ ἡ σῆψις ὑπὸ θερμοῦ. καὶ ἀνυγραίνεται· κομιδῇ δόξειεν ἂν παρομοίαν εἶναι. διαφέρει γὰρ, ἥ τε φθαρτικὴ καὶ ἡ γόνιμος θερμότης· καὶ ἡ ὑγρότης ὡσαύτως. ἔστι δ' ἡ μὲν σήπουσα, ἀλλοτρία, καὶ φθαρτική. ἡ δὲ τοῦ ὕδατος τοῦ θερμοῦ, συμμετρίαν τινὰ ἔχουσα. δεῖται γὰρ τοιαύτης πρὸς τῆς βλάστησιν. ἐπεὶ τρόπον τινὰ πρόμοιον, καὶ εἴτις ἀκροίη, διὰ τὶ ἡ θερμότης καὶ ἡ ὑγρότης καὶ ὑγείαν ἐν τοῖς σώμασι ποιοῦσα, καὶ νόσον. δῆλον οὐχ ὡς αἱ αὐταὶ, ἀλλ' ὡς ἑτέραι καὶ ἐναντίαι.

θερμὸν δ' ὑπαρχέουσι, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν σπερμάτων, ὅπως μὴ καθάπερ ἐκπαγῇ, διὰ τὸ θᾶττον ἀποδηλοῦν. ἐπεὶ οἵγε μὴ παντελῶς διεφθαρμένοι, καὶ ψυχρῷ διαβλαστάνουσι. συμβαίνει δὲ, καὶ κόπτεσθαι καὶ σήπεσθαι, δι' ἀλλοτρίας θερμότητος.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΑΙΤΙΩΝ ΤΟ Ε.

Τῶν ἐν τοῖς δένδροις καὶ φυτοῖς τὰ μὲν αὐτόματα γίνεται, τὰ δ' ἐκ παρασκευῆς καὶ θεραπείας. ἑκάτερα δὲ αὐτῶν ἔχει διαίρεσιν. τῶν γὰρ αὐτομάτων, τὰ μὲν ἐστι φύσει, τὰ δὲ παρὰ φύσιν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς φυτοῖς ὑπάρχει τι τοιοῦτον, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ζώοις· οἷον ἐάν τι μὴ τὸν οἰκεῖον ἐνέγκῃ βλαστὸν, ἢ καρπὸν, ἢ μὴ κατὰ τὴν τεταγμένην ὥραν, ἢ μὴ ἐκ τῶν εἰωθότων μερῶν, ἢ τι τοιοῦτον ἕτερον. ἅπαντα γὰρ ταῦτα παρὰ φύσιν. τῶν δ' ἐκ τέχνης καὶ θεραπείας, τὸ μὲν ἐστι συνεργοῦν τῇ φύσει πρὸς εὐκαρπίαν καὶ πλῆθος, τὸ δὲ εἰς ἰδιότητα καὶ τὸ περιττὸν τῶν καρπῶν· οἷον, τὸ ποιῆσαι βότρυν ἀγίγαρτον, ἢ ἐκ τοῦ αὐτοῦ κλήματος μέλανα καὶ λευκὸν φέρειν, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ βότρυϊ, καὶ ὅσα δὴ τοιαῦθ' ἕτερα ποιοῦσι· πλείω γάρ ἐστι. περὶ μὲν οὖν τῶν κατὰ φύσιν, καὶ τῶν συνεργούντων τῇ φύσει, πρότερον εἴρηται· περὶ δὲ τῶν παρὰ φύσιν, καὶ ὅσα πρὸς τὸ περιττὸν ἥκει, νῦν λεκτέον. καὶ πρῶτον ὑπὲρ τῶν παρὰ φύσιν ἢ ὄντων, ἢ δοκούντων. καὶ γὰρ τούτων ἐστί τις αἰτία, καθάπερ ἐν τοῖς πρώτοις· οἷον ὅσαι πάρωροι καρποτοκίαι, καὶ μὴ ἐκ τῶν αὐτῶν γίνοντ'. λέγω δ' οἷον, εἴποτε κατὰ χειμῶνα τοῦ ἦρος ὑποφαίνοντος ἤνεγκε καρπὸν, καὶ ῥόα καὶ ἄμπελος ἐκ τῶν ἀκρεμόνων καὶ ἐκ τοῦ στελέχους, καὶ εἰ δή τι παραπλήσιον τουτοισί. πρὸς δὲ ταῦτα λαβεῖν, πρῶτον μὲν ὅτι συμβαίνει τὰ τοιαῦτα τοῖς πολυκάρποις καὶ ὑγροῖς, οἷον ἀμέλει καὶ τοῖς οἰρημένοις. ἅπαντα γὰρ τὰ ὑγρὰ ταῦτα, καὶ πολύκαρπα· ξηρῷ δ' οὐδενὶ, καὶ ὀλιγοκάρπῳ. δεύτερον δὲ, πρός τε τὰς βλαστήσεις καὶ καρποτοκίας τὰς πρώρους, ὅτι πάντων ἔχουσι τινὰς ἀρχὰς ἐν αὐτοῖς βλαστητικὰς, ἢ κλῶνες, ἢ πτόρθοι, ἢ ἀκρέμονες, ἢ ὅτι χρὴ καλεῖν τὰ ἐσχατεύοντα τῶν δένδρων. οὐδὲν γὰρ ὑπὸ πᾶσι κοινὸν, ἀλλ' ἔνια προσηγορίας τινὰς ἔχει, καθάπερ θαλλία, κραδὴ, κλῆμα. καλοῦσι δέ τινες καὶ κλῶνας. ὅτι δὲ ἔχουσιν ἀρχάς τινας τοῦ βλαστάνειν, φανερὸν ἐκ τῶν καταπηγνυμένων, ἃ πολλάκις ἀῤῥιζώτων ὄντων τῶν κάτω, μεθίησι βλαστόν· οἷον, κλήματα καὶ κλάδους καὶ ἐλαίας. χάρακας * ἐνίοτε δὲ καὶ μὴ καταπαγέντα, ἀλλ' ἀφῃρημένα· καθάπερ τά τε κλήματα, καὶ τὰ τῆς ἐλαίας ξύλα. τρίτον δέ τι συμβαίνει, τῆς πάρωρον βλάστησιν γίνεσθαι, χειμώνων μαλακῶν ἢ νοτίων γενομένων. ἐκ τούτων γὰρ οὐκ ἂν δόξειεν ἄλογον εἶναι τὸ συμβαῖνον ἠθροισμένης τῆς γονίμου δυνάμεως καὶ ὑγρότητος, ὅτε μὲν καθ' αὑτὴν, ὅτε δὲ λειπομένης τῆς ἔμπροσθεν ἀφ' ἧς ὁ καρπὸς ἦλθεν. ὥσπερ συμβαίνει καὶ ὑπὸ τῆς συκῆς. ὑπολειπομένης γὰρ πλείονος τῆς τοιαύτης ὑγρότητος, ὅταν ἀὴρ ὑπογένηται μαλακὸς, καὶ ὑγρὸς, καὶ θερμὸς, ἐξεκαλέσατο τὴν βλάστησιν. ὅτε δὲ οὖν συμβαίνει, φανερὸν ὅτι ἐκ τούτου τοῦ μέρους ὁ καρπὸς ἀνίεται, ὅθεν καὶ οἱ πρόδρομοι. τάχα δὲ καὶ οἱ πρόδρομοι διὰ τὴν μαλακότητα τοῦ ἀέρος, οὗ προτεροῦσί τε καὶ πέττοντ' μᾶλλον. εἰ δ' ἄρα μὴ οὖν, ἀλλὰ τ' ἄλλα γε πάντα διὰ τὰς αὐτὰς καὶ παραπλησίας αἰτίας ἐστὶν, ἤ τοι γινομένων τινῶν ὑπολειμμάτων, ἢ καὶ ταῦτα συνισταμένων ἀμφοῖν. οὐκ ἄλογον δ' οὐδ' ἑτέρως· προϋπάρχει γὰρ ἡ τοῦ δένδρου πρὸς ἄμφω φύσις, ὑγρά τις οὖσα καὶ προβολαῖς. ὥστ' ἂν εὐδίαι πλείω χρόνον ὑπογένωνται, καὶ τοῦ χρώματος ποιεῖν τὴν μεταβολήν. ἐπεὶ τόν τε χυλὸν οὐ δύναται πέττειν οὐδαμῶς, ἀλλ' ἡ φαντασία σχεδὸν γίνεται κατὰ τὴν χρόαν. οἵδ' ὄλυνθοι, συνεργούσης ἤδη τῆς χώρας, πεπαίνονται μέχρι τινός· ἔτι δ' οὗτοί γε κατὰ φύσιν πως εἰσιν. αἰεὶ γὰρ γίνονται τῆς αὐτὴν καὶ τεταγμένην ὥραν, ὥσπερ καὶ ὁ τῶν διαφόρων συκῶν λεγόμενος καρπός. ἀλλ' ὑπὸ τοσοῦτον τὸ ὅμοιον ληπτέον, ὅτι παραπλησία τις ἡ αἰτία πάντων, ἐκ τοῦ συνίστασθαι τὴν τοιαύτην ὑγρότητα καὶ δύναμιν. διὸ καὶ ὄπισθεν τῶν φύλλων πάντα ταῦτα γίνεται, καὶ οὐχ ὥσπερ τὸ σῦκον ἔμπροσθεν. ἀλλ' αἱ μὲν φύουσαι οὖν προδρόμους, ἀσθενέστεραι τυγχάνουσιν, ὥστε οὐδ' ὑπομένειν δύνανται τῆς βλαστήσεως γινομένης ἐκεῖσε. ὅλως δὲ πολυειδές τι τὸ τῶν συκῶν ἐστιν. αἱ μὲν γὰρ ὀλυνθοφόροι μόνον, σῦκα δ' οὐ φέρουσιν, οἷον αἱ οὖν λευκοὺς ὀλύνθους φέρουσαι οὖν ἐδωδίμους. ἕτεραι δὲ φέρουσι καὶ σῦκα καὶ ὀλύνθους μέλανας, ἀβρώτους, ἢ καὶ ἐδωδίμους· φέρουσαι δὲ τὸν ὄλυνθον ὄπισθεν τοῦ θρίου. γίνοντ' δ' ἐν αὐτοῖς καὶ ψῆνες, αἳ ὅλως οὐ φέρουσιν ὀλύνθους. πάλιν

θους. πάλιν δὲ οὗς πολυόμους αἱ μὲν φέρουσιν, οἷον ἥ τε λακωνικὴ, καὶ λόβημφαλίδες, καὶ ἕτεραι πλείους· αἱ δ' ὀ φέρουσι. τῶν δὲ φερουσῶν ὀ σωρεχὴς, ἀλλὰ πυαλλαττόντα ἡ διαφορὰ τῆς διαθέσιν. ὅτε μὲν γὰρ ἤνεγκαν, ὅτε δ' οὐκ ἤνεγκαν. ἐὰν δὲ λακῶς, οὐκ ἤνεγκαν. φέρουσι δὲ ὀ παρ' αὐτὸν τὸν θρίον μόνον, ἀλλὰ καὶ λατωτέρω πολύ· καὶ γιαί γε ἐκ τῶν παχέων σφόδρα. συμβαίνει δ' γίνους καὶ ἐκπίπτειν λινὰς τῶν ὕστερον. ὀ γὰρ ἅμα πάντας, ἀλλὰ οὓς μὲν πρότερον φέρουσι, οὓς δὲ μικρῷ πρὸ τῶν ἐρινῶν. ἐγγύτεροι δέ ὅτοι τοῦ βλαστοῦ καὶ τῶν συκῶν. ἁρπάζουσι δ' ἐκεῖνοι τροφὴν, καὶ ἥττον ἐκπίπτουσι. τὰ μὲν οὖν συμβαίνοντα, ταῦτ' ἐστίν. οὐκ ἀλόγως δ' ἂν δόξειεν ὀ δῆλος. τὸ γὰρ μὴ πάλας φέρειν, ἀλλ' ὅσαι ὑγρότεραι, καὶ ἰσχὺν ἔχουσαι εἰς τὴν ἐπίπασιν, εὔλογον. ἐκ γὰρ τοῦ τοιούτου τροφῆς ἐλάσσων ἡ σύνασις. ἐφέλκυσαμένη δ' πλέον, οὐκ ἄλογον τὸ μὴ πᾶσαν καταπέπτειν τότε, τὸ μὴ γίνεσθαι αὐτὸ τοῦτο, ἀλλὰ τὸ μὴ ὁμοίας εἶναι τὰς διαθέσεις. ἀδρομερέστερος γὰρ ἔχουσα, καὶ χεῖρον θερμαινομένη, ἧττον ὡς ἐλάττω λήψεται τὴν ὑγρότητα. μὴ λαβοῦσα δὲ πλῆθος, ἀπολείπει τὸ ὑστερον ὡς ἐλάττω λήψεται τὴν ὑγρότητα. μὴ λαβοῦσα δὲ πλῆθος, ἀπολείπει τὸ ὑστερον. γίνεται δὲ μᾶλλον τοῦτο ἐν τοῖς ἀραιοῖς καὶ ὑγροῖς τῶν τόπων. ἐν δὲ τοῖς πυκνοῖς καὶ ξηροῖς ἧττον. ἐν δὲ τοῖς μέσοις μέσως. ἐν δὲ

πλεόμενον αὐθεῖ. τὴν δὲ τροφῆς ὥρᾳ ἕκαστον εἰς τὴν αὐτοῦ φύσιν καταμείζεται, καὶ αὐξάνει· καὶ τούτων ὁμοίως μὲν εἰς τὴν βλάστησιν φέρει τὴν τροφῆς. εἰ δ' εἰς τὸ ἰσχυρὸν ἤδη καρπογονῆν, ἐκεῖνο δὲ ὅπως αὐξάνει ἀπὸ τὴν ὑγρότητα καὶ τὴν ἀτέλειαν. καὶ περὶ μὲν
3 τούτων, ἀρκείτω τὰ εἰρημένα. Τὰς δὲ μεταβολὰς τῶν καρπῶν, ἀεί τινες εἰ ἐκ λευκῶν μέλανες, ἢ ἐκ γλυκέων ὀξεῖς, ἢ ἀνάπαλιν, καθάπερ φασίν ἐπί τε συκῆς καὶ ῥόας τὸ συμβαίνειν, φαίνεται θαυμαστόν, ὅλως ἄπορον φαίνεται, πρὸς τὴν φύσιν ὅτι μὲν οὕτως, ὅτι δὲ ἐκείνως, καὶ διὰ τῆς μέσης ἀνομοίως φέρειν, οἷον τὴν καπνίαν ἄμπελον καλαμῶνα. αὕτη γὰρ λευκὴν οὖν μὴ λευκὴν γίνεται, οὐδὲ μέλανας, καὶ ὅτε μὲν πάντας τοιούτους, ὅτε δὲ τοιούτους φέρειν. διὸ καὶ δοκεῖ οἱ μαύτεις εἰώθασι οὖν κρίνειν ὡς τρόπος. τὸ γὰρ εἰωθὸς, τρόπος. ἄπορον δὲ τὸ παλαιὸν, ὅτι τὸ χρῶμα τούτων τὴν βοτρύων ὅτε μέλαν ὅτε λευκὸν ἔχει, ἀλλὰ καπνώδες, ὅθεν καὶ τὴν προσηγορίαν ἔσχεν. ἐὰν δὲν μικρὰ τις ψάλαγξ γένηται, δοκεῖ μεταβεβληκέναι τὴν χρόαν, δοκεῖ ἕτερον δὲ εἰλικρινὲς ὅτε τὸ μέλαν ὅτε τὸ λευκὸν ἔχει. διὸ καὶ γίνεται τὴν βοτρύων ἑτεροχροοί τινες, οἱ μὲν εἰς τὸ λευκόν, οἱ δὲ εἰς τὸ μέλαν μᾶλλον ἀπεκλίνοντες. αἰτία δὲ ἡ τροφὴ καὶ ἡ διάθεσις αὐτοῦ τοῦ ἀμπέλου. ὅπερ μὴ ὄν, ὥσπερ ἐλέχθη, συγχωρεῖσθαι τῷ μὴ θαυμαστῷ. τὸ δὲ ὑδὶ τὸ ῥοῶν, εἰ μὲν ὅλως τὸ λεπτὸν γίνοντο μεταβολαὶ, πρόσομοιον ἂν εἶναι τὸ συμβαῖνον ἦν, ποῖς ποδὶ λιλικίαν καὶ αἴγυπτον, εἴπερ αὐτόματος ἡ μεταβολή. τὸ γὰρ χώρας, τὸ πάθος καὶ ἡ δύναμις. εἰ δὲ μὴ ὅλον, ἀλλά ποτε οὖν σωίβη τῇ τροφῇ καὶ τῇ διαθέσει, τὴν αἰτίαν ἀπορητέον, ὡς ἐκ τοιαύτης γενομένης καὶ κρατηθείσης οὐκ ἂν ἐθίσαι. εἰ δ' ἀνωμαλίας ἴσως ἔσχε, ταῖς ῥίζαις ἡ αἰτία, καὶ εἴτε μέρος ἄλλο λύσιμον, τῷ τὰ μὴ διαύτην, τὰ δὲ διαύτην λαβεῖν, ἢ καὶ ἀναδῦναι τὴν τροφήν. ἅμα δὲ καὶ τὸ ἀέρα συνεργεῖν π. καὶ γὰρ ὑπὸ τούτων γίνονται διαφοραί. δόξειε δ' ἂν ἀδύνατον γίνεσθαι εἶναι, τὸ μεγίζεσθαι τὰς ῥίζας. γίνοιτο γὰρ ἐκ θατέρου μέρους ὀκ ἔχειν τὸ λένδρον, ἢ ἐλάττους. ὁ δὲ καρπὸς ὁμοίως, ἀναμιγνυμένης δηλονότι παντάχοῦ τροφῆς. τὸ μὲν ἀλλ' ἴσως ἐὰν μὲν ἐκλείπωσί τινες ἀπὸ τοῦ λένδρου, ἡ τροφὴ πᾶσιν· ἐὰν δὲ παντάχόθεν ἔχῃ, τὸ καθ' αὑτὸν ἕκαστον, τὸ κατὰ λόγον (ὡς
φάσειεν ἄν τις † φθασάσης) δύνηται πορεύεσθαι πως τὴν πόρων. γίνεται γὰρ συμβαίνει καὶ ζῷα τὴν φυτῶν ἐκ θατέρου μέρους. αὐξανόμενα γὰρ συνεκπληροῖ πως τὸ ὅλον, τὰ μὲν ἐκποδὶ λαμβάνοντα, τὴν δὲ καὶ ἀπιπτόντων διὰ τὸ αὖον. εἰ δὲ τις καὶ αὐτὴ πίστις ὄφις ἐκ τῶν συλιθεμένων λεπτομάτων μὴ ὁμογνώμων, ὅτι μία μὲν ἡ ἄμπελος, φέρει δ' ἑκατέρων τὴν μερῶν τὸν οἰκεῖον καρπόν, ὡς ἡ μιγνυμένης, ἀλλ' ἀνύσπορέσης ἡ τροφῆς, εἶτα δ' αὖ καὶ ταύτη χρῆσθαι· οὖν μὲν ἧττον γινόμενον, καὶ ἧττον πίστιν ἔχον ὄφιν. αἱ δ' ἄλλαι μεταβολαὶ, μᾶλλον τὰς εἰρημένας ἂν ἔχοιεν αἰτίας, ὁμοίως ὧν παντων, εἴτε λεπτομασιν, εἴτε χυλοῖς, εἴτε ἄλλῳ τινὶ μεταβάλλουσιν. αἱ γὰρ τροφαὶ, διαθέσεις ἀλλοιοῦσι καὶ μεθιασιν. ὁτὲ μὲν κρατοῦσαι, ὁτὲ δὲ κρατοῦσαι· καθάπερ καὶ γὰρ τοῖς ἀπὸ τῶν σπερμάτων φυομένοις. πλὴν γίνεσθαι ἡ ἕκασις ἀεὶ πρὸς τὸ χεῖρον. ἀλλ' ὑδὶ τῶν ἐξειργασμένων καὶ ἡμερωμένων ἔχει τὴν ὁμοίωσιν. ἁπλῶς δ' ὥσπερ ἐλέχθη, μικράν τινα χρὴ νομίζειν καὶ τούτοις εἶναι τὴν μεταβολήν, ὅπου μὴ ἡ χώρα μεταβάλλει. τὰ δὲ ῥιζῶντα χρόνῳ γίνεται, καὶ οὐκ ἐπέτεια. καθάπερ οὐδὲ τὰ ἡμερούμενα καὶ ἀγριούμενα. μέγα δ' οἰῶν πρὸς πίστιν καὶ μεταβολῆς, τὰ ποδὶ τὰς χώρας, καὶ ὅτι θραπεῖαί τινος τῶν ῥιζῶν καὶ καὶ τροφῆς ποιοῦσι μεταβολάς. ἀλλὰ τὰ οὕτως καὶ βραχεῖ χρόνῳ καὶ ταχέως, ἄπισον· εἰ μή τις ἅμφω ταῦτα συνθήσει, καὶ τὸν χρόνον λανθάνειν, καὶ τὴν μεταβολὴν εἶναι βραχεῖαν. ἐπεὶ καὶ γίγνεσθαι ἐπετείοις, καὶ ἄλογον. διὸ δ' ὁμοίως ἐφ' ὧν συμβαίνει θαυμασόν, εἴπερ ἄρα συμβαίνει καθάπερ ὅταν ἐκ πυρῶν αἶρα γένηται, διά τε τὸ πολλάκις γίνεσθαι, καὶ διὰ τὸ τὴν αἰτίαν εὐπορεῖν πως. αὖτε ὑπερομβρίαι ποιοῦσιν. εἰ δὲ καὶ ἐκ τῶν αἴρων εἰς πυρούς πάλιν ἀπακαθίσαται, τὸ θαυμασιώτερον. εἶτα δ' ἂν ὥσπερ ἀδένεσθαι τις ἡ νόσος γεγενημένη τὸ σπέρματος, ἢ τις ἀπόλυτος μεθισαμένων ἄρα τῶν ποδὶ τὸν ἀέρα καὶ τὴν τροφήν. ἀλλὰ γὰρ ταῦτα μὲν ὑδὶ πολὺ ἔργον, συμπαραλαμβάνοντα πρὸς τὴν αἰτίας πίστιν τὰ ὁμολογούμενα.

4 Τὸ δ' γίγνεσθαι ἄμπελόν ποτε ἄνθρωπον φύλλων, ὡς μὲν ὅλως εἰπεῖν, οὐ πιθανόν. ὡς δὲ μικρᾶς τινος γινομένης βλάστησεως, καὶ ταύτης διὰ τὴν ἀδένειαν ἀπορεύσης; μᾶλλον πιθανόν, ὡς γίνεσθαι πολὺ καὶ σφοδροτέρας τῆς ὁρμῆς γινομένης. ὅπερ ἐπί τινων δένδρων καὶ συμβαίνει χεῖρον, ὅταν ὑπερπίπτωσιν, ὥσπερ ὑδὶ τῆς ἀμυγδαλῆς.

διὰ

διὰ γὰρ τὸ πλῆθος ὁ δὲ φαίνεται τὰ φύλλα, καὶ ἄλλα μικρὰ καὶ ἀδρὰ γίνεται, ἢ φύσεως
γνωσθῆναι ὥρμηκίας. ὥσπερ καὶ ἐν τῷ αὐθεῖν ἡ ἄμπελος, ὅταν ὀφίσῃ, ἐν διατηρῇ τ καρπὸν
ἄνθος τῶν οἰνάρων· ὥσπερ καὶ ἡ συκῆ τῶν θείων. ἰσχυρότεροι γὰρ, ὅταν ἅπαξ γίνωνται τ φύλ-
λων, οἱ μὲν διὰ τὸν σμίχον καὶ τ προσάρτησιν, οἱ δὲ διὰ τὸ πιλεῖσθαι τοῦ ψύχει· τῶν μὲν γὰ
φύλλων ἐξαιρεῖ τὴν ὑγρότητα, ἐν τὸν ὀπόν· τῶν δὲ καρπῶν, διὰ τὸ πλῆθος ἐν τὸ μᾶλλον ἔ-
χειν θερμότητα, ὥσπερ μὲν ὁ ἀνὴρ συμπυκνώσας καὶ πιλῶσαι. πρὸς πλησίον δὲ φύτῳ, ἐν
ὥποτέ ἐς ἐλαία, τὰ μὲν φύλλα ἀπέβαλε, τ δὲ καρπὸν ἐξήνεγκεν. ἀδρανέστερος γὰρ ὄν, μᾶλλον
ἐκάκωσε τ ψύχος, ἢ εἰ πάθος εἶχε ἕτερον. ἐπαυθεὶς μὲν γὰρ ὁ καρπὸς, αὐτόματος ἀφῆρεῖ·
πρὸς δὲ τὸ ἐπαυθλιῶσαι, μᾶλλον ἰσχύει καὶ πρόσαρτησις· διὸ καὶ ῥαδίζουσι τὰς ἐλαίας. ἰσῶν
τα μὲν ὄν, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, φυσικάς τινας ἀρχὰς τὰ μὲν ἐξ αὐτ, τὰ δ' ἐκ τοῦ πολιέχον
τος ἔχει. ἐπεὶ καὶ τὰ αὐτόματα διαβλασαίοντα ξύλα, καθάπερ τὰ ἐλάϊνα, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦ
τον, ἅπερ ἐς τέρατα καὶ σημεῖα ἀναγόσιμ, ὀκ εἰσιν ἄλογον. φύσει τε γὰρ ὑγίζοα, καὶ βλασικὰ,
διὰ πυκνότητα καὶ τὸ ἔγχυμον. καὶ ὅταν ἐξωθῇ ἰκμαδία ἀνὰ λαβῇ, ταχὺ διίλωσιν· ὡς δ'
ὧδε τὸ πολὺ διαφερόμενα, καὶ ἐν ὑγρῷ τόπῳ βλασάνει, πλὴν εἴ τι σοπὲρ ὕσδρον μικρῶν
διιεβλασθησόμενον, ἔχον ἐν ἑαυτῷ σωληθροισμὸν τὴν γόνιμον ὑγρότητα, ἅμα δὲ καὶ ἢ ὥρας
ὑπογείου τ βλασηπικῆς ὄσης. τότῳ ἢ ὁμοίοδοπόν ἀνὴρ καὶ ὧδε τῶν σκίλλης, καὶ ὧδε τῶν ἄλλων τ ἐκ
βλασανόντων. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ξύλων ἐκφυόμενα, καὶ μᾶλλον ἐκ τ ἐλατίνων,
ἃ διαλοῦσιν οἱ μάντεις εἰλυθίας. αὐξανόμενον γὰρ ὄντος καὶ μαλακὸν τοῦ ἀέρος, ἐκφύεται μά
λιστα, ὁπότε ἡ γονπάρχοσα ὑγρότης συρρυεῖσα, καὶ ἡ ἔξωθεν προσπίπτουσα σωεπάγη, καὶ
ἐποίησεν οἷον σφαιροειδίες. ὁμοίως δὲ καὶ ὅσα διὰ τῶν ξύλων· καὶ γὰρ ταῦτα νοτίου καὶ ὑ-
γροῦ τ ἀέρος ὄντος, τοῦτ πάσχει, ἢ ὁ αὐτὰ, ἀλλ' ἐν οἷς ὄδι λεπῆ· οἷον λίθοις, λυπαείτοις,
ἐλαίας, ἃ διὰ καὶ σημεῖα ἢ τέρατα νομίζουσιν. ὅσα δὲ ἄλλα συμβαίνει, ἢ προφέρεται τ ζώ-
των, οἷον ὥς ποτέ φασιν ἐν θλαταίᾳ φῦναι δ' ἄφνη, ἢ ἁπλῶς πρὸς τὰς ἐμβλασήσεις τὰς
ἐν ἀλλήλοις, ἐκλαυθανούσης ἀρχῆς ὑπολειπέσης γίνεσθ σῆψιν ἢ ἀλλοίωσιν, ἄλλως τε καὶ πο
λὺ διεσώσης, ὀκ ἄλογον. οἱ δὲ βόπροι διόπερ. λέγω δὲ λαυθανούσης, εἰ ὧν πέσοι ἀέρμα, καὶ
ἐμβρυον γένοιτο σῆψιν ἔχοντ γεώδη τινὰ τ δ' ἔνδρα. βλασοίη γὰρ ἂν ὅτως ἕτερον ἐν ἑ-
τέρῳ. ἀλλ' ἡ τοιαύτη βλάσησις ὁμοία τῇ τῶν ἰξύων, ἢ ὡς διὰ πλείονος ὧδε τῇ θλαταίᾳ ἐκ
τ χαλκὸς βρίποδος. μᾶλλον δ' ἀμφότερα τῇ ἐκ τ γῆς. ὁ γὰρ οἷόν τε φῦναι, μὴ γεώδους τινὸς
ἐνυπάρχοντος. ὥσπερ ὀκ ἐκ τ ὄιχνη τῶν λιθίνων, ἐὰν μὴ τοιαύτη τις συρρέσῃ γένηται καὶ σῆ
ψις, ἀφ' ἧς πέφυκε βλασάνειν· ἔτι δ' ὕσδρον ὧν ῥέοιμ' ἂν τροφῆς. ὅτω γὰρ
αὐτ ἡ αὔξησις. ἀλλὰ τὰ μὲν φυσικῶν τε καὶ αὐτομάτως ἢ θαύτα, ἢ ἔνια γίνετ. τάχα δὲ καὶ
αὐτομάτων τινῶν καταῤῥυγόντων ἅμα τῇ σήψει, καὶ συσαῦσει. διάφνη δὲ, καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕ-
τερον, ἀπὸ τῶν καρπῶν. εἰδ' αὖε καὶ ὅδε ἀπὸ σήψεώς τινος, οὐδὲν διαφέρει πρὸς τὴν αἰτίαν. εἰ
δέ ποτε πίνδρον ἐκπέσοι ὑπὸ χειμῶνος, ἢ δι' ἄλιν αὐτόματον, ὥσπερ ἐν Φιλίπποις † μὴ μὲν ἰτέα, ἐν
εἴτι δ' ἐνίδρῳ θλαταίνοντος, καὶ ἐν μὲν οὐκ ἐναφηρέθη, θλῆν ὅσοι τῶν ἀκρεμόνων διατεκλαδισθησαν ἐν τῇ πήσει· ἐν θλαταίνου δὲ ἀφηρέθη, διαίτοι παρεπελεκάθη. τὴν δ' αἰτίαν ὑπο-
λάμβανον, ὅτι πυσοῦσα ὧδε θάτερον μέρος, αὐξανομένου δ' εἰς νύκτα τότε πνεύματος ἐναντίου καὶ μεγάλου διήσαντος αὐτὸ, διὰ τὸ ἐμπίπτειν τοῖς ἀκρε-
μοσι, ῥοπὴν ἐποίησεν ἐγκέφαλον τὸ μέρος, καὶ διαπασᾶσαν ὤρθωσεν. ὅτω γὰρ συνέβη
τοῦ ἐν Φιλίπποις. τὸ δ' ἕτερον ἐκινήθη μὲν ὁμοίως, καὶ τὴν αὐάπασιν εἶχε ἐν γῆς. διὰ δὲ
τὴν πόδησιν, αὐέσει ῥᾶον. ἀλλὰ γὰρ ταῦτα μὲν ἴσως ἔξω φυσικῆς αἰτίας ἐσίν. ὁπόσα δὲ
ἐν τῶν ἐν αὐτοῖς τοῖς φυτοῖς, ἐκ τῶν ἐπομένων θεωρητέον μετιοῦσι καὶ θεωρεῖν. Ἐπομέ- §
να δέ ἐστιν εἰπεῖν, ὅσα διὰ τέχνης καὶ παρασκευῆς γίνεται τῶν προειρημένων· ὁπό-
τερ ὧν φανερώτερας αὖ τις ὑπολάβοι τὰς αἰτίας εἶναι, καθάπερ καὶ εἰσὶν. ἀγι-
γαλτρους μὲν γὰρ ποιοῦσι οὓς βότρυς, ἀφαιρούντες τὴν μίτραν, ἀφ' ἧς γίνεται τὸ γί-
γαρτον. ἐκ τοῦ αὐτοῦ δὲ ἑλήματος φέρειν λευκὸν καὶ μέλανα βότρυα, ἢ ἐν αὐτῷ τῷ
βότρυϊ τὰς τοιαύτας, τὰς δὲ τοιαύτας, ὅταν σωέχοντες σωβλάσιμ ἑκατέρου τὸ ἥμι-
συ, πλὴν τὸ κάτω μέρους, καὶ σωδήσαντες καταπήξωσι. σύμφυτοι γὰρ ἀλλή-
λοις. σύμφυτον μὲν γὰρ ἅπαν τὸ ζῶν τῷ ζῶντι, καὶ μᾶλλον τὸ ὁμογνές, ὅταν ἀφελ-
κωθῇ

κωθῇ καὶ γένηται μία τις φύσις· ἑκάτερος δὲ καθ' αὑτὸν καὶ τὴν τροφὴν δίεισιν· ὥστε μὴ
ὑπομιγνυμένως, ἀφεδιδόναι τὸν οἰκεῖον καρπόν. ὅπερ καὶ οἱ ποταμοὶ ποιοῦσιν, οἱ συμβάλλον-
τες ἀλλήλοις, ὥσπερ ὅ, τε κηφισὸς ἐν τῇ βοιωτίᾳ, καὶ ὁ μέλας. ἑκάτερος γὰρ εἰς τὸν αὐτὸν πόρον,
ἐνταῦθα δ' οὐδὲν συμβάλλουσιν, ἀλλὰ παρ' ἀλλήλας ὀχετεύοντες καὶ ῥέουσιν αἱ τροφαί. ταὐτὸν
δὲ καὶ παραπλήσιον τούτῳ, καὶ ὅταν τὸ αὐτὸ δένδρον παντοδαπὰς φέρει ῥοάς, ἢ μῆλα. τῇ
σφύρᾳ γὰρ οἷον μαλάξαντες τὰς ῥώδους ἵνα συμφύωσιν, ἢ διὰ τὴν ἀφέλκωσιν συνδήσαν-
τες, ἐφύτευσαν· εἶτα γίνεται τὸ μὲν δένδρον ἓν τῇ συμφύσει· διατηρεῖ δ' ἕκαστον τὸ γέ-
νος ἕλκων κατ' αὐτὸ, καὶ πέττον τὴν τροφήν, οὐδὲν δὲ ἄλλο ἢ τῆς συμφύσεως κοινωθείσης. σχε-
δὸν δὲ καὶ παρόμοιον τούτῳ καὶ ὑπὸ τῶν μειζόνων γίνεται, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν ἀγρίων τῇ φύσει.
περιπλακεῖσα γὰρ συκῆ, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτόν ἐστι, συμφύεταί τε, καὶ ἓν ποιεῖ τὸ στέλεχος. καὶ
τούτων τὰ μὲν ἐξεπίτηδες ποιοῦσιν· ἔνια δὲ καὶ αὐτομάτως λαμβάνει τοιαύτην σύμφυσιν,
ὅσα προσφιλῆ τε καὶ μὴ ἐναντία ἀλλήλοις. ὅταν γὰρ ἅπαξ συμπλακῇ, καὶ δέξηται, κα-
θάπερ φύσις τις αὕτη μία γίνετε· διὸ καὶ ἀφαιρῇ καὶ λύῃ τις, αὐαίνοντες, καθάπερ καὶ τῶν μὴ
ὁμογενῶν τὰ ὁμοβλαστῆ καὶ συντροφα γενόμενα ἀλλήλοις, ὥσπερ ὑπὸ τῆς ἀναδενδράδος ἐ-
λέχθη καὶ τῆς συκῆς. ἐπεὶ ὅσα γε βλάπτει, περιφυόμενα καὶ ἐμφυόμενα, καθάπερ ὁ κιττός,
ἐκ τούτων γὰρ οὐ γίνεται μία φύσις· αὐαίνεται γὰρ θάτερον. πολυφορεῖν μὲν οὖν οὐδὲν, διὰ
ταύτας ὑπολήπτεον τὰς αἰτίας. ὅμοια γὰρ τρόπον τινά, καὶ ὥσπερ εἴ τις ἐνοφθαλμίσειε
δένδρον ἓν ἀπὸ πλειόνων καὶ διαφόρων. ἀρχὰς γὰρ πεποίηκε, καὶ φύσεις πλείους ἀπὸ μιᾶς
οὐσίας· ἐκεῖνο δὲ ἐξ ἀρχῶν πλειόνων μίαν οὐσίαν τῇ φύσει. τὰ δὲ τῶν καρπῶν μεγέθη τῶν κα-
τορυττομένων ἐν ταῖς χύτραις, ὅταν κατεαγῶσι οὐδὲ ἀκρέμονας, οἷον ῥόων καὶ μήλων, εὐλό-
γως γίνετε. τότε γὰρ ὑπὸ τῶν ἡλίου καὶ τῶν ἀέρος ἀφαιρούμενον, ἡ χύτρα κωλύει ἀφεστέγουσα, καὶ
ἅμα τὴν ἐκ τῆς γῆς ἕλκει νοτίδα, δι' ἧς τρέφεται. τὴν γὰρ ἀπὸ τῶν δένδρου ὑπὸ ῥοὴν, οὐκ εὔλο-
γον γίνεσθαι, πάρωρον οὖσαν, ἢ βραχεῖαν τινα πάμπαν. διὸ καὶ ὁ μὴ κόκκος οὐδὲν μείζων τῆς ῥόας
γίνετε. τὸ δὲ σίδιον παχύτερον, ὡς οὐ διϊκνουμένης εἰς ἐκεῖνον τῆς τροφῆς. ἔοικε γὰρ ὁ οἰκεῖος χυ-
λὸς τῇ φυσικῇ δυνάμει πάντων γίνεσθαι καὶ πεπαίνεσθαι. διὸ καὶ τὰ μῆλα χείρω καὶ ἀχυλότερα
γίνετε· τὸ δὲ σίδιον καὶ ἐκ τῶν ἔξωθεν λαμβάνει αὔξησιν, ὡς ἀλλοτριώτερον τῆς φύσεως. ἡ δ' ὁλ-
κὴ τῆς νοτίδος, ἐξ ἧς ἡ τροφὴ καὶ ἐπίδοσις, οὐκ ἄλογος, ὥσπερ τῶν ἄρου καὶ ἑτέρων, ὥσπερ καὶ
πρότερον εἴπομεν. ὁμοίως δὲ οὐδὲν συμβαίνει καὶ ἐν τοῖς λαχάνοις, ἐφ' ὧν παχύνουσι τὰς ῥίζας,
τῶν μὲν ἀφαιροῦντες τὰ φύλλα· καθάπερ τῆς ῥαφανίδος, ὅταν μάλιστα ἐκμάξωσι τῶν χειμῶνος·
καὶ κατασάττοντες τὴν γῆν, ὥστε καὶ τὸ ὕδωρ ἀφεστέγειν. ἐν γὰρ τῷ θέρει γίνονται θαυμα-
καχρύλιον 6 σαὶ τοῦ πάχει. τοῦ δὲ σελίνου περιορύξαντες κάτω μέχρι τῶν ῥιζῶν, † καὶ χρύλιον περιλαμ-
βάνοντες, καὶ ἄνωθεν τὴν γῆν. αἴτιον δὲ, ὅτι τὴν τροφὴν ἅπασιν αὗται λαμβάνουσι, καὶ οὐ
διδόασιν εἰς οὐδὲν βλαστούς. μεριζομένης δὲ, πλείων ἡ αὔξησις. ὅσα μὲν οὖν παραβλαστητικά,
οἷον κρόμμυα, ῥίζας ἑτέρας ἀφίησι· καὶ ἄλλα δὲ τῶν ἀγρίων. ἡ δὲ ῥαφανὶς μὴ οὖσα παραβλα-
στητική, τροφὴν δὲ λαμβάνουσα, καὶ οὐ διαπέμπουσα εἰς τὸ ἄνω, παχύνεται καὶ μείζων γίνε-
ται. τοῦ δὲ μὴ συμβαίνειν φθορὰν καὶ σῆψιν, ἡ ἐπίσαξις αἰτία τῆς γῆς, ἀφεστέγουσα τὸ ὕδωρ,
καὶ ὅλως πᾶν τὸ ἀλλότριον. τοῖς δὲ σελίνοις τὸ καχρύλιον θερμὸν καὶ πηκνὸν ὄν, συνανέλκει
μὲν τῇ πυκνότητι τὴν τροφήν. κατέχει δὲ, καὶ οὐ διαδίδωσιν εἰς τὸ ἄνω· καὶ ἅμα τῇ θερμό-
τητι πέττει. πολλῆς οὖν τροφῆς γινομένης καὶ πεττομένης, πολλὴ καὶ αὔξησις. παραπλήσια δὲ
τούτοις καὶ τὰ περὶ οὖν σικύους ἐστὶ καὶ τὰς κολοκύντας γινόμενα, κατά τε τὴν ἁπαλότητα,
καὶ τὴν αὔξησιν· οἷον ἐάν τις μικρὰς οὔσας κρύψῃ, καὶ μικρούς· οὐδὲν γὰρ ἀφαιρεῖται τῆς τρο-
οὐδ' φῆς, † ὁ δ' ἥλιος καὶ τὰ πνεύματα αὐαξηραίνει, καὶ οὐδὲ ὄγκους ἐλάττους ποιεῖ. ὥσπερ καὶ
τῶν δένδρων τῶν ἐν τοῖς προσηνέμοις καὶ εὐήλοις. ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἐν τοῖς αἰ * οις τιθέμενοι,
καθάπερ ἐν νάρθηκι καὶ καπτῆρσιν. ἡ μὲν γὰρ τροφὴ πλείων, διὰ τὸ μήτ' ἀφεπνεῖσθαι μήτ'
ἀφεξηραίνεσθαι μηδὲν. ἡ δ' αὔξησις εἰς μῆκος, καὶ διὰ τὸ εὑρεῖν τὴν τροφὴν εὐθυποροῦσαν,
καὶ διὰ τὸ μηδὲν ἀντιπαῖν, μὴ δ' ἀντιπίπτειν. ὁμοία δ' αἰτία καὶ τοῦ διαμένειν χλωρὸς, ἐάν
τις φυτεύσας περὶ φρέαρ, ὅταν ὦσιν ὡραῖοι, καθεὶς ἀφεστεγάσῃ· ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἡλίου
καὶ τοῦ πνεύματος οὐ γίνεται ξηρότης. ἅμα δὲ καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἀτμὶς, οἷον θάλλον
τά τε πρέχει, καὶ κωλύει ξηραίνεσθαι. τροφὴν δὲ λαμβάνοντα διαμένουσι σωζομένων τῶν ῥιζῶν.

ἔμβιοι δὲ

ἔμβιοι δὲ γίνονται καὶ θεραπευόμεναι πλείω χρόνον. διὸ καὶ ἄν τις περιτεμὼν τὴν βλάστησιν, ὅταν καρποτοκήσωσι, περισάξῃ τὰς ῥίζας εὖ μάλα τῇ γῇ, καὶ καταπατήσῃ, γίνοντ' πάλιν ἐκ τῶν ῥιζῶν σίκυοι, καὶ πρωΐτεροι πολὺ τῶν σπειρομένων, ὅτι περὶ πάρχει τὸ τῶν ῥιζῶν· ὅτι δ' ἡ περίσαξις ἀλέαν παρέχουσα, θᾶττον ἀνιγέναι ποιεῖ βλαστόν. μέγα γὰρ καὶ ἡ ἀλέα πρὸς τὸ πρωϊβλαστεῖν. σημεῖον δὲ καὶ τούτου φανερόν. ἐὰν γάρ τις χειμῶνος ἐν ταλαίροις φυτεύσῃ σικύου σπέρματα, καὶ ἄρδῃ τε θερμῷ, καὶ πρὸς τὴν ἥλιον ἐκφέρῃ, καὶ πρὸς τὸ πῦρ τιθῇ, καὶ ὅταν ἡ ὥρα τοῦ σπείρειν καθήκῃ σὺν αὐτοῖς τοῖς ταλάροις φυτεύῃ, πρώϊοι σφόδρα γίνονται. ταῦτα μὲν οὖν διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας συμβαίνει. τῷ δὲ σχήματι καὶ τῇ μορφῇ μεταβαλλει τὸ σέλινον, ἐὰν σπαρὲν καταπατηθῇ καὶ πολυκυλινδρωθῇ. γίνεται γὰρ ὅλον, διὰ τὸ μὴ διϊγέναι τῆς βλάστησιν, ἀλλὰ διεξομοιοῦσθαι· ἐξομοιοῦτ' γὰρ ἐν ᾧ ἂν τεθῇ ἀγγείῳ. οὖσαν δ' ὅτι ἡ τροφὴ κωλυομένη καὶ ἀπεστεγομένη τῷ περίξ, φέρετ' πρὸς τὸ ἐφελκόμενον καὶ εὐοδοῦν. οἷον γὰρ ὀχετεία τίς ἐστιν, ὥστε λαμβάνει τῆς ὁμοιότητα τῷ περιέχοντι. συμβαίνει δὲ τρόπον τινὰ καὶ πολλὰ τῶν ζώων οὖσαν, κατὰ μικρότητα καὶ μέγεθος, βραχύτητα καὶ μῆκος. μεμορφωμένα γὰρ εὐθὺς ἐκεῖνα· ταῦτα δ' ἅμα τῇ γενέσει μορφοῦτ'. διὸ καὶ τὸ σέλινον ὅταν μεταφυτεύητ', κελεύουσιν ὁπόσον ἄν τις βούλητ' ποιῆσαι, τηλικοῦτον πάτταλον κατορύττειν· ὥστε καὶ πληροῦν πάντα τὸν τόπον τῆς ῥίζαν. Ὁ- 7
μοιον δὲ τρόπον τινὰ τούτῳ καὶ ἡ τῶν ῥιζῶν αὔξησις ἐν τοῖς ἡμερώμασιν. εὐοδοῦσαι γὰρ, καὶ ἔχουσαι τροφήν, αὔξοντ' μᾶλλον καὶ εἰς μῆκος καὶ εἰς πάχος. ποιεῖ δὲ μεγάλας καὶ τὰς ῥίζας καὶ τὰς βλαστας, καὶ ἐὰν πλείω τις εἰς ταὐτὸ σπέρματα ξυνδήσας εἰς ὀθόνιον φυτεύσῃ. διὸ καὶ ἐπί τινων τοῦτο ποιοῦσι, καθαπερ ὠθὶ τοῦ πράσου, σελίνου, καὶ ἑτέρων. ἰσχύει γὰρ τὰ πλείω δηλονότι μᾶλλον, καὶ ἐξ ἁπάντων γίνετ' μία τις φύσις. ἔνια δὲ κατὰ τὴν τῆς σπορᾶς ὥραν λαμβάνει μορφὴν ἀλλοίαν· οἷον ἡ γογγυλὶς, ἂν εὐθύς τις ἀπὸ τῆς ἅλω φυτεύσῃ, πλατεῖα γίνεται. τοῦτο δὲ, ὅτι ῥιζοῦτ' καὶ διευρύνεται μᾶλλον. ὅσα δὲ ἐν σχοίνῳ φυτεύουσιν, ἢ σκίλλῃ, πάντα τῆς εὐβλαστίας ἕνεκα καὶ εὐτροφίας φυτεύουσιν· ἔχει γάρ τινα ἄμφω θερμότητα καὶ ὑγρότητα, καὶ γίνεται καθάπερ ἐμφυτεία τις. ὁμοίως δὲ καὶ εἴτι ἕτερον ἑτέρῳ, καθαπερ τὸ πήγανον ἐν συκῇ· δοκεῖ γὰρ δὴ κάλλιστον γίνεσθαι. φυτεύετ' δὲ, πρὰ τὸν φλοιὸν παραπηγνύμενον, καὶ τῇ γῇ κατακρύπτετ'. καὶ ξυμβαίνει δὲ, τὸν ὀπὸν ἅμα τῇ τροφῇ διὰ θερμότητα καὶ βοήθειαν τινὰ ἔχειν εὔκαιρον· ὥσπερ καὶ τῆς τέφραν παττομένην. εἴτ' οὖν πρὸς τὸ μὴ σκωληκοῦσθαι τὰς ῥίζας, εἴτε καὶ πρὸς τὸ τρέφεσθαι ἅλμῃ. ἔχῃ γάρ τιν' ὁμοίαν θερμότητα. μέγεθος γὰρ γίνεται φακῶν καὶ ἐρεβίνθων. τῶν μὲν, ἂν ἐμβολητῷ φυτεύηται, εἰς σπέρμα· συνεκτρέχει γὰρ τῇ θερμότητι καὶ ξηρότητι. τῶν ἐρεβίνθων δὲ, ἐὰν μετὰ τῶν κελύφων βρεχθέντες· ἔλαττον γὰρ τὸ ἀπεσκοπόμενον, καὶ ἡ τροφὴ πλείων ἡ πρώτη. πρώϊοι δὲ ἂν ἅμα τοῖς ἄλλοις σπαρῶσι, καὶ ταῦτα μὲν δὴ τὸ θαυμαστὸν ἔχει· καὶ ἔνια δοκεῖ γε πρὰ φύσιν. αἱ δὲ τοιαῦτ' μεταβολαὶ καὶ αὐτόματοι γίνοντ', καὶ τέχνῃ κατὰ τὴν φύσιν· οἷον ὠθὶ τίφης καὶ ζειᾶς περιπλαττομένοις πυροῖς. ὥσπερ ὅσα καὶ τῶν σπερμάτων ἢ ἐν λιτρῷ προβρεχόμενα τεραμονέστερα, ἢ ἐν μέλιτι καὶ γαλακτι γλυκύτερα γίνετ'. πέφυκε γὰρ οἷον ἂν σπαρῇ, τοιοῦτον καὶ γενναῖν. σπείρεται δὲ διαλλοιωμένον, καὶ μεταβεβηκός. ἐν ἀμφοῖν δέ πως, ἢ ἐν ἅπασι συμβαίνει μετακινεῖσθαι τῆς ἀρχὴν, ἔνθα μὲν κατὰ τὸ ποιόν, ἔνθα δὲ καθάπερ ταῖς τίφαις καὶ ζειαῖς, καὶ τῶν μορίων τι μὴ ἔχειν· ὅπερ ἐξ ἀρχῆς μὲν περιαιρεθὲν, οὐκ ἀδυνατεῖ γενναῖν. πλεονάκις δὲ οὖσαν παθοῦσα, καὶ ὥσπερ τελέως γυμνωθεῖσα, καὶ παθητικωτέρα γινομένη, τῷ τε ποιῷ μεταβαλλει, καὶ τὸ πλῆθος οὐκ ἴσχει τοῦ ἀχύρου. συμβαίνει δὲ καὶ ἐν ἄλλοις, μορίων τινῶν ἀφαιρουμένων ποιεῖν τινα διαφοραὶ· ὥσπερ τὰς ἀμπέλους, ὅταν ἡ μήτρα τοῦ κλήματος ξυσθῇ, οὐδὲ βότρυς ἀγιγάρτους εἶναι. καὶ πίστιν ταῦτα πραγσοιτ' ἂν ἴσως, τοῖς ἀφ' ἑκάστου τῶν μερῶν λέγουσιν ἀπιγέναι σπέρμα. λύσις δ' ἥπερ εἴρητ' καὶ πολλὰ τῶν ζώων. αἱ μὲν οὖν τούτων μεταβολαὶ, διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας.

Ἡ δὲ τοῦ σισυμβρίου εἰς μίνθαν, ὥσπερ ἐναντία, δι' ἀργίαν γινομένη. συμβαίνει γὰρ, ὅταν 8
μηδεὶς ἐξεργαζητ', μὴ δ' ἀπεδιδῷ τῆς οἰκείαν θεραπείαν, ῥιζοῦσθαι μᾶλλον εἰς τὸ κάτω. ῥιζούμενον δὲ, καὶ τῆς δυνάμιν ἐκεῖσε τρέπον πᾶσαν, ἀσθενέστερον εἴωθε γίνεσθαι, καὶ τῆς δριμύτητα ἀπεβαλλειν τῆς ὀσμῆς, ὥσπερ ἐξ ἀμφοτέρων ἡ ὁμοιότης τῆς τε βλαστης καὶ τῆς ὀσμῆς. τῆς γὰρ δριμύτητος ἀφαιρουμένης, ἡ κατάλοιπος ὀσμὴ μαλακή τις οὖσα καὶ ἀνειμένη, προσομφερὴς τῇ μίνθῃ γίνεται. διὸ καὶ μεταφυτεύειν κελεύουσι πολλάκις, ὅπως οὖσαν μὴ συμβαί-

ϕὼ σὺν λίμνῃ νη. καὶ τ̃ μ̃ σισυμβρίσι, διαύτ̃ω τ̃ ϛ αἰτίαν ὑπολη̃πτέον. τὸ δ' ὠκίμον τὸ † ϕ̃ πίλλω πολλαχοῦ λείμωνι, ἀφερπυλᾶτ̃· διὰ τὸ λατα ξηραίνεσθ μᾶλλον. καὶ γὰρ ὁ φύλλον ἐλαττον γίνετ̃, καὶ ἡ ὀσμὴ δεμυτόρα τ̃ ξηρῶν. ἐλάττω γὰρ ἡ τροφή. διὰ δὲ τὰς μεταβολὰς τοιαύτας ὑπολαμβάνειν, ὡς ἂν ὁμοιότητά τινα ἐχόντας, ὀχ ὡς τελείας. ἡ δὲ λύκη, πλατυφυλλότερόν τε τ̃ αὐγέτ̃ι, καὶ λειοφλοιότερον, καὶ ὁ ὅλον σύτροφώτερον. ἀπηγορεύσκασιν ἧ καὶ ἐλάττονι τροφῇ χρωμένῃ, ὀκ ἄλογον καὶ τὸ φύλλον σφόδρον καὶ τ̃ φλοιὸν βραχύτερον ἔχειν, καὶ εἶτα ἄλλο συνακολουθεῖ τοῖς μὴ ὁμοίοις σὺτρόφοις. τὸ δ' ὅλον ὀκ ἄγαν ἴσως τὸ συμβαῖνον θαυμασόν τό, τε εἰς τὸ σωέχειν καὶ εἰς τὸ ὁμοίως μεταβάλλειν καὶ ὧν τὸ ὁρμᾶν, καὶ ἐπί γε τ̃ ζώων γε νομένας τινὰς τοιαύτας πνὰς μεταβολὰς, τὰς μὲν κ̃τ̃ τ̃ γέννησιν· οἷον ἐπ' ἄλλων, καὶ ὧδὶ τ̃ λαλαμπύρων ψύχων. ἐκ βαλμπτης γὰρ χρυσαλλὶς, εἶτα ἐκ ταύτης ἡ ψύχη. τ̃ γὰρ ὧδὶ τ̃ ψύχων ὀλίγος συμβαίνει. τ̃ δὲ, καὶ τελειωμένων ἤδη καὶ τὰ πάθη καὶ τὰς διαθέσεις τὸ σώματος, αἳ γίνονθ διὰ τὰς ἐπετείους ὥρας, ὥσπερ ταῖς ὄρνισιν. ὧδὶ τούτων γὰρ μᾶλιστα καὶ λέγετ̃, καὶ ἐν δηλος τ̃ χρωμάτων μεταβολὴ, καὶ τ̃ ὅλων σωμάτων, ὥστε δοκεῖν ἑτέρας εἶν. ταῦτα μὲν
9 ὖν, ὥσπερ εἴρηθ̃, φυσικῶς ὑπολη̃πτέον. τὰ δ' ἐξ ἀρχῆς λεγόμενα, μᾶλλ) κ̃τ̃ φύσιν. Ἀνόλεθα δ' ἐ πως τοῖς εἰρημένοις, καὶ ὥσπερ ἑκάστης θεωρίας, πρὸς νοσημάτων καὶ φθορᾶς εἰπεῖν. ἀμφοτέρων δὲ μετέχονθ καὶ τ̃ κ̃τ̃ φύσιν, καὶ τ̃ παρὰ φύσιν. φθοραὶ μὲν γὰρ δύθυς αἱ μ̃ ὄντως, αἱ δ' ἐκείνως λέγονθ. νόσοι δὲ, τ̃ μ̃ ὅλως διάξαιεν ἂν εἶν παρὰ φύσιν· ἐκβασις γάρ τις ἀεὶ καὶ σύγχυσις τ̃ κ̃τ̃ φύσιν ἡ νόσος. τ̃ῷ δ' εἰωθέναι καὶ πολλαχοῦ συμβαίνειν, κ̃τ̃ φύσιν λέγομεν, ὁμοίως ἔνια ζώοις καὶ φυτοῖς αὐτὰ ταῦτα διαιρῶντες τὰ βίαια πάθη, καὶ φανερῶς ἀπὸ τ̃ ἔξωθεν αἰτίων, οἷον βαυμάτων καὶ πληγῶν. τὰ γὰρ ὑπὸ ψύχος, ἢ καύματος, ἢ τινος ἑτέρου συμβαίνοντα τ̃ ϕ̃ τῷ ἀέρι παθημάτων, ὃ λέγομεν παρὰ φύσιν, καί τι βία γέ πως καὶ ταῦτα καὶ ἀπ' ἔξωθέν ὄντα. ἀλλὰ γὰρ οὐκ μ̃, ὅτ' ἴδιόν ὄντα ὧν τ̃ φυτ̃, ἀλλὰ διὰ τ̃ ζώων, ὅτι διαφορον πρὸς ὃ νῦν ζητ̃μεν. τ̃ϕ̃ ἢ νόσων ἀρχαὶ, καθαπερ τοῖς ζώοις, ἢ ἀπ' αὐτ̃, ἢ ἀπ' τ̃ϕ̃ ἔξωθεν. καὶ ἡ φθορὰ, ἢ ὅλως, ἢ εἰς διαπορονίαν. ἀπ' αὐτ̃ μ̃, ὅταν ἢ πλῆθος, ἢ ἔνδεια τ̃ τροφῆς, ἢ ποιότητος. ἀπ' ἢ τ̃ ἔξωθεν, ὅταν ἢ χειμῶνες ὑπερβαλλοντες, ἢ διαύματα, ἢ ἐπομβρίαι, ἢ αὐχμοί, ἢ ἄλλη τις διυσκρασία τ̃ ἀέρος. ἔτι δὲ ὅσα πληγαὶ, ἢ ἕλκωσιν, ἢ σκαπάνη, ἧς ἡ ῥομφαία διαθρύπτει ἢ ἀφαλλαγῆς, ἢ ῥιαύτης αἰτίας· ὥσ γ' ἔνιαι καὶ ἀπ' τ̃ διαίμονος συμβαίνουσι, καθαπερ ἡ χαλαζοκοπία. εἰ δὲ κ̃τ̃ ἡ ἔνδεια καὶ ὑπερβολὴ τ̃ τροφῆς τ̃ϕ̃ ἔξωθεν, ὡς τινες φασιν, ὀδὲν διαφέρει. πάντα γ' ἰσχύει μᾶλλον τὰ ἀπ' τ̃ ἀέρος τ̃ϕ̃ τοῖς ἀδηλως διαπεμπομένοις. τὰς γὰρ ὑπερβολὰς ἥκιστ' ἂν φέρειν. ἀδηλεστάτη γ' ἡ διάθεσις μελλόντων τε καὶ ἀρχομένων βλαπτεσθαι, καὶ πάλιν μετὰ τ̃ διαπορονίαν ἐρημένων. τότε γὰρ ἡ μεγίστη μεταβολή. διὸ καὶ τὰ ἄγρια μᾶλλον ποιεῖ πρὸς τ̃ βλασήσιν, ἢ τὰ αὐτ̃ τιθ̃ βλάπτειν, ὅταν χαλαζοκοπηθ̃, ἢ πνεύματ' ὠθ̃ γένηται ψυχρὰ σφόδρα ἢ θερμά. διατείνει γὰρ ταῖς ὑπερβολαῖς. οἱ δ' ὡραῖοι χειμῶνες, ὠφελοῦσι καὶ τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἥμερα. καὶ γὰρ ἰσχὺν ἐμποιοῦσι, καὶ πῇ πιλώσει,
10 καὶ πυκνώσει, καὶ ὀυδλασίαν. ταῦτα μ̃ ὃν ἀμφοῖν λοιναί. Νοσήματα δὲ τ̃ ἀγρίων ὀλίγα τε· τ̃ϕ̃ δ' ἡμέρων λέγετ̃ πλέω. τάχα δὲ καὶ ἔστι διὰ τ̃ ἀδένειαν. ὧν τὰ μ̃ ἀνώνυμα, τὰ δ' ὠνομασμένα· καθάπερ ἡ ψώρα, καὶ ὁ σφακελισμός, καὶ ἀσρόβλητα, καὶ σκωληκόβρωτα γίνεσθ. ἀσρόβλητα μὲν ὃν μάλιστα γίνεται τὰ φυτὰ, καὶ οἱ μίσχοι, διὰ τιθ̃ ἀδένειαν. συμβαίνει δ' τὸ πάθος, ὅταν ἡ γῆ ξηρανθῇ, καὶ μὴ ἔχωσιν ἕλκειν ὑγρότητα. διὸ κ̃τ̃ ὑπὸ ἄερον πλεῖσα. τὰ δὲ πρισβύτερα διὰ τιθ̃ ἰσχὺν αὐτέχειν τε μᾶλλον, καὶ ἕλκει πόῤῥωθεν. ἔτι δ' ὑγρότης
40 ἡ οἰκεία ποιοτέρα τε καὶ λιπαρωτέρα, καὶ πρωϊκαρποτέρα τ̃ νέων· καὶ ὅσα ἂν πρὸς λείξωσι, πάντ' ἐκφέρουσιν. ὅλως δὲ πᾶσαν μεταβολὴν ἥκιστα δύανται τὰ ἀδενέσερα φέρειν. ὑπὸ δὲ τὸ ἄερον καὶ λιϋγραίνεταί πως μᾶλλον τὰ δ' ἔνδρα, καθαπερ πρότερον ἐλέχθη. διὸ καὶ ἡ ὠθλασήσις. ἡ μὲν ὃν ἀσροβολία διὰ ταῦτα συμβαίνει, καὶ ἔτι διὰ τὰς πληγὰς τὰς ἔξωθεν, καὶ τὰς ἕλκώσεις. ἀδηλέσερα γὰρ καὶ ταῦτα γίνετ̃, καὶ ὧδὶ πλέον αὐτ̃ αἱ διαφθορὰς λαμβάνουσι. σκωληκόβρωτα δὲ μᾶλλον τὰ πρισβύτερα. συμβαίνειν δ' ἔοικε καὶ τ̃ τὸ τὸ πάθος, ἢ διὰ τὰς ἕλκώσεις τ̃ϕ̃ ποδισκαπομένων, ἢ ὅταν ἐκλιμπάνῃ διὰ σὺν αὐχμούς. ἐκ μὲν γὰρ τ̃ πληγῆς σήπεται, λιελκόμενα δὲ τῇ σήψει ζωογονεῖ, καθαπερ καὶ τὰ ἄλλα. ἐκ δὲ τ̃ λιφθ̃σαι, διὰ τὸ ἔλαττον ἔχειν τὸ συμμέτρον τὸ ὑγρόν· οἷον γὰρ ἐκκασις γίνεται τ̃ ἐκφύσεως. ϕ̃ δὲ τῇ

δὲ τῇ ἐκστάσει, μεταβολὴ καὶ ἀλλοίωσις. γὰρ δὲ τῇ μεταβολῇ, διὰ τὴν σῆψιν ἡ ζωογονία. συμβαίνει δὲ καὶ τοῦτο καὶ γὰρ ταῖς ἀφαυαινομέναις. γὰρ ἰσχύει γὰρ τότε τὸ θερμόν. σκωληκοῦντες δὲ μάλιστα αἱ μηλέαι· διὸ καὶ τοῖς ἐμπύροις, φαῦλαι. ταχὺ γὰρ αἱ ῥίζαι ξηραίνοντες. Κοινότατα δὲ φαίνετες τῶν νοσημάτων εἶναι, τοῦτό τε καὶ ἡ ἀστροβολησία. πάντα γὰρ, ὡς εἰπεῖν, σκώληκας ἴσχει. πλὴν τὰ μὲν πλείους, καὶ θᾶττον ἀπόλλυτες· καθάπερ μηλέα, συκῆ, ἄπιος· τὰ δ' ἐλάττους, καὶ βραδύτερον. ἥκιστα δὲ σκωληκοῦται τὰ δριμέα, οὐχ ὅτι ἄσηπτα μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἡ δριμύτης κωλύει ζωογονεῖν. σημεῖον δὲ τὸ τῆς δάφνης. αὕτη μὲν γὰρ σήπετες ταχέως, σκωληκοῦται δ' οὐχ ὁμοίως. ἐπεὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐρινεὸς ὁμοίως τῇ συκῇ· δριμύτερος γὰρ ὁ ὀπός. ὅπως γὰρ τὰ γλυκέα σήπετες θᾶττον· εὐμετάβλητος γὰρ ὁ χυμὸς, ἀσθενέστερος ὤν. διὸ καὶ αἱ μηλέαι, καὶ αἱ ῥόαι, μᾶλλον αἱ γλυκεῖαι τῶν ὀξέων· πάντων δὲ αἱ ἠριναὶ μᾶλλον, διὰ τῆς ἀσθένειαν, τοῦτό τε χυλοῦ καὶ τῆς ὅλης φύσεως. γὰρ σχίνῳ δὲ φυτευόμενα, πάνθ' ἧττον σκωληκόβρωτα, διά τε τὴν θερμότητα καὶ τῆς ὀσμήν. ταῦτα μὲν οὖν τὰ νοσήματα συμβαίνει διὰ τὰς ῥηθείσας αἰτίας. οἴονται δέ τινες καὶ τὸν σφακελισμὸν ἀπὸ τῶν πληγῶν καὶ τῶν ἔξωθεν γίνεσθαι τραυμάτων, καθάπερ καὶ ὠδὶ τῶν ζώων. μετενεχθῆναι γὰρ τοὔνομα καὶ τὴν ὁμοιότητα τοῦ πάθους. οὐ μὴν ἔοικεν ἀληθὲς, οὐ δὲ τοῦτ' ὠδὶ πάντων, εἴπερ ὁ ἐρέβινθος ἀπόλλυτες σφακελίας, ὅταν αὐθοῦσιν ὕδωρ ἐπιγινόμενον ἀποκλύσῃ τὴν ἅλμην. τὸ γὰρ ἔφαλμα οἷον σφακελίζειν ἐστὶ. φαίνεται δὲ καὶ ἄλλα καὶ χωρὶς πληγῆς πάσχειν τοῦτο τὸ πάθος. ἔνιοι δὲ καὶ τὸ ἀστροβολεῖσθαι, σφακελίζειν καλοῦσι. τοῦτο μὲν οὖν τάχα ὀνόματος ἂν εἴη διαφορά. δι' ὑπερβολὴν γὰρ καὶ ἔνδειαν τροφῆς, οὕτως ἀπόλλυτες τὰ δένδρα· τάχα δὲ μᾶλλον δι' ἀπεψίαν, καὶ διὰ τὴν τῶν ἔξωθεν δύναμιν, οἷον ὅταν μετὰ τὴν καρποτοκίαν λεπτῆς οὔσης ἔτι τῆς ὑγρότητος διὰ τὴν ἀσθένειαν ἀπαγένητες πάγος ἰσχυρός. ἀποθνήσκει γὰρ καταψυχόμενα. τὸ γὰρ ὀρρῶδες λεπτὸν ψυχρόν, τὸ δὲ παχὺ καὶ ὥσπερ πῖον θερμόν. αὕτη μὲν οὖν εἴτε διὰ πλῆθος, εἴτε δι' ἀπεψίαν, εἴτε δι' ἄμφω, καὶ ἔτι ἀσθένειαν ἡ φθορά. Δι' γένδειαν δὲ κατ' ἄλλον τρόπον, καὶ ὅταν αἱ ῥίζαι μετέωροι γένωνται, καὶ ἀπαφανεῖς. οὐ γὰρ δύναντες πρέχειν ἰκμάδα διὰ τὸν ἥλιον· ὥστε συγκάεται καὶ παχύνεται μᾶλλον τοῦ δέοντος ὁ ὀπός, ἐκ τούτου δὲ νόσος καὶ φθορά. παραπλήσιον δὲ τὸ συμβαῖνον. καὶ ὅταν ἐξαυχμώσῃ δι' ἀνυδρίαν. οὐδὲ γὰρ τότε διαδιδόασι. βοήθεια δὲ καὶ φυλακὴ πρὸς τὰς γνδείας, τὸ κινεῖν ἀεὶ καὶ ὁμαλίζειν τὴν γῆν· οὕτω γὰρ τοῦ θέρους ἕλξει τινὰ ἰκμάδα, καὶ τοῦ χειμῶνος γνυπάρχει μᾶλλον τὸ θερμόν, ὃ διαδίδωσι τὴν τροφὴν ἐξ ὑπερβολῆς διὰ τῆς ἐπομβρίαν. τότε γὰρ διὰ τὴν ἀτροφίαν (ἀτροφεῖ γὰρ τὸ μὴ κρατοῦν, μὴ δὲ πέττον) ἐκλευκαίνεται γὰρ καὶ ἀπόλλυτες τὰ δένδρα· καθάπερ καὶ ὁ σῖτος. γνίοτε δὲ οὐκ ἀπόλλυτες μὲν, εἰς δὲ τὴν καρπογονίαν νοσοῦσιν. ἀκαρπεῖ γὰρ τὸ μὴ πέττον, μὴ δὲ κρατοῦν. τῇ δὲ συκῇ καὶ νοσημάτι συμβαίνει περὶ τὰς ῥίζας, ὃ καλοῦσι λοπάν. τοῦτο δ' οἷον μαδισίς τίς ἐστι τῶν ῥιζῶν· καὶ μικρὸν ἐπάνω διὰ τὴν πολυϋδρίαν. ἐξ ὑπερβολῆς δὲ καὶ τὸ τραγᾶν τῆς ἀμπέλου· καὶ ὅσοις ἄλλοις ἀκαρπεῖν συμβαίνει, διὰ τὴν εὐβλαστίαν. οὐ δύναντες γὰρ οὐδὲ ταῦτα ἐκπέττειν, ἀλλ' εἰς τὴν βλάστησιν ἡ ὁρμὴ τρέπετες, καθάπερ ἀπαπωμένη διὰ τὸ πλῆθος. ὡς ὠδὶ πολὺ δ' ἐκ τῶν τοιούτων συμβαίνει, συκῇ μὲν ψωριᾶν, ἐλαίᾳ δὲ λειχηνιᾶν, ἀμπέλῳ δὲ ῥεῖν, ὥσπερ καὶ Κλείδημός φησι. λεπτὸς γὰρ ὁ καρπὸς, ἄπεπτος ὤν, καὶ ῥοώδης. ἡ βοήθεια δ' γὰρ δυοῖν, ἔν τε τῷ πραιρεῖσθαι τῆς εὐτροφίαν, ὥσπερ καὶ τὰς ἀμυγδαλὰς καὶ τὰς ῥόας τινὲς κολάζουσι, καὶ γὰρ τῷ τὴν δύναμίν τινα προστιθέναι τῷ δένδρῳ καὶ ἰσχύν. τοῦτο γὰρ αἵ τε διακόψεις ποιοῦσι τῆς συκῆς, ὅταν ἄρχηται βλαστάνειν, ὅπως μὴ παλίσκιος οὖσα παχύνῃ τὸν ὀπόν· καὶ αἱ ἀποψιλώσεις τῶν ἀμπέλων, καὶ ἀποκνίσεις τῶν οἰνάρων τῶν μεγίστων παρ' ὅλον τὸ θέρος, ὥς τινες κελεύουσι. καὶ αἱ περικαθάρσεις δὲ τῶν αὐωτάτω ῥιζῶν, καὶ τὰ κλήματα ἀπαβαλλόμενα, καὶ ὑποκατώρυχα καθιέμενα, καὶ ἡ σκαπάνη βοήθεια γενομένη, καὶ γυμνοῦσα τὰς ῥίζας, ὅπως ἐθισθῶσι πνεύματι καὶ ψύχει, καθάπερ ἔνιοι κελεύουσι, πάτταγον εὐλαβουμένους· καὶ μετὰ ταῦτα δὲ τὴν κατεργασίαν ἀποδιδόναι· πάντα γὰρ ταῦτα τῆς τροφῆς ἀφαιρεῖ καὶ συναύξει τὴν δύναμιν· γναντίως δὲ τοῖς ἐξησθενηκόσι διὰ τὴν ἔνδειαν, ἡ κατεργασία καὶ ἡ ἄλλη θεραπεία, τήν τε δύναμιν ἅμα καὶ τὴν εὐτροφίαν ἀναποδίδωσι. Τὴν ψώραν οἴονταί τινες γίνεσθαι καὶ ἄλλως, οἷον, ὅταν ὕδωρ ὠδὶ πλειάδι γένηται μὴ πολύ. τότε γὰρ ἀναζημοῦται, καὶ ἀναθερμαινόμενα δίεισιν ἔξω· καθάπερ τὰ ἐξανθήματα. ἐὰν δὲ πολὺ γένηται, ἀποκλύζετες τὰ αἴτια. τάχα δὲ καὶ διαδίδωσιν

εἰς τὰ ὠτα, καὶ ψαύει. συμβαίνει δὲ, καὶ τὰ ἐρινὰ καὶ οὗ ὀλιγύβους ἀκρῤῥεῖν· λιπανεῖ γὰρ εἰς ταῦτα ἡ ὑγρότης. τὸ μὲν οὖν ψώρας, ταῦτ' αἴτια τῇ συκῇ λέγουσι. τῇ δὲ ἀμπέλῳ τὸ βρυγᾶν, ὅταν ἢ ὑπὸ πνεύματος βλασκοπνεύσῃ, ἢ ὅταν τῇ ἐργασίᾳ σιωτμηθῇ, ἢ πρίτον ὅταν ὑπλια τμηθῇ. συμβαίνει γὰρ πλέω τ' ἀθροισμὸν γινόμενον, μᾶλλον εἰς τὸν βλάστησιν σφοδρὸν ὁρμᾶν, ὥστε μὴ δύνασθαι καρποφορεῖν. τὸ δὲ ῥοιάδια ὠὸν γίνεσθαι, δύο αἰτίαι· ἢ ὅταν ὠὸν ἐκφύσῃ τὸν ἀπανθησιν, ἢ ὅταν περιπλωθῇ. δοκεῖ δ' εἰ ἀληθὲς, ἔοικε τῷ ἀπάνθησιν ὑγρότερος εἶναι ὁ ἀὴρ, ὥσπερ ἀπορυσιβεῖν. ἡ δὲ περίπλωσις, οἷον αὐτασαῦν καὶ μεθισαύειν τὸν φλοιόν. ὥστε ἐξ ἀμφοτέρων δύναται ἀποῤῥεῖν τὰς ῥαγάδας, καὶ τὰς ὠμωνύχας ὡς μικρὸν ἔαν. ἀλλ' ἄμβλωσις τῶν ὀφθαλμῶν, ὅταν ῥιγῶσι. ταῦτ' καὶ πρὸς πλησίον ὄσιν, ὅπερ ὠὸν τῶν ἀερίων πνευμάτων ἀρχομένων, ἐὰν ὠὸν γένηται χειμών. πάσχει δὲ τὸ καὶ ἡ πρὸ ὥρας ἄνθησις· ἐπ' ἀδυναμίας γὰρ πνεύματος ἄνεμος ψυχρὸς ἀπέκλυσε. ταῦτα μὲν οὖν τῶν δ' ἰδίων αὐτῶν ὄσιν νοσήματα καὶ πάθη. τὰ δὲ τ' καρπῶν, οἷον τῶν μὲν βοτρύων ὁ καλούμενος κράμβος, ὃς δ' ὅμοιον τῇ ἐρυσίβῃ· γίνεται γὰρ, ὅταν ὑπόσης ὑγρότητος μετὰ τὰς ψεκάδας, ὠὸν καύσῃ σφοδρότερον ὁ ἥλιος· ὅπερ συμβαίνει καὶ ὠὸν τ' οἰναρῶν. μηλέας δὲ καὶ συκῆς καὶ σκωληκόδητοι οἱ καρποί· καὶ τὰς μὲν μηλέας καὶ συκᾶς ἀεὶ διαφθείρουσιν οἱ σκώληκες. τὰς δ' ἐλαίας, ἐὰν μὲν ὑπὸ τὸ πέρμα γένωνται, διαφθείρουσιν· ἐξεδίουσι γάρ. ἐὰν δὲ τ' ὑπὸ τ' ωὐρωῖα διαφύγωσιν, ὠφελοῦσιν· γίνονται γὰρ ὄντες, οὐχ ἅπτονται τῆ καρπός. λωλύοντι δ' ὑπὸ τῶν ὠδυμάτων † εἶν ὕλαθος ἐπ' ἀρκτόρῳ γιγνομένων. καταψυχόμενοι γὰρ φεύγουσι. νοσεῖ δὲ πολλάκις καὶ τὰ σῦκα, καὶ οἱ ἄλλοι καρποί. τὸ δ' αἴτιον, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, γίνεται. ἢ γὰρ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πέμπτου, καὶ τῆ τότε διαθέσεως, ὥσπερ ὅταν γίνηται τοῖς ἀμυγδαλαῖς ἡ ὑγρότης κομιδῇ ὠὸν γένηται· ἢ ἀπὸ τῶν ἀέρα ξυμβαινόντων. τῇ δ' ὂν ἐλαίᾳ καὶ τὸ ἀράχνιον ἐμφύεται, διὰ ὑγρασίαν ἵνα τὸ ἄερος τοῦ πόδι αὐτάς, ὃ καὶ διαφθείρει τ' καρπόν. ἢ δὲ ἐκ τ' γῆς βλάστησις, ὕλαθος ὠὸν γινομένων γίνεται. διὰ ἣν ἀρχαλλει τ' καρπὸν, γίνεσθαι τῆ τροφῆς γε ὄσης, ἅτε καὶ ἰσχύοντος τοῦ καρποῦ. τῆ δ' ὑγρότητος πνευμάτων τ' βλάστησις. Χείριστον δὲ, ἂν αὐθάσας ἐμφύσῃ καὶ ἐλαίας καὶ ἀμπέλοις καὶ τοῖς ἄλλοις. † ἀκρῤῥεῖν τὰ ἄνθη καὶ οἱ καρποὶ διὰ ἀδυναμίαν. ἐνιαχοῦ δὲ ἴδια πάθη συμβαίνει, καθάπερ γὰρ μιλήτῳ καὶ τάραντι πόδι τὰς ἐλαίας. γὰρ μιλήτῳ μὲν γὰρ, ὅταν πόδι τὸ αὐθεῖν ὦσι, νοτίου ἀέρος ὄντος καὶ δυσιδοῦς, λάμπαι γινόμεναι καταδύσεις αἱ μὲν τὰ φύλλα, αἱ δὲ τὰ ἄνθη, ἕτεραι πρὸς τῷ γένει. Βοηθεῖ δὲ πρὸς ταῦτα, ἐὰν ὠὸν γένηται λαῦμα· διαῤῥήγνυται γάρ. γὰρ τάραντι δὲ πόδι τ' ἄνθησιν, ὅτε μὲν ἀπορυσιβῆναι διὰ τὴν ἄπνοιαν, ὅτε δὲ πνεύματα τὰ νότια ἐκ τ' θαλάττης ὁμιχλώδες καὶ παχὺ πρὸσίζον γὰρ τοῖς ἄνθεσιν, ἀπόλλυσι τὰ ἄνθη τῇ ὁσμῇ. διὰ δοκεῖ καλλίονα ὄντων καὶ μείζονα τὸν πέπλον, ἐλαχίστου πᾶ αὐτοῖς ὁ καρπός. ὅλως δὲ ἕκαστοι τῶν τόπων ἰδίας ἔχουσι λύπας, οἱ μὲν ἐκ τ' ἐλαφρᾶς, οἱ δ' ἐκ τοῦ ἄερος, οἷδ' ἐξ ἀμφοῖν· ἐκείνη δὲ αἰτία λοιμὴ πᾶσιν, ἢ ἀπὸ τῶν πνευμάτων ἡ χώρας ἐκπλᾶσα, ὅτα θερμὰ τοῦ θέρους πνεῖ καὶ τὸ ἧρος ψυχρὰ σφόδρα, τῶν πέμπτων ἄρτι βλασανόντων καὶ ὠὸν τὸν ἄνθησιν. τὸ γὰρ ὅλον ἀληθὲς καὶ ὧδε τόπων, ὅτι μὲν ὠὸν περιβολὴ ἡ ἐνδεια τροφῆς καὶ λαύματος ἡ ψύχος νοσᾶσιν. ἔτι δ' ἂν μὴ ἡ καιρὸν τὰ πνεύματα καὶ τὰ ὑδατα ὡραῖα γένηται. συμβαίνει γὰρ, ὅτε μὲν ἀποβάλλειν λεγομένων, μὴ γινομένων ὑλάτων, ὥσπερ τὰς συκᾶς· ὅτε δὲ χείρας γίνεσθαι σκιρρωδεῖς, καὶ καταπνιγομένους, ἢ πάλιν ἀκρεκραινομένους πρὸς τὸ πέπον. ἐπικαίει καὶ λαύματα γῆια καὶ βότρυα καὶ ἐλαίαν, ἀκρωτῆ καὶ ἄλλος καρπός. τῶν δὲ σκωλήκων πολλοὶ διαφέρουσι μὲν καὶ μορφᾶς· ὁ μὲν ἀλλ' ἐκείνη μείζων ἡ διαφορὰ, τὸ μὴ μόνα τὰ ἐξ ἑτέρου πέπονος καὶ καρποῦ μεταπεθέντα, γῆ ἑτέρῳ γῆι σώζεσθαι. δοκεῖ δ' εὔλογον. ἑκάστῳ γὰρ ἐκ τῆ οἰκείας ὕλης ἡ τροφή. πλὴν ἴδιον τὸ πόδι τὸν περισσὸν καλούμενον ξυμβαίνον· τοῦτον γάρ φασι καὶ τῇ ἐλαίᾳ γίνεσθαι, καὶ εἰς τὸν συκῆν γένεσθαι. ἔχει δὲ ἡ συκῆ ἐξ ἔαν τῆς σκώληκας, καὶ οὗ γλικτομένους τρέφει. πάντες δ' εἰς περισσὸν ἀκρωθίσαντες, καὶ φθείρουσι οἷον τριγμόν. πόδι μὲν οὖν νοσημάτων, ἱκανῶς εἰρήσθω. Περὶ δὲ φθορᾶς ἁπλῶς τῶν δ' ἐνδρων, ἐκεῖνο πρῶτον δεῖ διελθεῖν, ὅτι εἰσὶν αἱ μὲν τῇ φύσιν, αἱ γηραιαὶ καὶ διὰ ἀδυναμίαν αὐαίνεσθαι, ὥσπερ ἀκρωτειόντων καὶ ἀκρεκραινομένων αὐξημάτων· πρὸς φύσιν δὲ, ἀπὸ τῶν ἔξωθεν· τούτων δὲ αἱ μὲν βιαιότεραι φαίνονται, καθάπερ ἐὰν κοπεῖν ἢ πληγήν· αἱ δ' ἄτ-

φη, ἀλλὰ χειμῶνας ἢ πνεύματα· πασῶν δὲ ἥκιστα, ἀλλὰ νόσων, ὥσπερ ὑδῶν τῶν ζώων. ἐγχρονίζουσι γὰρ αὗται μάλιστα· διὸ καὶ οὐδὲ φαίνονται παρὰ φύσιν, ὁμοίως γ' τε ζώοις καὶ φυτοῖς. εἴπερ ἐκεῖνο τῆς φύσεως, ἢ ἔκλειψις. ἔστι δέ τις καὶ ἑτέρα παρὰ ταύτας, ἡ ἀπὸ τῶν ἀκαρπίαν καὶ πολυκαρπίαν. ὕδωρ μὲν ὄν, ὥσπερ ἐλέχθη, φύσει βραχύβιον, ἐξαναλισκομένης γ' ταῦθα τῆς οὐσίας, ὅσα πολυκαρπήσαντα ἀφαυαίνεται, καθάπερ ἐλέχθη. συμβαίνει γὰρ ὕδωρ πλείοσιν. ἐπεὶ καὶ ἐλαῖαι αἱ νέαι λοκῶσι φθείρεσθαι διὰ δυκαρπίας· ὅτι ὅπως τελεσμένας, τῶν τῆς αὐξήσεως τροφῶν ἀναλισκόντων, ἀποκαρπός. ταύτῳ δ' ὑπὸ τῆς φύσιν ἂν τις θείη τῶν φθορᾶν, οὐδ' ὡς ἀπὸ τύχης ἐξωθεν καὶ βιαίως, ἀλλ' ὡς ἀπ' αὐτῶν, ἀλλὰ τῶν ὠμοπλέον ὁρμὴν τὸ συμμέτρου πρὸς τὸν καρπόν, ἢ σωαίτιός πως καὶ ὁ ἀὴρ καὶ ἡ τοῦ ὅλου κατάστασις. δύκαρ
10 πία γὰρ γίνεται διαύτη, ἀλλὰ τῶν τοῦ ἀέρος δύκρασίαν. ταύτῳ μὲν δὴ εἴτε τῆς φύσιν, εἴτε καὶ μέσῳ τινὰ χρὴ λέγειν, ὀδὲν διαφέρει. τάχα δ' καὶ γένει ζωὴ διένδοιαν ἐνία τῆς φύσιν, αὐτομάτως τε γινόμενα, καὶ ὁ καπνὸς ἀλλ' ἐνδεούσης· οἷον τῆς ψύλλης, ὅταν αἱ ῥίζαι διαλωβῶσι· πάσχουσι μὲν γὰρ ὕδωρ διὰ εὐροΐαν, καὶ διὰ ὑπερβολῶ. ἅμα δὲ τῇ δ' αὐξάνεσθαι τῶν βοφῶν ὁ διεῖσα, φθείρονται. καὶ ἔοικε πρὸς πλήσιον τὸ συμβαῖνον ἐπὶ τῶν ὑδῶν τῶν ζώων, ὅταν ὑπερπαχυνθῶσιν. ὁ διαυαίνεται γὰρ ἔλκειν τῆς ψυχῆς, ὁδ' ὅλως τῷ ψυχῇ χρῆσθαι, ἀλλὰ τῶν σύμφραξιν καὶ τῶν σύγκρισιν, ἐκεῖνα τε ἀκρπνίγοντες, καὶ αὐ πεῦναι. διὸ καὶ ὑ καπῶς οἱ ὀρθόστυποι τάνομα τέθνηκε. φασὶ γὰρ, ἀποπνίγεσθαι τῆς ψύλλης ἀλλὰ τῶν † ποιότητα. πάν τα γὰρ, ὡς ἔοικε, δεῖται ψυλλιατος τινος, ἢ μανώσεως, ἢ πόρων. τὰς μὲν δὴ τοιαύτας μᾶλ λον ἂν τις θείη φυσικὰς. ἐκείνας δὲ ὁποτέρως δεῖ προσαγορεύειν, μηδὲν διαφέρέτω, καθάπερ ἐλέχθη. Περὶ δὲ τῆς φύσιν λεκτέον· ἐπεὶ καὶ αἱ κατὰ φύσιν ἁπλαῖ ζωαί εἰσι, καὶ 16
20 φανεραί. τόποις δὲ χρῆσθον τῶν διοῖν αἰτίαιν τῆς τ' ἀέρα γινομένων ὑπερβολῆ, ψύχος τε καὶ καύματος. αἱ γὰρ διὰ ἐνδειαν τροφῆς, οἷον ἢ λειψυδρίαν, ἢ χώρας κακίαν, ἕτερον εἶδος ἔχουσι, καὶ φανεραὶ τῆς εἰρημένων. αἱ μὲν ὑπὸ καύματος, ἐλαττους· αὖ μή τις αὐχμὸς ὑπερβαλλων γένηται. καὶ ὅτος δὲ μᾶλλον τ' ἄλλ' ἀπόλυσιν, ἢ τὰ διένδρα. ταῦτα δ' αὖ συνεχὴς γιγνήται, καὶ πλέων χρόνον. ἀλλοῖαι δὲ τὰ ἑπέτεια καύματα γίνεται ὑ ἡλίου τ' οἰκεῖον καιρὸν, οἷον ὑπὸ καυσα. μόνα γὰρ ἀπόλυται τὰ φυτὰ ἀχροβολήμενα, ὑ ἐαὐ ἄρα τι τύχη πεπηγυῖαν ἢ ἀδυνῶες. ὁδὲ γὰρ ταῦδ' ὑπομένει. ὑπὸ δὲ τοῦ χειμῶνος πλέω, καὶ ὑπ' πλέω τρόπος. ὅτε μὲν γὰρ αἱ ὄρειαι καὶ πάγων σφοδρότητος ἐμπαγνύουσιν, ὅτε δ' ἄνεμοι ψυχροὶ πνεύματα ἐπέκαυσαν. φίοτε δὲ καὶ ἀπνοίας ὅσης, ἢ μετρίας πνοῆς, ὁ καθαρῶς δὲ τοῦ ἀέρος, ἀλ
30 λὰ θολεροῦ καὶ ὠμφανῶς. καὶ χειμὼν ὅταν ἢ γε τῆς διένδρων γίνεται πῆξις, ἐαύ τε αἴθριος ἐαύ τε μὴ αἴθριος οὐρανός. γίνεται δὲ πρὸ μὲν ἀρκαδίαν καὶ βύβοιαν, αἰθρίας καὶ πνεύματος μᾶλλον· πρὸ δὲ θετταλίαν, καὶ τότες οὗς τόπους, ἀπνοίας καὶ ὠμφῶς. ὁ μὲν ἀλλὰ πνεύματων ὄντων συμβαίνει τὸ πάθος. ὅταν γὰρ τὰ ὄρη λαβῃ χιόνα τὰ προδικείμενα, καθ' ἑκάστες τόπους. ἀφ' ἑκάστε γὰρ αἱ ἀποπνοιαι, καὶ ὁ ψύχος τὸ ἀκρακόν. ὅτε δ' καὶ νηνεμίας ὄσης εἰσιόντος ὁ ἀὴρ. ὁ δὲ λέγεσιν, ὡς ἦπορ γίνεται πρὸ βύβοιαν καὶ τῶν βοιωτίαν, ὅταν ἡ ὀρχομενία λίμνη πληρωθῇ, τάχ' ἂν τις ἀμφοτέρως λάβοι. καὶ ὡς ὑπ' συμβεβηκὸς, ὅτι ἔπομβρα συμβαίνει, τότε μᾶλλον εἶν τὰ ἔτη, καὶ χιόνα μὴ πίπτειν· καὶ ὡς ὑδρωδεστέραν τῶν αὐαβυμίασιν γινομένων, ἀλλὰ τὸ ἀκρ πλέονος. ἡ διαύτη δ' ἦπορ ψυχρὰ ὑ διακοποιός, φανερὸν ὑ ἔμπισι τόποις γέγονεν· ἀλεεινότροι γὰρ γεγόνασι, λιμνωθέντων τῶν πλησίον. πνεῖ δὲ τὰ
40 πνεύματα, ἀποκαίοντα πρί τε οὗς ὑπ' τῶν ἑλλάδα τόπος ἀκρ ἀνσμῶν, ὥσπερ ὁ ὀλυμπίας ὁ ποιῶν ἄλλοθί τε, καὶ ἐν χαλκίδι τῆ διαλύμβῃ κλαυθμόν. ἐν θετταλία γὰρ ἀμφοτέρωθεν πνέοντες ἐμπεριέχουσιν. ἡ δ' ὥρα τ' πνοῆς μάλιστ' πως πρὸ βοπὰς τοὺς τοσαραποντα. τότε γὰρ καὶ ὁ ἀὴρ ὅλως ψυχρότατος. τὰ μὴ ὧν γινόμενα, ταῦτ' ὄξιν. ἡδ' αἰτία σχεδὸν, ὡς καθόλε τε εἰπεῖν, φανερά. τὸ γὰρ θερμὸν ἐξελαυνόμενον τοῦ τῆς ψύχος, σωτηρίᾳ καὶ τὸ ὑγρὸν, ὥστ' διαπνεῖσθαι. συμβαίνει δὲ τοῦδ' ὡς ὑδὲν πλέον ἐν τοῖς ὑπὲρ γῆς· τὰ δὲ κατώτατα πρὸς τὰς ῥίζας ἀπαθῆ. πολλακις δὲ καὶ αὐτ' ἐλιπεῖν. ὁ μὲν ἀλλ' φίοτε διϊκνεῖσθαι ὑ πρὸς τὰς ῥίζας, ὥδ' ὅλον διαπαύειν τὸ διένδρον. ἁπλῶς γὰρ ἄνωθεν ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ πρόσισις τοῦ ψύχος, ἐπ' ἀκρ τούτων ὥσπερ ὀχετῶν ἰόντων κατακαίνει πρὸς τὰ κάτω. διὸ καὶ πρὸς οἷς συμβαίνει τὸ πάθος, κατακρύπτουσι τὰς ἀμπέλας, καὶ τὰς συκᾶς θαμνώδεις ποιοῦσιν. ὀδὲν δὲ δεῖ πολλῆς γῆς, ἀλλὰ μικρία ἐς ὠοδόκα διώματ' διακρεῖν. ἔνιοι δ' μόνον πρὸ ἀκράτων ἐλλη

μαλτων καὶ τὰς κράδας αὐτάς, καθάπερ ἔν τε τῷ πόντῳ καὶ περὶ μήδειαν, οἷον ἐμφραλτόντες τὰς ἀρχαὶς. ἐὰν γὰρ ταῦτα συγκλεισθῇ, καθαπερ ἄλλ' ἄττα γυμνὰ, οὐδὲν πάσχουσι, διὰ τὸ μὴ ἔχειν εἴσοδον. διϊκνεῖται γὰρ ἀπὸ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω καὶ τὰς ῥίζας. ἡ δ' ἰδιότης ἰσχυρὰ, καθαπερ ὑφ' ἡλίου καὶ χρόνου πολλοῦ, διὰ τῆς σφοδρότητα καὶ τὴν ἰσχὺν τῶν ψύχους. ἐξαίγει γὰρ μᾶλλον καὶ ἀθροώτερον τὸ ὑγρὸν ἅμα τῷ θερμῷ. τὸ δὲ πονεῖν μάλιστα τῶν τόπων, ὅσοι κοῖλοι καὶ αὐλῶνές εἰσι, καὶ ὅσοι περὶ τοὺς ποταμοὺς, καὶ ὅλως τοὺς ἀπνευστοτάτους, οὐκ ἄλογον. ἵστατι γὰρ μάλιστα ἐνταῦθα φερόμενον πνεῦμα, καὶ πλεῖστον διατρέχει χρόνον, ὥστε καὶ μάλιστ' ἀπεργάζεται. καὶ γὰρ ὅπου μὴ διὰ πνεύματα τὸ πάθος, ἀλλὰ διὰ πρησίαν καὶ στάσιν τινὰ τοῦ ἀέρος γίνεται, καθαπερ ἐν μακεδονίᾳ τε καὶ θετταλίᾳ, ἐνιαχοῦ καὶ περὶ φιλίππους, ἐνταῦθ' οἱ κοῖλοι τόποι μάλιστα πονοῦσιν. ἐφεστηκὼς γὰρ ὁ ἀὴρ πήγνυται, καὶ πήγνυσι τὸ ὅλον πλείω χρόνον καὶ ἐργάζεται. κατὰ τοὺς ὑπτίους δὲ οὐδὲ γίνεται πῆξις ὅλως, ὥσπερ ἡ τοῦ ὕδατος ἢ πνεύματος· κωλύει γὰρ ἡ
17 κίνησις. Ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμαστὸν, καὶ λόγου δεόμενον, ὅτι οὐ τὰ ἀσθενέστατα πονεῖν εἴωθεν, ἀλλ' ἐνίοτε τὰ ἰσχυρὰ μᾶλλον. ἐλαίαν γὰρ καὶ συκῆν, οὐδὲν ἄλογον ἀπεκαυθῆναι. τὴν μὲν γὰρ μετέωροι, τὴν δὲ καὶ μαναὶ αἱ ῥίζαι, ὥστε καὶ ἄνωθεν τὸ ψύχος διϊκνεῖσθαι. καὶ ἡ ἄμπελος δὲ ἔχει τινὰ αἰτίαν ἐκ τῆς φύσεως, καὶ ἐκ τῆς ἑλκώσεως τῆς περὶ τῆς τομήν. ἀλλὰ τὸ τὴν κότινον μᾶλλον πονῆσαι τῆς ἐλαίας, ἄτοπον· καὶ τὸ τῆς ῥόαν μηδὲν παθεῖν, ἀσθενῆ πρὸς τοὺς χειμῶνας οὖσαν. ἐμπήγνυσθαι γὰρ τάχιστα δοκεῖ. καὶ γὰρ εἰ διαφέρουσιν αἱ ἐκπήξεις αἱ ὑπὸ τῶν πάγων καὶ τῶν πνευμάτων, ὅλως οὐκ ἄλογον, ἀμφοτέρων τὰ ἀσθενέστατα μάλιστα ὑπακούειν· εἰ μὴ ἄρα τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ ἐνταῦθα τῷ πρότερον εἰρημένῳ. μᾶλλον γὰρ καὶ ἐφίστατι καὶ ἐμμένει τοῖς πυκνοῖς, ἢ τοῖς μανοῖς. τὰ δὲ μανὰ, δίεισιν. ὃ καὶ τοῦ μὴ ἐκπήγνυσθαι τὰς μηλέας, αἴτιον ἦν, ἧττον δ' ἑτέρων ἀσθενεῖς οὔσας, ὥσπερ καὶ περὶ θετταλίαν. τῇ γὰρ μανότητι δίεισι, καὶ οὐκ ἀπεστέγει. τὸ δὲ μὴ χρονιζόμενον, μὴ δὲ ἀθρόον, οὐδ' ἐργαστικόν· ὥσπερ οὐδ' ἐν τοῖς κεραυνοῖς. δεῖ δὲ δυεῖν θάτερον· ἢ μὴ δέχεσθαι, καθαπερ τὰ πυκνὰ καὶ ἰσχυρὰ (τοιοῦτον γὰρ ἡ ἄπιος, καὶ τὰ ἄγρια δὲ, καὶ τὰ ἄκαρπα ἔτι μᾶλλον· οἷον πτελέα, ὀστρύα) ἢ δεξαιμένον διϊέναι, καὶ μὴ κατέχειν. ὑπὲρ μὲν οὖν τούτων ἐνταῦθα πῶς τὸ αἴτιον. ἡ δὲ τοῦ πνεύματος φθορὰ, καθ' ὃν ἂν γένηται τόπον ἐπέκλυσεν, οἷον ποταμός τις ῥυείς, ὥσπερ ἐν τοῖς λοιμοῖς. διὸ καὶ τὰ σύνεγγυς ἀπαθῆ πολλάκις. ἐνίοτε δ' οὕτως εἰς ἀκριβὲς διῆλθεν, ὥσπερ τῶν ὠδῶν τοῦ αὐτοῦ κλήματος ὀφθαλμῶν, οἱ μὲν ὑγιεῖς, οἱ δὲ πεπηγότες εἰσί. πολλάκις δὲ κεκρυμμένης ὑπὸ χιόνος ὅλης τῆς ἀμπέλου (γίνεται γὰρ τοῦτο ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις) ἐὰν λάβῃ γυμνὰ τὰ ἄκρα κλήματα, ταῦτα ἀπέκαυσε, καὶ ἀπὸ τούτων διαδίδωσι πρὸς τὰς ῥίζας. ὥστ' ἐνίοτε ζῆν. ὠδὶ δὲ τὸ πόντον, ὑπὸ τῶν πνευμάτων ἔκπηξις γίνεται, ὅταν αἰθρίας οὔσης καταφέρωνται. ταῦτα δὲ ἐστι πλατέα, ἅττα φερόμενα φανερά, πεσόντα δ' οὐδὲν διαμένει. δῆλον δὲ ὅτι πῆξίς τις τῆς ὑγρότητος ἐν τῷ ἀέρι, καθάπερ τῆς πάχνης. ὅταν οὖν τοιοῦτος ὁ ἀὴρ προσπίπτων ὑπὸ τοῦ πνεύματος ᾖ, καὶ ταῦτα συγκαταφέρηται, κατὰ λόγον ἡ ἔκπηξις γίνεται. τὰ δὲ πνεύματα τοῖς μὲν ψυχροῖς φύσει τῶν τόπων, ὅπως ἐγχώρι' ἄττ' ἂν εἴη· καθαπερ ἐν τῷ πόντῳ, καὶ τῇ θρᾴκῃ. τοῖς δ' ἀλεεινοτέροις ἐκ τῶν ἔξωθεν ἡ ἐπιφορὰ, καθαπερ ἐν εὐβοίᾳ. δηλοῖ δὲ καὶ ἡ φύσις, ὡς αὐτόθεν οὐκ ἐκ στασίμου τινὸς καὶ ὅλου πνεύματος, ἀλλ' ἢ ἂν τοῦτο τύχῃ ῥυέν. οὐδὲ γὰρ ἂν ἦν ἀκέ-
18 ραια τὰ πλησίον. τῶν μὲν οὖν πνευμάτων καὶ αὐτή τις ἰδιότης. Ὁ δὲ τῆς γῆς παγος χαλεπώτατος, ὅταν περιβεβοθρωμένα καὶ γυμνὰ λάβῃ τὰ δένδρα· μάλιστα δὲ, ἐὰν καὶ ὕδωρ ἐνεστηκός. ἐὰν γὰρ διημένη πλείω χρόνον ἐξέπηξε, εἰς ἀσθενεῖς τε καὶ γυμνὰς τὰς ῥίζας εἰσδυόμενος. ἐπεὶ καὶ ὅλως, ἂν διειργασμένην λάβῃ τῆς γῆς, χαλεπώτερος. μανῆς γὰρ οὔσης ἐνικνεῖται μᾶλλον· ἀπαθέστερα δὲ, ἐὰν κεκοπρισμένη τύχῃ. θερμὴ γὰρ ἡ κόπρος οὖσα βοηθεῖ. εὐλόγως δὲ καὶ χιόνος πεσούσης, καὶ ἐὰν ἀναζυμωμένης τῆς γῆς ὑπογένηται (ψύχη γὰρ καὶ παχνὴ καὶ παγος ἐκπηγνύουσιν) διαλύεται διὰ τῆς μανότητα, καὶ αὐτὴν τὴν πήγνυσιν. ὁ δὲ τῆς γῆς παγος ὀλεθριώτερος τοῖς δένδροις. ἅπτεται γὰρ μᾶλλον τῶν ῥιζῶν. ὁ δὲ τοῦ ὕδατος καὶ ἧττον. χαλεπώτερος δὲ καὶ οὗτος κἀκεῖνος, ὅταν ἀνείῃ καὶ παλιν ὑπηγνύηται, καὶ τοῦτο ποιῇ πολλάκις· ἐξαιρεῖται γὰρ τὴν δύναμιν. ὁ δὲ συνεχὴς ἐγκατακλείσας τὸ θερμὸν, οὐχ ὁμοίως, πλὴν ἐὰν ὑπερβαλῇ τῷ χρόνῳ. καὶ χαλεπώτερος δ' ὅλως ὁ κάτωθεν παγος ταῖς μὴ εὐγείοις, μηδὲ πυκναῖς, μὴ δ' ἐνίκμοις. οὐδὲ γὰρ ὁμοίως θερμαίνει, καὶ διαλύεται δὲ πορρωτέρω, καὶ ἅπτεται τῆς ῥίζης. συμβαίνει δὲ τὰς μὲν τῶν βλαστῶν ἐκπήξεις καὶ ἁπλῶς τῶν ἄνω πολλάκις γίνεσθαι· τὰς δὲ τῶν ῥιζῶν καὶ ὅλως τῶν δένδρων, ὀλιγάκις καὶ πρὸς ὀλίγοις. αἴτιον δὲ, τὸ ἔχειν προβολὴν, καὶ οἷον ἀπεστέγασμα

τοῦ ψύχους

τὸ ψύχος τὴν γῆν, εἰς ἣν ἡ σωτελαύνετ᾽ τὸ θερμόν. γίνοτε δ᾽ ὅτ ἀπόλλυται ἀλλὰ τὰ ἄνω, ἀλλὰ μᾶλλον ὠθεῖται· καὶ τ᾽ ὅτ δύθις ἀφαιρεῖν δεῖ. πολλάκις γὰρ ἅμα τῇ ὥρᾳ διεβλαστησε. ἡ αὐτὰ τὰ φύλλα λοιπὸν τὰ ὦα εἶν, πάλιν ὑγραίνθη, ἡ ἐγένετο χλωρά. διὸ ἡ ὅτ ἄτοπον, εἰ πε σωίβη ζιζῦν, ὥστε ἐλαίας αὐανθείσης ἡ αὐτ᾽ ἡ τῶ φύλλων, πάλιν ἀναβλασῆσαι. ὁ γὰρ ἰὼ αὔανσις, ἀλλὰ φαινομένη ἰις ξηρότητι ⟨ τῇ ἄλλῃ χρόᾳ, πῶς δὲ τὴν ἀρχὴν ὅτε τὴν τ᾽ φύλλων δ᾽ ἰῆκεν· ἐπὶ ἧ ἦπορ τ᾽ βλασῶν, ἡ τῶ ἀπερεμόνων. ὁμοίως δὲ ἡ ἐπ᾽ ἄλλων τιν᾽ ὧν ξυμβαίνει· μᾶλισα δ᾽ ἐιῶς, ὧν τὸ φύλλον ⟨αρπῶδες, ἡ αὐτὰ τῇ φύσει θερμά. τὰ γὰρ ἀδῳῆ ἡ λεπτὰ, ὧν ταχέα, ⟨αθάπορ τὰ τ᾽ † μορίων. ἀλλὰ ⟨ τάχισα ὠθεῖται· λεπτὰ γὰρ μυρίνων ⟨ αὐτὰ τὰ ἰλωνία, ἡ ἁπαλὰ τῇ φύσει, ⟨ ὅλον τὸ λένδρον ὁ θερμόν· διὸ ἡ φήγνυδ᾽ τάχισα. ἡ γὰρ αὖ δ᾽ἀφνη, ⟨αὶ πορ ὃ⟨α μανὴ, ἡ δ⟨αμένει δ⟨ὰ τὸ θερμὸν. ἡ δὲ ξόα ἡ ἡ συκῆ, μαναί τε ⟨ ὑγραὶ, ⟨ ὀχ ὁμοίως θερμαί. Ταχεῖα δὲ ἡ ἐκ τ᾽ ἐκπηγνυμένων βλάσησις, ὅθ συμβαί 19 νει τὴν ῥίζαν ἰσχυρὰν γίνεδ᾽ ἡ πλήρη, σωηθροισμένης τ᾽ γῆς ζοφῆς, ἰῶ ὁ διέξωκεν. ἐπὶ δὲ τ᾽ πρότορον ὁ πολλῶ ἡ ἰσχυρὰν διανεμομένην, τότ᾽ εἰς ὄλεθρον ἁλίσκεδ᾽. ὥστ᾽ ὀλόγως ⟨ ἡ αὔξησις ταχεῖα, ἡ ἡ ⟨αρποτοκία. ὅθ᾽ ἦ ὃν ὁμολογημένως γίνετ᾽ πᾶσι. ὃ δὲ ζωες θαυμάζουσιν, ὅθ᾽ ἡ ἦ χιὼν ὀκ ἐκπήγνυσιν, ἡ ἧ πάχνη μεριωτόρα τ᾽ χιόν᾽ ὄσης, ὁδὸν ἄζ ποτ. πρῶτον ἦ, ὅτι ἡ ἦ ὀκ ὠθεῖται, ἀλλ᾽ ἀρτήκετ᾽ ἀὴρ τῶν ⟨ιμμάτων ἡ τῶ βλασῶν. ἡ δὲ πάχνη, ταῦτ᾽ ἀεὶ ⟨αθ᾽ ἑπάτα ἡ ἡ διάθεσις αὐτὴ τ᾽ ⟨ιμάτος. ἡ ἦ γὰρ ἀβλασὸς, ἡ δὲ διεβλασημένος ἀεὶ πίπτει, ὅτε ἀδῳνέσατον. γίνοτε ἧ αὐοισθάντες πῶς τ᾽ βλάσησιν, ὅτι ὀχ ἧττον ὡς εἰπεῖν ἐπίκηρον. ὧν πᾶσι γὰρ διϋγραινόμενον ἥδιον ἡ μανόμενον ἐπὶ ἡ λεπτοτόρα τ᾽ χιόνος, ὥστε δὶ ἄμφω σφοδροτόραν τ᾽ πῆξιν ἔν. ἡ ἧ χιὼν ὅλως ὀδ᾽ αὖ ὠθεῖται ὧν τοῖς ⟨ιμάσι, μὴ κατακρυπτομένης ὅλης. ὅταν δὲ ὧν πα⟨ζ τῷ ὠθεῖσθαι ἐγκατακλείσα τ᾽ θερμότητα, ἡ ἀρσεγα⟨ζσα τ᾽ ἔξω ⟨αθάπορ ἡ τ᾽ γῆ. τὸ δ᾽ ὅλον, ἡ τμητικωτόρα ⟨οκεῖ ἡ πα⟨χνη τ᾽ χιόνος ἔν. διὸ ἡ οὖν νέος οἴονταί ζνες βελτίες ταύτῃ ποιεῖν. δ⟨αχεῖν γὰρ τὰς βώλας διαλυομένῃ, ἡ ⟨αλκνσαν τῷ συνεσᾶναι μᾶλλον. λεπτοτόρα δ᾽ ὄδι τ᾽ χιόνος, ὅτι ἡ μὲν ἐκ νέφος, ἡ οἷον ἀφρός πις, ἐμπεδι⟨ληφῦα πνεῦμα. ἥδ᾽ αὖτ᾽ ⟨αθ᾽ αὑτ᾽ σωεσηγῦα, καὶ ἐκ λεπτοτόρα ζνὸς ἀέρος ἡ ὑγρᾶ. τότων ἦ ὃν ταύτας ὑπολητέον τὰς αἰτίας. Αἱ δ᾽ 20 ἐκπήξεις ὅλως, πότορον δ⟨ὰ τὴν παχύτητα τ᾽ ἀέρος, ἡ δ⟨ὰ τ᾽ λεπτότητα γίνονται, καὶ εἰ δὶ ἄμφω, δ⟨ὰ πότορον μᾶλλον, ἀποριτέον ἂν τις. εἰ μὲν γὰρ ὅδε τ᾽ ἀέρος γίνετ᾽ πῆξις, ὅταν μὴ αἴθριος ὁ ἀὴρ, μηδ᾽ ἂν τ᾽ ἀέρος δόξειεν. ὁ γὰρ αἴθριος λεπτότερος, ἅμα δὲ ἡ διαλυτικώτερος μᾶλλον ὁ λεπτός. ἡ δ᾽ ἐκπήξεις, εἰσδυομένου τ᾽ πέμονος. ἐπὶ δ᾽ δύψυχότερος ἡ ἀπαθέστερος ὅλως ὁ λεπτός. δ⟨ὰ τ᾽ τὸ γὰρ ἡ ὕλατα πεθερμανθέντα ψύχετ᾽, ἡ φήγνυτ᾽ θᾶττον, ὅτι λεπύνετ᾽ τῇ θερμότητι. σωεπιμαρτυρεῖν δὲ ἡ οἱ τόποι δυκεῖν, οἱ φαίθριοι λεγόμενοι· ψλείω γὰρ ἐκπήγνυτ᾽, καὶ πολλάκις φ᾽ τότοις. φιαχῆ ἦ, ἡ μικρὰ ἧ ⟨αὺν διεχόντων, ὥσπερ φ᾽ ⟨ορίνθῳ τὸ ⟨ερανίον, ἡ ⟨ὸ ὀλύμπι). σκληραὶ γὰρ αἱ αἴθρίαι σφόδρα πρὶ τὸ ⟨ερανίον, ὥστε ἡ ζοῖς φυτοῖς καὶ τῇ αἰσθήσ᾽ δ᾽ ἦλον ἔν. φιαχῆ δὲ ⟨ ὧν ψλείονι διασήματι. ἡ ὅλως οἱ ὡρώτως ὀκ ἐκπηγνύντες τόποι, παχέος ὄνθος τ᾽ ἀέρος, νιῶ ἐκπήγνυσι ⟨αθάπορ οἱ πρὸ διάριοσαν τ᾽ φ᾽ θεσσαλίᾳ. τότε ἦ γὰρ φνεσηώτερ᾽ ὗδ᾽ αζος πολλῷ ἡ λειμωνωμένῳ τῷ πεδίου, παχὺς ὁ ἀὴρ ἰῶ, ἡ ἡ χώρα θερμοτόρα. τότε δ᾽ ἐξαυχθέντος, ἡ φίσαδ᾽ ⟨ωλυθέντος, ἦτε χώρα ψυχροτόρα γέγονε, ἡ † ἐκπλήξεις ψλείους. σημεῖον δὲ λέγουσι, ὅτι τότε ἦ ἦσαν ἐλαῖαι ἡ ἐκπήξεις 40 ἄλλοθι ἡ φ᾽ αὐτῷ ⟨ῷ ἄσει μεγάλαι ἡ καλαί, νῦν ᾗ ᾖ δ⟨αμῦ. ἡ αἱ ἄμπελοι, τότε ἦ ὀκ ἐξεπήγνυντ᾽, νῦν δὲ πολλάκις. ὅθ᾽ δὲ τὸ ὕδωρ ὀκ ἀεὶ ψυχροτόρας ποιεῖ, ἀλλ᾽ ἅπερ ἡ πρότορον ἐλέχθη, σημεῖον τὸ πόθι γιγνόμενῶν. αὕτη γὰρ ἐλεεινοτόρα δυκεῖ, νῦν δὲ γέγονε ψλησιαίτορον ὄντος τ᾽ ἔβρε. ταύτῃ ἦ ὃν δόξειεν ἂν ὁ λεπτὸς ἀὴρ ψυκτικώτερος ἔν. τῇ δὲ, πάλιν ὁ παχύτερος· ἀκινητότερος γὰρ. ὁ δ᾽ ἀκίνητος, δύπυκτότερος. ὅτι δὲ καὶ αἱ σύγες φ᾽ τοῖς ζιζῦσι γίνονται τόποις, αἴπορ μᾶλλα εἰσδύονται εἰς τὰ σώματα· φυλάξαδαι γὰρ ὀκ ἔσιν οὐδ᾽ φ᾽ τοῖς σώμασι ⟨ατακείμενον. ὠθεβαιοῖ δὲ καὶ τὸ, φ᾽ τοῖς ὄρεσιν ἦπορ, ἢ φ᾽ τοῖς πεδίοις ἐκπλήξειν γίνεδ᾽. λεπτότερ᾽ γὰρ ὁ ἀὴρ, ἡ δυκινητότερος. οἱ ᾗ ⟨αθ᾽ ἕκασα τόποι ἡ ὠθεῖσθαι πίσιν ἔχουσι. τ᾽ γε φ᾽ θεσσαλίας πεδίον μάλιθ᾽ ὡς εἰπεῖν, ἐκπλῆξίς ὄδιν. ὁ ᾗ τόπος κοῖλος ἡ ἔφυδρ᾽. ἐμ⟨ε φιλίππ᾽ πρότερ᾽ ἦ μᾶλλ᾽ ἐξεπήγνυντ᾽, νῦν δ᾽ ἐπεὶ κα⟨αποθεὶς ἐξήρανται τὸ πλεῖσον, ἦτε χώρα πᾶσα ⟨άτοργος γέγονεν, ἦπορ πολύ. ⟨αί τι λεπτότερος ὁ ἀὴρ διὰ μ-

φω· ⸫ δὲ τὸ διατειγωδες τ̃ χώραν (ἡ γὰρ ἀργὸς, ψυχροτέρα) ⸫ παχύτερον ἔχει τ̃ ἀέρα, δὲ τὸ ὕλης εἶν, ⸫ μήτε τ̃ ἡλίου ὁμοίως διϊκνεῖσθ, μήτε τὰ ὠνούμενα διαπνεῖν. ἅμα γ̀ ἡ αὐτὴ ἔχειν ὑλατωνη συρροὰς ⸫ συσσωσεις πλείστ· ὃ καὶ πρὸ τὰς διρισίδας † ἢ τ̃ ἢ βράκην
ἢ πρότερον διαρικάντων. ἅπαν γ̀ τὸ πεδίον διένδρων πλῆρες ἦν, ἡ ὑλάτων. ὁπότε νῦν μᾶλ) † πρό πορον ἐκπέγνυσιν ἐξηραμμένων τ̃ ὑλάτων, ὁ τ̃ λειποτηία τ̃ ἀέρος αἰτιατέον, ὡς ἔνιες φασιν. αἱ μὲν δὴ αἰτίαι ὑπὲρ ἑκατέρων διαῦται ἔνιες· ἴσως δ' ἀμφοτέρων γινομένων ἐκ πήξεων, δῆλον γὰρ φανερὸν ἐκ τ̃ ἠρημένων. διαφέρει ἡ τόπος τόπου, ἡ τῷ μᾶλλον παχύνεσθ ἡ λεπτύνεσθ. ὁ γὰρ ὑλατώδης ἡ θαλερὸς, οὐχ ὁμοίως ἐργαλικός. ὁ δ' αὖ πάλιν ὁ λεπτὸς· ἡ γὰρ δύκίνητος, καὶ ὁ διεκομμένος. ἢ πῆξις δ' εἰς χρόνος. εἶδ ἡ ἡ τὰ ὧν γινόμενα δεῖ ποῖ ἄπαδεῖν, ἡ τ̃ ὅλων διατάσιν, ἡ εἴπ ἄλλο τ̃ ἔξωθεν. εἰ γὰρ μεταβολαί παχεῖαι πῶς τὰς αὐ- 10
σεις, διωλύοιντ' ἂν αἱ πήξεις. ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, δύπαθέστερος μὲν εἰς τὸ πάχος ὁ λεπτός. ὅταν μέν δι διατα ψυχθῇ ὁ παχύτερος, ψυχρότερος, ὥσπερ καὶ θερμότερος. ἔμμονος γ̀ μᾶλλον ἡ θερμότης ἡ ἡ ψυχρότης, ὥσπερ ἡ γ̀ τοῖς ἄλλοις τοῖς σωματωδεστέροις. διὸ ἡ εἴπερ μὴ ὑλατώδης, ἀλλ' ἅμα τῷ πάχει ἐνερὸς, ὅπ ἄλογον εἰ μᾶλλον ἐκπυκλικός. ἀλλὰ γὰρ πόδι ᾗ τό
21 των, ἱκανῶς εἰρήθω. Ἡ δὲ τ̃ διαύμαρες ὑπερβολή, τὰ ᾗ φυτὰ ἡ παντελῶς νέα φθείρει, δὲ τὸν ἀδῴφαν· ὥσπερ ἡ τὰ ἐπέτεια. τὰ δ' ἐρριζωμένα, καὶ ἔχοντα μέγεθος, ὁ φθείρει, δὲ τὸ μὴ δύνασθ δὲ φύεσθ, μὴ δὲ ὁμοίως δυγχαίνειν τ̃ ἀρχῆς. ἀλλ' εἰπερ οὖν βλαστὸς ⸫ οὖν διαρ πὸς ὠὴ καίειν. ἡ τὸ ὅλον ἴσως ἀλλοριώτερον τῇ φύσει τ̃ ψυχρῶν. ἐπεὶ ὡς γ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ὧδ πάντων γίνετ ἡ φθορὰ ταῖς ὑπερβολαῖς, ὅτα σωυεργεῖ πῶς τὸ ζῷον. ⸫ γὰρ χώρα δις ἄφορος, ἡ μὲν δὲ λειποτότητα, ἡ ᾗ δὲ λειποτητα. ⸫ ἀὴρ κωλύσ, πόδισκελὴς ὢν ἐφ' ἑκάστοτε. ἡ 20
ὕδατος γ̀ δεια ἡ πλῆθος. φθείρει γὰρ ⸫ τὸ σάσιμον, ἐὰν ὑπερβαίνη τὸ μέγεθος τ̃ δένδρου, διαθὰ πῦ γ̀ ταῖς ἐπομβρίαις ἡ τοῖς λιμνώδεσι τόποις· ὃ ⸫ πόδι φωτὸν ξυμβαινει. ὅπ ᾗ ἀκρέδρον γίνετ, διαὺ ἔχη βάθος, διαφέρουσι μᾶλλ). Βοηθεῖ γὰρ ἡ δίνησις, ἡ τὸ ἱκανὸν ἀεὶ πῶς τὸ πίπτειν ἔδν. τότων ᾗ δὴ ταύτας ὑπολητέον τὰς αἰτίας. λοιπὸν ᾗ δ' ἐπεῖν, πρί τε τ̃ βιαίων παθῶν, ἡ εἴ τις ἄλλη μὴ ὑπὸ τ̃ ἀέρος ἡ τ̃ τ̃ φύσεως, ἀλλ' ὑφ' ἡμῶν γίνετ· καθάπ ἥτε διὰ τ̃ περιφλοισμόν, ἡ διὰ τ̃ ἕλκωσ τ̃ φυτ̃. ἡ ὅλα πᾶλλόμενα πᾶτὰς ῥίζας αὐαίνει διαθὰπ τὰ τῶν διαύμων διελύφη, ἡ εἴδ ἄλλο τοιοῦτ ἕτερον, καὶ ὡρῶμ ὑπὲρ τ̃ διαύμων λέγωμεν. φθείρει γὰρ τὰ τ̃ διαύμων διελύφη, πόδιβαλλόμενα ταῖς ῥίζαις ἡ τοῖς βλαστοῖς, ὅ πάντα, ἀλλὰ τὰ ἀεὶ αὐαφυόμενα· ταῦτα γὰρ ἀδυνέτερα. φθείρει δ' ὅλη τῇ σκληρότητι ἀφαι ρεῖτ τ̃ βοφλὼ, τ̃ ᾗ ἐλκοντα αὐτὰ, ἵνα δ' ἀρτίγονα· μὴ βιφόμενα γὰρ, φθείρετ. ἡ ταῦτα 30
ᾗ, ⸫ εἴπ διὸ τοῦτ ἕτερ), ὥσπερ φυντία πῶς τ̃ βλάσκουσιν ὄντα, φθείρει. ἔνια ᾗ ἡ τ̃ οἰκείων ⸫ συνεργόντων, ἐὰν πλέω συμπέσῃ τῶν συμμέτρων, ἢ ἰσχυρότερα ἢ μὴ ἡ διαιρόμενα· οἷον ἡ κό πος, ἢ συνεχῶς ἢ ἰσχυρότερα πᾶβαλλόμενα· διαθάπ ἡ σκυθρωπικὴ. πάντα γ', ὡς εἰπεῖν, αὗτη δοκεῖ φθείρειν, ἄκρατος ὄσα, ἡ μὴ διαλῶς διρατηθεῖσα. ἡ ὅσαι ᾗ θερμαὶ ⸫ ξηραὶ ⸫ ἰσχυραὶ τὸ ὅλον, ἡ μὴ οἰκείαι πῶς ἕκασον. εἰσὶ γ', ὥσπερ εἴπομεν, αἱ πῶς τὰς φυτείας ἁρμόττουσαι. ἡ οὐχ ὥσπερ τὸ ὕλωρ, πᾶσι λοιπόν· ἀλλὰ τ̃ γίνοιτ τῷ πλήθει διαφθείρει, σπόπου τὰς ῥίζας, ἡ λίαν ἐκμεθύσκον. ἐὰν ᾗ δὴ νέα τύχη, ⸫ μὴ ἄγαν ὄντα φίλυδρα, διαθάπ ἡ πόρ κιτος, ἡ τ̃ ἄλλα τὰ ξηρά· ⸫ μᾶλλον, ἐὰν δ' ἡ ὗς μὴ ᾗ διαιρόμ ἢ τότος, ἢ τῇ διακαθάρσει ἢ τῇ σκαπάνῃ χρήσκ. πάντα γὰρ συναίδια γίνετ φθορᾶς. ὁ δὲ διαιρὸς ἡ πῶς αὐτὰ, ἡ πῶς τὰ ὧν γινόμενα πᾶτ̃ θεῖ, ᾗ τὰς ὥρας. αὖτ ᾗ γ' τοῖς οἰκείοις αἱ φθοραὶ, δὲ ὑπερβολὴν ἢ 40
ὀργυ uel ὄργων δὲ ἔλλειψιν βοφῆς, ἢ ἀκαιρίας † ἔργον. Αἱ δ' ἀπ̃ τ̃ φυτ̃ δυομένων, ἢ πᾶβλασανόντων αὐ
22 ξομάτων, τῷ ἀφαιρεῖσθ τὰς βοφὰς, θᾶττον δ' ἐὰν ἰσχυρότερα ἡ πλέω, διαθάπ τὰ ἄγρια· ἡ ὅσα δὲ πολύῤῥιζα ἡ πολύβροφα ἡ ὠὴ χίζοντα, ἡ πόδιπλεκόμενα, ἡ διατᾶπνίγοντα ἡ
δ ἰξία ἐμφυόμενα, διαθάπερ ὁ λειπὸς. ἐπεὶ καὶ † ἡ ἰξία δ' οἰκεῖ ἡ ὅλως τὰ ἐμβλασαίνοντα φθείρειν. ὁ δὲ λειπὸς, καὶ τὸ ἄλιμον, τῇ τε πολυβροφίᾳ ἡ τῇ ἁλμυρίδι τῇ πόδι αὐτό. ἰσχυρότερόν τε τὸ ἄλιμον, δὲ τὸ πλέω ἔχειν. φθοραὶ ᾗ ἡ ἄλλοις, ὑπ' ἄλλων εἰσὶν ἴδιαι, διαθάπερ γὰ ζῴοις ἐλάττοσι. ἡ γ̀ ἡ ὀροβάγχη διαλαμβάνει, τὸ ὄροβ) τῷ πόδιπλέκεσθ ἡ διαταλαμβάνειν· ἡ τὸ λειμόδωρον τὸ βόκερας δύθυς τῇ ῥίζῃ πᾶφυόμεν, ⸫ ἄλλα δ' ἄλλ̃, ⸫ ὅσα δὲ συγγεννᾶτ καθ' ἕκας) αστερμα. οἷον αἶρα ἡ αἰτίλωψ ἡ πυροῖς ἡ κριθαῖς· ἡ ἡ ἀπιδινὴ φακοῖς· ἡ ἕτερα δ' ἑτέρ̃. ἅπαντα ᾗ τ̃ τὰς βοφὰς ἀφαιρεῖσθ, τὰς ἡ ἐκ τ̃ ῥ̃, ⸫ τὰς ἀπ̃ τ̃ ἡλίου ⸫ τ̃ ἀέρ. ⸫ τότων δὴ χρὴ σὺν

φανερὰ

φανδραύλινες αἱ αἰτίαι. ἡ δ' ὑγρὸτ ἡλίσ καὶ τ πίτυος καὶ τ σίατος· καὶ γὰρ καὶ ταῦτα φθείρει, ἐλαίᾳ
Ⓒ μᾶλισα τὰ φυτὰ τὰ νέα Ⓒ ὀκ ἐῶσιν ἄπρεαδι καὶ πολιπλέκεαδι, ὧν ἐκείναις ὅσαις ταῖς αἰτίαις· ὅπ θορμὰ καὶ λεπτὰ τ φύσιν ὄντα, διαλύεταί τε ῥᾳδίως, καὶ πικνοῖ καὶ ὠὸκαλεῖ τ φλοιόν. σημεῖον δ' ὅπ καὶ σκληρύνετ, καὶ ἀφίσατ. πονήσαντος ἢ καὶ ἀρσκληρωθέντος, ὁ δύναται διίεναι ἡ ῥοφή. τ δ' ὠὸκαεῖν διαλύεδι, ὠόῤῥω, διὰ κεῖνο σημεῖον. οἱ γὰρ ἡμερδύλες τ θέρος, ὠὸ τὰ ὑπολείματα τῶν ῥιζῶν ἐλαιον, ἢ πίτταν ὠὸχέσιν, ἢ τῷ σίαλι ἀλείφουσιν, ἅπερ ὅλως ξηραίνοσι. καὶ μᾶλλον ἡ πίτα, διὰ τὸ ἰσχυροτάτη εἶν. λοιπαὶ δὲ τ φθορῶν ὥσπερ βίαιοι 23
λεγόμεναι. αὗτ δὲ γίνονται πληγῇ, ἢ πρόσαιρέσει ζώων, ἢ πολύσῳ, ἢ τοῖ ὅλα ἀφαιρέσει. γίνεται δ' ἐλκόμενα βαθύτερον, ἀπόλυτ διὰ τὸ ξηρότητα καὶ ἀδένδρων. ὁ δὲ φοίνιξ, πρῶτον μὲν εἰς τ ἐγκέφαλον· διὸ τόπῳ γὰρ ἡ ζωὴ, καὶ ἡ βλάσησις, ὅταν δ' ἀναξηρανθῇ, ἢ τὸ ὅλον ἀλλοιωθῇ, πρεισπεσόντος ἀέρος τε καὶ ἀλλοδίου θερμοῦ, διαφθείρετ· καὶ διαφθερόμενος, διίεσιν εἰς τὰ κάτω. τόπο δ' ἂν, καὶ ἰδία ζῶν ἡ φύσις, ὥσε καὶ ἐμφανὲς εἶν τὸ κύριον τ ζῆν. ἔνια δ' ὁ πῶς πληγὴν ἀπαθῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ ξύλων ἐξαιρεμένων, ἐκ τ σελέχος· οἷον ὅτε φύσῃ καὶ σύβελασῇ, καὶ ὑγρά· λαθάπερ πέλεια, πλάτανος, τὰ πολλὰ τῶν πρύμνων. ἡ δὲ ψύκη, καὶ διαδυόπτεμένη σώζετ. μέγα δὲ ταύτῃ καὶ ἡ λιπρότης. ἅπαντα δὲ ταῦτα, καὶ τἄλλα μέγεθος ἔχοντα ὑπερμένει. διὸ καὶ τὰ ἐκσιπόμενα σώζετ, καὶ ζῇ. ἐπεὶ καὶ τ πρύκλῳ † γρ, ἐὰν διαδιεργάσιν, ὀκ αἰεὶ
ἀλλ' ὅταν γ' ἀκμῇ καὶ πορρωτέρω γένητ. νέα γὰρ ὀκ ἔχει. διὰ δ' ἡ μὲ πιέζειν, μὲ δὲ σωαθροῖ ζῆν τὸ ὑγρόν, ἀλλ' εἰς τ βλάσησιν καὶ τὸ μᾶκος καταναλίσκειν. ἅμα γὰρ ζῇ εἰς βάθος αὔξει, καὶ ἡ διαύτη διάθεσις Ⓒ δυάμεις ἔοικ' ἀκολουθεῖν. ὅτα δ' καὶ τέρμνα καὶ κολαζόμενα βελτίω γίνετ, καὶ διαρπιμώτερα, διὰ λ καὶ ταῦδ' ὑπομένει. πληγὴν μ δν καὶ διαίρεσιν, καὶ τὰ διαῦτα διέχετ, χίσιν γε τ σελέχος πῶς τόπος, ἅμπελ καὶ συκῇ, καὶ ῥόᾳ καὶ μηλέᾳ τἀ δ' ἄλλα ἀπόλυτ. ὅτα γὲ αὖ πληγέντα καὶ χιαδέντα συμμένει πάλ καὶ συμφύετ, ταῦδ' ὥσπερ ὑγιαδέντα ζῇ, καὶ ὀχ ὥσπερ ἐκεῖνα διεχισμένα. τ δ' ὑπομονῆ, ἄλλο ἡ ὑγρότης, καὶ ἡ φύσει μανότης. ῥοφῶσι γὲ ἱκανὴν λαμβάνουσι, καὶ ὀκ ἀναξηραίνετ· διὰ τ χίσιν δ' ὑπὸ τ ψύχος ὀδὲν πάσχουσιν. εἰδ' ὅτω, διῆι λαβεῖν τ χίσιν, ὥσε ἀνέχεδι μ, ἃ μόνα δοκεῖ τ ἡμέρων ὀῦν διύναδι· συκῇ, ἄμπελος, ἐλαία, ἀμυγδαλῇ· διὰ τὸ συμμένειν τάχισα. διὸ καὶ διύχισα, τῷ διολλῶδικ τοῖ ὑπόσασιν ἔχειν. καὶ γὰρ ὁ ὀπὸς καὶ τὸ τ ἐλαίας ζιῦτ, καὶ ταῦ τὸ λιπρόν. τὸ δ' τ ἀμπέλ ξύλον αὖ τοιῦτον σημεῖον δ', ὅπ καὶ χιζόμενα τὰ διήματα, καὶ τ ὠντεριώνης ἐξαιρεμένης, ταχὺ συμφύετ· ἢ τότε γε μᾶλλον ὁ διάλαμος· καὶ γὰρ συνέρχετ αὐτόματος. φασὶ δ' καὶ τ ἄπιον χίζεδι· πρὸς μ δν τοῦτον, σκεπτέον. Ἡ δ' τ φλοιῦ πρόσαίρεσις, διοινὴ πάντων, ἢ τ πλείσων ὅτι φθορά· 24
πρὸς ἣς εἴρηται πρότερον. εἴτε γὰρ τοῖς κυρίοις ὅτι τὸ ζῆν, ὀλόγως αὖ γίνοιτο, διαβάπερ ζωίς φασιν· εἴτε καὶ ἀπὸ τόπου πυκνουμένου διίκνεῖτ πρὸς τὸ ὅλον, ὀλόγ' ὅτω. ἡ δ' μήτρα μέχρι μόνος ἐξαιρεμένη, ὁ φθείρει. διὰ ὅλα δ', φθείρει· διαθάπερ οἱ περὶ ἀρκαδίαν φασί, καὶ ψύκην καὶ ἐλάτην, καὶ ἄλλ' ὅ, τι αὖ. ὀκ ἄλογ δ' ὁ δ' ταύτης ἡ αἰτία, καὶ ταῦτ εἴρηται τ εἰρημένων· ὑγρὸ γάρ πως δοκεῖ, καὶ ὥσπερ μάλισα εἶν ζωϊκόν. σημεῖ δ' ὅτι καὶ τὰ ξύλα καὶ τὰ ἐμέρια διαφέροντα διατεργασμένα ἧττ, μέχρις ὅ αὖ τέλεως αὐαξηρανθῇ. διὸ καὶ ἐνέχισα καὶ ὀκ ἐμέρια ποιῶσι τὰ τ ἐλάτης καὶ πύκνης. ταύτης δὲ μέχρι μόνος ἐξαιρεμένης, ὀκ ἄτοπον διαμένειν τὸ διένδρον, ὥσπερ καὶ τ φλοιῦ μέχρι ζώνος ἀφαιρεμένου τέλεως δ' ἐξαιρεθέσης, αὐαίνεδι, διαθάπερ ἀρχῆς ζώνος ἢ καὶ οἰκείας ὑγρότητος συμφύτου διεσπασμένης. πρὸς δ' τ ὠὸκοπῆς, καὶ τ
κολάσεως, ὧν ὀλίγοις ἡ σκέψις. ὀλίγα γὰρ τὰ φθερόμενα. κατ μ τὴν ὠὸκοπὴν, ἐλάτη, ψύκη, πίτυς, φοίνιξ· ἔνιοι δ' καὶ λέδρον, καὶ λυπάριπον φασι. διαλῦσι δ' ὠὸκοπὴν, ὅταν ἀφαιρεθέσης τ λόμης, ὠὸκόψῃ ζς τὸ ἄκρον. ὀκ ἀλόγως δ' αὖ δόξειε φθείρεδι, ξηρὰ τῇ φύσῃ, καὶ σύθυπορώτατα μὲν, μονόῤῥιζα δ' ὄντα. καὶ γὰρ αἱ ἑλκώσεις πόνον πρέχουσι, καὶ σύπαθέστερα ποιῦσιν εἰς τ διίκνεῖδι καὶ τὸ διαῦμα καὶ τὸ ψύχος· ἄλλως τε καὶ παντα χόθεν ὄσαι, καὶ διὰ τὴν ὀρθότητα καὶ διὰ τὴν σύθυπορίαν, ταχὺ διίκνεῖτ καὶ πῶς τὰς ῥίζας· ὥσε πολλαχόθεν ἡ φθορὰ· φύσει δ' ἀπρόσβλασα πάντα, καὶ διὰ τ ξηρότητα τῶν ῥιζῶν, καὶ διὰ τὴν εἰς τὸ ἄνω φοράν, καὶ ὠὴν τὸ μονόῤῥιζα καὶ ὠὴν τὸ βάθος φύσιν ἔχειν. ὀδ' ἁπλῶς γὰρ ὀδὲν πολιπλόῃ, ὀδὲ πρόσχεδυόμενον ἐκπίπτῃ τ βοφῆς, ὥσε μὴ εἶν βλασήσεως ἀρχήν. ὅταν δ' πάντα ταῦτ' ὑπάρχῃ πᾶσι, χρόνον ἀναγκαῖον τὴν φορὰν εἶν τελέαν. αἱ δὲ κολάσεις φθείρουσιν ὅλως ὀλίγα. μόνον γὰρ

νομ γὰρ μάλισα τὸ ζῆ ἀμπέλῳ φυτὸν ἀπόλυται, καὶ εἴ τι ἕτερον ἄπαλόν ἐ ἀδῴες ζ ὀδ
θύπορον. ταῦτα γὰρ αἴτια τοῖς πρώτοις τ φθορᾶς. χείρω δὲ ποιοῦσι πλέω. ἐ γὰρ ἡ ἀμυγδαλὴ πικρὰ γίνετ, ἐ ἡ ῥόα σκληροτέρα, καὶ ἕτερ' ἄττα μεταβάλλει. τὸ δ' αἴτιον εἰρητ πρότερον· ὅτι τ ἀρχῆς ἀλλοιουμένης, σωαλλοιοῦτ καὶ τὸ τέλος. Χαλεπαὶ δὲ ἐ ὠμβοσκήσεις, ὅτι
25 σωεπικαίουσιμ ἅμα τῇ τομῇ ἐ ἀφαιρέσ. διὸ ἐ ὁ πόνος πλέων. ἰδίᾳ ἤ τὰ πρὸς τ φοίνικα, καὶ τ πίτυν. ὅταν γάρ τι λοιμθῇ, ταῦτ' οὐκ ἀπόλυται μ, ἄκαρπα ἢ γίνεται. τ δ' αἰτίαν πᾶ ἁπλῶς ἐωλικτέον εἶν τὸ πρότερον· ὅτε τ ἀρχῆς ἀλλοιουμένης καὶ ἀδῳεσέρας γινομένης, ἀφαιρεῖτ τ δλωσιμους, ἐ μάλισα τὸ ἔχατον ὁ λοιπός. ἅμα δὲ καὶ ἡ μ βλασησις ἐωαρχει, ἐ ὥσπερ ἤδη γέγονεν· ἐκεῖνο δὲ δεῖ γινεσθ. τὸ δὲ γεύεσθ ἐ μελήσειν, τοῦ ὄνος ἀδυνέσερον. ὧδε τούτων δὲ μάλισα μόνων, ὅτι ὀλιγόκαρπα καὶ βραδύκαρπα λατάγετ τῇ πᾶ 10
ἡμῖν φυτείαν. ἐν ᾗ ταῖς οἰκείαις χώραις, ἴσως οὐκ ἀκαρπίας. οὐδὲ θαυμασόν, εἰ μὴ ἀκαρπεῖ ταῦτα, ἐκεῖνο κωλύομθ. τὰ δὲ τ ἀρχῆς ὅτι μεγάλα, πολλαχόθεν μ φανερόν. εἰ δὲ μή, καὶ ἐκ τῶν βλασήσ, ὅταν λαμθάνωσιν, ἐν ἄλλοις τε ἐ ὀχ ἥκιστα ἐν τῇ ἀμπέλῳ· λατέλευ γὰρ ἐωὸ τ λειμῶν. καὶ οὐκ ἔτι δύνατ βλασάνειν, ἀλλ' αὐτὴ ἡ τ βλασήσεως ἀπορῥοὴ ταύτ καὶ ἀπο
σβέννυται, ὥ φαίνεται ὥσπερ τυφλουμένη καὶ πεπωμένη ὡς. ἰσχυρὸν δὲ ἐ ἅπασιν ἡ ἀρχή, καὶ ἀδυνές· ὃ τ αὐτ δὲ τρόπον. ἐπεὶ ὅτι βλασηλικὸν ἡ ἄμπελος, καὶ αἱ εἰς τ ὕσερον χρόνον ἐπιβλασήσεις μηνύουσι. φθοραὶ δὲ ἐ τ σπερμάτων εἰσί τινες, τ μὴ ἐῦ φύσιν ἀφρομένων, ὁμοίως τ τε δενδρικ ἐ τ σιτηρῶν ἐ τ ἄλλων, ὧν ἐ χρόνοι τινὲς εἰσιν ὡρισμένοι. πάντα γὰρ ζῇ μέχρι τινός, εἶτ' ἀπόλυται. ζῆν δ λέγω δυναμ. φθείρονται δὲ φυσικῶς, ἀποξηραινόμενοι, ἐ ὥσπερ διαπνεύσης ἅμα τ θερμότητος ἐ ὑγρότητος. αἱ δ ἄλλαι πᾶσαι πᾶ φύσιν· οἷον 20
ὅσα θηριῶδη ἐ αὐγραίνετ, ἐ ἄλλως πως ἐξίσατ. διὸ ἐ τὰ μ πολύλοπα, ἐ πολυχίτωνα, ἐ λιπᾶ ἐ δριμέα, ἐ πικρὰ ἐ ὀσώδη, ἐ ξηρά, πάντα πολύχροια. ταχὺ γὰρ ἐξίσατ. τὰ μ γὰρ ἐωὸ ἀλλήλων θερμαινόμενα, λαθάπερ ὁ σῖτος, ἐ τὰ χειροπαθ· τοῦ δ' ἐωὸ τ ἀέρος ἐ τ ἐξωθεν ὑγραινόμενα, καθάπερ τὰ τ λαχάνων ἐ τ σιφανωμάτων. οἷον γὰρ μαδᾷ, ἐ εἰς διαβλασησιν ὁ μαδ. ζωῆτ δὲ θαττον), ἐ φθείρετ. τ δὲ χειροπῶν τὰ τραύματα· γλυκύτερα γάρ. ἐν τούτῳ δὲ ἡ ζωοποιία. ἐ ἅμα θᾶττον ἐξίσατ, διὰ δύδιανειάν τε ἐ σάρκ τὸ ὥσπερ ἐν πέρατι εἶν. ἐ τ σίτου δ' ὡσαύτως ὁ γλυκύτερος. μίγα δ' οἱ τόποι διαφέρουσιν εἰς φυλακήν, ἐὰν ὦσι ξηροὶ ἐ ψυχροί. διαμένουσι γὰρ πλέω χρόνον· ὥσπερ ἔν τε μηδείᾳ, ἐ παφλαγονίᾳ. ἐ τούτων, ἐν οἷς ὑψηλοτάτοις χωρίοις. ὡσαύτως δ' εἴ πε ἄλλοθι τοιοῦτον· ἀμφότερα γὰρ ἐξεργοντ τὰ φθείροντα, τό, τε θερμὸν ἐ ὑγρόν. ἐπεὶ ἐ ἡ διαπαθομένη γῆ, τοῦ ποιεῖ 30
ξηραίνει τε γὰρ ἐ ψύχει. τ δὲ λιθωδῶν ὅσα μ μαλακὰ ἐ σαρκώδη, λαθάπερ ἡ ἀμυγδαλὴ, ἐ τὸ λάρυνξ, καὶ ἡ βάλανος, οἷς πολὺ ἔχουσι σώζετ. τὰ δὲ ξηρὰ ἐ ξυλώδη, λαθάπερ τὸ γίγαρτον, ἐ τὰ τοιαῦτα, ἐ ἐωὸ οἷς. ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, πάντα πολυχρονιώτερα διὰ τὸ πυρίχοον. ἐπεὶ ἐ τὸ γίγαρτον, ἐ ἡ λιγχραμίς, ἐ τ ἄλλα τὰ τοιαῦτα, πολλῷ μᾶλλον ἀποξηραίνετ γυμνούμενα. μάλισα δ' διαμένει τ τοιοῦτον, ὅσα πυρῆσι πολυέχετ, καθάπερ τὸ τ ἐλαίας· καὶ ἔτι ὑλῶδες, ἢ ὀσῶδες τυγχάνει, λαθάπερ τὸ τ φοίνικος, ἐ ὁ λωτὸς, ἐ τ ἄλλα τὰ κτενικώδη. πυκνὰ γὰρ πάντα, ἐ πρόβολὴν ἔχοντα. τὸ δ' αὐτὸ αἴτιον τὸ γῆς, ὅτι μ διεχωρισμένον ἐ ἐ φανερόν, ὅτι δὲ ἀχώρισον ἐ ἀφανές, ὥσπερ τὸ τ φοινίκων.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΑΙΤΙΩΝ ΤΟ Ζ. 40

ΠΕΡΙ δὲ χυλῶν καὶ ὀσμῶν, ἐπεισὶ καὶ ταῦτα τῶν φυτῶν οἰκεῖα, πειρατέον ὁμοίως ἀρθρῶσαι τοῖς πρότερον, τά τε συμβαίνοντα πρὸς ἕκασον εἶδος, ἐ διὰ τίνας αἰτίας. ἡ μ ἂν φύσις ποία τις ἑκατέρα τ γένος, ἐν ἄλλοις ἀφώρισαι· ἐ ὅτι μικτά πως ἄμφω ἐῦ λόγον δέι. χυλὸς μ, ἡ τ ξηρὸ ἐ γεώδες τῷ ὑγρῷ ἐν ἀπόμορξις· ἡ ἡ τ ξηρὸ διὰ τὸ ὑγρὸ διάπλασις, ἐωὸ θερμὸ διαφέρει δ' ἴσως ὀδίγ. ὀσμὴ δέ, τὸ ἐν χυλῷ ξηρὸ τῷ ἀφανεῖ. ὁδὸν γὰρ ἕοικεν ἀέρος ἐ ὕδατος. καὶ σχεδὸν τὸ αὐτὸ πάθος ὀδὶ χυλὸ τε ἐ ὀσμῆς, ἐκ ἐν οἷς αὐτοῖς δὲ ἑκάτερον. ταῦτα μ ἂν ὅτω διέλθω ἐῦ τ ὡρισμένον ἀφορισμόν. τὰ δ' εἴδη

ἐν χυλῷ,

τ χυλῶν, ὡς μὴ ἰσάριθμ) ἀρδ᾽ ὄναι ῥᾴδιον· οἷον, γλυκύς, λιπῶδες, αὐσηρός, συφνός, δριμύς, ἁλμυρός, πικρός, ὀξύς. ὡς ἢ ηὖ τ) ὀσίαν ἑκάστου, χαλεπώτερον. αὐτὸ γὰρ τ πρῶτον ἐχθλε- νὰ σκέψιν. πρότερον γὰρ τοῖς παθεσι τοῖς ηὖ τὰς αἰσθήσεις ἀρδετέον, ἢ (ὥσπερ Δημόκριτος) τοῖς σχήμασιν, ἐξ ὧν ἕκαστοις· εἰ μὴ ἄρα τὴ ταῦτα συνάπτει πως εἰς τὰς δυνάμεις, διὰ κείνων λέγειν χάριν, εἰ μὴ εἷς ἄλλος τρόπος ὅτι πρὸ τούτου λέγω δὲ, τοῖς παθεσι τοῖς ηὖ τὰς αἰσθή σεις. οἷον εἴ τις ἀρδοίη, γλυκὺν μ, τ δριμύ τ γὰ γλώττῃ συμφύτῳ ὑγρότητος· ἢ χυμὸν λιανικόν, ἢ λεπτόν, ἢ λεῖον. συφνόν ἢ, τ ξηραντικόν, ἢ πηκτικὸν πρῆμα ταύτης. δριμὺν ἢ, τ πηκτικόν, ἢ τακτικόν, ἢ ἐκκριτικόν τ ἐμ ηὖ συμφύτῳ ὑγρότητι θερμότητος εἰς τ ἄνω τόπον· ἢ ἁπλῶς χυμὸν διαπτικὸν, ἢ θερμαντικόν. ἁλμυρὸν ἢ, τ διακτικόν, ηὐ ξηραντικόν. πικρὸν δὲ,
10 τ φθαρτικὸν τ ὑγρότητος, ἢ πηκτικόν· ἢ διακτικόν, ἢ ἁπλῶς βαχὺν, ἢ μάλισα βαχύ. αὐση- ρὸν, τ ῥυπτικὸν τ αἰσθήσεως ἢ τ ὑγρότητος τ γ αὐτῇ· ἢ τ ὅλης ὑγρότητος διακτικόν, ἢ πηκτικόν, ἢ ξηραντικόν· ἢ ἁπλῶς συφνότητά τινα πρεμαίαν ηὐ μαλακήν· ἢ παλιν (ὡς Πλά των) διαθόλα τὰς διαφορὰς τ διαιρέσεων ἀρδ᾽ ἴδωσι, τῷ συγκρίνειν ηὐ διακρίνειν, διὰ χρημά νας βαχύτητι ηὐ μὴ δ᾽ ὀτητι· διαδ᾽ ἕκαστος ἢ διαιρεῖ τοῖς αἴσθεσιν. ὅσα μὴ δὲν διάει τὰ φλεβία καὶ ἀρξηραίνει βαχύνοντα, συφνά· ηὐ αὐσηρὰ ἢ, διὰ τούτων ῥυπτικώτερα, ηὐ πᾶν τὸ περὶ τ γλῶτ ταν ἀρπλύνοντα. ὅσα ἢ ῥύπτει, † πέρα μὴ τ μερίδος, ὥστε ηὐ ἀρτίκλῃ αὐτ διὰ φύσεως, οἷον ἡ τ πρὸς νίτρων δύναμις, πικρά· τὰ ἢ ὑπὸ δέστερα τούτων, ηὐ ὑδὶ τὸ μέτριον τῇ ῥύπτει χρώμενα. ἁλυ κὰ, ἄνθυ πικρότητος βαχείας, ηὐ φίλα μᾶλλον ἡμῖν. τὰ ἢ τῇ τ σώματος θερμότητι διοινωνή- σαντα, ηὐ λειαινόμενα ηὐ σωεκπυρούμενα, ηὐ παλιν αὐδιακάοντα, φερόμενα δ᾽ ὑπὸ διαφότη
20 τος ἄνω πρὸς τὰς τ διαφαλῆς αἰσθήσεις ⓒ τέμνοντ, δριμέα. τὰ ἢ πολελεπτυμμένα ὑπὸ συ πεδίνου, εἰς δὲ τὰς σφαῖς φλέβας εἰσδυόμενα καὶ αὐακυκῶντα καὶ αὐαζυμοῦντα, ηὐ ἀφεί ζειν ποιοῦντα καὶ ἕλκειν, ὀξέα. τὸ δὲ σύμπαν τοῖς πρὸ τούτων πάθος φαντίον, οἰκεῖον ὅτι τ γλυκύτητος, ὅταν λειανθῇ ἐπαλείφοντα τὰ βαχυνθέντα. διαθισᾷ ἢ ηὐ συναδῇ τὰ πρὸ φύσιν διεχυμένα, τὰ δ᾽ αὖ συνεσῶτα διαχαλᾷ. ηὐ ἁπλῶς ὅ, τι μάλισα δριμὺ ἐὰν ηὖ φύσιν γλυκύ. ὅρος μὴ δὲν ὁ βόπος τοῖς δυναμεσιν ἀφορίζει. Δημόκριτος ἢ χῆμα πολιθεὶς ἑκάστῳ, γλυ 2
κὺν μ, τ προγύλον ηὐ σύμεγέθη ποιεῖ· συφνὸν ἢ, τ μεγαλόχημ) βαχὺν ἢ, τ πολυγώνι) ηὐ ἀπεριφερῆ· ὀξὺν ἢ ηὖ τόνομα, τ ὀξὺν τῷ ὄγκῳ ηὐ διωνοειδῆ καὶ καμπύλον ηὐ λεπτὸν ηὐ ἀπε ριφερῆ· δριμὺν δὲ, τ περιφερῆ ηὐ λεπτὸν ηὐ γωνοειδῆ ηὐ καμπύλον· ἁλμυρὸν ἢ, τ γωνοειδῆ ηὐ σκολιὸν ηὐ ἰσοσκελῆ· πικρὸν ἢ, τ περιφερῆ, ηὐ λεῖον ἔχοντα σκολιότητα, μέγεθος ἢ μικρόν·
30 λιπῶδες δὲ, τὸν λεπτὸν ηὐ προγύλον ηὐ μικρόν. οἱ μὲν δὴ βόποι, ὅσοὺς ῥυ διαφέρουσι. τάχα δ᾽ αὖ δόξειεν, ὥσπερ ἐλέχθη, ηὐ ὅτως ἐκείνων ἕνεκεν χάριν. αὐτ γὰρ τ δυνάμεων ὅτως ἀρδ᾽ ἰσθεὶς, οἵτινα τὰς αἰτίας ἀρδιδόναι, δι᾽ ἃς ὁ μὲν σύφει ηὐ ξηραίνει ηὐ πήγνυσιν, ὁ δὲ λειαίνῃ, καὶ ὁ- μαλύνει ⓒ διαθίσησιν, ὁ δὲ ἐκκρίνει καὶ διαχεῖ, καὶ ἄλλό τι διότ ῥ. πλὴν ἴσως ἐκεῖνα ἂν τις ὠφελήσειε πρὸ τούτων, ὥστε ηὐ ὑπομένοντ ἀποδιδόναι ποῖόν τι. δεῖ γὰρ † ἕνεκεν μὴ μόνον εἰδέναι τὸ ποιοῦν, ἀλλὰ ηὐ τὸ πάσχον· ἄλλ) τ εἰ ηὐ μὴ πᾶσιν ὁ αὐτὸς ὁμοίως φέρετ), διαθαπερ φησιν. ἔθεν γὰρ διωλύει, τ ἡμῖν γλυκὺν, ἑτέροις δισὶ τ ζώων ἕνεκεν πικρόν. ⓒ ὡσὶ τ ἄλλων δὲ ὁμοίως. δῆλον γὰρ, ὡς γ τῷ αἰσθητηρίῳ τις ὄξιν ἑτέρα δ᾽ ιάθεσιν· ἐπεὶ τό, τε τ χυμὸ χῆμα ταὐτὸ, ηὐ γ ἄλλῳ ἔοικεν ὁ ταυτὸ δύνατ παντα χοῦ ποιεῖν. εἰ δὲ ὧδε ἀληθες, αἰτίαν ὁμοιότητος ἕνεκεν τοῦ ὑποκειμένου. διὸ δὴ ηὐ λεκτέον ὑπερ αὐτ. ἅμα δὲ διὰ κεῖνο φανερὸν, ὡς ὁ μία τις δύναμις
40 τ αὐτ χήματος· εἰς δὲ τἀναντία τ᾽ φυκε ποιεῖν γ ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ. τὸ μὲν γὰρ μὴ πάντων πρὸς τ) αὐτ δύναμιν ἄγειν, ἔχ ὁμοίως ἄπορον· ὥσπερ ὁ δὲ τὸ ὦρ διαθεῖν. εἰ δὲ ηὐ φαντίως φῦκε διαζυθέναι, τ πλεόν λόγ δεῖτ)· διὰ τοι διὰ κείνο δεῖ ὑπερ λέγειν αἰτίαν. ὑδὶ γὰρ τ ὠ ρὸς ὅταν μὴ δύνατ διάειν, ἢ τὸ ὕδ᾽ ωρ ὑγραίνειν, ἔστι τις αἰτία ηὐ λόγος. εἰ ἢ ηὐ ἐναντίον ἐποιῇ, μᾶλλ) ἂν ἐλεῖτο ηὐ πλειόνων. τότερις μὴ δὲν ὑπὲρ ἁπάντων τούτων λεκτέον. ἓν ἢ ηὖ τὰς δυ- νάμεις, ἐκεῖνο μόνον ἀναγκαῖον, ποῖόν τι τ αἰσθητήριόν ἑκάσου· ἀεὶ γὰρ εἰδέναι ηὐ τ τούτων φύσιν ηὐ δ᾽ ιάθεσιν. ἐπείπερ ἔχ ὁλιδν μόρι) αἰσθητικόν. ἴσως ἢ ηὐ ὅταν ἐκ πλειόνων ἓν τι γένητ), τ) ἑκατέρα δ᾽ υναμ) ηὐ ὀσίαν τ δεῖ λαμβάν. ἄθπ) ἢ διὰ κεῖνο ἓν ἔστι τὰ χήματα λέγουσιν, ἢ τ ὁμοί ων διαφορὰ ηὖ μικρότητα ηὐ μέγεθ, εἰ τῷ μὴ τ) αὐτ) ἔχειν δ᾽ ύναμιν. τ γὰ ὦν τ μορφ, ἀλλὰ τ ὄγκ) δυνάμεις, ἃς ἴσμ. τὸ διαβιάζεσθ, ηὐ ἁπλ) τὸ μᾶλλ) ηὐ τὸ ἧττον ἴσ᾽ ἂν τις ἀρδ᾽ ἐδωκεν·

εἰς δὲ τὸ

εἰς δὲ τὸ μὴ αὐτὸ δύνασθαι, μὴ δὲ ποιεῖν, οὐκ εὔλογον· ἐπεὶ ἐν τοῖς σχήμασιν αἱ δυνάμεις. εἰ γὰρ ὁμοιοσχήμονα, ταὐτὰ ἂν εἴη τὸ ὑπάρχον· ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις. τὸ γὰρ τρίγωνον, τὸ πολιαῖον, καὶ τὸ μυριόπουν, ὁμοίως δυσὶν ὀρθαῖς, καὶ τὸ μυριάγωνον τέτταρσιν ὀρθαῖς· καὶ τὸ τετράγωνον τέτρασι. καὶ ταῦτα μὲν καὶ κατὰ τὸ ποσὸν διάφορα· τὰ δὲ λόγῳ μὲν ὄντα τὰ αὐτὰ, οἷον ἡ ἀσυμμετρία τῆς διαμέτρου. τὸ δὲ ποσὸν διάφορον. ὥστ' ἐπεὶ ἐκ τούτων ἢ ἀπὸ τούτων ἐγίνετο, τὸ μὲν ποσὸν διάφορον ἂν ἦν, τῷ δ' εἴδει ἀδιάφορον. ἀλλὰ γὰρ αἱ μὴ κατὰ σχή-
3 ματα καὶ τὰς μορφὰς δυνάμεις πλείω, καὶ περὶ πλειόνων ἔχουσιν ἀπορίαν. Ὅτι δ' ἐν ἀπομίξει πως ὁ χυλὸς καὶ ἡ ὀδμὴ, καὶ ἐκ τῶνδε φανερόν. οὐδὲν γὰρ φαίνεται ἁπλῶν ἔχειν χυλὸν, οὐδ' ὀδμὴν, ἐὰν μὴ λάβῃ μίξιν· οἷον, ὁ ἀὴρ, ἢ πῦρ, ἢ ὕδωρ. ἄχυλον γὰρ καὶ τὸ ὕδωρ καθ' ἁ ὑτό. διὸ καὶ οἱ παλαιοί φασι, δι' οἵας ἂν γῆς ῥέῃ, τοιοῦτο καὶ εἶναι. καὶ ἡ θάλαττα δὲ, καὶ τὰ νιτρώδη καὶ σαπρὰ καὶ ὀξέα τῶν ὑδάτων, ἔχει τινὰ μίξιν· ὧν ἐνίους καὶ ἡ ὀσμὴ μάλιστα τῇ θαλάττῃ συνακολουθεῖ. γῆ δὲ, καὶ λίθος, ἄχυλα· πλὴν ἐάν τινα τοιαύτην λάβῃ μίξιν. καί τοι φαίνεταί γε ταῦτα μᾶλλον ἔχειν· οἷον ὅσαι θαλαμώδεις, καὶ ὅσαι καὶ ὡς τέφρα, πικραὶ· καὶ ἐνίαι δοκοῦσιν εἶναι καθάπερ καὶ ἡ ἄργιλος. ἅμα δὲ καὶ οὐκ ἄλογον, εἴπερ τῇ τοῦ γεώδους ἐναπομίξει γίνεται χυλός. τὰ δὲ δὴ μεταλλευόμενα, καὶ λίθων ἔνια γένη, καὶ ὀσμὰς ἔχει πρὸς τοῖς χυλοῖς. ἅπαντα δ' οὖν ταῦτα μίξει τινὶ καὶ ἀλλοιώσει καὶ ἐγχυλαφαίνεται, καὶ ὀσμώδη. καὶ γὰρ ἡ τέφρα διὰ τὴν κατάκαυσιν ἐξαλλοιουμένη, καὶ ὅσα πυροῦται, λαμβάνει τινὰ χυλὸν, τὰ μὲν ἁπλᾶ, τὰ δὲ καὶ μιγνύμενα τοῖς ὑγροῖς. ἡ μὲν οὖν φύσις, ὅτι τοιαύτη, καὶ πρότερον εἴρηται καὶ νῦν. ἐπεὶ δ' ἐν τρισὶν οἱ χυμοὶ, φυτοῖς τε γὰρ καὶ ζώοις εἰσί τινες καὶ ὀσμαὶ καὶ χυμοὶ κατὰ τὰς κράσεις, ἔτι δ' ἐν τοῖς κατὰ τέχνης πρασκευὴν τινα μιγνυμένοις, ἢ καὶ αὐτομάτως ἀλλοιουμένοις, ὁ τὲ μὲν ὑπὸ τὸ βέλτιον, ὁ τὲ δ' ὑπὸ τὸ χεῖρον, ὥσπερ τῶν σηπομένων· τὸ μὲν ὑπὲρ ἁπάντων τούτων εἰπεῖν, κοινότερόν τε καὶ καθόλου μᾶλλόν ἐστιν. ὑπὲρ δὲ τῶν φυσικῶν πρῶτον λεκτέον. ἀρχὴ γὰρ ἅπασιν ἡ φύσις. καὶ τούτων ὅσοι κατά τε τὰ ἁπλᾶ φαίνονται, καὶ ὅλως τὰ ἄψυχα, καὶ ὅσοι κατὰ τὰ φυτὰ καὶ σὺν καρπούς. καὶ γὰρ ταῦτα πρότερ' ἄν τις τιθεῖτο τῶν ζώων. ἅμα δὲ καὶ ἡμῖν ἡ σκέψις ὑπὲρ τούτων, οἷον συνεχὴς οὖσα τοῖς πρότερον. οἱ μὲν οὖν ἐν τῇ γῇ ξυνισταμένοι χυμοὶ τῶν ὑγρῶν (οὗτοι γὰρ ἐμφανέστατοι) λέγω δ' οἷον ὀξεῖς, καὶ
δῆλον ὅτι γινόμενοι † δῆλοι· ὅτι τὰς αὐτὰς πως ἢ παραπλησίας ἀνάγκας, δι' ἃς καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς. οὐ μὴν οὔτε ἴσοι τὸ πλῆθος, οὐδ' ὅμοιοι τούτοις, ἀλλὰ θολερώτεροι· διὰ τὸ μὴ τὴν αὐτὴν πέψιν, μήδ' ὁμοίως ἔχειν. τὸ δὲ πλῆθος οὐ συμβλητοί. πολλοὶ γὰρ οἱ τῶν καρπῶν καὶ ἀνόμοιοι χυμοὶ, καὶ οὐδαμῶς ἐνίοι γε ἐμφαινόμενοι τοῖς ἐκ τῆς γῆς· οἷον, ὁ αὐστηρὸς, καὶ δριμὺς, καὶ ἄλλοι δὲ πλείους. εἰ μή τις λέγοι τῇ μίξει καὶ τῇ κράσει τῶν ἄλλων γίνεσθαι τόπους, τοῖς δὲ γένεσιν εἶναι σὺν αὐσὺν. οὕτω δ' ἂν εἴησαν ἄπειροι. ἄπειροι γὰρ οἱ λόγοι τῶν μίξεων. καὶ ἔτι δὲ κατὰ μᾶλλον καὶ ἧττον αἱ διαφοραί. διὸ καὶ οἱ ὁμογενεῖς πλείους, οἷον αὐστηροί, λιπροί, πικροί, γλυκεῖς. ὅθεν καὶ οἱ παλαιοὶ τῶν φυσιολόγων, ἀπείρους ἐτίθεντο σὺν χυλοὺς, ὥσπερ καὶ μικτῶν. ὁποία γὰρ ἄν τις ἡ μίξις καὶ ἡ σῆψις γένηται τοῦ ὑγροῦ φυτοῦ, τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸν χυλόν. οὐ μὴν ἀλλὰ βέλτιόν γε οἱ ὁρισμένους λέγοντες, ἐκ τούτων δ' ἤδη κατὰ τὰς μίξεις ποιοῦνται τὰς διαφορὰς. ἴδιος γοῦν τῶν ἐκ τῆς γῆς ὁ ἁλμυρός· οὐδενὸς γὰρ καρποῦ καὶ κελύφους. ἀλλὰ περὶ μὴ τούτου, τὴν αἰτίαν ὕστερον
4 λεκτέον. Αἱ δὲ ἰδέαι τῶν χυλῶν, ἑπτὰ δοκοῦσιν εἶναι, καθάπερ καὶ ὀσμῶν καὶ τῶν χρωμάτων. οὗτοι δ' ἐάν τις τὸν ἁλμυρὸν οὐχ ἕτερον τιθῇ τοῦ πικροῦ, καθάπερ καὶ τὸ φαιὸν τοῦ μέλανος. ἐὰν δὲ χωρίζῃ, συμβαίνει σὺν ὄγδοον εἶναι. γλυκὺς γὰρ, καὶ λιπρὸς, καὶ πικρὸς, καὶ αὐστηρὸς, καὶ δριμὺς, καὶ ὀξὺς, καὶ στρυφνὸς ἀριθμοῦνται· προστίθεται δὲ καὶ ὁ ἁλμυρὸς, ὄγδοος. οἴοντα δέ τινες καὶ τὸν οἰνώδη δεῖν· ἔν τε γὰρ τοῖς καρποῖς ὑπάρχει πλείοσι, καὶ ἐκ τῆς γῆς ἀναποδύει τις ἐνιαχοῦ τοιοῦτος χυμός. ἔτι δ' οὐδ' ὡς ὁ γαλακτώδης εἰς τὸν γλυκὺν ἂν τεθείη· καὶ γὰρ ὧν οὗτος ἐν ἐνίοις ὡς εἶδος ἂν τιθεῖτο τοῦ γλυκέως, οὕτω τὸν οἰνώδη τῶν ἄλλων τινὶ προσνεῖμαι ῥᾴδιον. ἀλλ' ἰδία τις ἡ φύσις, καθ' αὑτὴν ὑπολεχομένη καὶ τὸ γλυκὺ καὶ τὸ στρυφνὸν καὶ αὐστηρόν. ἀλλὰ γὰρ σὺν μὲν οὐδὲν ἴσως διαφέρει πρὸς τὴν τῶν ἄλλων θεραπείαν. ὁ δὲ ἀριθμὸς ὁ τῶν ἑπτὰ, καιριώτατος καὶ φυσικώτατος. πότερον δὲ σὺν μὲν ὥσπερ ἀρχὰς, σὺν δὲ ὡς στερήσεις δεῖ λέγειν, οἷον τὸν μὲν γλυκὺν καὶ λιπρὸν, καὶ ὅσοι σύστοιχοι τούτοις, ἀρχάς· ἐκ τούτων γὰρ αἱ γενέσεις καὶ αἱ τροφαί· σὺν δ' ἄλλους στερήσεις· ἢ πάντας φυσικούς. ἔοικε γὰρ εἰ

μὲν εἰς τὸ

μὴν εἰς τὸ ἄρισον δεῖ πάπεμ τὴν φύσιν, γὼ τότοις εἶν μόνοις. ἅμα δὲ κὴ τὸ τ̃ τροφῆς γγνέσεως ἀληθινόν. ὀδὲν γὰρ, ὡς εἰπεῖν, ὅτε σρέφεδ δοκεῖ διὰ τ̃ ἑτόρων, ὅτε γίνεδ. ὀδὲ εἰς τὸ πλέον να ἰδεῖν αὐτ̃ ἐκεῖνό γε μᾶλλον ἢ ὀχ ἥπερ κ̃ φύσιν. ὀλίγοι γὰρ γ̀ τότῳ τῷ μέρε. σχεδόν δεῖ πρόμοιον ὄδι τὸ ζκτόμῶ, καὶ ὧδι τ̃ ἄνθρωπον, τότορον κ̃ φύσιν ἢ κ̃ σέρησιν τἆλλα. καθάπερ γὰρ καὶ τότων ἴδιαί δινες αἱ ὀσίαι, κὴ τ̃ φυτ̃ ὁμοίως. εἰ δ' ἡ μ̀ σέρησις γ̀ ἀτελέας δινὶ καὶ γ̀ δεᾶς, ταῦτα δὲ γγνᾶ καὶ ἐκβέφει τὰ ὅμοια καὶ ἰσχυρότορα πολὺ τ̃ ἑτόρων, ὀκ αὖ εἴη κ̃ σέρησιν. ἐπ γ̀ γε ζῶς φυτ̃ ἅμα συμβαίνει μὴ τελοκαρπεῖν καὶ ἧττον εἶν πικρὰ τὰ γ̀ τότῳ τῷ γγνε. καθαπερ ὧδι τ̃ λιγνασρίᾳ, καὶ ἀψινθίᾳ, καὶ τ̃ ζιότων. ὡς ἐκεῖσε τ̃ φύσεως φερομένης, καὶ τ̃ γλυκύτητα καθάπερ ἀπεψίαν δινὰ ὅσαν ἢ ἐλλιψιν πεψεως. ἀεὶ γὰρ ἡ φύσις ἐξομοιοῦν ἐθέλει τῷ ὑποκειμένῳ, καὶ γ̀ τοῖς ζώοις καὶ γ̀ τοῖς φυτ̃ῖς. ποιεῖτ γὰρ καὶ τροφὴ γίνετ πᾶσιν, ὅταν κρατῇ τὸ λαμβανόμ̀. εἰ δὲ δὴ καὶ ἔνια τρέφεται διαθερμαινομένοις πσίν, ὥσπερ καὶ τ̃ ζώων, ὧν καὶ ἡ γένεσις ἐκ τότων, ὀδ' αὖ ἡ τ̃ τροφῆς ἱκανὴ πίσις ἔκ πως τὸ κ̃ φύσιν, ὀδ' αὖ πρώτη σύσασις, ἀλλ' ἑκάσοις μεμερισμένη κ̃ τὰς μίξεις. ἐπεὶ ὀδ' οἱ γλυκεῖς χυμοὶ τρόφιμοι πάντες ἡμῖν, ἀλλ' οἱ μὲν ἐκσαπτοὶ, καθάπερ ἡ ὁμοία τῷ σκολύμῳ ῥίζα, καὶ ἄλλαι δινες· οἵδ' ὑγρωτικοί, πλέυς δὲ διαδόμενοι, κὴ θανατηφόροι, καθαπερ ὁ μανδραγόρας. ἔνιοι δὲ ὁμολογουμένως ὠλεθρεύει. πολλοὶ γὰρ ἤδη καὶ πολλαχ̃ ῥίζας φαγόντες, ἃς ἠγνόσν, γλυκείας τε τῇ γδύσει καὶ ἡδείας, ἀπέθανον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πλέω τυγχάνει, τὰ μ̀ βλαπτοντα, τὰ δὲ κ̃ ὅλως αὐαιρ̃ντα, δεῖ κ̃ τ̃ προσφορᾶς ἡδέως ἢ ἀλύπως. ἔνια ἤ πάλιν ὠφελ̃ντα ἀκαδ' ὧν κ̃ πικρῶν, οἷον κ̃ τὰ ἄρδα λεχθέντα, λιγυραύριον κ̃ ἀψίνθιον, κ̃ ὅδα ἤ φαρμακωδέστερος ἐπ αὖ χυμὸς ἐχδ· πολλὰ γὰρ κ̃ τότων ὀνίνησι. τ̃ δὲ κ̃ ὅλως ὁ χυλὸς ἄτροφ ὢν, ὥσπερ ἡ ὕλυσμα τ̃ τροφῆς ὄδιν· οἷον, ἅλμυρὸς καὶ ὀξύς. ὀδὲν δ' ἂν δυναίμεθα κρατεῖν ἀκραδτος, καθάπερ ὀδ' ἤ τ̃ ἁλῶν· ἔνια ζώων· διὸ καὶ τόπις πρ̃χόμεθ αὖν ἄλλος. ἔνια δὲ καὶ αὐτὰ ἑαυτοῖς εὑρίσκ̀ τὰ πρόσφορα πως τ̃ τοιαύτην ὠμότητα, ὥσπερ καὶ οἱ ὄρνιθες ἥδη. καὶ φανερὸν ἂν δ' ὀξειεν, ὡς ὀκ ἔσιν ἁπλῶς μεμεισμένα. τὸ μὲν ὥσπερ φυσικὸν, τὸ δ' ὡς γ̀ σερήσει καὶ πρὸς φύσιν, ἀλλὰ κ̃ τὸ ἡμῖν ἄτροφον ἄλλοις τρόφιμον· τὸ δ' ἑτέροις τρόφιμον, ἄλλοις ἄτροφον. ὡς γ̃ ἂν αἱ φύσεις ἔχωσι κ̃ τὰς κράσεις, ὅτω καὶ αἱ τροφαὶ διαδ' ἕκασον ἁρμόσσσιν. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἡδοναὶ καὶ αἱ λύπαι καὶ αἱ βοήθειαι πρὸς τὰ πάθη καὶ τὰς διαθέσεις, ὃ καὶ φανερὰ ποιοῦντα πολλὰ τ̃ ζώων ὄδιν· ὃ πρὸς τὰ συμβαίνοντα παθη μόνον αὐτ̃μάτως, ἀλλὰ καὶ διατ' αὐτὰς τὰς ἐδλωδίας, ὅταν ἄλλο φαγωσιν ἕτορον ἐπιδιόντα· διαθάπερ οἱ ἐχδ τὸ πήγανον, ὅταν τὸ σκόροδον. ἐχδ δ' ἡ κ̃ τ̃ αὐτὰς ὁμοίως. ἄλλαι γὰρ ἄλλοις γήανται, καὶ ὁ τρόσφορος. καὶ ὁ μόνον εἰς τὸ μὴ δ' ἔδδ, μὴ δὲ ζκτεῖν, ἀλλ' ὑπὸ τ̃ ἡδίσων ἡμῖν αὐαιρεῖδαι. διαθάπερ οἱ γύπες ὑπὸ τ̃ μύρων, καὶ οἱ διάνθαροι ὑπὸ τ̃ ῥόδων. πολεμᾶσι δὲ δὴ σφόδρα καὶ αἱ μέλιτται, τοῖς μεμερισμένοις. ὅλως μὲν γὰρ ἡ ὀδὲν ἢ βραχύ τι πάμπαν ὄδιν γ̀ τοῖς ἄλλοις ζώοις, τὸ § τὴν δύωδίαν δ' ἰῶνον αὐτ̃ χωρίς, ἀλλ' εἴπερ διατὰ συμβεβ̀κὸς, ὧν ἡ τροφὴ τοιαύτη. πῶς ταύτην γὰρ ἰῶ ἡ ὠδυμία, καὶ ταύτης. εἰ δ' ἀρα καὶ τοιοῦτόν ὄδιν, ἡμῖν γε ὁ ζαφὲς. ἐπεὶ καὶ τὴν πάρδαλιν τοῖς μὲν ἄλλοις, ἡδὺ φασι δοκεῖν αὐτ̃. διὸ καὶ θηρδύειν αὐτ̃, ὅταν διαπαδῇ ἡ ταύτην πθοζαγομένη. ἡμῖν δ' ὀδεμίαν δύωδίαν ἐμφαίν. εἰ μὴ κἀκεῖνο ἀληθές, ὥσπερ ἔσιν ἀληθές, ὅτι χείρισον ἔχομεν πάντων τ̃ ὄσφρησιν. καὶ διατ̃το, ὡς εἰπεῖν, πολλαὶ λανθάνοισιν ἂν ἡμᾶς ὀσμαὶ, καὶ τὰ ἡδέα καὶ τὰ λυπηρὰ τὰ κ̃ ταύτας. ὃ δ' ἂν ζ δ' ὀξειεν ἂν ἄτοπον εἶν, τὸ τἆλλα ζῶα σαφέστερον ἔχοντα μὴ δ' αἰδαίνεδαι, μὴ δ' ἐκκρίνειν τὰς δύωδίας, ὀκ ἔσιν ἄτοπον. τάχα δὴ γὰρ κ̃ αἰδαίνοντ̃, πῶς δὲ τ̃ φύσιν αὐτ̃ ὀχ ἁρμόττουσιν, ἀλλὰ κ̃ γήαντίαι. διαθάπερ ὧδι τ̃ γυπῶν ἐλέχθη, κ̃ ὡς τὰ ἔντομα πάντα ὑπὸ τ̃ ἐλαίου βαρύνεται. φδύγει γὰρ αὐτὰ τ̃ ὀσμήν. ἕτορα δ' ὑφ' ἑτόρας δινὸς ἴσως. ἄλογον δ' γὰρ δαι διὰ ξδγν αὖ συμβαίνειν πῶς ἐκείνῳ τὴν ὑπόθεσιν ὁ λιπαρὸς τ̃ γλυκέως χυλός. ἅμα δὲ πρόσφορα λέσατα τῷ γλυκεῖ, καθάπερ οἱ δινῖπες. ὀδὲν γὰρ τ̃ οἰκείων φθαρτικὸν, εἰ μὴ ταῖς ὑπερβολαῖς. ἀλλὰ τότε μὲν τὴν αἰτίαν, γ̀ τῇ θρομύτῃ λκπέον, ὥσπερ καὶ τ̃ ὀριγάνου, καὶ τ̃ τοιότων· ἅπαντα γὰρ φδύγει. τὸ δὲ μὴ αἰδαίνεδαι, καθάπερ λέγεσιν, ὃ σαφὲς ἡμῖν· εἰ μὴ ἄρα καὶ οὗ πόρως γήταῦθα ἂν ὡς αἰδάσαιτο, καθάπερ ἔνιοι τ̃ φυσικῶν, τῷ μὴ ἁρμόττειν ἢ μή.

διὸ καὶ διαιροῦσι τοῖς μεγέθεσι, τὰ μὲν μικρὰ φαίσκοντες τῶν τοιῶνδε αἰσθάνεσθαι, τὰ δὲ μείζω τῶν τοιῶνδε μᾶλλον, οὐχ ἱκανὴν δ' οὐδ' οἰκείαν ἴσως διαίρεσιν διαιροῦντες. οὐ γὰρ ἐν τοῖς πόροις ἡ αἴσθησις· ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τὴν διάθεσιν ἄν τις καὶ τὴν κρᾶσιν, τό, τε πάθος ἀποδοίη καὶ τὴν ἀπάθειαν, ἐν οἷς τὸ ἡδὺ καὶ τὸ λυπηρόν· ὅπερ συμβαίνει καὶ ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων. οὐ γὰρ πᾶσιν αἱ αὐταὶ προσφιλεῖς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐν τοῖς κακώδεσι καὶ βαρείαις, ὧν ἔνιαί γε κοιναὶ πᾶσιν· οἷον αἱ ἔκτινων ἐκπνέουσαι χασμάτων καὶ ἄντρων, θανατηφόροι τοῖς προσπελάζουσιν. εἰ δ' ἄρα καὶ αὐταὶ τοῖς ἀναπνευστικοῖς μόνοις. ἀλλὰ τοῦτό γε φανερόν, ὥσπερ ὑπὲρ τῶν χυλῶν, ὅτι καὶ ὀσμαί τινες ἑκάστοις εἰσὶν οἰκεῖαι· καὶ ὅτι τὸ εὐώδες τὸ μὴ κατὰ τὴν τροφὴν, ὀλίγοις ἢ οὐδέσι προσφιλές· εἰ δὲ δή τινι καὶ συμφέρον, ἀδηλότερόν ἐστιν. ἀλλὰ γὰρ ταῦτα μὲν ἴσως ὑπὲρ πλέον εἴρηται τῶν ὑπο-
6 κειμένων. ὅθεν δ' ὁ λόγος, ἐκεῖσε ἐπανιτέον. Ἑκάστου τῶν χυλῶν καὶ τῶν ὀσμῶν ἐστί τις φύσις, ὥσπερ καὶ τῶν ζώων, ἢ πρὸς ἑκάστην διάθεσιν ἁρμόττει καὶ κρᾶσιν. οὐ μὴν ἄλλως τε καθόλου καὶ κοινῶς εἰπεῖν, οἱ γλυκεῖς καὶ οἱ κατ' αὐτὴν τὴν συστοιχίαν τροφιμώτεροι, καὶ μᾶλλόν εἰσι κατὰ φύσιν. ἐναντίωμα δὲ τὰ τάχα δ' οὐκ ἀκόλουθον ἔσται τὸ ἀνάλογον, ὅτι χυλὸς μὲν ἅπασι προσφιλὴς ὁ γλυκύς, ὀσμὴν δὲ οὐκ ἔστιν οὕτω λαβεῖν οὕτω τῷ γένει λανθάνοντας, εἰ μή τις ἄρα λανθάνει διὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν τῆς αἰσθήσεως. ἴσως δ' οὐδὲ τὸ περὶ γλυκέος εἰρημένον ἁπλῶς ἀληθές. ὑπὲρ μὲν οὖν τούτων ἀρκείτω τὰ εἰρημένα. τῶν δὲ φυτῶν, μᾶλλον δὲ πάντων ἐν οἷς οἱ χυλοὶ, διὰ τί μὲν ἕκαστα τούτους ἔχει, λέγω δ' οἷον πικροὺς ἢ γλυκεῖς ἢ λιπαροὺς, τὴν πρώτην αἰτιατέον σύστασιν, ὑπὲρ ἧς οἱ μὲν τοῖς σχήμασι διορίζοντες, ὥσπερ Δημόκριτος, οἴονται λέγειν τινὰς αἰτίας· ὁμοίως δὲ, καὶ εἴ τις κατ' αὐτὴν ἔχει τὴν ἰδίαν ἀποδοῦναι περὶ ἑκάστου λόγον. οἱ δὲ κατὰ πέψιν καὶ ἀπεψίαν διαιροῦντες τὰ γλυκέα καὶ τὰ πικρὰ καὶ τὰ ἄλλα, τάχ' ἂν δόξειεν κωλύειν τὰ μικρῷ πρότερον ἡμῖν εἰρημένα. πέψει γὰρ πρότερόν τινι φαίνεται πάντ' ἐξομοιοῦσθαι καὶ τοῖς φυτοῖς καὶ τοῖς ζώοις. ἀλλὰ τούτοις ὁμοίως λεκτέον, ὅτι καὶ οἱ γλυκεῖς καὶ οἱ ἁπλῶς τρόφιμοι χυλοὶ καὶ ὀσμαὶ αἱ εὐώδεις, πέψει τινὶ γίνονται καὶ κατεργασίᾳ, καὶ ὅτι μᾶλλον ὡς τῷ γένει λαβεῖν πεπεμμένα τῶν ἑτέρων. δηλοῖ δὲ καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ὁμογενῶν. καὶ εὐχυλότερα καὶ εὐοσμότερα τὰ πεπεμμένα τῶν ἀπέπτων, ἑκατέρων πεττομένων κατὰ τὴν οἰκείαν πέψιν. ὑπὲρ μὲν οὖν τούτων, ἐν τοῖς ἑπομένοις ἔσται φα-
7 νερώτερον. Τῶν δ' ἄλλων ἐκεῖνο δεῖ λαβεῖν πρῶτον, ὃ κοινόν ἐστι τῶν φυτῶν οὐσίας. πάντα γὰρ ἐν τῇ γενέσει τῶν χυλῶν μεταβάλλει μετὰ τὴν πέψιν ἐξ ἄλλων εἰς ἄλλους χυμοὺς, ὡς μὲν ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐκ τῶν στερητικῶν εἰς οὐκ κατ' εἶδος· οἷον ἐκ πικρῶν καὶ στρυφνῶν, εἰς γλυκεῖς καὶ λιπαροὺς, καὶ εἴ τις ἄλλος ὁμόστιχος. ὡς δὲ καθ' ἕκαστον ὡς ἂν ἡ διάκρισις ἔχῃ τῆς φύσεως, καὶ τὰ μὲν εἰς πλείους, τὰ δ' εἰς ἐλάττους. τὰ μὲν γὰρ ἐκ τοῦ πικροῦ, καθάπερ ἐλαία συνεμφαίνουσα πρὸς τὴν στρυφνόν· τὰ δ' ἐκ τοῦ στρυφνοῦ, καθάπερ ἄπιοι καὶ τἄλλα· καὶ γὰρ τὰ ὀξέα, πρότερον στρυφνά. τὰ δ' ἐκ τοῦ στρυφνοῦ, πρῶτον εἰς τὸν ὀξύν, εἶτ' ἐκ τοῦ ὀξέος εἰς τὸν γλυκὺν, ὥσπερ βότρυς. ὡς γὰρ ὅλως εἰπεῖν, πλείστας ἀλλοιώσεις οὕτω λαμβάνει, καὶ ὅλως οἰνώδεις οἱ χυλοί. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ὥσπερ ὑδατώδης γίνεται, μετὰ δὲ ταῦτα στρυφνός, εἶτ' ὀξύς, εἶτ' ἔσχατον γλυκύς. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ συκάμινον· ἐκ στρυφνοῦ γὰρ ὀξύ, καὶ ἐξ ὀξέος γλυκύ. καὶ ἐπ' ἄλλων δὲ τοῦτο συμβαίνει. τῆς γὰρ οἰνώδους γλυκύτητος, ἐγγυτάτω κεῖται τὸ ὀξύ. διὸ καὶ οἱ ἀποροῦντες, ὅτι τὸ συκάμινον ἐρυθρὸν ὄν, ὀξύτερόν ἐστιν ἢ λευκὸν, ἐγγυτέρω τῆς ὄψεως ὄν, οὐκ ὀρθῶς ἀποροῦσι. τότε γὰρ οἷον γένεσις αὐτοῦ τοῦ οἰκείου χυμοῦ. λευκοῦ δ' ὄντος, ἡ στρυφνότης πλέον ἀπηρτημένη καὶ κοινοτέρα. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἐνταῦθα ὅταν ᾖ, ξηρότερόν ἐστιν. ἐρυθραινόμενον δὲ ἐξυγραίνεται, καθάπερ ἔγχυλον γινόμενον. ὅλως γὰρ πᾶν τὸ περικαρπιον, ξηρὸν τὸ πρῶτον ἀνυγραίνεται. καὶ ἔστι γένεσις αὕτη τῶν χυλῶν, ὑπερρέοντος καὶ ὥσπερ διηρθρωμένου πλείονος ἀεὶ τοῦ ὑγροῦ, καὶ ἀεὶ συναύξοντος. ἡ καὶ στρυφνὰ τὰ πολλὰ κατ' ἀρχὰς, οὐκ ἀλόγως· ἅτε καὶ ξηρὰ ὄντα. ξηρότατά τε δοκεῖ τῶν ὑγρῶν, ὧν ὀπώδης ἡ ὑγρότης· ὥσπερ τῆς συκῆς, κατὰ τὸ παχος. τούτοις μὲν οὖν ὥσπερ ὑλικοί τινές εἰσι κατὰ τὰς στερήσεις, δὲ ὧν ἡ μετάβασις εἰς τὴν πέψιν. τοῖς δ' οἷον οὐσία ταῦτα, καὶ τέλη. πολλοὶ γὰρ
8 καὶ ψυχροὶ καὶ στρυφνοὶ κατὰ φύσιν, καὶ ὀξεῖς· ὧν ἐξ ἀρχῆς ἧττον ἔγχυλος ἡ ὑγρότης. Ἅπαντα δὲ πως ἐμφαίνουσιν οἱ καρποὶ καὶ τὸν τοῦ φυτοῦ χυλὸν, ὅπερ ἴσως ἀναγκαῖον ἐξ ἐκείνου γνόντας. ὠμοὶ μὲν ὄντες μᾶλλον, πεπαινόμενοι δ' ἧττον, ἅτε καὶ τῆς ἐκκρίσεως ἀεὶ καθαρωτέρας γινομένης. καὶ τῶν μὲν τοιαύτη τις σύστασις. ἐνίων δὲ ὥσπερ ἄχυλος ἡ πρώτη, καὶ ὑδατώδης, οἷον τῶν σιτωδῶν· ὥσπερ πυροῦ καὶ κριθῆς καὶ τῶν ὁμοίων. ὧν δὲ καὶ τελέωσις εὐθὺς ἐκ ταύτης,

οὐ λαμ-

ὃ λαμβάνεται πλείους μεταβολάς. ὁ γὰρ ὀλίγος πόρρω τοῦτος, ὥστε μὴ δεῖσθαι πλόου. διὸ καὶ φαίνεται διττὴ ἡ γένεσις εἶναι τῷ χυλῷ, ἑκατέρᾳ τῇ τὰς συγκειμένας φύσεις. ἡ μὲν ἐξ ἀπεπτέων καὶ πλόνων μεταβάλλειν πῶς τὴν τελείωσιν· ἡ δ', ὥσπερ ἄχυλος, καὶ ἀνδρὸς γ' ἁπλῆ γένεσις καὶ ἀλλοίωσις, διὰ τὴν ὑποκειμένην φύσιν. ὧν ἑκάτερον, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, τὸ μὲν γ' οἷς ἐπιτείοις μᾶλλον, τὸ δ' οἷς δένδροις ὄσιν, ὡς πλέονος δεομένων πέψεως. τάχα δ' ἀληθέστερον ἐκείνως ἀφορίζειν, καὶ μὴ ἐπιτείοις καὶ δένδροις, ἀλλ' ὅλως τῇ ἰδιάσει διορίζοντας. ὁποία γὰρ ἂν τις αὕτη τυγχάνῃ, ἀεὶ μὴ μεταβολαὶ σωματοληθήσονται τοῦ λόγου. ἐπεὶ καὶ ἡ ἀμυγδάλη τὸ πρῶτον ὑδατώδης, ἕως ἂν ᾖ χλωρά. ξηραινομένη δ', λίπος λαμβάνει. καὶ ἄλλα δὲ ἴσως τοιαῦτα ξυρσιῶδη, ὧν καὶ τὰ λευκὰ σφυδνὰ τῶν ὀξέων, καθάπερ τὴν ἀμυγδάλην, ὡς γ' ταῦθα πάντες ἐκκεκινημένα τὴν πορείαν ταύτην ἀπλῆν, ἢ καὶ λόξειγ' ἂν γάντιον καὶ ὧν τῶν ἄλλων. γ' μὲν γὰρ οἷς ἄλλοις ἐκμίξεως ἡ γένεσις· γ' ταῦθα δ' ὥσπερ ἀφαιρέσεως καὶ χωρισμοῦ. καὶ γ' θα μὴ ἐκ τῆς ἀρχῆς, ἔνθα δ' αὖτ' ἡ ἀρχῆς. ἀρχὴ γὰρ τὸ γλυκύ· ἵστα δ' ἡ πέψις, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὴ ὡς ἄλλως ἴσα ἀλλ' ἔχει θεωρίαν. ἔπεστα δὲ κἀκεῖνο ἄδηλον, εἰ οἱ χυλοὶ πάντες ἐκ τοῦ πικροῦ καὶ γλυκέος μιγνυμένων, ὥσπερ ἐκ τῶν στοιχείων τὰ σώματα. πάλιν δ' αὖθ' ἕτερον, εἰ ἐκ μὴ ἴσων μηδέν, ταῦτα δὲ ἐκ τῶν ἄλλων. ὁ γὰρ ἀρχὴν ἡ ἰδιαύτη φύσις· εἰ μὴ ἄρα πλεοναχῶς αἱ ἀρχαί, καὶ τῇ πλέους βρόπους, ὅπερ ἔοικεν, ὥσπερ τῇ συστοιχίαν γέ τινα λεγομένων. ἀλλ' ὅν δὲ τούτων μὴ πέρι, λόγος ἕτερος. Αἱ δὲ γενέσεις τῶν χυλῶν, γ' οἷς ἐρημένοις βρόποις, 9
ἢ ἐκ τῶν εἴδους εἰς εἴδος, ἢ ἐκ τῶν γ' ἀντίων εἰς οὓς γ' αὖ οἷς ἄλλοιουμένων. ἰσοινὰ δ' ἡ ὕλη πάντων, τὸ ὑγρόν. ἀλλοιοῖ δὲ τὸ ποιεῖ τὸ θερμόν τὸ γ' αὐτῷ, τὸ τῆς ἡλίου. τοῦτο γάρ, ὥσπερ εἴρηται, μᾶλλον τῷ φυτῷ οἰκεῖον, οὐχ ὥσπερ τὸ ζῷον τὸ γ' αὖ οἷς. ἐπεὶ μεταβολαί γε καὶ ἀλλοιώσεις καὶ γ' ἐκείνοις εἰσὶ τῶν χυλῶν. δημοκρίτῳ μέν γε πῶς ποτε ἐξ ἀλλήλων ἡ γένεσις, ἀφεῖσθω ἂν τις. ἀναγκαῖον γὰρ ἢ τὰ σχήματα μεταῤῥυθμίζεσθαι, καὶ ἐκ σκαληνοῦ καὶ ὀξυγωνίου πολυφερῆ γίνεσθαι, πάντων γ' ὑπαρχόντων, οἷον τῷ τε τοῦ στρυφνοῦ καὶ ὀξέος καὶ γλυκέος· ἢ ἐκκρίνεσθαι τὰ τῷ πρότερον ἀεί, θάτερα δ' ὑπομένειν. ἢ βίᾳ, τὰ μὲν ἐξιέναι, τὰ δ' ἐπισιέναι. ἐπεὶ δ' ἀδύνατον μὴ παρασχηματίζεσθαι (τὸ γὰρ ἄπορον ἀπαθὲς) λοιπὸν τὰ μὴ εἰσιέναι, τὰ δ' ἐξιέναι. ἄμφω δὲ καὶ ταῦτα ἄλογα. πῶς γὰρ ἂν δοθῆναι γ' δεῖ, καὶ τί τὸ ἐργαζόμενον ταῦτα καὶ ποιοῦν. ἀλλὰ γὰρ τοῦτο μὲν ὑπὲρ πλόνων ἴσως ὁ λόγος. ἀπάντων γὰρ ὅτων ποιεῖ τὰς γενέσεις, οἷον οὐσίας, πάθους, ποιότητος. τῷ δ' ἄλλων ὑπὸ τοῦ θερμοῦ πέψις γινομένη, τὰ μὲν ἐκκρίνει καὶ διατμίζει, τὰ δὲ παχύνει καὶ σωίσκησι, τὰ δὲ λεπύνει, τὰ δ' ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν ἀλλοιοῖ· καθαπερ καὶ γ' τοῖς πυρὸς μέλιος. ὅλως δὲ τοῦτο λεπτέον, ὅτι πάντες γ' ὑπάρχουσιν οἱ χυμοὶ δυνάμει πρὸς ὁτουοῦν μεταβολήν. τὸ δὲ γίνεσθαι καὶ εἶναι, κατ' ἐνέργειαν. πεφθέντων δ' οἱ μὲν σύθυς φανεροὶ τῇ αἰσθήσει, καθάπερ ὁ γλυκὺς καὶ ὁ λιπαρός· καὶ γὰρ ἀφιεζόμενος ὅτός τε ἐξ γ' ἔῃ, καὶ χωρισμὸς ἐκ τῶν πλείστων ὅτως αὐτοῦ. οἱ δ' οὐχ ὁμοίως ἐνδηλοι, καθαπερ ὁ οἰνώδης γ' τῷ μύρτῳ· ἐπὶ δ' ἧττον ὁ λιπαρός. ἔχει γὰρ καὶ οὗτος, ὡς ἐφίσατ' τῷ οἴνῳ (ακκιζομένῳ, καὶ ἀφαιρέσει αὐτοῦ, καὶ καύσει ὥσπερ τῶν λύχνων. ἀκρατέστεροι δὲ πάντες γίνονται, χωριδέντες τῶν πολυκαρπίων· καὶ ὅσοι δὲ χρονίζοντες, μᾶλλον. τότε γὰρ ἥπτε τοῦ ὑδατώδους ἀκρηνοῖ, καὶ ἡ τοῦ γεώδους ὑπόστασις, καὶ τὸ ὅλον ἡ τοῦ θερμοῦ τοῦ γ' αὐτῷ δύναμις. ἐπεὶ καὶ ἀφαιρεθέντων τῶν καρπῶν, γ' αὐτοῖς τόποις ἀλλοιοῦνται, καὶ τὰ γε καρυα, καὶ ὅσάγε τοῦ τρόπου ἐλαιώδη, χρονιζόμενα μᾶλλον ἐξελαιοῦται, διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας. ἢ καὶ φανερόν, ὥσπερ ἐλέχθη, διότι δυνάμει πάντες γ' ὑπάρχουσι. τὰς δ' ἐνόρ γειας, αἱ ἀλλοιώσεις ποιοῦσιν. εἰσὶ δ' ὥσπερ γ' αὐτοῖς τοῖς πολυκαρπίοις ὡρισμέναι μεταβολαί, χωριδέντων ὁμοίως εἴσπε οὓς καὶ εἰς οὓς καὶ τὰς πέψεις, καὶ εἰς οὓς καὶ τὰς φθοράς. Μάλισα δὲ 10
τοῦτ' ἐνδηλον ὧν τοῦ οἴνου. καὶ γὰρ πολυσαλμένος καὶ ἐξισαλμένος, καὶ οἷον γηράσκων, γ' ὡρισμένοις ἴσοις μεταβάλλει χυλοῖς. ἀλλοιωθεὶς γάρ, εἰ μὲν ὥσπερ καὶ φύσιν, ὅταν παλαιούμενος ἐκπεπίκρωται, τοῦτό γε συμβαίνει, διὰ τὸ πολύμορον ὁ ἀὴρ ἐξάγει, καὶ τὸ πολύεχ). ἀπόντος γ' τότε, καταλείπεται τὸ γεῶδες καὶ πικρόν. ὃ δ' ὥσπερ βίᾳ καὶ παρὰ φύσιν, εἰς τὸ ὀξύ. τοῦτο γὰρ γάντιον. ἔχει δὲ καὶ ὧν τῶν ἄλλων παραπλησίως συμβαίνει * τῷ οἴνῳ τῆς ἐκκαλικὴν ταύτην ποιεῖσθαι φθοράν, ἐξ ὅπερ καὶ ἡ φυσικὴ γένεσις. ἐκ γὰρ τοῦ ὀξέος καὶ εἰς τὸ ὀξύ, καθάπερ εἰς τὴν ὕλην ἀναλυόμενον. μεταβάλλειν δὲ καὶ ἀρκαβίσασθαι πάλιν συμβαίνει μὴ ὡσαύτως, ἀσανίως· καὶ μᾶλλον'

ὅταν ἡ θαλαττώδης, ἢ ὑπὸ τ̃ ἄστρα ὠλιγοπληθὴς πεφυκυῖα. ⸋ γὰρ τότε πεπλησίακε τὸ πάθος ὂν, ὁ γίνετ̃ σφοδρὸν. ἀλλ' ὥσπερ ἡ τ̃ ζιόντων, γῆ τ̃ις ἐπομβρίοις οἰκειότερον ἐπελθεῖν. ἢ ἡ φθορὰ καὶ ἡ ἀλλοίωσις γῆ πλαγμυρίοις πάθεσιν. ἐπεὶ καὶ τὸ μὲν διαφθερόμενον ἐυτραίνετ̃, πολλάκις δὲ ἐξοξύνετ̃. γηράσκουσι δὲ καὶ χρονιζόμενον, ἀπεπεραίνετ̃, διαταλαιπωρῦσι καὶ γῆ ταῦθα τ̃ γεώδ'ες. ὅλως δ' αἱ φθοραὶ πάντων, ἢ διαταμίξει τ̃ ἀλλοτρίᾳ, ἢ ἐκλείψει τ̃ οἰκείᾳ διὰ χρόνου. αἱ δὲ διαταμίξεις, ὁτὲ μὲν τ̃ ἐξωζωπυρουμένων, ὁτὲ δὲ τ̃ῶν αὐτ̃ νοσησάντος ζωὸς καὶ πλεονάζαντος· τάχα δ' ἀληθέστερον εἰπεῖν, ὅτι διαφθειρόντος ζωὸς καὶ διαφθαρέντος. ὅτων γὰρ ἡ τ̃ πτερικαρπίων φθορὰ, καὶ αὐτ̃ τ̃ ὑγρῶν, οἷον οἴνου, γάλακτος. ὁδὲν δ' ἧττον τεταγμένην καὶ ὑπὸ τούτων ἡ μετάβασις. γάντία γὰρ πᾶσι τούτων. αἱ δὲ γάνωσις, πλείστ· ὥστε δῆλον μὴ φανερόν. ἡ δὲ πτῶσις πάντων τ̃ διαρπῶν, γίνετ̃ μὲν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, διαθαλπόμ εἴρηται. δοκεῖ δὲ τ̃ ὀψικαρπων ὑπὸ τ̃ ψυχρ, διὰ τὴν ὥραν. πίπτει γὰρ, ὥσπερ ἀεὶ λέγομεν, τὸ θερμὸν αὐτ̃ποδισαμένων. 11 Ἔλιον δ' ὧδε τ̃ ἐλαίας τὸ συμβαῖνον, εἴπερ ἀληθὲς· λέγουσι γὰρ, ὡς ὁδὲν πλέον ἴσχ τοῦ ἐλαιδν μετ' ἀρκτοῦρον, ἢ ὅσον λαμβάνει τοῦ θέρους. ἅμα δὲ καὶ ὁ πυρὴν τότε γίνετ̃ σκληρὸς, μεθ' ὃν ὀκέτι δύναντ̃ τὸ ὑγρὸν ἐξελαύν. ὥστ' εἰ μὴ τῷ φυσικῷ πάθει δεῖ καὶ τῷ συμπώματι τ̃ ὄρον λαμβάνειν, τῷ πυρὶ λεπτέον. εἰ δὴ τῇ ὥρᾳ, τῇ τ̃ ἄστρων δύσει. τάχα δ' ἄμφω συμβαίνει διὰ τ̃ αὐτ̃ αἰτίαν, τ̃ μὲν οἷον πεπομένου. διαμφισβητοῦσι δέ πως ἔνιες, τῷ εἰκὸς προσέχοντες. ὡς ἄτοπον, τὸ μηδὲν πληθύνεσθ, τ̃ βοφῆς καὶ ὑδ' αὐτῶν ὧν γινομένων, καὶ τῇ αὐθήσει φανερὸν γὰρ ἐν καὶ τῇ πέρᾳ. λευκὰς γὰρ βιβομένας, ἐλαφ̃ ἀφιγνεῖ· πασῶν δὲ ἄρισα ῥᾴειν, τὰς ἐχούσας συλλεγομένας. διὰ μὲν γὰρ τ̃ πελίωσιν, διὰ τὸ μεχμαθθαι τοῦ ὑδατώδους ἀφιεμένου, τὸ λοιπὸν ἐκπέπεπθ μᾶλλον. ὁ μὲν δν λόγος αὐτπλεγόμ, ὅρος. φαίνεσθ δὲ δοκεῖ ⸋ φαίνεσθ πλέον, διὰ τὸ ὑδατώδες καὶ τ̃ ἀμόργου. ἐπεὶ ὅτι γ' ἔχουσι τὸ ἔλαιον πρὸ τ̃ μελανθῆναι, φανερὸν· ⸋ ὅτι διαθαρώτερον καὶ λευκότερον. ἐκ γὰρ τ̃ φαυλίου, ὠμὸν τὸ λευκόν. τὸ δ' ἐμφαίνειν τινὰ πικρότητα τ̃ῶν λευκῶν θλιβομένων, ὁδὲν ἄτοπον, ἢ εἰ ὕστερον ἐκπιεφθῆσι πάσει. ὥστε γ' ὀκ ὀλιγότητος καὶ πλήθος σημεῖον, ἀλλ' ὅλου συναπόλλυσι καὶ πέριξ ὁ χυλὸς, ὥσπερ ⸋ τ̃ ἀγρίου. ὅτι δὲ ὀκ ἀναμένῃ τ̃ τ̃ πρωϊκαρπίου πίψει, φανερόν· ῥᾴει γὰρ ἐκ τ̃ῶν λευκῶν. ὥστε ὁδὲ δ' ἀναγκαῖον καὶ φύσεια διαιρεῖν ὅσιν· ὅτι τῷ ὕλῃ, ὀξ ἧς μέλλει, πρότερον ἔχει. τίς δν ἡ αἰτία, ⸋ τίς ὁ βρόπος, εἴπερ ἀληθὲς ἢ ἁπλῶς, ἢ ὡς βραχεῖ τινι πλέον. ἀμφότερα γὰρ ἄλογα, μεῖζον δὲ θάτερον. ἢ πρῶτον μὲν ὀχ ἡ αὐτὴ πίψις τ̃ τε χυλοῦ καὶ τοῦ πρωϊκαρπίου πῶς ἐλισθήσ. ὅδε γὰρ δεῖ πῶς φιλὲς ἔιν τῇ γούσει· ὅδε δ' γῆ ἀλλοιώσει τ̃ γεώδους, ὡς δ' ἐνιοί φασι, σήψ. καὶ γὰρ ὑδρηπερεπᾶς γῆ σήψ. τὸ δ' ἔλαιον αὐτῇ τῇ τοῦ χυλοῦ μεταβολῇ. ὅδε δ' ὅσῳ χαλεπώτερον, ὀκ ἄλογον ὑπὸ τ̃ πλείονος θερμοῦ δημιργεῖσθαι, καὶ σύθυς αὐαπομίκτῳ χυλῷ τῷ γεώδει καὶ ὑδατώδ. πῶς ἀρκ̃ ⸋ δν ἄμφω τοῦτ' ὄν. ⸋ γὰρ ἡ ὥρα θερμοτέρα, καὶ ὁ χυλὸς ἀμιγέστερος. μετ' ἀκτοῦρον δ' γάντιος· αὔξετ̃ γὰρ ἡ σαρξ τότε, ⸋ τελεῖτ̃. ὅλ δ' ὀκ γῆ πλήθ βοφῆς, διὰ δ' δύζαρκίαν τ̃ ἐλαδν τὸ τ̃ ἐλαίᾳ πλῆθος, ἐκ πολλῶν φανερόν. αἵτε γὰρ ἐπομβρίαι ποιδσιν ἔλαττον, αἵτ' ἀρδόμεναι χεῖρον ῥέουσιν. ὧν ἡ σαρξ πολλή, ὁ δὲ πυρὴν μικρός, ὀλιγοελαιοῖ διαθαλπόμ αἱ φαυλίαι, ὡς γῆ ταῦθα τ̃ φύ
12 σεως διεκμηκυίας. ὁδὲ δὴ γῆ τοῖς ψυχροῖς ἰσχύσιν, ἀλλὰ σάρκα πολλὴν ὁ καὶ ἀρδσιν. Διὸ
ἄχυλον τί ἡ μ̃ ἄμπελος γῆ τοῖς χειμεριωτάτοις † χυλόν, ἢ ἐλαία δ' ὄ. αἴτιον δὲ τό, τε νῦν εἰρημένον, ὅτι εἰς τὴν σάρκα ἡ δυνάμις. τοῦ βότρυος δ' ὁ χυλὸς, γῆ αὐτῇ τῇ σαρκί. καὶ εἴη πρότερον ἴσως, ⸋ διαριώτερον, ὅτι ἡ θερμότης ἡ ποιδσα τὸ ἔλαιον, ἀδηγὸς, περὶ μ̃ γὰρ ὁ γίνετ̃, τὸ δὲ θέρος ὁ 40
ὀκέτι γὰρ καλόν, ἀλλὰ τὸ μετόπωρον. † ὀκέτι δύναντ̃ γῆ τότῳ διατηρεῖν ὁ ἥλιος. ὁ καὶ σημεῖον ἂν ἴις λαβοι, διὰ τί τοῦ θέρους γίνεται. † μὲν γὰρ οἰνώδη ⸋ ὑδατώδη χυλὸν δύναντ̃ τὸ ψύχος ἐκπιέσαι, † ἐλαιώδη δ' ἀδύνατον. τὰ ὑδατα δὲ τὰ ἐκ δύος γινόμενα, ⸋ τὰ ἐκ † ὀχειῶν ἄρδοντα, τῇ σάρκα πληθύει, διαθάπερ εἴρηται, τὸ δ' ἔλαιον ἄμικτον· ὥσπερ καὶ ὅταν † πτερικαρπίᾳ χωριθῇ. γῆ αὐτύπῳ δὲ τὸ μὲν † αὐγυπίῳ διαλαμπόμενον ἐλαδν γένος, † πολυσάρκων τε καὶ μεγάλων, ἔλαιον δζύ· θαλτοῦρον δ' ἐλαιώδες. πολλὰ γάρ εἰσιν, ὥσπερ γῆ ταῖς ἰσορίαις εἴρηται. πρὸς μὲν δν † τοῦ ἐλαίᾳ γνώσεως, διαύτῃ ζητεῖσθ· τὴν δὲ αἰτίαν. ὑπὲρ δὲ τ̃ῶν ἄλλων † λίπος ἐχόντων, ὥσπερ αὐταί, συμφωνοῖτ' ἂν ἐκ πάντων. εἰ δ' ἔνια κατ' ἄλλην ὥραν, διαιρετέον ἢ τὰς φύσεις ἑκάσων, ἢ ποῖόν τι τὸ λιπρόν, ἢ † τρόπον † γνώσεως, πλὴν

1.

χρονιζόμενα,

χρονιζόμενα, καθάπερ τὰ καρυώδη. ταῦτα γὰρ διὰ μιᾶς μὴ ἔχει, καθαπερ ἐλέχθη. τῆς δ' ὠρ γείας ὁ χρόνος ἀφανίζων, τὴν μὲν ὑδατώδεις ἀφεψομένας, τὴν λιπαρᾶ ἢ ξυωισαμένας καὶ ὠτε βομένας. τῶν δὲ καὶ λοιμικῆ ξηρὰ τις ἡ λιπαρότης, εἰ μὴ ἄρα καὶ αὐτοπροσιάμενον τὸ θερμὸν ἐν ζωπυ ρὸν διέχειν ταὐτὸ τοῦτο ποιεῖν. ἅπάντων δ' ὅλα χυλὸν ἔχά, τὰ μὲν σύθυς καὶ ὀσμώδη καὶ τυγχάνά, τὰ δὲ πολλὰ συνεμφαίνά τινὰ γλυομένοις ὀσμάς. ἔνια δ' καὶ θλιβόμενα μόνον, καὶ διανέμενα. καὶ πάλιν τὰ ὀσμώδη σβεσθέντα καὶ γλυομένοις χυλὸν ποιεῖ, σύνεγγυς τῶν αἰσθήσεων κει μένων. ἀλλὰ βόπον τινὰ ἐν τῶν αἰσθητῶν, ἢ καὶ ὃ μᾶλλον ἂν δόξειε λέγεσθαι τὸ μὴ σὺν χυλὸς τε λεῖν τὰς ὀσμάς. αὐτὴ γὰρ εἰς ἐκεῖνα φέρει τὴν δόξαν, ὡς ἐχόντων τινὰ συγγένειαν καὶ ἀπ' ταὐ τοῦ πως γινομένων. ἃ δ' ἡ κοὶ δεῖ διελεῖν, εἴ τι ἑκάτερον, ἢ ὡς ταὐτὸ σβεσθέντα. Οὐ μὴν 13

ἴσως μετά γε τὰς προσηγορίας ἀφορισθήσεται πᾶσαι. πικρὰν γὰρ ὀδμὴν ἐν ἁλμυρὰν καὶ λι παρὰν καὶ τρυφερὴν, ὃ μὲ θέλει λέγειν. ὃ δὲ γὰρ οἱ χυλοὶ πάντες κατὰ τὰς ὀσμάς. ὡς ὃ δὲν ἧττον ἐ σί πως μετάληπτα, καὶ συμπαθοῦντα καὶ θατέρῳ θατέρου. ἑκάστη δὲ τῶν χυλῶν ἰδέαι πλείους, οἷον γλυκέος, πικροῦ, τῶν ἄλλων. καὶ γὰρ μελιτώδης, καὶ οἰνώδης, καὶ γαλακτώδης, καὶ ὑδατώ δης τις ὅτι. τάχα δὲ καὶ τῷ μᾶλλον καὶ ἧττον διαφέρουσι. διαριθμοῦντος δὲ τὴν μετάβασιν τοῦ γλυκέος εἴδη κειμένων. ὁμοίως δὲ καὶ ὧδὴ τῶν ἄλλων. ταῦτα μὲν δὴ σχεδὸν συμφωνοῦσι φαίνεται. ἃ δὲ ἴδια γούσει τοῦ ὀσμᾶν αἴσθησις, ὅτι ἄλογος· ἧπερ μάλισα ἐνδιηλος, ὥσπ τῶν ὑδάτων λεγομένων, τοῦ τε λαχα νηρῶν, ὥσπερ αὐτὸ, μαραθρα, μύρισθος. γίνεται δ' ὅτι ἐχόντων ὅλως ὀσμὴν, καὶ ἔτι μᾶλλον ὥσπ τοῦ ξηρῶν, ἀόσμων δὲ τελέως· οἷον φακᾶ, λινόκα, τοῦ φύτων. διαθραυόμενα γὰρ ἅμα τῇ μα σήσθαι, καὶ διαθερμαινόμενα, ποιεῖ ἄνα ἀτμόν, ὃς αὐαπέμπεται λεπτὸς ὢν διὰ τοῦ πόρων εἰς τὴ ὄσφρησιν. ἐμφαίνει δὲ καὶ ἐκ διαμασσομένων χυλὸς· ὡς ἐπίπαν ἢ τὰ γ' ὄσμα ταῦτα πι κρά. τοῦτο μὲν δὴ τὴν αἰτίαν, ὕστερον λεκτέον. ἔοικε δὲ διοῖν ὄντοιν γένοιν, οἷον τοῦ τε γλυ κέος καὶ πικροῦ, τὸ μὲ οἷον δύχυλίας ἀρχήν, τὸ δ' ὄσμίας εἶναι, καὶ βόπον τινὰ μᾶλλον τὸ πικρὸν τοῦ ὄσμίας. ὄσμον μὲν γὰρ, ἔργον λαβεῖν, μὴ πικρόν. δύχυλα ἢ, πολλὰ καὶ μὴ γλυκέα. σχε δὸν ἢ ταῦτα καὶ ὀσμώδη καὶ τὴν γεῦσιν καὶ τὴν προσφοράν. ἡ ἢ γλυκύτης σανίως, καὶ ἥκισα ὄσμ)· καίπερ ἄμφω γε δεῖ πέψεως. ἀλλὰ πόθι μὲν τότων, ὕστερον. Ἐπεὶ δ' οἱ χυλοὶ πλέι- 14

ους, ἀφορίσειεν ἄν τις, διὰ τί ποθ' οἱ μὲν ἄλλοι σαύτες γε ζοῖς φυζοῖς καὶ καρποῖς γίνονται, καὶ γὰρ πικρὸς καὶ ὀξὺς καὶ δριμύς, ὁ δὲ ἁλμυρὸς ἐκεῖνος. ὃ δὲν γὰρ τῶν φυομένων ἅλυκον, ὥστε γε ἐσα τῷ ζῴτον ἔχειν τὴν χυλόν, ἀλλ' ἐν τοῖς πόθι τὰ ἔξω γίνεται ἁλμυρὸς, οἷον καὶ τοῖς ἐρεβίνθοις, αὐτοί ἢ γλυκεῖς. αἴτι)· δ' ὅτι ἄφορον, καὶ ὥσπερ ἀγεννῆζον τὸ ἁλμυρόν. σημεῖον δ' ὅτι ὃ δὲ φύε τοις ὃ δὲν, ὡς εἰπεῖν, ἐν ταῖς ζαύτ" χώραις. διαθέει γὰρ ἐν ἐξαιρεῖν τὰς διυνάμεις, ὥστε λωλύ ειν τὴν σύσασιν. ὃ ἢ καὶ οἷς ἄλλοις τότο αἴτιον, δύλογον μὴ ἢ καθ' αὑτὸ γενναῖ. ἐπεὶ καὶ τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ φυόμενα, γλυκύτητί τινι ἐν ἑτέροις χυλοῖς φύετ καὶ σωίσατ· καθαπερ ἰχθῦς, καὶ τἄλλα ζῶα τὰ ἐν αὐτῇ. καθόλα μὲν δὴ φιαύτη ἡ αἰτία. δεῖ γὰρ ἐξ ὧ μέλλει γίνεσθαι, με ταβλητικὸν εἶναι· τὸ δ' ἁλμυρὸν ἀπαθὲς καὶ ἀμετάβλητον· διόπερ ὅτε φύετ ὃ δὲν ἐξ αὐτοῦ, ὅτε αὐτοτελὲς ὃ δέν. ὅλως ἢ ἐν ζοῖς καθ' ἕκασα καὶ ἐν τοῖς πᾶσι κολυθῶσι, καὶ τὰ διαῦτα δόξειεν ἂν συμφωνεῖν, οἷον ὅτι ὁ ἥλιος ἐν τὸ ἐν ἑκάσῳ θερμὸν ἕλκει τὸ κοφότατον καὶ τὸ βοφιμότατον· τὸ δ' ἁλμυρὸν, βαρὺ φύσει καὶ ἄβροφον, ἔπειτα ἀζαπὲς καὶ ἀνάλλοίωτον. καταλειπόμενον δ' ἂν, καὶ ὃ σωτελούμενον ὑπὸ τοῦ ῥιζῶν, ἐκ ἀναμίγνυτ ζοῖς φυζοῖς. ἐπὶ δ' ἐπείπερ ἀπερίληπτον τὸ φυτ, ὃ δὲν ὅλως πᾶσι καὶ ἕλκειν εἰκὸς τὸ ἄβροφον. ἐδεῖ γὰρ καὶ ἐγχρίσιν ἔνα γίνεσθαι, καὶ διὰ τοῦ ἥκισα τε ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀπάγεσθαι καὶ ὥσπολάζειν. παντα χοῦ γὰρ πλατέα καὶ μεγάλα τοῖς ὑγροῖς ὥσ φέρεσθαι, ἀσύμπλεκτα δὲ καὶ ἄκολα· διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν σκαλκνές, ἀλλὰ γωνιωεσθ' ἢ τε ἐν καὶ πολυκαρπᾶ. ταῦτα μὲν δὴ εἰ λωλύει πῶς τὴν τοῦ φυτῶν καταμιξιν, ἐξεσισκοπεῖν. πῶς ἢ τὰ πρό τορον εἰρημένα, ζητήσειεν ἄν τις πόθι τὰ καθόλα λεχθέντα, διὰ τί ποτε γένοις ἐγγίνετ ἢ ὥσ γίνεταί γε. καὶ πόθεν ἡ ἁλμυρίς. εἰ μὲν γὰρ ἐν αὐτοῖς ὑπάρχει, διῆλον ὡς οἰκεῖον ἂν εἴη τ ζοφῆς εἶη καὶ τ φύσεως. εἰ δ' ἔξωθεν ὥσγίνετ, καὶ ἐσῦν μὲν ἦν ἧττον, ἐκεῖνο δ' ἂν τις ὁμοίως ἀφορήσειε, πόθεν καὶ ὑπὸ τίνος. ἀναγκη γὰρ ἐκ τοῦ ἀέρος, ἢ ἐκ τοῦ ἀτμίδος ἄνω φερομένης, ἢ καὶ τὰς ῥίζας ἑλ κυσθέν, ἐξανθεῖν οἷον περίληψά τι. φαίνετ δ' ἡ ἅλμη καὶ ὅλως ὥσπολάζειν. εἰ μὲν δὴ ὅτω, φα νερὸν ὅτι ἐλθοιεν ἄν. εἰ δ' ἐκεῖνος, ἄτοπ)· διὰ τί μόνοις ὥσκαθίζεσθαι τοῖς οἷον πόθι ἐρεβίνθοις καὶ καλαμβάνει καὶ τοῖς τοιούτοις, ὅτε γὰρ τοῦ ἅλμαι νοσηματικῶ, ὥσπερ ἡ ῥοδωνιὰ, καὶ ἄλλ' ἄττα, ἅλμαϊς νοση-

περὶ τούτων ἕτερος λόγος. τῷ δ' ἐρεβίνθῳ καὶ οἰκεῖον φαίνεται, καὶ χρήσιμον. ἀκρεμόνων γὰρ ὅταν αὐθῶσιν, ἐκφύσει καὶ ἄρτι σωισαμένοις, ἀπόλλυται καὶ διαφθείρονται σφακελίσαντες. ὥστε πρὸς σωτηρίαν ἡ φύσις ἐπάγοιτ' ἂν τὰ ῥιζώματα συγγενῆ. φαίνονται δὲ καὶ ὅλως πινὰ ἔχειν ζιζάνιον τὸν χυλὸν γὰρ τοῖς φύλλοις καὶ καλωσὶν, ὃς καὶ ἀκρεμόνων ὅλων, γῶν δ' ἁλὸς ὄντι καὶ τὴν γῆν διαφθείρουσιν, ὁ μόνον γὰρ τούτοις, ἀλλὰ καὶ γῆ αὐτῷ τῷ καρπῷ. δ' ἅλων δὲ ὄντων γῆ τῇ γεύσει γίνεται, εἰ καὶ ὀλίγη τὴν γλῶτταν ἐθίζει, διαμασησάμενος ὅλως. γὰρ τῷ κελύφει γε ἡ ἁλμυρὶς, οὐκ γὰρ τῷ γεύεσθαι, ἢ καὶ σωφρονεῖ πρὸς τὸ ἄκρον που ἔσω. καὶ φαίνεται τὴν αὐτὴν ἔχειν τάξιν, εἰ μὴ καὶ πεφυκός, καὶ γὰρ γῆ ἀμφοῖν ἔξω καὶ ὥσπερ φυλακῆς χάριν. χλωρὸν μὲν ὄντος, γῆ τῷ καυλῷ καὶ τῷ καρπῷ, καθάπερ εἴρηται. ξηραινομένου δὲ, καὶ τὸ κέλυφος λαμβάνει τοιοῦτον χυλόν, ὥσπερ ἐκπεπιεσμένον ἀπὸ τοῦ γεύεσθαι. ἔξω γὰρ ἀφίσασθαι τὰ ζιζάνια τοιοῦτον, ὡς ἂν ἀλλότρια· καθάπερ καὶ γῆ τοῖς συνοίκοις καὶ γῆ τῷ χνοῖ πικρότης. καὶ ὡς γῆ καρίας φασὶν ἄποινον ἔχειν χυμὸν αὐτοῦ θαυμαστῶς, ὥστε ἂν μὴ ἀκριβύνῃς, μὴ δύνασθαι ἐδέσιμον. δὲν ἄτοπον, δι' ἐπεὶ δὲ καὶ τοῖς ὄρεσι πρέπον τὸν εἰρημένον, οἷον τὸ ταῖς βαλανείοις τῷ ἄκρῳ τῆς πικρίαν ἔχειν, † τοῖς βολβοῖς γῆ τῇ καλαμίνῃ λιπαρᾷ, καὶ τοῖς σκορόδοις τὴν δριμύτητα γῆ τῷ λιπαίνειν τὸ γελγίδιον. πλὴν ταῦτα μὲν ὡς καθ' ὁμοιότητά τινα εἰρήσθω. ὅτι δὲ φαίνεται φυσικόν τι καὶ συγγενὲς, ἐκεῖθεν δῆλον. ὅπου γὰρ ἂν ἁπαρῇ τὴν φυὴν, παντα χοῦ λαμβάνει τὴν ἁλμυρίδα, καὶ μὴ τὸ δάφος καὶ τοῖς πρῶτον. ἐπεὶ καὶ τά γε γῆς ἁλμώδεσι φυόμενα, δοκεῖ ἔχειν ἁλμυρίδα τινὰ, οὐκ ἄλογον, ὥσπερ ἄλλα τε καὶ τὸ ἅλιμον. ἔνια καὶ δύχυλότερα καὶ βελτίω γίνεσθαι, καθάπερ τὴν ῥάφανον· ἐξαιρεῖ γὰρ αὕτη τὴν δριμύτητα καὶ τὴν πικρότητα τὴν ὑπαρχοῦσαν. ἅμα δὲ καὶ ἀμερισόν τινα ποιεῖ, παραμένουσα τὴν ὑγρότητα τὴν πλείω. δεινοὶ γὰρ οἱ ἅλες ἀφελεῖν, ἐμφανὲς δὲ καὶ ὠμῆς ὄσης. πίπτουσα γὰρ ὥσπερ τὴν γλῶτταν φύεσθαί φασιν. ὅταν δὲν διαύτῃ καὶ ὅτως ἔχουσα παραβάλῃ τῷ πυρὶ, ἧττον λόγον ἅλμης τὸν χυλὸν, εἰ καὶ γλυκείαν καὶ ἀπαλὴν. ἐπεὶ καὶ οἱ τὸν λίτρον ἐμβάλλοντες, τὸ βάλλουσι ποιεῖν· ἀλλ' ὀλίγον ποιοῦσιν. ἡ δὲ φύσις ἐκ πολλοῦ καὶ μικρὸν ποιήσασα, τοιαύτην ἐπέδωκεν. ὅθεν δὲ καὶ ἄλογον, τὸ περὶ τροπὰς καὶ περὶ ἄστρον, φυόμενα δὲ καὶ ὅλως τὰ θέρους βελτίω, καθάπερ φύεται. τότε γὰρ μᾶλλον ἡ ἁλμυρὶς ἐργάζεται, καὶ κρατεῖ, αὐτὴ μὲν ὅσα πλείω, τὰ δ' ὑγρότητος ἐλάττονος γινομένης φύεται ἐκείνη. κατ' ὀλίγον ἢ καὶ τὸ φύεσθαι, καὶ τὸ φύεσθαι ἐν τοῖς τοιούτοις τόποις εἶναι χρήσιμον. ἀλλὰ γὰρ ταῦτα μὲν ἴσως ἂν πλέον εἴρηται. ἡ δ' ἁλμυρὶς εἰς ὑγρὸν τὸ ῥιζῶδες ἕλκει, εἰς ὑγρὸν τὸ τῆς ἡλίου θερμότητος ἀναφέρεται, κατὰ τροπὰς ἀμφοτέρας † τόπους δὲ καὶ ἂν ἀκίνδυνος ἀκρεμὼν τῆς γῆς εἴη, περὶ ὃ ἴσως ὁ πρῶτος λόγος. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων, ἅλις. Ἐκεῖνο δ' ὡς οἰκεῖον τὸν χυλὸν, πειρᾶσθαι δεῖ διαιρεῖν· οἷον ποῖον μᾶλλον καθ' ἕκαστον γένος, ἢ τὸ ξηρὸν, ἢ τὸ ὑγρόν. ὥσπερ ὁ ὀξὺς ὑγρὸς δυνεῖ μᾶλλον, καὶ ὁ αὐστηρός· ὁ δὲ δριμὺς ξηρὸς, καὶ ὁ γλυκύς. πάχιον δὲ τὰ ὑγρὰ, γλυκύτερα. ὁ γὰρ πικρὸς τάχα σθένει αὐ τούτων διαφέροι. γινομένων γὰρ πάντων ἐξ ἀμφοῖν, εἰ μὴ αὐτὸ τοῦτο θαυμαστὸν μᾶλλον ὑλικὸν, ὅτω δὲ πάντες ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ, καὶ εἰσὶν (ὥσπερ εἰλέχθη) πάντες γῆ ξηροῖς. ἀλλὰ δεῖ μὴ ἀκριβολογεῖσθαι αὐτὸ, καθάπερ καὶ δεῖ βότρυας καὶ τὰς ἐλαίας· ὅλον δὲ τὸ πρὸς τὴν χρείαν ὁρῶντες. γίνεσθαι δὲ καὶ ὕδατος ὧν ἐχόντων λαμβάνουσιν, ὥσπερ δεῖ ὧν τὸ ἀκροδρύων καὶ συκῶν. δεῖ γὰρ καὶ ἐξισάντων τὴν φύσεως, καὶ ὑποσήποντες, εἰς χυλὸν ἄγουσι ποτίμους· οἷον, ὡς οἱ δεῖ οἶνος ποιοῦντες ἐκ τῶν περιττῶν καὶ τὸν πυρῶν, καὶ τὸ γῆ ἀγύπτῳ καλάμινον ζῦθος· ἁπάντων δὲ τούτων αἱ μὲν ἀρχαὶ καὶ δυνάμεις, φυσικαὶ· τὰ δὲ γινόμενα, τέχνης μᾶλλον καὶ σωτέρεως. ἀλλὰ περὶ μὲν τὴν ἀκρογιαινοίας καὶ τέχνης γινομένων, αὐτὰ καθ' αὑτὰ δεῖ θεωρεῖν. τὴν δὲ φυσικῶν χυλῶν τὰ πάθη καὶ τὰς γενέσεις, ἐκ τῶν εἰρημένων θεωρητέον. ὑποκειμένων δ' ὧν καὶ δεδειγμένων τούτων, ἀκριβέστερον ἂν τις, διὰ τί ποτ' ἐκ γῆς τοῖς αὐτοῖς μίγνυσιν ἡ σύχυλία καὶ ἡ δύοσμία γίνεται πᾶσιν· ἀλλὰ τοῖς μὲν γῆς τοῖς ἄνω, τοῖς δὲ γῆς κάτω καὶ περὶ τὰς ῥίζας. καὶ ὁδὲ τὸ ἄνω πάντων γῆ τοῖς αὐτοῖς, ἀλλὰ τοῖς μὲν γῆ τοῖς πόδικαρπίοις, τὸ δὲ γῆ τοῖς φύλλοις, τὸ δὲ γῆ τοῖς ἄνθεσι καὶ τοῖς καλλυσι, καὶ μᾶλλον αἱ ὀσμαὶ τῶν χυλῶν. ἐπεὶ καὶ γῆ τοῖς φλοιοῖς γίνεται. περὶ δὲ τὸ δύοσμον ὅλως, πικρὸν ὡς εἰπεῖν δύοσμα τὰ ἄνθη, καθάπερ ἐρπύλλος, σισυμβρίου, ἑλενίου. καὶ δι καὶ τὸν λόγον ἴσως, ὃν καὶ τοῖς ἄλλοις δυοσμότατον ἀόσμοις οὖσι, ὅτι καὶ γῆ τοῖς δυόσμοις δυωδέστατον ἔστιν. θαυμαστὸν δὲ καὶ τὸ, γίνεται τὸ μὲν ἄνθος πολιὸν ὅλον, τὸν δ' ἄλλον μορίων ὅλως μηδέν, ὥσπερ περὶ τὸν ἴωνα καὶ τὸν ῥόδινον. ἔχει δὲ καὶ τὸ παρὰ τοῦτο λεχθὲν ἀπορίαν, ὅσων γὰρ ταῖς ῥίζαις ἡ σύχυλία καὶ ἡ δύοσμία

σμία

σμία τυγχάνει. ἄμφω μὲν γὰρ ταῦτα πέψει γίνεται. τὸ δὲ πλεῖστον ἔχον καὶ ἀεὶ καινὴν τρο
φὴν, ἀφ' οὗ τοῖς ἄλλοις ἡ διάδοσις, ἥκιστ' εὔλογον εἰς πέψιν ἥκειν ἢ εὐχυλίαν ἢ εὐοσμίαν· ὡς
οὐδὲ τῶν ζώων αἱ κοιλίαι. περὶ δὲ τούτων καὶ τῶν τοιούτων ἀρχῇ χρωμένους τῇ πολλάκις εἰρημέ-
νῃ, διότι πέψει τινὶ ταῦτα γίνεται, τὸ μετὰ τοῦτο δεῖ λαβεῖν, ὧν τοῦ τευτλίου λεχθέντος πρῶ
τον, ὅτι αἱ ῥίζαι κοιλίαι τοῖς φυτοῖς εἰσι πάντως· εἴτε καὶ τοῦτό τις θείη, διὰ τὸ τὴν τροφὴν ἀλ
λοιοῦσθαι πῶς γὰρ αὐταῖς. ἀλλ' ἐκεῖνό γε φανερῶς, οὐκ ἔχουσιν εἰς τὸ πέττειν. τοιαύτας δ' οὔσας
οὐδὲν κωλύει εὐχυλίαν καὶ εὐοσμίαν ἔχειν, ὅσαι κρᾶσιν εἰλήφασι τοιαύτην. ἐπεὶ καὶ γὰρ ταῖς
τῶν ζώων κοιλίαις περιττώματα ἐχούσαις, ὅμως ὕπεστιν ὑγρότης, εὐχυλία τις οὖσα καὶ πέ-
ψις, ὡς μάλιστα τῆς τοιαύτης ἀλλοιώσεως γὰρ ταῦθα γινομένης. καὶ ὧν τῶν δένδρων ἔστιν, ἃ *
τυγχάνει, καθάπερ πεύκη. πᾶσα γὰρ ἔνδαδος ταῖς ῥίζαις, ὥσπερ ἐλέχθη πρότερον. αἴ-
τιον δ' ὅπερ ὠθεῖ τῶν ζώων. ἔτι τὸ διαθερμαινόμενον ἀεὶ πεττόμενον, καθαρώτατον ὄν, προ-
σίζει, καὶ ἀθροιζόμενον καὶ πυκνωθὲν ἐποίησέ τινα † ποιότητα. τὸ δὲ ἴδιον εἰς τὰ ἄνω πιότητα
μέρη τροφὴ γίνεται τοῖς ὑπὲρ γῆς· οὐ διὰ τῆς ποιότητος ταύτης, ἀλλ' ἔχον τινὰς ἑτέρους
† τρόπους. ἐπεὶ πάντων γε δαδωθέντων, ἀπόλλυται τὰ δένδρα, καθάπερ ἐλέχθη, πόρους
συμπνιγόμενα, καὶ οὐδεμίαν ἔχοντα δίοδον τοῦ πνεύματι. τοῦτο δὲ συμβαίνει καὶ ὧν
τῶν ζώων, ὅσα διαπιαίνεται. ξυμφράττονται γὰρ οἱ πόροι, διὰ τὴν πυκνότητα τῆς πι-
μελῆς, ὥστε μὴ διϊέναι εἰς τέλος τὴν πνοήν. οἷς μὲν οὖν μὴ γένεστιν ὅλως λιπαρότης,
καὶ πιότης, ἡ αὐτὴ μὴ πολλὴ, μὴ δὲ σωματώδης, τούτοις οὐ γίνεται τοιαύτη παχυν-
σις· οἷς δ' ἔνεστι, γίνεται κατισχυούσης τῆς θερμότητος. Παρόμοιον δὲ τούτῳ καὶ τὸ 16
παρὰ τὴν οὐλότητα τῶν ξύλων ἐστίν. οὐλότερα γὰρ ἀεὶ τὰ μὲν γὰρ τοῖς στελέχεσιν, τοῖς
ἄνω. τούτων δὲ αὐτῶν τῶν ἄνω, καθάπερ καὶ παχύτατα καὶ πυκνότατα. συμβαίνει
δὲ τοῦτο, διὰ τὸ μᾶλλον ἀπολύειν καὶ ξυνίστασθαι τὴν τροφήν. ὅπερ ὅλως καὶ ἡ εἰς βάθος
αὔξησις, εἰς τὸ ἄνω διϊοῦσα, πρὸς τὴν βλάστησιν καὶ τὸ μῆκός ἐστιν. ἐφισταμένης οὖν καὶ
ὥσπερ εἰλουμένης, γὰρ ταῦθα καὶ ἡ πυκνότης καὶ ἡ οὐλότης γίνεται τῶν ξύλων. ἐκείνη δὲ
ἀεὶ διϊέται πρὸς τὸ πόῤῥω· διὸ καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς νέοις οὐλότης, ἅτε καὶ ἐπ' αὔξησιν ὡρ
μηκότων. ἀλλ' ὅταν στῇ τὰ τοῦ μήκους, ὥσπερ ὧν τῶν ζώων. ἡ αὐτὴ δὲ καὶ συνέγγυς αἰτία,
καὶ διὰ τί δάδα καὶ πίτταν καὶ ῥητίνην ὅλως οὐκ ἔχει τὰ νέα· καταναλίσκεται γὰρ ἡ
τροφὴ πᾶσα πρὸς τὴν αὔξησιν καὶ καρπογονίαν. ὕστερον γὰρ ἐκδαδοῦνται, καὶ ὅλως
τὴν τοιαύτην ὑγρότητα τῆς καρπογονίας λαμβάνουσιν, ὥστε γε καὶ πλῆθος εἰπεῖν. τό, τε
γὰρ οἷον περίττωμα γίνεται τοῦτο φυσικὸν, ἀφῃρημένης μὲν τῆς εἰς τὸ μῆκος ὁρμῆς, ἰσχυόν-
των δὲ μᾶλλον τῶν ῥιζῶν καὶ τοῦ ὅλου δένδρου. ταῦτα μὴ οὖν διὰ τὸ συγγενὲς τῆς αἰτίας, ἔλα
βε τὴν χώραν ταύτην. ἡ δ' εὐχυμία καὶ ἡ γλυκύτης καὶ ἡ εὐοσμία γνίων ῥιζῶν, ἄνευ τῶν
ἄλλων μερῶν, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν γίνεται. φανερὸν δὲ καὶ ὠθεῖ τῶν ἐλαττόνων ἔτι, οἷον
ποωδῶν καὶ λαχανωδῶν, καὶ ἐνίων ὑληματικῶν, ὧν αἱ μὲν ῥίζαι γλυκεῖαι, τὰ δὲ ὑπὲρ
γῆς οὐχ ὅμοια· λέγω δ' οἷον ἀγρώστιδος, κυπείρου, τευτλίου, σελίνου, ἱπποσελίνου, τῶν ἐν
ταῖς λίμναις καὶ τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς τούτων φυομένων ἐδωδίμων. αἱ μὲν γὰρ ῥίζαι γλυ-
κεῖαι πολλῷ, καὶ ἐδώδιμοι, καὶ οἱ καυλοί· τὰ φύλλα δ' οὔ. τὸ δ' αἴτιον ὧν πάντων τῶν τοιού
των, * ἔνδοσιν. † ἡ γὰρ ὑγροτέρα καὶ ὑδατωδεστέρα, καθάπερ ὧν τοῦ τευτλίου καὶ τῶν λι ἡ γὰρ
μναίων· ἅμα γὰρ ὑδατώδη καὶ λεπτὰ, καὶ οὐχὶ πέψιν μὴ ἔχοντα, οὐδὲ χυλὸν ἔνδηλον εἰς
ἡδονήν· ἡ δὲ ῥίζα καὶ ὁ καυλὸς ἔχουσιν. ἢ πάλιν διὰ ξηρότητα τῶν ἄνω, καθάπερ ἡ ἄγρωστις,
καὶ ἁπλῶς πάντα τὰ καλαμώδη. ξηρὰ γὰρ τὰ ἐπάνω, τὰ κάτω δ' ἔνυγρα. χυλὸς δὲ οὔτε ἐν
ξηρότητι γίνεται, οὔτε ἐν ὑγρότητος πλήθει. διὸ καὶ τῆς ἀγρώστιδος καὶ τοῦ σισυρινγχίου καὶ τῶν ἄλ
λων τῶν τοιούτων, αἱ μὲν ῥίζαι γλυκεῖαι· τὰ δ' ἄνω, ξηρὰ, καὶ οὐχ ἡδέα, καθάπερ ἄχυλα.
ταὐτὸ δὲ καὶ ὠθεῖ τῶν σελίνων καὶ ἱπποσελίνων· αἱ μὲν γὰρ ῥίζαι σαρκώδεις καὶ εὔστομοι, τὰ δὲ
φύλλα ξηρότερα, καὶ ὥσπερ δριμύτερα. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. ἅπαντα δ' ὡς εἰπεῖν ἐν
ταύταις ταῖς αἰτίαις ἐστί. διὸ καὶ ὅπου πλείων εὐτροφία, καὶ τὰ ἄνω τῶν φύσει ξηρῶν ἐδώδιμα,
καθάπερ ἐν αἰγύπτῳ τοῦ καλαμοῦ τοῦ ἐν τοῖς ἕλεσιν. ἔχει μὴ γάρ τινα γλυκύτητα καὶ ἄλλως
ἐπὶ τῶν ἄκρων, ἀλλ' ὧν βραχὺ πάντων· ἐκεῖνος δὲ διὰ τῆς ἀτροφίαν ἁπαλός γ' ὠθεῖ πλεῖόν ἐστι, καὶ
γλυκύς. ἔχουσι δὲ καὶ αἱ ῥίζαι τῆς γλυκύτητα, μέχρις οὗ ἂν ξηρανθῶσιν· ἀναξηρανθεῖσαι δὲ οὐκέτι.

17 τὸ γὰρ ξηρὸν, οὔτ' ἐδώδιμον, οὔτ' ἔγχυλον. διὸ καὶ τῶν καυλῶν ἀκμὴ τις. Ἡ δ' ὀσμὴ σχε-
οὐδὲν, ἢ οὐχ δὸν ἀναπαλιν ἐπί γε τούτων· χλοραὶ μὲν γὰρ ἢ † οὐχ ὁμοίως. ἀχρηρανθεῖσαι δ' ὄζουσιν, ὥσπερ
καὶ ἡ τῆς ἴριδος, καὶ ἡ τῶν καλάμων δὲ καὶ σχοίνων, καὶ ἁπλῶς τῶν ἐνύγρων. ἐπεὶ καὶ τὸ κύπειρον, καὶ περὶ
ὀσμῶδες ὂν καὶ ξηρὸν, ἧττον ὄζει πρόσφατον. ἀκμὴ δέ τις καὶ τούτων· ὥστ' ἀχρηραινόμενα μᾶλ-
λον, ἀοσμότερα γίνεσθαι. ἀλλὰ οὐδὲν μὲν, ὥσπερ σύμφωνον. οἱ δὲ χυλοὶ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ὁμοίως
ἔχουσι τὰς δυνάμεις. ἐνίων γὰρ ἐν ταῖς ῥίζαις μάλιστα εἰσι, καθάπερ τῶν δριμέων· οἷον σκορό-
δων, κρομμύων, ῥαφανίδων· ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν φαρμάκων, ἅπασαι δὲ καὶ αὗτε σαρκώδεις. οὐ
μὴν ἀλλὰ διαμένουσιν αἱ δυνάμεις τῶν φαρμακωδῶν ἀχρηραινομένων μέχρι τινός, εἶτ' ἀκμά-
οἱ τ' ὀποὶ ζουσιν, ἔπειθ' ὅλον ἰσχυρότεραι ξηρανθεῖσαι, διὰ τὸ ἀφῃρῆσθαι τὸ ὑδατῶδες. οὕτω γὰρ καὶ † οἱ τό-
ποι πάντες χρήσιμοι, καὶ σωματωθέντες· ἡ δὲ σωμάτωσις, ἐκκρινομένου τοῦ ὑδατώδους. διὸ
καὶ παρασκευάζουσιν αὐτοὶ, τὰ μὲν ἐγχυλίζοντες καὶ ξηραίνοντες, τὰ δ' ἐντέμνοντες, ὅπως ὁ ἥλιος
καὶ ὁ ἀὴρ πήξῃ, καθάπερ τὰς ῥητίνας, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· καὶ τὴν λιβανωτὴν, καὶ τὴν σμύρναν, καὶ
τὴν ὀπὸν τοῦ σιλφίου. ἔστι δὲ καὶ τῶν μὲν ἄνω καὶ ἐν ταῖς ῥίζαις ἡ ἐντομὴ, καθάπερ φαρμακωδῶν τέ-
τινων, καὶ τοῦ σιλφίου. καὶ γὰρ ἡ ῥίζα καὶ ὁ καυλὸς ἐντέμνετε, καὶ ἑκατέρωθεν ὁ ὀπός. τῶν δὲ μεμερι-
σμένων, τῶν μὲν ἐν ταῖς ῥίζαις, τῶν δὲ ἐν τοῖς καυλοῖς, ὡς ἂν ἔχωσιν ἑκατέρας φύσεως. ἐὰν μὲν
τὰς ῥίζας εὐχυλοτέρας, ταύτας· ἐὰν δὲ τὰ ἄνω, οὐδὲ καυλούς. ἐπεὶ ὧν γε ξυραὶ καὶ ξυλώδεις,
οὐ κοπρίζουσιν. ὁμοίως δὲ τῶν αὐτομάτως ἀμπηγνυμένων δακρύων· οἷον ἐπί τε τῆς πίνου, καὶ ἀ-
κάνθαις τισὶ, καὶ ἀπὸ τῶν δένδρων διαδίδωσιν· ὥσπερ ἀμυγδαλῆ. καὶ * ὁ ἄῤῥην, ἐλάτη, καὶ
τέρμινθος. τούτων δὲ τὰ μὲν καὶ εὔσομα, καὶ εὐώδη, τὰ δ' ἄχυλα καὶ ἄοσμα· καθάπερ τὸ κόμ-
μι τὸ τῆς ἀκάνθης τῆς ἐν αἰγύπτῳ. καλοῦσι δὲ τὰ μὲν ὀπούς, τὰ δὲ δάκρυα. κοινότερον δὲ ὁ ὀπός.
διαφέρει δὲ ἴσως οὐδὲν· ἐπεὶ τό γε κοινότατον, ἀνωνύμως λεγόμενον, ἢ ἡ ὑγρότητος οἰκεῖα, καθ'
ἕκαστον πέψιν ἔχουσα. διὰ δὲ τὸ σωματωδεστέρας εἶναι καὶ γλίσχρας, τὰς δ' ὑδατώδεις ἀγλίσχρους,
18 τῶν μὲν γίνετε πῆξις, τῶν δ' οὔ. πρὸς ἐνίας δὲ καὶ παρεμβάλλουσί τι, τοῦ πῆξαι καὶ συλλέγειν. Ὅτι
δὲ τὰ μὲν ἐν ταῖς ῥίζαις, τὰ δ' ἐν τοῖς καυλοῖς τὰς δυνάμεις ἔχει ταύτας, ἐκείνην χρὴ τὴν
γὰρ ἡ αἰτίαν ὑπολαβεῖν, τῆς μικρῷ πρότερον λεχθεῖσαν. ὧν † ἡ φύσις ἑκατέρων σύμμετρος εἰς τῆς
δύναμιν, ἔνθα μὲν ὑγρὸν ἱκανὸν, ἔνθα δὲ ἔλαττον ἔχουσα, καὶ ξηρὸν ὡσαύτως, ἔτι δ' ὧν ἡ οὐσία
μᾶλλον ἐφ' ἑκάτερα ῥέπει (καὶ γὰρ ὑπὸ τῆς αὐξήσεως καὶ τοῦ μεγέθους τουτέστι) τὰ μὲν ἐν τοῖς ἄ-
νω, τὰ δὲ ἐν ταῖς ῥίζαις ἔχει μᾶλλον. οἱ μὲν γὰρ σίκυοι, καὶ κολοκύντε, καὶ ἄλλ' ἄττα πλείω, τὰ
ἄνω μείζω, ῥίζαν δὲ μικρὰν ἔχουσι. σκίλλα δὲ, καὶ βολβὸς, καὶ ἁπλῶς τὰ κεφαλόῤῥιζα, τὰ
μὲν ἄνω λεπτὰ καὶ ἀσθενῆ, τὰς δὲ ῥίζας μεγάλας καὶ σαρκώδεις. ὅπου γὰρ ἐνυπάρχει δρι-
μύτης, ἢ καὶ ἄλλη τις τοιαύτη δύναμις, ἐν ταῖς ῥίζαις γίνεται μᾶλλον· ὥσπερ τοῖς κρο-
μύοις, καὶ τοῖς σκορόδοις, καὶ ταῖς σκίλλαις· οὐδὲν δ' εὐλόγως, ἐνταῦθα τῆς φύσεως ὡρμη-
κυίας μᾶλλον. ἀκολουθοῦσι γὰρ ταύτῃ καὶ αἱ δυνάμεις, ὃ καὶ ὑπὸ τῶν φαρμάκων ἐστὶ σχεδὸν τῶν
πλείστων. αἱ γὰρ ῥίζαι φαρμακωδέστεραι, καὶ μᾶλλον ἔχουσι τὴν δύναμιν. ἡ δ' αἰτία δυοῖν
ἐκείνοιν νῦν τηρεῖται, τοῦ τε μὴ καθυγρα, καὶ τοῦ μὴ κατάξηρα γίνεσθαι. τὰ μὲν γὰρ οὐκ
ἔχει πέψιν διὰ τὸ πλῆθος, τὰ δ' οἷον ὕλην εἰς τὴν πέψιν διὰ ξηρότητα. πέψις δὲ ἑκά-
οἰκεῖαν στων ἐστὶν, ὥσπερ εἴρητε, πρὸς τὴν † εἰκεῖαν φύσιν καὶ δύναμιν. ὅτι μὲν οὖν ὥσπερ ἐναντίως,
τῶν μὲν ἄνω, τῶν δὲ κάτω συμβαίνει οὐδὲ χυλοὺς καὶ τὰς ὀσμὰς καὶ ἁπλῶς τὰς τοιαύτας δυ-
νάμεις, ἐκ τῶν εἰρημένων δεῖ θεωρεῖν. ὅτι δ' οὐκ ἐν αὐτοῖς ἄνω πᾶσιν, οὔθ' οἱ χυλοὶ τυγ-
χάνουσιν, οὔθ' αἱ ὀσμαὶ, σχεδὸν οὐ πόῤῥω τῶν εἰρημένων, εἰ τινῶν εἰσιν. ὡς μὲν γὰρ ἁπλῶς εἰ-
πεῖν, ἔχει τὴν ὁμοιότητα καὶ κατὰ οὐδὲ χυλοὺς, καὶ κατὰ τὰς ὀσμὰς ἕκαστον τῶν μερῶν. διαφέ-
ρει δὲ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. ἐμφανὲς δὲ οὐδὲν μάλιστα ὑπὸ τῶν ἀκρατεστέρων ταῖς ὀσμαῖς καὶ
τοῖς χυλοῖς, οἷον ἐλάτης, πεύκης, κυπαρίττου, πίτυος· ἔτι δὲ τῶν εἰρημένων, συκῆς. ἐν τοῖς
ὑδαρεστέροις δὲ οὐχ ὁμοίως. ἀλλ' ἐν τούτοις καὶ διαφέρουσιν, ὥστε τὰ μὲν ἔγχυλα, τὰ δὲ ἄχυ-
λα, καὶ δύσχυλα, καὶ εὔοσμα, τὰ δὲ ἄοσμα γίνονται. καὶ διαφέροντα δὲ ταῖς ὀσμαῖς καὶ
τοῖς χυλοῖς, ὥσπερ τῆς ἀμπέλου τό, τε οἴναρον καὶ ὁ βότρυς. καὶ ἁπλῶς δὲ πάντων καὶ τῶν
φύλλων καὶ τῶν καρπῶν. αἴτιον δ' ὅτι τὸ μὲν ἄπεπτον, τὸ δὲ πεπεμμένον· ταχὰ δὲ μᾶλ-
λον, ὅτι οὐδὲ ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης ἑκάτερον, ἀλλὰ τὸ μὲν ὥσπερ ἐκ καθαρᾶς τινος καὶ εἰλικρινοῦς,
τὰ δ' ἐκ περιττωματικῆς. εἰσὶ δ' ἐκ βλοσυροτέρας καὶ σωματωδεστέρας οἱ βλαστοὶ καὶ ἀκρέμο-

νες, καὶ

νες, καὶ ὁ ὅλος ὄγκος· ὥστ' ἀνομοίων ὀσῶν, ἀνόμοιον καὶ τὸ τέλος ἑκάστου πρὸς τῆς ἰδίαν φύσιν, ὥσπερ ἐν τοῖς ζώοις· ἴσως δ' ἀναπαλιν. ἐπεὶ καὶ τὸ τέλος ἑκάστου ἴδιον, καὶ ἡ ὕλη διαφορος. ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, πάντων πρὸς τὴν ὑποκειμένην φύσιν. ἐπεὶ δ' αὖτε διαφοροι καὶ κατὰ χυλοὺς καὶ ὀσμὰς καὶ ἀοσμίας, ἡ δ' ἀναφορὰ πρὸς τῆς ἡμετέραν αἴσθησιν, ἐν ταύτῃ παραλλαγὴ γίνετε τῶν μερῶν. οὐδὲν γὰρ κωλύει, τῆς μὲν ἐν τοῖς φύλλοις κρασιν ἐνίοτε σύμμετρον εἶναι τῇ γεύσει, τὴν δ' ἐν τοῖς καρποῖς ἀσύμμετρον, καὶ σφοδροτέραν ἢ κατὰ στρυφνότητα καὶ αὐστηρίαν, ἢ κατὰ πικρότητα καὶ ἄλλην τινὰ διάθεσιν. ὅπερ φανερὸν καὶ ὑπὲρ τῶν λαχάνων ἐστί. τὰ μὲν γὰρ σύμμετρα καὶ προσφιλῆ, τὰ δὲ σπέρματα δριμέα καὶ πικρότερα, καὶ τὸ ὅλον ἰσχυρότερα πρὸς τῆς αἴσθησιν, ὥστε σχεδὸν ἀνάπαλιν ἔχειν καὶ ὑπὲρ τῶν δένδρων καὶ ὑπὲρ τοῦ σίτου. τῶν μὲν γὰρ οἱ καρποὶ χρήσιμοι, τὰ δὲ φύλλα ἀχρεῖα· τῶν δὲ ταῦτα μόνον χρήσιμα, τὰ δὲ ἄλλως ἂν ὑπὲρ φαρμάκου λόγον. ὅπερ οὖν ὑπὲρ τούτων, οὐδὲν κωλύει καὶ ὑπὲρ τῆς φιλύρας, καὶ ἐπ' ἄλλων δένδρων τινῶν, ὁ μὲν καρπὸς ἄβρωτος, τὸ δὲ φύλλον γλυκὺ καὶ βρωτόν. ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἄκρατον ἔχει καὶ καθαρὸν τῆς φύσεως. εἴτε γὰρ ξηρὸς ἄγαν καὶ ξυλώδης, εἴτ' αὐστηρὸς καὶ πικρὸς, ἢ κακώδης, καὶ ἄλλην τινὰ ἔχων δυσχέρειαν, ἄβρωτος γίνετε. τὸ δὲ φύλλον ὑγρότερον ὂν, καὶ ἅμα κρεμάμενον, ἔχει τινὰ συμμετρίαν· ὃ καὶ ὑπὲρ τοῦ σιλφίου, καὶ ἄλλ' δριμέων ἐστίν. ἡδὺ γὰρ τὸ φύλλον αὐτοῦ, καὶ ὁ καρπὸς ἁπαλὸς ὢν διὰ τὴν ὑγρότητα τὴν ὑπάρχουσαν. σύμμετρος γὰρ ἡ δριμύτης γίνετε, κραθεῖσα τῷ ὑδατώδει, καὶ ποιεῖ τινα χυλόν. ἀπὸ ξηραινομένου δὲ, σφοδρότερον καὶ ἡ τοῦ σπέρματος διέστη μᾶλλον. Ὅλως δ' ἐν πολλοῖς τοιοῦτ' ἔστιν, ὥστε χλωρὰ μὲν ὄντα βρωτὰ γίνεσθαι, καὶ ἔχειν τινὰ χυλὸν διὰ τὸ ἀναμεμίχθαι τῷ ὑδατώδει· καταξηρόμενα δὲ, καὶ λυομένης τῆς βρώσεως, ἄβρωτα. καὶ γὰρ οἱ τῶν ἀμπέλων βλαστοὶ, καὶ οἱ τῶν ἀκρεμόνων, ἔτι δὲ ἄλλων τινῶν ἀκανθωδῶν, καὶ τῶν χεδροπῶν δ' ἐνίων, οἷον ὤχρων, κυάμων, καὶ ἁπλῶς ὅσα γλυκύτητά τινα ἔχει. σχεδὸν δ' ἐστὶ κοινὸν τοῦτο ὑπὲρ πάντων, ὧν στρυφνότεροι καὶ πικρότεροι καθ' αὑτοὺς οἱ χυλοί. κεραννύμενοι γὰρ ὑπὸ τῆς φύσεως τῷ ὑδατώδει, βελτίους καὶ γλυκυτέρους ποιοῦσι τοὺς χυλούς· ὅπερ καὶ ὑπὲρ τῶν μύρτων γίνετε, καὶ τῶν ῥοῶν. εἰδὲ τι τῶν δένδρων καὶ ὅλως τῶν ὑλημάτων τοιαύτη φύσις ἐστὶν, ὥστε τοὺς μὲν καρποὺς ἀμίκτους ποιεῖν, ἔχοντας τὴν οἰκείαν δύναμιν καθαρὰν, τὰ δὲ φύλλα καὶ ἄλλο τι τῶν μορίων μικρὰ, τούτων οὐδὲν κωλύει, καθάπερ εἴρητε, τὰ μὲν φύλλα βρωτὰ, τὴν δὲ καρπὸν ἄβρωτον εἶναι. παραπλήσιον δὲ τι τούτοις καὶ ὑπὲρ τῶν ῥιζῶν τῶν ἐδωδίμων ἐστίν, ὧν τὰ μὲν φύλλα σχεδὸν ἄβρωτα, διὰ τὸ ξηρὰ εἶναι καὶ ἀκανθώδη· οἱ δὲ καυλοὶ ἐδώδιμοι, αὐταὶ δὲ αἱ ῥίζαι καὶ ἰδιαίτατα ἀνάπαλιν. τὰ μὲν ἄλλα βρώματά τε ἔχοντα καὶ τὴν ἡδονὴν, αἱ ῥίζαι δὲ ἄβρωτοι διὰ τὸ ξυλῶδες καὶ πικρὸν, ἢ ὅλως δύσχυλον ἢ ἄχυλον. διαφορὰ δὲ οὐ μικρὰ καὶ διὰ τὰς φύσεις τῶν ζώων. τὰ μὲν γὰρ ἡμῖν ἄχυλα τοῖς ἄλλοις ἔγχυλα φαίνετε, διὰ τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν κατεργασίαν. ἄλλοις κἀκεῖνα προσφιλῆ, καὶ κατὰ τοὺς χυλοὺς καὶ κατὰ τὰς διαθέσεις. χαίρει γὰρ τὰ μὲν τοῖς ἁπαλοῖς, τὰ δὲ τοῖς ξηροῖς μᾶλλον. ἔνια δὲ καὶ ἀναπαλιν, ἁπαλὰ μὲν ὄντα, καὶ ἄβρωτα· ξηραινόμενα δὲ, ἐδώδιμα, διὰ τὸ συνεκπέττεσθαι καὶ ἐκκρίνεσθαι τὸ πικρὸν ὑπὸ τοῦ ἡλίου· καθάπερ τὸ σήσαμον, καὶ τὸ ἐρύσαμον. τούτων γὰρ χλορῶν ὄντων οὐδὲν ἅπτεσθαι δοκεῖ ζῶον, διὰ τὴν πικρότητα καὶ δυσχυλίαν· ξηρανθέντων δὲ μᾶλλον, οἱ δὲ καρποὶ καὶ ἡδεῖς. ἀλλὰ δὴ τούτων μὲν, τοιαῦταί τινες αἰτίαι. περὶ δὲ τῶν καρπῶν τῶν τροφίμων δηλονότι, ῥάων ὁ λόγος. οὗτοι γὰρ καθαροὶ καὶ εἰλικρινεῖς, οἷον ἐξηνθημένοι πως ὑπὸ τῆς φύσεως, ὥστε πλείοσι καὶ μᾶλλον ἁρμόττειν. Ἀλλ' ὑπὲρ τῶν φαρμακωδῶν, καὶ ὅλως κατὰ τὰς δυνάμεις θεωρητέον. καὶ γὰρ ἐν τούτοις οὐδ' αἱ αὐταὶ δυνάμεις, οὔτ' ἴσαι πάντων εὐθὺς ἀπὸ τῶν ῥιζῶν ἀρχομένοις. οὐδὲ δὴ τοῖς ἄνω πᾶσιν, οἷον φύλλοις καὶ κλωσὶ καὶ καρποῖς, καὶ τὸ μὲν τῷ μᾶλλον καὶ ἧττον διάφορον, ἔχει τιν' εὐλογίαν· τὸ δ' ὅλως ἔνια μὴ δὲ δύνασθαι ποιεῖν, ὥσπερ τὰ τῶν ῥιζῶν σπέρματα καὶ τοὺς καυλοὺς, ἢ πάλιν τὰ τῶν φύλλων τοὺς καρποὺς καὶ τὰς ῥίζας, μᾶλλόν τις θαυμάσειε. τὰς δ' αἰτίας καὶ ἐν τοῖς εἰρημένοις ἀνασκεπτέον. ἑκάστου γὰρ ἰδία κράσις οὖσα καὶ φύσις, διαφόρους ποιεῖ καὶ τὰς δυνάμεις, ὥστε τὰ μὲν συντήκειν καὶ διακρίνειν, τὰ δὲ μή· καὶ τὰ μὲν μᾶλλον, τὰ δ' ἧττον, καὶ θερμαίνειν τε καὶ πέττειν, καὶ ψύχειν καὶ ξηραίνειν, καὶ τ' ἄλλα ὡσαύτως. τὸ δὲ δὴ μάλιστα τοὺς καρποὺς εἶναι τοιούτους, οὐκ ἄλογον· εἴπερ μηδ' ἡ ὅλη φύσις ὁμοία ῥίζης τε καὶ καρποῦ, καὶ τῶν ἄλλων μορίων· ἀλλὰ τὰ μὲν ὅλως ἄπεπτα, τὰ δὲ πεπεμμένα, καὶ ὅλως ἐκ πλειόνων σύνθετα· διὸ καὶ τοῖς χυλοῖς καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἕτερα. τοῦτο γὰρ ὑπὲρ τῶν ἀγρίων καὶ τῶν

ἡμέρων

ἡμέρων ὁρῶμεν, ὧν αἱ ῥίζαι πικραί· καὶ ὀπώδεις, τούτων οὐ καρποὶ γλυκεῖς, ὡς ἂν ἐξ ἀπέπτου χυμοῦ τοιούτου ὄντας. ταυτὶ δὲ γε τοῖς τὰ φαρμακώδη διωκημένοις συμβαίνειν. ὥστε δι' ἃ λέγομεν, εἰς ἔνια μὲν τὰς ῥίζας ἰσχύειν μᾶλλον, εἰς ἔνια δὲ τὰ λοιπὰ μέρη, ἐπεὶ καὶ ῥίζαι ῥιζῶν γε τοῖς ὁμογενέσι, καὶ σπέρματα σπερμάτων, καὶ τἄλλα μέρη πολὺ διαφέρουσιν ἰσχύι, διὰ τὰ αἴρα ἑκάστης χώρας· ὡς περὶ Κύπρον ὁ σίπυ, καὶ οἱ ἄλλοι καρποί, τῇ βαρύτητι καὶ κουφότητι. διὰ τὰ φάρμακα φαρμάκων ἀμείνω, καὶ οὐ τόποις ὁ μακρὰν ἀπέχοντας· οἷον ὁ ἐκ τῆς οἴτης ἑλλέβορος τὴν τῷ πάγασῳ. δοκεῖ γὰρ ἰσχυρότερος εἶναι ὅρος, καὶ ὁ χ ἁρμόττειν εἰς τὴν χρείαν. ἢ ἡ ἰσχὺς ἐκ πλαπλησίας χυλοῦ αἰτίας γίνεται, καὶ ὑδατότητος. καὶ γὰρ γίνεσθαι σκληρότητί τε τοῦ αἵρος καὶ πλήθει τροφῆς βαρεῖς γίνονται, διὰ τὸ πολὺ τὸ γεῶδες ἔχειν, ὥσπερ οἱ γε τῇ Βοιωτίᾳ· διὰπαρεῖ διὰ τὰς ὁμοίας αἰτίας. ἄλλη πῶς ἄλλων δύναμιν οἰκείαν χώρα, καθάπερ ὑδατότητος. ἔνια γὰρ οὐδὲ ἐκπίπτουσιν ὅλως τὰς φαρμακώδεις. ἐπεὶ πολλαχοῦ καὶ μέλας ἑλλέβορός ἐστι, καὶ ἄλλαι τινὲς ῥιζῶν, ἀλλὰ μελαίναι καὶ διαυγεῖς ἴνες. ἢ καὶ δόξειεν ἂν ψυχρὸν εἶναι ἅμα καὶ δύπνον διὰ τροφῆς συμμέτρου. φαίνεται δ' ὄν, γε τοῖς ὄρεσι πλείσας φαρμακὰ γίνεσθαι, καὶ γε τοῖς ὑψηλοτάτοις καὶ μεγίστοις μάλιστα. καὶ περὶ μὲν τούτων, ἱκανῶς εἰρήσθω. Περὶ δὲ τοῦ μὴ ὀπτᾶν, ἐπειδὴ καὶ αὖται μέρη γίνονται, τὰς αὐτὰς καὶ πλαπλησίας αἰτίας ἔχουσιν. ἡ γὰρ πίψις τοῖς μὲν γε ἐπὶ ἄνθει μᾶλλον, τοῖς δὲ καὶ γε τῷ καρπῷ, τοῖς δὲ καὶ γε τοῖς φύλλοις καὶ γε τοῖς κλωσὶ γίνεται, τοῖς μὲν γε τοῖς ὑλαρέσι, καὶ ὥσπερ γε τοῖς ἀχύλοις ἢ δριμέσιν. γε τοῖς ἄνθεσιν, οἷον ῥόδῳ, κρόκῳ, καὶ τοῖς τοιούτοις. ὅσα δὲ αὐτῶν μὴ δύχυλα, καὶ γε ταῖς ὀσμαῖς ἐμφαίνει γέ τινα βαρύτητα, καθαπερ τὸ κρίνον, καὶ τὸ λείριον, καὶ τὰ πλαπλήσια τούτοις. ἔνια δ' ὅλως οὐδ' δυσμίαν, ἀλλὰ βαρύτητα ἔχει τοῦ ὀσφρήσειν· καὶ φανερόν, ὡς ἀπὸ τοῦ χυλοῦ πως γίνεται, καὶ οὐκ ἔστιν ἀπηρτημένον τὸ τῆς ὀσμῆς. ὅσα γὰρ ὑδαρῆ, ἄχυλα καὶ ἄοσμα ὡς ἐπίπαν. γὰρ δυσὶ γὰρ τούτοις, ὡς εἰπεῖν, ἡ ἀοσμία, τῷ τε τοῦ χυλοῦ ὑδαρῆ εἶναι φύσιν, καὶ τῷ πολὺ τὸ ὑδατῶδες. τὸ μὲν γὰρ ὥσπερ ἄμικτον, τὸ δ' ὑπὸ τοῦ πλήθους ἀφανίζεται· διὸ βρόπον ἐστὶ καὶ τοῦτ' ὥσπερ ἄμικτον. γὰρ μίξει δέ τινι, καὶ τὸ τῆς ὀσμῆς. ὅσα δὲ γε τροφῇ πλείονι βλασυροτέρᾳ, καθάπερ τὰ λιμναῖα, ταῦτα καὶ τὰς ὀσμὰς ἔχει πλαπλησίας, βαρείας ἐστὶν καὶ βολεραῖς. ἐπεὶ δὲν τῶν μὴ γε ταῖς ῥίζαις ἡ τοιαύτη μίξις καὶ συμμετρία, τῶν δὲ γε τοῖς κλωσὶ καὶ τοῖς φύλλοις, τοῦ δὲ γε τοῖς καρποῖς, πλεῖσον δὲ γε τοῖς ἄνθεσιν, δύλογος δύοσμα ταῦτ' ἑκάστων. καὶ διὰ τοῦτ' γε τοῖς πίνδροις τὰ ἐλαττω τοῦ αὐθῶν δύοσμα, καὶ ἧττον γε τοῖς ἄλλοις, ὁλοσχερῶς πλείω καὶ ὑγρότης. εἰ μή, ζητητέον αἰτίαν. ἴσως μὲν δὴν καθόλου καὶ ἁπλῶς εἴρηται. ὡς δὲ καθ' ἕκαστα δεῖ σκοπεῖν τὰς εἰρημένας συμμετρίας, ὅτι ἂν δόξειεν ἀλόγως γε τῷ ἄνθει τοῖς πλείοσι. γὰρ ἐστὶν ἡ πρώτη καὶ ἐλαφροτάτη πίψις, ἀποξηραινομένου δ' ἅμα καὶ μεταβάλλοντος. ὅταν δὲ εἰς τοῦτο τὸ καρπὸν ἔλθῃ πλείονος τὸ ὑγρότητος ὄσης, ὅπερ ἐστὶν τὸ τῆς ὀσμῆς, ἐφ' ᾧ μὴ φύσει διὰ τοῦτο ὁ χυλός. ὡς δ' ὧδε τὸ πάντα ἐστὶν ἡ δύοσμία· τοιοῦτο γὰρ καὶ τὸ μῆλον, καὶ τὸ ἄπιον, καὶ τὸ μέσπιλον. καὶ τὸ δύσκολον διὰ δριμύτητα ἴσως, οἷον κεδρίδος τε καὶ τερμίνθου, καὶ τοιούτων. τὸ λιπαρόν, ὥσπερ ὅ, τε τῆς ἐλάτης, καὶ τῆς πίτυος, καὶ τῆς δάφνης. Τῶν δὲ γλυκέων ὅσα εἰπεῖν, ἢ ὧδε μικρόν. ἐπεὶ καὶ τὰ μῆλα τὰ γλυκέα πάντων ἥκιστα δύοσμα, καὶ ὅσῳ ἂν γλυκύτερα, ἧττον. ἅμα δὲ καὶ ταῦτ' ἔχει πως οἰνώδη τὸν χυλόν. αὖπον δ' ὅλως παχύτερος καὶ γεωδέστερος ὁ γλυκὺς χυλός, ἄλλως τε καὶ γε τοῖς πόδικαρπίῳ μεμιγμένος· ἡ δὲ ὀσμὴ λεπτοτέρα καὶ ξηροτέρα καὶ διαπνεομένη μᾶλλόν ἐστιν, ὥσπερ ὧν ὕδορον διασαφητέον. ἀλλ' ὡς ὧδε κεφαλαίῳ, γε τούτοις τοῖς γένεσιν ἡ δύοσμία τοῖς δὲ φύλλοις καὶ τοῖς κλωσὶν ἔνιοις, καὶ ὅλως τοῦ διένδροις γε ὑλικωτέροις, γε οἷς καὶ δριμύτης ἐστὶν ὑπάρχει, καὶ λιπαρότης, ὧν ἕνεκα οὐδὲν ἧττον ἀμέλει οἱ πεφρυγμένοι καρποί, καὶ ὑδατότητος καὶ οἰνώδους καὶ γλίσχρου. ὁ γὰρ τῆς μυρίνης καρπὸς δύωδες. δύοσμος δὲ καὶ αὐτὴ, καὶ εἴ τις ἄλλη τοιαύτην ἔχει δριμύτητα, εἴτε λιπαρὸς χυλός, εἴτ' οἰνώδης, εἴτε καὶ ἄλλος χυλὸς καὶ ὧδε καρπός. ὁμοίως δὲ καὶ ὧδε σταφυλωτόν, οἷον ἐρπύλλου, συμβρίου, καὶ ὑδατότητος· οἷον πηγαίου, σελίνου, μίνθης. τό, τε ξηρὸν καὶ δριμὺ, καὶ συμπικνότατος ἐνδηλον· ὅτι ὑδατότητος καρποῖς, διὰ γε τοῖς ἄλλοις ἐχόντων τὴν ὑγρότητα διαυτῶν. γε ἅπασι δ' γε ὑπάρχει καὶ τούτοις καὶ τοῖς ἄλλοις, τοῦ τὸ διορισμὸν τοῖς δυώδεσιν, ὥστε τὸ ἐγχυλον ξηρῷ ἀπομιγνύμενον ἐμφαίνειν τινὰ δυάμιν. δύοσμότατα δὲ καὶ ἥδιστα καὶ ὅλα κατὰ μέρος γε τοῖς δύπνοις καὶ ξηροῖς τόποις, ἀφηρημένου τοῦ ὑδατώδους καὶ τοῦ καταλοίπου πεπεμμένου

ωεπεμμένα μᾶλλον. ὡς γὰρ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἡ ξηρότης οἰκειοτέρα ταῖς ὀσμαῖς, καὶ μᾶλλον γὰρ τοῦθ' ἁρμόττει πάντα. σημεῖον δὲ, καὶ τὸ γὰρ ταῖς θερμοτέραις χώραις πλέω γίνεσθαι, καὶ μᾶλλον τὰ ὀδώσματα. ωεπεμμένα γὰρ, πλεονάζει μᾶλλον καὶ ἔνια ξηραινόμενα ὄζει. χλωρὰ δ' οὐκ ὄζει, καθάπερ ὁ καλαμος, καὶ ὁ σχῖνος· τὰ γὰρ καὶ ἁπλῶς ἰσχυρὰ ξηρανθέντα, καθάπερ ἴσως, καὶ ὁ μελίλωτος. ὅτω δὲ καὶ οἰνοραύθης ὀδωσμότερος. ὁ μὲν πάνυ ὅτως, ἀλλ' ὑγιὰς καὶ αὖ πάλιν· ἃ δ' εἶ πλανᾶται. ἁπλῆ δὲ ἡ διαίρεσις. τὰ μὲν γὰρ ἀδρῶς αἰσθάνεται· ποιαῦτα δὲ ὡς ἐπίπαν τὰ ἄνθη μάλιστα, τὰ μὲν ὀδωσμότερα χλωρὰ καὶ προσφατα, χρονιζόμενα δὲ ἀμβλύνεται πρὸς τὴν ἀφὴν πνοὴν. ὧν δ' ἰσχυρότερα· τοιαῦτα δ' ὅσα γεωδέστερα, καὶ ὃ γεωδέστεροις, καὶ ὃ μεθικταί ἐς ὑδατώδης δύναμις, ταῦτ' ἀξηραινόμενα καὶ παλαιούμενα μέχρι τινός· ὧν καὶ τὰ μῆλα τὰ λυδία, καὶ ὅσα τ στεφανωματικῶν ὀσμὰς ἔχει τὰς ὀσμάς· οἷον τὸ ἀβρότονον μάλιστα, καὶ τὸ ἀμάρακον, καὶ ὁ κρόκος. ἅμα γὰρ ἀφῆπνεῖ ταῦτα τῷ ὑδατώδει, καὶ ἡ τροφῆς ὠχρότης πανύστη, τροφῆς καὶ ὥσπερ τὸ ψιμύθιον γίνεσθαι ἔνιά γε λαμβάνει. διὸ καὶ ἀφαιρεθέντα ἀπὸ τοῦ φυτοῦ, δύσοδμότερα· καθάπερ τὰ μῆλα, καὶ ἄλλα ἄπαντα. συμβαίνει δὲ καὶ ὅπως ἔνια, χλωρὰ μὴ ὄντα μηδ' ὄζει, διὰ τὴν ὑγρότητα· ξηρανθέντα δὲ, καθάπερ ἄλλα τε καὶ τὸ βάκερας. ἐπεὶ καὶ ὁ οἶνος τότε μάλιστα πέπεισται, καὶ ὀσμὴν λαμβάνει, ὅταν ἀποκριθῇ τὸ ὑδατῶδες αὐτοῦ. τὰ μὲν δὴ διαυτὰ πάντα, παλαιούμενα δύσοδμότερα. Τὰ δ' ἀδρῶς, ταχὺ διαπνεῖται, καθάπερ τὰ ἴα, καὶ τὰ γε 23
λευκὰ, πικρὰ καὶ διακώδη παλαιούμενα· καὶ ἔχ ὥσπερ τὰ ῥόδα, διατηρεῖ τὴν ὀδωσμίαν ἀξηραινόμενα, μέχρις ὃ ἂν ἐκλείπῃ· πλὴν τὰ μὲν χλωρὰ καὶ πόρρωθεν ὄζει. † ταῦτ' ὀδμὴ ἐστὶν αὖ λιον, ταῦτα δὲ ὅτι καὶ κατέσκληκε πως, ἐκλελειπότος τοῦ οἰκείου θερμοῦ, καὶ ὁ διίσωσιν ἀποπνοήν. ἐπεὶ πρός τε τὰς χρείας οἱ μυρεψοὶ καὶ ταῦτα ἀποξηραίνουσι μέχρι τινός, ὅπως ἄκρατον καταλίπωσι τὴν ὀσμήν. ὁ δὲ μελίλωτος καὶ εἰς πλέω χρόνον ὀδωσμὸς διαμένει. τὸ μὲν ἀλλ' ἔνιά γε τοῦ ὀδωδότος ἄγαν καταξηραινόμενα, χείρους ἴσχει τὰς ὀσμὰς, τῷ δριμυτέρας εἶναι καὶ σκληροτέρας. ἔστι γὰρ ἡ ὀσμὴ ὥσπερ καὶ οἶνος, καὶ ἁπλῶς χυλὸς σκληρότης καὶ ἰσχὺς, ὅτω καὶ ὀσμῆς, ᾧ καὶ τῷ ἀγρίῳ ἔνια ὅμοια δοκεῖ πως τὰ ἥμερα ωεπονθέναι, καθάπερ ἐρπυλος, καὶ τὸ σισύμβριον, καὶ τῶν λαχανωδῶν μάλιστα τὸ πήγανον. σκληραὶ γὰρ αἱ ὀσμαὶ, καὶ ἀγλυκεῖς. αἱ δὲ τοῦ ἡμέρου, ἔχουσί τινα ἅμα τῷ ὑφ' ἡδονὴν γλυκύτητα καὶ δύναμιν. ἔστι γὰρ ὥσπερ καὶ χυλοῖς καὶ ὀσμαῖς γλυκύτης. σχεδὸν δὲ καὶ ἄλλαι προσηγορίαι τοῦ εἰδῶν, ὡς ὁ πόρρω τοῦ φύσεως ἑκατέρας ὄσης. ἀλλὰ γὰρ ποῖαι μὲν τινες ὀσμαὶ χρόνιαι, καὶ ποῖαι ξηραινομένων δύσοδμόταται, καὶ τἄλλα τὰ τοιαῦτα ὁμοίως διὰ τοῦ εἰρημένων θεωρεῖσθω· καὶ ὅσα μὴ εἴρηται, ῥᾴδιον ἐκ τούτων συνιδεῖν. ὅσα δὲ μὴ καθ' ὅλον μέρος 30
ὀδωσμα, ἀλλ' ὅλα τυγχάνει, πόθεν τούτων ἀπορήσειεν ἄν τις, ὃ καὶ πρότερον ἐλέχθη, διὰ τί τὸ ἄνθος οὐκ ὀδωσμον αὐτοῦ, ἢ ὁ καθ' λόγον. γίνεται γὰρ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις μὴ ὀσμὴν δύσοσμοις, τύφις μάλιστα διὰ τὸ πρωϊπάρχειν τῆς φύσιν. αἴτιον δὲ φαίνεται, διότι πέψις τις ἡ ἄνθησις· τὸ δὲ πεπτόμενον, γίνεται μεταβολῆς τὰ παρόντος· ὅσα μὲν οὖν αὐτὰ μὴ ὀσμώδη, τούτων πεπτομένων τὸ χυλός. ὅσα δὲ δύσοσμα τούτων διὰ τὴν μεταβολὴν, λαμβάνει ἐνίοτε τὸ ἄνθος δυσοσμίαν. ἐπεὶπερ ἡ πέψις γίνεται μεταβολῆ, ἀναγκαῖον ἐξαλλαγῆναι τὴν ὀσμήν. ὀσμῶν δὲ ὄντων, ἡδὺ δύσοσμον ἔσεσθαι τὸ ἄνθος. αὐτὴ γὰρ ἐξαλλαγὴ ἔοικεν ὥσπερ ἐξαίνησις εἶναι τοῦ πρωϊπαρχούσης ὀσμῆς καὶ δυνάμεως. διὸ καὶ αὐτά φασιν ὄζειν τότε. ὅρα δὴ εἰ γίνεται, σκεπτέον. φέρει γὰρ ἔνια πίσιν. φαίνεται δὴ παρόμοιον συμβαίνειν, ὥσπερ ὑπὸ τοῦ χυλῶν τοῦ ποιστικοῦ, καὶ τοῦ γε τέλει, καὶ πεπεμμένων πως οὐκ ἀπεπέπτων, ὅταν πυρῶνται καὶ ἡλιῶνται. μεταβολῆς γὰρ γινομένης, οἱ μὲν εἰς τὸ βέλτιον, οἱ δὲ 40
εἰς τὸ χεῖρον μεταβάλλουσι. οὐκ δὴ γὰρ πέπεψε, τοῦ δ' οἷον ἐξέπεσε τὸ θερμόν. ἀνάγκη γὰρ ὅταν γε τῷ τέλει γίνηται, τὴν μεταβολὴν εἶναι πως τὸ χεῖρον. ὃ δὴ καὶ γε ταῦθα φαίνεται συμβαῖνον, μαλακωτέρας τῆς ὀσμῆς γινομένης. οἷον γὰρ ἄνεσίς τις γίνεται τῆς ἀκράτου. ἅμα δὲ καὶ διὰ γραίνεσθαι συμβαίνει, ξηρὸν δὴ φύσει καὶ τὴν ἄνθησιν. ὧν γένεσις ἐκ ἀνύστου τούτων, διὰ ταύτην γίνοιτό τις ἄνεσις. εἰ δὲ μὴ ὑγρότης, ἀλλ' οἷον γλυκύτης ἔγκειται πως τὴν τοῦ καρποῦ γένεσιν (ἅπαντα γὰρ ἐκ γλυκέος γεννᾶται· διὸ καὶ τὰ πολλὰ τῶν ἀνθῶν ὄζει γλυκέα) καὶ ὅτι καὶ λόγου, ἐκλελυμένου τε καὶ θηλυτέραν εἶναι τὴν ὀσμὴν, οἷον ὥσπερ γλυκαίνουσαν, ἀφηρημένης τοῦ ἀκράτου δριμύτητος. τούτων δὴ διαύτην τινὰ αἰτίαν ἐνδέχεται. Διὰ τί δ' οἱ ἄγριοι καρποὶ τοῦ 24
ἡμέρου δύσοσμότεροι τοῦ ὁμογενῶν, οἷς μηλέαι τε, καὶ ἀχράδες, καὶ ὄαι, καὶ μέσπιλα, καὶ τἄλλα. καὶ αὖ τοῦ ἢ τοῦ μηλέας, ἔμπλεως τοῖς ἀγρίοις τὰ στρυφνώματα, καὶ τοῖς ἡμέροις εὐοσμότατα. καὶ οἱ ἀπέπτως γινομένης

νομένης τῆς ὀσμῆς, πῶς ἂν εἴη δύσοσμα τὰ μάλιστα πεπεμμένα. πρὸς μὲν τοίνυν τοῦτο, ἴσως μὲν ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅτι τὰ ἄγρια ὡς σκληρότερα· καθάπερ γὰρ τοῖς ἄλλοις. ἔτι δὲ καὶ οἰκειότερος, εἰ καὶ διὰ παντὸς διελθεῖν τὰς αἰτίας, τίνι τῆς τε ὀσμῆς, καὶ τίνι ἑκατέρα γίνεται. φαίνεται γάρ ἐνια ἔχειν διαφοράν, εἴθ' ἑτέρων ὄντων, εἴτε τοῦ αὐτοῦ μεταβάλλοντος. ὅτι μὲν οὖν ἐκ θέλει διαίρεσιν ἔχειν. πῶς δὲ τὸ νῦν, ἱκανὸν ἴσως ἕτερον, ὅπερ καὶ φανερόν· ὅτι ἡ μὲν γλυκύτης, καὶ ὅλως ἡ δύσμιξ, πάσχει γίνεται τῶν χυλῶν. διὸ καὶ γηράσκοντες οἱ καρποὶ, καὶ ἁλισθέντες, πάντες γλυκύτεροι. παχυνομένου γάρ, ἀφαιρουμένου τοῦ ὑδατώδους. ἡ δὲ ὀσμὴ, τῶν πεπεμμένων ἐνίοις καὶ ἀτελεστέρᾳ πέψει. σημεῖον δὲ, καὶ ὅτι αὐτὰ τὰ δυώδη, καθάπερ ἄνθη καὶ μήλεα καὶ τὰ ἄλλα, μᾶλλον δύσοσμα γίνεται, μὴ τελέως ἐκπεπανθέντα. καί ποτε τοῦ χυλοῦ μάλιστα ἡ πέψις, καὶ ἔοικεν ἐν ταῖς πεπάνσεσι μεταβολαῖς τῶν χυλῶν. πλείστη γὰ δύσοσμία γίνονται, ὅπος καθάπερ ἅμα τῶν δυμαλικὴν ἴσχει, καὶ † ὅπως τὸ χυλὸν τὸν οἰκείαν ἔχοντες φύσιν, ὅταν εἰς ταύτην ἐπέλθῃ, παχυνθεὶς καὶ πεφθεὶς, τὰ μὲν τῆς τροφῆς ἐλαττοῦται, τὸν δὲ γλυκύτητα τῆς οἰκείαν καὶ ὅλως τὸν τῆς αἰσθήσεως πρόσφορον λαμβάνει. τὰ μὲν οὖν ἄγρια, μέχρι τοῦ πεπάνσεως πεῖ ὄντα, καὶ τῆς δυωδίαν ἔχει καὶ λόγον. τὰ δὲ ἥμερα, τελέσθεντα τῇ πέψει καὶ ἀτροφήσαντα, διὰ τὸν κατεργασίαν μεταβαλλει τοὺς χυλοὺς εἰς γλυκύτητα καὶ δύσοσμίαν. ἅμα δὲ καὶ τῆς ὑγρότητα καὶ τῆς ξηρότητα, καὶ τῆς πολυτροφίαν καὶ ὀλιγοτροφίαν, καὶ τῆς δύπνοιαν, εἰκὸς ἂν συμβάλλεσθαι πρὸς τὰς ὀσμάς. εἴπερ ὅλως καὶ τὰ ξηρὰ, καὶ ἐν ξηροῖς ἐν ὀλιγοτροφίᾳ καὶ ἐν δύπνοις δυσοσμότερα. μιγνυμένη γὰρ ἡ πλέων ὑγρότης, ἀμβλύνει τὸν ὀσμήν. διὸ καὶ ἐν τοῖς παλισκίοις καὶ ἐφύδροις, ὀκ δύοσμα. καὶ μάλιστα δὲ τῇ παχύνσει, καθάπερ εἴρηται, λαμβάνει τὸν μεταβολήν. ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, καὶ ξηρότερα καὶ ἄγρια καὶ ὀλιγοτροφώτερα καὶ δύπνοα μᾶλλον καὶ ἐν ἁλιώσει, καὶ ἔτι λεπτοχυλώτερα, καὶ ὀχ ὁμοίως τὸν χυλὸν ἔχοντα αὐαμεμιγμένον τῇ σαρκὶ τοῖς ἥμεροις. ἅπαντα δὴ ταῦτα συμβάλλεται πρὸς δύσοσμίαν. ἰδεῖν δὲ ἔστιν ἴσως καὶ ἐπὶ τοῦ οἴνου. οἱ μὲν γὰρ γλυκεῖς, ὅλως δύσοσμοι, καὶ οἱ μελανοί. τῶν δὲ ἄλλων οἱ λεπτοὶ μᾶλλον δυώδεις, καὶ θᾶττον τῶν πόνων πεῖσαι γίνονται, καὶ παχέων. ἔτι δὲ ἅμα τῇ δύσοσμίᾳ συμβαίνει, καθάπερ χωρισμόν τινα γίνεσθαι τοῦ ὑγροῦ καὶ τοῦ γεώδους, ὑφισαμένης τοῦ ζυγοῦ, καὶ πρὸς τοῦτο ἀκριβολογοῦνται τοῦ ὑλαιώδους· ὥστε διὰ πάντων ἐστὶν τῆς δυωδίαν, λεπτότητός τε καὶ χωρισμὸν καὶ διαπνοῆς. ἐπεὶ καὶ αὐτοῦ τοῦ μέλιτος τὸ πρὸς τὸ ζυγὸν, ἧττον δύσοσμον. ἡ αὐτὴ δ' αἰτία, καὶ τοῦ θᾶττον πέττεσθαι τοῦ ἠθικὸς πρὸς οἶνον. λεπτότεροι γάρ, καὶ ὥσπερ σύθους ἄμικτοι, σωτηριμαρτυρεῖ δὲ, καὶ ἐκ τῶν λεπτοτέρων καὶ ξυλώλων καὶ ξυπνόων δυωδεστέρους γίνεσθαι, καὶ ἐκ τῶν πρεσβυτέρων ἢ νεωτέρων. ἔτι δ' ὡς πολύοσμοι καὶ ἰχυροὶ ταῖς ὀσμαῖς, ὀκ ἔχουσιν δὲ τῇ γεύσει τὸ μαλακὸν, ὡς ὀκ ὄσης ἅμα δῆ τε καὶ τοῦ χυλοῦ δυοσμίας καὶ πολυοσμίας καὶ ἰσχύος. ὅπερ ὡσὶ τοῦ μύρου, καὶ ὕδατι τῶν θυμιαμάτων, καὶ ὡσὶ τῶν στεφανωμάτων, καὶ ὡσὶ τοῦ ἄλλων τῶν δυοσμωδῶν συμβαίνει. πάντα γὰρ πικρὰ, καὶ λύχνια τὰ ζειαῦτα, καθάπερ αἱ ἀμυγδαλαι. καὶ οἱ ὀρεινοὶ δὲ τῶν οἴνων, ὀσμὴν μὲν ἔχουσιν ἔνιοι, σκληροὶ δὲ καὶ ὀκ δύχυλοι. διὸ ἀπαντῶν ὂν λῆμμα, ὡς ἕτερον τὸ τῆς δυοσμίαν ποιοῦν, ἢν συμμιξίαν ἔνια λαβῇ τοῦ κράσεως. ἥδιστον δὲ τὸ ἐξ ἀμφοῖν. ἄλλως τε καὶ ὧν ἐν αὐταῖς ἀρίστη ἔνιοι ἐφαμιλλυπεῖν τὸ δριμὺ καὶ ἄκρατον, ὥσπερ ἐρπύλλος καὶ ἀβροτόνη καὶ σικυώνιον. μιχθέισης δὲ ὑγρότητος συμφύτου, μᾶλλον δύκράτους γίνεσθαι καὶ ἥδιστος· μίγνυται γὰρ καὶ δύχυλοτέρων γινομένων. ἐὰν δὲ ὑπεραίρῃ θαττον, ὥστε καὶ μὴ τὸ ἐλλεῖπον. ἅμα γάρ πως ἡ ἀπόλαυσις ἐν τοῖς τοιούτοις τῶν χυλῶν ὀσμῶν καὶ χυλῶν. χρὴ δὲ πειρᾶσθαι καθόλου διαιρεῖν, ὥσπερ εἴπομεν· ἐν τῷ χυλῷ μὲν ἡ δύσομία καὶ ἡ γλυκύτης, ἀπὸ τοῦ χυλοῦ δὲ ἡ ὀσμὴ, ποῖος ἑκάτερ καὶ πῶς ἔχων. ἐκεῖνο δ' ὃν φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἐπορήθη, διὰ τί οἱ ἄγριοι τῶν καρπῶν δύσοσμότεροι. φαίνεται δὲ καὶ κἀκεῖνο συμβαίνειν, ὥσπερ ἐν τοῖς ἀτελέσι καὶ τοῖς στερητικοῖς χυλοῖς μᾶλλον ἐστὶν τῆς δυοσμίαν, εἴ γε τὰ μὲν πικρά, τὰ δὲ δριμέα, τὰ δ' ἁδρὰ, τὰ δὲ τρυφερὰ, τὰ δ' ἄλλα ἔχοντα δυσχέρειαν. ὀκ ἀλόγως δ' ἴσως. ἡ τονὴ γάρ ἐστι μᾶλλον ἀεὶ τοῦτων. ὥστ' ἐὰν μὲν εὔκρατα λάβῃ, σύμμιξον ἐστὶν πῶς τῆς ὄσφρησιν· ἐὰν δὲ ὑπερβάλλοντα, δυσχερῆ καὶ βαρεῖαν ἦθη. καὶ ὀκ αὖ δόξειεν ἂν τερπνὸν ἐστὶν γένος· ἀλλ' ἑτέραν ἔνια φύσιν ἔχειν, εἴγε ἔνια ποιητικὰ τοῦ ἄκρου. ἡ μὲν οὖν ὀσμία, δῆλον τοῦτο ἐν τοῖς γλυκέσι καὶ δυχύλοις μᾶλλον. ὡς δ' εἰπεῖν, τῶν ὀσμῶν ἡ μὲν ἰσχὺς ἑκάστων, δῆλον ὅτι καὶ τῶν ὑποκειμένων φύσιν. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐνιά γε τοῦ αὐθέως ἐξ ὑποστάσεως, ἢ πλησίον ἐλθόσιν, δύσοσμότερα·

σμότερα· καθαπερ καὶ τὰ ἴα δοκεῖ. τὸ δ' αἴτιον, ὅτι πρὸς μὲν τὰ πόῤῥω, καθαρὰ φέρετ' καὶ ἀμιγὴς ἡ ὀσμή. πλησίον δ' ὄντων, ὅτι συναποῤῥεῖ τι καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων μορίων, ἅπερ οὐ διϊκνεῖτ' πρὸς τὰ πόῤῥω, διὰ τὸ γεωδέστερα καὶ παχύτερα εἶναι. καθόλου γὰρ, ταῖς μὲν ἀσθενέσι τῶν ὀσμῶν ἡ ἀμιξία, τῶν δ' ἰσχυροτέρων ἐνίαις αἱ μίξεις αἱ οἰκεῖαι χρησιμώτεροι, καθάπερ τοῖς χυλοῖς· οἷον καὶ τῇ μυρήνῃ δοκεῖ τῷ ἀμίκτῳ θυμιᾶσθαι, καταβραχεῖσα μελικρατῷ ἢ γλυκεῖ. μαλακωτέρα γὰρ ὀσμὴ κεραννυμένη, καὶ γλυκυτέρα γίνετ'. ταὐτὸ δὲ τοῦτο συμβαίνει καὶ ὑπὸ τῶν χυλῶν. ἔνιοι γὰρ δέοντ' μίξεως πρὸς εὐσομίαν. ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ἕως ἂν τὰ ὀσμαὶ πλεῖσαι καὶ ἀκρατέστεραι· προϊούσης δὲ τῆς μεσημβρίας, ἧττον· παρελθούσης δὲ τῆς μεσημβρίας, ἥκιστα, διὰ τὸ ἀναξηραίνειν τὸν ἥλιον. ὡς δ' ἐν ταῖς τῆς ἡμέρας ὥραις, ὁμοίως καὶ ἐν ταῖς τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ λόγον· πλὴν εἴ τινων ὀσμαὶ καὶ πεπάνσεις τοῦ ἀέρος σύμμετροι πρὸς τὰς ὀσμὰς, ὥσπερ τὰ καθ' ἡμέραν ἐστὶν ὑπὸ τῆς ἑσπερίδος καλουμένης. αὕτη γὰρ τῆς νυκτὸς ὄζει μᾶλλον. κατὰ δὲ τὰς ἡλικίας, οὐκ ἐν ταῖς ἄκραις, ἀλλ' ἐν ταῖς ἀκμαῖς εὐοσμότατα, μικρόν γε παρακλίνοντα τὴν ἀκμήν. οὐ γὰρ ἴσως ἡ αὐτοῦ χυλοῦ καὶ ὀσμῆς πέψις. τὸ μὲν γὰρ νέον, ἅτε ἡλίῳ τροφὴν ὑπαπώμενον, οὐ πέττει. τὸ δὲ γεγηρακὸς, ἐξασθενεῖ δι' ἐνδειαν θερμότητος. οὐ μὴν ἀλλὰ ταῦτά γε εὐοσμότερα τῶν νέων· ἐλάττων γὰρ ὑγρότης. ὥστ' ὑπακρατεῖ μᾶλλον, ὥσπερ καὶ τὰ ἐν ταῖς χώραις ταῖς λεπτογείοις. ὡς δὲ ἁπλῶς εἰπεῖν, τὰ ἐν ἀκμῇ, καὶ πρὸς εὐχυλίαν ἄριστα, καὶ πρὸς εὐοσμίαν, ὧν ἑκατέροις ἐνταῦθα τὸ τέλος. ἐν δὲ τοῖς ψύχεσι καὶ πάγοις, ἀμβλύτεροι τὰ οἱ χυλοὶ, καὶ αἱ ὀσμαὶ, διὰ τὴν πῆξιν· πεπηγότα γὰρ οὐ διαδίδωσιν. ἅμα δὲ τὰ ἀφανίζεταί πως ὑπὸ τοῦ ψύχους κρατοῦντος μᾶλλον κἀκεῖνα τὰ ἡ αἴσθησις. ἀμφότερα γὰρ ἐξίστησιν· ἐκεῖνα δὲ μᾶλλον. ἐπεὶ καὶ τῶν καρπῶν ἐξαιρεῖτ' τὴν γλυκύτητα, διατμίζον τῇ πήξει, τὰ ἐξαῖρον. ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ τῶν καυμάτων ὑπερβολὴ τοῦ χυλοὺς λυμαίνεται· τὰ μὲν γὰρ κατακάει, τὰ δὲ οὐ πέττει, τὰ δ' ὥσπερ σήπει καὶ διϋγραίνει· καθαπερ καὶ ὑπὸ τῶν συκῶν ἐλέχθη. τὰς δ' ὀσμὰς ἴσως ἐνίων μᾶλλον διατηρεῖ. τάχα δὲ καὶ ποιεῖ τάς γε ἐν τοῖς ξηροῖς γινομένας· ἄκρατοι γὰρ αὗτ'. πολλὰς δὲ καὶ φθείρει· τὰς δ' ἐν τοῖς καρποῖς ἐγχυλοτέρας τὰ μεμιγμένας τινὰς εἶναι. μὴ πεπαινομένων δὲ καλῶς, οὐ γίνετ'. τὸ δ' ὅλον, ἐν συμμετρίᾳ τινὶ τῆς μίξιν ὑπάρχειν, καὶ ἐμφαίνεσθαί πως τὴν τοῦ ξηροῦ φύσιν ἐν ταῖς ὀσμαῖς· τοῦτο γὰρ τὸ τὰς ὀσμὰς ποιοῦν, ἢ πάντων, ἢ τινῶν. ὅπερ φανερὸν εὐθὺς καὶ ὑπὸ τῆς γῆς ἐστιν, ἐν τοῖς τοιούτοις ὑετοῖς. διακεκαυμένης γὰρ ἐν τῷ θέρει, τὸ θερμόν πως τὸ ὕδωρ ποιεῖ τὴν εὐωδίαν. ταῦτα δὲ ποιεῖ καὶ ἐν ἄλλοις. καὶ γὰρ τὸ περὶ τὴν ἴριν λεγόμενον, ὡς ὅπου ἂν κατέχῃ, ποιεῖ τὰ δένδρα καὶ τὸν τόπον εὐώδη, τοιοῦτόν ἐστι. ποιεῖ γὰρ οὐ πάντως, ἀλλ' ἐὰν ὕλη τις ᾖ νεόκαυτος. οὐ δ' ἴσως καθ' αὑτὴν, ἀλλὰ τρόπον τινὰ κατὰ συμβεβηκός. ἐφύη γὰρ, ὅπου ἂν ἐφιστῇ. πεπυρωμένης γὰρ τῆς ὕλης, ἡ κατάμιξις ποιεῖ τινα ἀτμίδα καὶ εὐωδίαν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ γίνετ' πλῆθος ὕδατος, ἀλλ' ὡς ὑπὸ τὸ πολὺ ψεκὰς, ὥστε συμμετρίαν εἶναι πρὸς τὴν θερμότητα καὶ ξηρότητα. δεῖ δὲ καὶ αὐτὴν τῆς ὕλην ποιάν τινα προϋπάρχειν. οὐ γὰρ ἐν πᾶσι, καὶ πάντως. ὅλως δὲ καὶ ἐν ἄλλοις ἥτε πύρωσις, καὶ ἡ κατάμιξις τῶν πεπυρωμένων ποιεῖ τινας εὐωδίας, καὶ τὸ ὅλον ὀσμὰς, ἐὰν ἔχῃ τὸ σύμμετρον. ἐπεὶ καὶ τὰ θυμιάματα ταῦτα, πυρώδεις ταύτας εὐωδίας. μαλακῇ δὲ, καὶ οὐ κατακαιούσῃ. τὸ γὰρ σύμμετρον οὕτω πρὸς ὁρμὴν, ἐκείνως δὲ φθορά.

Πάρεγγυς δὲ καὶ τὸ ταὐτό πως τούτῳ, καὶ ὑπὸ μὲν τῶν δένδρων, τὰ ὅλως τῶν ὑλημάτων, εὔοσμα πολλά· ζῶον δ' οὐδὲν, εἰ μὴ τὴν πάρδαλίν φασι, καθάπερ ἐλέχθη, τοῖς θηρίοις. τὰ μὲν γὰρ θερμὰ καὶ ξηρὰ τὴν φύσιν, ὥς γ' ὑπόπτερα, καὶ καθαροτέρα τις ἡ αὐτῶν ἀναπνοή. τὰ δ' ἐν ὑγρότητι πλεῖον, καὶ μηλωδέστερα· διὸ καὶ ἡ ἀπνοὴ τοιαύτη. καὶ ὅλως ἡ τροφὴ τῶν μὲν ἁπλῆ τὰ ἀπερίττωτος, τῶν δὲ ποικίλη καὶ περιττωματική. συμβάλλετ' δέ τι καὶ τοῦτο πρὸς εὐοσμίαν, ὅταν ἡ φύσις ἅμα προϋπάρχῃ ποιάν τις. ἀρχὴ γὰρ αὕτη καὶ πρῶτον. ἐπεὶ οὐδὲ τὰ δένδρα πάντα εὐώδη, διὰ τὸ μὴ τὰς ὁμοίας ἔχειν κράσεις. τάχα δὲ καὶ ἡμῖν οὐκ ἔνδηλον ἐκ τῶν ζώων τὸ εὔοσμον, διὰ τὸ χειρίστην εἶναι τὴν ὄσφρησιν. ἐπεὶ τά γ' ἄλλα καὶ πόῤῥωθεν αἰσθάνετ', καὶ τὰ σύνεγγυς ἀκριβέστερον. ἢ καὶ τὰ μὲν ἴσως αὐτοῖς εὐώδη, τὰ δὲ καὶ ἀηδῆ πάντα φαίνετ'· καθάπερ καὶ ἡμῖν ἑτέρων ἕτερα μᾶλλον. ἔνια δὲ καὶ ὅλως φεύγομεν. ἀλλ' ἐκεῖνο ἄτοπον, ὃ καὶ πρότερον εἴπομεν, εἰ τὸ ἡμῖν κακῶδες τὰ ἄοσμον, ἐκείνοις εὔοσμον γίνεται. τάχα δ' οὐκ ἄτοπον. ὁρῶμεν δ' οὖν τοῦτο καὶ ἐφ' ἑτέροις συμβαῖνον, ἐν ἑαυταῖς εὐθὺς ταῖς τροφαῖς· τῷ μάλιστ' ἄν τις αἰτιάσαιτο τὰς κράσεις ἀνωμαλεῖς γε οὔσας. ἐπεὶ τά γε σχήματα Δημοκρίτου, καθαπερ ἐλέχθη,

26

τεταγμένας ἔχοντα τὰς μορφάς, τεταγμένα καὶ τὰ πάθη· καί τοι γε ὀκ ἐχρῆν ποιεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὴ ὅτω λεκτέον. ὃ ἤδη καὶ μικρῷ πρόσθεν ἐλέχθη, καὶ νῦν πάλιν εἴπωμεν· ὅλως καὶ ἡ δύσοσμία καὶ ἡ δύχυλία ζητεῖ ὕλην καὶ χώρας καὶ ἀέρος ποιότητα, καὶ τροφῆς. δεῖ γὰρ μήτε ὑπερβάλλειν, μήτ' ἐλλείπειν, μήτε ἀλλοίαν εἶναι τοῖς ὑπομένουσι τὴν τροφήν. ὡς ὁ μὴ πλῆθος λωλυέ τὴν πέψιν. τὸ δ' ὑγρὸν οἷον ὕλην ὀκ ἔχει· τὸ δὲ μὴ οἰκεῖον, ὁ ποιεῖ τὸ τῆς φύσεως. ὥστε δὲ μάλιστα ὑπὸ τῶν ποιούντων ἐλαφρὸν εἶναι, καὶ τὸν ἀέρα, καὶ τὴν θερμότητα τὴν ἡλίου· ταῦτα γὰρ ὅτι τὰς τροφὰς ὑπὸ τὰς πέψεις οἵας δεῖ ποιοῦντα· πρὸς ἑτέρους δὲ καρπὸς καὶ χυλὸς ἑτέρα καὶ διαφορος. ὅτι δὲ ἀληθὲς ὃ λεγόμεν, ἐκ πολλῶν φανερόν. ἄλλα γὰρ ἐν ἄλλῃ χώρᾳ καὶ δύοσμα, καὶ δύχυλα, καὶ λάπιμα ὑπὸ ἄκαρπα, καὶ βλασταὶ καὶ ἄβλαστα· καὶ γὰρ ἐν ταῦτ' ὑπὸ τὴν αὐτὴν πολιτείαν, πολὺ ὧν δεῖν ἑτέρους ἂν εὑρήσαιμεν πρὸς τὴν ἐκ τοῦ ἀέρος κρᾶσιν, καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἐλάφρος τροφήν. καὶ γὰρ τὰ κωλύοντα καὶ αὔξοντα, ταῦτα· ὑπὸ τὴν πέψιν ποιοῦντα, καὶ δύχυλίαν. ἐπεὶ δὲ καὶ ὀσμαὶ καὶ οἱ χυλοὶ πολυειδεῖς, εἷς ὅμως ὁ μία κρᾶσις, ὁδὲ μία τροφὴ πᾶσι
27 πρόσφορος, ἀλλ' ἑκάστοις ἡ πρὸς τὴν ἰδίαν φύσιν. Ὅθεν καὶ ταύτης ἡ ἀκρίας λύσις, εἷς τί ποτε μᾶλλον ὄντων δύοσμων τῶν θερμῶν τόπων, οὐχ ἅπαντα ἐν ἅπασι τοῖς θερμοῖς τὰ δύοσμα. ἔτι μᾶλλον, εἷς τί ποτε τὰ μὲν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἄοσμα, πρὸς τούτοις δύοσμα, λαθὼν πῶς λαλαμος, καὶ χοῖνος ἐν συρίᾳ. τὰ δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις δύοσμα, πρὸς ἐκείνοις ὀδέν μᾶλλον, ὡς δὲ λιές φασι καὶ ἥπτον. καί τι καὶ λόγου καὶ ταῦτα μᾶλλον· ὑπὸ γὰρ τὴν λεχθεῖσαν αἰτίαν ἅπαντα ταῦτ' ὀδίν. ἡ γὰρ ἀνωμαλία τοῦ ἀέρος καὶ ἡ τροφῆς, ἑτέρων ὄντων τῶν ἐν ἡμῖν, ἄλλη πρὸς ἄλλας ἁρμόττει. εἷς ὥστε γὰρ καὶ αὐτὸ τὸ συρίας βραχὺς ἐς τόπος τοῦ λαλαμου καὶ τὸ χοίνου· καὶ πάλιν τὸ ἀκρβαλλαμον, καὶ τῶν ἄλλων τὰς δυσοσμίας ποιοῦντων, πρὸς μὲν τὴν οἰκείαν. πρὸς δὲ τὰ πρὸς τοῖς ἄλλοις δυώδη, πρὸς πλησίαν ἢ χείρω κρᾶσιν ἔχει· καθαπερ συμβαίνει καὶ ὠδὶ τῶν λαρπῶν. ὁ γὰρ ἴσως πάντα δεῖ τὴν θερμότητος ὁδεμίας, ἀλλὰ τὰ μὲν πλείονος, τὰ δὲ ἐλάττονος καὶ μαλακωτόρας· ὥσπερ καὶ ὧδὶ τῶν ἐνομένων, καὶ ὅλως τῶν τὴν τὰς τέχνας γινομένων. φιαχοῦ δὲ καὶ τοῖς λαθ' ἕκασα δύσληπτον. φ αἰγύπτῳ γὰρ χείρισα τὰ ἄνθη καὶ τὰ σεφανώματ' ὡς εἰπεῖν, ὅτι ὁ ἀὴρ ὁμιχλώδης καὶ δροσοβόλος. φ δὲ ταῖς διαύταις χώραις ὁ γίνεται τὸ ὅλον δυωδία, εἷς τὸ μὴ γίνεσθαι πέψιν· ἀλλὰ μᾶλλον φ ταῖς λαταξήροις. φ ταύτῃ γὰρ ἐκπέπεσεν. ἐπεὶ τὰ πρὸς λυρήνῃ, εἷς ταῦτα δύοσμα, τὰ δ' ἄλλα καὶ μάλιστα τὸ ῥόδον καὶ ὁ ἰρόκος. ἡ γὰρ χώρα λεπτὴ καὶ ξηρά, καὶ ὀκ ἄγαν θερμή· καθαρῷ τε γὰρ τῷ ἀέρι, καὶ αὐύδρῳ. πρὸς δυωδίαν δὲ αἱ διαῦται τροφαὶ συμμέτριαι. τὸ δὲ ῥόδον, καὶ ὁ ἰρόκος, ὀλιγότροφα· διὸ καὶ τῶν ἄλλων δυοσμότερα. θαυμασιώτερον δ' φ αἰγύπτῳ τὸ πρὸς τὰς μυρίνας, ὅτι τῶν ἄλλων ὄντων ἀόσμων, ὑπερβάλλουσιν αὗται τὴν δυοσμίαν. καὶ γ' ἡ ξηρότης καὶ ἡ θερμότης ὀχ ἥκιστα, ἀλλὰ μᾶλλον φ ἴσην ὑπάρχει τῶν λοιπῶν· ὑπὸ τὰ ἄλλα δὲ χεδὸν τὰ καὶ τὴν αἴθησιν. ἔστι μὲν δὴ καὶ τί γένος ἴσως, ὃ μεταφυτευόμενον εἰς ἑτέρας χώρας, οἷον λύπτον, ῥόδον, λινόδυ, ἐμφανὲς ἡμῖν διαλλαττον· οὐθὲν μέν τοι τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ πλατυφυλλότερα γίνεται. λεπτὴ γὰρ ἐκείνη, καὶ τὴν δυωδίαν ὀκ ἐγγὺς πρὸς ἐκείνην. τὸ μὲν ἀλλὰ τόγε πλεῖσον τῇ χώρᾳ τὸ αὐτὸν, καὶ τὴν ἰδιότητα ποιεῖν πρὸς τὰ ἄλλα τὴν θαυμαζομένην. τὸ γὰρ αὖ πάλιν μήτε καρπὸν εἶναι μήτε λευκὴν, ἀλλὰ μέλαιναν, ὀχ ὑπαναντίον πρὸς τὴν δυωδίαν. ἄμφω γὰρ ξηρότης. αἰτιῶνται δὲ ὡς μικρόμυρον, εἷς τὸ μὴ γίνεσθαι τὸ οὐραῖον ὕδωρ, ὡς ὧν ζητοῦντα τὸν καρπόν. τὰς δὲ δρόσους οὐ βοηθεῖν. ὥστε μὲν δὴ, καὶ εἴ τι διὸν ἑτέρου, ὃ συμβαίνει διὰ μῆς ἰδίας ἐχθρὰ πρὸς τὰ ἄλλα καὶ τόπους γένεσις, ἰδιωτέρων δεῖται λόγων. ὁ γὰρ κοινὸς, ὅτι πολλὰς ἀνωμαλίας αἱ χῶραι φέρουσιν, ἀληθὴς μέν· πρὸς ἅπαντα δὲ καὶ τὰς οἰκείας διαφορὰς. ἔοικεν ὃν ὁμοίως καὶ τὸ γε λυκίᾳ πρὸς τὰς ῥόας συμβαῖνον. ὡς γὰρ ἐκεῖ πρὸς τὴν χυλὸν, γνωτέον θαπρὸς τὴν ὀσμὴν ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰδιότης. ἐκεῖ μὲν ὃν αἰτιάσαιτ' ἄν τις τὴν τῶν ποταμῶν γειτνίασίν τε καὶ φύσιν. ἡ γὰρ ῥόα, Φίλυδρον. φασὶ μεταβάλλει δὲ ὀξὺς εἰς γλυκὺ, ἐὰν ἔχῃ πολυϋδρείαν. ὥστ' εἰ διαῤῥέοι ὁ ποταμὸς ἅμα τῷ πλήθει καὶ τῇ ποιότητι ποιεῖ τοιαύτην μεταβολὴν, ὀδὲν ἄπορον. φ ταῦθα δὲ πειρᾶσθαι γε ἔνια δεῖ ζητεῖν ἰδίαν, ἥτις οἰκεία πρὸς τὴν δύοσμίαν. ἔοικε δὲ μάλιστα διαύτη τις εἶναι, συμβαινόντων εἰς ταῦτα πάντων οἷον τότε λοιπὸν καὶ τὸ ἰδίου γένος τὸ μυρίνης καὶ τὸ ἐλάφρος καὶ τὸ ἀέρος. αὐτὸ δὲ τὸ φυτὸν ὅλως ξηρόν, καὶ τὸ γένος ὃν μᾶλλον τῶν ἄλλων· δῆλον δὲ ἡ εὐφυλλία, καὶ ἡ μικροκαρπία, καὶ ἡ χρόα τοῦ καρποῦ· πάντα

πάντα γὰρ ταῦτα ξηρότητος. τὸ δὲ ξηρὸν, ὀλίγον ὑγρὸν ἔχει. τὸ δι' ὀλίγον δύπεπτον. ἡ δύναμις δ' ἐν τῇ πέψει ἀσθενής. αὐτὴ δὲ ἀγλυκὺς, καὶ ὀκ δύχυλος. ἀεὶ μὲν δὴ τὰ φυτὰ ταῦτα πεδύπάρχοντα. ἀεὶ δὲ τὸ ἐλάφρος ἢ τὸ ἀέρος, ὅτι τὸ μὲν ξηρὸν, ὁ δ' ἀὴρ μελανός, ἄμφω δὲ ταῦτα εἰς πέψιν, ὁ μὲν τῷ σωπέψαι, ὁ δὲ τῷ διαθυραίνειν. ἐπεὶ ἢ ἐντεῦθεν αἱ ἄγριαι τε τῶν ἡμέρων δύσμόταται, ἢ αἱ ἐν πεδιάδι τῶν παλισκίων, ἢ μᾶλλον αἱ πρὸς μεσημβρίαν· ἅπασαι δι' αὖτο τροφὴν ἐλάττω ἢ τὸ πέψαι πλείω ἔχασιν. διὸ ἢ δι' δύαυξεῖς εἰς μῆκος, ἀλλὰ θαμνωδίεσται. ἢ γὰρ πάχος λαμβάνουσι, ἢ χίζουσι μᾶλλον, διὰ τὸ πολλὰς λαμβάνειν ἀρχὰς πέπονος τῶν θερμῶν, καὶ μεῖζουσι παντα χῆ. † τὸ δι' ἐν τοῖς παλισκίοις εἰς ἓν μόνον ἡ ὁρμὴ. διὸ καὶ μὴ κατὰ μᾶλλον αἱ ῥάβδοι μᾶλλον λαμβάνουσι, πάχει δ' ὄ. καὶ ἐκ τούτων αἱ βακτηρίαι, λαθάπερ ἄλλοθί τε ἢ ἐν Διοσῶ. κοινὸν δὲ ἴσως ὑπὲρ πάντων τῶν δένδρων τόδε. λοιπὸν δ' ὂν εἰπεῖν, διὰ τί ταῦτα ὀκ δύώδη. τούτων δι' αἰτιατέον δρόσον τὴν πρόσηλον. αὕτη δὲ πολλὴ πίπτουσα, λαθυραίνει τὰ μὲν ἄνθη καὶ ὑγρότερα τῇ φύσιν ὄντα, μᾶλλον· τὰ δὲ ἄμικτα ἐν ξηρᾷ, ἐλάττω, ἢ ἀθρύστερα. διὸ ἢ λιπαρῆ ἐλαίου μᾶλλον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὑγρότητος. ὁ δὲ μύρινος· σμικρὸν δὲ ἢ τὸ εἰρημένον ὑπὲρ αὐτοῦ· μικρόκαρπος γὰρ εἶναι δοκεῖ, διὰ τὸ μὴ λαμβάνειν τὸ ἦθος ὑφαλῆς ὕδωρ ἱκανόν. ὥστε τοῦ μὴ μύρινον, διὰ τοῦτο χρὴ θεατέον αἰτιάσασθαι τὰς αἰτίας. Τῶν δι' ἐν ποσὶ ψυχροῖς εὐόσμων, τῆς θερμότητα τῆς ἐν τῇ γῇ νομιστέον εἶναι. παντα χοῦ γὰρ θερμὸν τὸ πέπον, ἄλλο τε μὲν εὐθὺς πεφανίπλον, ὅτε δὲ κατακλώμενον· ὥσπερ ἢ ἐν τῇ τῆς ὀπώρας πέπανσι. πᾶν απλήσιον γὰρ τὸ συμβαῖνον. αὐξηθεῖσα μὴν γὰρ ἡ θερμότης εἰς τὴν γῆν, ἢ σπείλαιον μὴν, πέπων. διὰ ἢ ἐν τῇ γλίσχραν. καὶ διὰ τὴν ὑγρότητα ὀχ ὁμοίως ἐργάσεται τὸ θερμὸν· ἀλλὰ μὴ διαύτην, ὥστε μήτε τὸ ἐκ τοῦ ἀέρος διέχεσθαι ψυχρὸν, τό, τε ἐν αὐτῇ θερμὸν ἀκρατεύειν καὶ τηρεῖν. διὰ ὕδωρ γὰρ ἢ ἐν τῇ ἰλυρίδι βέλτιον ἢ ἴρις, ἢ ἐν μακεδυνίᾳ· ἐν δὲ τῇ θράκῃ, ἢ ταῖς ἔτι ψυχροτέραις ἅμα ἢ ἀπεπτοτέραις † ἄλλως ἄοσμος. ἢ γὰρ ἡ γῆ πίσσα, ἢ ἡ ὑγρότης πολλή, ἢ ὁ χειμὼν ἔκτοπος. ἐν ἢ ταῖς ἀλεεναῖς λεπταῖς, διὰ τῆς μελανότητα τὸ ἀέρος ἄοσμος. ὀκ ἴσην γὰρ ἡ αὐλιπερίσασις. ἐξ ἀμφοῖν δὲ ζητητέον, ὥσπερ ἢ ἐν τοῖς ὑπὲρ γῆς εὐόσμοις, ἢ ἐκ τοῦ ἐλαφρὸς καὶ ἐκ τοῦ ἀέρος, τὰς δυνάμεις τὰς εἰς τὴν πέψιν συνεργάσας. ὑπὲρ μὲν δὴ τούτων ἱκανῶς εἰρήσθω. τὰς δ' ὀσμὰς ἥδη δὲ τὰς ἀπ' ἀλλήλων οἱ λαρποὶ μὲν ὀχ ἕλκουσιν, ὁδ' ὅλως ὁδὲν τῶν ἐν τοῖς φυτοῖς μορίων, ὥστε γε ἢ ποιεῖν τι δῆλον. ὥστε ἢ πᾶσα φυτοβύομαι γ' ἐνία τῶν δρυμέων, οἷον λρόμμυα ἢ σκόροδα, οἷς στεφανώμασι. φασὶ γὰρ ὠφελεῖν εἰς εὐωδίαν. τοῦτο δι' εἰκὸς ἀληθὲς, δυοῖν θάτερον αἰπάσαιτ' ἂν τις. ἢ ὡς τὸ λακώδες ἀφαιρεμένων· ἕκαστον γὰρ δὴ βέφυκε τῷ οἰκείῳ, καὶ ἕλκει τὸ συγγενές· ἀφαιρεθέντος δὲ τοῦ λοιβίδος, λαθαρώτερον ἢ εὐωδέστερον τὸ λοιπόν. ἢ ὡς λατα ξηραινόντων τὸν τόπον, διὰ τὴν θερμότητα καὶ πολυβροφίαν· ἐν δὲ τοῖς ξηροῖς, ἅπαντα εὐοδμότερα. τοῦτο μὲν δὴ ὡς ἂν λαθ' ὑπόθεσιν εἰρήσθω. οἱ δὲ χυλοὶ χωριδέντες ἕλκουσι, καὶ μᾶλλον τό, τ' ἔλαιον ἢ οἶνος· ὃ δὴ ἢ ἄλογον φαίνεται, τί δ' ἢ ποτε τὸ μὲν ὕδωρ, ἢ λεπτομερὲς ὂν τοῦτο, ἢ ἄοδμον, ἢ ἄχυλον, ἢ ὅλως ὂν δίεδες, ὃ δίεχεται· τὰ δὲ, ἢ ἔνχυλα ἢ ὀδμώδη ἢ παχύτερα. δίεχεται δὲ ὁ οἶνος ἢ μὴ ἐμβαλλομένων, ἀλλὰ πλησίον ὄντων· ἕλκει γὰρ ἕως ἔχειν ἴνα ἀ θερμότητα ἐν ἑαυτῷ· τοῦτο γὰρ ἕλκον. τὸ δι' ὕδωρ ἧκιστα ἔχει, φύσει γὰρ ψυχρόν. τὸ δὲ ἢ δεξάμενόν τε ἅμα ἢ διατηροῦν, μὴ ὅτω σεγνόν ὡς λεπτὸν ἴν ἢ φυλακικὸν εἶναι. τὸ μὲν γὰρ δίεισιν, ὥσπερ ἰθμὸς ὀκ ἔχον ὃ σέγει· τὸ δὲ σωματωδέστερον ἢ πυκνότερον εἶστε τὸ δ' ἑξαθῆ, καὶ ζηρεῖν εὐφυὲς, πῶς ἅμφω συμμερίαν ἔχ)· ἅπερ ἀμφότερα τῷ οἴνῳ ἢ τῷ ἐλαίῳ συμβέβηκε. ἢ οἱ μυρεψοὶ δὲ τὰς ὀσμὰς εἰς τὸ ἔλαιον τίθενται· ἢ γὰρ ἄλλως ἀρμόττον πῶς τῇ χρείαν, ἢ ἅμα δύνανται μάλιστα θησαυρίζειν διὰ τὴν ἀμεταβλησίαν. τὸ δ' ὕδωρ εὐθὺς διαπνεῖ, ἢ ὥσπερ ἐκπλύνει ἢ δίησησιν. ἡ δὲ λεπτότης, ὥσπερ εἴπομεν, ἀχρήσιμος. ἐπεὶ ὁδ' ὁ ἀὴρ δύναται διατέχειν, ἀλλὰ διαπέναι μόνον. Τῶν δὲ ξηρῶν, μάλιστα μὲν ὅσα μανὰ ἢ ἄοσμα καὶ ἄχυλα· διαθάπερ ἔρια, ἢ τὰ ἱμάτια, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον. ἀ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅσα χυλοὺς ἔχει, καὶ ὀσμὰς, ὥσπερ ἢ τὸ μῆλον· καὶ γὰρ τοῦτο δίεχεται ἢ ἕλκει τὰς ἐκ τῆς χυλοῦ ὀσμὰς· ἐγχυλεῖ γὰρ αὐτὰ μᾶλλ). χρὴ γάρ, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, μήτε διατάξηρον εἶναι τὸ δεξάμενον, ὥσπερ τέφραν ἢ ἄμμον, μήτε διάθυγρον. τὸ μὲν γὰρ διίεσθαι ὀχ ἅπεται, ἐν δὲ τῷ διαχεῖται ἢ ἐκπλύζεται. διὰ ὕδωρ γὰρ καὶ τὰ ἴχνη τῆς λαγῶς εὐσημότερα ψεκαδέντα μαλακῶς ὑπὸ

αὐτῆς τῆς κυνηγίαν. ἐμμένει γὰρ μᾶλλον διὰ τὸ σφοδρῶς ἀπερείδεσθαι καὶ εἰς βάθος, καὶ οὐχ ὥσπερ ξηρᾶς οὔσης ὑπὸ πολῆς, οὐδ' αὖ πηλώδους, ὥσπερ ἐφ' ὕδατι καὶ νότῳ. ἐναντία γὰρ καὶ τὰ πνεύματα καὶ τὰ ὕδατα, καὶ ἀπόλλυσιν ἄμφω τὰς ὀσμάς. ἀλλὰ δεῖ καθάπερ ἀπομαγματα τῶν δακτυλίων μέσην τινὰ ἔχειν κράσιν. καὶ περὶ μὴ τούτων ἅλις. ἐπεὶ δὲ τὰ μὴ ἥμερα, τὰ δ' ἄγρια τῶν εὐόσμων, οὐκ ἀκολουθεῖ κατὰ τὸ γένος ὅλως τὸ εὐοσμότερον, καθάπερ τὸ ῥόδον· ἔνθα δὲ τὸ ἄγριον, ὥσπερ τὸ ἴον τὸ μέλαν, καὶ ὁ κρόκος. ὁ δ' ἔρπυλος, καὶ τὸ ἐλένιον, δριμύτερα· καθάπερ καὶ τῶν λαχανωδῶν, τὸ πήγανον. αἴτιον δὲ, ὡς μὲν εἰπεῖν καθόλου, τὸ καὶ πρότερον λεχθέν· ὅτι τὴν συμμετρίαν ἑκάτερα λαμβάνει δι' ἑκατέρου τῆς ὑγρότητος καὶ ξηρότητος, ἐξ ὧν αἱ ὀσμαί. ὡς δὲ καθ' ἕκαστα, φανερὸν ὑπὸ σκοποῦσι. τὸ μὲν γὰρ ἴον τὸ μέλαν, καὶ κρόκος, οὔτε πολλῆς δεῖται τροφῆς, ἐξ αὑτῶν θ' ἱκανὴν· κεφαλόρριζα γάρ. ὥστ' ἐν τοῖς ἡμέροις ἡ πλείων ἀπεπτοτέρα. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τῶν μὲν τέφραν περιβάλλουσι, τὰ δὲ πατοῦσι. τὸ δὲ ῥόδον καὶ ὁ ἔρπυλος, καὶ ὅσα ὅμοια τούτοις, ἄγρια μὲν ὄντα ξηρότερα τοῦ συμμέτρου γίνεται. διὸ τὸ μὲν ῥόδον ἀσθενὲς, οἷον τὸ ἄοδμον ἄνικμον ὄν. οὐδὲ γὰρ τὸ ἴον τὸ λευκὸν ἐν ταῖς ἄγαν ξηραῖς καὶ λεπταῖς εὔοσμον, οὐδ' ὅπου θερμὸς σφόδρα καὶ ἔμπυρος ὁ ἀήρ· ἀναξηραίνει γαρ. ὁ δ' ἔρπυλος καὶ τὸ ἐλένιον, καὶ τἄλλα τὰ τοιαῦτα, διὰ τὴν ξηρότητα δριμείας γ' ἂν ἴσχη καὶ σκληρὰς τὰς ὀδμαὶς· ἡμερούμενα δὲ, μαλακωτέρας. ἡ δὲ συμμετρία, διότι καὶ πέψιν ποιεῖ καὶ εὐοσμίαν, φανερόν. ἐπεὶ καὶ τῶν εὐωδῶν ὀσμαὶ, πρὸς τῷ κατὰ φύσιν καὶ τῆς τοῦ ἀέρος εὐκρασίαν ἀπαιτοῦσιν, ὥστ' ἀναμίγνυσθαι μήτε κωλύεσθαι μήδ' ὑφ' ἑνός. ἔοικε γὰρ τοιοῦτόν τι συμβαίνειν καὶ περὶ τὰ ἴχνη τῶν λαγωῶν, ὡς ἀρτίως ἐμνήσθημεν. οὔτε γὰρ θέρους εὔοσμα, οὔτε χειμῶνος, οὔτε ἦρος, ἀλλὰ μαλιστα τοῦ φθινοπώρου. χειμῶνος μὲν γὰρ ὑγρὰ, θέρους δ' οὔ, ξηρανθέντα· διὸ καὶ μεσημβρίας χείριστα. τοῦ δ' ἦρος αἱ τῶν ἀνθῶν ὀσμαὶ πρόγνοχλοῦσι.

κράσιν τὸ δὲ μετόπωρον σύμμετρον ἔχει πρὸς ἅπαντα τὴν † ὅρασιν. περὶ μὲν οὖν ὀσμῶν καὶ χυλῶν τῶν ἐν τοῖς φυτοῖς καὶ καρποῖς, ἐκ τούτων θεωρητέον. ὅσα δ' ἤδη κατὰ τὰς μίξεις καὶ τὰ πάθη πρὸς ἄλληλα, καὶ τὰς δυνάμεις, ταῦτα καθ' αὑτὰ λεκτέον.

ΤΕΛΟΣ.

ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΤΙΝΟΣ ΕΙΣ ΤΑ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΠΕΡΙ φυτῶν πεοίμιον.

ΤΩ ΤΗΣ Ἀριστοτελικῆς ἀειθαλεῖ φιλοσοφίας λειμῶνι, πολλαὶ μὲν καὶ ἄλλαι δέλτοι κατὰ τὰ εὐγενῆ παραπεφύκασι τῶν φυτῶν, παμφόρους μὲν οἷς θεωροῦμεν, πολύχοας δὲ καὶ οἷς διαπραττόμεθα, πεοϊέμεναι τοὺς καρπούς. ἦν δὲ πεὸς ταῖς ἄλλαις, καὶ ἡ πεὶ τῶν ὅσα καὶ φυτῶν, εὐφυὲς βραχὺ μὲν, ἀλλὰ συχναῖς τὰ λοιπὰ χαρίσι βρύον, καλλίστοις ἐκφορίοις τοὺς τῶν λόγων ἐραστὰς δεξιούμενον, οὐ μόνον λέγω τοὺς ἡμετέρους τοὺς πάνυ τοὺς περιφανεῖς, τὰ δὲ λόγους καὶ τὴν σοφίαν ἀπαραμίλλους, καὶ τὴν σύνεσιν αὔσονας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ μοίρας ἰταλιωτικῆς. καὶ οὐ τούτους μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅσους τοιούτους οἶδα τῶν εὐδαιμόνων ἀῤῥαβῶν τρέφον, καὶ τῶν ἰνδῶν. συχνὸν γὰρ ἐνέβαλεν ἵμερον τῶν ἑαυτοῦ συγγραμμάτων τοῖς ὁπουδήποτε φιλοσόφοις, ὁ ἐκ Σταγείρων ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ φιλόσοφος. ἀλλὰ τοιοῦτον φυτὸν οὐκ οἶδ' ὅπως οὐ μόνον ἐν τισὶ πέπονθεν παρ' ἡμῖν ἀλλοίωσίν τινα, τάχα πεὶ τὸ χεῖρον (οἷα φιλεῖ ὁ χρόνος ποιεῖν) ἀλλὰ καὶ πεοθέλυμνον ἐκκοπεύ. * τὸ μὲν ὂν ἀποστροφὸν, ὡς οὐδ' ἄν ποτε φυτευσόμενον οἶδεν, οὐδεμὴ πεοσῆλθεν εὐ φῶς. ὑπέστη τὰ ἴσα καὶ ἰταλὸς μακρῶν χρόνων σὺν ἡμῖν χηρεύων τοῦ χρήματος. τοῖς ἄῤῥαψιν ἐγνωρίζετο μόνοις, οἵτινες τῶν τούτου καρπῶν ἀφθόνως ἀπήλαυον. ἀλλά τις κελτὸς μὲν τὸ γένος, εὐ τοσοῦτον δὲ τῆς τῶν ἰταλῶν σοφίας ἐλαύσας, ὡς τῶν πρωτείων παραχωρεῖν μηδενί, εἶτα βραχὺ τοῦτο καίπερ ὄν, μὴ τοσοῦτον καθ' ἑαυτὸν οἰηθεὶς, ἂν μὴ καὶ τὴν τῶν ἀῤῥαβῶν μετὰ τῶν λατίνων μεταλάβη γνῶσιν, καὶ τὴν καλλίστην ἕξιν ἀσκήσειεν, ὅλος γίνεται καὶ τοῦ ἔργου. καὶ εἰς πέρας τὴν γνώμην ἀγαγεῖν θέλει, καὶ τυχεῖν παντοίως τοῦ ἐφετοῦ. στέλλεται λοιπὸν τὴν ἀλλοδαπὴν, χρῆται τοῖς ἄῤῥαψι παιδευταῖς, καὶ τῇ εὐφυΐᾳ συμμετρήσας σπουδὴν, τοσοῦτον εὐμοιρῆσαι παιδείας φασὶν, ὡς δύνασθαι τὰ τῶν ἀῤῥαβῶν εἰς ἰταλοὺς, καὶ τὰ τῶν ἰταλῶν μεταπορθμεύειν εἰς ἄῤῥαβας. οὗτος οὖν πρός τισιν ἄλλαις, καὶ τὴν πεὶ φυτῶν τήνδε βίβλον μεθερμηνεύει. κἀκτῶν λογικῶν ἀῤῥαβικῶν λειμώνων, ὅσα καὶ φυτὸν εὐγενὲς, εἰς τὰς ἰταλικὰς μετακηπεύει φυταλιάς. ἔχαιρε γοῦν ἰταλὸς ὑπὲρ τούτῳ, καὶ τὰ μεγάλα ἐκόμπαζε. ταῖς ἀριστοτελικαῖς γὰρ φιλοτιμεῖσθαι βίβλοις ὑπὲρ πάντας βρενθύεται. καὶ τοσοῦτον ἐνεκαυχᾶτο τοῦ χρήματι, ξέρξης οὐχ ἧττον ἐκεῖνος, εἰς ἣν ὑπεσκιάσθη, καὶ ἦν χρυσέαν ἔδειξε πλάτανον. ἦλθον εἰς ὠνθυμίαν μακρὸς ἐξότου χρόνος κἀγὼ τοῦ φυτοῦ. λόγοι γάρ μοι τῶν τοῦ κόσμου πάντων χρῆμα τὸ τιμιώτατον. ἐπόθουν ἐμφορηθῆναι τῶν τούτου καρπῶν, τῶν νοημάτων εἰς ἕξιν ἐλθεῖν. ἐψυχαγώγει μοι τὴν ὠνθυμίαν ἐλπὶς, καὶ τὴν ἐλπίδα πάλιν εὐχὴ διεδέχετο. ἀλλὰ μέχρι πολλοῦ τὰ τῆς ὠνθυμίας ἀτέλεστα, ἡ ἐλπὶς, καὶ μόνον ἐλπὶς, τὰ δὲ τῆς εὐχῆς ἐπετείνετο. τί δ' ἡ τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων παντελὴς αἰτία καὶ ὑπερτελὴς καὶ πεοτέλειος ἠρεμίαν τῇ ὠνθυμίᾳ χορηγεῖ, τῇ ἐλπίδι πέρας, καὶ τὰ τῆς αἰτήσεως τῇ εὐχῇ. ἰταλὸς γάρ τις ἔκποθεν ἡμῖν αἰφνιδίως ἀναφανεῖς, ἱκανῶς ἔχων λογικῆς παιδείας καὶ γνώσεως, πρόσεισι εὐ ἡμᾶς. ἀσπάζεται χαριέντως, τὰ φιλικὰ πεοσλαλεῖ. εἶτα τὴν ποθουμένην βίβλον ἡμῖν ἐγχειρίζεται. ἠυφράνθην αὐτὸς, ὡς ἐφ' ἑρμαίῳ τοῦ χρήματι. ἐδεξάμην τὴν βίβλον ἐκθύμως, ὅλως αὐτῆς ἐγενόμην. τὸν ἐγκείμενον νοῦν ἀνελεξάμην ὠμελῶς. καὶ οἷον ὡς ἐν ἐσόπτρῳ τῇδε, πρώτης αὐτῆς βαλβίδος, τὸν ἀριστοτέλην ἔγνων, καὶ τοὺς ἀριστοτελικοὺς κατὰ τῶν πάλαι φιλοσόφων ἀντιλογικοὺς ἐτασμούς. ἀδικεῖν δ' ᾠήθην μὰ τοὺς λόγους, τοὺς λόγους αὐτοὺς καὶ τοὺς αὐτῶν ἐραστὰς, καὶ γραφῆναι βασκάνου ψυχῆς ἠυλαβήθην, ἂν μὴ ταύτην ἱκανῶς ἔχων ὑπὸ τῆς ἄνωθεν χάριτος πεὸς τὴν ἑλλάδα μεθερμηνεύσαιμι γλῶτταν, καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀριστοτελικαῖς δέλτοις δείξαιμι συναρίθμιον. τοῦ τοι καὶ σὺν θεῷ τὸ ἔργον διήνυσα, καὶ

νυσα, καὶ εἰς κοινὴν προὐθέμην τὴν βίβλον τοῖς αἱρουμένοις ἀπόλαυσιν, πολλὴν εὑρὼν τὴν δυσχέρειαν, καὶ τὴν τῶν νοημάτων σύγχυσιν, διὰ τὰς συχνὰς τῶν μεθερμηνεύσεων μεταβολὰς, ἐκ τῆς ἡμετέρας εἰς τὴν τῶν ἰταλῶν, εἰς τοὺς ἄῤῥαβας ἐκεῖθεν, καὶ πάλιν ἐξ ἀῤῥαβων εἰς ἰταλοὺς, καὶ εἰς ἡμᾶς ἐκ τούτων ἐπ' ἔσχατον. οὐ γὰρ διπρόσωπος, ὅσον ὑπὲρ ταύτῃ τῇ βίβλῳ, ὁ Σταγειρίτης ὤφθη, κατὰ τὸν θρυλλούμενον Ιάνον ἐκεῖνον, ὃν καὶ εἰς χρόνον ἄγει λόγος ἰσχνὸς, ἀλλὰ πολύμορφος, κατὰ τὸν πρωτέα τὸν φαρίον. ἐπεὶ δὲ πᾶσα δέλτος ἐκ μιᾶς πρὸς ἑτέραν μεταφερομένη διαλέκτου, ἢ κατὰ λέξιν ἢ κατ' ἔννοιαν προχωρεῖ, καὶ ἡ μὲν ὑστέρα τὸ σαφὲς ἔχουσα, τοι ἀκριβῶς ἀπολείπεται, ἡ δ' ἑτέρα καὶ πρότερα, προσόντος τοι ἀκριβοῦς, εἰς ἀσάφειαν καταστρέφεται, ἡμεῖς ὡς ἀσφαλεστέρῳ τούτῳ τοῦ μέρει καὶ ἀδιαβλήτῳ στοιχοῦντες, καθὼς καὶ ἐν ἑτέροις πεποιήκαμεν δέλτοις, τῆς ἀκριβείας ἐχόμεθα. ἵνα δὲ μὴ φαινοίμεθα καὶ χώραν τῇ ἀσαφείᾳ διδόντες, ἣν κακίαν παντελῆ τοῖς λόγοις ἐγνώκαμεν, ἐπανερμηνείαις τισὶ καὶ σχολικαῖς παρασημειώσεσιν, εἴ τί που ἐκ τῆς ἀσαφείας ἄχαρι καὶ ἀτερπὲς, ἐψυχαγωγήσαμεν. κἀκτῆς σκληρᾶς καὶ τραχείας τοὺς λογικοὺς ὁδίτας, εἰς τὴν λεῖαν τε καὶ πλατεῖαν ἐχειραγωγήσαμεν. καὶ τὴν εὐχαριστίαν τοῦ ὑπὲρ ἡμᾶς, καὶ τὴν ὡς εἰκὸς ἀνθομολόγησιν ἀπηνείμαμεν. τοῦτο γὰρ ἀφ' ἡμῶν ἀπαιτεῖ τῶν ὑπὸ χεῖρα ὁ μόνος σοφὸς καὶ δυνατὸς θεὸς, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον. τίνος γὰρ ἄλλου δεῖται παρ' ἡμῶν, ὃς διὰ τινος τῶν προφυτῶν περὶ ἑαυτοῦ λέγει, τὸν οὐρανὸν πληροῦν, καὶ τὴν γῆν, καὶ οὗ ἡ οἰκουμένη, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, κατὰ τὸν Δαβὶδ, καὶ μεθ' οὗ πᾶς ἀγρὸς παντοίοις ὡραϊσμένοις φυτοῖς.

ΤΟ ΠΕΡΙ ΦΥ

ΤΩΝ ΤΟΥ ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ

βιβλίον πρῶτον.

ΗΖΩΗ ἐν τοῖς ζώοις καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς εὑρέθη. ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς ζώοις φανερὰ καὶ πρόδηλος· ἐν τοῖς φυτοῖς δὲ, κεκρυμμένη, καὶ οὐκ ἐμφανής. εἰς τὴν ταύτης γοῦν βεβαίωσιν πολλὴν ἀνάγκη ἐστὶ, ζήτησιν προηγήσασθαι. συνίσταται γὰρ, πότερον ἔχουσιν ἢ οὐχὶ τὰ φυτὰ ψυχὴν, καὶ δύναμιν ὑπνυμίας, ὀδύνης τε καὶ ἡδονῆς καὶ διακρίσεως. Ἀναξαγόρας μὲν οὖν καὶ Ἐμπεδοκλῆς, ὑπνυμίᾳ ταῦτα κινεῖσθαι λέγουσιν, αἰσθάνεσθαί τε καὶ λυπεῖσθαι, καὶ ἥδεσθαι διαβεβαιοῦνται. ὧν ὁ μὲν Ἀναξαγόρας καὶ ζῶα εἶναι, καὶ ἥδεσθαι, καὶ λυπεῖσθαι εἶπε, τῇ τε ἀπορροῇ τῶν φύλλων, καὶ τῇ αὐξήσει τοῦτο ἐκλαμβάνων. ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς, γένος ἐν τούτοις κεκραμένον εἶναι ἐδόξασεν. ὡσαύτως καὶ ὁ Πλάτων ὑπνυμεῖν μόνον αὐτὰ, διὰ τὴν σφοδρὰν τῆς θρεπτικῆς δυνάμεως ἀνάγκην, ἔφησεν. ὃ ἐὰν συσταίη, ἥδεσθαι ὄντως αὐτὰ καὶ λυπεῖσθαι, αἰσθάνεσθαί τε σύμφωνον ἔσται. ἂν δὲ συσταίη τοῦτο, τοῦ ὑπνυμεῖν, εἰ καὶ ἀεὶ τοῦ ὕπνῳ ἀνακτῶνται, καὶ ἐγείρονται ταῖς ἐγρηγόρσεσι σύμφωνον ἔσται. ὡσαύτως καὶ ἐὰν ζητήσωμεν, εἰ πνοὴν καὶ γένος ἐκ συγκράσεως ἔχουσιν, ἢ τὸ ἐναντίον, πολλὴν ἂν τὴν περὶ τούτου ἀμφιβολίαν, καὶ μακρὰν ποιήσωμεν τὴν ζήτησιν. τὸ δὲ τὰ τοιαῦτα παραλιμπάνειν, καὶ μὴ εὐαναλώτοις περὶ τὰ καθ' ἕκαστον ἐρεύναις ἐνδιατρίβειν, πρέπον ἐστί. τινὲς δὲ ἔχειν ψυχὰς τὰ φυτὰ εἶπον, ὅτι γεννᾶσθαι, τρέφεσθαι, καὶ αὐξάνεσθαι, νεάζειν καὶ χλοάζειν, γήρᾳ τε διαλύεσθαι τεθεωρήκασιν. ἐπείπερ οὐδὲν ἄψυχον ταῦτα μετὰ

τῶν φυτῶν

τῶν φυτῶν ἔχει κίνησιν. διότι δὲ ἔχουσι ταῦτα τὰ φυτά, καὶ τὸ ὠθυμιᾶν ὡσαύτως διατέχεσθαι ἐπίδυον. ἀλλὰ πρῶτον τοῖς φανεροῖς, εἶτα καὶ τοῖς διακεκριμένοις ἀκολουθήσωμεν. λέγομεν τοίνυν, ὡς ἐὰν εἴ τι τρέφεται, ἦλιξ καὶ ὠθυμεῖ. καὶ ἀδ' αὔξεται μὲν τῷ πόρῳ, λυπᾶται δὲ ὅτε πεινᾷ. καὶ οὐκ ἐμπίπλουσιν αὗται αἱ διαθέσεις, εἰ μὴ μετὰ αἰσθήσεως. τούτου ἆρα θαυμαστὸν μὲν, οὐ μὴν φαῦλόν πλανᾶται σκώληξ, ὃς καὶ τὰ φυτὰ αἰσθάνεσθαι καὶ ὠθυμεῖν ἐδόξασεν. ὁ δὲ Ἀναξαγόρας, καὶ ὁ Δημόκριτος, καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς, καὶ τοιοῦτοι καὶ γνῶσιν ἔχειν εἴπον τὰ φυτά. ἡμεῖς δὲ τὰ μὲν φαῦλα ἀπροφασίστως φαῦλα ἀπροφασίστως, διὰ τὴν ὑγιεῖ φωνὴν λόγῳ. λέγομεν οὖν, ὅτι τὰ φυτὰ, οὔτε ὠθυμίαν, οὔτε αἴσθησιν ἔχουσιν. ἡ γὰρ ὠθυμία, οὐκ ἔστιν εἰ μὴ διὰ αἰσθήσεως. καὶ τοῦτο ἡμετέρου δὲ θελήματος τέλος, πῶς τὴν αἴσθησιν ἀπροφάσιστον. οὐχ εὑρίσκομεν γοῦν γε τοῖς τοιούτοις αἴσθησιν, οὔτε μέλος αἰσθανόμενον, οὔτε ὁμοιότητα αὐτοῦ, οὔτε εἶδος διαφέρον, οὔτε τι ἀκόλουθον τούτῳ, οὔτε προπικὴν κίνησιν, οὔτε ὁδοῦ πρός τι αἴσθησιν, οὔτε σημεῖόν τι, διὰ οὗ ἂν κρίνωμεν ταῦτα αἴσθησιν ἔχειν, διαβὰς καὶ σημεῖα, διὰ ὧν ὠθούμεθα ταῦτα καὶ τρέφεσθαι καὶ αὐξάνεσθαι εὑρίσκομεν. οὐδὲ σωίσατο παρ' ἡμῶν ἂν, εἰ μὴ διότι τὸ θρεπτικὸν καὶ αὐξητικὸν νοοῦμεν μέρη εἶναι τῆς ψυχῆς. ὁπόταν γοῦν τοιοῦτο φυτὸν εὑρίσκωμεν τὸ μέρος ψυχῆς τοιαύτης γὰρ ἑαυτῷ ἔχον, δι' ἀνάγκης νοοῦμεν καὶ ψυχὴν ἔχειν αὐτό· ὅτε δὲ σῴζεται αἴσθησις, τό, τε αἰσθητικὸν αὐτὸ μὴ εἶναι, μὴ ἐγχωρεῖν οὐ δεῖ. ἡ γὰρ αἴσθησις αἰτία ἐστὶν ἐλαμψεως ζωῆς. τὸ δὲ θρεπτικὸν, αἰτία ἐστὶν αὐξήσεως τραφέντος τινὸς ζῶντος. αὗται δὲ αἱ διαφοραὶ βεβαίουσιν γὰρ τοῦ τόπῳ τούτῳ, ὅτι διυσνόητον γὰρ τοῦ μεταξὺ ζωῆς καὶ τῆς σῳρήσεως αὐτῆς, μέσον τι καταλαβεῖν. εἴποι δέ τις ἄν, ὡς ἐπεὶ τὸ φυτὸν ζῷον ἐστὶν, ἦλιξ ἔστω καὶ ζῷον, εἴπομεν ἂν οὐδαμῶς. καὶ γὰρ διυχορίες ὅτι τῷ διοικήσιν τοῦ φυτοῦ ἀποδιδόναι, τῇ διοικήσει τῆς ψυχῆς τοῦ ζώου. τὸ γὰρ τὰ φυτὰ τοῦ ζῷου ἀποφάσκον οὕτως, τοῦτο ἐστὶν ὅτι οὐκ αἰσθάνονται. καὶ γάρ εἰσι καὶ τινὰ ζῶα γνώσεως ἐσφηλία. ἐπεὶ δὲ ἡ φύσις τῷ τοῦ ζώου ζωῇ γε τοῦ θανάτῳ φθείρουσα πάλιν γε τοῦ ἰδίῳ γένει, ταύτῃ διὰ γενέσεως σωτηρεῖ, πάντα ἀσύμφωνόν ἐστιν, ἵνα μέσον ἐμψύχου τε καὶ ἀψύχου, ἄλλο τι μέσον τιθῶμεν. ὥσαμεθα ὅτι καὶ τὰ διογχύλια εἰσὶ ζῶα, γνώσεως ἐσφηλία. διότι εἰσὶ φυτὰ γε τοῦ τοῦ καὶ ζῶα. μόνη ἆρα ἡ αἴσθησίς ἐστιν αἰτία, διὰ ἣν ταῦτα λέγονται ζῶα. τὰ γὰρ γένη διαδόσει τοῖς οἰκείοις εἴδεσιν, ὀνόματα καὶ ὁρισμούς. τὰ δὲ εἴδη τοῖς οἰκείοις ἀτόμοις ὀνόματα, διὰ τε τὸ γένος ἐκ μιᾶς καὶ κοινῆς αἰτίας εἶναι γε τῆς πολλοῖς, καὶ οὐκ ἐκ πολλῶν. ὁ λόγος δὲ τῆς αἰτίας, διὰ ἣν βεβαιοῦται τὸ γένος, οὐ τοῦ τυχόντος ὅτι γνώσιμος. πάλιν εἰσὶ ζῶα, ἅπερ σῳροῦται γένους θήλεος, ἕτερα ἅπερ οὐ γεννῶσιν, ἕτερα ἅπερ κίνησιν οὐκ ἔχουσι. καὶ εἰσὶν ἄλλα διαφόρων χρωμάτων, καὶ εἰσί τινα ἃ ποιοῦσι τόκον ἑαυτοῖς ἀνόμοιον. εἰσί τε ἄλλα, ἃ αὐξάνουσιν ἐκ τῆς γῆς, ἢ ἐκ τοῦ ὕδατος. τίς οὖν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ, ἢ γε τῇ ψυχῇ τοῦ ζώου; τί ἄλλο, εἰ μὴ τὸ συγγενὲς ζῷον, ὃ τὸν οὐρανὸν περιοδεύει, τὸν ἥλιον, τὰ ἄστρα, καὶ τοὺς πλανήτας. τὰ δὲ τῆς γενέσεως ἐξωτερικὰ ἀμφιβολίας, ἃ διὰ καὶ ἀπαθῆ εἰσιν. ἡ γὰρ αἴσθησις, τῷ αἰσθανομένῳ πάθος. ἰσέον δὲ, καὶ ὅτι οὐκ ἔχουσι τὰ φυτὰ κίνησιν ἐξ ἑαυτῶν. τῇ γὰρ γῇ εἰσι πεπηγότα. ἡ δὲ γῆ, ἀκίνητός ἐστι. συλλογισώμεθα τοίνυν, πόθεν ἂν ταύτην ζωὴν, ἵνα ποιήσωμεν καὶ αὐτὰ αἰσθητικά. οὐ γὰρ παρέχει ταῦτα, ἐν πρᾶγμα κοινόν. λέγομεν δὲ, ὅτι τῆς ζωῆς τῶν ζώων κοινή ἐστιν αἰτία, ἡ αἴσθησις. αὕτη δὲ ποιεῖ διαφέρειν, μέσον ζωῆς καὶ θανάτου. ὁ οὐρανὸς δὲ, ἐπεὶ ἔχει διοίκησιν ὀλυγωτέραν καὶ ἀξιολογωτέραν τῆς ἡμετέρας διοικήσεως, ἀπεμακρύνθη τούτων. διὰ τοῦτο, ἵνα τὸ ζῷον τὸ τέλειον, καὶ τὸ πλανώμενον, ἔχῃ τι κοινὸν, καὶ δόξῃ ὁ σκώληξ τῆς ζωῆς. τῇ ταύτης γοῦν σεμνύνεσθαι διὰ, ἵνα πρός τις ἀποχωρεῖ τῶν τοιούτων ὀνομάτων, ὅτι οὐκ ἔστι μέσον. ἡ διὰ ζωὴ, ἔστι μέσον. τὸ γὰρ ἄψυχον οὐκ ἔχει ψυχὴν, οὐδὲ τι τῶν μερῶν αὐτῆς. τὸ δὲ φυτὸν, οὐκ ἔστιν ἐκ τῶν σῳρουμένων ψυχῆς, ὅπου γε οὐ τοῦ δοκεῖ τι μέρος ψυχῆς. ἀλλ' οὐκ ὀδοῦ ζῷον, ὅπου δὲ αἴσθησις γε αὐτῷ. δι' ἐρχεται δὲ ἐκ ζωῆς εἰς μὴ ζωὴν διὰ τὰ βραχύ, ὡς καὶ τὰ διαδέσμου. διωσάμεθα δὲ καὶ ἄλλως λέγειν, ὅτι ἐμψυχον τὸ φυτὸν, καὶ οὐ λέγομεν ὅτι ἄψυχον. εἰ

ἔχει δὲ ψυχὴν, οὐ λέγομεν ὅτι καὶ τινὰ ἤδη ἔχει αἴσθησιν. πρᾶγμα γὰρ τὸ τρεφόμενον, οὐκ ἔστιν ἄνευ ψυχῆς. πᾶν δὲ ζῶον ἔχει ψυχήν. τὸ δὲ φυτὸν, ἔστιν ἀτελὲς πρᾶγμα. πάλιν τὸ ζῶον, ἔχει μέλη διωρισμένα. τὸ φυτὸν, ἀδιόριστα. ἔχει δὲ ὕλην, οἰκείαν κινήσεως, ἣν ἔχει ἐν ἑαυτῷ. πάλιν δυναίμεθα λέγειν, τὰ φυτὰ ψυχὴν ἔχειν, ὅτι ψυχή ἐστιν ἡ ποιοῦσα ἐν αὐτοῖς γεννᾶσθαι τὰς κινήσεις. ὠθυμία δὲ καὶ κίνησις, ἡ ἐν τόποις, οὐκ ἔστιν εἰ μὴ μετὰ αἰσθήσεως. πάλιν τὸ ἕλκειν τροφὴν, ἔστιν ἐξ ἀρχῆς φυσικῆς. καὶ τοῦτ' αὐτό ἐστι τὸ κοινὸν ζῶον καὶ φυτοῦ. οὐκ ἔσται δὲ φροντὶς ὠθὴ τῇ ἑλκύσει τῆς τροφῆς, αἰσθήσεως τὸ παραίπαν. ὅτι πᾶν τὸ τρεφόμενον, χρήζει ἐν τῇ οἰκείᾳ τροφῇ, δύο ποιοτήτων τινῶν, θερμότητός φημι, καὶ ψυχρότητος. καὶ διὰ τοῦτο δεῖται τροφῆς ὑγρᾶς, ὁμοίως καὶ ξηρᾶς. ἡ δὲ θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης, εὑρίσκεται ἐν βρώμασι ξηροῖς καὶ ὑγροῖς. οὐδεμία δὲ τῶν τοιούτων φύσεων, χωρίζεται τῆς συμμετόχου αὐτῆς. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ πρώτως ἐγένετο ἡ τροφὴ τοῦ τρέφοντι συνεχὴς, ἕως καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς φθορᾶς. καὶ ὀφείλουσι χρῆσθαι ταύτῃ τὸ ζῶον καὶ τὸ φυτὸν, τοιαύτῃ, ὁποῖον ἐστὶν ἑκάτερον αὐτῶν. διερευνήσωμεν οὖν καὶ τοῦτο, ὃ προηγήσατο ἐν τοῦ ἡμετέρῳ λόγῳ, περὶ ὠθυμίας φυτοῦ, καὶ κινήσεως αὐτοῦ, καὶ ψυχῆς ἰδίας, καὶ εἴ τι ἀναλύεται ἀπ' αὐτοῦ τοῦ φυτοῦ, ὅσον εἰς πνοήν. Ἀναξαγόρας γὰρ εἶπε, ταῦτα ἔχειν καὶ πνοήν. καὶ πῶς εἴπερ εὑρίσκομεν πολλὰ ζῶα μὴ ἔχοντα πνοήν. καὶ πάλιν εὑρίσκομεν ἀκριβῶς, ὅτι τὰ φυτὰ, οὔτε ὑπνώττουσιν, οὔτε γρηγορεῖν. τὸ γὰρ γρηγορεῖν οὐδὲν ἐστὶν, εἰ μὴ ἀπὸ διαθέσεως τῆς αἰσθήσεως. τὸ δὲ ὑπνώττειν οὐδὲν, εἰ μὴ ἀσθένεια αὐτῆς, καὶ οὐχ εὑρίσκονταί τι τούτων ἐν πράγματι. τρεφομένων μὲν πάσαις ὥραις κατὰ διοίκησιν μίαν, ἐν τῇ οἰκείᾳ δὲ φύσει μὴ αἰσθανομένων. τὸ γὰρ ζῶον ὅτε τρέφεται, τί συμβαίνει τὸ ἀναβαίνειν ἀναθυμίασιν ἀπὸ τῆς τροφῆς πρὸς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ὑπνώττειν ἐντεῦθεν πάντως, καὶ ὅταν καταναλωθῇ ἡ ἀναθυμίασις, ἡ ἀναβαίνουσα πρὸς τὴν κεφαλὴν, τό τε γρηγορεῖ. ἐν τισι δὲ τῶν ζώων ἔστιν αὕτη ἡ ἀναθυμίασις πολλὴ, καὶ τέως ὀλίγου ὑπνώττουσιν. ὁ δὲ νυσταγμός ἐστι, συνοχὴ τῆς κινήσεως. ἡ δὲ συνοχὴ πάλιν, ἠρεμία πράγματος κινουμένου. ὁ δὲ μαίλιστα καὶ κυρίως ἔστι ζητητέον ἐν ταύτῃ τῇ ὠθήσεμι, τοῦτο ἐστὶν ὅπερ εἶπεν ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ἤγουν εἰ εὑρίσκεται ἐν τοῖς φυτοῖς γένος θῆλυ καὶ γένος ἄρρεν, καὶ εἰ ἔστιν εἶδος κεκραμένον ἐκ τούτων τῶν δύο γενῶν. λέγομεν τοίνυν, ὅτι τὸ ἄρρεν ὅτε γεννᾷ, εἰς ἄλλο γεννᾷ. καὶ εἰσὶν ἄμφω κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων. ἐπεὶ γοῦν εὑρίσκεται ἐν τοῖς φυτοῖς, ὅτι ἔχει τὰ φυτὰ γένος ἄρρεν καὶ θῆλυ. καὶ πάντως τὸ μὲν ἄρρεν ἔστι τραχύτερον, καὶ σκληρότερον, καὶ μᾶλλον φρίσσον. τὸ δὲ θῆλυ, ἀσθενέστερον, καὶ καρποφόρον πλέον. πάλιν ὀφείλομεν ζητεῖν, πότερον εὑρίσκονται ταῦτα τὰ δύο γένη κεκραμένα ἅμα ἐν τοῖς φυτοῖς, ὡς εἶπεν Ἐμπεδοκλῆς. ἀλλ' ἐγὼ οὐχ ὑπολαμβάνω τοῦτο τὸ πρᾶγμα οὕτως ἔχειν. τὰ γὰρ κεκραμένα, ὀφείλουσιν εἶναι πρώτον ἁπλᾶ ἐν ἑαυτοῖς. καὶ εἶναι καθ' αὑτὸ μὲν τὸ ἄρρεν, καθ' αὑτὸ δὲ τὸ θῆλυ, καὐτεῦθεν κιρνᾶσθαι. ἡ δὲ κρασις οὐκ ἔσται, εἰ μὴ διὰ τὴν εἰκεῖαν γένεσιν. εὑρέθη γοῦν ἐν τοῖς φυτοῖς πρὸ τῆς κρασεως κρασις, ἣ καὶ ὀφείλει εἶναι αἰτία ποιητικὴ καὶ παθητικὴ ἐν μιᾷ ὥρᾳ. ἀλλ' οὐχ εὑρίσκεται ἀρρενότης καὶ θηλύτης ἡνωμέναι ἐν τινι τῶν φυτῶν. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἦν, τάχα ἂν τὸ φυτὸν ἦν τελειότερον τοῦ ζώου. καὶ πῶς, εἴπερ τὸ ζῶον οὐ δεῖται ἐν τῇ οἰκείᾳ γενέσει πράγματός τινος ἐξωτερικοῦ. τὸ δὲ φυτὸν τοῦτο, δεῖται ἐν τοῖς καιροῖς τοῦ ἔτους. δεῖται γὰρ ἡλίου, καὶ εὐκρασίας, καὶ τοῦ ἔαρος πλέον. καὶ τούτων δεῖται μᾶλλον ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἐκφύσεως αὐτοῦ. ἔστι δὲ καί τις ἀρχὴ τῆς μὲν τροφῆς τῶν φυτῶν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ πάλιν ἀρχὴ ἑτέρα ἀπὸ τῆς γενέσεως τοῦ ἡλίου. εἶπε δὲ καὶ Ἀναξαγόρας, ὅτι ἡ ὑγρότης τούτων, ἔστιν ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ διὰ τοῦτο ἔφη πρὸς Λεχίνεον, ὅτι ἡ γῆ μητὴρ μὲν ἐστὶ τῶν φυτῶν, ὁ δὲ ἥλιος πατήρ. ἀλλὰ τὴν κρᾶσιν τοῦ ἄρρενος τῶν φυτῶν καὶ τοῦ θήλεος, ὀφείλομεν διατυπώσασθαι, οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ. οἷον ὅτι τὸ σπέρμα τοῦ φυτοῦ ὁμοίον ἐστὶν ἐγκυμονήσει ζώου, ἥ τις ἐστὶ μίξις ἄρρενός τε καὶ θήλεος. καὶ ὥσπερ ἐστὶν ἐν τοῖς ᾠοῖς ὅτε γίνεται νεοσσὸς, ἔστιν ἐντεῦθεν καὶ ἡ τροφὴ αὐτοῦ μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ὥρας τῆς συμπληρώσεως, καὶ τῆς οἰκείας ἐξόδου, καὶ τότε τὸ

θῆλυ

θῆλυ ἐκτίθησι τὸν νεοσσὸν ἐν μιᾷ ὥρᾳ, οὕτω καὶ τὸ σπέρμα τοῦ φυτοῦ. εἶπε πάλιν Ἐμπεδοκλῆς, ὅτι τὰ φυτὰ εἰ καὶ νεοσσὸς οὐ γεννῶσι. διότι τὸ γεννώμενον οὐ γεννᾶται, εἰ μὴ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ σπέρματος. καὶ ὅπερ μὲν εἰ ἐξ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀρχῇ τροφὴ γίνεται τῆς ῥίζης, καὶ τὸ γεννώμενον κινεῖ αὐτὸ ἑαυτὸ παραυτίκα, ὅμως οὕτως ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν καὶ ἐν τῇ μίξει τῶν ἀρρένων, καὶ τῶν θηλέων φυτῶν, ὡς ὑπὲρ τῶν ζώων, ὅτι καὶ ἡ μίξις τῶν φυτῶν ἐστιν ἐν διοικήσει τινί. ἀλλ' ἐν τοῖς ζώοις ὅτε μίγνυνται, τὰ γένη μίγνυνται, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν γενῶν, αἱ ἦσαν πρότερον κεχωρισμέναι. καὶ προῆλθεν ἐκ τούτων ἀμφοτέρων, πρᾶγμά τι ἓν, ὃ δὴ οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς φυτοῖς. οὐ γὰρ ὅτε μίγνυται τὰ γένη, καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν, μετὰ ταῦτα γίνονται κεχωρισμένα. εἰ γοῦν ἡ φύσις ἔμιξε τὸ ἄρρεν μετὰ τοῦ θήλεος, καλῶς προέβη, ὅτι οὐχ εὑρίσκομεν ἐνέργειάν τινα ἐν τοῖς φυτοῖς παρὰ τὴν γένεσιν τῶν καρπῶν. οὐδὲ γὰρ ἐστι ζῶον κεχωρισμένον τοῦ θήλεως, εἰ μὴ ἐν ὥραις αἷς οὐ συναπτεται. οὗτοι δὲ ἐστι διά τε πολλὰς ἐνεργείας αὐτοῦ, καὶ διὰ τὰς πολλὰς αὐτοῦ ὑπηρεσίας. εἰσὶ δὲ οἵτινες τὰ φυτὰ πεπληρωμένα ὑπολαμβάνουσι, καὶ τὴν χαρὶν τῆς ζωῆς αὐτῶν εἶναι, διὰ τὰς δύο δυνάμεις, ἃς ἔχει. ἤγουν διὰ τὴν τροφὴν τὴν ὑπηρεσίαν, εἰς τὸ τρέφειν αὐτὰ, καὶ διὰ τὴν μακρότητα τῆς οἰκείας ἐπάρξεως, καὶ τοῦ καιροῦ ὁπόταν βλαστάνη, καὶ καρποφορῇ ἡ ζωὴ αὐτῶν, καὶ στρέφηται πρὸς αὐτὰ ἡ νεότης αὐτῶν, καὶ οὐ γίνεται ἐν αὐτοῖς τι περιττόν. οὐ δεῖται τὸ φυτὸν ὕπνου διὰ πολλὰς αἰτίας, ὅτι κεῖται τὸ φυτὸν ἐν τῇ γῇ, καὶ δεσμεῖται ὑπ' αὐτῆς, καὶ οὐκ ἔχει κίνησιν ἐν ἑαυτῷ. οὐδὲ ὅρον διωρισμένον ἐν τοῖς οἰκείοις μέρεσιν, οὔτε αἴσθησιν ἔχει, οὔτε κίνησιν αὐτοπροαίρετον, οὔτε ψυχὴν τελείαν. οὗτοι δὲ ἔχει μᾶλλον μέρος μέρους ψυχῆς. καὶ τὸ φυτὸν, οὐκ ἐδημιουργήθη διὰ τὸ φυτόν. καὶ πάλιν ἐὰν εἴπη τις, ὅτι τὸ φυτὸν δεῖται μὲν τροφῆς εὐτελοῦς καὶ μοχθηρᾶς. εἰ καὶ δεῖται δὲ τοιαύτης, ὅμως κατὰ πολὺ σταθηρᾶς καὶ συνεχοῦς, καὶ μὴ ῥᾳδίως διαφθειρομένης, καὐτεῦθεν συνίσταται, ἵνα τὸ φυτὸν ἔχη τι κρεῖττον παρὰ τὸ ζῶον. καὶ διὰ οὗτοι ἀναγκη, καὶ πράγματα ἄψυχα εἶναι εὐγενέστερα τῶν ἐμψύχων, ἀλλὰ ἔργον τοῦ ζώου ἐστι κρεῖττον, παρὰ πᾶν ἔργον τοῦ φυτοῦ. ἄλλως τε εὑρίσκομεν καὶ ἐν τῷ ζώῳ πάσας τὰς δυνάμεις, τὰς ἐν τῷ φυτῷ, καὶ ἄλλας πολλὰς, οὐ μὴν καὶ ἔμπαλιν. εἶπε πάλιν ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ὅτι τὰ φυτὰ ἔχουσι γένεσιν, ἐν κόσμῳ ἠλαττομένῳ, καὶ οὐ τελείῳ κατὰ τὴν συμπλήρωσιν αὐτοῦ. ταύτης δὲ συμπληρουμένης, οὐ γεννᾶται ζῶον. ἀλλ' οὗτος ὁ λόγος ἀναρμοστός ἐστι. διότι ὁ κόσμος ὁλοτελής ἐστι, καὶ διηνεκής, καὶ οὐκ ἔπαυσε πώποτε γεννᾶν ζῶα, καὶ φυτὰ, καὶ πάντα ἀλλοῖα εἴδη. ἐν ἑκάστῳ δὲ εἴδει τῶν φυτῶν, ἐστι θερμότης καὶ ὑγρότης φυσική. ἥ τις ὁπόταν ἀναλωθείη, ἀσθενοῦσι τὰ φυτὰ, καὶ γηράσκουσι, καὶ φθίνουσι, καὶ ξηραίνονται. καὶ τινὲς μὲν λέγουσι οὗτοι φθορὰν, ἄλλοι δ' οὐχί.

Τινὰ τῶν φυτῶν ἔχουσι τι ὑγρὸν, ὡς ῥητίνην, ὡς κόμι, ὡς σμύρναν, ὡς θυμίαμα, καὶ ὡς κόμι ἀρραβικόν. πάλιν τινὰ δένδρα ἔχουσι δεσμοὺς, καὶ φλέβαν, καὶ κοιλίαν, καὶ φιτροὺς, καὶ φλοιὸν, καὶ μυελὸν ἐντός. καὶ τινὰ ὡς ὑπὲρ τὸ πλεῖστον εἰσὶ φλοιός. καὶ τινῶν μὲν ὁ καρπὸς ὑπὸ τὸν φλοιὸν, ἤγουν ἐντὸς τοῦ φλοιοῦ καὶ τοῦ φιτροῦ. καὶ τινὰ μὲν μέρη τοῦ δένδρου εἰσὶν ἁπλᾶ, ὡς ὁ χυμὸς ὁ εὑρισκόμενος ἐν αὐτοῖς, καὶ οἱ δεσμοὶ, καὶ αἱ φλέβες. τινὰ δὲ εἰσι συνθετα ἐκ τούτων, ὡς κλάδοι, καὶ λύγοι, καὶ φύλλα. ταῦτα δὲ πάντα οὐχ εὑρίσκωμεν ἐν πᾶσι τοῖς φυτοῖς. τινὰ γὰρ τῶν φυτῶν ἔχουσι καὶ ταῦτα, καὶ ἄλλα μέρη, λύγους καὶ φύλλα, κλάδους, ἄνθη, καὶ βλαστοὺς, καὶ φλοιὸν τὸν περικυκλοῦντα τὸν καρπόν. καὶ καθὼς εἰσι καὶ ἐν τοῖς ζώοις μέρη ὁμοιομερῆ, οὕτω καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς. καὶ ἕκαστα τῶν μερῶν τοῦ φυτοῦ, συνθετά εἰσιν ὅμοια μέλεσι ζώου. ὁ δὲ φλοιὸς τοῦ φυτοῦ, ὅμοιός ἐστι φυσικῶς † στόματι ζώου. οἱ δὲ δεσμοὶ πάλιν, ὅμοιοι νεύροις ζώου. ὁμοίως καὶ τὰ λοιπὰ τὰ ἐν αὐτῷ. καὶ τινὰ μὲν τῶν μερῶν διαιροῦνταί πως, διὰ μερῶν ἀνομοίων. τινὰ δι' ὁμοίων, οἷον ὡς ὑπὸ τοῦ πηλοῦ. καὶ γὰρ οὗτος ἑνὶ τρόπῳ διαιρεῖται διὰ τῆς γῆς μόνον, καὶ ἀλλοτρόπως διὰ τῶν στοιχείων. ὡσαύτως καὶ ὁ πνεύμων, καὶ ἡ σὰρξ, διαιροῦνται μὲν πρώτως, καὶ εἰσὶ μέρη τούτων σὰρξ καὶ πνεύμων. ἄλλως δὲ διαιροῦνται καὶ διὰ τῶν στοιχείων.

ὁμοίως

Λίρματι. Sic enim in lib. 2. de Anima ipsemet Aristoteles cōparat plantæ corticē ad cutē animalis

ὁμοίως καὶ αἱ τῶν φυτῶν ῥίζαι. πλὴν οὐ διαιρεῖται καὶ ἡ χεὶρ εἰς ἄλλην χεῖρα, οὐδὲ ἡ ῥίζα εἰς ἄλλην ῥίζαν, οὐδὲ τὰ φύλλα εἰς ἄλλα φύλλα. ἐν ταύταις γοῦν ταῖς ῥίζαις, καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς φύλλοις, ἔστιν ἡ σύνθεσις. πάλιν τινὲς μὲν τῶν καρπῶν, εἰσὶν ἐκ μερῶν ὀλίγων συγκείμενοι· τινὲς δὲ ἐκ μερῶν πολλῶν, ὡς ὐδὲ τῶν ἐλαιῶν. αὗται γὰρ ἔχουσι φλοιὸν, σάρκα, καὶ τὸ ὀστρακῶδες, καὶ σπέρμα, καὶ καρπόν. τινὰ τε ἔχουσι καὶ περικαλύμματα. πάντα δὲ τὰ σπέρματά εἰσιν ἐκ δύο φλοιῶν. καὶ μέρη μὲν τῶν φυτῶν εἰσιν, ἅπερ εἴπομεν. ἡ δ' ἀκρότης τοῦ παρόντος λόγου ἐστὶ, διορίζεσθαι ταῦτα τὰ μέρη τῶν φυτῶν. τὰ περικαλύμματα αὐτῶν, καὶ τὰς αὐτῶν διαφορὰς, ὅπερ ἐστὶ πάνυ δυσχερές. καὶ ἐξαιρέτως, τὸ διορίζεσθαι τὴν οὐσίαν αὐτῶν, καὶ τὸ χρῶμα, καὶ τὸν καιρὸν τοῦ διαμονῆς αὐτῶν, καὶ τὰς συνοχὰς τὰς περιπιπτούσας αὐτοῖς. καὶ ὅτι οὐκ ἔχουσι τὰ φυτὰ ἤθη ψυχῆς, οὐδὲ διαθέσιν ἴσην διαθέσει ψυχῆς. ἐὰν γοῦν κατὰ ἀναλογίαν θῶμεν τὰ μέρη τοῦ ψυχῆς μετὰ τῶν μερῶν τοῦ φυτοῦ, μηκυνθήσεται ὁ λόγος, καὶ τυχὸν οὐδὲ δυνηθείημεν διεξελθεῖν ἂν ταῦτα, μεγάλαις διαφοραῖς ἀπαριθμοῦντες τὰ μέρη τῶν φυτῶν. καὶ γὰρ μέρος ἑκάστου πράγματος, ἐκ τοῦ ἰδίου γένους ἐστὶ, καὶ ἐκ τοῦ ἰδίας οὐσίας. καὶ ὅταν γεννηθῇ τι εἶδος φυτοῦ, μένει ἐν τῇ οἰκείᾳ διαθέσει, ἂν μή τινι χρονικῇ ἀσθενείᾳ καὶ βαρείᾳ τῆς οἰκείας ἐκπέσῃ τοιᾶσδε διαθέσεως.

Τῶν ἀνθέων τοίνυν, καὶ τῶν καρπῶν, καὶ τῶν φύλλων τῶν ἐν φυτοῖς, τινὰ μὲν ἐν παντὶ ἔτει εἰσὶ, τινὰ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει, οὐδὲ διαμένουσι, ὡς ὁ φλοιός. καί τι σῶμα πίπτων ἀπὸ πράγματος, τοῦ ἀποῤῥίπτοντος οὗτοι διὰ τινα αἰτίαν. οὐ μένουσι δὲ ταῦτα ἐν τοῦ φυτοῦ, ὅτι πολλάκις πίπτουσιν ἐξ αὐτοῦ μέρη τινὰ μὴ διορισμένα, ὡς τρίχες ἐξ ἀνθρώπων, καὶ ὄνυχες. πλὴν γεννῶνται τρίχες, ἢ ἐν αὐτοῖς τοῖς μέρεσιν, ὅθεν ἐξέπεσον, ἢ ἐκτὸς ἐν ἄλλοις. καὶ ἤδη φανερὸν γέγονεν, ὅτι τὰ μέρη τοῦ φυτοῦ οὐκ εἰσὶ διωρισμένα, εἴτε καὶ μὴ, ἀλλὰ μόνον ἀδιόριστα. ἡμῖν δὲ αἰσχρόν ἐστι λέγειν πράγματά τινα, μεθ' ὧν αὐξάνεται τὸ ζῶον, καὶ συμπληροῦται μετ' αὐτῶν, μὴ εἶναι μέρη αὐτοῦ. ἀλλ' εἶναι κατὰ τὰ φύλλα, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα τὰ ἐν τοῦ φυτοῦ, κἂν καὶ οὐκ ὦσι διορισμένα τὰ τοιαῦτα μέρη τοῦ ζώου, κἂν καὶ κατὰ μικρὸν ἐκπίπτουσιν, ὡς τὰ κέρατα τοῦ ἐλάφου, καὶ κόμαι τινῶν ζώων, καὶ τρίχες ἄλλων, ἃ δὴ κρύπτουσιν ἑαυτὰ κατὰ τὸν χείμερινὸν καιρὸν ἐν ὀπαῖς, καὶ ὑπὸ τὴν γῆν πίπτουσι, κἂν καὶ τὸ τοιοῦτον πάθος πρόμοιον ἔχωσι τῇ πτώσει τῶν φυτῶν. ὀφείλομεν οὖν εἰπεῖν περὶ τῶν πραγμάτων, ὧν πρότερον ἱστορήσαμεν, καὶ ἄρξασθαι ἀπαριθμεῖν τὰ ἴδια μέρη τῶν φυτῶν, καὶ τὰ κοινὰ, καὶ τὰς τούτων διαφοράς.

Λέγομεν τοίνυν, ὡς ὑπὸ τοῖς μέρεσι τῶν φυτῶν ἐστι μεγάλη διαφορὰ, ἐν τοῦ πλήθει καὶ τῇ ὀλιγότητι, ἐν τοῦ μεγέθει καὶ ἐν τῇ σμικρότητι, ἐν τῇ δυνάμει καὶ ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. οὗτοι δὲ ἐστιν, ὅτι ὁ χυμὸς ὁ ἐν τοῖς μεγάλοις δένδροις, ἔν τισι μὲν ἐστιν ὡς γάλα, οἷον ὐδὲ τοῦ συκῆς· ἔν τισιν ὅμοιος ὑγρᾷ πίσσῃ, ὡς ὁ χυμὸς ὁ στάζων ἐκ τοῦ ἀμπέλου· ἔν τισι δὲ ἀρχέγονος, ὡς ἐν τοῦ ὀριγάνῳ, καὶ ἐν φυτοῦ τοῦ λεγομένῳ ὁ πιγαΐς, καὶ ἐν ἄλλοις. πάλιν ἔστι φυτὸν τὸ ἔχον μέρη ξηρὰ, ἕτερον ὑγρὰ, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ ἔστι τὸ ἔχον μέρη καὶ διακεκριμένα, οὔτε ὅμοια, οὔτε ἶσα. καὶ τινὰ μὲν ἔχει ὅμοια μέρη, οὐκ ἶσα δὲ· τινὰ ἶσα μέν, οὐχ ὅμοια δὲ. καὶ ὅτι οὐδὲ ἐστὶ τόπος ἐν τούτοις ὡρισμένος. αἱ διαφοραὶ δὲ τῶν φυτῶν, ἐν τοῖς οἰκείοις μέρεσι γινώσκονται καλῶς· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ σχήματα αὐτῶν, ἐκ τοῦ χρώματος, ἐκ τοῦ ἀραιότητος, ἐκ τοῦ πυκνότητος, ἐκ τοῦ τραχύτητος, καὶ ἐκ πάντων ἄλλων τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς, ἐν ἰσότητι, ἐν αὐξήσει φυσικῇ, ἐν διακρίσει, ἐν μεγέθει, ἐν σμικρότητι. καὶ εἰσὶ μὲν τὰ αὐτὰ τοιούτου τρόπου. ἔχουσι δὲ καὶ διαφορὰς πολλὰς, καθὼς προείπομεν.

Καὶ πάλιν τῶν φυτῶν τινὰ πραγουσι καρπὸν ἐπάνω τῶν ἰδίων φύλλων, τινὰ δὲ ὑποκάτω τῶν φύλλων. καὶ τινῶν μὲν ὁ καρπὸς ἀπηώρηται τοῦ ἰδίου φυτροῦ, τινῶν δὲ ἀπὸ τῆς ῥίζης. ὡς τὰ ἐν αἰγύπτῳ φυτὰ, τὰ λεγόμενα μαργαρῖται, τινῶν δὲ οἱ

καρποὶ

καρποὶ γὰρ μέσων αὐτῶν. καὶ ζωῶν οἱ καρποὶ, καὶ τὰ φύλλα, καὶ οἱ λόβμοὶ, ἀδιάκριτοί εἰσι. καὶ ζωῶν τὰ φύλλα πρὸς ἄλληλα ὅμοια, ἄλλων δ' οὔ. καί τινα μὲν ἔχουσι καλύκους ἴσους, τινὰ δὲ οὐ τοιούτους. εἰσὶ δὲ καὶ μέρη, ἅπερ ὀνομάζομεν γὰρ πᾶσι τοῖς δένδροις, αὔξησιν πάχοντα καὶ πρόδοσιν, ὡς ἡ ῥίζα, οἱ λύγοι, οἱ φλοιοὶ, καὶ οἱ καλύκοι. καὶ ταῦτα παρομοιοῦνται μέλοσιν ἀνθρώπων, τοῖς πρόσεχουσι πάντα τὰ ἄλλα μέρη. καὶ ἡ μὲν ῥίζα, μέλοσι τοῖς ἐν γῇ τε θερμῷ, καὶ τῇ τροφῇ. καὶ καλοῦμεν αὐτὴν οὐ μόνον ῥίζαν, ἀλλὰ καὶ αἰτίαν ζωῆς, αὕτη ζωὴ τοῖς φυτοῖς πρόσφορα. καὶ φλοιὸς μὲν ὄζων, ὁμοίως γινόμενος ἀπὸ γῆς, καί ὄζων ὅμοιος ἡλικίᾳ ἀνθρώπου. παραφυάδες δέ εἰσι, τὰ ἀπὸ τῆς ῥίζης τοῦ δένδρου βλαστάνοντα. καλύκοι δὲ, οἵ τινος αὐξάνοντα ἐπάνω τῶν παραφυάδων. οὐχ εὑρίσκονται δὲ ταῦτα γὰρ πᾶσι τοῖς φυτοῖς. καὶ πάλιν τῶν καλύκους ἐχόντων, τινὰ μὲν εἰσι σιλιωκῆ, τινὰ δὲ οὐχί, μᾶλλον δὲ ἀπὸ ἔτους μετὰ ἔτος. καὶ πάλιν εἰσὶ φυτὰ μὴ ἔχοντα καλύκους, μὴ δὲ φύλλα, ὡς οἱ μύκητες, καὶ τὰ ὅμοια. οἱ καλύκοι δὲ οἱ γινόμενοι γὰρ τοῖς δένδροις, καὶ οἱ φλοιοὶ, καὶ οἱ ῥίζοι, καὶ οἱ μυελοὶ, οὐ γινώσκονται εἰ μὴ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ χυμοῦ τῶν δένδρων. καί τινες καλοῦσιν αὐτὸν τὸν μυελὸν τὸν γὰρ τοῖς δένδροις, μήτραν, ἄλλοι ἀπαλάγχνα, ἕτεροι δὲ καρδίαν. ταῦτα δὲ καὶ αἱ φλέβες, καὶ ἡ σὰρξ ὅλου τοῦ δένδρου, ἐκ τῶν τοσούτων στοιχείων συμφύονται. καὶ πολλάκις εὑρίσκονται μέρη τινὰ ὠοτηλεια εἰς τὸ γόνιμον φύλλα, καὶ ἄνθη. καὶ λύγοι δέ τινες βραχεῖς εἰσιν, εἰς τὸ γόνιμον ὠοτήλειοι ἄνθη, ὡς ὠὴ τῶν ἑτέρων. τινὲς δὲ καὶ ἄνθη καὶ καρποὺς γὰρ τοῖς δένδροις, καὶ τ' ἄλλ' ὁπόσα γόνιμα γίνεται ἐκ σπέρματος, καὶ ὅσα πρόσφυα λύπουσιν αὐτά. καὶ πάλιν τῶν φυτῶν εἰσι τινὰ δένδρα, τινὰ δὲ μέσον δένδρων καὶ βοτανῶν. καὶ ταῦτα ὀνομάζονται θάμνοι. καὶ τινὰ μὲν εἰσι βοτάναι, ζωὰ δὲ λάχανα. σχεδὸν οὖν πάντα τὰ φυτὰ, τοῖς τοιούτοις ὑποπίπτουσιν ὀνόμασι. πάλιν εἰσὶ δένδρα, ἅπερ ἔχουσιν ἐκ τῆς οἰκείας ῥίζης φλοιὸν, καὶ γινώσκονται γὰρ αὐτοῖς καλοὶ πολλοὶ, ὡς συκαῖ, καὶ ἐλαῖαι. τινὰ δ' οὔ. πάλιν εἰσὶν ἄλλα φυτὰ μέσον, ὡς εἴπομεν, δένδρων καὶ βοτανῶν σμικρῶν, τὰ λεγόμενα θάμνοι, ἔχοντα γὰρ ταῖς ῥίζαις αὐτῶν πολλοὺς καλοὺς, ὡς τὰ καλούμενα ἄγνοι καὶ βάτοι. λάχανα δέ εἰσι, τὰ ἔχοντα πολλοὺς φλοιοὺς ἐκ μιᾶς ῥίζης, καὶ πολλοὺς καλοὺς ὡς τὸ πήγανον, αἱ κράμβαι, καὶ τὰ ὅμοια. εἰσὶ δὲ καὶ βοτάναι, αἵ τινων οὐκ ἔχουσι φλοιὸν ἐκ τῆς οἰκείας ῥίζης, ἀλλὰ παραπλήσια φέρουσι φύλλα. καί τινα μὲν κατὰ πᾶν ἔτος γινώσκονται καὶ ξηραίνονται, ὡς σῖτος, καὶ τὰ παραπλήσια, τινὰ δ' οὔ. οὐ δυνάμεθα δὲ ταῦτα ἐπίστασθαι, εἰ μὴ δι' συλλογισμῶν, καὶ παραδειγμάτων, καὶ ὑπογραφῶν. πάλιν εἰσὶ βοτάναι εἰς δύο ἄκρα διίνασαι, ὡς τὸ λεγόμενον λάχανον βασιλικόν. εἰσὶ δὲ ἄλλαι, αἱ λεγόμεναι γὰρ τοῦ θέρους βοτάναι καὶ λάχανα. καί τινων ἄλλαι, αἱ γὰρ τοῦ θέρους γίνεσθαι μὲν ὡρῶτως, φαίνονται γὰρ σχήματι στάχυος. μετὰ ταῦτα γίνονται δένδρα, ὡς οἱ ἀβρᾶβικοὶ βώτελοι, καὶ τὸ φυτὸν τὸ λεγόμενον ἡλιοσκόπιον. μυρσίνη δὲ, καὶ μηλέα, καὶ ὄχνη, καὶ τὰ λοιπὰ ὅμοια δένδρα, εἰς ἴδιον τὸ γένος προσέχοντα. ὧν πολλοὶ καὶ μαντικοί εἰσι καλοὶ, ἐκ τῶν ῥιζῶν αὐτῶν φυόμενοι. καὶ δι' ἣν πρέπον προσδιορίζειν ταῦτα, ἵνα ὦσιν παραδείγματα καὶ συλλογισμοὶ· οὐ γὰρ ὀφείλομεν διορισμοὺς γὰρ πᾶσι. πάλιν τῶν φυτῶν, τὰ μὲν εἰσι κατοικίδια, τὰ δὲ κικπάια, καὶ ἕτερα ἄγρια. τοιαυτρόπως δὲ λέγομεν, ὄχνας καὶ ἄλλα φυτῶν εἴδη τοιαῦτα ἄγρια, ὅτι οὐκ εἰσὶν δι' ὠμελείας γεωργικῆς. πάλιν τῶν φυτῶν τινὰ μὲν ποιοῦσι καρπὸν, τινὰ δ' οὔ, ὡς ἰτέαι, καὶ τινὰ εἴδη δρυῶν. καὶ τινὰ μὲν ποιοῦσιν ἔλαιον, τινὰ δ' οὐχί. καὶ τινὰ μὲν ποιοῦσι φύλλα, τινὰ δ' οὔ. καὶ τινῶν πίπτουσι τὰ φύλλα, τινῶν δ' οὔ. καὶ ἴσως μὲν γίνονται καλάμοι, τισὶ δ' οὔ. πρὸς διαφορᾶς γοῦν τῶν φυτῶν γὰρ μεγέθει καὶ σμικρότητι, γὰρ ὡραιότητι καὶ ἀμορφίᾳ, γὰρ χρηστότητι καρπῶν καὶ κακίᾳ, πολλὰ ὄζων εἰπεῖν. πάλιν τὰ ἄγρια δένδρα, μᾶλλον καρποφορεῖσι παρὰ τὰ κικπάια. καὶ οἱ καρποὶ τῶν κικπαίων, λιμένες εἰσὶ τῶν ἀγρίων. καὶ τινὰ μὲν τῶν φυτῶν, γίνονται γὰρ τόποις ξηροῖς, τινὰ δὲ γὰρ θαλάσσῃ καὶ τινὰ μὲν γὰρ ποταμοῖς, ἄλλα δὲ γὰρ τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ. καὶ τινὰ γὰρ τόποις μὲν ἄλλοις μεγάλα, γὰρ ἑτέροις δὲ μικρά. καὶ ζωὰ μὲν γίνονται γὰρ ὄχθαις ποταμῶν, ζωὰ δὲ γὰρ λίμναις. καὶ τῶν γινωμένων γὰρ

νων ἐν τόποις ξηροῖς, τινὰ μὲν γεννῶνται ἐν ὄρεσι, τινὰ δὲ ἐν πεδιάδι. καὶ τινὰ ζῶσιν ἐν τό-
ποις ξηροτάτοις, ὡς τὰ ἐν τῇ γῇ τῶν αἰθιόπων, καὶ ἐκεῖσε κρειττόνως αὐξάνουσι, πρὸ ἀλλοχοῦ.
καὶ τινὰ μὲν ζῶσιν ἐν τόποις ὑψηλοῖς, τινὰ δὲ ἐν χθαμαλοῖς. καὶ τινὰ μὲν ζῶσιν ἐν τόποις ὑ-
γροῖς, τινὰ δὲ ξηροῖς. τινὰ ἐν ἑκατέροις, ὡς ἡ ἰετέα. τὰ γοῦν φυτὰ κατὰ πολὺ ἐναλλάττοντι
τῇ διαφορᾷ τῶν τόπων, καὶ ἐντεῦθεν χρὴ κατανοεῖν τὰς διαφορὰς αὐτῶν. πάλιν τῶν φυτῶν
τινὰ μὲν τῇ γῇ πεπήγασι, καὶ οὐ φιλοῦσι χωρίζεσθαι ἀπ' αὐτῆς· τινὰ δὲ ἐν τόποις κρείττοσι
μετατίθενται. ὁμοίως τινὲς τῶν καρπῶν, κρείττονες εἰσὶν ἐν τῷδε τοῦ τόπῳ, παρὸ ἐν ἑτέ-
ρῳ. καὶ τινῶν μὲν τῶν τὰ φύλλα σκληρά εἰσι, τινῶν λεῖα. καὶ τινῶν μὲν ἐσχισμένα, ὡς τὰ
τῶν ἀμπέλων, καὶ τῶν συκῶν. τινῶν δ' οὔ. ἑτέρων δὲ κατὰ πολὺ ἐσχισμένα, ὡς τὰ τῆς
πεύκης. τινὰ δὲ φυτὰ εἰσὶν ὅλος φλοιός, μεσιτεύων. καὶ τινὰ ἔχουσι δεσμούς, ὡς οἱ κάλα-
μοι, τινὰ δ' οὔ. καὶ τινὰ ἔχουσιν ἀκάνθας, ὡς αἱ ῥάμνοι. τινὰ δὲ ἐστέρηνται ἀκανθῶν. καὶ τι-
νὰ ἔχουσι πολλοὺς κλάδους, ὡς ἡ ἀγρία μορία, καὶ τινὰ δ' οὔ. καὶ τινὰ μὲν ἔχουσι διαφο-
ρὰς ἄλλας, ἐξ ὧν προβαίνουσι παραφυάδες, καὶ ἐξ ὧν οὐχί. οὗτος δὲ οὐκ ἄλλοθεν ἐστιν, εἰ μὴ ἐκ
τῆς διαφορᾶς τῶν ῥιζῶν. τινὰ δὲ ἔχουσι μίαν ῥίζαν, ὡς ἡ σκίλλα. αὕτη δὲ γεννᾶται ἐκ τοῦ ἐ-
δάφους, καὶ ἀραιῶς πρόεισιν, ὅτι ὑποκάτω πλατύνεται, καὶ ἀκολουθοῦσα μᾶλλον δια-
κρίνεται τοῦ ἡλίου. ὅταν γὰρ προσβάλῃ αὐτῇ, αὐξάνει. οὗτος δὲ καὶ τὰς παραφυάδας
ταύτης, κάτωθεν ἐκμυζᾶ. πάλιν τῶν χυλῶν τῶν ἐν τοῖς καρποῖς, οἱ μὲν εἰσὶ ποτοί, οἱ δὲ οὐ
ποτοί. καὶ ποτοὶ μὲν, οἱ τῶν σταφυλῶν, καὶ τῶν ῥοιῶν, καὶ λοιπῶν ἄλλων πολλῶν. ἄποτοι δὲ, ἄλ-
λων φυτῶν. καὶ τινῶν μὲν εἰσὶ λιπαροί, ὡς οἱ τῆς ἐλαίας, τῆς πεύκης, καὶ τῆς καρύας. τινῶν
δ' οὔ. καὶ τινῶν μὲν γλυκεῖς καὶ μελιηδεῖς, ὡς τῶν φοινίκων, καὶ τῶν συκῶν. καὶ τινῶν μὲν
θερμοὶ καὶ δριμεῖς, ὡς τοῦ ὀριγάνου, καὶ τοῦ σινήπιος. καὶ τινῶν δὲ πικροί, ὡς τοῦ ἀψινθίου,
καὶ τῆς κενταυρέας. πάλιν τῶν καρπῶν οἱ μὲν εἰσι σύνθετοι, ἐκ σαρκῶν καὶ κόκκων καὶ λεμ-
μάτων, ὡς οἱ σικυοί. τινὲς δὲ ἐκ χυμοῦ καὶ κόκκων, ὡς αἱ ῥοιαί. καὶ τινὰ μὲν οὐδὲ φλοιοὺς ἔχου-
σιν ἐκτὸς, τὴν δὲ σάρκα ἐντός. τινὰ δὲ τὸ ὀστοῦν ἐντός, καὶ τὴν σάρκα ἐκτός. τινὰ δὲ εἰσι, ὡς
παραυτίκα γίνεται τὸ σπέρμα, καὶ τὸ περικάλυμμα ᾧ περικαλύπτεται, ὡς οἱ καρποὶ τῶν
φοινίκων, καὶ τῶν ἀμυγδάλων· τινῶν δ' οὐχί. καὶ τινὲς καρποί εἰσι βρώσιμοι, καὶ κατὰ
συμβεβηκὸς ἄβρωτοι. καὶ τινὲς καρποὶ ἡμῖν μὲν ἄβρωτοι, ἄλλοις δὲ βρώσιμοι, ὡς ὁ ὑοσκύα-
μος, καὶ ὁ ἐλλέβορος· ἀνθρώποις μὲν δηλητήριον, τροφὴ δὲ τοῖς ὄρτυξι. πάλιν τινὲς τῶν
καρπῶν εἰσὶν ἐν θήκαις, ὡς οἱ κόκκοι τοῦ κυάμου· τινὲς ἐν περικαλύμματι, καὶ ἐν λέμμα-
τι, οἷον ὑφάσματι τινί, ὡς ἐν σίτῳ εὑρίσκεται, καὶ τοῖς λοιποῖς. καὶ τινὲς μὲν ἐν σαρκί εἰ-
σι, ὡς οἱ τῶν φοινίκων καρποί· τινὲς δὲ, οἷον ἐν οἰκίσκοις πολλοῖς, καὶ ἐν λέμμασι, καὶ ἐν ὀστρά-
κοις, ὡς τὰ κάρυα. καὶ τινὲς μὲν ὀξέως πεπαίνονται, ὡς οἱ καρποὶ τῆς μορίας, καὶ τῆς κέρα-
σου· τινὲς δὲ βραδέως, ὡς πάντες οἱ καρποί, οἱ ἄγριοι, ἢ οἱ πλείονες αὐτῶν. καὶ τινὰ μὲν
τῶν φυτῶν ὀξέως προάγουσι φύλλα καὶ καρπούς, τινὰ δὲ βραδέως. καὶ τούτων τινὰ τοῦ
χειμῶνι ἀκολουθοῦσι, πρὶν ἂν πεπανθῶσι. καὶ πάλιν τὰ χρώματα τῶν φύλλων, καὶ τῶν καρ-
πῶν, καὶ τῶν οἷον ἐπ' αὐτοῖς ὑφασμάτων, λίαν εἰσὶ διάφορα. τινὰ γὰρ τῶν φυτῶν ἐν τῇ
οἰκείᾳ ὁλότητι εἰσὶ χλοάζοντα. καὶ τινὰ μὲν ἐκκλίνουσιν εἰς μελανίαν, τινὰ δὲ εἰς λευκό-
τητα. καὶ τινὰ εἰς ἐρυθρότητα διὰ τὴν θερμότητα, τὴν ἐκκαίουσαν τὸν ἀέρα τὸν κεκκραμ-
μένον μετὰ τοῦ προσγείου. πάλιν τὰ σχήματα τῶν καρπῶν, εἰ εἰσὶν ἄγρια, καὶ διαφόρων
εἰσὶ θέσεων. οὐ γὰρ πάντες οἱ καρποὶ γωνιώδεις, οὐδὲ πάντες διὰ γραμμῆς εὐθείας. πά-
λιν τῶν ἀρωματοφόρων δένδρων, τινῶν μὲν ἡ ῥίζα ἀρωματική ἐστι, τινῶν ὁ φλοιός, τινῶν
τὸ ξύλον. ἄλλων τὰ μέρη ὅλα εἰσὶν ἀρωματικά, ὡς τὸ βάλσαμον. πάλιν τῶν δένδρων τὰ
μὲν γεννῶνται ἐκ σπερμάτων, τὰ δὲ δι' ἑαυτῶν. καὶ πάλιν τὰ μὲν ἀπὸ ῥιζῶν ἐκσπῶνται,
καὶ μεταφυτεύονται· τὰ δὲ ἐκ τοῦ φιτροῦ. τὰ δὲ ἐκ τῶν κλάδων, ἢ διὰ τοῦ σπέρματος.
καὶ τινὰ μὲν δι' ἑαυτῶν κατὰ μικρὸν ἐκτείνονται, τινὰ δὲ ἐν τῇ γῇ. καὶ τινὰ μὲν ἐν τοῖς
δένδροις φυτεύονται, ὡς τὰ ἐγκεντριζόμενα. ἔστι δὲ βελτίων ὁ ἐγκεντρισμὸς, ὁμοίων εἰς
ὅμοια. ἔστι δὲ καὶ ἀναλογία ἄλλη τις, δι' ἧς ἀρίστως συμβαίνουσι τὰ ἀνόμοια. ὡς αἱ μηλέαι με-
τὰ τῶν ὀχνῶν. ἐν δὲ τοῖς ὁμοίοις, ὡς συκὴ ἐν συκῇ, καὶ ἄμπελος ἐν ἀμπέλῳ, καὶ ἀμυγδαλὴ
ἐν ἀμυγδαλῇ. ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ἐμφυλλισμὸς ἐν ἄλλοις διαφόροις γένεσιν, ὡς ἀρτεμισία

εἰς ἀγρίαν

εἰς ἀγρίαν ἀρτεμισίαν, καὶ καλλιέλαιον εἰς ἀγριέλαιον, καὶ ἡ μορία, εἰ πολλὰ δένδρα. τῶν δένδρων πάλιν τὰ ἄγρια, καὶ κλητάα, καὶ σαῦ φυτόν, οὐ προσφέρει σπέρμασιν ὅμοιον τοῖς σπέρματι, ἐξ οὗ αὐξφύη ἕκασον. τινὰ γὰρ λεῖον σπέρμα ποιοῦσι, τινὰ χέρον. καὶ ἐκ λίνων καπνῶν σπερμάτων καλὰ δένδρα προβαίνουσιν, ὡς τὰ ἐξ ἀμυγδαλῆς πικρᾶς, καὶ ῥοιᾶς ὀξώδους. τινῶν δένδρων σαλλιν σπέρμα, ἂν ἀδρὲς γένηται, ἐκλέπει τὸ γρέδαι καλὰ αὐτὰ, ὡς αἱ σεῦκαι, καὶ οἱ φοίνικες. οὐ προέρχονται δὲ ῥᾳδίως ἐκ σπέρματος καποῦ καλὰ δένδρα, οὐδὲ ἐκ σπέρματος ἀγαθοῦ καπὰ δένδρα. τὸ δὲ ἐκ πονηροῦ γρέδαι ἀγαθόν, καὶ τὸ γλαυκίον, γρῆς ζώοις πολλαχοῦ εὑρίσκεται. πάλιν δένδρον τὸ ἔχον σκληρὸν λίαν τὸ φλοιόν, σέρον ἀκροκαθίσαται. ἐὰν δὲ χιὼν ἡ ῥίζα αὐτοῦ, καὶ τῇ χιονὶ λίθος ἐμβληθῇ, δύφορον γίνεται. γρῆ δὲ τοῖς φοίνιξιν ἂν φύλλα, ἢ ψιλόν, ἢ φλοιὸς τοῦ ἄῤῥενος φοίνικος, ἢ φύλλης τοῦ θήλεως σωτεθείη, ἵνα ὡς σωαφθῶσι, ταχέως σεπαίνονται οἱ καρποί. καλύεται δὲ καὶ ἡ πῶσις αὐτῶν. διακρίνεται δὲ ὁ ἄῤῥην ἀπὸ τοῦ θήλεος, ὅτι σρώτως βλασαίνουσι τὰ φύτυ φύλλα, ἃ εἰσὶ παρὰ τὰ τοῦ θήλεος σμικρότερα, ἀλλὰ καὶ διὰ ἢ δύωδίας. ἀλλαχοῦ δὲ ἐκ τινος τούτων, ἢ ἐκ παύτων συμβαίνει. τυχὸν δὲ καὶ εἰ ἐκ ἢ δύωδίας τοῦ ἄῤῥενος ἐπαγωγὴ ἰὸ ἄνεμος πρὸς τὸν θῆλυν, σεπαίνονται καὶ οὕτως οἱ καρποί. ὥσπερ ὁπόταν τὰ φύλλα τοῦ ἄῤῥενος τοῖς θήλεσι ἀπαιωρῶνται. συνὰ καὶ ὡσαύτως ἄγειαι εἰς τὴν γῆν ὀξαπλωθεῖσα, συμβάλλονται τὰ πολλὰ ταῖς κλητάαις συκαῖς. τὰ βαλαύσια ταῖς ἐλαίαις συμβαλλουσιν, ὅταν ὁμοῦ φυτεύονται. πάλιν τῶν φυτῶν τινὰ μεταλαμβάνονται εἰς ἄλλο εἶδος, ὡς ἡ καρύα, ὅταν γκρωσκ. λέγουσι πάλιν, ὡς ἡ καλαμίνθη μεταβάλλεται εἰς ἡδύοσμον. καὶ τὸ σραγιον δὲ τμηθὲν, καὶ φυτευθὲν παρὰ τὴν θάλασσαν τυχὸν, ἔσαι σισύμβουλον. φασὶ πάλιν, ὡς ὁ σῖτος καὶ τὸ λῖνον μεταβάλλονται εἰς ἕτερον εἶδος. βέλτιον δὲ τὸ σπλητηριῶδες, τὸ † γνόμενον γὴ τῇ πορσίδι, με ταφυτευόμενον γὴ αὐγύπτῳ, ἢ γὴ παλαισίνῃ, γίνεται βρώσιμος. ὡσαύτως ἀμυγδαλὴ, καὶ ῥοιὰ, μεταβάλλονται ἀπὸ τῆς ἰδίας κακίας, διὰ γεκπονίαν εἰς τὸ χρησότερον. ἀλλ' αἱ ῥοιαὶ μὲν, χοιρεύει κόπου ἐμβεβλημένης ταῖς ῥίζαις, ἢ δὶ ὕδατος γλυκέος ποτιζομένας, βέλποῦται. ἀμυγδαλαὶ δὲ ἅλων ἐμπεγνυμένων αὐταῖς, καὶ κόμεως διὰ πολλοῦ καιροῦ γῆ τεύθη ἐκβαλομένη βέλποῦται. πολλὰ δὲ φυτὰ ἄγεια διὰ ταύτης τῆς αὐξητικήσεως γίνονται κλητάα. τόπος δὲ ἢ γεκπονία, σφόδρα τούτοις συμβάλλονται. καὶ μᾶλλον ὁ τοῦ ἔτους καιρός, οὗ χρήζουσι μᾶλλον οἱ φυτευταί. πάλιν τῶν φυτῶν τὰ πλέονα φυτεύονται γῆ ἔαρι, ὀλίγα γῆ χειμῶνι καὶ φθινοπώρῳ. ἢ ὀλίγισα γῆ θέρει, μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ κυνὸς ἄστρου. γῆ ὀλίγοις δὲ τόποις γίνεται ἡ τοιαύτη φυτεία. καὶ οὐδέποτε γίνεται, εἰ μὴ ἀραιῶς γῆ τῇ ῥώμῃ κατὰ τὴν δὲ τὴν ὥραν. γῆ αὐγύπτῳ δὲ οὐ γίνεται ἡ φυτεία, εἰ μὴ ἅπαξ τοῦ γιαυτοῦ. πάλιν τινὰ τῶν φυτῶν ἐκ τῶν οἰκείων ῥιζῶν φύλλα προβάλλονται, τινὰ ἐκ τῶν οἰκείων κόμεων, ἢ ἐκ τῶν οἰκείων ξύλων. καὶ τινὰ μὲν πλησίον τῆς γῆς, τινὰ δὲ πόῤῥω, τινὰ γὴ μέσῳ. καὶ τινὰ μὲν ἅπαξ τοῦ γιαυτοῦ καρποφοροῦσι, τινὰ δὲ πλείακις. ἀλλ' οὐ σπαίνονται οἱ καρποί, ἀχμάζουσι δὲ ὠμοί. καὶ τινὰ δένδρα εἰσὶν δύφορα διὰ πολλῶν χρόνων, ὡς αἱ συκαί. τινὰ γὴ ἐνὶ καρποφοροῦσιν ἔτει, γὴ δὲ τῷ ἑτέρῳ αὐακτῶνται ἑαυταὶ, ὡς αἱ ἐλαῖαι πολλοὺς κλάδους προβαλλόμεναι, οἷς καὶ προκαλύπτονται. καὶ τινὰ μὲν τῶν φυτῶν δύφορώτερα εἰσὶν γὴ γήρᾳ. τινὰ δὲ ἐκ τοῦ γαντίου, μᾶλλον καρποφοροῦσιν γὴ νεότητι, ὡς ἀμυγδαλαὶ, καὶ ὄχναι, καὶ αἴγειροι. ἡ διαφορὰ δὲ τῶν φυτῶν τῶν ἀγρίων, καὶ τῶν καπαίων, διακρίνεται δὶ ἀῤῥένων καὶ θηλέων, ὁπόταν ἕκασον αὐτῶν γνωρισθείη διὰ τῶν ἰδιωμάτων τῶν εὐθέως κομιζόντων γὴ αὐτοῖς. ὅτι τὸ μὲν ἄῤῥεν ὀπὶ πυκνότερον, σκληρότερον, καὶ πολυκλωνώτερον, ἧττον ὑγρὸν, καὶ ταχύτερον εἰς πέπανσιν, καὶ φύλλα ἔχον διαφορὰ, καὶ παραφυάδας. τὸ δὲ θῆλυ, ἐπέλαττον ἔχει ταῦτα. δεῖ τοίνυν ὅταν διανοήσωμεν ταῦτα, πάλιν σοχάσασθαι, ὡς αὖ γνοίημεν τὰ δένδρα καθ' αὑτὰ, καὶ τὰ γένη καθ' αὑτά. καὶ περὶ τῶν βοτανῶν ὡσαύτως, ὡς αὖ διανοήσωμεν, ἅπερ οἱ παλαιοί. ὡς, ἐὰν ὠμελῶς σκοπήσωμεν τὰς βίβλους αὐτῶν, ἃς ἔγραψαν, καὶ δωσθείημεν διορεωθῆσαι ὅδον γὰρ μυελὸν ἐρεύνη σωσπικῆ, καὶ γνωρίσαι βοτάνας τὰς ἐλαιώδεις, καὶ βοτάνας τὰς σπέρμα μόνον ἐχούσας, καὶ τὰς βοήθειαν χορηγούσας, γὴ τὰς ἰατρικὰς, γὴ τὰς φθορο-

ποιοῦς. ὡσαύτως καὶ τὰ δένδρα μετὰ τῶν βοτανῶν. πῶς δὲ τὸ μαθεῖν, καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν, ὀφείλομεν ζητῆσαι τὴν γένεσιν τούτων, πῶς τινὰ μὲν γεννῶντες ἐν τισι τόποις, ἐν ἄλλοις δ' οὔ. ἔτι δὲ καὶ τὰς φυτείας αὐτῶν, καὶ τὰς ῥίζας, καὶ τὰς διαφορὰς τῶν χυλῶν, καὶ τῶν ὄγμων, καὶ τοῦ γαλακτος, καὶ τοῦ κόμεως, καὶ τῆς χρηστότητα, καὶ τὴν κακίαν ἑκάστων, καὶ τὰς διαμονάς· πῶς τινῶν μὲν διαμένουσιν οἱ καρποὶ, τινῶν δ' οὔ. καὶ δι' ἣν αἰτίαν τινῶν μὲν σήπονται συντόμως, τινῶν δὲ βραδέως, ἐρευνῆσαί τε καὶ τὰς ἰδιότητας τῶν φυτῶν, καὶ μᾶλλον τῶν ῥιζῶν. καὶ πῶς τινῶν μὲν καρποὶ μαλθάσσονται, τινῶν δ' οὔ. καὶ πῶς τινὲς ἀφροδίτην προκαλοῦντες, τινὲς δὲ ὕπνον, τινὲς δὲ καὶ διαφθείρουσι· καὶ πολλὰς ἄλλας διαφοράς. καὶ πῶς τινῶν μὲν οἱ καρποὶ ποιοῦσι γάλα, τινῶν δ' οὔ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Β'.

Ὁ ΔΕΝΔΡΟΝ τρεῖς ἔχει δυνάμεις, πρώτην ἐκ τοῦ γένους τῆς γῆς, δευτέραν ἐκ τοῦ γένους τοῦ ὕδατος, τρίτην ἐκ τοῦ γένους τοῦ πυρός. ἀπὸ τῆς γῆς γὰρ ἐστὶν ἡ ἔκφυσις τῆς βοτάνης, ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἡ σύμπηξις, ἀπὸ τοῦ πυρὸς ἡ ἕνωσις τῆς συμπήξεως τοῦ φυτοῦ. βλέπομεν δὲ πολλὰ τούτων, καὶ ἐν τοῖς ὀστρακώδεσιν. εἰσὶ γὰρ ἐν τούτοις τρία· πηλὸς, ἐξ οὗ γίνεται πλίνθος ὀστρακώδης· δεύτερον ὕδωρ, ὅπερ ἐστὶ τὸ στεῤῥοῦν τὰ ὀστρακώδη· τρίτον, τὸ πῦρ, τὸ συνάγον τὰ μέρη αὐτοῦ, ἐστ' ἂν πληρωθείη δι' αὐτοῦ ἡ τούτου γένεσις. ἡ φανέρωσις γοῦν ὅλης τῆς ἑνώσεως τούτων, ἀπὸ τοῦ πυρός ἐστιν, ὅτι ἀραιότης ἔνεστι τοῖς ὀστρακώδεσι, κατὰ τὰ ἴδια μέρη. καὶ ὁπόταν μίξῃ ταῦτα τὸ πῦρ, τελειοῦται ἡ ὕλη τοῦ ὑγροῦ, καὶ συγκολλῶντες τὰ μέρη τοῦ πηλοῦ, προέρχεταί τε ξηρότης ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ὑγροῦ. καὶ διὰ τὴν ὑπερκράτειαν ἕπετε πέψις ἐν παντὶ ζώῳ, καὶ φυτῷ, καὶ μετάλλοις. πέψις γὰρ ἐστὶν, ὅπου ὑγρότης καὶ θερμότης ἰδίως πέρατι ἀκολουθεῖ. ἔστι δὲ τοῦτο, ἐν τῇ πέψει τοῦ λίθου καὶ τῶν μετάλλων ἐκφανές. ἐν τοῦ ζώῳ δὲ καὶ τῷ φυτῷ, οὐχ οὕτως. ὅτι τούτων τὰ μέρη, οὐκ εἰσὶ συμπεπηγότα εἰς ἓν, ὡς τοῖς λίθοις, καὶ ὅτι ἐκ τούτων καταῤῥοή τις προβαίνει. ἐκ δὲ τῶν λίθων καὶ τῶν μετάλλων, οὐκ ἔξεισι καταῤῥοὴ, ἢ τὶς ἱδρώς. τὰ γὰρ μέρη αὐτοῦ, οὐκ εἰσὶν ἀραιὰ, καὐτοῦθεν οὐδέ τινα ἀπ' αὐτοῦ ἐξέρχοντες, ὡς ἀπὸ τοῦ ζώου καὶ τοῦ φυτοῦ περιττώματα. οὐδὲ γίνεται ἔξοδός τις ἄλλη ἀπὸ τῆς ἀραιότητος. ἐν ᾧ γὰρ ἀραιότης οὐκ ἔστιν, ἀπ' αὐτοῦ παντελῶς οὐδὲν τι ἐξέρχεται. διὰ τοῦτο στερεὸν ἐστὶν, εἰς ὃ αὐξάνεσθαί τι οὐ πέφυκε. καὶ γὰρ τὸ αὐξάνεσθαι πεφυκὸς, δεῖ τε τόπου, ἐν ᾧ ἂν πλατυνθείη, καὶ πρατωθείη. λίθοι δὲ, καὶ ὄστρακα, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀεὶ εἰσὶν ἐν ταυτῷ, οὔτε αὐξάνουσιν, οὔτε ἐκτείνονται. πάλιν τοῖς φυτοῖς δευτέρῳ τρόπῳ ἔνεστι κίνησις, ἔνεστι καὶ ἐφέλκυσις, ἥ τις ἐστὶ δύναμις ἐκ τῆς γῆς, ἐφελκομένη τὸ ὑγρόν. ἔστι τε τῇ ἐφελκύσει κίνησις, ἥ τις ἔρχεται εἰς τόπον, καὶ τελειοῦταί πως ἡ πέψις. καὶ διὰ τοῦτο, ὡς ὑπὸ τὸ πλεῖστον αἱ μικραὶ βοτάναι μιᾷ ὥρᾳ μιᾶς ἡμέρας γεννῶνται. οὐκ ἔστι δὲ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς ζώοις. ἡ γὰρ ὕλη ἐν τοῖς ζώοις ἐστὶ, καθ' ἑαυτὴν, καὶ διῃρημένη. οὐκ ἔστι δὲ οὐδὲ ἡ πέψις, εἰ μὴ ἐν χρήσει μαλιστα καὶ αὕτη. ἡ ὕλη δὲ τοῦ φυτοῦ, τούτῳ ἐστὶ πλησίον. καὶ διὰ τοῦτο ὀξυτέρα ἐστὶν ἡ τούτου γένεσις. γεννᾶται δὲ καὶ αὐξάνει, καὶ ὅπερ μᾶλλον ἐστὶ τὶ λεπτὸν ἐν αὐτῷ, πρὰ τὸ πυκνόν. τὸ γὰρ πυκνὸν, πολυτρόπων δεῖτε δυνάμεων, διά τε τὴν διαφορὰν τοῦ ἰδίου σχήματος, καὶ διὰ τὸ μῆκος τῶν μερῶν αὐτοῦ πρὸς ἄλληλα. καὐτοῦθεν ὀξυτέρα καὶ φυτοῦ γένεσις, διὰ τὴν λεπτότητα ἑτέρου πρὸς ἕτερον, καὶ ταχυτέρα ἡ τελείωσις. τὰ μέρη τοῦ φυτοῦ, ὡς ὑπὸ τὸ πλεῖστον εἰσὶν ἀραιὰ, ὅτι ἡ θερμότης αὐτοῦ τῆς ὑγρότητα πρὸς τὰ ἄκρα τοῦ φυτοῦ ἐφέλκετε, διασπείρεταί τε ἡ ὕλη ἡ θρεπτικὴ εἰς ὅλα τὰ μέρη αὐτοῦ. ὃ δὲ περιττεύει, ἐκχεῖτε. ὥσπερ δὴ ἐν τοῖς βαλανείοις ἡ θερμότης τῆς ὑγρότητα ἐφέλκετε, καὶ ταύτην εἰς ἀτμίδα μεταστρέφει, αὕτη δὴ κουφιζομένη ὁπόταν περιττεύσῃ, μεταβάλλετε εἰς σταγόνας, οὕτως καὶ ἐν τοῖς ζώοις, καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς, τὰ περιττώματα ἀναβαίνουσιν ἀπὸ τοῦ κατωτέρων ὑπὸ τὰ ἀνώτερα, καὶ καταβαίνουσιν ἀπὸ τῶν ἀνωτέρων ὑπὸ τὰ κατώτερα. τοιουτοτρόπως δὴ καὶ οἱ ποταμοὶ, οἱ ὑπὸ τῆς γῆν, γεννῶντες ἀπὸ τοῦ ὀρέων, ὕλη γὰρ αὐτοῦ εἰσιν οἱ ὑετοί.

ὑετοί. καὶ ὅταν πληθυνθῶσι τὰ ὕδατα, καὶ στενοχωρῶνται ἐν τοῖς, γίνεται ἐκ τούτων ἀτμὶς περιττή, ἥτις διὰ τὸν ἐν τοῖς συμπιεσμὸν σχίζει τὴν γῆν. καὶ οὕτω φαίνονται πηγαὶ καὶ ποταμοί, οἱ πρότερον μὴ φαινόμενοι, ἀλλ' ἐγκεκρυμμένοι τυγχάνοντες. ἐκτεθήκαμεν δὲ αἰτίας περὶ τῆς γενέσεως τῶν πηγῶν καὶ τῶν ποταμῶν, ἐν τῷ ἡμετέρῳ βιβλίῳ τῷ περὶ μετεώρων, ἐν ᾧ εἴπομεν καὶ περὶ σεισμῶν, ὅτι πολλάκις δεικνύουσιν οὗτοι πηγὰς καὶ ποταμοὺς, οἳ πρότερον οὐκ ἐφαίνοντο· οἷον, ὅτι σχίζεται ἡ γῆ ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως. πολλάκις δὲ εὑρίσκομεν, ὅτι καὶ πηγαὶ καὶ ποταμοὶ συζεύγνυνται, ὅτε γίνεται σεισμός. οὐδὲ δὲ τῷ φυτῷ οὐ συμβαίνει, ὅτι ἀὴρ ἐν τῇ ἀραιότητι τῶν μερῶν αὐτοῦ ἐστι. καὶ οὐδὲ δὲ πάλιν σημεῖον, ὅτι σεισμὸς οὐδὲ ἐν τοῖς τόποις τοῖς ψαμμώδεσι πέφυκε γίνεσθαι, ἀλλ' ἐν τόποις πυκνοῖς καὶ σκληροῖς, ὁποῖοι εἰσὶν οἱ τῶν ὑδάτων καὶ τῶν ὀρέων. καὶ γὰρ συμβαίνει σεισμὸς ἐν τοῖς τόποις τούτοις, ὅτι τὸ ὕδωρ ἐστὶ στερρὸν, καὶ οἱ λίθοι στερροί. τῇ φύσει δὲ τοῦ ἀέρος τοῦ θερμοῦ καὶ ξηροῦ, ἔνεστι τὸ ἀναβαίνειν ἐκ τῆς κουφότητος. ὅτε γοῦν συνέλθωσι τὰ μέρη αὐτοῦ, καὶ κατακυριεύωσι, συνωθοῦσι τὸν τόπον, καὶ ἐντεῦθεν ἐξέρχεται ἀπ' αὐτοῦ βιαία ἀναθυμίασις. ἐὰν δὲ ὁ τόπος ἦν ἀραιὸς, οὐκ ἂν ἐξήρχετο οὕτως, ἀλλ' ὡς ὑπὸ τῆς ψάμμου συμβαίνει. ἐξέρχεται γὰρ καὶ ἐντεῦθεν ἀναθυμίασις, ἀλλὰ κατὰ βραχύ. καὶ διὰ ταῦτα οὐ γίνεται σεισμός. ἁπλῶς οὖν καὶ ἐν τοῖς στερεοῖς πᾶσι ταῦτα οὐ συμβαίνει. λέγω, τὸ κατὰ βραχὺ τὸν ἀέρα ἐξέρχεσθαι. συναγόμενα γὰρ τὰ μέρη τούτου, δύνανται τὴν γῆν σχίζειν. καὶ ταῦτα ἐστὶν αἰτία τοῦ σεισμοῦ, ἐν σώμασι στερεοῖς. ἐν τοῖς μέρεσι δὲ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων, σεισμὸς οὐ γίνεται, ἀλλ' ἐν ἄλλοις πᾶσι καὶ πλειστάκις, ἔν τε τοῖς ὀστρακώδεσι, καὶ ἐν ὑέλῳ, καὶ λοιποῖς μετάλλοις. ἐν ᾧ γὰρ σώματι ἐστὶ πολλὴ ἀραιότης, ἔνθα καὶ τὴν ἀναθυμίασιν ἀναβαίνειν. ὑποκουφίζει γὰρ αὐτὴν ὁ ἀὴρ. καὶ συχνάκις ταῦτα βλέπομεν, ὅταν βάλλωμεν χρυσὸν εἰς τὸ ὕδωρ, ἢ ἄλλο τι βαρὺ, καὶ παραυτίκα βυθίζεται. καὶ πάλιν, ὅταν βάλλωμεν ξύλον ἀραιὸν, ἢ βραχὺ, καὶ ὑπολλέει, καὶ οὐ βυθίζεται. ὅθεν οὐ διὰ τὰ φύλλα, οὐ καταδύεται τὸ καταδυόμενον πολλάκις ξύλον, οὐδὲ διὰ τὸ ὑποκείμενον τὸ βαρὺ, ἀλλ' ὅτι τὸ μὲν ἐστι στερρὸν καὶ πυκνὸν, τὸ δὲ ἀραιόν. τὸ δὲ ἀραιὸν, παντάπαν οὐ βυθίζεται. ἔβενος δὲ, καὶ τὰ αὐτῷ παραπλήσια βυθίζεται, ὅτι μικρὰ ἐστιν ἐν τούτοις ἡ ἀραιότης. καὶ οὐδὲ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἀὴρ ὁ δυνάμενος ταῦτα κουφίσαι. καταδύονται δὲ, ὅτι τὰ μέρη αὐτῶν λίαν εἰσὶ πυκνὰ, καὶ στερρά. πᾶν δὲ ἔλαιον, καὶ πάντα τὰ φύλλα, τοῦ ὕδατος ὑπερνήχονται. καὶ ταῦτα ἤδη ἀποδεικνύομεν. ἔγνωμεν γὰρ, ὅτι ἐν τούτοις ἐστὶν ὑγρότης καὶ θερμότης. καὶ ἔθος τοῦ ὑγροῦ ἐστι τοῖς τοῦ ὕδατος μέρεσι συνάπτεσθαι. ἡ δὲ θερμότης ποιεῖ, ἀνάγεσθαι τὸ ὑγρὸν, καθὼς παρέπεται ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ἀέρος. ἔθος δὲ καὶ τοῦ ὕδατος, τὸ κουφίζειν πάντα πρὸς τὴν ἰδίαν ὑπεφάνειαν. ἔθος τῆς τοῦ ἀέρος ὑπεφανείας, ὥστε ποιεῖν αὐτὸν ἀνέρχεσθαι. τὴν δὲ ὑπεφάνειαν αὐτοῦ, οὐχ ὑπερβαίνει τὸ ὕδωρ. ἡ γὰρ ὅλη ὑπεφάνεια αὐτοῦ μία ἐστὶ μετὰ τῆς τοῦ ἀέρος. καὶ διὰ ταῦτα ἄνεισι καὶ τὸ ἔλαιον, ὑπεράνω τοῦ ὕδατος. εἰσὶ δὲ καί τινες λίθοι, οἱ τοῦ ὕδατος ὑπερνήχονται, διὰ τὸ κενὸν μόνον τὸ ἐν τούτοις μεῖζον ὂν τῶν ἐν αὐτοῖς μερῶν, καὶ διὰ τὸ τὸν τόπον τοῦ ἀέρος μεῖζον εἶναι τοῦ τόπου τοῦ σώματος τῆς γῆς. φύσις γάρ ἐστι τοῦ ὕδατος, ὑπεράνω βαίνειν τῆς γῆς. τοῦ δὲ ἀέρος, τὸ ὑπεράνω βαίνειν τοῦ ὕδατος. ἡ τοῦ ἀέρος τοίνυν φύσις, τοῦ ἐγκλειομένου τῷ λίθῳ, ἀναβαίνει ἐπάνω τοῦ ὕδατος, καὶ τῷ ὅλῳ ἀέρι συνάπτεται. καὶ γὰρ ἕκαστον, τὸ οἰκεῖον ὅμοιον ἐφέλκεται, καὶ συνακολουθεῖ ἡ φύσις τοῦ μέρους τῷ ὅλῳ, ᾧ συζεύγνυται. εἰ τοίνυν ἔσται τὶς ῥαχία κούφη, τὸ μὲν ἥμισυ αὐτῆς καταδύσετε ἐν ὕδασι. τὸ δὲ λοιπὸν ὑπερνήξεται, ὅτι μεῖζον ἐν αὐτῷ ὁ ἀὴρ τοῦ λοιποῦ σώματος τοῦ λίθου. διὰ ταῦτα πάντα τὰ δένδρα βαρύτερα εἰσὶ τῶν τοιούτων λίθων. οἱ ἐν τοῖς ὕδασι δὲ λίθοι, γίνονται ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν ὑδάτων, τῆς ἰσχυρᾶς. γίνεται γὰρ πρῶτον ἀφρὸς, εἶτα συμπήγνυται οὗτος, οἷα γάλακτι λιπαρόν. καὶ ὅτε τὸ ὕδωρ τῇ ψάμμῳ προστρίβετε, συναθροίζει ἡ ψάμμος τὴν λιπότητά πως τοῦ ἀφροῦ, ξηραίνει τε αὐτὴν ἡ ξηρότης τῆς θαλάσσης μετὰ περιττῆς τῆς ἁλυκότητος. καὶ οὕτω συνάγοντε τὰ μέρη τῆς ψάμμου, καὶ τῷ ὑπομήκει τοῦ χρόνου γίνονται λίθοι. ἡ δήλωσις δὲ, ὅτι ἡ θάλασσα ποιεῖ καθ' ἑαυτὴν ψάμμον. οὕτως ἐστὶν, ἁπᾶσα γῆ, οὐκ ἔστι γλυκεῖα. ὅτε γοῦν στῆ ἐν αὐτῇ τι ὕδωρ, κωλύεται ὁ ἀὴρ ἀλλοιῶσαι αὐτό. εἰ δὲ χρονίζοντος τῷ τόπῳ τοῦ ἐμπεριειλημμένου ὕδατος, ἐπεὶ οὐ δύνατε ταῦτα πα

ρομοιῶσαι γὰρ αὐτῷ ὁ ἀήρ. κυριεύουσι γὰρ γὰρ αὐτῷ τῷ ὕδατι τὰ μέρη τὰ γεώδη, ἃ εἰσὶν ἅλυκα. ἀναγκη ὑπὸ πλέον θερμανθέντα καταβραχὺ, καὶ ἄμφω ποιῆσαι πηλὸν ἔμφυτον. τοῦτο δὲ οὐ δύναται γενέσθαι γὰρ ὕδασι γλυκεροῖς, ὅτι κυριεύει γὰρ τούτοις ἡ ξηρότης τῆς γῆς, καὶ ἢ μεταβάλλει τὸ ὕδωρ εἰς τὸ εἶδος αὐτῆς, ἢ πλησίον αὐτῆς τοῦτο ποιεῖ, καὶ ἑκάτερον ἀλλοιοῦται. σκληρύνουσα δὲ ἡ σκληρότης τῆς γῆς κατὰ τὴν δύναμιν τῆς συμπήξεως αὐτῆς, τὴν ὑπόστασιν τοῦ ὕδατος διαιρεῖ, τὸν πηλὸν εἰς ἴδια μέρη σμικρά. καὶ διὰ τοῦτο γίνεται ἡ γῆ ἡ τῇ θαλάττῃ πλησιάζουσα ψαμμώδης. οὕτως καὶ αἱ πεδιάδες, αἵ τινες οὐκ ἔχουσιν ὅπερ ἂν περικαλύψη αὐτὰ ἀὲρ τοῦ ἡλίου, εἰσί τε καὶ μεμακαρισμέναι ἀὲρ ὕδατος γλυκεροῦ. ξηραίνει γὰρ ὁ ἥλιος τὰ μέρη τῆς ὑγρότητος τῆς γλυκείας. ἀπομένει δὲ, ὃ ἐστὶ ἐκ τοῦ γένους τῆς γῆς. καὶ διότι γὰρ διατρίβει ὁ ὅλιος γὰρ τούτῳ τῷ τόπῳ τῷ ἀπερικαλύπτῳ, διαχωρίζονται τὰ μέρη τοῦ πηλοῦ, καὶ γίνεται γὰρ τεῦθεν ψάμμος. τοῦτο δὲ σημεῖον ἐστὶν, ὅτι γὰρ τοιούτῳ τόπῳ βαθὺ κοιλαίνομεν, καὶ εὑρίσκομεν πηλὸν ἔμφυτον. καὶ ἔστιν οὗτος ῥίζα ψάμμου. καὶ οὐ γίνεται ψάμμος, εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός. συμβαίνει δὲ τοῦτο, ὅτι ἔστι διατριβὴ τῆς κινήσεως τοῦ ἡλίου, ὡς ἔφημεν, καὶ μακαρισμὸς ὑπὸ ὕδατος γλυκεροῦ. τοιουτοτρόπως νοητέον καὶ περὶ τῆς ἁλμυρότητος τῶν ὑδάτων τῆς θαλάσσης. ἡ ῥίζα μὲν γὰρ πάντων τῶν ὑδάτων, ἐστὶ γλυκερά. καὶ οὐκ ἄλλως συμβαίνει αὐτῇ ἁλμυρότης, εἰ μὴ κατὰ τὸν τρόπον τὸν λεχθέντα. καὶ τοῦτο σημεῖον ἐστὶν αἰσθητὸν, ὅτι ἡ γῆ μὲν ἐστὶ ὑποκάτω τοῦ ὕδατος, τὸ δὲ ὕδωρ ὑπεράνω ἐξ ἀναγκης καὶ φυσικῶς. καὐτεῦθεν καὶ κυριώτερον συμβέβηκε τῷ ὕδατι τὸ εἶναι στοιχείῳ, παρὸ τῇ γῇ. ἐφρόνησαν δὲ τινῶν στοιχείων εἶναι τὸ πάντων τῶν ὑδάτων πλεῖστον. πλεῖστον δὲ ἐστὶ τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης, καὶ διὰ τοῦτο καὶ στοιχεῖον πάντων ἐκρίθη τῶν ὑδάτων. ἔστι δὲ τὸ ὕδωρ φυσικῶς ὑπερέχον τῆς γῆς, καὶ λεπτότερος αὐτῆς. καὶ διὰ τοῦτο ἀπεδείξαμεν, ὅτι καὶ τὸ ὕδωρ πάντως κουφότερόν ἐστι τὸ γλυκὺ τοῦ ἁλμυροῦ. πλὴν λάβωμεν, καὶ ὡς γὰρ παραδείγματι δύο σκεύη ἴσα, καὶ θῶμεν γὰρ αὐτοῖς ὕδωρ γλυκὺ, καὶ ὕδωρ ἁλμυρόν. μετὰ ταῦτα προσλάβωμεν ᾠόν. θῶμεν δὲ τοῦτο γὰρ τῷ ὕδατι τῷ γλυκεῖ, καὶ αὐτίκα καταδύσεται. μετὰ ταῦτα θῶμεν αὐτὸ, καὶ γὰρ τῷ ὕδατι τῷ ἁλμυρῷ, καὶ ὑπερνήξεται, καὶ ἀναβήσεται ἐπάνω τῶν μερῶν τοῦ τοιούτου ὕδατος. διότι τὰ μέρη τούτου, οὐ διαζεύγνυνται, ὡς τὰ μέρη τοῦ ὕδατος τοῦ γλυκεροῦ. ἐκείνου μὲν γὰρ τὰ μέρη οὐ δύνανται ὑπομένειν διὰ τὴν λεπτότητα, βάρος. τούτου δὲ διὰ τὴν παχύτητα δύνανται. καὶ διὰ τοῦτο οὐ καταδύεται τὸ ὑπὸ τεθὲν αὐτῷ, οὕτω φυσικῶς γὰρ τῇ νεκρᾷ θαλάσσῃ, οὔτε καταδύεται ζῶον, οὔτε γεννᾶται. κυριεύει γὰρ ἡ ξηρότης γὰρ αὐτῷ, καὶ γὰρ παντὶ ὅπερ ἐστὶ πλησίον τοῦ σχήματος τῆς γῆς. φαίνεται τοίνυν γὰρ τεῦθεν, ὅτι τὸ ὕδωρ τὸ παχὺ ἐστὶν ὑποκάτω τοῦ μὴ παχέος. τὸ γὰρ παχὺ, ἔστιν ἐκ τοῦ γένους τῆς γῆς. τὸ δὲ λεπτὸν καὶ ἀραιὸν, ἐκ τοῦ γένους τοῦ ἀέρος. καὶ διὰ τοῦτο ὑπερέχει τὸ ὕδωρ τὸ γλυκὺ, πάντων τῶν ὑδάτων. ἐκεῖνο γὰρ ἐστὶν ὑπάρχον τῆς γῆς πορρωτέρω. ἤδη τοιγαροῦν ἔγνωμεν, ὅτι τὸ ὕδωρ τὸ πορρωτάτω τῆς γῆς, φυσικόν ἐστι. καὶ τὸ γλυκὺ, τοῦ θαλαττίου ὑπερκεῖσθαι ἀπεδείξαμεν. καὶ φυσικὸν τοῦτο εἶναι τὸ ῥηθέντι σημείῳ φανερὸν, καὶ ἀναγκαῖον ἐγένετο. γεννᾶται δὲ τὸ ἅλας γὰρ ἱσαμένοις ὕδασιν, οἷς τὸ γλυκὺ γίνεται ἁλμυρόν. ὑπερβαίνει δὲ ἡ ἁλμυρότης τῆς γῆς, ἐκείνην τὴν ἁλμυρότητα. ἀπομένει γὰρ ἐκείνῃ μὲν ἀὴρ ἐγκεκλεισμένος, ταύτη δ' οὔ. καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκεῖνο τῆς γῆς τὸ σῶμα, γλυκήτητός τινος κατὰ πάντα τρόπον μετέχον. εἰ καὶ τὸ γένος τοῦτο ἐξ ὕδατος ἐστὶν, ὃ ἐξέρχεται ἐξ αὐτῆς τῆς γῆς, ὡς ἱδρώς. πρὸς τούτοις ὀφείλομεν εἰδέναι, ὅτι καὶ αἱ βοτάναι, καὶ τὰ εἴδη, οὐκ εἰσὶν εἰ μὴ ἐκ συνθέσεως, καὶ οὐκ ἐξ ὕλης ἁπλῆς. ἀλλ' ὥσπερ ἐστὶν ἡ ἁλυκότης ἀπὸ τοῦ ὕδατος τῆς θαλάσσης, καὶ τῆς οὐσίας τῶν ψάμμων. αἱ ἀναθυμιάσεις γὰρ ἀναβαίνουσαι, ὅταν συμπαγῶσι, δύνανται συμπεριλαβεῖν τὴν αἰτίαν τῆς τῶν βοτανῶν ὑπάρξεως. καταπίπτει γὰρ ἀὴρ γὰρ τεῦθεν, καὶ προσίζει τὸν τόπον, καὶ πρέρχονται ἐξ αὐτοῦ διὰ τῆς δυνάμεως τῶν ἀστέρων, τὰ εἴδη τῶν σπερμάτων. ὕλη δὲ ἀναγκαία ἐστὶ τὸ ὕδωρ, εἰ καὶ διαφορὰ ἐστὶν γὰρ τῷ γένει τοῦ ὕδατος. τὸ γὰρ ἀνερχόμενον οὐκ ἔστιν, εἰ μὴ ὕδωρ γλυκύ, τὸ δὲ ἁλμυρὸν βαρύ ἐστι, καὶ οὐ συναναβαίνει τῷ γλυκεῖ. τὸ δὲ

κεῖ. τὸ δὲ ὑπερβαῖνον, οὗτος τὸ λεπτότερόν ἐστι τοῦ ὕδατος, ὃ δὴ ἂν ἐφελκυσθείη ὑπὸ τοῦ ἀέρος, λεπτύνεται, καὶ ἐπίπλεον ἀναβαίνει, καντεῦθεν γίνονται πηγαὶ καὶ ποταμοὶ ἐν τοῖς ὄρεσι. καὶ εἰς πολὺ διατρέχουσι, καὶ σημεῖον τούτου ἐστὶ φλέγμα καὶ αἷμα τὸ ἀνερχόμενον εἰς τὸν ἐγκέφαλον. ὥσπερ γὰρ τὶ ἐκ τῶν τροφῶν μετὰ τῆς ἀναθυμιάσεως ἀνέρχεται, οὕτω καὶ εἰς πάντα τὰ ὕδατα. καὶ γὰρ καί τι τοῦ ὕδατος τοῦ ἁλυκοῦ ἄν εἰσι μετ' ἐκείνου οὗ δὴ ἤρανεν ἡ θερμότης, εἰς τὸ εἶδος τοῦ ἀέρος, ὃς ἐστὶν ἀκριβῶς ὑπεράνω πάντος γλυκέος ὕδατος καὶ ἁλμυροῦ. παραδείγμα δὲ τοῦ λόγου τούτου, εὑρήκαμεν πολλάκις ἐν τοῖς Βαλανείοις. ὅταν γὰρ τὸ ὕδωρ τὸ ἁλμυρὸν καταλαβῇ θερμότης, λεπτύνει τὰ μέρη αὐτοῦ. ἀναβαίνει τε ἡ ἀναθυμίασις, ἥ τις ἦν ἐν τῷ ἐδάφει τοῦ Βαλανείου, καὶ ἀναχωροῦσι τὰ πυκνὰ μέρη τῆς ἁλυκότητος, μετὰ τοῦ ὑγροῦ τοῦ φυσικοῦ, οὐδὲ γὰρ εἰσιν ἐκ τοῦ γένους τοῦ ἀέρος, ἵνα ἀκολουθήσωσι τῇ ἀναθυμιάσει, ἥ τις μία μετὰ τὴν ἄλλην προχωρεῖ ἄνω. ὅταν γοῦν προχωρήσωσι πολλαὶ, καταπιέζεται ὁ ὄροφος. καντεῦθεν συναγεται, καὶ συμπήγνυται, καὶ πάλιστρέφει, καὶ κάτω σταζει τὸ ὕδωρ τὸ γλυκύ. καὶ οὕτως ἐν πᾶσι τοῖς Βαλανείοις τοῖς ἁλμυροῖς ἐστιν ὕδωρ γλυκύ. αἱ τοίνυν Βοτάναι, αἱ φυόμεναι ἐν τοῖς ὕδασι τοῖς ἁλυκοῖς, οὐκ ὀφείλουσιν ἔχειν πληθυσμὸν, διὰ τὴν ξηρότητα. καὶ γὰρ τὸ φυτὸν δύο δεῖται, ὕλης λέγω, καὶ τόπου, τῇ ἰδίᾳ φύσει ἁρμοζόντων. ὅταν γοῦν τὰ τοιαῦτα δύο παρῶσιν ὁμοῦ, προκόπτει τὸ φυτόν. ὅταν δὲ εὕρωμεν ὕλην πορρωτάτω τῆς εὐκρασίας, ἐπικεινὴς ἐστιν. ἐμποδὼν γάρ ἐστι τῷ εἶναι, τὸ ἐν τόπῳ εἶναι μὴ εὐκραεῖ ἔτι κοινῶς οὐχ εὑρίσκομεν φυτὸν ἐν χιόνι. πλὴν βλέπομεν φυτόν ποτε φαινόμενον ἐν αὐτῇ, καὶ τινὰ ζῶα, ἐξαιρέτως ἑλμινθας. οὗτοι γὰρ γεννῶνται ἐν τῇ χιόνι, καὶ φλόμος, καὶ πᾶσαι Βοτάναι πικραί. ἀλλ' ἡ χιὼν, οὐ ζητεῖ τὸ προχωρεῖν ὧδε τούτῳ, ἂν μὴ καὶ συζευχθείη τὶς αἰτία ἐν αὐτῇ. καὶ αὕτη ἐστὶν, ὅτι ἡ χιὼν κατέρχεταί ποτε ὁμοία καπνῷ, συμπήγνυσί τε ταύτην ἄνεμος, καὶ συσφίγγει ἀήρ. πλὴν γίνεται καὶ ἀραιότης τὶς ἐν τοῖς μέρεσιν αὐτοῖς. κατέχεται γὰρ ἐν τούτοις θερμόν τι μέρος ἀέρος, μένει δὲ αὐτοῦ καὶ ὕδωρ σεσημμένον. ὅταν γοῦν ὁ ἀὴρ ὁ ἐγκεκλεισμένος πλείονος γένηται πλατύνσεως, καὶ ὁ ἥλιος παρουσιάσηται, ἀπερρήγνυται ὁ ἀὴρ ὁ συμπολιθεὶς ἐν τῇ χιόνι, καὶ φαίνεται ἡ ὑγρότης ἡ σεσημμένη, ἥ τις καὶ συμπήγνυται μετὰ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου. καὶ οὕτω φύονταί τινες Βοτάναι. ἐὰν δὲ ἦ ὁ τόπος περικεκαλυμμένος, οὐ γίνονται ἐν αὐτῷ Βοτάναι, ἢ ἀλλ' ἄνευ φύλλων. ἀπεχώρησε γὰρ ἀπ' αὐτοῦ ἡ εὐκρασία τῆς γῆς, ἡ ὁμογενὴς αὐτῇ. ὅθεν ἄνθη καὶ φύλλα ἐν Βοτάναις σμικραῖς μεμιγμένα εὑρίσκονται ἐν τόποις κεκραμένοις καθαρῶς, δι' ἀέρος καὶ ὕδατος. ἐν ἑτέροις δὲ μὴ τοιούτοις, σπάνια εἰσὶ τὰ ἄνθη, καὶ τὰ φύλλα τῶν φυτῶν τῶν συμβαινόντων ἐν τῇ χιόνι. ὁμοίως καὶ ἐν τόποις πολλοῖς ἁλμυροῖς καὶ ξηροῖς, ὡς πάλιστα πλεῖστον, οὐ φαίνεται φυτόν. οὗτοι γὰρ οἱ τόποι, πόρρω εἰσὶν εὐκρασίας. ἐλαττονεῖται γὰρ ἡ γῆ, δὲ ἧς μακρὰν εἰσὶν ὑγρότης καὶ θερμότης, ἅπερ εἰσὶν διὰ γλυκέος ὕδατος. γίνεται δὲ ποτε ἡ γλυκερὰ γῆ, νεκρά. καὶ τότε οὐ γεννῶνται ἐν αὐτῇ ὀξέως Βοτάναι. ἐν τόποις δὲ θερμοῖς, ὅπου ἔστιν ὕδωρ γλυκὺ, καὶ θερμότης πολλὴ, προφθάνει πέψις ἐκ τῶν δύο μερῶν, ἐκ τῆς διαθέσεως τοῦ τόπου, μετὰ καὶ τοῦ ἀέρος τοῦ ἐν αὐτῷ ὑπάρχοντος. ἡ δὲ πέψις τοῦ ἀέρος, ἐκ τῆς θερμότητος ἐστὶ τοῦ ἡλίου, τῆς ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ. ἐντεῦθεν καὶ τὰ ὄρη ἐφέλκονται ὑγρότητα, βοηθεῖ τε αὐτοῖς καὶ ἡ θερμότης τοῦ ἀέρος. πάλιστα δὲ καὶ ἡ πέψις. καὶ διὰ τοῦτο φυτὰ ὡς πάλιστα πολὺ ἐν τοῖς ὄρεσι φύονται. ἐν δὲ ταῖς ψάμμοις νικᾷ, ὡς προέφημεν, ἡ ἁλμυρότης. καὶ ἀπομένουσιν ἐν τοῖς μέρεσι τῆς ψάμμου, ἀραιότητες ὅμοιαι πρὸς ἀλλήλας. ὁ τοίνυν ἥλιος οὐκ ἔχει δύναμιν, ἵνα ἐν αὐταῖς ἀπαρτίσῃ, καὶ βεβαιώσῃ συνέχειαν οὐσίας. τοῦ τοι καὶ φυτὰ ἐν αὐταῖς, ὡς τὰ πολλὰ, οὐ γίνονται. εἰ δὲ καὶ γίνονται, οὐ κατὰ εἴδη ἴδια καὶ διάφορα, ἀλλὰ κατὰ εἴδη ὅμοια πρὸς ἄλληλα. τὰ δὲ φυτὰ, ἃ ἐν τῇ πάλιφανείᾳ τοῦ ὕδατος γεννῶνται, οὐκ ἄλλως γεννῶνται, εἰ μὴ διὰ τὸ πάχος τοῦ ὕδατος. ὅταν γὰρ θερμότης ἅψηται τοῦ ὕδατος, ἥ τις ἄνω που οὐκ ἔχει, πῶς ἂν κινηθείη; τότε προέρχεται ἐπ' αὐτῇ παρόμοιόν τι νεφέλῃ, ὀλίγον τε τοῦ ἀέρος κατέχει, καὶ σήπεται τὸ τοιοῦτον ὑγρὸν, ἐφέλκεταί τε αὐτὸ ἡ θερμότης, ἥ τις ἐκτείνεται εἰς τὴν ὄψιν τοῦ ὕδατος, καὶ γίνεται εἰς τὴν ὄψιν τοῦ ὕδατος, καὶ γίνεται ἐντεῦθεν φυτόν. οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν, ὅτι ἡ ῥίζα

ἐν τοῖς μέρεσιν ἑδράζεται τῆς γῆς, ἔχουσα μέρη διηρημένα. οὐκ ἔχει δὲ πάλιν οὐδὲ φύλλα, ὅτι μακραὶ ἐστὶν ἀπὸ τῆς εὐκρασίας, καὶ οὐδὲ τὰ μέρη αὐτοῦ εἰσὶ συμπεπηγότα. οὗτος δὲ τὸ φυτὸν, οἷον εἰς ὁμοιότητα φύλλων γεννᾶται, καὶ καλεῖται ἐπίπτερον. τῶν δὲ λοιπῶν φυτῶν, τῶν ἐν τῇ γῇ, ἐπεὶ τὰ τῆς γῆς μέρη εἰσὶ συμπεπηγότα, καὶ τὰ μέρη ἐξ ἀνάγκης τούτων εἰσὶ τοιαῦτα. τὰ γοῦν φυτὰ, τὰ ἐν τῇ γῇ συμπεπηγότα, γίνονται ἐκ σήψεων ἐν τόπῳ ὑγρῷ, καὶ καπνώδει. αἱ γὰρ σήψεις, κατέχουσιν ἀέρα. καὶ ὅταν πληθύνονται οἱ ὑετοὶ καὶ οἱ ἄνεμοι, ὁ ἥλιος φαίνεσθαι ποιεῖ αὐτὰς, κατεπείγει τε ξηραίνεσθαι καὶ συμπήγνυσθαι. καὶ ἡ ξηρότης τῆς γῆς τὰς ῥίζας αὐτῶν ποιεῖ, καὶ γίνονται ἐντεῦθεν φυτὰ, καὶ μύκητες, καὶ οἶδμα, καὶ τὰ ὅμοια. πάντα δὲ ταῦτα γίνονται ἐν τόποις θερμοῖς κατὰ λόγον. διότι ἡ θερμότης πέττει τὸ ὕδωρ ἐν τοῖς ἐνδοτέροις τῆς γῆς, κατέχει τε ταύτην ὁ ἥλιος. καὶ γίνεται ἀναθυμίασις, καὶ ἐντεῦθεν συμβαίνει ἡ ἀλλοίωσις εἰς φυτόν. ὁμοίως καὶ ἐν πᾶσι τόποις, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θερμοῖς πληροῦται ἡ τοῦ φυτοῦ ἀπάρτησις· οἱ δὲ τόποι οἱ ψυχροὶ, εἰ καὶ οὗτοι τὸ ὅμοιον ποιοῦσι ποτὲ, πλὴν ἐκ τοῦ ἐναντίου. ὁ γὰρ ψυχρὸς ἀὴρ, τὸ θερμὸν συμπιέζει καίτω. συμπήγνυσί τε τὰ μέρη αὐτοῦ, καὶ ὁ τόπος ἕψησιν πάσχει μετὰ τῆς παρούσης ὑγρότητος αὐτοῦ. τοῦ γοῦν περιεσοῦ ὑγροῦ ξηρανθέντος, σχίζεται ὁ τόπος, καὶ ἐξέρχονται ἐξ αὐτοῦ φυτά. ἐν τόποις δὲ γλυκεροῖς, ἐν οἷς τὸ ὕδωρ μὴ ἐπὶ πολὺ συμβαίνει χωρίζεσθαι, ὁπόταν ὁ ἀὴρ τῇ γῇ ἐγκλειόμενος ξηρανθῇ, ἡ ὑγρότης τε τοῦ ὕδατος συμπαγῇ, καὶ ὁ αὐτὸς ἀὴρ μένει ἐν τοῖς ἐνδοτέρω τοῦ ὕδατος, ἐξέρχονται φυτὰ, ὡς τὸ νοῦφαρ τὸ ἰατρικὸν, καὶ εἴδη βοτανῶν ἄλλα πολλῶν καὶ σμικρῶν, ἃ δὴ τουτοτρόπως γεννῶνται, πλὴν οὐκ εἰσὶν ἐκτεταμένα. διότι αἱ ῥίζαι αὐτῶν εἰσὶν ἐπὶ πολαίως ἐν τῇ γῇ, ἐν τόποις ὡσαύτως ἐν οἷς ὕδωρ θερμὸν τρέχει, πολλάκις φυτὰ γεννῶνται. διότι ἡ θερμότης τοῦ ὕδατος, ἐφέλκεται ἀναθυμιάσεις προσφάτους ἐπὶ τῆς γῆς. ἡ δὲ ψυχρὰ φύσις τῆς ὑγρότητος τοῦ ὕδατος, ὑποκαίτω ἀπομένει, καὶ συμπήγνυται ὁ ἀὴρ ἐν τούτῳ τοῦ ὑγρῷ. καὶ ὅταν πεμφθῇ ἡ θερμότης τοῦ ἀέρος, πάλιν ἐν τούτῳ γεννᾶται τὸ φυτὸν, οὐκ ἄλλως εἰ μὴ ἐν καιρῷ πολλῷ. αἱ βοτάναι δὲ αἱ μικραὶ, αἱ φαινόμεναι ἐν τόποις θεαφώδεσι, γίνονται ὅταν ἄνεμοι ὀξέως πνέουσι, ἀντίπνοιαί τε ποιῶσι, καὶ ἀντιπλήττωσιν ἀλλήλους, καὶ ἐξεγερθῇ ἀὴρ ὁ ἐν αὐτοῖς, καὶ θερμανθῇ ὁ τόπος. καὶ γένηται ἐντεῦθεν πῦρ, καὶ μετὰ ταῦτα γεννηθῇ ὅπερ ἐστὶν ἐν τῇ βαθεῖ ἀρσενίκιον, ὃ καταβαίνει ἐκ τῆς ἰλύος τοῦ ἀέρος, καὶ ἐφέλκεται πῦρ μετὰ σήψεως. οὗτος γὰρ τὸ ἀρσενίκιον. τότε γὰρ γίνεται ἐκ τούτου φυτά. οὐ πολλὰ δὲ ταῦτα προβάλλεται φύλλα, καθὼς προαπεδείξαμεν, ὅτι ἡ εὐκρασία ἐκ τούτων, πόῤῥω ἐστίν. ὅπερ δὲ φέρει, τρόφιμόν ἐστι φυτὸν, ἐκεῖνο φύεται ἐν τόποις θερμοῖς, κούφοις καὶ ὑψηλοῖς, καὶ μᾶλλον ἐν τοῦ κλίματι τοῦ τρίτου καὶ τοῦ τετάρτου. καὶ πάλιν ὃ δένδρον ποιεῖ τί ἐγγὺς τροφίμου, ἐκεῖνο γεννᾶται ἐν τόποις ὑψιλοῖς καὶ ψυχροῖς. καὶ διὰ οὗτος πληθύνονται τὰ εἴδη ἐν τόποις τοιούτοις, διὰ τὴν ἐφέλκυσιν τοῦ ὑγροῦ, καὶ τὴν εὐκρασίαν, τὴν ἐκ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου, ἐν ἡμέραις χειμεριναῖς. ὁμοίως καὶ ὁ πηλὸς ἔμφυτος, ὀξέως προάγει φυτὰ πίονα. ἡ συμπίλησις γὰρ τῆς ὑγρότητος τούτου, ἐν τόποις γλυκεροῖς γίνεται, ὡς προειρήκαμεν. πάλιν τὸ φυτὸν τὸ ἐν τοῖς λίθοις τοῖς στεῤῥοῖς γενόμενον, μακρῷ χρόνῳ συμβαίνει. ὁ γὰρ ἀὴρ ὁ ἐμπεριειλημμένος τούτοις, βιάζεται ἀναβῆναι. ἔξοδον δὲ μὴ εὑρίσκων, διὰ τὴν ἰσχυρότητα τῶν λίθων, ἐπαναστρέφει καὶ θερμαίνει ἑαυτὸν, ἐφέλκεταί τε τὸ ὑγρὸν τὸ ἐναπολειφθὲν τοῖς λίθοις ἄνω. ἐξέρχεταί τε ἀναθυμίασις σὺν ὑγρότητι, μετὰ ἀναλύσεως σμικροτάτων μερῶν, τῶν ἐν τοῖς λίθοις. καὶ γὰρ πολλάκις ἔθος ἐστὶ τοῖς λίθοις, ἵνα βοηθῇ αὐτοῖς ὁ ἥλιος διὰ τῆς ἰδίας πέψεως. καὶ οὕτω γεννᾶται ἐξ αὐτῶν φυτὸν, ὁ δὴ οὐκ ἀναβαίνει, ἐὰν μὴ πλησίον ᾖ γῆς, ἢ ὑγροῦ. ἡ γὰρ ὑπόστασις τοῦ φυτοῦ, δεῖται γῆς, ὕδατος, καὶ ἀέρος. κατανοείσθω τοιγαροῦν τὸ φυτόν. καὶ εἰ ἔστι πλησίον τοῦ ἡλίου, ταχέως γεννᾶται. εἰ δὲ ἔστιν ὁ ἥλιος πρὸς δυσμὰς, βραδύνει πάλιν τὸ φυτὸν, ἐν ᾧ κυριεύει τὸ ὕδωρ, οὐ παραχωρεῖ τοῦ ἀέρι ἀναβαίνειν· καὶ διὰ οὗτος οὐ τρέφεται. ὁμοίως καὶ ἡ ξηρότης, ὅταν κατακρατήσῃ, ἀναστρέφει ἡ φυσικὴ θερμότης εἰς τὰ ἄκρα, καὶ βύει τοῦ φυτοῦ τὰς ὁδοὺς, δι' ὧν οἱ πόροι. καὶ διὰ οὗτος οὐ τρέφεται τὸ φυτόν. καθολικῷ δὲ λόγῳ, πᾶν φυτὸν τετταίρων τινῶν δεῖται· σπέρματος διωρισμένου, τόπου ἁρμοδίου, ὕδατος συμμέτρου, καὶ ἀέρος ὁμοίου.

ὁμοίου. ὅταν οὖν ταῦτα πάντα συντελεσθῶσι γεννᾶται φυτὸν, καὶ αὐξάνει. ὅτε δὲ ταῦτα ἀπχωρήσουσι, ἀσθενεῖ τῇ ἀπχωρήσει καὶ τὸ φυτόν. πάλιν τὸ φυτὸν τὸ πεῖον ἐν ὄρεσι ὑψηλοῖς, εἰ ἔσται εἶδος, ἔσται πεσχειρότερον καὶ πεσφυέστερον εἰς ἰατρείαν. ὁ καρπὸς δὲ ὁ σκληρότερος εἰς πέψιν, οὐχ ὡς ὑπὸ τοπολὺ τρέφει. τόποι δὲ ἀπρεμακρισμένοι τοῦ ἡλίου οὐκ εἰσὶ πολλῶν βοτανῶν γεννητικοί. ὁμοίως ἐὰν ὁ ἥλιος μακρότητα τῇ ἡμέρᾳ πεσάγῃ ἐν τῇ κινήσει αὐτοῦ, καὶ κατακυριεύῃ τῆς ὑγρότητος, οὐκ ἔχει τὸ φυτὸν δυνάμεις φύλλα καὶ καρποὺς πεσάγειν. τί δὲ καὶ περὶ τῶν φυτῶν χρὴ νοεῖν, ἃ γεννῶνται ἐν ὑδαρώδεσι τόποις; ἐν τούτοις ὅτε τὸ ὕδωρ ἠρεμεῖ, γίνεται καθάπερ ἰλύς. καὶ οὐκ ἔστι δύναμις ἐν τῷ ἀέρι, ἵνα ὑποστήσῃ τὰ μέρη τοῦ ὕδατος. κατέχεται γὰρ αὐτὸς ὁ ἀὴρ ἐν τοῖς ἐνδοτέροις τῆς γῆς, καὶ κωλύει τὴν παχύτητα τοῦ ὕδατος ἀναβαίνειν. εἰ γοῦν πλημμυρήσει ἄνεμος ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ καὶ συσφιγχθῇ ἡ γῆ, συμπίεσῃ τὲ ἑαυτὸν ὁ ἐμπεριειλημμένος ἀὴρ, καὶ συμπήξῃ ὁ ἄνεμος τῆς ὑγρότητα, πεσελεύσετε ἐκ ταύτης τῆς ὑγρότητος φυτὰ οὐ πολὺ διαφέροντα ἀλλήλων, ἐν εἴδει καὶ σχήματι, διὰ τὴν διαμονὴν καὶ παχύτητα τοῦ ὕδατος, καὶ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου ἄνωθεν. πάλιν περὶ τῶν φυτῶν, ἃ εἰσὶν ἐν τόποις ὑγροῖς, καὶ ἡ ὑπὸ φάνεια αὐτῶν, φαίνεται ἐν τῇ ὄψει τῆς γῆς χλοάζουσα. λέγω, ὅτι ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ μικρὰ ἐστὶν ἡ ἀραιότης. ὅταν οὖν ἐμπεσὼν ὁ ἥλιος, κινήσῃ τὴν ἐν ἐκείνῳ ὑγρότητα, καὶ θερμάνῃ τὸν τόπον τῇ συμβαινούσῃ κινήσει, καὶ τῇ θερμότητι τῇ περιειλημμένῃ τοῖς ἐνδοτέροις τῆς γῆς, ὅπερ δὴ οὐ συμβαίνει ἐν οἷς οὐκ ἔχει τὸ φυτὸν ὅθεν ἂν αὐξηθῇ, καὶ ἡ ὑγρότης τῇ ἰδίᾳ ἐκτάσει διαχυθῇ, γίνεται καπνὸς ὑπεράνω τῆς γῆς, ὡς ὕφασμα χλοάζον. καὐτεῦθεν γεννᾶται φυτὸν, μὴ ἔχον φύλλα, ὑπάρχον ἐκ τοῦ γένους τοῦ φυτοῦ, τοῦ φαινομένου εἰς τὴν ὑπὸ φάνειαν τοῦ ὕδατος. ἔστι δὲ μεῖζον ἐκείνου. διότι πλησίον ἐστὶ τῆς γῆς, εἰ καὶ οὐκ ἀναβαίνειν καὶ ἐπεκτείνασθαι δύναται. πολλάκις δὲ καὶ ἐν φυτοῖς ἄλλο φυτὸν γεννᾶται, οὐ τοῦ αὐτοῦ εἴδους καὶ τῆς αὐτῆς ὁμοιώσεως, ἄνευ ῥίζης. κινεῖται δὲ οὗτος οὕτως, ὁπόταν φυτῶν πολλῶν ἀκανθῶν ἐν πίονι ὕδατι κινήσῃ, ἀνοίγονται τὰ μέρη αὐτοῦ, καὶ ἀνιμᾶται ὁ ἥλιος τὰς ἐν αὐτῷ σήψεις, πέψιν τὲ ποιεῖ τούτῳ. καὶ τῇ ἰδίᾳ φύσει εἰς τὸν τόπον τὸν σεσημμένον, βοήθειαν χορηγεῖ μετὰ θερμότητος εὐκράτου, καὐτεῦθεν αὐξάνει τὸ φυτὸν, ὡς δοκεῖν νήματα ἐκτείνεσθαι εἰς ὅλον ἑαυτό. καὶ οὗτος ἴδιόν ἐστι τοῖς φυτοῖς, τοῖς ἔχουσι πολλὰς ἀκάνθας. τότε γοῦν γεννᾶται ἡ λεγομένη λινόζωσις, καὶ τὰ ταύτῃ ὅμοια. πᾶσαι δὲ αἱ βοτάναι, καὶ εἴ τι αὐξάνει ἐπάνω τῆς γῆς, καὶ ἐν τῇ γῇ, πρόεισιν ἔκ τινος τούτων τῶν πέντε, ἃ εἰσι, σπέρμα, καὶ ὑγρότης ἐξ ὕδατος, τόπος ὑπὸ τήδειος, ἀὴρ, καὶ φυτεία. καὶ ταῦτα τὰ πέντε εἰσὶν, ὡς ἂν εἴποί τις, ῥίζαι φυτῶν. τριπλῶς δὲ ἡ τῶν δένδρων εὐπορία ἀκολουθεῖ. ἢ γὰρ πεσάγουσι οὐκ καρποὺς πρὸ τῶν φύλλων, ἢ συνάμα τοῖς φύλλοις, ἢ μετὰ τὰ φύλλα. ἔστι τοίνυν φυτὸν, ὅπερ οὐκ ἔχει ῥίζαν, ἢ φύλλα. ἔστι καὶ ὅπερ φέρει φιτρὸν, ἄνευ καρποῦ καὶ φύλλων, ὡς ἡ λεγομένη χρυσοκόμη, ἢ χρυσίτις. ἀλλὰ τὰ φυτὰ ἄκαρπον πρὸ τῶν φύλλων πεσάγουσι, πολλὴν ἔχουσι τὴν πιότητα. ὅταν γοῦν ἐκταθῇ ἡ θερμότης, ἡ οὖσα φυσικῶς τῷ φυτῷ, ταχύνει καὶ ἡ τούτου πέψις, ῥώννυταί τε καὶ ζέει ἐν τοῖς κλάδοις τοῦ φυτοῦ. κωλύει τὲ τὸν χυμὸν, ἵνα μὴ ἀναβαίνει ἀπ' αὐτοῦ· καὐτεῦθεν πεσχωροῦσι καρποὶ καὶ φύλλα. ἐν δὲ τοῖς φυτοῖς, ἃ ταχύτερα τὰ φύλλα πεσάγουσι, τί νοητέον; αἱ διαθέσεις τῶν ὑγρῶν εἰσι πολλαί. ὅτι γοῦν ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου ἄρξηται διασπείρειν τὰ μέρη τοῦ ὕδατος, ἄνω ἐφέλκεται ὁ ἥλιος τὰ μέρη τῆς ὑγρότητος, καὶ βραδύνει ἡ πεπειρότης. διότι ἡ πέψις τοῦ καρποῦ, οὐκ ἔστι εἰ μὴ ἐν συμπήξει, καὶ πεσηγοῦνται τὰ φύλλα τῶν καρπῶν τῇ πεσαγωγῇ τῆς πολλῆς ὑγρότητος. πολλάκις δὲ συμβαίνει αὐτοῖς καὶ πιότης, ὁπόταν ἡ ὑγρότης ἐν τῷ φυτῷ πέψιν λάβῃ. καὶ ἀναβῇ ἐξ αὐτῆς ἀτμὶς πυκνὴ, καὶ ἑλκύσῃ αὐτὴν ὁ ἀὴρ μετὰ τοῦ ἡλίου. τότε γὰρ ἐξέρχεται ἐκ τῆς ὑγρότητος ἐκείνης, καὶ πιότης, καὶ καρπὸς, καὶ φύλλα, μιᾷ ἐκθέσει. οἱ παλαιοὶ δὲ σοφοὶ τὰ φύλλα πάντα καρποὺς εἶναι διεβεβαιοῦντο. ἰστέον οὖν, ὡς ὁπόταν ἡ ὑγρότης τόσῃ ἐστὶν, ὥστε μὴ πεπαίνεσθαι, μηδὲ συμπήγνυσθαι διὰ τὴν ἐκ τοῦ ἀέρος ἀναπτύξιν, καὶ τὴν ἄνωθεν σπουδὴν τῆς ἐφελκύσεως τοῦ ἡλίου, τότε ἡ ὑγρότης αὕτη, εἰς ἣν οὐκ ἐνηργήθη πέψις, ἀλλοιοῦται εἰς φύλλα. ἃ δὴ οὐκ ἔχουσιν ἄλλον σκοπὸν, εἰ μὴ τὴν ἐφέλκυσιν τῆς ὑγρότητος. καὶ ἵνα ὦσι καὶ περικαλύμματα

τῶν καρπῶν, ἀπὸ τ σφοδρότητ ἢ ἥλιν. ὁ δ' οἶνω ὁμοίως λεῖ, ἵνα τὰ φύλλα ὦσιν, ὡς οἱ καρποί. ὁ γὰρ χυμὸς, ὁ αὐξανόμενος, ἀλλοιωθεὶς, ὅτ ὄζει τὰ φύλλα ὡς εἰπομεν. ριυσπρότπως ὄζειν ἡ μείσις ἡ γ' ταῖς ἐλαίαις, αἱ πολλάκις στείσκονται τῶν ἰλίων καρπῶν. ὁπόταν γὰρ ἡ φύσις ποιήσῃ, αὐξάνει πρώτως ἐκ τ λεπτότητ, ὅπερ δὲ ἐπαύθη ἐκ τ θερμότητος. ἔσιν οὖν αὕτη ἡ ὑγρότης φύλλα. ἡ δὲ ψῖψις, ὄζειν ἄνθ. ὅταν δὲ τελειωθῇ τοῦ δ' υτέρῳ ἔτει ἡ ψῖψις, γίνωσκονται καρποί, καὶ ἐκβαίνει εἰς τέλ ἡ ὕλη κατὰ τὸν τόπον, ὃν γ' αὐταῖς. αἱ ἄκανθαι ὡσαύτως εἰσὶν ἐκ τοῦ γένους τῶν φυτῶν, οὐ μὴν τ αὐτῆς φύσεως. λέγω δ' οἷον, ὅτι γ' τοῦ φυτοῦ ὄζειν ἀραιότης, καὶ γ' τῇ ἀρχῇ τ φύσεως αὐτὸ ὄζει ψῖψις. καὶ αὐαβαίν ὑγρότης ψυχρὰ, καὶ μετ' αὐτῆς βραχέα διάκρισις, διορχομένη γ' ἐκείνῃ τῇ ἀραιότητι. ποιεῖ γοῦν ταύτῃ συμπήγνυσθαι ὁ ἥλιος, διαντοῦθα εἰσὶν αἱ ἄκανθαι. διὰ ταῦτ 10 κὴ τὸ ἐπ' αὐτῶν ὄζει πυραμοειδῆς. ἔσι γὰρ ἡ βάσις αὐτῶν ἀρχομένη ἀπ' παχέως, καὶ πρόχωροῦσα εἰς ἰσχύν. ὅταν δὲ γίνεται, διότι διαπεφυκὸς ὁ ἀὴρ ἐπεκτείνομέν τοῦ φυτῷ, αὐξάνει τὰ μέρη αὐτ', μετ' ὠλιγότητος τ ὑλικῆς. ριυσπρόπως καὶ πᾶν διγίδρον ἢ φυτὸν γίνεται, οὗ ἡ διφαλὴ ὄζει πυραμοειδής. ἡ χλοάζουσα δὲ χροιὰ, ὀφείλει εἶναι πρᾶγμα κοινότατον γ' τῆς λίνδρου. βλέπομεν γὰρ, ὅτι ὥσπερ κοινὴ ὄζειν ἡ λυκότης γ' ἦρ, οὕτως καὶ ἡ χλωρότης ἐκτός. καὶ τοῦτό ὄζειν, ὅτι ὕλη χρῶντα πλησιωτάτω, καὶ μᾶλλον πεπεμμένη. λεῖ τοίνυν ἵνα ᾖ χλωρότης γ' πᾶσι τῆς φυτοῖς, ὅτι αἱ ὕλαι ἔλκουσι κὴ ἀραιοῦσι τὸ ξύλον τοῦ λίνδρου, βραχείαν τε ἡ θερμότης ψῖψιν ἐργάζεται. καὶ ἀκμάζει ἐκεῖ τι ὑγρὸν, ὃ φαίνεται ἔξωθεν. καὶ τοῦτό ὄζειν ἡ χλωρότης, ἡ γ' τοῖς φυτοῖς, ἐὰν μὴ μείζων ἡ ψῖψις γένηται. ὀφείλει δὲ εἶναι μέση γ' τοῖς φύλλοις, καὶ γ' τῆς ξύλοις, τῇ διαφέρει. ἡ δὲ χλωρότης 20 οὐ φθείρεται, ἐὰν ᾖ ὑγρότης γ' αὐτῇ, ἥ τις ἔσιν ἐκ τοῦ γένους τ γῆς. διὰ ἀμφοτέρων γοῦν τούτων, ἡ χροιὰ γίνεται, ἡ χλωρά. τούτου σημεῖον, ὅτι ἡ φλοιοὶ τοῦ δ' ένδρου, ὅταν ξηραίνηται αὐτὸ, μελαίνονται. γ' τος δὲ εἰσὶ λυκοί. γ' τοῖς λίνδροις γοῦν μεταξὺ τῶν λύχωμάτων, χρῶμα χλωρὸν γίνεται γ' τῇ ὠφανείᾳ αὐτῶν. τοῦ δὲ χήματ τῶν φυτῶν, τρεῖς εἰσι τρόποι. τινὰ γὰρ ἄνω πρόχωροῦσι, τινὰ διατω, τινὰ μέσον. τὰ μὲν οὖν ἄνω ἐκτεινόμενα, ἔχουσιν αἰτίαν, ὅτι ἡ φύσις αὐτῶν φαίνεται γ' τῇ γ' τοριώνῃ, καὶ ἕλκει τὴν θερμότητα, καὶ συμπίζει γ' ἑαυτῇ τὸν ἀέρα τὸν ὄντα γ' ταῖς ἀραιότησιν αὐτῆς. πυραμοδιοῦται δὲ, ὥσπερ πυραμοδιοῦται τὸ πῦρ γ' ταῖς ἰδίαις ὕλαις, καὶ κινδίζεται. ὅσα δὲ διατω ἐκτείνεται, τούτων οἱ πόροι συμπήγνυνται. ὅταν γὰρ ψῖψις γένηται, τότε ἡ ὕλη πυκνοῦται τοῦ ὑγροῦ, γ' ᾧ ὄζειν ἡ γ' τειώνη. διαὐτοῦθεν ἐκπορεύεται μὲν τὸ λεπτὸν 30 ἄνω. ἐπαναστρέφει δὲ τὸ ὑγρὸν, πῶς τὰ μέρη ἐκεῖνα διατω. διοινεῖ γὰρ ταύτῃ ἡ οἰκεία βαρύτης. τὰ δὲ φυτὰ μέσον τῶν δ' ύο εἰσὶν, ἔχουσιν οὕτως. λεπύνεται τὸ ὑγρὸν, ὅτι ἡ φύσις τ εὐκρασίας γειτνιάζει τῇ ψῖψει, εἰσί τε καὶ οἱ πόροι μέσοι, καὶ ἡ ὕλη ἐπεκτείνεται καὶ ἄνω καὶ διατω. ἔσι δὲ ἡ μὲν πρώτη ψῖψις ὑπὸ τὸ φυτὸν, ἡ δὲ λυτόρα γ' τῇ γ' τοριώνῃ, ἥ τις διέρχεται μὲν ἀπ' τ γῆς. ἔσι δὲ καὶ γ' τοῦ μέσου τοῦ φυτοῦ. καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται ἡ διαίρεσις, ἥ τις συμβαίνει ἀπ' τ λυτόρας, οὐκ ἀπὸ τ πρώτης ψῖψεως. ἡ δὲ τέτη ψῖψις ὄζειν γ' τοῦ ζώου. οὐ γὰρ γίνεται αὕτη ἡ ψῖψις, εἰ μὴ διὰ τὴν διαίρεσιν τ φύ-
τῶν φύσεων σεως τῶν μελῶν, καὶ τὴν διασασιν † τῶν φυσικῶν πρὸς ἄλληλα. τὰ δὲ φυτὰ, γέννα εἰσι πρὸς ἑαυτὰ, καὶ διὰ ταῦτ πλθύνονται γ' πολλοῖς τόποις, ὡς ὧδε τὸ πλεῖσον δὲ ἡ ὕλη τῶν φυτῶν, διάτω ἐκτείνεται. τὰ χήματα δὲ τῶν φυτῶν, εἰσὶν γ' τῇ φύσει καὶ τῇ πο- 40
σότητι τῶν ωρμάτων. τὰ αὖθι δὲ τῶν φυτῶν, καὶ οἱ καρποί εἰσι γ' ταῖς ὑγρότησι, καὶ γ' ταῖς ὕλαις. διεῖται τοίνυν ἡ πρώτη διίνησις καθολικῶς, καὶ ἡ ψῖψις, γ' πᾶσι τοῖς ζώοις. καὶ οὐκ ἀποχωροῦσιν ἀπ' αὐτῆς πάντα τὰ ζῶα. γ' τοῖς φυτοῖς δὲ ὄζειν ἡ πρώτη ψῖψις, εἶτα ἡ πέπανσις γ' τῶν τροφῆν αὐτῶν. ἕκασον οὖν δ' ένδρου αὐαβαίν ἀεί, εἶτ' ἂν πληρωθείη. αἰτία δὲ αὕτη ὄζειν, ὅτι ὧδε μὲν τῶν ζώων ἑκάστου τὸ μῆκ, πλησίον ὄζει τοῦ ἰδίου πλάτους. γ' τοῦ φυτοῦ δὲ πόρρω, ὅτι ἡ ῥίζα αὐτοῦ, ἤγουν τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ, πορύουσιν εἰς αὐλάσιν, ἵνα δημιουργηθῇ τὸ φυτόν. ἡ διαφορὰ δὲ τῶν φυτῶν, γ' τοῖς διλάδλοις ὄζειν, ἐκ τ πολυπλῆς ἀραιότητ. ὅταν γὰρ συμπεφθῶσιν οἱ χυμοὶ, θερμαίνεται ἡ φύσις, καὶ πορύει εἰς τὴν ψῖψιν. διαντοῦθεν γ' τυποῦται εἰ διάλοι, καὶ

φαίνεται

φαίνεται τὰ φύλλα, ὡς προείπομεν. τὰ δὲ τῶν δένδρων φύλλα, πίπτειν ἐστὶ διὰ τῆς ὠμοφορὰν τῆς ὀξείας ἀραιότητος. ὅταν γὰρ πεφθῇ ἡ ὑγρότης μετὰ τῆς ὕλης πυραμοδοῦτι, καὶ μετὰ ταῦτα κατεσχναίνουσι, καὶ ὅταν φανῇ ἡ ὕλη τῇ πέψει πεπληρωμένη, τότε τελείως βύονται τὰ ἄκρα τῶν πόρων ἄνω. καὶ διὰ ταῦτα ἐπεὶ τὰ φύλλα οὐκ ἔχουσιν ὕλην, ξηραίνοντι καὶ πίπτουσι. ἐὰν δὲ συμβῇ τὸ ἐναντίον, ὧν εἴπομεν, οὐ πίπτει τὸ φυτὸν εἰς στέρησιν τῶν ἰδίων φύλλων. ὅταν δὲ πάλιν νικήσῃ τὸ ψυτὸν ψυχρότης, θερμαίνει αὐτὸ ἡ ἐγκλειομένη τούτῳ θερμότης, καὶ ἡ φανέρωσις τῆς ψυχρότητος γίνεται ἐκτὸς ἐν τοῖς ἄκροις αὐτοῦ, καὶ ἀπτελοῦντι ἐντεῦθεν φύλλα γλαυκὰ, καὶ οὐδὲ πίπτουσιν, ὡς οὐδὲ ὑπὸ τῶν ἐλαιῶν καὶ τῶν μυρσινῶν καὶ τῶν λοιπῶν. ὁπόταν δὲ ἔχωσι τὰ δένδρα, καὶ τὰ φυτὰ, δύναμιν τοῦ ἕλκειν σφοδρῶς, γίνεται καρποφορία ὁμοῦ, ἥτις συμβαίνει, ὅτι χρῆται ἡ φύσις πέψει κατὰ διαδοχὴν συχνῇ, καὶ ἐν ἑκάστῃ πέψει καρπὸν προάγει πολύν. καὶ διὰ τοῦτο τινὰ φυτὰ, καὶ πολλάκις ἐν τῷ χρόνῳ καρποφοροῦσι. τὸ δὲ φυτὸν ὅπερ ἐστὶν, ὡς ἡ φύσις τοῦ ὕδατος, μόλις καρποφορεῖ, διὰ τὴν ὑπερκράτειαν τῆς ὑγρότητος, αὐτοῦ καὶ τὸν πλατυσμὸν τῶν ἰδίων πόρων, καὶ τὴν ἀπορροὴν τῶν ἰδίων ῥιζῶν. ὅτε δὲ ἰσχυροποιηθῇ τὸ θερμὸν, ταχύνεται ἡ τούτου πέψις, καὶ λεπτύνεται ἡ ὑγρότης, καὶ συμπήγνυται. οὐδ' οὕτως πάλιν γίνεσθαι συμβαίνει. καὶ τοῦτο εὑρίσκετι ἐν πάσαις ταῖς βοτάναις ταῖς λεπταῖς, ἀλλὰ δὴ καὶ ἔν τισι λαχανοῖς. φαιότης δὲ γίνετι, ἐν τόποις σφόδρα θερμοῖς, καὶ ἔστιν ἐν τούτοις ὀλίγος καρπὸς ἐκ τῆς ὑγρότητος. διότι εἰσὶ στενοὶ οἱ πόροι. ὅταν γοῦν θελήσῃ ἡ φύσις πέψιν ποιῆσαι, μὴ ἔχουσαν ὑγρότητα ἀρκοῦσαν τῇ ὕλῃ, τότε γίνοντι οἱ πόροι στενότεροι. ἐπαναστρέφει γοῦν ἡ πέψις, καὶ συνεχῆ ταύτην ποιεῖ ἡ θερμότης, καὶ φαίνετι τότε τὸ μέτον λευκοῦ καὶ μέλανος ἐν χρώματι. καὶ ὅτε τοῦτο τοιουτρόπως γένηται, τό τε τὸ ξύλον φθάνει γίνεσθαι μέλαν, καὶ πᾶν τὸ πλησιάζον τοῦ φαιοῦ. καὶ τοῦτο ἐστὶν ἰδεῖν ἀπὸ τοῦ ἐβένου, καὶ τῆς πτελέας. ὁ δὲ ἔβενος, καταδύεται ἐν τῷ ὕδατι, ὅτι τὰ μέρη αὐτοῦ εἰσι συμπεπηγότα, καὶ οἱ πόροι στενοὶ, καὶ ἀὴρ οὐκ εἰσέρχεται ἐν αὐτοῖς. ὁ δὲ ἐκ τῶν ξύλων τῶν λευκῶν βυθίζεται, ἔστι διὰ τὴν στενότητα τῶν πόρων, καὶ τὴν περιττότητα τῆς ὑγρότητος, τῆς βυούσης τοὺς πόρους, ὥστε μὴ ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν ἀέρα. τὸ δὲ ἄνθος, ἐκ λεπτῆς ὕλης μόνον ἐστὶν, ὅταν ἄρξητι ἡ πέψις. καὶ διὰ τοῦτο προηγεῖται τοῦ φυτοῦ, ὡς ἐδείξαμεν. ἐντεῦθεν οὖν δεικνύομεν καὶ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν τὰ φυτὰ ἐκφέρουσι φύλλα πρότερον, εἶτα καρπούς. ὁ δὲ ἐν τῷ φυτῷ τῷ ἔχοντι στενοὺς πόρους γίνεται χρῶμα, ἔσται ἐν χρώματι καπφειρίνῳ. καὶ διότι συμπιέζοντι αὐτοῦ τὰ μέρη, εἰς λευκότητά τινα. ὅταν δὲ εἰς εὐκρασίαν φθάσῃ, ἔστι γλαυκόν. διότι δὲ τινὰ φυτὰ ἄνθη οὐκ ἔχουσιν, ἔστι ἡ αἰτία, ὅτι ὡς ὑπερπλεῖστον γίνεται τοῦτο διὰ τὴν διαφορὰν τῶν ἐν αὐτοῖς μερῶν, καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς λεπτότητα καὶ τραχύτητα καὶ παχύτητα. οὐκ ἔχουσι δὲ ἄνθη φοίνικες συκαῖ, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. τὸ δὲ φυτὸν τὸ παχεῖς ἔχον φλοιοὺς, ἐκτείνεται κατὰ τῆς ἔκτασιν τῆς ὑγρότητος, καὶ τὴν † συναθήσιν τῆς θερμότητος. καὶ τοῦτο ἐστὶν ἐν τῇ πεύκῃ καὶ τῷ φοίνικι. τὸ δὲ φυτὸν τὸ γάλα ἐκβάλλον, ἔχει τοῦτο ἐν τῷ μέσῳ. ἔστι τε ἡ θερμότης ὑποκάτω ἰσχυροτέρα, καὶ μένει ἐκεῖ πιότης. ὁπόταν οὖν ἄρξητι ἡ θερμότης πέττειν, στρέφετι ἡ πιότης ἐν τῇ οἰκείᾳ ὑγρότητα, καὶ συμπήγνυσι ταύτην συμπήξει βραχείᾳ. καὶ θερμαινομένου τοῦ τόπου, γίνετι ἡ ὑγρότης λιπτρὰ, ὁμοία γάλακτι. ἐγείρεταί τε ἀναθυμίασις ἀπὸ τῆς ὑγρότητος, τῆς ἑλκούσης τε γάλα ἐκεῖνο εἰς τὰς ἀκρότητας, καὶ κατέχει ἡ ὑγρότης τῆς θερμότητα τῆς φαινομένην, καὶ οὕτω συμπήγνυτι τὸ γάλα. φύσις γὰρ ἐστὶ τῆς θερμότητος, τὸ συμπηγνύειν. ὁποῖ δή τι δὲ γάλα πολλῆς συμπήξεως, τό τε γίνετι, ὅταν ἐν τῷ δένδρῳ ψύχος φανῇ. συμπηγνύμενον γὰρ μετὰ ταῦτα, ἐξέρχετι τοῦ οἰκείου τόπου. καὶ ἐντεῦθεν ἐστὶ τὸ κόμι. τὸ κόμι δὲ τὸ θερμὸν, προέρχετι ἐν τῷ στάζεσθαι. ὁπόταν γοῦν τοῦ ἀέρος ἅψητι, συμπήγνυτι καὶ καταῤῥεῖ ἐν τόπῳ εὐκράτῳ, καὶ ἔστιν ὅμοιον ὕδατι. ἕτερον δὲ χέετι, καὶ συμπήγνυτι ὅμοιον λίθοις, ἢ κογχυλίοις. ὅτε δὲ κατὰ στράγγα ῥεῖ, μένον ἐν τοῦ οἰκείῳ εἴδει γίνετι, ὡς τὸ λεγόμενον σμηρίον. τὸ δὲ ἀλλοιούμενον, ὡς λίθος, ἔστι κατὰ τὸ φαινόμενον λίαν ψυχρόν. ποιεῖ δὲ τοῦτο ἡ θερμότης τοιοῦτον εἶναι. ὅταν δὲ ἡ ψύχος, καὶ καταῤῥῇ, ἀπολιθοῦται. πάλιν τῶν δένδρων τινὰ ἀλλοιοῦνται ἐν τῷ χειμῶνι. καὶ ποτὲ μὲν γίνονται χλοερὰ, ποτὲ δὲ γλαυκὰ, καὶ οὐ φθείρονται, οὔτε τὰ φύλλα αὐτῶν, οὔτε οἱ καρποί. ὅτι τὰ φυτὰ ἐν οἷς τοῦτο συμβαίνει, ἔχουσιν ἐπάνω θερμότητα παχεῖαν, καὶ ἐν ταῖς ῥίζαις ὑγρότητα λεπτήν. ὅθεν ἐν τῇ προόδῳ τοῦ ἔτους κατέχει ἡ ὑγρότης ἐκεῖνο τὸ χρῶμα, διὰ τῆς ψυχρότητα τοῦ ἀέρος. καὶ ὅτε παραβάλλει ἡ θερμότης πρὸς τῆς ψυχρότητα, ὠθεῖ ἡ θερμότης

Forte συνάθροισιν, uel συνίζησιν, uel συναύθησιν, uel συναίντησιν

μότης τὴν ὑγρότητα ἔξωθεν, μετὰ τοῦ ὅπερ ἔβαψε χρώματος τοῦ ἐν τῇ ὠμφανείᾳ τοῦ δένδρου, ἀκολουθοῦντος. ὅτι δὲ στρέφετε πάλιν ἡ ψυχρότης, καὶ ἡ ξηρότης εἰς ἐνέργειαν, καὶ ἡ ὑγρότης κατέχει τῆς θερμότητα, τότε τὸ χρῶμα φαίνετε τὸ γλαυκόν. πικρὸς δὲ γίνετε καρπὸς, ὅτε ἡ θερμότης καὶ ἡ ὑγρότης οὐκ εἰσὶ πλήρεις ἐν τῇ πέψει. ἡ ψυχρότης γὰρ, καὶ ἡ ξηρότης, ἐμποδίζουσι τῆς τελείωσιν. καὶ οὕτω στρέφετε εἰς πικρίαν ὁ καρπός. οὗτος σημεῖον, ὅτι τὸ πικρὸν εἰς πῦρ ἐμβληθὲν γλυκαίνετε. δένδρα δὲ ὅσα γεννῶντε ἐν ὕδατι ὀξώδει, ποιοῦσι καρπὸν γλυκύν. διότι τὸ ὀξῶδες ἕλκει μετὰ θερμότητος τοῦ ἡλίου, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἰδίας † πιότητος. καὶ οὗτος ψυχρότης ἐστὶ, καὶ ξηρότης. καὐτεῦθεν ἀπεμένουσιν ὑγρότητές τινες ὀλίγαι ἐνδὸν γλυκεῖαι, θερμαίνεταί τε καὶ ἡ κοιλία τοῦ δένδρου, ὅταν προσμένη ἐς αὐτῆς ὁ ἥλιος. καὶ οὕτως γίνετε ὁ χυμὸς τοῦ καρποῦ, στύφος ὀλίγον. καὶ ὃς πλέον πεπεμμένος γένητε, διαλύετε κατὰ μικρὸν τὸ ὀξῶδες, ἔστ' ἂν καταναλωθῇ καὶ φανῇ ἡ γλυκύτης. ἔσται τοίνυν ὁ καρπὸς γλυκὺς, τὰ δὲ φύλλα αὐτοῦ καὶ οἱ ἀκραίμονες ξηροί. ὅταν δὲ τελειωθῇ ἡ πεπειρότης, ὠμὸς πλέον γίνετε ὁ καρπὸς πικρός. οὗτος δὲ ἐστὶ διὰ τῆς περισσὴν θερμότητα, μετὰ βραχείαν ὑγρότητα. καταναλίσκετε γὰρ ἡ ὑγρότης, ποιεῖτε ὁ καρπὸς τῆς θερμότητα ἀναβαίνειν, καὶ ἔστι τότε ὁ καρπὸς πικρός. γίνοντε δὲ καὶ οἱ πυρῆνες πυραμοειδεῖς, διὰ τῆς ἐφέλκυσιν τοῦ θερμοῦ, καὶ τῆς περιττὴν ψυχρότητα καὶ ὑγρότητα, τῆς ἐν τῆς κειμένην, ἃ εἰσὶν ἐκ γένους τοῦ ὀξώδους ὕδατος. μένει γὰρ τὸ ὑγρὸν ἐν μέσῳ, καὶ καταπυκνοῦτε, καὶ ἰσχναίνουσι τὰ ἄκρα. τὰ δένδρα δὲ τὰ ὄντα ἐν γῇ εὐκράτῳ, ὠμοσπεύδουσι τῆς πεπειρότητα, πρὸ τῶν χειμερινῶν ἡμερῶν, ὅτι ἡ θερμότης, ὅταν ἦ πλησίον τῆς εὐκρασίας, γένητε δὲ καὶ ἡ ὑγρότης φανερὰ, καὶ ὁ ἀὴρ καθαρὸς, καὶ οὐ δεῖτε ὁ καρπὸς πολλῆς θερμότητός τε καὶ πέψεως, σπεύδει τότε ἡ τοῦ δὲ πεπειρότης, καὶ πρόεισι πρὸ ἡμερῶν χειμερινῶν. ἐν πᾶσι γοῦν τοῖς δένδροις, ὅτε πρώτως φυτευθῶσιν, ὠμοκρατεῖ τε πικρὸν, ἢ τὸ στρυφνόν. ἐπεὶ ἡ ὑγρότης ὅταν ἐν τοῖς ἄκροις γένητε αὐτῶν, πέττει οὐδὲ τόπους οὐδὲ ὄντας ἐν τῷ μέσῳ τῶν δένδρων. ἐξ ὧν ἐστὶ καὶ ἡ ὕλη τῶν καρπῶν, προέρχετε ξηρότης, καὶ ἐπακολουθεῖ τῇ ὑγρότητι. καὶ οὕτω γίνετε ἡ πρώτη πέψις δριμεῖα, ἡ πικρὰ, ἡ στρυφνή. αἰτία δὲ ἐστὶ, ὅτι μετὰ θερμότητος καὶ ὑγρότητος ἐστὶ πέψις. ὅταν δὲ ὠμοκρατήσῃ ὑγρότης καὶ ξηρότης τοῦ θερμοῦ, ἔστιν ἐξ αὐτοῦ καρπὸς ἐν τῇ ἀρχῇ οὐκ εὔπεπτος. διότι ἡ γέννησις τοῦ καρποῦ, ἐν τῇ ἀρχῇ ἐστὶ χωρὶς γλυκύτητος. τῶν μυροβαλάνων δὲ δένδρων ἐν τῇ ἀρχῇ, ὅταν φανῶσιν οἱ καρποὶ εἰσὶ γλυκεῖς. κοινῶς δὲ εἰσὶ στρυφνοὶ, καὶ ἐν τῇ κραύσει αὐτῶν πικροί. αἰτία δὲ ἐστὶν, ὅτι τὸ δένδρον αὐτῶν ἔστιν ἀραιὸν τοῖς κλαδοῖς. ἐν ὥρᾳ δὲ πέψεως, ὅταν ὦσιν οἱ πόροι πλατεῖς, ἕπεται θερμότης τῇ ὑγρότητι, καὶ πεπειρούνται οἱ καρποὶ, καὶ εἰσὶν ἐν τῇ ἀρχῇ γλυκεῖς. πάλιν ἀκολούθως ἕλκει διὰ τὴν ἀραιότητα τοῦτο τὸ δένδρον πόρους, ὠμοκρατεῖ τε ψυχρότης καὶ ξηρότης τοῦ θερμοῦ καὶ ὑγροῦ· καὐτεῦθεν ἀλλοιοῦνται οἱ καρποὶ εἰς στρυφνότητα. ὠμοκρατεῖ πάλιν ὁ ἥλιος μετὰ τῆς θερμότητος, διὰ τῆς ἐφελκύσεως τῆς περιττῆς ξηρότητος, ἐν τῷ σπέρματι ἐκείνῳ, ὅπερ ἐστὶν ἐν τῇ ἐμφανείᾳ τῶν δένδρων, νικᾶ τε ἡ ψυχρότης τὴν ξηρότητα, καὶ εἰσὶν οἱ καρποὶ ἰσχυρᾶς στρυφνότητος. ἐντεῦθεν δὲ πάλιν ἀναβαίνει θερμότης φυσικὴ ἄνω, καὶ βοηθεῖ αὐτῇ ἡ θερμότης, τοῦ ἡλίου ἔξωθεν, νικᾶ τε ἡ θερμότης καὶ ἡ ξηρότης, καὶ γίνονται οἱ καρποὶ πικροί.

ποιότητος

ΤΈΛΟΣ.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕ
ΡΙ ΛΙΘΩΝ.

ΩΝ ἐν τῇ γῇ συνισταμένων, τὰ μὲν ἐστὶν ὕδατος, τὰ δὲ γῆς. ὕδατος μὲν, τὰ μεταλλευόμενα, καθαπερ ἄργυρος καὶ χρυσὸς, καὶ τ' ἄλλα· γῆς δὲ, λίθος τε, καὶ ὅσα λίθων εἴδη περιττότερα· καὶ εἴ τινες δὴ τῆς γῆς αὐτῆς ἰδιώτεραι φύσεις εἰσὶν, ἢ χρώμασιν, ἢ λειότησιν, ἢ πυκνότησιν, ἢ καὶ ἄλλῃ τινὶ δυναμει. περὶ μὲν οὖν τῶν μεταλλευομένων, ἐν ἄλλοις τε θεώρηται· περὶ δὲ τούτων, νῦν λέγωμεν. ἅπαντα οὖν ταῦτα χρὴ νομίζειν, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐκ καθαρᾶς τινος συνεστᾶναι καὶ ὁμαλῆς ὕλης εἴτε ῥοῆς, εἴτε διηθήσεως διά τινος γινομένης, εἴτε (ὡς ἀνωτέρω εἴρητ?) καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἐκκεκριμένης. τάχα γὰρ ἐνδέχετ? τὰ μὲν οὕτως, τὰ δ' ἐκείνως, τὰ δ' ἄλλως· ἀφ' ὧν δὴ καὶ τὸ λεῖον καὶ τὸ πυκνὸν καὶ τὸ σιλπνὸν, καὶ διαφανὲς, καὶ τ' ἄλλα τὰ τοιαῦτα ἔχουσι. καὶ ὅσῳ ἂν καὶ ὁμαλέστερον καὶ καθαρώτερον ἕκαστον ᾖ, τοσούτῳ καὶ ταῦτα μᾶλλον ὑπάρχει. τὸ γὰρ ὅλον, ὡς ἂν ἀκριβείας ἔχῃ τε κατὰ τὴν σύστασιν ἢ πῆξιν, οὕτως ἀκολουθεῖ καὶ τὰ ἀπ' ἐκείνων. ἡ δὲ πῆξις, τοῖς μὲν ἀπὸ θερμοῦ, τοῖς δ' ἀπὸ ψυχροῦ γίνεται. κωλύει γὰρ ἴσως οὐδὲν, ἔνια γένη λίθων ὑφ' ἑκατέρων συνίστασθαι τούτων. ἐπεὶ τάτε τῆς γῆς ἅπαντα, δόξειεν ὑπὸ πυρὸς, ἐπείπερ ἂν τοῖς ἐναντίοις ἑκάστων ἡ πῆξις καὶ ἡ τῆξις. ἰδιότητες δὲ πλείους εἰσὶν ἐν τοῖς λίθοις. ἐν γὰρ τῇ γῇ χρώμασί τε καὶ γλισχρότητι, καὶ λειότητι, καὶ πυκνότητι, καὶ τοῖς τοιούτοις αἱ πνοαὶ διαφοροι· κατὰ δὲ τὰ ἄλλα σπάνιοι. τοῖς δὲ λίθοις ἅπτεται, καὶ πρὸς ταῖς ἑαυταῖς αἱ κατὰ τὰς δυναμεις· οὔτε ποιεῖν, ἢ πάσχειν, ἢ τοῦ μὴ πάσχειν. τηκτοὶ γὰρ, οἱ δ' ἄτηκτοι· καὶ καυστοὶ, οἱ δ' ἄκαυστοι, καὶ ἄλλα τούτοις ὅμοια. καὶ ἐν αὐτῇ τῇ καύσει καὶ πυρώσει πλείους ἔχοντες διαφορὰς. ἔνιοι δὲ τοῖς χρώμασιν ἐξομοιοῦν * ται δυναμένοι τὸ ὕδωρ, ὥσπερ ἡ σμαραγδος. οἱ δ' ὅλως ἀπολιθοῦν, τὰ τιθέμενα εἰς ἑαυτούς. ἕτεροι δὲ ὁλκὴν τινὰ ποιεῖν. οἱ δὲ βασανίζειν τὸν χρυσὸν, καὶ τὸν ἄργυρον, ὥσπερ ἥτε καλουμένη λίθος ἡρακλεια, καὶ ἡ λυδή. θαυμασιωτάτη δὲ καὶ μεγίστη δύναμις, εἴπερ ἀληθὲς, ἡ τῶν τηκτῶν. γνωριμωτέρα δὲ τῶν καὶ ἐν πλείοσι κατὰ τὰς ἐργασίας· γλυπτοὶ γὰρ ἔνιοι, καὶ τορνευτοί, καὶ πριστοί. τῶν δὲ οὐδὲ ὅλως ἅπτεται σιδήριον. ἐνίων δὲ κακῶς καὶ μόλις. εἰσὶ δὲ πλείους καὶ ἄλλα κατὰ ταύτας * αἱ μὲν οὖν κατὰ τὰ χρώματα καὶ τὰς σκληρότητας, καὶ μαλακότητας καὶ λειότητας, καὶ τ' ἄλλα τὰ τοιαῦτα. διὸ τὸ περιττὸν πλείοσιν ὑπάρχουσιν, καὶ ἐνίοις γε κατὰ τόπον ὅλου· ἐξ ὧν δὴ καὶ διωνομασμέναι λιθοτομίαι, παρίων τε καὶ πεντελικῶν, καὶ χίων τε καὶ θηβαϊκῶν· καὶ ὡς ὁ περὶ αἴγυπτον ἐν θήβαις ἀλαβαστρίτης. καὶ γὰρ οὗτος μέγας τέμνεται. καὶ ὁ τοῦ ἐλέφαντι μόνος, ὁ χερνίτης καλούμενος· ἐν ᾗ πέπλῳ φασὶ καὶ δαρεῖον κεῖσθαι· καὶ ὁ πόρος, ὅμοιος τοῦ χρώματι καὶ τῇ πυκνότητι τοῦ παρίῳ. τὴν δὲ κουφότητα μόνον ἔχων τοῦ πόρου, διὸ καὶ ἐν τοῖς † σπαδιαζομένοις οἰκήμασιν, ὥσπερ διαίζωμα τιθέασιν αὐτὸν οἱ αἰγύπτιοι * σπουδιαζομένοις μέλας αὐτόθι διαφανὴς, ὁμοίως τοῦ χίῳ. καὶ παρ' ἄλλοις δὲ ἕτεροι πλει * αἱ μὲν οὖν τοιαῦται διαφοραὶ, καθαπερ ἐλέχθη, κοινότεραι πλείοσιν. αἱ δὲ κατὰ τὰς δυναμεις τὰς προειρημένας, οὐκ ἔτι τοῖς ὅλοις ὑπάρχουσιν, οὐδὲ συνχείαις λίθων, οὐδὲ μεγέθεσιν. ἔνιοι δὲ καὶ σπάνιοι πάμπαν εἰσί, καὶ σμικροί, καθαπερ ἥτε σμαραγδος, καὶ τὸ σάρδιον, καὶ ὁ ἄνθραξ, καὶ ἡ σαπφειρος, καὶ σχεδὸν * λόγον εἰς τὰ σφραγίδια γλυπτῶν. οἱ δὲ καὶ ἐν ἑτέροις εὑρίσκονται διακοπτομένοις. ὀλίγοι δὲ καὶ οἱ περὶ τὴν πύρωσιν καὶ καῦσιν, ὑπὲρ ὧν δὴ καὶ πρῶτον ἴσως λεκτέον, τίνας καὶ πόσας ἔχουσιν διαφοραὶς. κατὰ δὴ τὴν πύρωσιν οἱ μὲν τήκονται καὶ ῥέουσιν, ὥσπερ οἱ μεταλλευτοί· ῥεῖ γὰρ ἅμα τοῦ ἀργύρῳ καὶ τοῦ χαλκῷ καὶ σιδήρῳ, καὶ ἡ λίθος ἡ ἐκ τούτων. εἰ τοίνυν διὰ τὴν ὑγρότητα τῶν ὑπαρχόντων, εἴτε καὶ δι' αὐτάς. ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ πυρομαχοι καὶ οἱ μιλίαι ῥέουσιν, οἷς ἐπιτιθέασιν οἱ καίοντες. οἱ δὲ καὶ ὅλως

δὲ καὶ ὅλως λέγουσι πάντας τήκεσθαι, πλὴν τοῦ μαρμάρου. τοῦτον δὲ κατακαίεσθαι, καὶ κονίαν ἐξ αὐτοῦ γίνεσθαι. δόξειε δ' ἂν οὕτως ὅλως ὠθὶ πλεῖον εἰρῆσθαι. πολλοὶ γὰρ οἱ ῥηγνύμενοι καὶ διαπηδῶντες, ὡς οὐ μαχομένου τὴν πύρωσιν, ὥσπερ οὐδ' ὁ κέραμος. ὃ καὶ κατὰ λόγον ἐστίν· οἵ τινες ἐξυγρασμένοι τυγχάνουσιν. τὸ γὰρ τηκτὸν, ἐνίκμον εἶναι ἀεί. καὶ ὑγρότητ' ἔχει πλείω. φασὶ δὲ καὶ τῶν ἡλιουμένων, τοὺς μὲν ἀναξηραίνεσθαι τελείως, ὥστ' ἀχρείους εἶναι, μὴ καταῤῥηχθέντας πάλιν καὶ συνεκμασθέντας· τοὺς δὲ καὶ μαλακωτέρους καὶ διαθραύστους μᾶλλον. φανερὸν δ' ὡς ἀμφοτέρων μὲν ἐξαιρεῖται τὴν ὑγρότητα. συμβαίνει δὲ τοὺς μὲν πυκνοὺς ἀποξηραινομένους, σκληρύνεσθαι· τοὺς δὲ μανοὺς, καὶ ὡς ἡ σύμφυσις τοιαύτη, θραυστοὺς εἶναι καὶ τηκτούς. ἐνίοι δὲ τῶν θραυστῶν ἀνθρακοῦνται τῇ θραύσει, καὶ διαμένουσι πλείω χρόνον· ὥσπερ οἱ περὶ Βίνας ἐν τοῦ μετάλλῳ, οὓς ὁ ποταμὸς καταφέρει. καίονται γὰρ, ὅταν ἄνθρακες ὠπτεθῶσι, καὶ μέχρι τούτου χρεῖαν φυσᾶ τις. εἶτ' ἀπομαραίνονται, καὶ πάλιν καίονται. διὸ καὶ πολὺν χρόνον ἡ χρῆσις. ἡ δ' ὡς μὴ Βαρεῖα σφόδρα, καὶ δυσχερής, ὃν καλοῦσι σπῖνον, ὃς κὴν ἐν τοῖς μετάλλοις, τοιοῦτος διακοπεὶς καὶ συντεθεὶς πρὸς ἑαυτὸν, ἐν τῷ ἡλίῳ τιθέμενος καίεται. καὶ μᾶλλον, ἐὰν ὠπψεκάσῃ καὶ περιῤῥάνῃ τις. ὁ δὲ λιπαραῖος ἐκφοροῦται τε τῇ καύσει, καὶ γίνεται κισηροειδής. ὥσθ' ἅμα τήν τε χρόαν μεταβάλλειν, καὶ τὴν πυκνότητα. μέλας τε γὰρ καὶ λεῖός ἐστι, καὶ πυκνὸς, ἄκαυστος ὤν. γίνεται δ' οὗτος ἐν τῇ κισσήρει διειλημμένος ἄλλοθι καὶ ἄλλοθι, καθάπερ ἐν κυθρισμῷ. καὶ οὐ συνεχὴς, ὥσπερ καὶ ἐν μήλῳ φασὶ τὴν κίσσηριν ἐν ἄλλῳ τινὶ λίθῳ γίνεσθαι. καίει μὲν τούτῳ, ὥσπερ ἀντιπεπονθὼς, πλὴν ὁ λίθος οὗτος οὐχ ὅμοιος τοῦ λιπαραίου. ἐκφοροῦται δὲ καὶ ὁ ἐν τετράδι τῆς σικελίας γινόμενος. τοῦτο δὲ τὸ χωρίον ἐστὶ κατὰ λιπάραν. ὁ δὲ λίθος ἐν τῇ ἄκρᾳ τῇ ἐρινεάδι καλουμένῃ πολύς. ὁμοίως ταῖς κίναις καιόμενος, ὀσμὴν ἀφίησιν ἀσφάλτου. τὸ δ' ἐκ τῆς κατακλίσεως ὅμοιον γίνεται τῇ κεκαυμένῃ. οὓς δὲ καλοῦσιν εὐθὺς ἄνθρακας τῶν θρυπτομένων διὰ τὴν χρείαν, εἰσὶ γεώδεις. ἐκκαίονται δὲ καὶ πυροῦνται, καθάπερ οἱ ἄνθρακες. εἰσὶ δὲ περί τε τὴν λυγιστικὴν, ὅπου καὶ τὸ ἤλεκτρον, καὶ ἐν τῇ ἰλίᾳ βαδιζόντων ὀλυμπίαζε τὴν δι' ὄρους, οἷς καὶ οἱ χαλκεῖς χρῶνται. εὑρέθη δέ ποτε * ἐγκαπτῆς ὕλης μετάλλοις, λίθος, ὃς τῇ μὲν ὄψει παρόμοιος ὢν ξύλῳ σαπρῷ. ὅτε δ' ὠπχέοιτό τις ἔλαιον, καίεται. καὶ ὅτ' ἐκκαυθείη, τότε παύεται καὶ αὐτὸς, ὥσπερ ἀπαθὴς ὤν. τῶν μὲν οὖν καιομένων σχεδὸν αὗται διαφοραί. ἄλλο δέ τι γένος ἐστὶ λίθων, ὥσπερ ἐξ ἐναντίων πεφυκὸς ἄκαυστον, ὅλως ἄνθραξ καλούμενος, ἐξ οὗ καὶ τὰ σφραγίδια γλύφουσιν, ἐρυθρὸν μὲν τῷ χρώματι, πρὸς δὲ τὸν ἥλιον τιθέμενον ἄνθρακος καιομένου ποιεῖ χρόαν. τιμιώτατον δ' ὡς εἰπεῖν. μικρὸν γὰρ σφοδρὸν τετταράκοντα χρυσῶν. ἄγεται δ' οὗτος ἐκ καρχηδόνος, καὶ μασσαλίας. οὐ καίεται δὲ ὁ περὶ μίλητον γωνιειδὴς ὤν. ἐν ᾧπερ καὶ τὰ ἑξάγωνα. καλοῦσι δ' ἄνθρακα καὶ τοῦτον, ὃ καὶ θαυμαστόν ἐστιν· ὅμοιον γὰρ τρόπον τινὰ καὶ τὸ τοῦ ἀδάμαντος. οὐ γὰρ οὐδ' ὥσπερ ἡ κίττηρις καὶ τέφρα, δόξειε δ' ἂν διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν ὑγρὸν. ταῦτα γὰρ ἄκαυστα καὶ ἀπύρωτα, διὰ τὸ ἐξηρεῖσθαι τὸ ὑγρόν. ἐπεὶ καὶ τὸ ὅλον ἡ κίσσηρις ἐκ κατακαύσεως δοκεῖ τισι γίνεσθαι, πλὴν τῆς ἐκ τοῦ ἀφροῦ τῆς θαλάσσης συνισταμένης. λαμβάνουσι δὲ τὴν πίστιν διὰ τῆς αἰσθήσεως, ἔκ τε τῶν περὶ τοὺς κρατῆρας γενομένων, καὶ ἐκ τῆς διαβάρου λίθου τῆς φλογουμένης οὐ κισσηροῦται. μαρτυρεῖν δὲ καὶ οἱ τόποι δοκοῦσιν, ἐν οἷς ἡ γένεσις. καὶ γὰρ ἐν ταῖς μάλιστα καὶ ἡ κίσσηρις. τάχα δ' ἡ μὲν οὕτως, αἱ δ' ἄλλως. καὶ πλείους τρόποι τῆς γενέσεως. ἡ γὰρ ἐν νισύρῳ, καθάπερ ἐξ ἄμμου τινὸς ἔοικε συγκεῖσθαι. σημεῖον δὲ λαμβάνουσιν, ὅτι τῶν εὑρισκομένων ἐνίαι διαθρύπτονται ἐν ταῖς χερσὶν, ὥσπερ εἰς ἄμμον, διὰ τὸ μή πω συνεστᾶναι, μὴ δὲ συμπεπηγέναι. εὑρίσκουσι δ' ἀθρόας κατὰ μικρὰ χειροπληστίας, ὅτον πολλὰς ἢ μικρῷ μείζους, ὅταν ἀπαμείβωνται τ' ἄνω. ἐλαφρὰ δὲ σφόδρα καὶ ἡ ἄμμος, ἡ δ' αὖ καὶ ἐν μήλῳ πᾶσα μέν. ἔνια δ' αὖ ἐν λίθῳ τινὶ ἑτέρᾳ γίνεται, καθάπερ ἐλέχθη πρότερον. διαφορὰς δ' ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας, καὶ χρώματι καὶ πυκνότητι καὶ βάρει. χρώματι μὲν, ὅτι μέλαινα ἐκ τοῦ ῥύακος, τοῦ ἐν σικελίᾳ, πυκνότητί τε καὶ βάρει, αὐτή τε καὶ μαλώδης. γίνεται γάρ τις καὶ τοιαύτη κίσσηρις, καὶ βάρος ἔχει καὶ πυκνότητα, καὶ ἐν τῇ χρήσει πολυτιμότερον τῆς ἑτέρας. τμητικὴ δὲ καὶ ἡ ἐκ τοῦ ῥικὸς μᾶλλον τῆς κορυφῆς καὶ λεύκης. τμητικωτάτη δ' ἐκ τῆς θα-

λάσσης

λαίσσης αὐτοῦ. καὶ περὶ μὲν τοῦ κισσηρίδος ὑπὸ τοσοῦτον εἰρήσθω. περὶ δὲ τῶν πυρουμένων, καὶ τῶν ἀπυρώτων λίθων, ἀφ' ὧν καὶ εἰς ἐσθῆτα ἐξέβημεν, ἐν ἄλλοις θεωρητέον τὰς αἰτίας. τῶν δὲ λίθων καὶ ἄλλαι * τυγχάνουσιν, ἐξ ὧν καὶ τὰ σφραγίδια γλύφουσιν· αἱ μὲν τῇ ὄψει μόνον, οἷον τὸ σάρδιον καὶ ἴασπις, καὶ ἡ σάπφειρος· αὕτη δ' ἐστὶν ὥσπερ χρυσόπαστος. ἡ δὲ σμάραγδος, καὶ δυνάμεις τινὰς ἔχει· τοῦ τε γὰρ ὕδατος, ὥσπερ εἴπομεν, ἐξομοιοῦται τὴν χρόαν ἑαυτῇ, μετρίᾳ μὲν οὖσα ἐλάττονος, ἡ δὲ μεγίστη πάντως, ἡ δὲ χειρίστη τοῦ καθ' αὑτὴν μόνον καὶ πρὸς τὰ ὄμματα ἀγαθή. διὸ καὶ τὰ σφραγίδια φοροῦσιν ἐξ αὐτοῦ, ὥστε βλέπειν. ἔστι δὲ σπανία, καὶ τὸ μέγεθος οὐ μεγάλη· πλὴν εἰ πιστεύειν ταῖς ἀναγραφαῖς δεῖ ὑπὲρ τῶν βασιλέων τῶν αἰγυπτίων * νους γάρ φασι κομισθῆναι ποτ' ἐν δώροις, παρὰ τοῦ βαβυλωνίων βασιλέως, μῆκος μὲν τετράπυχυν, πλάτος δὲ τρίπηχυν. ἀνακεῖσθαι δὲ καὶ ἐν τῷ τοῦ διὸς ὀβελίσκῳ σμαράγδους τέτταρας, μῆκος μὲν τετταράκοντα πηχῶν, εὖρος δὲ τῇ μὲν τέτταρας, τῇ δὲ δύο. ταῦτα μὲν οὖν ὅτι κατὰ τὴν ἐκείνων γραφήν. τῶν δὲ * ανῶν καιομένων ὑπὸ πολλῶν, ἡ ἐν τύρῳ μεγίστη στήλη γάρ ἐστιν εὐμεγέθης ἐν τῷ τοῦ ἡρακλέους ἱερῷ· εἰ μὴ ἄρα ψευδὴς σμαραγδος. καὶ γὰρ τοιαύτη γίνεταί τις φύσις. γίνεται δὲ ἐν τοῖς ἐν ἐφικτῷ καὶ γνωρίμοις τόποις, διτταχοῦ μάλιστα, περί τε κύπρον ἐν τοῖς χαλκορυχείοις, καὶ ἐν τῇ νήσῳ τῇ ὑπὸ καλουμένῃ καρχηδόνι. καὶ ἰδιωτέρους εὑρίσκουσιν ἐν ταύτῃ. μεταλλεύεται γάρ, ὥσπερ τ' ἄλλα, καὶ ἡ φύσις. κατὰ ῥάβδους ποιοῦσιν ἐν κύπρῳ αὐτὴν καθ' αὑτὴν πολλάς. εὑρίσκονται δὲ σπάνιαι, μέγεθος ἔχουσαι σφραγίδος· ἀλλ' ἐλάττους αἱ πολλαί. διὸ καὶ πρὸς τὴν κόλλησιν αὐτῇ χρῶνται τοῦ χρυσίου. κολλᾷ γάρ, ὥσπερ ἡ χρυσοκόλλα. καὶ ἔνιοί γε δὴ καὶ ὑπολαμβάνουσι τὴν αὐτὴν φύσιν εἶναι. καὶ γὰρ τὴν χρόαν παρόμοια τυγχάνουσιν· ἀλλ' ἡ μὲν χρυσοκόλλα δαψιλὴς καὶ ἐν τοῖς χρυσείοις, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐν τοῖς χαλκορυχείοις, ὥσπερ ἐν τοῖς περὶ τοὺς τόπους. ἡ δὲ σμάραγδος σπανία, καθάπερ εἴρηται. δοκεῖ γὰρ ἐκ τοῖς ἰάσπιδος γίνεσθαι. φασὶ γὰρ εὑρεθῆναί ποτε ἐν κύπρῳ λίθον, ἧς τὸ μὲν ἥμισυ σμαραγδος ἦν, τὸ ἥμισυ δὲ ἴασπις, ὡς οὔπω μεταβεβληκείας ἀπὸ τοῦ ὕδατος. ἔστι δέ τις αὐτῆς ἐργασία πρὸς τὸ λαμπρόν. ἀρχὴ γὰρ οὖσα οὐ λαμπρά, αὐτή τε δὴ περιττὴ τῇ δυνάμει, καὶ τὸ λυγγούριον. καὶ γὰρ ἐκ τούτου γλύφεται τὰ σφραγίδια, καὶ ἔστι στερεωτάτη, καθάπερ λίθος. ἕλκει γάρ, ὥσπερ τὸ ἤλεκτρον. οἱ δέ φασιν οὐ μόνον καρφὴ καὶ ξύλον, ἀλλὰ καὶ χαλκὸν καὶ σίδηρον, ἐὰν ᾖ λεπτός· ὥσπερ καὶ Διοκλῆς ἔλεγεν. ἔτι διαφανῆ τε σφόδρα, καὶ ψυχρά. βέλτιον δὲ τὰ τῶν ἀγρίων, ἢ τὰ τῶν ἡμέρων· καὶ τὰ τῶν ἀρρένων, ἢ τὰ τῶν θηλείων· ὡς καὶ τῆς τροφῆς διαφερούσης, καὶ τοῦ πονεῖν ἢ μὴ πονεῖν. τὸ δ' ὑγρότερον. εὑρίσκουσι δ' ἀνορύττοντες οἱ ἔμπειροι. κατακρύπτεται γάρ, καὶ ἐπαμᾶται γῆν, ὅταν εὑρήσῃ. γίνεται δὲ καὶ κατεργασία τις αὐτοῦ πλεῖον. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ ἤλεκτρον λίθος. τὸ γὰρ ὀρυκτὸν, ὃ περιλυγγιστήν. καὶ τούτῳ ἂν ἡ τοῦ ἕλκειν δύναμις ἀκολουθείη. μάλιστα δ' ὅτι δῆλον, καὶ φανερωτάτη τὸν σίδηρον ἄγουσι. γίνεται δὲ καὶ αὕτη σπανία, καὶ ὀλιγαχοῦ. καὶ αὕτη μὲν δὴ συναριθμείσθω τὴν δύναμιν ὁμοίαν ἔχειν. ἐξ ὧν δὲ τὰ σφραγίδια ποιεῖται, καὶ ἄλλαι πλ[illegible]ιν· οἷον ἥδ' ὑαλοειδής, ἣ καὶ ἔμφασιν ποιεῖ καὶ διάφασιν· καὶ τὸ ἀνθράκιον, καὶ ἡ ὄμφαξ. ἔτι δὲ καὶ ἡ κρύσταλλος, καὶ τὸ ἀμέθυσον· ἄμφω δὲ διαφανῆ. εὑρίσκονται δὲ καὶ αὗται, καὶ τὸ σάρδιον, διακοπτομένων τινῶν πετρῶν· καὶ ἄλλαι δ' ὡς προείρηται πρότερον, διαφορὰς ἔχουσαι, καὶ συνώνυμοι πρὸς ἀλλήλας. τοῦ γὰρ σαρδίου, τὸ μὲν διαφανές, ἐρυθρότερον δέ, καλεῖται θῆλυ· τὸ δὲ διαφανὲς μὲν, μελάντερον δέ, καὶ ἄρσεν. καὶ τὰ λυγγούρια δ' ὡσαύτως· ὧν τὸ θῆλυ διαφανέστερον καὶ ξανθότερον. καλεῖται δὲ καὶ κυανὸς ὁ μὲν ἄρρεν, ὁ δὲ θῆλυ. μελάντερος δέ, ὁ ἄρρεν. τὸ δ' ὀνύχιον, μικτὴ λευκῷ καὶ φαιῷ παραλλήλα. τὸ δ' ἀμέθυσον, οἰνωπὸν τῇ χρόᾳ. καλὸς δὲ λίθος καὶ ὁ ἀχάτης, ὁ ἀπὸ τοῦ ἀχαίτου ποταμοῦ, τοῦ ἐν σικελίᾳ. καὶ πωλεῖται τίμιος. ἐν λαμψάκῳ δέ ποτ' ἐν τοῖς χρυσίοις εὑρέθη θαυμαστὴ λίθος, ἐξ ἧς ἀνενεχθείσης πρὸς στιραν, σφραγίδιον γλυφερὸν ἀνεπέμφθη βασιλεῖ διὰ τὸ περιττόν. καὶ αὗται μὲν ἅμα τῷ καλῷ, καὶ τὸ σπάνιον ἔχουσιν. αἱ δὲ δὴ ἐκ τοῦ ἑλλάδος, εὐτελέστεραι, οἷον τὸ ἀνθράκιον, τὸ ἐξερχόμενον τοῦ ἀρκαδίας. ἔστι δ' οὗτος μελάντερος τοῦ χίου, καθὸ ἐξ αὐτοῦ ποιοῦσι· καὶ ὁ τροιζήνιος. οὗτος δὲ ποικίλος, τὰ μὲν φοινικοῖς, τὰ δὲ λευκοῖς χρώμασι. ποικίλος δὲ καὶ ὁ κορίνθιος, τοῖς αὐτοῖς χρώμασι· πλὴν τὸ * χλωροειδέστερον. τὸ δ' ὅλον πολλοὶ τυγχάνουσιν οἱ τοιοῦτοι. ἀλλ'

ὑπὸ καλουμένῃ

τοι. ἀλλ' οἱ περιττοὶ σπάνιοι, καὶ ἐξ ὀλίγων τόπων· οἷον ἔκτε καρχηδόνος, καὶ ἐκ τῶν περὶ μασαλίαν, καὶ ἐξ αἰγύπτου, καὶ οὐδὲ κατάδου τόπους, καὶ συήνη πρὸς ἐλεφαντίνη πόλει, καὶ ἐκ τῆς ψεφὼ καλουμένης χώρας. καὶ ἐν κύπρῳ, ἥτε σμαραγδος καὶ ἡ ἴασπις. οἷς δὲ εἰς τὰ λιθόκολλα χρῶνται ἐκ τῆς βακτριανῆς, εἰσὶ πρὸς τῇ ἐρήμῳ. συλλέγουσι δ' αὐτοὺς ὑπὸ ἐτησίας, ἱππεῖς ἐξιόντες. τότε γὰρ ἐμφανεῖς γίνοντι, κινουμένης τῆς ἄμμου, διὰ τὸ μέγεθος τῶν πνευμάτων. εἰσὶ δὲ μικροὶ, καὶ οὐ μεγάλοι. τῶν σπουδαζομένων δὲ λίθων ἐστὶ καὶ ὁ μαργαρίτης καλούμενος, διαφανὴς μὲν τῇ φύσει. ποιοῦσι δ' ἐξ αὐτοῦ οὐδὲ πολυτελεῖς ὅρμους. γίνετι δὲ ἐν ὀστρείῳ τινὶ, παραπλησίῳ ταῖς πίνναις. φέρει δ' ἥτε ἰνδικὴ χώρα, καὶ νῆσοί τινες τῶν ἐν τῇ ἐρυθρᾷ. τὸ μὲν οὖν περιττὸν, σχεδὸν ἐν αὐταῖς. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι τινὲς, οἷον ὅτε ἐλέφας ὁ ὀρεκτός, ποικίλος μέλανι, καὶ ἣν καλοῦσι σάπφειρον. αὕτη γὰρ μέλαινα, οὐκ ἄγαν πόῤῥω τοῦ κυανοῦ τοῦ ἄῤῥενος. καὶ πρασίτις. αὕτη δὲ ἰώδης τῇ χρόᾳ. πυκνὴ δὲ καὶ αἱματίτις. αὕτη δ' αὐχμώδης, ἡ κατὰ τοὔνομα, ὡς αἵματος ξηροῦ πεπηγότος. ἄλλη δὴ καλουμένη, οὐ ξανθὴ μὲν τῆς χρόαν, ἔκλευκος δ' ὃ μᾶλλ) καλοῦσι χρῶμα οἱ δωρεῖς ξανθόν. τὸ γὰρ κουράλιον (καὶ γὰρ τοῦτ' ὥσπερ λίθος) τῇ χρόᾳ μὲν ἐρυθρὸν, περιφερὲς δ' ὡς ἂν ῥίζα. φύετι δὲ ἐν τῇ θαλάττῃ. τρόπον δέ τινα οὐ πόῤῥω τούτου τῇ φύσει, καὶ ὁ ἰνδικὸς κάλαμος ἀπολελιθωμένος. ταῦτα μὲν οὖν ἄλλης σκέψεως. τῶν δὲ λίθων πολλαί τινες αἱ φύσεις, καὶ τῶν μεταλλευομένων. ἔνια γὰρ ἅμα χρυσὸν ἔχουσι, καὶ ἄργυρον. πρὸ φανῆ δὲ μόνον ἄργυρ). βαρύτεραι δ' αὖτι πολὺ, καὶ τῇ ῥοπῇ, καὶ τῇ ὀσμῇ. καὶ κυανὸς αὐτοφυὴς, ἔχων ἐν ἑαυτῷ χρυσοκόλλαν. ἄλλη δὲ λίθος ὁμοία τῆς χρόαν τοῖς ἄνθραξι. βαρὸς δ' ἔχουσι τὸ ὅλον ἐν τοῖς μεταλλοις, πλεῖσαι καὶ ἰδιώτατι φύσεις εὑρίσκοντι τῶν τοιούτων. ὧν τὰ μὲν εἰσι γῆς, καθάπερ ὦχρα καὶ μίλτος. τὸ δ' οἷον ἄμμου, καθάπερ χρυσοκόλλα καὶ κυανός· τὰ δὲ κονίας, οἷον σανδαράκη, καὶ ἀῤῥενικὸν, καὶ ὅσα ὅμοια τούτοις. καὶ τῶν μὲν τοιούτων πλείους ἄν τις λάβοι τὰς ἰδιότητας. ἔνιαι δὲ λίθοι καὶ τὰς τοιαύτας ἔχουσι δυνάμεις, εἰς τὸ μὴ πάσχειν, ὥσπερ εἴπομεν· οἷον τὸ μὴ γλύφεσθαι σιδηρίοις, ἀλλὰ λίθοις ἑτέροις. ὅλως μὲν ἡ κατὰ τὰς ἐργασίας, καὶ τῶν μειζόνων λίθων πολλὴ διαφορά· πρισοὶ γὰρ. οἱ δὲ γλυπτοὶ, καθάπερ ἐλέχθη, καὶ τορνευτοὶ τυγχάνουσι· καθάπερ καὶ ἡ μαγνῆτις αὕτη λίθος, ἡ καὶ ὄψει περιττὸν ἔχουσα. καὶ ὥς γε δή τινες θαυμάζουσι, τῆς ὁμοίωσιν τοῦ ἀργύρῳ μηδαμῶς οὖσαν συγγενῆ. πλείους δ' εἰσὶν οἱ δεχόμενοι πάσας τὰς ἐργασίας. ἐπεὶ καὶ ἐν σίφνῳ τοιοῦτος τίς ἐστιν ὀρεκτός, ὡς τρία στάδια ἀπὸ θαλάττης στρογγύλος, καὶ βόλασος. καὶ τορνεύετι καὶ γλύφετι διὰ τὸ μαλακὸν, ὅταν πυρωθῇ τοῦ ἐλαίῳ· μέλας τε σφόδρα γίνετι, καὶ σκληρός. ποιοῦσι δ' ἐξ αὐτοῦ σκεύη τὰ ὑπόπεζα. οἱ μὲν τοιοῦτοι πάντες προσδέχοντι τὴν τοῦ σιδήρου δύναμιν. ἔνιοι δὲ λίθοις ἄλλοις γλύφοντι, σιδήροις δ' οὐ δύναντι, καθάπερ εἴπομεν. οἱ δὲ σιδήροις· μέναμ * δὲ καὶ εἰσὶν * παραπλησίως δὲ κάτω τὰ * μὴ τέμνεσθαι * σιδήρῳ, καί τοι καὶ στερεὸν ἔτε * ἰσχυρότερα τέμνει, καὶ σίδηρος λίθους σκληρότερος ὤν. ἄτοπον δὲ κἀκεῖνο φαίνετι. διότι ἡ μὲν ἀκόνη κατεσθίει τὸν σίδηρον, ὁ δὲ σίδηρος ταύτην μὲν δύνατι διαιρεῖν καὶ ῥυθμίζειν. ἐξ ἧς δ' αἱ σφραγίδες, οὐ. καὶ πάλιν ὁ λίθος, τῷ γλύφουσι τὰς σφρα[illegible]κ τούτου ἐστὶν, ἐξ οὗπερ αἱ ἀκόναι, ἢ ἐξ ὁμοίου τούτῳ. ἄγετι δὲ ἡ ἐξ ἀρμενίας. θαυμαστὴ δὲ φ[illegible] καὶ τῆς βασανιζούσης τὸν χρυσόν. δοκεῖ γὰρ δὴ τὴν τοιαύτην ἔχειν τῷ πυρὶ δύναμιν· καὶ γὰρ ἐκεῖνο δομιμάζει. διὸ καὶ ἀπροῦσί τινες, οὐκ ἄγαν οἰκείως ἀπροῦντες· οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν τρόπον δοκιμάζει. ἀλλὰ τὸ μὲν πῦρ τῷ τὰ χρώματα μεταβάλλειν, καὶ ἀξιοῦν· ὁ δὲ λίθος, τῇ παρατρίψει. δύνατι γὰρ, ὡς ἔοικεν, ἐκλαμβάνειν τῆς ἑκάστου φύσιν· εὑρῆσθαι δέ φασιν νῦν ἀμείνω πολὺ τῆς πρότερον. ὥστε μὴ μόνον τὸν ἐκ τῆς καθάρσεως, ἀλλὰ καὶ τὸν χαλκὸν κατὰ χρυσὸν καὶ ἄργυρον γνωρίζειν, καὶ πόσον εἰς τὸν στατῆρα μέμικτι. σημεῖα δ' ἐστὶν αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ ἐλαχίστου. ἐλάχιστον δὲ γίνετι κριθὴν, εἶτα κόλυμβον, εἶτα τεταρτημόριον, ἢ ἡμιόλιον ὀβολόν· ἐξ ὧν γνωρίζουσι τὸ καθῆκον. εὑρίσκοντι δὲ τοιαῦτι πᾶσαι ἐν τῷ ποταμῷ τμώλῳ. λεῖα δ' ἡ φύσις αὐτῶν, καὶ ψηφοειδής, πλατεῖα, οὐ στρογγύλη. μέγεθος δὲ, ὅσον διπλασία τῆς μεγίστης ψήφου. διαφέρει δ' αὐτῆς πρὸς τὴν δοκιμασίαν τὰ ἄνω πρὸς τὸν ἥλιον, ἢ τὰ κάτω. καὶ βέλτιον δοκιμάζει τὰ ἄνω, οὐδὲ δέον, ὅτι ξηρότερα τὰ ἄνω. κωλύει γὰρ ἡ ὑγρότης εἰς τὸ ἐκλαμβάνειν· ἐπειδὴ καὶ ἐν τοῖς καύμασιν τοῦ δοκιμάζειν χεῖρον. ἀνίησι γάρ τινα νοτίδα ἐξ αὐτῆς, δι' ἣν ἀπολισθαίνει. συμβαίνει δὲ οὐδὲ καὶ ἄλλοις τῶν λίθων, καὶ ἐξ ὧν τὰ ἀγάλματα ποιοῦσιν. ὃ καὶ σημεῖον ὑπολαμβάνει, ὡς ἴδιον τὸ τοῦ εἴδους. αἱ μὲν οὖν τῶν λίθων διαφοραὶ

καὶ δυνάμεις

καὶ λιπαίνεις χειρόν εἰσιν γὰ τόποις. αἱ δὲ τ γῆς, ἐλαττονες μ, ἰδιώτραι δὲ. τὸ μ γὰρ ἵπκεσθαι, καὶ ἄλλοισθαι, καὶ πάλιν ἀρασκληρύνεσθαι, καὶ ταύτη συμβαίνει· πίπτει μὲν γὰρ ταῖς χυδαῖς καὶ ὀρυκτοῖς, ὥσπερ καὶ ὁ λίθος. μαλαττεται δὲ, λίθος τε ποιοῦσιν· ὧν τὰς τε ποικίλας, καὶ τὰς ἄλλας τὰς σωτιθεμένας· ἁπάσας γὰρ πυρῶντες καὶ μαλαττοντες ποιοῦσιν. ἐὰν δὲ καὶ ὁ ὕελος ἐκ τ ὑελίδος, ὥς τινές φασι, καὶ αὕτη πυκνόσ γίνεται· ἰδιωτάτη δ' ἡ τ χαλκῷ μιγνυμένη. πρὸς γὰρ τὸ πίπτειν καὶ μίγνυσθαι, καὶ δεῖται ἔχειν πολιτῶν, ὥστε τῷ καττ τ χρόας ποιεῖν διαφοράν. πρὸς δὲ λιθικίαν ἔστι τις, ἣ ἔψεστ γῆ, καὶ γίνεται γλισχρά. ταύτη δ' ἀλέφουσι τὰς ἀμπέλους αὐτὴ ἐξ, πρὸς οὐ ἵππας. ἣ δ' ἂν λαμβάνῃ καὶ ταύτας τὰς διαφορὰς, ὅσαι πρὸς τὴν ἀρχιτέκτονα σύφυσιν· ἐπεὶ αἵ γε οὐ τοιοῦτον ποιοῦσαι χυμὸν, διαφόρους ἀλλήλων, ἵν' ἔχωσι φύσιν· ὥσπερ καὶ αἱ οὐ τῶν φυτῶν. ἀλλὰ μᾶλλον ἂν τις τὰς τοῖς χρώμασι διαριθμήσεις, οἷς περ καὶ οἱ γραφεῖς χρῶνται. καὶ γὰρ ἡ γένεσις τούτων, ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς εἰπομεν, ἤτοι συῤῥοῆς τινος, ἢ διηθήσεως γινομένης. καὶ ἐνιαί γε δὴ φαίνεται ὥσπερ ψωμώδεις, καὶ οἷον κατακεκαυμένα, οἷον καὶ ἡ Κανδαρεκή, καὶ τὸ ἀῤῥωνικόν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ διαῦτα· πάντα δ' ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἀπὸ τ αὐαθυμιάσεως, ταῦτα τ ξηρᾶς καὶ καπνώδους. εὑρίσκεται δὲ πάντα γὰ τοῖς μεταλλοις, τοῖς ἀργυρείοις καὶ χρυσείοις· ἔνια δὲ καὶ γὰ τοῖς χαλκουργείοις, οἷον ἀῤῥωνικόν, σανδαράκη, χρυσοκόλλα, μίλτος, ὤχρα, ἰανός. ἐλαχίστος ὁ ὅστος, καὶ κατ' ἐλαχίστα. τ δ' ἄλλων τ μὲν εἰσι ῥᾴδιοι· τὴν δ' ὤχραν ἀθρόαν ὡς φαντασίαν ἔστιν. μίλτῳ ὁ ὠχρὸν ἀπολιθοῦσι. ὥστε εἰς τὰ αὐθρείκελα χρῆσθαι οὐ βαφεῖς. καὶ ὤχραν αὐτ' ἀῤῥωνικόν, ἀλλὰ τὸ μηδὲν τῇ χρόᾳ διαφέρειν. λοιπὸν ὁ τἄλλα μίλτος τε καὶ ὤχρας ὄντων γὰ ἀχρᾶ μέταλλα· καὶ καὶ ταῦτα, καθάπερ γὰ καπνοδόκαι, καὶ ὀρύττεται πολλά. χαλεπὸν δὲ τοῖς μετάλλοις φασὶν εἶναι, τὸ πονίγεσθαι. ταχὺ γὰρ, καὶ γὰ ὀλίγῳ τ τὸ ποιεῖν. βελτίους ὁ ποιεῖ μίλτος ἡ κεῖα εἶναι· γίνονται γὰρ πλείους. ἡ μὲν δὴν ἐκ τῶν μετάλλων, ἐπιφάνειά καὶ τὰ σιδήρια ἔχει μίλτου. ἀλλὰ καὶ ἡ λιμνία, ἣν λαλοῦσιν ὠπικήν· αὕτη δ' ἔστιν ἡ λαπιδολοκική· λατάγεται δ' εἰς σινώπιδα· γὰ δὲ τοῦ μικρῷ μεταλλεύεται καθ' αὑτό. ἔστι δὲ αὐτῆς γένη δία· ἡ μὲν ἐρυθρὰ σφόδρα, ἡ ὁ ἐκλύνος, ἡ δὲ μέση. ταύτῃ αὐτάρκη λαλοῦμεν, διὰ τὸ μὴ μίγνυσθαι· τὰς δ' ἑτέρας μιγνύουσι, γίνεται τ' ἐκ τ ὤχρας λατακαιομένης, ἀλλὰ χείρων. τὸ δ' εὕρημα Κυδίου. συνεῖδε γὰρ ἐκείνου, ὡς φασι, λατακαυθέντος ἰανὸς ὢν τωλίου, τὴν ὤχραν ἰδὼν ἡμίκαυτον καὶ ὠφοινιγμένην. ἐλθόντα δ' εἰς τὰς λαμίνους χύτρας λιπὰς, πολιπλάσαντες πολύν. ὀπτῶσι γὰρ διάπυροι γινόμενοι. ὅσῳ δ' ἂν μᾶλλον ὠχρωθῶσι, τοσούτῳ μᾶλλον μελαντέραν καὶ ἀνθρακωδεστέραν ποιοῦσι. μαρτυρεῖ δ' ἂν ἡ γένεσις αὐτό. λόγου γὰρ τοῦ ὄντος ὠχρὸς ἅπαντα ταῦτα μεταβαλλόμενα, εἴπερ ὁμοίαν ἢ πλησίαν δεῖ τὴν γῆν ταύτην ἔχειν φυσικῶς νομίζειν. ἔστι δ' ὥσπερ καὶ μίλτος, ἡ μὲν αὐτόματος, ἡ δὲ τεχνική. καὶ ἰανὸς, ὁ μὲν αὐθαφυὴς, ὁ δὲ σκευασός, ὥσπερ γὰ αἰγυπτία. γένη δὲ ἰανοῦ τρία· ὁ αἰγύπτιος, καὶ σκύθης, καὶ τρίτος ὁ λύκριος. βέλτιστος δ' ὁ αἰγύπτιος, εἰς τὰ ἄκρα τὰ λεῴωματα· ὁ δὲ σκύθης, εἰς τὰ ὑπαρέστερα· σκευασὸς δ' ὁ αἰγύπτιος. γράφοντες τὰ πρὸς τὸς βασιλέας, καὶ τ τοῦ γράφοντι, τίς πρῶτος βασιλεὺς ἐπόησε χ[illegible]ανόν, μιμησάμενος τ αὐθαφυῆ. διὰ δὲ τὸ πέμπεσθαι πρὸς ἄλλων τε καὶ ἐκ φοινίκης φόρου ἰανοῦ, τ μὴ ἀπύρου, τ ὁ πεπυρωμένου. φασὶ δ' οἱ τὰ φαρμακα βίβοντες, τ μὴ ἰανὸν ἐξ ἑαυτοῦ ποιεῖν χρώματα τὰ παρα· τὸ μὴ πρῶτον ἐκ τῶν λεπτοτάτων λεπόσταθαι, τὸ ὁ λεύτερον ἐκ παχυτάτων μελάνεσθαι· ταῦτά τε διὰ γίνεσθαι γίνεσθαι· καὶ ἔτι τὸ ψιμύθιον. τίθεσθαι γὰ μόλιβδον ὑπὲρ ὄξους ἐν πίθοις, ὅταν ὁ λάβῃ πάχος ἡλίκον πλῆθος (λαμβάνει δὲ μάλιστα ἐν ἡμέραις δέκα) τότ' ἀνοίγουσιν, εἶτ' ἀπόξυουσιν, ὥσπερ εὑρῶν ἰανὰ ἀπ' αὐτ· καὶ πάλιν ἕως ἂν κατανάλωσωσι. τὸ δ' ἀποξυόμενον ἐν βιπτηρι βίβουσι, καὶ ἐφθὸν σιν ἀεί. τὸ δ' ἐκχεόμενον ὑφισάμενόν ὅτι τὸ ψιμύθιον. πλησίος δὲ καὶ ὁ ἰὸς γίνεται. χαλκὸς γὰ ἐρυθρός, ὑπὲρ βρυγὸς τίθεται, καὶ ἀποξύεται τὸν ἰὸν γενόμενον. ὅτου ἰὸν φαίνεται ἐπιμελῶς. γίνεται δὲ, καὶ ἐπιννάβαρι τὸ μὴ αὐθαφυὲς, τὸ δὲ κατ' ἐργασίαν. αὐθαφυὲς μὴ, τὸ πολιτικὴν σκληρὸν σφόδρα, καὶ λιθώδες, καὶ τὸ γὰ κόλχοις· τ τὸ δὲ φασιν εἶναι κεκαυμένον, ὃ κατακάλλυσι ξεδύοντες. τὸ δὲ κατ' ἐργασίαν, ὑπὲρ ἐφέσου μικρὸν, ἀπὸ ἑνὸς τόπου. μόνον δ' ὄντα ἄμμος, ἣν συλλέγουσι λαμπυρίζουσαν, καθάπερ ὁ κόκκος· ταύτῃ δὲ βίπτοντες ὅλως γὰ ἀγείοις λιθίνοις λειοτάτοις, πλύουσι γὰ χαλκοῦς μικρὸν γὰ καλοῖς. τὸ δ' ὑφισάμενον πάλιν λαβόντες, πλύουσι καὶ βίβουσι, γὰ ὥπερ ὅτι τὸ τ τέχνης. οἱ μὲν καὶ ἐκ τοῦ ἴσου πολὺ πολιτοποιοῦσι, οἱ δὲ ὀλίγου, ἢ

ἀθέρ. ἀλλὰ πλύσματα ἐπαύω χρῶντες, ἐν πᾶσι ἐν ἀλείφοντες. γίνεται δὲ τὸ μὲν ὑποκάμινον λεπτότερον, λιννοβαρι· τὸ δ' ἐπ' αὐτῷ καὶ πλεῖον, πλύσμα. λατταλεῖαι δέ φασι τὸ εὑρεῖν τὴν ἐργασίαν, Καλλίαν τινὰ ἀθηναῖον, ἐκ τῆς ἀργυρείας· ὃς οἰόμενος ἔχειν τὴν ἄμμον χρυσίον, δι' ἣν τὸ λαμπυρίζειν, ἐπραγματεύετο καὶ συνέλεγεν. ἐπεὶ δὲ ἤνθετο ὅτι οὐκ ἔχει, τὸ δὲ τῆς ἄμμου κάλλος ἐθαύμαζε διὰ τὴν χρόαν, ὅτως ὠνήσατο τὴν ἐργασίαν ἦλθε ταύτην. ὁ παλαιὸν δ' ἐστὶν, ἀλλὰ πρὸ ἔτη μάλιστα γενόμενον, εἰς ἄρχοντα Πραξίβουλον ἀθήνησι. φανερὸν δ' ἐκ τούτων, ὅτι μιμεῖται τὴν φύσιν ἡ τέχνη, τὰ δ' ἴδια ποιεῖ. καὶ τούτων τὰ μὴ χρήσεως χάριν, τὰ δὲ μόνον φαντασίας, ὥσπερ τὰς ἄλπεις. ἔνια δ' ἴσως ἀμφοῖν, ὥσπερ χυτὸν ἄργυρον. ἔστι γάρ τις χρόα καὶ τούτου. ποιεῖται δ' ὁταν τὶ * βιφθῇ μετ' ὄξους ἢ ἀχγέω χαλκῷ, καὶ διδίλυπι χαλκῷ. τὰ μὲν οὖν πιαίνοντα τάχ' ἄν τις λάβοι πλέω. τὰ δὲ μεταλλυτῶν τὰ ἢ τοῖς γεωφανέσιν ἐπὶ λοιπὰ, πρὸς ὧν ἡ γένεσις, ὥσπερ ἐλέχθη κατ' ἀρχάς, ἐκ συῤῥοῆς τινος καὶ ἐκκρίσεως γίνεται καθαρωτέρας καὶ ὁμαλωτέρας τῆς ἄλλων. χρώματα δὲ παντοῖα λαμβάνουσιν. καὶ διὰ τὴν * διάκειμένων * διὰ τὴν * όντων διαφοράν, ὧν τὰς μὲν μελαντοῦντες, τὰς δὲ πίνοντες καὶ βίβοντες, σωλιβέασι τὰς λίθους τὰς ἐκ τῆς ἀσίας ταύτας ἀγομένας. αἱ δ' αὐτοφυεῖς, καὶ ἅμα τῷ πρίεσθαι τὸ χρήσιμον ἔχουσαι, χειλοῦσθαι εἰσιν ἢ τέμπαρες· ἤτε μιλιῶδες, καὶ ἡ διμωλία, καὶ ἡ ξαμία, καὶ ἡ συμφαϊνική, καὶ τετάρτη πρὸς ταύτας ἡ γύψος. χρῶνται δὲ οἱ γραφεῖς τῇ μιλίᾳ διὰ μόνου τῆς διὰ λαίπορος ὅσα διαλῇ, διὰ τὸ λεῖπος ἔχειν καὶ ὠχνότητα, καὶ λειότητα. τὸ γὰρ ἄρεμον καὶ * δεῖ καὶ ἀλιπὲς, ὧν τὰ γραφῆς ἁρμόττει μᾶλλον· ὅπερ ἡ μιλιὰς ἔχει τῷ φάρισι. εἰσὶ καὶ γὰρ τῇ μήλῳ καὶ γὰρ τῇ σαμίᾳ διαφοραὶ τῆς γῆς πλείους. ὀρύττουσι μὲν οὖν ἐκ εἴσιν ὀρθὸν σῆσαι γὰρ εἰς σάμον, ἀλλ' ἀναγκαῖον ἢ ὑπτιον, ἢ πλάγιον. ἡ δὲ φλὲψ, ὧν πολὺ διατείνει. τὸ μὴ ὕψος ἡλίκην δίπλεθρος, τὸ δὲ βάθος πολλῷ μείζων. ἐφ' ἑκατέρα δ' αὐτῆς λίθοι πρόκεινται, ἐξ ὧν ἐξαιρεῖται διαφύσιν ἔχει διὰ μέσου ἡ διαφυή. βέλτιον δεῖν τὸ ἔξω, καὶ πάλιν ἑτέραν αὐτῇ καὶ ἑτέραν * ταχέως πεπαλαιωμένην δεῖν ἢ ἐχάτης, διαλεῖται ἀσὴς. χρῶνται δὲ τῇ γῇ πρὸς τὰ ἱμάτια μᾶλλον, ἢ μόνον. χρῶνται δὲ τῇ τυφικῇ πρὸς τὰ ἱμάτια, καὶ διαλύσει γύψου, οἱ πρὸς θαλάττῃ δὲ καὶ οὗτοι τόποις ἐκείνης. ἡ δὲ γύψος γίνεται πλείστη μὲν ἐν λύπρῳ, καὶ πρόφανεστάτη· μικρὸν γὰρ ἀφαιρεῖσι τῆς γῆς ὀρύττοντες. ἐν φοινίκῃ δέ, καὶ ἐν συρίᾳ διαίοντες οὗτοι λίθους ποιοῦσιν· ἔπειτα δ' ἐν θηρίοις· καὶ γ' ἐκεῖ γίνεται πολλή. τρίτη δ' ἡ πρὸς * τυμφιστὶ καὶ πρὸς πραιβίαν, καὶ κατ' ἄλλους τόπους. ἡ δὲ φύσις αὐτῆς διλία· λιθωδεστέρα γ' μᾶλλόν ἐστιν, ἢ γεώδης. ὁ δὲ λίθος ἐμφερὴς τῷ ἀλαβαστρίτῃ. μέγας δ' ὁ τόμος, ἀλλὰ χαλκώδης. ἡ δὲ γλισχρότης καὶ θερμότης, ὅταν ἐρεχθῇ, θαυμαστή. χρῶνται γὰρ πρός τε τὰ οἰκοδομήματα, ὥσπερ τῇ λίθῳ πρὸς τὰ διὰ λίθου βόλους τοιοῦτο κολλῆσαι. νήψαντες δὲ, καὶ ὕδωρ ἐπιχέοντες, παραμένουσι ξύλοις. τῇ χρεία γὰρ ὁ δύνανται διὰ τὴν θερμότητα. βρέχουσι δὲ πρὸς χρῆμα πρὸς τὴν χρείαν, ἐὰν μικρὸν πρότερον ταχὺ πήγνυται. καὶ ὀκέσει διελθεῖν θαῦμα. ὅτι δὲ καὶ ἰσχύς, ὅτι οἱ λίθοι ῥήγνυνται καὶ διαφέρονται, ἢ * μος αὐτῶν. πολλάκις δὲ καὶ τὰ μὴ πέπτωκε καὶ ὑφῆρται, τὰ δ' ἄνω ἐρεμάμενα καὶ σωεχόμενα τῇ κολλήσει, σώζεται καὶ ὑφαιρουμένη πάλιν καὶ πα * ὀπταῖς καὶ γίνεται χρησίμη. πρὸς μὲν οὖν λύπρον καὶ φοινίκην εἰς ταῦτα μάλιστα. πρὸς δὲ ἰταλίαν, καὶ εἰς τὸ οἰκεῖον. καὶ οἱ γραφεῖς ἔνια τῶν καὶ τῇ τέχνῃ· ἐπὶ δ' οἱ ἀναφεῖς ἐμπάττουσιν εἰς τὰ ἱμάτια. διαφέρειν δοκεῖ καὶ πρὸς τὰ ἀκμάτματα πολὺ τὰ ἄλλων. εἰς ὃ καὶ χρῶνται μᾶλλον, καὶ μάλιστ' οἱ περὶ τὴν ἐλάδα * χρότητι καὶ λειότητι. ἡ μὲν δύναμις ἐν τόποις καὶ τοῖς διὰ τοῖς. ἡ δὲ φύσις ἔοικεν ἀμφότερα πως ἔχειν, καὶ τὴν ἰονίας, καὶ τὴν τῆς θερμότητα καὶ γλισχρότητα· μᾶλλον δὲ ἑκατέρας ὑπερεχούσας. θερμοτέρα γὰρ ἡ ἰονίας, γλισχροτέρα δὲ πολὺ τῆς. ὅτι δ' ἔμπυρος, διὰ τοῦτο φανερόν. ἡ δὲ γὰρ τοῦ ναὸς ἱματισμὸς βρεχθεὶς ἱματίων, ὡς ἐπυρώθησαν, συγκατεκαύθη καὶ αὐτὸ. καίουσι δὲ καὶ ἐν φοινίκῃ καὶ ἐν συρίᾳ καμινεύοντες αὐτὴν, καὶ καίοντες. καίουσι δὲ μάλιστα οὗ μαρμάρου, καὶ ἁπλουστέρου. στερεωτάτου μὲν πρὸ καθιέντες * τὰ ἧττον καίεται, καὶ μᾶλλον. δοκεῖ γὰρ θερμότερον εἶν πυρωθὲν, καὶ πλεῖον χρόνον διαμένει. ὀπήσαντες δὲ κόπτουσιν, ὥσπερ τὴν κονίαν. ἐκ τούτου δ' ἂν δόξειεν εἶν φανερὸν, ὅτι τὸ πυρώδης τίς ἡ γένεσις αὐτῇ τὸ ὅλον ἐστίν.

ΘΕΟΦΡΑ-

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕ
ΡΙ ΙΧΘΥΩΝ.

ΗΣ τῶν ἰχθύων ἐν τῷ ξηρῷ διαμονῆς, δοκεῖ οἷον γὰρ παρὰ φύσιν τῷ ἀέρι καταψύχεσθαι, τὰ μὴ δεχόμενα τὸν ἀέρα μᾶλλον, ὅσα δέχεται τὸ ὑγρὸν, καὶ διὰ τοῦτο σώζεται. θαυμασιώτατον δ' εἴπερ ἀληθὲς τὸ τοῦ ἐξωκεέτου καλουμένου. τοῦτον γάρ φασιν, ὁσημέραι ποιεῖσθαι τὴν κοίτην ἐν τῇ γῇ· διὸ καὶ τοὔνομα εἰληφέναι. φαίνετο δ' οὖν εἴπερ δύνατο δραῦ, ἐπαμφοτερίζειν, οὐ τῇ τροφῇ καὶ τῇ ἀναγωγῇ, καθαπὲρ ἡ φώκη, καὶ ὁ μῦς, καὶ ἑτεράττα· καὶ τῶν ὀρνίθων δὲ πολλοί. ἀλλὰ καὶ τῷ δέχεσθαι καὶ τὸν ἀέρα καὶ τὴν θάλατταν, οὐχ οὕτως ὥσπερ ὁ δελφὶς καὶ ἑτεράττα. φύσει μὲν οὖν ὄντα ἀναπνευστικὰ, καὶ τὴν θάλατταν δεχόμενα, καὶ ἀναφύσαντα πρὸς τὴν χρείαν· ἀλλ' ἀμφότερα πρὸς τὴν τοῦ ζῆν διαμονήν. ἄτοπον δ' αὐτοῖς ἡ φύσις καὶ ἡ δύναμις εἴη. τὰ δ' ἐν ἰνδοῖς ἰχθύδια, τὰ ἐκ τῶν ποταμῶν εἰς τὴν γῆν ἐξιόντα καὶ πηδῶντα, καὶ πάλιν εἰς τὸ ὕδωρ ἀπιόντα, καθαπὲρ οἱ βατραχοι, θαυμαστὰ μὲν οὖν. οὐχ ὁμοίως δὲ τούτοις, ὅσῳ τὸ ὀλίγον χρόνον ἢ πολὺν, καὶ τελευταῖον ἧττον θαυμαστόν. ἡ δ' ὄψις ὁμοία τούτων τοῖς μαζίναις καλουμένοις. εἰσὶ δὲ καὶ περὶ βαβυλῶνα τινες, οὓς φασι διαμένειν ἐν ταῖς στρογγύλαις ταῖς ἐχούσαις ὑγρότητα ξηραινομένου τοῦ ποταμοῦ. τούτους δ' ἐξιόντας νέμεσθαι, καὶ βαδίζειν ὠθὶ τῶν πτερυγίων, καὶ ἅμα κινεῖν τὴν οὐρά· καὶ ὅταν διώκωντο, φεύγειν· καὶ εἰσδύντας, αὐτιπροσώπους ἵστασθαι. πολλάκις γὰρ προσιέναι τινὰς, καὶ ἐρεθίζειν. ἔχουσι δὲ τὴν μὲν κεφαλὴν ὁμοίαν βατράχῳ θαλαττίῳ, τὸ δ' ἄλλο σῶμα κοβιῷ, βραγχία δ' ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἰχθύες. ὅτι δὲ οὐ πόδας ἔχουσιν, ἀλλ' ὠθὶ τῶν πτερυγίων βαδίζουσιν, τεθεώρηται· ἐλάμβανον γὰρ πολλοὺς οἱ διώκοντες. τὰ δὲ πτερύγια εὐμεγέθη. τὸ δ' ἐκ τῆς γῆς τὴν τροφὴν λαμβάνειν, οὐκ ἄτοπον. ἔνιοι γὰρ καὶ ἐν τῷ ὑγρῷ ὄντες, πηλὸν ἐσθίουσι, καὶ φύκος, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ ὅλως δὲ εἴπερ ἐν τῷ ἀέρι διαγένητο καὶ τὸ τῆς τροφῆς, οὐκ ἄλογον. ἐπεὶ καὶ ὁ πολύπους ἐξιὼν λαμβάνει, καὶ ἡ μύραινα, καὶ ἀλλοῖοι δ' ὥς φασι. καὶ τὸ ὅλον οὐκ ἄλογον, ὥσπερ τῶν πεζῶν καὶ πτηνῶν ἔνια ταῖς ἐνύδροις χρῆτο. καὶ τὰ ἔνυδρα ταῖς ἐν τῇ γῇ, καὶ τῆς φύσιν ὁμοίως αὐταποδιδόναι τὸ ἀναλογον. φαίνεται δὲ καὶ ὁ ἵππος ὁ ποτάμιος τοιοῦτον. ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμαστὸν, ὥσπερ εἴπομεν, εἴ τι δύναται τοῖς αὐτοῖς μορίοις ὡς ὀργανικοῖς, ὁτὲ μὲν ὑπαπᾶσθαι τὸν ἀέρα καὶ ἕλκειν, ὁτὲ δὲ τὸ ὑγρὸν δέχεσθαι. τάχα δὲ τούτου μᾶλλον. ἢ ὅτε μὲν ὁ ἀὴρ σύμμετρος πρὸς τὴν κατάψυξιν, ἢ ὅτι δή ποτέ ἐστιν ἐκ τῆς ἀναπνοῆς γινόμενον. ὅτε δὲ τὸ ὑγρόν. οὐ γὰρ ἅμα γ' ἄμφω. τὸ δὲ τῶν πολυπόδων, ἧττον θαυμαστόν. οὐ γὰρ δέχονται τῆς θάλατταν * καὶ οἱ κάραβοι καὶ οἱ ἀστακοὶ καὶ ἡ καρκῖνοι, καὶ τἄλλα τὰ τοιαῦτα * ὥστε μὴ μεγάλης ἄγαν τῆς μεταβολῆς οὔσης, ῥᾷον ὑπομένειν· ὃ καὶ περὶ τὰς ἐγχέλυς φαίνεται συμβαίνειν. πολὺν γὰρ χρόνον δύνανται ζῆν ἔξω τοῦ ὑγροῦ, διὰ τὸ μικρὰ τὰ βραγχία ἔχειν, καὶ ὀλίγον δέχεται τὸ ὑγρόν. καὶ τὴν μύραιναν, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον. ἢ καὶ τὸ ὅλον ὀφιώδες, ἥκιστα ἄτοπον. εὔλογον δὲ, καὶ ἐν τῷ ὕδατι μᾶλλον μὴ δύνασθαι διαμένειν, ὅσῳ λεπτότερον ὂν τῆς θαλάσσης ἐγγυτέρω τοῦ ἀστέρος ἐστι. καὶ τὸ φύσει γε ψυχρότερόν ἐστι· διὸ καὶ πολύπους φεύγει. καὶ διὰ τοῦτο περὶ ἑλλήσποντον, καὶ τὸν πόντον οὐκ ἔστιν. οἱ δ' ἰχθύες τίκτουσιν, ἀναπλέοντες εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς λίμνας, ὅτι εὐδία μᾶλλον κυμάτων καὶ πνευμάτων, καὶ τὰ θηρία ἐλάττω, καὶ οἱ κατεσθίοντες ὅλως καὶ διαφθείροντες ἰχθῦς. ἡ δὲ τῆς θαλάττης θερμότης ἐξ ἐκείνου φανερά, τῷ μὴ διαμένειν δύνασθαι ἐν ταύτῃ τὰ ἐκ τῶν ποταμῶν, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ ἐκ τῆς θαλάττης ἐν τοῖς ποταμοῖς, καὶ ταῖς λίμναις. ἴσως δ' αὐτὸ τοῦτο πρότερον σκεπτέον, πότερον θερμότερον ὁ ἀὴρ, ἢ τὸ ὑγρόν. εἰ γὰρ ὁ ἀὴρ, ὥσπερ ἂν δόξειεν, ἐγγυτέρω γοῦν τοῦ πυρὸς, ἥττω ἀεὶ θερμὰ τὰ τούτῳ κατεχόμενα. τοῦτο δὲ εἰ μὴ καὶ πρὸς τὰ νῦν ὑπεναντίον· ἀλλὰ πρὸς ἐκείνην τῆς δόξαν τῆς λεγομένην, ὅτι θερμότατα πάντων τὰ ἔναιμα καὶ ζωοτόκα. περὶ μὲν οὖν τούτων ὑπασκεπτέον. οἱ δ' ὀρυκτοὶ τῶν ἰχθύων, εἰσὶ γὰρ ἐνιαχοῦ καὶ τοιοῦτοι, καθαπὲρ τῶν περὶ ἡράκλειαν, καὶ ἄλλοθι τῶν ἐν τῷ πόντῳ, γίνονται μὴ καὶ παρὰ τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰ ἔνυδρα χωράφια. συμ

βαίνει δ' ἀναξηραινομένων τούτων ἐγκαταλειπομένους καὶ μικρὸν συστέλλεσθαι, καὶ διώκοντας τὴν ὑγρότητα δύεσθαι καὶ τῆς γῆς, εἶτα καταξηραινομένης διαμένειν ἐν τῇ ἰκμάδι, καθαπερ ἂν ἐν ταριχευομένους ἐν τῷ ζῆν. ἢ καὶ οὐ ἐν ταῖς φωλείαις διαναρκῶντας. ὅταν δὲ ἀνασκαπτῶνται, τότε κινεῖσθαι. πραπλήσιον δ' ἐστὶ τούτῳ καὶ ὧν τῶν ἐκπηγνυμένων ἐν τῷ πόντῳ· ὅθεν περιλαμβάνονται τῷ κρυσταλλῳ, καὶ οὐ πρότερον αἰσθάνοντες καὶ κινοῦντες, πρὶν εἰς τὰς λοπάδας ἐμβληθῆναι καὶ ἕψεσθαι. πάντων δὲ μάλιστα δοκεῖ πάσχειν οὗτος ὁ κωβιός. ὅλως δ' οἱ ὀρυκτοὶ γίνονται ἰχθύες, διὰ τὸ ὑπερβάλλοντας οὐ ποταμοὺς, ὅταν πάλιν εἰς τὸ ἀρχαῖον καθιστῶνται ῥεῖθρον, ἐγκαταλείπειν ἐν τοῖς ἀναξηραινομένοις ἔνθα μὲν ὠά, ἔνθα δὲ τοιαύτας ἀρχὰς, ἐξ ὧν ἡ γένεσις. ἔνια γὰρ οὐκ ἐκ ζώων, ὥσπερ ἡ ἐγχέλυς. δοκεῖ δ' αὕτη γίνεσθαι, καὶ ὁ καλούμενος κεντρίσκος, ὥσπερ καὶ ἐν ἡρακλείᾳ περὶ τὸν λύκον ποταμόν. ἐγκαταλειφθέντα δὲ ἀκμορφοῦνται, καὶ διαμένει. τὴν διαμονὴν δὲ οὐκ ἄτοπον εἶναι. τροφῆς γὰρ ὀλίγης δεῖται πολλὰ τῶν τοιούτων· ὥσπερ καὶ οἱ ὄφεις, καὶ τὰ φωλεύοντα. συμβαίνει δὲ καὶ ταύτην ἱκανὴν ἔχειν ὠὼν τὴν πρώτην, καὶ μετὰ ταῦτα τὴν ἐκ τῆς γῆς ἰκμάδα διαδομένην. οὐ μὴν μέγεθός τε τὰ τοιαῦτα λαμβάνειν, οὔτ' εἰκὸς, οὔτε φασί, διὰ τὸ μήτε χώραν ἔχειν, μήτε τροφὴν διαψιλῆ. δεῖ δὲ ἄμφω ταῦτα πρὸς τὴν αὔξησιν, τὸ δ' ἐν τῷ ἀέρι δύνασθαι διαμένειν, τούτοις μὲν οὐ παντελῶς ὑπάρχειν, τοῖς δ' ἐξιοῦσιν ἐκ τῶν τόπων καὶ νεμομένοις. αὐτοὶ δὲ μικρᾶς εἰώθασι δέεσθαι καταψύξεως· ὥστε σύμμετρον αὐτοῖς εἶναι τὴν ἀκρὸς τοῦ ἀέρος. δηλοῖ δὲ καὶ ἡ τῶν βραγχίων στενότης, ὡς οὐ πολλῆς δεομένου· διὸ καὶ ἄγχυσις ἔν τε τῷ ἀέρι πολὺν χρόνον ζῇ, καὶ ἐν τοῖς θολεροῖς ὕδασι τάχιστα ἀκρπνίγεται, καὶ ἅμα ἐν τοῖς γε ὀρυκτοῖς. καὶ ἡ ἀκρὸς τῆς γῆς ἀπόψυξις, ἐκ τῆς περιοχῆς, ἱκανὴν ποιεῖ τὴν βοήθειαν. ἴδιον δὲ τὸ παρὰ ταῦτα, καὶ λόγου δεόμενον, τὸ περὶ οὗ ἐν παφλαγονίᾳ ὀρυκοῦ ἰχθῦς. ὀρύττεσθαι γάρ φασιν ἐκεῖ κατὰ βάθους πλείονος ἀγαθοὺς καὶ πολλούς. τὸν δὲ τόπον οὔτ' ἐπίκλυσιν ποταμοῦ λαμβάνειν, οὔθ' ὕδατος σύστασιν. ἀφ' ὧν δὴ φαμὲν ἐγκαταλείπεσθαι τὰ ὠά, καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς γενέσεως. λοιπὸν γὰρ δὴ αὐτομάτους φύεσθαι, καὶ οὗτος συνεχῶς. ἀδύνατος γὰρ ἡ πρὸς ἀλλήλους μίξις. εἴτε δὴ οὗτος, θετέον ὥσπερ ἐνύγρου τινὸς τῆς χώρας οὔσης. καὶ τὸ ὅλον γονίμου τῶν τοιούτων, διὰ τὸ συμμετρίαν τινὰ ἔχειν τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ὑγροῦ. συμβαίνει γὰρ δὴ γίγνεσθαι καὶ ἑτέρους τινὰς αὐτομάτους ἰχθῦς, εἴτε διανοεῖν ἐκ τινων τόπων ὑγρότητας, αἳ συνεπιφέρουσι τὰς γεννώσας ἀρχάς. ὁ δὲ τόπος εὐφυής. διὸ καὶ δέχεται, καὶ ἐκτρέφει. σχεδὸν γὰρ οὐκ ἂν ἔτι πορρωτέρω τούτων. ἐκεῖνο δὲ ἄν τις σκέψαιτο περὶ ἀμφοτέρων τῶν γενῶν, τί τε ἐν τῷ ξηρῷ καὶ τῶν ὀρυκτῶν. ἆρα γε εἰς ὕδωρ ἀφιέμενον ζώη ἄν, ἢ τὴν οἰκείαν ζητοίη χώραν. καὶ οὗτος αὐτοῖς ὥσπερ φύσεις, καθαπερ καὶ οὗ ἐν θαλάττῃ καὶ τοῖς ποταμοῖς. οὐδὲ γὰρ ταῦτα δέχεται τὰς μεταβολὰς, πλὴν ὀλίγων. ἐπεὶ ὅσα γε διὰ τὴν ἀναξηρασίαν καταδύονται, καὶ ὅσοι περιλαμβάνονται τοῖς πάγοις, φανερὸν ὡς τούτοις γε οἰκεῖον τὸ ὑγρόν. εἰκὸς δὲ μᾶλλον καὶ τοῖς ὀρυκτοῖς καὶ τοῖς ἑτέροις· τοῖς μὲν ἁπλοῖς, τοῖς δ' ὡς ἀμφιβίοις καὶ Δημόκριτον. ὃ καὶ ἐπ' ἄλλων συμβαίνει. χρῆτες γὰρ ἔνια τῷ ἀέρι, καθαπερ ἐρρέθη πρότερον.

ΘΕΟΦΡΑ-

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕ
ΡΙ ΠΥΡΟΣ.

ΤΟΥ πυρὸς φύσις ἰδιαιτάτας ἔχει δυνάμεις τῶν ἁπλῶν. ἀὴρ μὲν γὰρ, καὶ ὕδωρ, καὶ γῆ, τὰς εἰς ἄλληλα μόνον ποιεῖται μεταβολὰς φυσικὰς, αὐτὸ δὲ αὑτοῦ γεννητικὸν οὐδέν. τὸ δὲ πῦρ, γεννᾶν καὶ φθείρειν πέφυκεν αὑτό· γεννᾶν μὲν, τὸ ἔλαττον, τὸ πλέον· φθείρειν δὲ, τὸ πλέον, τὸ ἔλαττον. ἔτι δὲ αἱ γενέσεις αὐτοῦ αἱ πλεῖσαι, καὶ οἷον μετὰ βίας. καὶ γὰρ ἡ πληγὴ τῶν στερεῶν, ὥσπερ λίθων, καὶ θλίψει καὶ πιέσει, καθάπερ τῶν πυρείων ὅσα ἔχει φοράς· ὥσπερ τῶν πυρουμένων, καὶ τηκομένων. ἐκ δ' αὖ τοῦ ἀέρος καὶ τοῖς νέφεσι συστροφαὶ καὶ θλίψεις. βίαιοι γὰρ δὴ αἱ φοραί, δι' ὧν δὴ οἱ πρηστῆρες καὶ κεραυνοὶ γίνοντες, καὶ ὅσους δὴ τρόπους ἄλλους τεθεωρήκαμεν, εἴθ' ὑπὲρ γῆς γινομένων, εἴτ' ὑπὸ γῆς, εἴτ' ἀπὸ γῆς· αἱ γὰρ πολλαὶ δόξαι εἶεν ἂν αὐτῶν μετὰ βίας. εἰ δ' ἄρα μὴ τοῦτ' ἀλλ' ἐκεῖνο γε φανερὸν, ὅτι πλείστας ἔχει γενέσεις, ὧν οὐδὲ μία τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει, οὐδὲ ὅλως ὁ τρόπος οἰκεῖος. ἀλλὰ πάντων, ὥσπερ ἐλέχθη, φυσική τις μεταβολὴ καὶ γένεσις. διὸ κἀκείνων μὲν οὐθὲν ἐφ' ἡμῖν ποιεῖν. οὐδὲ γὰρ ὅταν τὸ ὕδωρ ὀρύττωμεν, αὐτὸ ποιοῦμεν, ἀλλ' εἰς ἐμφάνειαν ἄγομεν, τὸ κατὰ μέρος μεμερισμένον, ἀθροιζόμενοι. τὸ αὐτὸ δὲ φαίνετο οὐ καθ' ἕνα τρόπον, ἀλλὰ κατὰ πλείστους. μεγίστη δὲ αὕτη διαφορὰ δόξειεν ἂν εἶναι. τὰ μὲν γὰρ καθ' αὑτὰ, καὶ οὐ δὲ ἐν ὑποκειμένῳ, πλὴν ὅγε τῇ περὶ ἡμᾶς αἰσθήσει φανερὸν. εἴτ' ἀριθμητέον, εἴτε μὴ ἀριθμητόν γε τῶν φλογὸς καὶ τοῦ ἄνθρακος ὑποκειμένης. ἡ μὲν γὰρ καπνὸς καόμενον, τὸ δὲ γεῶδες τὸ στερεόν. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἐν τοῖς μεταρσίοις ἐκπυρούμενα, καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ. πάντα γὰρ ἢ ἀέρος τοιοῦδ', ἢ πυρός, ἢ ἀέρος ἅμα καὶ ὑγροῦ καὶ ἀέρος· ἢ πάντων, ἢ τοῖν δυοῖν. ἁπλῶς δ' ἀεὶ καὶ πᾶν καιόμενόν τι, καὶ ὥσπερ γενέσει καθάπερ ἡ κίνησις ἴδιον. καὶ γινόμενον φθείρεταί πως, καὶ ἅμα τῷ ὑπολιπεῖν τὸ καυστὸν, καὶ αὐτὸ συναπόλλυτος. οὗτος γὰρ καὶ καὶ τὸ πρὰ τῶν παλαιῶν λεγόμενον, ὅτι τροφὴν ἀεὶ ζητεῖ τὸ πῦρ, ὡς οὐκ ἐνδεχόμενον αὐτὸ διαμένειν ἄνευ τῆς ὕλης· ὃ καὶ ἄτοπον φαίνεται πρῶτον αὐτὸ λέγειν, καὶ οἷον ἀρχὴν μὴ οἷόν τ' εἶναι χωρὶς ὕλης. οὔτε γὰρ ἁπλοῦν οὕτω γε, οὔτε πρότερον τοῦ ὑποκειμένου καὶ τῆς ὕλης, εἰ μή τις ἐν αὐτῇ τῇ πρώτῃ σφαίρᾳ τοιαύτη φύσις, ὥστε ἄμικτον εἶναι θερμότητα καὶ καθαρὰν. οὕτω δὲ, οὐκ ἂν ἔτι καίοι. πυρὸς δ' αὕτη φύσις, πλὴν εἰ ἄρα γε πλείστους καὶ διαφόροι· καὶ ἡ μὲν πρώτη καθαρὰ καὶ ἄμικτος, ἡ δὲ περὶ τὴν τῆς γῆς σφαίραν μεμιγμένη, καὶ ἀεὶ κατὰ γένεσιν. ἡ δ' ἀρχὴ πρότερον ἀπ' ἐκείνης αὐτῷ τῆς γενέσεως, ἢ ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων. ὅταν ἐν κινήσει τοιαῦδε τῶν διαθέσει πρὸς ἄλληλα γένωνται, καθάπερ ἀρτίως ἐλέγομεν ἐπ' ἀμφοῖν. καὶ γὰρ ἡ κίνησις ἡ τοιαῦδε, καὶ ἀλλοίωσις εἰς τὴν τοῦ θερμοῦ πῶς ἀναγεται φύσιν. ὁ γὰρ ἥλιος, ὁ ταῦτα πάντα δημιουργῶν· πάλιν ἡ τοῦ ἡλίου ἡ μὲν τοῦ πυρός τις ἰδία, πλείστην ἂν τῶν μεγίστην ἔχει διαφορὰν, ἀρχή τις οὖσα, καὶ πρὸς αὐτὰ ἥκουσα. καὶ γὰρ φῶς ἀπὸ τούτου καὶ ἡ γόνιμος ἐν τοῖς ζώοις καὶ φυτοῖς θερμότης. ἔτι δὲ ἡ τοῦ γεώδους καὶ καιομένου τούτου πυρὸς, δυνατὴ διὰ τούτου γίνεσθαι. πολλοὶ γοῦν καὶ ἐξάπτοντες, ὑπολαμβάνουσιν εἶναι τῆς αὐγὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου. εἰ δὲ μή ἐστι πῦρ, μηδὲ πηρὸς φῶς, αὐτὸ μὲν οὗτος θαυμαστὸν καὶ * εἰ δὲ μήθ' ὑπὸ * καὶ διὰ οὗτον ἡ θερμότης. ἐκεῖνο δὲ φανερῶν, ὡς ἐν ὑποκειμένῃ τινὶ καὶ τὸ πῦρ καὶ ὁ ἥλιος τὸ θερμόν. ἄτοπον δὲ καὶ οὗτος πάλιν, εἰ ἀρχὴ καὶ τὸ πρῶτον ἐν ὑποκειμένῳ. τὸ γὰρ θερμὸν, καὶ ἡ τούτου δυνάμις ἀρχή. κοινότερον γὰρ οὗτος, καὶ ὑπὸ πλείω διήκει· καὶ κυριώτερον ἀλλοιώσεως καὶ φυσικῆς γενέσεως. τὸ δὲ πῦρ, ὡς εἴρηται, γεννητικὸν μὲν αὐτοῦ, φθαρτικὸν δὲ ὡς ἐπὶ πάντων ἄλλων. ὅθεν καὶ δῆλον, ὡς ἑτέρα τις ἡ φύσις πυρὸς καὶ θερμοῦ. νῦν δὲ λέγομεν, ὅταν ἐν τῷ γεώδει καὶ ἀερώδει τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως, καυστικὴ γένητος θερμότης, ἣν περ οὐχ οἷόν τ' ἐν τοῖς ὑγροῖς ὑπάρχειν, πλὴν ὥσπερ σάρκα λέγομεν λέγειν. ἀλλὰ γὰρ ταῦτα ἔοικεν εἰς μείζω τινὰ σκέψιν ἐκφέρειν ἡμᾶς τῶν ὑποκειμένων, ἢ ζητεῖ τὰς πρώτας αἰτίας. φαίνεται γὰρ οὕτω λαμβάνουσι τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, ὥσπερ παθη τινῶν εἶναι, καὶ οὐκ ἀρχαὶ καὶ δυνάμεις. ἅμα δὲ καὶ ἡ τῶν ἁπλῶν λεγομένων φύσις μικτή τις, καὶ ὑπάρχουσα ἀλλήλοις. ὥσπερ γὰρ οὐδὲ τὸ πλεῖν ἄνευ ἀέρος, ἢ ὑγροῦ τινος καὶ γεώδους εἶναι

λος ἐστὶν ὁ ὠμὸς τοῦ, ὅτως ὁ δὲ τὸ ὑγρὸν ἄνυδρον πυρός, ὁ δὲ τῷ γῆν ἄνυδρον ὑγρόν. σημεῖον δὲ τὸ μὴ γὰρ πήγνυσθαι ἀλλὰ τῷ ἐκθλίβειν, ἢ ὅτι ἂν συμμένειεν ἀπλέποντος πάντη ἢ πάντως τὸ ὑγρόν. διὸ καὶ τὰ φαίνεται ἰσοινά, καὶ δέοιντο διορισμοῦ, ὡς ποτε χρὴ τὰ ἁπλᾶ λέγειν. τὰ δὲ τούτων πρότερα μιχθέντα μέζους ἔχει ζητήσεις, ὥσπερ εἴπομεν. ἐκεῖνο δ' ἐξ ἁπάντων φανερόν, ὡς ἡ τοῦ πυρὸς φύσις, ἰδιαιτάτας ἔχει τὰς πλείστας διαλλαγάς, διαπερ καὶ ἀρχὴ τοῦ λόγου ἐλέχθη. τὴ γὰρ αὐτὸ τὸ πολυειδὲς αὐτοῦ, τὴ δ' ἰσοπαμμιγὲς, καὶ ἁπασι τοῖς τόποις ἰδιότητα μενυὴ φύσεως. ὅσα δὲ μὴ τῶν ἄλλων ὅσα τοιαῦτα πολυειδίας, ὅτι ἀνώμαλον ταῖς διαλλαγαῖς, ὁ δ' αὐτὴ τῇ φύσει διάφορον, ὅτι διῆκον εἰς πάντας καὶ † διαπεμερισμένον οὖν τόπους. ἀφέντας γὰρ τὸ μέζω τὸ πρότερον, πειρατέον ὥσπερ τῶν ἐλαττόνων λέγειν, ἀρξαμένους ἀπὸ τῆς γενέσεως αὐτοῦ τὴ φθορᾶς, ἢν ὑφ' αὑτοῦ ποιῆται. διαπερ ἢ εἰς ταῦτα τὸ μικρῷ πρότερον εἰρημένον, ὃ καὶ τῇ αἰσθήσει φανερόν, ὡς γὰρ ὑποκειμένῳ πως ἡ φύσις αὐτοῦ τὸ ὅλον ἀλλοιουμένῳ καὶ πάσχοντι. τοῦτο γὰρ πέφυκεν, ὕλῃ ἦν τὴ καὶ ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορά· γεννᾷ μὲν γὰρ ἀεὶ πλεῖον καὶ ἔλαττον καὶ ὁμοιούμενον. συμβαίνει δὲ καὶ ἀπολήγειν αὐτοῦ γίνεσθαι τινά, διατανάλισκομένης αὐτοῦ τὴ ὑγρότητος ὑπὸ τοῦ πυρὸς καὶ φθείρει δ' ὅταν πλησίον πέσῃ τοῦ πλείονι τὸ ἔλαττον, εἴτε τῇ τροφὴν ἀφαιρούμενον, εἴτ' ἐξαιροῦν τῇ ἀρχήν, καὶ διαμαραῖνον τοῦ ὑπερισχύον. οὔτε γὰρ ἄνυδρον ὑγρότητος οὐδὲν διαμένον, οὔτε ταύτης χωρὶς ὑπάρχουσης, ἐὰν μὴ ἔχῃ δύναμιν τῇ ἐργαζομένῳ. ὁμοίως δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ πνίγεσθαι σβέσις. καὶ γὰρ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἀπορρεῖν θερμόν, ἐκμαραίνει καὶ ξηραίνει τῇ ἀρχῇ, ὥσπερ αὖ θλίψιν τινὰ ποιοῦσα καὶ ἀποπίδυσιν. διὸ καὶ οὐκ ἀπαθῶς τοὔνομα τοῦ καταπνίγεσθαι τὸ πῦρ· καὶ γὰρ ὅλον ὁ ἀὴρ πυκνωθεὶς διὰ αὐτὸ ὥσπερ ἀφῶν, καὶ πυρωθεὶς ἔτι μᾶλλον ἢ θᾶττον. διὰ τὰς αὐτὰς δὲ καὶ παραπλησίους αἰτίας, καὶ ὑπὸ τοῦ ἥλιον τὸ πῦρ ἧττον καίειν, ἢ ὑπὸ τῆ σκιᾷ. καὶ οἱ λύχνοι φαίνονται ἧττον καιόμενοι πυρός. καὶ ἀπροσδέητον ὅλως, ἐὰν ὑπὲρ ᾖ φλογός τινα. καὶ γὰρ ὑπὸ τοῦτο καταμαραίνεται, καὶ διὰ τὸ ἀρχὴν τὸ πλέον. ἀντικειμένη δὲ τούτῳ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, καὶ παρόμοιον τὰ καιόμενα θᾶττον καταπαύεται χειμῶνος ἢ θέρους. ἀδιαχώρητον γὰρ ποιεῖ τὸ πῦρ τὸ θέρος, ὥσπερ καὶ ὁ ἥλιος καὶ αὐτὸ τὸ πῦρ, τὸ φῶς. ὁ δὲ χειμὼν καὶ τὸ περιέχον καὶ τὸ ἀέρος ψυχρὸν ἀθροίζει, συμπυκνούμενον δὲ παῖ ἰσχυρόν. διὸ καὶ τοῖς λαμπτῆρσι φῶς ὑπὸ πλεῖον φαίνεται. ὅλως δὲ συνεστηκὸς καὶ ἀθρόως ἡ δύναμις ἰσχυροτέρα, καθάπερ τὸ βάρους. ὥσπερ γὰρ μεῖζον γίνεται. πολλὰ δὲ φιλοῦντα ἀπὸ τοῦ θερμοῦ λαβεῖν ὕδωρ, οἷον τὰ ἀλειπτήρια, καὶ τὰ βαλανεῖα θερμότερα· τὴ χειμῶνος ἢ θέρους, καὶ βορείοις ἢ νοτίοις. συνεσπάσθαι δὲ μᾶλλον τοῦ χειμῶνι, καὶ συγκατακεκλεῖσθαι τὸ θερμὸν ὑπὸ τοῦ περιέχοντος ἀέρος, καὶ τὰ σώματα πρὸς τὰς τροφὰς μᾶλλον· καὶ ὅλως ἰσχυρότερα τοῖς χειμῶσίν ἐστιν, ὅτι συνήθροισαι καὶ αὐτὰ πρόδιέσηκε τοῦ θερμοῦ. ἐκ ταύτης δὲ τῆς αἰτίας καὶ τὸ ψυχρὸν φιλαχθῆναι δοκεῖ τὸ αὐτὸ ποιεῖν τοῦ θερμοῦ, καὶ ἁπλῶς, ὑπὸ ταῖς ὑποβολαῖς. πρὸς τῇ γε φασι οὖν λαρπτὸς τὰ ψύχη, καὶ ἀφαιρεῖν καὶ τὸ λαῦμα καὶ τὸ ψυχρὸν, ὀρθῶς λέγοντες. ἀφαιρεῖ γὰρ ὅτω καὶ πρὸς τὸ ψυχρὸν, ὁ προηγουμένως, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, ὅτι συστέλλει καὶ φιλάγει τὸ θερμὸν ὑπὸ τὸ ἐργαζόμενον ἐκεῖνο, πλέον δὲ ὂν καὶ ἰσχυρὸν μᾶλλον. ἡ αὐτὴ δ' αἰτία, καὶ ὅτι τοῖς λιποψυχοῦσι ψυχρὸν ὕδωρ προχέουσιν, ψυχροῦ τοῦ πάθους ὄντος. συνέχει γὰρ καὶ ἀγιγνόμενον διαλύει τὸ θερμὸν, ἐμφραῦπον οὖν πόρους, καὶ κατάψυχον τὸ πρόσω. ἀθροῖσαι γὰρ ὑπὲρ δεῖ, καὶ ἀναπαλέσαθαι. διὸ καὶ κατέχειν τινὲς διελθύσει τὸ πνεῦμα τοῦ ἑλκυομένου. ἅμα γὰρ διαθερμαίνεται καὶ τὸ ἐντὸς, καὶ ὁ ἱδρὼς ἐμπίπτων λύει τὴν λιποθυμίαν. ψύχει δὲ καὶ θερμαίνει τὸ μὲν τῇ σκιᾷ, ἢ τοῦ ἥλιον, διὰ τὸ ψυχρότερον εἶναι τὸ πρόσω. ἐκθλίβεται γὰρ μᾶλλον τὸ θερμόν. καὶ τὰ ἐπὶ γῆς δὲ θερμότερα τοῦ χειμῶνος ἢ τοῦ θέρους, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. ἔνια γὰρ καὶ αὐαίνει μᾶλλον. τὸ δὲ θερμαινόμενον ὕδωρ οὐχ ὁμοίως ὑποβρύχει, καὶ τοῦ θέρους μᾶλλον θερμαινόμενον, ὡς εἰπεῖν· ὅτι τὸ ὑποβρύχειν ἐστὶν ἀποβολῇ τοῦ πομφολύγων. αὕτη δ' ἐχ ὁμοίως ἄρτι ἀναντι, διὰ τὴν ψυχρότητα τοῦ πρόσω ἔχον τος ἀέρος· θλίβει γὰρ ὅτος, καὶ ὥσπερ ὑπόπτη. διὸ καὶ ἰσχὺν συμπίπτουσιν ἅμα τοῦ τε πλήθει, καὶ τοῖς ὄγκοις ἐλαττόνες γίνονται· τοῦ δὲ θέρους αὐάπαλιν. ὅτι δὲ ἰσχυρὸν εἰς τὸ ἀναγαγεῖν καὶ συναθροῖσαι τὸ θερμὸν, σημεῖον καὶ τὰ τηκόμενα καὶ τὰ ῥαγνύμενα τῶν ἐλατῶν καὶ χυτῶν,

καθίστορον

λιατεμεμερισμένους

λαπίτορον ἢ μόλιβδον ἢδη πεπῆναι γὼ τῷ πόνῳ, πάγυ κὴ χειμῶνος ὄντος νεανικὸ· χαλκὸν δὲ ῥαγῆναι. ὅθεν δὲ δῆλον, ὡς διὰ τὸ ἐμπνευματωθῆναι τὴν θερμότητα, συνελθοῦσα καὶ σωιοντος τ̃ θερμ̃. τὸ γὰρ πνεῦμα διεκπίπτον ποιεῖ τὴν ῥῆξιν. καὶ ὑπὸ χιόνος δὲ ἡ γῆς ἀναζύμωσις, καὶ γένεσις γ̀ αὐτῇ τ̃ χιόνι ζώων γ̀ίων, ἁπλῶς δὲ καὶ ἡ μεταβολὴ τ̃ῶν γ̀ τ̃ῇ γῇ πάντων ἀπ' αὐτ̃ῶν ἀρξαμένοις τ̃ῶν ὑδάτων. ἐπεὶ καὶ ἡ ἀναθυμίασις, καὶ ὁ ἀτμὸς πλείων, οὐ μόνον διὰ τὸ θερμ̃ τὸ θερμ̃, † καὶ διὰ τὴν αὐτιπερίστασιν ἅμα διαθυραινομένης. ὅθεν μὴ οὖν φανερὸν ἐκ πολλ̃ῶν, ὅτι καὶ ἰσχύει μᾶλλον ἠθροισμένον, καὶ ἀθρόως ἔρρον γίνεται διακεχυμένον. ἔν δέ τι τ̃ῶν ὑπὸ τοῦτο κὴ τὸ διαμένειν ὅτι τὸ πῦρ ἐκρυφθέν. πορεύεται γὰρ ἡ τέφρα, κὴ διωλύει τὸν ἀέρα τὸν ἔξωθεν προσπίπτοντα σβέννυσθαι. σβύνει γ̀ὰρ τὸ ψυχρόν, καὶ τὴν ἀπρόσοδον μὴ γίνεσθαι τὴν τοῦ πυρός. κὴ γὰρ ὅταν ἐκμαραίνεται διατανάλισκομένου τοῦ ὑγροῦ, μὴ δ' αὐτὸ ἐί τις ἄρ' ὅτι σωαθροίζεσθαι, διαθαπ̀ερ πρὸς οὖν πνιγέις, ἀλλ' ἐχέμυθον διόδου ἐναντίου. τὸ δὲ διοκῆν ὑπῳαντίον ἐ̃ῖν τούτῳ, διόδου μὴ ἐκποφθέν βᾶπον φθάρεται, μὴ ἀφαιρέντων τὴν τέφραν, ἢ ὑφαιρέντων, ὅκ ἔσιν ὑπῳαντίον. διὰ γὰρ τὴν ὀλιγότητα τὴν αὐτ̃, ὅτε διωλύειν δύνατο † ἀέρα προσπίπτειν, ὅτε πάλιν εἰς τὴν ἀπρόσοδον ἰέναι ζωαύτῳ, ὥστε μίγνυσθαι κὴ διατηρ̃ῖν τ̃ προσπίπτοντ. ὅπερ εἰ γυμνὸν ἦν, ἐποιεῖ ἂν μᾶλλον· ὡς δ' ὅλως διατανάλισκεται θᾶπον. φθορὰ γὰρ πυρὸς πλείων, ἢ μὴν ὥσπερ φυσικῆς ἡ̃ῖαν διανάλισκομένου τ̃ ὑγρ̃, καὶ ἁπλῶς τ̃ διαπν̃. τότε γὰρ ὥσπερ φθίνει καὶ μαραίνεται. αἱ δ'' ἐκ τ̃ῶν ἔξωθεν, ὧν ἓν μὲν τι γέν., αἱ ὑπὸ τ̃ῶν ὁμογν̃ῶν, ἃς ὀλίγῳ πρότερον εἴπομεν· ἄλλαι δὲ ὑπὸ ψυχροῦ, οἰκεῖαι μᾶλλον, διότι διὰ τὸ ὑπὸ τ̃ ὁμογνοῦς. τὰ γὰρ γαντία φθαρτικὰ φύσει τ̃ῶν γαντίων. διὸ δὴ καὶ ἡ προαιτίου ψυχρότης εἰς τὸ πεπερασμένον πῦρ σβέννυσιν, ἁπλουτῷ τις καὶ θερμὴ καὶ ψυχρὰ οὖσα διαλυτική, καὶ καταφθείρει τὴν ἀρχὴν, ἐπεὶ καὶ ἡ φύσις διανση, διαθαπ̀ερ ἤδη πλέονων πολιρρέουσα ἡ ἱκανῆς ἔτι, τότε φλογώδους καὶ ὑπὸ πνεύματος μεγέθος. καὶ γὰρ ὅτ. σβέννυται φθειρομένης, κὴ οὐχ ὥσπερ διαλυομένης τ̃ῇ μείζονι διυήσῃ, ἀλλὰ πρόπαν ἅπαξ † διαφειρομένης, καὶ γ̀ὰτῶθα ἡ ἀρχ̃ῆς. διὸ καὶ ὅταν ὦπτεθῇ διὰ ζοῖς λύχνοις, ἥπερ σβέννυται· κὴ ὅς γε νῦν ποιεῖσι οὖν χαλκοῦς, οἷς αὐτὶ τ̃ῶν λαμπήνων τὸ ὅλον, ὅδε σβέννυντ πλὴν ἐάν ἔκτοπόν τι γένητ πνεῦμα, ὑγρὰν ἔχοντες διαλαπ̃ῆν ἄλυσιν, οὐχ ἅπτονται ἡ ἀρχ̃ῆς. ὡς δ' ἂν αὖτη μένῃ, διαθάπ̀ερ ὕδατ. τῶν τὴ μένῃ, κὴ ἐὰν μηδεμίαν ἀναπνοὴν διδῷ. διὸ καὶ γ̀ τῇ τέφρᾳ ἐγκρύπτουσι, ὅθεν ὕλας βούμενοι. διαλυόμενον γὰρ ἀπρόσοδον αὐτὸ ἑαυτῷ θλίβεται. καὶ ἐάν τις καταθλίβῃ τὰς λάμπας, ἢ οὖν ἄνθρακας, ὥσπερ καὶ οὖν λύχνος ἀποσβέννυουσιν. ἐπεὶ καὶ ὁ γ̀ φῶς μεγάλοις λύχνοις διὰ τοιαύτην αἰτίαν σβέννυται· παχὺς γὰρ ὢν ὁ ἀὴρ, καὶ ἀκίνητ., οἷον καταπιέζει καὶ θλίβει· διαθάπ̀ερ εἴ τι σ̀ρεὸν οὐ δύνατο διαβιάσασθαι τὸ πῦρ, διγνὸν δὴ ζητεῖ, πρὸς ὃ καὶ γ̀ ᾧ ἡ φορά. διὰ δὲ καὶ τὸν πνιγμὸν ποιεῖ τοῖς ἐργαζομένοις ὁ ἀὴρ, ὅτι παχύς τε καὶ πεμπν̃· οὐ γὰρ διαδίδωσι τ̃ῇ ἐκπνοῇ. διὸ καὶ τὰ ψυχαγωγεῖα ποιοῦσιν, ὅπως λεπτύνητ τ̃ῇ διυήσει, καὶ ἅμα μεταβαλὼν διδῷ χώραν. ὅτι δὲ ὁ παχὺς δύσπνους, φανερὸν μ̃ὴ ἁπλ̃ῶς λεχθέν. τὸ μὲν ἀλλὰ κὴ ὁμιχθλώδ ἡ κὴ θολερώδη διαμαρτυροῦσι. κὴ τούτῳ μὲν ταύτας ἄν τις ὑπολάβοι τὰς αἰτίας. ὅτι δ' ἡ ἀρχὴ φθειρομένη διευκολύνει πρὸς τὴν χέσιν, διὰ κεῖθεν φανερόν. τὴν γὰρ πίσταν διαιμύλλω, τὸ μὲν ὕδ ὡρ οὐ σβέννυσι, τὸ δὲ ἔλαιον σβέννυσιν, ὅτι διαλύεται λεπτότερον ὂν πρὸς τὴν ἀρχὴν, διά τι μάλισα ἄκαυσον. ἀλλ' ὅτι ἂν ἀρπάσ̀ῃ καὶ θλίψῃ ταύτῃ ἐσβεσεν, ὥσπερ καὶ οὖν λύχνος ὦπτρύγη. πάλιν δὲ τὸ ὄξος σβεσικώτερον τ̃ ὕδατ., διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, θερμότατον ὂν τ̃ῶν λοιπ̃ῶν. εἰσδύεται γὰρ μάλισα, καὶ πλεῖσον ὥστε διγκαύμη τ̃ ἀρχ̃ῆς. τὸ γὰρ ἧ ψυχρὸν, σβέννυσι πάντως τὸ ψυχρόν. τοῦτο δὲ δῆλον, ὅτι καὶ τὸ ζεον ὕδωρ· ἀλλ' ἡ τὴν ἀρχὴν ὦπκλείει καὶ καταλαμβάνει. σωστεθέντα μὲν οὖν ἄμφω, τόδ' ὑγρὸν καὶ τὸ ψυχρόν, μᾶλλον φθείρει. γίγνεται γὰρ τοῖς γαντίοις ὑπὸ τ̃ῶν γαντίων ἡ φθορά· τὸ γὰρ πῦρ θερμὸν καὶ ξηρόν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ χωριζόμενον ἑκάτερον φθαρτικόν· ὁ μὲν γὰρ ἀὴρ ἧ ψυχρὸς σβέννυσι, τὸ δ' ὕδωρ ἧ ὑγρὸν. καὶ αὗται μὲν ἐοίκασιν ὥσπερ φυσικαῖς τισι ταῖς γαντίαις ὑπὸ τ̃ῶν γαντίων γινομένῃ. ἡ δὲ ἐφ' ἑαυτ̃, διαθάπ̀ερ ἡ παρὰ φύσιν. ὅκ ἔσι δὲ παρὰ φύσιν, τὸ τὴν ἐλάτ̃ῳ κρατεῖσθαι δύναμιν ὑπὸ ἡ μείζον. φθείρ̃ῃ δὲ καὶ τὰ οἰκεῖα φθαρτικὰ ταῖς ὑπορβολαῖς. ἐπεὶ

διαφειρομένης

πεὶ μέχρι γε τούτου καὶ συναύξει, λαμβάνοντος συμμετρίαν. οἷον τὸ μὲν ὑγρὸν αὐτὸ καιόμενον, τὸ δὲ ψυχρὸν συνθλίβον ἰσχυρότερον ποιεῖ. τὸ δὲ πνεῦμα τῇ κινήσει συνεκκαίει καὶ ζωπυρεῖ. διὸ καὶ οἱ λύχνοι πλεῖον ἔλαιον ἀναλίσκουσιν ἐν τοῖς πνεύμασι, καὶ τὰ ξύλα θᾶττον κατακαίετε σφοδροτέρας καὶ πλείονος τῆς κινήσεως γινομένης, ἡ δὲ μείζων καὶ ἀσύμμετρος ἀπέσβεσε. καὶ διὰ τοῦτο μὲν λύχνος ἀρσβέννυτε φυσώμενος, τὰ δὲ ξύλα καὶ οἱ ἄνθρακες ἐκκαίονται. τὸ μὲν γὰρ οὐκ ἔστι σύμμετρον πνεῦμα λαβεῖν· ἅμα δὲ καὶ οὐ καυστόν, ἔχον τὸ πῦρ οὐ μένον, οὐ δεῖται τῆς ἔξωθεν πνοῆς. πότε γὰρ ἐλλύχνιον, ἅτε μανὸν καὶ ξηρὸν, ἐφέλκετε τὴν ὑγρότητα, καὶ τὸ ἔλαιον αὐτὸ καιόμενον. ὁ δ' ἄνθραξ, καὶ τὸ ξύλον, οὐ δύνατε καίεσθαι μὴ φυσώμενα, διὰ τὸ γεώδες καὶ στερεόν. οἱ γὰρ πόροι πυκνοὶ τῶν τοιούτων πάντων, οὓς διοίγει καὶ ποιεῖ τοῦ πυρὶ τὸ πνεῦμα. καὶ ὅσῳ ἂν πλείω καὶ ἐλαττω μεμερισμένα προσπίπτει μᾶλλον. διὰ τοῦτο καταμιγνύντες τοὺς ἄνθρακας, ἐνίοτε καὶ προσάγοντες ἀλλήλοις φυσῶσιν. ἐκ μικρῶν γὰρ συνιόντων, ὥσπερ ναματίων, καὶ ἡ φλὸξ γίνεται, καὶ τὰ πυρεῖα τῇ τρίψει τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιεῖ. καὶ τοῖς ξύλοις ὑπεκκαύματα λεπτὰ λαμβάνοντες, φυσῶσι τοὺς ἄνθρακας. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἄνθραξ φυσώμενος, μᾶλλον καὶ θᾶττον ἐκκαίεται, καθαπερ ἐν τοῖς χαλκείοις. τοῦτο μὲν οὖν οὐκ ἂν ἀλόγως δόξειε † συνεργεῖ πνεύματι. καὶ γὰρ τὸ πῦρ, οἷον πνεύματός τις φύσις. ἐπεὶ δὲ πλείω καὶ ἀεὶ διαφέροντα τὰ καυστὰ καὶ πυρωτά, διὰ τοῦτο καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν θαυτεροι. καὶ οὐχ ἅπαν θαυτερον δύναται καὶ θαυτερον ποιεῖν· οἷον ὁ ἄνθραξ οὐ φωτίζει ὥσπερ ἡ φλὸξ, οὐδ' αὕτη καὶ ὁ λύχνος ὁμοίως, οὐδ' ἂν οὗτος τ' ἐκκαίων καὶ αὔων· ἀλλ' ὅσῳ δὴ καθαρωτέρα, τοσούτῳ μᾶλλον οὐκ ἔχουσα γεώδες, οὐδὲ ὑδατῶδες, οὐδὲ ἐν αὐτῇ τὸ ἀντιφραττον, ἐξ ὧν ὁ καπνὸς καὶ ἡ ἀναθυμίασις. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἡ τῶν χλωρῶν ἐρυθροτέρα φλὸξ, ἢ τῶν ξηρῶν, ὅτι πλεῖον ἔχει τὸ τοιοῦτον. δι' ὃ διαφαινομένη λαμβάνει τὴν χροιὰν, ὥσπερ καὶ ὁ ἥλιος, ὅταν ἦ παχὺς ὁ ἀὴρ. ὁ δ' ἄνθραξ οὐδὲ ποιεῖ φλόγα, πλὴν ὀλίγην, διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὴν ἐξαερουμένην πολλὴν ὑγρότητα, πυρουμένη αὕτη ἡ φλὸξ. ὅσης δὲ τῆς εἰρημένης ἀνωμαλίας, εὔλογον ἤδη καὶ τὸ θερμαίνειν ἕνα μᾶλλον καὶ θᾶττον ὄντα θερμὰ, καθάπερ ἡ τοῦ καλαυμου φλὸξ, καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἀπὸ τῶν ξύλων. καί τοι θερμότατόν γε πῦρ ὅλως τὸ ἀπὸ τῶν στερεωματων. ὁ δ' ἄνθραξ ἥκιστα θερμαίνει, στερεώτατος ὤν· καὶ τὴν μὲν τοῦ ἡλίου θερμότητα μελαίνειν τὰ σώματα, τὴν δὲ τοῦ πυρὸς μή. πάντων δὲ τούτων καὶ τῶν τοιούτων αἰτιαυσαιτ' ἄν τις τὴν λεπτότητα καὶ τὴν παχύτητα. θερμαίνει τε γὰρ τὴν σάρκα καὶ τὸ ὕδωρ ἡ τῶν καλαυμων τάχιστα, διὰ τὴν λεπτότητα καὶ πυκνότητα. λεπτὴν μὲν γὰρ, ὅτι κοῦφος· συνεχῆ δὲ, ὅτι πυκνή. τὸ δὲ λεπτὸν διαδοτικὸν, καὶ τὸ θερμαίνεσθαι διὰ τὴν συναφὴν καὶ κατάμιξιν. ἥτε φλὸξ ὅλων τῶν ἀνθραυκων μᾶλλον διὰ τοῦτο, καὶ ἅμα πλείων ἡ ἀπρροὰ, ἀθροωτέρα. τὸ δ' ὅλον, οὐ διὰ τῶν αὐτῶν ἴσον ἑκαυτερον θερμαντικόν. εἰ δὲ μὴ, ὡς οὐχ αὕτης γ' ἔχων, οὐδὲ ὁμοίως ἑκαυτερον, ἀλλ' ἄνθραξ μὲν ὁ στερεώτατος, φλὸξ δ' ἡ λεπτοτάτη καὶ πυκνοτάτη. θερμαίνει μὲν γὰρ ἡ φλὸξ, διὰ ταῦτα μᾶλλον ἔνια. κατακαίει δὲ πάλιν οὐχ ὁμοίως, ὅτι λεπτοτέρα, καὶ ἀσθενεστέρα. τὸ γὰρ ἐν τῷ γεώδει τοῦ στερεὸν πῦρ, θερμότατον. ὅτ' ὀρθὸν ὁμοίως, ἀλλ' ἀπρεγόμενον ὑπὸ τῆς θερμότητος, ἔχον τε τὸ καυστὸν σῶμα. τὸ δὲ στερεὸν, διὰ τὴν πυκνότητα καὶ σκληρότητα τὰ πυρωθέντα· καθαπερ σίδηρος, χαλκὸς, λίθος, ὄστρεα κενὰ, τῇ φύσει σχεδὸν ψυχρότατα. στέγει γὰρ ἐν αὐτοῖς μαλιστα καὶ τηρεῖ καὶ τὸ θερμόν, ὥστ' εὐλόγως καυστικώτατα τῆς σαρκός. ἅμα δὲ καὶ ἡ τῆς φλογὸς φορὰ ποιεῖ τινὰ παραλλαγήν. διὸ καὶ οἱ κινοῦντες ἐν τῇ φλογὶ τὰς χεῖρας ὀξέως, οὐ κατακαίονται. θᾶττον γὰρ ἡ κίνησις τῆς χειρὸς οὖσα, καὶ ἅμα μεταλλάττουσα τὰ μέρη, κωλύει τὴν κατάκαυσιν. οὐ γὰρ καίει, μὴ ὑπομείναντι τὸν αὐτὸν χρόνον. διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἐν τοῦ ἡλίῳ βαθίζοντες, ἧττον καίοντε τῶν καθημένων, καὶ οἱ τρέχοντες. ἔτι τούτων, ἅμα δ' ἴσως τούτοις δὲ καὶ ἡ ἀπὸ τῆς κινήσεως τοῦ ἀέρος γινομένη, ποιεῖ τινὰ κατάψυξιν ἔχει δὲ καὶ πρὸς τὰς τήξεις, καὶ πρὸς τὰς ἑψήσεις, καὶ τὰ ἄλλα τὰ τοιαῦτα, μεγαλας ἕκαστα πρὸς τὰ ὑποκείμενα διαφοράς· οἷον ὅπως μαλακῆς ἢ θερμοτάτης ἢ μὴ σκληρᾶς, ἢ πάλιν ὀξείας καὶ σφοδροτέρας καὶ ἀθροωτέρας. ἀπὸ μὲν μαλακῶν καὶ μανῶν μαλακώτερον τὸ θερμόν, ἀπὸ δὲ τῶν σκληρῶν καὶ πυκνῶν σφοδρότερον. διὸ καὶ οἱ ἰατροὶ τοὺς ἥλους καίουσι τῶν * ουσῶ· μαλακωταυτη γὰρ ἡ ἀπὸ τούτου θερμότης. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ταῖς πυριαυσεσι, καὶ τοῖς ἀλείμμασιν, ἀπὸ τοιούτων γὰρ ζητοῦσι τὰς

συνεργεῖν

θερμότητας

θερμότητας σχεδόν. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι κατὰ λόγον, αἷς μὲν ὥσπερ βιαιότερα τὶς χρῆσις, ὥσπερ τῇ χαλκευτικῇ τὴν σφοδροτάτην. διὸ καὶ οὐδὲ ἄνθρακας οὐδὲ γεωδεστάτους καὶ πυκνοτάτους λαμβάνουσι, καὶ γένους γε τοιούτου * ποιοῦσιν ἕνεκα τοῦ ἰσχύος. καὶ ἔτι ταῖς φύσαις χρῶνται. σφοδροτέρα γὰρ οὕτως ἡ θερμότης, καὶ ἀθροωτέρα, συνεκκαίοντος τοῦ πνεύματος. γὰρ τούτῳ δ' οὖν τῷ γε καὶ ἐκεῖνο τὸ ἀφρούμενον, ὅτι ὁ μὲν ἥλιος μελαίνει τὴν σάρκα, τὸ δὲ πῦρ οὔ. συμβαίνει γὰρ, τὴν μὲν τοῦ ἡλίου θερμότητα λεπτὴν οὖσαν, καὶ μαλακὴν, εἰσαγεσθαι κατὰ μικρὸν εἰς οὐδὲ πόρους. καὶ ὥσπερ ἀναθυμιᾶν καὶ ὑπακαίειν τὰ ὑπαπολῆς, διὸ καὶ ἄλυπος, ὥστε ὑπομένειν. τὴν δὲ τοῦ πυρὸς παχυτέραν καὶ σφοδροτέραν οὖσαν, διαθερμαίνουσαν μᾶλλον, πρὰ χρῆμα μὲν ἀνιόντος τοῦ αἵματος ποιεῖν εὔχροιαν, ὕστερον δ' οὐ διαμένειν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐάν γε τούτων σφοδρότερον χρήσηται καὶ κατακαύσει, μελαίνει. μέλανα γὰρ τὰ πυρίκαυστα, καὶ ὅλως τὰ κατακαιόμενα. διὸ καὶ αἱ φωκαΐδες ἔχουσιν γνίαχοῦ τοιαύτην τινὰ χρόαν, ὥσπερ ἀφεσβεννυμένου τοῦ πυρὸς, καθαπερ γὰρ τοῖς ἄνθραξιν· οὐδὲν γὰρ μέλαν ἄνευ ὑγρότητος. ἀλλ' ὅτι ἐκκαυθῇ πάντα λευκά, καὶ τεφρώδη, καθαπερ καὶ τὰ ὀστᾶ. τὸ δ' ὑπὸ τοῦ κεραμοῦ λεγόμενον, ὅτι μελαίνει τὸ πῦρ τὴν σάρκα μὴ μελαῖνον, ἢ οὐκ ἀληθὲς, ἢ οὐχ ὅμοιον. μίξει γάρ τινι μελαίνει τὸ ἄσβολον καὶ τὸ καπνὸν ἀναφέρων, ὥσπερ καὶ τὰ ξύλα καὶ τὸ κέραμον καὶ οὐδὲ τοίχους· ἐπεὶ καὶ οὐδὲ ἄνθρακας τρόπον τινὰ πρὰ πλησίως. ἐγκαταδύεται γὰρ ὁ καπνὸς, ἀναφέρων πολὺ γεώδες. ἅμα δὲ καὶ ἡ ὑγρότης οὐ πᾶσα ἐκκαίεται, διὰ τὸ μὴ ἰοῦσθαι· καὶ διὰ οὐδὲ βαρύτεροι τῶν ἄλλων εἰσίν. ἀναφερομένης γὰρ τοῦ τοιαύτης ἀναθυμιάσεως, ἕλκεται τῇ πνοῇ, καὶ εἰσδύεται πόρρω. διὸ καὶ βαρύνει τὰς κεφαλάς, καὶ ὅλα τὰ σώματα. τούτων μὲν οὖν ταύτας τὰς αἰτίας ὑπολήπτεον. ἐὰν δὲ ὅλως γὰρ ἑτέροις γένεσι τεθῇ τὸ θερμὸν, οἷον ὑγρῷ καὶ ξηρῷ, πλείων ἔτι γίνετο διαφορά. πολλὰ γὰρ οὐ δύναται ποιεῖν ἑκάτερον, ὧν θάτερον οὐκ ἀσθενέστερον ἔχειν δοκεῖ τὸ θερμὸν· οἷον τὸ ὕδωρ ζέον θερμότερον ὂν κατὰ τὴν ἁφὴν, οὐχ ἧττον τοῦ φλογὸς, οὐ τήκει ταχὺ. καὶ πάλιν τὸ πῦρ οὐ δύνατο κατὰ μικρὸν ἐξάγειν τὸ ὑγρὸν, οὐδὲ συνιγέναι καὶ παχύνειν, ἀλλὰ διὰ τὴν ξηρότητα πυκνοῦν οὐδὲ ἔξω πόρους δείκνυσιν, ὥσπερ τὰ ὠά. τὸ αὐτὸ δὲ τρόπον, καὶ ἐάν τι ἄλλο δέῃ μαλακῇ θερμότητι πέττειν ἢ παχύνειν, ἡ δὲ ὑγρότης ὥσπερ μαλάττει πηγνυμένη. διὰ οὐδὲ καὶ ὅταν περίξηρος ὁ ἀὴρ ἦ, κατακαίει τὰ ὀπωριαῖα. καὶ ὅπου φύσει τοιοῦτος, ἀεὶ οὐδὲ συμβαίνει πλεῖον, ἐὰν μὴ τὸ ἔδαφος βοηθῇ διαῤῥέων, καὶ τὴν ἰκμάδα πρέχον, ἢ δρόσοι πίπτωσιν οὕτως ἅμα τροφήν τε λαμβάνειν καὶ πέψιν. εἰς μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα χρήσιμον, πλὴν γὰρ ὑγρότητι καὶ μεθ' ὑγρότητος τὸ θερμὸν· εἰς δὲ τὰς τήξεις τὸ ὑγρὸν ἀχρεῖον. αἴτιον δ' ὅτι τὸ τηκτὸν ὕδατος ὄν, φύσει ξηρᾶς δεῖται θερμότητος εἰς τὴν διάχυσιν· τὸ γὰρ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ ὁμοίου ἀπαθὲς. ἅμα δὲ καὶ ἡ ἀσυμμετρία τῶν πόρων γνανθοῦται, πρὸς τὸ μὴ δέξασθαι· μεγαλομερὲς γὰρ. οὐχ οἷόν τε δὲ ἄνευ τοῦ ὑγροῦ χωρισθὲν εἰσιγέναι τὸ θερμὸν, ἔτι δὲ ἀσθενέστερον, ὥστε διοῖξαι οὐδὲ πόρους πυκνῶν καὶ συνεχῶν ὄντων τῶν ἔξωθεν. διὰ δὴ τοῦ δ' ἡ ξηρὰ θερμότης ἁρμόττει πρὸς τὰς τήξεις, καὶ αὕτη λαμβάνουσα τὴν ἀσυμμετρίαν. εἰ γὰρ πλεῖον ἐκκαίει, τὰ δὲ καὶ ὅλως κατακαίει πρὶν εἰς διάλυσιν ἀγαγεῖν. ἵνα δὲ τοσαύτης δεῖται θερμότητος, ἢ γὰρ λεπτοτέρῳ γίνεται τοῦ ὕδατος, ὥσπερ τὰ λῖνα, καὶ οἱ στήμονες οἱ ἑψημένοι. τῷ γὰρ ἀτμῷ ταῦτα διαθερμαινόμενα, λαμβάνει τὴν ἕψησιν, ἐγκαταμιγνυμένης ἅμα τοῦ ἰκμάδος· ὃ καὶ χρήσιμον πρὸς ἰσχύν. ἔνια δὲ τῶν βρωτῶν οὕτως ἑψεῖται διαφεύγειν βουλομένων τῶν ὑγρῶν· ὅθεν οὐ κακῶς κεῖται τοὔνομα τὸ πνίγειν. ἐγκατακλείουσι γὰρ, περιπωμάζοντες καὶ πλάττοντες τὸ ἀτμόν, ὥστε τρίτη τὶς ἀπόστασις ἀπὸ τοῦ πρώτου αὕτη καὶ γένεσις. τὸ μὲν γὰρ ὑγρὸν ἀπὸ τοῦ ξηροῦ γίνεται θερμὸν, οὐδὲ δὲ ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ· πλὴν ἐκεῖνο μὲν μιγνυμένου πῶς τοῦ πυρὸς, οὐδὲ δ' ἴδιον ἐκκρινομένου καὶ ἀπιόντος. ἡ δὲ τοῖς ἐμψύχοις σώμασιν γνυπάρχουσα θερμότης, πλείοσι μιγνυμένη, καὶ τρόπον ἰδιώτερον· οἷον ἡ ζῶσα καὶ γόνιμος ἤδη γίνεται τῶν ὁμοίων. ἔτι δὲ πρότερα ταύτης ἡ ἀπὸ τοῦ ἡλίου. καὶ γὰρ αὕτη γόνιμος καὶ ζώων καὶ φυτῶν, οὐκ ἄμικτος μένουσα τῷ ἀέρι, μᾶλλον δ' γὰρ αὐτῷ τούτῳ γινομένη, συμμετρίαν δέ τιν' ἔχουσα τῇ μαλακότητι καὶ λεπτότητι πρὸς τὸ γεννᾶν, οὐχ ὥσπερ ἡ τοῦ πυρὸς σκληρὰ καὶ περικαής. διὸ καὶ σπέρματα πυρωθέντα μὲν ἀβλαστεῖ, θερμαινόμενα δ' ὑπὸ τοῦ ἡλίου καθ' ὑπερβολήν. γνίοτε γάρ φασι περὶ βαβυλῶνα, καὶ ἔτι οὐδὲ θερμοτέρους τόπους καὶ πηδᾶν ὑπὸ τοῦ ἅλω, καθαπερ τὰ φρυγόμενα, γεννᾷ καὶ βλαστάνει. τὸ μὲν οὖν πῦρ τῷ θερμῷ τηλικαύτας ἢ τοιαύτας ἔχει διαφοράς, καὶ ὅτε καθ' αὑτὰ καὶ μετ' ἄλλων

τ' ἄλλων καὶ γὰρ ἄλλοις μιγνυμένων. ἐκ ταύτης δὲ πως τῆς αἰτίας καὶ ἐκεῖνο λύεται τὸ ἀπόρημα, διὰ τί ποτε ἡ μὲν κοιλία τήκει τὰ νομίσματα, τὸ δὲ ὕδωρ ζεὸν, θερμότερον ὄν, οὐ τήκει· καὶ γὰρ ὅλως τὸ ὑγρὸν, ὥσπερ ἐλέχθη, κωλυτικὸν τήξεως, καὶ ἅμα διὰ τὴν μαλακότητα καὶ μεγαλομέρειαν οὐ δύνατ' τέμνειν, οὐδὲ διοίγειν τοὺς πόρους. ἡ δ' γὰρ τῆς κοιλίας θερμότης ξηροτέρα καὶ γεωδεστέρα, διακρινομένου καὶ ὑπονοοῦντος ἀεὶ τοῦ ὑγροῦ πρὸς τὴν κύστιν. καὶ πάλιν, διὰ τί τὸ μὲν γὰρ πυρὶ κατακαόμενον νεκρὸν γίνεταί τι λείψανον, ὁ δὲ κύκλῳ λίθος ἐξ οὗ τοὺς σωροὺς ποιοῦσι, καὶ ὅπου ἄλλοθι τοιοῦτος ἀφανίζει πάντα, καὶ γὰρ ἑαυτῷ τέφραν ποιεῖ. διαφέρει γὰρ καὶ γὰρ ταῦθ' ἡ θερμότης. ὅτι μὲν γὰρ ὁ λίθος ἐργάζεται τῇ θερμότητι καὶ τῇ φύσει θερμὸς ὤν, σημεῖον τὸ γίνεσθαι κονίαν ἐξ αὐτοῦ. τοῦ δὲ θερμότερον, τὸ διαιρεῖν ταχύτε καὶ εἰς λεπτά. ταχὺ μὲν γὰρ τὸ θερμότερον καὶ κινητικώτερον, οἷον ἡ φλόξ. εἰς δὲ μικρὰ τὸ λεπτομερέστερον, διὰ τὸ πάντῃ πραδύεσθαι· τοιοῦτον δὲ τὸ γὰρ τῷ λίθῳ θερμόν. ἐπεὶ ποιεῖ γε τοῦτο καὶ ὁ ἀὴρ ὁ ἐγκατακλειόμενος γὰρ ταῖς θήκαις, καὶ διαλύει πάντα εἰς τέφραν, ἀλλὰ χρονιώτερος θερμανθείς. ἡ δ' γὰρ τῷ λίθῳ θερμότης τῆς μὲν τοῦ πυρὸς ἀσθενεστέρα, λεπτοτέρα δὲ, τῆς τοῦ ἀέρος τοῦ συγκλειομένου θερμοτέρα, λεπτὴ δ' ἧττον. ὥστε τοῦ μὲν θᾶττον, τοῦ δὲ λεπτοτέρα διαιρεῖν χρονιώτερον· ἐπεὶ δὲ τὸ σωματωδέστερον καὶ πηκνότερον πυρωθὲν θερμότερον διὰ τοῦ τόπου, παχὺς καὶ θολερώτερος ὁπάγη καὶ καύματα μᾶλλον· ὥστ' ἔνιοι ψυχρότατοι καὶ καυματωδέστατοι. πυρωθεὶς γὰρ ὁ ἀὴρ, κατέχων γὰρ ἑαυτῷ διὰ τὴν παχύτητα τὸ θερμὸν, ἐκπυροῖ τὸν τόπον, ὡς ὑπὸ τὸ πολὺ δ' οἱ τοιοῦτοι καπνοί· ἐὰν δὲ καὶ ὑπὸ πίπτῃ πνεῦμα θερμὸν ὄντα τὸν ἀέρα προσφέρον, καίεται. διὰ τὴν αὐτὴν δ' αἰτίαν, καὶ τῶν ἑψομένων τὰ παχύτερα θερμότερα, καθάπερ τὸ γάλα, καὶ ὅλως τὰ ῥοφήματα τοῦ ὕδατος. καὶ ἐὰν ὑπὸ βάλῃ τι ὑπὸ τὸ ὕδωρ, θερμαίνετ' θᾶττον ἢ ψιλόν. οἷον γὰρ αὐτιφράττει καὶ κωλύει διατμίζειν ἔξω τὸ θερμὸν, ὥσπερ τὰ ὑπὸ πωματιζόμενα, καὶ ἅμα δὴ θερμανθέντι θερμαίνει. πᾶν γὰρ ἔχον πυκνότητα, δύνατ' ποιεῖν τοῦτο διὰ τὸ κατέχειν. ὅλως γὰρ, ὃ πολλάκις λέγετ', τὸ μὲν γὰρ λεπτῷ καὶ ῥέον αὐτὸ καὶ μὴ μένον, ἔτι δὲ μικρομερὲς ὂν οὐχ ὁμοίως καίεται. τὸ δ' γὰρ ἀντίως ἔχον τούτῳ, διὰ τὸν ἀθροισμὸν καίει μᾶλλον, καὶ ἰσχυρότερον γίνετ' καὶ χρονιώτερον. τῆς δὲ φλογὸς λευκότατον ἀεὶ καὶ καθαρώτατον τὸ μέσον. τὸ δὲ κάτω καὶ τὸ ἔσχατον, ἐρυθρᾶ καὶ μελανοῦτ' μᾶλλον. ἐμφαίνεσθαι δὲ τοῦτο μάλιστα ὑπὸ τῶν λύχνων, ὅτι ἀμιγέστατον τοῦτο τῇ ἀναθυμιάσει. τὸ μὲν γὰρ πρὸς αὐτῇ μίξει καὶ τοῖς λύχνοις, ἅτε ὑπὸ τοῦτο φερομένης τῆς ἀναθυμιάσεως, εὐλόγως μελαίνει μᾶλλον. εἰς δὲ τὸ ἄκρον, οἷον συῤῥοὴ γίνεται, καταλήγοντος ἤδη καὶ ἅμα προσεπιλαμβάνοντος τοῦ μέρους. ἄνω γὰρ ἡ ἰσχὺς πᾶσα καὶ ἡ φορὰ τῆς φλογός. διὸ καὶ ὁ καπνὸς ταύτῃ μάλιστα φέρετ'. τάχα δὲ κἀκεῖνο οὐ κακῶς, εἰ μὴ ἄρα καὶ ἀληθέστερον, ὡς οὔτε μὴ γίνετ' οὔπω ἐστὶν, οὔτε εἰ φθείρετ' ὅμοιον. ἔστι δὲ κάτωθεν μὲν γίνετ', ἄνωθεν δὲ φθείρετ' ὑπὸ τοῦ ἀέρος. τὸ δὲ μέσον, οἷον καθαρὸν καὶ εἰλικρινές. διὸ καὶ ταύτῃ μὲν οὐ διορᾶτ'. τὰ δ' ἄνω κωλύει, διά τε τὸ εἰς ὀξὺ συνήκειν, καὶ διὰ τὴν κίνησιν. ἀρρεῖτ' δὲ τοῦτο, διατί ποτε τῆς φλογὸς τὸ σχῆμα πυραμοειδὲς ἐστι. καὶ φησὶ Δημόκριτος μὲν, περιψυχομένων αὐτῶν τῶν ἄλλων, εἰς μικρὸν συνάγεσθαι, καὶ τέλος ἀρξύνεσθαι. ἕτεροι δέ τινες τῶν παλαιῶν, ὑπὸ τῆς τοῦ προσπίπτοντος μέρος πνεύματος κινήσεως περισχίζεσθαι. τότε γὰρ ἐπάνω τῆς φλογὸς ἀσθενέστερον εἶναι, καὶ γὰρ πλείστῃ κινήσει, ἀλλ' οὐ περιψύχει· καὶ διὰ τὴν τοῦ προσπίπτοντος πνεύματος κίνησιν. εἰ γὰρ τὸ περιψύχειν ἱστᾶναι δεῖν ὡσαύτως γίνεσθαι, ὅδ' οὐδ' ἑτέρου τῶν δύο, καὶ μᾶλλον ὑπὸ τῆς κινήσεως ἢ περιψύξεως ἀρξύνεσθαι. γελοῖα δὲ ὅλως καὶ τούτοις ἡ τοῦ προσπίπτοντος ἀέρος κίνησις· ὑφ' αὑτοῦ γὰρ κινεῖται τὸ πῦρ, καὶ μᾶλλον κινεῖ τὸν ἀέρα ἢ ὑπ' ἐκείνου κινεῖται τῷ διωθεῖν, ἐπεὶ καὶ εὐδίας οὔσης οὐδὲν ἧττον ἡ ὀξύτης τῆς φλογός. ἔτι δ' ἄτοπος ὁ περισυρμὸς, ὥσπερ κούφων τινῶν καὶ ὑπὸ πολαίων ὄντων, χρὴ τὰ τούτων πανταχόθεν ὁμοίως συμβαίνειν, καὶ πνεύματος ὄντος μείζονος μᾶλλον. νῦν δ' γὰρ ταῖς ἀπνοίαις ἀρκορυφοῦτ' μάλιστα ἡ φλόξ, ἅτε καὶ οὐ κωλυομένη τῷ πνεύματι ἀρδιακωλύει τὴν εἰς ὀρθὸν φορὰν, ἀλλὰ περικλᾶν καὶ μεταῤῥίπτειν. τοῦτο μὲν οὖν πρὸς τὸ μὴ ἀληθές, οὐδ' ἄγαν συνετόν, εἰ δ' γὰρ φορᾷ τινι καὶ ῥύσει τὸ πῦρ. ἀεὶ δὲ τῶν ῥεόντων εἰς ἔλαττον ἡ ἀρτελεύτησις, μὴ γινομένης ἄλλοθεν ὑπὸ ῥροῆς, ἀναγκαῖον εἰς τὸν πλείω τόπον διατεινόμενον, καὶ τὸ συνεχὲς διατηροῦν ἀρστενοῦσθαι μᾶλλον. ὥστε τοῦτο ἂν εἴη καὶ τῆς φλογὸς αἴτιον, εἰς τὸν σχηματισμόν. ἡ γὰρ ἀρχὴ κάτωθεν ἰσχυροτάτη καὶ πλείστη. μετὰ δὲ ταῦτα ἐλάττων ἀεὶ, καὶ ἀρλήγουσα ἀσθενεστέρα· διασώζουσα δὲ τὸ συνεχές. ὅθεν

νεχές. ὅθεν καὶ ὧδε τῶν ὑλατων γίνεται. ☾ γίγνοιτ' ἂν εἰ μὴ πρειμπίπτειεν ἔξωθεν ἕτερα ῥεῖθρα. πολλῆς γὰρ ὄσης καὶ ἀθρόας τῆ πηγῆς, τὸ ἐγγύτατον πλεῖσον ἐίτα ἐλαττῶ ἀεί, κὴ ἔλαττον. τελευτᾶ δ' ὑπολείπειν, ἐαν μὴ ὡς τόπος ἐγκοιλος ᾖ, ἢ κὴ ἄλλως ἀὐωμαλὴς ἀθροισμὸν ἢ διάχυσιν εἰς πλέω ποιήσῃ. ὅθεν δ' ὧδε τ' ἀέρος, κὴ τ' φλογὸς ὀχ ἕνεκα· ὁ μὲν γὰρ ὁμαλὴς, ἡ δὲ φλὸξ ὁ τῆ αὐτῆ φέρεται, ἀλλὰ διὰ τλὺ τ' τόπων ἔγκλισιν. ὁμοίου δὲ, κὴ ὀχ ἧττον ἴσως οἰκεῖον τῷ ὕδατι τῶν φυτ'. ☾ γὰρ ἵστων ἡ αὔξησις εἰς λεπτὸν αὐτὴν, κὴ εἰς ὀξὺ ἡ τ' θερμῆ φορὰ γινομένη, μέχρι ὅταν ἀρχὰς ἑτέρας φ' αὐτῆ λαμβάνοντα ποιήσηται τῆ ὄζων κὴ λιαδιδων ἐκφυσιν. εἰ δ' αρα κὴ τὸ πρειέχον ἰσωλύει τι κὴ ἀφαιρεῖτ', ἰαθαπερ εἰκός, ὀχ ἧ ἰσυδέμιν, ἀλλ' ἧ ψυχρὸν ὕδωρ ἀρᾶ, πλέω δ' ἀφαιρεῖτ', κὴ μᾶλλον γ' ἰσχύῃ, διὰ τῆν ἀδυνατέρα κὴ πορρώτερω διατεινομένη. κὴ πρὸ μὲν τ' σχήματος ἱκανῶς εἴρηται. φθοραὶ δ' γίνονται πλεῖσς τ' πυρός. πρατέον δ' εἰς ἐκάστων τότων ἀπαγωγὴν τῆ μέρος, οἷα καὶ τὰ τοιάδε. διατὶ τλὺ σάρκα ἰαίοντα τλὺ κοιλίαν ὁ ἰαιὴ, ὁδὲ τὰ σώματα ὁμοίως· διατί ἢ οὖν λύχνος ζυὲς εἰς τὰ σώματα λαμβάνοντες ἀπροσδιωνύονται, κὴ ὁ ἰαίοντα; διὰ τί ἢ οὖν διαπύρους ὀβελίσκους σφοδροτέρως πιάσαντες, ἧττον ὁ ἰαίοντα. διὸ καὶ διὰ τοῦ πόρους βαθίζοντας πρὸς τῆς ἄλλοις οἷς παρασκευάζονται, ☾ τ' τό φασι δρᾶν κὴ διατὶ τὰ ἰατακαύματα τῷ θερμῷ ἰαθίσαται, ☾ ἰωλύει φλυκταίνας ῥεῖν; ταὐτα γὰρ ταῦτα, κὴ εἴ τι τότοις ὁμοίου, εἰς ἐκείνας πίπτει τὰς αἰτίας, εἴστε τλὺ τὸ ἐλαττον ὑπὸ τ' πλέονος φθείρεται ☾ μαραίνεται, κὴ εἰς τὸ σωθλίβειν τε κὴ ἰατατανύγειν τλὺ ἀρχήν. ὅθεν γὰρ ποιεῖ κὴ τὰ σώματα κὴ ἡ κοιλία ☾ ἡ πίεσις. ὀκ ἐᾶ γὰρ ἀποῤῥεῖν. μὴ ἀκῤῥέον δὲ, ἧττον ἰαίει· τότων γὰρ ἡ λύναμις. ἐπεὶ κὴ θλίβοντες ὅτοι κὴ μεταβαλλοντες οὖν ἀνθρακας οὖν ἀκπίεσει σβεννύουσιν. αἱ δὲ τ' ὑγρῶν δ' υνάμεις αἱ σβεσικώτεραι τῷ πρειστλύειν μαλισα εἰς τλὺ ἀρχήν, ὥσπερ ἐλέχθη πρὸ τ' ὄξος· ἐαν δ' ἅμα κὴ γλιχρότης τις, μιχθῆ μᾶλλον. διότι τὸ μὲν γὰρ διαδύναται· οὐ διοδοποιεῖν, τὸ δ' ὥσπερ ἐπαλείφει καὶ ὧν πωματίζει. διά τί ὄξος σβεσικώτατον εἶναί φασιν, ἐαν ζις μίξῃ τὸ ὄξος ὠὸ τοῦ λευκῶ· τὸ μὲν γὰρ γλίσχρον, τὸ δὲ διαλυτικόν. καὶ πῶς τὰς ἐμπρήσεις τῶν μηχανημάτων ὄξος μάλισα βοηθεῖ. ἐαν δ' ἅμα τῆ ὑγρότητι τῆ τοιαύτη κὴ τὸ ψυχρὸν πῶσι φύσει, κὴ τ' τὸ συνεργεῖν εἰς τλὺ σβεσιν, ὥσπερ οἱ καὶ πρὸ τ' παλαμαύδραν εἶν. ψυχρὸν γὰρ τῆ φύσει τὸ ζῶον· καὶ ἡ ἀκῤῥέουσα ὑγρότης γλίσχρα, καὶ ἅμα χυλὸν ἔχουσα τὸν αὐτὸν, ὥστε διϊκνεῖσθαι πορρωτέρω. σημεῖον ὅ κὴ τὰ ὕλατα ὀλίθρια γίνεται οὖν ἰαρπὸς, ἐαν ἰαταμιχθῆ, κὴ μᾶλλον πυθνώσῃς. ἔτι δὲ κὴ τὸ νωθρες τῆ πορείας σωματεῖ. πλέω γὰρ χρόνον ὠὴμένον, μᾶλλον σβεννυσιν. ἡ δὲ σβέσις ὀκ ἐᾶ, ὁποσονδῆν ἰῶ πῦρ, ἀλλ' ἐαν σύμμετρον πρὸς τλὺ φύσιν ☾ τῆ διναμιν. καὶ εἰς ὃ ἐαν μὴ ὠὴχρονίσῃ, πάλιν αὐαζωπυρεῖται. σύμφωνον δὲ τότῳ κὴ τὸ τὰ ἐξισμένα μὴ ἰαίεται· διὸ κὴ ἔνιοι πρὸς τὸ μὴ πάσχειν ἀλείφουσι. ψυχρὸν γὰρ διὰ κὴ γλίσχρον ὁ ἐξός, ὥστε μὴ διὰ τῆ πυκνότητα δ' ἔχεσθαι, κὴ διὰ τὸ ψυχρὸν σβέννυσι. τότων δὴ δν αὖται αἱ αἰτίαι. τ' δὲ μὴ ἐπαίρεσθαι τὰ ἰατακαύματα, ☾ εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον, ἡ πλέων θορμότης ἱρατικὴ τ' ἐλαττονος, κὴ αὐαξηραίνουσα τῆ γινομένω σώτηξιν, ἀφ' ἧς αἱ φλυκταίναι, ὥσπερ ἐλέχθη, κὴ ἰαταμαραίνουσα ☾ συμφρύγουσα τλὺ ἀρχλὼ, κὴ τὰς μὴ ἰαθέκασα σβέσεις, ἐκ τὸ τῶν θεωρητέον. διατὶ δ' ἐκ μὲν ξύλων γίνεται πυρεία, ἰαὶ πῦρ ὀκ ἐκπυδώντος ἧττον γίνεται. ὅθεν δὲ ὀκ ἔσιν ἁλιθες, ἐκ πολλῶν γίνεται μᾶλλον κὴ θᾶττον. ὁ μὴν ἀλλ' ἔπῆ ἐκείνων ὑπολειπτέον τῆ αἰτίαν, ὅτι τὸ μὲν ξύλον εὐθὺς ὑπακτὸν ἔχει συγγενῶς φόνῳ τῷ πυρί. ἰαὶ μὴ γὰρ πῶς ὰθὲν θᾶττον πυρῶται διὰ ἀδένειαν. ὁ δὲ λίθος ἔχει ἰατάξηρος ὢν· διὸ καὶ τὸ ἐκπυδὸν ὑπὸ εὐθὺ πεπυρωμένον πρὸσάγεται. ἄπεται βέλτιον δ' φ' Βορείοις ἢ νοτίοις τὰ πυρεῖα· διότι ξηρότερα ὄντα θᾶττον, καὶ διὰ ἐλαττονος ῥίψεως ἐνθορμαίνεται. διὰ τ' γὰρ ὰδὲ τ' τυχόντων, ἀλλ' ἐξωρισμένων πνῶν γίνεται. διὰ γὰρ ἔχειν ζυὰ συμμετρίαν. ἄρισα δ' οἱ μὲν ἐκ πιτῦ φασιν, οἱ δὲ ἐκ τ' καλαμώνης αὐδράχνης τῆ ἐχάραν. τὸ ῥ' ῥύπανον δ' ἄφυκς, ὁ γὰρ ἐκ τ' αὐτ' ποιεῖ καὶ πάσχον, ἀλλ' ἕτερον διὸ κὴ φύσιν. ἀγαθὰ δὲ κὴ ἐκ ῥάμνε, καὶ μᾶλλον εἰς τῆ ἐχάραν. πῶς ῥ' τῷ ξηρῷ κὴ χυμὸν εἶν κὴ μανότητά τ' ἔχει, διὰ τ' ὑπάρχειν ἐν ἡ ῥίψις ἰσχύῃ· τὸ δὲ ῥύπανον ἀδυνατόν εἶν. διὸ τ' διαφυγὴς ἄρισον. ἅμα γὰρ ἀπαθὲς ὂν, ἐργάζεται τῆ θρυμύτητι. ἐπεὶ δ' ἄνυδρον ὑγρότητος ἡ αὐαθυμιάσεως ζυός ὀκ ἔσι θορμότης, διὰ τοῦθ' ἡ κονία, καὶ ἡ μᾶλλον, ἢ καὶ ἁπλῶς ὕλατος ὠὴγκομένη. ἔσι γὰρ ὕλη τὸ ἐγκα-

παλελειμμένον πῦρ, ὥσπερ οἱ λύχνοι. καὶ οὔθ' ἡ παλαιὰ σφόδρα, οὔθ' ἡ νέα, ἀλλ' ἡ ἀρτίκαυστος καὶ βωλοειδής. τὸ μὲν γὰρ ὁ χρόνος ἐξήρηται, διὰ τὴν ἀναπνοήν. ἡ δὲ μικρομερὴς ἄγαν ὀλίγον ἔχει. μικρὸν δὲ ὂν τὸ πῦρ ἀθρόως. ἔοικε δὲ καὶ τὸ πρὸς τὸ γύψον τὴν φοινικικὴν πρόσφορον εἶναι· φασὶ γὰρ καὶ ἐκείνην ἀναφυσωμένην λαίειν· οὐδὲν γὰρ διαφέρειν συμφυρομένην ἐπακτὴν ἔξωθεν ἔχειν τὸν θρμόν. ἐμφαίνει δὲ πως καὶ τὸ νίτρον τὸ λεπτομερὲς γινόμενον τῷ ὀρύσσεσθαι τὴν τοιαύτην διάμιξιν. ὅταν γὰρ ὕδωρ θρμὸν ὑποχυθῇ, διαθρμαίνει, καὶ αἴσθησιν ἐμποιεῖ καὶ τὴν ἁφήν, ἀεὶ δεῖ συμμετρίας τινὸς εἰς ἅπαντα τὰ τοιαῦτα πρὸς τὸ μεμεῖχθαι. διὰ γὰρ καὶ ὁ οἶνος ἐγχόμενος ὑπὸ τὴν φλόγα, μαθάπερ τῆς ἀτμίδος ἐκλαμπούσης καὶ ἡ θάλαττα, ὅταν σβεννύσῃ. ἐὰν δ' ἔλαττον ᾖ καὶ τὸ ὕδωρ· συσκληρύνεται, καὶ ἀθρόαν ἐχυρότερον. ἐν ᾧ τῇ πίττῃ μαινομένῃ μᾶλλον, ὅτι σφοδρότερα καὶ πλείων ἡ φλόξ, ὥστε καὶ ἐκπνεῖν, καὶ κατακαίειν τὰς οἰκίας. διακρίνεται γὰρ τὸ ἐμπίπτον μεμειγμένον, καὶ ἐκφλογοῦται. τὸ δὲ γίνεται πυρσμένη, διὰ τὸ μαχέσασθαι τὸ θερμὸν καὶ τὸ ὑγρόν· ὅπερ συμβαίνει κατὰ τὴν σβέσιν. ἀπὸ γάρ τινος ὁ ψοφῶν τῆς τῶν ἀποπλείστων καὶ ἐν ταῦθα διακεῖ. ταῦτα δὲ καὶ ὧν τὸν λύχνων ὄψιν ὁρᾶν, ὅταν ὕδωρ ἔχῃ τὸ ἔλαιον· τὸ γὰρ ὕδωρ σβέννυσι. καὶ τὰ φύλλα ἢ τὰ τῆς λάφνης, καὶ τὰ διπλᾶ, καὶ τὰ ἄλλα τὰ τοιαῦτα, πασὶ διὰ πυκνότητα, καὶ διὰ τὸ ἔχειν πολὺ τὸ ὑγρὸν ἐξαγαγεῖν. ὅτε γὰρ πολύ, καὶ οὐ δίεισι τῇ πυκνότητι, διὸ καὶ ὁ ψόφος. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ξύλα τὰ διαόμενα, τὰ μὲν ῥήγνυται καὶ πασὶ, τὰ δὲ συνεχῆ ποιεῖ λίνα ψόφον. διαλύσει δὲ οἱ μὲν μέλαν τὸ ἥφαιστον, οἱ δ' ἀπειλήν. ἀεὶ γὰρ καὶ ἐνταῦθα διαμεμένει τὸ ὑγρὸν, καὶ ἀθρόον φορυμένη μετὰ βίας, ὅτε μὲν ῥῆξις γίνεται καὶ πασὶ, † ὅταν δὲ συνεχὴς ψόφος καὶ φλόγωσις· ὃ καὶ αὐτὸ ποιεῖ τρόπον τινὰ τὸ πῦρ ἐν φρέατι πανδύμαζος ὄντος, ἅτε πυρσμένη. ὁ δὲ διαπνοὺς ἥκιστα λυπεῖ, ὅταν ἐν τῷ αὐτῷ πυρί. διὸ καὶ οἱ ἐν τοῖς παλαιοῖς πολιορκούμενοι τῷ διαπνεῖν πῦρ ἐὰν ἔχωσιν, οὐδὲν πάσχουσιν. σβέννυσι γὰρ τὸ ἐν τῷ διαπνεῖν θερμὸν τὸ πῦρ, ἐπεὶ πλείονα τὸν ἔλαττον μαραίνειν. σβεννυμένη δὲ φθείρει καὶ ὁ διαπνοῦς. διὸ καὶ ὁ ἥλιος ὥσπερ τὸ πῦρ, βοηθεῖ πρὸς τὸ μὴ διαπνίζεσθαι. τὸν δ' ἐν ἐφικτῷ, καὶ πρόσπίπτοντα ἐκπυροῖ. διὰ τοῦτο καὶ εἰ ἐγγὺς τοῦ πηροῦ ἥκιστα ἐκλείπει· καὶ γὰρ τοῦτο ποιεῖ καὶ ἀναφέρει καὶ ἀνωθεῖ πρὸς τὰ ἄνω. διὰ τὸ αὐτὸ δὲ καὶ τὸ πολὺ πῦρ ἄκαπνον, ὅτι φλογοῦται καὶ διαπνέει πολλοῦ τοῦ πυρὸς ὄντος. ὃ γὰρ ἂν πλέον τὸ διαόμενον, ἔλαττον τὸ διαπνίζον, διὰ φθένος ἢ θυμιώδης. ὑδὶ τῶν ξηρῶν ξύλων πυκνῶν συμπεπιεσμένων ἀνωθεν, οἱ ἄνθρακες πολὺ διαμένουσι ποιοῦσιν ἀκαπνότερον. ὅτι ἐκφλογοῦται πᾶς ὁ διαπνοῦς, ἐμπίπτων δύθις εἰς τὸ πῦρ, καὶ διὰ πυκνότητα διακαταλυόμενος. λύσκαπνα δὲ τῶν ξύλων τά τε χλωρὰ, καὶ τὰ σκολιά, καὶ τὰ πανιώδη, διαθάπερ ὁ φοίνιξ· δύστονον γὰρ ἀεὶ καὶ δυσλιάιστον ἐν τῇ φλογί. διὸ καὶ τὰ ἐχισμένα τῶν ἀχίσων δύσκαυστότερα· διωλύει γὰρ ὁ φλοιός. καὶ ἐαν ὑς διὰ τῆς καὶ μεταπεσῇ διαόμενα, διαπνωδέστερα. ὅτι συμβαίνει τὰ μὲν μεταγραφέντα σωιέσθαι, τὰ δὲ μὴ διαίεσθαι, πῶς σπίπτοντος ἄρτι τοῦ πυρὸς, ἀλλ' ὅσα διαπνιεῖν. ἔνια δ' ἂν καύσωσι πολυφλαυθέντα πολυκαυστότερα γίνεσθαι, διαθάπερ τὰ ἐλάϊνα. διὸ καὶ ὁ πολὺν χρόνον φασὶ δεῖν φυσᾶν, ἐαν μὴ πλῆθος ᾖ ξύλων· ἡ δὲ δριμύτης τοῦ διαπνεῖν, διὰ τὴν ὑγρότητα τὴν ἐκαύσει. διὸ καὶ ἀπὸ τῶν σικύων δριμύς· ὁπωλέσατον γάρ. ὁ δὲ διὰ λασὸς καὶ πολύκνηστος ὁ δ' ἐκπικός, ὁλιπλείων καὶ ἐλαιώδης, ὥσπερ ὁ διαπνοῦς ὃν ἔχων ὀδὲν πράχυ καὶ γεῶδες. ὅτι δ' ἀπὸ μὲν τοῦ ἥλιος φῶς ἅπτεσι τῇ ἀνακλάσει ἀπὸ τῶν λείων, τί τὸ ἄπορον. συμμίγνυσι δὲ τὸ ἀνωέκκαυμα, ἀπὸ δὲ τοῦ πυρὸς οὐχ ἅπτεσιν. ὅμοιον δ' ὅτι λεπτομέρεια, καὶ ὅτι σωιεχὲς γίγνεται μᾶλλον ἀνακλώμενον. τὸ δὲ ἀδιαπάτητον διὰ τὴν ὁμοιότητα γενέσθαι. ὥστε τὰ μὲν τῷ ἀθροισμῷ, καὶ τῇ λειότητι διαλυόμενον, εἰς τὸ ἔκκαυμα διώσαται καίεσθαι, τὰ δ' ὅλ' ἕτερον ἔχον οὐ διώσαται. ὀξαπτεται δὲ ἀπὸ τῶν ὑέλου, καὶ ἀπὸ τοῦ χαλκοῦ, ἢ τοῦ ἀργύρου τρόπον τινὰ εἰργασμένων. ὀχ ὥσπερ τοργίας φασί, καὶ ἄλλοι δέ τινες οἴονται, διὰ τὸ ἀπιέναι τὸ πῦρ διὰ τῶν πόρων. οἱ δ' ἐρίγοντες, διὰ τὰ μικρὸν διαθρμαίνονται. καὶ οἱ λαόμενοι χλιαρῷ διὰ τάχιον τρώσιμον, ὅπως εἰσδυόμενον διαχεῖ. τὸ γὰρ ἄγαν θρμὸν ἀθρόον σωιέκλεισε τοὺς πόρους, ὅτι μὲν ἀπιπτοῦσαν καὶ σωθλίψαν φοερικὴν ἐποίησεν. ὅτ' ἐκώλυσεν ἐξελθεῖν, ὥστε μὴ πεπαῦσθαι τὸ ῥιγοῦν, ἀλλὰ τὸ μὲν πυρικαῦσθαι, τὸ δὲ διατετῦχθαι, διαθάπερ καὶ ὑδὶ τῶν διακῶς ὀπτωμένων. καὶ γὰρ ἐνταῦθα τὸ μὲν ἐξωκαίεται, τὰ δ' ἐντὸς ὠμὰ πυκνούμενα, καὶ ὀδὲ ἰόντων τῶν πόρων.

διὸ καὶ

ὅτε δὲ

διὸ καὶ μελανώτητα καὶ συμμετρίαν τινὰ ζητοῦσι πρὸς τὴν ὄπησιν, καὶ ἐργωδέστερον φασὶ τὸ καλῶς ὀπῆσαι καὶ μᾶλλον τέχνης, ἢ τὸ ἑψῆσαι. οἱ δ' ἄνθρακες γίνονται μὲν μέλανες, ὅτι ἐγκατακλείεται ὁ καπνὸς ὑπ' αὐτοῖς μέλας ὢν φύσει, καθάπερ βάπτει. διὸ μελίτταις οἱ σκυτεῖς καίουσι γὰρ ὅτως, ὥστε ἀκριβῶς δεῖν θυμιῶντες, καὶ μικρὸν διαλείποντες αὐαπνοήν. ἐὰν γὰρ φλογωθῇ, διατακήσει, καὶ διαλλάξῃ εἰς τέφραν. ὁ δὲ καπνὸς ὁ μέλας, ὃν συγκειται ὑγρὸν διαλυομένου εἰς ψυδῦμα καὶ γλῶ, καὶ τὸ ψυδύματος ὄντος μέλανος· ὁ γὰρ ἀὴρ φύσει μέλας. ἕως μὲν δὴν αὐ ἔχωσι πῦρ, ἐρυθροὶ φαίνονται. δι' ἃ γὰρ τὸ μέλανος, τὸ λευκὸν φαίνεται φοινικοῦν, ὥσπερ ὁ ἥλιος· διὰ καπνὸν καὶ ἀχλύν. διὸ καὶ ὁ αὐθραξ ὁ φλογὸς ἐρυθρότερος· λεπτότερος γὰρ ὁ ἀκριβέστερος καπνός, τ' ὑπάρχοντος ἐπιγεώδους τῷ χυλῷ. διὸ καὶ ἥπιον ὄρος δυσίοπος. ἐπεὶ καὶ αὐτῆς ὁ φλογὸς ἡ μᾶλλον καπνώδης, καὶ τῶν χλωρῶν ἐρυθρὰ ξύλων. ὅταν δ' ἀποσβεσθῶσι πίσσει συγκατακλεομένου, καὶ ὑποσβεννυμένου τοῦ καπνοῦ, μέλανες γίνονται διὰ τὴν λεχθεῖσαν αἰτίαν. τὰ δ' ἐκπεμματα μᾶλλον διαμένει, ὅτι ὑποδαμβάνεται τὸ ψυδύμα τοῦ πυρός. ψυδυματῶδες γὰρ μᾶλλον τὸ πῦρ. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἱκανῶς εἴρηται μέχρι γε τανῦν. ἀκριβέστερον δὲ πάλιν ὑπ' ἄλλοις ἐροῦμεν περὶ αὐτῶν.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕ

ἐι ἀνέμων.

ΤΩΝ ἀνέμων φύσις, ἐκ τίνων μὲν, καὶ πῶς, καὶ διατίνας αἰτίας γίνεται, τεθεώρηται πρότερον. ὅτι δ' ἑκάστοις αἱ διαφοραὶ, καὶ ὅλως τὰ παρακολουθοῦντα καὶ λόγον ἀκολουθεῖ, πειρᾶσθαι χρὴ λέγειν οἷς πρὸς ἀλλήλους διαφέρει ἀλλήλων. αἱ γὰρ διαφοραὶ περὶ ταῦτα, καὶ ὑπὸ τούτοις· οἷον μέγεθος, καὶ μικρότης, ψυχρότης, θερμότης, ἁπλῶς τ' ἀκριβὲς καὶ σύγκεκριμένον ἢ σύγκεκριμένον, καὶ ὑετῶδες ἢ αἴθριον· ἔτι δὲ τὸ πολλάκις ἢ ὀλιγάκις καθ' ὥραν, ἢ τὸ μὴ ἀεὶ πνεῖν καὶ συνεχῶς καὶ ὁμαλῶς, ἢ διαλείποντας καὶ ἀνωμάλως. καὶ ὅλως ἃ συμβαίνει περὶ τὸν οὐρανὸν, ἢ περὶ τ' ἀέρα καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλατταν δι' ἃ τὴν πρόληψιν. ὡς γὰρ ἂν ἁπλῶς εἴπειεν, ὑπὸ τούτοις ἐστὶ περὶ ταῦτα τυγχάνουσιν αἱ ζητήσεις, ὑφ' οἷς καὶ τὰ περὶ τῶν ζώων καὶ φυτῶν περιλαμβάνεται. ἐπεὶ δ' ἑκάστου τόπος ἴδιος οἰκεῖος· καὶ τοῦθ' ὥσπερ τ' οὐσίας ἀπὸ τούτων, οἷς ἁπλῶς εἴπειεν καὶ αἱ διαφοραὶ ἃς αἱ δυνάμεις καὶ ἕκαστον εἴπειν· οἷον πρῶτον ἡ τοῦ μεγέθους καὶ σμικρότητος, καὶ ψυχρότητος καὶ θερμότητος, καὶ πλήθους καὶ ὀλιγότητος, καὶ τῶν ἄλλων τῶν πλείσων. ὑπάρχει δὲ ταῦτα. τὰ δ' ἐναντία τοῖς ἐναντίοις· ἀμφότερα δ' ὁμόλογος, οἷον τῷ Βορέᾳ καὶ τῷ νότῳ. μεγαλοι μὲν γὰρ ἄμφω, καὶ πλεῖον χρόνον πνέουσι, διὰ τὸ σπωθεῖσθαι πλεῖον ἀέρα πρὸς ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν, πλαγίου ὄντων πρὸς τὴν τοῦ ἡλίου φοράν, τὴν ἀπ' ἀνατολῶν ἐπὶ δυσμάς. διὰ γὰρ ἐναντίωσθαι γὰρ τῇ τ' ἡλίου δυνάμει· διὸ καὶ πνικότατος καὶ συνεχέστατος ὁ ἀὴρ. ἀθροίζομένου δ' ἐφ' ἑκάτερα πολλοῦ, καὶ πλέονος ἡ ῥύσις, καὶ συνεχεστέρα γίνεται πλεονάκις. ἐφ' ὧν τά τε μεγέθη, καὶ ἡ συνέχεια, καὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν, καὶ ἄλλο τοιοῦτον ὄψιν. ἡ δὲ ψυχρότης καὶ θερμότης ἐμφανεστάτη δόξειεν ἂν εἶναι, διὰ τοὺς τόπους γινόμενα· ψυχρὰ γὰρ τὰ πρὸς ἄρκτον, τὰ δὲ πρὸς μεσημβρίαν ἀλεξικά. τὸ δ' ἐφ' ἑκάτερον ῥεῦμα, ὅμοιον. ἅμα μὲν καὶ ἥπιον φαίνεται πνέοντα τῷ σύνεγγυς, καὶ φαίνεται πνέοντα φορᾷ. τὸ δὲ διὰ σφοδροτέρως φερόμενον, ψυχρότερα· εἰς τε τὸ πρόρρω διακεκαυμένον μᾶλλον, καὶ αὐχμηρόν. διὸ καὶ ὁ νότος ἐκεῖ ψυχρότερος, ἢ πρὸς ἡμῖν· ὡς δέ τινες φασι, καὶ μᾶλλον ὁ Βορέας. ποιεῖ δέ τι καὶ ἡ μεταβολὴ πρὸς φαντασίαν. ἀλλ' εἰ πρὸ ὑπάρχοντος τ' τόπου. καὶ ὑδωρ μὲν κοινόν, ὡς εἰπεῖν, πᾶσι. τὸ δὲ ὑετῶδες καὶ αἴθριον, ἑκάστοις καὶ τὸ κυματῶδες καὶ ἄκυμον καὶ νυκτόν, καὶ συνεχὲς καὶ ἀνωμαλὲς καὶ ὁμαλόν. ἔτι δὲ τὸ μέγεθος τὸ μὲν ἐρχομένου, τὸ δὲ λήγοντος πρὸς τὴν ἐπίσασιν τ' τόπων ἀκριβέστερον μᾶλλον. ὅθεν μὲν γὰρ ἕκαστος πνεῖ, πρὸς ἐκείνοις αἴθριος· ὅπου δ' ἀπαθὴς τὸν ἀέρα, παρ' ἐκείνοις δ' ὑπόνεφὴς καὶ ὑέτιος. διόπερ ὁ μὲν Βορέας, καὶ μᾶλλον οἱ ἐτησίαι, πρὸς πρὸς μεσημβρίαν καὶ ἀνατολὴν οἰκοῦσιν ὑέτιοι. ὁ δὲ

νότος πῶς εἰπεῖν, ἢ οἱ ἐξ ἐκείνου τοῦ τόπου * πνέοντες τοῖς πρὸς ἄρκτον. οὐ μικρὰ δ' ἐνταῦθα, ἀλλὰ μεγίστη ῥοπὴ τὸ τὰς χώρας ὑψ' ἔχειν, ὅπου ἂν παρακόψῃ τὰ νέφη, καὶ λάβῃ στᾶσιν, ἐνταῦθα καὶ ὕδατος γένεσις. διὸ καὶ τῶν σύνεγγυς τόπων, ἄλλοι παρ' ἄλλοις ὑέτιοι τῶν ἀνέμων. ἀλλὰ περὶ μὲν ὑδάτων ἐν ἑτέροις εἴρηται διὰ πλειόνων. ἐκ τῆς αὐτῆς δ' αἰτίας, καὶ ὁ μὲν Βορέας εὐθὺς ἀρχόμενος μέγας, ὁ δὲ νότος λήγων. ὅθεν καὶ ἡ προιμία συμβουλεύει τὰ περὶ τοὺς πλοῦς. ὁ μὲν γὰρ εὐθὺς, οἷον ἐπίκειται τοῖς περὶ ἄρκτον οἰκοῦσιν· ὁ δὲ μακρὰν ἀφέστηκε. χρονιωτέρα δ' ἡ τῶν ἄπωθεν ἀπορροή, καὶ ὅταν ἀθροισθῇ πλῆθος. τοῖς γὰρ περὶ αἴγυπτον καὶ τοὺς τόπους ἐκείνους, ἀναπαλιν ὁ νότος ἀρχόμενος, μέγας. ὅθεν καὶ τῆς προιμίαν ἐναντίως λέγουσιν. ὡσαύτως δὴ καὶ τὸ πυκνὸν καὶ ἄκυμον καὶ συνεχὲς καὶ ὁμαλὲς ἐκείνοις ὁ νότος ποιεῖ μᾶλλον. ἀεὶ γὰρ τοῖς ἐγγὺς ἕκαστος τοιοῦτος * δὴ τὰ πόρρω καὶ ἀνωμαλὴς καὶ διεσπασμένος. τούτων μὲν οὖν τὰς εἰρημένας αἰτίας ὑπολήπτεον, αἵπερ ἐκφανεῖς καὶ κατ' ἄλλους τρόπους εἰσίν, ἐλαττοῦς καὶ ἐλαττον ἀπέχοντας ἀλλήλων. τοῦτο δ' οὖν καὶ δόξει ἀναλογον εἶναι. ὁ μὲν γὰρ νότος ἀεὶ τοῖς ἑαυτοῦ τόποις αἴθριος. ὁ δὲ Βορέας, ὅταν ἦ χειμὼν μέγας, ἐν μὲν τοῖς πλησίον συνεφής, ἔξω δ' αἴθριος. αἴτιον δ' ὅτι διὰ μὲν τὸ μέγεθος πολὺν ἀέρα κινεῖ. τοῦτον δὲ φθάνει καὶ πήγνυσι πρὶν ἀπῶσαι. παγέντα δὴ μένει τὰ νέφη διὰ βάρος εἰς τὰ ἔξω, καὶ πορρωτέρω τοῦ μεγέθους μᾶλλον ἡ ψυχρότης διαδίδοτι, καὶ τοῦτο ἐργαζομένη. ὁ δὲ νότος ἧττον τε ἔχων ὕλην, καὶ ταύτην οὐ πηγνὺς, ἀλλ' ἀπαθῶν, αἰθρίαν ἄγει τοῖς πλησίον. ὑετιώτερος δ' ἀεὶ τοῖς πόρρω μέγας πνέων, καὶ λήγων μᾶλλον ἢ ἀρχόμενος μὴ ὅτι ἀρχόμενος ὀλίγον ἀέρα ἀπωθεῖται, πεοϊὼν δὴ πλείω. καὶ οὕτως ἀθροιζόμενος ἐκνεφοῦταί τε, καὶ πυκνωθεὶς ὑδάτινος γίνεται. τὸ δὴ καὶ τὸ ἀπ' ἐλαττονος ἢ μείζονος ἀρχῆς ἄρχεσθαι, διαφέρει. μικρᾶς μὴ γὰρ οὔσης, αἴθριος· μεγάλης δ' συνεφὴς καὶ ὑέτιος, διὰ τὸ πλείω συνωθεῖν ἀέρα. τὸ δὴ μὴ πνεῖν κατὰ ταύτην τῆς αἴγυπτον εἰς θαλατταν τὸν νότον, ὥς τινές φασιν, μηδ' ὅσον ἡμέρας ἀπέχοντα καὶ νυκτὸς δρόμον, ἀλλὰ τὰ ὑπὲρ μέμφιδος λαμπρόν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐὰν ἀπέχῃ τοσοῦτον, οὐκ ἀληθὲς μὲν εἶναί φασιν, ἀλλὰ ψεῦδος. οὐ μὴν ἴσως γε, ἀλλ' ἐλαττον πνεῖ. τὸ δ' αἴτιον, ὅτι κοίλη τὰ κάτω ἡ αἴγυπτος, ὥσθ' ὑπερπίπτειν αὐτῆς· τὰ δ' ἄνω ὑψηλοτέρα. ἐπεὶ τό γε σύνεγγυς ἀπαιτεῖ τὸ μέγεθος. τὰ γὰρ τοιαῦτα μάλιστ' ἐκ τῶν τόπων ἀπορρωτέον, ἅπερ καὶ φύσιν ἔχειν. διαμένει δὲ συνεφῆ καὶ αἴθρια τὰ πνεύματα ταυθ' ὁμοίως, ὥσπερ ἀρτίως ἐλέχθη. τὸ δὲ τὸν Βορέαν συμπνεῖν νότῳ, τὸν δὲ νότον μὴ τῷ Βορέᾳ, πρὸς ἐκείνην τὴν αἰτίαν ἀνακτέον, ἣν μερίζουσαν ἑκατέρα κατὰ τοὺς τόπους. παρ' ἡμῖν γὰρ τοῦτο συμβαίνει, καὶ ὅλως τοῖς ὑπὸ τὴν ἄρκτον οἰκοῦσιν. τοῦ δ' ἦρος πρὸς μεσημβρίαν ἀναπαλιν. αἴτιον δ' ἀμφοῖν τὸ αὐτό. τοῖς μὲν γὰρ ὁ Βορέας, τοῖς δ' ὁ νότος πλησίον. ὥστ' εὐθὺς ἀρχόμενοι ποιοῦσιν αἴσθησιν. εἰς δὴ τὰ πόρρω βραδέως διϊκνοῦντι. πλείστων δὲ ὄντων, ὥσπερ εἴρηται, Βορείων καὶ νοτίων, ἑκατέρας οἷον τάξις. ἐν οἷς χρόνοις μάλιστα πνέουσι κατὰ λόγον μέχρι τοῦ λήγειν. τοῖς δὲ νοτίοις, κατὰ χειμῶνά τε καὶ ἀρχομένου καὶ μετοπώρου λήγοντος. οὔτε γὰρ αἵ τε τοῦ ἡλίου φοραὶ συνεργοῦσιν ἀμφοτέροις, καὶ ἡ ἀναπόδοσις γίνεται καθαπερ παλιρροοῦντος τοῦ ἀέρος. ὁ γὰρ ἀπωσθῇ κατὰ χειμῶνα, πλείους γὰρ ὡς ἐπίπαν βαρείοις πλέουσι, καὶ ἔτι πρότερον τοῦ θέρους ὑπὸ τῶν ἐτησίων, καὶ τῶν ὠθὴ τούτοις ἀνταποδιδόασιν πάλιν τοῦ ἦρος εἰς τούσδε τοὺς τόπους, καὶ λήγοντος μετοπώρου καὶ περὶ πλειάδος δύσιν ἀνάλογον. ὅθεν καὶ τὸ θαυμαζόμενον, ὡς οὐκ ὄν, διὰ τί Βορέαι μὲν ἐτησίαι γίνονται, νότοι δ' οὐ γίνοντι, φαίνεται πῶς συμβαίνειν. οἱ γὰρ ἠρινοὶ νότοι, καθαπερ ἐτήσιοι τινές εἰσιν, οὓς καλοῦσι λευκονότους. αἴθριοι γὰρ, καὶ ἀσυνεφεῖς, ὡς ἐπίπαν. ἅμα δὴ καὶ τὸ μακρὰν ἀπηρτῆσθαι λαμβάνουσιν. ὁ δὲ Βορέας εὐθὺς ἐν ἡμῖν· ἡ δὲ τῶν ἐτησίων φύσις. διὰ τί δὲ ταύτην τῆς ὥραν καὶ πῶς οὕτως πνέουσι, καὶ διὰ τί λήγουσι τῆς ἡμέρας λεγούσης, καὶ νύκτωρ πνέουσι, σχεδὸν ἐν ταύταις λέγεται ταῖς αἰτίαις, ὡς ἄρα ἡ μὲν πνοὴ γίνεται διὰ τῆς τῆς χιόνος τῆξιν. ὅταν μὲν οὖν ὁ ἥλιος ἄρξηται λύειν τὸν πάγον, καὶ κρατεῖν, οἱ πρόδρομοι. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ ἐτησίαι. τοῦ δὲ ἅμα τῇ καταφορᾷ τοῦ ἡλίου λήγειν, καὶ νύκτωρ μὴ πνεῖν, αἴτιον τὸ τὴν χιόνα τηκομένην παύεσθαι δυομένου, καὶ νύκτωρ μὴ τήκεσθαι δεδυκότος. οὐ μὲν ἀλλ' ἐνίοτε πνέουσιν, ὅταν πλείων ἡ τῆξις γίνηται. καὶ γὰρ τῆς ἀνωμαλίας αἴτιον τοῦ * λήπτεον μὲν γὰρ μεγάλοι καὶ συνεχεῖς, ὅτε δ' ἐλαττοῦς καὶ διαλείποντες πνέουσι, διὰ τὸ τὰς τήξεις ἀνωμαλεῖς γίνεσθαι. κατὰ δὲ τὴν ὕλην ἡ φορά. ταύτην δὲ τὴν ἀνωμαλίαν ἐνδέχεται καὶ τοῖς τόποις, καὶ τοῦ σύνεγγυς ἢ πόρρω, καὶ ἄλλαις τοιαύταις διαφοραῖς συμβαίνειν. εἰ δ' οὖν ἀληθὲς ὃ λέγουσιν ἄλλοι

τε καὶ

τε καὶ οἱ πρὸ ἡρίφου, ὡς ἄρα νῦν μείζονες οἱ χειμῶνες. καὶ χιὼν πλείων πίπτει, τεκμήρια φέροντες, ὡς τότε μὲν ὤκνουν τὰ ὄρη, καὶ ἔφερε καρπόν, καὶ τὸν σίλφιον, καὶ τὸν ἀγριέλαιον τὸν ἐφυτοβυμένης καὶ διεργασμένης τῆς χώρας. ἔστι γὰρ πεδία ἐν τοῖς ἕλεσι ὄρεσιν ὑμεγάλοις καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις, ὧν νῦν ὀλίγα γεωργῶσι, διὰ τὸ μὴ φέρειν. τότε δ' ὥσπερ εἴρηται, καὶ ἐπώκουν· ὅθεν ἡ νῆσος πλήρης ἦν ἀνθρώπων, ὅμβρων μὲν γενομένων κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, πολλῶν χρόνων δὲ μὴ χειμώνων μὴ γινομένων. εἰ δ' ἔστιν ἀληθῆ ταῦτα, καθάπερ λέγομεν, ἀναγκαῖον μὴ αὐτὸν ἐτησίας εἶναι πλέους. εἰ δέ ποτ' ἐξέλειπον, μὴ Ἀρισταῖος αὐτὸς αὐτὰς ἐκάλεσε, θύσας τὰς περὶ λέω θυσίας τῷ Διΐ, καθάπερ μυθολογοῦσι, καὶ τομβρεὰ αὖ εἶπε τὰ ὠμὰ χειμέρια ἐχ ὁμοίως, ἐν δὲ χιονώδη, ταῦτα δὲ λέγει ἐνιαχῆ ἔχειν διαλλαγήν, ἔστε τεταμένην, ἔστ' ἀτακτον, εἶτα μὴ τῶν ὑδατωδῶν πνευμάτων πνεύντων καὶ μεταλλαττόντων αὐτὸν χρόνος. ἄδηλον δ' ἂν εἴη, εἰ μὴ καὶ τοῖς περὶ μεσημβρίαν ὅτι τοιαύτης ὠμότητος ἡ τοῦ ἤθους. πολλῷ γὰρ ἐκτὸς ὁ τόπος ἐκεῖνος. ἁπλοῦν δὲ τοῦτο πλοῦν εἰς * μισυᾶ καρπόν, οἱ δὲ πεζοπορῶσιν, οἱ δ' ἀπαθεῖς εἰσι. πρὸ μὲν τούτων σκεπτέον. εἰ δὲ πάντων τῶν πνευμάτων ἡ αὐτὴ καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ γίνεσις, τῷ μὲν πρώτῳ εἶναι ἥλιος ἄνω ποιοῦν εἴη, τάχα δ' οὐκ ἀληθὲς καθόλου εἰπεῖν, ἀλλ' ὡς ἡ ἀνωμαλία σις· ὅτως δ' ὡς συνεργοῦν. ἀλλ' ὁ ἥλιος δοκεῖ μὴ κινεῖν ἀνατέλλων, μὴ καταπαύειν τὰ πνεύματα. διὸ μὴ ἐπαυξάνει, καὶ ἐμπίπτει πολλάκις. ὃ καθόλου δὲ τοῦτ' ἀληθές· ἀλλ' ἐφ' ᾧ τε συμβαίνει, ταύτῃ ὑπολητέον τὴν αἰτίαν. ὅταν μὲν γὰρ ἔλαττον ᾖ τὸ ἀνιγμένον ὑγρόν, τότε κατακρατεῖ ἐξανήλωκε μὴ κατέπαυσεν ὁ ἥλιος. ὅταν δὲ πλέον, συμπῴρμησε, καὶ σφοδρότερον ἐποίησε τὴν κίνησιν. γίνεται δὲ μὴ ἅμα τῇ δύσει καταπαυσις, ἀφελόμενος τὴν ἀπ' αὐτοῦ κίνησιν ἣν ἔδωκεν. ταύτην δὲ ἁπλοῦν, ὡς ἔχειν λόγον δεῖ συμμετρίαν, ὥστε μὴ ἐξαναλίσκεσθαι, μήτ' ἐξ αὐτοῦ δύνασθαι κινεῖσθαι πλέω χρόνον. ἔνια δὲ μὴ δύνονται τὸν ἥλιον ὑπνεῖν δεῖν μᾶλλον, οἷον ὅσα κατέχεται τῇ θερμότητι, μὴ ὥσπερ ἐξαναξηραίνεται καὶ ἐγκαίεται. δοκεῖ γὰρ μὴ ἐν μεσημβρίᾳ μᾶλλα πνεύματα. πρὸς κλίνοντος ἤδη τοῦ ἡλίου, πνεύματα πνεῖ ἑσπέρας. ποιεῖ δὲ μὴ ἡ σελήνη ταῦτα, πλὴν οὐχ ὁμοίως· οἷον γὰρ ἀσθενὴς ἥλιός ἐστιν. διὸ καὶ νύκτωρ δοκεῖ νότους * μὴ αἴ σιώδεις τοῦ μὲν χειμερινώτερα. συμβαίνει δ' ὅν ὅτε μὴ ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου τὰ πνεύματα ἐπαίρεσθαι, ὅτε μὴ δύνεται μὴ ὠθεῖ τὸ δύσεως ὁμοίως· ὅτε μὴ γε καταπαυσιν, ὅτε δ' ὥσπερ ἀφῆκεν. εἰσί ποτε μὴ ἐν σύμπτωμα γίνοιτο, ταῦτα καθάπερ μὴ τὰ ὠθεῖ τοῦ ἄστρου ἀνατολαῖς καὶ δύσεσιν, ὧν σκεπτέον. ταυτὸ δὲ ὧν τοῦ τῶς αἰτίας, καὶ διὰ μέσων νυκτῶν καὶ μεσημβρίας ἄπνοιαι γίνονται καὶ μάλιστα. συμβαίνει γάρ, ποτὲ μὲν κρατεῖν, ποτὲ δὲ κρατεῖσθαι τὸν ἀέρα τὸν τοιοῦτον ὑπὸ τῶν * μέσων μὲν νυκτῶν κρατεῖν· πορρωτάτω γὰρ ὁ ἥλιος τότε μεσημβρίας, κρατῶν δὲ μὴ κρατούμενος ἔσπκεν. ἡ δὲ σωσις, νομισμία. συμβαίνει δὲ μὴ τὰς καταπαύσεις γνεσθαι τῶν πνευμάτων μὴ λόγου. ἄρχεται γὰρ ἡ θερμὴ πρὸ διυσμάς. λήγει δὲ τὰ μὲν ἑωθεν, ὅταν κρατηθῇ. κρατεῖται δὲ μὴ μεσημβρίαν, καὶ ἀπὸ δυσμῶν, ὅταν παύσηται κρατῶν. τὸ δὲ γίνεται μέσων νυκτῶν. εἰ δέ τινες θαυμάζουσιν, ὡς ἄλογον, ὅτι τὰ πνεύματα ψυχρά ἐστιν ἀπὸ τοῦ ἡλίου κινήσεως, μὴ ἁπλῶς τὸ θερμὸν γινόμενα, φοῦδος τὸ φαινόμενον αὐτοῖς ἄλογον. ὅτε γὰρ ἁπλῶς, ἀλλ' ὡς συναιτίῳ πρόσκειται, ὅτε πάντως ἡ ὑπὸ τὸ θερμὸν κίνησις θερμὴ μὴ πυρώδης, ἀλλ' ἐὰν ὑδατῶδες τινὰ γίνεται. ἀθρόως μὲν γὰρ ἐκπίπτουσα, καὶ ἡ συνεχὴς αὐτῷ τῷ ἀφιέντι θερμή. μὴ μικρὸν δὲ μὴ διὰ σενοῦ τινος αὖτη μὲν θερμή, ὁ δ' ὑπὸ ταύτης κινούμενος αὖρ ὁποῖος ἂν ποτε τυγχάνῃ πρόσω ὑπάρχων, τοιαύτῳ δὲ τῇ κίνησιν ἀφορίζουσιν. πρὸς ἄπειρον δ' ἰκανὸν τὸ ἐκ τοῦ σωμάτων ἀφιεμένων, ὃ φασιν εἶναι θερμὸν μὴ ψυχρόν, ἐκ ἀληθῆ λέγοντες. ἀλλ' ἀεὶ μὲν θερμόν ὅτι· διαφέρει δὲ τῇ ποιῆσαι καὶ ἐκπῶσαι. χαυόντων μὲν γὰρ, καὶ ἀθρόον ἀφιέντων θερμόν. ἐὰν δὲ διὰ σενοῦ σφοδρότερον φερόμενον ὠθῇ τὸ πλησίον ἀέρα, διὰ κεῖνο τὸν ἐχόμενον ψυχρῶν ὄντων, καὶ ἡ πνοὴ καὶ ἡ κίνησις γίνεται ψυχρά. τὸ αὐτὸ δὲ καὶ τῶν πνευμάτων συμβαίνει. διαστενοῦ γὰρ ὅσης ἡ πρώτης κινήσεως, αὐτὸ μὲν τὸ πρῶτον ὃ ψυχρόν. ὃ δ' ὑπὸ τοῦτο κινούμενον, ὡς ἂν ἔχον τυγχάνῃ πρὸς θερμότητα καὶ ψυχρότητα. ψυχρὸν μὲν γὰρ ὄντος, ψυχρόν· θερμὸν δὲ, θερμόν. καὶ διὰ ταῦτα δένδρεσι μὲν θερμά, χιόνος δὲ ψυχρὰ πνεύματα. διαδὲ ἑκατόρων γὰρ τὴν ὥραν διίστησι ὁ ἀὴρ. φανερὸν δ' ὅτι διὰ τῆς * ἐκπεπυρωμένον οἷον πεπύκνωκεν. ἐὰν γὰρ ὄπτα * πνεῦμα καὶ ὁ πόθος * θερμόν ἐστι ψυχρὸν ὅμως * διάφορα τοῦ ἀέρος ἂν ᾖ τοιοῦτος φαίνεται καὶ ἐν αὐτοῖς

μᾶλλον τοῖς τόποις ἢ τοῖς σωνεχέσιν ἔμπυρος ἡ πνοὴ γίνεται. πορρωτέρω δὲ πνεῖσιν, ἧττον ὁμοίως. γίνεται δὲ καὶ τὸ ἄλλο μέρος ὧδε, ἐὰν δὲ ἔμπύρωμα ἡ τόπων, καὶ ἐχόντων ἀέρα παχὺν καὶ σλα κέμενον ὑπερβάλλον φαίνεται τῇ θερμότητι. διὸ καὶ οἱ ὀρυκτοροὶ μᾶλλον καὶ θερμαὶ, πολλάκις ἀρθνήσκουσιν ὑπὸ τοιούτων πνευμάτων, γίνονται δὲ καὶ ἐν τοῖς πνιγηροῖς τόποις. τὰ μὲν αὖ σωνεργαζόμενα τῷ σωνυπάρχοντες ἀέρος, τὸ δὲ τὴν διαφορὰ σλα τῶν πνοὴν καὶ τῶν πρόσπτωσιν, ὅτι δι' ὑπὸ αὐτοῦ μόνος διανέμενος ὁ ἀὴρ ὁ ὑπὸ τὴν θερμὴν ἀρατόμενος, ταύτην φαίνεται τὴν φορὰν· διὰ κεῖθεν, ἁπλῶν. εἰ μὲν γὰρ σλα τὸ ψύχος φύσει καὶ τὸ ἀντιφέρεται, εἶθ' ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἄνω. τὸ γὰρ πῦρ ὡς ἐπὶ φύσιν αὐτὴν ἡ φορά. νῦν δ' ὥσπερ ἐξ ἀμφοῖν μικτὴ, σλα τὸ μὴ δι' ἑτέρου ἀρατεῖν. ὅτι μὲν οὖν διαβόλλει τὸ διοινόν, ὅτι ὁποῖος ἂν ὁ ἀὴρ ἡ ἀναθυμίασις διαθ' ἑκάστας ἡ τόπους, ὅτως ἔχει καὶ τὰ πνεύματα τῇ ψυχρότητι. καὶ τὰ δὲ συμμαρτυρεῖ. ὅλα γὰρ ἀφ' ποταμῶν ἢ λιμνῶν, πάντα ψυχρὰ σλα τὴν ὑγρότητα τοῦ ἀέρος. ἀφ' ὑχετοι μὲν γὰρ ἀφελείπονδος τὸ ἥλιος, καὶ ἅμα παχύτερος ὁ ἀτμός. ἢ ἐπὶ δὲ ἡ σύνεγγυς. ὧδ' ὅταν πνεύσαντα, συμβαίνει διαθάπερ ῥᾴσιν τινὰ γίνεσθαι τοῖς σώμασι. καὶ σλα τοῦτο πολλάκις ἐγκοιλοι καὶ σύσκεπεῖς ὄντες τόποι τὸν ἔξω πνεύματον, ὑπὸ τὸν ἐγχωρίων εἰσὶ ψυχροί. τὸ γὰρ αὐαχθὲν ὑπὸ τοῦ ἥλιος, μένειν ὅτε πνεῦμα ὅτε διυάμενον, φέρεται καὶ πρὸς τὴν πνοὴν, ὅθ' αἱ τε ἀφ' ποταμῶν καὶ λιμνῶν αὖραι, καὶ ὅλως αἱ ἀπόγλαι πνέουσιν ἑωθεν, ἀφ' ψυχομένης τ' ἀτμίδος σλα τὴν ἀπόληψιν τοῦ θερμοῦ. τὴν γὰρ θύραν ταύτην γίνεσθαι διατ' ὀλίγον δεῖ, διαπερ τ' ἄλλα καὶ σλα τὴν δύλίαν. καὶ ὅταν ψεκάδια καὶ ὑετοὶ μέτριοι γίνωνται, μᾶλλον πνέουσιν. πρωΐ δὲ τὸ ἥλιος τότε πανταχοῦ, καὶ μᾶλλον αἱ ἀπόγλαι γίνονται μετὰ ταῦτα. ἀφ' μόνα δὲ τὰ νέλα δυκοῦσιν ὀκ ἀφιπνεῖν αὖραι, ἢ ἐλαχίσαι· διόλι θερμὸς ὁ τόπος, καὶ σθ' ὃ καὶ εἰς ὃν ῥηθήσεται. αἱ δι' αὖραι πνικνούμενα τὸ ὑγρὸ εἰσι· διὸ καὶ σθ' ἀφ' τὴν ἐν λυβίᾳ ποταμῶν, σθ' ἀφ' ἑνὸς αὔρας σθλαμῶς· ἅπαντες γὰρ θερμοί. ταῦτα δὲ ἁπλῶν, ὅτι σθ' ἀφ' τὰ πρὸς βαβυλῶνα, καὶ σῦλα, καὶ ὅλως πρὸς τοὺς ἐμπύρους τόπους, καί τοι φασί γε θαυμασῶς καταψύχεσθαι τὸν ἀέρα πρὸς τὴν ἑω. ταῦτα μὲν οὖν ὡσκεπτέον. τάχα γὰρ ἀφ' ψύχεται μὲν, σ' δύνατται ἢ πορρωτέρω πνεῦσαι, καὶ πνεῖν αὖρας, δύπύρωμ δύθὺ τὴν ὑποδεχομένων ἄνλαν τόπων. ἀφ' γὰρ ἡ ἀργαίας ἢ ἡ τοιαύτης αὖρας καὶ αἴροπαὶ γίνονται, συναθροιδέντος τοῦ ὑγροῦ ἀέρος. ἡ γὰρ ροπὴ, διαθάπερ πάλιν πρὸς τὸ ροπῶν διαλυμένων πνοή τίς ἐστι πνεύματος, ὥσπερ γὰ τοῖς εὐρίποις τῶν ὑγρῶν. ὅταν γὰρ ἀθροιδῇ, καὶ πλῆθος λάβῃ, μεταβάλλει πάλιν εἰς τὸ γαυτίον. μάλιστα δ' γὰ τοῖς κοίλοις ταῦτα γίνεται, καὶ ὅπως πνέουσιν αἱ ἀπόγλαι. τὸ τῶν δ' ἐκατέρων δύλόγως. γὰ μὲν γὰρ τοῖς κοίλοις, ὡς συναθροιδήσεται πρωΐ πῶν. γὰ γὰρ τοῖς ἀναπεπαμένοις διαχεῖται. τῶν δ' ἀργείων πνευμάτων ἀδενὴς ἡ φύσις· ὥστ' οὐ διὰ παδος βιάζεσθαι πόρρω. συμβαίνει δὲ καὶ ἡ αὐτὰ πόδυσις ἀνάλογον τότε πλήθος καὶ τὸ μεγέθος, ὡς αὖ αἱ ἀπόγειαι πνεύσωσι. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ τὰς ὥρας, οἷον τὸ ὑψιάτορον, ἢ τὸ πρωϊάτορον ἐμβαλεῖν αὐτάς. γίνεται δὲ καὶ ἀνάκλασίς τις τοῦ ἀνέμου, ὥστ' ἀντιπνεῖν αὐτοῖς, ὅταν ὑψηλοτόροις τόποις πρόσπνδύσαντες ὑπερᾶραι μὴ δύνανται. διὸ γίνεται χὸ τὰ νέφη τοῖς πνεύμασιν ὑπεναντία φέρεται, καθάπερ ἐπὶ λιγυὰς ἡ μακεδονίας, βορέου πνέοντος πρὸς τὸν βορέαν. αἴτιον δ' ὁ τῷ ὁρᾶν ὄντων ὑψηλῶν, τό τε πρὸ τὸ ὄλυμπον καὶ τὴν ὄσσαν τὰ πνεύματα πρωΐ πίπτοντα, καὶ ὀχ ὑπεραίροντα ἐφορμὴν ἀνάκλασιν πρὸς τἀναντίον, ὥστε καὶ τὰ νέφη διατώτερα ὄντα φέρεσθαι ὑπεναντίως. συμβαίνει δὲ καὶ αὐτὸ ἐφορᾶν ἄλλοις. γίνεται δὲ καὶ ὑπὸ αὐτῶν οὐ ἐτησίας αὐτίπνοιαι γίνονται τῷ βορέᾳ σλα τὴν περίκλασιν, ὥστε καὶ αὐλεῖσθαι τὰ πλοῖα, διαθάπερ καὶ πρὸ τὸ πόρρον τὸ ἐκ χαλκίδος εἰς ὠρωπόν, ὃς δι' διαβαίνει πρὸς λιμβορέας. γίνεται δὲ ἐφορμὴ, ὅταν ὧσι λαμπρότατα. τότε γὰρ μάλιστα δύνανται ὡς πορρωτάτω σλατείνειν, ὅταν πλῆθος ᾖ τὸ αὐτίπνουν. γίνεται δὲ σλα τὸ πνεῖν, χείρω σωνέβαινε τὸν ἄνεμον, ὥστε τὸ μὲν ἐκεῖσε, τὸ δὲ ἀνεῦρο ῥεῖν, διαθάπερ καὶ τὸ ὕδωρ ὑπὸ μιᾶς πηγῆς καὶ τὸ αὐτὸ ῥέον. ἁπλῶς δὲ οἱ τόποι πολλὰς ποιοῦσι τῶν πνευμάτων μεταβολὰς, ἄλλως τε καὶ τὸ σφοδρότερα καὶ πραεμέστερα γίνεσθαι, διαθάπερ ἐὰν σλα στενὸ καὶ ἀχανὲς πνεῦμα. σφοδρότερον γὰρ ἀεὶ καὶ λαμπρότερον τὸ σλα τὸ στενὸ, διαθάπερ ὕδατος ῥεῦμα. ἐκβιάζεται γὰρ, καὶ διωθεῖ μᾶλλον ἀθρόον. διὸ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπνοίας ὄσης, τοῖς στενοῖς ἀεὶ πνεῦμα. μένειν γὰρ ὁ ἀὴρ τὸ δύνατ' σλα τὸ πλῆθος. ἡ δὲ τότε διάνησις, ἄνεμος, ὅθεν καὶ τοῖς στενοῖς

πνεῖς,

ποῖς, ὅταν κατακλεισθῶσι καὶ συμπέσουσι, λαμπροὶ πνέουσι, καὶ ἐν ταῖς πύλαις, καὶ αἱ θυρίδες ἕλκουσιν ἀεὶ, καὶ πνοὴν πρέχουσιν. πάντων γὰρ τούτων καὶ τῶν τοιούτων ἡ αὐτὴ καὶ μία τις ἡ εἰρημένη αἰτία. πάλιν δ' ἔνιοι τόποι διὰ τὴν κοιλότητα, καὶ διὰ τὸ περιέχεσθαι μείζοσιν, ἐγγὺς ὄντος γε ἢ ἐγγυτέρω, ἕτερον ταῖς ἀρχαῖς, ὅλως ἀπόπνως τυγχάνουσιν. οἱ δὲ πορρωτέρω πνευματώδεις, ὥσπερ καὶ περὶ θετταλίαν καὶ μακεδονίαν συμβαίνει καὶ τοὺς ἐτησίας. οὐ γὰρ πνέουσι πρὸς αὐτοῖς, ὡς εἰπεῖν. ἐν δὲ ταῖς νήσοις λαμπροὶ, ταῖς μακρὰν ἀπηρτημέναις. αἴτιον δὲ, τὸ τὰς χώρας κοίλας καὶ ἀπασκεπεῖς εἶναι. ταῖς δὲ νήσοις οὐδ' ἐπίπροσθεν. * ἡ φορὰ. κωλύοντος δὲ καὶ οὗτοι, καὶ ὅλως πᾶς ἄνεμος πνεῖν, ἢ διὰ τὴν ἀπόστασιν· οὐ γὰρ δύναντος διατείνειν εἰς τὸ πορρωτέρω, διὰ τὸ μῆκος· ἢ δι' ἀπὸ πρόσθεσιν τινῶν, ἢ τρίτον εἰ τὸ πνεῦμα ἐγχώριον αὐτὴ πνεῖ καὶ κρατεῖ. ὅτε δὲ συμβαίνει καὶ τὴν ὥραν τοὺς ἐτησίας ἐπαίρεσθαι, καὶ τὴν τροπαίαν πνεῖν περὶ μακεδονίαν, ὥσπερ σύμπτωμα θετέον. πανταχοῦ γὰρ τῆς μεσημβρίας ἀκλήγει τὰ πνεύματα, διὰ τὴν ἥλιον. ἅμα δὲ τῇ δείλῃ πάλιν αἴρετος. συμβαίνει δὲ καὶ τὴν αὐτὴν καιρὸν τήν τε τροπαίαν πρὸς ταῖς ἀκρείαις αὔραις, καὶ τοὺς ἐτησίας ἐπαίρεσθαι πάλιν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἀνάκλασιν τῆς ἀκρὸς τοῦ ὀλύμπου καὶ τῆς ὄσσης τῶν ἐτησίων αἰτιατέον, ἣν μὴ ἑρμηνεύουσιν οἱ μέτριοι παντελῶς. τὰ μὲν οὖν συμπτώματα πειρατέον ἅπασι διαιρεῖν. ἐκεῖνο δ' ἂν δόξειεν ἄτοπον καὶ παράλογον εἶναι, διὰ τί τῶν ὑψηλῶν τόπων τὰ μὲν προσήνεμα πάντα ἀπνεύματα τυγχάνει, τὰ δὲ ἀπασκοπῆ πνευματώδη, καὶ οὐ μετρίως, ἀλλὰ σφοδρῶς. οἷον ἐν πλατεαῖς τῆς βοιωτίας κειμένης πρὸς τὴν βορέαν, ὁ μὲν βορέας εὐδιεινός, ὁ δὲ νότος μέγας καὶ χειμερινός, καὶ ἀπὸ προσθοῦντος τοῦ κιθαιρῶνος. καὶ πάλιν πρὰ μὲν τὰ κοῖλα τῆς εὐβοίας ὑπὸ τῆς ἐτησίας τροπαία πραθέουσιν. ἐν καρίστῳ δὲ τηλικοῦτοι πνέουσιν, ὥστε ἐξαίσιον εἶναι μέγεθος. ἔτι δὲ τῆς κυριάδος ἐν τῷ καλουμένῳ φαι * κειμένῳ πρὸς νότον ὑψηλὸν καὶ ἀκρτόμῳ θαυμαστόν τι κῦμα μὲν εἰσπίπτει, πνεῦμα δ' οὐκ ἔστιν. ἀλλὰ καὶ τὰ πλοῖα προορμίζοντα τοῖς λειωτοῖς ἀλιμένων πλήσια καὶ τὰ συμβαίνοντα θεωρεῖν ἐστιν. αἴτιον δὲ τοῦ μὲν, μὴ διϊκνεῖσθαι τὸ πνεῦμα πρὸς τὴν γῆν, τῷ μὴ ὑπαίγειν τὴν ἀέρα, μὴ δέρειν, ὅπερ συμβαίνει διὰ τὸ ὕψος πρὸς κα * οὐχ ὑπεραίρων. ὅτι δ' ὑπεξαίγειν ἀεὶ δεῖ, καὶ μὴ ἵστασθαι τὴν ἀέρα, φανερὸν. ἐν γὰρ τοῖς οἰκήμασιν οὗ τις ἂν κατακλείσῃ τὰς θύρας, ἧττον διὰ θυρίδων ἡ πνοὴ φέρεται. πλῆρες γὰρ ὂν, καὶ μὴ ὑπεξαίγον, οὐκ εἰσδέχεται τὴν ἔξωθεν ἀέρα· πρὸς γὰρ τὸ κενὸν ἡ φορά. διὸ καὶ τὸ ἕλκειν οὐ καλῶς λέγετος. τὰ δὲ πρὸς βορὰν, καὶ ὅλως κατήνυμα ἀπασκεπῆ· διὰ τοῦτο πνευματοδέστερα. διὸ συμβαίνει συναθροιζόμενον ἀπὸ τὸ ὕψος, οἷον ὑπερχεῖσθαι τὸ πνεῦμα, καὶ ἐμπίπτειν ἀθρόον * ἡ γὰρ ἂν ἀπὸ κυρίσῃ, ταύτῃ κατέρραξεν ἀληθῶς ἀθρόον. γίνοντος δὲ καὶ αἱ καταιγίδες ἐν τοῖς τοιούτοις· συστροφὴ γὰρ ἐν ταῦθα, καὶ ἀθροισμὸς πνεύματος. ὥσθ' ὅταν ἐν ῥαγῇ καθαπερ πληγὴν ἐποίησεν. ἰσχυρὸν γὰρ τὸ ἀθρόον, καὶ συνεχὲς, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν τυφώνων. ἃ μὲν οὖν διὰ τοὺς τόπους συμβαίνει, ταῦτα καὶ τοιαῦτα τυγχάνει. πολλὰ δ' ἔστι καὶ πολλαχοῦ, περὶ ὧν ἑκάστου τῆς ἱστορίας λέγειν. τὰ δὲ τοιάδε κοινὰ πάντων τῶν ἀνέμων, οἷον ὅτα σημειώδη καθ' ἕκαστον ἐν τῷ μέλλειν. ὁ γὰρ ἀὴρ ἀχλυούμενος καὶ πυκνότητα καὶ μανότητα, ἢ καὶ θερμότητα καὶ ψύξιν, μὴ κατ' ἄλλην τινὰ τοιαύτην διαίθεσιν, ἐξεδήλωσεν ἀεὶ τὴν ἀποῦσαν πνοήν. ὁμοιοπαθῆ γὰρ τὰ καὶ τὴν ἀέρα, καὶ προτηρεῖ τὸν ἄνεμον εἰς τὴν ἡμετέραν αἴσθησιν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς θαλάττης καὶ τῶν ὑδάτων, ἔστι τισὶ τὰ αὐτὰ σημεῖα λαβεῖν. ἐπεὶ καὶ τὰ κύματα προανιστάμενα καὶ προεκπίπτοντα σημαίνει τοὺς ἀνέμους, προωθεῖται * δὲ συνεχῶς ἀλλὰ καὶ μικρὸν, τοῦτο δὲ προωθεῖ ἀλλ' ὁ προῶσε καὶ πάλιν * ἄλλης πνοῆς ἐκκινήθη μαρανθείσης τῆς πρώτης. εἶθ' οὕτως ἀεὶ προωθουμένης προσέρχεται. πρόντος δὲ τοῦ κινουμένου, φανερὸν ὅτι καὶ τὸ κινοῦν ἥξει. συμβαίνει δὴ καὶ ὑστερεῖν τὰ κύματα τῶν πνευμάτων. ὕστερον δὲ διαλύονται καὶ παρακμάζουσι, διὰ τὸ δυσκινητότατον καὶ δυσκαταπαυστότερον. κοινὰ δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα πλειόνων, οἷον ἀστέρων. τέλις * σκε ἄλλον καὶ παρ' ἡλίῳ φάσις, καὶ ἀκμαίρανσις, ἢ ῥῆξις, καὶ ἐπιτριουθέτερον. πρότερον γὰρ ὁ ἀὴρ ἄνω τὸ πάσχειν ἀκρδηλοῖ τὴν τῶν πνευμάτων φύσιν. ἔστι δὲ τὸ ἐπὶ τέλει μεγίστους εἶναι. καὶ γὰρ τούτοις κενὸν πλείοσιν. ὅταν γὰρ ἀθρόον ἐμπνεύσωσιν, μικρὸν γίγνεται τὸ λοιπὸν. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα, καθαπερ εἴρηται, κοινά πως τῆς οὐσίας. ἔστι δὲ τὰ καθέκαστον ἴδια κατὰ τὴν ἑκάστου φύσιν, καὶ θέσιν· ὧν τὰ μὲν τοῖς τόποις μερίζεται, καθ' οὓς καὶ πρὸς οὓς ἂν πνοαί. τὰ δὲ ταῖς ἀρχαῖς, ὑφ' ὧν· τὰ

δι' ἄλλοις φυσικοῖς. ἰδιώτατα δ' ὧν ὡς εἰπεῖν τὰ περὶ τὴν ἀπαρκτίαν, καὶ τὰ περὶ τὸν ζέφυρόν ἐστιν. ὁ μὲν γὰρ ἀπαρκτίας μόνος ἐφ' αὑτὸν ἄγει τὰ νέφη, καθαπερ καὶ ἡ παροιμία λέγει, ἕλκων ἐφ' αὑτὸν ὥσπερ καικίας νέφη. ὁ δὲ ζέφυρος λειότατος τῶν ἀνέμων, ὥστε καὶ δεινὸς ἐν ὕδατι τὸν γῦπα. καὶ ψυχρὸς τῷ φαινομένῳ δ' ὑοῖ μόνον ὥρας, ἐαρινῆς καὶ μετοπώρου. ὥστε δὲ φιλοχαρὴς μὲν χαλεπός, ὅθεν καὶ ὁ ποιητὴς ὀνομάζουσιν· φιλοχαρὴς δὲ μεβρίως καὶ μαλακός, διὸ καὶ φιλόξενος ἰδίαν αὐτοῦ ποιεῖται τὴν νομήν. τοῖς μὲν ἐκβρέφει, τοῖς δ' ἀπομαλάττει καὶ διαφέρει τελέως. ἄπορον δὲ τῷ μὲν καικίᾳ, διότι πέφυκε λυκηγορεῖν φέρεσθαι γραμμῆς, ἧς τὸ κοῖλον πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ ὁ περὶ τὴν γῆν ὅρος, ὥσπερ τῶν ἄλλων, ὅταν τὸ καθ' ἡμᾶς πνεῖν. πνέων δὲ ὑδατηρὸν ἀεχμὴν * ὅθεν δὲ ἐφ' αὑτὸν ἄγει τὰ νέφη. πρὸς ὃ γὰρ ἡ πνοή, καὶ τῶν νεφῶν τὴν τοιαύτην φοράν. ὁ δὲ ζέφυρος, ψυχρὸς ὢν, ὅταν τὸ πνεῖν ἀφ' ἑαυτῆς, ἀεὶ θαλαττήσας, καὶ πλέον ἀναπεπταμένων, καὶ ἐπὶ μετὰ χειμῶνα τὸν ἥρος, ἄρτι τὴν ἡλίου κρατοῦντος. καὶ μεταπίπτει πάλιν, ὅτ' ἂν ἐπὶ κρατεῖ τὸ βορέου ἦθος ψυχρός, διὰ τὸ ἀφ' ὕδατος πνεῖν μᾶλλον, καὶ μὴ χιόνος πνεῖν. ὁ σωρεχὴς δὲ, διὰ τὸ μὴ κρατεῖσθαι τὸ γινόμενον πνεῦμα. ὁ γὰρ, ὥσπερ καὶ νῦν ἄλλα πλανᾶται διὰ τὸ ἐφ' ὑγρᾶς βεβηκέναι, καὶ ἐφ' ὁμαλῆς. διὰ τοῦτο δὲ * πορρωτέρω ἀεὶ αὐξεται. διὶ αὐτὸν μὲν γὰρ πρὸς βορέαν καὶ νότον, πρὸς ἑσπέραν δὲ οὐκ ἔστιν ὅτε πίπτει, ἀλλὰ τὸ ἀπλαύστικον πέλαγος ὡς ὧν τῆς γῆς φέρεται. τὸ δ' εἶλος ἡ πνοὴ διὰ τὸ τόπον. πάντα γὰρ μετὰ τὸν ἥλιον διαχέοντος τὸ ὑγρὸν, ἢ ἀτμίζοντος γίνεται, ἢ συνεργοῦντος εἰς τὸν ἀρχαῖον. ὅταν δὲν εἰς τὸν τόπον ἀφίκηται, καὶ ἡ πνοὴ καὶ ἡ νυκτὸς παύεται διὰ τὸ ἐλλείπειν τὸν τοῦ ἡλίου κίνησιν. ἄγει δὲ καὶ νεφέλας μεγίστας ὁ ἀπὸ πελάγους πνεῖ, καὶ ἡδὺ ἔλαττον ὥστε ἐκ πολλοῦ σωθῆναι· χειμέριος δὲ, καὶ διυγαίνει. διὸ καὶ τὰ πρόσωπα ἐρυθριᾷ. μετὰ δὲ τὸν χειμῶνα πνεῖ, ψυχρὸς ἐπὶ τοῦ ἄνθρωπος βέοντος. ἔπειθ' ὁ μεσοπωρινὸς ὁ τοιοῦτος, εἰ μὴ τῷ μεγέθει λαμβάνοντες τὸ χειμέριον. εἰ γὰρ τοῖς σωρεχέσι τόποις μέγας πνεῖ, καθαπερ καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ λιπαρὸν ἴσως. ὁ ὡς τὸ χειμέριον, ὡς ὁ πᾶσι ἡ δ' ὁμαλότης καὶ λειότης, ὅταν ᾖ, ποιεῖ ἵνα χάριν καὶ τὴν κίνησιν καὶ φοράν· ὧδ' ὅτι τοιοῦτος, φαίνεται καὶ ἡδύς· εἰ μὴ ἄρα ὁ πλανᾶται ὄντων, ἐμποιοῦσι τὴν πρὸς νοσηρίαν, τὸν λιπαρὸν ζέφυρον καλοῦντες. χειμέριος γάρ ἐστιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον σκεπτέον. ὅτι δὲ σὺν καρπὸς ὃς μὲν φθείρει, ὃς δὲ βρέφει, καθόλου μὲν ἐκεῖνο ἀληθὲς εἰπεῖν, ὃ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κοινόν, ὅτι βρέφει μὲν ὅτε ψυχρὸς πνεῖ τοῦ θέρους, ἀπόλυσι δὲ ὅτε θερμός. καὶ πάλιν τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ ἦρος ὁμοίως, ὅτε μὲν ψυχρὸς ἀπόλυσι, ὅτε δὲ θερμὸς τρέφει, καὶ σώζει φαίνεται τὰς ὥρας τὸν πνοὴν ἔχειν. δῆλον δ' ἔσται, ὅταν ἐκ θαλάττης ᾖ. θερμὴ γὰρ αὕτη χειμῶνος, θέρους δὲ ψυχρά. διὰ δὲ καὶ ὁ νότος φαίνεται τοιοῦτος, ὥσπερ καὶ ἐπ' ἄρχει. καὶ ὁ Βορέας δὲ πρὸς ἄλλοις. τὸ μὲν δὴ ἄπλῶν καὶ κοινόν, ὥσπερ ἐλέχθη, δῆλον. τὰ δὲ καθ' ἑκάστους τόπους ἐκ τῆς θέσεως δεῖ καὶ τῶν ἄλλων προσυμβαινόντων ἀναλαμβάνειν, καὶ θεωρεῖν. εὑρήσεις γὰρ σχεδὸν ἐπὶ ταύτας ταῖς αἰτίαις τὴν διαφοράν, οἷον τὴν Ἰταλίας, ἢ μὴ Λιβύης, καὶ ἀπὸ ταύτης συνεχὴς ἐνθεῖα ἕως τοῦ ζεφύρου διὰ τὸ ἐκ θαλάττης πνεῖν· ἄλλη δὲ ἕως, οὐχ ὁμοίως ἐνίαι ἢ καὶ βλάπτοντες. καὶ πάλιν τὴν Λιβύης ἡ μὴ γορτύνα βρέφει· εἶτα γὰρ ἀναπεπταμένη, καὶ προσβάλλει τὸν ἐκ τοῦ πελάγους. ἑτέρα δέ τις πόλις τὰ, πρὸς ἣν ἐκ τῆς καὶ ὀρῶν τινῶν πνεῖ. φθείρει δὲ καὶ τοῦ μὴ κόλπου πάντα καὶ τὰ ἐφέλκια, καὶ τὰ τὴν λεγόμενα τὴν θεσσαλίας πρὸς τὸ πιέριον. ἀμφοτέρων ἡ τοῦ τόπου ἡ αὐτὴ φύσις, καὶ τὰ πρόσεχοντα ὅμοια. λέγεται μὲν γὰρ ἄμφω πρὸς ἀναβολὴν, πρόσεχοντα δ' ὄρεσιν ὑλώδεσι· ὁ μὲν τῇ οἴτῃ καὶ τοῖς συνεχέσι, ὁ δὲ πνέων ζέφυρος ἀπὸ δυσμῶν ἡμερινῆς, τὸν ὑπὸ ἥλιον θερμότητα προσπίπτουσαν τοῖς ὄρεσιν, ἀναπλωμένου καὶ τὴν * εὐθὺς εἰς πεδίον καὶ ἀπέκαυσεν. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις, οἷς ἐστι τοιοῦτον ἢ πρὸς πλησίον, δῆλον συμβαίνον ὅτι, καὶ τοῖς φανεροῖς αὐτοῖς πάλιν. ὅλως γὰρ, ὁ πολλάκις λέγεται, τοῦτ' ἀληθὲς, ὅτι μέγα * συμβάλλεται. διὸ ὧν ἀναπνέει, καὶ ὅθεν εἰς τε τὰ ἄλλα, καὶ εἰς θερμότητα καὶ εἰς ψυχρότητα. διὰ δῆλον γὰρ καὶ ὁ νότος ψυχρὸς ὢν ἦθος τοῦ Βορέου, διὰ τὴν παροιμίαν, ὅτι * αἴρει κατεψυγμένον. ἔστι καὶ ὑγρὸν τοῦ χειμῶνος τοιαύτην ἀναγκαῖον τὴν ἀναπνοὴν προσπίπτειν, οἷον ἂν ὁ ἀὴρ ᾖ καὶ Βορέας. ὁ ὢν τὴν ὕλην τῶν ὄντων, ὃν φησι ποιητὴς ἡ παροιμία χειμῶνα ποιεῖν, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ποιεῖ. βραχθεὶς γὰρ ὁ ἀὴρ, ψυχρὸς. ὡσαύτως δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ποταμῶν αὖραι, ὥσπερ ἐλέχθη πρότερον, ἡ μὲν τούτων ἰδιότης ἔχει τιν' ὕλην· ὅτι δὲ τὰ πνεύματα τοῦ μὲν χειμῶνος, καὶ τὸ ἐωθινὸν ἀεὶ

νόμ ἀπὸ θ ἕως ὠνεῖ. τὸ δ᾽ ἦθος, καὶ τ᾽ ἀέλλης ἀπὸ τ᾽ ἐαυέρας, ἐκείνως τ᾽ αἰτίαν ὑπολαμπτέ),
ὅταν ὁ ἥλιος ἕλκων μηκέτι ἱρατεῖν ποτ᾽ ἐφιέμενος ὁ ἀὴρ εἰσρυόμενος συγκαλύπτει. ἀφ᾽ ὧν
τὰ ζεφύρια, καὶ ὅσα αὐάγ τοῖς ψ τῷ ἡμισφαιρίῳ λαστικοῖσιν * πνοῦμα γίνεται. λαμβάνειν
δ᾽ ὅταν δύνητ᾽ ψ τῶν λαττω μερίζετ᾽, θᾶττον μὴ ἐκείνοις ποιήσ. τὸ δ᾽ ψ τεῦθεν ἑωθινὸν πνεῦ
μα ἀπὸ τ᾽ σωτεπομένου ἀέρος. αὐτῷ τότῳ καὶ ἐαὺ λάβῃ πνέοντα ἄλλον ἄνεμον, ὡς μὴ ὁ μείζω
γίνεται. διόπερ πρωΐ θηκεν, ὥσπερ ὁ ζέφυρος ἀεὶ καὶ πόρρω πνεῖ τοῖς ἑαυτερίοις, ὅταν πρὸς λαν-
τω πῶς τ᾽ ἡμέτραν ἕω, ἐκείνων δ᾽ ἑαυτέραν ἀλλὰ πνεύματα. ταῦτα μὲν δὴ πρὰ τ᾽ ὁμοιό
τητα πρὸ᾽ ἑκατέρους, ὅτε πρὸς ἄκρους ἐκβαίνων πνοή, γίνετ᾽ μὴ ὥσπερ καὶ τὰ ὕδατα, καὶ τὰ ἄλλα
καὶ συμβεβηκός. τὸ μέν γε ἀκρήβειαν ἄλλως ὠδὶ τὸ πᾶν. ἔοικεν δ᾽ ὥσπερ ἀλλό τι τ᾽ τελαμένης
καὶ ὠλικοίνηνό τε πνεῖν. αἴλουρ ἦ, ὅτι θερμὰ τὰ λάτω τ᾽ ἡλίᾳ πόρρω ὄντος, ὥστε γίνετ᾽ πολλὴ ἀτ
μίς. ἔπνεον δ᾽ αὖ πολλοί, μὴ κωλυόμενοι ὑπὸ ἐτησίας, νῦν δ᾽ ὅτοι διακωλύουσιν, οἱ δὲ νυκτε
ρινοὶ βορέαι βραδαῖοι πίπτουσιν. ὅθεν ἡ πρωϊμία λέγετ᾽, ὡς ὅ ποτε νυκτερινὸς βορέας. βίαιον καὶ
τὸ φέγγος, διόπερ ἀσθενῆ τὰ πνεύματα γίνετ᾽ τὰ ἀπὸ τ᾽ ἄρκτου νύκτωρ ἀρξάμενα. φανερὰ γάρ,
ὡς πολὺς ὁ κινηθεὶς ἀὴρ, ὅταν τραικιᾶται πνεύσ τ᾽ θερμότητος ὀλίγης ὄσης. ὀλίγον γὰρ ὀλί
γην κινεῖ. τελευτᾷ δὲ πάντα ἐν βραδεῖ, καὶ τὰ ἐλάχιστα δ᾽ ψ τῆς ὥρας βιάζει. ὅτε δ᾽ ὀκ αὐτὸ
τ᾽ τὸ συμβαίνῃ καὶ ὧδε τ᾽ νότου νυκτερινοῦ πνεύσαντος, αἴλουρ ὅτε ἐγγὺς ὁ ἥλιος ὄντι τ᾽ πρὸς νότου
χώρας, καὶ ἀλεεινότεραι αἱ νύκτες ἐκεῖ, πρὸς ἄρκτον ἢ ἡμέραι ὁ κινούμενος ἀὴρ, καὶ ὀδὲν ἐλάτ-
τῶν ἢ μεθ᾽ ἡμέραν. ἀλλ᾽ ὅσῳ θερμότεραι αἱ ἡμέραι κωλύσει πνεῖν, ξηραίνουσαι τὰς ὑγρότητας.
τάχα δ᾽ ἂν κἀκεῖνο τ᾽ βορέα * ὅτι ἀθρόως ἡ ἐγχυσις ὥσπερ τ᾽ ἐκνεφίου * ταχεῖα δ᾽ ἡ ψαῦλα τ᾽
ἀθρόων ἀδενὸς ἀρχῆς τὸ μέγεθος. ἀεὶ δ᾽ ὡς ἐπίπαν λαῦρος. μετὰ δ᾽ χιόνα καὶ πάχνην· ὅθεν
καὶ ἡ πρωϊμία, φιλεῖ δ᾽ νότος μετὰ πάχνην· ὅτι πέψεως τινὸς γενομένης, καὶ ἀρκαθάρσεως, ἐκά
θορόν τι πίπτει. μετὰ δ᾽ τ᾽ πέψιν καὶ τ᾽ ἀρκαθάρσιν, εἰς τὸ ναῦσιον ἡ μεταβολή. βορέας δ᾽ γίνε
ται ὁ νότος, τὸ αὐτὸ τ᾽ τὸ, ὅτι μετὰ τ᾽ ὑετ᾽ καὶ τ᾽ χάλαζαν καὶ τὰς ψιαύτας τινὰς, ὡς ὧδὶ τὸ πα
χὺ πίπτει τὰ πνεύματα. πάντα γὰρ ταῦτα καὶ τὰ ψιαῦτα πέψεις καὶ ἀρκαθάρσεις τινές εἰ
σιν. ἐπεὶ δ᾽ πρὸς τὰς χώρας ἑκάσοις ἐν οὖν τόποις ὠνεφῆ καὶ αἴθριαι, διό τ᾽ ψ καὶ τ᾽ ψ πρωϊμίας
λεγομένων πρὸς τινὰς τόπους εἰσίν, ὥσπερ τ᾽ ἀργέστ ἐν λιβός. αἰσχρὸν δ᾽ μάλιστα πρὸς λιβόνοτον καὶ
ῥόδον λίψ ἄνεμος. ταχὺ δ᾽ νεφέλας, ταχὺ δ᾽ αἰθρίας ποιεῖ. ἀργέστης δ᾽ ἀνεμῶν πᾶσα ἔστ᾽ νε-
φέλη. πρὸς γὰρ οὖν τόπος τότος, ὅτε λίψ ἀμφότερα ταχέως ποιεῖ, πνέων ἀπὸ ψιαύτης ἀρ
χῆς, ὅτ᾽ ἀργέστης ταχὺ διασύνει τ᾽ οὐρανόν. ψιαχὸν δ᾽ διαθάπερ τάξις τις ὅτι τ᾽ πνευμάτων,
ὥστε θάτερον μετὰ θάτερ) πνεῖν, ἐὰν μένῃ τινὰ χρόν). τάχα δ᾽ οὐδὲ τὸ ὅλον ἄπορον τί γε διὰ
τὸ, εἴπερ ἡ πορίσασις ἀεὶ τ᾽ ἀνέμων εἰς οὖν ἐφεξῆς πάλιν μεταβολὴν εἰς οὖν ψαντίας. διόνο
γὰρ ὅτοι βόποι μετάλλα γῆς, εἴπερ ἰσαμενῶν ἡ ἐκπνοῦσαι τῶν τελέως. ὧν ἡ μὴ ψ τ᾽ πορί
σασιν εὖρος εἰς οὖν ἐφεξῆς (ἐγγυτάτω γὰρ αὕτη μετάβασις, ψ ἧ καὶ αὐασρέφ πολλάκις ὠδὶ
τ᾽ αὐτ᾽, ὅταν ὑπὸ χμῶνος ὁ ἄρκτιάζ ἧν) ἡ δ᾽ ψ τ᾽ μεταβολὴν εἰς οὖν ψαντίας, καὶ ὅλως ὅ-
τω πέφυκεν ὧδὶ πάντων καὶ ὠδὶ τότων ἡ αὐτὰ πόδοσις, καὶ οἷον ἡ αὐτιῤῥοια ψ λόγον· ὅπερ
καὶ τὰς ἀργαίας ὑπάρχειν πρὸς τὰς βοπαίας. αὕτη δ᾽ πολλαχῶ, διαθάπερ ἐφήμερος ὅτι τά-
ξις τ᾽ μεταβολῆς. ψιαχὸν δ᾽ ὁ βοπαῖος τὸ αὐτιπνέον, ἀλλ᾽ ἑτόρου ζ πνεύμα πελάγιον, ὥσπ
καὶ πρὸς τ᾽ παμφυλικὸν κόλπον. ἔοικεν μὴ γὰρ λύρις διαλύμεν ἀπὸ τ᾽ πόλαμπ τ᾽ ἰλύος, πνεῖ
μέγας καὶ πολύς· ὧδὶ πνεῖ αὐτῷ νότος καὶ εὖρος. ὅταν δ᾽ αὖ λικνώψωσιν ἀλλήλοις, λύμαβος τε
μεγέθος αἴρετ᾽ σωσωθεμένης τ᾽ θαλάττης, καὶ πρηστῆρες πολλοὶ πίπτουσιν, ὑφ᾽ ὧν καὶ τὰ πλοῖα
ἀπόλλυντ᾽. τὸ γὰρ ὅλ), ὅπερ διαύτη σύγκρασις γίνετ᾽ τ᾽ ἀνέμων, καὶ λυμάτ᾽ μέγεθος αἴρετ᾽,
καὶ χειμὼν γίνετ᾽ πολύς. ὥσπερ ὅταν αὖ λιπνεόντων ἀλλήλοις μαλακῶς φῶσι οὖν ἄνεμος. ἐπεὶ
διὰ κεῖνο καὶ λόγον ὅδιν, ὅταν ὧδὶ πέσωσιν ἀλλήλοις μή πω τελέως ἐκπεπλευκόσι τ᾽ χειμῶ
να ποιεῖν. οἷον γὰρ ὕλλω πρὸ ἔθηκε βάτερος, θατέρῳ ἢ μᾶλλον τ᾽ τὸ ἐμφανὲς ὧδὶ τ᾽ βορέα. χει-
μεριώτερος γάρ ἔστ, καὶ σύθυ τ᾽ πρὸς ψυχθεῖσαν πῆξιν. ὡσαύτως δ᾽ ὁ νότος ἐξύγρανε, καὶ
ὑλατώδη ἐποίησεν. ψιαχὸν δὲ καὶ οὖν νιφετοῦ δυνεῖ ποιεῖν, ὥσπερ καὶ πρὸ τ᾽ πόντον καὶ τ᾽
ἑλλήσποντον, ὅταν ὁ βορέας ἔτω γένηται ψυχρός, ὥστε πῆξαι διατέχειν. τὸ μὲν ἀλλά γε τὸ
πλοῖον διέπηξεν, ἢ εἰς ὕλωρ διέλυσεν. καὶ ταῦτα μὲν οἷον χειμεριναί τινες ἐπίπνοιαι, καὶ
αὐλικώψεις ἤδη ἐπ᾽ ὠρίων· αἱ δὲ θολῆ καὶ λύσει τ᾽ πνευμάτων ἀκρασίαι συμβαίνουσιν, ὅ τ᾽ ἐ-

νι μα-

νι μεταβολᾶς ἀεὶ ταὐτὰ μᾶλλα τὲφυκεν ἀορισόν. ὁλ' ὡρίων αὐατέλλ ϕ μὲν γὲ ἀρχῆ ὀπῶρας, λιύ ϕ δὲ γὲ ἀρχῆ χειμῶνος· ὥσε διὰ τὸ μὴ τω ϗαθεσᾶναι, μὴ δὲ μίαν ὥραν ϕ῀ μ῀ γινομένης, ϕ῀ δὲ τανομένης, αὐάγκη καὶ τὰ τονδύματα ἀκατάσατα καὶ ἄκριτα εἶν λια ταράζειν * οἷακα αὐτόθι λὴ χαλεπὸν γίνετ', κὴ λύνων καὶ αὐατέλλων εἶν ἀ[illegible]λὰ τὴν ἀορισίαν τ῀ ὥρας. αὐάγκη γὰρ παραχώλη καὶ αὐωμαλῆ εἶν. ἢ ταῦτα μὲν δὴ, κὴ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα πόδι τ῀ ἀέρα καὶ τὸν ὅλον οὐρανον, συμβαίν ϕ τάδε * εἰς τὰς ἡμετόρας διαθέσεις, οἷον ἐτόρων μὲν τοῖς νοτείοις ἔχουσιν αὐθρώπων, κὴ ἀλιωατώτορον, ἀρ' ἴσον δ' ὅλ ϕ δ῀ * πολὺ ὑγρὸν γίνετ', καὶ ἧ τονδύματος ὑγρότης Βορέα αὖτι λέγω. ἔλ δ' ἡ ϕ῀ ἰσχὺς καὶ λιώαμις γὲ τοῖς ἀθρόοις λ' ἔπ ϕ τα μᾶλ' ϕ῀ λινεῖ. λίαν δ' ὑγρὰ λέμ ϕ ήν σωτίθεσθαι. τὰ δὲ μόρια ποιεῖ λινα συμμετρίαν, ὥσε καὶ ἰσχὺν κὴ σωτένεσθαι. καὶ παλίξυροι, καὶ μὴ ὑλατώλεις ὄντες τόποι ωυρετώλης. ὑγρότητα γὲ ἐνίοις, τοῖς σώμασι θόρμὴν ἀλλοβίαν ἔσαι θόρμοὶ φύσει κὴ ὑγροὶ ὄντες. ἢ δ' ϗιαύτη λιάθεσις ωυρετώλης. ὁ γὰρ ωυρετὸς δ῀ ἀμφοῖν τὰ τοῖς ἐπορβολῆς ὄσιν, ὅταν ὑλάλινα ωνέωσι τὸ ὕλωρ λατὰ ψύχει τὴν ἔξιν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ὅσα ἄλλα τῶν σωμάτων πόδι ταῦτα, δ῀ῆς λαθ' ἑκάτερον συμβαίνει γίνεθαι. πλέω γὰρ ὄσι φιαῦτα, κὴ γὲ πλέοσιν· ὧν ἅπάντων αἱ αὐταὶ καὶ πᾶ ἁπλόσιαί τινες αἰτίαι. καὶ τ῀ λαρπῶν λὴ, καὶ ἄλλων τ῀ ϕιότων ὁμοίως. ἅπαντα γὰρ εἰς τὴν ὑγρότητα κὴ λιάλυσιν, καὶ τὴν ωυκνότητα καὶ σύσασιν, κὴ ὅσα ἄλλα ϕ῀ συσοιχίας ἑκατόρας αὐαχθήσεται. καὶ ὧδὴ τῶν ἀψύχων λ' ὡσαύτως· οἷον αἱ τε ῥηγνύμεναι χορδαὶ, καὶ οἱ ψόφοι τῶν ϗεκολυμμένων, καὶ ὅσα ἄλλα συμβαίνει λινεραινομένων καὶ αὐειμένων, πόδι τὴν τῦ σιδήρου ϗατόργασίαν. πλέω γὰρ φασιν ὀξελαύνειν τοῖς νοτείοις ἢ Βορείοις. ἄπορον δ' ὅτι τὰ μὲν Βόρεια ξηραίνει, καὶ σκληρύει· τὰ δὲ νότεια αὐυγραίν ϕ, καὶ ῥανθᾶ. ϗαῦ δὲ ἀργότορον λιαϗεχυμένον, καὶ ἐπισκληρυμένον. ἅμα δὲ καὶ μᾶλλον ἴσχασι κὴ σωτονωτόρως τοῖς Βορείοις. ἁπλῶς δὲ τὰ μὲν τοιαῦτα χείλον ἐμφανεῖς ἔχει τὰς αἰτίας, οἷον ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς αὐάλογον ἔχοντα τὸ ἑφεξῆς. ἐκεῖνο δὲ ἡ ἀπορία, καὶ ζητήσει μᾶλλον γίνεται ϗαθ' ἑκάτορον ὄν. οἷον εἰ μὴ σκληρότης, μὴ δὲ ξυρότης, μὴ δὲ ωυκνότης τοῖς Βορείοις, ἀλλὰ τὰ ϕ῀αντία. καὶ τ῀ νότε δ' ὡσαύτως. τὸ γὰρ πᾶλλογον αἰτίαν ἐπιζητεῖν, τὸ δ' ἄλλογον καὶ ἄνου αἰτίας. συγχωρᾶσι δὲ κὴ αὐτοὶ· λ ϕ νοὶ γὰρ πᾶδεῖναι τὸ ἐλλιπές. ὅτι δὲ ψυχροὶ ὄντες οἱ ἄνεμοι ξηραίνουσιν, καὶ θᾶπορ ὁ ἥλιος θερμὸς ἐν, καὶ μᾶλλα οἱ ψυχρότατοι, ταύτ ϕ ϗαλῶς ἔχει τὴν αἰτίαν, ὅτι ἀτμίδια ποιοῦσι, καὶ ϗαύτ ϕ ἀπάγουσι
" καὶ οἱ ψυχρότοροι μᾶλλον. ὁ δ' ἥλιος λατα * διατί ποτε λέγεται, μή ποτ' ἀπ' ἠπείρου
" λείσης νέφος, ὡς ἀπὸ πόντου χειμῶνος, θέρος δ' ἀπ' ἠπείριο μελαίνης. ἢ διότι τ῀ μὲν χειμῶνος ἡ θαλαττία θορμοτόρα, ὡς ἐπεὶ σωέσηκεν ἰσχυράς. ἐλύθη γὰρ ἂν ϗᾶ ἀέρι, δ῀α τὸ ἀλεεινὸν εἶν τὸν τόπον. τότε θέρους ἡ μὲν θαλαττία ψυχρὰ, καὶ τὰ πόντια τονδύματα· ἡ δὲ γῆ θορμὴ, ὥσε διὰ ἀπὸ τ῀ γῆς σωέσηκε. λιελύθη γὰρ ἂν εἰς ἀδ ϕ νειαν. τὸ δὲ μὴ τονεῖν νότου λαμπρῶς γὲ αἰγύπτ ϕ, μὴ δ' ἡμέρας δρόμον ἀπέχοντι καὶ νυκτὸς, ψοῦλος· λασιώδη δὲ τ῀ ὄρα νὸν μᾶλλα Βορέαν καὶ ἀργέσ ϕ, τ῀ ϗ νότου πνεύσ ϕ. αἰ δ' ἔωθεν ὦνηκεῖν καὶ δ' ασύν ϕ, ἄχρις ἂν ὁ ἥλιος ἀνίσ ϕ. ὀχ ὕειν δὲ, δ῀α τὸ μὴ ἔχειν ὅπου πῶ καθίσηται τὰ νέφη. νότον δὲ καὶ εὖρον, καὶ ὅσα ἀπὸ μεσημβρείας, ἀρχεῖ δὴ ἀπ' αὐατολῶν, συμπ῀ χωρεῖν δὲ δ῀ ἡλίῳ. Βορέαν δὲ καὶ ἀργέσ ϕ αὐάπαλιν, ἀπὸ λυσμῶν ἐπ' αὐατολάς. γὲ σικελίᾳ λαικίαν δ' ὀ καλοῦσιν, ἀλλ' ἀπηλιώτ ϕ. δοκεῖ δ' ὀχ ὁ αὐτὸς εἶναί τισιν, ἀλλὰ λιαφέρειν· ὅτι ὁ μὲν διασύνει τὸν ὀρανὸν, ὁ δ' οὐ * πάρεγγυς δὲ * οἱ μὲν ἔν ὀλυμπίαν, οἱ δὲ σκίρωνα καλοῦσιν, οἱ πόδι σικελίαν λόρκίαν. τὸν ἀπηλιώτ ϕ δὲ ἑλλησποντίαν, καλοῦσι δὲ φοίνικοῦ Βέρει * δὲ γὲ τῷ πόντῳ.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΣΗΜΕΙΩΝ ΥΔΑ

των καὶ πνευμάτων.

ΣΗΜΕΙΑ ὑδάτων καὶ πνευμάτων, καὶ χειμώνων καὶ εὐδιῶν, ὧδε ἐγράψαμεν, καθόσον ἦν ἐφικτόν, ἃ μὲν αὐτὰ προσκοπήσαντες, ἃ δὲ πρὸς ἑτέρων οὐκ ἀδοκίμων λαβόντες. τὰ μὲν οὖν πρὸς τοῖς ἄστροις δυομένοις, καὶ ἀνατέλλουσιν, ἐκ τῶν ἀστρονομικῶν δεῖ λαμβάνειν. εἰσὶ δὲ δύσεις διτταί· εἴτε γὰρ ἀφανισμοὶ δύσεις εἰσί. οὗτοι δὲ ἐστιν, ὅταν ἅμα συνδύνῃ τοῦ ἡλίου τὸ ἄστρον, καὶ ὅταν † ἀνατέλλοντι δύνῃ. ὁμοίως δὲ καὶ ἀνατολαὶ διτταί· αἱ μὲν ἑῶοι, ὅταν προανατέλλῃ τοῦ ἡλίου τὸ ἄστρον· αἱ δὲ ἀκρόνυχοι, ὅταν ἅμα δυομένῳ ἀνατέλλῃ. αἱ μὲν οὖν τοῦ ἀρκτούρου λεγόμεναι ἀνατολαὶ, ἀμφιτέρως συμβαίνουσιν. ἡ μὲν γὰρ τοῦ χειμῶνος ἀκρόνυχός ἐστιν, ἡ δὲ μετοπωρινὴ ἑῶα. τῶν δὲ ἄλλων αἱ πλεῖσται τῶν ὀνομαζομένων ἑῶαι, οἷον πλειάδος καὶ ὠρίωνος, καὶ κυνός. τῶν δὲ λοιπῶν σημείων ἔνια μὲν ἴδια κατὰ πάσας χώρας ἐστίν, ἐν ὅσαις ὄρη ὑψηλὰ καὶ αὐλῶνές εἰσι. μάλιστα δὲ, ὅσα πρὸς θάλασσαν καθήκει τῶν ὑψηλῶν. † τῶν τε γὰρ πνευμάτων ἀρχομένων, τὰ νέφη προσπίπτει πρὸς αὐτοὺς τοὺς τόπους, καὶ μεθισταμένων εἰς τοὐναντίον ἀντιμεθίσαντες, καὶ ὑγρότερα γινόμενα διὰ βάρος εἰς τὰ κοῖλα συγκαθίζει. διὸ δεῖ προσέχειν, οὗ ἄν τις ἱδρυμένος ᾖ. ἔστι γὰρ ἀεί τινα λαβεῖν τοιοῦτον γνώμονα. καὶ ἔστι σαφέστατα σημεῖα τὰ ἀπὸ τούτων. διὸ καὶ ἀγαθοὶ γεγένηνται κατὰ τόπους τινὰς ἀστρονόμοι ἔνιοι, οἷον Μαθρικέτας ἐν μηθύμνῃ ἀπὸ τοῦ λεπετύμνου, καὶ Κλεόστρατος ἐν τενέδῳ ἀπὸ τοῦ ἴδης, καὶ Φαεινὸς ἀθήνησιν ἀπὸ τοῦ λυκαμβητοῦ τὰ περὶ τὰς τροπὰς συνεῖδε· πρὸς δὲ Μέντων ἀκούσας, τὸν τοῦ ἑνὸς δέοντα εἴκοσιν ἐνιαυτῶν συνέταξεν. ἦν δὲ ὁ μὲν Φαεινὸς, μέτοικος ἀσθήνησιν· ὁ δὲ Μέντων ἀθηναῖος, καὶ ἄλλοι δὲ οὗτον τὸν τρόπον ἠστρολόγησαν. ἄλλα δὲ ἐστὶ σημεῖα, ἃ λαμβάνεται ἀπό τε ζώων, καὶ τῶν κατ' οἰκίαν ἑτέρων τινῶν τόπων καὶ παθημάτων· μάλιστα δὲ κυριώτατα ἀπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ σελήνης. ἡ γὰρ σελήνη νυκτὸς, οἷον ἡλιός ἐστι. διὸ καὶ αἱ συνόδοι τῶν μηνῶν, χειμέριοί εἰσιν. ὅτι ἀπολείπει τὸ φῶς τοῦ σελήνης, ἀπὸ τετράδος φθίνοντος μέχρι τετράδος ἱσταμένου. ὥσπερ οὖν ἡλίου ἀπόλειψις γίνεται, κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ τοῦ σελήνης ἔκλειψις. δεῖ οὖν προσέχειν μάλιστα ταῖς ἀνατολαῖς ταῖς τούτων, καὶ ταῖς δύσεσιν, ὁποίας ἂν ποιῶνται τὸν βουλόμενον προγινώσκειν. πρῶτον μὲν οὖν ληπτέον, ὅτι αἱ διχοτομίαι διορίζουσι τὰς ὥρας. ὥστε πρὸς τούτων δεῖ ἀθρεῖν, καὶ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνα καὶ ἡμέραν. διχοτομεῖ δὲ τὸν μὲν ἐνιαυτὸν πλειάς τε δυομένη καὶ ἀνατέλλουσα· ἀπὸ γὰρ δύσεως μέχρι ἀνατολῆς, τὸ ἥμισυ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐστιν, ὥστε δίχα τέμνεται ὁ πᾶς χρόνος. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ τροπαὶ καὶ ἰσημερίαι ποιοῦσιν· οἷά τις ἂν ἦ κατάστασις πλειάδος δυομένης, οὕτω ἔχει ὡς πρὸς τοπολὺ μέχρι τροπῶν, καὶ μεταβάλλῃ μετὰ τροπάς. ἐὰν δὲ μὴ μεταβάλλῃ, δεῖ ἔχειν ἕως ἰσημερίας, κἀκεῖθεν ὡσαύτως μέχρι πλειάδος, καὶ ἀπὸ ταύτης μέχρι τροπῶν θερινῶν, καὶ ἐντεῦθεν μέχρι ἰσημερίας, καὶ ἀπὸ ἰσημερίας μέχρι πλειάδος δύσεως. ὡς δ' αὕτως ἔχει καὶ περὶ τὸν μῆνα ἕκαστον. διχοτομοῦσι γὰρ αἵ τε πανσέληνοι, καὶ αἱ ὀγδόαι, καὶ αἱ τετράδες. ὥστε ἀπὸ νουμηνίας ὡς ἀπ' ἀρχῆς δεῖ σκοπεῖν. μεταβάλλει γὰρ, ὡς πρὸς τοπολὺ, ἐν τῇ γῇ τετράδι· ἐὰν δὲ μὴ, ἐν τῇ ὀγδόῃ· εἰ δὲ μὴ, πανσελήνῳ. ἀπὸ δὲ πανσελήνου, εἰς ὀγδόην φθίνοντος. καὶ ἀπὸ ταύτης, εἰς τετράδα. ἀπὸ δὲ τετράδος, εἰς τὴν νουμηνίαν. ὡς δ' αὕτως καὶ ὠθὶ τοῦ ἡμέρας ἔχουσιν αἱ μεταβολαὶ ὡς πρὸς τοπολύ. ἀνατολὴ γὰρ, καὶ πρωΐ, καὶ μεσημβρία, καὶ δείλη, καὶ δύσις, καὶ τὰ τοῦ νυκτὸς μέρη τὰ ἀνάλογα, τ' αὐτὸ ποιεῖ τοῖς εἰρημένοις, περὶ πνευμάτων καὶ χειμῶνος καὶ εὐδίας. μάλιστα γὰρ ἐὰν μέλλῃ μεταβάλλειν, ἐν ταῖς διχοτομίαις μεταβάλλει. καθόλου μὲν οὖν τὰς ὥρας οὕτω δεῖ παρατηρεῖν. καθ' ἕκαστα δὲ τῶν σημείων, κατὰ τὸν ὑπογεγραμμένον τρόπον. ὕδατος μὲν οὖν σημεῖα τὰ τοιαῦτα δοκεῖ εἶναι. ἐναργέστατον μὲν οὖν τὸ ἑωθινόν, ὅταν πρὸ ἡλίου ἀνατολῆς φαίνοιτο πρὸς φοίνισσον σημεῖον. ἢ γὰρ αὐθημερινὸν πρὸς σημαίνει, ἢ τριῶν ἡμερῶν ὡς πρὸς τοπολύ. δηλοῖ δὲ καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα. ἐὰν γὰρ δὴ πρότερον τριταῖα, μάλιστα σημαίνει τὸ πρὸς φοίνισσον καὶ δύνοντος·

ἅμα ἀνατ.

τῶν τε

δύνοντος· ἧττον δὲ ἢ τὸ ἑωθινοῦ. καὶ ἐὰν δύνῃ χειμῶνος ἢ ἀέρος εἰς νεφέλιον, τριῶν ἡμερῶν ὡς τὰ πολλὰ ὑπὸ σημαίνει. καὶ ἐὰν ῥάβδοι νοτόθεν, ταυτὰ δὲ ταῦτα βορράθεν γινόμενα ἀσθενέστερα. καὶ ἐὰν ἀνίσχων μέλαν σημεῖον ἴσχῃ, καὶ ἐὰν ἐκ νεφελῶν ἔχῃ ὑδατικῶν, καὶ ἐὰν ἀκτῖνες ἀνίσχοντος ἀνατείνωσι πρὶν ἀνατεῖλαι, κοινὸν ὕδατος σημεῖον καὶ ἀνέμου. καὶ ἐὰν κατα φερομένου τοῦ ἡλίου ὑφέστηται νέφος, ὑφ' οὗ ἐὰν σχίζωνται αἱ ἀκτῖνες, χειμερινὸν τὸ σημεῖον. καὶ ὅταν καυματίας δέεται ἀνατέλλῃ, ἐὰν μὴ ἄνεμος γένηται, ὕδατος τὸ σημεῖον. τὰ αὐτὰ δὲ σημαίνει καὶ σελήνη πανσελήνῳ ἀνίσχουσα. ἀσθενέστερα δὲ ὁ μεῖς, ἐὰν μὲν ᾖ γυρώδης, σημαίνει τὸν μῆνα· ἐὰν δὲ ζοφώδης, ὑδατώδη. σημαίνει δὲ, ὅτι ἂν σημαίνει τριταῖος ὢν ὁ μεῖς. ἀστέρες πολλοὶ διάττοντες, ὕδατος ἢ πνεύματος· καὶ ὅθεν ἂν διάττωσιν, ἐντεῦθεν τὸ πνεῦμα, ἢ τὸ ὕδωρ. καὶ ἐὰν ἀκτῖνες ἀθρόαι ἀνίσχωσιν, ἀνιόντος ἢ δύνοντος σημεῖον, καὶ ὅταν ἀνίσχοντος τοῦ ἡλίου αἱ αὐταὶ οἷον ἐκλείποντος χρῶμα ἴσχωσιν, ὕδατος σημεῖον. καὶ ὅταν νεφέλαι πόκας ἐρίων ὅμοιαί εἰσιν, ὕδωρ σημαίνει. ὑετοῦ δὲ σημεῖα, πομφόλιγες ἀνισταμέναι πλείους ὑπὸ τῶν ποταμῶν, ὕδωρ σημαίνουσι πολύ. ὡς δ' ὑπὸ τοπολὺ ἴρις περὶ λύχνον ἢ διὰ λύχνου διαφαινομένη, νότια σημαίνει ὕδατα. καὶ οἱ μύκητες, ἐὰν νότια ᾖ, ὕδωρ σημαίνουσι. σημαίνουσι δὲ καὶ ἄνεμον κατὰ λόγον, ἧς ἐὰν ἔχωσι πλήθους καὶ μεγέθους, σμικροὶ καὶ κεγχρώδεις καὶ λαμπροὶ, ὕδωρ καὶ ἄνεμον· καὶ ὅταν χειμῶνος τὴν φλόγα ἀπωθῇ, διαλιπὼν οἷον πομφόλιγας, ὕδατος σημεῖον. καὶ ἐὰν πηδῶσιν αἱ ἀκτῖνες, ἐπ' αὐτόν. καὶ ἐὰν τρεῖς νύκτ' ὑπὸ γένωνται ὄρνιθες λυόμενοι, μὴ ἐν ὕδατι βιοῦντες, ὕδωρ ἢ χειμῶνας σημαίνουσι. καὶ φρύνη λυομένη, καὶ βάτραχοι μᾶλλον ἀΐδοντες, σημαίνουσιν ὕδωρ. καὶ ἡ σαύρα φαινομένη, ἣν καλοῦσι σαλαμάνδραν· ἔτι δὲ καὶ χλωροὶς βάτραχος ὑπὸ δένδρου ἄδων, ὕδωρ σημαίνει. χελιδόνες τῇ γαστρὶ τύπτουσαι τὰς λίμνας, ὕδωρ σημαίνουσι. βοῦς τὴν προσθίαν ὀπλὴν λείξας, χειμῶνα ἢ ὕδωρ σημαίνει. ἐὰν δὲ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνακύπτων ὀσφραίνηται, ὕδωρ σημαίνει. κορώνη ὑπὸ πέτρας κορυσσομένη, ἣν κῦμα κατακλύζει, ὕδωρ σημαίνει. καὶ κολυμβῶσα πολλάκις, καὶ περιττομένη, ὕδωρ σημαίνει. κόραξ πολλὰς μεταβάλλειν εἰωθὼς φωνὰς, τούτων ἐὰν ταχὺ δὶς φθέγξηται, καὶ ὑπὸ ροιζήσῃ, καὶ τιναξῇ, ὕδωρ σημαίνει. καὶ ἐὰν ὑετῶν ὄντων πολλὰς μεταβάλλῃ φωνὰς, καὶ ἐὰν φθειρίζηται ἐπ' ἐλαίας, καὶ ἐάν τε εὐδίας ἐάν τε ὕδατος ὄντος μιμῆτ' τῇ φωνῇ οἷον σαλαγμοὺς, ὕδωρ σημαίνει. ἐάν τε κόρακες, ἐάν τε κολοιοὶ, ἄνω πέτωνται, καὶ ἱερακίζουσιν, ὕδωρ σημαίνουσι. καὶ ἐὰν κόραξ εὐδίας μὴ τῇ εἰωθυῖαν φωνὴν ἴῃ, καὶ ὑπὸ ροιβδῇ, ὕδωρ σημαίνει. ἐὰν ἱέραξ ὑπὸ δένδρου καθεζόμενος, καὶ εἴσω εἰσπετόμενος φθειρίζηται, ὕδωρ σημαίνει. καὶ θέρους ὅταν πολλοὶ ἀθρόοι φανῶσιν ὄρνιθες, οἱ βιοτεύουσιν ἐν νήσῳ, ὕδωρ σημαίνουσιν. ἐὰν δὲ μέτριοι, ἀγαθὸν αἴξι καὶ βοτοῖς. ἐὰν δὲ πολλοὶ ὑπερβολῇ, αὐχμὸν ἰσχυρόν. ὅλως δὲ ὄρνιθες καὶ ἀλεκτρυόνες φθειριζόμενοι, ὑδατικὸν σημεῖον. καὶ ὅταν μιμῶνται ὕδωρ, ὡς ὗον, καὶ ἡ νῆττα ἥμερος ὑπιοῦσα ὑπὸ τὰ γεῖσα ἀκρπτερυγίζηται, ὕδωρ σημαίνει. ὁμοίως δὲ καὶ κολιοὶ καὶ ἀλεκτρυόνες, ἐάν τε ὑπὸ λίμνῃ ἢ θαλάττῃ ἀκρπτερυγίζωνται, ὡς νῆττα, ὕδωρ σημαίνει. καὶ ἐρωδιὸς ὄρθριον φθεγγόμενος, ὕδωρ ἢ πνεῦμα σημαίνει. καὶ ἐὰν ὑπὸ θάλατταν πετόμενος βοᾶ, μᾶλλον ὕδατος σημεῖον, ἢ πνεύματος. καὶ ὅλως βοῶν, ἀνεμῶδες. καὶ ὁ πῖλος, ἐν οἰκίᾳ οἰκουμένῃ ἐὰν φθέγξηται ἑωθεν, ὕδωρ σημαίνει, ἢ χειμῶνα. καὶ χύτρα σπινθηρίζουσα πᾶσα περίπλεως, ὕδατος σημεῖον. καὶ ἴουλοι πολλοὶ πρὸς τοῖχον ἕρποντες, ὑδατικόν. δελφὶς πρὰ γῆν κολυμβῶν, καὶ ἀναδυόμενος πυκνὰ, ὕδωρ ἢ χειμῶνα σημαίνει. ὕμηττος ἐλάττων ἄνυδρος καλούμενος, ἐὰν τῷ κοίλῳ νεφέλιον ἔχῃ, ὕδατος σημεῖον. καὶ ἐὰν ὁ μέγας ὕμηττος τοῦ θέρους λευκὰς ἔχῃ νεφέλας, ἄνωθεν καὶ ἐκ πλαγίου, ὕδατος σημεῖον. καὶ ἐὰν ὁ ἄνυδρος ὕμηττος λευκὰς ἔχῃ ἄνωθεν, καὶ ἐκ πλαγίου. καὶ ἐὰν περὶ ἰσημερίαν λίψ πνεύσῃ, ὕδωρ σημαίνει. αἱ δὲ βρονταὶ αἱ μὲν χειμεριναὶ καὶ ἑωθιναὶ, μᾶλλον ὕδωρ σημαίνουσιν· αἱ δὲ θεριναὶ μεσημβρίας καὶ ἑσπεριναὶ βρονταὶ, ὑδατικὸν σημεῖον. ἀστραπαὶ δὲ ἐάν γε πανταχόθεν γίνωνται, ὕδατος ἂν ἢ ἀνέμου σημεῖον· καὶ ἑσπεριναὶ ὡσαύτως. καὶ ἐὰν ἀκρορείας νότου πνέοντος, νοτόθεν ἀστράψῃ, ὕδωρ σημαίνει ἢ ἄνεμος. καὶ ζέφυρος ἀστράπτων πρὸς βορείου, ἢ χειμῶνα ἢ ὕδωρ σημαίνει. καὶ θέρους αἱ ἑσπέριαι ἀστραπαὶ, ὕδωρ αὐτίκα σημαίνουσιν ἢ τριῶν ἡμερῶν. καὶ ὀπώρας βορράθεν ἀστράπτων, ὑδατικὸν σημεῖον. ἡ εὔβοια, ὅταν διαχωσθῇ μέση, ὕδωρ διὰ ταχέων. καὶ ἐὰν ὑπὸ τὸ πέλιον νεφέλη προσίξῃ, ὅθεν ἂν προσίζῃ,

στίχη, γίνεται ὕδωρ ἢ ἄνεμον σημαίνει. ὅταν ἴριες γίνηται, ὗν σημαίνει. ἐὰν τε πολλαὶ ἴριδες γένωνται, σημαίνει ὕδωρ ὗν πολύ. ἀλλὰ πολλάκις καὶ αἱ ὀξεῖς ἅλιοι, ὅταν ἐκ νεφέλης. μύρμηκες γὰρ κοίλῳ χωρίῳ ἐὰν τὰ ὠὰ ἐκφέρωσιν ἐκ τῆς μυρμηκίας ὡς τὸ ὑψηλὸν χωρίον, ὕδωρ σημαίνουσιν· ἐὰν δὲ καταφέρωσιν, ὑδρίαν. ἐὰν παρήλιοι δύο γένωνται, καὶ ὁ μὲν νοτόθεν, ὁ δὲ βορρόθεν, καὶ ἄλλως ἅμα, ὕδωρ δηλοῖ ταχέως σημαίνουσι. καὶ ἄλως αἱ μὲν λαμπραὶ, ὑδαπόν· καὶ μᾶλλον αἱ λείαι. γὰρ ἐν ἀραιᾷ δύο ἀστέρες εἰσὶν οἱ καλούμενοι ὄνοι, ὧν τὸ μεταξὺ τὸ νεφέλιον † ὃ φάτνη καλεῖται, ὗν δὲ ἐὰν ζοφώδες γένηται ὑδαλικόν, ὃν ἐὰν μὴ ὗδι ἢ ὑσι ἢ ὗδι ἀρκτέον ὡς οὐκ πολὺ πρὸς ἐσημερίαν, ὕδωρ ἢ ἄνεμος, καὶ τὸ δημόσιον τὸ πρὸς τὰς μύας λεγόμενον, ἀληθές· ὅταν γὰρ διαγνῶσι σφόδρα, ὑδατῶδες σημεῖον. αἰνίσσεται φθεγγόμενος ἐωθεν μὲν, ὕδωρ σημαίνει, ἢ χειμῶνα· δείλης δὲ, ὕδωρ· τὸ δὲ νυκτὸς, ὅταν τὸ ὑμῆτον καθ' αὑτὸ ἢ ἄκρον νεφέλῃ διασώζῃ λυκνὴ καὶ μακρὰ, ὕδωρ γίνεται ὡς τὰ πολλὰ μεθ' ἡμέραν. ἐὰν γὰρ αἰγίνῃ καὶ ὗδι τὸ δίος τὸ ἐλλανίᾳ νεφέλη καθίζηται, ὡς τὰ πολλὰ ὕδωρ γίνεται. ἐὰν ὕδατα πολλὰ γίνηται χειμερινὰ, τὸ ἔαρ ὡς τὰ πολλὰ γίνεται αὐχμηρόν. ἐὰν δὲ αὐχμηρὸς ὁ χειμὼν, τὸ ἔαρ ὑδατῶδες. ὅταν χιόνες πολλαὶ γίνωνται, ὡς τὰ πολλὰ εὐετηρίαν γίνεται. φασὶ δέ τινες, καὶ εἰ γὰρ ἄστρασι λαμπρὰ καὶ λαμπρὰ καὶ ἀφανῆ, χάλαζαν σημαίνει ὡς τὰ πολλά. ἐὰν δὲ ὥσπερ λίγχροι μικροὶ, λαμπροὶ πολλοὶ, ἀνέμου ὄντος δύδιαν, μὴ ἄνεμον δὲ ὕδωρ ἢ ἄνεμον. ἔστι δὲ ἄμεινον πρῶτον γίνεσθαι βόρειαν ὕδωρ νοτίου, καὶ τοῖς φυομένοις καὶ τοῖς ζώοις. λεῖ δὲ γλυκὺ εἶναι, καὶ μὴ ἁλμυρὸν τοῖς γυμνοῖς. καὶ ὅλως, ἔτος βέλτιον νοτίου βορέου καὶ ὑγιεινότερον. καὶ ὅταν ὀχέωσι πρόβατα, ἢ αἶγας, χειμῶνος μακροῦ σημεῖον.

ΠΕΡΙ ΣΗΜΕΙΩΝ
ἀνέμων.

ΥΔατος μὲν οὖν ταῦτα λέγεται σημεῖα· ἀνέμου δὲ καὶ πνευμάτων, τάδε. ἀνατέλλων ὁ ἥλιος καθαρὸς, καὶ μὴ ἀποσείληται, ἀνέμου δηλοῖ τὸ σημεῖον. καὶ ἐὰν κοῖλος φαίνηται ὁ ἥλιος, ἀνέμου ἢ ὕδατος τὸ σημεῖον. καὶ ἐὰν ὑπὸ πολὰς ἡμέρας καθαρὸς, αὐχμοὺς καὶ ἀνέμους πολυχρονίους σημαίνει. ἐὰν αἱ ἀκτῖνες, αἱ μὲν πρὸς βορέαν, αἱ δὲ πρὸς νότον φέρωνται, τούτου μέσος ὄντος κατ' ὄρθριος, κοινὸν ὕδατος καὶ ἀνέμου σημεῖον ἔσται. ἔστι δὲ σημεῖα γὰρ ἡλίου καὶ σελήνης, τὰ μὲν μέλανα ὑδατος, τὰ δὲ ἐρυθρὰ πνεύματος. ἐὰν δὲ ὁ μὲς Βορέας ὄντος ὀρθὸς εἰσήκῃ, ζέφυροι εἰώθασιν ὑπνεῖν· καὶ ὁ μὲν χειμερινὸς διατελεῖ, ὅταν μὲν ἡ ἐαρία τροπὴ μηνὸς ὑπάρχῃ Βορέας ὁ μὲς· ὅταν δὲ ἡ καθ' αὑτὸν, νότος. ἐὰν δ' ὀρθὸς, καὶ μὴ καλῶς ἐγκεκλιμένος, μέχρι τεσσάρων καὶ δύο κύκλος, εἰώθε χειμάζειν μέχρι δίχομηνίας, σημαίνει ζοφώδης μὲν ὢν ὕδατος, πυρώδης δὲ πνεύματα. αὔεσθαι καὶ νέφη περυγίζεσθαι, καὶ ἄγριαι καὶ λίβαδες, ὕδατος μὴ σημαίνουσι δυόμενοι, περυγίζεσθαι δὲ ἀνεμῶν. οἱ λεπτοὶ δύδιας ὅσης, ὅποι ἂν πίπτωσι, ἀνέμου σημαίνουσι. σφοδροὶ χειμῶνος ἀφ' ἑσπέρας θορυβοῦντες, ἢ ἀνέμου μεταβολὴν σημαίνουσιν, ἢ ὕδατος ὑέτιον. ἐρωδιὸς ἀπὸ θαλάσσης πίπτων, καὶ βοᾷ, πνεύματος σημεῖόν ἐστι· καὶ ὅλως βοᾷ μέγα, ἀνεμώδης. κύων κυλινδούμενος χαμαὶ, μέγεθος ἀνέμου σημαίνει. † ὁ ἄμπωτις Βορέιον πνεύματος σημαίνει· πλημμύρα ἢ νότιον. ἀράχνια πολλὰ φερόμενα, πνεύματα ἢ χειμῶνα σημαίνει. θάλασσα οἰδοῦσα, καὶ ἀκταὶ βοῶσαι, καὶ αἰγιαλὸς ἠχῶν, ἀνεμώδης. ἐὰν μὲν γὰρ ἐκ Βορέου πλημμύρα ἥκῃ, εἰς νότον μεθέβαλλει· ἐὰν δὲ ἐκ νοτίου ἄμπωτις γίνηται, εἰς Βόρειον μεταβάλλει· καὶ ὁ μὲς Βορέας λήγων ἐλάττων, ὁ δὲ νότος ἀρχόμενος. πρὸς ἥλιος ὁπόθεν ἂν ᾖ, ὕδατος ἢ ἄνεμον σημαίνει. ἢ πέμπτη καὶ δεκάτη ἀπὸ βορέου τῶν χειμερινῶν, ὡς τὰ πολλὰ νότος. Βορέου δὲ γινομένου ξηραίνει πάντα, νοτίου δὲ ὑγραίνει. ἐὰν δὲ νοτίου ὄντος ψοφῇ τῶν λεκανομαντίων, εἰς τὰ νότια σημαίνει τὴν μεταβολήν· ἐὰν δὲ πόλες οἰδῶσιν, νοτία ἡ μεταβολή. τὸ δὲ αὐτὸ σημεῖον καὶ ἐκ νεφῶν καὶ ὀλαξῶν τὸ λευκὸν, ἐχῖνος ὁ χερσαῖος σημαντικόν. ποιεῖται δὲ λύο ὀπὰς, ὅπου ἂν οἰκῇ· τὴν μὲν πρὸς βορέαν, τὴν δὲ νοτόθεν. ὁπότεραν δ' ἂν ἀπορράξῃ, τοῦ ἀνέμου σημαίνει. ἐὰν δὲ ἀμφοτέρας, ἀνέμου μέγεθος· ἐὰν ὄρος πρὸς βορέαν, ἀνέμου σημαίνει. ἐὰν γὰρ θαλάσσης ἀκταίφνης

πνεύματος γαλήνη γίνεται, μεταβολὴν πνεύματος ἢ ἐπίδυσιν· ἐὰν ἄκραι μετέωροι φαίνονται, ἢ αἱ νῆσοι ἐκ μιᾶς πλείους νοτίαν μεταβολὴν σημαίνει· γῆ τε μέλαινα, βόρειον ὑποφαινομένη· λευκὴ δὲ, νότιον. αἱ ἄλωνες πρὸς τὴν σελήνην πνευματώδεις μᾶλλον ἢ πρὸς ἥλιον σημαίνουσι. δὲ πνεῦμα, ῥαγῆσαι πρὸς ἄμφω· καὶ ἢ αὖ ῥαγῇ, ταύτῃ πνεῦμα. ὅθεν νεφέλαι, ὅθεν αὖ αὐραι τέλεται, ἐντεῦθεν ἄνεμος. αἱ λεπτὰ δὲς νεφέλαι θέρος, ἄνεμον σημαίνουσιν. ἐὰν ἀστραπὴ παραχθὲν γίνηται, ὕδωρ σημαίνει. ἢ ὅθεν αἱ ἀστραπαὶ πυκναὶ γίνωνται, ἐντεῦθεν πνεύματα γίνεται. θέρος, ὅταν ἀστραπαὶ ἢ βρονταὶ γίνωνται, ἐντεῦθεν πνεύματα γίνεται ἰσχυρά. ἐὰν μὴ σφόδρα ἢ ἰσχυρὸν ἀστραπὴ, θᾶττον ἢ σφοδρότερον πνεύσουσιν· ἐὰν δὲ ῥῆμα ἢ μανὸς κατ' ὀλίγον. τὸ ὑγρὸν ἢ χειμὼνος ἢ φθινοπώρου, τἀναντίον· παύσει γὰρ τὰ πνεύματα αἱ ἀστραπαὶ· ἢ ὅσῳ αὖ ἰσχυρότεραι γίνονται ἀστραπαὶ ἢ βρονταὶ, τοσούτῳ μᾶλλον παύονται. τὸ δὲ ἔαρος ἧττον αὖ ταυτὰ σημεῖα λέγω, ὥσπερ καὶ χειμῶνος. ἐὰν νότου πνέοντος, βορέαν ἀστραπὴ, παύεται. ἐὰν ἐῶος ἀστραπαῖος, εἰωθὼς παύεσθαι βιαῖος· οἱ ὑπὸ ἄλλοι πνευματαῖοι, ἑβδομαῖοι, ἵνα ταῖοι, οἱ ὑπὸ δύλινοι, ταχὺ παύονται. οἱ βορέαι παύονται ὡς ὡσαύτως πολὺ γὰρ πνευματαῖς, οἱ ὑπὸ νότιοι ἧττον ἀρτίαις. ἄνεμοι αἴρονται ἅμα ἡλίῳ ἀνατέλλοντι, ἢ σελήνῃ. ἐὰν ἀνατέλλων ὁ ἥλιος ἢ σελήνη παύσωσιν, ὡσαύτως τὰ πνεύματα. χρονιώτερα δὲ ἢ ἰσχυρότερα τὰ πνεύματα γίνεται, τὰ ἡμέρας ἢ νυκτὸς ἀρχόμενα. ἐὰν ἐτησίαι πολὺν χρόνον πνεύσωσι, ἢ μετόπωρον γένηται ἀνεμῶδες, ὁ χειμὼν νήνεμος γίνεται· ἐὰν ὑπεναντίως, ἢ ὁ χειμὼν ἐναντίος. πῶς λυγκὸς ὄρνις ὁπόθεν ἂν πνεύσῃ μηκύνηται, ταύτῃ ἄνεμον πνεύσει. αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ ὁπόθεν πεπαίζουσαι, ἢ ὁπόθεν πνεύσουσι. * μέλος διεζευγμένος νότιος, ἢ ὅλως τὰ ὄρη διεζωσμένα, νότια ὡς τὰ πολλά. οἱ λιμῆνται ἀστέρων ὡς τὰ πολλὰ, πνεύματα σημαίνουσιν. ἐὰν ὑπὸ πολλοί, ἢ αὐχμοί. μετὰ χιόνα νότος, μετὰ πάχνην βορέας εἰώθασι πνεῖν. μύκητες ὑπὸ λύχνου, νότιον πνεῦμα, ἢ ὕδατος σημαίνουσιν. αἱ ὑπὸ σάσδε τὰ πνευμάτων, ὅσους ἔχουσιν, ὡς ἐν τῷ γραμμαῖ διώρισαι.

Τὰ δὲ ἀνέμων ἐπὶ πνεύσεσι τοῖς ἄλλοις ὡσπίπτουσι μάλιστα, ἀπηλιώτου, θρακίας, ἀργέστου. ὅταν δὲ μὴ ἐναντίως ἀλλήλων διαλύωνται τὰ πνεύματα, ἀλλὰ αὐτὰ διαπαραπαθῶσιν, μεταβαλοῦσιν εἰς οὓς ἐχομένους ὑπὸ δεξιὰ, ὥσπερ ἡ τοῦ ἡλίου ἐχὶ φορά. ὁ νότος ἀρχόμενος, ξηρὸς· τελευτᾷ δὲ, ὑγρός. καὶ ὁ ὄψος. ὁ δὲ ἀπηλιώτης, ἀπὸ ἀνατολῆς ἰσημερινῆς ὑπαλιγώλης· διὰ λεπτῶν δὲ ἄγει τὰ ὕδατα. ὑγροὶ δὲ μάλιστα, ὁ, τε λιβὸς καὶ λίψ. χαλαζώδης δὲ ἀπηλιώτης, καὶ θρακίας, καὶ ἀργέστης· νιφετώδης δὲ ὁ τε μέσης, ἢ βορέας καὶ ἀπηλιώτης. λαυματώδης δὲ, νότος καὶ ζέφυρος καὶ εὖρος. οἱ μὲν, οἷς αὖ ἐκ θελάσσης πνεύσαντες· οἱ δὲ, οἷς ἐὰν διὰ γῆς. διασώσει δ' ὀρανὸν νέφεσι, καὶ λαλύπτουσι, λαικίας μάλιστα, εἶτα λίψ. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἄνεμοι ἀφ' ἑαυτῶν τὰ νέφη ὠθοῦσι, λαικίας δὲ μόνος πνέων εἰς ἑαυτόν. αἴθριοι δὲ μάλιστα, θρακίας καὶ ἀργέστης, καὶ τὰ λοιπὰ ἀπηλίας. ἐκνεφίαι δὲ μάλιστα, ὁ, τε ἀπηλιώτης, καὶ ὁ θρακίας, καὶ ὁ ἀργέστης. γίνονται δὲ ἐκνεφίαι, ὅταν εἰς ἄλληλας ἐμπίπτωσι πνέοντες, μάλιστα μὲν μετοπώρου, τὰ δὲ λοιπὰ ἔαρος. ἀστραπαῖος δὲ θρακίας καὶ ἀργέστης, καὶ ἀπηλιώτης καὶ μέσης. ἐὰν γὰρ τῇ θαλάσσῃ πάθοι φέρονται πολλοί, οἱ γινόμενοι ἀπὸ τοῦ ἀκανθῶν, ἄνεμον σημαίνουσιν ἔσεσθαι μέγαν. ὅθεν αὖ ἀστέρες διάπτωσι πολλοί, ἄνεμον ἐντεῦθεν· ἐὰν δὲ πανταχόθεν, ὁμοίως πολλὰ πνεύματα σημαίνουσι. πνευμάτων μὲν οὖν σημεῖα, ταῦτα.

ΠΕΡΙ ΣΗΜΕΙΩΝ

χειμῶνος.

Χειμῶνος δὲ, πάλιν ἥλιος δύνων εἰς μὴ καθαρόν. καὶ ὡς ἂν μερισθῇ δυόμενος, ὅτους αἱ ἡμέραι ὡσαύτως τελοῦσι. οἷον εἰ τὸ βίβου μέρος ἀφανισθῇ, ἢ τὸ ἥμισυ σελήνιον, ἐὰν ὀρθὸν ᾖ, μέχρι τριάδος. καὶ εἰ δύο κυκλοῖ, χειμὰς μέχρι δεκατόμου. γερανοί, ἐὰν πρωῒ πέτωνται, καὶ ἀθρόοι, πρωὶ χειμάς· ἐὰν δὲ ὀψὲ καὶ πολὺν χρόνον, ὀψὲ χειμάσει· καὶ ἐὰν ἀκραιφνῆ πετόμενοι, χειμῶνα σημαίνουσι. κύκνοι βοῶντες μᾶλλον, ἢ πρὸς σίβον μαχόμενοι, χειμέριον. αἰγίνος, τρύζος, αἰθίζων ἕωθεν χειμέριον. ἔρχιλος, ὡς εἰσιὼν καὶ εἰσδυόμενος εἰς ὀπάς, χειμῶνα σημαίνουσι· καὶ ἐρίθους ὡσαύτως. κορώνη, ἐὰν ταχὺ δίς λερώζῃ, καὶ βίπτῃ, χειμερία. καὶ λοφώνη, καὶ κόραξ, καὶ κολοιός, ὀψὲ ἄδοντες, χειμέριοι. τρύζος ἐὰν λευκὸς, ἢ χελιδὼν, ἢ ἄλλο τι

ᾧ μὴ

τῶν μὴ εἰωθότων λευκῶν, χειμῶνα μέγαν σημαίνουσιν. ὥσπερ καὶ μέλανες, ἐὰν πολλοὶ φανῶσιν, ὕδωρ. καὶ ἐὰν ἐκ πελάγους ὄρνιθες φεύγωσι, χειμῶνα σημαίνουσι. καὶ σπῖνος, ἐὰν οἰκία οἰκουμένη φθεγγόμενος, χειμέριον. ὅσα ὕδωρ σημαίνει, χειμῶνα ἄγει· ἐὰν μὴ ὕδωρ, χιόνα καὶ χειμῶνα. κόραξ φωνὰς πολλὰς μεταβάλλων, χειμῶνος, χειμέριον. κολοιοὶ ἐκ τοῦ νότου πετώμενοι, καὶ τευθίδες, χειμέριαι. φωνὴ ἐν λιμένι ἀκρωφοῦσα, καὶ πολύποδον ἔχουσα, χειμέριον. καὶ οἱ πνεύμονες οἱ θαλάττιοι, ἐὰν πολλοὶ φαίνωντι ἐν τῷ πελάγει, χειμερινοῦ ἔτους σημεῖον. πρόβατα ἐὰν πρωῒ ὀχεύηται, πρωΐον χειμῶνα σημαίνουσι. μετοπώρῳ ἐὰν πρόβατα ἢ βόες ὀρύττωσι, καὶ κοιμῶντι ἀθρόοι πρὸς ἀλλήλων ἔχοντες τὰς κεφαλὰς, τὸν χειμῶνα χειμέριον σημαίνει. ἐν δὲ τῷ πόντῳ φασίν, ὅταν ἀρκτοῦρος ἀνατείλη, θᾶττον ἐναντίους τῷ βορρᾷ νέμεσθαι. βόες μᾶλλον ἐσθίοντες τοῦ εἰωθότος, καὶ ἀπὸ τὸ δεξιὸν κατακλινόμενοι, χειμέριον. καὶ ὦτα κρούων ὄνος, χειμέριον. καὶ μαχόμενα πρόβατα καὶ ὄρνιθες περὶ σίτου πρὰ τὸ ἔθος· προπαρασκευάζοντι γὰρ. καὶ μῦσι τρίζοντες καὶ ὀρχούμενοι, χειμέριον. καὶ κύων τοῖς πολλοῖς ὀρύττουσα, καὶ ὀλολύγων ἄδουσα μόνη ἀκρωρείας, χειμέριον. γῆς ἔντερα πολλὰ φαινόμενα, χειμῶνα σημαίνει. καὶ ἐὰν πυρῶν μὴ θέλῃ σκέψασθαι, χειμέριον. καὶ ἐὰν λύχνος ἅπτεσθαι μὴ ἐθέλῃ, χειμῶνα σημαίνει. καὶ τέφρα πηγνυμένη, νιφετὸν. λυχνίας, ὠδίας ἡσυχαῖος καιόμενος, χειμῶνα σημαίνει. καὶ ἐὰν χειμῶνος ὄντος μύκαι μέλαιναι πολλὰ γένωνται, χειμῶνα σημαίνει. καὶ ἐὰν ὥσπερ κέγχροις πολλοῖς κατάπλεως ᾖ, χειμερίσει. καὶ ἐὰν κύκλῳ περὶ τὸ λαμπρὸν ὦσιν εὐδίας οὔσης, χιονικόν. ἡ τοῦ ὄνου φάτνη, εἰ συνίσταται καὶ ζοφερὰ γίνεται, χειμῶνα σημαίνει. καὶ ἐὰν ἀστραπὴ λαμπρὰ μὴ ἐν τῷ αὐτῷ μένῃ, χειμέριον. ὑπὸ πλειάδι δυομένῃ ἐὰν λαμψῇ πάρνηθα, καὶ βρίληττον, καὶ ὑμηττόν, ἐὰν μὴ ἅπαντα καταλήψῃ, μέγαν χειμῶνα σημαίνει. ἐὰν δὲ τὰ δύο, ἐλάττω. ἐὰν δὲ πάρνηθα μόνον, εὐδιεινόν. καὶ ἐὰν χειμῶνος ὄντος νεφέλη μακρὰ πολλὰ τὸν ὑμηττὸν ἢ χειμῶνος ἐπίτασιν σημαίνει. ἄθως καὶ ὄλυμπος, καὶ ὅλως ὀρέων κορυφαὶ κατεχόμεναι ὑπὸ νεφελῶν, χειμέριον. ἐὰν εὐδίας γινομένης νεφέλιον φαίνηται ἐν τῷ ἀέρι πρατεταμένον καὶ τιλλόμενον, οὔπω παύετι ὁ χειμών. ἐὰν τὸ μετόπωρον εὐδιεινὸν πρὰ τὸ εἰκὸς γένητι, τὸ ἔαρ γίνετι ψυχρὸν ὡς τὰ πολλά. ἐὰν πρωῒ χειμάζειν ἄρξηται, πρωῒ παύεται καὶ ἔαρ καλόν. ἐὰν δὲ τοὐναντίον, καὶ ἔαρ οὐ γίνετι. ἐὰν χειμὼν ὑέτιος, τὸ ἔαρ αὐχμηρόν. ἐὰν δὲ αὐχμηρὸς ὁ χειμὼν, τὸ ἔαρ καλόν. ἐὰν ἡ σκωρία γίνεται πολλεικὴς, τὰ πολλὰ γίνεται τοῖς προβάτοις λιμός. ἐὰν τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος ψυχρὰ γίνηται, ἥ τε ὀπώρα γίνεται, καὶ μετόπωρον πνιγηρὸν, καὶ οὐκ ἀνεμῶδες. οἱ πρῖνοι ἐὰν εὐκαρπῶσι, χειμῶνες πολλοὶ σφόδρα γίνονται. ἐὰν ὑπὸ κορυφῆς ὄρους νέφος ὀρθὸν στῇ, χειμῶνα σημαίνει. ὅθεν καὶ Ἀρχίλοχος ἐποίησε, γλαῦχ' ὅρα· βαθὺς γὰρ ἤδη κύμασι ταράσσετι πόντος, ἀμφὶ δὲ ἄκρας ὀρθὸν ἵσταται νέφος· ὅ ἐστι σημεῖον χειμῶνος. ἐὰν ὁ πόμοχρως κὴν ὑμένι λευκῷ χειμέριον. ὅταν ἑστώτων νεφῶν ἕτερα ἐπιφέρηται, τὰ δὲ ἠρεμῆ χειμέρια. * ἐὰν χειμῶνος διαλάμψας πάλιν ἀκρυφθῇ, καὶ οὗτος ποιήσῃ δίς, ἢ τρίς, ἡμέρα χειμέρει δίεισιν. ὁ τοῦ ἑρμοῦ ἀστὴρ χειμῶνος μὲν φαινόμενος, ψύχη σημαίνει· θέρους δὲ, καῦμα. ὅταν μέλιτται μὴ ἀκρπέτωνται μακρὰν, ἀλλ' αὐτοῦ ἐν τῇ εὐδίᾳ πέτωντι, χειμῶνα ἐσόμενον σημαίνει. λύκος ὠρυόμενος, χειμῶνα σημαίνει. λύκος τριῶν ἡμερῶν, ὅταν πρὸς τὰ ἔργα ὁρμᾷ, ἢ εἴσω, χειμῶνος ὥρᾳ ἢ χειμῶνα σημαίνει εὐθὺς. ἔστι δὲ σημεῖον χειμώνων μεγάλων, καὶ ὄμβρων, καὶ ὅταν γένωνται ἐν τῷ μετοπώρῳ πολλοὶ σφῆκες, καὶ ὅταν ὄρνιθες λευκοὶ πρὸς τὰ ἐργάσιμα πλησιάζωσι· καὶ ὅλως τὰ ἄγρια θηρία ἐὰν πρὸς τὰ ἐργάσιμα, βόρειον καὶ χειμῶνος μέγεθος σημαίνει. τῆς πάρνηθος, ἐὰν τὰ πρὸς ζέφυρον ἄνεμον καὶ τὰ πρὸς φύλης φράττητι νέφεσι βορείων ὄντων, χειμέριον τὸ σημεῖον. ὅταν πνίγη γίνηται τὰ πολλὰ ἰσχυρῶς, ἀνταποδίδωσι καὶ γίνεται χειμὼν ἰσχυρός. ἐὰν ὕδατα ἐαρινὰ πολλὰ γένητι, καύματα ἰσχυρὰ ἐν τοῖς πεδινοῖς καὶ κοίλοις γίνετι. δεῖ οὖν τὴν ἀρχὴν ὁρᾶν, ἐὰν τὸ μετόπωρον εὐδιεινὸν γίνητι σφόδρα, ἔαρ ὡς τὰ πολλὰ γίνεται ψυχρόν. ἐὰν δὲ τὸ ἔαρ ὄψιον γένηται καὶ ψυχρὸν, ἡ ὀπώρα ὀψία γίνεται, καὶ μετόπωρον ὡς τὰ πολλὰ πνιγηρόν. οἱ πρῖνοι ὅταν εὐκαρπῶσι σφόδρα, ὡς μὲν τὰ πολλὰ χειμῶνα ἰσχυρὸν σημαίνουσιν· ἐνίοτε δὲ καὶ αὐχμούς φασι γίνεσθαι. καὶ ἐάν τις σπάκα * λαβὼν ὑποπάσας ἄργιλον εἰς πιθακὴν θῇ, σημαίνει ταῖς φωναῖς, αἷς ἀφίησιν ἄνεμον, καὶ εὐδίαν. καὶ τὸ πανταχοῦ δὲ λεγόμενον σημεῖον δημόσιον χειμέριον, ὅταν μῦσι περὶ φορυτοῦ μαίχωνται, καὶ φέρωσιν.

ΠΕΡΙ ΕΥΔΙΑΣ ΣΗΜΕΙΩΝ.

Εὐδίας δὲ σημεῖα τάδε. ἥλιος μὲν γὰρ λαμπρὸς, καὶ μὴ λαμπρίας, καὶ μὴ ἔχων σημεῖον μηδὲν ἐν ἑαυτῷ, εὐδίαν σημαίνει. ὡς δ' αὔτως σελήνη πανσελήνῳ, καὶ νουμηνίᾳ ἥλιος χειμῶνος εἰς καθαρὸν εὐδιεινός, ἐὰν μὴ ταῖς πρότερον ἡμέραις εἰς μὴ καθαρὸν δεδυκὼς ᾖ ἐξ εὐδιῶν. ὅτῳ δὲ ἀδηλον, καὶ ἐὰν χειμάζοντος ἡ δύσις γένηται εἰς καθαρόν, εὐδίᾳ νόμιζε. καὶ ἐὰν δύνῃ χειμῶνος ὠχρὸς ᾖ ἐν δύσει σημαίνει. καὶ ὁ μὲν ἐὰν ᾖ τοιοῦτος ὢν λαμπρὸς ᾖ, εὐδιεινὸν. καὶ ἡ τοῦ ὄνου φωνὴ, ὅτε αὖ καθαρὰ καὶ λαμπρὰ φαίνεται, εὐδιεινόν. ἄλως δὲ, ἐὰν ὁμαλῶς παγῇ καὶ μαρανθῇ, εὐδίαν σημαίνει. αἱ κοιλάδες νεφέλαι χειμῶνος, εὐδιειναί. ὄλυμπος δὲ καὶ ἄθως, καὶ ὅλως τὰ ὄρη τὰ σημαντικὰ, ὅταν τὰς κορυφὰς καθαρὰς ἔχωσιν, εὐδίαν σημαίνει. καὶ ὅταν τὰ νέφη πρὸς τὸν θαλάσσιον αὐτῇ πρόσω ννύηται, εὐδιεινόν. καὶ ὅταν ὕσαντος πρὸς λυσμὰς χαλκίδες τὰ νέφη χῶμα ἔχῃ. εὐδία γ' ὡς τὰ πολλὰ τῇ ὑστεραίᾳ. ὅταν δὲ ὁμίχλη γένηται, ὕδωρ ὁ γίνεται, ἢ ἔλαττον. ὅταν γέρανοι φεύγωσι, καὶ μὴ ἀναπαύωνται, εὐδίαν σημαίνει. ὁ γὰρ φεύγων, θέρος ἢ αὖ φθινόμενα καθαρὰ ἴδωσι. γλαὺξ ἡσυχαῖον φθεγγομένη ἐν χειμῶνι, εὐδίαν πρόσημαίνει· καὶ νύκτωρ χειμῶνος ἡσυχαῖον ἄδουσα. θαλάττια δὲ γλαὺξ ἄδουσα χειμῶνος μὴ εὐδίαν σημαίνει, εὐδίας δὲ χειμῶνα· καὶ κόραξ δὲ μόνος μὲν ἡσυχαῖον κράζων. καὶ ἐὰν τρὶς κράξας, μετὰ ταῦτα πολλάκις κράξῃ, εὐδινός. καὶ κορώνη ὅθεν εὐθὺς ἐὰν κράξῃ τρὶς, εὐδίαν σημαίνει, καὶ ἑτέρας χειμῶνος ἡσυχαῖον ἄδουσα. καὶ ὄρχιλος ἐξ ὀπῆς ἐκπετόμενος, καὶ ἐξ ὀρκίων, καὶ ἐξ οἰκίας ἔξωθεν, εὐδίαν σημαίνει. καὶ ἐὰν χειμῶνος βορρᾶ ὄντος, βόρραθεν τροπὴ γένηται λευκὴ νότοθεν. νότοθεν ᾖ, ἐὰν περαγμένη ᾖ νεφέλη ὀγκώδης ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, εἰς εὐδίαν σημαίνει μεταβολήν, καὶ ὅταν βορέας νεφέλας πολλὰς λευκὰς ἐκπνέων μέγας, εὐδίαν σημαίνει. πρόβατα δὲ ψιχαδόμενα, εὐδιεινὸν ἀποτελεῖ τὸ σημεῖον. καὶ βοῦς ὦν ὁ ἀριστερὸν ἰσχίον κατακλινόμενος, εὐδίαν σημαίνει. καὶ κύων ὡσαύτως. ὧν δὲ δεξιὸν δὲ, χειμῶνα. τέτταγες πολλοὶ γινόμενοι, νοσώδες τὸ ἔτος σημαίνουσι. λύχνος χειμῶνος καιόμενος ἡσυχαῖος, εὐδίαν σημαίνει. καὶ ἐὰν ἐπ' ἄκρον οἷον λίγχνος ἔχῃ λαμπράς, καὶ ἐὰν ἐν λύκλῳ τῇ μύξαν περιγράφῃ λαμπρᾶ γραμμῇ. ὁ δὲ χοῖνιξ καρπὸς, σημαίνει ὅσον ἀροῦσι. ἔχει δὲ ἡμέρια μέρη. καὶ εἰσὶν ὁ μὲν ὡρῶνος τοῦ πρώτου ἀρότου σημεῖον, ὁ Β τοῦ Δ, ὁ γ τοῦ γ. καὶ ὡς ἂν τούτῳ λείπῃ, καθάπερ καὶ γένηται ἄροτος, ὅτως ἔχει καὶ ὁ ἐπὶ τοῦτον ἀροτος. λέγεται δὲ καὶ τοιάδε σημεῖα, ὅλων τε τῶν φύλλων γίνεσθαι καὶ τῶν μορίων. ἐὰν ἀρχομένου τοῦ χειμῶνος ζόφος ᾖ, καὶ λαίλαπα γίνηται, καὶ τὰ ἀνύδατος τὸ πρὸ ἀνέμων σάλυθῃ, πρὸς τὸ ἔαρ σημαίνει χάλαζαν ἐσομένην. καὶ ἐὰν μετὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν ὁμίχλαι πίπτωσι, νοτίζουσι καὶ ἀνέμους σημαίνουσιν εἰς ἑβδόμην μῆνα ἀμφοτέρων ἀριθμουμένων. ὅσαι μὲν ἅμα μηνοειδεῖ τῇ σελήνῃ πίπτουσιν, αὗται μὲν νοτίζουσι σημαίνουσιν εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον. ὅσαι δὲ ἀμφικύρτου ὄσης τῆς σελήνης, ὕδατα. καὶ ὅσῳ ἂν μᾶλλον ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ σχήματι ὁμίχλαι πίπτωσι, μᾶλλον τὰ εἰρημένα σημαίνει. σημαίνει δὲ καὶ τὰ νοτίζουσα ἅμα ταῖς ὁμίχλαις ὧν πίπτουσαι γινόμενα, καὶ ἐὰν μὲν ἀπὸ νότου καὶ μεσημβρίας γίνηται τὰ νοτίζουσα, ὕδατα σημαίνει. ἐὰν δὲ ἀφ' ἑτέρας καὶ ἀπὸ βορρᾶ ἄρκτου, νοτίζουσα καὶ ψυχρὸν. οὓς δὲ κομήτας αἰγύπτιοι λέγουσι, τὸ μόνον τὰ προειρημένα σημεῖα ὅταν φαίνωνται, ἀλλὰ καὶ ψυχρὸν. τοῖς δὲ ἄστροις ἔωθεν, ὡς ὧν πολὺ σημαίνει. καὶ ταῖς ἰσημερίαις καὶ τροπαῖς, ἐπὶ ταύταις ἄλλαις, ἢ πρὸ αὐτῆς ἢ ὕστερον μικρῷ.

ΑΝΕΜΩΝ ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΗΓΟΡΙΑΙ ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους περὶ σημείων.

Βορρᾶς ὅρος ἐστὶν ἧς μάλιστα, πατρικός. νοτεῖ γὰρ ἀπὸ χειμερινῶν μεγίστων, καὶ ὀρθὸν ἀπαλλάττει ἀφιστῶν, ἀπὸ ἀλεῖται πατρικά. ἐὰν δὲ καίνῃ, μέσης. ἐστὶ δὲ ῥόδιος, καινίας. νοτεῖ μὲν ἀπὸ καίνου, φοινίκων τὰ λιμένα αὐτὰ τὰ ἀκρωτήρια. ἐὰν δὲ ὀλβίᾳ τῇ ἐπὶ μυκάλου καὶ παμφυλίας, γαυρίας. νοτεῖ γὰρ ἀπὸ νήσου, ἣ καλεῖται γαυρίς. λίνες δὲ αὐτὸ βορρᾶν οἴονται εἶναι, ἐν οἷς καὶ λυκαονίας οἱ ἐπὶ φασηλίδα. Καικίας ὅτος ἐστὶν ἧς λέσβου καλεῖται θηβαίας. νοτεῖ μὲν ἀπὸ θήβης πρὸς λίβα, τὰ ὑπὲρ τὰ ἐλαϊτικὸν κόλπου τὰ μυσίας. φοινικεῖ δὲ τὰ μιλυλιναίου λιμένα. μᾶλλον δὲ τὰ μαλόεντα. πρὸς

τα. πρὰ δὲ αἰκαυνίας, ὃν ἄλλοι βορρᾶν οἴοντ' εἶναι. Ἀπηλιώτης· οὗτος γὰρ ἡ τριπόλεϊ τῆς φοινίκης, ποταμοῦς καλεῖτ'. πνεῖ δὲ ἐκ πεδίου ὁμοίου ἅλωνι μεγάλῃ, περιεχομένου ὑπό τε τοῦ λιβάνου καὶ τοῦ βαπύρου ὄρους. πρὸ καὶ ποταμοὺς καλεῖτ'. γὰρ ὀχλεῖ δὲ καὶ ποσεϊδόνιον. γὰρ δὲ τοῦ ἰσικῷ κόλπῳ, καὶ περὶ ῥωσσὸν, συριάνδος. πνεῖ δὲ ἀπὸ τοῦ συρίων πυλῶν, ἃς διέστηκεν ὅ, τε ταῦρος καὶ ταυρόσια ὄρη. γὰρ δὲ τῷ τριπολιτικῷ κόλπῳ ὁ μαρσεὺς, ἀπὸ μάρσου κώμης. γὰρ δὲ προκονήσῳ, καὶ γὰρ τήνῳ, καὶ γὰρ κρήτῃ, καὶ εὐβοίᾳ, καὶ κυρήνῃ, ἑλλησποντίας. μαλιστα δὲ γὰρ ὀχλεῖταί τε τῆς εὐβοίας καφηρέα, καὶ τὸ κυρηναῖον λιμένα, καλούμενον δὲ ἀπολλωνίαν. πνεῖ δὲ ἀφ' ἑλλησπόντου. γὰρ δὲ σινώπῃ, βερεκυνίας, ἀπὸ τοῦ κατὰ φρυγίαν τόπων πνέων. γὰρ δὲ σικελίᾳ, καταπορθμίας, πνέων ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ. τινὲς δὲ αὐτὸν καικίαν οἴοντ' εἶναι, θηβάναν προσαγορεύοντες. Εὖρος· οὗτος γὰρ ἡ αἰγαῖς ταῖς κατὰ συρίαν, σκοπελεὺς καλεῖτ', ἀπὸ τοῦ ῥωσίων σκοπέλου. γὰρ δὲ κυρήνῃ, καρβας, ἀπὸ τοῦ καρβανῶν τοῦ κατὰ φοινίκων. διὸ καὶ τὸν αὐτὸν φοινικίαν καλοῦσί τινες. εἰσὶ δὲ οἱ καὶ ἀπηλιώτην νομίζουσιν εἶναι. ὀρθόνοτον. οὗτον οἱ μὲν εὖρον, οἱ δὲ ἀμνέα προσαγορεύουσι.

Νότος δὲ ὁμοίως πρὰ πᾶσι καλεῖτ'. τὸ δὲ ὄνομα, διὰ τὸ νοσώδη εἶναι. ἔξω δὲ κάτομβρον, κατ' ἀμφότερα δὲ νότον. Λευκόνοτος· τὸ δὲ ὄνομα ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος. λευκαίνετ' γαρ. Λίψ καὶ οὗτος· τὸ ὄνομα ἀπὸ λιβύης, ὅθεν πνεῖ. Ζέφυρος· καὶ οὗτος τόδε τὸ ὄνομα, διὰ τὸ ἀφ' ἑσπέρας πνεῖν. ἡ δὲ ἑσπέρα ἰαπυξ, οὗτος γὰρ τάραντι. Σκυτηλῖνος, ἀπὸ χωρίου σκυλαντίμου. † καταδεοραλεοντοφρυγίας. ὑπὸ δὲ τινων, φαραγγίτης· πνεῖ γὰρ ἔκ τινος φαραγγος τοῦ κατὰ τὸ πηγαῖον. πρὰ πολλοῖς δὲ, ἀργέστης. Θρακίας· κατὰ μὲν θράκην, στρυμονίας· πνεῖ γὰρ ἀπὸ τοῦ στρυμόνος ποταμοῦ. κατὰ δὲ τῆς μεγαρικὴν, σκίρρων, ἀπὸ τῶν σκιρρωνίδων πετρῶν. γὰρ δὲ ἰταλίᾳ καὶ σικελίᾳ, κίρκας, διὰ τὸ πνεῖν ἀπὸ τοῦ κιρκαίου. γὰρ δὲ εὐβοίᾳ καὶ λέσβῳ ὀλυμπίας· τὸ δὲ ὄνομα ἀπὸ τοῦ περικοῦ ὀλύμπου. ὀχλεῖ δὲ πυραίους. ὑπογέγραφα δέ σοι καὶ τὰς θέσεις αὐτῶν, ὡς κεῖντ', καὶ πνέουσιν, ὑπογράψας τὸν τῆς γῆς κύκλον, ἵνα καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν σοι τεθῶσι.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕ
ΡΙ ΙΛΙΓΓΩΝ.

Οἱ ἴλιγγοι γίνοντ', ὅταν ἢ πνεῦμα ἀλλότριον περὶ τὴν κεφαλὴν ἔλθῃ, ἢ ὑγρότης περιττωματικὴ * ἢ ἀπὸ τροφῆς γενίας, οἷον ἢ τοῦ οἴνου, ἢ καὶ ἄλλου τινὸς χυλοῦ· ἢ τρίτον, ὅταν κινῇ τι κύκλῳ τῆς κεφαλήν. ὁ γὰρ τόπος ὁ περὶ τὸν ἐγκέφαλον, φύσει μὲν ὑγρός ἐστιν. ὅταν δ' ἔλθῃ τι πνεῦμα ἀλλότριον, βιάζετ' διαδυόμενον, καὶ πρὸς τὰς φλέβας ὠθεῖ κύκλῳ τὸ ὑπάρχον ὑγρόν· ὥστε τρόπον τινὰ τὸ αὐτὸ συμβαίνει, καὶ ἐάν τις προαιρέσει κύκλῳ κινῇ τῆς κεφαλήν. οὐδὲν γὰρ διαφέρει, ἔξωθεν ἢ ἔσωθεν εἶναι τὸ κινοῦν, οὔσης οἷον δίνης τινὸς τῆς φορᾶς τοῦ ὑγροῦ μὴ συνεχοῦς ὁμοίως. ἀλλ' γὰρ τῇ κινήσει τοῦ μὲν ὑστεροῦντος, τοῦ δὲ προτεροῦντος, τὸ ὑφιστάμενον αὐτικροῦον ἵστησι. τὸ δ' ἱσταμένον διὰ τὸ μὴ ἰσορροπεῖν ὁμοίως αὐτῇ ἢ ἂν ῥέῃ, ταύτῃ φέρετ', καὶ τὸν ἴλιγγον ποιεῖ καὶ κατα * πολλάκις. αἴτιον δὲ τοῦ μὴ δύνασθαι τὰ ὑγρὰ ῥαδίως στρέφεσθαι, καὶ δινεῖσθαι διὰ τῆς λεχθεῖσαν αἰτίαν, ὅτι οὐ συνεχῆ. πρὰ πλήσιον γὰρ τὸ συμβαῖνον, ὥσπερ γὰρ τοῖς ὠοῖς τοῖς ὁμοῖς. οὐδὲ γὰρ ταῦτα δύναται δινεῖσθαι διὰ τὴν ὑγρότητα. τὰ δ' ἑφθὰ δύνατ', διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὸ σφάλλον ὑφισταμένον, ἑνὸς ὄντος καὶ συνεχοῦς. αἱ μὲν οὖν αἰτίαι σχεδὸν αὗται, καὶ τοιαῦται τοῦ πάθους. ἀφ' ὧν δὲ συμβαίνει γίνεσθαι τοῖς καθ' ἕκαστα, περὶ ὧν ἀπορροῦσι, πρὸς ταῦτα ἀναγεῖν πειρατέον· οἷον διότι κύκλῳ περιπατοῦντες ἰλιγγιῶσι. καὶ ἔτι μᾶλλον, καὶ ὅσῳ ἂν ἐλάττω κύκλον καὶ θᾶττον θέωσι σφοδρότερον, κἂν μετὰ πολλῶν ᾖ μόνον, καὶ ἐπ' ἀριστερὰ θέοντες μᾶλλον· καὶ οἱ μακρότατοι δὲ μαλιστα. πάντων γὰρ τούτων καὶ εἴτι ἄλλο τοιοῦτον, γὰρ τοῖς πρότερον εἰρημένοις αἰτιᾶται. εἴπερ γὰρ ὁ ἴλιγγος γίνεται, ἐὰν γὰρ τῷ αὐτῷ στρέφοιτο τάχιστ' ἂν καὶ μάλιστα τῶν λοιπῶν ἰλιγγιώη ὁ ἐγγυτάτω, ἢ ὁ γὰρ ἐλαττονι κύκλῳ στρέφων, καὶ ὅσῳ ἂν θᾶττον μᾶλλον· διόπερ οἱ θέοντες τῶν περιπατούντων, καὶ οἱ ταχέως τῶν βραδέως. θέουσι γὰρ οἱ * πρὸς τὸ κέντρον. ὡς ὅταν κατ' εὐθὺ τὰ μήκη αὐτῶν ἐκπίπτῃ, πρὸς μίαν κορυφὴν συνάπτειν, καὶ γίνεσθαι κῶνον· βάσιν δ' εἶναι τὸν κύ-

πλην. διὸ συμβαίνει, καθάπερ ἐν τῷ αὐτῷ τρέφειν τὴν κεφαλήν. καὶ ὅσῳ ἂν ἐλάττων ὁ κύκλωψ μᾶλλον· ὀξύτερος γὰρ ὁ ἰὼν ὁς. καὶ ἐὰν θᾶττον πλεοναχοῦ γένηται τοῦ τὸν ἴσον χρόνον· καὶ τοῖς μακροτέροις δὲ μᾶλλον, ὅσῳ ἐγκλείουσιν. ἐγγυτέρω γὰρ ἔχειν τὴν κεφαλήν, ὁ μεῖζον τὸν κόνα κρυφῆς. διὸ χελὸν ὥσπερ ἐν τῷ αὐτῷ συμβαίνει ἴσην ἔχοντα τὴν κεφαλήν. ὅτῳ δὲ μᾶλλον ὁ ἴλιγγος, καὶ οἱ εἰς τὰ ἀριστερὰ θέοντες. ἐπὶ μᾶλλον ἴσως νοσοῦσι, καὶ ὀξυτέραν ποιοῦσι γωνίαν πρὸς τὴν κύκλωπα. ἐμβριθέστερα γὰρ ὄντα τὰ δεξιὰ, πρὸς ἀποδιαίρετον μᾶλλον αὐτοῖς ἐστὶ τὴν ἀδύνειαν τῶν ἀριστερῶν. καὶ ἐὰν μὴ μετὰ πολλῶν θέωσι μᾶλλον, καὶ θᾶττον, ἢ μόνοι. πρὸς γὰρ τὴν κύκλωπα πολυφορέα, καὶ ἡ ὄψις αὖτη προσβάλλει τοῖς θέουσι, καὶ σωεχὴς ὅλα τῷ ἐγκεφάλῳ, ποιεῖ λυπεῖσθαι ἑτέραν, καὶ ταραχήν. ἀεὶ γὰρ τὸ ἔξω διαδίδοται, καὶ πρὸς τὰ ἐντός, ὥστ' ἐπεὶ καὶ ἑκάτερον ποιεῖ τὸν ἴλιγγον, οἷον ἡ, τε κύκλωψ κίνησις τῆς κεφαλῆς, καὶ ἡ ὄψις συνεχῶς βλέπουσα τὸ κύκλωψ κινούμενον. ἐξ ἀμφοτέρων δύλογον, θᾶττον καὶ μᾶλλον γίνεσθαι τὸ πάθος. ὅτι δὲ διὰ τὴν τῆς ὄψεως κίνησιν ἰλιγγιᾶν συμβαίνει, φανερὸν ἐκ πολλῶν. οἵ τε γὰρ πλέοντες θᾶττον καὶ μᾶλλον ἰλιγγιῶσιν, ὅταν ἐμβλέπωσι τοῖς κύμασι, καὶ τῇ τῶν ὅλων ἄσχημα κινήσει. διὸ καὶ ἐγκαλύπτοντες, τοῦτ' οὐλαβούμενοι. καὶ οἱ τὰς αἰώρας καὶ οὖς ὀχοῦντες θεωροῦντες, ἢ καὶ συμπροφέροντες τὴν ὄψιν, ταχὺ σκοτοῦνται. συμβαίνει γὰρ κινουμένου κύκλῳ τὴν ὄψιν, κινεῖν τὰ ἐντός, καὶ παραλλάττειν αὐομάλως. διὸ ἰλιγγιῶν δὲ, καὶ οἱ τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ μεγάλα καὶ ἀπότομα ἀκριβλέποντες, διὰ τὸ συμβαίνειν μακρὰ ἀκτινομένου σέεσθαι καὶ λεπταίνεσθαι τὴν ὄψιν. σφομένου δ' ὅτως καὶ κινουμένου, παραλλάττει καὶ κινεῖ τὰ ἐντός. ἀναβλέπουσι δὲ ὁ συμβαίνει οὖρον, διὰ τὸ μὴ ὡς ἀκτείνειν μακράν, ἀλλ' ἀκτένεσθαι ἐν τῷ φωτὶ γίνεται διὰ ἴλιγγον. καὶ ὅταν εἰς οὖρον βλέπωσι συνεχῶς, καὶ ἐπατγίζωσιν. ὃ καὶ ἐπαπορεῖται, διατί ποτε κινουμένης κύκλῳ τῆς ὄψεως, καὶ ἠρεμούσης, συμβαίνει τὸ πάθος. ἄτοπον γὰρ τὸ τοὐναντίον. αἴτιον δὲ τοῦ μὲν ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ τὸ ἠρεμοῦν, τοῦ δὲ ἐν τῇ ἴσῃσαι καὶ τῷ ἀτενισμῷ. διότι τὰ μὲν τῆς κινεῖσθαι σωζόμενα διίσησι, καὶ ἡ σάσις τὴν ὄψεως διάσασις ἑνὸς μορίου, καὶ τἆλλα τὰ σωεχῆ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ σωίσασθαι. διϊσάμενα δὲ καὶ χωριζόμενα τὰ βαρέα, κατὰ βαρύνει, καὶ ποιεῖ τὸν ἴλιγγον. τὰ γὰρ ψυφυκότατα κινεῖται τῶν δὲ τῶν κίνησιν, ἄλλο τε καὶ συμμένει διὰ ταύτην. εἰ δὲ μή, καθάπερ Ἡράκλητός φησι, καὶ ὁ Κυκεών, διΐσαται κινούμενος. εἶτ' ἂν καὶ ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ τὸ αὐτὸ τοῦτ' ἀκολουθοῦναι. διΐσαται γὰρ ἡ διάνοια. τὰ δὲ βαρέα καὶ νοῦφα διὸν ἅμα ἐστίν, τὰ μὲν εἰς τὸ μέσον ἄγοντα, τὰ δ' εἰς τὸ ἔγκαυβον. ποιεῖ δὲ καὶ τὸ λύπειν ἰλίγγους διὰ οὖρον. χωρίζει γὰρ τὰ βαρέα, καὶ ἐλαφρά, τὰ μὲν ἄνω, τὰ δὲ κάτω. λεῖ δὲ ἅμα ἐστίν, καθάπερ ἐλέχθη. ποιεῖ δὲ καὶ ἄλλη ἐνδεικνύουσιν, ὡς δοκεῖ * οἷον ἡ τῆς ψυδείας καὶ τῆς πληρώσεως. ἡ μὲν γὰρ ἐνδεια σώτηξιν, ἡ δὲ πλησμονὴ πρίσθωσιν ἐποίησεν, ὥστε πληρεῖς γίνεσθαι οὐ πόρους. ἀνιᾶσα γὰρ ταῦτα καταβαίνει, καὶ διΐσησι τὰς πυδιόδους, ὅπερ ὄζειν ὁ ἴλιγγος. ἐπεὶ καὶ αἱ μέθαι, καὶ αἱ φαρμακεῖαι, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα πρὸς πλύσια, διὰ οὖρον ποιεῖ οὖν ἰλίγγους. ὅθεν καὶ τὸ σημεῖον ἔνεστ' ἐπ' ἀμφοῖν κοινὸν λαμβάνουσιν. ὅταν γὰρ μὴ διώκηται ἰλιγγοῦσιν οὖν βωτῆρας ἢ δοκὸς ἀριθμεῖν, τὸ μὲν ὅ πω καὶ * τἆλλα τὸ δὲ μεθύειν ἢ ἰλαρώτης. ἡ ἀλλοβία γὰρ ἐμπεπλωκυῖα, ποιεῖ τὴν ταραχήν. διὸ καὶ ἐφ' ὅσων ἄλλων συμβαίνει πονδύματος ἢ ὑγρότητος γίνεσθαι πα * ἢ καὶ τῶν ὑπαρχόντων διάσασις, ἀεὶ πάντων συμβαίνει οὖρον τὸ πάθος. αὐισάμενοι δὲ μᾶλλον. ἢ καθιζόντες, ἰλιγγιῶσιν· ὅτι ἠρεμοῦντων σωίσαται τὸ ὑγρὸν ἐν τῇ κεφαλῇ πλέον. ὅταν δὲ κινῶνται, σφαλερὸν γίνεται, καὶ εἰς ἓν μόνον ἀθρόον ἄγον ποιεῖ τὸν ἴλιγγον.

ΘΕΟΦΡΑ-

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕ

ρὶ κόπων.

ΕΝ ΤΙΝΙ πόθ' ὁ κόπος, τίσιν ὡς πρωτυπώτερον, ὡς ἐπί-
γον ὑπέλαβε· φλεβὶ καὶ νεύρῳ, ἢ μόνον ἐν νεύρῳ. οὗτος γὰρ καὶ ἡ
κίνησις, ἢ ὑπερβολὴ συντήξεως διακίνη· καὶ ἁπλῶς πόνον, οὗπερ
αὐτὴ καὶ ὁ κόπος. διὸ καὶ ἀεὶ βαρύνεται ὁ κοπιῶν. εἰ οὖν τὸ νεῦ-
ρον μὴ δεκτικὸν ὑγρότητος, οὐκ ἂν ἐνταῦθα ὁ κόπος ἔνιαι κατὰ
φύσιν. ὁ δὲ κόπος ἐξαλλαγή τις, ἄτοπον, τοῦ μὴ δι' ὧν ἡ κίνησις
καὶ ὁ πόνος, ἐν τούτοις καὶ ὁ κόπος. ἀλλ' ἐκ τῆς κινήσεως ὑπερ-
ροὴ τῆς συντήξεως εἰς αὐτὰ ταῦτα καὶ τὰς καμπὰς, ἅπερ μάλιστα βαρύνονται καὶ κοπιῶ-
σι. λέγουσι δὲ καὶ τὰς σάρκας, καὶ ὅλον τὸ σῶμα κοπιᾶν· ὅθεν καὶ οὐ ὀστεοκόπους ὀστάγρας
καλοῦσιν. εἰ δ' ἐν ὀστοῖς ὁ κόπος, πότερον ὡς κινοῦσιν ἢ κινουμένοις, ἢ ὡς ὑπερροὴν δεχομέ-
νοις, ἢ οὐδὲν κωλύει τρόπον τινὰ ὡς ἄμφω. καὶ γὰρ κινούμενά πως, καὶ δεχόμενα κατὰ
τὴν ὑπερροήν. ὅταν γὰρ εἰς τὸ ἐντὸς διίκηται διὰ πλῆθος τοῦ πόνου, τοῦτ' ἐν τοῖς ὀστοῖς κό-
που· ἐπεὶ καὶ ἐν τῇ σαρκί, καὶ ἐν ὅλοις τοῖς σώμασιν, ὃ δὴ καλοῦ συγκεκόφθαι, ὃ διαθέντος
συμβαίνει τοῦ πόνου πρὸς ἅπαντα τὰ μέρη. καὶ μαλιστ' οἷς ἄν τις ἐνεργῇ, καθαπὲρ τοῖς ἄνω
καὶ κάτω. καὶ αὐτῶν τούτοις μορίοις τισί, ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς σκληροκοιτίαις. ὡς δ' ἁπλῶς
εἰπεῖν, ἐν τοῖς καλυπτομένοις μέρεσι μάλιστα, καὶ νευροδεστάτοις, ὅταν τις σύντηξις ὑπὸ
τὰ νεῦρα καὶ τὰς καμπὰς ἔλθῃ, καὶ ἡ βαρύτης ἀπὸ ταύτης. διὸ καὶ οὐδεὶς πώποτε
τὴν γαστέρα ἐκοπίασεν, οὐδὲ τὴν κεφαλήν. ἆρα δ' ὅταν καὶ ἄλλως πῶς ἡ ὑγρότης ὑπερ-
ρυῇ πάντως κόπος. οὐ γὰρ ἂν ἔτι διὰ τὴν κίνησιν. ἢ οὗτος μὲν οὐκ ἀναγκαῖον, ἀλλὰ μᾶλ-
λον πόνος τις ἀκολουθεῖ. καὶ γὰρ καθήμενοι καὶ ἑστῶτες, καὶ κατακείμενοί φασι κο-
πιᾶν. καὶ ἐν τοῦ αὐτοῦ σχήματι καὶ ἡ πίεσις ἐπίπονον· οἷον γὰρ θλίψις καὶ παγή τις.
ἀλλ' ἐνίοτε δὴ καὶ ὑπὸ πλησμονῆς καὶ ἀγρυπνίας, καὶ ὑπὸ κατάῤῥου φασὶ κοπιᾶν. ἅ-
παντα δέ πως καὶ ταῦτα πλῆθος ὑγρότητος. ἥτε γὰρ πλησμονὴ κρατοῦντος τοῦ σώ-
ματος, ἥτε ἀργυπνία κωλύει τὴν τρίψιν. ὅτε κατάῤῥους, φανερά τις σύντηξις, ἢ ἁ-
πλῶς εἰπεῖν ὑγρότης. πότερον οὖν κόπως ταῦτα, ἢ ὠμότης ἡ διάθεσις, ὥσπερ καὶ ἐκ τῶν
ὕπνων συμβαίνει. βαρύνονται γὰρ διὰ τὴν σύντηξιν, ἢ οὐδὲν κωλύει διὰ πλείους αἰτίας γί-
νεσθαι τὸν κόπον. ἐπεὶ ἐνίοτε καὶ κατεξηραμένου τοῦ σώματος, καὶ οὐδεμιᾶς ὑγρότητος
ὑπαρχούσης, οὐδαμοῦ κοπιῶσι. καὶ μάλιστα γ' ὡς εἰπεῖν οὗτοι, πλὴν εἴτις ἐν τούτοις τοῖς
μέρεσι λέγει τὴν σύντηξιν ὑπάρχειν. ἐπεὶ ὅταν γ' ἁπλῶς ὑγρότητος ὑπερροὴ γένηταί τις,
οὐ πάντως κόπος. ὥσπερ τοῖς ὑδροπιῶσι οὐ ὑπὸ καθέδρας, ὧν τὰ γούνατα καὶ οἱ πό-
δες οἰδοῦσιν. οὐδὲ γὰρ ὅλως, ὅταν ὑγρανθῇ καὶ βαρυνθῇ τὸ σῶμα. σχεδὸν γὰρ πᾶσι οὗτος συμ-
βαίνει ἐν τοῖς νοτίοις. ταῦτα μὲν οὐκ ἄγαν διορίσαι χαλεπόν. αἱ δὲ θεραπείαι δόξαιεν ἐναν-
τίαι πως εἶναι καὶ τῶν παθῶν, καὶ ἑαυταῖς· οἷον ἥτε καθυγραίνουσα καὶ λουτροῖς καὶ πότοις, εἴπερ ἐν
ὑγρότητι καὶ συντήξει τὸ πάθος. καὶ τῷ κόπῳ λύουσα τὸν κόπον, καὶ τῆς προιμίαν. οὐκ εἰσὶ δὲ ἐναν-
τίαι. καὶ γὰρ μάλ' ὀξέως δεῖται τὸ κατάξηρον καὶ συντετηγμένον, καὶ πλείω τόπον ἔκ-
κρισιν ἐποίησε τοῦ λυποῦντος, καὶ καὶ σάρκα καὶ κατὰ κύστιν. ἥτε κίνησις καὶ ὁ πόνος ἅπαν
ἐξήρανε τὸ σύντηγμα, καὶ ἐξέπεψε· οὐχ ἅπασιν, οὐδὲ πάντως αἱ τοιαῦται τῶν πατρίως. ἀλλ' οἷς
μὴ μεγάλαι, μὴ δ' ἀπὸ μεγάλων αἱ ἀρχαί, τὰ δ' αὐτίτυπα τῶν σκληρὰ μᾶλλον ποιεῖ κόπον.
καὶ ἐν πορείᾳ, καὶ ἐν δρόμῳ, καὶ ἐν κατακλίσει, καὶ ἐν καθέδρᾳ, διὰ τὸ μᾶλλον ποιεῖν πλη-
γὴν καὶ ἐπίθεσιν, τάχα δ' ἴσως καὶ τὴν συντομίαν πλείω, κοπηρότερον δὲ τὸ τριοῦτο
καὶ δόξειεν, ἀλλ' ἐν γε ταῖς καθέδραις καὶ ταῖς κατακλίσεσι τὸ ὑπεῖκον καὶ ἐνδίδον,
ὅταν ἅπαξ λαβῇ τὸ βάρος, οὐκ ἔτι ὑπείκει· ὥστε καὶ ταῦτα ἐχρῆν ὁμοίως ἀποπιέ-
ζειν. οὐκ ἔστι δὲ τοῦτ' ἀληθές. ἀεὶ γὰρ ἔχει πῶς τὰ τριαῦτα ἔνδοσιν, ὡς ἀπίεστα τῇ φύσει.
καὶ ἐπεὶ δῆλον ἐν τοῦ πλείονι χρόνῳ ποιεῖν ὑποκείμενον, ὅτι τριοῦτον. τινὰ δὲ πιεστὰ,
καὶ μηδὲν ἐνδιδόντα τῇ θλίψει ποιεῖ τὸν κόπον. ἔτι κατὰ τὴν κίνησιν καὶ τὴν τρο-
φὴν τ' ἀλλ' ἐνδίδωσι, καὶ ποιεῖ τινα μεταβολὴν τάδε, οὐ διὰ ταῦτα δέ πως, καὶ

τὰ ἐπίπεδα τῶν κοίλων κοπιαρώτερα, καὶ κατάκυρτα τῶν ὑπέδων. ἡ γὰρ θλίψις, σφοδρότερον ποιεῖ καὶ μείζω τὸν πόνον, ἐφ' ἕνα τόπον ἀθροιζομένου τοῦ βάρους. τὸ μὲν οὖν κυρτὸν τοῦ εὐθέος, τούτου δὲ μᾶλλον τὸ κοῖλον. διότι δὲ τοὺς μηροὺς καὶ τὰς κνήμας μᾶλλον κοπιῶσιν, ὅτι μαλιστ' ὁ πόνος τίς τοῦ συνεχοῦς διαστάσις. συνεχεστέρως δὲ καὶ συμφυεστέρως ὁ μηρός. ἅμα δὲ καὶ ἡ τῶν νεύρων διαστάσις, καὶ γὰρ τούτῳ τῷ γὰρ διοτέρῳ τοῦ τόπου τοῦ ἔχοντος περίττωμα. διόπερ ἂν ὑπερβάλλῃ τῇ θερμότητι διὰ τὴν κίνησίν τε μᾶλλον καὶ πλεῖον. ὅτι δ' ἡ ἀναίρτησις ποιεῖ συμπάθειαν τῶν νεύρων καὶ φλεβῶν, καὶ ἐκ τῶν βουβώνων, δῆλον. πληγέντων γὰρ τῶν κάτωθεν, γὰρ ταῦθα βουβώνων. διότι δὲ καταβαίνοντες μὲν κατάντη τοὺς μηροὺς μαλιστα πονοῦσιν· ἀναβαίνοντες δὲ τὰς κνήμας, ὅτι κατὰ μὲν τὴν ἀνάβασιν ὁ πόνος τοῦ αἴρειν τὸ σῶμα. φορτίον γὰρ γίνεται. ἱκανὸν οὖν ἅπαν ἐπίκειται τὸ βάρος, καὶ ὁρώμενον τοῦτο μαλιστ' ὁ πόνος. ἡ δὲ κνήμη τοιοῦτον. ἔσχατον γὰρ ἔχον μῆκος, καὶ οὐχ ὥσπερ ὁ ποὺς πλάτος· διόπερ ἀλεύεται. καθάπερ οὖν ὑπὸ τοῦ βάρους τῶν ὤμων μαλιστα πονοῦσιν, ὥστε ὑπὸ τούτῳ ἔχουσι τὸ βάρος, ὁμοίως καὶ τὰς κνήμας. γὰρ δὲ τοῦ καταβαίνειν ὁ πόνος τοῦ ὑπέπτειν τὸ σῶμα, καὶ παρωθεῖν παρὰ φύσιν· ὥστε καὶ ὁμαλὴς ὑπέπτει, καὶ ἀλεύει τοῦτο μαλιστα, καὶ ποιεῖ τὸν πόνον. ὡς οὖν ἡ κνήμη γὰρ τοῦ ἀναβαίνειν κακοπαθεῖ, οὕτως ὁ μηρὸς γὰρ τοῦ καταβαίνειν, ἐξαίρων τὸ σῶμα ὅλον. ἁπλῶς τὰ βάρη κάτω φέρεται, ὥστε χαλεπώτερον τὸ ἀναβαίνειν τοῦ καταβαίνειν. χαλεπώτεροι δ' οἱ περὶ τὸν θώρακα τόποι, τῶν κάτω· διότι ἐγγυτέρω τοῦ πνευματικοῦ τόπου. συμβαίνει οὖν ταχὺ συνεκφλεγμένειν. τοῦτο δ' ὁ πυρετός. ἡ δ' ἀπὸ τῶν σκελῶν φλεγμονὴ πόῤῥω, διὰ τὸ ἀπομαραίνεσθαι θᾶττον. τοῦ δὲ βραχίονι κοπιαρώτερον Διογένης ῥίπτειν λίθον, ἢ ἄλλο τι βάρος, ἔστι σπασμωδέστερον, καὶ καματωδέστερον. οὐ γὰρ ἐπερείδετε, καθάπερ ὁ βάλλων πρὸς τὴν γὰρ τῇ χειρὶ ὄγκον. ὥσπερ ὁ πένταθλος πρὸς τοὺς ἀρτῆρας καὶ τοὺς καρπούς· διὸ ὁ μὲν μεῖζον ἄλλετε ἢ μὴ ἔχων. ὁ δὲ θᾶττον θεῖ, μὴ πρᾶσείων· ὁ δὲ ἧττον σπᾶτε προπετῶς, διὰ τὸ βάρος. εἰ δὲ βραχεῖς πρίπατοι, κοπιαρώτεροι τῶν μακρῶν, καὶ οἱ ὁμαλοὶ τῶν ἀνωμάλων, ὅτι πολλάκις ἴσασθε συμβαίνει. τῷ δ' γὰρ τῷ αὐτῷ σχήματι χαλεπὸν καὶ κοπῶδες, οὐδὲν οὐδ' ἐκεῖνο ὑπεναντίον, ὡς κοπιῶσι τε μᾶλλον ἢ γὰρ τοῖς ὁμαλοῦσι χωρίοις, καὶ θᾶττον βαδίζουσιν ἢ γὰρ τοῖς ἀνωμάλοις. κοπιαρότερον μὲν γὰρ τὸ γὰρ αὐτοῦ σχήματι. θᾶττον δ' ἡ βάδησις ἡ γὰρ τῷ ἴσῳ χρόνῳ ἐλάττω τὴν ἀναφορὰν ἔχουσα. τοιαύτη δ' ἡ γὰρ τῷ ὁμαλῷ. τὸ δὲ παρ' ἑκάστην πορείαν γινόμενον, γίνετε πρὰ τὰ πολλά. διότι δὲ μακροὶ μὲν ὄντες οἱ περίπατοι γὰρ τοῖς ὁμαλοῦσι, κοπιαρώτεροι τῶν ἀνωμάλων. οἱ δὲ βραχεῖς, ἀκοπώτεροι· ἢ ὅτι ἥτε πολλὴ κίνησις ποιεῖ κόπον, τῷ ἰσχυρὰ τοιαύτη σπασματώδης. πολλὴ δ' ἡ συνεχὴς, καὶ μία. γὰρ μὲν οὖν τοῖς ἀνάντεσιν, ἂν ἔχωσι μῆκος αἱ μεταβολαὶ, ποιοῦσιν ἀνάπαυσιν. γὰρ δὲ τοῖς ὁμαλέσιν, ἢ ὁμοιότης τοῦ σχήματος οὐ διαλαμβάνει, ἀλλὰ συνεργάζετε πρὸς τὸ συνεχῆ τῇ κίνησιν εἶναι. ὅταν δ' ἡ βραχεῖα, διὰ μὲν τὸ πλῆθος τῆς κινήσεως, οὐ γίνετε κόπος. διὰ δὲ τὸ μεταβολὴν ἰσχυρὰν εἶναι, καὶ γὰρ ἀντίαν τῶν κάτω καὶ ἄνω, ποιεῖ κόπον. τοιαύτη δ' ἡ γὰρ τοῖς γὰρ ἀντέσιν. γὰρ δὲ τοῖς παιδίοις τοῦθ' ὅτι θερμά τε καὶ κάθυγρα τὰ σώματα διὰ τὴν σύνταξιν. ἡ δὲ τοιαύτη διάθεσις σπερματική. κατάκειντε δ' ὕπτιοι, διὰ τὴν ἔκλυσιν. γὰρ τούτῳ γὰρ τῷ σχήματι μαλιστ' ἄνιτον, καὶ πρὸς τὸν ἐξονειρωγμὸν συνεργεῖ. συμβαίνει δ' αὐτοῖς καθεύδειν μὲν μᾶλλον, τὴν δ' ἴσην τροφὴν ἧττον πέττειν. καί τοι ὁ ὕπνος πεττικόν, ὅτι ἅμα τροφῇ περιττώματος ἔχουσι πλῆθος· ὃ καὶ αὐτὸ μέτριον ὄν, δυσπεπτώτερόν ἐστι πολλῆς τροφῆς. διὸ τῷ ἀναμιγνύμενον κωλύει πέττεσθαι τὴν τροφήν. ὁ δὲ ὕπνος μᾶλλον γίνετε ἀπὸ τοῦ πλείονος ὑγροῦ καὶ θερμοῦ, καθάπερ τοῖς μεθύουσι. κελεύουσι δέ τινες τοὺς μὲν χειμερινοὺς ἀλείμματι, τοὺς δὲ θερινοὺς λυτρῷ θεραπεύειν· τοὺς μὲν διὰ τὰς μεταβολὰς καὶ φρίκας, τοὺς δὲ διὰ τὴν ξηρότητα τῆς ὥρας καθυγραίνειν. διὸ καὶ τοῖς ποτοῖς τοῦ θέρους μᾶλλον ἡδονὴ σιτία· κοινὸν μὲν, οἰκειότερον δὲ τῷ θέρει. διὰ γὰρ τὴν ὥραν ὑπὸ τῶν σιτίων θερμαίνεται. διότι δὲ τὰ ὑγρὰ σώματα κοπιαρώτερα τῶν μὴ ὑγρῶν· αἰσθανέστερα γάρ. τὸ δ' ἰσχυρότερον μὲν, ἀπαθέστερον δὲ, οὐ πρὸς ἅπασαν ἀπάθειαν τὸ σκληρὸν, οἷον πρὸς θραῦσιν, ἢ κάταξιν, ἢ θλάσιν, ἢ διάσπασιν· ἀλλὰ γλισχρότερα. ὧν γένια μαλακὰ καὶ ὑγρὰ τὴν φύσιν, ὁ δὲ κόπος ἐκσπαστικῆς καὶ ἐκπλυκτικῆς κινήσεως· γὰρ μὲν γὰρ τῇ μεταβολῇ τῆς πορείας πάντ' ἔχει, καὶ τὴν

ἔχει, καὶ τὴν συνέχειαν παρὰ τὰ * μέρη. ἐν δὲ τῇ θέσει τῶν μερῶν, τύπτει διὰ τὰ ὑγρὰ τῶν * σωμάτων, καὶ γάρ τοι * μᾶλλον καὶ τύπτεται ἧττον διὰ * τὰ δὲ σκληρὰ * τοῦ * τίον.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕ
ΡΙ ΟΣΜΩΝ.

Αἱ ὀσμαὶ, τὸ μὲν ὅλον ἐκ μίξεώς εἰσι, καθάπερ οἱ χυλοί. τὸ γὰρ ἄμικτον ἅπαν ἄοσμον, ὥσπερ ἄχυλον. διὸ καὶ τὰ ἁπλᾶ, ἄοσμα· οἷον ὕδωρ, ἀήρ, πῦρ. ἡ δὲ γῆ μάλιστα μόνη ὀσμὴν ἔχει, διὸ μάλιστα μικτή. τῶν δ' ὀσμῶν, αἱ μὲν ὥσπερ ἀηδεῖς καὶ ὑδαρεῖς, καθάπερ ὑπὸ τῶν χυλῶν· αἱ δὲ ἔχουσαί τινας ἰδέας· αἱ δ' ἰδέαι, δοκοῦσι μὲν ἀκολουθεῖν ταῖς τῶν χυλῶν. οὐ μὴν ἔχουσί γε πᾶσαι τὰς αὐτὰς προσηγορίας, ὥσπερ ἐν τοῖς πρότερον εἴπομεν· οὐδ' ὅλως οὕτω διωρισμέναι τοῖς εἴδεσιν, ὥσπερ οἱ χυλοί· ἀλλ' ὡς ἂν τοῖς γένεσιν. ὅτι τὰ μὲν εὔοσμα, τὰ δὲ κάκοσμα. τῷ δὲ εὐοδίας καὶ κακοδίας, οὐκέτι τὰ εἴδη κατωνόμασται, καί περ ἔχοντα διαφορὰς μεγάλας. ἐπεὶ γὰρ τῶν γλυκέων καὶ πικρῶν μᾶλλον, ἄλλα δριμέα λέγεται καὶ ἰσχυρὰ, καὶ μαλακὴ καὶ γλυκεῖα καὶ βαρεῖα ὀσμή. κοιναὶ δ' ἔνιαι τούτων, καὶ τῶν κακοδῶν. ἡ δὲ καθόλου, καὶ ὥσπερ ὑπὸ πᾶσι τοῖς διαφθειρομένοις, σαπρότης. ἅπαν γὰρ τὸ σηπόμενον κακῶδες, εἰ μή τις τὴν ὀξύτητα λέγει τοῦ οἴνου σαπρότητα, τῇ ὁμοιότητι τῷ φθορᾶς. ἐν ἅπασι δ' ἐστὶν ἡ τῶν σαπροῦ κακοδία, καὶ ἐν φυτοῖς, καὶ ἐν ζώοις, καὶ τοῖς ἀψύχοις. ἐν ἅπασι δὲ διαφθειρομένοις, ὧν μὴ ἡ σύστασις εὐθὺς ἐκ τοιαύτης ὕλης. ἔχει γὰρ ἔνια καὶ τὴν τῷ ὕλης ὀσμήν. οὐ μὴν ὑπὸ πάντων γε τοῦτ' ἀκολουθεῖ· πολλὰ γὰρ οὐ κακώδη τὰ ἐκ τῶν σαπρῶν, ὡς οὐδ' οἱ μύκητες οἱ ἐκ τῷ κόπρου φυόμενοι. τὰ δὲ ἐκ σήψεως φυόμενα καὶ συνισταμένα, κακώδη. εὔοσμα μὲν οὖν, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, τὰ πεπεμμένα λεπτὰ καὶ ἥκιστα γεώδη. τὶ γὰρ τῷ ὀσμῆς ἐν ἀναπνοῇ, κακώδη δὲ δηλονότι τἀναντία. πολλὰ δ' ὥσπερ τῶν γλυκέων, ἐμφαίνει τινὰ πικρότητα, καὶ τῶν εὐωδῶν βαρύτητα ταῖς ὀσμαῖς. ἔχει δ' ἕκαστον ὀσμὴν ἰδίαν καὶ ζώων καὶ φυτῶν, καὶ τῶν ἀψύχων ὅσα ὀσμώδη. πολλὰ δ' ἡμῖν οὐ φαίνεται, διὰ τὸ χειρίστην ἔχειν τὴν αἴσθησιν ταύτην, ὡς εἰπεῖν. ἐπεὶ τοῖς γε ἄλλοις καὶ τὰ παντελῶς ἄοσμα φαινόμενα δίδωσι τινὰ ὀσμήν. ὥσπερ αἱ κριθαὶ τοῖς ὑποζυγίοις, αἱ ἐκ τῷ κεδροπόλιος, ἃς οὐκ ἐσθίουσι διὰ τὴν κακοδίαν. ἡμᾶς δὲ καὶ αἱ τῶν ζώων λανθάνουσι τῶν ὀσμῶν δοκούντων. εὐωδία μὲν οὖν οὐδὲν φαίνεται καθ' αὑτὸ χαίρειν, ὡς εἰπεῖν· ἀλλ' ὅσα πρὸς τὴν τροφὴν, καὶ τὴν ἀπόλαυσιν. πονεῖν δ' ἔνια φαίνεται ταῖς ὀσμαῖς καὶ ταῖς εὐοδίαις, εἴπερ ἀληθὲς τὸ ὑπὸ τῶν γυπῶν, καὶ τῶν κανθάρων. οὗτο δὲ ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, δῆλον, τῶν διὰ ἐναντίωσιν τῷ ἐναντίας φύσεως. ὡς δὲ καθ' ἕκαστον ἅμα δεῖ τήν τε κρᾶσιν τὴν ἑκάστου, καὶ τὴν τῆς ὀσμῆς λαμβάνειν δύναμιν. εἰσὶ μὲν οὖν ἔνιαι τῶν εὐόσμων, καὶ ἐν ταῖς τροφαῖς, οἷον αἱ τῶν ἀκροδρύων καὶ ἀπίων, καὶ μήλων· αὗται γὰρ ἄνευ τῷ προσφορᾶς ἡδεῖαι. καὶ μᾶλλον, ὡς εἰπεῖν, οὐ μὴν ἀλλ' ὡς γ' ἁπλῶς διελεῖν, αἱ μέν εἰσι καθ' αὑτὰς, αἱ δὲ κατὰ συμβεβηκός. αἱ μὲν τῶν χυλῶν καὶ τῷ τροφῆς κατὰ συμβεβηκός, αἱ δ' ὥσπερ τῷ ἀναπνοῆς καθ' αὑτάς. ὡς γὰρ ἐπίπαν τὰ εὔοσμα, καθάπερ καὶ πρότερον ἐλέχθη, δύσχυλα καὶ στρυφνά, καὶ ὑπόπικρα. ἔνια δὲ τῶν εὐχύλων καὶ κακώδη, καθάπερ καὶ τὸ αἰγύπτιον καλούμενον σύκον, γλυκὺ ὄν· καὶ εἰ μὴ πανταχοῦ, ἀλλ' ἐνιαχοῦ. καὶ ἡ ἀρκεύθος ἐμφαίνει τινὰ τῇ μασήσει κακοδίαν, γλυκεῖα οὖσα. τὸ δ' οὖρον ποιεῖ εὐῶδες. ἐπεὶ δὲ τῶν ὀσμῶν αἱ μὲν ἐν φυτοῖς καὶ τοῖς τούτων μορίοις, οἷον κλωσί, φύλλοις, φλοιοῖς, καρποῖς, δακρύοις· αἱ δὲ ὥσπερ διείλομεν, ἐν ζώοις καὶ φυτοῖς, καὶ τοῖς ἀψύχοις, αὗται μὲν φανερὸν ὅτι πέψιν ἕκασται λαμβάνουσιν ἐν τοῖς οἰκείοις, αἷς καὶ τὸ εὐῶδες καὶ κακῶδες ἀκολουθεῖ κατὰ τὰς οἰκείας φύσεις· ἡ δὲ πέψις τῷ οἰκείῳ θερμῷ. ἐν δὲ τοῖς ἀψύχοις ταῖς τῶν ἁπλῶν δυνάμεσι,

δυναμεσι, καὶ γίνονται καὶ μεθίστανται καθαπερ οἱ χυλοί. ὅσαι μὲν οὖν τέχνῃ κῆπόι αι γίνονται, πρὸς τούτων ποιητέον εἰπεῖν, ὥσπερ καὶ πρὸς τοὺς χυλούς. τὸ δὲ ἁπλοῦν, ὡς ἀεὶ πρὸς τὸ βέλτιον τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἡμῖν ἡ αὐξησις. πᾶσα γὰρ τέχνη σοφίζεται τούτων. εἰσὶ μὲν οὖν καὶ τοῖς ἀμίκτοις ὀσμαί τινες, πρὸς ἃς συνεργεῖν πειρῶνται καὶ ταῖς παρὰ * ταῖς τοῦ χυλοῦ σύσ * ὸ μὲν ἀλλ' ὥστε ἁπλῶς εἰπεῖν τὸ μίξαι τὸ πλέον, καὶ οὕτως αἱ * δυοῖν μὲν ὡς δεῖ γένεσθαι ὑγροῦ καὶ ξηροῦ. τριχῶς δὲ γι * ὅταν ἢ ὁμογενὴς ὁμογενεῖ, ἢ παραλλαττόμενον δεῖ αὐτ * ἢ ὑγρῷ ὑγρόν, ἢ ξηρῷ ξηρόν. τὸν δυοῖν γὰρ τούτων καὶ ἡ τῶν χυλῶν καὶ τῶν ὀσμῶν γένεσις. ὡς μὲν οἱ τὰ ἀρώματα καὶ τὰ διαπάσματα συμπιπτόντα ξηροῖς πρὸς ξηρά. ὡς δ' οἱ τὰ μύρα διαφαννοῦσθαι, ἢ δεῖ οἴνῳ ὠμῷ χέοντας ὑγροῖς πρὸς ὑγρά. τὸ δὲ τρίτον, ὃ καὶ πλεῖστόν ἐστιν, ὡς οἱ μυρεψοὶ ξηροῖς πρὸς ὑγρά. πάντος γὰρ μύρου καὶ χρίσματος ἡ σύνθεσις αὕτη. δεῖ δὲ εἰδέναι, ποῖαι ποίοις σύμικτοι, καὶ ποῖαι ποίοις συνεργοῦσιν εἰς τὸ ποιεῖν μίαν, ὥσπερ ὧν τῶν χυλῶν. καὶ γὰρ ἐκεῖ ταυτὸ οὐκ ζητοῦσιν οἱ μιγνύοντες, καὶ οἷον ἀρτύοντες. ταῦτα μὲν οὖν, ἐν οἷς καὶ διὰ τί αἱ τέχναι ποιοῦνται τὰ τέλη, μίγνυνται δὲ τὰ μὲν αὐτῶν τῆς ὀσμῆς ἕνεκα, τὰ πρὸς ταύτην τὴν αἴσθησιν. τὰ δ' ὥσπερ ἡδύνειν βουλόμενα τὴν γεῦσιν, οἷον ὡς οἱ τὰ μύρα τοῖς οἴνοις ὠμοῖς χέοντες, οἱ τὰ ἀρώματα ἐμβάλλοντες. αἱ γὰρ αἰσθήσεις συνεργοὺς οὖσαι, ποιοῦσί τινα ἀπόλαυσιν ἀλλήλων, ὅθεν καὶ αὐτοῖς τοῖς γευστοῖς ζητοῦσι τὰς ὀσμίας.

Ἀπορήσειε δ' ἄν τις ἴσως, διατί ποτε μύρον, καὶ τἄλλα ὀσμά, οὐ μὲν οἶνος ἡδύνει, τῷ δὲ βρωμάτων οὐδέν, ἀλλὰ πάντα λυμαίνεται καὶ ἀπύρωτα καὶ πεπυρωμένα· τὸ δ' αἴτιον ὑπολαμβάνειον, ὅτι συμβαίνει τῷ μὲν ξηρῶν ἀφαιρεῖσθαί τε τὸν οἰκεῖον χυλὸν διὰ τὴν ἰσχύν, καὶ ἅμα συνεπιφαίνειν τὸν αὐτὸν ὄντα στρυφνὸν καὶ ὑπόπικρον. ἅπαν γὰρ τὸ ὀσμῶδες πικρόν τι. διαμασσομένοις δὲ μᾶλλον ἐμφανές, διά τε τὴν θλῖψιν καὶ τὴν τῆς γλώττης, καὶ ἐπὶ τὸ χρονίζεσθαι. τὸν δ' οἶνον ἀδίστομον ποιεῖ. καὶ γὰρ ὁ χυλὸς ἰσχυρότατος, καὶ πλέων εἰς τὸ μὴ κρατεῖσθαι. καὶ ἀδίηνα τῇ γεύσει χρόνον οὐδὲ διαρίβωμεν, ἀλλ' ὅσον ἀκριβῶς. ὥστε τὸ μὴ ἡδὺ ἐνδιδόναι τῇ αἰσθήσει, τὸ δὲ πικρὸν καὶ δύσχολον τῇ γεύσει μὴ ἐμφαίνων. ἀλλὰ συμβαίνει δεῖ ὄντι, διαθάπερ ἥδυσμα γίνεσθαι τῷ πόματι τὴν ὀσμήν. τὸ μὲν γὰρ γλυκὺ, καὶ μᾶλλον λεπτομερὲς διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν· τοῖς δ' ἄλλοις, ὥσπερ μιᾶς ἐξ ἀμφοῖν γινομένοις, διὰ τὴν μίξιν. ὁ γὰρ οἶνος, ὥσπερ καὶ πρότερον ἐλέχθη, διὰ νὸς δ' ἔξαδας τὰς ὀσμάς. ἔχει δ' ἀπόρησιν καὶ τόδε· διότι τὰ μὲν ἄνθη καὶ τὰ στεφανώματα ἀδυνέστερα ὄντα ταῖς ὀσμαῖς, καὶ πόρρωθεν ὄζει· ἡ δ' ἶρις, καὶ τὸ ναρδοῦν, καὶ τἄλλα τὰ ὀσμὰ τῷ ξηρῷ, ἰσχυρότερα ἐγγύθεν. καὶ ἔνια γε προσγενόμενα, ἔνια δὲ καὶ πρίψεως προσδεῖται καὶ διαιρέσεως· τὰ δὲ καὶ πυρώσεως, ὥσπερ ἡ σμύρνα, καὶ ὁ λιβανωτὸς, καὶ πᾶν τὸ θυμιατόν. ἄτοπον δ' ὅτι τῷ μὲν ἀνθῶν πολλῶν τὸ ποιεῖν τὴν ὀσμήν, ἅτε μανῶν ὄντων, καὶ οὐκ ἐχόντων βαθύ. τῷ δὲ ῥιζῶν, καὶ πάντων τῷ στερεῶν, ἐν βάθει. τὰ δ' ἐξωθεν ἀπεξηραμμένα καὶ πεπυκνομένα. διὸ καὶ ἀθλίαι πόρρω τὰς ἀκροπνοίας. τὰ δ' οἷον αὐοίξεως δέονται τῷ πόρων ὄθεν καὶ αἱ ῥόδα καὶ κρόκα, παντ' ὀλίγα ἔστα. τὰ δ' ἄνθη ἀκριβῶς ἔστα, τριβόμενα. τὰ μὲν γὰρ ἐκφαίνει τὸ οἰκεῖον, τὰ δὲ προσλαμβάνει τὸ ἀλλότριον. ὁ δὲ λιβανωτὸς, καὶ ἡ σμύρνα, πυκνότερον ἐπὶ τῇ φύσει ἔχοντα, προσδέονται πυρώσεως μαλακῆς· ἡ δεῖ μικρὸν ἐκθερμαίνουσα, ποιήσει τὴν αὐαθυμίασιν. ἐὰν γὰρ πάνυ τις ἢ τρίβῃ ταῦτα, προσοίσονται μὲν ὀσμήν· οὐχ ὁμοίως δὲ ἡδεῖαν, οὐδ' ὀλιγόμυρον. τούτων μὲν οὖν τοιαῦτά τινα αἰτία. τῶν δὲ μύρων ἡ σύνθεσις καὶ ἡ κατασκευὴ τὸ ὅλον, οἷον εἰς θησαυρισμόν ὅτι τῶν ὀσμῶν· διόπερ εἰς οὖλαιον τίθενται. ὄξος γὰρ χρονιώτατον, καὶ ἅμα πρὸς τὴν χρείαν μαλιστ' ἁρμόττον, ἐπεὶ φύσει ἥκιστα διεκτικὸν ὀσμῆς, διά τε τὴν πυκνότητα καὶ τὸ λίπος. αὐτῶν δὲ τούτων τὸ λιπαρώτατον, οἷον τὸ ἀμυγδάλινον. τὸ δὲ σισάμινον, καὶ τὸ ἐκ τ' ἐλαίου, μάλιστα. χρῶντες δὲ μάλιστα τῷ ἐκ τ' βαλάνου, τ' αἰγυπτίας καὶ συρίας· ἥκιστα γὰρ λιπαρόν. ἐπεὶ καὶ τῷ ἐκ τ' ἐλαίου μάλιστα χρῶντες τῷ ὠμοβιβεῖ τ' φαυλίᾳ· δοκεῖ γὰρ ἀλιπέστατον ἔχειν, καὶ λεπτότατον. καὶ τούτῳ νέῳ, καὶ μὴ παλαιῷ· τὸ γὰρ ὑπὲρ γῆιαν, ἀχρεῖον, παχύτερον καὶ λιπαρότερον γινόμενον ἔλαιον μὲν οὖν τὸ πρωΐτατον, οἰκειότατον· ἀπλέστατον γάρ. φασὶ δέ τινες, καὶ τῷ δεῖ χρώματι τῷ ἐκ τῶν πικρῶν ἀμυγδάλων. πολλὰ δὲ γίνεται πρὸς

ται περὶ κιλικίαν, καὶ ποιοῦσιν ἐξ αὐτῶν χρίσμα. φασὶ δὲ, καὶ εἰς τὰ σπουδαῖα τῶν μύρων ἁρμόττειν, ὥσπερ καὶ τὸ ἐκ τῆς βαλάνου. ὡς ὅταν ποιεῖ τὴν κελύφη αὐτῶν ὄσμα, εἰς τὸ ἔλαιον ἐμβαλλόμενα· ἐπεὶ καὶ τὰ τῶν πικρῶν. ἰδεῖν δὲ πως οὐκ ἐναντίον, ἅμα μὲν τὸ ἀοσμότατον ζητεῖν, ὥσπερ καὶ τὸ ὠμοτριβὲς ἐκ τῶν φαυλίων· ἅμα δ' ἐν τούτοις ποιεῖν. δριμύτητα γὰρ ἔχει τὰ τῶν ἀμυγδάλων, εἰ μὴ ἄρ' ὅτι τὸ ἔλαιον ἑψόμενον κακῶδες. ταῦτα μὲν οὖν ὑπόσκεπτέον. χρῶνται δὲ πρὸς πάντα τοῖς ἀρώμασι, τοῖς μὲν ὑποσύφοντες τὸ ἔλαιον, τοῖς δὲ καὶ τὴν ὀσμὴν ἐκ τούτων ἐμποιοῦντες. ὑποσύφουσι γὰρ πᾶν εἰς τὸ δέξασθαι μᾶλλον τὴν ὀσμὴν, ὥσπερ τὰ ἔρια τὴν βαφήν. ὑποσύφεται δὲ τοῖς ἀσθενεστέροις τῶν ἀρωμάτων· εἶθ' ὕστερον ἐμβάλλουσιν, ἀφ' οὗ ἂν βούλωνται τὴν ὀσμὴν λαβεῖν. ὑπόκρατεῖ γὰρ εἰς τὸ ἔσχατον ἐμβαλλόμενον, καὶ ἂν ἔλαττον ᾖ· οἷον ἐὰν εἰς κοτύλην σμύρνης ἐμβληθῇ μνᾷ, καὶ ὕστερον ἐμβληθῶσι κινναμώμου δύο δρακμαί. θαυμάσει ἄν τις ἴσως οὖν τότε, καὶ διατί ποτε τὰ ἀρώματα προσεμβαλλόμενα δεκτικωτέραν ποιεῖ τοῦ λαιον ὀσμὴν ἔχοντα. δεῖ γὰρ εὐῶδες εἶναι τὸ δεξόμενον, τὸ δὲ κατειλημμένον ἐφ' ἑτέρου οὐκ εὐῶδες· ὥσθ' ἧττον ἐχρῆν εἶναι δεκτικόν. αἴτιον δ' ἀμφοτέρων, ἢ πάντων, τὸ αὐτό. ξηρὰ γὰρ ὄντα, τὸ λίπος ἕλκει πρὸς ἑαυτὰ, καὶ ἀναδέχεται. διὸ καὶ τὴν συνέχειαν ἐξαιρεῖ. μανὸν δὲ γενόμενον, καὶ τοῦ λίπους ἀφαιρεθέντος, ἐν ᾧ καὶ ἡ οἰκεῖα μάλιστα ὀσμὴ, δεκτικώτερον ἐγένετ' αὐτοῦ ἐπεμβαλλομένου, διὰ τὸ μὴ αὐτιστατεῖν. ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ἀρωμάτων ὀδμὴ, καὶ ἀσθενής, ἅτε εἰς τὸ λιπαρὸν ἀνηλωμένη· καὶ ἔτι κατέχεται τούτῳ, διὰ τὸ πληρῶσαι τοὺς πόρους. ὥστε κατὰ λόγον, κἂν ἔλαττον ᾖ τὸ ὑπεμβαλλόμενον ὑπόκρατεῖν τὴν τούτου ὀσμήν. εἰς ἀσθενέστατον γὰρ ἐμπίπτει, καὶ δεκτικώτερον. ἀνάλογον δ' ἔχει καὶ ἡ πολυχρονιότης ἡ ἐν ἑκάστῳ, καὶ ἡ πρὸς τὴν πύρωσιν ἀσθένεια, καὶ τἄλλα τὰ τοιαῦτα. τὸ γὰρ δεκτικώτατον, οἷον τὸ βαλάνου, καὶ χρονιώτατον, καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. μάλιστα γὰρ ὥσπερ ἓν γίνετ', καὶ συμφυὲς τὸ μάλιστα δεχόμενον. ἀεὶ γὰρ τὸ τοιοῦτον διαμονώτατον. διὸ καὶ πυρούμενον μάλιστα ἀπαθές. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἄλλων τὸ σησάμινον· ὅταν γὰρ δεκτικώτατον. τὸ δ' ἀμιγδάλινον πρᾶκμαζει ταχύ, καὶ ὀλιγοχρονιώτατον διὰ τὴν ἐναντίαν αἰτίαν. τὸ γὰρ ἥκιστα δεξάμενον, τάχιστα μεθίστησι. τοῦ ῥοδίνου δὲ μάλιστα δεκτικὸν τὸ σησάμινον, διὰ τὴν λιπαρότητα. πυρούμενον δὲ ἐξόζει σησάμου καθάπερ ἀναλούμενον. αἱ μὲν οὖν τῶν ἐλαιῶν φύσεις καὶ δυνάμεις, τοιαῦτ'. τὰ ἀρώματα δὲ πάντα, σχεδὸν ὡς ὄσμα, πλὴν τῶν ἀνθῶν, ξηρὰ καὶ θερμὰ καὶ σηπτικὰ καὶ δυκτικά. τὰ δὲ καὶ ἔχοντά τινα πικρότητα, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς πρότερον εἴπομεν, ὥσπερ ἶρις, σμύρνα, λιβανωτός. ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, καὶ τὰ μύρα. κοινόταται δὲ τῶν δυναμέων, τότε σιπτικὸν, καὶ τὸ θερμαντικόν. αἱ δὴ καὶ ἐργάζονται. ὑποσύφονται μὲν οὖν πάντα πυρούμενα. τὰς δ' ὀσμὰς τὰς κυρίας ἀντιλαμβάνει ψυχρὰ καὶ ἀπύρωτος. καὶ ἔοικεν, ὥσπερ τῶν ἀνθῶν, τὰ μὲν ψυχροκαφῆ, τὰ δὲ θερμεοκαφῆ, πραπλησίως ἔχειν καὶ ὑπὸ τῶν ὀσμῶν. πάντων δὲ ἡ ἕψησις, καὶ εἴς τε ὑπόσυψιν καὶ τὰς κυρίας ὀσμὰς ἐνισταμένων, ἡ τῶν ἀγγείων ἐν ὕδατι γίνεται, καὶ οὐκ αὐτῶν τῷ πυρὶ χρωμένων. ὅταν δ' ὅτι μαλακὸν εἶναι δεῖ τὴν θερμότητα, καὶ ἀπρυσία πολλὴ γένοιτ' ἂν τῇ φλογὶ χρωμένων· ἔτι καύσησιν ὄζει. ποιεῖ δ' ἐλάττω τὴν ἀπουσίαν, ὅσα πυρούμενα λαμβάνει τὰς κυρίας ὀσμὰς μᾶλλον· ἢ ὅσα ψυχρὰ, διὰ τὸ προσφυρᾶσθαι τὰ πυρούμενα· τὰ μὲν οἴνῳ εὐώδει, τὰ δ' ὕδατι. ἧττον γὰρ ἀναπίνει. τὰ δὲ ψυχρὰ ξηρὰ ὄντα, μᾶλλον· καθάπερ ἶρις κοπεῖσα. λαμβάνοντος γὰρ τοῦ ἀμφορέως ξηρᾶς ἴριδος κεκομμένης μέδιμνον, καὶ δύο ἡμίεκτα, πολλὴν ποιεῖν φασιν ἀπουσίαν. ἐὰν δὲ μετρίῳ φυράσῃ λείπειν ὅσον δύο χοὰς, τοὺς δὲ πολλοὺς ἔλαττον. γίνεται δὲ τὸ βέλτιον τὸ ἴρινον, ἐὰν ᾖ ξηρὰ καὶ ἀπύρωτος ἡ ἶρις. ἀκρατεστέρα γὰρ ἡ δύναμις, ἢ ἐὰν φυραθεῖσα καὶ πυρουμένη. συμβαίνει δ' ὥσπερ καὶ ἐκθλίβεσθαι μᾶλλον ἐκ τῶν προπεφυσομένων, διὰ τὸ ἧττον ἀναδέχεσθαι, καὶ ἕλκειν εἰς αὐτό. προσύφοντες δ' οὐ πολὺν χρόνον ἐῶσι τὰ ἀρώματα, ἀλλ' ἐξαιροῦσιν, ὅπως μὴ πολὺ ἐκπίνωσι. πρὸς ἕκαστον δὲ τῶν μύρων ἐμβάλλουσι τὰ πρόσφορα τῶν ἀρωμάτων, οἷον εἰς μὲν τὴν κύπρον καρδάμωμον, ἀσπάλαθον ἀναφυράσαντες τοῦ εὐώδει. εἰς δὲ τὸ ῥόδινον, σχοῖνον, ἀσπάλαθον, κάλαμον. ἡ δ' ἀναφύρασις ὁμοίως, καὶ τοῖς ἄλλοις, ἃ δεῖ τὰ ἁρμόττοντα. τοῦ ῥοδίνου δ' ἐμβάλλονται, καὶ ἄλλου πολλοὶ, καὶ τοῦτ' ἴδιον παρὰ τἄλλα· διὸ καὶ πλείστη ἀπουσία γίνεται. μίγνυται γὰρ

ται γὰρ εἰς τὸν ἀμφορέα δύο μέδιμνοι. τῆς δὲ κύπρου, ἡ μὲν ἐργασία πρὰ πλησία τοῦ τῆς ῥοδίνου, πλὴν ἐάν τις μὴ ταχέως ἐξαίρῃ καὶ ἀφθλίβῃ, σῆψις ἐγγινομένη φθείρει τὰ μύρα διὰ τῆς δυσωδίαν. ποιεῖ γὰρ σῆψιν ἀνυγραινομένη. πρὰ πλησία δ' ἐπεργασία καὶ τοῦ μηλίνου. πρὸς συφέντος γὰρ ἐλαίου, ὡς τὰ μῆλα ἐμβάλλουσιν εἰς ψυχρόν. εἶτ' ἐξαίρουσι πάλιν πρὸς τοῦ μελαίνεσθαι, κατὰ πάσας τὰς ἐμβολάς. μελαινομένων γὰρ, σῆψις, διὰ τὸ ἀνυγραίνεσθαι. καθάπερ καὶ ὠδὶ τῆς κύπρου. ἅπαντα δὲ συντίθεντες τὰ μύρα, τὰ μὲν ἀπ' ἀνθῶν, τὰ δὲ ἀπὸ φύλλων, τὰ δὲ ἀπὸ κλωνός, τὰ δὲ ἀπὸ ῥίζης, τὰ δ' ἀπὸ ξύλων, τὰ δ' ἀπὸ καρποῦ, τὰ δ' ἀπὸ δακρύων. μικτὰ δὲ πάνθ' ὡς εἰπεῖν· ἀπ' ἀνθῶν μὲν, οἷον τὸ ῥόδινον, καὶ τὸ λευκόϊον, καὶ τὸ σούσινον· καὶ γὰρ οὗτος ἐκ τῶν κρίνων. ἔτι δὲ τὸ σισύμβρινον, καὶ τὸ ἑρπύλινον, καὶ ἡ κύπρος· καὶ πρὸς τούτοις τὸ κρόκινον. βέλτιστος δ' ἐν αἰγίνῃ καὶ κιλικίᾳ. ἀπὸ δὲ τῶν φύλλων, οἷον τότε μύρινον, καὶ τὸ οἰνάνθινον· αὕτη δ' ἐν κύπρῳ φύεται ὀρεινὴ, καὶ πολύοδμος. ἀπὸ δὲ τῆς ἐν τῇ ἑλλάδι, οὐ γίνεται διὰ τὸ ἄοδμον. ἀπὸ ῥιζῶν δὲ, τό, τε ἴρινον, καὶ τὸ ναρδίνον, καὶ τὸ ἀμαράκινον ἐκ τοῦ κόστου. οὗτος γὰρ ὀνομάζουσι τὴν ῥίζαν. τὸ δὲ χρῖσμα τὸ ἐρετρικὸν, ἐκ τοῦ κυπείρου. κομίζεται δὲ ἀπὸ τῶν κυκλάδων τὸ κύπειρον. ἀπὸ ξύλου δὲ, ὁ φοῖνιξ καλούμενος. ἐμβάλλουσι γὰρ, τὴν ὀνομαζομένην πλάτην ξηράναντες. ἀπὸ καρπῶν δὲ τότε μήλινον, καὶ τὸ μύρτινον, καὶ τὸ δάφνινον. τὸ δ' αἰγύπτιον, ἐκ πλειόνων· ἔκ τε τοῦ κιναμώμου καὶ ἐκ σμύρνης, καὶ ἐξ ἄλλων. ἔτι δὲ ἐκ πλειόνων τούτου, τὸ μεγαλεῖον· καὶ γὰρ ἐκ κιναμώμου, καὶ τῆς ἐκ σμύρνης κοπτομένης, ἔλαιον ῥεῖ. σακτὴ δὲ καλεῖται, διὰ τὸ μικρὸν σαζειν· ὁ δὴ μόνον τινὲς φασιν ἁπλοῦν εἶναι, καὶ ἀσύνθετον τῶν μύρων. τὰ δ' ἄλλα πάντα σύνθετα, πλὴν τὰ μὲν ἐκ πλειόνων, τὰ δὲ ἐξ ἐλαττόνων. ἐξ ἐλαχίστων δὲ, τὸ ἴρινον. οἱ μὲν οὖν οὕτω λέγουσιν. οἱ δὲ τὴν ἐργασίαν τῆς σακτῆς εἶναι τοιάνδε, τὴν σμύρναν, ὅταν κόψωσι καὶ διατήξωσιν ἐν ἐλαίῳ βαλανίνῳ πυρὶ μαλακῷ, ὕδωρ ὑπεχεῖν θερμὸν, συνίστασιν εἰς βυθὸν τὴν σμύρναν, καὶ τοὔλαιον, καθάπερ ὕλην. ὅταν δὲ τοῦτο συμβῇ, τὸ μὲν ὕδωρ ἀπηθεῖν, τὴν δ' ἀπόστασιν ἀφθλίβειν ὀργάνοις. τὸ δὲ μεγαλεῖον ἐκ ῥητίνης κεκλυμένης συντίθεσθαι, καὶ ἐλαίου βαλανίνου. μίγνυσι δὲ κασίαν, κινάμωμον, σμύρναν. πλεῖστην δὲ πραγματείαν περὶ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὸ αἰγύπτιον εἶναι. πλείστων γὰρ μίξιν, καὶ πολυτελεστάτων. τοῦ δὲ μεταλλίῳ καὶ τὸ ἔλαιον, ἕψεσθαι δέχ' ἡμέρας καὶ δέκα νύκτας· εἶτα οὕτως τὴν ῥητίνην ἐμβάλλεσθαι, καὶ τἄλλα. δεκτικώτερον γὰρ ἀφεψηθέν. τὸ δ' ἀμαράκινον τὸ χρηστὸν ἐκ τῶν βελτίστων ἀρωμάτων συντίθεσθαι, χωρὶς ἀμαράκου. τούτῳ δ' οὐ χρῆσθαι μόνῳ τῶν ἀρωμάτων οὐδὲ μυρεψοὺς, οὐδ' εἰς ἓν μύρον, ἀλλὰ ψευδωνυμός τις ἡ ἐπίκλησις. ποιοῦσι δὲ καὶ τὰ μὲν ἀχρωμάτιστα, τὰ δὲ κεχρωματισμένα. χρωματίζουσι δὲ, ἀμαράκινον, ῥόδινον, μεγαλεῖον. ἀχρωμάτιστα δὲ τῶν μὲν πολυτελῶν, αἰγύπτιον, μήλινον, κύπρος. τὰ δὲ εὐτελῆ πάντα· ταῦτα δ' ἀχρωμάτιστα. διότι τὸ μὲν αἰγύπτιον, καὶ τὴν κύπρον, λευκὰ εἶναι βούλονται· τὸ δὲ μήλινον, τῆς τῶν μήλων χρόαν. τοῖς δ' εὐτελέσιν οὐ λυσιτελεῖ τὸ χρῶμα προστιθέναι. χρωματίζουσι δὲ τὰ μὲν ἐρυθρὰ τῇ ἀγχούσῃ· τὸ δ' ἀμαράκινον, τοῦ καλουμένου χρώματι. οὗτος δ' ἐστὶ ῥίζιον, ὃ ἄγουσιν ἐκ συρίας. συνεργεῖν δὲ δοκοῦσι πρὸς τὰς γεύσεις οὐχ αἱ ὀδμαὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ αἱ δριμύτητες, καὶ αἱ θερμότητες γνίων. διὸ καὶ τῶν μνίων τισὶ τὰ τοιαῦτα μιγνῦντες, ὥσπερ κέντρον ἐμποιοῦσιν. ἔστι δ' ἡ μὲν σμύρνα θερμὴ καὶ δηκτικὴ μετὰ σύψεως. ἔχει δὲ καὶ πικρίαν. τὸ δὲ κινάμωμον δριμύτητά τινα μετρίαν μετὰ θερμότητος. πρὰ πλησίως δὲ καὶ τὸ κόστον. ἡ δὲ κασία τούτων ὑπερβάλλει θερμότητι καὶ δριμύτητι καὶ σύψει. θερμὴ δὲ καὶ συπτικὴ καὶ ἡ ἶρις. καθ' ὑπερβολὴν δὲ καὶ πικρὰ νέα οὖσα, καὶ τὸ χρῶτα τῶν ἐργαζομένων αὐτῆς ἀφέλησι. δηκτικὸν δὲ καὶ τὸ καρδάμωμον μετὰ θερμότητος. τοῦ δὲ βαλσάμου ὁ μὲν ὀπὸς, καὶ τὸ καρπίων ἀνδρειότερα πρὸς ἀμφότερα ταῦτα· τὸ δὲ ξύλον ἀσθενέστερον. παραπλησίαν δ' ἔχει τούτῳ δύναμιν καὶ τὸ κινάμωμον. ὁ δὲ σχοῖνος, δηκτικώτερον μὲν τοῦ καλάμου, καὶ θερμότερον. συπτικὰ δὲ ὁμοίως ἄμφω. τούτων δὲ συπτικώτερον τὸ κύπειρον. σύπτει δὲ ἡ ἀσπάλαθος, ἡ αὔδης. ἡ δὲ ναρδος, δηκτικὴ μετὰ θερμότητος. τὸ δὲ μάρον, καὶ τὸ χρῶμα τὸ εἰς τὸ ἀμαράκινον ἐμμιγνύμενον, θερμαντικά. συνεργεῖ δὲ καὶ τῆς ἀγχούσης τὸ ῥίζιον εἰς τὴν χρόαν τοῦ ῥοδίνου καὶ τῆς ἴριδος. νέα μὲν οὖν ὄντα τῶν ἀρωμάτων, ἔνια δυνάμεις μὲν εὐθὺς ἔχει βαρείας καὶ δριμείας, παλαιούμενα δὲ μέχρι τῆς ἀκμῆς γλυκαίνεται, εἶτα ἀναλύεται πάλιν· οἷον ἡ ἶρις, εἰς μὲν τὴν ἐργασίαν ἀκμάζει μετὰ τὴν

συλλογὴν

συλλογὴν τρία ἔτη, καὶ διαμένει δὲ πλεῖστον χρόνον ἓξ ἔτη. τὸ δὲ μύρον, ἔτη δύο. ἡ δὲ σμύρνα, δέκα ἔτη διαμένει, βελτίων γενομένη. παραπλησίως δὲ τούτοις, ἡ τοῦ ἀκμῆς διαμονὴ, καὶ τοῦ κινναμώμου, καὶ τοῦ κόστου, καὶ τοῦ κασίας. σχοῖνος δὲ καὶ καλαμος, παρακμάζει ταχύ. τῶν δ' ἀνθῶν τὰ μὲν εὐθὺς χλωρὰ ὄντα, τὰς δυνάμεις ἔχει, καθάπερ τὸ ῥόδον· τὰ δὲ ξηρανθέντα, καθάπερ ὁ κρόκος, καὶ ὁ μελίλωτος. χλωρὰ γὰρ ὑγρότερα. τὰς μὲν οὖν φύσεις καὶ δυνάμεις τῶν ἀρωμάτων ἐκ τούτων θεωρητέον. δοκεῖ δὲ τὸ μεγαλεῖον ἀφλέγματον εἶναι παντὸς τραύματος, τὸ δὲ ῥόδινον ἄριστον πρὸς τὰ ὦτα· ταῦτα δ' οὐκ ἀλόγως. τοῦ μὲν γὰρ ἡ σύνθεσις ἐκ ῥητίνης κεκαυμένης, ὥσπερ ἐλέχθη, καὶ κασίας καὶ κινναμώμου καὶ σμύρνης. ἅπαντα δὲ ταῦτα συπτικὰ καὶ ξηραντικά. τὸ δὲ ῥόδινον τοῖς ὠσὶν ἀγαθὸν, ὅτι ἁλσὶν ἡ ποίησις. ἀνα-
10 ξηραίνει γὰρ καὶ ἐκθερμαίνει, διὰ τοὺς ἅλας. διὸ καὶ ἁλοσάχνη ἀγαθόν. ἀλλὰ τὸ τοῦ στραγγουρίας, λόγου δεῖται. τοῦ γὰρ ταύτῃ λέγουσι μάλιστα βοηθεῖν. αἴτιον δ' ἂν εἴη, διότι πᾶν τὸ μᾶλλον ἀναλύσαι δεῖ πρότερον τὸ ὑπαχθησόμενον. τοῦτο δ' οἱ ἅλες ποιοῦσιν. ἡ δ' εὐοδία τὴν ὀσμὴν ἀπέδωκε. διότι δὲ τὸ ἴρινον εὔοσμον μὲν, οὐ ποιεῖ δὲ τὴν ὁρμήν· ἢ διότι συπτικὸν, καὶ συναγει τοὺς πόρους, ὥστε συγκλίσει κωλύειν τὴν δίοδον. ἀλλὰ καὶ κοιλίας λυτικὴ, διά τε τὴν θερμότητα, καὶ διὰ τὸ ἀρρυσφὲν τοὺς ὑπὸ τὴν κύστην πόρους. ἀρκλειομένων γὰρ τούτων εἰς τὴν κοιλίαν ἡ συῤῥοή· τὸ δ' ὅλον φαρμακῶδες, καὶ τὸ ἴρινον, καὶ ἄλλα τῶν μύρων. ἡ δ' αἰτία πάντων, ὡς καθόλου εἰπεῖν, ἐν ταῖς δυνάμεσι ταῖς εἰρημέναις, ὅτι συπτικὰ καὶ θερμαντικά. τὰ ἀρώματα γὰρ τὰ τοιαῦτα φαρμακώδη. ταῦτα μὲν οὖν ἔξω τοῦ τέχνης. κρᾶσις δὲ καὶ μίξις οὐκ ἔστιν ὡρισμένη τῶν ἀρωμάτων, ὥστ' ἐκ τῶν αὐτῶν ἀεὶ χρηστὰ καὶ ὅμοια γίνεσθαι. ἀεὶ δὲ συμβαίνει διὰ τὴν ἀνωμαλίαν τῶν δυνάμεων, τῶν ἐν τοῖς ἀρώμασι. τοῖς δ' ἀνωμαλίας αἰτίαι πλείους· μία μὲν, ἥπερ καὶ τοῖς ἄλλοις καρποῖς, ἡ τοῦ ἔτους κατάστασις. αὕτη γὰρ πολυχουστέρας, ὁτὲ δ' ἀσθενεστέρας τὰς δυνάμεις. ἑτέρα δὲ ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ προτερῆσαι τοῦ ἀκμῆς, ἢ ὑστερῆσαι. καὶ γὰρ τοῦτο οὐ μικρὸν διαφέρει. τρίτη δ' ἡ μετὰ τὴν συλλογὴν, ὅτα χρόνου δεῖται πρὸς τὴν ἀκμὴν, ὥσπερ ἐλέχθη. καὶ γὰρ ἐνταῦθα ἐστὶ τὸ προτερεῖν καὶ ὑστερεῖν. τούτων δὲ τὸ μὲν τῶν ἐτῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν, πλὴν εἰς τὸ εἰδέναι τὰ ποῖα σφοδροτέρας καὶ ἀσθενεστέρας ἔχει τὰς δυνάμεις. τὰ δὲ κατὰ τὰς ἀκμὰς τοῦ τε συλλογῆς, καὶ μετὰ τὴν συλλογὴν ἐφ' ἡμῖν ἐστιν, τῷ εἰδότι μᾶλλον τὸ ὑπὸ τυγχάνειν. ἡ μὲν οὖν γένεσις καὶ σύνθεσις τῶν μύρων, ἐκ τούτων. πολυχρονιώτατον δ' ἐστὶ τότ' αἰγύπτιον, καὶ τὸ ἴρινον, καὶ τὸ ἀμαράκινον, καὶ τὸ νάρδινον. πάντων δὲ μάλιστα ἡ σακτή. διαμένει γὰρ ὁποσονοῦν χρόνον.
30 μυροπώλης δέ τις ἔφη παρ' αὐτοῦ μεμενηκέναι, αἰγύπτιον μὲν ὀκτὼ ἔτη, ἴρινον δὲ εἴκοσι, καὶ ἔτι διαμένειν βέλτιον ὂν τῶν ἀκμαζόντων. ἡ μὲν οὖν χρονιότης ἐν τούτοις. τὰ δ' ἄνθινα πάντα ἀσθενῆ. συμβαίνει δὲ τοῖς ἀνθίνοις, ἀκμάζειν μὲν ὡς ὑπὸ τὸ πᾶν μετὰ δίμηνον. μεταβάλλειν δ' ὑπὸ τὸ χεῖρον ἐνιαυτοῦ προελθόντος, καὶ περικαταλαβούσης τοῦ ὥρας, ἐν ᾗ τοῦ ἀκμὴν λαμβάνει τὸ ἄνθος. ἀναλογον δὲ τῇ ἀσθενείᾳ, καὶ τὸ εὐέκπαντα εἶναι, καὶ ὅλως οὐ διαπνεῦσαι. τὰ δὲ ἐκ τῶν ῥιζῶν καὶ τῶν λοιπῶν χρονιώτερα. πλείω γὰρ ἡ ὀσμὴ, καὶ ἰσχυροτέρα, καὶ σωματωδεστέρα. διαφθείρει δὲ τὰ μύρα, καὶ ὥρα θερμὴ, καὶ τόπος, καὶ ὁ ἥλιος ἂν τεθῶσι. διὸ καὶ οἱ μυροπῶλαι ζητοῦσιν τὰς οἰκίας ὑπερώους, καὶ μὴ προσηλίους, ἀλλ' ὅτι μάλιστα πασισκίους. ἀφαιρεῖται γὰρ τὰς ὀσμὰς ὁ ἥλιος, καὶ τὸ θερμόν· καὶ ὅλως ἐξίστησι τοῦ φύσεως μᾶλλον τοῦ ψυχροῦ. τὸ δὲ ψυχρὸν, καὶ ὁ πάγος, εἰ καὶ ἀοσμότερον, ποιεῖ διὰ τὸ συ-
40 στέλλειν. ἀλλ' οὐκ ἀφερεῖταί γε τὴν δύναμιν τελέως. ἡ πονηρὰ γὰρ φθορὰ, καθάπερ τῶν οἴνων καὶ τῶν ἄλλων χυλῶν, τοῦ τὸ οἰκεῖον θερμόν. διὸ καὶ εἰς ἀγγεία μολυβδὰ ἐγχέουσι, καὶ τοὺς ἀλαβάστρους ζητοῦσι τοιούτου λίθου. ψυχρὸν γὰρ καὶ πυκνὸν καὶ ὁ μόλυβδος, καὶ ὁ λίθος ὁ τοιοῦτος, καὶ ἄριστος τοῖς μύροις ὁ μάλιστα τοιοῦτος· ὥστε δι' ἄμφω τηροῦσι, καὶ τοῦ ψυχρῷ καὶ τοῦ πυκνῷ, μήτε διέντου ἔξω τὴν ὀσμὴν, μήθ' ὅλως ὑπὸ δεχόμενοι μηδὲν. καὶ γὰρ ἡ ἀναπνοὴ φθείρει, καὶ τὸ ἔξωθεν ἐπεισιὸν καὶ ἀλλότριον. ἐπεὶ καὶ τὰ πνεύματα φθείρει καὶ καταναλίσκει, καθάπερ ἐλέχθη, τὰς ὀσμάς, ἄλλως τε καὶ τὰς μὴ φυσικάς. κεφαλαλγεῖ δὲ τῶν μὲν πολυτελῶν, τὸ ἀμαράκινον, καὶ τὸ νάρδινον, καὶ τὸ μεγαλεῖον. τῶν δὲ εὐτελῶν, ὅλως μὲν τὰ πλεῖστα· μάλιστα δὲ τὸ δάφνινον. ἐλαφρότατα δὲ τὸ ῥόδινον, καὶ ἡ κύπρος, ἃ καὶ τοῖς ἀνδράσι μάλιστα ἁρμόττειν δοκεῖ· καὶ πρὸς τούτοις τὸ κρίνον. ταῖς δὲ γυ-

ναξὶν ἡ σακτὴ, καὶ τὸ μεγαλῆιον, καὶ τὸ αἰγύπτιον, καὶ τὸ ἀμαρακῖνον, καὶ τὸ ναρδῖνον. διὰ γὰρ τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ πάχος, οὐκ εὐκαπνοα, οὐδ' εὐαφίετα ζητοῦσι τὰ χρόνια. ἐπεὶ δὲ τὰ μὲν ἀδρῶν, τὰ δ' ἰσχυρὰ, καὶ ἰσχυρότερα τὰ ἀπὸ τῶν ῥιζῶν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ πεφυρωμένα· διὰ ταῦτα τὰ μὲν ἄνθινα, μὴ τριβόμενα, εὐοσμότερα· τὰ δ' ἀπὸ τῶν ῥιζῶν, καὶ τὰ λεπτὰ, τριβόμενα. τὰ μὲν γὰρ διαπνεῖται τάχιστα, καὶ ἅμα διαθορμαινόμενα διὰ τὴν πρόψιν, ἡδίστην καὶ ἀλλοιοῦται· τὰ δὲ διὰ τὴν ἰσχύν, ὥσπερ αὐοιγομένων ἐνδῶν πόρων ἐκ τῆς βρίψεως, ἐμφανεστέραν ποιεῖ τὴν ὀσμήν. ὃ καὶ ἐπὶ αὐτῶν τῶν ῥιζῶν, καὶ ὅλως τῶν στερεῶν συμβαίνει, καθάπερ εἴρηται. καὶ διὰ ταῦτ' ἐνίοις καὶ ἀνθῶδη φαίνεται τὰ ἀπολαύοντα ἑκατέρα τῇ ἀρχῇ. τὰ δ' ἐκ τῆς σμύρνης εὐλογώτατα δοκεῖ ἄμφω· καὶ γὰρ μίγνυται μᾶλλον. καὶ θερμότης ἡ διὰ τρίψεως, ἐκ ἀλλοτρία μαλακὴ λίς ἐστι. καὶ γὰρ σμύρνα ζητεῖ τινα πύρωσιν. ἁπλῶς δὲ πᾶν τὸ πολύοσμον, 10
ἄντ' εὐῶδες, ἄντε ἀκῶδες, ἄντε δριμὺ, ἄντ' ὀξὺ, ἀνθ' ὁποιουοῦν τυγχάνει, διανέμονται ἐμφανέστερον. τότε γὰρ ὥσπερ φύσις ἀναμίγνυται μᾶλλον τοῦ ἀέρι. τῶν δὲ μύρων τὸ αἰγύπτιον, καὶ ἡ σακτὴ, καὶ ἔτι ἄλλο πολύοσμον, καὶ μιγνύμενα τοῦ οἴνῳ τῷ εὐώδει ἡδίω. παραιρεῖται γὰρ ἡ βαρύτης αὐτῶν, ἐπεὶ καὶ ἡ σμύρνα αὐτὴ πρὸς τὴν ἀναθυμίασιν βραχεῖα γὰρ τοῦ γλυκεῖ, καθάπερ φησὶ τοῖς πρότερον ἐλέχθη. πρὸς δὲ τὰς διαφορὰς σκοπουμένοις, λόγος ἂν εἴη πολὺς εἶναι τὸ συμβαῖνον ἐπὶ τοῦ ῥοδίνου. καυφότατον γάρ ἐστι, καὶ ἀδφιέσασι, φανίζει τὰς τῶν ἄλλων ὀσμὰς, ὅταν πεμυελωθῶσι. διὸ καὶ οἱ μυροπῶλαι οὐκ ἐπιδιαζοντας, καὶ μὴ ἀνευμένους παρ' αὐτῶν ἐπιμυρίζουσι· οὕτω πρὸς τὸ μὴ ἀδυνᾶσθαι τὰ παρὰ ἄλλων. ἄλογον δ' ὅτι λεπτότατον ὄν, καὶ πρόσφιλες τῇ αἰσθήσει διὰ τὴν καυφότητα, μᾶλλον διϊκνεῖται καὶ συμπληροῖ οὐ πόρους. ὡς τῇ αἰσθήσει διατεινομένῃ, καὶ πλήρης 20
οὖσα διεῖναι ἀδυνατεῖ· δύο γάρ εἰσι τρόποι, τάχα δὲ τρεῖς οἱ διωλύοντες τὴν διεῖσιν· εἷς μὲν, ὁ νῶν εἰρημένος· ἄλλος δ' ὁ ἀπὸ τῶν ἰσχυρῶν, ὥσπερ μεθύσκων τὴν αἴσθησιν, καὶ διαργάζων ποιῶν· τρίτος δ' ὅταν πρὸς καταληφθῇ τοῦ βελτίονι. τὸ γὰρ ἐπεισάγειν τὸ χεῖρον, οὐ ῥᾴδιον. οὐ δέχεται γὰρ ἡ αἴσθησις. ὥσπερ δ' οὐδ' ὕδωρ τῶν χυλῶν, καὶ ὅλως τῶν διατὰ τὴν τροφήν. διατοιχωύειν δὲ δοκεῖ τὸ ῥόδινον καὶ τὴν συνήθειαν ὀσμήν. ὅταν γὰρ ἀκμάζῃ τὸ ἄνθος, ῥοδίζουσι τὰς συνθέσεις. ἀποτίθενται δ' ἐξόζουσι τούτου μόνου καὶ μάλιστα, ταύτου δὲ ταχὺ, καὶ λήγει διὰ τὴν ἀδένειαν καὶ λεπτότητα. διὸ ἥκιστα καὶ ὀξόζει τῶν ἄλλων. λεπτὴ γὰρ οὖσα ἡ ἀναπνοὴ, καὶ ἀθροισμένη τῇ διατακλίσει, πρωτορεῖται τῶν λοιπῶν, καὶ διαλύεται ταχύτατα. διὰ ταῦτα δὲ ὀξὺς καὶ ἀρλήγει ταχὺ, καὶ διατακρατεῖ πάλιν. ἀδφεῖ γὰρ τὸ λεπτὸν καὶ μαλακόν. ποιοῦσι δέ τινες ὀξὺν καὶ τῷ οἴνῳ, ὥστε πρὸ 30
ποθγήτου ἀπατμίζειν τὴν τῶν ὅλων ἡδονήν. ἔνιοι δ' ὥστε μὴ ὠθεῖσθαι ῥᾳδίως οὐκ ἄλλους, ὥσπερ ἐρυθρᾶς ἁλικὸς ὢν, καὶ μαλακὸς τὴν αἰτίαν, πειρατέον ἐκ τῶν ὁμοίως λαμβάνειν. ἔχει δὲ τὸ ἴδιον τὸ ῥόδινον, ὥσπερ χεῖλον καὶ μικρῷ πρότερον εἴρηται. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα πάντα, τὰ πλεῖσα διεφαλαλγεῖ. ὀξὺν δ' ὥσπερ ἐλέχθη, λυπικὸν καὶ βαρὺ καὶ ἀλγηδόνος, καὶ ἡ ἀπὸ τῶν μύρων. ἡ δ' αἰτία φανερὰ διὰ τῶν προδιειλημμένων, εἴπερ ὠθεῖ κρατεῖ καὶ διαλύεται ταχύτατα. τὰ μὲν γὰρ ἄλλ' ὅσα διεφαλαλγεῖ βαρέα, διὰ τὸ ἐκ πιούτων συγκεῖσθαι, τὰ μὲν ῥιζῶν, τὰ δ' ὀπῶν. ὀξὺν δὲ καὶ τῇ ὀσμῇ ἐλαφρὸν, καὶ τῇ θερμότητι σύμμετρον, εἰς τὸ συμπνεῦσαι καὶ διανοῖξαι οὐ πόρους. οἱ γὰρ δὴ πόνοι διεφαλᾶς ἢ διαθυραινομένης, ἢ πονδυματουμένης τοῦ ἀναπολαμβάνεσθαι. ὥστε τὸ μὲν ἐκκρῖναι δεῖ, τὸ δὲ πνεῦσαι ἢ ἀφελεῖν. πρὸς ἅπαντα δ' ἡ θερμότης χρήσιμον, καὶ εἰς ἀφαίρεσιν, καὶ ἔτι μᾶλ- 40
λον εἰς τὸ πνεῦσαι καὶ διανοῖξαι οὐ πόρους, εἰς ἃ συμβάλλεται καὶ τοῦ ἀεὶ τοῦ ἀλὶ ποιεῖσθαι. καὶ γὰρ αὐασομοῦσι καὶ διαθορμαίνουσιν οἱ ἄλλοι. ἡ δὲ εὐοσμία καὶ ὁρμὴν τινα ποιεῖ πρὸς τὴν κίνησιν· ἀγαθὸν δὲ καὶ δοκεῖ πρὸς οὐ πόρους εἶναι, τῇ θερμότητι σύμμετρον ὄν, καὶ τῇ καυφότητι, καὶ τῇ διαλύσει πρὸς οὐ ζητοῦς πόρους. ὡς δέ τινες φασιν, οὐχ ἥδιον ἡ λύπρου ἐπὶ τούτου. μαλακὴ γὰρ ἡ ὀσμὴ, καὶ προσφιλὴς τοῦ χρώματι, καὶ ἡ ταύτης. καὶ ταῦτα μὲν, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ὥσπερ ἴδιον ἂν εἴη. τὸ ῥοδίνου δὲ αἱ μίξεις καὶ ζητοῦς ὀσμαῖς καὶ ζητοῖς χυμοῖς, ἐὰν ἁρμοσμέναι τυγχάνωσιν, ἔχουσί τινα χρείαν, αἱ μὲν ἀφαιροῦσαι τὴν βαρύτητα καὶ τὴν ἰσχύν. οἱ δὲ διοδμίαν τινά, οἱ δὲ γλυκύτητα ἐμποιοῦσιν, καθάπερ καὶ τοῖς τοῦ οἴνου. καὶ γὰρ ὁ ζητοῦ θάσου ὁ ζητοῦ πρυτανείου διόμενος, θαυμασός τις,

ὡς ἔοικε,

ὡς ἔοικε, τῷ ἥλιῳ, ἠρτυμένος ὀξίμ. ἐμβάλλουσι γὰρ εἰς τὸ λοπάμιον * καὶ μέλιτι φυρά-
σαντες. ὥστε τῷ μὲν ὀσμῷ ἀπ' αὐτῶ, τῷ δὲ γλυκύτητα ἀφ' ὧν καὶ τοὺς λαμβάνειν τὸν
οἶνον. σύμβαίνει δὲ οὕτω καὶ κατὰ τὰς ὧν οἴνων μίξεις· οἷον ἐάν τις κιρράσῃ εἰς σκληρὸν καὶ
βύσμον μαλακῷ καὶ ἀόσμῳ, καθάπερ τὸν ἡρακλεώτικὸν τῷ τὸν ἐρυθραῖον, τῷ μὲν τῷ μα
λακότητα, τῷ δὲ τῷ δυσμίαν παρεχομένῳ. συμπίπτει γὰρ ἅμα τὰ κακὰ ἀλλήλων ἀ-
φανίζειν, τῇ μαλακότητι θάτερον. πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλας οἱ ἔμπειροι λέγουσι τὰ ἴσασι κιρά
σεις· ὁ τὰ ὧν τῶν ὀσμῶν βύλεται συμβαίνειν, καὶ ὧν τῶν χρωμάτων, ἂν τις λαμβάνῃ τὰς ἁρ-
μοττούσας μίξεις. οὕτω μὲν οὖν ἵλιον τὸ ῥοδίνου. τὸ δὲ κοινὸν ὧν τῶν αὐτῶν ἀπόρημα, τί δή
ποτε ἀπὸ τοῦ καρποῦ τὸ χρὼς ἥδιστα φαίνεται. διὸ καὶ οἱ μυροπῶλαι οὕτω μυρίζουσι τὸ μέ
ρον. τῷ δ' αἰτίαν εἶπε τοῦ φαύτιου λιπαρόν, ὅτι τὸ θερμὸν ἰδίσκουσιν, οὐτ' ἄλλοιοῖ. ταχέως
δ' ἥδη ἡ αἴσθησις πρὸς μύρους, ἀναμιγνυμένοις τοῖς χρώμασι. Ἀπορεῖται δέ, διὰ τί οἱ μὲν εἰω-
θότες μυρίζεσθαι, μᾶλλον ἰδίζουσι τῶν νομιζομένων. εἶτα μὲν γὰρ αὖ λέγῃ, καὶ ὅλα
φαντασίαι, καὶ οὐκ ἀλήθειαι διὰ τὸ μὴ εἰωθός. εἰ δ' οὖν καὶ ἀληθὲς ἔοικε τὸ μὲν οἷον συνα-
ναμίγνυσθαι πλείοσιν ὀσμαῖς ἑτέραις, ὑφ' ὧν ἀμαυροῦται συγκαταμιγνυμένῳ καὶ τῷ χρώ
ματι· καὶ τὸ ὥσπερ ἀνέρασιν λέχεσθαι τὸ μανὸν, καὶ ἐκφαίνειν τῇ αἰσθήσει χρονιζόμενον.
εἶτα δ' αὖ καὶ γνώτιος λαβεῖν, ὡς ἧττον λεχομένου διὰ τὸ συνήθη. Βραδύτερον δ' αὐτὰ μι
γνύμενα, πλείω χρόνον ἰδίζειν. καὶ οὕτω μὲν ἔλαττον, καὶ οὐ φανερῶς ὁμολογούμενον. ἅπτε-
ται δὲ μᾶλλον τὸ χρώτος, καὶ λιπαλῆς, καὶ τῶν ἄλλων· καὶ πλεῖον χρόνον ἐμμένει ταῖς ἰ-
σχυροτάταις ὀσμαῖς, οἷον μεγαλεῖον αἰγύπτιον ἀμαράκινον. τὰ δ' ἀδύνη καὶ πολύοσμα,
κουφίζοντα τῷ αὐαπνοῷ καὶ ταχεῖαν, ποιεῖ καὶ τῷ ἀπόλυψιν· ὥστε τό, τε ῥόδινον,
καὶ ἡ λύπρα. ἔνια δὲ καὶ εἰς τὴν ὑστέραν οὐ χέει * ζειν. διαπεπόνυκας εἴ τις ἦν Βα-
ρύτης. τὰ δὲ κατὰ ὅλως ἔμμονα μᾶλλον, ὥσπερ ἡ ναρδίνη, καὶ τὸ ἰρινον, αὐτῶν δὲ μάλιστα
ἰσχυρότατα. κατὰ τὰ μὲν ἔν τε τοῖς λουτροῖς καὶ τῇ αὐέσει διατηρεῖ πως τὴν ὀσμὴν, οὐ συγ-
κακίνει. τὰ δὲ κακινόμενα, πλέω ποιεῖ λυσωπίαν αὐτῶν τῶν ἱδρώτων, ὡς ἂν σήψεώς τι-
νος ἢ διαφθορᾶς γινομένης, καὶ τὰ μὲν πόδια καὶ τῶν μύρων ποιήσεώς τε καὶ δωσμένως,
ὧν τοσοῦτον ἐρῶ. τὰ δὲ πόδια τῶν ἔμπροσθεν μέχρι, διὰ ὧν διαπάσματα καὶ αἱ σωθέ-
σεις, οὐκ ἔλαττον μέχρι. τῶν δ' ἐλαίων ὠφελιμώτατον, ἀλλ' ὅσῳ ἂν τις πλέω καὶ ποικιλωτέρᾳ μί
ξει, τοσούτῳ καὶ ἡ ὀσμὴ λαμπροτέρα καὶ ἡδίων· ὥσπερ καὶ διὰ αὐτῶν τῶν ἀρωμάτων τῶν
πεχείρων. εἰς ταὐτὸ γὰρ μιγνῦντες ἅπαντα χρῶνται. ζητοῦσι δὲ τούτοις, καὶ ἀποδύσου-
σιν· ὥστε μηδένος, ἀλλὰ πάντων κοινὴν λύπην τῷ ὀσμῷ εἶναι. διὸ καὶ αὐοίγοντος διαπί-
νων ἡμέρῳ διὰ τὸ ἰσχυρῶς ἐλάττω μιγνύουσιν, ὥσπερ
* τὸ δ' ὅλως οὐ μιγνύουσιν, ὥσπερ τὸ ἐρυσίκηπτρον, ὥστε οὐ καὶ ἀρτίως ἐλέχθη.
Βρέχουσι δὲ, σωτιβέντος τὸ οἴνῳ τοῦ δυώδει. ἔοικε δ' οὕτω χρήσιμον εἶναι πρὸς τὰς δύσ-
οσμίας, εἴ γε καὶ οἱ μυρεψοὶ χρῶνται. μένουσι δὲ πολὺ χρόνον αἱ σωθέσεις. ἡ δὲ χρῆσις τού-
των μὲν εἰς τὴν τῶν ἱματίων ὀσμήν· τῶν δὲ διαπλασμάτων εἰς τὴν στρωμνὴν, ὅπως πρὸς
τὸν χρῶτα πρόσηπται. καὶ γὰρ ἄρχεται μᾶλλον, καὶ ἐμμένει * νεώτερον ὄζον, καὶ
ὥσπερ αὐτὸ ἐκείνου τοιοῦτο ποιοῦσιν. οἱ δὲ πρότερον ἐνέβαλον οἴνῳ καταβρέχοντες δυώ-
δη, πρὸς τὸ παραιρεῖσθαι τὴν ὀσμήν· ἔνιοι δὲ καὶ μελικράτῳ. τὸ γὰρ ὅλον ἄμφω ταῦτα συ-
νεργεῖ πρὸς δυοσμίαν. διαμένουσι δὲ αἱ σωθέσεις. φανερὸν δ' ἐκ τούτων, ὅπερ καὶ πρό-
τερον ἐλέχθη, διότι τὰ ξηρὰ καὶ δυοσμότερα πρὸς ἄλληλα ταῖς ὀσμαῖς. αἱ δὲ τῶν ζώων ὀσ-
μαὶ, κατὰ τὰς ἰδίας γίνονται φύσεις. ἐκλύσῳ γάρ ὅτί τις οἰκεία κατὰ τὴν ἰρασιν. αὗται
δὴ λεῖαι μὲν καὶ καθαραὶ, καὶ κατὰ τὰς ἀκμὰς, καὶ ὅταν δοῦ ἔχωσιν ἑαυτῶν. ἐπὶ δ' ἥδιους
ἅπαλῶν καὶ νέων ὄντων. πλεῖσαι δὲ καὶ κακωδέσταται, περὶ τὰς ὀχείας· καὶ ὅλως σωπτικω-
μένων καὶ καμνόντων σωμάτων. διὸ καὶ οἱ τράγοι καὶ οἱ ἔλαφοι, καὶ λαγοί, καὶ τἄλλα, τό-
τε μάλιστα ὄζει. θαυμαστὸν δὲ φαίνεται, τὸ ἴδιον τὸ συμπάσχειν τὰς τραγέας, ὅταν ἥ ὥρα
καθήκει τῆς ὀσμῆς. αἴτιον δὲ δηλονότι, τὸ κοινόν τινα τοῦ θέρμαλ δύναμιν, ἢ
ὑγρότητα φιάτλω, ἀφ' ἧς ἡ ὀσμὴ γίνεται καὶ ζώντων. κινουμένης οὖν τῆς διαθρμαινο-
μένης ταύτης κατὰ τὸ ἀέρος, βύλεται καὶ τὰ θέρματα καθ' ὅσον ὑπβάλλει· διὸ καὶ ὡς
ὥρας αἴτιον ἡ διάθεσις. τότε γὰρ καὶ οἱ μὴ ὀχεύοντες ἔξουσι, καὶ οἱ ἄγονοι, καὶ αἱ αἴγες

ὅλως. ἡ δ' ὀχεία τότε μὲν μεγάλην μερίδα συμβάλλεται, καθ' αὑτὴν δ' αἰτία γίνεται τῆς διαθέσεως. εὐλόγως δὲ τὰ μύρα φαρμακώδη, διὰ τὴν τῶν ἀρωμάτων δύναμιν. καὶ γὰρ τὰ ἀρώματα τοιαῦτα. δηλοῖ δὲ τά, τε καταπλάσματα, καὶ ἃ δὴ τινες μαλάγματα καλοῦσιν, οἷον ἀκρδείκνυται δυνάμεις, τά τε φύματα καὶ τὰ ἀκρσήματα διαχέοντα. καὶ ἄλλα πλείω τῶν κατὰ τὸ σῶμα διαλλοιοῦντα ὑπὸ πολλῆς μέν. ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν βάθει, οἷον ἄν τις καταπλαγῇ, τὰ ὑποχόνδρια καὶ τὸ στῆθος εὐθὺς σὺν τοῖς ἐρυγμοῖς ἀκρδίδωσιν εὐώδεις τὰς ὀσμάς. ἔνια δὲ καὶ εἰς οὔρησιν ἀλγεῖ, συνεξόζειν ποιοῦν ἑαυτά. ὑπὸ δὲ τούτου μεῖζον, ὅτι καὶ ἀκρ τῆς κεφαλῆς ἄν τις καταπλάσῃ, δίδωσι τὴν ὀσμὴν εἰς τὰ οὖρα, τὴν ἀκρ τῶν ἀρωμάτων. ἐπεί γε κοιλίαν κινεῖ καὶ ἡ ἴρις, ὥσπερ ἐλέχθη. πάντα δὲ ταῦτα ποιεῖ, καθάπερ πολλάκις εἴρηται, διὰ τὸ φύσει στρυφνὰ καὶ ὑπόπικρα, θερμαντικὰ καὶ εὐθίοδα πρὸς τοὺς πόρους εἶναι. τμητικὰ γὰρ ὄντα καὶ θερμαντικὰ, καὶ στύφειν ἅμα καὶ θερμαίνειν δυνάμενα, καὶ ἐξάγειν καὶ ἐκπέττειν δύναται, καὶ τὸ ὅλον ἀλλοιοῦν καὶ μεταβάλλειν. συμβαίνει δὲ τρόπον τινὰ καὶ ἐν ἄλλοις ἡ τοιαύτη συμπάθεια. καὶ γὰρ οἶνος ἅμα τῇ σταφυλῇ δοκεῖ συνα * καὶ τὰ σκόροδα καὶ τὰ κρόμμυα. τὸ δὲ δριμύτατον ὄζειν ὅταν ἐν τῇ γῇ βλαστάνῃ. πλὴν τούτοις δ' ἅμα συμβαίνει, καὶ αὐτοῖς βλαστάνειν. ὅλως δὲ πάντα κινεῖσθαι τὰ φλοιὰ, ῥίζα μὴ ἀπεξηρασμένα κατὰ τὰς πλαστικὰς ὥρας. ἡ γὰρ ἐνυπάρχουσα δύναμις, ἐν αὐτοῖς κινεῖται. θαυμασιώτατον δὲ τῶν τοιούτων τὸ ὑπὸ τοῦ στέατος τῆς ἄρκτου συμβαῖνον, αἵπερ ἅμα ταῖς φωλίαις ἐπαίρεται καὶ ἐκπληροῖ τὰ ἀγγεῖα. τὶ δή ποτε Δημόκριτος τοὺς μὲν χυλοὺς πρὸς τὴν γεῦσιν ἀκρδίδωσι, τὰς δ' ὀσμὰς καὶ τὰς χρόας οὐχ ὁμοίως πρὸς τὰς ὑποκειμένας αἰσθήσεις. ἔδει γὰρ ἐκ τῶν σχημάτων. ἢ τοῦτό γε πρὸς ἅπαντα κοινόν. ἅπαντες γὰρ, οἱ μὲν μόνης, οἱ δὲ μάλιστα ταύτης τὰ πάθη λέγουσι, καὶ τὰς διαφορὰς· ὡς ἐν χρώμασι λευκὸν καὶ μέλαν, καὶ ἐν χυλοῖς γμυκὺ καὶ πικρὸν, οὕτως ἐν ὀσμαῖς. οὐ γὰρ δὴ οὖν εὔοσμον καὶ κάκοσμον. ἔτι δὲ τὰ μὲν μικτὰ, τὰ δ' ἀνάμικτα· οὐδ' ἐν ἁπτοῖς· πλείω γὰρ εὐθὺ τὰ ὑποκείμενα· σκληρόν, μαλακόν, τραχύ, λεῖον. ἀλλὰ μᾶλλον ἐν φωναῖς, ὀξὺ καὶ βαρύ, ἄμικτοι χυλοί· οἱ μὲν τοῦ μὴ καταμερίζεσθαι, ὥστ' ἐξ ἀμφοῖν, οἷον ὕδωρ, ἔλαιον, φλέγμα, αἷμα, ὅλως πᾶν τὸ ἐπίνεον, ἢ τὸ διαιροῦν· ὥσπερ τὸ ὄξος, καὶ τὸ γάλα. τὸ γὰρ τῇ πιέσει καὶ τρίψει μιγνύμενον, ἕτερον εἶδος. ἄλλον δὲ τρόπον οἱ μὴ εὔμικτοι πρὸς τὴν χρείαν, οἱ καὶ λυμαινόμενοι ἀλλήλοις· οἷον ἡ θάλαττα, καὶ τὰ ἰτρώδη καὶ πικρὰ ὕδατα τοὺς οἴνους, καὶ τὰ πότιμα, ἐὰν μὴ εὐθὺς χρῆταί τις. ὀσμαὶ δὲ, αἱ μὲν οὕτως ἄμικτοι πλείους, καὶ ὥστε καθόλου λαβεῖν, καὶ κακώδεις ταῖς κακώδεσιν· ὡς δὲ μὴ, ἐν τι τὸ ἐξ ἀμφοῖν ἔργον εὑρεῖν μὴ ἀδύνατον. εἰς τὴν τοιαύτην δὲ δύναμιν ἅπαν, ὡς εἰπεῖν, πανεύοσμον. ἀλλ' ἔνθα μὲν ἴσως χείρω ποιεῖν, ἔνθα δὲ βελτίων, καθάπερ ὑπὸ τῶν μύρων. τὰ μὲν γὰρ ἀφαιρεῖται τὸ εὔκρατον, καὶ σκληρόν· τὰ δ' ἀκρθηλύνει, καὶ ὥσπερ ἐξ υδατεῖ τὰς ὀσμάς. ἐν δὲ τοῖς ξηροῖς, ἅπασαι πάσαις μικτοί. τὰ γὰρ διασπάσματα ὅσῳ ἂν εἴη πλειόνων, ἀμείνω. ποιεῖ δὲ καὶ ἡ τοῦ οἴνου κατάμιξις, καὶ μυρία ἔνια, καὶ θύμια τὰ εὐοσμότερα, καθάπερ τὴν σμύρναν. δοκεῖ δὲ καὶ τὸ μύρον, ἡδύνειν τοὺς οἴνους. διὸ καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ οἰνεπίᾳ μιγνύουσιν, οἱ δὲ οὕτως ὑπαχεόμενον πίνουσιν. οὐκ ἄλογον δὲ, συνέγγυς τὰς αἰσθήσεις οὔσας, καὶ ἐν τοῖς αὐτοῖς ὑποκειμένοις ἔχειν τινὰ ὑπακοινωνίαν. ὡς γὰρ ὑπὸ τὸ πᾶν, οὐδεὶς οὔτε χειλὸς ἄοσμος, οὔτε ὀσμὴ ἄχυλος. οὖν δ' ὅτι οὐδεμία ἐκ μὴ ἔχοντος χυλόν. συμβαίνει δὲ καὶ μεταβάλλειν τὰς ὀσμὰς ἅμα τοῖς χυλοῖς, ὥσπερ ἐπί τε τοῦ οἴνου, καὶ ὑπὸ καρπῶν τινῶν· ἐνίων δὲ καὶ ἐν τοῦ ἄνθει πρότερον, ὥσπερ τῶν βοτρύων. ἡ δὲ τῶν μύρων εἰς ἀκμὴν μόνον, καὶ οἷον φθίσιν. μετακινοῦται δ' ἐν ταῖς ἐτίαις ὥραις πάνθ' ὡς εἰπεῖν, μάλιστα δὲ τὰ ἀσθενέστατα. τὰ δ' ἀνθινὰ, καθ' ἣν ὥραν ἀνθεῖ τὸ ἄνθος, τὰς συνθέσεις ποιοῦσιν ἐκ τῶν ἀρωμάτων θραύσαντες πολλὰ, καὶ μίξαντες εἰς ταυτὸ, κλίνουσιν εἰς κιβώτιον· εἶθ' ἀνοίγοντες διά τινων ἡμερῶν, ὅταν μάλιστα ὄζειν δοκῇ, τότ' αἴρουσι. καὶ πάλιν δὲ καὶ πάλιν διαδύοντες χρόνον, ὅπως ἂν μηδενὸς ἐνόζῃ, θαυμαστὴν δὲ ὀσμὴν λαμβάνειν τὰ ἱμάτια εἰς ταῦτα τιθέμενα. τὸ δὲ πλατάνου τῆς αἰγυπτίας μύρον, αὐτὸ μὲν οὐκ ἄγαν ἀναπνεῖ. μιγνύμενον δὲ ποιεῖ τ' ἄλλα βελτίω, μάλιστα δὲ τὴν ἴριν. ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάττῃ διακοπτομένων τῶν λίθων, ἔνδον ἐμπεφυκότα φαίνεται ἰχθύδια καὶ καρίδες. καὶ ἄλλα ἔτα ζῶα ἐπίκλη * ἀθήνησι λέγειν εἰς πάντα χαλκὸν κοῖλον ἐμβάλλεσθαι σίδηρον ὁμοίως

ἐρυθρὸν

ἐρυθρὸν καὶ λευκόν. εἶναι δέ τινα λόγον πρὸς τὸν καπίτρον. ἐμβάλλεσθαι δ' οὐ μεγέθους χάριν, ἀλλὰ τῆς μικρότητος.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΙΔΡΩΤΩΝ.

ΙΔΡΩΣ πότερον μετ' ὑγρότητος δύθυς ἐκκρινομένης γίνεται, ἢ πνεύματος, ὡς τοῦ λιπαροῦντος μὲν τῆς σαρκός, ἔπειτ' ἔξω πήγνυται καὶ στερεοῦται καταψυχόμενος, ἔστω ἔστω γὰρ ἄλλοις λόγος. διότι ἡ ἁλμυρός, ἢ ὀξύς, ἢ κακώδης, ἢ τὰς ἄλλας ἔχων διαφοράς, νῦν πειρατέον θεωρεῖν. ἁλμυρὸς μὲν οὖν γίνεται, διότι τὸ ἀλλότριον ἐκπίνεται πρὸς φύσιν τῆς σαρκὸς, ὀξυγλωμένου τοῦ γλυκυτάτου καὶ πνευματώδους. τὸ γὰρ τοιοῦτον, τῷ μὲν τὴν ὑποκάυσιν τῆς κατὰ τὴν εὐσιν, οὖρον· τῷ δὲ τῇ σαρκὶ, ἱδρὼς καλεῖται. πλὴν ὅτι συμβαίνει τὸ μὲν αὐτόματος, καὶ οἷον αὖτῆς φύσεως ἐργαζομένης ὑγίειαν· τὸν ἱδρῶτα δ' ἐκπίνεσθαι διὰ τὴν κίνησιν ἢ πόνον, ἢ ἁπλῶς τὴν τοῦ θερμοῦ καὶ πνεύματος διάλυσιν. διὸ καὶ τὸ μὲν ἀεί, τὸ δ' οὐκ ἀεὶ συνεχὲς, ἧπερ ἡ τοῦ πνεύματος ἔκκρισις. ἅφατος δὲ τῇ αἰσθήσει, καθαπερ ἀθμίζοντος ἀεὶ τὸ σῶμα. * ἄπεπτον δὲ πιπτόμενον γλυκὺ, τὸ δ' ὠμὸν πολὺ ὑδατῶδες, ὥσπερ τὸ φλέγμα καὶ δάκρυον. τάχα δὲ ταῦτα μὲν σύλογος, τὸ μὲν ὅτι ἀπὸ τροφῆς, τὸ δ' ὅτι ἀπὸ τοῦ περὶ τὸν ἐγκέφαλον· ὁ δ' ἱδρὼς, καθάπερ ἐκ σαρκὸς ἡ φλεβός, ᾧ οἷς ἦλθε μεταβολὴ περὶ τροφῆς ἢ τύπῳ τοιαύτη. καὶ οὗτος, ὥστε κατὰ τὸν ἐγκέφαλον. ἐπεὶ καὶ φανταῦθ' ὅταν ἐκ σωτήξεως ἄλλου τινὸς πάθους, ἁλμυρὸν τὸ πύελον καὶ τὸ δάκρυον. ἢ τούτῳ μὲν μαρτυρεῖ τὸν λόγον τὸ πρότερον, ὅτε ἱδρὼς πᾶς ἁλμυρός· εἰ δὲ πορρωτέρω θεν, ἀλυκώτερος. οὗτος δὲ μᾶλλον τῇ προσφύσει ὀξείαν, οὐκ ἂν τοῦ ἁλυσίτου ἡ ἔκκρισις εἴη. τὸ δ' ἁλμυρὸν πάλιν ἀλλότριον. ὥσπερ μὲν δὴ τούτων σκεπτέον. ἔοικε γὰρ ὁ μέν τις τοιοῦτος, ὁ δ' οὐ τοιοῦτος εἶναι τῶν ἱδρώτων, ἢ τό γε μᾶλλον καὶ ἧπερ φανερῶς. ἀπολουθεῖ δέ πως τούτῳ αἰτίας ὅτι, καὶ χειμῶνος ἡ αὖξη. καὶ ὅτι ὁ μὲν κακώδης, ὁ δ' ἄοσμος, ᾧ οἷς δὲ ὀξὺς τῇ ὀσμῇ. καὶ ἄλλοι δὲ τρόποι τῆς κακωδίας ἅπτονται. καὶ γὰρ ταῦτα ὡς γένη λαβεῖν, ἄπεψις. τῆς δ' ἀπεψίας, ὅτε μὲν ἀκαθαρσία τῆς κοιλίας, ὅτε δ' ὅλως κακεξία τις αἰτία. πολλάκις δὲ καὶ βρωμάτων ἰνες πονηφοραί. καὶ γὰρ ταῦτα ποιεῖ τινα δυσωδίαν, ὥσπερ καὶ τὸ ὠμογανὸν φασι· τάχα δ' ἡ ταῦτα μὲν ὡς συμβαλλόμενα θετέον. τὴν δ' αἰτίαν τοῖς πρότερον ἀποδοτέον, καὶ τί αὖ τῇ ὅλῃ τοῦ σώματος ἰρασει. πολλοὶ γὰρ τῶν γυμναζομένων καὶ δοκιμώτατα δυσῶδες, βαρεῖς καὶ κακώδεις τοῖς ἱδρῶσιν. ἐπεὶ ὅτι γε τῇ κακεξίᾳ πολλαχόθεν φανερόν, ἔκ τε τῶν καμνόντων καὶ ἐκ τῶν ἀφροδισιαζόντων πλέω ἔξιν ἐχόντων ἢ δεῖ, καὶ τῶν θραπτυόντων ἢ δεῖ ὅλως. ἄτοπον δ' ἂν δόξειε τοῦτο εἶναι, τὴν φωνὴν πῶς ἔχει πρὸς ταῦτα, καὶ πρὸς τὸ καθόλου λεχθὲν, ὅτι οἱ πολὺ μᾶλλον καὶ κακώδεις τοῖς ἱδρῶσι· πολιὰ δὲ τῆς ἡλικίας ἧπερ· καὶ οἱ γέροντες οὐδαμῶς. ἀλλ' ἡ βαρύτης τοῦ χρώματος. καὶ ἡ πεπλικωτάτη ἡ ἡλικία τῶν ἡδέων. σημεῖον δ', τὸ δ' αὐξήσεως. ἡ δὲ τῆς προβυτέρου, ἧπερ. τῶν δ' ἡδέων γερόντων, φαυλότερος. ἄτοπον δ' ὅτι πρὸς τὰ ἀφροδίσια μᾶλλον ἡ ὀρμὴ τῶν νέων, καὶ τῶν πόρων ἄνοιξις καὶ μεταβολή. πάντα δ' ταῦτα συνέργα πρὸς κακωδίαν. ἡ δὲ τῶν πρεσβυτέρων * οἷα τις ἕξις ἡδὺ καὶ μύρου ζα, ἡ δὲ τῶν γερόντων, διὰ μανότητα καὶ δύπνοιαν. διὸ καὶ οὔτε πολυπωμαλικὴ. ἅμα δὲ καὶ ὕπνοιαν

* ἀπορρίπτουσιν καὶ οὐδὲ * ετου τοιοῦτον ἀφ' οὗ γίγνοιτ' ἂν τὸ κακῶδες. ἐπεὶ καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐκ τῆς κεφαλῆς λογισμὸς, ἢ ἧπερ γε τά τε ἐκ τοῦ σώματος, ὅτι δύπνους ἡ κεφαλή. διὰ τοῦτο δ' ἡ διὰ τῶν τριχῶν ἔκφυσις * τὴν μανότητα. λυσώδης δὲ τόπος καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῖς, ὡς ἂν μὴ δύπνοια· ῥέπεται γάρ. ἡ δὲ κακωδία, σῆψίς τις. διὸ ὁ ἐκ τῶν μασχάλων ἱδρὼς, καὶ ὅλως ὁ ἐκ τῶν κοιλῶν κακωδέστατος. καὶ δι μα-

νοί γε οἱ τόποι, ἀλλ' ἡ διατάπνιξις καὶ ποικιλία ποιεῖ τὴν διακωλίαν. ταυτὸ δὲ πεπονθὼς ὁ τόπος ὁ ῥιζῶδης, καὶ ὅλως τὸ σῶμα πρὸς τὴν διακωλίαν· ἀπεψία γὰρ διὰκεῖ γίγνεται. τὴν δὲ δι' ὰ τὸ πάγαιον διακωλίαν, ἣ ὑπὸ μυείων γίνων, ὅταν αὐαδίδωσιν (καὶ γὰρ οὕτω συμβαίνει) λεκτέον ὑστέρῳ. γίγνεται δὲ ἡ μὲν θρόμος, ὁ δὲ ψυχρὸς ἱδρώς, ὁ μὲν ὥσπερ πεπεμμένος, ὁ δ' ἄπεπτος. ἡ δ' ἀπεψία διαφέρει ἢ εἰς τὴν διακωλίαν. αὕτη μὲν γὰρ ἔοικε διακεκραμένη τινὶ ἡ μεταβολῇ οἵᾳ ἐστὶν ὑγρότης, ἐκείνου δὲ μεταβολῇ μέν τινι ἡ ἀλλοιώσει· τὸ φυσικὸν δὲ, οὐδὲ διακεκραμένον, διαβαίνουσιν δὲ καὶ τὰ τῆς κοιλίας πρόσωπα διυσώδη. Διότιμος δ' ἔλεγεν ὁ γυμνασὴς, ὅτι τρεῖς εἰσιν διαφοραὶ τῶν ἱδρώτων εἰσίν· ἀρχομένων τε, καὶ μεσόντων, καὶ ληγόντων. αὗται μὲν οὖν αἱ διαφοραὶ γίγνονται, τῇ τε τῶν πόνων ὠθήσει, καὶ τῇ τοῦ σώματος ἀλλοιώσει. διαλύει γὰρ, ὡς ἀπὸ τῆς ἀνομοίας διαθέσεως, ἀνόμοιον καὶ τὸ ἄπεπτον. ἐπεὶ ἡ λεπτότης τῆς ἡ παχύτης δύναιτ' ἂν τοῖς ἱδρῶσιν. ὁ μὲν γὰρ ὠμόπολαιος, καὶ ψωρῶδης ὑδατώδης τις καὶ λεπτός· ὁ δ' ἐκ βαθέος, μᾶλλον βαρύτερος, ὥσπερ σωτικὸς μέλιτος τὸ χρῶς. ἤδη δέ τινες φασὶ ἡ αἷμα τι ἐκκαῦσαι, διαβαίνειν Μονᾶς ἔλεγεν ὁ ἰατρός· διὰ ἥλου, ὡς ὠθούσας θεὶς καὶ πλείονος ὑγρότητος ἐκ τῶν φλεβῶν. ἀπέπτου δέ, ὥσπερ ἀναπεχωρισμένης ταύτης. γίνεται γὰρ καὶ αὐτὸ αἷμα γίγνεται ἄπεπτον. ἁπλῶς δὲ τοῦτό γε, ὥσπερ πολλάκις εἴρηται, καὶ ὑδατῶν δύναιτ' ἂν ἀληθές, ὅτι διὰ τὰς ἕξεις τῶν σωμάτων ἡ ἔκκρισις ἀεὶ τῶν πρόσω μάτων γίγνεται. ἐπεὶ διὰ τοῦτ' ἔνιοι ὅταν πλέω πονήσωσιν, ἕλκη ἔχουσι. διὰ γὰρ τὴν ἀκαθαρσίαν τοῦ σώματος, ἡ λίνησις προοῦσα καὶ θρομαίνουσα, συνεξικμάζει τὰ πρόσω μάτια μετὰ τοῦ ἱδρῶτος * ὑστέρου. ὅτι δὲ παχέα ὄντα, καὶ χυμοὺς ἔχοντα μοχθηροὺς, οἷον ἕξεις, καὶ ἁλμυροὺς καὶ πικρὸς, ἐκκρίνεσθαι μᾶλλον, οὐ διὰ μάσεως δὲ διὰ τὸ πλῆθος. διαιρεῖ δὲ, καὶ διέλκει τὴν σάρκα, διὰ τὴν πικρότητα τοῦ χυμοῦ. παραπλήσιον δὲ τρόπον τινὰ ζύτῳ καὶ τὸ πρὸς τὴν ψώραν, καὶ οὖς λεχῆνας, καὶ λέπρας, καὶ ὅλως ὅσα ἐκφύματα γίγνεται. καὶ γὰρ ἡ τύρις ἀπέπτου τινὸς χυμοῦ καὶ πρόσω μάτος ἔκκρισις τὸ ὠμόπολις διαιρῶν τε, καὶ διεῖναι κατ' ἄλλον τρόπον αὐτὰ ὄντας καὶ ἀναπαθισάντας, σαῦλαί τινα ποιεῖ. ἀλλὰ πρὸς μὲν τοῦτο, καὶ πόσα καὶ ποῖα τὶ διαφέροντα * καθ' αὑτὰ χρὴ θεωρεῖν. ὅτι δὲ διὰ διαχέξιαν τινὰ καὶ ἡ τῶν τοιούτων ἔκκρισις, φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων. οὐ γὰρ ὅτι ταῦτα πόνου πρόσεστι καὶ ἡ ἔξωθεν λινήσεως, ἀλλὰ τὰ διὰ αὐτῶν διωθεῖται ὑπὸ τῆς ἀναπνοῆς. συμβαίνει γὰρ, τὰ μὲν τῇ ὥρᾳ διαινόμενα, τὰ δ' ἡ λινήσει καὶ τῇ ἐκ ταύτης θρομότητι ποιεῖσθαι τὴν ἔκκρισιν. τὰ δ' ἤδη διὰ πλῆθος ἀεὶ αὐτῶν, ἢ τοῦ αἰτίου γέ τι χυλοῦ καθ' ἕκαστον. ὅτι δὲ λινήσεις καὶ οἱ πόνοι ποιοῦσι γύαις τὰ ῥαῦτα, φανερὸν καὶ ἐκ τῶν ἐνοδίων καταλυμάτων· ἃ γίνεται πολλοῖς, ὅταν εἰς ὁδὸν ἐμπέσωσι· μάλιστα μὲν ὑπὸ σὺν μεθ' ἡμέραν. ὅτι δὲ καὶ ὑπὸ πλεῖον ἔστι διὰ αἷς καὶ αἱ λινήσεις παραπίμπραται. πρὸς ἅπαντα δὲ τοιαῦτα συμφέρει, τὸ μὴ ἐρεθίζειν, μὴ δὲ λινεῖν, ἀλλ' ἐὰν ἀρκατασῆναι. συνεγκαλεῖσθαι γὰρ δύναιτο λινοσῶτα τῷ ὁρμῇ, ὅπερ καὶ πρὸς τὰ διαιρόμενα συμβαίνει. πολλάκις γὰρ διὰ τὴν ἀλμυρίδα τὴν ἀπὸ τοῦ ἱδρῶτος γινομένου * μῶν τινὶ λινισμῷ καὶ ἐπάρσεις τινὲς ἰονθώδεις γίνονται, πρὸς ἃς οὐ συμφέρει τὸ λινεῖν, οὔτε ταύτῃ ποιούμενον τὴν ἔκκρισιν, οὔτε ἀριμύτητι χυλῶν, οἷον ὀξεῖ καὶ σφυφνῷ καὶ ἁλικῷ κατέχειν θεραπόμενον, οὐδὲ θρομολουσίας ἢ ψυχρολουσίας χρώμενον, ἀλλὰ πρὸς καύσει χλιαρᾷ μὴ πολλῇ. καθίσυσι γὰρ αὐτῇ μᾶλλα· τἆλλα δὲ ἐρεθίζει καὶ λινεῖ. ταῦτα μὲν οὖν, ὥσπερ εἴρηται, διὰ διαχέξιαν καὶ διὰ ὑπερβολὴν γίνεται πόνων γίνεται. καὶ γὰρ ἐν ταῦθα συμμετρία τίς ὅτι ἡ ἐκκρίσεως, ὥσπερ καὶ κατὰ τοὺς ἄλλους πόρους. οἱ δ' ἄγαν ἐν ἱδρῶντες ἑαυτοὺς, ὥσπερ σωτικοῦσι, τοῦτο ποιοῦσιν ὡς Ἀντιφάνης ὁ διὰλιος, καὶ Ὑριάδας. διὰ τί δ' οἱ παῖδες λυσίδρωτες τῶν ἀνδρῶν μᾶλλον, καὶ μᾶλλα δὴ τὰ παιδία, καθάπερ θρομὰ τὴν φύσιν ὄντα καὶ ὑγρά· καὶ τοῦ ἱδρῶτος ἐκ τούτων ὡς γινομένου, τὴν δὲ τὴν αἰτίαν ἀπολυπέον, ὅτι πυκνὸς ὁ χρὼς τῶν παιδίων, πυκνότατος δ' ὁ τῶν παίδων, ὥσπερ γῦν διεκλιμένους ἔχον τοὺς πόρους. ἔλκη δ' ἡ θρομότης ὠμὰ κρατοῦσα, ὠθεῖται διὰ τὴν αὔξησιν. ἐὰν δέ τι καὶ γίνηται πρόσπτωμα, τοῦ ἐκκείνεται ἡ κοιλίαν. δύρσια γάρ, καὶ ὡς ἐπίπαν ὑστερότερα τῶν παιδίων. οἱ δὲ γέροντες, μανόχροοι μέν, ἀλλὰ ξηροί. δ' ἐνδεῖ τῶν ἱδρῶτι καθάπερ ὕλλῳ τινὰ ἀπορρέοντι. ἄλλα δὲ καὶ αὐτὸ τοῦτο δύσπνοιαν καὶ μανόν, ἱκανὴν ποιεῖ τὴν ἔκκρισιν, ἀεί τι συνεχὲς ὂν, καὶ μὴ πολλὸν γινόμενον·

χόντων·

χόντων· ὥστε πλειόνων ἡ ξηρότης, καὶ τὸ μὴ εὐίδρον. ἡ γὰρ κατ' ἄλλον τρόπον ἀπέρασις, ἡ κατὰ τὸν αὐτὸν, ἑκατέρα κωλύει τοὺς ἱδρῶτας διὰ τοῦτο. καὶ γὰρ ὧν αἱ κοιλίαι ὑγραί, καὶ εἰς κύστιν ἡ ἐπίῤῥοια. πλείω δ' οἱ ἱδρῶτες, ὅτι πᾶν τὸ ὑγρὸν ἐνταῦθ' ὥρμηκεν. οἷς δὲ πάλιν ἐπὶ τὰ σῖτα τῆς κοιλίας καὶ κύστεως. οὗτοι δὲ εὐίδρωτες μᾶλλον. ἡ γὰρ ἐνταῦθα μεριζομένη περίττωσις, ἀναφέρεται πρὸς τὰς σάρκας, καὶ εἰς τοὺς ἄνω τόπους· ἐπεὶ καὶ ἀπέπτων τῶν σιτίων ὄντων, καὶ ἀγρυπνήσαντες, εὐίδρωτες μᾶλλον· ὅτι συμβαίνει τὴν πέψιν διαμερίζειν τὴν ὑγρότητα, καὶ τὸν ὕπνον ἐκπέμπειν. ἐκ ξηροῦ δ' οὐκ ἔστιν ἱδρώς. ἄτοπον δ' ἂν ἐκεῖνο δόξειε, καὶ ὥσπερ ὑπεναντίον, ἢ οἱ γυμναζόμενοι καὶ συνέχοντες ἱδρῶτες. καὶ πάλιν οἱ ἀγύμναστοι κακῶς, καὶ πεπεμμένην δὲ καὶ ἄπεπτον ἔχοντες τὴν τροφήν. οὐκ ἔστι δ' ἄτοπον * γεγυμνασμένοι τῶν ἀνὰ τὰ σώματα, καὶ ἀνεωγμένους ἔχοντες πόρους. ἔχει δὲ * τοὺς ἱδρῶτας. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ οἱ μὲν χρονίως ποιούμενοι τὰς ἀφιδρώσεις εὐι * ἔτι τῶν μὲν ἀνεωγμένοι, τῶν δὲ συμμεμυκότες οἱ πόροι διὰ τὸ μὴ χρῆσθαι. συμβαίνει δὲ τούτοις καταπεπεμμένης τῆς τροφῆς, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. οἱ δὲ κακῶς ἔχοντες, καὶ μὴ πεπεμμένην τὴν τροφὴν τοῦ πλήθει τῆς ὑγρότητος εὐίδρωτες, διότι οὔτ' ἀπὸ τῶν αὐτῶν, οὔθ' ὡσαύτως· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν μετὰ πόνου, καὶ ἀεὶ τὸ σύμμετρον ἀφαιροῦντες. οὗτοι δὲ καὶ αὐτομάτως, καὶ ὡς ἂν τύχῃ, καὶ τὸ ὅλον ἀεὶ περιττώματος ἔχοντες πλῆθος. δοκοῦσι δέ τινες καὶ ἐν τοῦ χειμῶνι μᾶλλον εὐίδρωτες, ἢ ἐν τοῦ θέρει εἶναι, μὴ τὰς ὑπερβολὰς ἑκατέρου λαμβανόντων, οἷον ψύχους τε καὶ καύματος. οἱ μὲν γὰρ οἷον ῥίγος ἂν ποιήσειεν, ἡ δὲ τοῦ καύματος συντήξις. ἀλλὰ τὸ μέσον ἐν ἑκατέρῳ. τὴν δ' αἰτίαν ταύτην ὑπολήπτεον, εἴπερ ἀληθὲς, ὅτι ἡ μὲν ξηρὰ τῶν ὑγρῶν, ἡ δὲ ὑγρὰ εἶναι περίστασίν τινα τοῦ θερμοῦ, καὶ κατάστασιν. ὁ δὲ ἱδρὼς ἐξ ἀμφοῖν, τοῦ μὲν ὡς εἰ ποιοῦντος, τοῦ δὲ ὡς πάσχοντος. ἔτι δὲ τοῦ θέρους καὶ διατήσονται τὸ πολὺ τοῦ ὑγροῦ. διότι δὲ καὶ ἀνώμαλον ἱδρῶσι τρόπον τινὰ, φανερόν. καὶ γὰρ τὸ ὑγρὸν, καὶ τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ θερμὸν ἐνταῦθα μᾶλλον, ἐξ ὧν καὶ δι' ὧν ὁ ἱδρώς. καὶ οὐδ' οἱ πονοῦντες, ἀλλ' ὅταν παύσωνται μᾶλλον ἱδρῶσιν, οὐδὲ συγγεγονότες, οὐδὲ κατέχοντες τὸ πνεῦμα, ἀλλ' ὅταν ὦσιν ἐν τούτοις ἡ αἰτία. πάντων μὲν γὰρ ὑπὸ πνεύματος αἱ φλέβες ἐμφυσώμεναι, συμμύειν ποιοῦσι τοὺς πόρους· παυσαμένων δὲ συνίζουσιν. ὥστε δι' εὐρυτέρων, καθαπερ ἀνεωγμένων, μᾶλλον ἐξέρχεται τὸ ὑγρόν. καὶ ἡ καχεξία δὲ τοῦ πνεύματος πληροῖ τὰς φλέβας, ὥστε κωλύει διϊέναι, καθαπερ τὸ ὕδωρ τὸ ἐκ τῶν κλεψυδρῶν, ὅταν γε πλή * δύσις τὶς ἀπλαβῇ. ὅταν δ' ἀναισθητῇ, τότ' ἐξέρχεται μηδενὸς ἐμφράττοντος. τὰ δὲ καὶ ἡ ἀπόκρισις, ἡ ὑπὸ τῆς θερμότητος γινομένη, διὰ τῶν πόρων ἐκ τοῦ ὑγροῦ πνεύματος, ἢ καὶ ἄγει πρὸς τὸ ἀπολῆς. ὅταν δ' ἐπαίσθηται πόνων, ἥτε θερμότης ἅπασα διϊέι, καὶ ἐκ τοῦ πνεύματος ἀποψυχομένου γίνεται ὑγρότης, ὁ καλούμενος ἱδρώς· ὥστε καὶ πλεῖον καὶ ῥᾷον ἐκπίπτειν. μετὰ δὲ τοὺς δρόμους καὶ πόνους, ἐν τῇ σκιᾷ μᾶλλον ἱδροῦσιν, ἢ ἐν τοῦ ἡλίῳ, διὰ τὸ τὸν ἥλιον ἀναξηραίνειν καὶ πυκνοῦν τοὺς πόρους. ὅλως γὰρ, οὔτε πολὺ τὸ θερινὸν ἄγαν, οὔτε ὀλίγον διὰ τὸ ἐκτὸς εἶναι. τὸ μὲν γὰρ οὐ κινεῖ, τὸ δ' ἀναξηραίνει. διὸ καὶ εἴ τις ἄγαν ἐγγὺς ἵσταται τοῦ πυρός, ἧττον ἂν ἱδρώσειεν. καὶ ἐν τοῖς ἀλειπτηρίοις, ἐὰν μὲν εὐθὺς ποιήσῃ τὶς πολὺ ὕδωρ, ἧττον ἱδρώσειεν· ἐὰν δὲ ὕστερον ἐπεισενέγκῃ, μᾶλλον. προδοποιουμένου μὲν γὰρ καὶ παρορμῶντος τοῦ σήμματος, συνεργεῖ καὶ τὸ ἐπεισελθόν. ἐκεῖνο δ' οὐ δύναται τὸ πλεῖον δι' ἀσθένειαν. ταυτὸ δὲ πῶς τοῖς διῃρημένοις, καὶ ὅτι τρέχοντες ἧττον ἱδρῶσιν ἢ παυσάμενοι. τὸ μὲν γὰρ ἥτε τοῦ πνεύματος κάθεξις, καὶ ἡ τοῦ ἀέρος κίνησις κωλύει. τὰ δ' ὑπὸ τοῦ ὕδατος κάτω φερόμενα μέρη τοῦ σώματος, οὐ διϊδρῶσιν, ὅτι κωλύει τὸ ὕδωρ τῆς τῆξιν· ὁ δὲ ἱδρὼς τῆξίς τίς ἐστιν. οἷον τῶν κακῶς πεσῳκοδομημένων ταῖς σαρξὶν, ὅταν ἐκκρίνηται διὰ τὸ θερμόν. οἱ δὲ γυμναζόμενοι διαπαλαίοντες τῷ τρέχειν ἢ παλαίειν μᾶλλον ἱδροῦσιν· ἢ ἐὰν συνεχῶς συναθροίζεται διαπαυόμενον ἡ ὑγρότης εἶτα ταύτην ἐξαγει ὕστερον, ἢ πάλιν καὶ ὁ δρόμος νεχὴς ἀναξηραίνει, καθαπερ ὁ ἥλιος, καὶ τὰ πνεύματα. διότι μᾶλλον ἱδ[illegible] σθεν τῶν ἔμπροσθεν, καὶ ἡ θερμότης, καὶ ἡ πρὸς τῆς πλείων ἐν τοῦ [illegible] διά τε τὴν πάλην καὶ τὴν τρίψην ἧττον κωλύεται. καὶ ἡ διά[illegible]

λων. ὅτι οὐδὲ πόνος ἐνταῦθα, καὶ ἱδρώς. ἅμα δὲ καὶ ἡ διάστασις τοῦ πνεύματος, ἐξωθεῖ μᾶλλον. ὥσθ' ὅταν ἀνεθῇ πλεῖον, καὶ ἀθροωτέρως ἐκεῖθεν. τὸ δὲ πρόσωπον μάλιστα ἱδρῶσιν, ἀσαρκώτερον ὂν, καὶ ἥκιστα πονοῦν. ὅτι καὶ ἡ κεφαλὴ ὑγρὰ κόμ * δὲ πνευμονότητος. ἄλλά τε πολλὰ σημεῖα, καὶ ὁ ἐγκέφαλος, καὶ ἡ τριχῶν ἔκφυσις· ὁ μὲν τὸ ὑγρὸν, αἱ δὲ τὸ μανὸν ἀπεδηλοῦσαι. διὸ καὶ πρῶτον καὶ μαλιστ' ἱδροῦσι τὸ μέτωπον· οὗτος γὰρ ὑπὸ τὸν ἐγκέφαλον. ἔτι δ' ἡ τοῦ πνεύματος κάθεξις, διατείνεταί πως εἰς τὴν κεφαλήν. ὅτι δὲ τὰς χεῖρας τρίβοντες μάλιστ' ἱδροῦσιν, ἂν τἄλλα ὁμοιοσχημονῶσιν, κατὰ συμβεβηκός πως τὴν αἰτίαν λεπτέον. ἰσχύουσι γὰρ μάλιστα τῷ τόπῳ. τὸ γὰρ πνεῦμα οὕτω κατέχουσι, τῷ ἐγγυτάτῳ ἰσχύοντες. πονοῦντες δὲ μᾶλλον ἱδροῦσιν, τοῦ ἔχοντος μαλιστα τὸ πνεῦμα μαλιστα κατέχουσιν. εἶτα καὶ χειρὶ τριβομένων, συμπονούμενοι ἄλλων, ὅταν ἄλλο τι μέρος τριβώμεθα. τῇ γὰρ καθέξει τοῦ πνεύματος καὶ γυμναζόμεθα, καὶ τρίβοντες μᾶλλον ἱδρῶμεν. καὶ ὅταν οὖν πόδας καὶ τὰς κνήμας ἵν' ἐν τῷ ὕδατι ἔχωσιν, ἢ ὅταν τὸ ἄλλο σχῆμα διά τε τὰ προειρημένα. κωλύει γὰρ τὸ ὕδωρ τὸν ἱδρῶτα. καὶ ὅτι διαθερμαινομένων τούτων, καὶ τὸ ἄνω συνθερμαίνεται· οἱ δ' ἱδρῶτες, ὅπου θερμὸν καὶ ὑγρόν. ἄτοπον δ' ὅτι οἱ ἀγωνιῶντες οὖν πόδας ἱδρῶσι, τὸ δὲ πρόσωπον οὔ. καί τοι μᾶλλον εὔλογον, τὸ μαλιστ' ἱδρωτικὸν, καὶ τὸ μὴ ἥκιστα. τὸ δ' αἴτιον, ὅτι ἡ ἀγωνία ἐστὶν οὐ μετάστασις θερμότητος, ὥσπερ ἐν τοῖς φόβοις, ἀλλὰ μᾶλλον αὔξησις· καθάπερ ἐν τοῦ θυμῷ. καὶ γὰρ ὁ θυμὸς, ζέσις τοῦ περὶ καρδίαν θερμοῦ. καὶ ἀγωνιῶντες δ' οὐ διὰ φόβον οὖν πάσχουσιν, ἀλλὰ τὸ μὲν οὐ διὰ τὸ, τὸ μὲν πρὸς τὸ μᾶλλον θερμαίνεσθαι. ξηραίνει γὰρ ἡ θερμότης ὑπολαζουσα· τὸ δὲ ἐν τοῖς ποσὶ συντήκει, διὰ τὸ ἐλάττω μὲν εἶναι, ὥστε ξηρᾶναι, πλείω δὲ συμφύτου καὶ προϋπαρχούσης. ἔνιοι δ' ἱδροῦσιν ἂν ψυχθῶσιν, ἢ πνεύματι, ἢ ὕδατι. συμβαίνει γὰρ ναυτιᾶν, οὐκ ἀλόγως, καὶ ὅτι τὸ ὑγρὸν ψυχθὲν ἀθρόον ἐστί. πότερον οὐχὶ ῥιγοῦν, καὶ ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἴδιον καὶ ἔξω γινόμενον προπεσὸν τῷ ἀναπνευτικῷ τόπῳ ποιεῖ τὴν ναυτίαν. οἱ δ' ἡματιοδρόμοι, καὶ ἱδρῶτες, καὶ * ψεις εἰς ἱματίον ἀθρόους ποιοῦσι. διότι ἡ εὔχροια γίνεται, διὶ εὔπνοιαν. ἡ δ' ἄχροια, διὰ τὴν κατάπνιξιν. συνθερμαινόμενον γὰρ, καὶ μὴ διαψυχόμενον τὸ ὑπολῆς ὑγρὸν, ἄχροιαν ποιεῖ. οὗτος δὲ συμβαίνει, καὶ ἐκ τῶν δρόμων, καὶ ἐκ τῆς ὑπολήψεως. οἱ δὲ γυμνοὶ δρόμοι, διὰ τοὐναντίον. εὐχροιοῖ γὰρ, καὶ καταψύχει ὁ ἀὴρ τὰς συνισταμένας ἐκκρίσεις, καὶ διαπνέοντας. ἐν δὲ τοῖς ὕπνοις οἱ ἱδρῶτες μᾶλλον, ἢ ἐγρηγορῶσιν· ὅτι ὑγρότατα καὶ θερμότατα πάντα διὰ τὴν ἀντιπερίστασιν. ἐξ ἀμφοῖν δὲ τούτοιν ἱδρὼς, ὥσπερ εἴρηται πολλάκις.

ΘΕΟΦΡΑ-

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΗΘΙ
ΚΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ.

Εἰρωνείας, κολακείας, ἀδολεσχίας, ἀγροικίας, ἀρεσκείας, ἀπονοίας, λαλιᾶς, λογοποιίας, αὐαισχυντίας, μικρολογίας, βδελλυρείας, ἀκαιρίας, πολυπραγμοσύνης, δεισιδαιμονίας, αὐθαδείας.

ΗΔΗ ΚΑΙ πρότερον πολλάκις ὠλισθήσας τῶν ἀνθρώπων, ἐθαύμασα. ἴσως δὲ οὐδὲ θαυμάζω. τί γὰρ δή ποτε ἡ ἐλλάδι τὸν αὐτὸν ἀέρα κεκληκώς, καὶ παύτων τῶν ἑλλήνων ὁμοίως παιδευόμενός, συμβέβηκεν ἐμοῦ ὀλίγῳ τῷ τρόπῳ ἔχειν. ἐγὼ γὰρ ὁ Πολύκλειος σωθεωρήσας ἐκ πολλοῦ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ βεβιωκὼς ἔτη γενέσκοντα γένεα, ἔτι δὲ ὁμιλητὴς πολλοῦ τε καὶ παντοδαπὰς φύσεσι, καὶ πρὸς τὰ θεάματα μάλιστα ἀκριβείας πολλῆς τός τε ἀγαθὸς τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸν φαῦλον, ἐπιλελάβημαι συγγράψαι ἃ ἕκαστοι αὐτῶν ὠλισθήκασιν ἐν τῷ βίῳ. ἐκθήσω δὲ ἐγὼ τὴν γένος, ὅσα τε τυγχάνει γένη πρόπων τούτοις προκείμενα, καὶ ὃν τρόπον τῇ οἰκονομίᾳ χρῶνται. ἐπιλαμβάνω γὰρ ὦ Πολύκλειος, τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν βελτίους ἔσεσθαι, καταλειφθέντων αὐτοῖς ὑπομνημάτων φίστων. οἷς παραδείγμασι χρώμενοι, αἱρήσονται τοῖς δυσχερεστάτοις συνεῖναί τε καὶ ὁμιλεῖν, ὅπως μὴ καταδεέστεροι ὦσιν αὐτῶν. ῥέψομαι δὲ ἤδη ἐπὶ τὸν λόγον. σὺ δὲ παρακολουθήσας τε καὶ εἰδήσαι εἰ ὀρθῶς λέγω. πρῶτον μὲν δὴ ποιήσομαι τὸν λόγον ἀπὸ τῶν τῆς εἰρωνείαν ἐξηλωκότων, ἀφεὶς τὸ προοιμιάζεσθαι, καὶ πολλὰ περὶ τοῦ πράγματος λέγειν. καὶ ἄρξομαι πρῶτον ἀπὸ τῆς εἰρωνείας, καὶ ὁρισάμενος αὐτὴν. εἶθ' ὅτως τὸν εἴρωνα διεξέλθω, ποῖός τίς ἐστι, καὶ εἰς τίνα τρόπον κατηγόρηκε. καὶ τὰ ἄλλα δὴ τῶν παθημάτων ὡσαύτως ὑποθήσομαι, πειρασόμενος ἑκάστου γένος φανερὸν καταστῆσαι.

ΠΕΡΙ ΕΙΡΩΝΕΙΑΣ.

Ἡμὲν οὖν εἰρωνείαν δόξειεν ἂν εἶναι (ὥστε ὑπολαβεῖν) προσποίησις ἐπὶ χεῖρον πράξεως καὶ λόγου. ὁ δ' εἴρων τοιοῦτός τις, οἷος προσελθὼν φίλος ἐχθροῖς ἐθέλειν λαλεῖν, ἃ μὴ σεῖν. καὶ ἐπαινεῖν πρόσωπα, οἷς ἐπέθετο λάθρα. καὶ τούτοις συλλυπεῖσθαι ἠπίως μένοις. καὶ συγγνώμην δὲ ἔχειν τοῖς κακῶς αὐτὸν λέγουσιν, καὶ ἐπὶ τοῖς κατ' ἐαυτὸν λεγομένοις. καὶ πρὸς τοὺς ἀδικουμένους, καὶ ἀγανακτοῦντας πρέπως διαλέγεσθαι. καὶ τοῖς γὰρ τυγχάνειν κατὰ σπουδὴν βουλομένοις, προσαγαγέσθαι ἐπαινέσαντα. καὶ μηδὲν ὧν πράττῃ ὁμολογῆσαι. ἀλλὰ φῆσαι βουλεύεσθαι, καὶ προσποιήσασθαι αὖθις παραγεγονέναι, καὶ ὀψὲ γνέσθαι αὐτὸν καὶ μαλακιῶδες ναι. καὶ πρὸς τοὺς διανειζομένους καὶ ἐρανίζοντας, ὡς οὐ πολεῖ, καὶ μὴ πολὺν φύσει πολεῖν. καὶ ἀκούσας τί, διέξει, μὴ προσποιεῖσθαι. καὶ εἰδὼν, φήσει μὴ ἑωρακέναι. καὶ ὁμολογήσας, μὴ μεμνῆσθαι. καὶ τὰ μὲν ἐσκέφθαι φάσκειν, τὰ δὲ οὐκ εἰδέναι. τὰ δὲ θαυμάζειν, τὰ δὲ ἤδη ποτὲ καὶ αὐτὸς οὕτω διαλογίσασθαι καὶ τὸν ὅλον [illegible] τοιούτῳ τρόπῳ τοῦ λόγου χρῆσθαι, οὐ πιθύω, οὐχ ὑπολαμβάνω, ἐκπλήττομαι. καὶ λέγειν ἑαυτὸν ἕτερον γεγονέναι. καὶ μὴν οὐ ταῦτα πρὸς ἐμὲ διεξῄσει, παραδοξόν μοι τὸ πρᾶγμα, ἄλλῳ τινὶ λέγε. ὅπως δ' ἐσοὶ ἀπιστήσω, ἢ ἐκείνου καταγνῶ, ἀκροῦμαι, ἀλλ' ὅρα σὺ θᾶττον πιθύσεις φιαύτας φωνὰς, καὶ πλοκὰς, καὶ παλιλογίας. οὐ χεῖρον δὴ εὑρεῖν δοκεῖν. τὰ μὲν τῶν μὴ ἁπλᾶ, ἀλλ' ἐπίβουλα φυλάττεσθαι μᾶλλον δεῖ ἢ τὸς ἐχθρούς.

ΠΕΡΙ ΚΟΛΑΚΕΙΑΣ.

Τὴν δὲ κολακ[illegible] ὑπολαβοι ἂν τις ὁμιλίαν αἰσχρὰν εἶναι, συμφέρο[illegible] λακδύοντι. [illegible] κολακα τοιοῦτόν τινα, ὥστε ἅμα πορδυόμενον ἀναβλέπουσιν εἰς σὲ οἱ ἄνθρωποι, τῷ δόλῳ γίνεσθαι τῶν πολλῶν πλ

ϕν τῇ σοᾷ. πλείονων γαρ ἢ τριακοντα ἀνθρώπων διαθημένων, καὶ ἐμπιόντος λόγου τίς εἴη βέλτιστος, ἀπ' αὐτοῦ ἀρξαμένους πάντας ὧν τὸ ὄνομα αὐτοῦ διατψεχθῆναι.

καὶ ἄλλα τοιαῦτα λέγειν· ἀπὸ τοῦ ἱματίου, ἀφελεῖν κορίδια. καὶ ἐάν τις πρὸς τὸ τρίχωμα τῆς κεφαλῆς ἄχυρον προσχθῇ ἀπὸ πνεύματος, διαρφολογῆσαι. καὶ ὑπογελᾶσας δὲ εἰπεῖν, ὁρᾶς ὅτι σοὶ μὲν ἡμέρων οὐκ ἐτετύχηκα πολίων ἐγκρατὴς γὰρ ὢν ὠμῶνα μεσοῦν. καί πού σε καὶ ἄλλος ἔχεις πρὸς τὰ ἔτη μέλαιναν τὴν τρίχα· καὶ λέγοντος δὲ αὐτοῦ τι, οὐκ ἄλλους σιωπᾶν διελοῦσαι, καὶ ἐπαινέσαι δὲ ἄκοντος. καὶ ἐπισημαίνεσθαι δὲ εἰ καύσεται ὀρθῶς. καὶ σκώψαντι πικρῶς ὑπογελάσαι, τότε ἐμπίπτειν ὧσαι εἰς τὸ σῶμα, ὡς μὴ ὁ δειλὸς καταφέρειν τὸν γέλωτα. καὶ τοὺς ἀπαντῶντας ὑπομένειν διελεῦσαι ἕως αὐτὸς παρέλθῃ. καὶ τοῖς παιδίοις μῆλα καὶ ἀπίους πριάμενος, εἰσφέρειν δοῦναι ὀρῶντος αὐτοῦ, καὶ φιλήσας δὲ εἰπεῖν, χρηστοῦ πατρὸς υἱόθετα. καὶ σωφρονοῦντος δὲ διηπίδας, τὸν πόδα φῆσαι εἶναι δυρυθμότερον τοῦ ὑποδήματος. καὶ πορευομένου πρός τινα τῶν φίλων, προβραμὼν εἰπεῖν, ὅτι πρὸς σὲ ἔρχεται, καὶ ἀναστρέψας, ὅτι προσήγγελκα. ἀμέλει δὲ καὶ τὰς ἐκ γυναικίας ἀγορᾶς διανοῆσαι διωκτὸς ἀπενδυσί. καὶ τῶν ἐσιωπώντων, πρῶτος ἐπαινέσαι τὸν οἶνον. καὶ πραμένου εἰπεῖν, ὁ μαλακῶς ἐδίεις. καὶ ἄρας τι τῶν ἀπὸ τῆς τραπέζης, φῆσαι, τοῦτ' ἄρα ὡς χρηστόν ἐστι, καὶ ἐρωτῆσαι, μὴ ῥιγοῖ. καὶ εἰ ὠφελεῖσθαι βάλεται, καὶ ἐπὶ πόδισεῖλαι αὐτόν. καὶ μὴν ταῦτα λέγων εἰς τὸ ὃς προσωπεῖον, ψιθυρίζειν, καὶ εἰς ἐκεῖνον ἀπβλέπων τοῖς ἄλλοις λαλεῖν. καὶ τοῦ παιδὸς ἐν τῷ θεάτρῳ ἀφελόμενος τὰ προσκεφάλαια, αὐτὸς ὑποστρῶσαι. καὶ τῶν οἰκίαν φῆσαι, οὐ πρὶν τεκτονῆσθαι, καὶ τὸν ἀγρὸν οὐ πρὶν φυτευθῆναι, καὶ τῶν εἰκόνα ὁμοίαν εἶναι. καὶ τὸ κεφάλαιον, τὸν κόλακα ὅτι θεάσασθαι πάντα καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα, οἷς χαρίεσθαι ὑπολαμβάνει.

ΠΕΡΙ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ.

Ἡ δὲ ἀδολεσχία, ἐστὶ μὲν διήγησις λόγων μακρῶν καὶ ἀπροβούλευτων. ὁ δὲ ἀδολέσχης πρῶτός ἐστι, οἷος ὃν μὴ γινώσκει τούτῳ παρακαθεζόμενος πλησίον, πρῶτον μὲν τὸ ἐαυτοῦ γυναικὸς εἰπεῖν ἐγκώμιον. εἶτα ὁ τὴν νύκτα εἶδεν ὄνυπνιον, ὅσον διηγήσασθαι. ἐν ᾧ ἐν ἔχειν ὧν τῷ λείπειν τὰ καθέκαστα διεξελθεῖν. εἶτα διὰ προχωρῶντος τοῦ πράγματος λέγειν, ὡς πολὺ πονηρότεροί εἰσιν οἱ νῦν ἄνθρωποι τῶν ἀρχαίων. καὶ ὡς ἄξιοι γεγόνασιν οἱ πυροὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ. καὶ ὡς πολλοὶ ὧν διημῶσι ξένοι. καὶ τὸν θάλατταν ἐκ διονυσίων πλοΐμον εἶναι. καὶ εἰ ποιήσειεν ὁ Ζεὺς ὕδωρ, τὰ ἐν τῇ γῇ βελτίω ἔσεσθαι, καὶ ὁ ἀγρὸς εἰς νέωτα γεωργήσειν. καὶ ὡς χαλεπὸν ὂν τὸ ζῆν. καὶ ὡς λάμιππος μυσηρίοις μεγίστοις διαλλαγεὶς ἔσκε. καὶ πόσοι εἰσὶ λιθόνου τοῦ ὠδείου. καὶ χθὲς ἤμεσα. καὶ τίς ὂν ἡμέρα σήμερον. καὶ ὑπομένει τις αὐτὸν, μὴ ἀφίσασθαι. καὶ ὡς βοκχομιῶνος μὲν τὰ μυστήρια, ψυανεψιῶνος δὲ ἀπατούρια, ποσειδεῶνος δὲ κατ' ἀγροὺς διονύσια. παρασείσαντα δὲ χεῖρα τοῦ πίστου τῶν ἀνθρώπων, καὶ διαρράμενον ἀπαλλαγῆναι, ὃς ἐστὶ ἀπύρετος βάλετ' εἶναι. ἔργον γὰρ, σωαρκεῖσθαι τοῖς μήτε σχολὴν, μήτε ἀπουσίαν διαγινώσκουσιν.

ΠΕΡΙ ΑΓΡΟΙΚΙΑΣ.

Ἡ δὲ ἀγροικ[illegible] ἀμαθία, ἀχάριτος. ὁ δὲ ἄγροικος ποιοῦτός τις, οἷος λυκεῶνα πιὼν, εἰς ἐκκλησί[illegible]βεῖσθαι. καὶ τὸ μύρον φάσκειν οὐδὲν τοῦ θύμου ἥδιον ὄζειν. καὶ [illegible] τοῦ ποδὸς, τὰ ὑποδήματα φορεῖν. καὶ μεγαλῃ τῇ φωνῇ λαλεῖν. καὶ τοῖς μ[illegible] οἰκείοις ἀπιέναι, πρὸς δὲ [illegible]υς αὐτοῦ οἰκέτας ἀνακοινεῖσθαι περὶ τῶν μεγίσ[illegible] ὑπ' αὐτῷ ἐργαζομένοις μισθωτοῖς ἀγρῷ παύτα τὰ ἀπὸ τ' ἐκκλησίας [illegible] βεβλημένου αὖ τοῦ γόνατος, λαυτιζάνειν, ὥστε τὰ γυμνὰ αὐτῆς φαίνε[illegible]ω μὲν μήτε θαυμαζειν, μήτε ἐκπλήττεσθαι τοῖς ὀφθεῖσι. ὅταν δὲ ἴδῃ βᾶν, ἢ [illegible]σκιὰς θεωρεῖν, καὶ πεφαίρῳ δὲ ἰδεῖν τὸ ταμε[illegible]λεινῶς φαγεῖν. καὶ ζωρό[illegible] καὶ τῆς σιδηρίου ὠφελῶν λαβεῖν. διὰ τ' ἐλάσας μετ' αὐ[illegible]νδύσιν πᾶσι καὶ αὐ[illegible] τήλεια. καὶ ἀριστῶν δὲ ἅμα τοῖς ὑποζυγίοις ἐμβαλεῖν τ' χο[illegible] καὶ κόψαντος τῆς θύ[illegible]αὐτὸς. εἶτ' ἴκωνα προσκαλεσάμενον, καὶ ὠνλαβόμενον τ' ῥίγχος εἰπεῖν, οὗτος

ὅτος φυλάσσει τὸ χωρίον, καὶ τὴν οἰκίαν, καὶ τοὺς ἔνδον. ἀργύριον δὲ παρὰ τοῦ λαβεῖν ἀρδοκιμάζειν, λίαν μὲν λυπεῖν εἶναι, καὶ ἕτερον ἅμα ἀλλάττεσθαι. καὶ ὁ ἄροτρον ἔχρησεν, ἢ κόφινον, ἢ δρέπανον, ἢ θύλακον, ταῦτα τοῦ νυκτὸς κατὰ ἀγρυπνίαν ἀναμιμνησκόμενος. καὶ ἄστυ καταβαίνων, ἐρωτῆσαι τὸν ἅπαν τοῦτα ποτοῦ ἦσαν αἱ διφθέραι, καὶ τὸ τάριχος. καὶ εἰ σήμερον ὁ ἀγὼν, νουμηνίαν ἄγει. καὶ εἰπεῖν εὐθὺς, ὅτι βούλεται καταβὰς, ἀρκείρασθαι, καὶ ἐν βαλανείῳ δὲ ἆσαι. καὶ εἰς τὰ ὑποδήματα δὲ, ἥλους ἐγκρῦσαι. καὶ τοῦ αὐτοῦ ὁδοῦ περιὼν κομίσασθαι † παρ' ἀρχίου τοὺς ταρίχους. ἀρ' βραχίωνος

ΠΕΡΙ ΑΡΕΣΚΕΙΑΣ.

Ἡ δὲ ἀρέσκεια ἔστι μὲν (ὡς ὅρῳ περιλαβεῖν) ἐντεύξεις οὐκ ὠθὶ τοῦ βελτίστου ἡδονῆς παρασκευαστική. ὁ δὲ ἄρεσκος ἀμέλει τοιοῦτός τις, οἷον πόρρωθεν προσαγορεύσας, καὶ ἄνδρα κρατίστου εἰπὼν. καὶ θαυμάσας ἱκανῶς ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ μὴ ἀφιέναι. ἐν μικρὸν προπέμψας, καὶ ἐρωτήσας πότε αὐτὸν ὄψεται, ἔτι ἐπαινῶν ἀπαλλάττεσθαι. καὶ παρακληθεὶς δὲ πρὸς δίαιταν, μὴ μόνον ᾧ πάρεστι βούλεσθαι ἀρέσκων, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀντιδίκῳ, ἵνα κοινὸς εἶναι δοκῇ. καὶ τοὺς ξένους δὲ εἰπεῖν ὡς δικαιότερα λέγουσι τῶν πολιτῶν. καὶ κεκλημένος δὲ ὑπὸ δεῖπνον, κελεῦσαι καλέσαι τὰ παιδία τὸν ἐστιῶντα. καὶ εἰσιόντα φῆσαι, σύκου ὁμοιότερα εἶναι τῷ πατρί. καὶ προσαγαγόμενος, φιλῆσαι, καὶ παρ' αὐτὸν καθῆσαι. καὶ τοῖς μὴ συμπαίζειν αὐτὸς λέγων, ἀσκὸς, πέλεκυς. τὰ δὲ ὠθὶ τῆς γαστρὸς ἐὰν καθεύδειν, ἅμα θλιβόμενος. καὶ πλειστάκις δὲ ἀρκείρασθαι. καὶ τοὺς ὁδόντας λευκοὺς ἔχειν. καὶ τὰ ἱμάτια δὲ, χρηστὰ μεταβάλλεσθαι. καὶ χρίσματι ἀλείφεσθαι, καὶ τοῦ μὲν ἀγορᾶς πρὸς τὰς τραπέζας προσφοιταῦ. τῶν δὲ γυμνασίων, ἐν τούτοις διατρίβειν, οὗ ἂν ἔφηβοι γυμνάζωνται. τοῦ δὲ θεάτρου καθῆσθαι, ὅταν ἡ θέα, πλησίον τῶν στρατηγῶν. καὶ ἀγοράζειν αὐτὸν μὲν μηδὲν, ξένοις δὲ εἰς βυζάντιον ὑπαλλάτματα. καὶ λακωνικὰς κύνας, εἰς κύζικον. καὶ μέλι ὑμήττιον, εἰς ῥόδον. καὶ ταῦτα ποιῶν, τοῖς ἐν τῇ πόλει διηγεῖσθαι. ἀμέλει δὲ καὶ πίθηκον θρέψαι δεινὸς, καὶ τίτυρον κτήσασθαι, καὶ σικελικὰς περιστερᾶς. καὶ δορκαδείους ἀστραγάλους, καὶ θυριακὰς τῶν στρογγύλων λυκύθους, καὶ βακτηρίας τῶν σκολιῶν, ἐκ λακεδαίμονος, καὶ αὐλαίαν ἔχουσαν πέρσας ἐνυφασμένους, καὶ αὐλίδιον παλαιστρικὸν κόνιν ἔχον, καὶ σφαιριστήριον. καὶ τοῦτο περιϊὼν, χρᾶν ἀεὶ τοῖς φιλοσόφοις, τοῖς σοφισταῖς, τοῖς ὁπλομάχοις, τοῖς ἁρμονικοῖς ὑπαδείκνυσθαι. καὶ αὐτὸς ταῖς ὑπαδείξεσιν ὕστερον εἰπεῖν. ὠθὶ τῶν θεωμένων εἰπεῖν πρὸς ἕτερον, ὅτι τούτου ἐστὶν ἡ παλαίστρα.

ΠΕΡΙ ΑΠΟΝΟΙΑΣ.

Ἡ δὲ ἀπόνοια ἐστὶ ὑπομονὴ αἰσχρῶν ἔργων καὶ λόγων. ὁ δὲ ἀρνενοημένος τοιοῦτός τις, οἷος ὁμόσε ταχὺ κακῶς ἀκοῦσαι, καὶ λοιδορηθῆναι δυνάμενος. τοῦ ἤθει ἀγοραῖος τις, καὶ ἀνασεσυρμένος, καὶ παντοποιός. ἀμέλει δυνατὸς καὶ ὀρχεῖσθαι, νήφων τὸν κόρδακα. καὶ προσωπεῖον ἔχων ἐν κωμικῷ χορῷ. καὶ ἐν θαύμασι δὲ τοὺς χαλκοὺς ἐκλέγειν, καθ' ἕκαστον παριὼν. καὶ μάχεσθαι τοῖς τὸ σύμβολον φέρουσι, καὶ πρῶτα θεωρεῖν ἀξιοῦσι. δεινὸς δὲ καὶ πανδοχεῦσαι, καὶ πορνοβοσκῆσαι. καὶ τελωνῆσαι καὶ μηδεμίαν αἰσχρὰν ἐργασίαν ἀποδοκιμᾶσαι, ἀλλὰ [illegible]
τὴν μητέρα μὴ τρέφειν, ἀπάγεσθαι κλοπῆς, [illegible]
τὴν αὐτοῦ οἰκίαν. καὶ τοῦτο δ' ἂν εἶναι δόξειε [illegible]
λούτων μεγάλῃ τῇ φωνῇ, καὶ [illegible]
αὐτοῦ. καὶ μεταξὺ οἱ μὲν προσί[illegible]
μὲν ἀρχὴν, τοῖς δὲ συλλαβὴν [illegible]
ρεῖσθαι ἀξιῶν τὴν ἀπόνοια [illegible]
φεύγειν, τὰς δὲ δι[illegible]
προκολπίῳ, καὶ τὸν δὲ [illegible]
δὲ ἅμα πολλῶν [illegible]
τόκον τρία ἡμι[illegible]

χθυοπωλεῖα, τὰ ταριχοπωλεῖα. καὶ οὐ τόκους ἀπὸ τοῦ ἐμπολήματος εἰς τὴν γνάθον ἐκλέγειν. ἐργώδεις δὲ εἰσί, τὸ στόμα εὔλυτον ἔχοντες πρὸς λοιδορίαν, καὶ φθεγγόμενοι μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ὡς συνηχεῖν αὐτοῖς τὴν ἀγοράν, καὶ τὰ ἐργαστήρια.

ΠΕΡΙ ΛΑΛΙΑΣ.

Ἡ δὲ λαλιὰ εἴ τις αὐτὴν ὁρίζεσθαι βούλοιτο, ἐὰν ἂν δόξειεν ἀκρασίαν τοῦ λόγου. ὁ δὲ λάλος τοιοῦτός τις, οἷος τῷ ἐντυγχάνοντι εἰπεῖν ἂν, ὅτι οὗν πρὸς αὐτὸν φθέγξητο, ὅτι οὐδὲν λέγει. καὶ ὅτι εὐθὺς πάντα οἶδε. καὶ ἂν ἀκούῃ αὐτοῦ μαθήσετο. καὶ μεταξὺ ἢ ἀποκρινομένου, ὑποβάλλει, εἶπας σὺ μὴ ὑπολάθῃ ὃ μέλλεις λέγειν. καὶ εὖ γε ὅτι με ὑπέμνησας. καὶ τὸ λαλεῖν ὡς χρήσιμόν που. καὶ ὃ πρέλιπον. καὶ ταχύ γε συνῆκας τὸ πρᾶγμα. καὶ πάλαι σε πρετήρουν, εἰ ὠδὶ τὸ αὐτὸ ἐμοὶ κατενεχθήσῃ. καὶ ἑτέρας ἀφορμὰς τοιαύτας πορίζεσθαι, ὥστε μηδὲ ἀναπνεῦσαι τὸν ἐντυγχάνοντα. καὶ ὅταν γε οὐ καθ' ἕνα ἀποκναίσι, δεινὸς καὶ ὑπὸ οὐ ἀθρόους, καὶ συνεστηκότας πορευθῆναι, καὶ φυγὴν ποιῆσαι μεταξὺ χρηματίζοντας. καὶ εἰς τὰ διδασκαλεῖα δὲ, καὶ εἰς τὰς παλαίστρας εἰσιὼν, κωλύειν οὐ παίδας προμανθάνειν τοσαῦτα. καὶ προσλαλεῖν τοῖς παιδοτρίβοις καὶ διδασκάλοις, οὐ καὶ ἀπιέναι φάσκοντας δεινῶς προπέμψαι, καὶ ἀποκαταστῆσαι εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ πειθόμενος τὰς ἐκκλησίας προαγγέλλειν. προσδιηγήσασθαι δὲ καὶ τὴν ἐπ' Ἀριστοφῶντος ποτὲ γινομένην τοῦ ῥήτορος μάχην, καὶ τὴν λακεδαιμονίων ὠδὶ Λυσάνδρου. καὶ ὅς ποτε λόγους αὐτὸς εἶπεν εὐδοκιμήσας ἐν τῷ δήμῳ. καὶ κατὰ τῶν πληθῶν γε ἅμα διηγούμενος, κατηγορίαν προεμβαλεῖν, ὥστε οὐ ἀκούοντας ἤτοι ὑπολαθέσθαι, ἢ νυστάξαι, ἢ μεταξὺ καταλιπόντας ἀπαλλαττέσθαι. καὶ συνδικάζων ἢ, κωλύσαι κρῖναι. καὶ συνθεωρῶν, θεάσασθαι. καὶ συνδειπνῶν, φαγεῖν. λέγων ὅτι χαλεπὸν τῷ λάλῳ ἐστὶ σιωπᾶν, καὶ ὡς ἐν ὑγρῷ ἐστὶ ἡ γλῶττα· καὶ ὡς οὐκ ἂν σιωπήσειεν, οὐδ' εἰ τῶν χελιδόνων δόξειεν ἂν ἐὰν λαλίστερος. καὶ σκωπτόμενος ὑπομεῖναι. καὶ ὑπὸ τῶν αὐτοῦ παιδίων, ὅταν αὐτὸν ἤδη καθεύδειν βουλόμενον κελεύῃ λέγοντα ταῦτα, λαλεῖν τι ὑμῖν, ὅπως ἂν ὑμᾶς ὕπνος λάβῃ.

ΠΕΡΙ ΛΟΓΟΠΟΙΙΑΣ.

Ἡ δὲ λογοποιΐα ἐστὶ συνθέσεις ψευδῶν λόγων καὶ πράξεων, ὧν βούλεται ὁ λογοποιῶν. ὁ δὲ λογοποιὸς τοιοῦτός τις, οἷος ὑπαντήσας τῷ φίλῳ εὐθὺς καταβαλὼν τὸ ἦθος, καὶ μειδιάσας ἐρωτῆσαι, πόθεν σὺ, καὶ λέγεις τί, καὶ ἔχεις περὶ τοῦδε εἰπεῖν καινόν. καὶ ὑπολαβὼν ἐρωτᾶν, μὴ λέγεταί τι καινότερον. καὶ μὴν ἀγαθὰ ἐστὶ τὰ λεγόμενα. καὶ οὐκ ἐάσας ἀποκρίνεσθαι εἰπεῖν. τί λέγεις; οὐδὲν ἀκήκοας; δοκῶ μοι σὲ εὐωχήσειν, καινῶν λόγων. καὶ ἔστιν αὐτῷ ἢ στρατιώτης, ἢ παῖς ἀστείου τοῦ αὐλητοῦ, ἢ Λυκῶν ὁ ἐργολάβος πραγεγονὼς ἐξ αὐτοῦ τῆς μάχης, οὗ φασὶν ἀκηκοέναι. αἱ μὲν οὖν ἀναφοραὶ τῶν λόγων τοιαῦταί εἰσιν αὐτοῦ, ὧν οὐδεὶς ἂν ἔχοι ὑπολαθέσθαι. διηγῆται δὲ τούτους φάσκων λέγειν, ὡς Πολυσπέρχων, καὶ ὁ Βασιλεὺς, μάχῃ νενίκηκε, καὶ Κάσανδρος ἐζώγρηται. κἂν εἴποι τις αὐτῷ, σὺ δὲ ταῦτα πιστεύεις, φήσει, τὸ πρᾶγμα βοᾶσθαι γὰρ ἐν τῇ πόλει, καὶ τὸν λόγον ἐπεντείνειν, καὶ πάντα συμφωνεῖν. ταυτὰ γὰρ λέγειν περὶ τῆς μάχης, καὶ πολὺν τὸν φόνον γεγονέναι. ἐὰν δὲ αὐτῷ καὶ σημεῖον τὰ πρόσωπα [illegible] πράγμασιν. ὁρᾶν γὰρ αὐτῶν πάντων μεταβεβληκότα. λέγει δ' ὡς καὶ πρακήκοε [illegible] ις κρυπτόμενον [illegible] ἤδη πέμπτην ἡμέραν ἥκοντα ἐκ μακεδονίας, ὃς πάν[illegible] ντα διε[illegible] οἴεσθε πιθανῶς σχετλιάζει λέγων· δυστυχὴς Κάσαν[illegible] τὸ τῆς τήχης; ἀλλ' οὖν ἰσχυρὸς γενόμενος. καὶ δεῖν δὲ αὐτόν σε [illegible] προ[illegible] δραμήκε λέγων, τῶν τοιούτων ἀνθρώπων τε[illegible] ου γὰρ μόνον ψεύδονται, ἀλλὰ καὶ ἀλύσιτε [illegible] ἐν τοῖς βαλανείοις περιστάσεις ποιούμενοι, [illegible] αχίᾳ καὶ ναυμαχίᾳ νικῶντες, ἐρήμους [illegible] ος αἱρουῦτες πρεδειπνήθησαν. [illegible] οὐ στοᾶ [illegible] οἷον δὲ ἐργαστήριον, [illegible] τοῦ [illegible] κούοντας, οὕτως

περὶ

ΠΕΡΙ ΑΝΙΣΧΥΝΤΙΑΣ.

Ἡ δὲ ἀναισχυντία ὅτι μὲν (ὡς ὅρῳ λαβεῖν) καταφρόνησις δόξης αἰσχρᾶς ἕνεκα λέγεται. ὁ δὲ ἀναίσχυντος τοιοῦτος, οἷος καὶ πωλῶν μὲν ὧν ἀγοραῖος, πρὸς τοῦτον ἀπελθὼν δανείζεσθαι. εἶτα θύσας τοῖς θεοῖς, αὐτὸς μὴ δειπνεῖν πρὸ ἑτέρου. τὰ δὲ λέγεται ἀναβιβάζεσθαι ἀλσὶ πάντας. καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ἀκόλουθον δόσναι αὐτῷ τοῦ βαπτίζης ἄρας λέγειν, καὶ ἄρξον. καὶ εἰπεῖν ἀκούοντων πάντων, δύναται τίμιε. καὶ ὀφωνῶν δὲ ὑπομιμνήσκειν τὸν λέγοντα πωλοῦντα, εἴ τι χρήσιμον αὐτῷ γέγονεν ἐκκώς πρὸς τὸ σαθμῷ μᾶλλον μὲν λέγας. εἰ δὲ μή, ὀστᾶν εἰς τὸ ζυγὸν ἐμβαλεῖν. ἐὰν μὲν λάβῃ, οὗ ἔχει. εἰ δὲ μή, ἁρπάσας αὐτοῦ τραπέζης χολίκιον, ἅμα γελῶν ἀπαλλάττεσθαι. καὶ ξένοις δὲ αὐτὸ λέγα ἀγοράσας, μὴ δοῦναι τὸ μέρος θεωρεῖν. ἄγειν δὲ καὶ τοὺς εἰς τὴν ὑποδρομὴν, καὶ τὸν παιδαγωγόν. καὶ ὅσα ἐωνημένον τις φέρει μεταδόναι κελεύσαι καὶ αὐτῷ. καὶ ὧν τὴν ἀλλοτρίαν οἰκίαν ἐλθὼν, δανείζεσθαι λιβάδας, ποτὲ δὲ ἄχυρον. καὶ ταῦτα χρήσαντας, ἀναγκάσαι ἀποφέρειν πρὸς αὐτόν. δεινὸς δὲ καὶ πρὸς τὰ χαλκεῖα τὰ γὰρ τοῦ Βαλανείου προσελθὼν, καὶ βαλὼν αὐτοῦ τὸν βαλανέως, αὐτὸς αὐτὸν καταχέασθαι, καὶ εἰπεῖν, ὅτι λάθετο ἀπὼν λαβεῖν, οὐδεμία σοι χάρις.

ΠΕΡΙ ΜΙΚΡΟΛΟΓΙΑΣ.

Ἡ δὲ μικρολογία ἐστὶ φιλαργυρία † τοῦ διαφόρου ὑπὲρ τὸν καιρόν. ὁ δὲ μικρολόγος τοιοῦτός τις, οἷος καὶ τῷ μισθωτῷ ἡμιοβόλιον ἀπαιτεῖν ὧν τὴν οἰκίαν. καὶ συνιστῶν ἀριθμεῖν πόσας λύχνικας ἕκαστος ἐκπέπωκε. καὶ ἀπάρχεσθαι ἐλαχίστου τῶν ἀρτεμισίων σωσιφπνέντων. καὶ ὅσα μικρὸς πριάμενος λογίζεται, πάντα φάσκων εἶναι ἀταῦ. καὶ οἰκέτου χύτραν ἢ λοπάδα καταξάντος εἰσπράξαι ἀπὸ τῶν τικτείων. καὶ τὸ γυναικὸς ἀρβαλύσης βίχαλον, οἷος μεταφέρειν τὰ σκεύη, καὶ τὰς λεκάνας, καὶ τὰς λιβωτούς, καὶ † λίφος τὰ καλύμματα. καὶ ἐὰν λωλῇ, φοινίκου ἀποδόσθαι, ὥστε μὴ λυσιτελεῖν τῷ πριαμένῳ. καὶ ὅταν αὖ ἐάσας οὗτε συνοβαγῆσαι ἐκ τοῦ αὐτοῦ λίπα, ὅτε διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀγροῦ πορεύεσθαι. ὅτε ἐλαύνων, ἢ φοίνικα τῶν χαμαὶ πεπωκότων αὐλεῖσθαι. καὶ τοὺς ὄρνις δὲ ὠνησκοπεῖσθαι ὁσημέραι, εἰ διαμένουσιν οἱ αὐτοί. λίνου δὲ καὶ ἀνορθρημερίαν πράξαι, καὶ τόκον τόκου. καὶ ἐσιὼν ἡμότας, μικρὰ τὰ κρέα κόψας πεζαθῆναι. καὶ ὀφωνῶν μηδὲν πριάμενον εἰσελθεῖν. καὶ ἀπαγορεύσαι τῇ γυναικὶ μήτε ἄλας χρωνύειν, μήτε ἐλύχνι), μήτε λύμινον, μήτε ὀξίγανον, μήτε ὄλας, μήτε σέμματα, μήτε θυηλήματα. ἀλλὰ λέγειν, ὅτι τὰ μικρὰ ταῦτα πολλὰ ὄντα τοῦ γνιαύτου. καὶ τὸ ὅλον δὲ τῶν μικρολόγων, καὶ τὰς ἀργυροθήκας ὅτι ἰσθεῖν εὐρωλώσας, καὶ ἐλαφισμένας. καὶ αὐτοὺς δὲ φορτίον τε ἐλαφρὸν τῶν μικρῶν τὰ ἱμάτια, καὶ ἐκ λεκυθίων μικρῶν πάνυ ἀλειφομένους, καὶ χρῶ λιβομένους, καὶ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας ὑπολυομένους. καὶ πρὸς τοὺς γναφεῖς διατεινομένους, ὅπως τὸ ἱμάτιον αὐτοῖς ἔξει πολλὰ γλῶ, ἵνα μὴ ξυπαίνῃ τὰ ταχύ.

ΠΕΡΙ ΒΔΕΛΥΡΙΑΣ.

Οὐ χαλεπὸν δὲ ὅτι τῶν Βδελυρίαν διορίσασθαι. ὅτι γὰρ παιδιὰ ὠφανὴς, καὶ ἐπονείδιστος. ὁ δὲ Βδελυρὸς τοιοῦτος, οἷος ὑπαντήσας γυναιξὶν ἐλευθέραις, ἀναστρόμενος δ' ἔξαι τὸ αἰδοῖον. καὶ γὰ θεάτρῳ λοτεῖν, ὅταν οἱ ἄλλοι παύονται. καὶ [illegible] οὓς ἥδιστα θεωροῦσιν οἱ λοιποί. καὶ ὅταν σιωπήσῃ τὸ [illegible] προσκ[illegible] λαθημένους ποιήσῃ μεταγραφῶσαι. καὶ πληθύσῃ [illegible] ἢ τὰ μῆλα, ἢ τὰ ἀκρόδρυα ἐκκώς, γραμματί[illegible] καλέσαι δὲ τῶν παρόντων ὀνόματι ἑνὰ, ὦ [illegible] ναι κελεῦσαι. καὶ πεπωμένῳ δὲ μεγαλ[illegible] σωκοδῆναι. καὶ ὀφωνεῖν ἑαυτόν, κ[illegible] σι τὰ ὀφωνήματα. καὶ παρακ[illegible] πωλεῖον, ὅτι μεθύσκεσθαι [illegible] θαι. καὶ ὑδὶ θέαν πνί[illegible] θεατρῶναι. καὶ ἀ[illegible] παρὰ δὲ τῶν συμπ[illegible]

πλώσασθαι φέρειν. καὶ ἐλαχίστας ὠνεῖσθαι τὰς ἱκανάς. καὶ ἀπὸ τῶν ξυλίων τὸ μέρος τοῦ αὐτοῦ ἀπαιτήσας ἀποδόσθαι. καὶ ἀλειφόμενος μὲν τῷ βαλανείῳ, μὴ εἰπὼν, σάπρον τε τὸ ἔλαιον ἐπεὶ τῷ παιδαρίῳ τῷ ἀλλοτρίῳ ἀλείφεσθαι. καὶ τῶν εὐρισκομένων χαλκῶν μὲν τοῖς ὁδοῖς ὑπὸ τῶν οἰκετῶν δεινὸς ἀπαιτῆσαι τὸ μέρος, κοινὸν εἶναι φήσας τὸν ἑρμῆν. τὰ δὲ διαῤῥαγέντα φειδωνίῳ μετρῷ τὸν πώλακα ἐκκεκραμένῳ μεῖζον αὐτὸς οἷς ἔφη). τὰ δὲ ὀστᾶ σφόδρα ἀκριβῶν, ἵνα πριάσθαι φίλος ὢν λαθὼν ἀκριβόσθαι. ἀμελεῖ δὲ μὴ χρεὼν ἀποδιδόντα μνᾶν, ἐλάττονα τέτρασι δραχμαῖς ἀποδιδόναι. καὶ φράζοντος ἑστιᾶν, αὐτεῖν τοῖς αὐτοῦ παισὶν ἐκ τοῦ κοινοῦ ὄψον. τὰ δὲ καταλειπόμενα ἀκριβῶς τραπέζης ἡμίσει τῶν φανίδων ἀκριβάφεσθαι, ἵνα οἱ δακνῶντος παῖδος μὴ λαβωσιν.

ΠΕΡΙ ΑΚΑΙΡΙΑΣ.

Ἡμελὴς οὖν ἀκαιρία δέ ἐστὶ τύχης, λυποῦσα οὐ φυτυγχάνοντας. ὁ δὲ ἄκαιρος τοιοῦτός τις, οἷον ἀσχολουμένῳ πρόσελθὼν ἀνακοινοῦσθαι. καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ ὁρμὴν, διαμάχεσθαι συρίττουσαν. καὶ δίκην ὠφληκότα ἐγγὺς πρόσελθὼν διελοῦσαι αὐτὸν ἀναλέξασθαι. καὶ μαρτυρήσων παρεῖναι τοῦ πράγματος ἤδη διεκεκμηκότος. καὶ διεκληκότος εἰς γάμους, τοῦ γυναικείου γένους διατηγορεῖν. καὶ ἐκ μακρᾶς ὁδοῦ ἥκοντας αὖτι, παρακαλεῖν εἰς πρίασθαι. δεινὸς δὲ καὶ προσάγειν ὠνητὴν πλέω διδόντα ἤδη πεπρακότι. μὴ ἀκηκόστας μὴ μεμαθηκότας, αὐίσασθαι ἐξ ἀρχῆς διδάσκων. μὴ προθύμως ἢ ὡμεληθῆναι, ἃ μὴ βέλτιστός τις γένεσθαι. ἀσχημονεῖ δὲ ἀπειπάσθαι. ἢ θύοντας, μὴ ἀναλύσκοντας ἥκων τόμον † τόμον ἀπαιτήσων. καὶ μασιγουμένου οἰκέτου παρεῖσθαι, διηγεῖται, ὅτι καὶ αὐτὸν ποτε παῖς οὕτω πληγὰς λαβὼν, ἀπήγξατο. καὶ παρὼν διαίτην συγκρούειν ἀμφοτέρων βουλομένων διαλύεσθαι. καὶ ὀργισάμενον ἅψασθαι ἑταίρου μηδέπω μεθύοντος.

ΠΕΡΙ ΠΕΡΙΕΡΓΕΙΑΣ.

Ἀμελὴς περίεργός ἐστιν εἶναι πρόσποίησίς τις λόγων καὶ πράξεων, μετὰ δυνοίας. ὁ δὲ περίεργος τοιοῦτός τις, ἐπαγγέλλεσθαι αὐτὰς ἃ μὴ δυνήσεται. καὶ ὁμολογούμενον τὸ πρᾶγμα διηκριβῶσθαι εἶναι ἐν τισὶ τὰς ἐλεγχθῆναι. μὴ πλέω δὲ ἐπαναγκάσαι τὸν παῖδα διδάσαι, ἢ ὅσα δύναιντο οἱ παρόντες πεῖν. καὶ διεγείρειν οὐ μαχομένους, μὴ ἧς οὐ γινώσκει ἀτραπὸν ἡγήσασθαι. εἶτα μὴ δύνασθαι αὐδυρεῖν που πορδύειν. μὴ τὸν πατέρα δὲ προσελθὼν ὁρῶντα, ποτὲ μέλλει παρατάττεσθαι. μὴ τί μετὰ τὸν αὔριον παραγέλλει. μὴ προσελθὼν τῷ πατρὶ εἰπεῖν, ὅτι ἡ μήτηρ διαβύλλει τῷ δεῖνι ῥιματίῳ. καὶ ἀπαγορεύοντος τοῦ ἰατροῦ, ὅπως μὴ δώσει οἶνον τῷ καλλωπιζομένῳ, φήσας βούλεσθαι διάπειραν λαμβάνειν, δυτρεπίσαι τὸν διακῶς ἔχοντα. καὶ γυναικὸς δὲ τελευτησάσης ὠνεῖσθαι ὠνεῖ τὸ μνῆμα τοῦ τε ἀνδρὸς αὐτῇ, καὶ τοῦ πατρὸς καὶ αὐτῇ τῆς γυναικὸς τοὔνομα, καὶ ποταπὴ ἦν, καὶ προσεπιγράψαι ὅτι οὗτοι πάντων χρηστοὶ ἦσαν. μὴ ὀμνύναι μέλλων εἰπεῖν πρὸς οὓς πρώτους ἐπιορκήσας, ὃν μὴ πρόσθεν πολλάκις ὀμώμοκα.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑΣ.

Τ[illegible]σις ἢ μὴ ἡ ἀναισθησία, ὡς ὁρᾷ εἰπεῖν, βραδύτης ψυχῆς τῶν λόγοις μὴ πράξεσιν. ὁ ἢ ἀναί[illegible]ίς τις, οἷον λογισάμενος ταῖς ψήφοις, καὶ διαφαλαίνειν ποιήσας, ὁρῶντων [illegible]ίνεται. μὴ δίκην φυγὼν, καὶ ταύτης εἰσιγάναι μέλλων, ὠνεῖσθαι θεωρῶν τῷ θεάτρῳ μόνον καταλείπεσθαι διαβύ[illegible]ίδι θάκῳ αὐισαμένου τοῦ γέντος δεχθῆναι. [illegible]εῦρειν. καὶ ἀπαγγέλλοντος τὸν [illegible]ἐν διασκυθρωπάσας, μὴ διακρύ[illegible]ινείον [illegible]λον, μάρτυρας παρ[illegible]σικνους [illegible]ηγόρασε. καὶ τὰς [illegible]όπους ἐμβάλλειν. μὴ τῷ ἀργῷ [illegible]ον ποιῆσαι. καὶ ὕοντος τοῦ διὸς

τοῦ διὸς εἰπεῖν, ὑδύ γε τῶν ἄστρων νομίζει, ὅτι δὴ καὶ οἱ ἄλλοι λέγουσι πίστης. καὶ λέγοντός τινος πόσους οἴει κατὰ τὰς ἱερὰς πύλας ἐξενηνέχθαι νεκροὺς, πρὸς τοῦτον εἰπεῖν, ὅσοι ἐμοὶ καὶ σοὶ γένοιντο.

ΠΕΡΙ ΑΥΘΑΔΕΙΑΣ.

Ἡ δὴ αὐθαδεία ἐστὶ ἀπήνεια ὁμιλίας ἐν λόγοις. ὁ δὲ αὐθάδης τοιοῦτός τις, οἷος ἐρωτηθεὶς ὁ δεῖνα πῦ ἐστι, εἰπεῖν, πράγματά μοι μὴ πάρεχε. καὶ προσαγορευθεὶς, μὴ πρὸς αὐτειπεῖν. καὶ πωλῶν τι, μὴ λέγειν τοῖς ὠνουμένοις, πόσου ἂν ἀφροδοῖτο, ἀλλ' ἐρωτᾶν τί εὑρήσκει. καὶ τοῖς τιμῶσι, καὶ πέμπουσιν, εἰς τὰς ἑορτὰς εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ἂν γένοιτο διδόμενα. καὶ οὐκ ἔχων συγγνώμην οὔτε τοῦ ἀπώσαντι αὐτὸν ἀκουσίως, οὔτε τῷ ὤσαντι, οὔτε τῷ ἐμβάντι. καὶ φίλῳ δὲ ἔρανον κελεύσαντι ὑπενεγκεῖν, εἰπὼν ὅτι ἀπόλλυσι καὶ τοῦτο τὸ ἀργύριον. καὶ προσπταίσας ἐν τῇ ὁδῷ δεινὸν κατακρᾶσθαι τῷ λίθῳ. καὶ ἀναμεῖναι, οὐκ ἂν προμεῖναι πολὺν χρόνον οὐδένα. καὶ οὔτε ἆσαι, οὔτε ῥῆσιν εἰπεῖν, οὔτε ὀρχήσασθαι ἂν ἐθελῆσαι. δεινὸς δὲ καὶ τοῖς θεοῖς μὴ ἐπεύχεσθαι.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΤΩΝ

ΜΕΤΑ ΤΑ ΦΥΣΙΚΑ.

ΟΣ ἀφορίσαι δεῖ, καὶ ποίοις τὴν ὑπὲρ τῶν πρώτων θεωρίαν. ἡ γὰρ δὴ τοῦ φύσεως πολυσχιδεστέρα, ἢ ὥς γε δή τινές φασιν, ἀτακτοτέρα, μεταβολὰς ἔχουσα παντοίας. ἡ δὲ τῶν πρώτων ὡρισμένη, καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτά· διὸ δὴ καὶ ἐν νοητοῖς, οὐκ αἰσθητοῖς αὐτὴν τιθέασιν, ὡς ἀκινήτοις καὶ ἀμεταβλήτοις· καὶ τὸ ὅλον δὲ σεμνοτέραν καὶ μείζω νομίζουσιν αὐτήν. ἀρχὴ δὲ ποτέρα συναφή τις, καὶ οἷον κοινωνία πρὸς ἄλληλα τοῖς τε νοητοῖς καὶ τοῖς τοῦ φύσεως, ἢ οὐδεμία, ἀλλ' ὥσπερ ἑκάτερα κεχωρισμένα, συνεργοῦντα δέ πως εἰς τὴν πᾶσαν οὐσίαν. εὐλογώτερον οὖν, εἶναί τινα συναφὴν, καὶ μὴ ἐπεισοδιῶδες τὸ πᾶν· ἀλλ' οἷον τὰ μὲν πρότερα, τὰ δὲ ὕστερα, καὶ ἀρχαῖς· τὰ δ' ὑπὸ τὰς ἀρχάς, ὥσπερ καὶ τὰ αἴδια τοῖς φθαρτοῖς. εἰ δ' οὖν οὕτω, τίς ἡ φύσις αὐτῶν, καὶ ἐν ποίοις. εἰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς μαθηματικοῖς μόνοις τὰ νοητὰ, καθαπέρ τινές φασιν, οὔτ' ἄγαν εὔσημος ἡ συναφὴ τοῖς αἰσθητοῖς, οὔθ' ὅλως ἀξιοχρέα φαίνεται παντός. οἷον γὰρ μεμηχανημένα· δοκεῖ δ' ἡμῶν εἶναι σχήματά τε καὶ μορφὰς καὶ λόγους περιτεθέντων. αὐτὰ δὲ δι' αὐτῶν οὐδεμίαν ἔχει φύσιν. εἰ δὲ μή, οὐχ ὥστε συνάπτειν τοῖς τοῦ φύσεως, ὥστ' ἐμποιῆσαι, καθαπερ ζωὴν καὶ κίνησιν αὐτοῖς. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς, ὅν πρὸ δὴ πρῶτον καὶ κυριώτατόν τινες τιθέασιν. ἡ δ' ἑτέρα τις οὐσία πρότερα καὶ κρείττων ἐστί, ταύτην πειρατέον λέγειν· πότερον μία τίς κατ' ἀριθμὸν, ἢ κατ' εἶδος, ἢ κατὰ γένος. εὐλογώτερον δ' οὖν, ἀρχῆς φύσιν ἔχουσαν ἐν ὀλίγοις εἰ κῦ περιττοῖς· εἰ μὴ ἄρα καὶ πρώτοις, καὶ ἐν τῷ πρώτῳ. τίς δ' οὖν αὕτη, καὶ τίνες οἱ πλείους, πειρ[illegible] τέον [illegible]μφαίνειν [illegible] πως, εἴτε κατ' ἀναλογίαν, εἴ τε κατ' ἄλλην ὁμοίωσιν. ἀνά[illegible] ροχῇ τῶν ἄλλων λαμβάνειν, ὥσπερ ἂν εἰ τὸν θεόν. θεία [illegible] ἔστι, καὶ διαμένει. τάχα μὴ οὖν ῥᾴδιον τὸ οὕτω[illegible] τέρως. τοιαύτης δ' οὔσης τῆς ἀρχῆς, ἐπεί[illegible] πεῖν, ἐν κινήσει, καὶ τοῦτ' αὐτοῦ τὸ ἴδ[illegible] δ' ἀκίνητος καθ' αὑτὴν φα[illegible] ρίδ[illegible] πὸν ἄλλῃ τινὶ δυναμει κρε[illegible] λ ταῦ[illegible] ἡ συνεχὴς καὶ ἄπαυ[illegible] κινήσει. μέχρι μὲν [illegible] γειαν, καὶ τὴν οὐσί[illegible] ρίδα καὶ θειοτέρ[illegible]

γὰρ ὑψηλοτέρῳ καὶ ἀληθινωτέρῳ λόγῳ τοῖς λέγουσιν ἡ ἀπόφασις. τὸ δὲ μετὰ ταῦτ' ἤδη λέγε δ' ἔσται πλείονος πρὸς τὴν ἐφόδευσιν, ποίας καὶ τίνων. ἐπεισὶ πλείω τὰ κυκλικά, καὶ αἱ φοραὶ τρόπον τινὰ ὑπογραντίων, καὶ τὸ ἀνώμαλον, καὶ ὃ χάσκειν ἀφανίς. ἔστι γὰρ ἓν τὸ κινοῦν, ἄτοπον τὸ μὴ πάντα τὰ αὐτὰ ἔστι καθ' ἕκαστον ἕτερον, αὐτὰ ἀρχαὶ πλείους. ὥστε σύμφωνον αὐτοῖς εἰς ὄρεξιν ἰόντων τῶν ἀρίστων, δῆλα μᾶλλον φανερόν. τὸ δὲ τὴν τοῦ πλήθους τῶν σφαιρῶν τὴν αἰτίας μείζονα ζητεῖ λόγον· ὁ γὰρ ὅγε τῶν ἀστρολόγων. ἄπορον δὲ, καὶ πῶς ποτε φυσικὰ ἔξιν ἐχόντων, ὁ τὰ ἠρεμίαν διώκουσιν, ἀλλὰ τὰ κίνησιν. τί οὖν ἅμα τῇ μιμήσει φασὶν ἐκεῖνο ὁμοίως, ὅσοι τε τὸ ἓν, καὶ ὅσοι οὐκ ἀεὶ μὸς λέγουσιν. καὶ γὰρ αὖ περὶ οὐ ἀριθμός φασι τὸ ἓν, ἤδη ἔφθης, ἄλλως τε καὶ τοῦ ἀορίστου μετὰ ψυχῆς. εἰ μή τις λέγοι, καθ' ὁμοιότητα καὶ διαφορὰν ἔμψυχ' ἂν εἴη τὰ κινούμενα. ψυχὴ δ' ἅμα δοκεῖ καὶ κίνησις ὑπάρχειν, ζωὴ μὲν τοῖς ἔχουσιν, ἀφ' ἧς καὶ ὄρεξις πρὸς ἕκαστον, ὥσπερ γὰρ τῷ πάσχειν οὖσαι δι' ἑτέρους, ὅμως ἔμψυχοι γίγνονται. εἰ δ' οὖν ἡ κυκλικῆς αἴτιον τὸ πρῶτον, ὁ ἡ αἵρεσις ἂν εἴη. ἱρεῖται γὰρ ἡ ψυχῆς· ἡ πρώτη δὲ καὶ μάλιστα, ἡ διανοίας, ἀφ' ἧς καὶ ἡ ὄρεξις. τάχα δὲ καὶ τοῦτ' ἂν ἴσως ζητήσαι, διὰ τί τὰ κυκλικὰ μόνον ἐφετικά· τῶν δὲ πρὸς τὸ μέσον ὄντων, πότερον ὡς ἀκίνητα, ἢ ὡς τὸ κινούμενον τοῦ πρώτου. ἀλλὰ τοῦτό γ' ἄτοπον, εἰ δὲ ἀδύνατον. ἰσχυρότερον γὰρ ἂν τις ἀξιώσαι τὸ ὁμήρου δίος, ὃς φησιν, αὐτὴ ἰαχὴ γαῖα ἐρύσαιμ' αὐτῇ τε θαλάσσῃ. ἀλλὰ λοιπόν, ὥσπερ ἄδηλόν τι καὶ ἀσώματον εἶναι. τάχα ἢ πρότερον ζητήσαι ἂν τις, πῶς ἔχει· πότερα μέρη ταῦτα, ἢ τὰ μέρη τοῦ ἀνθρώπου. καὶ εἰ μέρη, νῦν γὰρ οἷον ἀπεωσμένα τὰ γνωριμώτατα, τὰ μόνα τὰς χώρας, ἀλλὰ τὴν γένεσιν· ἔστερον ἡ κυκλικὴ διαύτη. συμβαίνει γ', οἷον τὴν συμβεβηκὸς τὸ κυκλικῆς περιφορᾶς, καὶ εἰς αὐτὸ ἴσους, καὶ εἰς ἄλληλα τὰς μεταβολάς. εἰ ἢ καὶ * ἀείσου διάλλαγμα ἂν εἴη πρὸς τὸ πρώτου διὰ τὴν κυκλοφορίας. εἰ μὴ ἄρ' ἐκωλύετο μὴ διὰ παντὸς δ' ἔχεσθαι. τὸ γὰρ διὰ πρώτου καὶ θεότατον, πάντα τὰ ἄεισα βαλόμενον. τάχα δὲ οὐκ μᾶλλον, οἷον ὑποβατόν τε καὶ ἀζήτητον. ἀξιοῖ γὰρ ὁ τόπος λέγων ἅπαντ' ὁμοια, καὶ ὧν χρῆς ἀείσοις μικρὰν εἶναί τινα, ἢ μηδεμίαν ἔχοντα διαφοράν. τόδε δ' ἂν τις ἴσως ἀπορήσειε, πῶς αὐτὸν τὸ πρῶτον οὐρανὸν ἀναφέρων, πότερον ἡ περιφορὰ τὸ οὐσίας οὖσιν αὐτὸ, καὶ ἅμα τῷ παύσασθαι φθείροιτ' ἄν, ἢ εἴπερ ἐφίσταί τινι καὶ ὀρέξει ἡ συμβεβηκός· εἰ μὴ ἄρα σύμφυτον αὐτῷ τὸ ὀρέγεσθαι. καὶ οὐδὲν λωλυόμενον ἀπὸ τοῦ ὄντων ὑπάρχειν. ἴσως δ' ἂν εἴη καὶ ἀφελόντα τὴν ὄρεξιν ὑπὲρ αὐτὸ τὴν κινήσεως ἀπορεῖν, εἰ ἀφαιρεθεῖσα φθείροιτο ἂν τὸ οὐρανόν. καὶ ἔστω μὲν ὥσπερ ἕτερον λόγων. αὐτὸ δ' ὃν ταύτης, ἢ τούτων τὴν ἀρχῶν, ἀξιώσειεν ἄν τις. τάχα ἢ καὶ τὴν ἄλλων ἄρ' ἂν τις λάβοι τὰς ἐφεξῆς οὐθὺς ἀπορήσαντα, καὶ μὴ μέχρι τοῦ πρωτελθόντος παύεσθαι. τὸ γὰρ τελέως καὶ φρονοῦντος, ὅπως Ἀρχύτας ποτ' ἔφη ποιεῖν Εὔδοξον, διαθέντα λυτὰς ψήφους. λέγειν γ', ὡς ὅδε μὲν ἀνθρώπου ὁ ἀριθμός, ὅδε δ' ἄλλου τινὸς τυγχάνει. νῦν δ' οἵ γε πολλοὶ μέχρι τινὸς ἐλθόντες καταπαύουσι, καθάπερ καὶ οἱ τὸ ἓν, καὶ τὴν ἀόριστον δυάδα ποιοῦντες. οὐ γὰρ ἀριθμὸς γιγνόμενος, καὶ τὰ ἐπίπεδα, καὶ τὰ σώματα, σχεδὸν τἄλλα παραλείπουσι, πλὴν ὅσον ἐφαπτόμενοι. καὶ ὅσοι μόνον διελόντες, οἷον τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ ἀορίστου δυάδος, οἷον τόπος καὶ κενόν καὶ ἄπειρον· τὰ δ', ἀπὸ τοῦ ἀριθμῶν, καὶ τοῦ ἑνός· οἷον ψυχὴ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. χρόνος δ' ἅμα καὶ οὐρανὸς, καὶ ἕτερα δὴ πλείω. τοῦ δ' οὐρανοῦ περὶ, καὶ τοῦ λοιποῦ, δεδεμένων ἐπ[illegible]

[illegible]σιν δ' οἱ περὶ Σπεύσιππον· ὁ δὲ τοῦ ἄλλου ὀθεὶς, πλὴν Ξενοκράτης.

[illegible] περὶ τοῦ κόσμου, ὁμοίως αἰσθητὰ καὶ νοητὰ καὶ μαθηματικὰ, καὶ

[illegible]ες. μέχρι, ὃ δ' ὥσπερ εἴρηται περὶ τοῦ πρώτου μόνου. Πλάτων

[illegible]ς, λόξ[illegible] [illegible]θαι τοῦ ἄλλου εἰς τὰς ἰδέας ἀνάπαλιν, ταύ

[illegible] τὴν γένεσιν, μέχρι τοῦ εἰρημένου. οἱ δὲ

[illegible] ὄντα μόνον περὶ τὰς ἀρχάς. συμβαί

[illegible] τὰ μὲ[illegible] τὰς ἀρχὰς ἰσχυρότερα, καὶ

[illegible] ἐνθα μὲν γὰρ τῶν ἀρχῶν, οὗ δὲ ταῖς λοι

[illegible] ἀρχὰς ὑπ[illegible]θαι, τάχ' ἂν ἀπορή

[illegible]ρε καὶ γεω[illegible]μορφωμένας, ὡς

[illegible]ρ ἴσμ[illegible] ἄδικος οἰκειότατον

[illegible] καθά[illegible] γραμματικὴ

[illegible] καὶ

καὶ μουσικὴ, καὶ ταῖς μαθηματικαῖς. συνακολουθεῖ δὲ καὶ τὰ μετὰ τὰς ἀρχαῖς. ἔτι δὲ καὶ κατὰ τέχνας ὁμοίως, αἵπερ τὴν φύσιν μιμοῦνται· καὶ τὰ ὄργανα, καὶ τὰ ἄλλα, κατὰ τὰς ἀρχάς. οἱ μὲν οὖν εὐμόρφους πάσας, οἱ δὲ μόνον τὰς ὑλικάς· οἱ δ' ἄμφω, τάς τε ἀμόρφους, καὶ τὰς τῆς ὕλης· ὡς γὰρ ἀμφοῖν τὸ τέλειον. οἷον καὶ ἐξ ἀντικειμένων τῆς ἅπασαν οὐσίαν. ἄλογ) δὲ κἀνείνοις δόξειεν ἄν, εἰ ὁ μὲν ὅλος οὐρανὸς καὶ ἕκαστα τῶν μερῶν, ἅπαντά τ' γὰρ τάξει καὶ λόγῳ καὶ μορφαῖς καὶ δυνάμεσι καὶ περιόδοις. γὰρ δὲ ταῖς ἀρχαῖς μηθὲν τοιοῦτον. ἀλλ' ὥσπερ σὰρξ εἰκῆ κεχυμένων ὁ κάλλιστος φησὶν Ἡρακλειτος, ὁ κόσμος, καὶ κατὰ τὰ τοῦ ἐλάχιστον δ' ὡς εἰπεῖν λαμβάνουσιν, ὁμοίως γὰρ ἀψύχοις. ὡρισμέναι γὰρ ἑκάστων αἱ φύσεις, ὡς εἰπεῖν, καὶ περὶ αὐτομάτως γινομένων. τὰς δ' ἀρχὰς ἀορίστους εἶναι. χαλεπὸν δὲ πάλιν αὐτὸ τοὺς λόγους ἑκάστους περιθεῖναι, πρὸς τὸ ἕνεκα τοῦ συνάγοντας γὰρ ἅπασι, καὶ γὰρ ζώοις καὶ φυτοῖς, καὶ γὰρ αὐτῇ πομφόλυγι· πλὴν εἰ συμβαίνει τῇ ἑτέρων τάξει καὶ μεταβολῇ μορφὰς παντοίας καὶ ποικιλίας γίνεσθαι, τῶν περὶ τὸν ἀέρα καὶ τῆς γῆν· ὧν τι μέγιστόν τινες πρᾶδειγμα ποιοῦντες, τὰ περὶ τὰς ὥρας τὰς ἐτείους. γὰρ αἷς καὶ ζώων καὶ φυτῶν καὶ καρπῶν γενέσεις, οἷον γεννῶντος τοῦ ἡλίου. καὶ ταῦτα μὲν γὰρ ταῦθα ζητεῖ που τῆς σκέψιν, ἀφοσιασμὸν ἀπαιτοῦντα μέχρι πόσου τὸ τεταγμένον· ἐπὶ δὲ τί πλέον ἀδύνατον ἢ εἰς τὸ χεῖρον μετάβασις. γὰρ δὲ ταῖς ἀρχαῖς ὅθεν δὴ καὶ ὁ πρῶτος λόγος, εἰκότως ἄν τις καὶ τὸ περὶ τῆς ἠρεμίας ἀπορήσειεν. εἰ μὲν γὰρ ὡς βέλτιον ἀνάψει γὰρ ταῖς ἀρχαῖς, εἰ δ' ὡς ἀργία καὶ στέρησις τῆς κινήσεως οὐκ ἀνάψει. ἀλλ' εἴπερ τὴν ἐνέργειαν αὐτιμεταλλακτέον, ὡς προτέραν καὶ τιμιωτέραν· τῆς δὲ κίνησιν, γὰρ τοῖς αἰσθητοῖς. ἐπεὶ τόγε διὰ τοῦτ' ἠρεμεῖν, ὡς ἀδύνατον ἀεὶ κινοῦν εἶναι τὸ κινοῦν. οὐ γὰρ ἂν εἴη κίνδυνος πρῶτον, μὴ λογοειδές· καὶ ἄλλως οὐκ ἀξιόπιστον. ἀλλὰ μείζω τινὰ αἰτίαν ζητεῖ. δοκεῖ δὲ καὶ ἡ αἴσθησις πρότερόν τινα συναυδᾶν, ὡς γὰρ δεχόμενον, μὴ δὴ τὸ κινοῦν ἕτερον εἶναι, ἐπὶ ὃ κινεῖ διὰ τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν. ἔστι δὲ, ἄν τις ἐπ' αὐτὸν ἄγῃ τὸν νοῦν καὶ τὸν θεόν. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ ἕτερον λεχθὲν, ὡς οὐ μιμοῦντες τὰ ὀρεγόμενα τοῦ ἠρεμοῦντος. εἰ γὰρ αὐτοῖς οὖσιν ἀκολουθείη τῶν ἄλλων. πλὴν ἴσως οὐχ ὁμοίως ληπτέον, ὡς εἰς τὸ ἀμερὲς ἄγοντας. ἀλλ' ὅπως ὅτι μάλιστα σύμφωνον ἑαυτῷ, καὶ ἀπηρτισμένον ὡς ἂν πόλις ἢ ζῶον, ἢ καὶ ἄλλο τι τῶν μεριστῶν, ἢ καὶ ὅλως οὐρανός, ὃν δή φασιν εἶναι τελεότατον. ὑπὸ ποθεῖ δέ τινα καὶ τὰ τοιάδε λόγον, πῶς ποτε τῶν ὄντων ὁ μερισμὸς εἰς ὕλην καὶ μορφήν. πότερον ὡς τὸ μὲν ὄν, τὸ δὲ μὴ ὄν· δυνάμει δ' ἓν καὶ ἀγόμενον εἰς γνέργειαν· ἢ ἓν μὲν, ἀόριστον δὲ ὄν, καθάπερ γὰρ ταῖς τέχναις. ἡ δὲ γένεσις ἡ οὐσία γε αὐτῶν, τὸ μορφοῦσθαι κατὰ τοὺς λόγους. ἀλλ' οὕτω γ' εἰς μὲν τὸ βέλτιον τάχα ἂν ἡ μετάβασις εἴη. τὸ δ' εἶναι οὐθὲν ἂν ἧττον ἀληθὲς ὑπάρχειν καθ' αὑτήν. οὐ γὰρ ἂν οὐδὲ γίνοιτο μὴ ὑπαρχούσης. ἀλλὰ τὸ μήτε τόδε, μήτε ποιὸν, μήτε ποσὸν, ὡς ἀόριστον τοῖς εἴδεσι, δύναμιν δέ τιν' ἔχον. ὅλως δὲ κατ' ἀναλογίαν ληπτέον ὑπὸ τὰς τέχνας, ἐπὶ εἴ τις ὁμοιότης ἄλλη. δόξειε δ' ἂν καὶ τοῦτ' ἔχειν ἀπορίαν, εἰ μὴ ἄρα περιεργίαν τοῦ ζητεῖν, τί δή ποτε ἡ φύσις, καὶ ἡ ὅλη δ' οὐσία τοῦ παντὸς γναντίοις ἐστί. καὶ σχεδὸν ἰσομοιρεῖ τὸ χεῖρον τοῦ βελτίονι. μᾶλλον δὲ καὶ πολὺ πλέον ἐστίν· ὥστε δοκεῖν καὶ Εὐριπίδην καθόλου λέγ[illegible], ὡς οὐκ ἂν γένοιτο χωρὶς εὐθλαί. ὁ δὲ τοιοῦτος λόγος, ἐγγὺς τοῦ ζητεῖν, ὅτι οὐ πάντ' ἀγαθὰ, οὐδὲ πάντα ὅμοια· καὶ ὅτι κατὰ πάντων μὲν τὸ εἶναι λέγομεν· οὐδὲν δὲ ὅμοιον ἀλλήλοις, καθάπερ τὰ λευκὰ καὶ τὰ μέλανα γὰρ αὐτοῖς. ἔστι δὲ καὶ τὸ δοκοῦν πρᾶδιοξότερον, ὡς οὐχ οἷόν τε τὸ ὂν ἄνευ τῶν γναντίων. οἱ δ' ἔτι πλέον τοῦ παραδόξου χρώμενοι, καὶ τὸ μὴ ὂν μὴ δὲ γεγονὸς μὴ δὲ μέλλον προσκατα[illegible] τοῦ παντὸς φύσιν· ἀλλ' ἥδε μὲν οἷον ὑπερβατή τις σοφία. τὸ [illegible] αἴσθησις καὶ τὰς διαφορὰς θεωρεῖ, καὶ τὰς αἰτίας ζητε[illegible] βάλλοντα τῇ διανοίᾳ, τὰ μὲν ἁπλῶς ζητοῦσα [illegible] ται παραβαίνειν, ὅμως ἐμφαίνεταί τι [illegible] ἄρα οὐκ ἄνευ διαφορᾶς τινος. εἴτε [illegible] νων ὄντων, τῶν ὑπὸ τὰ καθ[illegible] ἐάν τε εἴδη. σχεδὸν δὲ καὶ [illegible] καθέκαστον ἴδιον, τα[illegible] κατά τινος. ὅλως δὲ [illegible] ἢ ἰδία πῶς καθ' ἕ[illegible] τῶν μὲν καθόλου τέλ[illegible]

καθάπερ ἐν τοῖς καὶ ποιητοῖς. οὕτως γὰρ αὐτῶν ἡ ἐνέργεια. ταὐτὸ δ' ὑπολαμβάνεθα καὶ οὐσίᾳ καὶ ἀριθμῷ, καὶ εἴδει, καὶ γένει, καὶ ἀναλογίᾳ· καὶ εἰ ἄρα ἃ ταῦτα παρὰ διαιρέσεις. διὰ πλείστου δὲ τὸ κατ' ἀναλογίαν, ὡς ἂν ἀπέχοτεν πλεῖστον· τὰ μὲν δι' ἡμᾶς αὐτούς, τὰ δὲ διὰ τὸ ὑποκείμενον, τὰ δὲ διὰ τ' ἄμφω. πλεοναχῶς δ' ὄντος τοῦ ἐπίστασθαι, πῶς ἕκαστον μεταδιωκτέον, ἀρχὴ, καὶ μέγιστον ὁ οἰκεῖος τρόπος· οἷον τὰ πρῶτα καὶ νοητὰ, καὶ τὰ κινητὰ, καὶ τὴν ὑπὸ φύσιν. αὐτῶν τε τούτων τὰ ἐν ἀρχῇ, καὶ ἑπόμενα μέχρι ζώων καὶ φυτῶν, καὶ ἐσχάτων τῶν ἀψύχων. ἔστι γάρ τι καθ' ἕκαστον γένος ἴδιον, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς μαθηματικοῖς. ἔχει δὲ καὶ αὐτὰ τὰ μαθήματα διαφοράν, καί περ ὁμοιογενῆ πως ὄντα. διήρητε δ' ἱκανῶς. εἰ δὲ καὶ ἔνια γνωστὰ τῷ ἄγνωστα εἶναι, καθαπέρ τινές φασιν, ἴδιος ἂν ὁ τρόπος εἴη· διαιρέσεως δέ τινος δεῖτε. τάχα δ' ἐφ' ὧν ἐνδέχετε κατ' ἀναλογίαν οἰκειότερον λέγειν, ἢ αὐτῷ τῷ ἀγνώστῳ, καθαπερ εἴ τις τῷ ἀοράτῳ τὸ ἀόρατον. πόθεν δ' οὖν τρόποι, καὶ ποσαχῶς τὸ εἰδέναι, πειρατέον διελεῖν. ἡ δ' ἀρχὴ πρὸς αὐτὰ ταῦτα. ἐπρῶτον τὸ ἀφορίσαι, τὸ ἐπίστασθαι· χαλεπώτερον δ' ἂν δόξειεν. οὐ γὰρ οἷόν τε καθόλου καὶ κοινόν τι λαβεῖν ἐν τοῖς πλεοναχῶς λεγομένοις. ἢ καὶ τοῦτο ἄπορον. ἢ οὐ ῥᾴδιόν τε εἰπεῖν μέχρι πόσου, καὶ τίνων ζητητέον αἰτίας, ὁμοίως ἐν τε τοῖς αἰσθητοῖς καὶ νοητοῖς. ἡ γὰρ εἰς τὸ ἄπειρον ὁδὸς ἐν ἀμφοῖν ἀλλοτρία, καὶ ἀναιροῦσα τὸ φρονεῖν. ἀρχὴ δὲ τρόπον τινὰ ἄμφω. τάχα δ' ἡ μὲν ἡμῶν, ἡ δ' ἁπλῶς, ἢ τὸ μὲν τέλος, ἡ δ' ἡμετέρα τις ἀρχή. μέχρι μὲν οὖν τινος δυναμεθα δι' αἰτίου θεωρεῖν ἀρχαῖς, ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων λαμβάνοντας. ὅταν δὲ ἐπ' αὐτὰ τὰ ἄκρα καὶ πρῶτα μεταβαίνωμεν, οὐκ ἔτι δυναμεθα, εἴτε διὰ τὸ μὴ ἔχειν αἰτίαν, εἴτε διὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν, ὥσπερ πρὸς τὰ ποθεινότατα βλέπειν. τάχα δ' ἐκεῖνο ἀληθέστερον, ὡς αὐτοῦ τῷ νῷ ἡ θεωρία θίγοντι, ἐπ' οἷον ἁψαμένῳ· διὸ καὶ οὐκ ἔστι ἀπάτη περὶ αὐτά. χαλεπὴ δὲ καὶ εἰς αὐτὸ τοῦθ' ἡ συνέσις, καὶ ἡ πίστις. ἐπεὶ καὶ ἄλλως μέγα, καὶ πρὸς τὰς καθέκαστα πραγματείας ἀναγκαῖον. ἐπ' μάλιστα τὰς μεγίστας ἐν τι ποιητέον τὸν ὅρον, περί τε τῆς φύσεως, καὶ περὶ τὰς ἔτι πρότερας. εἰ γὰρ ἁπάντων ζητοῦντες λόγον, ἀναιροῦσι λόγον. ἅμα δὲ τὸ εἰδέναι, μᾶλλον δ' ἀληθέστερον εἰπεῖν, ὅτι ζητοῦσιν ὧν οὐκ ἔστιν οὐδὲ πέφυκεν, ὅθι τὸν οὐρανὸν ἀΐδιον ὑπολαμβάνουσιν. ἔστι δὲ τὰ κατὰ τὰς φορὰς, καὶ τὰ μεγέθη καὶ τὰ σχήματα, καὶ τὰς ἀπρεπάσεις, καὶ ὅσα ἄλλα ἀστρολογία δείκνυσι τούτοις κατάλοιπα, αὐτὰ δὲ τὰ πρῶτα κινοῦντα, καὶ τὸ τίνος ἕνεκα λέγειν, ἐπ' τίς ἡ φύσις ἕκαστου, καὶ ἡ πρὸς ἄλληλα θέσις, καὶ ἡ τοῦ σύμπαντος οὐσία. καὶ ὑποβαίνοντι δὴ πρὸς τὰ ἄλλα καθ' ἕκαστον τῶν εἰδῶν, ἡμέρων ἄχρι ζώων καὶ φυτῶν. εἰ οὖν ἀστρολόγος συνεργεῖ μὲν, οὐκ ἐν τοῖς πρώτοις δὲ τῆς φύσεως. ἕτερα δὲ κυριώτατα ἂν εἴη, καὶ πρότερα. καὶ γὰρ δὴ καὶ ὁ τρόπος, ὡς οἴονταί τινες, οὐ φυσικὸς, ἢ οὐ πᾶς. καί τοι τό γε κινεῖσθαι, καὶ ἁπλῶς τῆς φύσεως οἰκεῖον, καὶ μάλιστα τοῦ οὐρανοῦ. διὸ καὶ ἡ ἐνέργεια τῆς οὐσίας ἕκαστου, καὶ τὸ καθ' ἕκαστον, ὅταν ἐνεργῇ [illegible] κινῆτε, καθαπερ ἐν τοῖς ζώοις καὶ φυτοῖς. εἰ δὲ μὴ ὁμώνυμα· δηλονότι καὶ ὁ οὐρανὸς ἐν τῇ περιφορᾷ [illegible] τῆς οὐσίαν εἴη, χωριζόμενος καὶ ἠρεμῶν, ὁμώνυμος. οἷον [illegible] ἀρ ζωή τις, ἡ περιφορὰ τοῦ παντός. ἀρ' οὖν εἴ τε μήδ' ἐν τοῖς ζώοις τῆς ζωὴν, ἢ ᾧ δεῖ ζητητέον· οὐ δ' ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τοῖς οὐρανίοις τῆς φοράν· ἢ τρόπον τινὰ ἀφωρισμένον. συνάπτει δὲ πως ἡ νῦν ἀπορία, καὶ πρὸς τῆς ὑπὸ τοῦ ἀκινίτου κίνησιν. ὑπὲρ δὲ τοῦ πάνθ' ἕνεκά του καὶ μηδὲν μάτην, ἀλλ' ὡς ὁ ἀφορισμὸς, οὐ ῥᾴδιον, καθάπερ πλεονάκις λέγετε. πόθεν δὲ ἄρξασθαι χρῆν, καὶ εἰς ποῖα τελευταῖν. καὶ δὴ ἔνια τῶν μὴ δοκεῖν ἔχειν οὕτως, ἀλλὰ τὰ μὲν συμπτώματικῶς, τὰ δ' ἀναγκῇ τινί, καθαπερ ἐν τε τοῖς οὐρανίοις, καὶ ἐν τοῖς περὶ τῆς γῆν πλείοσι. τίνος γὰρ [illegible] ἕνεκα, καὶ [illegible] θαλαττης, ἢ τίνος αἱ προχωρήσεις, ἀναξηράνσεις καὶ ὑγρότητες, [illegible] καταβολαὶ καὶ φθοραὶ καὶ γενέσεις. ἢ αἱ μὲν ἐν αὐτῇ τῇ γῇ ἀλλοιώσεις [illegible] ἄλλο τ' ἄλλο μεθισταμένων· καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα πρόμοια τούτοις. ἔ[illegible] [illegible]περ μάταια [illegible] καθάπερ τοῖς ἄρρεσιν οἱ μαστοὶ, ἐπ' τοῖς θή[illegible] [illegible]νος δ' ἐνίοις, ἢ ὅλως τριχῶν ἔκφυσις, ἐν τισι [illegible] [illegible]άφων. τοῖς δὲ καὶ λελωβημένοις κινήσει [illegible] ἐνία δὴ βίᾳ, ἢ παρὰ φύσιν, ὥσπερ ὁ ἐρω[illegible] [illegible] ἂν τοιαῦτ[illegible] καὶ τὸ μέγιστον δὴ καὶ μά[illegible] [illegible]αῦθ' ἕνεκα, ἀλλὰ συμπτώματα, [illegible]ῦτα καὶ ὡσαύτως. ἔτι δὲ ἐν [illegible]τιν, ὥσπερ δοκοῦσι καὶ

μορφαῖς

μορφὰς καὶ εἴδει ἢ διωάμεσι. τίνος γ' ἕνεκα τοῦτο ζητήσειεν ἂν τις. αὐτὸ γὰρ ἄπορον, τὸ μὴ ἔχειν λόγον. ἢ καὶ τοῦτ' ἐν ἑτέροις μὲν ποιοῦσι πιθανόν καὶ ὁμιωτόροις. ἢ καὶ ἔοικεν ὁ λόγος ἔχειν τι πιθανόν, ὡς ἄρα τοῦ αὐτοῦ μάτου τοῦτο, καὶ τῆ τ' ὅλης διαφορᾷ λαμβάνει ἑνὰς ἰδέας, ἢ πῶς ἄλλως διαφοράς. εἰ δὴ μὴ τ' ἕνεκά του, ἐν εἰς τὸ ἄριστον) λεκτέον ἑνὰς ὄρους, ἐκ τῶν πάντων ἁπλῶς θετέον· ἐπεὶ καὶ τὰ διάδετ' ἔχει ἑνὰ διαιρεμόν, καὶ ἁπλῶς λέγομεν ἃ καὶ καθ' ἑκάστα. ἁπλῶς μέν, ὅτε τῆ φύσιν ἐν ἅπασιν ὑπάρχειν τ' ἀρίστου, καὶ ἐφ' ὧν ἐνδέχεται μετάδιδόναι τοῦ ἀεὶ καὶ τοῦ τεταγμένου· ὡς δ' αὕτως καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις ὁμοίως. ὅποι γὰρ οἷόν τε τὸ βέλτιον, ἐνταῦθα ὑπάρχειν παρακέκπει· οἷον τὸ ἐμπεδοτέρω τοῦ φθορικοῦ. διμιώτερον γάρ, καὶ ἐν τῆ μέσῃ κοινίᾳ ἢ διαφορᾷ τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον. ὡσαύτως δὲ, καὶ ὅσα κόσμου χάριν. εἰ γὰρ καὶ ἡ ὄρεξις οὕτως, ἀλλ' ἐκεῖνό γε ἐμφαίνει. διότι πολὺ τὸ οὐχ ὑπακοῦον, οὐδὲ δεχόμενον τὸ δι'. μᾶλλον δέ, πολλῷ πλεῖον. ὀλίγον γάρ τι τὸ ἔμψυχον, ἄπειρον δὲ τὸ ἄψυχον· καὶ αὐτῶν τῶν ἐμψύχων ἀκαριαῖον. καὶ βέλτιον, τὸ εἶναι· τὸ δ' ὅλον ἀναίτιόν τι, καὶ ἐν ὀλίγοις, τὸ ἀγαθόν. πολὺ δὲ πλῆθος, ἐστὶν τὸ ἀκρότ. ὅτι εἰ ἀοριστία δὲ μόνον. καὶ οἷον ὕλης εἴδη, διαθέσεων. εἰ δὲ γὰρ οἱ πολὺ τ' ὅλης οὐσίας λέγοντες, ὥσπερ Σπεύσιππος ἀναίτιόν τι τὸ τίμιον ποιεῖ, τὸ πολὺ τῆ τ' μέσα χώραν. τὰ δ' ἄκρα, καὶ ἑκατέρω. τὰ μὲν ὄντα, διαλῶς ἔτυχε ὄντα. Πλάτων δὲ, καὶ οἱ πυθαγόρδοι, μακρὰν τῆ ἀπόστασιν ὧν μιμεῖται γεθέλει ἅπαντα· διαὶ τι διαθάπερ ἀντιθυρίν τινα ποιοῦσι τὴ ἀορίστου δυάδος, καὶ τ' ἑνός. ἐν ᾗ καὶ τὸ ἄπειρον, καὶ τὸ ἄτακτον, καὶ πᾶσα (ὡς εἰπεῖν) ἀμορφία διαθ' αὑτὴν. ὅλως δὲ ὀχ' οἷόν τε ἄνευ ταύτης τῆ τ' ὅλης φύσιν, ἀλλ' οἷον ἰσομοιρεῖν, ἢ καὶ ὑπερέχειν τ' ἑτέρας, ἢ καὶ τὰς ἀρχὰς ἐναντίας. διὸ καὶ ὀδὲ τ' θεὸν ὅσοι τῷ θεῷ τῆ αἰτίαν αὐτάρκειαν, διὰ πάντα εἰς τὸ ἄριστον ἄγειν· ἀλλ' ἔστιν ἐφ' ὅσον ἐνδέχεται. τάχα δ' οὐδ' ἂν πιθανὸν τ' εἴη αἱρεῖσθαι συμβήσεται τὴν ὅλην ἀγίαν, ἐξ ἐναντίων γε καὶ ἐναντίοις ὄσαν. οὐδὲ καὶ ἐν τῆς ὡρωτοις ὑπολαμβάνειν πολλὰ, καὶ ὡς ἔτυχεν· οἷον, τὰ περὶ τ' γῆς λέγουσι καὶ τὴν περιβολίας. ὅτε γὰρ τὸ βέλτιον, οὔτε τὸ τίνος χάριν, ἀλλ' ἔστιν ἀνάγκη λέγειν. πολλὰ δὲ καὶ ἐν τῷ ἀεὶ τοιαῦτα, καὶ ἐν ἄλλοις. μᾶλλον δ' ἂν δόξειεν μᾶλλον αἰσθητῶν, τὰ οὐράνια· τῶν δ' ἄλλων, εἰ μὴ ἄρα καὶ ἐν τοῖς ὡρότοις καὶ μὴ ποιοῦσιν, ἀλλ' ἐν τούτοις πλέον τὸ τεταγμένον· πλὴν ἐν οἷς Δημόκριτος ἐνίοτε θεῖ τὴν ἀτόμων. ἀλλὰ δὴ τ' ἐλέχθη, πειρατέον τινὰ λαμβάνειν ὅρον, καὶ καὶ τ' ἕνεκά του, καὶ ἐν εἰς τὸ βέλτιον ὁρμῆ τίσι τὰ ὄντα, καὶ πῶς ἔχει πρ ἄλ·

Τέλος τοῦ βιβλίου, Ἀνδρονίκου ποιήσαντος, ἐν τῆ αὐτ Ἀριστοτέλ·

ΠΡΙΣΚΙΑΝΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΛΥΔΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΑΙΣΘΗΣΕΩΣ.

ΠΕΡΙ αἰσθήσεως αὐτῶν ὁ σκοπὸς ἐφεξῆς. ἐπεὶ δὲ ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν κινούμενα τὰ αἰσθητήρια ἐξομοιοῦσθαι τοῖς αἰσθητοῖς τῶν πάσχειν βούλεται ὁ ἀριστοτέλης, ζητεῖ τις ἡ ὁμοίωσις. καὶ γὰρ ὠθὶ τῶν αἰσθητηρίων, εἰ ἐτὶ μᾶλλον ὠθὶ τῆς ψυχῆς, ἄτοπον φαίνεται, τῶν χρώματι, καὶ χυμοῖς, καὶ ψόφῳ, καὶ μορφῇ ἐξομοιοῦσθαι δυνατὸν. λέγοι μὲν οὖν καὶ αὐτὸς κατὰ τὰ εἴδη καὶ τοὺς λόγους ἄνευ τῆς ὕλης γίνεσθαι τὴν ἐξομοίωσιν. ἐπεξεργαστέον δὲ, πότερον ἔξωθεν τὸ εἶδος, καὶ ποῖον, καὶ ποῦ ὑπαφαινόμενον. καὶ εἰ πρὸς γνῶσιν ἱκανὸν τὸ περὶ τοῖς σώμασιν, μεριζόμενον, καὶ εἰς ἓν οὐ συναιρούμενον, κατὰ τὴν εἰς ἓν συναίρεσιν, καὶ τὴν ἀμερίστον τοῦ γνωστοῦ παντὸς περίληψιν ἁπάσης ἱσταμένης γνώσεως. Ἐνεργεῖν μὲν οὖν κατὰ τὸ εἶδος τοῦ γνωστοῦ ἀνάγκη τὸ γινῶσκον, καὶ τὸν ἐκείνου προβεβλῆσθαι χαρακτῆρα. καὶ οὕτω ἐξομοίωσις. πάθημα δὲ τοῦ αἰσθητηρίου, προηγεῖσθαι ἀνάγκη τῆς αἰσθήσεως. οὐ γὰρ παντελῶς οὖσα χωριστὴ σωμάτων δύναμις ἡ αἴσθησις, ἀλλ' ἐν τῇ πρὸς τὰ αἰσθητήρια οὐσιωμένῃ νεύσει. καὶ τοῦ ζώου οὖσα συμπληρωτική, οὐδὲ ἐνεργεῖν ἄνευ αὐτῶν, οἵατε, οὐ μὴν οὔτε προηγουμένως αὕτη ἐγειρομένη συγκινεῖ τὸ ὄργανον, ὡς ἡ φαντασία διὰ τὸ πολὺ κατατεταγμένον, καὶ διὰ τὴν ὅλην περὶ τὰ ἐκτὸς ἀπότασιν, καὶ παρόντων καὶ αὐτῶν διεῖσθαι τῶν αἰσθητῶν. τὰ μὲν οὖν φαντασιὰ οὐκ ἐκτὸς, εἰ καὶ τῶν ἔξω ἐστὶν ἀφομοιώματα, τὰ δὲ αἰσθητὰ ἔξω. τούτων γὰρ ἡ αἴσθησις, ἀλλ' οὐχὶ τῶν ἐν τοῖς αἰσθητ[illegible] παθῶν, σὺν δὲ τούτοις τῶν ἐν τοῖς σώμασιν εἰδῶν ἀντιλαμβάνεται. Πάσχει[illegible] τῶν αἰσθητῶν τὰ αἰσθητήρια, οὐχ ὡς τὰ ἄψυχα, ἀλλὰ ζῶντος σώματος τ[illegible] πάθος τὸ ὅλον, οὐδὲ ἔξωθεν πάντα, ἀλλὰ καὶ κατ' οἰκείαν ἐνέργεια[illegible] πρότερον, ἐνεργεῖ δὲ ὕστερον. ἀλλ' οὐδὲ κινεῖται * ὅλως, εἰμὴ μία[illegible] γεῖ ἄνευ τοῦ κινεῖσθαι. τὸ δὴ τοιοῦτον ἐν τοῖς αἰσθητηρίο[illegible] τῶν εἴδεσιν, ὡς ἁμὰ ὑπ' αὐτῶν τε καὶ κατὰ τὴν πρὸς [illegible] φάσεως, διέγερσιν ἐγγινόμενον. ἀλλ' οὔπω [illegible] αἰσθητὰ ὁμοίωμα, πάθημα ὂν μᾶλλον ἢ ἐν[illegible] πρατεινόμενον, καὶ σπεῦδον μὲν εἰς [illegible] ἡ δὲ αἴσθησις, ἀμερίστως τε τὴν [illegible] ἐνεργειά ἐστι καὶ κρίσις τελ[illegible] τοῦ ἔστηκε. διὸ οὐκ ἄνευ μ[illegible] καὶ πάσχοντος μὲν κα[illegible] νυν μετὰ τὸ πάθημ[illegible] εἶδος ἡ αἴσθησις [illegible] πάθημα γὰρ [illegible] ἐν τῶν αἰσθη[illegible] κοινόν ἐστι [illegible] τὸ εἶδος [illegible] σῃ τὸ [illegible]

Α[illegible]

γει[illegible]

γ[illegible]

τοῦ λευκοῦ λόγῳ πάντων αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ τῶν κατὰ μέρος λευκῶν. δεῖ τοίνυν τὸν
τοιοῦτον προβληθῆναι λόγον, εἰ μέλλει γίνεσθαι αἴσθησις. προβάλλεται δὲ, ὡς πρὸς οἰκεῖον τὸ
al. ὡς ζωτικὸν εἶδος διεγειρόμενος, καὶ τούτῳ συναρμοζόμενος * τῷ ὁμοιώματι τοῦ ἐκτὸς εἴ-
δους, καὶ σὺν αὐτῷ ἐνεργῶν. τὸ γὰρ κρῖνον, ὁ λόγος καὶ ἡ σύνθεσις, κατὰ τὴν αἰσθητικὴν ψυ-
χὴν, καὶ ἡ εἰς τὸ ἀμερὲς συναίρεσις ἐν τῇ χωριστῇ σωμάτων ὑποστάσει. Οὐκοῦν ἔχει τὸ τοῦ
αἰσθητοῦ εἶδος ἡ ψυχὴ, τοῦ τὸν λόγον αὐτοῦ προβάλλειν. ἀλλ' οὐχ ὡς ἀπ' αὐτοῦ μορφήν
τινα ἢ τύπωσιν, ὡς ἀπὸ σφραγῖδος δεχομένη. ἡ γὰρ κρίσις, καὶ ἡ ἐνέργεια ἔνδοθεν καὶ ζω-
τικὴ μὲν οὖν λόγος ἔνδον, καὶ οὐσιώδης τῆς ψυχῆς. ἡ δὲ τοῦ ζώου συμπληρωτικὴ ζωὴ,
ἀπὸ μὲν τῶν οὐσιωδῶν ἠρτημένη λόγων. κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ σῶμα τάσιν ὑφισταμένη, αἰ-
σθητικὴ καὶ ἥδε, καὶ ὄρος, καὶ τελειότης τοῦ ζώου. διὸ ἐν ταύτῃ τὸ τοῦ αἰσθητοῦ ὁμοίωμα τε-
λειωθέν. ἐν δὲ τοῦ αἰσθητηρίῳ ἀτελὲς, καὶ συμμιγὲς πάθει καὶ ἡ ἐνέργεια. καὶ τὸ μὲν πά-
θος ἔξωθεν, ἡ δὲ ἐνέργεια ἀπὸ τῆς ζωῆς. καὶ τὸ μὲν εἶδος ἐν τῇ τοῦ ζώου ζωῇ, ἡ δὲ κρίσις καὶ
ἡ σύνεσις ἐν τῇ τοῦ λόγου ἐνεργείᾳ. Πῶς οὖν ὁμοιοῦται αἰσθητοῖς ἡ ψυχὴ, οὐ τοῦ δέχε-
σθαί τι ἀπ' αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦ κατὰ τὸν λόγον αὐτῶν ἐνεργεῖν, δι' ἐμφάσεως τῶν ἐκτὸς εἰδῶν.
πῶς οὖν ἅμα πλείοσι καὶ τοῖς ἐναντίοις ἐνίοτε ὁμοιοῦται. ἐπεὶ δεῖ πάσχειν, οὐχ οἷόν τε ἅ-
μα τὰ ἐναντία. ἐνεργεῖν δὲ δυνατόν. ἡ δὲ αἴσθησις κατ' ἐνέργειαν καὶ κρίσιν, ἀλλ' οὐ
κατὰ πάθος. κατὰ γὰρ τὸν λόγον ἡ αἴσθησις, τὸ δὲ πάθος ἐν τοῦ αἰσθητηρίῳ. σῶμα δὲ
ὂν καὶ μεριστὸν τὸ αἰσθητήριον, καὶ αὐτὸ κατὰ διάφορα μέρη πλείω ἅμα καὶ τἀναντία ἔ-
χειν, οὐκ ἀδύνατον. ὁ λόγος δὲ ἐν ἀμερεῖ ἅμα τοὐναντία καὶ τὰ διαφορὰ, ὅσα ἂν ᾖ, συλ-
λαβὼν ἐνεργεῖ. διὸ καὶ τὴν ἑτερότητα αὐτῶν κρίνει, ὡς ἅμα τῶν πλειόνων ἐν ἀμερεῖ ἐφα
ἁπτόμενος. Οταν οὖν καὶ ὁ Θεόφραστος τὴν ὁμοίωσιν βούληται γίνεσθαι κατὰ τὰ εἴ-
δη, καὶ οὐκ λόγους, ἄνευ τῆς ὕλης ἀπὸ δεξώμεθα, ἀλλ' οὐκ ἔξωθεν ἁπλῶς ἐγγινόμενα. ἀπὸ
[illegible] τῶν ἔνδον λο[illegible] ἐν τῇ ζωῇ κατ' ἐνέργειαν ἱστάμενα αἰσθητικήν. τοῦ μέν τοι πρὸς τὰ
[illegible]τείνεσθ[illegible] καὶ ἐκείνοις ἀφομοιοῦσθαι, εἰκότως ἄρα καὶ δύναμις νομίζεται ἡ αἴσθη-
[illegible]ουσα τὰς ἐνεργείας. ὠθῇ μὲν οὖν τῆς ψυχῆς κατ' ἐνέργειαν τοῦ λόγου ἡ ὁμοίω-
[illegible]θητηρίου, κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ αἰσθητοῦ πάθην ἅμα καὶ ζωτικὴν ἐνέργειαν.
[illegible] τοῦ πι[illegible] καὶ τοῦ γλυκέος πάσχει. οὐ γὰρ μέρει μέν τινι τῆς
[illegible]θατο[illegible]ν ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ. καὶ ὠθῇ τῆς ἀκοῆς δὲ ὁμοίως. εἰ ἄρα
[illegible]λῶττα τὸ γευστικὸν αἰσθητήριον, εἴτε πνεύματα ἐν τῇ
[illegible]ρῳ μὲν μορίῳ, ἄλ[illegible], ἑτέρῳ δὲ ἄλλο τι πάσχειν,
[illegible] ἁφῆς· θερμαίνεσθαι γὰρ κατὰ ἄλλο μόριον,
[illegible]ματόν. καὶ τὸ αἰσθητικὸν δὲ τῆς ἀκοῆς
[illegible]μερήσμεν, ἐνεργεῖν δὲ ἅμα τοὐναν-
[illegible]ὸ τὰ ἐναντία. ἀλλ' ἡ μὲν θερμό-
[illegible]ρφὴ καὶ ὁ τύπος καὶ ἡ κίνη-
[illegible]ιον ἐροῦμεν, δραῖν δὲ μᾶλ-
[illegible]άμεις, σωματοειδέστερον,
[illegible] μὲν ἴδ[illegible] αἰσθητὰ ἑκά
[illegible]ρραν. τὰ μὲν προσε-
[illegible]ύτως ἐστὶ τῇ αἰσθή-
[illegible]ρίζεται. εἰς ἐνία
[illegible], οὐκ ἔτι ὄντα
[illegible]αὶ χρόνου καὶ
[illegible] αἰσθητῶν ἀ-
[illegible]σα ἀπὸ τῶν
[illegible] πάθος;
[illegible]κὴ σύ-
[illegible] παί-
[illegible]θος

θους εἰς εἶδος τελειουμένου, ὅμοιον τοῦ αἰσθητοῦ, ὁ τῶν αἰσθητῶν προβάλλεται λόγος, ὡς οἰκείῳ τοῦ αἰσθητοῦ συναρμοζόμενος. εἰ δὲ καὶ πρὸς οἰκεῖον συμμέτρως ἐγειρόμενος, οὕτω καὶ ὁ τῶν αἰσθητῶν ποιοτήτων κριτικὸς λόγος, τὴν τῆς οὐσίας τῶν αἰσθητῶν γνωριστικὴν κινεῖ δύναμιν, οἰκείως κατὰ τὴν τῶν αἰσθητῶν ποιοτήτων πρὸς τὴν οὐσίαν ἀφ' ἧς προέρχονται οἰκειότητα. ἐπειδὴ ὑπὸ μὲν τῶν ἰδίων αἰσθητῶν, ἑναμένως πλήττεται τὸ αἰσθητήριον· τῶν δὲ κοινῶν, οὐ πρώτως, ἀλλὰ δευτέρως ἡ καθέκαστα ἀντιλαμβάνεται αἴσθησις· πρώτως γὰρ χρώματος ἡ ὄψις, δευτέρως δὲ μεγέθους καὶ κινήσεως· δόξειεν ἂν τὰ κοινὰ μᾶλλον εἶναι ψυχῆς, καὶ οἱονεὶ κατὰ συμβεβηκὸς γινώσκεσθαι ὑπὸ τῆς αἰσθήσεως τὰ κοινά· ἀλλ' ὡς εἴρηται, δευτέρως αὐτὸ δὴ τοῦτο γνωρίζεται ὑπὸ αἰσθήσεως, ἀλλ' οὐχ' ὑπὸ μόνης τῆς διανοίας. τοῦ δὲ ἄχρου καὶ τοῦ εὐκοτισμένου ἡ ὄψις, καὶ τῆς σιωπῆς ἡ ἀκοὴ συναισθάνεται, οὐ κατ' ἐπέρεισιν, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ κωλύεσθαι τὴν ἐνέργειαν ἐν τοῦ πειρᾶσθαι κρίνει ἡ αἴσθησις, τὸ ἐλλιπὲς αὐτῶν, καὶ διεσταμένον, τοῦ μὴ ἐφαρμόζειν τὸν λόγον γνωρίζουσα· τοῦ δὲ αἰσθητηρίου καὶ παρατρεπομένου πῶς, διὰ τὸ πάσχειν ὑπὸ τοῦ αἰσθητοῦ. Τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ κοινὸς περὶ αἰσθήσεως λόγος. περὶ δὲ τῶν κατὰ μέρος αἰσθήσεων, οἷον ὄψεως, ἀκοῆς, καὶ τῶν λοιπῶν, ἐκεῖνο τέως διοριστέον, ὡς οὐ μία οὖσα (καθάπερ τινὲς φασὶν) ἡ αἴσθησις, εἰδοποιεῖται διαφόρως ὑπὸ τῶν μετεχόντων ὀργάνων. οὐ γάρ ἐστι προηγουμένη τῆς τῶν δυνάμεων διαφορᾶς ἡ τῶν ὀργάνων ἑτερότης, οὐδὲ κυρία τοῦ μερίζειν τὰς δυνάμεις, ἀλλ' αὐτὴ ἡ αἴσθησις μία οὖσα καθ' αὑτὴν, καὶ εἰς πάντε μεμέρισται, εἰς τὰς τῶν καθ' ἕκαστα αἰσθητῶν διαγνώσεις. καὶ τῇ τῶν αἰσθήσεων διακρίσει, καὶ ἡ τῶν ὀργάνων ἐπηκολούθησε διαφορά τις, οἰκείως πρὸς ἑκαστὴν συναρμοζομένη. τοῦ γὰρ ὑλικοῦ καὶ ὀργανικοῦ μερισμοῦ, προηγεῖσθαι * ἡ εἰδικτικὴ, καὶ ἐν τοῖς χρωμένοις ὡς κυριωτέρα ἑτερότης. Αλλα τὸ ὁρᾶν, ἢ ἀκούειν, ἢ ὀσφραίνεσθαι; καὶ πότερον διὰ μέσου πᾶσαι τινὸς; ὡς ἡ ὄψις διαφανοῦς. ἢ ἔνιαι ἀμέσως ἐφάπτονται τῶν αἰσθητῶν; καὶ τί τὸ διαφα[illegible]: οἷμα[illegible] τε κατ' εἰσδοχὴν ἀπτελεῖσθαι τὴν ὄψιν, ὡς μορφουμένη ὑπὸ τῶν [illegible] ἀπ' αὐτῶν ἀπορροὴν· οὔτε κατὰ ἐκπομπὴν ὡς σώματός τιν[illegible] διγγάνοντος τῶν αἰσθητῶν· οὔτε τὰ μὲν χρώματα [illegible] μορφοῦντα * αὐτῷ. τὸ δὲ διαφανὲς τῆς ὄψεως· [illegible] ναμιν, δρᾶν ἕκαστα εἰς τὸ παθεῖν ὑπτήδειον [illegible] τὰ διεστῶτα, ἕως ἂν σύμμετρος ἦν τοῖ[illegible] διαστάσις. διὰ γὰρ τὸ σωμα[illegible] εἶναι [illegible] οὐκ εἰς τὸ ὁπουδήποτε ὂν ἐνερ[illegible] των δυναμει, καὶ τῇ τῶν πα[illegible] ποιήσεως. οἷον δρᾶ τὸ ὁρ[illegible] ὅσον ἂν σύμμετρον ᾖ [illegible] εἰς τὸ ποιῆσαι. ἀλλ' [illegible] σιν (παραποδ[illegible] σεως, καθ' [illegible] μέτρου [illegible] τοῦ πάσ[illegible] λεῖται [illegible] ποιο[illegible] κοι[illegible]

ἔνια τῶν ζώων ὑπὸ δείκνυσι, πολάμποντα τὰ ἀφ' ἑαυτῶν ὁρῶμεν. διὸ καὶ νυκτὸς ὁρᾶν δύναται. καὶ τὰ χρώματα δὲ, περὶ τὰ πέρατα τοῦ διαφανοῦς τῶν ὡρισμένων σωμάτων θεωρούμενα, ὑπὸ τοῦ φωτὸς εἰκότως ἄμφω τελειοῦται, ἀμυδρότερον ἔχοντα καθ' ἑαυτὰ τὸ φωτοειδὲς, ὡς πρὸς τελείαν τὴν πρὸς ἄλληλα ἐνέργειαν. διὸ καὶ τοῦ ἔξωθεν δεῖται φωτός, καὶ τὸ ὁρατικὸν ὡς φωτοειδὲς, καὶ τὰ χρώματα ὡς φωτά τινα ὄντα, ὡς ὑποδοχὴ αὐτῶν δηλοῖ. ταῦτα γὰρ τοῦ διαφανοῦς πέρατα. τὸ δὲ διαφανὲς, ὑπὸ τηδειότης ἐστὶν εἰς ὑποδοχὴν φωτὸς, ἢ ἴχνος τι φωτὸς ἀμυδρὸν, οὔ ποτε τελειοῦν τὸ μεταξὺ πρὸς τὴν ὄψιν, καὶ τὸ μεταξὺ πρὸς τὴν ὄψιν οὐχ ὡς ἀὴρ, ὡς ὕδωρ, ἢ ἄλλό τι, ἀλλ' ὡς διαφανὲς εἰς ἐνέργειαν ἤδη τελειωθὲν ὑπὸ τοῦ φωτίζοντος, καὶ τελειοῦν ἑκάτερον, τό, τε ὁρῶν καὶ τὸ ὁρώμενον. ἐπεὶ εἴγε αὐτὸ τὸ ὁρατὸν οὕτως ἔχοι λαμπρότητος, ὡς ἱκανὸν αὐτὸ εἶναι τελειοῦν τὴν ὄψιν, καθάπερ τὸ πῦρ καὶ ὅσα ἐν σκότει, καὶ ὅσα λαμπρὰ ὁρῶμεν, οὐκ ἔτι τὸ μέσον ὡς τελειοῦν, ἀλλ' ὡς μόνην τὴν διάστασιν σύμμετρον παρεχόμενον, ἐστὶ χρήσιμον. τοῖς γὰρ ὀφθαλμοῖς ὑπὸ τεθὲν τὸ λαμπρὸν, οὐχ ὁρᾶται, διὰ τὸ μὴ φωτίζεσθαι. Πολλὴ οὖν συμβαίνει ὑπὸ τῆς ὄψεως ἡ ποικιλία. καὶ γὰρ ἐκτὸς δοκεῖ προϊέναι, διὰ τὸ περὶ τὸ αἰσθητὸν ἐνεργεῖν ἔξω κείμενον· καὶ εἰσδέχεσθαι τι ἀπὸ τοῦ ὁρατοῦ, διὰ τὸ πάσχειν τι ὑπ' αὐτοῦ. καὶ διαπορθμεύειν νομίζεται τὸ διαφανὲς, καὶ τὸ μεταξύ, ὡς τῷ τε φωτὶ τελειοῦν, καὶ τῇ διαστάσει τὸ σύμμετρον παρεχόμενον. πρὸς ὅσα δὲ, καὶ ὅσα κοινῇ περὶ πάσης ἐθεωρήσαμεν αἰσθήσεως· τῆς ἐν τῷ αἰσθητηρίῳ τοῦ αἰσθητοῦ ἔμφασιν, κατὰ τῆς πεῖσιν ἅμα καὶ τὴν ἐνέργειαν συνισταμένην, ἐν τῇ πρὸς τὸ αἰσθητὸν ὁμοιότητι· καὶ τὴν ἔμφασιν εἰς εἶδος τελειουμένην, ἐν τῇ κοινῇ τοῦ συνθέτου ζωῇ. καὶ τὸν τοῖς εἴδεσι τούτοις ἐφαρμόζοντα, προβαλλόμενον ἀπὸ τῆς αἰσθητικῆς ψυχῆς λόγον, καθ' ὃν ἡ κρίσις καὶ ἡ σύνεσις. τοιοῦτος ὁ τρόπος τῆς περὶ ἑκάστην αἴσθησιν θεωρίας· ὃν δεῖ μάλιστα ἐκ [illegible]αμβλίχω ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς πεφιλοσοφημένων ἀναλαμβάνειν, ἐξ ὧν καὶ νῦν ἡμεῖς ταῦ [illegible]ρημένως γεγράφαμεν, τὸν τύπον ὑπογράψαι τοῦ ἀκριβοῦς περὶ ἑκάστην θεωρίαν [illegible] ἐπεὶ οὐ τοῦτον νῦν ἡμῖν πρόκειται ἐπεξιέναι τῇ περὶ αὐτῶν διαρθρώσει, ἀλλὰ τὰ [illegible] τί τε ὑπὸ πλ[illegible] Ἀριστοτέλους παραδώσεως προστίθησι συναιρεῖν· καὶ [illegible] ἐπεξ[illegible]σθαι κατὰ δύναμιν. Ἐπὶ οὖν τὰ τοῦ Θεωφράστου [illegible] αὐτὸς, οὐδὲ μίαν ἀξιῶν αἴσθησιν αὐτόθεν διγγάνειν τοῦ αἰσθη[illegible] δὲ ὅμοιον ἐν τοῖς ὁμογενέσιν, οὐκ εὔλογον. ἐπάγει δὲ περὶ [illegible]ας διὰ τοῦ [illegible]νηθες, ὅπως λέγεται ὁρατὸν μὴ καθ' [illegible] γευστόν τι κατὰ ἀλλότριον ἔλεγε τὴν χυμόν. εὐ[illegible]ρῶμα τὸ φῶς, ὡς ἀλλαχόθεν ἧκον, ἀπὸ τοῦ [illegible]ρωμένων τὸ φῶς, ὡς τελειοῦν αὐτά, [illegible]νὲς, τελειοῦται, ὥσπερ καὶ τὰ τῶν [illegible]α τὸ φῶς, ἀλλὰ τουναντίον εἰς [illegible]ωννύμενον τελειοῦτο, καὶ ὁ[illegible]εῖ τὸ φαῖναι, ἐνυπάρχει [illegible], ἤτοι πάθος ἢ διαι[illegible]

τὸ δὲ χρῶμα πέρας τοῦ ἐν ὡρισμένοις σώμασι διαφανοῦς. ὥστε καὶ ἐν γῇ τὸ διαφανὲς, οὐ μόνον ὡς σκότους οὐσιωδῶς ἐν αὐτῇ δεκτικόν, ἀλλὰ τοῦτο μὲν κατὰ τὸ βάθος· κατὰ δὲ τὰ πέρατα καὶ φωτὸς, εἰ φωτά τινα τὰ χρώματα, καὶ εἴγε φωτίζεται καὶ ἡ γῆ κατὰ τὴν ὑπαρφάνειαν. τὸ δὲ ἐν ἀέρι καὶ ὕδατι, παρὰ μέρος ἀμφοῖν δεκτικόν· ὃ καὶ ἰδικώτερον διαφανὲς προσαγορεύειν εἰώθαμεν. τὸ δὲ ἐν τοῖς συνθέτοις, κατὰ σύμμιξιν. οὐ ζητήσομεν οὖν, ὑπὸ τινὸς τῶν ἁπλῶν τὸ διαφανὲς. οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν στοιχείων, ἢ τῶν σωμάτων ὅλως τὰ εἴδη· αὐτὰ δὲ μετέχει τῶν εἰδῶν, καὶ χαρακτηρίζεται κατ' αὐτά, καὶ διὰ τὸ τὰ μὲν προσδεῖται φωτὸς εἰς τὸ ἐπίγεσθαι ὁραθῆναι, τὰ δὲ οὔ, ὡς πῦρ καὶ τὰ λαμπρὰ, ἢ οὐσιωδῶς μετέχει τοῦ φωτινοῦ εἴδους ἀρκούντως οὐ προσδεῖται. Καὶ πῶς ἐνέργεια τοῦ διαφανοῦς τὸ φῶς, ὃ διὰ φωτίζοντος παρατείνετο· ἐκείνου γὰρ ἐνέργεια δόξειεν ἂν μᾶλλον. τοῦτο δὲ ἀπορήσας, ὑπολύεται, ὁμοίως ἔχειν τοῦτο λέγων, ὡς ἐν τοῖς ἄλλοις τοῖς πάσχουσιν, ἐκεῖνο ἴσως ἐνδεικνύμενος, ὅτι ὡς ἡ θερμότης τοῦ μὲν πυρὸς, ὡς ποιοῦντος ἐστὶ ἐνέργεια, τοῦ δὲ θερμαινομένου ὡς πάσχοντος, οὕτω καὶ τὸ φῶς τοῦ δεχομένου ὡς πάθημα λέγοιτ' ἂν ἐνέργεια, οὐ κυρίως ἐνέργεια ὀνομαζομένη. διὸ καὶ ἐπαίγει, μὴ δεῖν ζητεῖν τὰ ὀνόματα, ἀλλ' εἰ τὴν φύσιν αὐτοῦ νοῦμεν, ἱκανὸν εἶναι. πρῶτον μὲν οὖν ἐκεῖνο ἀξιῶ διορίζεσθαι, ὡς ἕτερον μὲν τὸ αἰτιατὸν φῶς, ἕτερον δὲ τὸ τούτου αἴτιον, οἷον τῷ ἐν ἡλίῳ, ἢ ἐν πυρί· καὶ οὐ περὶ τοῦ αἰτίου ὁ λόγος, ἐν τῇ περὶ τοῦ τί τὸ φῶς ζητήσει· ἀλλὰ περὶ τοῦ ἀπ' αὐτοῦ προϊόντος, ὃ δὴ ἐνέργεια εἶναι λέγεται τοῦ διαφανοῦς, τοῦ ἐν ἀέρι καὶ ὕδατι, καὶ ἐν τοῖς πρὰ μέρος φωτὸς καὶ σκότους δεκτικοῖς. Ἔπειτα δὲ τῷ Ἰαμβλίχῳ ἑπόμενος, οὔποτε σῶμα τοῦτο εἶναι ἀξιῶ, οὔτε μὴν πάθος, ἢ ποιότητα σώματος ὁτουοῦν, ὥσπερ οἱ περὶ πατητικοί. οὐ γὰρ ἐν τῷ δ' ἀέρι ἔχει, τὸ εἶναι φῶς. κινουμένου γοῦν ἐκείνου, ἕστηκεν αὐτὸ, καὶ τρεπομένου πολυειδῶς αὐτοχειριστῶς ἀπετέτμηται, καὶ σώζει τὴν πρὸς τὸ αἴτιον ἀδιαίρετον σ[illegible]νέχειαν. ἀλλὰ καὶ ἡ ἀθρόα αὐτοῦ παρουσία, ὑπὸ πάντα τὰ δέχεσθαι αὐτὸ δυνάμενα, [illegible]τος τοῦ ἐλλάμποντος. καὶ αὖθις ἀπελθόντος, ἡ ἀθρόα ἀπόλειψις, μηδὲν ἴχνος [illegible] ταλείποντος, σημεῖον τὸ μὴ πάθημα εἶναι τοῦ ἀέρος τὸ φῶς. τὰ γὰρ πάθη[illegible] οὔτε ἀθρόως ἐγγίνεται· καὶ τοῦ πυρὸς ἀπελθόντος, ἀμυδρόν τι ἐγκα[illegible]τῷ πεπονθότι. καὶ τὸ μὴ κατὰ διάδοσιν δὲ, μὴ δὲ [illegible] τοῦ [illegible] ριγράφεσθαι μέχρι τινὸς, προϊέναι δὲ ἄχρι παντὸς τοῦ δυ[illegible] κεῖσθαι ἐν ἀλλήλοις τὰ φῶτα, δηλοῖ ἅπαντα ταῦτ[illegible] τὸς ἐνέργειαν. πῶς οὖν ἐνέργεια λέγεται τ[illegible] της αὐτοῦ ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῷ γενομ[illegible] ἀλλ' ἑαυτῆς ἐκεῖνο ποιουμένη μένουσ[illegible] μένη. τοῦτο μὲν οὖν ὧδε συντό[illegible] καὶ τὸ φῶς ἐγγίνεσθαι ὑπὸ [illegible] ἢ ὅλως σώματος παρου[illegible] ὃ δὴ ὑπολυόμενος [illegible] δηλῶν, ὡς εἰδικ[illegible] μα. οὐ γὰρ κατ[illegible] ἢ ὅ, τί π[illegible] [illegible]

ἐρεῖτις, ὡς ὁ μὲν χυμὸς ἴλιγγον ἀιδητὸν τῆς γλύσεως, καὶ ὁ ψόφος τῆς ἀκοῆς, οὐδενὸς ἔξωθεν εἰς τὸ κινεῖσθαι τὸ αἰσθητήριον δεομένου, εἰ μὴ ἄρα ζοῦ δικαίως τις εἴποι ὡς τὸ χρῶμα ζοῦ δι' ἀφανοῦς. ἀλλὰ καὶ ὡς ὁ μὲν ἦχος ὑγθὺς αἰσθητός, συμμέτρου ἀέρος ὄντος μεταξύ· τὸ δὲ χρῶμα δεῖται ἔξωθεν τοῦ φωτίζοντος, εἰ μέλλει γίνεσθαι ὁρατόν. ἢ τοῦτο τῆς ὄψεως ἴδιόν ἀρετον, τὸ δύνασθαι φωτὸς, ὃ διὰ τὸ ἀτελέστερον ἢ κατὰ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις, αἱ ὀδενὸς ἄλλο ἔξωθεν ζοῦ τελειοῦσθαι χρήζουσιν· ἀλλὰ διὰ τὸ κρεῖττον καὶ ὑπερφυέστερον πῶς τῆς ἐνεργείας, ὃν καὶ κούσης ἑαυτῆς τῆς αἰσθητικῆς δυνάμεως, θειοτέρου δέ τινος δεομένου εἴδους. ὡς γὰρ τὸ ἡμέτερον σῶμα, πῶς μὲν τὸ βαρὺ εἶναι καὶ τῷ ὧδε τὸ κάτω φοράν, οὐ δεῖται τῆς ψυχῆς, πῶς δὲ τῷ καθ' ὁρμὴν κίνησιν, διὰ τὸ ὑπερφυέστερον, ἢ ὡς αὐτὸ πέφυκεν οὕτω κινεῖσθαι· καὶ ὁ διὰ τοῦτο χείρων ἢ καθ' ὁρμὴν τῆς κατὰ φύσιν, ἀλλὰ κρεῖττον, οὕτω καὶ ἡ ὄψις κρείττων τῶν ἄλλων, διὰ τὸ κρεῖττόνως ἐνεργεῖν, ἀλλ' ὁ ζοῦ τελειοῦντος δεομένη. Μή ποτε δὲ εἴποι τις, καὶ τὸ πεφωτισμένον ὁρατὸν τὸ λαμπρὸν εἶναι, καὶ αὐτὸ τὸ φῶς ὃ καθ' αὑτὸ κινεῖ τὴν ὄψιν, καὶ πρὸς αὐτὴν ἐνεργεῖ ἔξωθεν ὄδενὸς ἄλλο τοῦ τελειοῦντος δεομένης. τὰ δὲ χρώματα, ὡς ἄμυδρα τινὰ φῶτα, μὴ καθ' αὑτὰ εἶναι ὁρατὰ, ἀλλὰ διὰ ζοῦ πεφωτισμένου ὁρατοῦ ἀδὶ τελειοῦντος· καὶ αὐτὰ. ἀλλ' οὕτω φαίη ἄν τις, οὐ συνεργεῖν ἐχειν τὸ φῶς τοῖς χρώμασι πρὸς τὸ ὁρᾶσθαι, τουναντίον δὲ ὡς καλύπτειν αὐτὰ, ὡς καὶ ὁ μείζων τὸ φῶς ἐκκρούει τὸ ἐλάττω. καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων τὸ λαμπρότερον, οὐ συγχωρεῖ διαφαίνεσθαι τὸ ἧττον λαμπρόν. ἐν γοῦν ἡλίῳ, τὸ λυχνιαῖον οὐχ ὁρᾶται φῶς. ἢ οὐχ ἡ αὐτὴ παραβολὴ μείζονος πρὸς ἔλαττον, καὶ πεφωτισμένου πρὸς ἐπόμενον. οὐ γὰρ ὡς ὁρατὸν παραβάλλεται τὸ χρῶμα πρὸς τὸ φῶς, οὐδὲ γὰρ ὁρατὸν ὅλως ἄνευ φωτός. διὸ ἐμφύτως ὁρατὸν, ὡς ὑπ' αὐτοῦ τελειούμενον, καὶ διὰ ἐκεῖνου ὁρώμενον. αὐτὸ δὲ τὸ φῶς καθ' αὑτὸ, πρὸς τὸ ὁρᾶσθαι ἱκανόν. εἰ δὲ ὧδι τῶν ἄλλων αἰσθήσεων τὸ ἀναλογον μὴ ἐνρίσκει ὡς τὸ μὲν πεφωτισμένως, τὸ δὲ ἐπομένως εἶναι ἀνυστόν, ἢ γνῦσον, πλειονσία αὐ-

πρώτως ὁρατοῦ, ὃ δὴ τὸ φῶς εἶναι φαμὲν, τὸ καὶ ἄλλα ἅπτα ὁρατά * ὥστε λῆ,

ωμένως, οὐ τοῦ φωτὸς μόνου, ἀλλὰ καὶ ἑτέρων τινῶν διὰ τὸ φωτὸς αἰσθα

δὲ φαίνεται κινεῖσθαι τὸ διαφανὲς ὑπὸ τῶν χρωμάτων, βουλομένους κα

νεῖται, πότερον ἀκριβοῖ τινι, ἢ ὅλῳ τὰ μὲν ποιεῖν, τὸ δὲ πάσχειν διά-

νους ποιοῦντας τὸ ὁρᾶν, ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν ὠθιζομένων τῶν

σθαι τὸ αἰσθητήριον ὑπολαμβάνοντας, δίκαιον ἡμᾶς

νὲς καὶ τινα κίνησιν, φαίνεται δὴ διὰ μέσου τοῦ

τὸ τῷ ὄψιν, οὐχ ὁράμενα. πῶς δὲ

τίζηται τὰ ὁράμενα, ἀλλὰ καὶ ὅταν

τὸ τελέμενον, διὰ τὸ σύμμετρον

σκοποῖ παραπλήκτῳ τῷ

ς, καθάπερ εἰ καὶ κινοῦμεν

γὰρ μαθεῖν σῶμα ὅτι τὸ

μὴ διαφωτιζομένου

ειν. Ἔτι δὲ εἰ καὶ

τῆς δὲ, ὅταν μετα-

ρῶν τι εἴη μετα-

ῷ τῆς ὄψεως,

λαμπρὸν, ὡς

κατα σω-

τὸ διαφα-

τὸ ὑπὸ

ώμα-

λια

ῦμ

χρωμάτων κινηθὲν. τίς οὖν ἡ κίνησις, ἵνα καὶ ὅπερ αὐτὰ τὰ ὁρώμενα διὰ τοῦ μεταξὺ κινεῖ
τὴν ὄψιν, γνωρίζωμεν. φημὶ τοίνυν, ὡς καθάπερ τὸ φωτίζον τελειοῖ τὸ διαφανὲς, χωριστῶς
παρούσης αὐτῷ τῆς ἀπ' ἐκείνου ἐνεργείας· καὶ τῷ ἡμετέρῳ ὄμματι διὰ τοῦ διαφανοῦς, οὐχ
ὡς πεπονθότος, ἀλλ' ὡς καὶ αὐτοῦ κατὰ τὴν χωριστὴν ἐνέργειαν τελειουμένου, οὕτω καὶ
τὸ χρῶμα λαμπρωθὲν ἐνεργεῖ εἰς τὸ διαφανὲς, χωριστῶς αὐτῷ ἐποχουμένην ἐνέργειαν, καὶ
διαποῦτο κατὰ διάδοσιν, ἀλλ' ἀθρόως, καὶ ὁμοῦ παντὶ καὶ ὅλην ἀμερίστως πανταχοῦ αὐτῷ
παροῦσαν, καὶ οἷον εἰδοποιοῦσαν αὐτὸ χωριστῶς, καὶ σὺν τοῦ οὕτως εἰδοποιηθέντι, καὶ τὴν
ἡμετέραν κινοῦσαν ὄψιν· ὡς τὸ χρῶμα αὐτὸ καὶ εἰς τὴν ὄψιν ἐνεργεῖν, ἀλλ' οἷον ὑποκει-
μένῳ τῆς ἰδίας ἐνεργείας τοῦ διαφανεῖ χρώμενον, οὐχ ὡς πάσχοντι, ἀλλ' ὡς εἰδοποιουμένῳ
χωριστῶς καθ' αὐτὴν. διὸ καὶ ἀμιγῶς τῇ ὄψει πάρεστιν ἡ τοῦ χρώματος ἐνέργεια, καί
τοι οὐκ ἄλλως παροῦσα ἢ τοῦ ἐποχεῖσθαι τῷ διαφανεῖ, ἐπεὶ δὴ ἀμιγῶς ἐποχεῖται.

Τί οὖν συντελεῖ πρὸς ὅρασιν τὸ διαφανὲς; εἰ ἀμιγῶς αὐτῇ προσπίπτει ἡ τοῦ χρώματος
ἐνέργεια. ἢ δῆλον, ὡς τῷ διαβιβάζειν. ἥκει γὰρ εἰς τὴν ὄψιν τῷ διαφανεῖ ἐποχουμένη χωριστῶς,
ὡς εἴρηται, καὶ ἀμερίστως παντὶ παροῦσα. διὸ καὶ πάντες ἐν τῷ * αὐτῷ ὅσοι ἂν οἱ βλέπον θεατρ
τες ὦσι τοῦ αὐτοῦ καὶ ὅλου αἰσθάνονται, ὡς καὶ τῆς φωνῆς ἀκούουσι πάντες ὅλης οἱ
ἐν τῷ θεάτρῳ. καὶ γὰρ ἡ φωνῆς ἐνέργεια ἐστὶ ἀμέριστος, πανταχοῦ ὅλη ἡ αὐτὴ χωριστῶς
αὐτοῦ παροῦσα, ἅτε μήτε συμφερομένη, μὴ δὲ συναλλοιουμένη τοῦ ἀέρι. τῆς γὰρ ἀ-
πολύτου παρουσίας τεκμήριον, τὸ καὶ πᾶσι καὶ ἑκάστῳ τῶν ἀκουόντων ὅλην ἐνυπάρ
χειν καὶ πληροῦν πάντας μονοειδῶς. Τί οὖν; οὐ πλήττεται καὶ κινεῖται παθητικῶς
ὑπὸ τοῦ ψοφοῦντος, ὅτε ἀὴρ καὶ τὸ αἰσθητήριον; ἢ τὸ μὲν πάθημα καὶ ἡ κίνησις π
κατάρχει περὶ τὰ σώματα. ἀλλ' οὐ ταῦτα καὶ φωνὴ, ἀλλ' οὐ δὲ ἡ ἀκοή· ἡ δὲ κατ' ἐν
τελειότης, ἡ κατὰ τὸ εἶδος ἱσταμένη τῆς κινήσεως. ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν προ
ἀέρος πάθος· ἐπεὶ δὴ διὰ πληγῆς τὸ ἀκουστόν. τὸ δὲ ὁρατὸν, οὐ διὰ τὸ πα
ἀλλ' ἤδη ὂν αὐτὸ τὸ χρῶμα. εἰ δὲ κἀνταῦθα δοίη τις, ἐγγίνεσθαι τ
χρωμάτων τοῦ ἀέρι διάθεσιν, οὐ κατὰ ταύτην ὁρατὸν ἀπο
τὴν τέλειαν καὶ ἀθρόαν, καὶ ὅλην ὁμοῦ τοῦ εἴδους ἐνέρ
φανεῖ, καὶ παθητικῶς μὲν κινοῦσαν τὸ αἰσθητήρ
ὄψεως, ἀλλ' ἐν τῇ εἰδητικῇ τῆς ζωῆς τελειώσ
ὀσφραντοῦ καὶ τῆς ὀσφρήσεως, ἐναργέ
ἀπελθόντος τοῦ ὀσφραντοῦ, ἐμ
ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ πεπονθότος τ
μαίνοντός τε καὶ τοῦ θερμ
γλώττης καὶ τοῦ μέλιτος
ἀλλὰ διὰ τὸ ἐνυλότερ
ρον, καὶ διαποῦτο ἀ
εἴδους διαφαίν
λον τῶν χρω
οὕτως ἰσχυ
δῆλον γ
ται, κα
αἰσθη
καὶ
φ

ταύτην συνάπτων. ὁρατὰ δὲ οὐ τὰ χρώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ μεγέθη καὶ σχήματα· εἰ καὶ δευτέρως, ὡς ἤδη διώρισται. ἡ δὲ ὄσφρησις φησὶ, διὰ τοῦ ἀέρος, ὥσπερ ἀναμιγνυμένου πῶς ἔοικε, καὶ πάσχοντος. ἡ δὲ ἀκοὴ, σχηματιζομένου. εἴρηται δέ, ὡς οὐ κατὰ τὸ πάθος ἡ αἴσθησις, οὐδὲ σχῆμα ἡ φωνὴ, ἀλλὰ τι τέλειον τῆς ἐνεργείας εἶδος. καὶ τὸ ὀσφραντὸν δὲ οὐ τὸ πάθος, ἀλλὰ τὸ εἶδος. πάσχει δὲ μᾶλλον ὑπὸ τούτων ὁ ἀήρ, ὡς ἐνυλοτέρων καὶ σωματοειδεστέρων εἰδῶν. Ζητεῖ δὲ, εἰ διικνεῖται πρὸς τῆς αἴσθησιν ἕκαστον ὁμοίως· ἢ τὸ μὲν μᾶλλον, τὸ δὲ ἧττον, καὶ δῆλον οἶμαι, ὡς οὐχ ὁμοίως, ἀλλ' ὅπως ἂν ἔχῃ αὐτό τε δυνάμεως, τὸ αἰσθητὸν μείζονος ἢ ἐλάττους εἰς τὸ ἐνεργεῖν, καὶ τὸ αἰσθητήριον ἀκριβεστέρας ἢ ἀμυδροτέρας καθαρότητος. ἔτι δὲ καὶ τὸ μεταξύ, μᾶλλον καὶ ἧττον πρὸς τὸ διαβιβάζειν τῆς ἐνέργειαν ὑπὸ τηδειότητος. ἔτι δὲ κατὰ τὸ διάστημα πορρωτέρω, ἢ ἐγγυτέρω ὄντος τοῦ αἰσθητοῦ, γίνεταί τις πρὸς τῆς δίιξιν διαφορά. Ὅπως δὲ καὶ ὑπὸ πασῶν ἐστὶ τὸ ἀνὰ μέσον, εἰ καὶ τῶν μὲν ἔξω τὸ μεταξὺ διαφαίνεται, τῶν δὲ ἐν ἡμῖν οὐδὲ, ἀρκοῦντος τὲ πρὰ τοῦ Ἀριστοτέλει διώρισται, καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου ὑπὸ στάσεως μόνον ἠξίωται. ἠπόρητο δὲ οὐδὲν, ἀλλ' ἐκεῖνο ἄν τις ζητήσειεν, εἰ ἀθρόα ἡ παρουσία ὡς ἐλέγομεν γίνεται ἡ τῆς φωνῆς, πῶς οὐ ἔγγυον μᾶλλον καὶ θᾶττον ἀκούουσιν, ἢ πῶς ὁρῶμεν πρότερον πλήξαντα τὸν δρυτόμον, ὕστερον δὲ τοῦ ἤχου αἰσθανόμεθα. δῆλον γὰρ, ὡς οὐχ ἅμα τῇ πληγῇ. ἢ ἐπειδὴ παθεῖν τί πρότερον καὶ κινηθῆναι χρὴ τὸν ἀέρα· τὸ δὲ εἶδος τῆς φωνῆς ἀθρόον ὕστερον ἐπιγίνεται· τὸ δὲ πάθος καὶ ἡ κίνησις, ἐν χρόνῳ. τὸ δὲ εἶδος ὕστερον ἀθρόως τῷ γινομένῳ ὑπὸ γίνεται. καὶ ὑπὸ τῆς φωνῆς τοίνυν, ὕστερον ὑπὸ τῷ πάθει τὸ τῆς ἐνεργείας εἶδος, ἐφ' ὅσον κατὰ τὴν συνέχειαν τοῦ ἀέρος καὶ τὸ πάθος διϊκνεῖται. διὸ καὶ οἱ ἔγγιον, θᾶττόν τε καὶ μᾶλλον ἀκούουσιν. καὶ γὰρ θᾶττόν τε καὶ μᾶλλον πάσχουσι οἱ τοῦ πληγέντος τὴν ἀρχὴν ἔγγιον. τὸ δέ γε ὁρατὸν, οὐ κατὰ πάθος ἐνεργεῖ εἰς τὸ διαφανὲς, ἐπεὶ ἡ δὲ τὸ φωτίζον. διὸ καὶ ἀχρόνως, καὶ ἅμα πᾶσιν ὁρατόν, οἷς ὁρᾶται· εἰ καὶ μὴ ὁμοίως, ἀλλὰ [illegible] ἔγγιον ἀκριβέστερον. διότι ἐνεργεῖ μὲν εἰς τὰ ὑπὸ τηδειότερα. ταῦτα δὲ, τὰ προσεχῆ κα[illegible], διὰ τὸ σώματα εἶναι. Ἀφοριστέον δὲ φησὶ ὁ Θεόφραστος, καὶ τὰ περὶ τὰς ἀνα[illegible] μὲν γὰρ δὴ, καὶ τῆς μορφῆς ὥσπερ ἀποτύπωσιν τῷ ἀέρι γίνεσθαι, ἴσως καὶ αὐτὸς [illegible]λικήν τινα ἐν τοῦ περὶ τὸ λεῖον φωτὶ τῶν σωματικῶν εἰδῶν ἔμφασιν γί[illegible] δ' οὖν κλάσεις οὐ σωματικὰς θετέον. πάθος γὰρ τοῦτο, καὶ τῆς κατὰ [illegible] μάλιστα ὑπὸ τοῦ οὐρανίου φωτός. ἀλλ' ἐνεργητικὰς καὶ τὰς κλάσεις [illegible] καὶ στίλβον, μειζόνως τοῦ φωτίζοντος καὶ τοῦ ὁρῶντος [illegible]λαμπεῖν, ἢ [illegible]ᾶν. ἐκείνου γὰρ ἡ δευτέρα ἐνέργεια, [illegible] στίλβοντος, διὰ τὴν πρὸς τὸ φῶς συγγένειαν, [illegible]εχὴς καὶ ἡ δευτέρα τῇ πρώτῃ. διότι δὲ τὸ [illegible]ον συμπίπτει, ὅπερ ἡ κλάσις. ὑπὸ δὲ [illegible] μὲν καὶ ἡ τῆς ὄψεως κατ' ἐνεργει[illegible]πον. ὁ δὲ Πλάτων, καὶ εἰδωλι[illegible]ωματικῶν εἰδῶν ἔμφασιν, [illegible]ρίαν, ἐν τοῦ δοκεῖν καὶ [illegible]αι, κατὰ τὰς ἀνακλα[illegible] δέ, ὡς ἐπ' ἐνίων. ὁ [illegible] τῶν χυμῶν, [illegible] ἀκοὴ [illegible] καὶ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλ[illegible] καὶ ὑπὸ τοῦ ὕγρου [illegible] ὁποῖον καὶ τὸ [illegible] τῆς ἀκοῆς. [illegible]. διὸ καὶ [illegible] τὰς [illegible] τοῦ ἐν [illegible]οῦ. [illegible]

φοῖν τὸ διαφανές. καὶ διατί μὴ καὶ ὑπὸ ἀκοῆς τὸ κοινὸν, εἴγε καὶ ἐν ὕδατι τὸ διηχὲς. ὁ-
μοια δὲ καὶ ὑπὸ ὀσφρήσεως ἡ ἀπρία· ἢ ἀρκεῖ καὶ θάτερον. καὶ γὰρ τὰ ὑπὸ τῶν ἔξω οὐ μιξεως δεῖ·
ἀλλ' εἴτε ὕδωρ, εἴτε ἀὴρ εἴη τὸ μεταξὺ, γίνεται ἡ ὅρασις. διατί οὖν ἐν ὕδατι ἡ κόρη, ἐπει-
δὴ εὐφυλακτότερον καὶ εὐεπιληπτότερον ἀέρος ὕδωρ. διατί δὲ ἡ ἀκοὴ ἀέρος, ἐπειδὴ
εὐκινητότερον ὁ ἀὴρ. συντελεῖ δὲ ἡ κινησις πρὸς τὴν τοῦ ψόφου αἴσθησιν. ἀλλ' εἰ ἄνευ τῆς
ἀναπνοῆς δυνατὸν ὀσφραίνεσθαι, τί κωλύει φησὶ τὰ ἀκούειν ἄνευ τοῦ ἀέρος; ἐπειδὴ οὐ δυ-
νατὸν ἄνευ τοῦ τοῦ ἐν τοῖς ὠσὶν ἀέρος πληγῆς * γενέσθαι ψόφον. τὸ γὰρ τοῦ ἀκοῆς αἰσθητήριον ἐπίγεσθαι
ἀὴρ· τῆς δὲ ὀσφρήσεως, οὐ τὸ τοῦ ἀναπνοῆς εἰσφερόμενον πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ χρήσιμον τοῦτο
ὑπὸ τοῦ διανοίγειν τοὺς ὀσφραντικοὺς πόρους, οἷοι εἰσὶν ὑπὸ κεκαλυμμένοι. οἷς δὲ μὴ, τούτοις
τὰ ἄνευ τοῦ ἀναπνοεῖν ὄσφρησις. Ο δὲ ψόφος ἄρα πάντως πρὸς στέρεον φησίν; ἢ καὶ στερεοῦ
χωρὶς, ὡς ὁ τῶν ἀνέμων. ἀλλὰ καὶ οὗτοι τῇ γῇ προσπίπτοντες, ψοφοῦσι. καὶ αἱ βρονταὶ δὲ,
ὡς πρὸς στερεὸν τὸ νέφος τοῦ πνεύματος προσρηγνυμένου. ἀλλ' εἰ ὁ ἀὴρ συμφυὴς· τὸ δὲ ἀκούειν,
ὅταν ὑπὸ τῆς πληγῆς ὁ ἔξω συνάπτεται. κινούμενος δὲ καὶ οὗτος ἀεὶ, καὶ ἠχῶν ἡ κίνη-
σις, ἂν τὴν κίνησιν αἰσθάνοιτο, καὶ οὐχ ὁ ψόφος τὸν ψόφον. καὶ τοίγε κωλύει ἂν τὸ ἐνυπάρ-
χον, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις, ἢ οὐ αἴσθητος ὁ ἐν τοῖς ἦχος ἁπλῶς. οὐκ αἰσθανόμεθα γοῦν ἠ-
χοῦντος, ἂν μὴ τὰ ὦτα ἐμφράξωμεν. ἀλλὰ καὶ ἡ κίνησις αὐτοῦ ζωτικὴ, καὶ οὐχ οἷα ἡ τοῦ
πληττομένου. ὅταν δὲ ὑπὸ τοῦ πληγέντος πάθῃ, καὶ τὸ τοῦ ψόφου ἀναδέξηται εἶδος, τότε ἡ
ἐνέργεια ἀκοή. οὐκ ἄρα παραποδίζει ὁ πρώτερος ἦχος, ἐπειδὴ μὴ αἰσθητός· ἡ δὲ κίνησις, ζω-
τικὴ οὖσα, καὶ συνεργεῖ πρὸς τὴν αἴσθησιν τοῦ πληγέντος. Ἀλλ' εἰ ὁ ψόφος ἔξωθεν
διικνεῖται μέχρι τῆς ἀκοῆς, πῶς ἀποφαίνεται μηδεμίαν γίνεσθαι αἴσθησιν, ἁψαμένου τ[illegible]
αἰσθητοῦ. ἐπεὶ καὶ ὑπὸ τῆς ὀσφρήσεως τῇ ἀναπνοῇ τὴν ὀσμὴν ἕλκομεν, ἕως ἂν προ[illegible]
δηλονότι τῷ κυρίῳ· ἢ τὸ αἰσθητὸν, ὅπου καὶ ἡ πληγὴ. καὶ ὅπου τὸ εὐῶδες ἀρ[illegible]
ὅπου τὸ χρῶμα. ἃ δὴ οὐχ οἷόν τε αὐτὰ προσπελάζειν τοῖς αἰσθητηρίοις, εἰ μέλλ[illegible]
σις. τὸ δὲ ἀπ' αὐτῶν τὸ μεταξὺ ἐγγινόμενον εἶδος τῆς ἐνεργείας, παρ[illegible]
ρίῳ. οὐ γὰρ δὴ, ὅπερ καὶ αὐτὸς ὑπὸ φέρει, μηδενὸς ἀπὸ τοῦ αἰσ[illegible]
τις αἴσθησις. καὶ γὰρ τὸ χρῶμα διὰ τοῦ διαφανοῦς κινεῖ τ[illegible]
ταξὺ, καὶ συνεργοῦντος, καὶ αὐτοῦ κινηθέντος
τὰ δύναμιν διήρθρωται. καὶ οὐ τοῦ μεταξὺ
ποίησις καὶ ποιοῦν, οὐδὲ ἐνέργεια καὶ [illegible]
πάσχον ὑπὸ τοῦ ποιοῦντος πάσχει· ἀ[illegible]
ήσεως. καὶ αἰσθανόμεθα οὖν οὐ [illegible]
δὲ τῆς ἀπ' αὐτοῦ ἐνέργειαν, [illegible]
εἶδος τοῦ ἐκπέμποντος, [illegible]
βαρὺν, ἐν τῷ κατ' ἐν[illegible]
τῇ τὰ χρώματα, οὐ[illegible]
φῶς πρὸς χρώμ[illegible]
ὁμοίως πρὸς [illegible]
ἢ τὰ χ[illegible]
μόνον [illegible]
ὑγρὸ[illegible]
ἄντ[illegible]
μ[illegible]

ἀσπίς, οὐ διὰ τῆς ἀσπίδος ἡ λίθος πλήττει, ὡς τὸ χρῶμα ὁρᾶται διὰ τοῦ ἀέρος· ἀλλὰ
ἅμα τῇ ὖν * τῇ ἀσπίδῃ καὶ τὴν χεῖρα, ὡς ἄμφω ἅμα πληγῆναι. ἐπεὶ οὖν, οὐκ ἔξωθεν ὑπὸ τῆς ἁ-
φῆς καὶ γεύσεως, τὸ δι' οὖν ἐν ἡμῖν ἔσται. οὗτος δὲ πῇ μὲν ἡ σὰρξ, πῇ δὲ ἡ γλῶττα. ὅτι μὲν
ζωτικῶς οὖν πάσχῃ καὶ ἡ σὰρξ, ἐναργές. δῆλον δὲ, ὡς οὐχὶ τοῖς ἀψύχοις ὁμοίως. οὐκοῦν * ζωτικὸς·
αἰσθητικῶς καὶ πλειδὴ αἰσθητικὴ ἡ ζωὴ τῆς σαρκὸς, καὶ * αἰσθητικός. διατί οὖν, εἰ μὴ καὶ ἐν αὐτῇ
τὸ κρῖνον; εἰ γὰρ καὶ ἄλλοτι μᾶλλον καὶ ἀκριβέστερον εἴη ἁφῆς αἰσθητηρίου, οἷον τὸ πνεῦμα,
ἀλλὰ καὶ ἡ σὰρξ αἰσθητικὴ. καὶ ἔστω ἀναλογοῦσα τοῦ ἀέρι πρὸς τῆς ὄψεως, μεταξὺ τοῦ κυ-
ριωτέρου αἰσθητηρίου. τοῦ δὲ μὴ ἔξωθεν, ἀλλὰ συμπεφυκῆα ἡμῖν εἶναι νομίζεσθαι δ' αὕτη
οὐκ ἀναίσθητος. διὰ τί οὖν εἰ ἡ σὰρξ αἰσθητικὴ, ἀλλ' ὅτι δεῖ αἰσθητήριον ἁπτικὸν προ-
υποτίθεσθαι. ἐπειδὴ φαίην ἂν σφοδρότερον πάσχουσα ὑπὸ τοῦ αἰσθητοῦ, ἀμέσως αὐ-
τῇ προσπίπτοντος, ἐκκρούει τῇ σφοδρότητι τοῦ πάθους τὴν αἰσθητικὴν ἐνέργειαν. διὸ
καὶ Αριστοτέλης ἀξιοῖ εἶναι τι καὶ πρὸς τῆς ἁφῆς τε καὶ γεύσεως, τὸ μεταξὺ. οὗτος δὲ συμ-
φυὲς τιθέμενος τοῖς ζωοῖς, ζωτικὸν δηλαδὴ καὶ αἰσθητικὸν, καὶ αὐτὸς οἶδε τὸ μεταξὺ
ὑπὸ τούτων. Αξιοῦται δὲ κἀκεῖνο ὀρθῶς, τὸ δεῖν τὸ αἰσθητήριον ἐν μεσότητι ὑπάρχειν,
τῆς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἐναντιώσεως, οὐ κατὰ μῖξιν τῶν ἄκρων· ἤδη γὰρ ἂν εἴη πεπονθὸς· ἀλλ' ὡς
δεικτικὸν τὸ ἀπαθές, καὶ * δεικτικῶν τῶν παθῶν. ἐπεὶ τὸ ἐκ τῶν ἄκρων, οὐκ ἔσται τῶν μέσων κριτικόν.
uel potius ἀπαθὲς γὰρ ὑπὸ τοῦ ὁμοίου τὸ ὅμοιον. Καὶ ὅτι σῶμα μὲν καὶ μέγεθος τὸ αἰσθητήριον. οὐ
κριτικὸν μὴν ἦ μέγεθος, αἰσθήτικον· ἀλλὰ κατὰ λόγον, καὶ δύναμιν. ἐν λόγῳ γάρ τινι πρὸς τὰ αἰσθη-
τὰ τὸ αἰσθητήριον, καὶ ζωῆς εἴδει κριτικῷ τῶν σωμάτων χαρακτηριζόμενον, ἀλλὰ ἐπεὶ
πάθη, ἢ διαφοραὶ σωμάτων εἰσὶ πάντα τὰ αἰσθητὰ (ποιότητες γὰρ, καὶ ποσότητες· οἷς
δὲ ἐστὶ γνωστὸν ἅπαν, ἐν τούτοις καὶ ἐστὶ) δόξοι ἂν * ταῖς διαφοραῖς εἶναι πᾶν σῶμα. ἢ οὐ μόνῃ
[illegible] αἰσθήσει, ἀλλὰ καὶ τοῦ δοξαστικῷ λόγῳ, γνωστὸν τὸ σῶμα. δόξῃ γὰρ μετ' αἰσθήσεως,
[illegible] κατὰ τὸν Πλάτωνα. καὶ τῆς οὐσίας τῆς σωματικῆς, ἡ δόξα ἐστὶν ἀντιληπτικὴ. Τοῦ δὲ
[illegible] τὸ μὴ εἶναι πλείους αἰσθήσεις πιστουμένου, διὰ δὲ τοῦ πάντα ἡμῖν αἰσθητὰ εἶναι,
[illegible] ἁφῇ, τὰ δὲ διὰ τῶν μεταξὺ, τοῦ ἔχειν ταῦτα. δι' ὧν τὸ μεταξὺ γινώσκε-
[illegible] γὰρ οὗτος διὰ μόνων δύο τῶν ἁπλῶν, ἀέρος τε καὶ ὕδατος. ἐκ δύο
[illegible] καὶ τὰ αἰσθητήρια ἡμῖν. τὸ γὰρ πῦρ ἢ οὐδενὸς, ἢ κοινὸν πάν-
[illegible] πῶς μέμικται. Βουλομένου δὲ, εἰ μὲν δι' ἑνὸς αἰσθητη-
[illegible] κεῖν πρὸς [illegible] πλείω· εἰ δὲ διὰ πλειόνων τὸ αὐτὸ, καὶ
[illegible] ὑπάρ[illegible]. ζητεῖ ὁ Θεόφραστος, πρῶτον μὲν,
[illegible] τε γὰρ ἡμῖν διὰ μόνων τούτων, ἐπεὶ καὶ
[illegible], ἡ δὲ ἀκοὴ ἀέρος· θατέρου δὲ τού-
[illegible] πάντως ὁ οὗτος ἔχων, καὶ τὰ πλείω
[illegible] οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἄμφω· οὐ γὰρ ὁ
[illegible] τφραντικὸς, ἢ ἀκουστικὸς. ὁ
[illegible] ρον ἔχειν λόγιον. καὶ ὁ μὴ
[illegible] ο ἀληθὲς· τὸ γὰρ ἐξ ἀμί-
[illegible] ν, κοινὸν εἶναι φαμὲν,
[illegible] ον, ὥστε καὶ τὸ χω
[illegible] καὶ γὰρ φθείρετο,
[illegible] νων ἂν εἴη τῶν
[illegible] μῷ μᾶλλ[illegible],
[illegible] μὲν μόνοι
[illegible] τῶν γὰρ ἁ-
[illegible] ἀλλο-
[illegible], καὶ
[illegible] κο-
[illegible] ὲς

παρὰ τοῖς πυθαγορείοις τὸ ὀπτικὸν λέγεται αἰσθητήριον; ὡς φωτὸς φήσω δεκτικὸν, διά τε τοὺς λεπτοὺς καὶ διαυγεστάτους καὶ καθαρωτάτους ὑμένας, καὶ διὰ τὰ ἐν αὐτοῖς περιεχόμενα διαφανέστατα ὑγρά. τὸ γὰρ φῶς πύριον εἶδος, οὐχ ὡς σῶμα, ἀλλ' ὡς ὑπὸ πυρὸς μετεχόμενον. διὰ μὲν οὖν τὸ εὐόριστον ἐν δύο μόνοις τὸ μεταξύ. εἰ δὲ διὰ τοῦ αὐτοῦ πλείω, τὸ οὖν ἔχον, καὶ τὰ πλείω εἴσεται, ἐν τοῖς μὴ πεπυρωμένοις, μὴ δὲ ἀτελέσι ζώοις. καλῶς μὲν γὰρ οὖν ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου ἀξιοῦται, ὅτι διὰ τοῦ αὐτοῦ τὰ πλείω γίνεται, καὶ λόγους καὶ κατὰ διαφόρους πρὸς τὰ πλείω λόγους. τὸ δὲ τέλειον, τοῦ ὄντι ἅπαντας ἔχειν οὖν λόγους ἀναγκαῖον, εἰ τέλειον εἶναι μέλλοι. τέλειον δὲ δηλαδὴ, τὸ καὶ τῶν ἐξηρημένων τῆς αἰσθήσεως μετέχον δυνάμεων, ὡς ἄνθρωπος, ὅ γε καὶ νοῦ μετειληφώς. τὰ δὲ ὀσφραινόμενα μὲν, μὴ ἀκούοντα δὲ, ἀτελῆ. εἰ δὲ καὶ τὸ θερμὸν πᾶσι κοινὸν, καὶ τὸ ὑγρὸν ἐνίοις, οὐ διὰ οὖν μικτὰ ἔσται τὰ αἰσθητήρια· οὐδὲ ὁ ἔξω ἀὴρ, ἢ τὸ ὕδωρ μικτὰ ἐν τῇ τοῦ θερμοῦ μεταλήψει γίνεται. ἕως γὰρ ἂν μὴ οὐσιωδῶς μεταβάλλῃ, μένει τὰ ἁπλά. εἰ δὲ καὶ μικτὰ, ἀλλὰ τὸ ἀπλαρατοῦν ὅμως καὶ μόνα τὰ δύο. καὶ εἰ ἁπλᾶ, οὐκ ἔσται τὸ χωριζόμενον αἰσθητικὸν· ἐπειδὴ οὐχ ὡς ἁπλᾶ, ὡς ἢ τοιᾷδε ζωῇ χαρακτηριζόμενα, ἦν αἰσθητικά· ἢ στερόμενα, εἰκότως ἀναίσθητα. εἰ μὴ ἄρα πλατωνικότερον, καὶ τὰ ὄντως ἁπλᾶ, μάλιστα αἰσθητικώτατα. ὄντως δὲ ἁπλᾶ, τὰ ἐν ταῖς οἰκείαις μένοντα ὁλότησι. Πῶς οὖν ὁ λόγος, τῆς αἰσθήσεως αἴτιος; ὁ γὰρ λόγος ἐν τῇ τῶν πλειόνων μίξει, καὶ ἐν τῇ πρὸς ἄλληλα αὐτῶν σχέσει. ἢ οὖν καὶ αὐτὸς ὠθιλύεται, οὐκ ἐν τῇ τῶν στοιχείων, ἀλλὰ ἐν τῇ τοῦ αἰσθητηρίου πρὸς τὰ αἰσθητὰ σχέσει, ἀφορίζων τὸν λόγον. κάλλιον δὲ οἶμαι, μὴ ἐν σχέσει πεπηγυμένως τὸν αἰσθητικὸν θεωρεῖν λόγον, ἀλλ' ἐν οὐσίᾳ ζωτικῇ, κριτικῇ τῶν αἰσθητῶν· καὶ τὴν διάλυσιν τοῦ λόγου τῇ ἀνεπιτηδειότητι τοῦ δεχομένου αὐτὸν ὀργάνου ὑποτίθεσθαι. ἀνεπιτήδειον δὲ τίθε[illegible] καὶ τῇ ἀσυμμέτρῳ τῶν αἰσθητοῦ, προσβολῇ διαλυούσῃ τὴν δεκτικὴν τοῦ λόγου ἐν α[illegible] τηδειότητα. εἰ δὲ καὶ ἡ αἴσθησις τοῦ ζῆν, τὸ δὲ ζῆν ἐν τῷ θερμῷ μᾶλλον, ἐ[illegible] μὸν ἐν τοῖς ἐν ἡμῖν ἁπλοῖς, καὶ τὴν τῆς ζωῆς μετάληψιν ἀπλατήτως. εἰ [illegible] ἡ ἀπλαράτεια, ὡς εἴρηται, καὶ μόνα τὰ δύο. Γάλιν ὁ Ἀριστοτέλ[illegible] νῶν ἰδίαν αἴσθησιν, τῇ κινήσει φησὶν ἡμᾶς αἰσθάνεσθαι [illegible] αἰσθήσεσι γνωρίζειν, οἷον μεγέθους, καὶ ὄψει καὶ ἁφ[illegible] τὴν μορφὴν τῇ κινήσει μὴ διορισθέντ[illegible] ρίστικοὺς ἡμᾶς εἶναι τῶν κο[illegible] ἢ δευτέρως τῶν ἄλλω[illegible] κινήσει, τούτεστιν τοῦ ἀλλοιοῦσθαι [illegible] οὐ καὶ συμβεβηκὸς αὐτοῦ αἰσ[illegible] ὑπὸ τῶν γλυκέος. εἰ δὲ καὶ τ[illegible] ἄλλαις ἦν αἰσθητὸν [illegible] γέθους ἰδία ὡς αἰσθ[illegible] τον διαφαίνετα[illegible] κώτερον τῆς μ[illegible] δὲ πῶς αἰσ[illegible] γον· τὴν [illegible] σθανο[illegible] τε ἡ[illegible]

ν[illegible]

τοῦ μὴ πάσχειν τὸ αἰσθητήριον, ἐνεργεῖν γὰρ ἔοικε, καὶ μὴ πάσχοντος. μειζόνως δὲ ἡ κοινὴ, καὶ τὰς αὐτῶν τῶν αἰσθήσεων κρίνουσα ἀργίας. Διὸ καὶ ἡ κοινὴ. ἀλλ' οὐχ ἑκάστη ἑαυτῇ συναισθήσεται καὶ τῇ οἰκείας ἐνεργείας. εἰ μὲν γὰρ τῇ ἐνεργείας, καὶ τῇ ἀργίας. εἰ δὲ τῇ ἀργίας, ἅμα τε ἂν ἀργοίη καὶ ἐνεργείη, ὡς συναισθομένη. οὐκοῦν ἀργεῖ μὲν, ὡς μεριστὴ καὶ καθ' ἑαυτὴν. ἐνεργεῖ δὲ, καὶ καθὸ ἐξήρηται τῆς ἰδίας ἐνεργείας καὶ ἀργίας. ὥστε κατὰ τὴν κοινὴν, καθ' ἣν καὶ ἑκάστη, οὐχ ὡς ἑκάστη, οὐδὲ ὡς διηρημέναι, ἀλλ' ὡς ἡνωμέναι κατὰ τὴν μίαν πασῶν ἕνωσιν. ἧς καὶ τὰ πασῶν τῶν αἰσθήσεω, αἰσθητὰ κρίνειν ἔργον ἐν ταυτῷ καὶ ἀδιαιρέτως, κατὰ τοὺς διαφόρους ἐνεργούσης λόγους. διὸ καὶ ἀριθμῷ μὲν ἓν τὸ κρῖνον καὶ ἀδιαίρετον. τὸ δὲ εἶναι διαιρετὸν, ᾗ κατὰ διαφόρους ἐνεργεῖ λόγους. Ἡ δὲ φωνὴ συμφωνία εἴρηται παρὰ τοῦ ἀριστοτέλει, ἐπειδὴ κατ' ἐνέργειαν ἐστὶν, αἰσθητὴ. ὅταν ἀκούηται. ἀκούεται δὲ, ὅταν ἓν γένωνται ἡ φωνὴ καὶ ἡ ἀκοὴ συμφωνήσασαι, καὶ σιναρμοσθεῖσαι ἀλλήλαις. ἡ γὰρ ὑπερβολὴ τοῦ αἰσθητοῦ, λύει ἢ φθάρει τῆς αἰσθητικῆς ἐνέργειαν. ἐν συμμετρίᾳ δὲ ἡ ἄισθησις, καὶ ἡδέα φαμὲν τὰ κατὰ τὴν συμμετρίαν. ἀρὰ οὖν ὅταν μὴ ἐνεργῇ ἡ ἄισθησις, οὐκ ἐν συμμετρίᾳ καθ' ἑαυτὴν; ἢ ἐπειδὴ οὐκ ἐνεργεῖ καθ' ἑαυτὴν, ἀλλ' ἐν τῇ πρὸς τὰ ἔξω ἀρτάσει, καὶ τῇ πρὸς τὰ αἰσθητὰ σχέσει, δῆλον ὡς οὐδὲ τὴν ἐνεργητικὴν ἕξει συμμετρίαν καθ' ἑαυτὴν, τὴν μέν τοι κατὰ δύναμιν ἕξει συμμετρίαν. προϋπάρχει γὰρ ἡ δύναμις, καὶ καθ' ἑαυτὴν θεωρεῖται. ἀλλὰ ὑπὲρ τὰ ἑξῆς ἴωμεν, ἐπ' ἄλλης ἡμῖν ἀρχῆς τὰ λοιπὰ τοῦ πέμπτου βιβλίου ἐπεξεργαζόμενοι.

ΤΕΛΟΣ.

ΠΡΙΣΚΙΑΝΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΛΥΔΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ.

[illegible] φαντασία, περὶ ἧς ἑξῆς ἀκολούθως τοῦ ἀριστοτέλει ἐπεξεργάζεται, ὅτι [illegible] ἑτέρα αὐτὴ δύναμις παρὰ τὴν αἴσθησιν, ἐκ τῶν ἐκείνου λεπτέον. [illegible] διαφέρει καὶ δό[illegible] πάσης λογικῆς ὑπολήψεως. καὶ ὡς κα[illegible] ὑπὸ τῶν α[illegible]νεῖται εἰδῶν, ζωτικῶς ἐγειρομέ[illegible] λόγων προ[illegible] αὐτὰ ἐνεργοῦσα. οὕτω [illegible] αἰσθητικῶν εἰδ[illegible]νεῖται, τούτοις ὡς ὑπο[illegible]ῦσα. δ[illegible] αὐτὴ σωματοειδὴς ζωὴ, [illegible]ειδὴ καὶ τὰ αἰσθητικὰ εἴδη, ὑφ' ὧν [illegible] προσθετέον δὲ καὶ τὰ ἰαμβλίχεια, [illegible]σία, καὶ πάσαις ἀρτυποῦ [illegible]ῶν δυνάμεσιν ἐμφάσεις [illegible]ίρουσα, τὰς δὲ ἀρὰ νοῦ [illegible]ματα [illegible]δεχομένη. [illegible] ἐχεσθαι [illegible]ασιν. [illegible]υπου- [illegible] τὰς [illegible]ισω, καὶ [illegible]ύσας ἐμφα- [illegible]τὴν, ἐντεῦ [illegible]ις οὐκ οὖ- [illegible]αδοχὴν [illegible]τροβο- [illegible]τοῦ- [illegible]τε

τὰς κρείττους ἀρτυποῦται ἐνεργείας πάσας, ὅμως κατὰ τὰ αἰσθητικὰ ἀπεικονίζεται εἴδη, μορφωτικῶς καὶ μεριστῶς, καὶ κατὰ τὴν πρὸς τὰ αἰσθητὰ ἀναφορὰν, ὥστε καὶ τὰς κρείττους ἀρτυποῦται ἐνεργείας, ἢ ὑπὸ τῶν αἰσθητικῶν κινεῖται εἰδῶν. πῶς οὖν καὶ μὴ παρόντων τῶν αἰσθητῶν, κινεῖται ἡ φαντασία; καὶ γὰρ εἰ ὑπὸ τῶν αἰσθητικῶν κινεῖται, ἀλλὰ καὶ ταῦτα παρόντων τῶν αἰσθητῶν προβάλλεται, καὶ ἀπόντων ἀρλύπει, ἢ οὐχ ὡς ἡ αἴσθησις παρόντων μόνον κινεῖται τῶν αἰσθητῶν, οὕτω καὶ ἡ φαντασία· ἀλλ' ἐπειδὰν ἅπαξ κινῆ, δύναται ἀφ' ἑαυτῆς ἐγείρεσθαι, καὶ προβάλλειν τὰ φαντάσματα κατὰ τὴν πρὸς τὰ εἴδη κινήσαντα ἀναφορὰν. ἐνίοτε δὴ οὐχ ἅπαξ, ἢ δίς, ἀλλὰ πλεονάκις κινηθῆναι δεῖται, πρὸς τὸ ἀφ' ἑαυτῆς ὅμοια τοῖς κινήσασι προτείνειν. καὶ τοῦ μὲν μορφωτικῷ καὶ μεριστῷ κοινωνεῖ πρὸς τὴν αἴσθησιν. τοῦ δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῆς προτείνειν τὰ φαντάσματα, καὶ μὴ παρόντων ἔτι τῶν κινούντων, ἐξήρηται τῆς αἰσθήσεως. τὸ δὲ εἰς ἕτερα ἀναφέρειν ἀεὶ, καὶ ἀφομοιοῦσθαι πρὸς τὰς διαφόρους ἐνεργείας τῆς ψυχῆς, ταύτῃ πρὸς πάσας τε τῆς ψυχῆς πρὰ πέφυκε τὰς δυνάμεις, καὶ κατὰ τὸ ἀφομοιωτικὸν τῆς ψυχῆς ἵσταται ἰδίωμα. Εν τίνι οὖν ἡ φαντασία, ζητεῖ ὁ Θεόφραστος. οὐδὲ γὰρ ἐν τοῦ αἰσθητικῷ. διότι ἀληθοῦς οὔσης τῆς αἰσθήσεως, ψευδὴς γίνεται ἐνίοτε ἡ φαντασία. οὔτε ἐν τοῦ αἰσθητηρίῳ· τὸ μὲν γὰρ ἐν τοῦ αἰσθητηρίῳ πάθημα, παρόντως συμβαίνει τοῦ αἰσθητοῦ· τὰ δὲ φαντάσματα γίνεται καὶ ἀπόντος. λέγω δὴ οὖν ἑτέραν εἶναι δύναμιν τὴν φαντασίαν παρὰ τὴν αἴσθησιν, προσεχῆ δὲ· καὶ διὰ τοῦτο ὑπ' αὐτῆς πῶς κινουμένη, καὶ οἷον μὲν ὑποκειμένοις τοῖς αἰσθητικοῖς χρωμένην εἴδεσιν. ἐξ ὧν ἐγείρεται, καὶ πρὸς ἃ ἀναφέρει τὰ φαντάσματα· παντοδαπῶς δὲ ταῦτα ποικίλλουσαν, τοῦ ὑπερανέχειν, καὶ ἀφ' ἑαυτῆς μετὰ τὸ ἅπαξ κινηθῆναι ὑπ[illegible] διαμόρφωσιν, ὡς ἂν ὁρμήσει ἐγείρεσθαι. τὰς δὲ ἐμφάσεις τῶν ἀπὸ τῆς φαντασίας [illegible] μένων εἰδῶν, δέχεσθαι καὶ τὸ αἰσθητήριον, ὡς οἱ μορφωτικοὶ καὶ μεριστοὶ δ[illegible] τὸ χωριστὸν σωμάτων οὐκ ἐμφαίνοντες. καὶ ἐναργῶς δὲ πολλάκις τοῦ [illegible] μένου ταῖς φαντασίαις, καὶ κατ' αὐτὰς διατιθεμένου, ἐμφαίνε[illegible] αἰσθητηρίῳ τὰ φαντάσματα· ἀλλ' οὐχ ὡς αἰσθητικῷ. διὸ οὐ[illegible] των τινῶν δρώντων μεταβαλλομένοις, ἀλλ' ὡς τὰ φα[illegible] στὸν· ἐπεὶ καὶ τῆς λογικῆς ἡμῶν ἐνεργείας [illegible] στροφαὶ δηλοῦσι τῶν ὀμμάτων, καὶ α[illegible] τὰ στερεὰ ταῦτα συνδ[illegible]ινων, ὡς [illegible] κώτερον, δέχεσθαι τὰ[illegible] ἀλλ' ὁμ[illegible] ζωὴ, καὶ τὸ ὄργανον μόνο[illegible] λογικὴ, καὶ τὸ ὄργανόν ἐστι [illegible] καὶ τὰς φανταστικὰς ἐ[illegible] σίαι. καὶ ὥσπερ ἅμα [illegible] φαντασίας, οὕτω [illegible] κῶν δέχεται ἐ[illegible] ἀφ' τῆς φαν[illegible] ζόμεθ[illegible] αἴσθησι[illegible] σις. τ[illegible] θεῖς [illegible] π[illegible]

μὴν, καθάπερ καὶ ὑδὶ τῶ ὑλικῶν. καὶ ὀλίγον προελθὼν, ἐπάγει· τάχα δ' ἂν φανείη καὶ
ὧδε ἄτοπον, εἰ ὁ νοῦς ἔχει ὕλης φύσιν μηδ' ὧντινοῦν, ἅπαντα δὲ δυνατὸς ὢν γίνεσθαι νοεῖν, ὃ
δὲ πάντα ὢν· ἀλλὰ δεῖ διελεῖν. ποιῶ δὴ, καὶ τίς ἡ διαίρεσις; ἡ μὲν γὰρ ὕλη, ὃ τόδε τί· ὁ
δὲ νοῦς, εἰ μὴ ὅτω, τί ἂν ἕτερον; ἢ ἀναλογίαν δὴ καὶ τῇ δυνάμει λεκτέον, ὡς τοῦ ψυχι-
κοῦ νοῦ. ὡς γὰρ πρὸς τὴν ἐνεργείᾳ νοῦν, τοιοῦτόν τὸν χωριστόν. ἡ μὲν δὴ ὕλη ὡς ἐχάτη, εἰκό-
τως πάντα δυνάμει, ὃ μέν ἡ ἀϊδιότης ὡς ἡ ὕλη. εἰσὶ δὲ γὰρ, φησὶ λέγων. καὶ προειχόσα κατ'
οὐσίαν τῶν ἀϊδίων λόγους ἡ ἀϊδιότης. ἕτερον δὲ τρόπον δυνάμει λέγεται τὰ ἀϊδιά, ὡς
ἐκεῖνα αὐτῶν μνημόνι πρὸς τὸν προβολέα, καὶ παρόντων καὶ δρώντων αὐτῶν εἰς τὸ ἀϊδι-
ότερον, δεομένη πρὸς τὸν οἰκείαν ἐνέργειαν. ὁ δὲ ψυχικὸς νοῦς, οὔτε ὡς ὕλης, ὅτε ὡς ἡ ἀϊ-
διότης. καὶ γὰρ εἰσὶ ὅτε, καὶ πάντων εἰσὶν ὧν ἔστι τῆς ἑαυτοῦ οὐσίαν προειληπτικὸς, καὶ ἀφ' ἑαυ-
τοῦ ἐνεργεῖ, καὶ ἐν ἑαυτῷ περιέχει τὰ νοητά. ἀλλὰ διὰ τὸν πρὸς τὸν ψυχὸν συγγένειαν, καὶ
διὰ τὸν οὐσιώδη πρὸς αὐτὸν σχέσιν, καὶ διὰ τὴν πρὸς τὸ μεριστὸν πῶς ἀπόδυσιν. αὐτὸς τὰ
μὲν ἀπ' ἀκραιφνῶς ἀμεθέξει, καὶ πάντη ἀνωμάλως ἐπιβεβηκυίας οὐσίας τε καὶ ἐνεργείας. καὶ τὰ
μὲν αὐτοῦ νοητὰ, ἀπ' ἀστραπῆς, καὶ αὐτῶν φανωτάτης ἀπολείπεται, τῶν πρώτων νοητῶν
ὑποστάσεως, καὶ ἡ ἀμφοῖν συνοχὴ, μεχαλασμένη πῶς ὅτι· ἀλλ' ὅπ ἀκεινὸς, ὁποία ἡ ἐν τοῦ
χωριστοῦ ἕνωσις. καὶ διὰ ταῦτα αὐτὸς τε πρὸς τὸν καθαρῶς ἀμέθεκτον γνῶσιν, τοῦ ἐνερ-
γείᾳ τελεῖντος εἶναι νοῦ, καὶ τὰ μὲν αὐτοῦ νοητὰ, τῆς ἀπ' τῶν χωριστῶν νοητῶν καταλαμ-
ψεως, ἵνα τέλεια ἀποτελεσθῇ νοητά. ὅθεν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης χρώμασιν αὐτὰ ἀπεικάζει, τῆς
ἀπ' ἠλίου δεομένοις αὐγῆς· ἥτε ἀμφοῖν αὐτῶν συναφὴ, εἰς τὸ ἀδιαίρετον συναιρεῖται τοῦ
μὲν συνηρημένης ἀκραφνοῦς ἑνώσεως. ταύτην δὴ δυνάμει ὁ ψυχικὸς νοῦς, ὡς πρὸς τὸν χωρι-
στὸν νοῦν. διότι καθαρῶς ἐκεῖνον ἀμέθεκτον, καὶ ἀνωμάλως ἀκραιφνῶς πρὸς τὰ νοητὰ ἐπέρ
πρα ὄντα, καὶ πρῶτα καὶ τέλεια φῶτα, καὶ ὡς τοῦτο τοῦ τοιούτου νοῦ τελειούμενον. καὶ τὸ
δὴ γραμματεῖον κατ' ἀναλογίαν ἀπ' αὐτοῦ ἀκουστέον. τὸ γὰρ ὡς μὴ δ' ὅλως ἔχον-
ἀλλ' ὥσπερ αὐτ νοῦς ὅτι δυνάμει, οὐχ ὡς μὴ δὲ ὅλως ὢν νοῦς, ἀλλ' ὡς νοῦς μὲν,
τελειωθὲν τ πρώτου δ' εἰσὶ νοῦ. οὕτω καὶ τὰ μὲν αὐτοῦ νοητὰ, νοη-
ία τ ἀπ' τῶν χωριστῶν δ' εἰσὶ καταλάμψεως, ἵνα ἀκραιφνῶς ᾖ νοη-
σται. τὸ γραμματεῖον, ὡς πρὸς τὸν τῶν τελείων τοῦτο εἰσῶν
ς ἄρα ἡ ὁ Θεόφραστος ἄτοπον ἀποφαίνεται τὸ, ὑλικὸν
ὕλη μηδ' ἓν εἶναι, ἀλλὰ πάντα δυνάμει. καὶ μὴ δεῖν
ὡς καθ' ἕτερον τρόπον δυνάμει λέγειν. ὅπως
δὲ πᾶς νοῦς δ , ἀλλὰ ποιῶ διακέ-
τι τὸ πάσχειν αὐτὸ . δεῖ γὰρ εἶναι εἰς
σωμάτου, τὸ πάθος, ἢ ποία μετα-
ἂν πάσχειν ἀπ' ἐκείνου δύξειεν
φ' ἑαυτοῦ τὰ νοεῖν. καὶ μὴ
ἀπ' ὄντων ὡς ὁ χωριστὸς νοῦς
ὑφ' ἡ σωάπτεται μὴ
ἔχει πῶς, διότι τοῦτο
ου ἀφοιτήσας, δὲ
τοῦ τῶν ἐν ἐκεί
ἑαυτὸν σωά
μφ . καὶ ἀθρόως
ως πρὸς ἐ
καὶ πρὸς
ρίννυμ
νει δὲ
θῳ
ῖς

ἑαυτοῦ νοητοῖς, καὶ ἅμα καὶ τοῖς λειπομένοις σωμασιν, ὅταν μὴ ἀπεπαύσατο τὰ αὐτοῦ τοῖς πρό-
τερον. ἡ ἐνέργεια μὲν καὶ τὰ νοητὰ εἰς τὸν νοῦν, ὡς καὶ τὰ αἰσθητὰ εἰς τὴν αἴσθησιν· ἀλλ' οὐκ
ἔξωθεν, ἐπεισὸν μὴ λειχώρισται· διὸ μία ἡ ἀμφοῖν, τοῦτο νοῦ πρὸς τὰ νοητά, ἡ τοῖς νοητοῖς εἰς τὸν
νοῦν ἡ ἐνέργεια. καθὸ δὲ διέστασται, ἀλλ' ὁ νοῦς ὅτι τὰ νοητά. ἔτι ἡ τοῦ αἰσθήσεως πάθος
πρὸς τὸ αἰσθητήριον συμβαίνει, ἐπεὶ τὸ πρῶτον αἰσθητικὸν κατ' οἰκείαν τελειότητ ἐνέργειαν,
καὶ τοῦ ἀπὸ τοῦ αἰσθητοῦ κίνησιν ὁ παθητικῶς, ἀλλ' ἐνεργητικῶς δεχόμενον. μείζονος δὲ ὁ νοῦς
ἀφ' ἑαυτοῦ ἐνεργεῖ, καὶ τοῦ ἀπὸ τοῦ νοητοῦ τελείωσιν, ὁ παθητικῶς, ἀλλ' ἐνεργητικῶς δ' ἐχε-
τ· εἰ δ' ἐχεται δ' ἔοικε φάναι, ἀλλὰ μὴ προάγειν ἀφ' ἑαυτ. ἀφ' ἑαυτ γὰρ ἀρχόμενος, τελειοῖ).
ὅλως γὰρ τοῖς ἑτεροκινήτοις τὸ πάθος, ὡς ἔξωθεν διαγειρομένοις. ἐν οἷς πάντα ἐνδέχε-
ἐνεργᾶσι, καὶ ὅλοις δι' ὅλων ἐνεργητικῶς, ἀδύνατον ὑπονοεῖν τι πάθος, εἰ μὴ ὁμωνύμως. ἡ
γὰρ τῇ οὐσίᾳ ὕλη, ἐνέργεια δ' αὐτάρκους, καὶ ὁ δυνάμει νοῦς, αὕτη δι' ἐνέργειαν ἀντίκειται τοῦ
πάθει, ἡ ὅκ ἂν ποτε παθητικῶς διατεθείη. ἡ ἁπλῶς δὲ ἐν τοῖς χωριστοῖς σωμάτων ἀσωμα-
τοις, ὅπερ ἡ αὐτὸς φησί, τί τὸ πάθος, ἢ ποῖα μεταβολή. καὶ τὰ μὲν πάθη, ἔξωθεν· ὁ δὲ νοῦς
ἀρχή, ἡ ἀφ' ἑαυτ· ὡς ὂν παθητικόν. εἰ γὰρ ὅλως ἀπαθὴς φησίν, οὐδ' ἐν νοήσει· τοῦ ἀπὸ τοῦ νοη-
τοῦ τελείωσιν πάθος καλῶν· ἐπεὶ πάντη καθαρεύειν τ νῦν ἀνάγκη. ἐπεὶ δὲ ἡ ἀπὸ τοῦ νοη-
τοῦ κατ' οἰκείαν τελειότητ ἐνέργειαν, διὰ τοῦτο καινότερον, ἀλλ' ὁ λυείως ἂν τοῦ πάθους ἐκείνου
ἀκούομεν. ἀπαθὲς γὰρ ὁ νοῦς φησίν ὁ Θεόφραστος. εἰ μὴ ἄρα ἄλλως, ἢ τὸ παθητικόν, οὐχ ὡς τὸ
κινητικόν (ἀτελὴς γὰρ ἡ κίνησις) ἀλλ' ὡς ἐνέργεια. ταῦτα δὲ διαφέρει· χρῆται δὲ ἀναγκαῖ
ἐνίοτε τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασιν. ὁρᾶς, ὅτι ὁ διατελές, οὐδὲ ἡ τ ὁρόπον, ἢ τινα κίνησιν, οὐδὲ
ἀλλὰ κατ' ἐνέργειαν τὸ πάθος ἀφορίζε) ὥστ τ νῦ. συγχινώσκειν ἢ ἀξιοῖ τῇ τ ὀν
σει, διότι ἐκ τοῦ αἰσθητοῦ ἡ ὧν τὰ νοερὰ μεταφέρομεν τὰ ὀνόματα. ἀξιοῖ
πάσχειν. ἡ εἴρη), ὅτι ἡ τ ἀπὸ τ λειπόμενον ἐνδιδομένου τελείωσιν,
τόδε τελειωμένου, ἡ πῶς νοητ ὑπὸ νοητ πάσχ· ἐπεισ' ἢ ὡς νοητ δ'
γκλινόν, ἡ ὡς ἀρχον, ἡ αὐτοενεργήτως δεχόμενον ὑπὸ τ λειπ
λειοῖ, διό λ ὡς εἴρητ ἡ τὰ ἀπὸ τοῦ λειπόμενον αὐτενερ
ἡ νῦς ἀεὶ ἐνεργεῖ, ἢ δὲ ψυχὴ ὅκ ἀεὶ χρῆτ ἡ πρόνπ
ἐοίκασι δὲ οἱ ἄνδρες ὅτοι, ἡ ὁ Ἀριστοτέλης ἡ ὁ
ἡ πᾶσαν τ λογικὴν προσαγορεύειν ζωὴν
ὄνομα. ἡ ὅτως ἀλόγως ἂν ὥστ ἡ ψυ
ἀλλὰ τὸ πρὸς τὰ δ' ὕστερα ἡ σωμ
μερικῆς ζωῆς, ἐνεργεῖ μ
πρὸς τὰ σώματα ῥοπὴν ἢ τ
ἡ ἑαυτ προσάγοντα
φησί, τὸ ὑφ' ἑτέρ
ὅλην ἑτέρου τ νῦ
εἴτε τ μετ
Ἀλλὰ τί
ὅλη, τὰ
νοῦ. δ
τα.
ὑπ
μ
τ

δ' ὑστέραν καὶ ποιοῦσαν ἀπὸ τ῀ οὐσίας ἐνέργειαν. εἰ μὴ ἅμα ἀπὸ τ῀ ψυχῆς, οὐκ ἄπλοῦν οὐδὲ μονοειδὲς, οὐδὲ τὸ εἶναι οὐδὲ τὸ ἐνεργεῖν· ἀλλὰ τὸ μὴ μόνιμον, τὸ δὲ μεταβαλλόμενον. πόθεν δὲ τ῀ μένουσαν τ῀ μεταβαλλομένης ποιότητος, κατ' ἀμφοτέρας τ῀ ὅλης θεωρουμένης ψυχῆς. καὶ διὰ τοῦτο ἅμα τε μένουσης καὶ μεταβαλλομένης, ⟨καὶ⟩ ἅμα τε οὐκ ἐνεργούσης ἡ τ῀ κυρίως καὶ συμφυῆ τῇ μονίμῳ οὐσίᾳ ἐνέργειαν, καὶ ἡ τ῀ ἔξω ποιοῦσαν καὶ μεταβαλλομένῃ ζωῇ· ὅταν αὐτὴ πόθεν τὰ δ' ὕστερα καὶ μερικὰ ὅλης τρέφε῀ πῶς ταῦτα, ἐνεργούσης δίχα μετὰ διανοήσεως χωρισμένης. ἀλλ' ὁ πῶς τὰ διανοητά, ἅπερ τὰ ἐν αὐτῇ ὄντα πράγματα. οὐδὲ ἔτι μᾶλλον πῶς τὰ νοητά, οἷς διὰ τὴν ὡσαύτως σωίσταται ἡ μίαν οἷον συνέχειαν. καὶ ὅταν δὴ πῶς τὰ ἐν αὐτῇ μένοντα τ῀ προβεβλημένῃ ἐπαναπαλέσῃ ζωῇ τε καὶ ἐνεργάσαι, ὁ πόθεν πάντα ἅμα ἐνεργεῖ, ἀλλὰ νῦν μὲν ἐνθάδε, νῦν δὲ ἄλλα, διὰ τ῀ μεριστὴν φύσιν. Τὸ δὲν διαφέρει καὶ ἐνεργείᾳ, ἡ τῶν μεταβολῶν. ἢ ὅταν μὴ πᾶσα ἡ ποιοῦσα ἐνέργεια, καθ' ἣν ἡ ὡσήμη, τότε τῶν ταύτης προβλητικῶν τ῀ μένουσαν οὐσίαν διαμένει φαμὲν, ὅσαν δὲ τὰ πράγματα, οὐκ ἐνεργοῦσαν δὲ ἡ τ῀ ποιοῦσαν ἐνέργειαν. ⟨καὶ⟩ ὃν μὴ πάντα ἅμα, ἄλλο τε δ' ἄλλα γινώσκει, διὰ τοῦτο καὶ ὅτι ἄλλο τε ἄλλα. καὶ οὐδέποτε τὰ αὐτὰ, διότι ὁ πάντοτε μεταβάλλει. ἀλλ' ὅτι τί, ⟨τὸ⟩ μένον ὡσεὶ ἡ ψυχῆς, καθὰ ἀεὶ ἔσηκεν ἐν αὐτῇ τὰ πράγματα. ⟨καὶ⟩ ὡ' ἄκοπον φησί, εἰ δεῖ μὴ ὧν μηδ' ἐν ὄντι. ἐνέργεια δὲ ἕτερον, ὅταν μὴ ἑαυτὸν νοῇ. τὸ δὲ ἄλλο καὶ ἄλλο νοεῖν, διὰ τοῦτο ὁ αὐτός. ἄκεντρον γὰρ ὡς αὖτη γε, καὶ ἄπακτος ἡ φύσις ἀρίστα ἐλέγχουσα τὸς διαμένει πάντα καὶ μηδ' ἐν ἓν καθ' αὐτὸν νῦν ὑποπτεμένης. πρῶτον μὲν γὰρ, ὅταν μὴ νοῇ, διὰ τί ἔσται. ἔπειτα δὲ καὶ νοῶν, ὅταν ἄλλα, καὶ μὴ ἑαυτὸν νοῇ, ἕτερόν τι ἔσται, καὶ οὐκ αὐτὸς, ἄλλο τε ἄλλο, καὶ μεταβαλλόμενον. διὸ φησὶν, οὐχ ὅτω λεκτέον, ἀλλ' ὡς ἐλέχθη πρότερον. ἐν οἷς ἠξίει ἡ ἀναλογίαν ἀκούειν τὸ διαμένειν ἐνέργεια. καὶ μὴ ὡς ὕδατος ἡ ὕλης, ὅτω καὶ τοῦ νοῦ. τὸ δὲ γάρ τι εἶναι τὸν νοῦν, μὴ δὲ μένειν ὡς ὧδε ἡ διανοήσεως. αὕτη μὲν γὰρ, ὡς καὶ νῦν ἐν ἀνθρώπου σώματος· ὁ δὲ χωρισὸς. διὸ τ῀ ἔξω ποιοῦντος, διὰ τοῦτο῀ πῶς τ῀ τελείωσιν. μὴ γινώσκει ἡ ψυχὴ, ἐνέργεια πάντα ὄντα, ἡ τ῀ μένουσαν καὶ διὰ τοῦτο ἡ τελείᾳ ἡ τῇ προσβολῇ ἐνεργείᾳ. διὸ διαμένει ὡς πῶς ταύτῃ. καὶ ὧδε ἡ συμ- ὅταν ὅπου ἐπίσηται, ἐνέργεια ἔστε, ὅπερ τὸ ἐπίστασθαι. οὐχ ἑτέρα ὄντα πάντα διὰ τοῦτο῀. ἀλλὰ δὴ φαίνεται καὶ γινομένης πῶς. ὁ- ὡσήμως κατ' ἐνέργειαν λέγεται. ὧδε δὲ συμβαίνειν φα ἐν μὴ ὂν καὶ τότε διαμένει πῶς, διὰ μὲν ὁμοίως, ἡ πεῖ πῶς. εἰ τὸ ὂν ἢ ἔξι καὶ διαμένειν, εἴτε διὰ οὐσίας. φύσιν. γίνε῀ μὴ δ' πῶς ἡ ψυχὴ, ἐπιβλὴ μὴ μία δὲ μένῃ, ἡ ἔμφυτον ἔχει τ῀ μετα- ἀφοριζομένην ζωήν. διὸ καὶ εἰς ἡμῖν αὖ τελεῖται ἡ τ῀ ὧδε τὸ ἀγνοίᾳ, ἀτελὴς καὶ διὰ- ἐπίσηται, τελε. νεργεῖ, διαμέ ὄντα ἡ ἀπβλητῆα, ὃν φησὶν ἡ γῆν ἐν τῇ διαμένειν ἀδιάκοπον πάντα μὴ τελει- ὧν οὐσίαν, τὰ οὐσίας ὡς τε ἐκεῖνα ἔχα- ἴχα- ν

10 20 30 40

ἀναιροίη, ἵνα μὴ χορῷ, ἢ ἄλλῳ πλήθει προσέοικε, τὸ ἡμέτερον, συνέχει εἰς ἓν πάντα, καὶ πρὸς μίαν συμφύει ἀρχήν· τὸ ἓν οὖν ζητήσομεν. πότερον μονοειδὲς ἐστὶ καὶ ἀκήρατον πάντῃ, καὶ ἀμετάβλητον. ἀλλ' οὕτω πάλιν οὐδεμία ἔσται ποτὲ ἐν ταῖς ψυχαῖς, ἢ κατ' οὐσίαν, ἢ κατ' ἐνέργειαν ἀτέλεια, ἢ κακία, ἢ πάθος. ἀκολουθοῦσι γὰρ τῇ οὐσίᾳ, καὶ αἱ ἐνέργειαι. ἀλλ' οὐδὲ πάντῃ μεταβαλλόμενον, οἷόν τε συγχωρεῖν. διαμένει γὰρ ἡ ζωὴ ἐν ταῖς μεταβολαῖς. Αμφω ἄρα κατὰ τὸν Ιάμβλιχον, ἡ μερικὴ ψυχὴ ἐξ ἴσου συνείληφε, καὶ τὸ μόνιμον, καὶ τὸ μεταβαλλόμενον· ἵνα καὶ ταύτῃ ἡ μεσότης σώζηται. τὰ μὲν γὰρ ἠρείττω, μόνιμα μόνα· τὰ δὲ θνητὰ, πάντῃ μεταβλητὰ. ἡ δὲ μερικὴ ψυχὴ, ὡς μέσῃ πᾶσι τοῖς περικοσμίοις γενέσει συμμεριζομένη τε καὶ συμπληθυνομένη, οὐ μόνον μένει, ἀλλὰ καὶ μεταβάλλει. τοσαύτας διαζῶσα μεριστὰς ζωὰς. καὶ οὐ κατὰ τὰς ἕξεις μόνας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν μεταβάλλεταί πῃ, ὃ δὴ οἶμοι καὶ αὐτὸς ἐνδεικνύμενοις, ἔοικε μᾶλλον φησὶν ἕξεως· διαφαίνεται μὲν γὰρ ἡ κατὰ τὰς ἕξεις μεταβολὴ καὶ τελείωσις. διὸ μᾶλλον αὐτὸ ἢ τὸ μᾶλλον φάναι ἠνίξατο, καὶ τὴν κατὰ οὐσίαν τελείωσιν. διὸ καὶ ἐπάγει· αὕτη δὲ οἷον τελεοῦν τὴν φύσιν τοῦ ἐνεργοῦντος, δηλαδὴ ὡς οὐ πρότερον οὖσαν τελείαν. οὐδὲ γὰρ ἂν πάντῃ τελείας οὔσης τῆς οὐσίας, ἀτελὴς ἦν ἥτε ἕξις καὶ ἡ [illegible]γεια, ἀπὸ μόνης προϊοῦσα τῆς οὐσίας. Εφεξῆς δὲ καὶ αὐτὸς ὥσπερ ὁ Αριστοτέλης τιθέμενος ἔνια [illegible] ἄϋλα τῶν εἰδῶν, ἐφ' ὧν ταὐτὸν αὐτό τε ἕκαστον, καὶ τὸ εἶναι αὐτοῦ. τὸν γὰρ λόγον, καὶ τὸ εἶδος, τὸ εἶναι δηλοῖ· αὐτὸ δὲ, τὴν ὅλην ὑπόστασιν. ὧδε δὲ τῆς ἀϋλῶν, κατὰ μόνον καὶ τὸ εἶδος καὶ τὸν λόγον ἡ [illegible]στασις. ἔνια δὲ ἔνυλα, ἐφ' ὧν ἕτερον αὐτὸ, καὶ τὸ εἶναι αὐτῷ. κατὰ γὰρ τὸ συναμφότερον, [illegible] πάλιν κατὰ τὸ εἶδος, ἐπειδὴ ἀμφοτέρων θεωρητικὸς ὁ δυνάμει νοῦς, ζητεῖ πῶς ἑκά[illegible] τὰ ἐν ὕλῃ, καὶ ἀφαιρέσει. καὶ γὰρ αὐτὰ τὰ ἔνυλα, ἢ κατὰ τὸ συναμφότερον [illegible] εἶδος. διακέκριται μὲν οὖν ταῦτα (ἀφέστερ) περὶ τοῖς γνησίοις τοῦ Αριστοτ[illegible] βλίχῳ, καὶ τῷ Νεστορίου, Πλουτάρχῳ φημὶ. μνηστέον δέ τι καὶ ἡμῖν, δ[illegible] νοῦσι. φημὶ τοίνυν, τὸν δυνάμει νοῦν, τόν τε μετεχόμενον ὑπὸ τῆς ψυχ[illegible] καθαρῶς τῷ λόγῳ χρῆται, καὶ μὴ συναισθήσει καὶ φανταστικῶς [illegible] θεωροῦσαν εἴδη, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ ἀΰλους λόγους, κατὰ τούτου [illegible] μὲν κατὰ ταυτότητα, καὶ τὴν πρὸς τὰ ἄλληλα τῶν ἀΰλω[illegible] αἰτίαν ὅμοια. ὡς γὰρ ὁ ἐνεργείᾳ νοῦς ἑαυτὸν νοῶν [illegible] ὢν τὰ αἰτιώδη πράγματα, καὶ ἀπὸ αἰτίων τοῦ [illegible] οὕτω καὶ ὁ δυνάμει νοῦς, δευτέρως ἀπὸ [illegible] μὲν εἰδὼς τὰ ἐν αὐτῷ, αἰτία δὲ τῶν [illegible] ὡς μερικὰ, κατὰ τὰς ποιότητ[illegible] κὴ ζωὴ, τὰς οὐσίας, κατὰ τ[illegible] ότητες καὶ τὰ συμβεβ[illegible] τὰ συμβεβηκότα [illegible] γινώσκει ἡ ψυχ[illegible] ἀλλὰ [illegible] με[illegible]

[illegible]

σε[illegible]

ἀ[illegible]

εισά, ὡς τὰ ἄϋλα· τὰ δὲ κατ' ἐπίνοιαν, ὡς τὰ ἡ ἀφαίρεσιν. ὅτω καὶ νοεῖται ἄμφω, τὰ μὴ
ὡς ὄντως χωρισά, τὰ δὲ εἰ καὶ τῇ ὑδινοίᾳ χωρίζηται, ἀλλ' οὐκ ἄν ἄλλως ἡ ψύλως ἐφεσῶτα.
ἢ μᾶλλον ἐκεῖνο, ὅτι τὰ πρὸ τ νοῦ ὅτω θετέον, ὥσπερ τὰ χωριστὰ καὶ ἄϋλα ἀπεδείχθη,
ἵνα μὴ κατ' ἐπίνοιαν, ἀλλὰ λυσίως τὸ χωριστὸν ἀκούσωμεν. ὡς γὰρ τὰ ἄϋλα εἴδη ὄντως χω
ριστά, οὕτω ὁ νοῦς χωριστός. καὶ γ' πρῶτον ψύλων τὰ ἄϋλα εἰσ' ὑφεσᾶναι τε ἀνάγκη, μὴ
νοητῶς ὑφεσᾶναι, ἅπτ ἀμέριστα ὄντα, ζωῆς ὅλα δ' ὅλων, καὶ γνώσεως ἀνωμλύης πλήρη.
ἡ γὰρ ἀζωία καὶ ἡ ἄγνοια, ἡ στέρησιν. ἡ δὲ στέρησις, ψ τῇ πρὸς ὕλλω μίξει. ἐπεὶ δν νοερὰ τὰ
ἄϋλα, δ' ὅλων ὡς καὶ ψ νῷ· καὶ ὁ νοῦς αὐτὸς τ ὄσιν ἄϋλος, καὶ τοῖς ἀϋλοις σωσσίωται εἶδε-
σιν. εἶτ ἀμέριστός ὄσιν ἡ ζωή τε καὶ ἡ γνῶσις, εἰς ἑαυτὴν ἐστραμλύη, καὶ ψ ἑαυτῷ τὰ ὄντα
εὑρίσκεσθαι. ἐπεὶ δὲ καὶ ψ τοῖς ὄντως χωριστοῖς καὶ ἀϋλοις πράγμασιν, διαφορά τις ὅτι καθ' 10
ὑπόβασιν. τὰ μὴ γ' παντῇ ἀμέριστα, τὰ δὲ μετά τινος ἀνελίξεως. τὰ δὲ μέσα, ὡς ἀμέριστα
μὲν, ὁριστικὰ δὲ τῶν ἀνελιττομλύων. ὅτω καὶ νοῦς πρῶτον μὲν ὁ ψεργείᾳ χωριστός, διὸ τόρως
δὲ ὁ δωάμει ὢν μετεχόμλυος ὑπὸ ψυχῆς. ἡ αὐτὴ ἡ λογική. ζωὴ γὰρ αὕτη, εἰ μετὰ ἀνελί
ξεως, ἀλλὰ καὶ σωάγει, εἰς τὸ ἀμέριστον σωαιρεῖ· ἀφ' ἑαυτῆ τε ἄρχεται, ψ ἐν αὐτῇ θεω
ρεῖ τὰ ὄντα, καὶ αὕτη ἄρα χωριστή, καὶ τ χωριστῶν. ὅτι δὲ πλήρης λόγων. Πάλιν δὲ ὑπο-
μμνήσκει φιλοσοφώτατα ὁ Θεόφραστος, ὡς μὴ αὐτὸ τὸ εἶν τὰ πράγματα τ νοῦ, μὴ δωά
μει καὶ ψεργείᾳ λκπτέον οἰκείως· ἵνα μὴ ὡς ὕδι ὕλης ἡ στέρησιν τὸ δωάμει, ἢ ἡ τῶν ἔξω-
θεν ψ παθητικῶν τελείωσιν, τὸ ψεργείᾳ ὑπονοήσωμεν. ἀλλὰ μηδὲ ὡς ὧν ἀιδήσεως, ψ θα
διὰ ψ τῶν αἰδητηρίων κινήσεως, ἢ τ λόγων γίνε πρόβολή, μὴ αὐτὰ τῶν ἔξω κειμένων ὅλα
θεωρητικά. ἀλλὰ νοερῶς ὕδι νῦ μὴ τὸ δωάμει, μὴ τὸ ψεργείᾳ εἶν τὰ πράγματα λκπτέον. καθ' 20
ωσιν μὴ ἀμέριστον, καὶ ὅρον ἀκραιφνῆ, μὴ τελφότητα ἀνωμλύην τὸ ψεργείᾳ. ὅτι γὰρ ὁ ψερ-
ῶς, τὰ πράγματα θεῖν, ὅδε διηρημλύως, ὅδε ὡς ἄλλως, ἀλλ' ὅδε ὡς ὁριζόμλυος
ἡ τελφομλύου. ὡς αὐτὸς ὢν τὰ πράγματα, μὴ ὁ πάντων ὅρος, καὶ ἡ τελειότης.
τορότητος σωαφλὼ, μὴ τ εἰς τὸ ὁριζομλῶν πῶς, καὶ τελφόμλυον ὑπόβασιν
τερον μὴ ὧν ἡ λογικῆς ψυχῆς τ ἑτορότητος ἐκφαινομλύης, ὡς καὶ ἡ
ἀνελίξεως σωαιρομλύη τοῖς γνωστοῖς. ὅδε αὐτὴ πάντη μεριδείζα,
γ' ἂν εἰς τὸ ἀμέριστον σωκρεῖ, ὅδε ἂν ἐφ' ἑαυτῆ, μὴ ψ ἑαυ-
ριστομλύη, ἔχουσα τ πρὸς τὰ πράγματα ἕνωσιν. διὸ μὴ ἧς
υάμει. διαφανέστερος μὴ δν ὁ χαλασμὸς ὅρος ὕδι
τ νῦ, διὰ τ ὑπόβασιν, μὴ μετεχομλύου, καὶ τ 30
μὴ ὑπ' ἐκεῖνο μὴ ὄσιαν τελφομλύου, ὁ δ' ν
ὅδε διὰ παντελοῦς ἑτορότητος ἀπὸ
ἑτορὸς τελφοῦ, ἀλλ' ἑαυτ καὶ τῷ
ραν λινὰ, μὴ πρὸς ἐκεῖν) ἥνω
μοι δοκεῖ ὧδε σημλώσασθαι
μαστέον· ὑπάτας δὲ πα
τὸ ἄγραφον ὡς ψ νῷ
τος νῦ τελειομλύῳ,
ἐκεῖθεν διωάμε
τ εἰς τ ἀπ
πρὶν νοεῖν,
υ, εἰ μὴ ὧδε
τ ὑδινοὸς
ιμὶ νοῦς,
κατ'
χω
,

βραχείων. ἐπειδὴ φησίν, τὰ μὲν ἐστὶν ἐν ὕλῃ, τὰ δὲ ἄνευ ὕλης, ὁποῖα αἱ ἀσώματοι καὶ χωρι-
σταὶ οὐσίαι. ἐν μὲν τοῖς χωριστοῖς ταυτὸν ἐστὶ τὸ νοοῦν, καὶ τὸ νοούμενον. ὅτε γὰρ νοῦς, μὴ ἔξω ἀπο-
τεινόμενος, ἀλλ' ἐν αὐτῷ μένων, νοεῖ τὰ πράγματα· διὸ ὁ αὐτὸς τοῖς νοητοῖς. τά τε ἄϋλα
πάντα ἀμέριστα ὄντα, καὶ ζωῆς καὶ γνώσεως πλήρη, νοερὰ τυγχάνει ὄντα. ἐπεὶ καὶ τὰ
μὲν αἰσθητὰ διὰ τὸν ὑλικὸν διαπασμόν, ἑτέροις ἐστὶν αἰσθητὰ, ἑαυτοῖς δὲ ἐνία οὐδαμῶς.
τὰ δὲ ἄϋλα, νοητὰ ὄντα, καὶ ταύτῃ τῶν αἰσθητῶν διενήνοχε, τοῦ μὴ διεπᾶσθαι ἀπὸ τοῦ νοοῦν-
τος, μὴ δὲ ἔξωθεν τελειοῦσθαι, ἀλλὰ τελείως ἀφ' ἑαυτῶν εἶναι νοητὰ. διὸ καὶ νοοῦντα, ἔτι ἀμέρι-
στα ὄντα, ἀμερίστως καὶ τοῦ νοοῦντι ἥνωται, καὶ ὅλα δι' ὅλων ὄντα νοητὰ, ὅλα δι' ὅλων ἥνω-
ται τοῦ νῷ. καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκὸς, ἀλλὰ κατ' οὐσίαν ὄντα νοητὰ, καὶ τέλεια ὄντα κατ' οὐσίαν. καὶ διὰ
ταῦτα καὶ τέλεια κατὰ τὴν οἰκείαν οὐσίαν νοητὰ εἴη ἄν· καὶ νοοῦντα τὰ αὐτὰ, ἵνα καὶ καθ' ἑαυτὰ
ᾖ νοητά τε, καὶ τέλεια νοητά. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης, καὶ ἀπὸ τῆς ὑπεμνήσεως, ὅτι ἐν τοῖς χω-
ριστοῖς ταυτὸν τὸ νοοῦν καὶ τὸ νοούμενον. ἡ γὰρ ὑπεμνήμη ἡ θεωριστικὴ, φησί, καὶ τὸ οὕτως ὑπε-
μνήτον, ταυτὸν ἐστί. τουτέστιν, ἡ γὰρ ὑπεμνήμη καί τοι ἔξω οὐδ' ὅλως ἀπτεινομένη, ἐν ἑαυτῇ δὲ
μένουσα, καὶ εἴσω ἐνεργοῦσα, ὅμως θεωρητικὴ τῶν πραγμάτων τυγχάνει οὖσα. καὶ τὸ οὕτως
ὑπεμνητὸν, ταυτόν ἐστι. ἐπεὶ γὰρ ὑπεμνητὰ φαμὲν, καὶ τὰ ἔνυλα, καὶ τὰ ἐξ ἀφαιρέσεως, οὐχ ὡς
συστοίχως αὐτὰ τῆς ὑπεμνήμης θεωρούσης, ἀλλ' ὡς ἀπὸ αἰτίων τῶν ἐν αὐτῇ λόγων. πρὸς ταῦτα
ἀντιδιαστέλλων, τὸ οὕτως ἐπιστητὸν φησί, τουτέστι τὸ συστοίχως ὑπεμνήτον, τοιοῦτον δὲ τὸ αἰω-
δεῦ, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ· ταῦτον δὲ ταυτὸν τῆς ὑπεμνήμης. ἤδη μὲν γὰρ καὶ ὑπὸ τῆς αἰσθ-
εἴρητε, ὡς οὐκ ἄλλως ὑπετελεῖτε ἡ γνῶσις, εἰ μὴ εἰς ταὐτὴν ἡ κατ' ἐνέργειαν ἔλθ-
κατ' ἐνέργειαν γνωστῷ. ὥστε καὶ ἡ κατ' ἐνέργειαν ὑπεμνήμη, ἡ αὐτὴ τοῦ κα-
στητοῦ. ἀλλ' ἡ διαφορὰ, ὅτι μὴ ἔξωθεν ἥκει, μὴ δὲ ἔξω κεῖται τὸ προηγου-
τῆς αἰσθήσεως. εἰ δ' οὖν ἡ ὑπεμνήμη καὶ τὸ ὑπεμνητὸν ταυτὸν, [illegible]
νον ἥνωται, διὸ καὶ εἰκότως ἐν μέσῳ ὡς ζητήσεως καὶ σκέψ-
ποτε μὴ ἀεὶ νοοῦμεν, εἴγε ἐν ἡμῖν καὶ τὸ νοοῦν καὶ τὸ νοούμ-
φθάνομεν τὸν δυνατὸν ἡμῖν τρόπον ὑπεμνήμεν-
εἴρηται) τὸ νοοῦν καὶ τὸ νοούμενον. ἐν δὲ τοῖς μ-
γὰρ ἔνυλα, οὐ καθ' αὑτὰ νοητὰ ἐστὶ, οὐδὲ κ-
γετε; εἰ γὰρ δυνάμει, καὶ ἐνεργείᾳ τ-
ἐτῶν ἐν τοῦ αἰτία. καὶ ἐπειδὴ [illegible]
δυνάμει δὲ, ὅτι ἐξηρημένα-
ἑαυτὰ νοεῖ. διὸ καὶ ἐπ-
ἑαυτοῖς ἐστὶ τὰ νοητ-
μις ὁ νοῦς τῶν τοιούτ-
λων, ἢ ὡς αἰτ-
τὰ θεωρ-
ἀπὸ τ-
ὑπάρ-
τα-
κο-

KSIĘGOZBIÓR
MARCINA ZAM[illegible]SKIEGO
20-KZ

20-KZ

Stanislaus C. O. Zamoyski,
Anno 1804.

Ex Bibliotheca C. O. Zamoyski
Scolis Zamoscensibus Consecrata.